

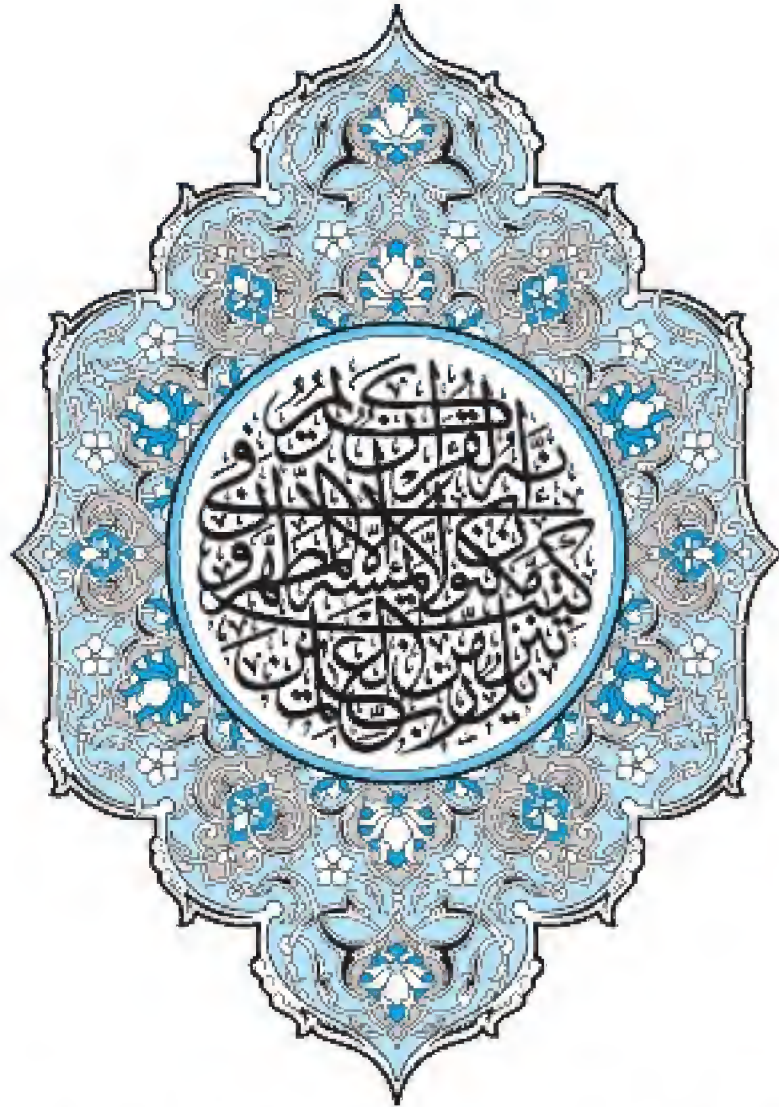
Toxunulmaz və şərəfli iki məscidin xadimi,
kral Abdullah ibn Əbdüləziz Əli Saud tərəfindən
Allah yolunda vəqf olaraq sədəqə edilir

satışı qadağandır
Pulsuz paylanır

Müqəddəs Quranı nəşr edən kral Fəhd adına kompleks

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Qurani Karim və onun Azərbaycan dilində mənaça tərcüməsinin bu nüsxəsi, toxunulmaz və şərəfli iki məscidin xadimi, Səudiyyə Ərəbistanı Kralı, Abdullah ibn Əbdüləziz Əli Səudun təşəbbüsü ilə çap edilmişdir.

تَرْجُومَةُ الْقُرْآنِ كَرِيمٍ إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَتَرْجُومَةُ الْقُرْآنِ
كَرِيمٍ إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَتَرْجُومَةُ الْقُرْآنِ
كَرِيمٍ إِلَى اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ وَتَرْجُومَةُ الْقُرْآنِ

وَقَفَّ لِلَّهِ تَعَالَى مِنْ خَادِمِ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ
الْمَلِكِ عَيْدِ اللَّهِ تَعَالَى عَهْدَ الْعَرِيزِ آلِ سُعُودٍ
وَلَا يَجُوزُ بَيْعُهُ
بِسُورَةِ مَكَّاتَا

مَجْمَعُ الْمَلِكِ فِيهِ دُرَرُ طَبَايعِ الْمُصَحِّفِ الشَّرِيفِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مقدمة

بقلم معالي الشيخ: صالح بن عبدالعزيز بن محمد آل الشيخ
وزير الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد
المشرف العام على المجمع

الحمد لله رب العالمين، القائل في كتابه الكريم:

﴿... قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ﴾.

والصلاة والسلام على أشرف الأنبياء والمرسلين، نبينا محمد، القائل:
«خيركم من تعلم القرآن وعلمه».

أما بعد:

فإنفاذاً لتوجيهات خادم الحرمين الشريفين، الملك عبدالله بن عبدالعزيز آل سعود، - حفظه الله -، بال العناية بكتاب الله، والعمل على تيسير نشره، وتوزيعه بين المسلمين، في مشارق الأرض ومغاربها، وتفسيره، وترجمة معانيه إلى مختلف لغات العالم.

وإيماناً من وزارة الشؤون الإسلامية والأوقاف والدعوة والإرشاد بالملكة العربية السعودية بأهمية ترجمة معاني القرآن الكريم إلى جميع لغات العالم المهمة تسهيلاً لفهمه على المسلمين الناطقين بغير العربية، وتحقيقاً للبلاغ المأمور به في قوله ﷺ: «بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً».

وخدمة لإخواننا الناطقين باللغة الأذرية بطيب لمجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة المنورة أن يقدم للقارئ الكريم هذه الترجمة إلى اللغة الأذرية التي قام بها الشيخ علي خان موسايف، وراجعها من قبل المجمع الشيخ واصف بالاشوف.

ونحمد الله سبحانه وتعالى أن وفق لإنجاز هذا العمل العظيم الذي نرجو أن يكون خالصاً لوجهه الكريم، وأن ينفع به الناس.

إننا لنذكر أن ترجمة معاني القرآن الكريم -مهما بلغت دقتها- ستكون قاصرة عن أداء المعاني العظيمة التي يدل عليها النص القرآني المعجز، وأن المعاني التي تؤديها الترجمة إنما هي حصيلة ما بلغه علم المترجم في فهم كتاب الله الكريم، وأنه يعترىها ما يعترى عمل البشر كله من خطأ ونقص.

ومن ثم نرجو من كل قارئ لهذه الترجمة أن يوافي مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف بالمدينة النبوية بما قد يجده فيها من خطأ أو نقص أو زيادة للإفادة من الاستدراكات في الطباعات القادمة إن شاء الله.

والله الموفق، وهو الهادي إلى سواء السبيل، اللهم تقبل منا إنك أنت السميع العليم.

Mərhəmətli və Rəhmli Allahın Adı ilə!
Əlahəzrət şeyx Saleh ibn Əbdül-Əziz Əli Şeyxin

Ön sözü

Həmd olsun Allaha, aləmlərin Rəbbinə! O, Özünün Kəramətli Kitabında belə buyurmuşdur: “Allahdan sizə bir nur və açıq-aydın bir Kitab gəlmişdir.”

Peyğəmbərlərin və elçilərin ən şərəflisinə – Peyğəmbərimiz Muhəmmədə Allahın salavatı və salamu olsun! O demişdir: “Sizin ən xeyirliniz Qurani öyrənənlər və onu başqalarına öyrədənlərdir.”

Toxunulmaz və şərəfli iki məscidin Xadimi, Kral Abdullah ibn Əbdül-Əziz Əli Saud (Allah onu qorusun) özünə şərəf saymışdır ki, Allahın Kitabına qayğı göstərərək onun Şərqdə və Qərbdə müsəlmanlar arasında yayılması işinə yardım etsin. Buna görə, o, Quranın şərhinin hazırlanmasına və onun ayələrinin mənalarının müxtəlif dünya dillərinə tərcümə edilməsinə sərəncam vermişdir.

Saudiyyə Ərəbistanı Krallığının İslam işləri, vəqfləri, təbliğatı və təlimi nazirliyi də ərəb dilini bilməyən müsəlmanların Qurani oxuyub yaxşı başa düşə bilmələri üçün Qurani Kərimin dünyanın əsas dillərinə tərcümə edilməsinə böyük diqqət yetirir. Biz bununla insanlara haqqı çatdırmağa və “Hətta bu bir ayə belə olsa, mənim adımdan təbliğ edin!” deyə buyurmuş Muhəmməd Peyğəmbərin (ona Allahın salavatı və salamu olsun!) əmrini yerinə yetirməyə səy edirik.

Bütün yuxarıda qeyd etdiklərimizin əsasında qərara almışıq ki, bizim azərbaycandilli qardaşlarımıza qayğı göstərərək, Mədinə şəhərində yerləşən və Kral Fəhdin adını daşıyan Qurani Kərimin nəşri üzrə Kompleksə müraciətlə xahiş etmək ki, şeyx Əlixan Musayev tərəfindən həyata keçirilmiş Qurani Kərimin Azərbaycan dilində məna tərcüməsini hörmətli oxucularımıza təqdim etsin. Qurani Kərimin nəşri üzrə Kompleksin təklifi ilə

bu tərcümə üzərində yoxlama işini şeyx Vasif Balasov həyata keçirmişdir.

Biz anlayırıq ki, Müqəddəs Quranın mənalarının tərcüməsi nə qədər dəqiq olsa da, Quranın ecəzkar ayələrinin ehtiva etdiyi dərin mahiyyətini tam mənada vəsf edə bilməz. Bu tərcümə, onu həyata keçirənin Quran elmləri sahəsində əldə etdiyi biliklərin əsasında dərk etməyə müyəssər olduğu mənaların inikasıdır. Lakin bu tərcümə, hər hansı bir insan əməyi olan digər əsərlər kimi, səhv və nöqsanlardan xali deyildir. Məhz buna görə hər bir oxucudan xahiş edirik ki, bu tərcümədə aşkar edilən bütün səhvlər, əlavələr və təhriflər haqqında Mədinə şəhərində yerləşən Kral Fəhd adına Qurani Kərimin nəşri üzrə Kompleksə xəbər versinlər. Beləliklə, əgər Allah istəsə, siz bizə kitabın gələcək nəşrlərində səhvlərin təkrar edilməsindən çəkinməyimizə yardım etmiş olarsınız.

İnsanları xeyirxah işlərə yönəldən və onlara doğru yol göstərən təkə Allahdır. Ey Allah, bizim yaxşı əməllərimizi qəbul et, axı Sən – Əşidən, Bilənsən!

**İslam işləri, vəqfləri,
təbliğatı və təlimi naziri,
Qurani Kərimin nəşri üzrə
Kompleksin Baş Nəzarətçisi
Saleh ibn Əbdül-Əziz Əli Şeyx**

Müqəddimə

Həqiqətən, şükür və tərif yalnız Allaha məxsusdur! Biz Ona həmd edir, Onu köməyə çağırır, Ondan bağışlanma və bizi doğru yola yönəltməyi diləyir, nəfslərimizin şərindən və pis əməllərimizdən qorunmaq üçün yalnız Ona pənah aparırıq. Allah kimə hidayət verərsə, o, doğru yolda olar, kimi azdırarsa, onu doğru yola yönəldən tapılmaz. Mən şahidlik edirəm ki, Allahdan başqa ibadətə haqqı olan məbud yoxdur, Onun şəriki yoxdur və şahidlik edirəm ki, Muhəmməd Onun qulu və elçisidir.

“Ey iman gətirənlər! Allahdan layiqincə qorxun və ancaq müsəlman olduğunuz halda ölün!” [Əli-İmran:102]

“Ey insanlar! Sizi tək bir şəxsdən xəlf edən, ondan da zövcəsini yaradan və onlardan da bir çox kişi və qadın törədib yer üzünə yayan Rəbbinizdən qorxun! Adı ilə bir-birinizdən *cürbəcür şeylər* istədiyiniz Allahdan qorxun və qohumluq əlaqələrini kəsməkdən *çəkinin*! Həqiqətən, Allah sizə nəzarət edəndir!” [ən-Nisa: 1]

“Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və doğru söz söyləyin! Əgər *bela* etsəniz, Allah əməllərinizi islah edər və günahlarınızı bağışlayar. Hər kəs Allaha və Onun elçisinə itaət etsə, böyük bir səadətə nail olar.” [əl-Əhzab: 70-71]

Müqəddəs Qurani Kərim Uca Allahın bəşəriyyətə nazil etdiyi ən böyük möcüzələrindən biri olmaqla yanaşı, Qiyamət gününə qədər yeganə rəhbər olacaq sonuncu ilahi Kitabdır. Qurani Kərim Muhəmməd peyğəmbərə ﷺ iyirmi üç il ərzində Allah tərəfindən nazil olmuş və yer üzərindəki bütün insanlara doğru yol göstərmişdir. Quran ayələrinin iyirmi üç il ərzində əvvəl Məkkə və sonra Mədinə şəhərlərində Peyğəmbərə ﷺ vəhy olunması hikmətlərindən onun əzbərlənməsini və mənalarının izahını, həmçinin ondakı buyruqların icrasını insanlar üçün asanlaşdırmaq idi.

Uca Allah buyurur: “Kafirələr dedilər: “Nə üçün Quran ona bir dəfəlik bütöv nazil olmadı?” Biz onu sənin qəlbini möhkəmləndirmək üçün tədricən nazil etdik və onu ən gözəl şəkildə *ayəbəy*ə izah etdik.” [əl-Furqan: 32]

Quran əzəmətliliyindən biri də onun bütün peyğəmbərlərin şəriətini tamamlamasıdır. Uca Allah məhz Qurani Kərimdə bütün peyğəmbərlərin dini olan İslamı kamilləşdirir. Bu barədə Uca Allah buyurur: “Bu gün dininizi sizin üçün kamil etdim, sizə olan nemətimi tamamladım və bir din olaraq sizin üçün İslamı bəyənib seçdim.” [əl-Maidə: 3]

“Biz hər ümmətə: “Allaha ibadət edin, tağutdan uzaq olun” – *deyə* elçi göndərdik. Onlardan kimisini Allah doğru yola yönəltdi, kimisinə də azmaq nəsib etmişdir. Yer üzündə gəzib dolaşın və görün *haqqı* yalan sayanların aqibəti necə oldu!” [ən-Nəhl: 36]

Qurani Kərim eyni zamanda özündən əvvəl göndərilmiş Tövrati, Zəburu və İncili də təsdiq edir. Uca Allah buyurur: “Əlif. Ləm. Mim. Allah. Ondan başqa *ibadətə* layiq olan məbud yoxdur, *əbədi* Yaşayandır, bütün *yaradılanların* Qəyyumudur. O, sənə Kitabı gerçək olaraq, ondan əvvəlkiləri təsdiqləməsi üçün nazil etdi. Tövrati və İncili də O nazil etdi.” [Əli-İmran: 1-3]

Qurani Kərim göndərildiyi gündən indiye qədər hər bir əsrdə yaşayan insanların başa düşəcəyi asan və aydın üsluba malikdir. Bu barədə Uca Allah buyurur: “Biz Quranı *yada salmaq* üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir *yada salan varmı?*” [əl-Qəmə: 22]

Qurani Kərim ədəbi üslubda bənzəri olmayan və daima elmi möcüzələri ilə alimləri heyratlandıran bir kitabdır. Həqiqətən, Quran zülmətləri yaran nur və haqqı batıldan ayıran, azmışlara yol göstərən rəhbərdir. Allahın Kəlamı olan bu Kitab Tövhid, ictimai siyasi həyatın mühüm məsələlərini, hüquqi problemləri, sağlam həyat tərzini, mənəvi və əxlaqi dəyərləri, valideynlərə göstərilən qayğı, qadına olan hörmət və izzəti əks etdirən bir mənbədir. Həmçinin bəşəriyyə-

tə göndərilmiş peyğəmbərlərin tarixi və insanların gələcəyi haqqında, möminlər üçün qanunlar toplusunu, Axirət həyatının reallığını göstərən ən möhtəşəm Kitab, Qurani Kərimdir. Bu Kitabın oxunması, öyrənilməsi və başqalarına öyrədilməsi bir ibadətdir.

Quran öyüd-nəsihətdir! Məgər yer üzərində insanlar üçün bu Kitabdan daha xeyirli öyüd-nəsihət mövcuddur? Uca Allah buyurur: **"Allahın ayələrini ələ salmayın. Allahın sizə olan nemətlərini, öyüd-nəsihət vermək üçün nazil etdiyi Kitab və hikməti yadınıza salın. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah hər şeyi bilir."** [əl-Bəqərə: 231]

"Bu, insanları qorxutmaq və möminlərə öyüd-nəsihət vermək üçün sənə nazil edilən Kitabdır. Ona görə qəlbin heç narahat olmasın." [əl-Əraf: 2]

Quran sözünün mənası "oxumaq" deməkdir. Quranın həmçinin Kitab, Zikr, Tənzil, Furqan adları da məşhurdur.

Bütün səmavi kitablardan fərqli olaraq Qurani Kərim insanlar tərəfindən heç bir dəyişikliyə uğramamış və Qiyamət gününə qədər haqqın qaynağı olaraq qalacaqdır. Uca Allah buyurur: **"Şübhəsiz ki, Zikri Biz nazil etdik, əlbəttə, Biz də onu qoruyacağıq!"** [əl-Hicr: 9]

"Rəbbinin kəlamı həm doğruluq, həm də ədalət baxımından tamamlanmışdır. Heç kəs Onun kəlmələrini dəyişə bilməz. O, Eşidəndir, Görəndir." [əl-Ənam: 115]

Qurani Kərimi Cəbrail عليه السلام Muhəmməd peyğəmbər صلى الله عليه وسلم birlikdə hər ramazan ayında oxuyar, əvvəldən axıra qədər yenidən təkrar edərdi. Peyğəmbərimiz صلى الله عليه وسلم vəfat etdiyi il Cəbrail عليه السلام onunla birlikdə Qurani iki dəfə oxumuşdu.

Qurani Kərimin əsas qayələrindən biri insanları məhz tək Allaha ibadət etməyə, Ona şərik qoşmamağa və bütün işlərdə yalnız Ona təvəkkül etməyə çağırışdır. Bu haqda Allahın Kitabında çoxlu ayələr mövcuddur: **"Allaha ibadət edin və heç bir şeyi Ona şərik qoşmayın!"** [ən-Nisa: 36]

“Onların yalvardıqları məbudların özləri də Rəbbinə – hansı daha yaxın olacaq deyə vəsilə axtarırlar, Onun rəhmətini umurlar, əzabından qorxurlar. Həqiqətən, Rəbbinin əzabından qorunmaq gərəkdir!” [əl-İsra: 57]

“Əgərsən onlardan: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” – deyə soruşsan, onlar mütləq: “Allah!” – deyəcəklər. De: “Bir deyin görək, əgər Allah mənə bir zərər toxundurmaq istəsə, sizin Allahdan başqa ibadət etdikləriniz Onun zərərini aradan qaldıra bilərlərmi? Ya da O mənə bir mərhəmət göstərmək istəsə, onlar Onun mərhəmətinin qarşısını ala bilərlərmi?” De: “Mənə Allah yetər. Təvəkkül edənlər yalnız Ona təvəkkül edirlər!” [əz-Zumər: 38]

Allah Təala Öz Kitabında Özünü necə vəsf edirsə, peyğəmbərimiz ﷺ öz sünnəsində Rəbbinin ad və sifətlərini necə öyrədirsə, biz də o cür qəbul etməliyik. **“Onun heç bir bənzəri yoxdur. O, Eşidəndir, Görəndir.”** [əş-Şura: 11]

Qurani Kərim nazil olduğu dövrdə şer, natiqlik sənəti yüksək olan bir cəmiyyətdə ecəzkar bəlağəti və üslubu ilə bütün insan sözündən üstün olaraq bir daha Allah Kəlamı olmasını sübut etmişdir. Həmçinin, Allah insanlara Öz Kəlamı ilə meydan oxuyur: **“Əgər qulumuza nazil etdiyimizə şübhə edirsinizsə, onda ona bənzər bir surə gətirin və əgər doğru deyirsinizsə, Allahdan savayı bütün şahidlərinizi köməyə çağırın!”** [əl-Bəqərə: 23]

Qurani Kərimdə Muhəmməd peyğəmbərə ﷺ itaətin vacibliyi xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Peyğəmbərimiz ﷺ ayələrin nazil olma səbəblərini, hökmlərini, dəqiq mənasını, icra olunmasını bilmiş və əşabalərə öyrətmişdir. Muhəmməd peyğəmbərin ﷺ həyatı elə Quranın təfsiridir!

Allah Təalanın Qurani Kərimdə Muhəmməd peyğəmbərə ﷺ itaətin vacibliyini açıqlayan bəzi ayələrlə tanış olaq: **“Xeyr! Sənin Rəbbinə and olsun ki, onlar öz aralarında baş verən çəkişmələrdə səni hakim hesab etməyincə, sonra da verdiyin hökmlərə görə özlərində bir sıxıntı duymadan tam təslim olmayınca iman gətirmiş olmazlar.”**[ən-Nisa:65]

“De: “Əgər siz Allahu sevirsinizsə, mənim ardınca gəlin ki, Allah da sizi sevsin və günahlarınızı bağışlasın. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir. De: “Allaha və göndərdiyi Elçiyə itaət edin!” Əgər üz döndərərlərsə, şübhəsiz ki, Allah kafirləri sevməz.” [Əli-İmran: 31-32]

Qurani Kərim bütövlüklə Lövhi-Məhfuzdan dünya səmasına endirilmiş, sonra da iyirmi üç il ərzində Cəbrail ﷺ vasitəsilə aya-aya, surə-surə Muhəmməd peyğəmbərə ﷺ çatdırılmışdır.

Qurani vahid bir kitab şəklində tərtibi ilk dəfə Əbu Bəkrin ﷺ xəlifəliyi dövründə olmuşdur. Belə ki, Ömər ibn Xəttabın ﷺ təşəbbüsü ilə bu məsələ qalxmış və bunun səbəblərindən biri də Qurani əzbər bilən yetmiş əshabənin döyüşlərin birində düşmən tərəfindən öldürülməsi olmuşdur. Əbu Bəkr bu məsul işi Zeyd ibn Sabit ﷺ başda olmaqla bir neçə əshabəyə tapşırılmış və onlar ilk nüsxəni tərtib etmişlər. Qurani Kərimin oxunuşunda müxtəlif qiraətlərin mövcudluğu və bu səpgidə meydana çıxmış bəzi ixtilaflar Osman ibn Əffan ﷺ xəlifə olduğu dövrdə vadar edir ki, O, Qurani vahid mətnə kitab olaraq bir neçə nüsxədə tərtib etsin. Bu nüsxələrdən biri Mədinə şəhərində saxlanılmış, digərləri isə başqa müsəlman ölkələrinə göndərilmişdir.

Qurani Kərim 114 surədən ibarət olaraq 86 surə Məkkədə və 28 surə Mədinədə nazil olmuşdur. Surə sözünün mənası mövqe, şərəf deməkdir. Surələr isə ayələrdən ibarətdir. Ayə sözünün mənası əlamət, işarə, nişanə deməkdir. Ayə sözünə Qurani Kərimdə həmçinin möcüzə, ibrət, dəlil mənalarında da rast gəlinir. Muhəmməd peyğəmbərə ﷺ nazil olmuş ilk ayələr Ələq surəsinin 1-5 ayələridir.

Qurani Kərimin başa düşülməsi üçün Quranın öz ayələri və Muhəmməd peyğəmbərin ﷺ səhih hədisləri ilə təfsirinə zərurət yaranır. Uca Allah buyurur: **“Biz peyğəmbərləri aydın dəlillər və kitablarla göndərdik. Sənə də Zikri nazil etdik ki, insanlara, onlara nazil olanı izah edəsən və bəlkə, onlar fikirləşələr.” [ən-Nəhl: 44]**

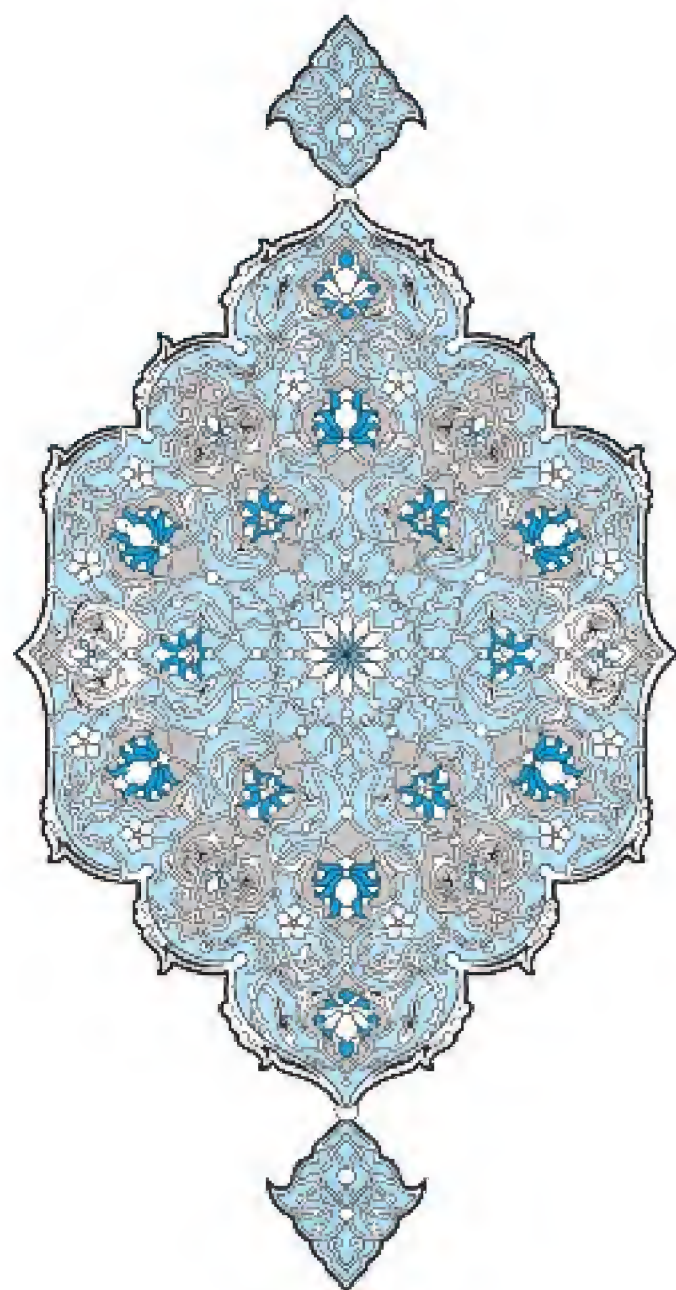
“Biz hər hansı bir ayəni dəyişdirir və ya onu unutdururuqsa, ondan daha yaxşısını, və ya ona bənzərini gətiririk. Məgər bilmirsen ki, Allah hər şeyə qadirdir?” [əl-Bəqərə: 106]

Qeyd etmək lazımdır ki, tərcümədə Allahın zatına aid isimlər böyük hərflərlə verilmiş, çox nadir hallarda isə tərcümədə ayənin mənasını tamamlamaq məqsədi ilə orijinalda köməkçi sözlər kursivlə göstərilmişdir.

Hörmətli və dəyərli oxucu!

Azərbaycan dilinə məna tərcümə edilmiş Müqəddəs Qurani Kərim yalnız oxumaq üçün deyil, eyni zamanda anlaşılmaq və yaşanmaq üçün vacib sayılan bir kitabdır! Ümid edirəm ki, bu tərcümə yeganə haqq din olan İslamın tədrisində və tətbiqində, cəmiyyətimizin əmin-amanlıqda yaşamasında, batil inanclardan məhz tək Allaha sığınmaqda, mənəvi əxlaqi dəyərlərin aşılmasında, bir anlıq belə həyatın mənasının dərk edilməsində, azad və qürurlu bir şəxsiyyətin formalaşmasında, Allahın dost və düşmənlərinin tanınmasında, halal və haramın bilinməsində, Axirət həyatının xoş aqibətinin qazanılmasında bir vasitə olacaq.

əl-Fatiha
(«Kitabı açan») surəsi

سُورَةُ الْفَاتِحَةِ

1. Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!
2. Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha,
3. Mərhəmətli və Rəhmliyə,
4. Haqq-hesab gününün Hökmdarına!
5. Biz yalnız Sənə ibadət edir və yalnız Səndən kömək diləyirik.
6. Bizi doğru yola yönəlt –
7. nemət bəxş etdiyin şəxslərin yoluna, qəzəbə uğramışların və azmışların *yoluna* yox!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ①

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ②

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ③

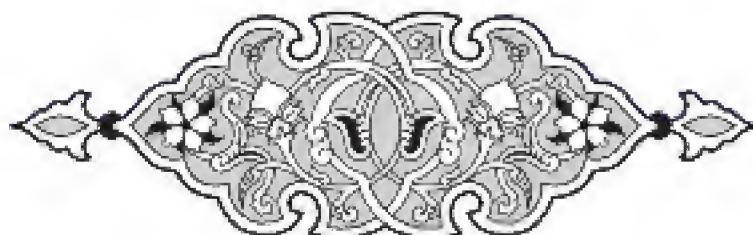
مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ④

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ⑤

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑥

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑦

əl-Bəqərə
(«İnək») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Bu, qətiyyəni şübhə doğurmayan, müttəqilərə doğru yol göstərən bir Kitabdır.
3. O kəslər ki, qeybə iman gətirir, namaz qılır və Bizim onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyirlər;
4. O kəslər ki, sənə nazil olana və səndən əvvəl nazil olanlara iman gətirir, axirətə də yaqinliklə inanırlar.
5. Onlar öz Rəbbindən *gələn* doğru yoldadırlar. Məhz onlar nicat tapanlardır.
6. Həqiqətən, kafirləri qorxutsan da, qorxutmasan da, onlar üçün fərqi yoxdur, iman gətirməzlər.
7. Allah onların qəlblərini və qulaqlarını möhürləmiş, gözlərinə də pərdə çəkmişdir. Onlar üçün böyük bir əzab vardır.
8. İnsanlar arasında elələri də vardır ki, mömin olmadıqları halda: "Allaha və Axirət gününə inanırıq" – deyirlər.
9. Onlar Allahı və iman gətirənləri aldatmağa çalışırlar. Halbuki yalnız özlərini aldadır və *bunu* anlamırlar.
10. Onların qəlblərində xəstəlik vardır və Allah da onların xəstəliyini artırmışdır. Yalan söylədiklərinə görə

سُورَةُ الْبَقَرَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقُرْآنِ

ذَٰلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ ۝١

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْغَيْبِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ
وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ۝٢

وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن
قَبْلِكَ وَبِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ۝٣

أُولَٰئِكَ عَلَىٰ هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْمُفْلِحُونَ ۝٤

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ
أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٥

حَتَّىٰ تَخْرُجَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَعَلَىٰ سَمْعِهِمْ وَعَلَىٰ
أَبْصَارِهِمْ غَشَاةً وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ۝٦

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالْيَوْمِ
الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ ۝٧

يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَمَا يَخْدَعُونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ۝٨

فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝٩

də ağırılı-acılı bir əzab çəkəcəklər.

11. Onlara: “Yer üzündə fəsad törətməyin!” – deyildiylə zaman: “Biz ki, ancaq xeyirxahlıq edənlərik!” – deyirlər.

12. Sözsüz ki, onlar fəsad törədənlərdir, amma *bunu* başa düşmürlər.

13. Onlara: “*Bu* insanlar iman gətirdiyi kimi siz də iman gətirin!” – deyildiylə zaman: “Biz də səfehələrin iman gətirdikləri kimi iman gətirək?” – deyirlər. Doğrusu, onlar özləri səfehədirlər, lakin *bunu* bilmirlər.

14. Onlar möminlərlə rastlaşdıqda: “Biz iman gətirdik!” – deyirlər, öz şeytanları (azmış dostları) ilə təklidə qaldıqda isə: “Biz sizinləyik. Biz *möminlərə* ancaq istehza edirik!” – deyirlər.

15. Allah da onlara istehza edər və azğınlıqlarını *o qədər* artırır ki, sərgərdan gəzərlər.

16. Onlar, doğru yolu verib azğınlığı satın almış kimsələrdir. Amma onların ticarəti qazanc gətirmədi və özləri də doğru yola yönəlmədilər.

17. Onların məsəli *zülmat gecədə* od qalayan kimsənin məsəlinə bənzər. Alov onun ətrafındakıları işıqlandırdığı zaman Allah onların

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ قَالُوا إِنَّمَا نَحْنُ مُصْلِحُونَ ﴿١١﴾

أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْسِدُونَ وَلَكِنْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ امْسُوا كَمَا آمَنَ النَّاسُ قَالُوا أَنُؤْمِنُ كَمَا آمَنَ السُّفَهَاءُ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ السُّفَهَاءُ وَلَكِنْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا لَقُوا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنَّا وَإِذَا خَلَوْا إِلَىٰ شَيَاطِينِهِمْ قَالُوا إِنَّا مَعَكُمْ إِنَّمَا نَحْنُ مُسْتَهْزَؤُونَ ﴿١٤﴾

اللَّهُ يَسْتَهْزِئُ بِهِمْ وَيَمُدُّهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ فَمَا رَبِحَت تِّجَارَتُهُمْ وَمَا كَانُوا مُنْهَبِرِينَ ﴿١٦﴾

مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَتَرَكَهُمْ فِي ظُلُمٍ أَلْيَسَ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٧﴾

nurunu aparar, özlərini də *heç bir* şey görə bilməyəcəkləri zülmətlər içərisində buraxar.

18. *Onlar* kar, lal və kor olduqlarına görə *doğru yola* qayıtmazlar.

19. Yaxud onların *məsəli* zülmət içində göy gurultusu və şimşəklə yağan leysana *düşənlərin məsəlinə* bənzəyir ki, ildırımından ölmək qorxusu ilə barmaqlarını qulaqlarına tıxayırlar. Şübhəsiz ki, Allah kafirləri *hər tərəfdən* əhatəyə almışdır.

20. Şimşək az qalır ki, onların gözlərini çıxartsın. *Şimşək hər dəfə* onların *yolunu* işıqlandırdıqda onunla gedirlər, zülmət onları bürüdükdə isə dayanıb dururlar. Əgər Allah istəsəydi, onları eşitməkdən və görməkdən məhrum edərdi. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir.

21. Ey insanlar! Sizi və sizdən öncəkiləri yaratmış Rəbbinizə ibadət edin ki, bəlkə *Allahdan* qorxasınız.

22. O, sizin üçün yer üzünü döşəmə, göyü isə tavan etdi. Göydən su endirib onunla sizin üçün *növbənöv* məhsullardan ruzi yetişdirdi. Siz də *bunu* bildiyiniz halda *heç kəsi* Allaha tay tutmayın.

23. Əgər qulumuza nazil etdiyimizə şübhə edirsinizsə, onda ona bənzər

صُدُّوا عَنْ عَمَلِهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿١٨﴾

أَوْ كَصَيْبٍ مِنَ السَّمَاءِ فِيهِ ظُلُمَاتٌ وَرَعْدٌ وَنُقُرٌّ يُجْعَلُونَ أَصْبَحَهُمْ فِيهِ إِذَا نَبَهُمُ مِنَ الصُّبُوحِ عَلَى حَذَرٍ مِنَ الْمَوْتِ وَاللَّهُ مُحِيطٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

يَكَادُ الْبَرْقُ يَخْطَفُ أَبْصَارَهُمْ كُلَّمَا أَضَاءَ لَهُمْ مَشَوْا فِيهِ وَإِذَا أَظْلَمَ عَلَيْهِمْ قَامُوا وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَذَهَبَ بِسَمْعِهِمْ وَأَبْصَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٢١﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فِرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٢﴾

وَأِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَى عَبْدِنَا فَأْتُوا

bir surə gətirin və əgər doğru deyirsinizsə, Allahdan savayı *bütün* şahidlərinizi *köməyə* çağırın!

24. Əgər siz bunu edə bilmirsinizsə, – heç edə də bilməzsınız – onda yanacağı insanlardan və daşlardan olan, kafirlər üçün hazırlanmış oddan çəkinin.

25. İman gətirib saleh əməllər edənlərə müjdə ver ki, onlar üçün *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağları vardır. Hər dəfə onun meyvələrindən onlara ruzi verildikcə: “Bu ki, əvvəlcə biza verilən ruzidir!” – deyəcəklər. Halbuki onlara onun oxşarı veriləcəkdir. Onlardan ötrü orada pak zövcələr var və onlar orada əbədi qalacaqlar.

26. Həqiqətən, Allah ağcaqanadı və *istər böyüklükdə, istərsə də kiçiklikdə* ondan da üstün olanı məsəl çəkməkdən utanmaz. İman gətirənlər bilirlər ki, bu, onların Rəbbindən *gələn* haqdır. Küfr edənlər isə deyirlər: “Bu məsəllə Allah nə demək istədi?” Halbuki O bununla bir çoxlarını azdırır və bir çoxlarını da haqq yoluna yönəldir. Lakin O, bununla yalnız fasiqləri yoldan çıxarır.

27. O kəslər ki, Allahla əhd-peyman bağladıqdan sonra onu pozur, Allahın qovuşdurulmasını ömr etdiyi *qohumluq əlaqələrini* kəsir və yer

بِسُورَةٍ مِّنْ فَتِيلَةٍ. وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِّنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٤﴾

فَإِنْ لَّمْ تَفْعَلُوا وَلَنْ تَفْعَلُوا فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

وَيُبَشِّرُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رَزَقُوا قَالَ هَٰذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأَنُؤِيهِمْ مِّنْثَمَرَتِهَا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٦﴾

﴿٢٦﴾ إِنَّ اللَّهَ لَا يَشْعُرُ أَنْ يَضُرِبَ مَثَلًا مَا بَعُوضَةً فَمَا فَوْقَهَا فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا فَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَيَقُولُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَٰذَا مَثَلًا يُضِلُّ بِهِ كَثِيرًا وَيَهْدِي بِهِ كَثِيرًا وَمَا يُضِلُّ بِهِ إِلَّا الْفَاسِقِينَ ﴿٢٧﴾

الَّذِينَ يَتَّقُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ

üzündə fitnə-fəsad törədirlər. Məhz onlar ziyana uğrayanlardır!

هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧﴾

28. Allahı necə inkar edirsiniz ki, siz ölü idiniz, O sizi dirilti? Sonra O sizi öldürəcək və yenə dirildəcək, daha sonra isə siz Ona qaytarılacaqsınız.

كَيْفَ تَكْفُرُونَ بِاللّٰهِ وَكُنْتُمْ اَمْوَاتًا فَاحْيَاكُمْ ثُمَّ تُمَيِّتُكُمْ ثُمَّ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ اِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

29. Yer üzündə olanların hamısını sizə görə xəlq edən, sonra göyə tərəf yönəlib onu yeddi qat göy edən Odur. O, hər şeyi bilir.

هُوَ الَّذِي خَلَقَ لَكُمْ مَّا فِى الْاَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ اَسْتَوٰى اِلَى السَّمَاءِ فَسَوّٰىهُنَّ سَبْعَ سَمٰوٰتٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيْمٌ ﴿١٩﴾

30. Sənin Rəbbin mələklərə: “Mən yer üzündə bir canişin bərqərar edəcəyəm!” – dedikdə, onlar: “Biz Səni həmd-səna ilə təriflədiyimiz və Səni müqəddəs tutduğumuz halda, Sən orada fəsad törədib qan salacaq bir kəsmi yerləşdirəcəksən?” – söylədilər. O dedi: “Şübhəsiz ki, Mən sizin bilmədiklərinizi bilirəm!”

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلٰٓئِكَةِ اِنِّىْ جَاعِلٌ فِى الْاَرْضِ خَلِيْفَةً قَالُوْٓا اَتَجْعَلُ فِىْهَا مَنْ يُّفْسِدُ فِىْهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَآءَ وَيَنْحٰى سُبْحٰنَكَ وَتَعَالٰى لَكَ عَنِ اِنِّىْ اَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

31. Allah Adəmə bütün şeylərin adlarını öyrətdi. Sonra onları mələklərə göstərüb dedi: “Doğru danışanlarsınızsa, bunların adlarını Mənə deyin!”

وَعَلَّمَ اٰدَمَ الْاَسْمَآءَ كُلَّهَا ثُمَّ عَرَضَهُمْ عَلَى الْمَلٰٓئِكَةِ فَقَالَ اَنْبِئُوْنِىْ بِاَسْمَآءِ هٰٓؤُلَآءِ اِنْ كُنْتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿٢١﴾

32. Onlar dedilər: “Sən pak və müqəddəssən! Sənin bizə öyrətdiklərimdən başqa bizdə heç bir bilik yoxdur! Həqiqətən, Sən Bilənsən, Müdriksən!”

قَالُوْٓا سُبْحٰنَكَ لَا عِلْمَ لَنَاۤ اِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا اِنَّكَ اَنْتَ الْعَلِيْمُ الْحَكِيْمُ ﴿٢٢﴾

33. Allah dedi: “Ey Adəm, bunların adlarını onlara bildir!” O, bunların adlarını onlara bildirdikdə Allah

قَالَ يٰۤاٰدَمُ اَنْۢبِئْهُمْ بِاَسْمَآئِهٖمۡ فَلَمَّآ اَنْۢبَاَهُمْ بِاَسْمَآئِهٖمۡ قَالَ اَلَمْ اَقُلْ لَّكُمْ اِنِّىْۤ اَعْلَمُ

dedi: “Mən sizə demədim ki, göylərdə və yerdə olan qeybi, aşkara çıxartdığınızı və gizli saxladığınızı bilirəm?”

34. Bir zaman Biz mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – dedikdə, İblisdən başqa *hamısı* səcdə etdi. O imtina edib təkəbbür göstərdi və kafir oldu.

35. Biz dedik: “Ey Adəm! Sən zövcənlə birlikdə Cənnətdə sakin ol və orada rahatlıqla nemətlərimizdən istədiyiniz yerdə yeyin *için*, təkcə bu ağaca yaxınlaşmayın! Yoxsa zalımlardan olarsınız”.

36. Şeytan isə o ağacla onları çaşdırıb olduqları yerdən çıxartdı. Biz dedik: “Bir-birinizə düşmən olaraq aşağı enin! Yerdə sizin üçün müəyyən *olunmuş* vaxtadək məskən və gün-güzəran vardır”.

37. Adəm *tövba etmək üçün* Rəbbindən kəlmələr öyrəndi, O da onun tövbəsini qəbul etdi. Doğrudan da O, tövbələri qəbul edəndir, Rəhmlidir.

38. Biz dedik: “Hamınız oradan *yərə* enin! Mənim tərəfimdən sizə doğru yol göstəricisi gəldikdə Mənim yol göstəricimin ardınca gedənlərə heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər”.

39. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlar isə Od sakinləridirlər. Onlar orada əbədi qalacaqlar!

غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَأَعْلَمُ مَا تُبْدُونَ
وَمَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٣٤﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا
إِبْلِسَ أَبَىٰ وَأَسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٥﴾

وَقُلْنَا يَا آدَمُ اسْكُنْ أَنْتَ وَزَوْجُكَ الْجَنَّةَ
وَكُلَا مِنْهَا رَغَدًا حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا
هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٣٦﴾

فَأَزَلَّهُمَا الشَّيْطَانُ عَنْهَا فَأَخْرَجَهُمَا مِمَّا كَانَا فِيهِ
وَقُلْنَا اهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي
الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٣٧﴾

فَتَلَقَّىٰ آدَمُ مِنْ رَبِّهِ كَلِمَاتٍ فَتَابَ عَلَيْهِ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٣٨﴾

قُلْنَا اهْبِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي
هُدًى فَمَنْ تَبِعَ هُدَايَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٤٠﴾

40. Ey İsrail oğulları! Sizə bəxş etdiyim nemətimi yadınıza salın və Mənə verdiyiniz əhdə sadıq olun ki, Mən də sizə verdim əhdi yerinə yetirim. Təkcə Məndən qorxun!

41. Sizdə olanı təsdiqləyici kimi nazil etdiyim *Qurana* iman gətirin və onu inkar edənlərin ən birincisi olmayın! Mənim ayələrimi ucuz qiymətə satmayın və yalnız Məndən qorxun.

42. Özünü də bilə-bilə haqqa batil donu geyindirməyin və haqqı gizlətməyin.

43. Namaz qılın, zəkat verin və rüku edənlərlə birlikdə rüku edin!

44. Siz Kitab oxuyub insanlara xeyirxahlığı əmr etdiyiniz halda, özünüzü unudursunuz? Məgər anlamırsınız?

45. Səbir etmək və namaz qılmaqla *Allahdan* kömək diləyin! Həqiqətən, bu, *Allaha* itaət edənlərdən başqa *hamıya* ağır gəlir.

46. Çünki onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarını və Ona qayıdacaqlarını yaqin bilirlər.

47. Ey İsrail oğulları! Sizə bəxş etdiyim nemətimi və sizi aləmlərdən üstün etdiyimi xatırlayın.

يٰۤاَيُّهَاۤ اِسْرَءٰىلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيۤ اٰتَيْتُكُمْ وَاَوْفُوْا بِعَهْدِيۤ اُوْفِ بِعَهْدِكُمْ وَاِيْتِيْ فَاَرْهَبُوْنَ ﴿٤٠﴾

وَاٰمِنُوْا بِمَاۤ اَنْزَلْتُ مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ وَلَا تَكُوْنُوْا اَوَّلَ كٰفِرٍۭ بِهٖ وَلَا تَقْسُرُوْا بِعَاقِبَتِيۤ سَمًاۭ قَلِيْلًا وَاِيْتِيْ فَاَنْتَقُوْنَ ﴿٤١﴾

وَلَا تَقْسُرُوْا الْحَقَّۭ بِالْبَاطِلِ وَتَكْتُمُوْا الْحَقَّۭ وَاَنْتُمْ تَعْمَلُوْنَ ﴿٤٢﴾

وَأَقِمُّوْا الصَّلٰوةَ وَاَتُوْا الزَّكٰوةَ وَارْكَعُوْا مَعَ الرّٰكِعِيْنَ ﴿٤٣﴾

۞ اَتَاۤمُرُوْنَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَۤ اَنْفُسَكُمْ وَاَنْتُمْ تَقُوْلُوْنَ اَلَا تَعْقِلُوْنَ ﴿٤٤﴾

وَاَسْتَعِيْنُوْا بِالصَّبْرِ وَالصَّلٰوةِ وَاِنَّهَا لَكَبِيْرَةٌ اِلَّا عَلَى الْخٰشِعِيْنَ ﴿٤٥﴾

الَّذِيْنَ يَنْظُرُوْنَ اَنْهُمْ مُلَقُوْۤا رَنْهُمْ وَاَنْهُمْ اِلٰهٌ رَّجِعُوْنَ ﴿٤٦﴾

يٰۤاَيُّهَاۤ اِسْرَءٰىلَ اذْكُرُوْا نِعْمَتِيَ الَّتِيۤ اٰتَيْتُكُمْ عَلٰى الْعٰلَمِيْنَ ﴿٤٧﴾

48. Qorxun o gündən ki, *o vaxt* heç kəs heç kəsə fayda verə bilməyəcək, heç kəsdən şafaət qəbul olunmayacaq, heç kəsdən bir fidyə alınmayacaq və *günahkarlara* kömək göstərilməyəcəkdir.

49. Bir zaman Biz sizi Fironun tərəfdarlarından xilas etdik. *O vaxt* onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarınızı öldürür, qadınlarnızı isə sağ buraxırdılar. Bunda Rəbbiniz tərəfindən sizin üçün böyük bir sınaq var idi.

50. O zaman Biz sizə görə dənizi yardıq, sizi xilas etdik və Fironun tərəfdarlarını gözünüzün qabağında *dənizdə* batırdıq.

51. O zaman Biz Musaya *vəhy üçün* qırx gecəlik vədə verdik. Sonra siz onun ardından buzovu özünüze məbud qəbul edərək zalım oldunuz.

52. Sonra bunun ardınca Biz sizi bağışladıq ki, bəlkə şükür edəsiniz.

53. O zaman Biz Musaya Kitab və *haqqı batıldan ayıran* Furqan verdik ki, bəlkə doğru yolla gedəsiniz.

54. O zaman Musa öz qövmünə dedi: "Ey qövmüm! Siz buzova ibadət etməklə özünüze zülm etdiniz. Odur ki, Yaradanınıza tövbə edin və özünüzu (sizlərdən özlərinə zülm edənləri) öldürün. Bu, Yaradanınızın yanında sizin üçün xeyirlidir". O, sizin tövbənizi qəbul etdi. Doğrudan

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا
وَلَا يَقْبَلُ مِنْهَا شَفَعَةً وَلَا يُؤْخَذُ مِنْهَا عَدْلٌ
وَلَا هُمْ يُصْرُونَ ﴿٤٨﴾

وَإِذْ نَجَّيْنَاكُمْ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكُمْ
سُوءَ الْعَذَابِ يُذَبِّحُونَ أَبْنَاءَكُمْ
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَكُمْ وَفِي ذَلِكُمْ بَلَاءٌ مِّنْ
رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿٤٩﴾

وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمْ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ
وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ نَظَرُونَ ﴿٥٠﴾

وَإِذْ وَعَدْنَا مُوسَىٰ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً أَنَّا
أَعْمَلُكَ مِنَ الْبَعْدِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿٥١﴾

ثُمَّ عَفَوْنَا عَنْكُمْ مِّنْ بَعْدِ ذَلِكَ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٥٢﴾

وَإِذْ آتَيْنَا مُوسَىٰ الْكِتَابَ وَالْفُرْقَانَ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿٥٣﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ يَهْدِيكُمْ ظِلْمُكُمْ
أَنْفُسَكُمْ فَاغْوَاكُمْ الْبَعْلَ فَمَا تَقُولُوا إِلَىٰ
بَارِيكُمْ قَالُوا أَنْفُسُكُمْ ذَلِكُمْ
خَيْرٌ لَّكُمْ عِنْدَ بَارِيكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ
إِنَّهُ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿٥٤﴾

da O, tövbələri qəbul edəndir,
Rəhmlidir.

55. O zaman siz: “Ey Musa! Biz Allahı açıq-aşkar görməyincə sənə iman gətirməyəcəyik!” – dediniz və gözüünüz görə-görə sizi ildırım vurdu.
56. Ölümünüzdən sonra Biz sizi dirilttik ki, bəlkə şükür edəsiniz.
57. Biz sizin üstünüzə buludla kölgə saldıq, sizə manna və bildirçin endirdik və: “Sizə ruzi olaraq verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə deyil, ancaq özlərinə zülm etdilər.
58. O zaman Biz dedik: “Bu kəndə daxil olun və orada istədiyiniz yerlərdə, rahatlıqla yeyin için. Qapıdan səcdə edərək daxil olun və: “Bizi bağışla!” – deyin ki, sizin günahlarınızı bağışlayaq”. Biz yaxşı işlər görənlərə *mükafatlarını* artırırıq.
59. Zülm edənlər özlərinə deyilən sözü başqası ilə dəyişdilər. Biz də zülm edənlərə etdikləri günaha görə göydən azab göndərdik.
60. O zaman Musa öz xalqı üçün su istədikdə, Biz: “Əsanla daşa vur!” – dedik. *Daşdan* on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə su içəcəyi yeri tanıdı. *Onlara dedik*: “Allahın sizə verdiyi ruzidən yeyin-için və yer üzündə fəsad yayıb pis işlərə qurşanmayın!”

وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسَىٰ إِنَّ نَا۟مُوسَىٰ لَآ يَكُ حَقِّيٰ نَرَىٰ ٱللَّهَ
جَهَنَّمَ فَاِخۡذُكُمُ الصُّلۡبَةَ وَٱنۡصَبۡتُمْۢ مَّآرِقَۙكُمْ وَٱنۡظُرُوۡنَ ۝۵۵

ثُمَّ بَعَثۡنَاكُم مِّنۢ بَعۡدِ مَوۡتِكُمۡ لَعَلَّكُمۡ
تَشْكُرُوۡنَ ۝۵۶

وَظَلَّلۡنَا عَلَيۡكُمُ الصُّلۡمَ وَٱلۡنَزۡلَآءَ عَلَيۡكُمۡ ٱلۡمَنَّٰ
وَٱلسَّلٰوۡىۙ كُلُوۡا مِنۡ طَيِّبٰتِ مَا رَزَقۡنَاكُمۡ
وَمَعَٰظِلُوۡنَا وَلٰكِن كَآلُوۡا ٱنفُسَهُۥمۡ يَظۡلِمُوۡنَ ۝۵۷

وَإِذۡ قُلۡنَا اَدۡخُلُوۡا هٰذِهِۦ ٱلۡقَرۡيَةَ فَكُلُوۡا مِنۡهَا
حَيۡثُ شِئۡتُمۡ رَءَدَا وَاَدۡخُلُوا ٱلۡبَابَ سُجَّدًا
وَقُولُوۡا حُطَّةٌ تُغۡفِرۡ لَكُمْۡ خَطِيۡئَتِكُمۡ
وَسَرِّدُ ٱلۡمُحۡسِنِيۙنَ ۝۵۸

فَبَدَّلَ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوۡا قَوْلَا غَيۡرِ ٱلَّذِيۙ قِيلَ
لَهُمۡ فَٱنۡزَلۡنَا عَلَيۡ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوۡا رِجۡزًا مِّنۡ
ٱلسَّمَآءِ بِمَا كَانُوۡا يَفۡسُقُوۡنَ ۝۵۹

وَإِذۡ أَسۡتَسۡقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِۦ فَقُلۡنَا ٱضۡرِبْ
بِعَصَاكَ ٱلۡحَجَرَةَ فَٱنفَجَرَتۡ مِنۡهُ ٱثۡنَا
عَشَرَ عَيۡنًا قَدۡ عَلِمَ كُلُّ ٱنۡسَآءٍ مَّشۡرَبَهُمۡ
كُلُوۡا وَٱشۡرَبُوۡا مِمۡ رَزَقَ ٱللَّهُ وَلَا تَعۡثَوۡا فِى
ٱلۡأَرۡضِ مُفۡسِدِيۙنَ ۝۶۰

61. Onda siz dediniz: “Ey Musa! Biz eyni cür yeməklərə dözməyəcəyik. Ona görə də bizim üçün Rəbbinə biza yerin bitirdiklərindən – tərəvəzindən, xiyarından, sarımsağından, mərciməyindən və soğanından yetirməsi üçün dua et!” O dedi: “Siz xeyirli olan şeylərin daha dəyərsiz şeylərlə əvəz olunmasını istəyirsiniz? Şəhərə girin! Şübhəsiz ki, *orada* istədiyinizi taparsınız!” Onlara zəlillik və düşgünlük üz verdi və onlar Allahın qəzabına düşər oldular. Bu *cəza* ona görə idi ki, onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər və *bəzi* peyğəmbərləri haqsız yerə öldürürdülər. Bu *həm də* onların asi olduqlarına və həddi aşdıqlarına görə idi.
62. Şübhəsiz ki, möminlərin, yəhudi, nəsrani və sabiilərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərin və yaxşı iş görənlərin mükafatı öz Rəbbi yanındadır. Onlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.
63. Bir zaman sizdən əhd-peyman aldığımız, dağı başınız üstünə qaldırdığımız və *buyurduq*: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və onun içindəkiləri yada salın ki, bəlkə *Allahdan* qorxasınız!”
64. Sonra bunun ardınca siz *yənə* üz döndərdiniz. Əgər sizə Allahın lütfü və rəhmi olmasaydı, əlbəttə, ziyana uğrayanlardan olardınız.

وَإِذْ قُلْتُمْ يٰمُوسَىٰ اِنَّ نَصِيْرًا عَلٰى طَعَامِكَمْ وَجَدْنَا دَعًا لِّسَانِكَ يُخْرِجُ لَنَا اِمًا ثَابِتًا اَلْاَرْضُ مِنْ بَقْلِهَا وَقِثَآئِهَا وَفُومِهَا وَعَدَسِهَا وَبَصِلِهَا قَالَ اَتَتَّبِعُ لَوْنَ الَّذِي هُوَ اَذْيَبُ بِالَّذِي هُوَ خَيْرٌ اَمْ يَظُنُّوْا مُضْرًا فَاِذَا لَكُمْ مَآسَا اَنْتُمْ وَضَرَبْتَ عَلَيْهِمْ الدَّالَّةَ وَالْمُنْكَرَةَ وَبَآءَ وَغَضِبَ مِنْ اَللّٰهِ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَانُوْا يَكْفُرُوْنَ بِعَايَاتِ اَللّٰهِ وَيَقْتُلُوْنَ النَّبِيَّيْنَ يَغْرِوْا الْحَقَّ ذٰلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوْا يَعْتَدُوْنَ ﴿٦١﴾

اِنَّ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَالَّذِيْنَ هَادُوا وَالنَّصَارَىٰ وَالصَّابِئِيْنَ مِنْ ءَاْمَنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْاٰخِرِ وَعَمِلْ صَالِحًا فَلَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُوْنَ ﴿٦٢﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ وَرَفَعْنَا فَوْقَكُمُ الطُّورَ خُذُوا مَا ءَاتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاذْكُرُوا مَا فِيْهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴿٦٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ مِنْۢ بَعْدِ ذٰلِكَ فَلَوْلَا فَضْلُ اللّٰهِ عَلٰىكُمْ وَرَحْمَتُهُ لَكُنْتُمْ مِنَ الْخٰسِرِيْنَ ﴿٦٤﴾

65. Siz artıq içərinizdən şənbə günü həddi aşanları tanıyırsınız. Biz də onlara: “Mənfur meymunlar olun!” – dedik.

66. Biz bunu onlarla *bir dövrdə* olanlar və onlardan sonra gələnlər üçün ibrət, müttəqilər üçün isə öyüd-nəsihət etdik.

67. Bir zaman Musa öz xalqına dedi: “Allah sizə bir inək kəsmənizi əmr edir!” Onlar: “Sən bizi ələ salırsan?” – dedilər. *Musa*: “Cəhil olmaqdan Allaha sığmıram!” – dedi.

68. Onlar dedilər: “Rəbbinə dua et ki, onun nə cür *inək* olduğunu bizə bildirsin!” *Musa* dedi: “*Allah* buyurur ki, o, nə çox qoca, nə də çox cavan, bunların ikisinin arasında olan orta yaşlı bir inəkdir. Sizə nə əmr edilirsə, *onu da* yerinə yetirin!”

69. Onlar dedilər: “Rəbbinə dua et ki, onun rəngini də bizə bildirsin!” *Musa* dedi: “*Allah* buyurur ki, o, sarı rəngli parlaq bir inəkdir. *Ona* baxanları sevindirir”.

70. Onlar dedilər: “Rəbbinə dua et ki, onun nə cür *inək* olduğunu bizə bildirsin! Çünki *bu* inək bizə başqa *inəklərə* bənzər görünür. Əgər Allah istəsə, biz düz yolda olarıq”.

71. *Musa* dedi: “*Allah* buyurur ki, o, nə yer şumlamağa, nə də əkin

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ الَّذِينَ اعْتَدُوا مِنْكُمْ فِي السَّبْتِ فَقُلْنَا لَهُمْ كُفُّوا فِرْدَةً حَسْبِئِلَ ۝٦٥

وَجَعَلْنَاهَا نَكَالًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهَا وَمَا خَلْفَهَا وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ۝٦٦

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَذَبَّحُوا بُقَرَةً قَالُوا أَتَتَّخِذُ فَاهِرًا قَالَ أَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ۝٦٧

قَالُوا ادْعُ لَنَا زَيْكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ أَفَاضٌ وَلَا يَكُرُّ عَوَانٌ بَيْنَ ذَلِكَ فَافْعَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ ۝٦٨

قَالُوا ادْعُ لَنَا زَيْكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا لَوْنُهَا قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ صَفْرَاءُ فَاقِعٌ لَوْنُهَا تَسُرُّ النَّاظِرِينَ ۝٦٩

قَالُوا ادْعُ لَنَا زَيْكَ يُبَيِّنْ لَنَا مَا هِيَ إِنَّ الْبَقَرَ تَشْبَهَ عَلَيْنَا وَإِنَّا إِن شَاءَ اللَّهُ لَمُهْتَدُونَ ۝٧٠

قَالَ إِنَّهُ يَقُولُ إِنَّهَا بَقَرَةٌ أَذَلُولٌ تُحِيرُ الْأَرْضَ

suvarmağa ram edilməmiş bir inəkdir. O, sağlamdır və onda *heç bir* ləkə-qüsurlu yoxdur”. Onlar: “İndi sən əsl həqiqəti bildirdin!” – dedilər və onu kəsdilər. Halbuki az qala *bunu* yerinə yetirməyəcəkdilər.

72. O zaman siz bir nəfəri öldürmüşdünüz və onun *qatili* barəsində mübahisə edirdiniz. Allah isə sizin gizlətdiklərinizi aşkara çıxarar.

73. Biz dedik: “*İnəyin* bir parçasını *ölüyə* vurun!” Allah ölüləri bu cür dirildir və Öz ayələrini sizə göstərir ki, bəlkə anlayasınız.

74. Sonra bunun ardınca sizin qəlbləriniz sərtləşib daş kimi, hətta ondan da sərt oldu. Həqiqətən, daşlardan eləsi var ki, içərisindən çaylar qaynayıb çıxar. Onlardan eləsi də var ki, yarılar, içərisindən su çıxar. Eləsi də var ki, Allahın qorxusundan *yuvarlanıb yerə* düşər. Allah sizin nə etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.

75. Siz *yəhudilərin* sizə inanacaqlarınımı ümid edirsiniz? Halbuki onlardan bir zümrə var idi ki, Allahın Sözüni eşidib anladıqdan sonra, bilə-bilə onu təhrif edirdilər.

76. Onlar möminlərlə rastlaşanda: “Biz iman gətirdik!” – deyir, bir-birləri ilə xəlvətdə qalanda isə: “Allahın sizə bildirdiyini onlara danışırırsınız ki, Rəbbinizin yanında bunu sizə

وَلَا تَسْقِي الْحَرْثَ مَسَامَةً لَا يَشِيءَ فِيهَا قَالُوا
أَلَنْ يَجِيئَ بِالْحَقِّ قَدْ بَحَوَّهَا وَمَا كَادُوا
يَفْعَلُونَ ﴿٧٢﴾

وَأَذَقْتُمُوهُ نَفْسًا قَاتَرًا أُنْتُمْ فِيهَا وَاللَّهُ مُخْرِجُ
مَا كُنْتُمْ تَكْتُمُونَ ﴿٧٣﴾

فَقُلْنَا اضْرِبُوهُ بِبَعْضِهَا كَذَلِكَ يُخَيِّ اللَّهُ
الْمُتَّقِينَ وَيُخْرِجُهُمْ مِنْكُمْ أَيُّهَا الْعَالَمُونَ ﴿٧٤﴾

ثُمَّ قَسَتْ قُلُوبُكُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ فَهِيَ
كَالْحِجَارَةِ أَوْ أَشَدُّ قَسْوَةً وَإِنْ مِنَ الْحِجَارَةِ
لَمَا تَخْرُجُ مِنْهُ آبٌ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَشْفَقُ
فَيَخْرُجُ مِنْهُ الْمَاءُ وَإِنْ مِنْهَا لَمَا يَهْبِطُ مِنْ
خَشْيَةِ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

«أَقْتَضَيْتُمُونَ أَنْ يُؤْمِنُوا بِالْكِتَابِ وَقَدْ كَانُ قَرِيبًا
مِنْهُمْ يَسْمَعُونَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ يُحَرِّفُونَهَا
مِنْ بَعْدِ مَا عَقِلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

وَلَمَّا تَلَقَّوْا الَّذِينَ آمَنُوا قَالُوا آمَنُوا وَإِذَا
خَلَا بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ قَالُوا أَتُحَدِّثُونَهُمْ
بِمَا فَرَحَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ لِيُحَاجُّوكُمْ بِهِ عِنْدَ
رَبِّكُمْ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٧٧﴾

qarşı dəlil gətirsinlər? Məgər başa düşmürsünüz?” – deyirlər.

77. Məgər onlar bilmirlər ki, Allah onların gizli saxladıklarını və aşkara çıxartdıklarını bilir?

أَوَلَا يَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسِرُّونَ
وَمَا يُعْلِنُونَ ﴿٧٧﴾

78. Onların arasında Kitabı bilməyən elə savadsızlar vardır ki, onlar ancaq xülyalara *dalar* və ancaq zənnə uyarlar.

وَمِنْهُمْ أَقْيُوتٌ لَا يَعْلَمُونَ الْكِتَابَ
إِلَّا أَمَانِينَ فَإِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٧٨﴾

79. Vay o şəxslərin halına ki, onlar öz əlləri ilə kitab yazır, sonra da: “Bu, Allah tərəfindəndir!” – deyirlər ki, onunla cüzi miqdarda pul əldə edə bilsinlər. Öz əlləri ilə yazdıqlarına görə vay onların halına! Qazandıqları şeyə görə vay onların halına!

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ يَكْتُمُونَ الْكِتَابَ بِأَيْدِيهِمْ
ثُمَّ يَقُولُونَ هَذَا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ لِيَسْتَرَوْا
بِهِ ثُمَّ قَلِيلًا فَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا كَتَبَتْ
أَيْدِيهِمْ وَوَيْلٌ لَهُمْ مِمَّا يَكْسِبُونَ ﴿٧٩﴾

80. Onlar dedilər: “Od bizə ancaq bir neçə gün toxunacaq!” De: “Məgər siz Allahdan əhd almısınız? Allah verdiyi əhdə əsla xilaf çıxmaz! Yoxsa Allaha qarşı bilmədiyinizi danışırırsınız?”

وَقَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا
مَعْدُودَةً قُلْ أَتُخَذُ عِنْدَ اللَّهِ عَهْدٌ
فَلَنْ يُخْلَفَ اللَّهُ عَهْدَهُ أَمْ تَقُولُونَ
عَلَى أَلْسِنَتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٠﴾

81. Xeyr! Günah qazanan və xətaləri özlərini bürüyən kimsələr – məhz onlar Od sakinləridir və orada əbədi qalacaqlar!

بَلَىٰ مَنْ كَسَبَ سَيِّئَةً وَأَحَاطَتْ بِهِ
خَطِيئَتُهُ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ
فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨١﴾

82. İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə Cənnət sakinləridir. Onlar orada əbədi qalacaqlar!

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٨٢﴾

83. Bir zaman Biz İsrail oğulları ilə: “Allahdan qeyrisinə ibadət etməyəcək, valideynlərə, qohum-

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
لَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ وَيَالِ الَّذِينَ إِحْسَانًا

əqrəbaya, yetimlərə və kasıblara xeyirxahlıq edəcək, insanlara xoş söz deyəcək, namaz qılacaq və zəkat verəcəksiniz!” – *deyə* əhd bağladıq. Sonra az bir qisminiz istisna olmaqla, *haqdan* üz çevirib döndünüz.

84. O zaman Biz sizinlə: “Bir-birinizin qanını tökməyəcəksiniz, bir-birinizi yurdlarınızdan çıxarmayacaqsınız!” – *deyə* əhd kəsdik. Sonra da siz *özünüz* şahidlik edərək *bu əhdi* təsdiqlədiniz.

85. Siz o kəslərsiniz ki, bir-birinizi öldürürsünüz, özünüzdən olan bir dəstəni öz yurdundan çıxarırsınız, onlara qarşı pislik və düşmənçilik etməkdə bir-birinizə kömək edirsiniz. Onlar əsir tutulub yanınıza gətiriləndə, fidyə verib onları azad edirsiniz. Halbuki onları *yurdlarından* çıxartmaq sizə haram edilmişdi. Yoxsa siz Kitabın bir qisminə inanıb, digər qismini inkarını edirsiniz? Sizlərdən bunu edənin cəzası dünya həyatında rüsvay olmaq, Qiyamət günü isə ən şiddətli əzaba məhkum olmaqdır. Allah sizin etdiklərinizdən bixəbər deyildir.

86. Onlar axirəti verib dünya həyatını satın aldılar. Ona görə də onların nə əzabı yüngülləşdiriləcək, nə də onlara kömək göstəriləcəkdir.

87. Biz Musaya Kitab verdik və ondan sonra bir-birinin ardınca elçilər

وَذِي الْقُرْنَيْنِ وَالْيَمَانِ وَالْمَسْدِكِينَ
وَقُولُوا لِلنَّاسِ حُسْنًا وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَوَاتُوا الزَّكَاةَ ثُمَّ تَوَلَّيْتُمْ إِلَّا قَلِيلًا
مِّنْكُمْ وَأَنتُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٨٤﴾

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَكُمْ لَا تَسْفِكُونَ دِمَاءَكُمْ
وَلَا تُخْرِجُونَ أَنْفُسَكُمْ مِنْ دِيَارِكُمْ ثُمَّ
أَقْرَرْتُمْ وَأَنتُمْ تُشْهَدُونَ ﴿٨٥﴾

ثُمَّ أَنتُمْ هَؤُلَاءِ تَقْتُلُونَ أَنْفُسَكُمْ
وَتُخْرِجُونَ فِرْقًا مِّنْكُمْ مِنْ دِيَارِهِمْ
تُظَاهَرُونَ عَلَيْهِم بِالْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَإِن
يَأْتُواكُمْ أَسْرَىٰ فَقَدْ وَهُمْ وَأَهُمْ مَحْرَمٌ
عَلَيْكُمْ إِخْرَاجُهُمْ أَفْتَوْا مُنُونٌ بِبَعْضِ
الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ فَمَا جَزَاءُ مَن
يَفْعَلْ ذَلِكَ مِنْكُمْ إِلَّا خِزْيٌ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يُرَدُّونَ إِلَىٰ أَشَدِّ
الْعَذَابِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِيلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٨٦﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا
بِالْآخِرَةِ فَلَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُبْصَرُونَ ﴿٨٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَفَقَّيْنَا

göndərdik. Biz Məryəm oğlu İsayə da açıq-aydın dəlillər verdik və onu müqəddəs ruh *Cəbrail* ilə qüvvətləndirdik. Məgər hər dəfə sizə *göndərilən* elçi ürəyinizə yatmayan bir şey gətirəndə siz təkəbbür göstərmədinizmi? *Onların* bir qismini yalançı hesab edib, bir qismini də öldürmədinizmi?

88. Onlar dedilər: “Qəlblərimiz qapalıdır!” Xeyr, Allah onları məhz küfrlərinə görə lənətləmişdir. Odur ki, onlar olduqca az inanırlar.

89. Onlara Allah tərəfindən özlərində olanı təsdiqləyən bir Kitab gəldikdə *onu inkar etdilər*. Halbuki əvvəllər kafirlər üzərində qələbə diləyirdilər. Onlara tanıdıqları *peyğəmbər* gəldikdə isə onu inkar etdilər. Allah kafirlərə lənət etsin!

90. Allahın Öz qullarından istədiyi kimsəyə Öz lütfündən bəxş etməsinə həsəd aparmaq və Onun nazil etdiyini inkar etməklə nəfslərini satıb əvəzində aldıkları şey necə də pisdir! Onlar *Allahın* onlara bəslədiyi qəzəbi daha da şiddətləndirdilər. Kafirlərə alçaldıcı bir əzab vardır.

91. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə inanın!” – deyildikdə, onlar: “Biz özümüzlə nazil edilənə inanırıq” – deyib onun ardınca gələnini inkar edirlər. Halbuki *Quran* onların yanında olanı təsdiqləyən bir

مِّنْ بَعْدِهِ بِالرُّسُلِ ۚ وَءَاتَيْنَا عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ الْبَيْنَاتِ وَأَنزَلْنَا رُوحَ الْقُدُسِ أَفَكُلَّمَا جَاءَكُمْ رَسُولٌ بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنفُسُكُمْ أَنتَكِبْتُمْ وَفَرَّقْتُمْ بَيْنَكُمْ وَفَرَّقًا نَّقْتُلُون ۝

وَقَالُوا قُلُوبُنَا غُلُقٌ بَل لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَقَلِيلًا مَّا يُؤْمِنُونَ ۝

وَلَمَّا جَاءَهُمْ كِتَابٌ مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ وَكَانُوا مِن قَبْلُ يَسْتَفْتِحُونَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا قَالُوا جَاءَهُم مَّا عَرَفُوا كَفَرُوا بِهِ ۖ فَلَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

يَسْتَسْمِعُوا شُرَكَاءُ بِهِمْ أَن يَقُولُوا يَمَّا آتَاهُمُ اللَّهُ بَقِيَّةً مِّنْ فَضْلِهِ ۚ عَلَىٰ مَن يَشَاءُ مِّنْ عِبَادٍ ۚ وَهُوَ غَافِلٌ عَنِ غَضَبِ ۖ عَلَىٰ غَضَبٍ ۚ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُّهِينٌ ۝

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ءَامِنُوا بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ قَالُوا نُوْمِنُ بِمَا أَنزَلَ عَلَيْنَا وَنَكْفُرُ بِهِ ۚ وَمَا وَرَاءَ هُوَ وَهُوَ الْحَقُّ مُصَدِّقٌ لِّمَا مَعَهُمْ قُلْ فَلِمَ تَقْتُلُونَ أَنْبِيَاءَ اللَّهِ مِمَّنْ قَبْلُ ۖ

həqiqətdir. De: “Əgər siz inanan idinizsə, bəs nə üçün əvvəllər Allahın peyğəmbərlərini öldürürdünüz?”

كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

92. Musa sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişdi. O getdikdən sonra siz buzovu ilahiləşdirib özünü zə zülm etdiniz.

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٦﴾

93. O zaman Biz sizinlə əhd bağlayıb dağı *başınızın* üstünə qaldırdıq: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və eşidin!” – *deyə əmr etdik*. Onlar: “Eşitdik və asi olduq!” – dedilər. Küfrlərinə görə buzova *olan məhəbbət* onların qəblələrinə yeridildi. De: “Əgər siz möminsinizsə, imanınızın sizə əmr etdiyi şey necə də pisdir!”

وَلَا تَأْخُذْنَا مِثْقَلُ ذَرَّةٍ مِنْكُمْ وَرَقْنَا قُوقُكُمْ الظُّلُمَ خُذُوا مَا آتَيْنَاكُمْ بِقُوَّةٍ وَاسْمِعُوا أَلْوَا سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَشْرِكُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْعِجْلَ بِكُفْرِهِمْ قُلْ بِشَيْءٍ يَأْمُرُكُمْ بِهِ إِيْمَانُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

94. De: “Əgər Allah yanında Axirət yurdu digər insanlara deyil, yalnız sizin üçün hazırlıbsa və doğru deyirsinizsə, onda *özünü* ölüm diləyin!”

قُلْ إِنْ كَانَتْ لَكُمْ الدَّارُ الْآخِرَةُ عِنْدَ اللَّهِ خَالِصَةً مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوُا الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨﴾

95. Onlar öz əllərinin etdiyinə görə bunu heç vaxt diləməzlər. Allah zalınları tanıyır.

وَلَنْ يَسْمَعُوهُ أَبَدًا إِيْمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

96. Sən onların həyata bütün insanlardan, hətta müşriklərdən də daha həris olduqlarını görəcəksən. Onlardan hər biri min il ömür sürməsinə istər. Halbuki uzun ömür belə onu əzabdan uzaqlaşdırı bilməz. Allah onların nə etdiklərini görür.

وَلَيَسْجِدَنَّهُمْ أَحْرَاصُ النَّاسِ عَلَى حَيَاتِهِمْ مِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا يَوْمَئِذٍ يُخَذُّ هُمْ تَوَيْمَةً أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا هُمْ بِمُرْجُوْنَ مِنَ الْعَذَابِ أَنْ يَعْمُرُوا اللَّهَ بِصِيْرٍ يَسْمَعُونَ ﴿٢٠﴾

97. De: “Cəbrailə düşmən olan kəs *bilsin* ki, Allahın izni ilə *Qurani* özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən, möminlərə doğru yol göstərən və müjdə verən *bir kitab* kimi sənin qəlbinə o nazil etmişdir”.

98. Kim Allaha, Onun mələklərinə və elçilərinə, Cəbrailə və Mikailə düşməndirsə, şübhəsiz ki, Allah da o kafirlərə düşməndir.

99. Biz sənə aydın başa düşülən dəlillər nazil etdik ki, onları da yalnız fasiqlər inkar edərler.

100. Onlar hər dəfə əhd bağladıda içərilərindən bir dəstə onu pozmurmu? Həm də onların çoxu *buna* inanmır.

101. Onlara Allah tərəfindən özlərində olanı təsdiqləyən bir elçi gəldikdə Kitab verilənlərdən bir dəstə guya *haqiqəti* bilmirmiş kimi Allahın Kitabına arxa çevirdilər.

102. Onlar Süleymanın səltənətində şeytanların oxuduqlarının ardınca getdilər. Süleyman kafir olmadı. Lakin şeytanlar sehri və Babilə Harut və Marut adlı iki mələyə nazil olanı insanlara öyrədərək kafir oldular. *Mələklər*: “Biz ancaq bir sınağıq, sən gəl kafir olma!” – deməmiş *onu* heç kəsə öyrətmirdilər. *Yəhudilər* ərslə arvadı bir-birindən ayıracaq işləri onlardan öyrənirdilər. Lakin onlar Allahın izni olmadan heç kəsə zərər verə

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِّجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ
نَزَّلَهُ عَلَى قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا
بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِلَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وِرُسُلِهِ وَجِبْرِيلَ وَمِيكَالَ فَإِنَّ اللَّهَ
عَدُوٌّ لِّلْكَافِرِينَ ﴿٩٨﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ آيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ
وَمَا يَكْفُرُ بِهَا إِلَّا الْفَاسِقُونَ ﴿٩٩﴾

أَوْ كَلَّمَا عَلَيْهِمْ وَأَعَاهَدَ الْبَهْءُ فَرِيقٌ
مِّنْهُمْ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْ عِنْدِ اللَّهِ مُصَدِّقٌ
لِّمَا مَعَهُمْ نَبَأَ فَرِيقٌ مِّنَ الَّذِينَ
أُوتُوا الْكِتَابَ كَيْتَابَ اللَّهِ وَرَأَوْا
ظُهُورَهُمْ كَآلَئِهِمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

وَاتَّبَعُوا مَا تَتْلُوا الشَّيَاطِينُ عَلَىٰ مُلْكٍ سُلَيْمَنَ
وَمَا كَفَرَ سُلَيْمَنُ وَلَكِنَّ الشَّيَاطِينَ
كَفَرُوا يَعْلَمُونَ الْكَاسِرُ السَّحَرُ وَمَا أَنْزَلْنَا
عَلَى الْمَلَائِكَةِ إِلَّا بِأَمْرِ هَارُوتَ وَمَارُوتَ
وَمَا يَعْلَمَانِ مِنَ أَحَدٍ حَقًّا يَقُولَانِ إِنَّمَا نَحْنُ
فِتْنَةٌ فَلَا تَكْفُرْ فَيَتَعَلَّمُونَ مِنْهُمَا
مَا يَقْرِءُونَ بِهِ بَيْنَ الْمَرْءِ وَزَوْجِهِ وَمَا هُمْ
بِصَآئِرٍ بِهِ مِنْ أَحَدٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ
وَيَتَعَلَّمُونَ مَا يَضُرُّهُمْ وَلَا يَنْفَعُهُمْ

bilməzlər. Onlar özlərinə zərər verən, faydası olmayan şeyləri öyrənirdilər. Onlar bilirdilər ki, onu əldə edən kimsə üçün axirətdə heç bir pay yoxdur. Nəflərinin əvəzində satın aldıkları şey necə də pisdır! Kaş *bunu* biləydilər!

103. Onlar iman gətirib *Allahdan* qorxsaydılar, Allahın verdiyi mükafat *onlar üçün* daha xeyirli olardı. Kaş *bunu* biləydilər!

104. Ey iman gətirənlər! *Peyğəmbərə*: “Bizə qayğı göstər!” – deməyin; “Bizə nəzər yetir!” – deyin və *Allahın əmrini* eşidin! Kafirləri ağırılı-acılı bir əzab gözləyir.

105. Nə Kitab əhlinin kafir olanları, nə də müşriklər sizə Rəbbinizdən bir xeyir nazil olmasını istəmirlər. Allah isə mərhəmətini istədiyi şəxsə məxsus edir. Allah böyük lütf sahibidir.

106. Biz *hər hansı* bir ayəni dəyişdirir və ya onu unutdururuqsa, ondan daha yaxşısını, və ya ona bənzərini gətiririk. Məgər bilmirsən ki, Allah hər şeyə qadirdir?

107. Bilmirsənmi ki, göylərdə və yerdə hökmranlıq təkcə Allaha məxsusdur? Sizin Allahdan başqa nə bir himayəçiniz, nə də bir köməkçiniz vardır.

108. Yoxsa *bundan* əvvəl Musadan tələb olunduğu kimi siz də

وَلَقَدْ عَلِمُوا لَمَنِ اشْتَرَاهُ مَا لَهُ فِي
الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ وَلَئِنَّ مَا اشْتَرَوْا بِهِ
أَنفُسَهُمْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٣﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَمَثُوبَةٌ مِّنْ عِندِ
اللَّهِ خَيْرٌ لَّوْكَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿١٠٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقُولُوا رِعْسَنَا
وَقُولُوا نُنْظَرُ ۚ وَأَسْمِعُوا
وَاللَّكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٥﴾

مَا يَوَدُّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَلَا الْمُشْرِكِينَ أَن يُنَزَّلَ عَلَيْكُمْ مِنْ
خَيْرٍ مِّنْ رَبِّكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ
مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿١٠٦﴾

﴿ مَا نَسَخَ مِنْ ءَايَةٍ أَوْ نَسِهَا نَأْتِ بِخَيْرٍ
مِّنْهَا أَوْ مِثْلَهَا ۚ أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ﴿١٠٧﴾

أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ
وَالْأَرْضِ ۚ وَمَا لَكُمْ مِّنْ ذُوِّ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ
وَلَا نَصِيرٍ ﴿١٠٨﴾

أَلَمْ تَرَ يَدُونَ أَن نَّسَخْنَا رُسُلَكُمْ كَمَا

Peyğəmbərinizdən *möcüzə* tələb etmək istəyirsiniz? İmanı küfrə dəyişən kəs, əlbəttə, doğru yoldan azmışdır.

109. Kitab əhlindən bir çoxu həqiqəti bildikdən sonra da, paxıllıqları üzündən sizi, siz iman gətirdikdən sonra kafirliyə qaytarmaq istəyərlər. Allah Öz əmrini verincəyə qədər *onları* bağışlayın və *onlara* baş qoşmayın! Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.

110. Namaz qılın, zəkat verin! Qabaqcadan özünüz üçün nə xeyir hazırlasanız onun *əvəzini* Allahın yanında tapacaqsınız. Şübhəsiz ki, Allah nə etdiklərinizi görür.

111. Onlar dedilər: “Yəhudilərdən və ya xaçpərəstlərdən başqa heç kəs Cənnətə daxil olmayacaq!” Bu onların xam xəyallarıdır. De: “Əgər doğru deyirsinizsə, dəlilinizi gətirin!”

112. Xeyr! Kim yaxşı işlər görüb Allaha təslim olarsa, Rəbbi yanında onun mükafatı olar. Onlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

113. Yəhudilər: “Xaçpərəstlər heç bir şeyə əsaslanmırlar!” – deyir, xaçpərəstlər isə: “Yəhudilər heç bir şeyə əsaslanmırlar!” – deyirlər. Halbuki onlar Kitab oxuyandılar.

سُبُلَ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَتَّبِعِ الْكُفْرَ
بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبَلَ سُوءَ السَّبِيلِ ﴿١٠٩﴾

وَذَكَرْنَا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَوْ رَدُّوهُ
مِنْ بَعْدِ إِيمَانِكُمْ كَفَّارًا حَسَدًا مِنْ
عِنْدِ أَنْفُسِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ
الْحَقُّ فَأَعْتَفُوا وَآصَفَحُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهَ
بِأَمْرٍ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١١٠﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ
وَمَا تَقْدُمُوا لَأَنْفُسِكُمْ مِنْ خَيْرٍ تَجِدُوهُ
عِنْدَ اللَّهِ إِنْ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١١﴾

وَقَالُوا لَنْ يَدْخُلَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ كَانَ
هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تِلْكَ آيَاتُهُمْ فَلْيَقُولُوا
بِرُحْمَتِكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١١٢﴾

بَلَىٰ مَنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَلَهُ
أَجْرُهُ عِنْدَ رَبِّهِ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ
وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١١٣﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ لَيْسَتِ النَّصَارَىٰ عَلَىٰ شَيْءٍ
وَقَالَتِ النَّصَارَىٰ لَيْسَتِ الْيَهُودُ عَلَىٰ شَيْءٍ
وَهُمْ يَتْلُونَ الْكِتَابَ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ
لَا يَعْلَمُونَ مِثْلَ قَوْلِهِمْ فَاللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ

Cahillər də onların danışdığı kimi danışılar. Allah ixtilafa düşdükləri şey barəsində Qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir.

114. Allahın məscidlərində Onun adının zikr edilməsinə maneçilik törədənlərdən və onların viranə qalmasına çalışanlardan daha zalım kim ola bilər? Əslində onlar oraya qorxa-qorxa daxil olmalı idilər. Onlar üçün dünyada rüsvayçılıq, axirətdə isə böyük bir əzab vardır.

115. Məşriq də, məğrib də Allahındır! Hansı səmtə yönəlsəniz, Allahın Üzü orada olar. Həqiqətən, Allah *hər şeyi* Əhatəedəndir, Biləndir.

116. Onlar dedilər: "Allah *Özünə* övlad götürmüşdür!" Halbuki O, pakdır, müqəddəsdir! Həqiqətən, göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Hər şey Ona baş əyir.

117. Göyləri və yeri icad edən Odur. O, bir işi yaratmaq istədikdə ona ancaq: "Ol!" – deyər, o da olar.

118. Cahillər dedilər: "Bəs nə üçün Allah bizi danışdırmır, yaxud bizə bir ayə gəlmir?" Onların əcdadları da elə onlar kimi danışdırdılar. Onların qəlbləri bir-birinə oxşayır. Biz, yaxınlıqla inanan bir xalqa dəlillərimizi bəyan etmişik.

يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١١٣﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ مَنَعَ مَسَاجِدَ اللَّهِ أَنْ يُذَكَّرَ فِيهَا أَسْمَاءُ، وَسَقَىٰ فِي خَرَابِهَا أُولَٰئِكَ مَا كَانَ لَهُمْ أَنْ يَدْخُلُوهَا إِلَّا خَائِفِينَ لَهُمْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١٤﴾

وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولَّوْا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ ۚ بَلْ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَّهُ قَلِيلٌ ﴿١١٦﴾

بَدِيعُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿١١٧﴾

وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ لَوْلَا يُكَلِّمُنَا اللَّهُ أَوْ تَأْتِينَا آيَةٌ كَذَلِكَ قَالَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَبِمَا قَوْلُهُمْ تَتَشَبَّهُ قُلُوبُهُمْ قَدْ بَيَّنَّا الْآيَاتِ لِلْقَوْمِ الْمُوقِنِينَ ﴿١١٨﴾

119. Biz səni haqq ilə müjdələyən və xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* göndərdik. Cəhənnəm sakinləri barəsində isə sən sorğu-sual olunmayacaqsan.
120. Sən onların dininə tabe olmayınca, nə yəhudilər, nə də xaçpərəstlər səndən razı qalmayacaqlar. De: “Yalnız Allahın haqq yolu doğru yoldur!” Əgər sənə gələn elmdən sonra onların istəklərinə uysan, səni Allahdan nə bir qoruyan, nə də bir xilas edən olar.
121. Kitab verdiyimiz kəslər onu layiqincə oxuyurlar. Onlar ona iman gətirənlərdir. Onu inkar edənlər isə ziyana uğrayanlardır.
122. Ey İsrail oğulları! Sizə bəxş etdiyim nemətimi və *vaxtı ilə* sizi aləmlərdən üstün etdiyimi xatırlayın.
123. Qorxun o gündən ki, *o vaxt* heç kəs heç kəsə fayda verə bilməyəcək, heç kəsdən bir fidyə qəbul edilməyəcək, heç kəsin şafaəti fayda verməyəcək və onlara kömək göstərilməyəcək.
124. Rəbbi İbrahimi *bəzi* kəlmələrlə sınadığı zaman o, bunları tamamilə yerinə yetirdi. *Allah*: “Mən səni insanlara imam edəcəyəm!” – dedi. *İbrahim*: “Nəslimdən də *imam et*!” – dedi. *Allah*: “Zalımlar Mənim *onlarla*

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا
وَلَا تُشْغِلُ عَنْ أَصْحَابِ الْجَحِيمِ ﴿١١٩﴾

وَلَنْ تَرْضَى عَنْكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَى حَتَّى
تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَى
وَلَئِنْ أَتَيْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنْ
الرَّبِّ مَالِكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ لَدُنِّي وَلَا تَصِيرُ ﴿١٢٠﴾

الَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَتْلُونَهُ حَقَّ تِلَاوَةٍ
أُولَئِكَ يَوْمُنْ يَوْمَهُ يَوْمَ يَنْفُخُ بَازُؤُكَ
هُمُ الْخَائِرُونَ ﴿١٢١﴾

يَا أَيُّهَا إِسْرَءِيلُ بَلِّغُوا نِعْمَتِي الَّتِي أَنْعَمْتُ
عَلَيْكُمْ وَأَلِي قَضَاكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٢٢﴾

وَاتَّقُوا يَوْمًا لَا تَجْزِي نَفْسٌ عَنْ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا يُقْبَلُ
مِنْهَا عَدْلٌ وَلَا شَفْعَةٌ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذْ ابْتَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ رَبُّهُ رَبِّكَ وَسَبِّحْتَ قَائِمًا
قَالَ إِنِّي جَاعِلُكَ لِلنَّاسِ إِمَامًا قَالَ وَمِنْ
ذُرِّيَّتِي قَالَ لَا يَنْتَالُ عَهْدِي الظَّالِمِينَ ﴿١٢٤﴾

əhd bağlamağıma nail olmazlar!” – dedi.

125. Biz müqəddəs Evi insanlar üçün ziyarət və əmin-amanlıq yeri etdik. “İbrahimin dayandığı yeri namazgah edin!” Biz İbrahimə və İsmailə: “Evimi təvaf edənlər, etikafa girənlər, rüku və səcdə edənlər üçün təmizləyin!” – dedik.

126. Bir zaman İbrahim dedi: “Ey Rəbbim! Buranı təhlükəsiz bir şəhər et, onun əhalisinə, – onlardan Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərə – hər növ məhsullardan ruzi ver!” Allah dedi: “Mən kafir olanlara bir qədər zövq almağa izin verərəm, sonra da onları Cəhənnəm əzabına giriftar edərəm. Ora necə də pis dönüş yeridir!”

127. O zaman İbrahim və İsmail müqəddəs Evin bünövrəsini qaldırarkən belə dua etdilər: “Ey Rəbbimiz! *Bunu* bizdən qəbul et! Həqiqətən, Sən Əşidənsən, Bilənsən!

128. Ey Rəbbimiz! İkimizi də Sənə təslim olacaq, nəslimizdən də Sənə təslim olan bir ümmət et. Bizə ibadət qaydalarını göstər və bizim tövbələrimizi qəbul et! Həqiqətən, Sən tövbələri qəbul edənsən, Rəhmlisən!

129. Ey Rəbbimiz! Onların içərisindən özlərinə elə bir elçi göndər ki, Sənin ayələrini onlara oxusun, Kitabı və

وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمَّا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿١٢٥﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا بَلَدًا ءَامِنًا وَارْزُقْ أَهْلَهُ مِنَ الثَّمَرَاتِ مَن ءَامَنَ مِنْهُمْ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْيَوْمِ الْأَخِيرُ قَالَ وَمَن كَفَرَ فَأُمَتِّعُهُ قَلِيلًا ثُمَّ أَضْطَرُّهُ إِلَىٰ عَذَابِ النَّارِ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٢٦﴾

وَإِذْ يَرْفَعُ إِبْرَهِيمُ الْقَوَاعِدَ مِنَ الْبَيْتِ وَإِسْمَاعِيلُ رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٢٧﴾

رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمَيْنِ لَكَ وَمِن ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُّسْلِمَةً لَّكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٨﴾

رَبَّنَا وَأَنْتَ فِيهِمْ رَسُولٌ مُّسْتَمَرٌّ يَقُولُ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُكَ وَيَعْلَمُ لَهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ

hikməti onlara öyrətsin və onları günahlardan təmizləsin! Həqiqətən, Sən Qüdrətlisən, Müdriksən!”

130. Səfeh olanlardan başqa kim İbrahimin dinindən üz çevirər? Biz onu dünyada *elçi* seçdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə də əməlisalehlərdən olacaqdır.

131. Rəbbi ona: “Təslim ol!” – dedikdə, o: “Aləmlərin Rəbbinə təslim oldum!” – demişdi.

132. İbrahim də, Yaqub da bunu oğullarına vəsiyyət etdilər: “Ey oğullarım! Həqiqətən, Allah bu dini sizin üçün seçmişdir. Siz də ancaq müsəlman olaraq ölməlisiniz!”

133. Yoxsa siz Yaquba ölüm gəldikdə onun yanında idiniz? O zaman o, öz oğullarına dedi: “Məndən sonra nəyə ibadət edəcəksiniz?” Onlar dedilər: “Sənin İlahına, atalarımın – İbrahimin, İsmailin və İshaqın İlahı olan Tək İlahı ibadət edəcəyik. Biz yalnız Ona təslim olanlarıq!”

134. Onlar bir ümmət idi ki, gəlib getdilər. Onların qazandıqları özlərinə, sizin qazandığınız isə sizə aiddir. Siz onların etdikləri barədə sorğu-suala tutulmayacaqsınız.

135. Onlar dedilər: “Yəhudi və ya xaçpərəst olun ki, doğru yola yönələsiniz!” De: “Əksinə, *biz* hənif İbrahimin dinindəyik. O, müşriklərdən deyildi”.

136. Deyin: “Biz Allaha, bizə nazil olana, İbrahimə, İsmailə, İshaqa,

وَبِرَحْمِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٠﴾

وَمَنْ يَرْغَبْ عَنْ مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ
نَفْسَهُ وَلَقَدْ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ
فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣١﴾

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾

وَوَصَّى بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ بَنِيَّ
إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَى لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ
إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ حَضَرَ يَعْقُوبَ الْمَوْتُ
إِذْ قَالَ لِبَنِيهِ مَا تَعْبُدُونَ مِن بَعْدِي قَالُوا
نَعْبُدُ إِلَهَكَ وَإِلَهَ آبَائِكَ إِبْرَاهِيمَ
وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِلَهُهُمَا وَجَدَا وَنَحْنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ ﴿٣٤﴾

تِلْكَ أُمَّةٌ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَلَكُم
مَّا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ عَمَّا كَلُمُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٣٥﴾

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَى تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ
مِلَّةُ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣٦﴾

قُولُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ

Yaquba və onun nəslinə nazil olana, Musa və İsağa verilənlərə, özlərinin Rəbbi tərəfindən peyğəmbərlərə verilənlərə iman gətirdik. Biz onların arasında fərq qoymuruq. Biz yalnız Ona təslim olanlarıq!”

137. Əgər onlar da siz iman gətirdiyinizə iman gətirsələr, doğru yola yönəlmiş olarlar. Yox, əgər üz döndərsələr, mütləq ixtilafa düşmüş olarlar. Onlardan qorunmaq üçün Allah sənə kifayət edər. O, Eşidəndir, Biləndir!

138. *De: “Budur Allahın dini! Kimin dini Allahın dinindən daha doğru ola bilər? Biz yalnız Ona ibadət edənlərik!”*

139. *De: “Allah barəsində bizimlə mübahisəmi edirsiniz? Halbuki O, bizim də Rəbbimiz, sizin də Rəbbinizdir! Bizim əməllərimiz bizə, sizin əməlləriniz isə sizə aiddir. Biz Ona sadıq olanlarıq!”*

140. Yoxsa siz İbrahimin, İsmailin, İshaqın, Yaqubun və onun nəslinin yəhudi və yaxud xaçpərəst olduğunu deyirsiniz? *De: “Siz daha yaxşı bilirsiniz, yoxsa Allah?”* Allahın onlara nazil etdiyi şəhadəti gizlədən kimsələrdən daha zalım kim ola bilər? Allah sizin etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.

إِلَّا إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطَ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ
وَمَا أُوتِيَ النَّبِيُّونَ مِن رَّبِّهِمْ لَا نُفَرِّقُ
بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ ﴿١٣٨﴾

فَإِنَّمَا آمَنَوا بِمِثْلِ مَا آمَنَتم بِهِ فَقَدْ
أَتَتْهُمُ آيَاتُ رَبِّهِمْ فَيَآتُواهُمْ فِي شِقَاقٍ
فَسَيَكْفِيكَهُمُ اللَّهُ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١٣٩﴾

صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ
صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ ﴿١٤٠﴾

قُلْ أَتَحْجِجُونَنِي بِاللَّهِ وَهُوَ رَبُّكُمْ
وَلَنَا أَعْمَالٌ وَلَكُمْ أَعْمَالٌ كُمْ وَنَحْنُ لَهُ
مُخْلِصُونَ ﴿١٤١﴾

أَمْ تَقُولُونَ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ
وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطَ كَانُوا
يَهُودًا أَوْ نَصَارَىٰ قُلْ أَتَشْفَعُ أَعْلَمُ أَنَّهُ
وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَتَمَ شَهَادَةً عِنْدَهُ
مِنَ اللَّهِ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٤٢﴾

141. Onlar bir ümmət idi ki, gəlib getdi. Onların qazandıqları özlərinə, sizin qazandığınız isə sizə aiddir. Siz onların etdikləri barədə sorğu-sual olunmayacaqsınız.

ذَٰلِكَ أَمْرُهُ قَدْ خَلَتْ لَهَا مَا كَسَبَتْ
وَلَكُمْ مَا كَسَبْتُمْ وَلَا تُسْأَلُونَ
عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤١﴾

142. Səfeh adamlar deyəcəklər: “Onları üz tutduqları qiblədən döndərən nə oldu?” De: “Məşriq də, məğrib də Allahındır. O, istədiyi kəsi doğru yola yönəldir!”

﴿سَيَقُولُ السُّفَهَاءُ مِنَ النَّاسِ مَا وَلَّيْنَاهُمْ عَنْ
قِبْلَتِهِمُ الَّتِي كَانُوا عَلَيْهَا قُلْ لِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ
يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٤٢﴾﴾

143. Beləliklə Biz sizi orta bir ümmət etdik ki, siz insanlara şahid olasınız, peyğəmbər də sizə şahid olsun. Biz, əvvəl üz tutduğun qibləni ancaq ona görə təyin etdik ki, peyğəmbərin ardınca gedənləri üz döndərənlərdən fərqləndirək. Bu, Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdən başqa *hamısına* ağır gəldi. Allah sizin imanınızı puç etməz. Həqiqətən də, Allah insanlara qarşı Şəfqətlidir, Rəhmlidir.

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا
لِتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ وَتَكُونَ الرُّسُلُ
عَلَيْكُمْ شُهَدَاءَ ۚ وَمَا جَعَلْنَا الْقِبْلَةَ الَّتِي
كُنْتَ عَلَيْهَا إِلَّا لِنَعْلَمَ مَنْ يَتَّبِعَ الرُّسُولَ
مِمَّنْ يَنْقَلِبُ عَلَى عَقْبَيْهِ ۚ وَإِنْ كَانَتْ
لَكِبْرَةٌ إِلَّا عَلَى الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَمَا كَانَ
اللَّهُ لِيُضِلَّ عَمَّا يَتَّبِعُ ۚ اذْكُرُوا اللَّهَ
يَا أَيُّهَا النَّاسُ لِرُبُّكُمْ ۖ إِنَّ اللَّهَ
يَعْلَمُ ۖ ﴿١٤٣﴾﴾

144. Biz sənin üzünün göyə tərəf çevrildiyini gördük və Biz səni razı qalacağın qibləyə tərəf döndərəcəyik. Sən üzünü Məscidulharama tərəf çevir! Harada olursunuzsa olun, üzünüzü ona tərəf çevirin! Şübhəsiz ki, Kitab verilənlər bunun öz Rəbbi tərəfindən gerçək olduğunu bilirlər. Allah onların etdiklərindən xəbərsiz deyildir.

قَدْ نَرَى تَقَلُّبَ وَجْهِكَ فِي السَّمَاءِ فَلْتُوَلِّ يَتَكَ
قِبْلَةً تَرْضَاهَا ۚ قُلْ وَجْهَكَ شَطْرَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا
وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ ۚ وَلِلَّهِ الدِّينُ أُولُو
الْكِتَابِ لَيَعْلَمُونَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ
وَمَا اللَّهُ بِغَافِلٍ عَمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٤﴾﴾

145. Kitab verilənlərə hər cür dəlil gətirsən də, onlar sən qibləyə üz tutmazlar. Sən də onların qibləsinə üz tutan deyilsən. Onlar özləri də

وَلَيْنِ أَتَيْنَا الَّذِينَ أُولُوا الْكِتَابَ بِكُلِّ
آيَةٍ مَا تَتَّبِعُوا فَيَقُولُوا ۚ وَمَا أَنْتَ بِتَارِعٍ
فِيئْتَهُمْ وَمَا يَنْقُصُ هُمْ بِتَارِعٍ فَيَقُولُ بَعْضُ

bir-birlərinin qibləsinə üz tutan deyillər. Əgər sənə gələn elmdən sonra onların istəklərinə uysan, sən də zalımlardan olarsan.

146. Kitab verdiyimiz şəxslər onu (Peyğəmbəri və yaxud Kəbənin qiblə olduğunu) öz oğullarını tanıdıqları kimi tanıyırlar. Həqiqətən də, onlardan bir dəstə haqqı bilə-bilə gizlədir.

147. Haqq sənin Rəbbindəndir! Odur ki, şübhə edənlərdən olma!

148. Hər kəsin üz tutduğu bir qibləsi vardır. Yaxşı işlər görməkdə bir-birinizlə yarışın. Harada olursunuz olun Allah sizin hamınızı *bir yerə* toplayacaqdır. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir.

149. Hara *səfərə* çıxsan, *namaz qıldıqda* üzünü Məscidulharama tərəf çevir! Çünki bu, sənin Rəbbindən *gələn* haqdır! Allah sizin etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.

150. Hara *səfərə* çıxsan, *namaz qıldıqda* üzünü Məscidulharama tərəf çevir! Harada olursunuzsa olun, üzünüzü ona tərəf çevirin ki, zalımlardan başqa heç kəsin sizə qarşı bir dəlili olmasın. Onlardan qorxmayın, Məndən qorxun ki, Mən də sizə olan nemətimi tamamlayım və bəlkə, siz doğru yola yönələsiniz.

151. Həmçinin öz içərinizdən ayələrimizi sizə oxuyan, sizi *günahlardan*

وَلَيْنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَ هَٰؤُلَاءِ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّكَ إِذًا لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٦﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْحِسَابَ بَعْرِفُونَهُ. كَمَا يَعْرِفُونَ آبَاءَهُمْ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنْهُمْ لَيَكْتُمُونَ الْحَقَّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٤٧﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَ مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١٤٨﴾

وَلِكُلٍّ وِجْهَةٌ هُوَ مُوَلِّيهَا فَاسْتَبِقُوا الْخَيْرَاتِ أَيْنَ مَا كُنتُمْ تَبْتَغُونَ يَكُمُ اللَّهُ جَمِيعًا إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٤٩﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِنَّهُ لَالحَقُّ مِنْ رَبِّكَ وَمَا اللَّهُ بِغَفِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٥٠﴾

وَمِنْ حَيْثُ خَرَجْتَ فَوَلِّ وَجْهَكَ شَطْرَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَحَيْثُ مَا كُنْتُمْ فَوَلُّوا وُجُوهَكُمْ شَطْرَهُ لَعَلَّكُمْ تَكُونُونَ لِلنَّاسِ عَلَىٰ حُجَّةٍ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ فَلَا تَحْشَوْهُمْ وَاخْشَوْنِي وَلَا تَتَّبِعُوا تَمَتِّي عَلَىٰكُمْ وَلَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٥١﴾

كَمَا أَرْسَلْنَا فِيكُمْ رَسُولًا مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ

təmizləyən, Kitabı və hikməti sizə
öyrədən, habelə bilmədiklərinizi də
sizə öyrədən bir
Elçi göndərdik.

152. Siz Məni yad edin ki, Mən də sizi
yad edim! Mənə şükür edin, Mənə
küfr etməyin!

153. Ey iman gətirənlər! Səbir etmək və
namaz qılmaqla *Allahdan* kömək
dileyin. Həqiqətən, Allah səbir
edənlərdir!

154. Allah yolunda ölənlərə:
“Ölüdürlər!” deməyin. Əksinə,
onlar diridirlər, lakin siz *bunu*
duymursunuz.

155. Biz sizi bir az qorxu, bir az aclıq,
bir az da mal-dövlət, insan və
məhsul itkisi ilə sımayırıq. Səbir
edənlərə müjdə ver.

156. O kəslər ki, onlara bir müsibət üz
verdikdə: “Biz, Allaha məxsusuq və
Ona da qayıdacağıq!” – deyirlər.

157. Onlara öz Rəbbi tərəfindən təriflər
və mərhəmət vardır. Məhz onlar
doğru yolda olanlardır.

158. Həqiqətən, Səfa və Mərvə Allahın
qoyduğu nişanələrdəndir. Kim
müqəddəs Evi həcc və ya ümrə
niyyəti ilə ziyarət edərsə, bunları
təvaf etməsində ona heç bir günah
olmaz. Kim yaxşı bir iş görsə, *bilsin*
ki, Allah şükrün əvəzini verəndir,
Biləndir.

ءَاٰتَيْنَا وَزَكَّيْنٰكُمْ وَيَعْلَمُكُمُ الصّٰكِبَ
وَالْحِكْمَةَ وَيَعْلَمُكُم مَّا لَزَكُّوْا تَعْلَمُوْنَ ﴿١٥٢﴾

فَاذْكُرُوْا اِذَا ذُكِّرْتُمْ وَاشْكُرُوْا لِيَّ
وَلَا تَكْفُرُوْا ﴿١٥٣﴾

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اسْتَعِيْنُوْا بِالصَّبْرِ
وَالصَّلٰوةِ اِنَّ اللّٰهَ مَعَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٥٤﴾

وَلَا تَقُوْلُوْا لِمَنْ يُقْتَلُ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ اَمُوْتٌ
بَلْ اَحْيَآءٌ وَلٰكِنْ لَا تَشْعُرُوْنَ ﴿١٥٥﴾

وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَالْجُوعِ
وَنَقْصٍ مِّنَ اْلَاَمْوَالِ وَالْاَنْفُسِ وَالثَّمَرٰتِ
وَيَسِّرَ الصّٰبِرِيْنَ ﴿١٥٦﴾

الَّذِيْنَ اِذَا اَصَابَتْهُمْ مُّصِيْبَةٌ قَالُوْا اِنَّا لِلّٰهِ
وَاِنَّا اِلَيْهِ رٰجِعُوْنَ ﴿١٥٧﴾

اُولٰٓئِكَ عَلَيْهِمْ صَلٰوةٌ مِّنْ رَّبِّهِمْ وَرَحْمَةٌ
وَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْتَخِرُوْنَ ﴿١٥٨﴾

* اِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَابِرِ اللّٰهِ فَمَنْ
حَجَّ الْبَيْتَ اَوْ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ
يَطَّوِّفَ بِهِمَا وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَآتَ اللّٰهُ
شَٰكِرًا عَلِيْمًا ﴿١٥٩﴾

159. Kitabda insanlara bəyan etdiyimiz açıq-aydın dəlilləri və doğru yol göstərən ayələri nazil etdikdən sonra onları gizli saxlayanlara həm Allah lənət edir, həm də lənət edən bilənlər lənət oxuyurlar!

160. Yalnız tövbə edənlər, *əməllərini* islah edənlər və *haqqı* bəyan edənlər istisnadır. Mən onların tövbəsini qəbul edərdəm. Mən tövbələri qəbul edəndəm, Rəhmliyəm!

161. Kafir olub kafir kimi də ölənlərə Allahın, mələklərin və bütün insanların lənəti olsun!

162. Onlar bu lənətin içərisində həmişəlik qalarlar. Onların əzabı yüngülləşdirilməyəcək və onlara möhlət də verilməyəcəkdir.

163. Sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Ondən başqa məbud yoxdur, Mərhəmətlidir, Rəhmliidir.

164. Həqiqətən də, göylərin və yerin yaradılmasında, gecə ilə gündüzün bir-birilə əvəz olunmasında, insanlara fayda verən şeylərlə yüklənmiş *halda* dənizdə üzən gəmilərdə, Allahın göydən endirdiyi, onunla da ölmüş torpağı diriltiyi suda, *Onun* bütün heyvanatı *yer üzünə* yaymasında, küləklərin *istiqlamətinin* dəyişdirilməsində və göylə yer

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ مَا أُنزِلْنَا مِنْ الْبَيِّنَاتِ
وَالْهُدَى مِنْ بَعْدِ مَا يَنْتَهِ لِلنَّاسِ فِي
الْحَسْبِ أُولَئِكَ يَلْعَنُهُمُ اللَّهُ
وَيَلْعَنُهُمُ اللَّعُونَ ﴿١٥٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَبَيَّنُّوا أُولَئِكَ
أَتُوبُ عَلَيْهِمْ وَأَنَا التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٦٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
أُولَئِكَ عَلَيْهِمُ لَعْنَةُ اللَّهِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ
أَجْمَعِينَ ﴿١٦١﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنْقَرُونَ ﴿١٦٢﴾

وَاللَّهُ كَرِيمٌ وَحْدَهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الرَّحْمَنُ
الرَّحِيمُ ﴿١٦٣﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَخَلْقِ
الْأَنْبِيَاءِ وَالنَّهَارِ وَاللَّيْلِ وَاللَّيْلِ فِي
الْبَحْرِ بِمَا يَنْفَعُ النَّاسَ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ
السَّمَاءِ مِنْ مَّاءٍ فَأَخْبَاهُ بِالْأَرْضِ بَعْدَ
مَوْتِهَا وَبَثَّ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَابَّةٍ وَتَصْرِيفِ
الْرِّيْحِ وَالسَّحَابِ الْمُسَخَّرِ مِنَ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي الْقَوْمُ يَعْقِلُونَ ﴿١٦٤﴾

arasında ram edilmiş buludlarda, başa düşən insanlar üçün dəlillər vardır.

165. İnsanlardan elələri də vardır ki, Allahdan qeyrilərini *Ona* tay tutur, onları da Allahı sevdikləri kimi sevirlər. İman gətirənlərin isə Allaha olan sevgisi daha güclüdür. Kaş zülm edənlər əzabı gördükləri zaman bütün qüdrət və qüvvətin Allaha məxsus olduğunu və Allahın şiddətli əzab verdiyini görəydilər.

166. O zaman, tabe olunmuş *başçılar* tabe olanlardan uzaqlaşacaq, *hamısı* əzabı görəcək və aralarındakı əlaqələr kəsiləcəkdir.

167. Tabe olanlar deyəcəklər: “Əgər bizim üçün *dünyaya* dönüş olsaydı, *indi* onlar bizdən uzaqlaşdıqları kimi biz də onlardan uzaqlaşardıq!” Beləcə, peşman olsunlar deyə Allah onlara özlərinin əməllərini göstərəcək və onlar *heç vaxt Cəhənnəm* odundan çıxıbilməyəcəklər.

168. Ey insanlar! Yerdə olan halal və təmiz ruzilərdən yeyin, şeytanın addım izləri ilə getməyin! O, sizin açıq-aşkar düşməninizdir.

169. O sizə pis və iyrənc işlər görməyi və Allaha qarşı bilmədiyiniz şeyləri söyləməyi əmr edir.

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَندَادًا يُحِبُّونَهُمْ كَحُبِّ اللَّهِ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَشَدُّ حُبًّا لِلَّهِ وَلَوْ يَرَى الَّذِينَ ظَلَمُوا إِذْ يَسْرُونَ الْعَذَابَ أَنَّ الْقُوَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا وَأَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعَذَابِ ﴿١٦٥﴾

إِذْ تَبَرَأَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا مِنَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا وَرَأَوْا الْعَذَابَ وَتَقَطَّعَتْ بِهِمُ الْأَسْبَابُ ﴿١٦٦﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اتَّبَعُوا لَوْ أَنَّا كُنَّا نَدْرَأُ فَنَبْرَأَ مِنْهُمْ كَمَا نَبْرَأُ أَوَنتَأْكَدُكَ يُرِيهِمُ اللَّهُ أَعْمَلَهُمْ حَسْرَتٍ عَلَيْهِمْ وَمَا هُمْ بِخَارِجِينَ مِنَ النَّارِ ﴿١٦٧﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ كُلُوا مِمَّا فِي الْأَرْضِ حَلَالًا طَيِّبًا وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿١٦٨﴾

إِنَّمَا أَمْرُهُمْ بِالسُّوءِ وَالتَّحْشَاءِ وَأَن تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٦٩﴾

170. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə tabe olun!” – deyildikdə, onlar: “Xeyr, biz atalarımızın tutduğu yolu tutacağıq!” – deyirlər. Bəs ataları bir şey anlamayıb doğru yola yönəlməyiblərsə necə?

171. Kafirələrin məsəli çıxıntı və bağırıqdan başqa bir şey anlamayan *heyvanları* haylayan *çobanın* məsələsinə bənzəyir. Onlar kar, lal və kordurlar, *haqqı* anlamazlar.

172. Ey iman gətirənlər! Sizə ruzi kimi verdiyimiz pak şeylərdən yeyin və əgər Allaha ibadət edirsinizsə, Ona şükür edin!

173. O sizə ölü heyvanı, qanı, donuz ətini və Allahdan başqası üçün kəsiləni haram etmişdir. Hər kəs *harama* meyl etmədən və həddi aşmadan *bunlardan yeməyə* məcbur olarsa, bu ona günah hesab edilməz. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

174. Şübhəsiz ki, Allahın nazil etdiyi kitabda olanları gizli saxlayanlar və bununla cüzi miqdarda *pul* əldə edənlər öz qarınlarına oddan başqa bir şey doldurmurlar. Qiyamət günü Allah onları danışdırmaz və onları təmizə çıxarmaz. Onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

175. Onlar doğru yolun əvəzinə azgınlığı, bağışlanmanın isə əvəzinə əzabı satın alan şəxslərdir. Onlar *Cəhənnəm* oduna necə də səbirlidirlər!

وَإِذْ قِيلَ لَهُمُ اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلَىٰ نَتَّبِعُ مَا أَلْفَيْنَا عَلَيْهِ ءَابَاءَنَا أَوْ لَوْ كُنَّا ءَابَاءَهُمْ لَا يَعْصُونَ شَيْئًا وَلَا يَتَّقُونَ ﴿١٧٠﴾

وَمَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَنْعِقُ بِمَا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءَ وَنِدَاءَ صُمُّ بِكُمْ عَمَىٰ قَهْمُهُمْ لَا يَبْقِلُونَ ﴿١٧١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿١٧٢﴾

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ وَلَحْمَ الْخَيْزِيرِ وَمَأْكُلَ بِلَيْسٍ غَيْرِ اللَّهِ فَمَن اضْطُرَّ غَيْرَ بَاغٍ وَلَا عَادٍ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٧٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْتُمُونَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ الْكِتَابِ وَيَشْتُرُونَ بِهِ ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ مَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ إِلَّا النَّارَ وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَلَا يُزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٤﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ اشْتَرُوا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَىٰ وَالْعَذَابِ بِالْمَغْفِرَةِ فَمَا أَضَمُّهُمْ عَلَى النَّارِ ﴿١٧٥﴾

176. Bu ona görədir ki, Allah kitabı haqq olaraq nazil etmişdir. Kitab barəsində ixtilaf edənlər isə, əlbəttə, *haqdan* uzaq bir ziddiyyət içindədirlər.

177. Yaxşı əməl üzünüzdü məşriqə və məğribə tərəf çevirməyiniz deyildir. Lakin yaxşı əməl *sahibləri* Allaha, Axirət gününə, mələklərə, kitablara, peyğəmbərlərə iman gətirən, sevdiyi malı qohum-əqrəbaya, yetimlərə, kasıblara, müsafirlərə, dilənənlərə və kölələrin azad edilməsinə sərf edən, namaz qılıb zəkat verən, əhd bağladıqda əhdlərini yerinə yetirən, sıxıntı və xəstəlik üz verdikdə, habelə döyüşdə səbir edən şəxslərdir. Onlar imanlarında doğru olanlardır. Mütəəqi olanlar da elə məhz onlardır.

178. Ey iman gətirənlər! Öldürülənlərə görə sizə, azad kəsə görə azad olandan, köləyə görə kölədən, qadına görə qadından qisas almaq vacib edildi. Əgər *qatil*, qardaşı (ölənin varisləri) tərəfindən *qanbahası müqabilində* bir şeylə əfv edilsə, onda insafla davranmalı və *qanbahası* ona müvafiq qaydada ödənilməlidir. Bu, Rəbbiniz tərəfindən bir yüngülləşdirmə və mərhəmətdir. Bundan sonra kim həddi aşsa, onun üçün ağır-acı bir əzab vardır.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ نَزَّلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِي الْكِتَابِ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿١٧٦﴾

* لَيْسَ الْبِرَّ أَنْ تُوَلُّوا وُجُوهَكُمْ قِبَلَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَلَكِنَّ الْبِرَّ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَالْمَلَائِكَةِ وَالْكِتَابِ وَالنَّبِيِّينَ وَءَاتَى الْمَالَ عَلَى حُبِّهِ ذَوِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَآَتَى السَّبِيلِ وَالسَّائِلِينَ وَفِي الرِّقَابِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَءَاتَى الزَّكَاةَ وَالْمُؤْتُونَ بَعْدَهُمْ إِذَا عَاهَدُوا وَالصَّابِرِينَ فِي الْبَأْسَاءِ وَالضَّرَاءِ وَحِينَ الْبَأْسِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ صَدَقُوا وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِصَاصُ فِي الْقَتْلِ الْحَرْبِ وَالْحَرْ وَالْعَبْدِ وَالْأُنثَىٰ بِالْأُنثَىٰ فَمَنْ عُفِيَ لَهُ مِنْ أَخِيهِ شَيْءٌ فَاتِّبَاعٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَدَاءٌ إِلَيْهِ بِإِحْسَنٍ ذَٰلِكَ تَخْفِيفٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَرَحْمَةٌ فَمَنِ اعْتَدَىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَلَهُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٨﴾

179. Qisasda sizin üçün həyat (əmin-amanlıq) vardır, ey ağıl sahibləri! Bəlkə Allahdan qorxasınız.

وَلَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيَاةٌ يَا أُولِيَ الْأَلْبَابِ
لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٧٩﴾

180. Sizlərdən birinə ölüm gəldiyi zaman qoyub gedəcəyi var-dövlətdən müvafiq qaydada valideynlərə və yaxın qohumlara vəsiyyəət etməsi ona vacib edilmişdir. *Bu*, müttəqilər üçün bir bəredur.

كُتِبَ عَلَيْكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدَكُمُ الْمَوْتُ
إِنْ تَرَكَ خَيْرًا الْوَصِيَّةُ لِلْوَالِدَيْنِ وَالْأَقْرَبِينَ
بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُتَّقِينَ ﴿١٨٠﴾

181. Kim *ölənin vəsiyyəətini* eşitdikdən sonra onu dəyişdirsə, günahı ancaq onu dəyişdirənlərin üzərinə düşər. Şübhəsiz ki, Allah Eşidəndir, Biləndir!

مَنْ يَذَلِّهُ بَعْدَ مَا سَمِعَهُ فَإِنَّمَا إِثْمُهُ عَلَى
الَّذِينَ يَبْدِلُونَهُ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٨١﴾

182. Kim də vəsiyyəət edənin haqsızlıq etməsindən və ya günah işlətməsindən ehtiyat edib *tərəflərin* arasını düzəldərsə, ona heç bir günah olmaz. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!

مَنْ خَافَ مِنْ مُوسٍ جَنًّا أَوْ أَثَمًا فَاصْلَحْ
بَيْنَهُمْ فَلَا إِثْمَ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ
رَحِيمٌ ﴿١٨٢﴾

183. Ey iman gətirənlər! Sizdən əvvəlkilərə vacib edildiyi kimi, sizə də oruc tutmaq vacib edildi ki, bəlkə *pis əməllərdən* çəkinəsiniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ
الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٨٣﴾

184. Müəyyən sayda olan günləri *oruc tutmalısınız*. Sizlərdən xəstə və ya səfərdə olanlar başqa günlərdə eyni sayda *oruc tutmalıdırlar*. Buna taqəti olmayanlar isə *buraxdığı hər gününün əvəzinə* bir kasıbı yedirtməklə fidyə verməlidirlər. Kim könüllü olaraq yaxşılıq etsə,

أَيَّامًا مَعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَتْ مِنْكُمْ
مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى
الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ
فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا
خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٤﴾

bu onun üçün daha xeyirli olar.
Biləsiniz ki, sizə oruc tutmaq daha xeyirlidir.

185. İnsanlara doğru yolu göstərən, bu yolun və *haqqı batıldan* ayırd edənənin açıq-aydın dəlilləri olan Quran ramazan ayında nazil edilmişdir. Sizlərdən bu aya çatan şəxslər *həmin ayı* oruc tutmalıdırlar. Xəstə və ya səfərdə olanlar isə başqa günlərdə eyni sayda *oruc tutmalıdırlar*. Allah sizin üçün çətinlik deyil, asanlıq istəyir. O, *istəyir ki*, siz müddəti (buraxdığınız günlərin orucunu) tamamlayasınız və sizi doğru yola yönəltdiyinə görə Onu uca tutasınız. Bəlkə şükür edəsiniz.

186. Qullarım səndən Mənim bəmədə soruşsalar, Mən *onlara* yaxınam, Mənə yalvaranın duasını yalvardığı vaxt qəbul edəyəm. Qoy onlar da Mənim çağınışımı qəbul edib Mənə iman gətirsinlər ki, doğru yola yönələ bilsinlər.

187. Orucluğu gecəsi zövcələrinizlə yaxınlıq etmək sizə halal edildi. Onlar sizin üçün bir libas, siz də onlar üçün bir libassınız. Allah bilir ki, siz *orucluğu gecələrində zövcələrinizlə yaxınlıq etməklə* özünüdə xəyanət edirsiniz. Elə buna görə də O, tövbənizi qəbul edib sizi bağışladı. Artıq *bu gündən*

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ
هُدًى لِلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ
فَمَنْ شَهِدَ مِنْكُمُ الشَّهْرَ فَلْيَصُمْهُ
وَمَنْ كَانَ مَرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ
أَيَّامٍ أُخَرَ يُرِيدُ اللَّهُ بِكُمُ الْيُسْرَ وَلَا يُرِيدُ
بِكُمُ الْعُسْرَ وَلِتُكْمِلُوا الْعِدَّةَ
وَلِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَى مَا هَدَاكُمْ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٨٥﴾

وَإِذَا سَأَلَكَ عِبَادِي عَنِّي فَإِنِّي قَرِيبٌ أُجِيبُ
دَعْوَةَ الدَّاعِ إِذَا دَعَانِ فَلْيَسْتَجِيبُوا لِي
وَلْيُؤْمِنُوا بِي لَعَلَّهُمْ يَرْشُدُونَ ﴿١٨٦﴾

أُحِلَّ لَكُمْ لَيْلَةَ الصِّيَامِ الرَّفَثُ إِلَى
نِسَائِكُمْ هُنَّ لِبَاسٌ لَكُمْ وَأَنْتُمْ لِبَاسٌ
لَهُنَّ عَلِمَ اللَّهُ أَنَّكُمْ كُنْتُمْ تَخْتَانُونَ
أَنْفُسَكُمْ فَتَابَ عَلَيْكُمْ وَعَفَا عَنْكُمْ
فَالَّذِينَ نَكَّحُوا نِسَاءَهُمْ مِنْ قَبْلِ
وَكُلُوا وَأَشْرَبُوا وَاسْلُكُوا مَا كَتَبَ اللَّهُ
لَكُمْ وَالْحَيْطُ مِنَ الْحَيْطِ الْأَسْوَدِ مِنَ الْفَجْرِ

onlara yaxınlaşın və Allahın sizin üçün *əzəldən* müəyyən etdiyinə nail olmağa çalışın. Dan yeri söküləndə ağ sap qara sapdan (şəfəq gecenin qaranlığından) seçilənə qədər yeyin-için. Sonra gecəyədək orucunuzu tamamlayın. Məscidlərdə etikafda olduğunuz zaman onlarla yaxınlıq etməyin. Bunlar Allahın *qoyduğu* hüdudlardır, onlara yaxınlaşmayın! Allah Öz ayələrini insanlara belə bəyan edir ki, bəlkə *Ondan* qorxalar.

188. Mallarınızı öz aranızda haqsızlıqla yeməyin və camaatın malının bir qismini bilə-bilə günah yolu ilə yeyəsiniz deyə hakimləri ələ almağa çalışmayın.

189. Səndən yeni doğan aylar barəsində soruşurlar. De: “Bunlar insanlar və həcc üçün vaxt ölçüləridir”. Evlərə arxa tərəfindən daxil olmağımız yaxşı əməl deyildir. Lakin yaxşı əməl *sahibi* Allahdan qorxan şəxsdir. Evlərə qapılarından daxil olun! Allahdan qorxun ki, bəlkə nicat tapasınız.

190. Sizinlə vuruşanlara qarşı Allah yolunda siz də vuruşun və həddi aşmayın! Həqiqətən, Allah həddi aşanları sevmir.

191. *Müşrikləri* harada yaxalasanız öldürün və sizi çıxartdıqları yerdən siz də onları çıxardın! Fitnə qətdən daha pisdir. Onlar sizə qarşı Məscidulharamın yanında vuruşmayınca, siz də onlara qarşı

ثُمَّ اتَّعُوا الصِّبَا إِلَىٰ الْيَتَامَىٰ وَلَا تُبْشِرُوهُمْ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ تِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ فَلَا تَقْرُبُوهَا كَذَلِكَ يبينُ اللَّهُ آيَاتِهِ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿١٨٨﴾

وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ بَيْنَكُمْ بِالْبُطْلِ وَتُذَلُّوا بِهَا إِلَى الْحُكْمِ لِتَأْكُلُوا فَرِيقًا مِّنْ أَمْوَالِ النَّاسِ بِالْإِثْمِ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٨٩﴾

﴿يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَهْلِ قُلْ هِيَ مَوَاقِيتُ لِلنَّاسِ وَالْحَجِّ وَلَيْسَ الْبِرُّ بِأَنْ تَأْتُوا الْبُيُوتَ مِنْ ظُهُورِهَا وَلَكِنَّ الْبِرَّ مِنَ اتَّقَىٰ وَأَتُوا الْبُيُوتَ مِنْ أَبْوَابِهَا وَأَتَوْا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿١٩٠﴾

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿١٩١﴾

وَأَقْتُلُواهُمْ حَيْثُ تَقْبَضُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُمْ مِّنْ حَيْثُ أَخْرِجُوهُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا تَقَاتِلُوهُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ حَتَّى يَقَاتِلُوكُمْ فِيهِ فَإِنْ قَاتَلُوكُمْ فَاقْتُلُوهُمْ كَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٩٢﴾

orada vuruşmayın. Əgər sizinlə vuruşsalar, siz də onları öldürün. Kafirlərin cəzası belədir.

192. Əgər onlar *günah işlərə* son qoysalar, əlbəttə ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!

193. Fitnə aradan qalxana qədər və din ancaq Allaha məxsus edilənədək onlara qarşı vuruşun! Əgər son qoysalar, *bilin ki*, düşmənçilik ancaq zalımlara qarşı olur.

194. Haram ay haram aya görədir. Haram olanları *pozmağın cəzası* qisas almaqdır. Kim sizə qarşı təcavüz etsə, siz də ona qarşı onun təcavüz etdiyi qədər təcavüz edin. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah müttəqilərdir.

195. *Malınızdan* Allah yolunda xərcləyin və öz əllərinizlə özünüzü təhlükəyə atmayın. Yaxşılıq edin! Həqiqətən, Allah yaxşılıq edənləri sevir.

196. Allah üçün həcc və ümrəni tam yerinə yetirin. Əgər sizin qarşınızı kəssələr, müyəssər olan bir qurbanlıq *verin*. Qurbanlıq öz yerinə çatana qədər başınızı qırxmayın. Sizlərdən xəstələnən və ya başındakı *xəstəlikdən* əziyyət çəkən varsa, fidyə olaraq ya oruc tutmalı, ya sədəqə verməli, ya da qurban kəsməlidir. Əmin-amanlıq içində olduğunuz təqdirdə ümrəni *bitirib* həccə qədər *qadağan*

فَإِنْ أَنْتَ هُوَ فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٢﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ فَإِنْ أَنْتُمْ أَقْلًا عَدُوًّا إِلَّا عَلَى الْفَاقِلِينَ ﴿١٩٣﴾

الشَّهْرُ الْحَرَامُ بِالشَّهْرِ الْحَرَامِ وَالْحُرُمَتُ قِصَاصٌ مَن آغْتَدَىٰ عَلَىٰ نَفْسِكُمْ قَاتِلُوهُ وَعَلَيْهِ بِمَا آغْتَدَىٰ عَلَيْكُمْ وَانْقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٩٤﴾

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٩٥﴾

وَأَتِمُّوا الْحَجَّ وَالْعُمْرَةَ لِلَّهِ فَإِنْ أُخْصِرْتُمْ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ وَلَا تَحْلِقُوا رُءُوسَكُمْ حَتَّى يَبْلُغَ الْهَدْيُ مَحَلَّهُ فَمَن كَانَ مِنكُم مَّرِيضًا أَوْ بِهِ أَذًى مِّن رَّأْسِهِ فَفَدِّ يَهُ مِنْ صِيَامِهِ أَوْ صَدَقَةً أَوْ مِنكُم مَّن قَادًا لَّأَتِمُّنَّ فَمَن شَمِعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ فَمَا اسْتَيْسَرَ مِنَ الْهَدْيِ فَمَن لَّمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ فِي الْحَجِّ وَسَبْعَةٍ إِذَا رَجَعْتُمْ تِلْكَ عَشْرَةٌ كَامِلَةٌ ذَلِكَ لِمَن لَّمْ يَكُنْ أَهْلَهُ حَاضِرِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَانْقُوا اللَّهَ وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٩٦﴾

olunanlardan istifadə edən kəs asan başa gələn bir qurbanlıq verməlidir. Qurbanlıq tapmayanlar isə həcc əsnasında üç gün və vətəninə qayıtdıqda isə yeddi gün oruc tutmalıdır. Bu da tam on gün edir. Bu, ailəsi Məscidulharamda yaşamayanlara aiddir. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah şiddətli cəza verəndir.

197. Həcc ziyarəti məlum olan aylardadır. Bu aylarda həccə yerinə yetirməyi niyyət edən kəs həcc ziyarəti əsnasında *qadınıyla* yaxınlıq etməməli, günah işlər görməməli və mübahisələrə qoşulmamalıdır. Sizin etdiyiniz yaxşılıqları Allah bilir. *Özünüzlə* azuqə götürün! Ən yaxşı azuqə isə təqvadır. Məndən qorxun, ey ağıl sahibləri!

198. Rəbbinizdən lütf diləmək (həcc vaxtı ticarət etmək) sizə günah deyildir. Ərəfatdan axışıb gəldikdə Məşəruhlaramda Allahı yada salın! Sizi doğru yola yönəltdiyinə görə Onu yad edin. Hərçənd ki, bundan əvvəl siz azmışlardan idiniz.

199. Sonra insanların axışıb gəldiyi yerdən siz də gəlin. Allahdan bağışlanmanızı diləyin. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ يَعْلَمْهُ اللَّهُ وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ الشَّقْوَىٰ وَالْقُوتَ يَأْتِي الْأَلْيَبَ ﴿١٩٧﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَبْتَغُوا فَضْلًا مِنْ رَبِّكُمْ فَإِذَا أَقَضْتُمْ مِنْ عَرَفَاتٍ فَأَذْكُرُوا اللَّهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرَامِ وَاذْكُرُوهُ كَمَا هَدَيْتُمْ وَإِنْ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلِهِ لَمَنِ الضَّالِّينَ ﴿١٩٨﴾

ثُمَّ أَفِضُوا مِنْ حَيْثُ أَفَاضَ النَّاسُ وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٩٩﴾

200. *Həcc* mərasiminizi bitirdikdə *vaxtilə* atalarınızı yad etdiyiniz kimi, hətta bundan da artıq Allahı yad edin! İnsanlar arasında: “Ey Rəbbimiz! Bizə *verəcəyini* elə bu dünyada ver!” – deyənlər vardır. Belə şəxslərin axirətdə heç bir payı yoxdur.

201. Onlardan: “Ey Rəbbimiz! Bizə həm *bu* dünyada, həm də axirətdə gözəl nemətlər ver və bizi Od əzabından qoru!” – deyənləri də vardır.

202. Belələri üçün qazandıqları *əməllərə* görə bir pay vardır. Allah tez haqq-hesab çəkəndir.

203. Sayı müəyyən olan günlərdə (zil-Hiccanın 11-i, 12-si və 13-ü) Allahı yad edin. Kim iki gün ərzində *ziyarətini tamamlayıb* geri qayıtsa, ona heç bir günah olmaz. Kim (13-cü gün Minada) yubanarsa, ona da heç bir günah olmaz. *Bu*, Allahdan qorxanlara aiddir. Allahdan qorxun və bilin ki, Onun hüzuruna toplanılacaqsınız.

204. İnsanların eləsi də var ki, onun bu dünya həyatında danışdığı sözlər səni heyran edir. O, qəlbində olana Allahı şahid göstərir. Əslində o, ən qatı mübahisəçidir.

205. O, dönüb getdikdə yer üzündə fitnə-fəsad törətməyə, əkinləri və nəsilləri məhv etməyə çalışır. Allah isə fitnə-fəsadı sevmir.

فَإِذَا أَقَضَيْتُمْ مَنَاسِكَكُمْ فَادْكُرُوا اللَّهَ
كَمَا كُنْتُمْ كُرًّا ۖ أَبَاءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْرًا
فَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي
الدُّنْيَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ خَلْقٍ ﴿٢٠٠﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَقُولُ رَبَّنَا آتِنَا فِي
الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٢٠١﴾

أُولَٰئِكَ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا
وَاللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٢٠٢﴾

﴿وَاذْكُرُوا اللَّهَ فِي أَيَّامٍ مَّعْدُودَاتٍ فَمَن
تَعَجَّلَ فِي يَوْمَيْنِ فَلَا إِشْرَ عَلَيْهِ وَمَن
تَأَخَّرَ فَلَا إِشْرَ عَلَيْهِ لَمَن أَتَىٰ وَاتَّقُوا
اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ﴾ ﴿٢٠٣﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَىٰ مَا فِي
قَلْبِهِ وَهُوَ آلدُّ الْخَصَامِ ﴿٢٠٤﴾

وَإِذَا تَوَلَّى سَعَىٰ فِي الْأَرْضِ لِيُفْسِدَ فِيهَا
وَيُهْلِكَ أُنثَىٰ وَالنَّسْلَ ۚ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ
الْفُسَادَ ﴿٢٠٥﴾

206. Ona: "Allahdan qorx!" – deyildikdə, lövğahıq onu daha da günaha sürükləyər. Ona Cəhənnəm kifayət edər. Ora nə pis yataqdır!

207. İnsanların eləsi də var ki, Allahın razılığını qazanmaq üçün canını da verər. Allah Öz qullarına qarşı Şəfqətlidir.

208. Ey iman gətirənlər! İslamı bütövlüklə qəbul edin və şeytanın addım izləri ilə getməyin. Şübhəsiz ki, o sizə açıq-aydın düşməndir.

209. Sizə açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra *haqq yoldan* çıxsanız, bilin ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

210. Yoxsa onlar ancaq onu gözləyirlər ki, Allah bulud kölgəsində mələklərlə birlikdə gəlsin və iş bitmiş olsun? *Bütün* işlər Allaha qaytarılacaqdır.

211. İsrail oğullarından soruş ki, Biz onlara nə qədər aydın dəlillər göndərdik. Allahın nemətini öldə etdikdən sonra onu dəyişdirənlərə Allah şiddətli cəza verəcəkdir.

212. Dünya həyatı kafirlər üçün gözəlləşdirildi. Onlar iman gətirənləri məsxərəyə qoyurdular. Halbuki müttəqilər qiyamət günü

وَأَذِيفِيلَ لَهُ أَتَى اللَّهَ أَخَذَتْهُ الْعِزَّةُ بِالْإِثْمِ فَحَسْبُهُ جَهَنَّمُ وَلَيْسَ الْإِيمَانُ ۝

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ۝

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْهَبُوا إِلَى الْيَسِيرِ كَافَّةً وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ۝

فَإِن رَّزَقْتُم مِّن بَعْدِ مَا جَاءَ نَكْمُ الْبَيْتِكُمْ فَاذْكُرُوا أَنَّهُ عَصِيْرٌ حَكِيمٌ ۝

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَن يَأْتِيَهُمُ اللَّهُ فِي ظُلُلٍ مِّنَ الْغَمَامِ وَالسَّعَابِ كَذَلِكَ وَفُضِيَ الْأَمْرُ إِلَى اللَّهِ يُرْجَعُ الْأُمُورُ ۝

سَلِّ بَنِي إِسْرَءِيلَ يَلَكُوهَ إِتَيْنَاهُم مِّنْ ءَانِهِم يَتَّبِعُوهُ وَمَن يَبْدُلْ يُعَذَّبهَ اللَّهُ مِّن بَعْدِ مَا جَاءَهُ ثُمَّ فَإِنِ اللَّهُ شَءِيْدُ الْعِقَابِ ۝

رُبُّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَيَسْحَرُونَ مِّنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَوَقَّاهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝

onlardan üstün olacaqlar. Allah istədiyi kəsə hesabsız ruzi verir.

213. İnsanlar tək bir ümmət idi. Allah *onlara* müjdə verən və qorxudan peyğəmbərlər göndərdi, onlarla birlikdə haqq olan kitab nazil etdi ki, insanlar arasında onların ixtilafa düşdükləri şeylərə dair hökm versin. Halbuki *kitab* verilmiş şəxslər özlərinə açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra aralarındakı paxıllıq üzündən ixtilafa düşdülər. Allah isə Öz icazəsi ilə iman gətirənləri ixtilafda olduqları *məsələlərdə* haqqa yönəltdi. Allah istədiyini düz yola yönəldər.

214. Yoxsa siz elə güman edirdiniz ki, sizdən əvvəlkilərin başına gələnlər sizin başınıza gəlmədən Cənnətə daxil olacaqsınız? Onlara elə kasıblıq və xəstəlik üz vermiş, elə sarsılmışdılar ki, hətta Peyğəmbər və onunla birlikdə olan möminlər də: “Allahın köməyi nə vaxt *gələcək?*” – dedilər. Həqiqətən, Allahın köməyi yaxındır.

215. Səndən *Allah yolunda* nə verəcəklərini soruşurlar. De: “Verəcəyiniz hər bir xeyir valideynlərə, qohum-əqrəbaya, yetimlərə, kasıblara və müsafirlərə aiddir. Siz nə yaxşılıq edirsinizsə, şübhəsiz ki, Allah onu bilir”.

كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّنَ مُبَشِّرِينَ وَمُنْذِرِينَ وَأَنْزَلَ مَعَهُمُ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِيُحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ فِي مَا اختلفوا فيه وَمَا اختلف فيه إِلَّا الَّذِينَ أَوَّلُوهُ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ بَغْيًا يَنْهَهُمْ فَهَدَى اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَا اختلفوا فيه مِنَ الْحَقِّ بِإِذْنِهِ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢١٣﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزَلُوا أَحَقُّ بِقَوْلِ الرُّسُولِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ. مَتَى تَصُرُّ لَهُمْ أَلَا إِنَّ تَصُرُّ لَهُمْ قَرِيبٌ ﴿٢١٤﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنفِقُونَ قُلْ مَا أَفْقَشُمْ مِنْ خَيْرٍ قُلُوا لِلَّذِينَ وَالْأَقْرَبِينَ وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَابْنِ السَّبِيلِ وَمَا تَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢١٥﴾

216. Sizin xoşunuza gəlməyə də, cihad sizə vacib edildi. Ola bilsin ki, sevmədiyiniz bir şey sizin üçün xeyirli, sevdiyiniz bir şey isə sizin üçün zərərli olsun. Allah bilir, siz isə *bunu* bilmirsiniz.

217. Səndən haram ayında vuruşmaq barəsində soruşurlar. De: "Bu ayda vuruşmaq böyük günahdır. Lakin *insanları* Allah yolundan sapdırmaq, Onu inkar etmək, *müsəlmanları* Məscidulharama buraxmamaq və onun sakinlərini oradan çıxartmaq Allah yanında daha böyük günahdır. Fitnə isə qətlədən də böyük günahdır". *Kafir*lər bacarsalar, sizi dininizdən döndərənə qədər sizinlə vuruşmaqdan əl çəkməyəcəklər. Sizlərdən hər kim dinindən dönüb kafir olaraq ölsə, onun əməlləri dünyada və axirətdə puça çıxar. Onlar Od sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

218. Həqiqətən də, iman gətirənlər, hicrət edənlər və Allah yolunda cihad edənlər, Allahın mərhəmətinə ümid edirlər. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

219. Səndən sərxoşedici *ıçki* və qumar barəsində soruşurlar. De: "İkisində də həm böyük günah, həm də insanlar üçün mənfəət vardır. Amma günahları mənfəətlərindən daha böyükdür". Səndən *Allah yolunda* nə xərcləyəcəklərini soruşurlar. De:

كَيْبَ عَلَيْكُمْ أَنْتَالُ وَهُوَ كَرُهُ لَكُمْ
وَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ
وَعَسَى أَنْ تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَكُمْ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿۲۱۶﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الشَّهْرِ الْحَرَامِ قِتَالٍ فِيهِ قُلْ قِتَالٌ فِيهِ كَبِيرٌ وَصَدُّ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَكَفْرٌ بِهِ وَالْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَإِخْرَاجُ أَهْلِهِ مِنْهُ أَكْبَرُ عِنْدَ اللَّهِ وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ وَلَا يَسْأَلُونَكَ بِقِتَالِهِمْ حَتَّى يَرُدُّوكُمْ عَنْ دِينِكُمْ إِنِ اسْتَفْظَعُوا وَمَنْ يَرُدَّكُمْ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ قِيمَتٌ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿۲۱۷﴾

إِنَّ الدِّينَ أَمْنٌ وَالَّذِينَ هَاجَرُوا
وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَئِكَ يَرْجُونَ
رَحْمَتَ اللَّهِ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿۲۱۸﴾

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ قُلْ فِيهِمَا إِثْمٌ كَبِيرٌ وَمَنْفَعَةٌ لِلنَّاسِ وَاضْمَةٌ أَكْبَرُ مِنْ نَفْعِهِمَا وَيَسْأَلُونَكَ مَاذَا يُنْفِقُونَ قُلِ الْمَعْقُودُ كَذَلِكَ يَسِّرُ اللَّهُ لَكُمْ الْأَيْدِي لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿۲۱۹﴾

“Ehtiyacınızdan artıq qalanını!”

Allah ayələri sizə belə bəyan edir
ki, bəlkə fikirləşəsiniz –

220. dünya və axirət barəsində. Səndən yetimlər haqqında soruşurlar. De: “Onlara yaxşılıq etmək xeyirlidir. Əgər onları *öz işinizə* qatırsınızsa, *bilin ki*, onlar sizin qardaşlarınızdır”. Allah fəsad töredəni yaxşılıq edəndən ayırd edir. Əgər Allah istəsəydi, əlbəttə, sizi çətin vəziyyətə salardı. Şübhəsiz ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

221. Müşrik qadınlar iman gətirməyincə onlarla evlənməyin. Əlbəttə, iman gətirmiş bir kənis, sizi heyran edən müşrik bir qadındən daha xeyirlidir. Müşrik kişilər iman gətirməyincə *mömin qadınları* onlara ərə verməyin. Əlbəttə, iman gətirmiş bir kölə, sizi heyran edən müşrik bir kişidən daha xeyirlidir. Onlar Oda çağırırlar. Allah isə Öz izni ilə Cənnətə və bağışlanmağa dəvət edir. O, Öz ayələrini insanlara bəyan edir ki, bəlkə, düşünüb ibrət alsınlar.

222. Səndən heyz barəsində soruşurlar. De: “Bu, əziyyətverici bir haldır. Heyz vaxtı qadınlarla *yaxınlıq etməkdən* uzaq olun və pak olmayınca onlarla yaxınlıq etməyin. Onlar təmizləndikdən sonra isə Allahın sizə buyurduğu yerdən

فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْيَتَامَىٰ
قُلْ إِصْلَاحٌ لَهُمْ خَيْرٌ وَإِنْ تُخَالُصُوهُمْ
فَإِخْوَانُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ الْمُفْسِدَ مِنَ
الْمُصْلِحِ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَغْنَيْنَاكُمْ
إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٠﴾

وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكَ حَتَّىٰ يُؤْمِنَ وَلَا أُمَةٌ
مُّؤْمِنَةٌ خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكَةٍ وَلَوْ أَعْجَبَتْكُمْ
وَلَا تَنْكِحُوا الْمُشْرِكِينَ حَتَّىٰ يُؤْمِنُوا وَلَعَدَّ الْمُؤْمِنُ
خَيْرٌ مِّنْ مُّشْرِكٍ وَلَوْ أَعْجَبَكُمْ أُولَٰئِكَ
يَدْعُونَ إِلَى النَّارِ وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى الْجَنَّةِ
وَالْمَغْفِرَةِ بِإِذْنِهِ وَيَسْمَعُ إِلَى النَّاسِ
لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٢١﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْمَحِيضِ قُلْ هُوَ أَذًى فَأَعْتَزِلُوا
النِّسَاءَ فِي الْمَحِيضِ وَلَا تَقْرُبُوهُنَّ حَتَّىٰ
يَطْهَرْنَ فَإِذَا تَطَهَّرْنَ فَأْتُوهُنَّ مِنْ حَيْثُ أَمَرَكُمُ
اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَّضِعِينَ وَيُحِبُّ الْمُتَطَهِّرِينَ ﴿٢٢٢﴾

onlara yaxınlaşın". Şübhəsiz ki, Allah tövbə edənləri də sevir, pak olanları da.

223. Qadınlarınız sizin tarlanızdır. Tarlanıza nə təhər istəyirsinizsə, yaxınlaşın. Özünüüz üçün qabaqcadan *yaxşı işlər* hazırlayın. Allahdan qorxun və bilin ki, siz Onunla qarşılaşacaqsınız. Möminləri müjdələ.

224. Andlarınıza görə Allahın adını, yaxşılıq etmənizə, Allahdan qorxmanıza və insanlar arasında sülh yaratmanıza dair bir maneəyə çevirməyin. Allah Eşidəndir, Biləndir!

225. Allah sizi qərəzsiz içdiyiniz andlara görə cəzalandırmaz, lakin O, sizi qəlbinizin qərəzinə – *qəsdən içdiyiniz andlara* görə cəzalandıracaqdır. Allah Bağışlayandır, Həlimdir.

226. Qadınları ilə yaxınlıq etməməyi and içənlər üçün gözləmə müddəti dörd aydır. Əgər onlar *fikirlərindən* dönsələr, əlbəttə ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

227. Əgər onlar boşanmaq qərarına gəlsələr, şübhəsiz ki, Allah Eşidəndir, Biləndir!

228. Boşanmış qadınlar üç heyz müddəti gözləməlidirlər. Əgər Allaha və Axirət gününə iman gətirirlərsə,

يَسْأَلُكُمْ حَرْثُ لَكُمْ فَأْتُوا حَرْثَكُمْ أَنَّى شِئْتُمْ وَقَدِّمُوا لِنَفْسِكُمْ وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ مَخْلُوقُونَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٢٣﴾

وَلَا تَجْعَلُوا اللَّهَ عُرْضَةً لِأَيْمَانِكُمْ أَن تَبَرُّوا وَتَقُوا اللَّهَ وَتَصِلِحُوا بَيْنَ النَّاسِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٤﴾

لَا يُؤَاخِذُكُمُ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَكِنْ يُؤَاخِذُكُمْ بِمَا كَسَبَتْ قُلُوبُكُمْ وَاللَّهُ عَفْوٌ حَلِيمٌ ﴿٢٢٥﴾

لِّلَّذِينَ يُؤَلُّونَ مِن نِّسَائِهِمْ رُفْعُ أَرْبَعَةِ أَشْهُرٍ فَإِنْ فَاءَ فَإِنَّ اللَّهَ عَفْوٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٢٦﴾

وَإِنْ عَزَمُوا الطَّلَاقَ فَإِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٢٧﴾

وَالْمُطَلَّقَاتُ يَتَرَفَّضْنَ بِأَنفُسِهِنَّ ثَلَاثَةَ قُرُوءٍ وَلَا يَحِلُّ لَهُنَّ أَنْ يَكْتُمْنَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي

Allahın onların bətnində yaratdığını gizlətmək onlara halal olmaz.

Əgər bu *müddət* *ərzində* onların orləri barışmaq istəsələr, onları qaytarmağa daha çox haqlıdırlar. *Kişilərin* qadınlar üzərində *şəriətə* müvafiq haqları olduğu kimi onların da *kişilər üzərində* haqları vardır. Kişilərin onlar üzərində olan haqları isə bir dərəcə üstündür. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

229. Boşanma iki dəfə *olar*. Bundan sonra *qadını* *şəriətə* müvafiq qayda üzrə saxlamaq, yaxud xoşluqla buraxmaq gərəkdir. Onlara verdiklərinizdən bir şey götürmək sizə halal olmaz. Yalnız hər ikisinin Allahın hədlərini yerinə yetirməyəcəklərindən qorxması istisnadır. Əgər siz onların Allahın hədlərini yerinə yetirməyəcəklərindən qorxsanız, qadının *boşanmaq üçün* bir şey əvəz verməsində ikisinə də heç bir günah yoxdur. Bunlar Allahın hüduqlarıdır, onları aşmayın! Allahın hüduqlarını aşanlar – məhz onlar zalımlardır.

230. Əgər onu *üçüncü dəfə* boşayarsa, bundan sonra o *qadın* başqa bir kişiylə əra getməyincə *əvvəlki* *ərinə* qayıtmaq halal olmaz. Əgər *sonrakı* *əri* onu boşasa, Allahın hədlərini yerinə yetirəcəklərini güman etdikləri təqdirdə *yenidən*

أَرْحَمُهُنَّ إِنَّ كُرْهُنَّ يَأْتِيهِنَّ يَوْمَئِذٍ أَكْثَرُ
وَيُعَوِّظُهُنَّ الْحَقُّ بِرَدِّهِنَّ فِي ذَلِكَ إِنْ أَرَادُوا
إِصْلَاحًا وَلَهُنَّ مِثْلُ الَّذِي عَلَيْهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَالرِّجَالُ عَلَيْهِنَّ دَرَجَةٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٢٩﴾

الطَّلَاقُ مَرَّتَيْنِ فَإِمْسَاكُهُنَّ يَمْعُرُفٍ أَوْ تَسْرِيحُ
بِإِحْسَنِ وَلَا يَحِلُّ لَكُنَّ أَنْ تَأْخُذُوا بِمَا
ءَاتَيْنَهُنَّ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْ يَخَافَا أَلَّا يُقِيمَا
حُدُودَ اللَّهِ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا فِيمَا افْتَدَتْ بِهِ تِلْكَ حُدُودُ
اللَّهِ فَلَا تَعْتَدُوهَا وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَأُولَئِكَ
هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣٠﴾

فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا تَحِلُّ لَهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ أَنْ يَكُونَ
غَيْرَهُ فَإِنْ طَلَّقَهَا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ
يَرْجِعَا إِنْ طَلَّقَا أَنْ يُقِيمَا حُدُودَ اللَّهِ
وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ يُبَيِّنُهَا لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٢٣٠﴾

əlaqə qurmalarında ikisinə də heç bir günah yoxdur. Bunlar Allahın hədləridir, onları anlayan adamlara bəyan edir.

231. Qadınlarınızı boşadığınız və onların gözləmə müddəti sona yetişdiyi zaman onları ya *şəriətə* müvafiq qayda üzrə saxlayın, ya da müvafiq qayda üzrə buraxın. Zərər vurmaq və təcavüz etmək məqsədilə onları saxlamayın. Kim bunu etsə, ancaq özünə zülm etmiş olar. Allahın ayələrini ələ salmayın. Allahın sizə olan nemətlərini, öyüd-nəsihət vermək üçün nazil etdiyi Kitab və hikməti yadınıza salın. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah hər şeyi bilir.

232. Qadınlarınızı boşadığınız və onların gözləmə müddəti başa çatdığı zaman *ərllə arvad şəriətə* müvafiq qayda üzrə öz aralarında razılığa gələrsə, o qadınlara yenidən əvvəlki ərllərinə ərə getməyə mane olmayın. Bu sizlərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərə verilən bir öyüd-nəsihətdir. Bu sizin üçün daha yaxşı və daha pakdır. Allah bilir, siz isə bilmirsiniz.

233. Analar öz övladlarını tam iki il əmizdirsinslər. *Bu*, əmizdirməni tamamlamaq istəyənlər üçündür. Anaların yeməyi və geyimi *şəriətə* müvafiq qaydada uşağın atasının

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنِ أَجَلَهُنَّ
فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ سِرِّحُوهُنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَلَا تُمْسِكُوهُنَّ ضِرَارًا لِّتَعْتَدُوا
وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ وَلَا تَتَّخِذُوا
آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَادْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ
وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْكُمْ مِنَ الْكِتَابِ وَالْحِكْمَةِ بِعَظَمِكُمْ بِهِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٣١﴾

وَإِذَا طَلَّقْتُمُ النِّسَاءَ فَبَلَّغْنِ أَجَلَهُنَّ فَلَا
تَعْصُلُوهُنَّ أَنْ يَنْكِحْنَ أَزْوَاجَهُنَّ إِذَا تَرَصُّوا
بَيْنَهُمْ بِالْمَعْرُوفِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ مَنْ كَانَ مِنْكُمْ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ ذَلِكَ لَكُمْ لَكُمْ
وَأُظْهِرَ اللَّهُ بِعَلَمِهِ وَأَنَّهُ لَا تَعْمَلُونَ ﴿٢٣٢﴾

﴿وَالْوَالِدَتُ يُرَضِعْنَ أَوْلَادَهُنَّ حَوْلَيْنِ كَامِلَيْنِ
لِمَنْ أَرَادَ أَنْ يُنْعِمَ الرِّضَاعَةَ وَعَلَى الْمَوْلُودِ لَهُ
رِزْقُهُنَّ وَكِسْوَتُهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ لَا تُكَلَّفُ
نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا لَا تُضَارَّ وَالِدَةٌ بِوَلَدِهَا

üzərinə düşür. Heç kəs qüvvəsi çatdığından artıq yüklənməz. Nə anaya öz övladına görə, nə də ataya öz övladına görə zərər verilməməlidir. *Bu vəzifə* eynilə varisin üzərinə düşür. Əgər *ata və ana* özlərinin razılığı və məsləhəti ilə *uşağı* süddən kəsmək istəsələr, ikisinə də heç bir günah sayılmaz. Əgər siz uşaqlarınızı *süd anasına* əmizdirmək istəyirsinizsə və *süd haqqını* müvafiq qayda üzrə ödəsəniz, sizə heç bir günah olmaz. Allahdan qorxun və bilin ki, Allah sizin nə etdiklərinizi görür.

234. Sizlərdən ölənlərin qoyub getdiyi zövcələr dörd ay on gün gözləməlidirlər. Onların gözləmə müddəti bitərkən *şəriətə* müvafiq qayda üzrə özləri barədə etdikləri işə görə sizə günah sayılmaz. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

235. Qadınlara elçi göndərmək istəyinizi işarə ilə bildirməkdə və ya ürəyinizdə gizlətməkdə sizə heç bir günah yoxdur. Allah bilir ki, siz onları xatırlayacaqsınız. Lakin onlarla gizlicə vədələşməyin, onlara yalnız *şəriətə* müvafiq qayda üzrə söz deyın. Gözləmə vaxtı başa çatmayınca qədər nikah etmək qərarına gəlməyin. Bilin ki, Allah sizin qəlblərinizdə olanları bilir. Ondən qorxun! Bilin ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!

وَلَا مَوْلُودَ لَهُ يُولَدُ لَهُ وَعَلَى الْوَارِثِ مِثْلُ ذَلِكَ
فَإِنْ أَرَادَا فِصَالًا عَنْ قَرَائِصٍ فَتُهُمَا وَقَسَاوَرِ
فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْ تَسْتَرْضِعُوهُمَا
أُولَدَكُمْ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِذَا أَسْلَمْتُمْ
مَاءَ أَنْفُسِكُمْ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنْتُمْ بِاللَّهِ وَاعْتَمِدُوا
أَنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٣٤﴾

وَالَّذِينَ يَتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا
يَرَاقِبْنَ وَأَنْفُسِهِنَّ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَعَشْرًا
فَإِذَا بَلَغْنَ أَجَلَهُنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ
فِيمَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ بِالْمَعْرُوفِ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٣٥﴾

وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِيمَا عَرَّضْتُمْ بِهِ مِنْ
خِطْبَةِ النِّسَاءِ أَوْ أَكْنَنْتُمْ فِي أَنْفُسِكُمْ عَلِيمٌ
اللَّهُ أَنْ كُرِّسْتُمْ كُرْهُنَّ وَلَكِنْ
لَا تَوَاعِدُوهُنَّ سِرًّا إِلَّا أَنْ تَقُولُوا قَوْلًا
مَعْرُوفًا وَلَا تَعْرِضُوا عَقْدَ النِّكَاحِ حَتَّى
يَبْلُغَ الْكِتَابُ أَجَلَهُ وَاعْتَمِدُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ
مَا فِي أَنْفُسِكُمْ فَاخْذَرُوا وَاعْتَمِدُوا
أَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٢٣٥﴾

236. Yaxınlıq etmədiyiniz və mehrini təyin etmədiyiniz qadınları boşasanız, sizə heç bir günah gəlməz. Onlara *şəriətə* müvafiq qayda üzrə pay verin. Varlı öz imkanına görə, kasıb da öz imkanına görə *versin*. *Bu isə* yaxşılıq edənlər üçün bir borcdur.
237. Qadınlar üçün mehr təyin etdikdən sonra, yaxınlıq etməzdən əvvəl onları boşasanız, təyin etdiyinizin yarısını *onlara* verməlisiniz. Qadınların *bunu ərlərinə* bağışlaması və ya əlində nikah müqaviləsi olanın bunu *qadına* bağışlaması isə istisnadır. Sizin bağışlamağınız təqvvaya daha yaxındır. Bir-birinizə güzəşt etməyi unutmayın. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.
238. Namazları və *günortadan sonrakı* orta namazı qoruyun və Allah qarşısında mütiliklə durun.
239. Əgər *nədənsə* qorxsanız, *namazınızı* ayaq üstə və ya minik üzərində *qılın*. Təhlükə sövüşdükdə isə Allahı, sizə bilmədiklərinizi necə öyrədibsə, o cür yad edin!
240. Sizlərdən ölən və *özündən sonra* zövcələr qoyub gedən kimsələr zövcələrinə bir ilin tamamınadək *evlərindən* çıxarılmamaq şərtilə baxılmasını vəsiyyəət etməlidirlər. Əgər onlar *öz istəkləri ilə* çıxıb getsələr, *şəriətə* müvafiq qayda

لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِنْ طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَّعُوهُنَّ عَلَى الْمَوْسِمِ قَدَرَهُ، وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدَرَهُ، مِمَّا بَالٍ الْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٣٦﴾

وَإِنْ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَوَضَعُوا مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَنْ يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بَيْنَهُمَا عَقْدَةٌ أَلْيَ الْكَافِّ وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلتَّقْوَى وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنْ أَنْتُمْ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرُونَ ﴿٢٣٧﴾

حَافِظُوا عَلَى الصَّلَوَاتِ وَالصَّلَاةِ الْوُسْطَى وَقُومُوا لِلَّهِ قَانِتِينَ ﴿٢٣٨﴾

فَإِنْ خِفْتُمْ فِرَاجًا وَلَا أَوْكُنْجَانًا فَاذًا أَمْسُوا فَادْكُرُوا اللَّهَ كَمَا عَلَّمَكُم مَّا لَمْ تَكُونُوا تَعْلَمُونَ ﴿٢٣٩﴾

وَالَّذِينَ يُتَوَفَّوْنَ مِنْكُمْ وَيَذَرُونَ أَزْوَاجًا وَصِيَّةً لِأَزْوَاجِهِمْ مَتَّعًا إِلَى الْحَوْلِ غَيْرَ إِخْرَاجٍ فَإِنْ خَرَجْنَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا فَعَلْنَ فِي أَنْفُسِهِنَّ مِنْ مَعْرُوفٍ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٤٠﴾

üzrə özləri barəsində etdiklərinə
görə sizə günah gəlməz. Allah
Qüdrətlidir, Müdrikdir.

241. Boşanmış qadınlara *şəriətə* müvafiq
qayda üzrə yaxşılıq etmək lazımdır.
Bu, müttəqilər üçün bir bəredur.

وَالْمُطَلَّقَاتُ مَتَّعٌ بِالْمَعْرُوفِ حَقًّا عَلَى
الْمَشْفِقِينَ ﴿٢٤١﴾

242. Allah Öz ayələrini sizə
belə bəyan edir ki,
bəlkə başa düşəsiniz.

كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٢٤٢﴾

243. Minlərlə *adam* olduqları halda
ölüm qorxusundan yurdlarından
çıxanları görmədinmi? Allah
onlara: “Ölün!” – dedi. Sonra isə
onları dirilti. Doğrudan da, Allah
insanlara qarşı lütfkardır, lakin
insanların çoxu *buna* şükür etmir.

﴿الَّذِينَ رَفَعْنَا إِلَىٰ الْمُنْتَهَىٰ مِنَ الْأَرْضِ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَهُمْ أَلُوفٌ حُدَّزَ أَلْمُوتِ فَقَالَ لَهُمُ اللَّهُ
مُوتُوا ثُمَّ أَخْيَاهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ أَتَّكِلَاسٍ
لَّا يَشْكُرُونَ﴾ ﴿٢٤٣﴾

244. Allah yolunda vuruşun
və bilin ki, Allah
Eşidəndir, Biləndir!

وَقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٤﴾

245. Kim Allaha gözəl bir bərc versə
(malından Allah yolunda xərcləsə),
O da onun üçün bunu qat-qat artırır.
Allah *kimisinin ruzisini* azaldar,
kimisinin ruzisini də artırır. Siz Ona
qaytarılacaqсыınız.

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
فِيضَاعِفَهُ لَهُ أَضْعَافًا كَثِيرَةً وَاللَّهُ
يَقْبِضُ وَيَبْصُطُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٤٥﴾

246. Musadan sonra İsrail oğullarından
olan əyanların *başına gələnləri*
bilmirsənmi? O zaman onlar öz
peyğəmbərlərinə dedilər: “Bizə
bir hökmdar təyin et ki, Allah
yolunda vuruşaq!” O dedi: “Sizə
vuruşma vacib edilsə, ola bilsin ki,

الَّذِينَ آمَنُوا إِلَىٰ الْمَلَأَمِ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنْ
بَعْدِ مُوسَىٰ إِذْ قَالُوا لِنَبِيِّنَا لَٰهُمُ اتَّعَفَ
لَنَا مَلِكًا نُقَاتِلَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ هَلْ
عَسَيْتُمْ إِنْ كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ أَلَّا
تُقَاتِلُوا قَالُوا وَمَا لَنَا أَلَّا نُقَاتِلَ فِي

vuruşmayasınız?” Onlar dedilər: “Madam ki, biz yurdumuzdan çıxarılmışıq və övladlarımızdan ayrılmışıq, onda nə üçün Allah yolunda vuruşmayaq?” Vuruşmaq onlara vacib edildikdə isə onlardan az bir qismi istisna olmaqla *hamısı döyüşdən üz çevirdilər*. Allah zalımları tanıyır.

247. Peyğəmbərləri onlara dedi: “Allah Talutu sizə hökmdar təyin etdi!” Onlar dedilər: “O necə bizə hökmdar ola bilər ki, biz hökmdarlığa ondan daha çox layiqlik və ona heç böyük var-dövlət də verilməmişdir”. O dedi: “Allah sizin üzərinizə onu *hökmdar* seçdi, elm və bədəncə onun gücünü artırdı. Allah Öz mülkünü istədiyi kəsə verir. Allah *hər şeyi* Əhatəedəndir, Biləndir”.

248. Peyğəmbərləri onlara dedi: “Onun hökmdarlığının əlaməti sizə bir sandığın gəlməsidir. Onun içərisində Rəbbinizdən bir təşkinlik, Musadan və Harundan qalan *bəzi* şeylər vardır. Onu mələklər gətirəcək. Əgər siz möminsinizsə, bu sizin üçün bir dəlildir”.

249. Talut qoşunla birlikdə *döyüşə* yola düşdükdə *əsgərlərinə* dedi: “Allah sizi bir çayla imtahan edəcək. Kim ondan içsə, məndən deyildir. Bir ovuc götürən istisna

سَبِيلِ اللَّهِ وَقَدْ أَخْرَجْنَا مِنْ دِيَارِنَا
وَأَيَّائِنَا فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ
تَوَلَّوْا إِلَّا قَلِيلًا مِّنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
بِالظَّالِمِينَ ﴿٢٤٧﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ اللَّهَ قَدْ بَعَثَ
لَكُمْ طَالُوتَ مَلِكًا قَالُوا أَنَّى يَكُونُ
لَهُ الْمُلْكُ عَلَيْنَا وَنَحْنُ أَحَقُّ
بِالْمُلْكِ مِنْهُ وَلَمْ يُؤْتَ سَعَةً مِنَ الْمَالِ
قَالَ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاهُ عَلَيْكُمْ وَزَادَهُ
بَسْطَةً فِي الْعِلْمِ وَالْجِسْمِ وَاللَّهُ يُؤْتِي
مُلْكَهُ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٤٨﴾

وَقَالَ لَهُمْ نَبِيُّهُمْ إِنَّ آيَةَ مُلْكِهِ
أَنْ يَأْتِيَكُمُ التَّابُوتُ فِيهِ
سَكِينَةٌ مِّنْ رَبِّكُمْ وَبَقِيَّةٌ مِّمَّا
شَرَكَاءُ آلُ مُوسَىٰ وَآلُ هَارُونَ
تَحْمِلُهَا الْمَلَائِكَةُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً
لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٢٤٩﴾

فَلَمَّا فَصَلَ طَالُوتُ بِالْجُنُودِ قَالَ إِنَّ
اللَّهَ مُبْتَلِيكُمْ بِنَهَرٍ فَمَنْ شَرِبَ مِنْهُ فَلَيْسَ
بِيَّيَّ وَ مَنْ لَمْ يَطْعَمَهُ فَإِنَّهُ مِنِّي إِلَّا مَنِ
أَعْتَرَفَ غُرْفَةً بِيَدِهِ فَشَرِبُوا مِنْهُ

olmaqla, kim ondan dadmasa, o, məndəndir". Onların az bir qismi istisna olmaqla *hamısı* ondan su içdilər. *Talut* onunla olan möminlərlə birlikdə çayı keçdikdən sonra *bəziləri* dedilər: "Bu gün bizim Caluta və onun qoşununa gücümüz çatmayacaq". Allahla qarşılaşacaqlarını yaqin bilənlər isə dedilər: "Neçə-neçə az sayılı dəstələr Allahın izni ilə çox sayılı dəstələrə qalib gəlmişdir!" Allah səbir edənlərlədir.

250. Onlar Calutun və onun qoşununun qarşısına çıxdıqda dedilər: "Ey Rəbbimiz! Bizə səbir ver, qədəmlərimizi möhkəmlət və kafir qövmə qələbə çalmaqda bizə yardım et!"

251. *Möminlər* Allahın izni ilə onları darmadağın etdilər. Davud Calutu öldürdü. Allah ona hökmranlıq və hikmət verdi, ona istədiyini öyrətdi. Əgər Allah insanların bəzilərini digərləri ilə dəf etməsəydi, yer üzü fəsada uğrayardı. Lakin Allah aləmlərə qarşı lütfkardır.

252. Bunlar Allahın ayələridir. Biz onları sənə haqq olaraq oxuyuruq. Şübhəsiz ki, sən göndərilən elçilərdənsən.

253. Biz o elçilərin bəzisini digərlərindən üstün etdik. Onlardan bəzisi ilə Allah danışmış, bəzisini

إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ قُلْنَا جَاوِزَهُ هُوَ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ قَالُوا لَا طَاقَةَ لَنَا
الْيَوْمَ بِجَالُوتَ وَجُودُهُ قَالَ الَّذِينَ
يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّلتَمُوا اللَّهَ كَرِهَ
فِتْنَةَ قَلِيلَةٍ عَلَى فِتْنَةٍ كَثِيرَةٍ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٢٥٠﴾

وَلَمَّا بَرَزُوا لِجَالُوتَ وَجُودِهِ قَالُوا
رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَثَبِّتْ أَقْدَامَنَا
وَانصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٢٥١﴾

فَهَزَمُوهُمْ بِإِذْنِ اللَّهِ وَقَتَلَ دَاوُدُ
جَالُوتَ وَءَاتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ
وَالْحِكْمَةَ وَعَلَّمَهُ مَا يَشَاءُ وَلَوْلَا
دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ
لَفَسَدَتِ الْأَرْضُ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ ذُو
فَضْلٍ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٢٥٢﴾

تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تَنْزِلُهَا عَلَيْكَ
بِالْحَقِّ وَإِنَّكَ لَمِنَ
الرُّسُلِ ﴿٢٥٣﴾

﴿ تِلْكَ الرُّسُلُ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
مِنْهُمْ مَنْ كَلَّمَ اللَّهُ وَرَفَعَ بَعْضَهُمْ دَرَجَاتٍ

isə dərəcələrə yüksəltnmişdir. Biz Məryəm oğlu İsayə açıq-aydın dəlillər verdik və onu müqəddəs Ruh *Cəbrail* ilə qüvvətləndirdik. Əgər Allah istəsəydi, onlardan sonra gələnlər özlərinə açıq-aydın dəlillər gəldikdən sonra bir-biriləri ilə vuruşmazdılar. Lakin onlar ixtilaf etdilər. Onlardan kimisi iman gətirdi, kimisi də inkar etdi. Əgər Allah istəsəydi, onlar bir-biriləri ilə vuruşmazdılar. Lakin Allah istədiyini edir.

254. Ey iman gətirənlər! Alış-verişin, dostluğun və şəfaətin olmayacağı gün gəlməmişdən öncə sizə verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyin! Kafirilər isə zalımdırlar.

255. Allah, Ondən başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur, *əbədi* Yaşayandır, *bütün yaratdıqlarının* Qəyyumudur. Onu nə mürgü, nə də yuxu tutur. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. Onun izni olmadan Onun yanında kim havadarlıq edə bilər? O, *məxluqatın* gələcəyini və keçmişini bilir. Onlar Onun elmindən, Onun istədiyindən başqa heç bir şey qavraya bilməzlər. Onun Kürsüsü göyləri və yeri əhatə edir. Bunları qoruyub saxlamaq Ona ağır gəlmir. O, Ucadır, Uludur.

256. Dində məcburiyyət yoxdur. Artıq doğru yol azgınlıqdan aydın

وَأَنبَا عِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ الْبَيْتِ وَأَيَّدْنَاهُ
بِرُوحِ الْقُدُسِ وَلَوْشَاءَ اللَّهُ مَا أَفْتَنَلِ
الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ
الْبَيِّنَاتُ وَلَكِنْ اخْتَلَفُوا فَمِنْهُمْ مَنْ
آمَنَ وَمِنْهُمْ مَنْ كَفَرَ وَلَوْشَاءَ اللَّهُ
مَا أَفْتَنَلُوا وَلَكِنْ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿٥١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا مَمَّارَ قَتْلِكُمْ
مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا تَنْفَعُ فِيهِ وَلَاخَةُ
وَلَا شَفَاعَةٌ وَالْكَافِرُونَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٢﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُهُ
سِنَةٌ وَلَا نَوْمٌ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ مَنْ ذَا الَّذِي يَشْفَعُ عِنْدَهُ إِلَّا
بِإِذْنِهِ يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَلَا يُحِيطُونَ شَيْئًا مِنْ عِلْمِهِ إِلَّا بِمَا شَاءَ
وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَا يَئُودُهُ
حِفْظُهُمَا وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ﴿٥٣﴾

لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ قَدْ تَبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ

fərqlənir. Hər kəs tağutu inkar edib Allaha iman gətirərsə, heç vaxt qırılmayan ən möhkəm dəstəkdən yapışmış olar. Allah Eşidəndir, Biləndir.

257. Allah iman gətirənlərin Himayədarıdır, onları zülmətlərdən nura çıxarır. Kafirlərin dostları isə tağutlardır, onları nurdan zülmətlərə salarlar. Onlar Od sakirləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.
258. Allahın verdiyi hakimiyyətə görə İbrahim ilə Rəbbi barəsində höcətləşən kəsin *əhvalatını* bilmirsənmi? İbrahim: “Mənim Rəbbim həm dirildir, həm də öldürür!” – dedikdə *padşah*: “Mən də həm dirildir, həm də öldürürəm!” – demişdi. İbrahim: “Allah günəşi məşriqdən gətirir. Sən də onu məğribdən gətir!” – dedikdə, o kafir çaşıb qalmışdı. Allah zalım qövümü doğru yola yönəltməz.
259. Və ya *damları* uçulub xarabalığa çevrilmiş bir kəndin yanından keçən kimsənin *hekayətini* bilmirsənmi? O demişdi: “Allah bu kəndi ölümündən sonra necə dirildəcək?” Allah onu öldürüb yüz il saxladı, sonra da dirildib dedi: “Nə qədər qaldın?” O dedi: “Bir gün yaxud bir gündən də az qaldım!” Allah dedi: “Əksinə, sən yüz il qaldın. Öz

فَمَنْ يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِنْ بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انْفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥٧﴾

اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا يُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ أَوْهُمُ الطَّاغُوتُ يُخْرِجُونَهُم مِّنَ النُّورِ إِلَى الظُّلُمَاتِ أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٥٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِي حَاجَّ إِبْرَاهِيمَ فِي رَبِّهِ أَنْ آتَاهُ اللَّهُ الْمُلْكَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّىَّ أَلَّذِى يُحَىِّ وَيُمِيتُ قَالَ أَنَا أُحْيِ وَأُمِيتُ قَالَ إِبْرَاهِيمُ فَإِنَّ اللَّهَ يَأْتِى بِالسَّمِىِّ مِنَ الْمَشْرِقِ فَأْتِ بِهَا مِنَ الْمَغْرِبِ فَبُهِتَ الَّذِى كَفَرَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢٥٩﴾

أَوْ كَالَّذِى مَرَّ عَلَىٰ قَرْيَةٍ وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا قَالَ أَنَّىٰ يُحْيِى هَذِهِ اللَّهُ بَعْدَ مَوْتِهَا فَأَمَاتَهُ اللَّهُ مِائَةَ عَامٍ ثُمَّ بَعَثَهُ قَالَ كَمْ لَبِثْتَ قَالَ لَبِثْتُ يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالَ بَلْ لَبِثْتَ مِائَةَ عَامٍ فَانْظُرْ إِلَىٰ طَعَامِكَ وَشَرَابِكَ لَمْ يَتَسَنَّهْ وَانْظُرْ إِلَىٰ حِمَارِكَ وَلِنَجْعَلَكَ آيَةً لِّلنَّاسِ

yeməyinə və içdiyin suya bax, hələ də xarab olmayıb. Uzunqulağına da bax! Biz səni insanlar üçün bir dəlil etdik. Sümüklərə bax, gör Biz onları necə bir-birinə birləşdirir, sonra da onların üstünü otla örtürük”. Ona *həqiqət* bəlli olduqda: “Mən artıq bilirəm ki, Allah hər şeyə qadirdir!” – dedi.

260. Bir zaman İbrahim: “Ey Rəbbim, ölüləri necə diriltdiyini mənə göstər!” – dedi. *Rəbbi ona*: “Məgər sən inanmırsan?” – dedi. *İbrahim* dedi: “Əlbəttə *inanıram*! Amma *istəyirəm ki*, qəlbim rahat olsun”. *Allah* buyurdu: “Quşlardan dördünü tut və onları özünə tərəf çəkib tikə-tikə et. Sonra hər dağın başına onlardan bir parça qoy, sonra da onları çağır, tez sənin yanına gələcəklər. Bil ki, Allah Qüdrətlidir, hikmət Sahibidir!”

261. Mallarımı Allah yolunda xərcləyənlərin məsəli yeddi sünbül verən bir toxumun məsəlinə bənzəyir ki, sünbüllərin hər birində yüz ədəd dən vardır. Allah istədiyi kimsənin *mükafatını* artırar. Allah *hər şeyi* Əhatədəndir, Biləndir.

262. Mallarımı Allah yolunda xərcləyənlərin və xərclədiklərinin ardından minnət qoymayan və əziyyət verməyənlərin, Rəbbi yanında mükafatları vardır. Onlara

وَأَنظُرْ إِلَىٰ آلِصَفَا كَيْفَ يُنْشِرُهَا ثُمَّ نَكِّسُوهَا الْخَمَافَ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ قَالَ أَعْلَمُ أَنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٥٩﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ أَرِنِي كَيْفَ تُحْيِي الْمَوْتَىٰ قَالَ أُولِمُ تُولَدُ قَالَ بَلَىٰ وَلَئِنْ لَيُطْعَمُنَّ قُلُوبِي قَالَ فَخُذْ أَرْبَعَةً مِنَ الطَّيْرِ فَصِرْهُنَّ إِلَىٰكَ ثُمَّ أَجْعَلْ عَلَىٰ كُلِّ جَبَلٍ مِنْهُنَّ جُزْأً ثُمَّ أَدْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا وَاعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦٠﴾

مَثَلُ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَتَتْ سَنَفًا فِي سَيْلٍ كُلِّ سَبِيلَةٍ مِّنْهُ حَبَّةٌ وَاللَّهُ يُضَاعِفُ لِمَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦١﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ لَا يُتْبِعُونَ مَا أَنْفَقُوا مَنًّا وَلَا أَذًى لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِندَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٦٢﴾

heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərəlməyəcəklər.

263. Xoş söz demək və xətaları bağışlamaq, minnətlə verilən sədəqədən daha yaxşıdır. Allah Zəngindir, Həlimdir.

264. Ey iman gətirənlər! Sədəqələrinizi, özünü camaata göstərmək məqsədilə xərcləyən, Allaha və Axirət gününə inanmayan şəxs kimi minnət qoymaqla və əziyyət verməklə puç etməyin. Bunun məsəli üzərində torpaq olan hamar qayanın məsəlinə bənzəyir ki, şiddətli yağış yağıb onu çılpaq hala salmışdır. Onlar qazandıqlarından heç bir şeyə nail olmazlar. Allah kafir xalqı doğru yola yönəltməz.

265. Mallarını Allahın razılığını qazanmaq və nəfslərini möhkəmləndirmək üçün xərcləyənlərin məsəli təpə üzərindəki bağın məsəlinə bənzəyir ki, ona şiddətli yağış düşdükdən sonra o öz bəhrəsini iki qat verir. Hərgah ona şiddətli yağış düşməzsə, narın yağış da *bəs edər*. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.

266. Məgər sizlərdən biri istəyərmi ki, onun xurma ağaclarından və üzümlüklərdən ibarət, ağacları altından çaylar axan və içində də onun üçün hər cür meyvələr olan bir bağı olsun, *sonra da* ona qocalıq

﴿قَوْلٌ مَّعْرُوفٌ وَمَغْفِرَةٌ خَيْرٌ مِّنْ صَدَقَةٍ يَتْبَعُهَا أَذًى وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَبْطُلُوا صَدَقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَى كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِيقَةً ذَاتَ تَارٍ وَلَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَمَا أَصَابَهُ كَمَثَلِ صَفْوَانَ عَلَيْهِ تَرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٤﴾

وَمَثَلِ الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَتَثْبِيتًا مِّنْ أَنفُسِهِمْ كَمَثَلِ جَنَّةٍ بِرَبْوَةٍ أَصَابَهَا وَابِلٌ فَتَنَّتْ أَكْطُلَهَا ضِعْفَيْنِ فَإِن لَّمْ يُصِيبْهَا وَابِلٌ فَطُلَّ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢٦٥﴾

أَبَوْدًا أَحَدُكُمْ أَنْ تَكُونَ لَهُ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ وَأَعْتَابٍ تُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُ فِيهَا مِن كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَأَصَابَهُ الْكِبَرُ وَلَهُ ذُرِّيَّتٌ ضَعِيفَةٌ فَأَصَابَهَا إِغْصَارٌ فِيهِ نَارٌ

üz verdiyi zaman, özünün də *o bağa* möhtac olan uşaqları olduğu bir halda *bu bağa* odlu bir qasırğa düşüb *onu* yandırсын? Allah ayələri sizə belə bəyan edir ki, bəlkə fikirləşəsiniz.

267. Ey iman gətirənlər! Qazandığınız və sizin üçün torpaqdan yetişdirdiyimiz şeylərin yaxşısından *Allah yolunda* xərcləyin. Özünüze verildiyi təqdirdə ancaq göz yumub alacağınız pis şeylərdən xərcləməyə çalışmayın. Bilin ki, Allah Zəngindir, Tərifəlayiqdir.

268. Şeytan sizi yoxsulluqla qorxudur və yaramaz işlər görməyi əmr edir. Allah isə sizə Öz tərəfindən bağışlanma və mərhəmət olunacağını vəd edir. Allah *hər şeyi* Əhatə edəndir, Biləndir.

269. *Allah* istədiyi kəsə hikmət bəxş edir. Kimə hikmət verilmişsə, ona çoxlu xeyir nəsib edilmişdir. Bunu isə ancaq düşüncəli insanlar anlayarlar.

270. Xərclədiyiniz hər bir sədəqəni və verdiyiniz hər bir nəziri şübhəsiz ki, Allah bilir. Zalımların isə köməkçiləri olmaz.

271. Sədəqələri aşkarda verirsinizsə, bu çox gözəl. Əgər onu yoxsullara gizləndə versəniz, bu sizin üçün daha yaxşı olar. *Allah* sizin bəzi günahlarınızdan keçər. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

فَأَحْزَنَتْكَ ذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٦٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَنْفِقُوا مِنْ طَيِّبَاتِ
مَا كَسَبْتُمْ وَمِمَّا أَخْرَجْنَا لَكُمْ مِنَ
الْأَرْضِ وَلَا تَتَّبِعُوا الْحَيِّثُ مِنْهُ
تُفْسِقُونَ وَلَسْتُمْ بِتَاجِرِيهِ إِلَّا أَنْ تُغِشُّوا
فِيهِ وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَنِّي حَمِيدٌ ﴿٢٦٨﴾

الشَّيْطَانُ يَعِدُكُمُ الْفَقْرَ وَيَأْمُرُكُمْ
بِالْفَحْشَاءِ وَاللَّهُ يَعِدُكُمْ مَغْفِرَةً مِنْهُ
وَفَضْلًا وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٦٩﴾

يُؤْتِي الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ
الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا
وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٧٠﴾

وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ نَفَقَةٍ أَوْ نَذَرْتُمْ مِنْ
نَذِيرٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُهُ ﴿٢٧١﴾
وَمَا يُلْظَنُ لِمَنْ أَنْصَارُ ﴿٢٧٢﴾

إِنْ تُبْدُوا الصَّدَقَاتِ فَيَنْعَمَ عَلَيْكُمْ
وَأَنْ تُخْفُوهَا وَتُؤْتُوهُهَا الْفُقَرَاءَ
فَهُوَ خَيْرٌ لَكُمْ وَيُكَفِّرُ
عَنْكُمْ مِنْ سَيِّئَاتِكُمْ وَاللَّهُ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٧٣﴾

272. Onların doğru yola gəlməsi sənə aid deyildir. Yalnız Allah istədiyi şəxsi doğru yola yönəldir. Xərclədiyiniz hər bir sədəqə özünüzdə üçündür. Siz onu ancaq Allahın Üzünü dilədiyinizə görə (ixlasla) sərf edirsiniz. Malınızdan *Allah yolunda* nə xərcləsəniz, əvəzi sizə tam verilər və sizə zülm edilməz.

273. *Sədəqə* Allah yolunda cihad edən və yer üzündə hərəkət edə bilməyən yoxsullar üçündür. *Bu adamlar* həya edib dilənmədiklərinə görə tanımayan adam onları varlı hesab edir. Sən onları üzlərindən tanıyırsan. Onlar insanlardan israrla *bir şey* istəməzlər. Şübhəsiz ki, Allah malınızdan nə sərf etdiyinizi bilir.

274. Mallarını gecə və gündüz, gizli və aşkar xərcləyənlərin öz Rəbbi yanında mükafatı vardır. Onlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

275. Sələm yeyənlər *qəbirlərindən* şeytan toxunub dəli olmuş kimsənin qalxdığı kimi qalxarlar. Bu onların: "Alış-veriş də sələmçilik kimidir!" – demələrinə görədir. Halbuki, Allah alış-verişi halal, sələmçiliyi isə haram etmişdir. Hər kim özünə Rəbbindən xəbərdarlıq gəldikdən sonra *sələmçiliyə* son qoyarsa, olub-keçənlər ona bağışlanar və onun işi

لَيْسَ عَلَيْكَ هُدَاهُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَا تُنْفِسْكُمْ وَمَا تُنْفِقُوا إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ اللَّهِ وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ يُوَفِّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٢﴾

لِلْفُقَرَاءِ الَّذِينَ أُخْصِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ ضَرْبًا فِي الْأَرْضِ يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِلْحَافًا وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ خَيْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ بِهِ عَلِيمٌ ﴿٢٧٣﴾

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِالْإِثْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٤﴾

الَّذِينَ يَأْكُلُونَ الرِّبَا لَا يَقُومُونَ إِلَّا كَمَا يَقُومُ الَّذِي يَتَخَبَّطُهُ الشَّيْطَانُ مِنَ الْمَيْمَنِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا إِنَّمَا الْبَيْعُ مِثْلُ الرِّبَا وَأَحَلَّ اللَّهُ الْبَيْعَ وَحَرَّمَ الرِّبَا فَمَنْ جَاءَهُ مَوْعِظَةٌ مِنْ رَبِّهِ فَاتَّقَها فَلَهُ مَا سَلَفَ وَأَمْرُهُ إِلَى اللَّهِ وَمَنْ عَادَ فَأُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٧٥﴾

Allaha qalar. *Sələmçiliyə* qayıdanlar isə Od sakinləridirlər. Onlar orada əbədi qalacaqlar.

276. Allah sələmi puç edir, sədəqələri isə artırır. Allah kafirləri və günahkarları sevməz.

يَمْحَقُ اللَّهُ الْكَاذِبِينَ ۝ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ كَفَّارٍ أَثِيمٍ ﴿٢٧٦﴾

277. Həqiqətən, iman gətirib saleh əməllər edən, namaz qılan və zəkat verənləri Rəbbinin yanında mükafatlar gözləyir. Onlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآتَوْا الْحَقَّ وَالصَّلَاةَ وَآتَوْا الزَّكَاةَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٢٧٧﴾

278. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və əgər möminsinizsə, sələmdən qalan faizi almayın.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذَرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٧٨﴾

279. Bunu etməsəniz, Allahın və Onun Elçisinin sizə müharibə elan etdiyini bilin. Yox, əgər tövbə etsəniz, sərmayəniz sizindir. Nə siz zülm edərsiniz, nə də sizə zülm olunar.

فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَإِن تُبْتِغُوا فَكُورًا وَمِنْ أَمْوَالِكُمْ لَا تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿٢٧٩﴾

280. Əgər borclu olan adam ağır şərait içindədirsə, onun vəziyyəti düzəlməyə qədər ona möhlət verin. Bilin ki, borcu bağışlamaq sizin üçün daha xeyirlidir.

وَإِنْ كَانَ دُونُ عَشْرٍ فَظَهْرٌ إِلَىٰ مَسَرَّةٍ ۖ وَأَنْ قَصَدَ قَوْمًا خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨٠﴾

281. Allahın hüzuruna qaytarılacağımız gündən qorxun! Sonra hər kəsə qazandığının əvəzi bütövlə veriləcək və onlara zülm olunmayacaqdır.

وَاتَّقُوا يَوْمًا تُرْجَعُونَ فِيهِ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ تُوَفَّىٰ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٨١﴾

282. Ey iman gətirənlər! Müəyyən bir müddətədək bir-birinizə borc verdikdə onu yazın. Qoy bunu aranızda bir katib ədalətlə qeyd etsin. Katib Allahın onu öyrətdiyi kimi yazmaqdan boyun qaçırmamalıdır. Qoy o yazsın, borc alan da *götürdüyü borcun miqdarını* yazdırsın, Rəbbi olan Allahdan qorxsun və boredan heç nə əskiltməsin. Əgər borc alan ağıldan zəif və ya acizdirsə və yaxud özü yazdırmağa qadir deyilsə, qoy onun *etibarlı yaxın adamı borcu* ədalətlə yazdırsın. Aranızdakı kişilərdən iki nəfəri şahid tutun. Əgər iki kişi olmazsa, razı olduğunuz şahidlərdən bir kişi və iki qadını *şahid tutun ki, qadınlardan biri unutduqda, o birisi onun yadına salsın*. Şahidlər *şahidlik etməyə* çağırıldıqda boyun qaçırmasınlar. Az da olsa, çox da olsa, *həmin məbləği* və onun vaxtını yazmaqdan usanmayın. Bu, Allah yanında daha ədalətli, şahidlik üçün daha düzgün və şübhəyə düşməməyiniz üçün daha münasibdir. Yalnız aranızda gedən nağd ticarət istisnadır. Bunu yazmamamız isə sizin üçün günah deyildir. Alver etdikdə şahid tutun. Anıma katibə və şahidə zərər verilməməlidir. Əgər *zərər* yetirərsəniz, şübhəsiz ki, bu, sizin üçün günahdır. Allahdan qorxun, Allah da sizi öyrətsin. Allah hər şeyi bilir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا قَدْ ائْتَمْتُمْ بِدَيْنٍ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَاكْتُبُوهُ وَلْيَكْتُب بَيْنَكُمْ كَاتِبٌ بِالْعَدْلِ وَلَا يَأْب كَاتِبٌ أَنْ يَكْتُبَ كَمَا عَلَّمَهُ اللَّهُ فَلْيَكْتُبْ وَلْيُمْلِلِ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ وَلَا يَبْخَسْ مِنْهُ شَيْئًا فَإِنْ كَانَ الَّذِي عَلَيْهِ الْحَقُّ سَفِيهًا أَوْ ضَعِيفًا أَوْ لَا يَسْطِيعُ أَنْ يُمِلَّ هُوَ فَلْيُمْلِلْ وَلِيُّهُ بِالْعَدْلِ وَاسْتَشْهِدُوا شَهِيدَيْنِ مِنْ رِجَالِكُمْ فَإِنْ لَمْ يَكُونَا رَجُلَيْنِ فَرَجُلٌ وَامْرَأَتَانِ مِمَّنْ تَرْضَوْنَ مِنَ الشُّهَدَاءِ أَنْ تَضِلَّ إِحْدَاهُمَا فَتُذَكِّرَ إِحْدَاهُمَا الْأُخْرَى وَلَا يَأْب الشُّهَدَاءُ إِذَا مَا دُعُوا وَلَا تَسْمَعُوا أَنْ تَكْتُبُوهُ صَغِيرًا أَوْ كَبِيرًا إِلَى أَجَلٍ ذَٰلِكُمْ أَقْسَطُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَقْوَمُ لِلشَّهَادَةِ وَأَدْنَىٰ أَلَّا تَرْتَابُوا إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً حَاضِرَةً تُدِيرُونَهَا بَيْنَكُمْ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَلَّا تَكْتُبُوهَا وَأَشْهِدُوا إِذَا تَبَايَعْتُمْ وَلَا يُضَارَ كَاتِبٌ وَلَا شَهِيدٌ وَإِنْ تَقَاعُوا فَإِنَّمَا فَسُوفَ يَكُمُ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٢٨٢﴾

283. Əgər səfərdə olsanız və katib tapmasanız, *borc yiyəsinə* saxlanması üçün girov verin. Əgər sizlərdən biri digərinə etibar edibsə, qoy etibar olunmuş kimsə ona verilmiş borcu qaytarsın və Rəbbi olan Allahdan qorxsun. Şahidliyi gizlətməyin. Kim onu gizlədirsə, şübhəsiz ki, qəlbi günahkardır. Allah nə etdiklərinizi bilir.

284. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. Siz içərinizdə olanı üzə çıxarsanız da, gizlətsəniz də Allah buna görə sizi hesaba çəkəcək. O, istədiyini bağışlayar, istəyinə də əzab verir. Allah hər şeyə qadirdir.

285. Peyğəmbər öz Rəbbindən ona nazil edilənə iman gətirdi, möminlər də *iman gətirdilər*. Hamısı Allaha, Onun mələklərinə, kitablarına və elçilərinə iman gətirdilər. *Onlar dedilər:* "Biz Onun elçiləri arasında fərq qoymuruq!" Onlar dedilər: "Eşitdik və itaət etdik! Ey Rəbbimiz! Səndən bağışlanma diləyirik, dönüş də yalnız Səndir!"

286. Allah hər kəsi yalnız onun qüvvəsi çatdığı qədər mükəlləf edir. Hər kəsin qazandığı *xeyir yalnız* onun özünə, qazandığı *şər də yalnız* öz əleyhinədir. "Ey Rəbbimiz, unutsaq və ya xəta etsək bizi cəzalandırma! Ey Rəbbimiz, bizdən əvvəlkilərə yüklədiyin kimi, bizə də ağır yük yükləmə! Ey Rəbbimiz,

﴿وَإِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَرٍ وَلَمْ تَجِدُوا كَاتِبًا فَرِهَٰنٌ مَّقْبُوضَةٌ فَإِنْ أَمِنَ بَعْضُكُم بَعْضًا فَلْيُؤَدِّ الَّذِي اؤْتُمِنَ أَمَنَتَهُ ۖ وَلْيَتَّقِ اللَّهَ رَبَّهُ ۚ وَلَا تَكْسِبُوا الشَّهَادَةَ ۚ وَمَنْ يَكْسُفْهَا فَإِنَّهُ إِثْمٌ قَلْبُهُ ۚ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ۝﴾

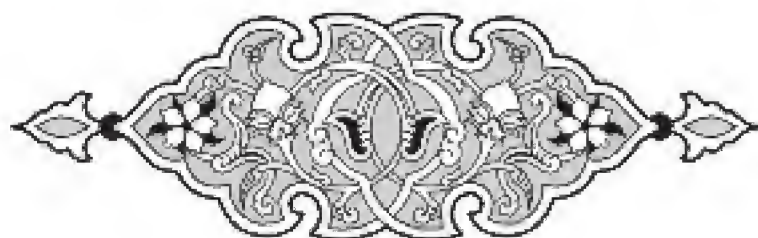
لِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ ۚ وَإِنْ تُبَدُّوا مَا فِيْ اَنْفُسِكُمْ اَوْ تُخْفُوْهُ يُحٰسِبْكُمْ بِهٖ ۚ وَاللّٰهُ فَيَعْفِرُ لِمَنْ يَّشَآءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَّشَآءُ ۚ وَاللّٰهُ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيْرٌ ۝

﴿اٰمَنَ الرَّسُوْلُ بِمَا اُنْزِلَ اِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ ۚ وَالْمُؤْمِنُوْنَ كُلُّ ۙ اٰمَنَ بِاَللّٰهِ وَمَلٰٓئِكَتِهٖ ۚ وَكُتُبِهٖ ۚ وَرُسُلِهٖ ۚ لَا تَقْرَءُ بَيْنَ اَحَدٍ مِنْ رُّسُلِهٖ ۚ وَقَالُوْا سَمِعْنَا وَاَطَعْنَا ۚ عَفْرٰنَكَ رَبَّنَا ۚ اِلَيْكَ الْمَصِيْرُ ۝﴾

لَا يَكْلِفُ اللّٰهُ نَفْسًا ۙ اِلَّا وُسْعَهَا ۚ لَهَا مَا كَسَبَتْ وَعَلَيْهَا مَا اكْتَسَبَتْ ۚ رَبَّنَا لَا تُؤَاخِذْنَا اِنْ كُنَّا سَاهِيْنَ ۙ اَوْ اَخْطَا اَنْتَ رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْ عَلَيْنَا اِصْرًا كَمَا حَمَلْتَهُ ۚ عَلٰى الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِنَا ۚ رَبَّنَا وَلَا تُحِثْ عَلَيْنَا مَا لَا اٰطَاقَةَ لَنَا بِهٖ ۚ وَاعْفُ عَنَّا وَاَرْحَمْنَا ۚ اَنْتَ مَوْلٰنَا ۚ فَانصُرْنَا عَلٰى الْقَوْمِ الْكَافِرِيْنَ ۝﴾

gücümüz çatmayan şeyi daşımağa
bizi vadar etmə! Bizi əfv et, bizi
bağışla və bizə rəhm et! Sən bizim
Himayədarımızsan! Kafirləri
məğlub etməkdə bizə yardım et!”

Əli-İmran
(«İmranın ailəsi») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Allah. Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur, *əbədi* Yaşayandır, *bütün yaradılanların* Qəyyumudur.
3. O, sənə Kitabı gerçək olaraq, ondan əvvəlkiləri təsdiqləməsi üçün nazil etdi. Tövrəti və İncili də O nazil etdi –
4. daha əvvəllər insanlara doğru yolu göstərən rəhbər olmaq üçün. Furqanı da O nazil etdi. Şübhəsiz ki, Allahın ayələrini inkar edənlər üçün şiddətli bir əzab vardır. Allah Qüdrətlidir, intiqam almağa qadirdir.
5. Şübhəsiz ki, nə yerdə, nə də göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz.
6. Bətlərdə sizə istədiyi surəti verən Odur. Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
7. Kitabı sənə nazil edən Odur. O Kitabın bir qismi mənası aydın ayələrdir ki, bunlar da Kitabın anasıdır. Digərləri isə mənası aydın olmayan ayələrdir. Qəlblərində əyrilik olanlar fitnə-fəsad törətmək

سُورَةُ آلِ اِمْرَانَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

التر

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ

نَزَّلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا لِّمَا فِي
يَدَيْهِ وَأَنزَلَ التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ

مِّن قَبْلُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَأَنزَلَ الْفُرْقَانَ
إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ
شَدِيدٌ وَاللَّهُ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ

إِنَّ اللَّهَ لَا يَخْفَى عَلَيْهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ
وَلَا فِي السَّمَاءِ

هُوَ الَّذِي يُصَوِّرُكُمْ فِي الْأَرْحَامِ كَيْفَ يَشَاءُ
لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

هُوَ الَّذِي أَنزَلَ عَلَيْكَ الْكِتَابَ مِنْهُ آيَاتٌ
مُّحْكَمَاتٌ هُنَّ أُمُّ الْكِتَابِ وَأُخَرُ
مُسْتَشْبِهَاتٌ فَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ زَيْغٌ فَيَتَّبِعُونَ
مَا تَشَبَهَ مِنْهُ ابْتِغَاءَ الْفِتْنَةِ وَابْتِغَاءَ تَأْوِيلِهِ

və istədikləri kimi yozmaq məqsədilə mənası aydın olmayanın ardınca düşərlər. Onun yozumunu isə Allahdan başqa heç kəs bilməz. Elmdə qüvvətli olanlar isə deyərlər: “Biz onlara iman gətirdik, hamısı bizim Rəbbimizdəndir”. Bunu isə ancaq ağıl sahibləri dərk edərlər.

8. Ey Rəbbimiz! Bizi hidayət yoluna yönəltdikdən sonra qəlbimizi sapdırma və bizə Öz tərəfindən mərhəmət bəxş et. Həqiqətən, Sən Bəxş edənsən.
9. Ey Rəbbimiz! Həqiqətən, *gerçəkləşəcəyinə* şübhə edilməyən bir gündə insanları *bir yərə* Sən yığacaqsan. Həqiqətən, Allah vədinə xilaf çıxmaz!
10. Kafir olanların nə malları, nə də övladları onlara Allahın hüzurunda heç bir şeylə fayda verə bilməz. Onlar Cəhənnəmin yanacağıdırlar.
11. *Onların əməli* Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Bizim ayələrimizi yalan hesab etdilər, Allah da onları günahlarına görə yaxaladı. Allah şiddətli cəza verəndir.
12. Kafirlərə de: “Siz məğlub olacaq və Cəhənnəmə toplanılacaqsınız! Ora nə pis yataqdır!”
13. Qarşı-qarşıya gələn iki dəstədə sizin üçün bir ibrət var idi. Dəstələrdən

وَمَا يَعْلَمُ تَأْوِيلَهُ إِلَّا اللَّهُ وَالرَّاسِخُونَ فِي الْعِلْمِ يَقُولُونَ آمَنَّا بِهِ كُلٌّ مِنْ عِنْدِ رَبِّنَا وَمَا يَذَّكَّرُ إِلَّا أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٦٢﴾

رَبَّنَا لَا تُفِضْ قُلُوبَنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْتَنَا وَهَبْ لَنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٦٣﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ جَامِعُ النَّاسِ لِيَوْمٍ لَا رَيْبَ فِيهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْعِقْدَةَ ﴿٦٤﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَلَنْ تَعْلَمَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ هُمْ وَقُودُ النَّارِ ﴿٦٥﴾

كَذَّابٌ ءَالٍ فِرْعَوْنَ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٦٦﴾

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا سَعْيُهُمْ وَنُحْشَرُهُمْ إِلَى جَهَنَّمَ وَنُشْرُ الْجِهَادِ ﴿٦٧﴾

فَكَانَ لَكُمْ آيَةٌ فِي فِئَتَيْنِ الَّذِينَ التَّفَقَّ

biri Allah yolunda vuruşurdu, digəri isə kafirlər idi. Onlar kafirlərin sayca iki qat artıq olduqlarını öz gözləri ilə görürdülər. Allah istədiyi kəsi Öz köməyi ilə qüvvətləndirir. Həqiqətən, bunda bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır.

14. Qadınların, uşaqların, yığın-yığın qızıl-gümüşün, yaxşı cins atların, mal-qaranın və əkin yerlərinin verdiyi zövqlərə olan istək insanların gözüne gözəl göstərilmişdir. Bunlar, dünya həyatının keçici zövqüdür, gözəl qayıdış yeri isə Allah yanındadır.

15. De: “Sizə bunlardan daha yaxşısı barədə xəbər verimmi? Allahdan qorxanlar üçün Rəbbi yanında ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları, pak zövcələr və Allahın rızası vardır”. Allah qullarını görür.

16. O kəslər ki: “Ey Rəbbimiz! Həqiqətən, biz iman gətirdik, bizim günahlarımızı bağışla və bizi Od əzabından qoru!” – deyirlər;

17. *onlar* səbir edən, doğru danışan, müti olan, *malından Allah yolunda* xərcləyən və sübh çağına yaxın bağışlanma diləyən kimsələrdir.

18. Allah Özündən başqa *ibadətə layiq olan* məbudun olmadığına şahidlik etdi, mələklər və elm sahibləri də

فِيهِ تَقَاتُلُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْآخَرِ
كَافِرَةٌ يَرَوْنَهُم مِّثْلَ نَجَمٍ لِّلْعَيْنِ
وَاللَّهُ يُؤَيِّدُ بِنَصَرِهِ مَن يَشَاءُ إِنَّ فِي
ذَٰلِكَ لَعِبْرَةً لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٦٣﴾

رُزْنَ لِّلنَّاسِ حُبُّ الشَّهَوَاتِ مِنَ النِّسَاءِ
وَالْأَيْمِينِ وَالْمَنْطَرِ الْمَقْنَطَرِ مِنَ الذَّهَبِ
وَالْفِضَّةِ وَالْحَبْلِ الْمَسْوَمَةِ وَالْأَنْعَامِ
وَالْحَرْبِ ذَٰلِكَ مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاللَّهُ
عِنْدَهُ حُسْنُ الْمَتَابِ ﴿٦٤﴾

﴿ قُلْ أُوْنِيْتُكُمْ بِخَيْرٍ مِّنْ ذَٰلِكُمْ
لِّلَّذِينَ اتَّقَوْا عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَأَزْوَاجٌ
مُّطَهَّرَةٌ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴾ ﴿٦٥﴾

الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا إِنَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ
لَنَا ذُنُوبَنَا وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ ﴿٦٦﴾

الصَّابِرِينَ وَالصَّادِقِينَ وَالْقَانِتِينَ وَالْمُسْتَعْفِرِينَ
وَالْمُسْتَغْفِرِينَ بِالْأَسْحَارِ ﴿٦٧﴾

شَهِدَ اللَّهُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَالْمَلَكُ وَالْعِلْمُ قَائِمًا

şahidlik etdilər. Allah əbədi olaraq ədalətli olmaqdadır. Ondan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

19. Həqiqətən, Allah yanında *qəbul olunan* din, İslamdır! Kitab verilənlər ancaq özlərinə elm gəldikdən sonra aralarındakı zülm və həsəd üzündən ixtilafa düşdülər. Kim Allahın ayələrini inkar edərsə, *bilsin ki*, Allah tez haqq-hesab çəkəndir.

20. Əgər onlar səninlə mübahisə edərlərsə, de: “Mən özümü ardımca gələnlərlə birlikdə Allaha təslim etmişəm!” Kitab verilənlərə və savadsızlara isə de: “Siz də təslim oldunuzmu?” Əgər təslim olsalar, doğru yola yönəlmiş olarlar. Üz döndərsələr, *bil ki*, sənin öhdənə düşən ancaq *haqqı* təbliğ etməkdir. Allah qullarını görür.

21. Allahın ayələrini inkar edənləri, peyğəmbərləri haqsız yerə öldürənləri və ədalətə çağıran insanları öldürənləri ağırılı-acılı bir əzabla müjdələ.

22. Onların əməlləri həm bu dünyada, həm də axirətdə heç olacaq, onların yardımçıları da olmayacaqdır.

23. Kitabdan özlərinə bir pay verilmiş kəsləri görmədinmi? Onlar, aralarında hökm versin deyə, Allahın Kitabına dəvət olunurlar, sonra da onlardan bir dəstə *haqdan* üz çevirir.

بِالْقِسْطِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿٥٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ اللَّهِ لَلْإِسْلَامُ وَمَا اخْتَلَفَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ
مَا جَاءَهُمْ الْعِلْمُ بَقِيَّتِهِمْ وَمَنْ يَكْفُرْ
بِعَاثَتِ اللَّهُ فِتْنًا لَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥٩﴾

فَإِنْ حَاجَّوكَ فَقُلْ أَسْلَمْتُ وَجْهِيَ لِلَّهِ
وَمَنِ اتَّبَعَنِ وَقُلْ لِلَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ
وَالْأُمِّيَّةَ أَسْلَمْتُمْ فَإِنْ أَسْلَمُوا فَقَدِ
أَهْتَدُوا وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ
وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٦٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِعَاثَتِ اللَّهُ
وَيَقْتُلُونَ النَّبِيَّ عِنْدَ بَغْيٍ حَقٍّ وَيَقْتُلُونَ
الَّذِينَ يَأْمُرُونَ بِالْقِسْطِ مِنَ النَّاسِ
فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٦١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ خَطَّتْ أَعْيُنُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرٍ ﴿٦٢﴾

الَّذِينَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِنَ الْكِتَابِ
يَذْعَبُونَ إِلَى كِتَابِ اللَّهِ لِيَحْكُمَ بِهِمْ فَجِيئَتْ
أُفُوقُهُمْ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٦٣﴾

24. Bu, onların: “Od bizə ancaq bir neçə gün toxunar!” – demələrinə görədir. Onları uydurduqları şeylər öz dinlərində aldadıb yoldan çıxartdı.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَنْ تَمَسَّنَا النَّارُ إِلَّا أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ وَغَرَّهُمْ فِي دِينِهِمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٤﴾

25. *Baş verəcəyinə* şübhə edilməyən bir gündə onları topladığımız və hər kəsə qazandığının əvəzi ödəniləcəyi, özlərinə də heç bir haqsızlıq edilməyəcəyi zaman *onların halı* necə olacaq?

فَكَيْفَ إِذَا جُمِعْتُمْ لِيَوْمِ الْآزِمَةِ فِيهِ رُفِيتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٢٥﴾

26. De: “Ey mülkün sahibi Allahım! Sən istədiyin kəsə mülkü verir və istədiyindən də onu geri alırsan; istədiyin kimsəni yüksəldir və istədiyini də alçaldırısan. Xeyir *yalnız* Sənin Əlindədir. Həqiqətən, Sən hər şeyə qadirsən.

قُلِ اللَّهُمَّ مَلِكُ الْمَلِكِ تُؤْتِي الْمُلْكَ مَنْ تَشَاءُ وَتَنْزِعُ الْمُلْكَ مِمَّنْ تَشَاءُ وَتُعِزُّ مَنْ تَشَاءُ وَتُذِلُّ مَنْ تَشَاءُ يَدُكَ الْخَبِيرُ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَقْدِيرٌ ﴿٢٦﴾

27. Sən gecəni gündüzə qatır, gündüzü də gecəyə qatırsan; ölüdən diri çıxarı, diridən isə ölü çıxarırsan. Sən istədiyin kəsə hesabsız ruzi verirsən”.

تُوجِبُ الْآيِلَ فِي النَّهَارِ وَتُوجِبُ النَّهَارَ فِي الْآيِلِ وَتُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَتُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَتَرْزُقُ مَنْ تَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٢٧﴾

28. Möminlər möminləri qoyub kafirləri dost tutmasınlar! Bunu edən kimsə *bilsin ki*, Allah ilə *onun* heç bir əlaqəsi yoxdur. Ancaq onlardan *gələn təhlükədən* çəkinməklə ehtiyat etməyiniz istisnadır. Allah sizi Özündən çəkindirir (Öz əzabı ilə qorxudur). Dönüş də ancaq Allahdır.

لَا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَنَّهُ وَيُحَذِّرُكُمْ اللَّهُ نَفْسَهُ قَوْلًا تَلَهُوا اللَّهُ الْعَصِيرُ ﴿٢٨﴾

29. De: “Kökslərinizdə olanı gizlətsəniz də, üzə çıxarsanız da, Allah onu bilir. O, göylərdə və yerdə olanları da bilir. Allah hər şeyə qadirdir.

قُلْ إِنْ تَحْفَظُوا مَا فِي صُدُورِكُمْ أَوْ تُبْدُوهُ يُعَلِّمَهُ اللَّهُ ثُمَّ يَكْفِي مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾

30. O gün ki, hər kəs etdiyi yaxşı və pis əməllərini *qarşısında* hazır görəcək, özü ilə *pis əməllərinin* arasında çox böyük məsafə olmasını arzulayacaqdır. Allah sizi Özündən çəkindirir (Öz əzabı ilə qorxudur). Allah qullarına Şəfqətlidir”.
31. De: “Əgər siz Allahı sevirsinizsə, mənim ardınca gəlin ki, Allah da sizi sevsin və günahlarınızı bağışlasın. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir”.
32. De: “Allaha və göndərdiyi Elçiye itaət edin!” Əgər üz döndərərlərsə, şübhəsiz ki, Allah kafirləri sevməz.
33. Allah Adəmi, Nuhu, İbrahimin *mömin* nəslini və İmranın *mömin* nəslini seçib aləmlərdən üstün etdi.
34. Onlar biri digərindən olan *hənif* bir nəsil idilər. Allah Eşidəndir, Biləndir.
35. Bir zaman İmranın arvadı demişdi: “Ey Rəbbim! Mən bətnimdəkini Sənə qul olmaq üçün nəzir etdim. Məndən qəbul et! Həqiqətən, Sən Eşidənsən, Bilənsən”.
36. Ondən azad olduğu zaman demişdi: “Ey Rəbbim! Mənim qızım oldu” – Allah onun nə doğduğunu daha yaxşı bilirdi, – “axı oğlan qız kimi deyildir. Mən onun adını Məryəm qoydum, onu və onun nəslini lənətlənmiş şeytandan *qorunmağı* Sənə həvalə edirəm”.

يَوْمَ يَجْعَلُ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ مِنْ خَيْرٍ مُّحْضَرًا وَمَا عَمِلَتْ مِنْ سُوءٍ تَوَدُّ لَوْ أَنَّ بَيْنَهَا وَبَيْنَهُ أَعَدَّ ابْعِيدًا وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ ﴿٣٠﴾

قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣١﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٣٢﴾

﴿٣٣﴾ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ آدَمَ وَنُوحًا وَآلَ إِبْرَاهِيمَ وَآلَ عِمْرَانَ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٣٤﴾

ذَرِيَّةَ بَعْضِهِم مِّن بَعْضٍ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٥﴾

إِذْ قَالَتِ امْرَأَتُ عِمْرَانَ رَبِّ إِنِّي نَذَرْتُ لَكَ مَا فِي بَطْنِي مُحَرَّرًا فَتَقَبَّلْ مِنِّي إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

فَلَمَّا وَضَعَتْهَا قَالَتْ رَبِّ إِنِّي وَضَعْتُهَا أُنْثَىٰ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا وَضَعَتْ وَلَيْسَ الذَّكَرُ كَالْأُنْثَىٰ وَإِنِّي سَمَّيْتُهَا مَرْيَمَ وَإِنِّي أُعِيذُهَا بِكَ وَذَرَيْتَهَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٣٧﴾

37. Rəbbi onu yaxşı tərzdə qəbul etdi, onu gözəl bir bitki kimi yetişdirdi və onu Zəkəriyyaya həvalə etdi. Zəkəriyya hər dəfə onun yanına ibadətgaha daxil olduqda, onun yanında ruzi olduğunu görürdi. O dedi: "Ey Məryəm! Bu, sənin üçün haradandır?" *Məryəm* dedi: "Bu, Allah tərəfindəndir. Həqiqətən, Allah istədiyi kimsəyə hesabsız ruzi verir"

38. Elə oradaca Zəkəriyya Rəbbinə dua edərək dedi: "Ey Rəbbim! Öz tərəfindən mənə pak bir nəsil bəxş et! Şübhəsiz ki, Sən duaları eşidənsən".

39. O, mehrabda durub namaz qılarkən mələklər onu çağırdılar: "Allah səni, Allah tərəfindən olan Kəlməni təsdiq edən, *qövmünün* ağası, nəfsinə hakim və əməlisalehlərdən bir peyğəmbər olacaq Yəhya ilə müjdələyir".

40. O dedi: "Ey Rəbbim! Qocalıq məni haqladığı vaxt, zövcəm də sonsuz ikən mənim necə oğlum ola bilər?" *Allah* dedi: "Allah beləcə istədiyini edir".

41. O dedi: "Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət təyin et". *Allah* dedi: "Sənin əlamətin, üç gün insanlarla ancaq işarə ilə danışmaq olacaqdır. *Həmin vaxtda* Rəbbini çox yad et və səhər-axşam *Onun şərinə* təriflər de!"

42. Bir zaman mələklər dedilər: "Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni seçdi, təmizlədi və seçib aləmlərin qadınlarından üstün etdi.

فَتَقَبَّلَهَا رَبُّهَا بِقَبُولٍ حَسَنٍ وَأَلْبَسَهَا ثِيَابًا حَسَنًا وَكَفَّلَهَا زَكَرِيَّا كُلَّمَا دَخَلَ عَلَيْهَا زَكَرِيَّا الْمِحْرَابَ وَجَدَ عِنْدَ هَارِزُهَا قَالًا يَمْزِيغُ الرِّثَاءَ لَكَ هَذَا قَالَ هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنْ أَلَّاهُ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٧﴾

هَذَا لَكَ دَعَا زَكَرِيَّا رَبَّهُ قَالَ رَبِّ هَبْ لِي مِنْ لَدُنْكَ ذُرِّيَّةً طَيِّبَةً إِنَّكَ سَمِيعُ الدُّعَاءِ ﴿٣٨﴾

فَتَادَّاهُ الْمَلَكُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ يُصَلِّي فِي الْمِحْرَابِ أَنَّ اللَّهَ يُنْشِئُكَ بِيحْيَى مُصَدِّقًا بِكَلِمَةٍ مِنَ اللَّهِ وَسَيِّدًا وَحَصُورًا وَنَبِيًّا مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٣٩﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي بَلَغْتُ الْكِبَرَ وَأُمْرَأَتِي عَاقِرٌ قَالَ كَذَلِكَ اللَّهُ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿٤٠﴾

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِي آيَةً قَالَ آيَتُكَ أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ إِلَّا ذِكْرًا وَادَّكَرَ بَيْنَكَ كَثِيرًا وَنَسِيَ بِالْعِشْيِ وَإِلَيْنَا تُكْرَى ﴿٤١﴾

وَإِذْ قَالَتِ الْمَلَائِكَةُ يَمْرُؤُا إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَاكِ وَطَهَّرَكِ وَاصْطَفَاكِ عَلَى نِسَاءِ الْعَالَمِينَ ﴿٤٢﴾

43. Ey Məryəm! Rəbbinə itaət et, səcdə qıl və rükuya gedənlərlə birlikdə rükuya get!”

يٰمَرْيَمُ اقْنُتِي لِرَبِّكِ وَاسْجُدِي
وَارْكَعِي مَعَ الرَّاكِعِينَ ﴿٤٣﴾

44. Bunlar qeyb xəbərlərindəndir ki, onu sənə vəhy edirik. Hansının Məryəmi himayə edəcəyi barədə qələmlərini püşk atdıqları zaman sən onların yanında deyildin. Bir-birilərilə mübahisə etdikdə də sən onların yanında deyildin.

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ
لَدَيْهِمْ إِذْ يَقُولُونَ أَفَلَمَنزَلْنَاهُمْ يَكْفُلْ مَرْيَمَ
وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٤﴾

45. O zaman mələklər dedilər: “Ey Məryəm! Həqiqətən, Allah səni Öz tərəfindən, adı Məryəm oğlu İsa Məsih olan bir kəlmə ilə müjdələyir. O, bu dünyada və axirətdə şan-şöhrətli və Allaha yaxınlaşdırılmışlardan olacaqdır.

إِذْ قَالَتِ الْمَلٰٓئِكَةُ يٰمَرْيَمُ إِنَّ اللَّهَ
يُبَشِّرُكِ بِكَلِمَةٍ مِنْهُ اسْمُهُ الْمَسِيحُ
عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٤٥﴾

46. O, *ham* beşikdə ikən, *ham* da yetkin çağında insanlarla danışacaqdır və salehlərdən olacaqdır”.

وَيُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا
وَمِنَ الصّٰلِحِينَ ﴿٤٦﴾

47. *Məryəm* dedi: “Ey Rəbbim! Mənə bir insan toxunmadığı bir halda necə övladım ola bilər?” *Allah* dedi: “Allah beləcə istədiyini yaradır. O, bir işin olmasını istədikdə ona ancaq “Ol!” – deyir, o da olur”.

قَالَتْ رَبِّ أَنَّى يَكُونُ لِي وَلَدٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي
بَشَرٌ ۚ قَالَ كَذَٰلِكَ اللَّهُ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ إِذَا قَضَىٰ
أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٤٧﴾

48. Allah ona yazmağı, hikməti, Tövrəti və İncili öyrədəcək.

وَنُعَلِّمُهُ الْكِتٰبَ وَالحِكْمَةَ وَالتَّوْرٰتَ
وَالْإِنْجِيلَ ﴿٤٨﴾

49. *Allah* onu İsrail oğullarına bir elçi edəcəkdir. *O deyəcəkdir*: “Mən sizə Rəbbinizdən *elçi olduğumu təsdiqləyən* bir əlamət gətirdim. Mən

وَرَسُولًا إِلَىٰ بَنِي إِسْرٰٓءٖلَ يٰٓأَيُّهَا
يٰٓحَسْبُكُمْ بَآيٰتُهُ مِنْ رَبِّكُمْ أَنِّي أَخْلُقُ
لَكُمْ مِنَ الطَّيْرِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ فَأَنْفَعُ فِيهِ

sizin üçün palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürərəm, o da Allahın izni ilə quş olar. Allahın izni ilə anadangəlmə koru, cüzam xəstəliyinə tutulanı sağaldar və ölüləri dirildərəm. Evlərinizdə yediyyəsiniz və saxladığınız şeyləri sizə xəbər verərəm. Əgər möminsinizsə, şübhəsiz ki, bunda sizin üçün dəlil vardır.

50. Məndən əvvəl *nazil olmuş* Tövrəni təsdiqləyici kimi və sizə haram edilmiş bəzi şeyləri halal etmək üçün *göndəridim*. Mən sizə Rəbbinizdən bir dəlil gətirdim. Allahdan qorxun və mənə itaət edin.

51. Həqiqətən, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir. Ona ibadət edin! *Çünki* bu, düz yoldur”.

52. İsa onlardakı küfrü hiss etdikdə dedi: “Allah yolunda kimlər mənə yardımçı olacaq?” Həvarilər dedilər: “Bizik Allahın *dininin* yardımçıları! Biz Allaha iman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!”

53. Ey Rəbbimiz! Biz sənin nazil etdiyinə iman gətirdik və *göndərdiyin* elçinin ardınca getdik. Bizi də şahidlərlə bir yerdə yaz!”

54. Onlar hiylə qurdular, Allah da hiylə qurdu. Allah *hiylə quranlara qarşı* hiylə quranların ən xeyirlisidir.

فَيَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُ الْأَكْمَمَةَ
وَأَلْبَرَصَ وَأُخِيَ الْمَوْتِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَأُنَبِّئُكُمْ
بِمَا تَأْكُلُونَ وَمَا تَدْخُلُونَ فِي بُيُوتِكُمْ إِنَّ فِي
ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُمْ إِن كُمْ مَوْمِنِينَ ﴿٥٠﴾

وَمُصَدِّقًا لِّمَا بَيَّنَّ بِيَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ
وَلِأَحِلَّ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي هُرِّمَ
عَلَيْكُمْ وَجِئْتُكُمْ بِآيَاتٍ مِنْ رَبِّكُمْ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٥١﴾

إِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا
صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٥٢﴾

* فَلَمَّا أَحَسَّ عِيسَى مِنْهُمُ الْكُفْرَ
قَالَ مَنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ قَالَ الْحَوَارِيُّونَ
نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ ءَامَنَّا بِاللَّهِ وَأَشْهَدُ
بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

رَبَّنَا ءَامَنَّا بِمَا أَنْزَلْتَ وَاتَّبَعْنَا الرَّسُولَ
فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٤﴾

وَمَكْرُوا وَمَكَرَ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ
الْمَكِرِينَ ﴿٥٥﴾

55. O vaxt Allah dedi: "Ey İsa! Mən sənin həyatına son qoyub Özümə tərəf qaldıracağam, səni kafirlərdən təmizləyəcək və sənin ardınca gedənləri Qiyamət gününə qədər kafirlərdən üstün edəcəyəm. Sonra sizin dönüşünüz Mənə olacaq. Mən də ixtilafa düşdüyünüz şeylər barəsində sizin aranızda hökm verəcəyəm.

56. Kafirlərə isə bu dünyada və axirətdə şiddətli əzab verəcəyəm. Onların köməkçiləri də olmayacaqdır".

57. Allah iman gətirib saleh əməllər işlədənlərin mükafatlarını tam verəcəkdir. Allah zalımları sevmir.

58. Bunlar sənə oxuduğumuz ayələrdən və hikmətli Zikrdəndir.

59. Həqiqətən, Allah yanında İsanın məsəli Adəmin məsəli kimidir. Allah onu torpaqdan yaratdı, sonra isə ona "Ol!" – dedi, o da oldu.

60. Haqq sənin Rəbbindəndir. Elə isə heç vaxt şübhə edənlərdən olma.

61. Sənə bilik gəldikdən sonra kim səninlə *İsanın* barəsində mübahisə edərsə, de: "Gəlin oğullarımızı və oğullarınızı, qadınlarımızı və qadınlarımızı, özümüzü və özünü də çağıraraq, sonra isə dua edib

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَٰعِيسَىٰ إِنِّي مُتَوَفِّيكَ وَرَافِعُكَ إِلَيَّ وَمُطَهِّرُكَ مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَجَاعِلُ الَّذِينَ اتَّبَعُوكَ فَوْقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ ثُمَّ إِلَيَّ مَرْجِعُكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٥٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَأَعْدِدْ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٥٦﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُوَفِّيهِمْ أُجُورَهُمْ وَاللَّهُ لَا يَحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٥٧﴾

ذَٰلِكَ نَتْلُو عَلَيْكَ مِنَ الْآيَاتِ وَالذِّكْرِ الْحَكِيمِ ﴿٥٨﴾

إِن مِّثْلَ عِيسَىٰ عِنْدَ اللَّهِ كَمِثْلِ ءَادَمَ خَلَقَهُ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ قَالَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٥٩﴾

الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُن مِّنَ الْمُنْتَفِرِينَ ﴿٦٠﴾

مَنْ حَادَّكَ بِوَعْدٍ مِّنْ عِندِ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ فَقُلْ تَعَالَوْا نَدْعُ أَبْنَاءَنَا وَابْنَاتَنَا كُتْرًا نَرِسَاءَ نَاوَرِسَاءَ كُتْرًا وَنَنفُسَنَا وَنَفْسَكُمْ ثُمَّ نَنْتَهِلْ فَنَجْعَلَ لَكُمُ اللَّهَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٦١﴾

yalançılara Allahın lənət etməsini diləyək”.

62. Həqiqətən, bu, gerçək bir hekayətdir. Allahdan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Şübhəsiz ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

63. Əgər onlar üz döndərsələr, şübhəsiz ki, Allah fitnə-fəsad törədənləri tanıyır.

64. De: “Ey Kitab əhli! Bizim və sizin aranızda olan eyni bir kəlməyə gəlin ki, Allahdan başqasına ibadət etməyək, Ona heç bir şeyi şarik qoşmayaq və Allahı qoyub bir-birimizi ilahiləşdirməyək”. Əgər onlar üz döndərsələr, deyin: “Şahid olun ki, biz müsəlmanlarıq!”

65. Ey Kitab əhli! Nə üçün İbrahim barəsində höcətləşirsiniz? Təvrat və İncil ancaq ondan sonra nazil edilmişdir, məgər anlamırsınız?

66. Bax, siz o kəslərsiniz ki, bildiyiniz şeylər barəsində höcətləşirsiniz. Bəs nə üçün bilmədiyiniz şeylər barəsində höcətləşirsiniz? Allah bilir, siz bilmirsiniz!

67. İbrahim nə yəhudi, nə də nəsrani idi. O, ancaq hənif bir müsəlman idi və müşriklərdən deyildi.

68. Həqiqətən, insanlardan İbrahimə ən yaxın olanı, onun ardınca gedənlər,

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْقَصَصُ الْحَقُّ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا اللَّهُ وَإِنَّ اللَّهَ لَهُ الْعِزُّ الْحَكِيمُ ﴿٦٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ يٰٓأَهْلَ الْكِتَابِ قَعَا لَكُمْ كَلِمَةٌ سَوَاءٌ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِنْ دُونِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ ﴿٦٤﴾

يٰٓأَهْلَ الْكِتَابِ لِمُتَّخِذُونَ فِي بُرْهَانٍ وَمَا آتَاكُمُ التَّوْرَةُ وَالْإِنْجِيلُ إِلَّا مِنْ بَعْدِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦٥﴾

هَٰذَا نُفَصِّلُ لَكَ مِمَّا جَعَلْتُمْ فِيكُمْ بِهِ عِلْمًا فَلِمُتَّخِذُونَ فِيهِمَا لِئَلَّا يَكُونَ بِهِ عِلْمٌ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمَ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَكِنْ كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٧﴾

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا

bu Peyğəmbər və iman gətirənlərdir.
Allah möminlərin Himayədarıdır.

69. Kitab əhlindən bir zümrə sizi
azdırmaq istər. Onlar ancaq özlərini
azdırırlar və *bunu da* hiss etmirlər.

70. Ey Kitab əhli! *Haqqa* şahid
olduğunuz halda nə üçün Allahın
ayələrini inkar edirsiniz?

71. Ey Kitab əhli! Nə üçün siz bilə-bilə
haqqa batıl donu geyindirir və haqqı
gizlədirsiniz?

72. Kitab əhlindən bir zümrə dedi:
“Möminlərə nazil edilənə günün
əvvəlində iman gətirin və *günün*
sonunda inkar edin ki, bəlkə onlar *öz*
dinlərindən dönələr.

73. Yalnız sizin dininizin ardınca
gələnlərə inanın ki, kiməsə sizə
verilənə bənzəri verilməsin, yaxud
müsləmanlar Rəbbinizin yanında
sizə dəlil gətirməsinlər”. De:
“Şübhəsiz ki, doğru yol Allahın haqq
yoludur!” De: “Şübhəsiz ki, lütf
Allahın Əlindədir və onu istədiyinə
verir! Allah *hər şeyi* Əhatəedəndir,
Biləndir”.

74. O, Öz mərhəmətini istədiyi kəsə
məxsus edir. Allah böyük lütf
sahibidir.

75. Kitab əhlindən eləsi var ki, ona bir
yığın *mal* əmanət etsən, onu sənə *tam*
qaytarar. Onlardan eləsi də var ki,

النَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٨﴾

وَذَاتَ ظُلُمَةٍ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ يَؤُودُونَكُمْ
وَمَا يُضِلُّونَ إِلَّا أَنْفُسَهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَأَنْتُمْ تَشْهَدُونَ ﴿٧٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَتْلُونَ الْحَقَّ بِالْبَاطِلِ
وَتَكْفُرُونَ بِالْحَقِّ وَأَنْتُمْ قَاكُمُونَ ﴿٧١﴾

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ آمِنُوا
بِالَّذِي أُنْزِلَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَجِدْ السَّاعَةَ
وَأَكْفُرُوا ءَاخِرَهُ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٧٢﴾

وَلَا تَتَّبِعُوا إِلَّا لِمَنْ تَبِعَ دِينَكَ فُلَانٌ
أَلْهَىٰ هَٰذَا إِلَهًا أَنْ يُؤْفَكَ أَحَدٌ مِثْلَ مَا أُوتِيتُمْ
أَوْ يُخَالِفُكُمْ عَنْ دِينِكُمْ قُلْ إِنْ الْفَضْلُ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

يَخْتَصِرُ بِرَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ
الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

« وَمِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِعَقْطَارٍ
يُؤَدِّي إِلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ إِنْ تَأْمَنَهُ بِدِرْهَارٍ لَا

ona bir dinar versən belə, başının üstündə durub tələb etməyincə onu sənə qaytarmaz. Bu, ona görədir ki, onlar: “Avamlardan ötrü bizə günah olmaz!” – deyirlər və bilə-bilə Allaha qarşı yalan söyləyirlər.

76. Xeyr! Kim əhdini yerinə yetirsə və *Allahdan* qorxsə, şübhəsiz ki, Allah müttəqiləri sevər.

77. Həqiqətən də, Allah ilə olan əhdlərini və andlarını ucuz qiymətə satan kəslər üçün axirətdə heç bir pay yoxdur. Allah onları danışdırmayacaq, Qiyamət günü onların üzünə baxmayacaq və onları təmizə çıxarmayacaqdır. Onlar üçün ağrılı-acılı bir əzab vardır.

78. Onlardan elə bir dəstə də vardır ki, oxuduqlarını Kitabdan hesab edəsiniz deyə Kitabı oxuyarkən dillərini əyib bükürlər. Halbuki bu, Kitabdan deyildir. Onlar: “Bu, Allah tərəfindəndir!” – deyirlər. Halbuki bu, Allah tərəfindən deyildir. Onlar bilə-bilə Allaha qarşı yalan danışirlar.

79. Heç kimə yaraşmaz ki, Allah ona Kitab, hikmət və peyğəmbərlik verdikdən sonra insanlara: “Allaha yox, mənə qul olun!” – desin. Əksinə, *o deyər*: “Öyrətdiyiniz Kitabın və *ondan* öyrəndiyiniz şeyin sayəsində din xadimləri olun!”

80. O sizə mələkləri və peyğəmbərləri özünüze məbudlar qəbul etməyi

يُؤَدُّهُ إِلَيْكَ إِلَّا مَا دُمْتَ عَلَيْهِ قَائِمًا ذَلِكَ
بِأَنَّهُمْ قَالُوا لَيْسَ عَلَيْنَا فِي الْأُمِّيِّينَ سَبِيلٌ
وَيَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

بَلَىٰ مَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَاءَ اللَّهُ يَجْزِ
الْمُتَّقِينَ ﴿٧٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَشْرُونَ عَهْدَ اللَّهِ وَأَيْمَانَهُمْ
ثَمَنًا قَلِيلًا أُولَٰئِكَ لَا خَلَاقَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ
وَلَا يُكَلِّمُهُمُ اللَّهُ وَلَا يَنْظُرُ إِلَيْهِمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ وَلَا يَزَكِّيهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٨﴾

وَإِنْ مِنْهُمْ لَفَرِيقًا يَلْوُونَ أَلْسِنَتَهُمْ
بِالْكِتَابِ لِتَحْسَبُوهُ مِنَ الْكِتَابِ
وَمَا هُوَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَقُولُونَ هُوَ مِنْ
عِنْدِ اللَّهِ وَمَا هُوَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ عَلَى
اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

مَا كَانَ لِشَيْءٍ أَنْ يُوْتِيَهُ اللَّهُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَ وَالنَّبُوءَةَ ثُمَّ يَقُولَ لِلنَّاسِ كُونُوا
عِبَادًا لِي مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ كُونُوا
رَتَابِيعَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
الْكِتَابَ وَبِمَا كُنْتُمْ تَدْرُسُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَا يَأْمُرُكُمْ أَنْ تَتَّخِذُوا الصَّلَاطَ كَمَا

buyurmaz. Məgər o sizə, siz müsəlman olduqdan sonra kafir olmağı əmr edərmə?

81. Bir zaman Allah peyğəmbərlərdən: “Sizə Kitab və hikmət verdikdən sonra, özünüzdəkini təsdiqləyən bir elçi gəldikdə ona mütləq inanıb yardım edəcəksiniz” – deyə əhd almış və: “Razısınıznu və Mənim bu əhdimi qəbul edirsinizmi?” – demişdi. Onlar: “Razıyıq!” – demişdilər. *Allah da*: “Şahid olun, Mən də sizinlə bərabər şahid olanlardanam” – demişdir.

82. Bundan sonra üz döndərənlər – məhz onlar fasiqlərdir.

83. Yoxsa onlar Allahın dinindən başqa bir din axtarırlar? Halbuki göylərdə və yerdə olan hər bir məxluq istər-istəməz Ona təslim olmuş və Ona da qaytarılacaqdır.

84. De: “Biz Allaha, bizə nazil edilənə, İbrahima, İsmailə, İshaqa, Yaquba və onun nəslinə nazil edilənlərə, Musaya, İsaya və peyğəmbərlərə öz Rəbbi tərəfindən verilənlərə iman gətirdik. Biz onların heç birinin arasında fərq qoymuruq. Biz təkcə Ona təslim olanlarıq!”

85. İslamdan başqa bir din axtaran şəxsdən, o *din* heç vaxt qəbul olunmaz və o, axirətdə ziyana uğrayanlardan olar.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا آمَنُوا بِكُلِّ كُفْرٍ تَعْدُ إِذَا أَنشَأْتُمُ الْكُفْرَ ۚ

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ النَّبِيِّينَ لَمَا آتَيْنَاكُمْ مِنْ كِتَابٍ وَحِكْمَةٍ ثُمَّ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مُصَدِّقٌ لِمَا مَعَكُمْ لَتُؤْمِنُنَّ بِهِ وَتَنْصُرُنَّهُ. قَالَ أَأَقْرَرْتُمْ وَأَخَذْتُمْ عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ إِصْرِي. قَالُوا أَقْرَرْنَا. قَالَ فَاشْهَدُوا. وَأَنَا مَعَكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ۝

فَمَنْ تَوَلَّىٰ بَعْدَ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ۝

أَفَغَيْرَ دِينِ اللَّهِ يَبْتَغُونَ وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَإِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ۝

قُلْ إِنَّمَا آمَنَ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ وَمَا أُنْزِلَ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَالْأَسْبَاطِ وَمَا أُوتِيَ مُوسَىٰ وَعِيسَىٰ وَالنَّبِيُّونَ مِنْ رَبِّهِمْ لَا تَفْرِقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ وَتَحْنُ لَهُمْ مَسَلُومُونَ ۝

وَمَنْ يَتَّبِعْ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ ۝

86. İman gətirdikdən, Peyğəmbərin həqiqi *peyğəmbər* olduğuna şahid olduqdan və özlərinə aydın dəlillər gəldikdən sonra kafir olan adamları Allah necə doğru yola yönəldər? Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz.
87. Onların cəzası, şübhəsiz ki, Allahın, mələklərin və bütün insanların onları lənətləməsidir.
88. Onlar *bu lənətin içində* həmişəlik qalacaqlar. Onların əzabı yüngülləşdirilməyəcək və onlara möhlət də verilməyəcəkdir.
89. Bundan sonra tövbə edib *öz əməllərini* islah edənlər isə istisnadır. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
90. Sözsüz ki, iman gətirdikdən sonra kafir olan və küfrlərini bir daha artıran kimsələrin tövbəsi qəbul olunmayacaq. Məhz onlar doğru yoldan azanlardır.
91. Həqiqətən də, kafir olub kafir kimi də ölənlərin heç birindən dünya dolusu qızıl fədyə versə belə, qəbul olunmayacaqdır. Onlara ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır və onların köməkçiləri də olmayacaqdır.
92. Sevdiyiniz şeylərdən Allah yolunda xərcləməyincə xeyrə nail olmayacaqsınız. Sizin nə

كَيْفَ يَهْدِيَ اللَّهُ قَوْمًا كَفَرُوا بَعْدَ
إِيمَانِهِمْ وَشَهِدُوا أَنَّ الرُّسُولَ حَقٌّ
وَجَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي
الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٦﴾

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ وَّهُمْ أَنَّ عَلَيْهِمْ لَعْنَةَ اللَّهِ
وَالْمَلَائِكَةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿٨٧﴾

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَخَفُ عَنْهُمْ الْعَذَابُ
وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٨﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا
فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٨٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بَعْدَ إِيمَانِهِمْ ثُمَّ أَزْدَرَأُوا
كُفْرًا لَنْ نَقْبَلَ تَوْبَتَهُمْ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الصَّالُونَ ﴿٩٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَمَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ
فَلَنْ يُقْبَلَ مِنْ أَحَدِهِمْ مِلَّةٌ إِلَّا رِضًى
ذَهَبًا أَوْ لُبًّا فَيُؤْتَى بِهِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٩١﴾

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ
وَمَا تُنْفِقُوا مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ يَدْعُ إِلَيْهِ ﴿٩٢﴾

xərcələdiyinizi, şübhəsiz
ki, Allah bilir.

93. Tövrət nazil olmamışdan əvvəl
İsrailin ancaq özü özünə haram etdiyi
şeylərdən başqa bütün yeməklər
İsrail oğullarına halal idi. De: “Əgər
doğru danışanlarsınızsa, Tövrəti
gətirin və onu oxuyun!”

94. Bundan sonra Allaha qarşı
yalan uyduranlar – məhz
onlar zalımlardır.

95. De: “Allah doğru söylədi. Odur
ki, İbrahimin həlif dininin ardınca
gedin. O, müşriklərdən deyildi”.

96. Həqiqətən, aləmlərdən ötrü bərəkət
və doğru yol göstəricisi kimi insanlar
üçün ilk qurulan ev Bəkkədədir.

97. Orada aydın nişanələr – İbrahimin
məqamı vardır. Oraya daxil
olanın təhlükəsizliyi təmin olunur.
Müqəddəs Evi ziyarət etmək
insanların – yoluna gücü çatan hər
kəsin – Allah qarşısında borcudur.
Kim bunu inkar edərsə, bilsin ki,
Allahın aləmlərə ehtiyacı yoxdur.

98. De: “Ey Kitab əhli! Allah sizin
etdiklərinizə şahid olduğu halda,
nə üçün siz Allahın ayələrini inkar
edirsiniz?”

99. De: “Ey Kitab əhli! Siz haqqa
şahid olduğunuz halda, nə üçün
doğru yolu əyri göstərməyə çalışıb

﴿كُلُّ الطَّعَامِ كَانَ حَلَالًا لِّبَنِي
إِسْرَءِيلَ إِلَّا مَا حَرَّمَ إِسْرَءِيلُ عَلَى نَفْسِهِ﴾
مِّن قَبْلِ أَن تُنَزَّلَ التَّوْرَةُ قُلْ فَأْتُوا بِالتَّوْرَةِ
فَاتْلُوهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٩٣﴾

فَمَن أَفْرَكًا عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ مِن بَعْدِ
ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩٤﴾

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَإِذِ ابْعَازُ مَلَكَةٍ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٥﴾

إِن أَوَّلَ بَيْتٍ وُضِعَ لِلنَّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ
مُبَارَكًا وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ ﴿٩٦﴾

فِيهِ ءَايَاتٌ بَيِّنَاتٌ مَّقَامُ إِبْرَاهِيمَ وَمَنْ
دَخَلَهُ كَانَ ءَامِنًا وَلِلَّهِ عَلَى النَّاسِ حُجُّ
الْبَيْتِ مَنِ اسْتَطَاعَ إِلَيْهِ سَبِيلًا وَمَنْ كَفَرَ
فَإِنَّ اللَّهَ عَنِّي وَعَنِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٩٧﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَكْفُرُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ
وَاللَّهُ شَهِيدٌ عَلَى مَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٨﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لِمَ تَصُدُّونَ عَنِ
سَبِيلِ اللَّهِ مَن ءَامَنَ تَبِعُونَهَا يُعْرَاجُ أُنُسُهُمْ

iman gətirənləri Allah yolundan sapdırırsınız?" Halbuki, Allah sizin etdiklərinizdən xəbərsiz deyildir.

100. Ey iman gətirənlər! Əgər Kitab verilənlərdən bir dəstəyə itaət etsəniz, onlar sizi, siz iman gətirdikdən sonra belə, döndərib kafir edərler.

101. Sizə Allahın ayələri oxunduğu və Onun Elçisi sizinlə olduğu bir vaxtda, siz necə küfr edirsiniz? Kim Allaha möhkəm bağlanarsa, həqiqətən də, doğru yola yönəlmiş olar.

102. Ey iman gətirənlər! Allahdan Ona layiq olan tərzdə qorxun və ancaq müsəlman olduğunuz halda ölün!

103. Hamımız Allahın ipindən möhkəm yapışın və parçalanmayın! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın ki, siz bir-birinizə düşmən idiniz, O, sizin qəlblərinizi birləşdirdi və Onun neməti sayəsində bir-birinizlə qardaş oldunuz. Siz odlu bir uçurumun lap kənarında idiniz. O, sizi ondan xilas etdi. Allah Öz ayələrini sizə beləcə bəyan edir ki, bəlkə doğru yola gələsiniz.

104. Qoy sizin içərinizdən xeyrə çağıran, yaxşı işlər görməyi buyuran və pis əməlləri qadağan edən bir camaat çıxsın. Məhz onlar nicata qovuşanlardır.

شَهِدَاءَ وَمَا اللَّهُ بِمَقْبِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٠١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَطِيعُوا فِرْعَا
مَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ يَرُدُّوكُمْ بَعْدَ
إِيمَانِكُمْ كَافِرِينَ ﴿١٠٢﴾

وَكَيْفَ تَكْفُرُونَ وَأَنْتُمْ تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ آيَاتُ
اللَّهِ وَفِيكُمْ رَسُولُهُ ۚ وَمَنْ يَعْتَصِم بِاللَّهِ
فَقَدْ هَدَىٰ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٠٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ
وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٤﴾

وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا
وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنْتُمْ
أَعْدَاءً قَالَفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ
بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنْتُمْ عَلَىٰ سَفَا حُفْرَةٍ
مِّنَ النَّارِ فَأَنْقَذَكُم مِّنْهَا كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ
لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠٥﴾

وَلْتَكُن مِّنكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ
وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٦﴾

105. Özlərinə aydın dəlillər gəldikdən sonra firqələrə ayrılıb ixtilaf edənlər kimi olmayın. Onları böyük bir əzab gözləyir.

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ وَأُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠٥﴾

106. O gün neçə-neçə üzlər ağaracaq, neçə-neçə üzlər də qaralacaqdır. Üzləri qaralan kəslərə: "İman gətirdikdən sonra kafirimi oldunuz? Elə isə, küfrünüzdə görə dadın əzabı!" – deyiləcəkdir.

يَوْمَ تَبْيَضُّ وُجُوهٌ وَتَسْوَدُّ وُجُوهٌ فَأَمَّا الَّذِينَ اسْوَدَّتْ وُجُوهُهُمْ أَكْفَرْتُمْ بَعْدَ إِيمَانِكُمْ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿١٠٦﴾

107. Üzləri ağ olan kəslər isə Allahın mərhəməti altında olacaq və orada əbədi qalacaqlar.

وَأَمَّا الَّذِينَ أَبْيَضَّتْ وُجُوهُهُمْ فِئْتَى رَحْمَةِ اللَّهِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٠٧﴾

108. Bunlar Allahın ayələridir. Onları sənə bir həqiqət olaraq oxuyuruq. Allah aləmlərə haqsızlıq etmək istəmir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ تَتْلُوهُ أَعْلَانًا لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٨﴾

109. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur və axırda bütün işlər Allaha qaytarılacaqdır.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلِلَّهِ اللَّهُ يَرْجِعُ الْأُمُورَ ﴿١٠٩﴾

110. Siz insanlar arasında üzə çıxarılmış ən xeyirli ümmətsiniz. Siz yaxşı işlər görməyi əmr edir, pis əməlləri qadağan edir və Allaha iman gətirirsiniz. Kitab əhli də iman gətirəydi, əlbəttə, onlar üçün yaxşı olardı. Onların arasında iman gətirənlər də vardır. Əksəriyyəti isə haqq yolunu azmış fasiqlərdir.

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١١٠﴾

111. Onlar sizə əziyyətdən başqa bir zərər yetirə bilməzlər. Əgər sizinlə vuruşmalı olsalar, arxa çevirib

لَنْ يَضُرَّوكُمْ إِلَّا أَذًى وَلَنْ يَقْتُلُوكُمْ يُولُوكُمْ أَلَدْبَارَةً لَا يُضَرُّونَ ﴿١١١﴾

qaçarlar. Sonra isə onlara kömək də edilməz.

112. Onlar harada olursa olsunlar, Allahın və mömin insanların himayəsində olanlar istisna olmaqla onlara həmişə zəlillik qismət olar. Onlar Allahın qəzəbinə düşər olmuş və onlara mənəvi yoxsulluq üz vermişdir. Bu cəza ona görədir ki, onlar Allahın ayələrini inkar etmiş və bəzi peyğəmbərləri haqsız yerə öldürmüşlər. Bu həm də ona görədir ki, onlar asi olmuş və həddi aşmışlar.

113. Hamısı eyni cür deyillər. Kitab əhli içərisində haqdan möhkəm yapışan bir camaat vardır ki, onlar gecələri səcdəyə qapanıb Allahın ayələrini oxuyurlar.

114. Belələri Allaha, Axirət gününə iman gətirir, yaxşı işlər görməyi buyurur, pis əməlləri qadağan edir və xeyirxah işlər görməyə tələsirlər. Məhz onlar əməlisalehlərdəndirlər.

115. Onların etdiyi yaxşılıqlar əvəzsiz qalmayacaqdır. Allah müttəqiləri tanıyır.

116. Kafirlərin malları da, övladları da onlara Allah yanında heç bir şeydə fayda verə bilməz. Onlar Od sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

ضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ الذِّلَّةَ أَتَيْتَ مَا تُقِفُوا إِلَّا
بِحَبْلِ مِنْ آتَمَّ وَحَبْلِ مِنَ النَّاسِ وَبَاءَ وَ
بِغَضَبٍ مِنَ اللَّهِ وَضَرَبْتُ عَلَيْهِمُ
الْمَسْكَنَةَ ذَلِكَ بَأَنَّهُمْ كَانُوا يَكْفُرُونَ
بِآيَاتِ اللَّهِ وَتَفْتُلُونَ الْآلِيبَةَ بِغَيْرِ حَقٍّ
ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿١١٢﴾

﴿ لَيْسُوا سَوَاءً مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ أُمَّةٌ
قَالِمْةٌ يَتْلُونَ آيَاتِ اللَّهِ أَنْتَاءَ اللَّيْلِ
وَهُمْ يَسْجُدُونَ ﴾ ﴿١١٣﴾

يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيَأْمُرُونَ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَسُيِّرْ عَوْتَ فِي الْخَيْرَاتِ وَأُولَئِكَ
مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٤﴾

وَمَا يَفْعَلُوا مِنْ خَيْرٍ فَلَنْ يُكْفَرُوا
وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ﴿١١٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ تُغْنِيَ عَنْهُمْ أَمْوَالُهُمْ
وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَأُولَئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١١٦﴾

117. Onların bu dünya həyatında sərf etdiklərinin məsəli, özlərinə zülm edən adamların tarlasına ziyan vurub onu məhv edən çox soyuq bir küləyin məsələsinə bənzəyir. Allah onlara zülm etmədi, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

118. Ey iman gətirənlər! Sizlərdən olmayanı özünüzə sırdaş tutmayın. Onlar sizə qarşı fəsad törətməkdən əl çəkməzlər, sizin sıxıntıya düşməyinizi istəyirlər. Düşmənçilikləri onların ağızlarından çıxan sözlərdən bəllidir. Kökslərində gizlətdikləri düşmənçilik isə daha böyükdür. Əgər anlayırsınızsa, Biz ayələri artıq sizə bəyan etdik.

119. Bax, siz o kəslərsiniz ki, onlara məhəbbət bəsləyir, onlar isə sizi sevmirlər. Siz nazil olan kitabların hamısına inanırsınız. Onlar sizinlə rastlaşanda: "Biz iman gətirdik!" – deyirlər, təklildə qalanda isə sizə qarşı qəzəbdən barmaqlarının ucunu gəmirirlər. De: "Qəzəbinizdən ölün!" Şübhəsiz ki, Allah kökslərdə olanları bilir.

120. Sizə bir uğur nəsib olsa, bu onları kədərləndirər. Sizə bir fəlakət üz verdikdə isə, buna fərəhlənərlər. Əgər səbir etsəniz və Allahdan qorxsanız, onların qurduğu hiylə sizi ziyana sala bilməz. Həqiqətən,

مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ
ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتُهُمْ وَمَا
ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا بِطَانَةَ قَوْمٍ
دُونَكُمْ لَا يَأْتِيُوكُمْ حَبَالًا وَذُؤَامًا عَيْمُ
قَدْ بَدَتْ الْبَغْضَاءُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ
وَمَا تُخْفِي صُدُورُهُمْ أَكْثَرُ قَدْ يَتَنَبَّأُكُمُ
الْأَلْبَانُ إِنْ كُنْتُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١١٨﴾

هَآئِنْتُمْ أُولَآءِ عِجْبُونَهُمْ وَلَا يَجِيبُونَكُمْ
وَقُتُوبُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا الْقُرْآنُ قُرِئَ
عَلَيْكُمْ فَادْعُوا أَوْلِيَاءَكُمْ مِمَّنْ هُمْ أَتَمُّ
مِنَ الْعِيقِ قُلْ مُؤْمِنُوا بِعِيقِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ
بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١١٩﴾

إِنْ تَصَبَّرْتُمْ حَسَنَةً تَسْؤُهُمْ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ
سَيِّئَةٌ يَفْرَحُوا بِهَا وَإِنْ تُصِيبُوا وَتَنْتَقُوا
لَا يَصْطَرِكُمْ كَيْدُهُمْ سَيِّئًا إِنَّ اللَّهَ بِمَا
يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿١٢٠﴾

Allah onların nə etdiklərini əhatə edir.

121. O zaman sən Uhuddakı döyüşdən ötrü möminləri mövqelərə yerləşdirmək üçün səhər tezdən ailəndən ayrılıb getdin. Allah, Eşidəndir, Biləndir!

وَإِذْ غَدَوْتَ مِنْ أَهْلِكَ تُبَوِّئُ الْمُؤْمِنِينَ مَقَاعِدَ لِلْقِتَالِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٢١﴾

122. O zaman sizlərdən iki dəstə ruhdan düşməyə hazır idilər. Allah isə onların yardımçısı oldu. Qoy möminlər Allaha təvəkkül etsinlər.

إِذْ هَمَّتْ طَائِفَتَانِ مِنْكُمْ أَنْ تَفْشَلَا وَاللَّهُ وَلِيُّهُمَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٢٢﴾

123. Siz zəif olduğunuz halda Allah, Bədrdə sizə yardım etdi. Elə isə Allahdan qorxun ki, bəlkə şükür edəsiniz.

وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ بِبَدْرٍ وَأَنْتُمْ أَذِلَّةٌ فَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُشْكُرُونَ ﴿١٢٣﴾

124. O vaxt sən möminlərə demişdin: “Rəbbinizin göndərdiyi üç min mələyin köməyinizə çatması, sizə bəs etməirmi?”

إِذْ تَقُولُ لِلْمُؤْمِنِينَ أَلَنْ يَكْفِيَكُمْ أَنْ يُبَدِّلَ رَبُّكُمْ ثَلَاثَةَ آلَافٍ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُنَزَّلِينَ ﴿١٢٤﴾

125. Əlbəttə, siz səbir etsəniz, Allahdan qorxsanız və onlar bu saat sizin üstünüzə hücumə keçsələr, Rəbbiniz nişanlanmış beş min mələklə sizə yardım edir.

بَلَىٰ إِنْ تَصْبِرُوا وَاتَّقُوا وَيَأْتُوكُم مِّن فَوْرِهِمْ هَذَا يَغْشَىٰ ذُرِّيَّتَكُمْ يَخْشَوْنَ الْعِلَّ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مَسْبُورِينَ ﴿١٢٥﴾

126. Allah bunu sizə ancaq bir müjdə və qəlbiniz bununla sakit olsun deyə etdi. Kömək ancaq Qüdrətli və Müdrik Allahdandır.

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ لَكُمْ وَلِتَطْمَئِنَّ قُلُوبُكُمْ بِهِ ۖ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١٢٦﴾

127. Bu ona görə idi ki, Allah bununla kafirlərin bir bölüyünü qırğına versin və ya onları darmadağın etsin ki, məyus halda geri dönsünlər.

لِيَقْطَعَ طَرَفًا مِّنَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ يَكْتَسِبَ غُرْمًا فَتَتَفَلَقُوا أَمْخَاطٍ ﴿١٢٧﴾

128. Bu işin sənə aidiyyəti yoxdur. Allah ya onların tövbəsini qəbul edər, ya da onlara əzab verir. Çünki onlar zalımdırlar.

لَيْسَ لَكَ مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ أَوْ يَتُوبَ عَلَيْهِمْ
أَوْ يُعَذِّبَهُمْ فَإِنَّهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٢٨﴾

129. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. O, istədiyini bağışlayar, istəyinə də əzab verir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
يَغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ
وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢٩﴾

130. Ey iman gətirənlər! Dəfələrlə artırılmış olan sələmi yeməyin! Allahdan qorxun ki, bəlkə, nicat tapasınız.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا الرِّبَا
أَضْعَافًا مُّضَاعَفَةً وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُونَ ﴿١٣٠﴾

131. Kafirilər üçün hazırlanmış Oddan çəkinin.

وَاتَّقُوا الْكِرَامَ الَّتِي أُعِدَّتْ لِلْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

132. Allaha və Peyğəmbərə itaət edin ki, bəlkə sizə rəhm olunsun.

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٣٢﴾

133. Rəbbiniz tərəfindən bağışlanmağa və müttəqilər üçün hazırlanmış, genişliyi göylər və yer qədər olan Cənnətə tələsin.

وَسَارِعُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ
وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا السَّمٰوٰتُ وَالْأَرْضُ
أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٣﴾

134. O müttəqilər ki, bolluq zamanı da, qıtlıq zamanı da mallarından Allah yolunda xərcləyir, qəzəblərini boğur və insanları bağışlayırlar. Allah yaxşı iş görənləri sevir.

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالصَّرَّاءِ
وَالْكَاظِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ
عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾

135. O kəslər ki, bir pis iş gördükdə, yaxud özlərinə zülm etdikdə Allahı xatırlayıb günahlarının bağışlanmasını diləyirlər, – günahları Allahdan başqa kim bağışlaya bilər? – onlar bilə-bilə etdiklərinə görə israr etməzlər.

وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَحِشَةً أَوْ ظَلَمُوا
أَنفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ فَاسْتَغْفَرُوا
لِدُفْئِهِمْ وَمَن يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ
يُبْصِرُوا عَلَىٰ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٣٥﴾

136. Onların mükafatı, Rəbbindən bağışlanma və ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarıdır ki, orada əbədi qalacaqlar. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir!
137. Sizdən öncə də neçə-neçə əhvalatlar olub keçmişdi. Odur ki, yer üzündə gəzib dolaşın və görün haqqı yalan sayanların aqibəti necə olmuşdur.
138. Bu, insanlar üçün bir açıqlama, doğru yol göstəricisi və öyüd-nəsihətdir.
139. Acizlik göstərməyin və kədərlənməyin. Möminsinizsə, üstün olacaqsınız.
140. Əgər siz Uhud döyüşündə yara almışsınızsa, o düşmən qövmlə də bu cür yara almışdı. Biz bu günləri – qalibiyyəti və məğlubiyyəti insanlar arasında növbə ilə dəyişdiririk ki, Allah iman gətirənləri üzə çıxarsın və aranızdan şəhidlər seçsin. Allah zalımları sevmir.
141. Həm də ona görə belə edirik ki, Allah möminləri təmizə çıxarsın və kafirləri məhv etsin.
142. Yoxsa elə güman edirdiniz ki, Allah içərinizdən cihada çıxanları və səbir edənləri bəlli etmədən siz Cənnətə daxil olacaqsınız?

أُولَٰئِكَ جَزَاءُ هُم مَغْفِرَةٌ مِّن رَّبِّهِمْ
وَجَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَبَعَثْنَا فِيكُمْ رُسُلًا مِّن ذُرِّيَّتِكُمْ
فَلَمَّا كُنْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَنْظِرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿١٣٦﴾

هَٰذَا بَيَانٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَمَوْعِظَةٌ
لِّلْمُتَّقِينَ ﴿١٣٧﴾

وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمُ الْأَعْلَوْنَ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٣٨﴾

إِن يَمْسَسْكُمْ قَرْحٌ فَقَدْ مَسَّ الْقَوْمَ قَرْحٌ
مِّثْلُهُ وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا يَتَّبِعِ النَّاسُ
وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَتَّخِذَ مِنكُمْ
شُهَدَاءَ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣٩﴾

وَلِيَمْخَصَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَيَمْحَقَ
الْكَاذِبِينَ ﴿١٤٠﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ
الَّذِينَ جَاهَدُوا مِنكُمْ وَلَيَعْلَمَ الصَّابِرِينَ ﴿١٤١﴾

143. Siz ölümə qarşılaşmamışdan öncə onu arzulayırdınız. İndi isə siz onu öz gözlərinizlə gördünüz.
144. Muhəmməd ancaq bir elçidir. Ondan əvvəl də elçilər gəlib getmişlər. Məgər o ölərsə və ya öldürülərsə siz gerimi dənəcəksiniz? Kim geri dönərsə, Allaha heç bir zərər yetirməz. Allah şükür edənləri mükafatlandırır.
145. Hər bir kəs ancaq Allahın izni ilə, əzəldən müəyyən edilmiş bir vaxtda ölür. Kim dünya mükafatını istəsə, ona bundan verərik. Kim də axirət mükafatını istəsə, ona da ondan verərik. Biz şükür edənləri mütləq mükafatlandıracağıq.
146. Neçə-neçə peyğəmbər olmuşdur ki, bir çox dindarlarla birlikdə vuruşmuşlar. Onlar Allah yolunda başlarına gələnlərə görə nə ruhdan düşmüş, nə zəifləmiş, nə də düşməyə boyun əymişlər. Allah səbir edənləri sevir.
147. Onların dedikləri ancaq: "Ey Rəbbimiz! Günahlarımızı və əməllərimizdə həddi aşmağımızı bizə bağışla; qədəmlərimizi sabit et və kafir qövmə qələbə çalmaqda bizə yardım et!" – olmuşdur.
148. Beləliklə Allah onlara həm dünya mükafatını, həm də gözəl axirət mükafatını verdi. Allah yaxşı iş görənləri sevir.

وَلَقَدْ كُفِّرَتْ كَثُورَاتُ الْمَوْتِ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَلْقَوْهُ فَقَدْ رَأَيْتُمُوهُمْ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ ﴿٤٦﴾

وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ
الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى
أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ
اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ ﴿٩٦﴾

وَمَا كُنْتَ لِنَفْسِكَ أَنْ تَكُونَ إِلَّا يَذُنُ
 اللَّهُ كِتَابًا مُوحَّلًا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا
 فَنُفِقْهُ مِنْهَا وَمَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ فَنُفِقْهُ
 مِنْهَا وَسَيَجْزِي الشَّكُورِينَ ﴿١٢٥﴾

وَكَايْنٍ مِّنْ نَّبِيٍّ قُتِلَ مَعَهُ دَرِيَّتُونَ كَثِيرٌ
فَمَا وَهَنُوا لِمَا أَصَابَهُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَمَا ضَعُفُوا
وَمَا أَسْتَكَاوُوا وَاللَّهُ يَجِبُ الصَّابِرِينَ ﴿١٥﴾

وَمَا كَانَ قَوْلُهُمْ إِلَّا أَن قَالُوا رَبَّنَا أَعْظِمْ لَنَا دُورَنَا
وَأَسْرِعْ لَنَا فِئْ أَمْرَنَا وَخَشِيَ أَخَذَ امْنَا
وَأَنْصُرْنَا عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٥٥﴾

فَاتَّخَذَهُمُ اللَّهُ قَوَّابَ الدُّنْيَا وَحُسْنَ قَوَّابِ
الْآخِرَةِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢٢﴾

149. Ey iman gətirənlər! Əgər kafirlərə itaət etsəniz, onlar sizi geriyyə qaytarar və siz də ziyanə uğramış halda geriyyə qayıdarsınız.

150. Xeyr! Allah sizin Himayədarınızdır. O, kömək edənlərin ən yaxşısıdır.

151. Haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi şeyi Allaha şərik qoşduqlarına görə, kafirlərin qəlblərinə qorxu salacağıq. Onların sığınacaqları yer Oddur. Zalımların məskunlaşacağı yer necə də pisdir!

152. Siz Allahın izni ilə düşmənləri qırıb-çatdığınız zaman, Allah sizə verdiyi vədini yerinə yetirdi. Nəhayət O, sizə arzuladığınız şeyi göstərdikdən sonra ruhdan düşdünüz, Peyğəmbərin əmri barəsində bir-birinizlə mübahisə etdiniz və asi oldunuz. İçərinizdən kimisi dünyanı, kimisi də axirəti istəyirdi. Sonra Allah sizi sınamaq üçün üzünüzü onlardan döndərdi. O, artıq sizi bağışladı. Allah möminlərə qarşı lütfkardır.

153. O zaman Peyğəmbər arxanızdan – düşməinə yaxın olan sıralardan sizi çağırdığı halda siz heç kimə əhəmiyyət vermədən düşməndən qaçırdınız. Allah da sizi qəminizin üstünə qəm qoymaqla cəzalandırdı ki, əlinizdən çıxan şeylərə və başınıza gələn müsibətə görə

يَتَّيْنَهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ تَطِيعُوا
الَّذِينَ كَفَرُوا يَترُدُّوكُمْ عَلَى
أَعْقَابِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

بَلَىٰ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ
الْمُنْصِرِينَ ﴿١٥٠﴾

سَنُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ
يَعْمَأُشْرِكُوا بِاللهِ مَا لَمْ يُزَلْ بِهِ
سُلْطَانًا وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ
مَقْوًى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

وَلَقَدْ صَدَقَكُمُ اللَّهُ وَعْدَهُ
إِذْ تَحْسَبُونَهُمْ بِلَاذِيَّةٍ فَخَفَّ إِذَا
فِيضَتْهُمْ وَتَنَزَّعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَعَصَيْتُمْ
مِنْ بَعْدِ مَا أَرْسَلَكُمْ مَا تُحِبُّونَ
مِنْكُمْ مَنْ يُرِيدُ اللَّهُ نِيَا وَمِنْكُمْ
مَنْ يُرِيدُ الْآخِرَةَ ثُمَّ صَرَفَكُمْ عَنْهُمْ
لِيَنْتَلِيَكُمْ وَلَقَدْ عَفَا عَنْكُمْ
وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥٢﴾

* إِذْ تُصْعِدُونَ وَلَا تَلْوُونَ
عَلَى أَحَدٍ وَالرَّسُولُ يَدْعُوكُمْ
فِي أَخْرَابِكُمْ فَانْتَبِهُوا
يَعْمَأُشْرِكُوا بِاللهِ مَا لَمْ يُزَلْ بِهِ
سُلْطَانًا وَمَأْوَاهُمُ النَّارُ وَبِئْسَ
مَقْوًى الظَّالِمِينَ ﴿١٥١﴾

kədər lənməyəsiniz. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

154. Sonra O, bu qəm-qüssənin ardınca sizə bir təskinlik – bir qisminizi bürüyən mürgü nazil etdi. O biri qisminiz isə öz canlarının hayına qaldı. Onlar: “Bu işdə bizim üçün bir xeyir varmı?” – deyə Allah barəsində haqsız olaraq, cahiliyyə dövründəkinə bənzər düşüncələrə qapıldılar. De: “Bütün işlər Allaha aiddir!” Onlar sənə bildirmədiklərini öz içərilərində gizlədir: “Əgər bu işdə bizim üçün bir xeyir olsaydı, elə buradaca öldürülməzdik” – deyirlər. De: “Əgər siz evlərinizdə olsaydıq belə, öldürülməsi qabaqcadan müəyyən edilmiş kimsələr yenə çıxıb öləcəkləri yerlərə gedərdilər. Allah sizin kökslərinizdə olanları sınamaq, qəlblərinizdə olanları təmizləmək üçün belə etdi. Allah kökslərdə olanları bilir”.

155. Uhudda iki qoşun qarşılaşdığı gün içərinizdən üz döndərənləri şeytan, qazandıqları bəzi günahlar üzündən səhv etməyə vadar etdi. Allah artıq onları bağışladı. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Həlimdir.

156. Ey iman gətirənlər! Səfərə çıxmış və ya müharibəyə getmiş qardaşları barəsində: “Əgər onlar bizim yanımızda olsaydılar, nə ölər, nə də

نَزَّلْنَا عَلَیْكُمْ مِنَ بَعْدِ الْغَمِّ أَمَنَةً نُّعَاسًا يَغْشَى خَلْقَهُ فَتَنَّا بِنُكْرٍ ظَالِمَةٍ فَمَنْ أَهْمَتْهُمْ أَنْفُسُهُمْ يَظُنُّوْنَ بِأَلَلهِ غَيْرَ الْحَقِّ ظَنَّ الْجَاهِلِيَّةِ يَقُولُوتَ هَلْ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ مِنْ شَيْءٍ قُلْ إِنْ الْأَمْرُ كُلُّهُ لِلَّهِ يَخْفَوْنَ فِي أَنْفُسِهِمْ مَا لَا يَبْدُوْنَ لَكَ يَقُولُوْنَ لَوْ كَانِ لَنَا مِنَ الْأَمْرِ شَيْءٌ مَا قُتِلْنَا هَاهُنَا قُلْ لَوْ كُنْتُمْ فِي يُسُوقٍ لَبَرَزَ الَّذِينَ كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقَتْلُ إِلَى مَضَاجِعِهِمْ وَلِيَبْتَلِيَ اللَّهُ مَا فِي صُدُورِكُمْ وَلِيُمَحِّصَ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿١٥٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَلَّوْا مِنْكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ إِنَّمَا أَصْبَحُوا شِرْكًا لَهُمْ أَشْوَطُ لِيُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ مَا كَسَبُوا وَلَقَدْ عَفَا اللَّهُ عَنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿١٥٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ كَفَرُوا وَقَالُوا لِإِخْوَانِهِمْ إِذَا صَرُّوا فِي الْأَرْضِ أَوْ كَانُوا غُرُبَىٰ أَوْ كَانُوا عِنْدَنَا مَا مَاتُوا وَمَا قُتِلُوا

öldürülərdilər” – deyən kafirlər kimi olmayın! Allah bunu onların qəlblərində qəm-qüssə olsun deyə belə etdi. Dirildən də, öldürən də Allahdır. Allah nə etdiklərinizi görür.

157. Əgər siz Allah yolunda öldürülər və ya ölərsinizsə, bilin ki, Allahın günahınızdan keçməsi və sizə mərhəmət göstərməsi kafirlərin yığdıqları şeylərdən daha xeyirlidir.

158. Ölsəniz də, öldürülsəniz də, mütləq Allahın hüzuruna gətirilib cəm olunacaqsınız.

159. Allahın mərhəməti sayəsində sən onlarla mülayim rəftar etdin. Əgər sən kobud və daş qəbli olsaydın, onlar hökmən sənə ətrafından dağılışardılar. Sən onların günahından keç, Allahdan onların bağışlanmalarını dilə və görəcəyin işlər barədə onlarla məsləhətləş. Qəti qərara gəldikdə isə Allaha təvəkkül et! Həqiqətən, Allah təvəkkül edənləri sevir.

160. Əgər Allah sizə kömək edərsə, heç kəs sizə qalib gələ bilməz. Əgər O, sizi zəlil edərsə, Ondan sonra kim sizə yardım edə bilər? Qoy möminlər Allaha təvəkkül etsinlər!

161. Peyğəmbərə əmanətə xəyanət etmək yaraşmaz. Əmanətə xəyanət edən kimsə Qiyamət günü xəyanət

لِيَجْعَلَ اللَّهُ ذَلِكَ حَسْرَةً فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ يُخَيِّئُ وَيُمَيِّتُ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١٥٧﴾

وَلَئِنْ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٌ مِنَ اللَّهِ وَرَحْمَةٌ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ ﴿١٥٨﴾

وَلَئِنْ مُتُّمْ أَوْ قُتِلْتُمْ لَإِلَى اللَّهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٥٩﴾

فَإِمَّا رَحْمَةٌ مِنَ اللَّهِ لَئِنْ لَمْ تَرْكَبُوا قُطَا غَلِظَ الْقَلْبُ لَا نَقْضُوا مِنْ حَوْلِكَ فَاعْفُ عَنْهُمْ وَاسْتَغْفِرْ لَهُمْ وَشَاوْهُمْ فِي الْأَمْرِ فَإِذَا عَزَمْتَ فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ ﴿١٦٠﴾

إِنْ يَنْصُرْكُمُ اللَّهُ فَلَا غَالِبَ لَكُمْ قَدْ يَخْذُ لَكُمْ قَمَنَ ذَا الَّذِي يَنْصُرْكُمْ مِنْ بَعْدِهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٦١﴾

وَمَا كَانَ لِنَبِيِّ أَنْ يُعْلَى وَمَنْ يَقْلِلْ يَأْتِ بِمَا عَمِلَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ثُمَّ تُوَفَّى كُلُّ

etdiyi şeylə gələr. Sonra da hər kəsə əməllərinin əvəzi tam veriləcək və onlara zülm edilməyəcəkdir.

نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿١٦١﴾

162. Məgər Allahın razılığını qazanmaq üçün gedən kimsə, Allahın qəzabına gələn və sığınacaq yeri Cəhənnəm olan bir kimsə ilə bərabər tutula bilərmə? Ora nə pis qayıdış yeridir!

أَفَمَنْ أَتَّبَعَ رِضْوَانُ اللَّهِ كَمَنْ بَاءَ بِسَخَطٍ مِنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبَشَاسِ الْمَصِيرِ ﴿١٦٢﴾

163. Onlar Allah yanında müxtəlif dərəcələrdə olacaqlar. Allah onların nə etdiklərini görür!

هُمْ دَرَجَاتٌ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ بِصِرِّهِمْ بَعِيرٌ ﴿١٦٣﴾

164. Allah möminlərə, öz aralarından onlara Allahın ayələrini oxuyan, onları günahlardan təmizləyən, onlara Kitabı və Hikməti öyrədən bir Elçi göndərməklə mərhəmət göstərmişdir. Halbuki əvvəllər onlar açıq-aydın azgınlıqda idilər.

أَفَقَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ إِذْ بَعَثَ فِيهِمْ رَسُولًا مِنْ أَنْفُسِهِمْ يَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦٤﴾

165. Siz onların başına ikiqat müsibət gətirmiş olduğunuz halda, başınıza bir müsibət gəltdiyi zaman: “Bu, haradan gəldi?” – söylədiniz. De: “Bu, sizin özünüzdəndir!” Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.

أَوَلَمَّْا أَصَابَكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّى هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٦٥﴾

166. Uhudda iki qoşunun üz-üzə gəltdiyi gün sizə üz vermiş müsibət Allahın izni ilə oldu ki, möminləri aşkara çıxartsın

وَمَا أَصَابَكُمْ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ فَيَإِذْنِ اللَّهِ وَلِيَعْلَمَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٦٦﴾

167. və münafıqları bəlli etsin. Onlara: “Gəlin, Allah yolunda döyüşün, yaxud heç olmasa müdafiədə durun!” – deyildi. Onlar: “Döyüş

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ نَافَقُوا وَقِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا قَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ ادْفَعُوا قَالُوا لَوْ نَعْلَمُ قِتَالًا لَاتَّبَعْنَاكُمْ هُمْ لِلْكَافِرِينَ يَوْمِئِذٍ اقْرَبُ مِنْهُمْ

olacağını bilsəydik sizin ardınızca gedərdik” – dedilər. Onlar o gün imandan çox küfrə yaxın idilər. Onlar qəblələrində olmayanı ağızları ilə deyirlər. Halbuki Allah onların nəyi gizlətdiklərini çox yaxşı bilir.

168. Evlərində oturub öz qardaşları barəsində: “Əgər onlar bizə qulaq asmış olsaydılar, öldürülməzdilər” – söyləyənlərə de: “Əgər doğru danışırınsınızsa, onda ölümü özünüzdən uzaqlaşdırın!”

169. Allah yolunda öldürülənləri əsla ölmüş sanma. Əksinə, onlar diridirlər; özlərinin Rəbbi yanında onlara ruzi verilir.

170. Onlar Allahın Öz lütfündən onlara verdiyi nemətlərə sevinir, arxalarınca gəlib hələ onlara çatmamış kəslərin heç bir qorxu ilə qarşılaşmayacaqlarına və onların kədərlənməyəcəklərinə fərəhlənirlər.

171. Onlar Allahın nemətinə, lütfkarlığına, həm də Allahın möminlərin mükafatını heçə çıxarmayacağına sevinirlər.

172. Onlar yaralandıqdan sonra da Allahın və Peyğəmbərinin dəvətini qəbul etdilər. İçərilərindən yaxşı işlər görənlər və Allahdan qorxanlar üçün böyük bir mükafat vardır.

لِّلَّذِينَ يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ ﴿١٦٨﴾

الَّذِينَ قَالُوا لِلْآخَرِينَ وَقَعَدُوا لَوْ أَطَاعُونَا مَا قُتِلُوا قُلْ فَادْرءُوا عَنْ أَنْفُسِكُمُ الْمَوْتَ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٦٩﴾

وَلَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَمْوَاتًا بَلْ أَحْيَاءٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ يُرْزَقُونَ ﴿١٧٠﴾

فَرِحِينَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَيَسْتَبْشِرُونَ بِالَّذِينَ لَمْ يَلْحَقُوا بِهِمْ مِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٧١﴾

يَسْتَبْشِرُونَ بِنِعْمَةِ رَبِّهِمْ وَاللَّهُ وَفَّى ۖ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٧٢﴾

الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ مِنْ أَعْدٍ مَا آصَابَهُمُ الْفِتْنُ ۖ وَلِلَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ وَأَتَّقُوا أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٣﴾

173. Bəzi adamlar onlara: "Camaat sizə qarşı ordu toplayıbdir, onlardan qorxun!" – dedilər. Bu, onların imanını daha da artırdı və onlar: "Allah bizə yetər. O nə gözəl Qoruyandır!" – dedilər.

174. Onlar özlərinə heç bir pislik toxunmadan, Allahın neməti və mərhəməti sayəsində geri döndülər və Allahın razılığına tabe oldular. Allah böyük lütf sahibidir.

175. O şeytan sadəcə sizi öz dostları ilə qorxudur. Möminsinizsə, onlardan qorxmayın, Məndən qorxun!

176. Küfrə can atanlar səni kədərləndirməsin. Çünki onlar Allaha heç bir zərər yetirə bilməzlər. Allah istəyir ki, onlara axirətdə heç bir şey nəsib etməsin. Onlar üçün böyük bir əzab vardır.

177. Doğrudan da, imanı əldən verib küfrü alanlar Allaha heç bir zərər yetirə bilməzlər. Onları ağırlı-acılı bir əzab gözləyir.

178. Kafirələr elə güman etməsinlər ki, Bizim onlara möhlət verməyimiz xeyirlərinədir. Biz onlara ona görə möhlət veririk ki, günahlarını daha da artırsınlar. Onlar üçün alçaldıcı bir əzab hazırlanmışdır.

179. Allah pisi yaxşıdan ayırmayınca möminləri sizin olduğunuz

الَّذِينَ قَالُوا لَهُمُ النَّاسُ إِنَّ النَّاسَ قَدْ جَمَعُوا لَكُمْ فَاخْشَوْهُمْ فَزَادَهُمْ إِيمَانًا وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ وَنِعْمَ الْوَكِيلُ ﴿١٧٣﴾

فَأَنقَلَبُوا بِنِعْمَةٍ مِّنَ اللَّهِ وَفَضْلٍ لَّمْ يَتَنَسَّهْهُمْ سُوَّةٌ وَاتَّبَعُوا رِضْوَانَ اللَّهِ وَاللَّهُ ذُو فَضْلٍ عَظِيمٍ ﴿١٧٤﴾

إِنَّمَا ذَلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ ۚ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُوا مِنِّي إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٥﴾

وَلَا يَجْزِيكَ الَّذِينَ يَسْكُرُونَ فِي الْكُفْرِ لِهَـمَّ لَنْ يَضُرُّوهُمُ اللَّهُ شَيْئًا يُرِيدُ اللَّهُ أَلَّا يَجْعَلَ لِهَـمَّ حِطَّاءً فِي الْآخِرَةِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٧٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَشْكَرُوا الْكَفْرَ بِالْإِيمَانِ لَنْ يَضُرُّوهُمُ اللَّهُ شَيْئًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٧٧﴾

وَلَا يَجْزِيكَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّمَا نَحْنُ لِهَـمَّ حَسِيرٌ ۖ لَّا نَفْسِهِمْ إِنَّمَا نَحْنُ لِهَـمَّ لِيَزَادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ ﴿١٧٨﴾

مَا كَانَ اللَّهُ لِيَذَرَ الْمُؤْمِنِينَ عَلَىٰ مَا أَنْتُمْ

vəziyyətdə tərk edən deyildir. Allah sizə qeybi bildirən deyildir. Lakin, Allah Öz elçilərindən istədiyini seçər. Odur ki, Allaha və Onun elçilərinə iman gətirin! Əgər iman gətirib Allahdan qorxsanız, sizə böyük bir mükafat verilər.

180. Allahın Öz lütfündən bəxş etdiyini xərcələməyə xəsislik edənlər elə güman etməsinlər ki, bu, onların xeyrinədir. Əksinə, bu, onlar üçün pisdır. Onların xəsislik etdikləri şey qiyamət günü boyunlarına dolanacaqdır. Göylərin və yerin mirası Allaha məxsusdur. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

181. “Allah kasıbdır, biz isə varlıyıq!”– deyənlərin sözünü Allah eşitdi. Biz onların dediklərini və haqsız olaraq peyğəmbərləri öldürmələrini yazacaq və onlara deyəcəyik: “Dadın yandırıb-yaxan Odun əzabını!”

182. Bu, öz əllərinizlə etdiyiniz əməllərə görədir. Yoxsa Allah qullarına zülm edən deyildir”.

183. Onlar dedilər: “Allah bizdən əhd almışdı ki, heç bir elçiye, odun yandıracağı bir qurban gətirməyincə inanmayaq”. De: “Məndən əvvəl də sizə elçilər açıq-aydın dəlillərlə və dediyiniz qurbanla gəlmişdilər. Əgər doğru danışanlarsınızsa, onda nə üçün onları öldürürdünüz?”

عَلَيْهِ حَتَّى يَمِيزَ الْخَيْبَ مِنَ الطَّيِّبِ وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُظْلِعَكُمْ عَلَى الْغَيْبِ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَجْتَبِي مِنْ رُسُلِهِ مَنْ يَشَاءُ فَآمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَإِنْ تُؤْمِنُوا وَتَتَّقُوا فَلَكُمْ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿١٨٠﴾

وَلَا يَحْسِبَنَّ الَّذِينَ يَبْخُلُونَ بِمَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ هُوَ خَيْرٌ لَّهُمْ بَلْ هُوَ شَرٌّ لَهُمْ سَيُطَوَّقُونَ مَا بَخُلُوا بِهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَاللَّهُ يَبْرِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٨١﴾

لَقَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ فَقِيرٌ وَنَحْنُ أَغْنِيَاءُ سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا وَقَتْلَهُمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلُ دُفُّوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿١٨٢﴾

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَأَنْتَ اللَّهُ لَيْسَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٨٣﴾

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا عَاهَدَ إِلَيْنَا أَلَّا نُؤْمِنَ بِرَسُولٍ حَتَّى يَأْتِيَنَا بِقُرْبَانٍ تَأْكُلُهُ النَّارُ قُلْ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِي بِالْبَيِّنَاتِ وَإِلَّذِي قُلْتُمْ فَلِمَ قَتَلْتُمُوهُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٨٤﴾

184. Əgər onlar səni yalançı hesab etsələr, bil ki, səndən əvvəl açıq-aydın dəlillər, müqəddəs yazılar və nur saçan Kitablə gəlmiş elçiləri də yalançı hesab etmişdilər.

185. Hər bir kəs ölümü dadacaqdır. Lakin Qiyamət günü mükafatlarınız sizə tam veriləcəkdir. Kim Oddan uzaqlaşdırılıb, Cənnətə daxil edilərsə, o uğur qazanmış olar. Dünya həyatı isə aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir.

186. Siz hökmən malınız və canınızla sınaqdan keçiriləcəksiniz. Sizdən əvvəl Kitab verilənlərdən və müşriklərdən bir çox əziyyətverici sözlər eşidəcəksiniz. Əgər səbir edib Allahdan qorxsanız, bilin ki, bu, əzmkarlıq tələb edən əməllərdəndir.

187. O zaman Allah Kitab verilənlərlə əhd bağlayıb: "Siz o Kitabı mütləq insanlara aydınlaşdıracaqsınız və onu gizlətməyəcəksiniz!" – deyə buyurdu. Onlar isə bu əhdi qulaqardına vurub onu ucuz qiymətə satdılar. Onların bu alveri necə də pisdir!

188. Tərətdikləri əməllərdən fərəhlənən və etmədikləri işlərə görə tərif olunmağı xoşlayan kimsələrin əzabdan qurtulacaqlarını əsla güman etmə. Onlara acılı-ağrılı bir əzab hazırlanmışdır.

فَإِنْ كَذَّبْتُمْ فَلَكُمْ فَكَذَّبَ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكُمْ جَاءُوا بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿١٨٤﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّقَتُ الْجُورَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ خُذِيَ عَنِ النَّارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْفُرُورِ ﴿١٨٥﴾

لَسْتُمْ بِلَاوٍ فِي أَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ وَلَقَدْ سَمِعْنَا مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِكُمْ مِنَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا أَذَى كَثِيرًا وَإِنْ تَصْبِرُوا وَتَتَّقُوا فَإِنَّ ذَلِكَ مِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿١٨٦﴾

وَإِذْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ لَتَشِيْعُنَّهُ لِلنَّاسِ وَاللَّكُمُونَهُ فَشَهِدُوا وَرَأَوْا ظُهُورَهُمْ وَأَشْرَفُوا بِهِ نَسْمًا قَلِيلًا فَبِئْسَ مَا يَشْكُرُونَ ﴿١٨٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا أَتَوْا وَيُجْحَدُونَ أَنْ يُجْحَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازٍ مِنَ الْعَذَابِ وَالْهَرَعَدَابِ إِلَيْهِ ﴿١٨٨﴾

189. Göylərin və yerin hökmlərləri
Allaha məxsusdur. Allah hər şeyə
qadirdir.
190. Doğrusu, göylərin və yerin xəلق
edilməsində, gecə ilə gündüzün bir-
birini əvəz etməsində ağıllı adamlar
üçün dəlillər vardır.
191. O kəslər ki, ayaq üstə olanda da,
oturanda da, uzananda da Allahı yad
edir, göylərin və yerin yaradılması
haqqında düşünür və deyirlər:
“Ey Rəbbimiz! Sən bunları əbə
yəyə xəلق etməmişən. Sən pak və
müqəddəssən. Bizi Odun əzabından
qoru!
192. Ey Rəbbimiz! Sən Oda saldığın
kəsi rüsvay edərsən. Zalımların
körnəkçiləri olmaz.
193. Ey Rəbbimiz! Həqiqətən, biz:
“Rəbbinizə iman gətirin!” – deyə
imana çağıran bir kimsənin
çağırışını eşidib iman gətirdik.
Ey Rəbbimiz! Günahlarımızı bizə
bağışla, təqsirlərimizdən keç və
canımızı itaətkarlarla bir yerdə al!
194. Ey Rəbbimiz! Öz elçilərinin
vasitəsi ilə bizə vəd etdiklərini
ver və Qiyamət günü bizi rüsvay
etmə! Şübhəsiz ki, Sən vədindən
dönməzsən!”
195. Rəbbi onlara belə cavab verdi:
“Mən, sizlərdən yaxşı işlər

وَلِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَٱلْاَرْضِ وَٱللّٰهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٨٩﴾

إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمٰوٰتِ وَٱلْاَرْضِ وَٱخْتِلَافِ
ٱلَّيْلِ وَٱلنَّهَارِ لَآيٰتٍ لِّأُولِيَ ٱلْأَبْصَٰرِ ﴿١٩٠﴾

ٱلَّذِينَ يَذْكُرُونَ ٱللّٰهَ قِيَمًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ
جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ
ٱلسَّمٰوٰتِ وَٱلْاَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَٰذَا
بَطْلًا سُبْحَٰنَكَ قِيَمًا عَذَابِ ٱلنَّارِ ﴿١٩١﴾

رَبَّنَا إِنَّكَ مَن تُدْخِلِ ٱلنَّارَ فَقَدْ أَخْرَجْتَهُ
وَمَا لِلظَّٰلِمِينَ مِن نَّصَٰرٍ ﴿١٩٢﴾

رَبَّنَا إِنَّا أَسْعَفْنَا مَنَادِيَ ٱلْإِبْرَٰهِيْمَ
أَن ءَامِنُوْا بِرَبِّكَ فَاٰمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا
مَعَ ٱلْأَبْرَارِ ﴿١٩٣﴾

رَبَّنَا وَءَاٰتِنَا مَا وَعَدْتَنَا عَلَىٰ رُسُلِكَ وَلَا تُخْزِنَا
يَوْمَ ٱلْقِيَمَةِ إِنَّكَ لَا تُخْلِفُ ٱلْعَهْدَ ﴿١٩٤﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُمْ رَبُّهُمْ أَنِّي لَا أَضِيعُ عَمَلًا

görən – istər kişi, istərsə də qadın olsun, – heç bir kəsin əməyini puç etmərəm. Siz bir-birinizdənsiniz. Hicrət edənlərin, öz yurdlarından çıxarılanların, Mənim yolumda əziyyətə düşər olanların, vuruşanların və öldürülənlərin, əlbəttə, təqsirlərindən keçəcək və onları ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəyəm. Bu, Allah tərəfindən bir mükafatdır. Güzəl mükafat məhz Allah yanında”.

196. Qoy kafirlərin diyərbədiyar gəzib dolaşması səni aldatmasın!

197. Bu, az bir mənfəətdir. Sonra isə onların yeri Cəhənnəmdir. Ora nə pis yataqdır!

198. Öz Rəbbindən qorxanları ağacları altından çaylar axan Cənnət bağları gözləyir ki, onlar orada əbədi qalacaqlar. Bu, Allahdan bir ziyafətdir. Allahın yanında olan nemətlər möminlər üçün daha xeyirlidir.

199. Həqiqətən, Kitab əhlindən elələri də var ki, Allaha müti olaraq həm Allaha, həm sizə nazil edilənə, həm də özlərinə nazil edilənə iman gətirir, Allahın ayələrini ucuz qiymətə satmırlar. Onların öz Rəbbi yanında mükafatları vardır. Şübhəsiz ki, Allah tez haqq-hesab çəkəndir.

عَمَلٍ مِّنْكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَوْ نَفَىٰ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَأَلَّيْنِ هَاجِرُوا وَأُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَأُودُوا فِي سَبِيلِي وَقَتَلُوا وَقُتِلُوا الْأَكْثَرُ عَنْهُمْ سَيْئَاتُهُمْ وَلَئِن جِئْتَهُمْ جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ فَوَابِقُ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَاللَّهُ عِنْدَهُ حُسْنُ الثَّوَابِ ﴿١٩٦﴾

لَا يَغُرُّكَ تَقَلُّبُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي الْيَدِ ﴿١٩٦﴾

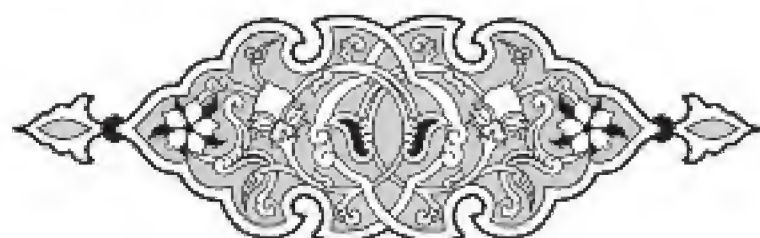
مَتَاعٌ قَلِيلٌ ثُمَّ مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ وَيَتَّبِعُ آلِيهِمْ ﴿١٩٧﴾

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَمُوتُونَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ لِلْأَبْرَارِ ﴿١٩٨﴾

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْهِمْ خَشِيعِينَ لِلَّهِ لَا يَشْفَعُونَ إِلَّا بِنِهَايَةِ اللَّهِ ثُمَّ قَلِيلًا أُولَئِكَ لَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٩٩﴾

200. Ey iman gətirənlər! Səbir edin,
dözümlü olun, sərhəd boyu növbə
ilə keşik çəkin və Allahdan qorxun
ki, bəlkə nıcat tapasınız!

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اصْبِرُوا وَصَابِرُوا
وَرَابِطُوا وَالنَّعُوْا بِاللَّهِ لَعَلَّكُمْ
تُفْلِحُوْنَ ﴿٢٠٠﴾

ən-Nisa
(«Qadınlar») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey insanlar! Sizi tək bir candan xəلق edən, onun özündən zövcəsini yaradan və onlardan da bir çox kişi və qadın *törədib yer üzünə* yayan Rəbbinizdən qorxun! Adı ilə bir-birinizdən *cürbəcür şeylər* istədiyiniz Allahdan və qohumluq əlaqələrini kəsməkdən çəkinin! Həqiqətən, Allah sizə nəzarət edir.
2. Yetimlərin mallarını özlərinə verin və yaxşını pis ilə dəyişməyin. Onların mallarını öz mallarınızla birlikdə yeməyin. Şübhəsiz ki, bu, böyük günahdır.
3. Yetim qızlara qarşı ədalətli olmayacağınızdan qorxursunuzsa, onda xoşunuza gələn *halal* qadınlardan ikisi, üçü və dördü ilə evlənin. Əgər *o qadınlarla* ədalətlə dolanmayacağınızdan qorxursunuzsa, onda *onlardan* biri ilə və yaxud sahib olduğunuz cariyələrlə *kifayətlənin*. Bu, haqsızlıq etməməyə daha yaxındır.
4. Qadınlara öz mehlərlərini könül xoşluğu ilə verin! Əgər onlar öz xoşları ilə bundan sizə bir pay versələr, onu nuşcanlıqla və halallıqla yeyin!

سُورَةُ النِّسَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ أَلَذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَوَحِيدَةٍ وَخَلَقَ مِنْهَا زَوْجَهَا وَبَثَّ مِنْهُمَا رِجَالًا كَثِيرًا وَنِسَاءً وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي تَسَاءَلُونَ بِهِ وَالْأَرْحَامَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ رَقِيبًا ﴿١﴾

وَالَّذِينَ يَتَّبِعُوا أَمْوَالَهُمْ وَلَا تَتَبَدَّلُوا الْحَبِثَ بِالطَّيِّبِ وَلَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَهُمْ إِلَى أَمْوَالِكُمْ إِنَّكُمْ كَانُوا حُكَّامًا كَبِيرًا ﴿٢﴾

وَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تُقْسِطُوا فِي النِّسَاءِ فَإِنَّكُمْ حُرٌّ مَّا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ مَثْنَى وَثُلَاثَ وَرُبْعَ فَإِنْ خِفْتُمْ أَلَّا تَعْدِلُوا فَوَاحِدَةً أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ ذَلِكَ أَتَى الْأَلَمُولُ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ النِّسَاءَ صَدَقَاتِهِنَّ بِحِلَّةٍ فَإِنْ طِبَّ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِنْهُنَّ نَفْسًا فَكُلُوهُ هِنَا أَمْ يَكُنَّ

10. Həqiqətən, yetimlərin mallarını haqsızlıqla yeyənlər öz qarınlarına ancaq od doldururlar və onlar yandırıb-yaxan oda girəcəklər.
11. Allah övladlarınız haqqında sizə *belə* tövsiyə edir; kişiyyə, iki qadının payı qədər *pay* düşür. Əgər *övladların hamısı* ikidən artıq sayda qadınlırlarsa, *vəfat edənin* qoyub getdiyi *malın* üçdə iki hissəsi onlara çatır. Əgər *təkcə* bir qadındırsa, *mirasın* yarısı ona çatır. Əgər *ölənin* övladı varsa, onun valideynlərinin hər birinə qoyub getdiyi *malının* altıda bir hissəsi çatır. Əgər onun övladı yoxdursa, varisi də *ancaq* valideynlərdirsə, onun anasına *mirasının* üçdə bir hissəsi düşür. Əgər *ölənin* qardaşları və ya bacıları varsa, onun anasına *mirasının* altıda bir hissəsi düşür. *Bu bölgü* ölənin vəsiyyəti yerinə yetirildikdən və ya borcu ödənildikdən sonra *aparılır*. Valideynlərinizdən və övladlarınızdan hansının fayda baxımından sizə daha yaxın olduğunu siz bilmirsiniz. *Bunlar* Allah tərəfindən buyurulmuş fərz əməllərdir. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.
12. Əgər *vəfat etmiş* zövcələrinizin övladı yoxdursa, onların vəsiyyəti yerinə yetirildikdən və ya borcu ödənildikdən sonra, qoyub getdikləri *malın* yarısı sizindir.

إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا
إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا
وَيَصْلَوْنَ سَجِيرًا ﴿١٠﴾

يُوصِيكُمُ اللَّهُ فِي أَوْلَادِكُمْ لِلَّذِ كَرِ مِثْلُ
حِظِّ الْأُنثَيَيْنِ إِن كَانَ كُنَّ نِسَاءً فَوْقَ
أَقْتَتَيْنِ فَلَهُنَّ ثُلُثَا مَا تَرَكَ وَإِنْ كَانَتْ
وَاحِدَةً فَلَهَا النِّصْفُ وَلَا يُوْرِكُلُ وَاحِدٌ
مِّنْهُمَا الشُّدُسَ مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانَ لَهُ وَلَدٌ
وَإِنْ لَّمْ يَكُنْ لَهُ وَلَدٌ وَوَرِثَتْهُ أَبَوَاهُ فَلِلْمِوْرَثَةِ
ثُلُثُ إِنْ كَانَ لَهُ إِخْوَةٌ فَلِلْأَخَوِ الشُّدُسُ مِمَّا بَعْدَ
وَصِيَّتِهِ يُوْصِي بِهَا أُولَئِيَاءُ آبَاؤُكُمْ وَأُمَمَاتُكُمْ
لَا تَدْرُونَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ لَكُمْ نَفْعًا فَرِيضَةٌ
مِّنَ اللَّهِ إِنْ أَلَّه كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١﴾

﴿ وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ
إِنْ لَمْ يَكُن لَّهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتْ
لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتِ
مِّنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ يُوْصِي بِهَا

Yox əgər onların övladı varsa, onda qoyub getdiklərinin dörddə bir hissəsi sizindir. Əgər sizin övladınız yoxdursa, vəsiyyətiniz yerinə yetirildikdən və ya borcunuz ödənildikdən sonra, qoyub getdiyiniz *malın* dörddə bir hissəsi zövcələrinizə çatır. Yox əgər övladınız varsa, onda qoyub getdiyiniz *malın* səkkizdə bir hissəsi onlara çatır. Əgər *vəfat etmiş* kişinin və ya qadının valideyni və övladı yoxdursa, *eyni anadan* bir qardaşı və ya bir bacısı varsa, onda onların hər birinə *mirasın* altıda bir hissəsi düşür. Əgər onlar *sayca* bundan artıq olsalar, *mirasın* üçdə birinə şərikdirlər. *Bu bölgü, varasələrə zərər yetirməmək şərti ilə vəsiyyətin yerinə yetirilməsindən və ya borcun ödənilməsindən sonra aparılır. Bunlar Allah tərəfindən bir tövsiyədir. Allah Biləndir, Həlimdir.*

13. Bunlar Allahın *qoyduğu* hüdüdləridir. Kim Allaha və Onun Elçisinə itaət edərsə, *Allah* onu *ağacları* altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağlarına daxil edir. Bu, böyük uğurdur.

14. Kim Allaha və Onun Elçisinə asi olub Onun hüdüdlərini aşarsa, *Allah* onu içində əbədi qalacağı *Cəhənnəm* oduna vasil edir. Onun üçün alçalıcı bir əzab vardır.

أَوْ ذِينَ وَلَهُنَّ الرُّعُومُ مِمَّا تَرَكَ كُتُبُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتْ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمُنُ مِمَّا تَرَكَ كُتُبُكُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ تُوصُونَ بِهَا أَوْ ذِينَ وَإِنْ كَانَتْ رَجُلٌ يُوْرَثُ كَلَالَةً أَوْ امْرَأَةً وَلَهُ ذَاخٌ أَوْ لَخْتُ فَلِكُلٍّ وَجْهٌ مِنْهُمَا الشُّدُوسُ فَإِنْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْ ذَلِكَ فَهُمْ شُرَكَاءُ فِي الثُّلُثِ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّتِهِ تُوصُونَ بِهَا أَوْ ذِينَ غَيْرَ مَضَارٍ وَصِيَّتُهُ مِنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَلِيمٌ ﴿١٥﴾

يَخْلَقْ حُدُودُ اللَّهِ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْقَوْرُ الْعَظِيمُ ﴿١٦﴾

وَمَنْ يَعِصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَتَعَدَّ حُدُودَهُ يُدْخِلْهُ نَارًا خَالِدًا فِيهَا وَلَهُ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٧﴾

15. Zinakarlıq edən qadınlarınıza qarşı özünüzdən dörd şahid çağırın! Əgər onlar şahidlik etsələr, o qadınları, ölüm onların həyatına son qoyanadək və yaxud Allah onlar üçün bir yol açanadək evlərdə həbs edin!

16. Aranızda belə yaramaz iş tutanların hər ikisinə əziyyət verin. Əgər tövbə edib *əmallərini* islah etsələr, onlardan əl çəkin. Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul edəndir, Rəhmlidir.

17. Allah ancaq o kəslərin tövbələrini qəbul edir ki, onlar avamlıqları üzündən pis iş gördükdən sonra tezliklə tövbə edirlər. Allah onların tövbələrini qəbul edər. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.

18. Günah işlər görməkdə davam edənlərdən birinə ölüm gəldiyi zaman: "Mən indi tövbə etdim!" – deyənlərin də, kafir kimi ölənlərin də tövbəsi qəbul deyildir. Biz onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlamışıq.

19. Ey iman gətirənlər! Qadınlara zorla varis çıxmaq sizə halal deyildir. *Qadınlar* açıq-aşkar yaramaz bir iş görməyincə, onlara verdiklərinizin bir hissəsini geri almaq üçün onları sıxışdırmayın. Onlarla xoş rəftar edin. Əgər onlar xoşunuza gəlmirsə, ola bilsin ki, xoşlamadığınız bir şeydə Allah sizə çoxlu xeyir nəsib etmiş olsun.

وَالَّتِي يَأْتِيَنَّ الْفَاحِشَةَ مِنْ نِسَائِكُمْ فَاسْتَشْهِدُوا عَلَيْهِنَّ أَرْبَعَةً مِنْكُمْ فَإِنْ شَهِدُوا فَأَمْسِكُوهُنَّ فِي الْبُيُوتِ حَتَّى يَتَوَفَّيَهُنَّ الْمَوْتُ أَوْ يَجْعَلَ اللَّهُ لَهُنَّ سَبِيلًا ﴿١٥﴾

وَالَّذَانِ يَأْتِيَنِهَا مِنْكُمْ فَقَادُواهُمَا فَإِنْ تَابَا وَأَصْلَحَا فَأَعْرِضُوا عَنْهُمَا ﴿١٦﴾ إِنَّ اللَّهَ كَانَ تَوَّابًا رَحِيمًا ﴿١٧﴾

إِنَّمَا التَّوْبَةُ عَلَى اللَّهِ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السُّوءَ بِجَهْلَةٍ ثُمَّ يَتُوبُونَ مِنْ قَرِيبٍ فَأُولَئِكَ يَتُوبُ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٨﴾

وَلَيْسَتِ التَّوْبَةُ لِلَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ حَتَّى إِذَا حَضَرَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُبْتُ الْفَنَ وَلَا الَّذِينَ يَمُوتُونَ وَهُمْ كُفَّارٌ أُولَئِكَ أَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يَحِلُّ لَكُمْ أَنْ تَرِثُوا النِّسَاءَ كَرِهًا وَلَا تَقْضُوا لَهُنَّ إِنْ تَزَاجَرُوا فِي بَعْضِ مَا ءَاتَيْنَهُنَّ إِلَّا أَنْ يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيَّنَةٍ وَعَاشِرُوهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ فَإِنْ كَرِهْتُمُوهُنَّ فَعَسَى أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَجَعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا ﴿٢٠﴾

20. Əgər bir arvadın yerinə başqa bir arvad almaq istəsəniz, onlardan birinə yığm-yığm mal vermiş olsanız belə, heç bir şey geri almayın! Məgər *verdiyinizi* böhtan atmaq və açıq-aşkar günah işlətməkləmi geri alacaqsınız?

21. Onu necə geri ala bilərsiniz ki, siz bir-birinizlə yaxınlıq etmişdiniz və onlar da sizdən möhkəm əhd-peyman almışdılar.

22. Olub-keçənlər istisna olmaqla *bundan sonra* atalarınızın evlənmiş olduğu qadınlarla evlənməyin. Həqiqətən, bu, iyrənc və qəzəb doğuran bir əməl və murdar bir yoldur.

23. Sizə analarınız, qızlarınız, bacılarınız, bibiləriniz, xalalarınız, qardaş qızları, bacı qızları, sizi əmizdirən süd analarınız, süd bacılarınız, arvadlarınızın anaları, yaxınlıq etdiyiniz qadınlarınızın himayənizdə olan qızları, – yox əgər o qadınlarla yaxınlıq etməmişsinizsə, onda bu *ögey qızlarınızla evlənməyiniz* sizə günah deyildir, – öz belinizdən gələn oğullarınızın arvadları *ilə evlənmək* və iki bacını birlikdə almaq haram edildi. Olub-keçənlər isə artıq keçmişdir. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَإِنْ أَرَدْتُمْ أَنْتَبِّدُوا زَوْجَ مَكَانَ زَوْجٍ وَءَاتَيْتُمْ إِخْدَافَهُنَّ قَطْرًا فَلَا تُأْخِذُوا بِهِنَّ شَيْئًا أَنْتُمْ أَنْتُمْ بِهِنَّ وَأَنْتُمْ بِهِنَّ ۝

وَكَيْفَ تَأْخِذُونَهُ وَقَدْ أَفْضَى بَعْضُكُمْ إِلَى بَعْضٍ وَأَخَذَنَ مِنْكُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ۝

وَلَا تَنْكِحُوا مَا نَكَحَ آبَاؤُكُمْ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَمَقْتًا وَسَاءَ سَبِيلًا ۝

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَّهَاتُكُمْ وَبَنَاتُكُمْ وَأَخَوَاتُكُمْ وَعَمَّاتُكُمْ وَخَالَاتُكُمْ وَبَنَاتُ الْأَخِ وَبَنَاتُ الْأُخْتِ وَأُمَّهَاتُكُمُ اللَّاتِي أَرْضَعْنَكُمْ وَأَخَوَاتُكُمُ مِنَ الرَّضَاعَةِ وَأُمَّهَاتُ نِسَائِكُمْ وَزَوَّجْتَكُمْ اللَّاتِي فِي حُجُورِكُمْ مِنْ نِسَائِكُمُ اللَّاتِي دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَإِنْ لَمْ تَكُونُوا دَخَلْتُمْ بِهِنَّ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ وَخَالَاتُكُمْ أَبْنَاءُكُمْ مِنَ اللَّاتِي مِنْ أَصْنَابِكُمْ وَأَنْ تَتَحَمَّلُوا بَيْنَ الْأُخْتَيْنِ إِلَّا مَا قَدْ سَلَفَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

24. Sahib olduğunuz cariyələr istisna olmaqla ərli qadınları almaq da sizə haram edildi. Allahın sizə buyurduğu hökmü belədir. Bunlardan başqaları ilə, öz malınızla, nikah etməklə, zinakarlığa yol vermədən evlənməyiniz sizə halal edildi. Evləndiyiniz qadınlardan zövq aldığınıza görə onlara, vacib buyurulmuş mehlərini verin. Bu mehr müəyyən edildikdən sonra öz aranızda razılaştığınız şeyə görə sizə heç bir günah olmaz. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.

25. Sizlərdən hər kəs maddi imkanı olmadığına görə azad mömin qadınlarla evlənmə bilmirsə, onda sahib olduğu mömin kənizlərdən alsın. Allah sizin imanınıza daha yaxşı bələddir. Siz bir-birinizdənsiniz. Bu kənizlər namusunu qoruyan, zinakarlıq etməyən və aşna saxlamayan qadınlardırsa, onlarla sahiblərinin icazəsi ilə evlənin və mehlərini şəriətə müvafiq qaydada verin. Əgər ərə getdikdən sonra zina etsələr, onlara, azad qadınlara verilən cəzanın yarısı tətbiq edilir. Kənizlərlə evlənmək sıxıntıya düşməkdən və ya zina etməkdən qorxanlarınız üçündür. Amma səbirli olsanız, bu sizin üçün daha yaxşı olar. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَالْمُحْصَنَاتُ مِنَ النِّسَاءِ إِلَّا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ كِتَابَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَأُحِلَّ لَكُمْ مَا وَرَاءَ ذَلِكَ أَنْ تَبْتَغُوا بِأَمْوَالِكُمْ مُحْصِنِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ فَمَا اسْتَمْتَعْتُمْ بِهِ مِنْهُنَّ فَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ فَرِيضَةً وَلَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ فِي مَا تَرَضَيْتُمْ بِهِ مِنْ بَعْدِ الْفَرِيضَةِ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٢٤﴾

وَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ مِنْكُمْ طَوْلًا أَنْ يَنْكَحَ الْمُحْصَنَاتِ الْمُؤْمِنَاتِ فَمِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَمِنْ قَبْلِكُمْ الْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِإِيمَانِكُمْ بَعْضُكُمْ مِنْ بَعْضٍ فَإِنْ كُنَّ هُنَّ بِإِذْنِ أَهْلِيهِنَّ وَآتُوهُنَّ أُجُورَهُنَّ بِالْمَعْرُوفِ مُحْصَنَاتٍ غَيْرَ مُسْفِحَاتٍ وَلَا مُتَّخِذَاتِ أَحْدَانٍ فَإِذَا أَحْصَيْتُمْ قِيَّاسَ أَتَيْنَ بِفَاحِشَةٍ فَعَلَيْهِنَّ نِصْفُ مَا عَلَى الْمُحْصَنَاتِ مِنَ الْعَذَابِ ذَلِكَ لِمَنْ خَشِيَ الْعَنَتَ مِنْكُمْ وَأَنْ تَصْرُوهَا خَيْرٌ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٢٥﴾

26. Allah sizə şəriət hökmlərini bəyan etmək, sizi özünüzdən əvvəlkilərin yollarına yönəltmək və tövbələrinizi qəbul etmək istəyir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

27. Allah sizin tövbələrinizi qəbul etmək istədiyi halda, ehtiraslara qapılanlar sizi çox kənara meyl etməyə – haqdan uzaqlaşmağa yönəldərlər.

28. Allah sizin üçün şəriət hökmlərini yüngülləşdirmək istəyir, çünki insan zəif yaradılmışdır.

29. Ey iman gətirənlər! Qarşılıqlı razılıqla aparılan ticarət istisna olmaqla mallarınızı öz aranızda haqsız yerə yeməyin və bir-birinizi məhv etməyin. Həqiqətən, Allah sizə qarşı rəhmlidir.

30. Kim bu əməlləri düşməncilik və zülm etməklə yerinə yetirərsə, Biz onu odda yandıracağıq. Bu da Allah üçün asandır.

31. Sizə qadağan olunmuş böyük günahlardan çəkinsəniz, Biz sizin təqsirlərinizdən keçər və sizi şəərəli bir keçidə – Cənnətə daxil edərək.

32. Allahın birinizi digərinizdən üstün etdiyi şeyə tamah salmayın. Kişilərin qazandıqlarından öz nəsibi, qadınların da qazandıqlarından öz nəsibi vardır. Allahdan, Onun lütfünü diləyin. Həqiqətən, Allah hər şeyi Biləndir.

يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ
رُسُلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ وَيَتُوبَ
عَلَيْكُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٢٦﴾

وَاللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يَتُوبَ عَلَيْكُمْ وَيُرِيدُ
الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الشَّهَوَاتِ أَنْ يُتَّبِعُوا
مِيلًا عَظِيمًا ﴿٢٧﴾

يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وِجْلَهُ
إِنَّ الْإِنْسَانَ ضَعِيفٌ ﴿٢٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَأْكُلُوا أَمْوَالَكُمْ
بَيْنَكُمْ بِالْبَاطِلِ إِلَّا أَنْ تَكُونَ تِجَارَةً عَنْ
تَرَاضٍ مِنْكُمْ وَلَا تَقْسَمُوا أَنْفُسَكُمْ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٢٩﴾

وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ عُدْوَانًا وَظُلْمًا فَسَوْفَ نُصْلِيهِ
نَارًا وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

إِنْ تَجْتَنِبُوا كُتُبَ مَا تُنْهَوْنَ عَنْهُ
نُكَفِّرْ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَنُدْخِلَكُمْ
مُدْخَلَ كَرِيمٍ ﴿٣١﴾

وَلَا تَتَمَنَّوْا مَا فَضَّلَ اللَّهُ بِهٖ بَعْضَكُمْ عَلَى
بَعْضٍ لِّلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبُوا
وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِّمَّا كَسَبْنَ وَسَأَلُوا
اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٣٢﴾

33. Hər kəs üçün valideynlərin və yaxın qohumların qoyub getdikləri maldan öz paylarını alacaq varislər təyin etdik. Siz də əhd bağladığınız kəslərin paylarını özlərinə verin. Həqiqətən, Allah hər şeyə Şahiddir.

34. Allahın onlardan birini digərindən üstün etdiyinə və öz mallarından xərclədiklərinə görə kişilər qadınlar üzərində himayəçidirlər. Əməlisaleh qadınlar Allaha itaət edər və qorunması lazım gələn şeyləri Allahın himayəsi sayəsində qoruyub saxlayarlar. Özbaşınalıq etmələrindən qorxduğunuz qadınlara nəsihət edin, yataqda onları tərk edin və onları döyün! Əgər sizə itaət etsələr, onlara əziyyət vermək üçün başqa yol axtarmayın. Həqiqətən, Allah Ucadır, Böyükdür.

35. Əgər ər-arvad arasında ixtilaf olacağından qorxsanız, onda kişinin ailəsindən bir hakim və qadının ailəsindən bir hakim göndərin. Əgər bunlar islah etmək istəsələr, Allah da onları barışdırar. Həqiqətən, Allah Biləndir, hər şeydən Xəbərdardır.

36. Allaha ibadət edin və heç bir şeyi Ona şəriq qoşmayın! Valideynlərə, qohum-əqrəbaya, yetimlərə, kasıblara, yaxın və uzaq qonum-qonşuya, yol yoldaşına, müsafirə və sahib olduğunuz kölə və kənizlərə yaxşılıq edin! Həqiqətən, Allah lovğalıq edənləri və özünü öyənləri sevmir.

وَلِكُلِّ جَعَلْنَا مَوَالِيَ مِمَّا تَرَكَ
الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلذَّيِّتِ عَقَدَتْ
أَيْمَنُكُمْ فَأَتَوْهُم تَصِيَّبَهُمْ إِنْ اللَّهُ
كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٣٣﴾

الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ
اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ
أَمْوَالِهِمْ فَأَلْصَقَهُمُ الْحَدُّ فَتُنِتَ حَفِظَتْ
لِلْعَيْنِ بِمَا حَفِظَ اللَّهُ وَالَّتِي
تَخَافُونَ نُشُورَهُنَّ فَعِظُوهُنَّ
وَأَهْجُرُوهُنَّ فِي الْمَضَاجِعِ وَأَضْرِبُوهُنَّ
فَإِنْ أَطَعَكُمْ فَلَا تَبْغُوا عَلَيْهِنَّ سَبِيلًا
إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٤﴾

وَإِنْ خِفْتُمْ شِقَاقَ بَيْنِهِمَا فَابْعَثُوا حَكَمًا
مِّنْ أَهْلِهِ وَحَكَمًا مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ يُرِيدَا
إِصْلَاحًا يُوَفِّقِ اللَّهُ بَيْنَهُمَا إِنْ اللَّهُ
كَانَ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٣٥﴾

* وَأَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تُشْرِكُوا بِهِ
شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَبِذِي الْقُرْبَى
وَالْيَتَامَى وَالْمَسْكِينِ وَالْجَارِ ذِي
الْقُرْبَى وَالْجَارِ الْجَبِ وَالصَّاحِبِ
بِالْجَبِ وَأَيْنَ السَّبِيلِ وَمِمَّا مَلَكَتْ
أَيْمَنُكُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يُحِبُّ مَن
كَانَ مُخْتَالًا فَتُورًا ﴿٣٦﴾

37. O kəslər ki, xəsislik edir və insanları da xəsisliyə sövq etdirirlər, Allahın Öz lütfündən onlara verdiyini gizlədirlər. Biz kafirlər üçün alçalıcı bir əzab hazırlamışıq.

38. Və o kəslər ki, öz mallarını insanlara göstərmək məqsədilə xərcləyir, Allaha və Axirət gününə inanmırlar. Kimin yoldaşı şeytandırsa, necə də pis yoldaşdır o!

39. Məgər onlar Allaha və Axirət gününə iman gətirib Allahın onlara verdiyi ruzidən Onun yolunda xərcləsəydilər, nə itirərdilər? Allah onların hər bir işini bilir.

40. Həqiqətən, Allah zərrə qədər də olsa zülm etməz. Əgər qulun gördüyü iş yaxşı əməl olarsa, Allah bunu artırır və Öz tərəfindən böyük mükafat verir.

41. Biz hər ümmətdən bir şahid gətirəcəyimiz və səni də onlara şahid gətirəcəyimiz zaman onların halı necə olacaq?

42. Küfr edib Peyğəmbərə asi olanlar o gün yerin altına girməyi arzu edəcəklər. Onlar heç bir sözü Allahdan gizlədə bilməyəcəklər.

43. Ey iman gətirənlər! Sərxoş ikən nə dediyinizi anlayana qədər və cinsi əlaqədən sonra natəmiz olduğunuz halda, – yolda olan müsafirlər istisna

الَّذِينَ يَبْتَغُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ
بِالْبُخْلِ وَيَكْتُمُونَ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ
مِنْ فَضْلِهِ وَأَعْتَزَلُوا إِلَى الْكَافِرِينَ عَذَابًا
مُهِينًا ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ رِئَاءَ النَّاسِ
وَلَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ
يَكُنِ الشَّيْطَانُ لَهُ قَرِينًا فَسَاءَ قَرِينًا ﴿٣٨﴾

وَمَا ذَا عَلَيْهِمْ لَوْ آمَنُوا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقَهُمُ اللَّهُ وَكَانَ اللَّهُ
بِهِمْ عَلِيمًا ﴿٣٩﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ شَيْئًا ذَرَّةً وَإِنْ تَكَ
حَسَنَةً نَّضَاعِفْهَا وَتُؤْتِ مِنْ لَدُنْهُ
أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

فَكَيْفَ إِذَا جِئْنَا مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ بِشَهِيدٍ
وَجِئْنَا بِكَ عَلَى هَؤُلَاءِ شَهِيدًا ﴿٤١﴾

يَوْمَئِذٍ يَدْعُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَيَصْعَقُونَ
الرُّسُلَ لَوْ تُسَوَّى بِهِمُ الْأَرْضُ وَلَا يَكْتُمُونَ
اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٤٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْرُبُوا الصَّلَاةَ وَالنَّعْمَ
سُكْرَىٰ حَتَّىٰ تَعْلَمُوا مَا تَقُولُونَ
وَلَا جُنُبًا إِلَّا عَابِرِي سَبِيلٍ حَتَّىٰ تَغْتَسِلُوا

olmaqla – qüsl edənədək namaza yaxınlaşmayım. Əgər xəstə və ya səfərdə olsanız, yaxud sizlərdən biri ayaq yolundan gəlibsə və ya qadınlarla yaxınlıq etmişsinizsə, su tapmasanız, təmiz torpaqla təyəmmümü edin, üzünüzə və əllərinizə sürün! Həqiqətən, Allah öfv edəndir, Bağışlayandır.

44. Kitabdan özlərinə pay verilmiş kəsləri görmürsənmi ki, onlar azğınlığı satın alıblar və sizi də doğru yoldan azdırmaq istəyirlər?
45. Allah sizin düşmənlərinizi daha yaxşı tanıyır. Himayəçi olaraq Allah kifayət edər! Yardımçı olaraq Allah yetər!
46. Yəhudilərdən bəziləri kəlmələrin yerini dəyişdirir, dillərini əyərək və dinə tənə vuraraq: “Eşitdik və asi olduq!”, “eşidilməyəni eşit!”, “bizə qayğı göstər!” – deyirlər. Əgər onlar: “Eşitdik və itaət etdik!”, “eşit!”, “bizə nəzər yetir!” – desəydilər, əlbəttə, onlar üçün daha xeyirli və daha doğru olardı. Lakin Allah küfrlərinə görə onları lənətlədi. Onlar olduqca az inanırlar, yaxud onların yalnız az bir hissəsi iman gətirir.
47. Ey Kitab verilmişlər! Üzləri sıyırıb dümdüz edərək arxalarına çevirməmişdən, yaxud şənbə əhlini lənətlədiyimiz kimi onları da lənətləməmişdən öncə yanınızda olanı təsdiqləyici kimi nazil

وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَوْ عَلَىٰ سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِّنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمْ يَأْتِ الْيَسَاءَ فَلَمْ يَجِدْ مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِوُجُوْهِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٤٧﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُشْكِرُونَ الصَّلَاةَ وَيُرِيدُونَ أَن يُقْبَلُوا السَّيِلَ ﴿٤٨﴾

وَاللَّهُ أَخْلَعُهُمْ بِأَعْدَائِكُمْ وَكَفَى بِاللَّهِ وَلِيًّا وَكَفَى بِاللَّهِ نَصِيرًا ﴿٤٩﴾

مِّنَ الَّذِينَ هَادُوا يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ عَن مَّوَاضِعِهَا وَيَقُولُونَ سَمِعْنَا وَعَصَيْنَا وَأَسْمَعُ غَيْرَ مُسْمِعٍ وَرَاعَيْنَا لَنَا بِالْحَسَنَةِ وَطَعْنَا فِي الَّذِينَ وَلَّوْا أَنفُسَهُمْ قَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَسْمَعُ وَأَنْظُرْ بَلَىٰ لَّكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَقْوَمَ وَلَٰكِن لَّعَنَهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ ءَامِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا مُصَدِّقًا لِّمَا مَعَكُمْ مِّن قَبْلِ أَن نَّطْمِسَ وُجُوهَ الْفَاسِقِينَ ءَالَىٰ أَدْبَارِهِمْ أَوْ نَلْعَنَهُمْ كَمَا لَعَنَّا أَصْحَابَ السَّبْتِ وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٥١﴾

etdiyimiz Qurana iman gətirin!
Allahın əmri mütləq yerinə
yetəcəkdir.

48. Şübhəsiz ki, Allah Özünə şərik qoşulmasını bağışlamaz, bundan başqa *günahları* isə istədiyi kimsəyə bağışlayar. Allaha şərik qoşan kəs iftira atmaqla böyük bir günah etmiş olur.
49. Özlərini öyənləri görmürsənmi? Xeyr! Allah istədiyini tərifləyər və onlara xurma çərdəyindəki lif qədər haqsızlıq edilməz.
50. Bax, necə də Allaha qarşı yalan uydururlar. Bu, açıq-aşkar günah sayılmaq üçün kifayət edər!
51. Kitabdan pay verilmiş kəsləri görmədinmi? Özləri cibə və tağuta inanmaqla yanaşı hələ bir kafirlər üçün də: “Bunlar möminlərdən daha doğru yoldadırlar” – deyirlər.
52. Onlar Allahın lənətlədiyi kəslərdir. Allah kimi lənətləyarsə, ona heç bir yardımçı tapmazsan.
53. Yoxsa hökmranlıqdan onların bir payı vardır? Elə olsaydı, onlar insanlara xurma çərdəyinin bir qırıntısını belə verməzdilər.
54. Yoxsa onlar Allahın Öz lütfündən insanlara verdiyi şeyə görə onlara həsəd aparırlar? Biz İbrahimin nəslinə də Kitab və Hikmət bəxş

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا ﴿٤٨﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يُزَكُّونَ أَنْفُسَهُمْ بَلِ اللَّهُ يُزَكِّي مَن يَشَاءُ وَلَا يُلَظْمُونَ قَبِيلًا ﴿٤٩﴾

أَنْظُرْ كَيْفَ يَقْضَوْنَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَكَفَىٰ بِهِ إِثْمًا مُّبِينًا ﴿٥٠﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ أُوتُوا نَصِيبًا مِّنَ الْكِتَابِ يُؤْمِنُونَ بِالْجَنَّةِ وَالطَّاعُوتِ وَيَقُولُونَ لِلَّذِينَ كَفَرُوا هَؤُلَاءِ أَهْدَىٰ مِنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا سَبِيلًا ﴿٥١﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ وَمَن يَلْعَنِ اللَّهُ فَلَن تَجِدَ لَهُ نَصِيرًا ﴿٥٢﴾

أَمْ لَهُمْ نَصِيبٌ مِّنَ الْمُلْكِ فَإِذَا لَا يُوَفُّونَ النَّاسَ نَقِيرًا ﴿٥٣﴾

أَمْ يَحْسُدُونَ النَّاسَ عَلَىٰ مَا آتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ فَقَدْ ءَاتَيْنَا آلَ إِبْرَاهِيمَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَءَاتَيْنَاهُمْ مُّلْكًا عَظِيمًا ﴿٥٤﴾

etmiş və onlara böyük bir səltənət vermişdik.

55. Onlardan kimi Muhəmmədə iman gətirdi, kimi də ondan üz çevirdi. Yandırılıb-yaxan od kimi Cəhənnəm onlara yetər.

56. Şübhəsiz ki, ayələrimizi inkar edənləri odda yandıracağıq. Hər dəfə onların dəriləri yandıqca, əzabı daim dadsınlar deyə, Biz o dəriləri başqa dərilərlə əvəz edəcəyik. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

57. İman gətirib saleh əməllər işləyənləri isə ağacları altından çaylar axan, içində əbədi məskunlaşacaqları Cənnət bağlarına daxil edəcəyik. Onlar üçün orada pak zövcələr vardır. Biz onları sıx kölgəliklərdə yerləşdirəcəyik.

58. Həqiqətən, Allah sizə əmanətləri sahiblərinə qaytarmanızı və insanlar arasında hökm verərkən ədalətlə hökm vermənizi əmr edir. Allahın sizə verdiyi bu öyüd-nəsihət necə də gözəldir! Şübhəsiz ki, Allah Əşidəndir, Görəndir.

59. Ey iman gətirənlər! Allaha və Elçisinə itaət edin, həm də özünüzdən olan rəhbərlərə şəriətə uyğun şəkildə itaət edin. Əgər bir şey haqqında mübahisə etsəniz, Allaha və Axirət gününə inanırsınızsa, Allaha və Onun Elçisinə müraciət edin. Bu, sizin

فَمِنْهُمْ مَّنْ ءَامَنَ بِهِ وَمِنْهُمْ مَّنْ صَدَعَتْهُ
وَكُنْ مِنْهُمْ سَعِيرًا ﴿٥٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا سَوْفَ نُصْلِيهِمْ نَارًا
كُلَّمَا نَضِجَتْ جُلُودُهُمْ بِدَلِّهِمْ جُلُودًا أُخْرَىٰ
لِيَذُوقُوا الْعَذَابَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَنُدْخِلُهُمْ
جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا
أَبَدًا لَّهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُّطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا
ظِلٌّ ظِلِيلًا ﴿٥٧﴾

﴿٥٨﴾ إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ
أَهْلِهَا وَإِذَا حَكَمْتُمْ بَيْنَ النَّاسِ أَنْ
تَحْكُمُوا بِالْعَدْلِ إِنَّ اللَّهَ نِعِمَّا يَعِظُكُمْ بِهِ
إِنَّ اللَّهَ كَانَ سَمِيعًا بَصِيرًا ﴿٥٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ
وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ فَإِنْ تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَرُدُّوهُ
إِلَى اللَّهِ وَالرَّسُولِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٥٩﴾

üçün daha xeyirli və nəticə etibarilə daha yaxşıdır.

60. Sənə nazil edilənə və səndən əvvəl nazil edilənlərə iman gətirdiklərini iddia edənləri görmədinmi? Onlar mühakimə olunmaları üçün tağuta müraciət etmək istəyirlər. Halbuki onlara tağuta inanmamaq əmr olunmuşdur. Şeytan isə onları dərin bir azgınlığa salmaq istəyir.

61. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə və Elçisinə tərəf gəlin!” – deyildikdə, münafıqların səndən nifrətlə üz çevirdiklərini görürsən.

62. Öz əlləri ilə törətdikləri əməllərə görə onlara müsibət üz verdikdən sonra sənənin yanına gəlib: “Biz ancaq yaxşılıq etmək və mübahisə edənləri barışdırmaq istədik!” – deyə Allaha and içdikdə onların halı necə olacaq?

63. Onlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlblərində olanı bilir. Elə isə onlardan üz döndər, onlara öyüd-nəsihət ver və özləri barədə onlara təsir göstərə biləcək söz söylə.

64. Biz hər bir elçini, Allahın izni ilə, ona məhz itaət edilsin deyə göndərdik. Əgər onlar özlərinə zülm etdikləri zaman sənənin yanına gəlib Allahdan bağışlanma diləsəydilər və Peyğəmbər də onlar üçün bağışlanma diləsəydi, əlbəttə ki, Allahın tövbələri qəbul edən və Rəhmli olduğunu görərdilər.

الَّذِينَ إِلَى الَّذِينَ يَرْغَبُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا
بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ
يُرِيدُونَ أَن يُنَاجُواكَ إِلَى الضَّلَاطِ
وَقَدْ أُعْزِمُوا أَن يَكْفُرُوا بِقِيَّةٍ وَيُرِيدُ
الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿٦٠﴾

وَلَمَّا قِيلَ لَهُمْ تَوَالَوْا إِلَىٰ مَا أُنْزِلَ
أَلَهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ
يَصُدُّونَ عَنْكَ صُدُودًا ﴿٦١﴾

فَكَتَيْفَ إِذَا أَصَابَتْهُمُ مُصِيبَةٌ بِمَا
قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَنُجِرَوا وَلَوْ يَخْلَعُونَ بِاللَّهِ
إِنْ أَرَادْنَا إِلَّا إِتَّخَذْنَا وَتُوفِيقًا ﴿٦٢﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يَعْلَمُ اللَّهُ مَا فِي
قُلُوبِهِمْ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَعِظْهُمْ
وَقُلْ لَهُمْ فِي أَنفُسِهِمْ قَوْلًا بَلِيغًا ﴿٦٣﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا لِنُطَاعَ
بِإِذْنِ اللَّهِ وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا
أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ
وَأَسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا
أَلَّهُ تَوَّابًا رَّحِيمًا ﴿٦٤﴾

65. Xeyr! Sənin Rəbbinə and olsun ki, onlar öz aralarında baş verən çəkişmələrdə səni hakim hesab etməyincə, sonra da verdiyin hökmlərə görə özlərində bir sıxıntı duymadan tam təslim olmayınca iman gətirmiş olmazlar.
66. Əgər Biz onlara: “Özünüzü (aramızdakı günahkarları) öldürün və yaxud yurdlarınızdan çıxın!” – deyə buyurmuş olsaydıq, içərilərindən çox azı bunu yerinə yetirərdi. Əgər onlar özlərinə verilən öyüd-nəsihətlərə əməl etsəydilər, əlbəttə, bu, onlar üçün daha xeyirli və daha mükəmməl olardı.
67. Onda Biz də onlara Öz tərəfimizdən böyük bir mükafat verər
68. və onları doğru yola yönəldərdik.
69. Allaha və Onun Elçisinə itaət edənlər Allahın onlara nemət olaraq bəxş etdiyi peyğəmbərlərlə, sidq ürəkdən inananlarla, şəhidlərlə və əməlisalehlərlə birlikdə olacaqlar. Onlar necə də gözəl dostlardır.
70. Bu lütf Allahdandır. Bilən olaraq Allah kifayət edir.
71. Ey iman gətirənlər! Ehtiyatınızı əldən verməyin, düşməənə qarşı ya bölüklərlə, ya da hamınız birgə çıxın.
72. İçərinizdə elələri də var ki, cihad çıxdıqda özlərini yubandırar və sizə bir müsibət üz vermiş olduqda: “Allah mənə mərhəmət göstərdi ki,

فَلَا وَرَيْكَ لَا تَقُولُونَ حَتَّىٰ يَحْكُمُوا
فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي
أَنْفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا
تَسْلِيمًا ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّا كَتَبْنَا عَلَيْهِمْ أَنِ اقْتُلُوا أَنْفُسَكُمْ
أَوْ اخْرَجُوا مِنْ دِيَارِكُمْ مَا فَعَلُوهُ إِلَّا قَلِيلٌ
مِّنْهُمْ وَلَوْ أَنَّهُمْ فَعَلُوا مَا يُوعَظُونَ بِهِ
لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَأَشَدَّ تَثْبِيثًا ﴿٦٦﴾

وَإِذَا لَأَتَيْنَهُمْ مِنْ لَدُنَّا أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٦٧﴾

وَلَهَدَيْنَاهُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٦٨﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَالرَّسُولَ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الَّذِينَ
أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ
وَالصِّدِّيقِينَ وَالشُّهَدَاءِ وَالصَّالِحِينَ
وَحَسُنَ أُولَٰئِكَ رَفِيقًا ﴿٦٩﴾

ذَٰلِكَ الْفَضْلُ مِنَ اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ عَلِيمًا ﴿٧٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اخْذُوا حِذْرَكُمْ
فَاتَّقُوا بُيُوتَ أَنْفُسِكُمْ وَاجْتَمِعُوا ﴿٧١﴾

وَأَنْ مِنْكُمْ لَمَنْ لَيُبَطِّلَنَّ فَإِنْ أَصَابَكُمْ
مُصِيبَةٌ قَالْ قَدْ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيَّ إِذْ لَمْ
أَكُنْ مَعَهُمْ شَهِيدًا ﴿٧٢﴾

mən onlarla birlikdə bəlaya düşər
olmadım” – deyər.

73. Əgər Allahdan sizə bir lütf yetişərsə,
onda guya sizinlə onun arasında heç
vaxt bağlılıq olmamış kimi: “Kaş
mən də onlarla birlikdə olub böyük
bir uğur qazanaydım!” – deyər.

وَلَيْنِ أَصَبَكُمْ فَضْلٌ مِنَ اللَّهِ لَيَقُولُنَّ كَأَن لَّمْ تَكُن بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُ مَوَدَّةٌ يَلَيْسَ لِي بِكُنْتُمْ مَعَهُمْ فَأَفُوزَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٧٣﴾

74. Qoy dünya həyatını atıb axirəti satın
alanlar Allah yolunda vuruşsunlar.
Kim Allah yolunda vuruşub
öldürülərsə və ya qalib gələrsə, Biz
ona böyük bir mükafat verəcəyik.

﴿فَلْيُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ الَّذِينَ يَشْرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ وَمَن يُقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيُقَاتِلْ أَوْ يُقَاتَلْ فَسَوْفَ نَأْتِيَهُ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٧٤﴾﴾

75. Sizə nə olub ki, Allah yolunda və:
“Ey Rəbbimiz! Bizi əhalisi zalım
olan bu şəhərdən çıxart, bizə Öz
tərəfindən bir himayəçi təyin et, bizə
Öz tərəfindən bir yardımçı təyin
et!” – deyən zəif kişilər, qadınlar və
uşaqlar uğrunda vuruşmursunuz?

وَمَا لَكُمْ لَا تُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالْمُسْتَضْعَفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ وَالْوِلْدَانِ الَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْ هَذِهِ الْقَرْيَةِ الظَّالِمُ أَهْلُهَا وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ وَلِيًّا وَاجْعَل لَّنَا مِن لَّدُنكَ نَصِيرًا ﴿٧٥﴾

76. Möminlər Allah yolunda, kafirlər
isə tağut yolunda vuruşurlar. Elə
isə şeytanın dostları ilə vuruşun!
Şübhəsiz ki, şeytanın hiyləsi zəifdir.

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الظَّالِمِينَ فَتَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا ﴿٧٦﴾

77. Məgər sən, özlərinə: “Müharibədən
əl çəkin, namaz qılın və zəkat
verin!” – deyilən kəsləri görmədinmi?
Onlara vuruşmaq vacib edildikdə,
içərilərindən bir dəstəsi Allahdan
qorxduqları kimi və ya daha artıq
qorxu ilə insanlardan qorxdular və:
“Ey Rəbbimiz! Vuruşmağı nə üçün
bizə vacib etdin? Nə olardı ki, bizə
yaxın vaxtadək möhlət verəydin!” –

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ قِيلَ لَهُمْ كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ فَلَمَّا كُتِبَ عَلَيْهِمُ الْقِتَالُ إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ يَخْشَوْنَ النَّاسَ كَخَشْيَةِ اللَّهِ أَوْ أَشَدَّ خَشْيَةً وَقَالُوا رَبَّنَا لِمَ كُتِبَ عَلَيْنَا الْقِتَالُ لَوْلَا أَخَّرْتَنَا إِلَى أَجَلٍ قَرِيبٍ قُلْ مَتَاعُ الدُّنْيَا قَلِيلٌ وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّمَنِ اتَّقَى وَلَا يُظْلَمُونَ فَتِيلًا ﴿٧٧﴾

dedilər. De: “Dünyanın ləzzəti azdır. Müttəqilər üçün isə axirət daha xeyirlidir. Sizə xurma çərdəyindəki lif qədər belə haqsızlıq edilməz”.

78. Harada olursunuzsa olun, ölüm sizi haqlayacaq. Hətta yüksək qalalarda olsanız belə. Onlara bir yaxşılıq üz verdikdə: “Bu, Allahdandır!” – deyər, bir pislik üz verdikdə isə: “Bu, səndəndir!” – deyərlər. De: “Hamısı Allahdandır!” Bu adamlara nə olub ki, az qala söz də anlamırlar?

79. Sənə gələn yaxşılıq Allahdandır, sənə başına gələn bəla isə sənə özündəndir. Biz səni insanlara elçi göndərdik. Şahid olaraq Allah kifayət edə.

80. Kim Peyğəmbərə itaət edərsə, Allaha itaət etmiş olar, kim üz çevirərsə, bil ki, Biz səni onlara gözətçi göndərməmişik.

81. Onlar: “İtaət edirik!” – deyirlər. Sənənin yanından çıxıb getdikdə isə onların bir qismi gecələr bir yerə yığılıb sənə dediyyənin əksinə tədbir görürlər. Allah onların gecələr nə tədbir gördüklərini yazır. Onlardan üz döndər və Allaha təvəkkül et! Qoruyan olaraq Allah yetər.

82. Məgər onlar Quran barəsində düşünməlirmidi? Əgər o, Allahdan başqası tərəfindən olsaydı, əlbəttə, onda çoxlu ziddiyyət tapardılar.

أَتَيْنَاكُمْ كُنُوزًا يُذْرِكُ الْمَوْتَ وَلَوْ كُنْتُمْ بِرُوحٍ مُّسَيَّدَةٍ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَإِنْ تُصِيبْكُمْ سَيِّئَةٌ يَقُولُوا هَذِهِ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ قُلْ كُلُّ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ فَهَالِكٌ هَؤُلَاءِ الْقَوْمِ لَا يَفْقَهُونَ حَدِيثًا ﴿٧٨﴾

مَا أَصَابَكُمْ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنَ نَفْسِكُمْ وَأَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ رَسُولًا وَكُنْتُمْ بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٧٩﴾

مَنْ يُطِيعِ الرَّسُولَ فَقَدْ أَطَاعَ اللَّهَ وَمَنْ تَوَلَّى فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ﴿٨٠﴾

وَيَقُولُونَ طَاعَةٌ فَإِذَا بَرَأْنَاهُ مِنْ عِنْدِكَ بَيَّتَ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ غَيْرَ الَّذِي تَقُولُ وَاللَّهُ يَكْتُبُ مَا يُبَيِّتُونَ فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿٨١﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُرْقَةُ أَنْ تَوْكَانَ مِنْ عِنْدِ غَيْرِ اللَّهِ لَوْ جُذِرَ فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا ﴿٨٢﴾

83. Onlara əmin-amanlıq və ya qorxu xəbəri gəldikdə, onu yayarlar. Halbuki bunu Peyğəmbərə və özlərindən olan nüfuz sahiblərinə çatdırsaydılar, içərilərindən onun mahiyyətinə varan kəslər o xəbəri bilərdilər. Əgər sizə Allahın lütfü və rəhmi olmasaydı, əlbəttə, az bir qisminiz istisna olmaqla, hamınız şeytana uyardınız.

84. Sən Allah yolunda vuruş! Sən ancaq özünə cavabdehsən. Möminləri də döyüşə təşviq et! Ola bilsin ki, Allah kafirlərin qüvvəsinin qarşısını alsın. Allahın qüvvəsi daha çox, cəzası daha şiddətlidir.

85. Kim yaxşı bir işə vasitəçilik etsə, ona bunun savabından bir pay düşər, kim də pis bir işə vasitəçilik etsə, ona da onun günahdan bir pay düşər. Allah hər şeyi Qoruyandır.

86. Biri sizinlə salamlaşdığı zaman siz onun salamını daha böyük ehtiramla alın və ya verilən salamı olduğu kimi qaytarın! Həqiqətən, Allah hər şeyin haqq-hesabını çəkəndir.

87. Özündən başqa məbud olmayan Allah, baş verəcəyinə şübhə edilməyən Qiyamət günü sizi mütləq bir yerə toplayacaqdır. Verdiyi xəbərdə Allahdan daha doğru söyləyən kim ola bilər?

88. Sizə nə oldu ki, münafıqlar barəsində iki dəstəyə ayrıldınız? Halbuki Allah

وَإِذَا جَاءَهُمْ أَمْرٌ مِنَ الْأَمْنِ أَوِ الْخَوْفِ أَذَاعُوا بِهِ وَلَوْ رَدُّوهُ إِلَى الرَّسُولِ وَإِلَى أُولِي الْأَمْرِ مِنْهُمْ لَعَلِمَهُ الَّذِينَ يَسْتَنَيطُونَهُ مِنْهُمْ وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ كُنُوزَ رَحْمَتِهِمْ لَا تَبِعْتُمْ الشَّيْطَانَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٣﴾

فَقَاتِلْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا تُكَلَّفُ إِلَّا نَفْسُكَ وَاعْرِضْ الْمَوْمِنِينَ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَكْفِ بِأَسْ أَلَّذِينَ كَفَرُوا وَاللَّهُ أَشَدُّ بِأَسَاوَأَشَدُّ تَنكِيلًا ﴿٨٤﴾

مَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً حَسَنَةً يَكُنْ لَهُ نَصِيبٌ مِنْهَا وَمَنْ يَشْفَعْ شَفْعَةً سَيِّئَةً يَكُنْ لَهُ كِفْلٌ مِنْهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُقِيسًا ﴿٨٥﴾

وَإِذَا حُدِّثْتُمْ بِحَدِيثٍ مِنْ أَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رَدُّهَا إِنْ اللَّهُ كَانَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَسِيبًا ﴿٨٦﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا ﴿٨٧﴾

﴿فَمَا الْحُكْمُ فِي الْمُنَافِقِينَ وَفَتَنَ وَاللَّهُ

onları etdikləri əməllərə görə geriyyə qaytarmışdır. Siz Allahın azdırdığı kimsəni doğru yola yönəltməkmi istəyirsiniz? Allahın azdırdığı kimsə üçün heç bir yol tapa bilməzsən.

89. Onlar özləri küfr etdikləri kimi, sizin də küfr edib onlarla eyni olmanızı istəyərlər. Onlar Allah yolunda hicrət etməyincə onlardan özünü də dost tutmayın. Əgər üz çevirsələr, onları harada görsəniz, tutub öldürün. Onlardan nə bir dost, nə də bir köməkçi tutun.

90. Ancaq sizinlə aralarında müqavilə olan bir camaata qoşulanlar, ya da sizinlə və ya öz camaatı ilə vuruşacaqlarından köksləri sıxıldığı üçün sizin yanınıza gələn kimsələr istisnadır. Əgər Allah istəsəydi, onları sizə qarşı qaldırardı və onlar da sizinlə vuruşardılar. Əgər onlar sizdən aralanıb geri çəkilsələr, sizinlə vuruşmasalar və sizə sülh təklif etsələr, Allah sizə onlara qarşı vuruşmanıza yol vermez.

91. Siz bir başqalarına da rast gələcəksiniz ki, onlar həm sizdən, həm də öz camaatından arxayın olmaq istəyərlər. Onlar hər dəfə fitnəyə qaytarıldıqda gözüyumulu ona qoşularlar. Əgər onlar sizdən aralanıb geri çəkilməsələr, sizə sülh təklif etməsələr və sizdən əl çəkməsələr, onlara harada rast

أَرْكَسَهُمْ بِمَا كَسَبُوا أَتُرِيدُونَ أَنْ تَهْدُوا مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿٨٩﴾

وَدُّوا أَنْ تُكْفِرُوا كَمَا كَفَرُوا أَفَتَكُونُونَ سَوَاءً
فَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ أَوْلِيَاءَ حَتَّىٰ يَهَاجِرُوا
فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَإِنْ تَوَلَّوْا فُحِّدُوهُمْ وَأَقْلُوهُمْ
حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَرَثَةً
وَلَا نَصِيرًا ﴿٩٠﴾

إِلَّا الَّذِينَ يَصِلُونَ إِلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ
مِيثَاقٌ أَوْ جَاءَ وَكُمْ حَصْرَتٌ صُدُّوا عَنْكُمْ
يُقَاتِلُوكُمْ أَوْ يَقَاتِلُوا قَوْمَهُمْ وَلَوْ شَاءَ
اللَّهُ لَسَاطَعُكُمْ عَلَيْكُمْ فَلَقَاتِلُوكُمْ فَإِنْ
أَعْتَزَلْتُمُوهُمْ فَلَمْ يَقَاتِلُوكُمْ وَالْقُوا إِلَيْكُمْ
الْأَمْرَ فَمَا جَعَلَ اللَّهُ لَكُمْ عَلَيْهِمْ سَبِيلًا ﴿٩١﴾

سَتَجِدُونَ الْعَٰرِضِينَ يُرِيدُونَ أَنْ يَأْمَنُوكُمْ
وَيَأْمَنُوا قَوْمَهُمْ كُلٌّ مَّا رَدُّوا إِلَىٰ الْفِتْنَةِ
أَرْكَسُوا فِيهَا فَإِنْ لَّمْ يَعْتَزِلُوكُمْ وَيُلَاقُوا
إِلَيْكُمْ بِالْأَمْرِ فَلَمَّا كَفَتْ أَيْدِيَهُمْ فَخُذُوهُمْ
وَأَقْلُواهُمْ حَيْثُ تُقْبَضُوهُمْ وَأُولَٰئِكَ
جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا ﴿٩٢﴾

gəlsəniz, tutub öldürün. Biz onlara qarşı sizə açıq-aydın dəlil verdik.

92. Xəta istisna olmaqla heç bir möminə başqa bir mömini öldürmək yaraşmaz. Hər kəs səhvən bir mömini öldürərsə, bir mömin kölə azad etməli və ölən ailəsinə qanbahası verməlidir. Onların sədəqə verməsi – qatili əfv etməsi isə istisnadır. Əgər o ölən kimsə, mömin olduğu halda, sizə düşmən olan bir camaatdandarsa, onda qatil mömin bir kölə azad etməlidir. Əgər o, sizinlə aralarında müqavilə olan bir camaatdandarsa, onda qatil onun ailəsinə qanbahası verməli və mömin bir kölə azad etməlidir. Bunları etməyə imkan tapa bilməyən kəs Allah tərəfindən tövbəsinin qəbul olması üçün iki ay ardıcıl oruc tutmalıdır. Allah Biləndir, Müdrikdir.

93. Hər kəs qəsdən bir mömini öldürərsə, onun cəzası içərisində əbədi qalacağı Cəhənnəm olar. Allah ona qəzəblənər, onu lənətləyər və onun üçün böyük bir əzab hazırlayar.

94. Ey iman gətirənlər! Allah yolunda döyüşə çıxdığınız zaman kiminlə vuruşacağınızı yəqin edin və sizə salam verən şəxsə, dünya həyatının fani mənfəətinə can ataraq: "Sən mömin deyilsən!" – deməyin. Allah yanında çox qənimətlər vardır. Əvvəllər siz də belə idiniz, Allah

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ أَنْ يَقْتُلَ مُؤْمِنًا إِلَّا خَطَاً وَمَنْ قَتَلَ مُؤْمِنًا خَطَاً فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَرِيبَةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهَا إِلَّا أَنْ يَصَّدَّقُوا فَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانَ مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِيثَاقٌ فَدْيَةٌ مُسْلَمَةٌ إِلَى أَهْلِهَا وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَالُهُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٩٢﴾

وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُّتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعَنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا ﴿٩٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا حَرَبْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَتَيَسَّرُوا وَلَا تَقُولُوا لِمَنْ أَلْفَقَ إِلَيْكُمْ السَّلَامَ أَنْتُمْ مُؤْمِنُونَ تَبْتَغُونَ عَرَضَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَوَيْدَ اللَّهِ مَعَ الْعَاقِلِينَ كَذَلِكَ كُنْتُمْ مِنْ قَبْلُ فَمَنَّ اللَّهُ

sizə mərhəmət göstərdi. Odur ki, kiminlə vuruşacağınızı yəqin edin! Şübhəsiz ki, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

95. Möminlərdən – üzürlülər istisna olmaqla – evdə oturanlarla Allah yolunda öz malları və canları ilə cihad edənlər eyni olmazlar. Allah öz malları və canları ilə cihad edənləri evdə oturanlardan dərəcə etibarilə üstün etdi. Allah onların hamısına ən gözəl nemət vəd etmişdir. Allah mücahidləri evdə oturanlardan böyük bir mükafatla üstün etmişdir.

96. Bu, Onun tərəfindən möminlərə nəsib olan dərəcələr, bağışlanma və mərhəmətdir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

97. Mələklər özlərinə zülm edənlərin canlarını alarkən onlara: “Siz nə halda idiniz?” – deyəcəklər. Onlar: “Biz yer üzündə zəif insanlar idik!” – deyəcəklər. Mələklər də onlara: “Məgər Allahın torpağı o qədər geniş deyildimi ki, siz orada hicrət edəydiniz?” – deyəcəklər. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Ora nə pis dönüş yeridir.

98. Ancaq zülmə qarşı çarə tapmağa qadir olmayan və hicrət etməyə yol tapa bilməyən zəif kişi, qadın və uşaqlar istisnadır.

عَلَيْكُمْ فَتَبَيَّنُوا إِنْ أَلَّفَهُ كَانَ
بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرًا ﴿٩٥﴾

لَا يَسْتَوِي الْقَاعِدُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ غَيْرُ أُولِي الضَّرَرِ
وَالْمُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ
فَضَّلَ اللَّهُ الْمُجَاهِدِينَ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ عَلَى
الْقَاعِدِينَ دَرَجَةً وَكَذَلِكَ وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَفَضَّلَ اللَّهُ
الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿٩٦﴾

دَرَجَاتٍ مِّنْهُ وَمَغْفِرَةً وَرَحْمَةً وَكَانَ اللَّهُ
غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿٩٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَالِمَا أَتَوْا
قَالُوا لَهُمْ كُنْتُمْ قَالُوا كُنَّا مُسْتَضْعِفِينَ فِي الْأَرْضِ
قَالُوا أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَسِعَةً فَهَاجِرُوا فِيهَا
قَالُوا بَلَىٰ مَا أُولَئِكَ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٩٨﴾

إِلَّا الْمُسْتَضْعِفِينَ مِنَ الرِّجَالِ وَالنِّسَاءِ
وَالْوِلْدَانِ لَا يَسْتَطِيعُونَ حِيلَةً وَلَا يَهْتَدُونَ
سَبِيلًا ﴿٩٩﴾

99. Ola bilsin ki, Allah onları əfv etsin. Həqiqətən, Allah əfv edəndir, Bağışlayandır.

قَالُوا لَكَ عَسَىٰ اللَّهُ أَنْ يَعْفوَ عَنْهُمْ
وَكَانَ اللَّهُ عَفُوًّا غَفُورًا ﴿٩٩﴾

100. Kim Allah üçün hicrət edərsə, yer üzündə çoxlu sığınacaq və bolluq tapar. Kim Allaha və Onun Elçisinə tərəf hicrət edərək evindən çıxdıqdan sonra da ölüm onu haqlayarsa, onun mükafatını Allah verir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

﴿وَمَنْ يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ
مَرْغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَنْ يَخْرُجْ مِنْ بَيْتِهِ
مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ فَأَمْذُكِهِ الْوَيْتُ فَقَدْ
وَفَّقَ أَجْرَهُ عَلَى اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٠﴾﴾

101. Yer üzündə səfərə çıxdığınız zaman kafirlərin sizə zərər yetirəcəklərindən qorxarsınızsa, namazı qısaltmanıza görə sizə günah gəlməz. Şübhəsiz ki, kafirlər sizin açıq-aydın düşmənlərinizdir.

وَإِذَا ضَرَجْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ
تَقْصُرُوا مِنَ الصَّلَاةِ إِنْ خِفْتُمْ أَنْ يَفْتِكُمُ الَّذِينَ
كَفَرُوا إِنَّ الْكَافِرِينَ كَانُوا أَعْدَاؤُكُمْ مُبِينًا ﴿١٠١﴾

102. Sən səhabələrinin arasında olub onlara namaz qıldırdığı zaman onların bir dəstəsi səninlə birlikdə namaza dursun, silahlarını da özləri ilə götürsünlər. Bunlar səcdə etdikləri zaman birinci rükəti tamamlayanadək o biri dəstə arxanızda olsun. Sonra namazını qılmamış digər dəstə gəlib səninlə birlikdə namaz qılsın, ehtiyatlarını tutsunlar və silahlarını da özləri ilə götürsünlər. Kafirlər istərdilər ki, siz silahlarınızdan və əşyalarınızdan xəbərsiz olasınız və onlar da sizin üzərinizə birçə dəfə hücum etsinlər – bir həmlədə sizi məğlub etsinlər. Əgər siz yağışdan əziyyət çəksəniz və ya xəstə olsanız silahlarınızı

وَإِذَا كُنْتُمْ فِيهِمْ فَأَقِمْ لَهُمُ الصَّلَاةَ
فَلْيَقُمْ طَائِفَةٌ مِنْهُمْ مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا
أَسْلِحَتَهُمْ فَإِذَا سَجَدُوا فَلْيَكُونُوا مِنْ
وَرَاءِكُمْ وَلْيَأْتِ طَائِفَةٌ أُخْرَىٰ لَمْ يُصَلُّوا
فَلْيَصَلُّوا مَعَكَ وَلْيَأْخُذُوا بِحَدَرِهِمْ
وَأَسْلِحَتِهِمْ وَذَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لَوْ تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ وَأَمْتِعَتِكُمْ
فَيَمِيلُونَ عَلَيْكُمْ مَيْلَةً وَاحِدَةً وَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ إِنْ كَانَ بِكُمْ أذىٌ مِنْ مَطَرٍ
أَوْ كُنْتُمْ مَرْضَىٰ أَنْ تَضَعُوا أَسْلِحَتَكُمْ
وَتَخَذُوا بِحَدَرِكُمْ إِنْ اللَّهُ أَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ
عَذَابًا مُهِينًا ﴿١٠٢﴾﴾

yerə qoymaq sizə günah deyildir, lakin ehtiyatınızı əldən verməyin. Şübhəsiz ki, Allah kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışdır.

103. Namazı bitirdikdən sonra ayaq üstə olanda da, oturanda da, uzananda da Allahı yad edin. Təhlükə sizdən sovuşduqda isə, namazı lazımı qaydada qılın. Çünki namaz möminlərə müəyyən olunmuş vaxtlarda vacib edilmişdir.

104. Kafir qövmü təqib etməkdə zəiflik göstərməyin. Əgər siz döyüşdə əziyyət çəkirsinizsə, onlar da siz əziyyət çəkdiyiniz kimi əziyyət çəkirlər. Lakin siz onların ummadıqlarını Allahdan umursunuz. Allah Biləndir, Müdrikdir.

105. Həqiqətən, Biz sənə Kitabı haqq olaraq nazil etdik ki, insanlar arasında Allahın sənə vəhy etdiyi ilə hökm verəsən. Odur ki, xainləri müdafiə edənlərdən olma.

106. Allahdan bağışlanma dilə! Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

107. Özlərinə xəyanət edənlərdən ötrü mübahisə etmə. Şübhəsiz ki, Allah xəyanət edən günahkarı sevməz.

108. Onlar öz günahlarını insanlardan gizlədir, Allahdan isə çəkinmirlər. Halbuki onlar Allahın razı qalmadığı sözləri gecələr xəlvətdə söylədikləri vaxt belə, O, onların

فَإِذَا قَضَيْتُمُ الصَّلَاةَ فَادْكُرُوا اللَّهَ فِيمَا وَفَعُودَا وَعَلَىٰ جُنُوبِكُمْ فَإِذَا اطْمَأْنَنْتُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا مَّقُوفًا ﴿١٠٣﴾

وَلَا تَهِنُوا فِي اتِّبَاعِ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ الْقَوْمَ فَإِنَّهُمْ يَأْمُرُونَ كَمَا تَأْمُرُونَ وَتَرْجُونَ مِنَ اللَّهِ مَا لَا يَرْجُونَ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٠٤﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ لِتَحْكُمَ بَيْنَ النَّاسِ بِمَا أَرَادَ اللَّهُ وَلَا تَكُنَ لِلْخَائِبِينَ خَصِيمًا ﴿١٠٥﴾

وَأَسْتَغْفِرِ اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١٠٦﴾

وَلَا تَجِدِ لِعَنِ الَّذِينَ يَخْتَلِفُونَ أَنْفُسَهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ مَنْ كَانَ خَوَّانًا أَثِيمًا ﴿١٠٧﴾

يَسْتَخْفُونَ مِنَ النَّاسِ وَلَا يَسْتَخْفُونَ مِنَ اللَّهِ وَهُمْ مَعَهُمْ إِذْ يُبَيِّنُونَ مَا لَا يَرْضَىٰ مِنَ الْقَوْلِ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطًا ﴿١٠٨﴾

yanında olur. Allah onların nə etdiklərini əhatə edir.

109. Bax, siz o kəslərsiniz ki, dünya həyatında onlardan ötrü mübahisə edirsiniz. Bəs Qiyamət günü onlardan ötrü Allahla kim mübahisə edəcək və yaxud onları kim qoruyacaq?

110. Kim pis bir iş görərsə və ya özü özünə zülm edərsə, sonra da Allahdan bağışlanma diləyərsə, Allahın Bağışlayan, Rəhmli olduğunu görər.

111. Kim günah qazanarsa, onu ancaq özünün əleyhinə qazanmış olar. Allah Biləndir, Müdrikdir.

112. Kim xəta edər və ya günah qazanarsa, sonra da onu təqsiri olmayanın boynuna atarsa, özü özünə böhtan atmış və açıq aydın günaha batmış olar.

113. Əgər sənə Allahın lütfü və rəhmi olmasaydı, əlbəttə, onların bir qismi səni doğru yoldan azdırmaq niyyətində olacaqdı. Amma onlar özlərindən başqa heç kəsi azdırma bilməz və sənə də heç bir şeylə zərər vura bilməzlər. Allah sənə Kitabı və Hikməti (Quranı və Sünnəni) nazil etdi və bilmədiyin şeyləri sənə öyrətdi. Allahın sənə olan lütfü böyükdür.

هَٰذَا نَشْرَهُنَّ وَلَآ جَدَلُشْرَعْنَهُنَّ فِي الْحَيَوةِ
الدُّنْيَا فَمَنْ يُجَادِلِ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
أَمْ مَنْ يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا ﴿١٠٩﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ سُوءًا أَوْ يَظْلِمْ نَفْسَهُ ثُمَّ
يَسْتَغْفِرِ اللَّهَ يَجِدِ اللَّهَ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿١١٠﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ إِثْمًا فَإِنَّمَا يَكْسِبُهُ رَعْلًا
نَفْسِهِ ۖ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١١١﴾

وَمَنْ يَكْسِبْ خَطِيئَةً أَوْ إِثْمًا ثُمَّ يَرْمِ
بِهَا فَرِيضًا فَقَدْ أَخْتَلَمَ بُهْتَانًا وَإِثْمًا مُّبِينًا ﴿١١٢﴾

وَلَوْ لَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكَ وَرَحْمَتُهُ لَهَمَّتْ
طَائِفَةٌ مِنْهُمْ أَن يُضِلُّوكَ وَمَا يُضِلُّونَ
إِلَّا أَنفُسَهُمْ وَمَا يَضُرُّونَكَ مِنْ شَيْءٍ
وَأَنزَلَ اللَّهُ عَلَيْكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ
وَعَلَّمَكَ مَا لَمْ تَكُن تَعْلَمُ وَكَانَ فَضْلُ
اللَّهِ عَلَيْكَ عَظِيمًا ﴿١١٣﴾

114. Onların gizli söhbətlərinin çoxunda xeyir yoxdur. Sədəqə verməyi və ya yaxşılıq etməyi yaxud da insanlar arasında sülh yaratmağı əmr edən şəxsin pıçıldaması isə istisnadır. Kim bunu Allahın razılığını qazanmaq üçün edərsə, Biz ona böyük mükafat verərik.

115. Hər kəs özünə doğru yol bəlli olduqdan sonra Peyğəmbərə qarşı çıxsə və möminlərin yolundan başqa bir yolla getsə, onu üz tutduğu yola yönəldər və Cəhənnəmdə yandırırıq. Ora nə pis dönüş yeridir.

116. Şübhəsiz ki, Allah Özünə şərik qoşulmasını bağışlamaz. Bundan başqa *günahları* isə istədiyi kimsəyə bağışlayar. Allaha şərik qoşan şəxs əlbəttə ki, dərin bir azgınlığa düşmüşdür.

117. Onlar Allahı qoyub, yalnız qadın adlarını daşıyan bütələrə yalvarır və yalnız üsyankar şeytana sitayiş edirlər.

118. Allah şeytana lənət etdi. O isə dedi: "Mən Sənin qullarından müəyyən bir qismini hökmən ələ alacağam.

119. Mən onları mütləq doğru yoldan azdıracaq və xülyalara salacağam; onlara mal-qaranın qulaqlarını kəsməyi buyuracaq və Allahın yaratdıqlarına dəyişiklik verməyi

* لَّا خَيْرَ فِي كَثِيرٍ مِّنْ نَّجْوَاهُمْ إِلَّا مَن أَمَرَ بِصَدَقَةٍ أَوْ مَعْرُوفٍ أَوْ أَصْلَحَ يَتَرَبَّأِ الْإِنْسُ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ اتَّبَعَا مَرْضَاتِ اللَّهِ فَسَوْفَ نُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١١٤﴾

وَمَن يُشَاقِقِ الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُ الْهُدَىٰ وَيَتَّبِعْ غَيْرَ سَبِيلِ الْمُؤْمِنِينَ نُوَلِّهِ مَا تَوَلَّىٰ وَنُصْلِهِ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿١١٥﴾

إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَن يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَن يَشَاءُ وَمَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١١٦﴾

إِن يَدْعُونَ مِن دُونِهِ إِلَّا إِنثَانًا وَان يَدْعُونَ إِلَّا الشَّيْطَانًا مَرِيدًا ﴿١١٧﴾

لَعَنَهُ اللَّهُ وَقَالَ لَأَتَّخِذَنَّ مِنْ عِبَادِكَ نَصِيبًا مَّفْرُوضًا ﴿١١٨﴾

وَلَأُضِلَّنَّهُمْ وَلَأُمَنِّيَنَّهُمْ وَلَأَمْرُنَّهُمْ ظَلِيمٌ كُنَّا أَتَاتِ الْأَنْعَامَ وَلَأَمْرُنَّهُمْ فَلْيَغْيِرُنَّ خَلْقَ اللَّهِ وَمَن يَتَّخِذِ الشَّيْطَانَ وَلِيًّا مِّن دُونِ

əmr edəcəyəm". Allahı qoyub şeytanı özünə himayədar tutan şəxs açıq-aşkar ziyanə uğramışdır.

120. Şeytan onlara vədlər verir və onları xülyalara salır. Lakin şeytanın onlara verdiyi vədlər aldatmaqdan başqa bir şey deyildir.

121. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Onlar oradan xilas olmağa bir yol tapa bilməzlər.

122. İman gətirib saleh əməllər edənləri isə ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağlarına daxil edəcəyik. Bu, Allahın gerçək vədi sayəsində olacaqdır. Sözüündə Allahdan daha doğruçu kim ola bilər?

123. Bu nemətə nail olmaq nə sizin arzunuzla, nə də Kitab əhlinin arzusu ilədir. Pislik edən kəs, onun cəzasını alacaq və o, Allahdan başqa özünə nə bir himayədar, nə də bir yardımçı tapmayacaqdır.

124. Həm kişilərdən, həm də qadınlardan mömin olaraq yaxşı işlər görənlər Cənnətə girərlər və onlara xurma çərdəyinin qırıntısı qədər haqsızlıq edilməz.

125. Yaxşı işlər görərək Allaha təslim olan və hənif olaraq İbrahim dininin ardınca gedən şəxsədən din baxımından daha gözəl kim ola

اللَّهُ فَقَدْ خَسِرَ خُسْرَانًا مُّبِينًا ﴿١٢٠﴾

يَعِدُهُمْ وَيُوعِيهِمْ وَمَا يَعِدُهُمُ
الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿١٢١﴾

أُولَئِكَ مَا لَهُمْ جَهَنَّمُ
وَلَا يَجِدُونَ عَنْهَا مَحِيصًا ﴿١٢٢﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
سَنُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا وَعْدَ اللَّهِ
حَقًّا وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ قِيلًا ﴿١٢٣﴾

لَيْسَ بِأَمَانَتِكُمْ وَلَا أَمَانِ أَهْلِ الْكِتَابِ
مَنْ يَعْمَلْ سُوءًا يُجْزِيهِ، وَلَا يَجِدْ لَهُ مِنْ
دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٢٤﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ مِنْ
ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَئِكَ
يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يُظْلَمُونَ نَقِيرًا ﴿١٢٥﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ
وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا
وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا ﴿١٢٦﴾

bilər? Allah İbrahimi sevimli dost tutmuşdur.

126. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Allah hər şeyi əhatə edir.

وَلِلّٰهِ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
وَكَانَ اللّٰهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطًا ﴿١٢٦﴾

127. Səndən qadınlar barəsində hökm verməyini istəyirlər. De: "Onlar barəsində və həmçinin Kitabda sizə oxunan ayələrdə özlərinə müəyyən edilmiş mirası verməyərək evlənmək istədiyiniz yetim qızlar, zəif uşaqlar və yetimlərlə ədalətlə rəftar etməyiniz haqqında hökmü sizə Allah verir. Siz nə yaxşılıq edirsinizsə, şübhəsiz ki, Allah onu bilir".

وَسْتَفْتُونَكَ فِي النِّسَاءِ قُلِ اللّٰهُ
يُفْتِيكُمْ فِيهِنَّ وَمَا يُتْلٰى عَلَيْكُمْ فِي
الْكِتَابِ فِي يَتِّخِى النِّسَاءَ الَّتِي
لَا تُوَلُّوهُنَّ مَا كُتِبَ لَهُنَّ وَتَرْغَبُونَ اَنْ
تَنْكِحُوهُنَّ وَالْمُسْتَضْعِفَيْنِ مِنَ الْوُلْدِ اِنْ
تَقُوْا وَلِلْيَتِيْمِ بِالْقِسْطِ وَمَا تَفْعَلُوْا مِنْ
خَيْرٍ فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِهٖ عَلِيْمًا ﴿١٢٧﴾

128. Əgər bir qadın öz ərinin kobud rəftarından, yaxud ondan üz döndərməsindən qorxarsa, ər-arvadın öz aralarında barışığa gəlməsi onlara günah sayılmaz. Axı barışmaq daha xeyirlidir. Doğrusu, nəfslər xəsislik etməyə hazırdır. Əgər qadınlarla yaxşı davranıb Allahdan qorxsanız, bilin ki, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

وَإِنْ أَمْرًا خَافَتْ مِنْ بَعْلِهَا نُشُورًا أَوْ
إِعْرَاضًا فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِمَا أَنْ يُصْلِحَا
بَيْنَهُمَا صُلْحًا وَالصُّلْحُ خَيْرٌ
وَأُخْضِرَتِ الْأَنْفُسُ الشُّحَّ وَإِنْ تُحْسِنُوا
وَتَتَّقُوا فَإِنَّ اللّٰهَ كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ
خَبِيرًا ﴿١٢٨﴾

129. Siz nə qədər istəsəniz də, arvadlar arasında ədalətlə davrana bilməzsınız. Birinə tamamilə meyl edib, digərini asılı vəziyyətdə qoymayın. Əgər özünüzdü doğruldub Allahdan qorxsanız, bilin ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَلَنْ تَسْتَطِيعُوا اَنْ تَعْدِلُوْا بَيْنَ النِّسَاءِ وَلَوْ
حَرَصْتُمْ فَلَا تَمِيلُوْا كُلَّ اَمْتِلٍ فَنَذِرُهَا
كَالْمُعَلَّقَةِ وَإِنْ تُصْلِحُوا وَتَتَّقُوا
فَاِنَّ اللّٰهَ كَانَ غَفُوْرًا رَّحِيْمًا ﴿١٢٩﴾

130. Əgər ər-arvad ayrılısalar, Allah hər birini Öz lütfündən zəngin edər. Allah hər şeyi Əhatəedəndir, Müdrikdir.
131. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Biz sizdən əvvəl Kitab verilənlərə də, sizə də Allahdan qorxmanızı buyurduq. Əgər Allaha küfr etsəniz, bilin ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Allah Zəngindir, Tərifəlayıqdır.
132. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Qoruyan olaraq Allah yetər.
133. Ey insanlar! Əgər Allah istəsə, sizi yox edib yerinizə başqalarını gətirər. Allah buna qadirdir.
134. Hər kəs dünya mükafatını istərsə, bilsin ki, dünyanın da, axirətin də mükafatı Allah yanındadır. Allah Eşidəndir, Görəndir.
135. Ey iman gətirənlər! Şahidliyiniz özünüzdən və ya valideynlərin, ya da yaxın qohumların əleyhinə olsa belə, Allah şahidləri olub ədaləti qoruyun. Əleyhinə şahidlik edəcəyiniz şəxslərin varlı və ya kasıb olmasından asılı olmayaraq Allah onların hər ikisinə daha yaxındır. Arzularınıza uyaraq haqdan uzaqlaşmayın! Əgər siz yalan danışsanız və ya həqiqəti deməkdən boyun qaçırsanız,

وَأَن يَتَفَرَّقَا يُغْنِ اللَّهُ كُلَّ مَن سَعَىٰ
وَكَانَ اللَّهُ وَاسِعًا حَكِيمًا ﴿١٣٠﴾

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَلَقَدْ وَصَّيْنَا الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن
قَبْلِكَ بِمَا كُفِّرُوا بِنِجَاتِهِمْ أَن تَكْفُرُوا
وَأَن تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَنِيًّا حَمِيدًا ﴿١٣١﴾

وَاللَّهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَىٰ
بِاللَّهِ وَكِيلًا ﴿١٣٢﴾

إِن يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ أَيُّهَا النَّاسُ وَيَأْتِ
بِآخَرِينَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ قَدِيرًا ﴿١٣٣﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدِ ثَوَابَ الدُّنْيَا فَعِندَ اللَّهِ ثَوَابٌ
الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا
بَصِيرًا ﴿١٣٤﴾

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ بِالْقِسْطِ
شُهَدَاءَ لِلَّهِ وَلَوْ عَلَىٰ أَنفُسِكُمْ أَوِ الْوَالِدِينَ
وَالْأَقْرَبِينَ ۚ إِن يَكُنْ غَنِيًّا أَوْ فَقِيرًا فَاللَّهُ
أَوْلَىٰ بِهِمَا فَلَا تَتَّبِعُوا الْهَوَىٰ أَن تَعْدُوا ۚ
وَإِن تَنَازَعْتُمْ فِي شَيْءٍ فَاذْكُرُوا اللَّهَ ۚ كَانَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١٣٥﴾﴾

bilin ki, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

136. Ey iman gətirənlər! Allaha, Onun Elçisinə və Elçisinə nazil etdiyi Kitaba və ondan əvvəl nazil etdiyi kitablara iman gətirin! Allahı, Onun mələklərini, kitablarını, elçilərini və Axirot gününü inkar edən şəxs dərin bir azgınlığa düşmüşdür.

137. Şübhəsiz ki, iman gətirib sonra kafir olan, yenə iman gətirib sonra kafir olan, sonra da küfrlərini artıranları Allah bağışlamayacaq və doğru yola yönəltməyəcəkdir.

138. Münafıqlərə müjdə ver ki, onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

139. Möminləri qoyub kafirləri özlərinə dost tutanlar gücü və əzəməti onlardamı axtarırlar? Halbuki qüvvət və əzəmət tamamilə Allaha məxsusdur.

140. Allah Kitabda sizə nazil etmişdir ki, Allahın ayələrinin inkar edildiyini və onlara istehza olunduğunu eşitdiyiniz zaman, günahkarlar başqa bir söhbətə keçməyincə onlarla bir yerdə oturmayın. Yoxsa siz də onların tayı olarsınız. Şübhəsiz ki, Allah bütün münafıqləri və kafirləri Cəhənnəmə toplayacaqdır.

141. Onlar sizə göz qoyur – gözləyirlər ki, sizə bir bəla gəlsin. Əgər

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ مِن قَبْلُ وَمَن
يَكْفُرْ بِاللّٰهِ وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ
وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٣٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا ثُمَّ ءَامَنُوا ثُمَّ
كَفَرُوا ثُمَّ ءَادُوا كَفَرُوا لَمَّا كُنِيَ اللَّهُ بِتَغْيِيرِ
لَهُمْ وَلَا لِتُهْدِيَهُمْ سَبِيلًا ﴿١٣٧﴾

يَشِيرُ الْمُتَّقِينَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا

الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَزْوَاجًا مِّن
دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَلَنُتَعَوَّذُ عِندَهُمُ الْعِزَّةَ
فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا ﴿١٣٩﴾

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكَ فِي الْكِتَابِ أَن إِذَا سَمِعْتُمُ
ءَايَاتَ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَتَعَدَّوْا
مَعَهُمْ حَتَّىٰ تَخْرُجُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ ؕ إِنَّكُمْ إِذَا
مِثْلَهُمْ ؕ إِنَّ اللَّهَ جَامِعُ الْمُتَّقِينَ
وَالْكَافِرِينَ فِي جَهَنَّمَ جَمِيعًا ﴿١٤٠﴾

الَّذِينَ يَرْتَوُّونَ يَكْفُرُونَ فَإِنْ كَانَ لَكُمُ

Allahdan sizə bir qələbə gəlsə:
 “Məgər biz də sizinlə deyildikmi?” –
 deyirlər. Əgər kafirlərə bir
 qələbə nəsib olsa: “Məgər biz
 möminlərlə birlikdə sizə qalib gələ
 bilməzdikmi, sizi möminlərdən
 qorumadıqmı?” – söyləyirlər.
 Qiyamət günü Allah sizin aranızda
 hökm verəcəkdir. Allah kafirlərə
 möminləri məğlub etməyə yol
 verməyəcəkdir.

142. Münafıqlar, həqiqətən də, Allahı
 aldatmağa çalışırlar. Halbuki
 Allah onları aldadır. Onlar namaza
 durarkən könülsüz qalxar, özlərini
 camaata göstərər və Allahı olduqca
 az yad edirlər.

143. Onlar imanla küfrün arasında
 tərəddüd edir, nə bunlara, nə
 də onlara (nə möminlərə, nə də
 kafirlərə) tərəf olurlar. Allahın
 azdırdığı şəxs üçün heç bir yol tapa
 bilməzsən.

144. Ey iman gətirənlər! Möminləri
 qoyub kafirləri özünüzdə dost
 tutmayın. Yoxsa Allaha öz
 əleyhinizə açıq-aydın bir dəlil
 verməkmi istəyirsiniz?

145. Həqiqətən, münafıqlar Odun ən
 aşağı təbəqəsində olacaqlar; və
 sən onlara heç bir köməkçi tapa
 bilməzsən.

146. Təvbə edənlər, əməllərini islah
 edənlər, Allahdan möhkəm

فَتَحَّ مِنَ اللَّهِ قَالُوا أَلَمْ تَكُن مَعَكُمْ وَإِنْ
 كَانَ لِلْكَافِرِينَ نَصِيبٌ قَالُوا أَلَمْ
 نَسْتَحِذْكُمْ عَلَيْهِمْ وَنَمْنَعُكُمْ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
 قَالَهُ يُخَفِّكُمْ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْفِتْمَةِ وَلَنْ يَجْعَلَ
 اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا ﴿١٤٢﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ يُخَادِعُونَ اللَّهَ وَهُوَ
 خَدِيعُهُمْ وَإِذَا قَامُوا إِلَى الصَّلَاةِ قَامُوا كَسَالَى
 يُرَاءُونَ النَّاسَ وَلَا يَذْكُرُونَ اللَّهَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٤٣﴾

مُذَبِّبِينَ بَيْنَ ذَلِكَ لَا إِلَى هَؤُلَاءِ وَلَا إِلَى
 هَؤُلَاءِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَنْ يَجِدَ لَهُ سَبِيلًا ﴿١٤٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ
 أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَرْيَاكُمْ أَنْ
 تَجْعَلُوا اللَّهَ عَالِمَكُمْ سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٤٥﴾

إِنَّ الْمُنَافِقِينَ فِي الدَّرَجَةِ الْأَسْفَلِ مِنَ النَّارِ
 وَلَنْ تَجِدَ لَهُمْ نَصِيرًا ﴿١٤٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا وَأَصْلَحُوا وَاعْتَصَمُوا

yapışanlar və öz dinlərini Allaha məxsus edənlər istisnadır. Bunlar möminlərlə birgə olacaqlar. Möminlərə isə Allah böyük mükafat verəcəkdir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا خُذُوا دِينَكُمْ لِلَّهِ فَأُولَٰئِكَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ وَسَوْفَ يُؤْتِي اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٢٦﴾

147. Şükür etsəniz və iman gətirsəniz, sizə əzab vermək Allahın nəyinə gərəkdir? Allah itaətkar qullarına təşəkkür edəndir, Biləndir.

مَا يَفْعَلُ اللَّهُ بِعَذَابِكُمْ إِن شَكَرْتُمْ وَءَامَنْتُمْ وَكَانَ اللَّهُ شَاكِرًا عَلِيمًا ﴿١٢٧﴾

148. Allah pis sözün ucadan deyilməsini sevmir. Ancaq zülm olunan kimsələr istisnadır. Allah Eşidəndir, Biləndir.

* لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالشُّعْرِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَن ظَلَمَ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا ﴿١٢٨﴾

149. Əgər bir xeyri aşkara çıxarsanız, yaxud onu gizlətsəniz və ya bir pisliliyi bağışlasanız, bilin ki, Allah əfv edəndir, hər şeyə Qadirdir.

إِن تُبْدُوا خَيْرًا أَوْ تُخْفُوهُ أَوْ تَعْفُوا عَنْ سُوءٍ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَفُورًا قَدِيرًا ﴿١٢٩﴾

150. Allahı və Onun elçilərini inkar edənlər, Allahı Onun elçilərindən ayırmaq istəyib: “Biz o elçilərin bəzisinə inanır, bəzilərində isə inanmırıq!” – deyənlər və bunun arasında bir yol tutmaq istəyənlər –

إِنَّ الَّذِينَ يَكْفُرُونَ بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيُرِيدُونَ أَن يُفَرِّقُوا بَيْنَ اللَّهِ وَرُسُلِهِ وَيَقُولُوا نُؤْمِنُ بِبَعْضٍ وَنَكْفُرُ بِبَعْضٍ وَيُرِيدُونَ أَن يَبْتَلِجُوا بَيْنَ ذَلِكَ سَبِيلًا ﴿١٣٠﴾

151. məhz onlar əsl kafirlərdir. Biz kafirlər üçün alçaldıcı bir əzab hazırlamışıq.

أُولَٰئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ حَقًّا وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا مُّهِينًا ﴿١٣١﴾

152. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirən və onlardan heç birinin arasında fərq qoymayanlara Allah öz mükafatlarını verəcəkdir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَمْ يُفَرِّقُوا بَيْنَ أَحَدٍ مِنْهُمْ أُولَٰئِكَ سَوْفَ يُؤْتِيهِمْ أَجْرُهُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٣٢﴾

153. Kitab əhli səndən, onlara göydən bir kitab endirməyini istəyirlər. Onlar Musadan, bundan daha böyüyünü istəyərək: “Allahı bizə açıq-aşkar göstər!” – demişdilər. Haqsızlıqlarına görə onları ildırım vurmuşdu. Sonra onlara gələn açıq-aydın dəlillərin ardından buzovu məbud qəbul etdilər. Biz bunu da əfv etdik və Musaya açıq-aşkar dəlil verdik.

154. Biz onlarla bağladığımız əhdə görə dağı başları üzərinə qaldırdıq və onlara: “Qapıdan səcdə edərək daxil olun!” – dedik. Biz onlara: “Şənbə günü üçün qoyulmuş qadağanı pozmayın!” – dedik. Biz onlarla möhkəm bir əhd-peyman bağlamışdıq.

155. Onlar bağladıkları əhd-peymanı pozduqlarına, Allahın ayələrini inkar etdiklərinə, peyğəmbərləri haqsız yerə öldürdükələrinə və: “Qəlblərimiz qapalıdır!” – demələrinə görə lənətə düçar edildilər. Xeyr, küfrləri üzündən Allah onların qəblələrini möhürləmişdir. Onlar olduqca az inanırlar, yaxud onların yalnız az bir hissəsi iman gətirir.

156. Onlar həm də küfr etdiklərinə və Məryəmə böyük bir böhtan dediklərinə görə,

157. bir də: “Həqiqətən, biz Allahın elçisi Məryəm oğlu İsa Məsihi

يَسْتَأْذِنُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَنْ نُنَزِّلَ عَلَيْهِمْ
كِتَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَقَدْ سَأَلُوا مُوسَى الْأَكْبَرَ
مِنْ ذَلِكَ فَقَالُوا أَرِنَا اللَّهَ جَهْرَةً فَأَخَذَتْهُمُ
الصَّاعِقَةُ بِأَنفُسِهِمْ ثُمَّ اتَّخَذُوا آلَ الْوَحْيِ مِنْ
بَعْدِ مَا جَاءَتْهُمْ الْبَيِّنَاتُ فَعَفَوْنَا عَنْ
ذَلِكَ وَآتَيْنَا مُوسَى سُلْطَانًا مُبِينًا ﴿١٥٣﴾

وَرَفَعْنَا فَوْقَهُمُ الطُّورَ بِمِيثَاقِهِمْ وَقُلْنَا لَهُمْ
ادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا وَقُلْنَا لَهُمْ لَا تَعْدُوا
فِي السَّبْتِ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿١٥٤﴾

فِيمَا أَنْقَضْنَاهُمْ مِيثَاقَهُمْ وَكُفِّرْهُمْ بَرَاءَتِ اللَّهِ
وَقَتْلِهِمُ الْأَنْبِيَاءَ بِغَيْرِ حَقٍّ وَقَوْلِهِمْ قُلُوبُنَا
غُلُوفٌ فَلَطَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْكُفْرَ فَهُمْ قَلِيلٌ
يُؤْمِنُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥٥﴾

وَبِكُفْرِهِمْ وَقَوْلِهِمْ عَلَى مَرْيَمَ اقْنُتِي لِهَاتَيْنِ عَظِيمًا ﴿١٥٦﴾

وَقَوْلِهِمْ إِنَّا قَتَلْنَا الْمَسِيحَ عِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ

öldürdük!” – dediklərinə görə lanətə düçar edildilər. Halbuki onu nə öldürdülər, nə də çarmıxa çəktilər. Onlara ancaq İsanın bənzəri göstərildi. Şübhəsiz ki, bunda ixtilaf edənlər onun barəsində şəkk-şübhə içindədirlər. Bu haqda onların, zənnə uymaqdan başqa heç bir məlumatı yoxdur. Onlar onu öldürdülərinə yəqinliklə əmin deyillər.

158. Əksinə, Allah onu Özünə tərəf qaldırmışdır. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

159. Kitab əhlindən elə kimsə yoxdur ki, öz ölümündən, yaxud İsanın ölümündən əvvəl ona iman gətirməsin. Qiyamət günü isə İsa onların əleyhinə şahid olacaqdır.

160. Yəhudilərin etdikləri zülmə görə, onlara daha öncə halal edilmiş gözəl nemətləri haram etdik. Həm də bir çoxlarını, eləcə də özlərini Allah yolundan döndərdiklərinə,

161. qadağan olunmasına baxmayaraq, sələm aldıklarına və haqsız yerə insanların mallarını yediklərinə görə belə etdik. Biz onlardan olan kafirlər üçün ağırlı-acılı bir əzab hazırlamışıq.

162. Lakin onlardan elmdə qüvvətli olanlar və möminlər sənə nazil edilənə və səndən əvvəl nazil

رَسُولَ اللَّهِ وَمَاقْتُلُوهُ وَمَا صَلَبُوهُ وَلَئِكَ
شُبْهَةٌ لَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُخْتَلَفُوا فِيهِ لَبِئْسَ
فِتْنَةٌ مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِلَّا اتِّبَاعَ الظَّنِّ
وَمَا قَتَلُوهُ يَقِينًا ﴿١٥٨﴾

بَلْ رَفَعَهُ اللَّهُ إِلَيْهِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٥٩﴾

وَإِنَّ مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ إِلَّا لَيُؤْمِنَنَّ بِهِ قَبْلَ
مَوْتِهِ ۖ وَكَوْنَهُ الْقَيْمَةِ يَكُونُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا ﴿١٦٠﴾

فَيُطْلَبُ مِنْ الَّذِينَ هَادُوا أُحْرِمُوا عَنْهُ
طَيِّبَاتُ أُحْلَتْ لَهُمْ وَبِصَدِّ هَرَمٍ عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ كَبِيرًا ﴿١٦١﴾

وَأَخَذْنَاهُمُ الرِّبَا وَقَدْ نُهُوا عَنْهُ وَأَكْلَاهُمْ
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبُطْلِ وَأَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ
مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦٢﴾

لَئِنْ الرِّبْحُونَ فِي الْعِلْمِ مِنْهُمْ وَالْمُؤْمِنُونَ
يُؤْمِنُونَ بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

olanlara inanır, namaz qılır, zəkat verir, Allaha və Axirət gününə iman gətirirlər. Biz onlara böyük bir mükafat verəcəyik.

163. Biz Nuha və ondan sonrakı peyğəmbərlərə vəhy etdiyimiz kimi sənə də vəhy etdik. Biz İbrahimə, İsmailə, İshaqa, Yaquba və onun nəslinə, İsayə, Əyyuba, Yunusa, Haruna və Süleymana da vəhy etdik. Davuda da Zəburu verdik.

164. Daha öncə bir qisim elçilər barəsində sənə söylədik, digər elçilər barəsində isə sənə heç nə söyləmədik. Və Allah Musa ilə sözlə (vasitəsiz) danışdı.

165. Biz müjdə verən və qorxudan elçilər göndərdik ki, insanların elçilərdən sonra Allaha qarşı bir bəhanəsi olmasın. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

166. Fəqət Allah sənə nazil etdiyinə şahiddir. O, bu Quramı Öz elmi ilə nazil etmişdir. Mələklər də buna şahiddirlər. Şahid olaraq Allah kifayətdir.

167. Kafir olub insanları Allah yolundan sapdıran kimsələr dərin bir azgınlığa düşmüşlər.

168. Kafirləri və zalımları Allah bağışlamayacaq və doğru yola yönəltməyəcəkdir;

وَالْمُفِيعِينَ الصَّلَاةَ وَالْمُؤْتُونَ الزَّكَاةَ
وَالْمُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَُولَئِكَ
سَنُؤْتِيهِمْ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٦٣﴾

﴿ إِنَّا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ كَمَا أَوْحَيْنَا إِلَى نُوحٍ
وَالنَّبِيِّينَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَوْحَيْنَا إِلَى إِبْرَاهِيمَ
وَإِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَالْأَسْبَاطِ وَعِيسَى وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ
وَهَارُونَ وَسُلَيْمَانَ وَآتَيْنَا دَاوُدَ زَبُورًا ﴿١٦٤﴾

وَرُسُلًا قَدْ قَصَصْنَاهُ عَلَيْكَ مِنْ قَبْلُ
وَرُسُلًا لَمْ نَقْصُصْهُمْ عَلَيْكَ وَكَلَّمَ اللَّهُ
مُوسَى تَكْلِيمًا ﴿١٦٥﴾

رُسُلًا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ لِئَلَّا يَكُونَ
لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ وَكَانَ اللَّهُ
عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿١٦٦﴾

لَٰكِنِ اللَّهُ يَشْهَدُ بِمَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ أَنزِلُهُ بِعِلْمِهِ
وَالْمَلَائِكَةُ يَشْهَدُونَ وَكَفَى بِاللَّهِ
شَهِيدًا ﴿١٦٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ
اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿١٦٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَظَلَمُوا لَمْ يَكُنِ اللَّهُ
لِيَغْفِرَ لَهُمْ وَلَا لِيَهْدِيَهُمْ طَرِيقًا ﴿١٦٩﴾

169. içərisində əbədi qalacaqları
Cəhənnəm yolundan başqa. Bu isə
Allah üçün asandır.

170. Ey insanlar! Peyğəmbər sizə
Rəbbinizdən gələn haqqı çatdırdı.
Elə isə iman gətirin! Bu sizin üçün
xeyirli olar. Əgər küfr etsəniz,
şübhəsiz ki, göylərdə və yerdə nə
varsa, Allaha məxsusdur. Allah
Biləndir, Müdrikdir.

171. Ey Kitab əhli! Dininizdə ifrata
varmayın və Allah barəsində yalnız
həqiqəti deyin. Məryəm oğlu İsa
Məsih ancaq Allahın elçisi, Onun
Məryəmə göndərdiyi “Ol!” kəlməsi
və Onun tərəfindən göndərilən bir
ruhdur. Allaha və Onun elçilərinə
iman gətirin və: “Tanrı üçdür!”
deməyin. Batil əqidənizə son
qoyun! Bu sizin üçün xeyirli olar.
Həqiqətən, Allah Tək İlahdır!
O, pakdır, müqəddəsdir, övladı
olmaqdan uzaqdır. Göylərdə və
yerdə nə varsa, Ona məxsusdur.
Qoruyan olaraq Allah yetər.

172. Nə İsa Məsih Allahın qulu olmağı
özünə ar bilər, nə də Allaha yaxın
olan mələklər. Allah Ona ibadət
etməyi özlərinə ar bilənlərin və
təkəbbürlük göstərənlərin hamısını
Öz hüzuruna toplayacaqdır.

173. İman gətirib xeyirxah işlər
görənlərə gəldikdə isə, Allah
onların mükafatlarını tam verəcək

إِلَّا طَرِيقَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا
وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿١٦٩﴾

يَأْتِيهَا النَّاسُ فَدَجَّاهُ كَذَّابُ الرُّسُولِ بِالْحَقِّ مِنْ
رَبِّكُمْ فَتَأْمِنُوا خَيْرًا لَّكُمْ وَلَنْ
تَكْفُرُوا وَإِنْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿١٧٠﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ
وَلَا تَقُولُوا عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ إِنَّمَا
الْمَسِيحُ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ رَسُولُ اللَّهِ
وَكَلَّمَاهُ الْقُدْسَ إِلَى مَرْيَمَ وَرُوحٌ مِنْهُ
فَتَأْمِنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ وَلَا تَقُولُوا ثَلَاثَةً
أَنْتُمْوَ خَيْرًا لَّكُمْ إِنَّمَا اللَّهُ إِلَهٌ وَحْدَهُ
سُبْحَانَهُ أَنْ يَكُونَ لَهُ وَلَدٌ لَهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَكَفَى بِاللَّهِ
وَكِيلًا ﴿١٧١﴾

لَنْ يَسْتَكْبِفَ الْمَسِيحُ أَنْ يَكُونَ عَبْدًا
لِلَّهِ وَلَا الْمَلَائِكَةُ الْمُقَرَّبُونَ وَمَنْ
يَسْتَكْبِفْ عَنْ عِبَادَتِهِ وَاسْتَكْبَرَ
فَسَيَحْشُرُهُمُ إِلَيْهِ جَمِيعًا ﴿١٧٢﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُوَفِّيهِمْ أَجْرَهُمْ وَهُمْ مِنْ

və Öz lütfündən onlar üçün istədiyi qədər artıracaqdır. Allaha ibadət etməyi özlərinə ar bilənləri və təkəbbürlük göstərənlərə gəlincə, Allah onları ağırılı-acılı bir əzaba düşür edəcəkdir. Onlar Allahdan başqa özlərinə nə bir himayədar, nə də bir yardımçı tapacaqlar.

174. Ey insanlar! Sizə Rəbbinizdən bir dəlil gəldi və Biz sizə parlaq bir nur – Quran nazil etdik.

175. Allaha iman gətirən və Ondan möhkəm yapışan şəxsləri isə Allah Öz rəhməti və lütfünə qovuşduracaq və onları Özünə tərəf gedən düz yola yönəldəcəkdir.

176. Səndən fitva istəyirlər. De:
“Valideyni və övladı olmayan kəsin mirası barəsində fitvanı sizə Allah verir”. Əgər övladı olmayan şəxs öldükdə onun bacısı varsa, qoyub getdiyinin yarısı bacıya çatır. Əgər onun övladı yoxdursa, qardaşı ona varis olur. Əgər varislər iki bacıdırsa, ölən qardaşın qoyub getdiyinin üçdə iki hissəsi onlara çatır. Əgər varislər qardaş və bacılardırsa, kişiyə iki qadının payı qədər pay düşür. Allah bunu sizə bəyan edir ki, doğru yoldan çıxmayasınız. Allah hər şeyi bilir.

فَضْلِهِ وَأَمَّا الَّذِينَ اسْتَنَكفُوا
وَأَسْتَكْبَرُوا فَيَعَذِّبُهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا
وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا
وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ
وَأُنزِلَتْ إِلَيْكُمْ قُرْآنٌ مُبِينٌ ﴿١٧٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَاعْتَصَمُوا بِهِ
فَسَيُدْخِلُهُمْ فِي رَحْمَةٍ مِنْهُ وَفَضْلٍ
وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٧٦﴾

يَسْتَفْتُونَكَ قُلِ اللَّهُ يُفْتِيكُمْ فِي الْكَلَالَةِ
إِنْ أُمِرُوا أَهْلَكَ لَيْسَ لَهُ وَلَدٌ وَلَهُ أُخْتُ
فَلَهَا يَصِفُ مَا تَرَكُوا وَهُوَ بِرُثْمَا إِنْ لَمْ يَكُنْ
لَهَا وَلَدٌ فَإِنْ كَانَتَا اثْنَتَيْنِ فَلَهُمَا الشُّلُفَانِ
مِمَّا تَرَكَ إِنْ كَانُوا اخْوَةً رَجَعَا إِلَى وُثَاءٍ
فَلِلَّذِكْرِ مِثْلُ حَظِّ الْأُنثَيْنِ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ
أَنْ تَحْضِلُوا أَوْ اللَّهُ يَحْكُمُ كُلَّ شَيْءٍ عَلَيْهِ ﴿١٧٦﴾

əl-Maida
(«Süfrə») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey iman gətirənlər! Əhdlərinizi yerinə yetirin. *Haram* edildiyi sizə bildiriləcək heyvanlar və ihramda olarkən ovladığınız ov istisna olmaqla digər heyvanlar sizə halal edildi. Həqiqətən, Allah istədiyi hökmü verir.
2. Ey iman gətirənlər! Allahın nişanələrinə, haram aylara, qurbanlıq heyvana, boynuna nişan taxılmış qurbanlıq heyvanlara, Rəbbinin lütfünü və razılığını diləyərək Beytulharama gələnlərə qarşı hörmətsizlik etməyi halal saymayın. İhramdan çıxdığınız zaman ov edə bilərsiniz. Sizi Məscidulharama daxil olmağa qoymayan camaata qarşı olan kin-küdurət sizi təcavüz etməyə sövq etməsin. Yaxşılıq etməkdə və Allahdan qorxmaqda bir-birinizə yardım edin. Günah işlər görməkdə və düşmənçilik etməkdə bir-birinizə köməkçi olmayın. Allahdan qorxun. Həqiqətən, Allah şiddətli cəza verəndir.
3. Leş, qan, donuz əti, Allahdan başqasının adı ilə kəsilmiş, boğulmuş, döyülüb öldürülmüş, hündür bir yerdən yıxılıb gəbərmiş,

سُورَةُ الْمَائِدَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَتُؤْخَذُ بِالْعُقُودِ أُجِلَتْ لَكُمْ
بِهِمُ الْأَوْثَقُ إِلَّا مَا بَيْنَ يَدَيْكُمْ غَيْرَ مُحِلِّي
الصَّيْدِ وَأَنْتُمْ حُرْمٌ إِنْ أَلَّهَ يَحْكُمُ مَا يُرِيدُ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَحِلُّوا سَعْيَ اللَّهِ
وَلَا الشَّهْرَ الْحَرَامَ وَلَا الْهَدْيَ وَلَا الْفَلَاحِيَّةَ
وَلَا الْآفَاقِينَ الْبَيْتَ الْحَرَامَ يَتَتَفَعُونَ فُضُلًا مِنْ رَبِّهِمْ
وَيَرْضَوْنَ أَوْ ذَا حَلَلْتُمْ فَاصْطَادُوا وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ
شَتَاتُ أُنْقُومٍ أَنْ صَدُّوا عَنْ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
أَنْ تَعْتَدُوا وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى
وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا
اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

حُرِّمَتْ عَلَيْكُمْ الْمَيْتَةُ وَالْدَّمُ وَلَحْمُ الْخِنْزِيرِ وَمَا أُهِلَّ
بِغَيْرِ اللَّهِ بِهِ وَالْمُنْخَفَقَةُ وَالْمَوْفُودَةُ وَالْمَمْرُودَةُ
وَالطَّيْحَةُ وَمَا أَكَلَ السَّبُعُ إِلَّا مَا ذَكَّيْتُمْ

buynuzlanıb öldürülmüş, yırtıcı heyvan tərəfindən parçalanıb yeyilmiş, – ölməmiş kəsdikləriniz istisnadır, dik qoyulmuş daşlar (bütələr və s.) üzərində kəsilmiş heyvanlar və fal oxları ilə qismət axtarmanız sizə haram edildi. Bunlar günahdır. Bu gün kafirlər *sizi* dininizdən *döndərməkdən* əllərini üzdülər. Onlardan qorxmayın, Məndən qorxun. Bu gün dininizi sizin üçün kamil etdim, sizə olan nemətimi tamamladım və bir din olaraq sizin üçün İslamı bəyənib seçdim. Hər kəs günaha meyl etməyərək achiq üzündən *haram olanlardan istifadə etməyə* məcbur olarsa, *bilsin ki*, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

4. Səndən onlara nəyin halal edildiyini soruşurlar. De: “Təmiz nemətlər və Allahın sizə öyrətdiyindən öyrədib əhliləşdirdiyiniz yırtıcı heyvanların ovladıqları sizə halal edildi. Onların sizin üçün tutub gətirdiklərindən yeyin və *ova göndərərkən* onların üzərində Allahın adını çəkin. Allahdan qorxun! Şübhəsiz ki, Allah tez haqq-hesab çəkəndir”.

5. Bu gün pak nemətlər sizə halal edildi. Kitab verilənlərin yeməkləri sizə halal, sizin yeməkləriniz də onlara halaldır. İsmətli mömin qadınlar da, sizdən əvvəl Kitab verilənlərin ismətli qadınları da,

وَمَا ذُبِحَ عَلَى النُّصُبِ وَأَنْ تَسْتَقْسِمُوا بِالْأَزْوَاجِ
ذَلِكَ فِتْنَةٌ لِلْيَوْمِ بَيْتِ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ
دِينِكُمْ فَلَا تَحْشُرُوهُمْ وَأَحْسِنُوا الْيَوْمَ أَكَلْتُمْ
لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيتُ
لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا فَمَنِ اضْطُرَّ فِي مَخْصَصَةٍ
غَيْرِ مَجَافٍفٍ لَيْسَ عَلَيْهِ إِثْمٌ فَإِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٠﴾

يَسْأَلُونَكَ مَاذَا أُحِلَّ لَكُمْ قُلْ أُحِلَّ لَكُمْ
الطَّيِّبَاتُ وَمَا عَلَّمْتُم مِّنَ الْجَوَارِحِ مُكَلِّبِينَ
تُعَلِّمُونَهُنَّ مِمَّا عَلَّمَكُمُ اللَّهُ فَكُلُوا مِمَّا
أَمْسَكْنَ عَلَيْكُمْ وَادْكُرُوا اسْمَ اللَّهِ عَلَيْهِ
وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿٥١﴾

الْيَوْمَ أُحِلَّ لَكُمْ الطَّيِّبَاتُ وَطَعَامُ الَّذِينَ أُوتُوا
الْكِتَابَ حَلَلٌ لَّكُمْ وَطَعَامُكُمْ حَلَلٌ لَّهُمْ
وَالْمُخْصَنَاتُ مِنَ الْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُخْصَنَاتُ مِنَ
الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ إِذَا آتَيْنَهُنَّ

namuslu olub zinakarlıq etməmək və aşna saxlamamaq şərti ilə mehlrlərini verdiyiniz təqdirdə sizə halaldır. İmanı inkar edənin əməlləri boşa çıxar və o, Axirətdə ziyana uğrayanlardan olar.

6. Ey iman gətirənlər! Namaza durarkən üzünüzü və dirseklərə qədər əllərinizi yuyun, başınıza məsh çəkin və topuqlara qədər ayaqlarınızı yuyun. *Əgər qadınlarınızla yaxınlıq edib cənabət halında olmuşsunuzsa, qüsl edin. Əgər xəstə və ya səfərdə olsanız, yaxud sizlərdən biri ayaq yolundan gəlibsə və ya qadınlara toxunmuşsunuzsa (cinsi əlaqədə olmuşsunuzsa), su tapmasanız, təmiz torpaqla təyəmmüm edin və ondan üzünüüzə və əllərinizə sürtün.* Allah sizi çətinliyə salmaq istəməz, lakin O sizi pak etmək və sizə olan nemətini tamamlamaq istər ki, bəlkə şükür edəsiniz.

7. Allahın sizə göstərdiyi lütfkarlığını və siz: "Eşitdik və itaət etdik!" – dediyiniz zaman sizinlə bağladığı əhdi xatırlayın. Allahdan qorxun! Şübhəsiz ki, O, kökslərdə olanları bilir.

8. Ey iman gətirənlər! Allah xatirinə ədaləti qoruyan şahidlər olun. *Hər hansı bir camaata qarşı olan kin-küdurət sizi ədalətsizliyə sövq etməsin. Ədalətli olun! Bu, təqvvaya*

أَجُورَهُنَّ مُحْصِينَ غَيْرَ مُسْفِحِينَ وَلَا مُتَّخِذِي أَخْدَانٍ وَمَنْ يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَسِرِينَ ﴿٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قُمْتُمْ إِلَى الصَّلَاةِ فَاغْسِلُوا وُجُوهَكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ إِلَى الْمَرَافِقِ وَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَرْجُلَكُمْ إِلَى الْكَعْبَيْنِ وَإِنْ كُنْتُمْ جُنُبًا فَاطَّهَّرُوا وَإِنْ كُنْتُمْ مَرْضَى أَوْ عَلَى سَفَرٍ أَوْ جَاءَ أَحَدٌ مِنْكُمْ مِنَ الْغَائِطِ أَوْ لَمَسْتُمُ النِّسَاءَ فَلَمْ تَجِدُوا مَاءً فَتَيَمَّمُوا صَعِيدًا طَيِّبًا فَامْسَحُوا بِرُءُوسِكُمْ وَأَيْدِيكُمْ مِنْهُ مَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيَجْعَلَ عَلَيْكُمْ مِنْ حَرَجٍ وَلَٰكِنْ يُرِيدُ لِيُطَهِّرَكُمْ وَلِيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧﴾

وَاذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَمِيثَاقَهُ الَّذِي وَاثَقَكُمْ بِهِ إِذْ قُلْتُمْ سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَتَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ الْآتِقْدَلُوا أَعْدَاؤُهُمْ أَقْرَبُ لِلشَّقَوَىٰ وَأَتَقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ

daha yaxındır. Allahdan qorxun!
Şübhəsiz ki, Allah nə etdiklərinizdən
xəbərdardır.

9. Allah iman gətirib saleh
əməllər edənlərə vəd etmişdir ki,
onlar üçün bağışlanma və böyük
mükafat vardır.
10. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlar
isə Cəhənnəm sakinləridirlər.
11. Ey iman gətirənlər! Allahın sizə
olan nemətini xatırlayın. Bir zaman
bir tayfa sizə əl qaldırmaq fikrinə
düşdükdə *Allah* onları sizdən əl
çəkməyə məcbur etmişdi. Allahdan
qorxun! Qoy möminlər Allaha
təvəkkül etsinlər!
12. Allah İsrail oğulları ilə əhd
bağlamışdı. Biz onlardan on iki
başçı təyin etdik. Allah dedi: "Mən
sizinləyəm. Əgər namaz qılsanız,
zəkat versəniz, Mənim elçilərimə
inanıb onlara yardım etsəniz və
kasıblara könüllü yardım etməklə
Allaha gözəl bir borc versəniz,
əlbəttə, Mən təqsirlərinizdən keçər
və sizi *ağacları* altından çaylar axan
Cənnət bağlarına daxil edəyəm.
Sizlərdən kimsə bundan sonra kafir
olsa, *bilsin ki*, artıq o, doğru yoldan
azmışdır".
13. *İsrail oğulları* verdikləri əhdi
pozduqlarına görə Biz onları
lənətlədik və qəlblərini sərtləşdirdik.
Onlar *Kitabda olan* kəlmələrin

بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ
عَظِيمٌ ﴿٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَتَ
اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ هُمْ قَوْمٌ لَا يَسْتَفْهِمُونَ
إِلَيْكُمْ أُنذِرْتُمْ فَكَفَّ أُنذِيرُهُمْ عَنْكُمْ
وَاتَّقُوا اللَّهَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿٨﴾

﴿٩﴾ وَلَقَدْ أَخَذَ اللَّهُ مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
وَعَقَّبْنَا مِنْهُمْ اثْنَيْ عَشَرَ نَقِيبًا
وَقَالَ اللَّهُ إِنِّي مَعَكُمْ لَئِنْ أَقَمْتُمُ
الصَّلَاةَ وَآتَيْتُمُ الزَّكَاةَ وَآمَنْتُمْ
بِرُسُلِي وَعَزَرْتُمْ أَوْسَارَكُمْ وَاقْرَأْتُمْ أَلْفَ قُرْآنًا
حَسَنًا لَّا تُكْفِرَنَّ عَنْكُمْ حَتَّى تُتْرَكُوا
وَلَا تَدْخِلَكُمْ جَنَّتِ بَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا
أَلَّا تُنْفَرُوا فَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ
مِنْكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿١٠﴾

فَبِمَا نَقَضْتُمْ مِيثَاقَهُمْ لَعَنَّاهُمْ وَجَعَلْنَا
قُلُوبَهُمْ قَلْبًا سِيئًا يَحْكُمُونَ الْكَلِمَ عَنْ
مَوَاضِعِهِ وَنَسُوا حَظًّا مِمَّا ذُكِّرُوا

yerlərini dəyişdirirlər. Onlar *özlərinə* öyrədilmiş şeylərin bir hissəsini unutdular. İçərilərindən az bir qismi istisna olmaqla, sən onlardan daim xəyanət görəcəksən. Onları əfv et və *təqsirlərindən* keç. Şübhəsiz ki, Allah yaxşılıq edənləri sevir.

14. “Biz xaçpərəstik!” – deyənlərlə də əhd bağlamışdıq. Onlar da *özlərinə* öyrədilənin bir hissəsini unutdular. Buna görə də onların arasına Qiyamət gününə qədər ədavət və kin saldıq. Allah onlara nə etdikləri barədə xəbər verəcəkdir.

15. Ey Kitab əhli! Artıq sizə Kitabdan gizlətdiyiniz şeylərin bir çoxunu bəyan edən və bir çoxunun da üstündən keçən Elçimiz gəlmişdir. Artıq sizə Allahdan bir nur və açıq-aydın bir Kitab gəldi.

16. Allah, Onun rızasını arayan şəxsləri *bu Kitabla* əmin-amanlıq yollarına yönəldir, onları Öz izni ilə zülmətlərdən nura çıxarır və düz yola yönəldir.

17. “Şübhəsiz ki, Allah Məryəm oğlu Məsihdür!” – deyənlər artıq kafir oldular. De: “Əgər Allah Məryəm oğlu Məsihi, onun anasını və yer üzündə olanların hamısını məhv etmək istəsə, kim Ona bir şeylə mane ola bilər?” Göylərin, yerin və onların arasında olanların səltənəti

يَهُءُ وَلَا تَزَالُ تَطَّلِعُ عَلَى خَآئِفَةٍ مِنْهُمْ إِلَّا قَلِيلًا مِنْهُمْ فَأَعِظْ عَنْهُمْ وَأَصْفَحْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٧﴾

وَمِنَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِي أَخَذْنَا مِيثَاقَهُمْ فَنَسُوا حَظًّا مِمَّا دُكِّرُوا بِهِ فَأَغْرَيْنَا بَيْنَهُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَسَوْفَ يُنَبِّئُهُمُ اللَّهُ بِمَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿١٨﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ كَثِيرًا مِمَّا كُنْتُمْ تُخْفُونَ مِنَ الْكِتَابِ وَيَعْلَمُونَ كَثِيرٌ قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ ﴿١٩﴾ يَهْدِي بِهِ اللَّهُ مَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَهُ سُبُلَ السَّلَامِ وَيُخْرِجُهُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِهِ وَيَهْدِيهِمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٠﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ أَنْ يُنْزِلَ الْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ وَفِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى

Allaha məxsusdur. *Allah* istədiyini yaradır. Allah hər şeyə qadirdir.

18. Yəhudilər və xaçpərəstlər:
“Biz Allahın oğulları və Onun sevimliləriyik” – dedilər. De: “Onda nə üçün *Allah* sizə günahlarınıza görə əzab verir? Xeyr, siz də Onun yaratdığı bir bəşərsiniz”. O, istədiyini bağışlar, istəyinə də əzab verir. Göylərin, yerin və onların arasında olanların səltənəti Allaha məxsusdur. Dönüş də ancaq Onadır.
19. Ey Kitab əhli! Artıq sizə elçilərin ardı-arası kəsildiği bir dövrdə:
“Bizə müjdələyən və qorxudan kəs gəlmədi” – deməyəsiniz deyə *haqqı* bəyan edən Elçimiz gəldi. Artıq sizə müjdələyən və qorxudan *bir peyğəmbər* gəldi. Allah hər şeyə qadirdir.
20. O zaman Musa öz qəvmünə demişdi: “Ey qəvmüm! Allahın sizə olan nemətini xatırlayın. O, sizin aranızdan peyğəmbərlər göndərdi, sizi hökmdarlar təyin etdi və aləmlərdən heç kəsə vermədiyini sizə verdi.
21. Ey qəvmüm! Allahın sizin üçün müəyyən etdiyi müqəddəs torpağa daxil olun və arxa çevirməyin ki, ziyana uğrayaraq dönməyəsınız”.
22. Onlar dedilər: “Ey Musa! Orada, həqiqətən də, nəhəng adamlar vardır.

كُلِّ شَيْءٍ وَقَدِيرٌ ﴿١٨﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ وَالنَّصَارَى نَحْنُ أَبْنَاءُ اللَّهِ وَأَحِبُّهُمْ قُلْ فَلِمَ يُعَذِّبُكُمْ بِذُنُوبِكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بَشَرٌ مِّثْلَ خَلْقٍ يُغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٩﴾

يَا أَهْلَ الْكِتَابِ قَدْ جَاءَكُمْ رَسُولُنَا يُبَيِّنُ لَكُمْ عَلَى فَتْرَةٍ مِّنَ الرُّسُلِ أَن تَقُولُوا مَا جَاءَنَا مِن بَشِيرٍ وَلَا نَذِيرٍ فَقَدْ جَاءَكُمْ بَشِيرٌ وَنَذِيرٌ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَقَدِيرٌ ﴿٢٠﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِقَوْمِهِ يَنْقُورُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَعَلَ فِيكُمْ أَنْبِيَاءَ وَجَعَلَ لَكُم مَّلُوكًا وَآتَاكُم مَّا تَرْتَوُونَ أَحْمَدُ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٢١﴾

يَنْقُورُوا ادْخُلُوا الْأَرْضَ الْمُقَدَّسَةَ الَّتِي كَتَبَ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَرْتَدُّوا عَلَى أَدْبَارِكُمْ فَتَنْقَلِبُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٢﴾

قَالُوا لِمُوسَى إِنَّا فِيهَا قَوْمٌ جَبَّارِينَ

Onlar oradan çıxmayınca, biz əsla oraya daxil olmayacağıq. Əgər onlar oradan çıxsalar, biz daxil olarıq”.

23. Allahdan qorxanlardan, Allahın nemət verdiyi iki kişi dedi: “Onların üzərinə *şəhər* qapısından daxil olun. Əgər siz ora daxil olsanız, əlbəttə, qalib gələrsiniz. Əgər möminsinizsə, Allaha təvəkkül edin!”

24. Onlar dedilər: “Ey Musa! Nə qədər ki onlar oradadırlar, biz ora heç vaxt girməyəcəyik. Odur ki, sən və sənin Rəbbin gedin, *onlarla* vuruşun. Biz isə burada oturacağıq”.

25. O dedi: “Ey Rəbbim! Mən yalnız özümə və qardaşıma hökm edə bilərəm. Odur ki, Sən bizi bu günahkar tayfadan ayır!”

26. Allah dedi: “Artıq o *müqəddəs* yer onlara qırx il müddətinə haram edildi. Onlar yer üzündə sərgərdan gəzəcəklər. Sən isə günahkar tayfa üçün heyfşilənmə”.

27. Onlara Adəmin iki oğlunun gerçək əhvalatını oxu. O zaman ikisi də qurban vermiş, onların birindən qəbul edilmiş, digərindən isə qəbul edilməmişdi. *Qurbanı qəbul olmayan oğlu* öz qardaşına demişdi: “Səni hökmən öldürəcəyəm!” *Qardaşı da ona belə* demişdi: “Allah ancaq müttəqilərdən *saleh əməlləri* qəbul edir!

وَأَنَّا لَنَدْخُلُهَا حَتَّىٰ يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِن يَخْرُجُوا مِنْهَا فَإِنَّا دَاخِلُونَ ﴿٢٣﴾

قَالَ رَجُلَانِ مِنَ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنَّ اللَّهَ عَلَيْهِمَا أَذْخُلُوا عَلَيْهِمُ الْبَابَ إِذَا دَخَلُوا فَإِنَّكُمْ عَلَيْهِمُ غَالِبُونَ وَعَلَى اللَّهِ فَتَوَكَّلُوا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٢٤﴾

قَالُوا أَوَلَيْسَ مِنَّا نَبِيٌّ قَدْ أَخَذَ أَمْرًا فِيهَا فَادْهَبْ أَنتَ وَرَبُّكَ فَقَاتِلَا إِنَّا هَاهُنَا قَاعِدُونَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي لَا أَمْلِكُ إِلَّا نَفْسِي وَأَخِي فَافْرِقْ بَيْنَنَا وَبَيْنَ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَ فَإِنَّهَا مُحَرَّمَةٌ عَلَيْهِمْ أَرْبَعِينَ سَنَةً يَتِيهُونَ فِي الْأَرْضِ فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٢٧﴾

﴿وَأَنَّا لَعَلَّ عَلَيْهِمُ رَبِّي أَن يَأْتِيَ آدَمَ بِالْحَقِّ إِذْ قَرَّبَا قُرْبَانًا فَتُقْبِلَ مِنْ أَحَدِهِمَا وَلَمْ يُتَقَبَّلْ مِنَ الْآخَرِ قَالَ لَأَقْتُلَنَّكَ قَالَ إِنَّمَا يَتَقَبَّلُ اللَّهُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٢٨﴾﴾

28. Sən məni öldürmək üçün mənə əl qaldırsan da, mən səni öldürmək üçün sənə əl qaldıran deyiləm. Həqiqətən, mən aləmlərin Rəbbi olan Allahdan qorxuram.

29. Mən istəyirəm ki, sən, həm mənim günahımı, həm də öz günahını üzərinə götürəsən və Od sakinlərindən olasan. Zalımlara veriləcək cəza budur”.

30. Nəfsi onu qardaşını qətlə yetirməyə vadar etdi və o da nəfsinə tabe olaraq onu öldürdü və ziyana uğrayanlardan oldu.

31. Allah, yeri eşələyən bir qarğa göndərdi ki, *ölmüş digər bir qarğanı basdırmaqla* ona qardaşının cəsədini necə basdırmağı göstərsin. O dedi: “Vay halıma! Doğrudanmı mən, qardaşımın cəsədini basdırmaqda bu qarğa kimi olmaqdan da acizəm?” Beləliklə, o, peşmançılıq çəkənlərdən oldu.

32. Buna görə də İsrail oğullarına yazıb buyurduq ki, kim bir adamı öldürməyən və ya yer üzündə fəsad törətməyən bir şəxsi öldürərsə, sanki bütün insanları öldürmüşdür. Kim də onu ölümdən xilas edərsə, sanki bütün insanları xilas etmiş hesab olunar. Elçilərimiz onlara aydın dəlillər gətirdilər. Onların çoxu isə bundan sonra da yer üzündə həddi aşdılar.

لَيْنَ بَسَطْتَ إِلَى يَدِكَ لِغُفَاتِي مَا أَنَا بِبَاسِطٍ يَدِي إِلَيْكَ لِأَقْتُلَكَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

إِنِّي أُرِيدُ أَنْ تَبْوَأَ بِإِثْمِي وَإِثْمِكَ فَتَكُونَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿٢٩﴾

فَطَوَّعَتْ لَهُ نَفْسُهُ قَتْلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٠﴾

فَبَعَثَ اللَّهُ غُرَابًا يَبْحَثُ فِي الْأَرْضِ لِيُرِيَهُ كَيْفَ يُورِي سَوْءَ أَخِيهِ قَالَ يُكَذِّبُكَ فَقَدْ جَعَلْتُ آبًا أُكُونَ مِثْلَ هَذَا الْغُرَابِ فَأُورِي سَوْءَ أَخِي فَأَصْبَحَ مِنَ النَّادِمِينَ ﴿٣١﴾

مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُنَا بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ إِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ بَعَدَ ذَلِكَ فِي الْأَرْضِ لَمُسْرِفُونَ ﴿٣٢﴾

33. Allaha və Onun Elçisinə qarşı müharibə edənlərin və yer üzündə fitnə-fəsad törətməyə səy göstərənlərin cəzası ancaq öldürülmək, və ya çarlığa çəkilmək, ya əllərini və ayaqlarını çarpazvari kəsmək və yaxud da yaşadıkları yerdən sürgün edilməkdir. Bu, onlar üçün dünyada bir rüsvayçılıqdır. Axirətdə isə onları böyük bir əzab gözləyir.

34. Sizə məğlub olub əlinizə keçməzdən öncə tövbə edənlər olarsa, bilin ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

35. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun, Ona yaxınlaşmaq üçün vasitə axtarın və Onun yolunda cihad edin ki, bəlkə nəcət tapasınız.

36. Əgər yer üzündə olan hər şey, üstəlik bir o qədəri də kafirlərə məxsus olsaydı və onlar bunu Qiyamət gününün əzabından qurtarmaq üçün fidyə versəydilər, onlardan qəbul olunmazdı. Onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.

37. *Kafirlər* Oddan çıxmaq istərlər, lakin onlar oradan çıxan deyillər. Onları əbədi bir əzab gözləyir.

38. Etdikləri əməlin əvəzində Allahın cəzası olaraq oğru kişinin və oğru qadının əllərini kəsin! Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ
فَسَادًا أَنْ يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ
أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُمْ مِنْ خَلْفٍ أَوْ يُنْفَوْا
مِنَ الْأَرْضِ ذَلِكَ لَهُمْ جِزْيٌ فِي
الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٣٣﴾

إِلَّا الَّذِينَ قَاتَلُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَقَدَّرُوا
عَلَيْهِمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَفُوٌّ رَحِيمٌ ﴿٣٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَابْتَغُوا
إِلَيْهِ الْوَسِيلَةَ وَجَاهِدُوا فِي سَبِيلِهِ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٣٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَيَفْتَدُوا بِأَنفُسِهِمْ
عَذَابَ يَوْمِ الْقِسْمَةِ مَا تُقْبَلُ مِنْهُمْ
وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٣٦﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُخْرِجُوا مِنَ النَّارِ وَمَالَهُمْ
بِخُرُوجِهَا مِنْهَا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٧﴾

وَالسَّارِقُ وَالسَّارِقَةُ فَاقْطَعُوا أَيْدِيَهُمَا
جَزَاءً بِمَا كَسَبَا نَكَالًا مِنَ اللَّهِ
وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٣٨﴾

39. Hər kim haqsızlıq etdikdən sonra tövbə edib *əməllərini* islah etsə, şübhəsiz ki, Allah onun tövbəsini qəbul edər. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
40. Məgər bilmirsiniz ki, göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur? O, istədiyinə əzab verir, istədiyini də bağışlayar. Allah hər şeyə qadirdir.
41. Ey Elçi! Qəlbləri iman gətirmədiyi halda ağızları ilə: “İman gətirdik!”–deyən kimsələrdən küfrə can atanlar qoy səni kədərləndirməsin. Həm yəhudilərdən yalana həvəslə qulaq asanlar, həm də sənənin yanına gəlməyən başqa bir camaata həvəslə qulaq asanlar vardır. Onlar *haqqı dərk etdikdən* sonra kəlmələrin yerlərini dəyişdirib deyirlər: “Əgər sizə bu *dəyişdirilən hökm* verilsə, onu götürün. Yox əgər o verilməsə, çəkinin!” Allah kimi fitnəyə salmaq istərsə, sən ondan ötrü heç bir şeylə Allaha mane ola bilməzsən. Onlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlbini təmizləmək istəməmişdir. Onlar dünyada rüsvay, axirətdə isə böyük bir əzaba düçar olacaqlar.
42. Onlar yalana həvəslə qulaq asanlar və daima haram yeyənlərdir. Əgər onlar sənənin yanına gəlsələr, aralarında hökm ver və ya onlardan üz çevir. Əgər onlardan üz çevirərsən, sənə heç bir şeylə zərər verə bilməzlər. Əgər onların arasında

فَمَنْ تَابَ مِنْ بَعْدِ ظُلْمِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّ اللَّهَ يَتُوبُ عَلَيْهِ إِنَّ اللَّهَ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٩﴾

أَلَمْ تَعْلَمَ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ يُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَيَغْفِرُ لِمَنْ
يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٠﴾

﴿٤١﴾ يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزَنْكَ الَّذِينَ
يُكَفِّرُونَ فِي الْكَفْرِ مِنَ الَّذِينَ قَالُوا
ءَامَنَّا بِالْقَوْلِ هُمْ وَلَمْ تُؤْمِن قُلُوبُهُمْ وَمِنَ
الَّذِينَ هَادُوا وَسَمِعُوا لِلْكَذِبِ
سَمْعُونَ لِقَوْمٍ آخَرِينَ لَمْ يَأْنُوكَ
يُحَرِّفُونَ الْكَلِمَ مِنْ بَعْدِ مَوَاضِعِهِ
يَقُولُونَ إِنْ أُوتِيتُمْ هَذَا فَخُذُوهُ
وَإِنْ لَمْ تُؤْتَوْهُ فَاحْذَرُوا وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ
فِتْنَتَهُ فَلَنْ تَمْلِكَ لَهُ مِنْ أَلْفٍ شَيْئًا
أُولَئِكَ الَّذِينَ لَمْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يُطَهِّرْ
قُلُوبَهُمْ لَمْ يَفْعَلْ فِي الدُّنْيَا خِزْيٌ لَهُمْ فِي
الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٤٢﴾

سَمِعُوا لِلْكَذِبِ أَكْثَرُونَ لِلسَّحْتِ
فَإِنْ جَاءَكَ فَاحْكُم بَيْنَهُمُ أَوْ أَعْرِضْ
عَنْهُمْ وَإِنْ تُعْرِضْ عَنْهُمْ فَلَنْ يَضُرُّوكَ شَيْئًا
وَإِنْ حَكَمْتَ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ
إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٤٣﴾

hökm verməli olsan, ədalətlə hökm ver. Şübhəsiz ki, Allah ədalətli olanları sevir.

43. *İçində* Allahın hökmü olan Tövrət özlərində olduğu halda onlar səni necə hakim təyin edirlər? Hələ bir bundan sonra da *verdiyin hökmdən* üz çevirirlər. Onlar mömin deyillər.

44. Şübhəsiz ki, Tövrəti Biz nazil etmişik. Onda hidayət və nur vardır. *Allaha* təslim olan peyğəmbərlər yəhudilər üçün bununla, din xadimləri və baş keşişlər isə Allahın Kitabından qorunub saxlanılanlarla hökm verirdilər. Onlar *hamısı* buna şahid oldular. İnsanlardan qorxmayın, Məndən qorxun! Ayələrimi ucuz qiymətə satmayın. Allahın nazil etdiyi ilə hökm verməyənlər – məhz onlar kafirlərdir.

45. Biz *Tövrətdə* onlara yazıb buyurduq ki, cana can, gözə göz, buruna burun, qulağa qulaq, dişə diş, *vurulmuş* yaralara da *yaralar* qisas alınmalıdır. Hər kəs bunu sədəqə etsə (qisasdan vaz keçsə), bu onun üçün kəffarə olar. Allahın nazil etdiyi ilə hökm verməyənlər – məhz onlar zalımlardır.

46. Onların ardınca Məryəm oğlu İsanı özündən əvvəlki Tövrəti təsdiqləyici olaraq göndərdik. Ona içərisində hidayət və nur olan, özündən əvvəlki Tövrəti təsdiqləyən, müttəqilər üçün

وَكَيْفَ يَحْكُمُونَكَ وَعِنْدَهُمُ
التَّوْرَةُ فِيهَا حُكْمُ اللَّهِ ثُمَّ يَتَوَلَّوْنَ مِنْ
بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٣﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ فِيهَا هُدًى وَنُورٌ
يَحْكُمُ بِهَا النَّبِيُّونَ الَّذِينَ أَسْمَوْا
لِلدِّينِ هَادُوا وَالرَّاسِخُونَ وَالْأَخْيَارُ بِمَا
أَسْتُحْفِظُوا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ وَكَانُوا
عَلَيْهِ شُهَدَاءَ فَلَا تَحْشَوْا النَّاسَ وَاحْشَوْا
وَلَا تَشْتَرُوا بِإِيتَانِي ثَمَنًا قَلِيلًا وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ
بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ ﴿٤٤﴾

وَكَتَبْنَا عَلَيْهِمْ فِيهَا أَنَّ النَّفْسَ
بِالنَّفْسِ وَالْعَيْنَ بِالْعَيْنِ وَالْأَنْفَ
بِالْأَنْفِ وَالْأَذْنَ بِالْأَذْنِ وَالْيَسْرَ
بِالْيَسْرِ وَالْجُرُوحَ قِصَاصٌ فَمَنْ تَصَدَّقَ بِهِ
فَهُوَ كَفَّارَةٌ لَّهُ وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا
أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٤٥﴾

وَقَفَّيْنَا عَلَىٰ آدَمَ وَنُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ
عَلَيْهِمُ السَّلَامُ إِنَّا أَنْزَلْنَا التَّوْرَةَ
فِيهَا هُدًى وَنُورٌ وَمُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ
يَدَيْهِ مِنَ التَّوْرَةِ وَآيَاتٍ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٦﴾

doğru yol göstəricisi və öyüd-nəsihət olan İncili verdik.

47. Qoy İncil əhli Allahın onda nazil etdiyi *şəriət qanunları* əsasında hökm versinlər. Allahın nazil etdiyi ilə hökm verməyənlər – məhz onlar fasiqlərdir.
48. Biz sənə, özündən əvvəlki kitabları təsdiqləyən və onları mühafizə edən Kitabı haqq olaraq nazil etdik. Elə isə onların arasında Allahın *sənə* nazil etdiyi *Kitabla* hökm ver. Sənə gələn haqdan ayrılıb onların istəklərinə tabe olma. Sizlərdən hər biriniz üçün bir şəriət və bir yol təyin etdik. Əgər Allah istəsəydi, sizi tək bir ümmət edərdi. Lakin *başqa-başqa olmanız* sizə verdikləri ilə sizi imtahan etməsi üçündür. Yaxşı işlər görməkdə bir-birinizlə yarışın. Hamınızın qayıdışı Allaha olacaq və O, ziddiyyətə düşəcəyiniz şeylər barəsində sizə xəbər verəcəkdir.
49. Onların aralarında Allahın *sənə* nazil etdiyi *Kitabla* hökm ver və onların istəklərinə tabe olma. Onlardan ehtiyat et ki, Allahın sənə nazil etdiyi *hökmlərin* bəzisindən səni sapdırmasınlar. Əgər onlar üz döndərsələr, bil ki, Allah onları bəzi günahlarına görə müsibətə düşürmək istəyir. Həqiqətən, insanların çoxu fasiqlərdir.

وَلِيَحْكُمَ أَهْلُ الْإِنْجِيلِ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فِيهِ
وَمَنْ لَمْ يَحْكَمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ فَأُولَئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤٧﴾

وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ مُصَدِّقًا
لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ مِنَ الْكِتَابِ وَمُهَيْمِنًا
عَلَيْهِ ۖ فَاحْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ عَمَّا جَاءَكَ مِنَ الْحَقِّ ۚ لِكُلِّ جَعَلْنَا
مِنْكُمْ شُرْعَةً وَمِنْهَا جَا ۖ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ
لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ
لَيَبْلُوَكُمْ فِي مَاءِ الْوَعْدِ فَأَسْبِقُوا
الْخَيْرَاتِ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا
فِي يَدَيْهِ ۖ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٤٨﴾

وَأَنْ أَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ
أَهْوَاءَهُمْ وَأَخَذَ مِنْهُمْ أَنْ يَقْبِضُوا عَنْ بَعْضِ
مَا أَنْزَلَ اللَّهُ إِلَيْكَ ۖ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ
أَنْ يُصِيبَهُمْ بِبَعْضِ ذُنُوبِهِمْ ۚ وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ
النَّاسِ لَفَاسِقُونَ ﴿٤٩﴾

50. Onlar cahiliyyə dövrünün hökmünü mü istəyirlər? Qəti inanan bir camaat üçün Allahdan daha yaxşı hökm verən kim ola bilər?

أَتَحْكُمَ الْجَاهِلِيَّةُ يَٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَمْ هُمْ خَيْرٌ مِّنْ أَوَّلِيَّاءِهِمْ أَمْ يَقُولُونَ ۖ فَقَدْ كَذَّبْنَا بِكُمُ الْيَوْمَ ۚ

51. Ey iman gətirənlər! Yəhudi və xaçpərəstləri *özünü*ə dost tutmayın! Onlar bir-birinin dostudurlar. Sizlərdən kim onları *özünü*ə dost tutarsa, o da onlardandır. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

52. Sən qəlbində xəstəlik olanların: “Qorxuruq ki, başımıza bir fəlakət gələ” – deyərək onların *Kitab əhli* arasında vurnuxduqlarını görürsən. Ola bilsin ki, Allah qələbə *bəxş etsin* və ya Öz tərəfindən bir əmr versin və onlar ürəklərində gizlətdiklərindən peşman olsunlar.

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ يُسْرِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَنْ تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِنْ عِنْدِهِ فَيُضْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسْرُوا فِي أَنْفُسِهِمْ يَدْعِينَ

53. İman gətirənlər isə deyəcəklər: “Sizinlə bərabər olacaqlarına dair Allahın adı ilə möhkəm and içənlər bunlardırmı?” Onların əməlləri puça çıxdı, özləri də ziyana uğrayanlardan oldular.

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَلْسِنَتِهِمْ أَنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حِطَّتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ

54. Ey iman gətirənlər! Sizlərdən hər kim dinindən dönsə, Allah *onun əvəzinə* Özünün sevdiyi və Onu sevən, möminlərə qarşı mülayim, kafirlərə qarşı isə sərt olan, Allah yolunda cihad edən və tənə edən tənəsindən qorxmayan bir camaat gətirər. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verər. Allah *hər şeyi* Əhatə edəndir, Biləndir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَنْ يَرْتَدَّ مِنْكُمْ عَنْ دِينِهِ ۖ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٌ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٌ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

55. Sizin himayədarınız yalnız Allah, Onun Elçisi və iman gətirənlərdir. Onlar *Allaha* boyun əyərək namaz qılır və zəkat verirlər.
56. Kim Allahı, Onun Elçisini və iman gətirənləri *özünə* dost tutarsa, *bilsin ki*, qələbə çalanlar da məhz Allahın firqəsidir.
57. Ey iman gətirənlər! Sizdən əvvəl Kitab verilənlərdən dininizi ələ salıb oyun-oyuncaq hesab edənləri və kafirləri *özünü*zə dost tutmayın. Əgər möminsinizsə, Allahdan qorxun.
58. Siz namaza çağırduğunuz zaman onlar onu məsxərəyə qoyub oyun-oyuncaq sayırlar. Bu ona görədir ki, onlar düşüncəsiz bir camaatdır.
59. De: “Ey Kitab əhli! Yalnız Allaha, bizə nazil edilənə və bizdən əvvəl nazil edilənlərə iman gətirdiyimizə və sizin əksəriyyətinizin günahkar olduğuna görəmi bizi məzəmmət edirsiniz?”
60. De: “Allah yanında cəza etibarilə bundan daha pisini sizə xəbər verimmi? *Bu*, Allahın lənətlədiyi, ona qəzəbləndiyi, özlərini də meymunlara və donuzlara döndərdiyi şəxslər və tağuta ibadət edənlərdir. Onlar, *axirətdə* yeri daha pis olan və doğru yoldan daha çox azanlardır!”
61. Onlar sizin yanınıza gəldikdə: “Biz iman gətirdik!” – deyirlər. Halbuki onlar *sizin yanınıza* küfrlə gəlmiş və

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ ذَكَرُونَ ﴿٥٥﴾

وَمَنْ يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٥٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَكُمْ هُزُؤًا وَلَعِبًا مِّنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِن قَبْلِكُمْ وَالْكُفَّارَ أَوْلِيَاءَ وَاتَّقُوا اللَّهَ

إِنْ كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾ وَإِذَا نَادَيْتُمُ إِلَى الصَّلَاةِ اتَّخَذُوا هُزُؤًا وَلَعِبًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٥٨﴾

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ هَلْ تَقِفُونَ مَتَىٰ آتَىٰ أَمْرًا بِاللَّهِ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْنَا وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلُ وَإِن كُنْتُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٩﴾

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ بِشَرٍّ مِّنْ ذَلِكَ مَثُوبَةً عِنْدَ اللَّهِ مَن لَّعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمْ الْفِرَّةَ وَالْحَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٦٠﴾

وَإِذَا جَاءَهُمْ قَوْلُ أَمْرٍ أَوْ قَدْ دَخَلُوا بِالْكُفْرِ وَهُمْ قَدْ خَرَجُوا بِهِ وَاللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا كَانُوا يَكْتُمُونَ ﴿٦١﴾

onunla da getmişlər. Allah onların gizlətdiklərini daha yaxşı bilir.

62. Sən onların bir çoxunu günaha, düşmənçiliyə və haram yeməyə tələsən görürsən. Onların tutduqları əməllər necə də pisdir!
63. Nə üçün din xadimləri və baş keşişlər onlara günah sözləri və haram yeməyi qadağan etmirlər? Onların törətdikləri necə də pisdir!
64. Yəhudilər dedilər: "Allahın Əli bağlıdır!" Onların öz əlləri bağlandı və dedikləri sözə görə lənətə gəldilər. Əksinə, Onun hər iki Əli açıqdır və O, *Öz lütfündən* istədiyi kimi sərf edir. Əlbəttə, Rəbbindən sənə nazil edilən *Kitab* onlardan bir çoxunun azgınlığını və küfrünü artıracaqdır. Biz onların arasına Qiyamət gününə qədər ədavət və kin saldıq. Onlar hər dəfə müharibə alovunu yandırdıqda Allah onu söndürər. Onlar yer üzündə fitnəkarlıq törətməyə səy göstərirlər. Allah isə fitnəkarları sevmir!
65. Əgər Kitab əhli iman gətirib *Allahdan* qorxsaydı, əlbəttə, Biz, onların təqsirlərindən keçər və onları Nəim bağlarına daxil edərdik.
66. Əgər onlar Tövrata, İncilə və Rəbbindən özlərinə nazil edilənə düzgün əməl etsəydilər, onlar başları üstündə və ayaqları altında *olan nemətlərdən* yeyərdilər. Onların

وَقَرَأَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يُسْرِعُونَ فِي الْأَثْمِ وَالْعَدْوَانِ
وَأَكْلِهِمُ السُّخْتِ لَيْسَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٢﴾

لَوْلَا يَنْهَاهُمُ الرَّبَّانِيُّونَ وَالْأَنْبِيَاءُ عَنْ
قَوْلِهِمُ الْإِثْمَ وَأَكْلِهِمُ السُّخْتِ لَيْسَ
مَا كَانُوا يَصْنَعُونَ ﴿٦٣﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ يَدُ اللَّهِ مَغْلُولَةٌ غُلَّتْ أَيْدِيهِمْ
وُلِعُوا بِمَا قَالُوا أَلَّ يَدَاهُ مَبْسُوطَتَانِ يُنفِقُ
كَيْفَ يَشَاءُ وَلِيَزِيدَنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ
إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ
الْعَادَاةَ وَالْبَغْضَاءَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ كُلَّمَا
أُوقِدُوا أُنْفِرُوا لِلْحَرْبِ أَطْفَالَهَا اللَّهُ وَيَسْعَوْنَ
فِي الْأَرْضِ فَسَادًا وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٦٤﴾

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْكِتَابِ آمَنُوا وَاتَّقَوْا
لَكَفَّرْنَا عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ
وَلَا دَخَلَتْهُمْ جَهَنَّمَ النَّعِيمِ ﴿٦٥﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ أَقَامُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ
إِلَيْهِمْ مِنْ رَبِّهِمْ لَأَكَلُوا مِنْ فَوْقِهِمْ
وَمِنْ خَلْفِ أَرْجُلِهِمْ وَمِنْهُمُ أُمَّةٌ مُقْتَصِدَةٌ
وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦٦﴾

arasında haqqı etiraf edən bir camaat vardır. Lakin onların çoxunun etdiyi əməllər necə də pisdir.

67. Ey Elçi! Rəbbindən sənə nazil ediləni təbliğ et! Əgər *belə* etməsən, Onun göstərişini – *sənə tapşırdığı elçilik vəzifəsini* yerinə yetirmiş olmazsan. Allah səni insanlardan qoruyar. Şübhəsiz ki, Allah kafir tayfanı doğru yola yönəltməz.
68. De: “Ey Kitab əhli! Nə qədər ki, Tövrata, İncilə və Rəbbinizdən sizə nazil edilənə düzgün əməl etmirsiniz, siz doğru yolda deyilsiniz”. Əlbəttə, Rəbbindən sənə nazil edilən *Quran* onlardan bir çoxunun azgınlığını və küfrünü artıracaqdır. Sən isə kafir tayfa üçün heyfsilənmə.
69. İman gətirənlərin, habelə yəhudi, sabii və nəsrənilərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirib yaxşı iş görənlərin heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.
70. Biz İsrail oğullarından əhd-peyman aldığımız və onlara elçilər göndərdik. Hər dəfə bir elçi onlara könüllərinə yatmayan bir şey gətirəndə o *elçilərin* bir qismini yalançı hesab edə, bir qismini də öldürərdilər.
71. Onlar müsibət gəlməyəcəyini güman etdilər, *beləliklə* də kor və kar oldular. Sonra Allah onların tövbələrini qəbul etdi. Daha sonra isə onlardan bir çoxu

﴿يَا أَيُّهَا الرُّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا يَبْلُغُ رَسُولُ اللَّهِ. وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَكْتُمُونَ﴾
﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ﴾

﴿قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَسُمُّونَ عَلَى شَيْءٍ وَحَىٰ تُقِيمُوا التَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَمَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ وَلَيَزِيدَنَّ كَيْدَهُمْ مِنْهُمْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ طُغْيَانًا وَكُفْرًا فَلَا تَأْسَ عَلَى الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقُونَ وَالنَّاصِرِينَ مِنَ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلُوا صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾

﴿لَقَدْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَارْسَلْنَا إِلَيْهِمْ رَسُولًا قَالُمْ إِنَّا جَاءُكُمْ رَسُولًا بِمَا لَا تَهْوَىٰ أَنْفُسُهُمْ فَرِيقًا كَذَّبُوا وَفَرِيقًا يَقْتُلُونَ﴾

﴿وَحَسِبُوا أَنَّ أَتَّكُونَ وَنِتَنَ فَعَمُوا وَصَمُوا ثُمَّ كَاتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ ثُمَّ عَمُوا وَصَمُوا كَثِيرٌ مِنْهُمْ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا يَعْمَلُونَ﴾

yenə kor və kar oldular. Allah onların nə etdiklərini görür.

72. “Şübhəsiz ki, Allah Məryəm oğlu Məsihdir” – deyənlər artıq kafir oldular. Məsih isə demişdir: “Ey İsrail oğulları! Rəbbim və Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin! Həqiqətən də, Allaha şəriq qoşan kimsəyə, Allah Cənnəti haram etmiş və onun sığınacağı yer Oddur. Zalımlara kömək edən olmayacaqdır”.
73. “Allah üçlüyün üçüncüsüdür!” – deyənlər artıq kafir oldular. Halbuki Tək İlahdan başqa *ibadətə layiq olan* heç bir məbud yoxdur. Əgər onlar dediklərinə son qoymasalar, onlardan kafir olanlara mütləq ağırılı-acılı bir əzab toxunacaqdır.
74. Onlar Allaha tövbə edib Ondan bağışlanma diləməyəcəklərmi? Allah ki Bağışlayandır, Rəhmlidir.
75. Məryəm oğlu Məsih ancaq bir elçidir, ondan əvvəl də elçilər gəlib getmişlər. Onun anası isə *Allaha* sidq ürəkdən inanan bir qadın idi. Hər ikisi də yemək yeyirdi. Bax gör ayələrimizi onlara necə bəyan edirik, sonra da gör onlar *haqdan* necə döndərilirlər.
76. De: “Allahu qoyub sizə nə bir zərər, nə də bir fayda verə bilməyən şeylərəmi ibadət edirsiniz?” Allah Eşidəndir, Biləndir.

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ وَقَالَ الْمَسِيحُ بَنِي إِسْرَءِيلَ يَلْعَبُودُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾

لَقَدْ كَفَرَ الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ ثَالِثُ ثَلَاثَةٍ وَمَا مِنْ إِلَهٍ إِلَّا إِلَهٌ وَاحِدٌ وَإِن لَّمْ يَنْتَهُوا عَمَّا يَقُولُونَ لَيَمَسَّنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابُ الْآلِيمِ ﴿٧٣﴾

أَفَلَا يَتُوبُونَ إِلَى اللَّهِ وَيَسْتَغْفِرُونََهُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٧٤﴾

مَا الْمَسِيحُ ابْنُ مَرْيَمَ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ وَأُتِيَ صِدْقُهُ كَأَنَّا يَأْكُلُ الْطَّعَامَ أَنْظِرْ كَيْفَ نَبِّئُ لَهُمُ الْآيَاتِ ثُمَّ أَنْظِرْ أَفَرُّوْكَوْنَ ﴿٧٥﴾

قُلْ اتَّعَبُودُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَكُمْ ضَرًّا وَلَا نَفْعًا وَاللَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٧٦﴾

77. De: “Ey Kitab əhli! Dininizdə haqsız yerə ifrata varmayın. Öncə azmış, bir çoxlarını da azdırmış və doğru yoldan çıxmış bir dəstənin istəklərinə tabe olmayın”.

78. İsrail oğullarından kafir olanlar həm Davudun, həm də Məryəm oğlu İsanın dili ilə lənətləndilər. Bu, onların asi olduqlarına və Allahın qoyduğu hədləri aşdıqlarına görə idi.

79. Onlar bir-birlərini etdikləri pis əməllərdən çəkindirmirdilər. Onların etdikləri necə də pisdir!

80. Sən onların bir çoxunun kafirlərlə dostluq etdiyini görürsən. Nəfslərinin onlar üçün hazırladığı şey necə də pisdir! Buna görə də Allah onlara qəzəblənmişdir və onlar əzab içində əbədi qalacaqlar.

81. Əgər onlar Allaha, Peyğəmbərə və ona nazil olana iman gətirsəydilər, müşrikləri özlərinə dost tutmazdılar. Lakin onların çoxu günahkarlardır.

82. Yəhudiləri və müşrikləri iman gətirənlərə qarşı düşmənçilik edən insanların ən pisi olduğunu görəcəksən. “Biz xaçpərəstik!”—deyənləri isə dostluq baxımından iman gətirənlərə ən yaxın olduğunu görəcəksən. Çünki onların arasında keşişlər və rahiblər vardır və onlar təkəbbürlük göstərmirlər.

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ لَا تَغْلُوا فِي دِينِكُمْ غَيْرَ الْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعُوا أَهْوَاءَ قَوْمٍ قَدْ ضَلُّوا مِنْ قَبْلُ وَأَصْلُوا كَيْدًا وَضَلُّوا عَنْ سَوَاءِ السَّبِيلِ ﴿٧٧﴾

لَيْسَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُدَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ﴿٧٨﴾

كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٩﴾

تَرَى كَثِيرًا مِنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَنْ سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللهِ وَالْيَوْمِ
الْآخِرِ مَا اخْتَدَوْهُمْ أُولِيَاءَ
وَلَكِنَّ كَثِيرًا مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨١﴾

﴿لَتَجِدَنَّ أَشَدَّ النَّاسِ عَدَاوَةً لِلَّذِينَ
ءَامَنُوا الْيَهُودَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا
وَلَتَجِدَنَّ أَقْرَبَهُمْ قَوْمًا لِلَّذِينَ
ءَامَنُوا الَّذِينَ قَالُوا إِنَّا نَصْرِيكَ يَا
مَنْهُمْ قَتِيلِينَ وَرُفِهَانًا وَأَنَّهُمْ
لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٨٢﴾﴾

83. Allahın elçisinə nazil ediləni dinlədikləri zaman haqqı bildiklərinə görə onların gözlərinin yaşla dolduğunu görərsən. Onlar deyərler: “Ey Rəbbimiz! Biz iman gətirdik, bizi də şahidlərlə bir yərə yaz!”
84. Nə üçün biz Allaha və bizə gələn haqqa inanmıyaq? Biz ki Rəbbimizin bizi əməlisaleh camaatla birlikdə Cənnətə daxil edəcəyinə ümid edirik”.
85. Belə dediklərinə görə də Allah onları ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları ilə mükafatlandırdı. Yaxşı iş görənlərin mükafatı budur.
86. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlar Cəhənnəm sakinləridirlər.
87. Ey iman gətirənlər! Allahın sizə halal buyurduğu təmiz ruziləri haram etməyin və həddi aşmayın. Həqiqətən, Allah həddi aşanları sevmir.
88. Allahın sizə ruzi olaraq verdiyi halal, təmiz nemətlərdən yeyin və iman gətirmiş olduğunuz Allahdan qorxun!
89. Allah sizi qəsdiniz olmadan içdiyiniz andlara görə cəzalandırmaz, lakin O, sizi qəsdlə içdiyiniz andlara görə cəzalandıracaqdır. Bunun kəffarəsi öz ailənizə yedirtdiyinizin orta hesabı dəyərində ya on kasıbı yedirtmək

وَإِذَا سَمِعُوا مَا أُنْزِلَ إِلَى الرَّسُولِ تَرَى أَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ مِمَّا عَدَوْا مِنَ الْحَقِّ يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاكْتُبْنَا مَعَ الشَّاهِدِينَ ﴿٨٣﴾

وَمَا لَنَا لَا نُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَمَا جَاءَنَا مِنَ الْحَقِّ وَتَطْمَعُ أَنْ يَدْخُلَنَا رَبَّنَا مَعَ الْقَوْمِ الصَّالِحِينَ ﴿٨٤﴾

فَأَنبَهُمُ اللَّهُ بِمَا قَالُوا أَجَنَّتْ تَحْجِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٨٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَحْزَبُوا طَيِّبَاتٍ مَّا أَحَلَّ اللَّهُ لَكُمْ وَلَا تَعْتَدُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُعْتَدِينَ ﴿٨٧﴾

وَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي أَنْتُمْ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٨٨﴾

لَا يُؤْخَذُكُمْ اللَّهُ بِاللَّغْوِ فِي أَيْمَانِكُمْ وَلَٰكِنْ يُؤْخَذُكُمْ بِمَا عَقَّدْتُمُ الْأَيْمَانَ فَكَفَّرتُمْهُ إِطْعَامُ عَشْرَةِ مَسْكِينٍ مِنْ أَوْسَطِ مَا طَعَمْتُمْ أَهْلِيكُمْ أَوْ كِسْوَتُهُمْ

və ya onları geyindirmək və yaxud da bir kolanı azad etməkdir. Kəffarə vermək üçün bir şey tapmayan kimsə üç gün oruc tutmalıdır. Bu, and içib sonra pozduğunuz andlarınızın kəffarəsidir. Andlarınızı qoruyun! Allah Öz ayələrini sizə bu cür bəyan edir ki, bəlkə şükür edəsiniz.

90. Ey iman gətirənlər! Şübhəsiz ki, sarxoşedici içki də, qumar da, tapınmaq məqsədilə dik qoyulmuş daşlar da, fal oxları da şeytan əməlindən olan murdar şeylərdir. Bunlardan çəkinin ki, bəlkə nicat tapasınız.
91. Həqiqətən, şeytan sarxoşedici içki və qumar vasitəsilə sizin aranızda ədavət və kin salmaq, sizi Allahı yad etməkdən və namazdan ayırmaq istəyər. Siz buna son qoyacaqsınız mı?
92. Allaha itaət edin, Onun Elçisinə itaət edin və asi olmaqdan çəkinin! Əgər üz çevirsəniz, bilin ki, Elçimizin öhdəsinə düşən ancaq açıq-aydın təbliğ etməkdir.
93. İman gətirib yaxşı işlər görənlərə, Allahdan qorxaraq iman gətirib yaxşı işlər gördükləri, sonra yenə Allahdan qorxaraq iman gətirdikləri, sonra yenə də Allahdan qorxaraq yaxşı işlər gördükləri təqdirdə, haram edilməmişdən əvvəl daddıqları şeylərə görə heç bir günah gəlməz.

أَوْ تَحْرِيرُ رَقَبَةٍ ۖ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ ثَلَاثَةِ أَيَّامٍ ۚ ذَلِكَ كَفَّارَةُ أَيْمَانِكُمْ إِذَا حَلَفْتُمْ ۚ وَاحْفَظُوا أَيْمَانَكُمْ ۚ كَذَلِكَ يَبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ ۚ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٩٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْخَمْرُ وَالْمَيْسِرُ وَالْأَنْصَابُ وَالْأَزْلَامُ رِجْسٌ مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ فَاجْتَنِبُوهُ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٩١﴾

إِنَّمَا يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُوقِعَ بَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ فِي الْخَمْرِ وَالْمَيْسِرِ وَيَصُدَّكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَعَنِ الصَّلَاةِ ۚ فَهَلْ أَنْتُمْ مُسْتَهُونَ ﴿٩٢﴾

وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَاحْذَرُوا فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٩٣﴾

لَيْسَ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جُنَاحٌ فِيمَا طَعُمُوا إِذَا مَا اتَّقَوْا وَآمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ثُمَّ اتَّقَوْا وَآمَنُوا ثُمَّ اتَّقَوْا وَأَحْسَنُوا ۗ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٤﴾

insanların işlərini yoluna qoymaq üçün bir vasitə kimi müəyyən etdi. Bu ona görədir ki, siz göylərdə və yerdə olanların Allaha bəlli olmasını və Allahın hər şeyi Bilən olduğunu anlayasınız.

ذَٰلِكَ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَأَنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥٧﴾

98. Ağah olun ki, Allah şiddətli cəza verəndir, həmçinin də Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ وَأَنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥٨﴾

99. Allahın elçisinin vəzifəsi ancaq təbliğ etməkdir. Allah sizin aşkara çıxardığınızı da, gizlində saxladığınızı da bilir.

مَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ وَاللَّهُ يَقْضِي مَا تَبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٥٩﴾

100. De: “Murdar şeyin çox olması sənin xoşuna gəlsə belə, murdarla təmiz eyni ola bilməz”. Ey ağıl sahibləri! Allahdan qorxun ki, bəlkə nicat tapasınız.

قُلْ لَا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ يَأْتِ بِالدِّينِ أَلا تَبْلَغُ لَعَلَّكُمْ تَقْلِحُونَ ﴿٦٠﴾

101. Ey iman gətirənlər! Sizə ağah olunca xoşunuza gəlməyəcək şeylər barəsində soruşmayın. Əgər Quran nazil edildiyi zaman onlar haqqında soruşsınız, sizə aydın olar. Allah bunları – indiyə qədər verdiyiniz bu cür sualları əfv etdi. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَسْأَلُوا عَنَ أَشْيَاءَ إِن تُبَدَّلَ لَكُمْ تَشَوْكُمْ إِنْ تَسْأَلُوا عَنْهَا حِينَ يُنَزَّلُ الْقُرْآنُ تُبَدَّلَ لَكُمْ عَفَا اللَّهُ عَنْهَا وَاللَّهُ غَفُورٌ حَلِيمٌ ﴿٦١﴾

102. Sizdən əvvəl bir qövmin bunları soruşmuş, sonra da bu səbəbdən kafir olmuşdu.

قَدْ سَأَلَهَا قَوْمٌ مِّن قَبْلِكُمْ ثُمَّ أَصْبَحُوا بِهَا كَافِرِينَ ﴿٦٢﴾

103. Allah müşriklərin bəhire, saibə, vəsilə və ham adlandırıb bütllərə nəzir etdiyi heyvanlar barəsində

مَا جَعَلَ اللَّهُ مِنْ بَحِيرَةٍ وَلَا سَائِبَةٍ وَلَا وَصِيلَةٍ وَلَا حَامٍ وَلَٰكِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يَفْتَرُونَ عَلَى اللَّهِ

heç bir göstəriş verməmişdir. Lakin kafir olanlar Allaha qarşı yalan uydururlar. Onların çoxu isə bunu anlamır.

104. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə və göndərdiyi Elçiye tərəf gəlin” – deyildikdə: “Atalarımızın tutduğu yol bizə bəs edər” – deyirlər. Əgər ataları bir şey bilməyib, doğru yola yönəlməyiblərsə onda necə olsun?
105. Ey iman gətirənlər! Öz qeydinizə qalın! Siz doğru yolda olsanız, haqq yoldan azmışlar sizə zərər yetirə bilməzlər. Hamınızın dönüşü Allaha olacaq və O, etdiyiniz əməllər barədə sizə xəbər verəcəkdir.
106. Ey iman gətirənlər! Sizlərdən bir kimsəyə ölüm gəldiyə zaman, vəsiyyəət vaxtı içinizdən iki ədalətli kişi, bir yerə səfərə çıxdığınız zaman başınıza ölüm müsibəti gəldikdə isə özünüzdən olmayan iki kişi aranızda şahidlik etsin. Əgər özünüzdən olmayan şahidlərə şübhə etsəniz, namazdan sonra hər ikisini saxlayın və qoy onlar: “Biz bu andımızı lap yaxın qohumlara belə heç bir qiymətə satmırıq və Allahın şahidliyini gizlətmərik. Əks halda biz, şübhəsiz ki, günahkarlardan olarıq” – deyə and içsinlər.
107. Əgər hər ikisinin günah iş tutduqları aşkar edilsə, o zaman onların yerini haqsızlığa məruz

الْكَذِبَ وَأَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَى مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ قَالُوا حَسْبُنَا مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا نَآ أُولُو كَيْفَ إِنْ آبَاؤُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ شَيْئًا وَلَا يَهْتَدُونَ ﴿١٠٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا عَلَيْكُمْ أَنْفُسَكُمْ لَا تَضُرُّكُمْ مَنْ صَلَ إِذَا أَهْتَدَيْتُمْ إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا فِيمَنْ أَنْتُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اشْهَدُوا بَيْنَكُمْ إِذَا حَضَرَ أَحَدُكُمْ الْمَوْتُ حِينَ الْوَصِيَّةِ اثْنَانِ ذَوَا عَدْلٍ مِنْكُمْ أَوْ آخَرَانِ مِنْ غَيْرِكُمْ إِنْ أَنتُمْ صَرَيْتُمْ فِي الْأَرْضِ فَأَصْلَحْكُمْ مُصِيبَةُ الْمَوْتِ تَحْيِسُوا لَهُمَا مِنْ بَعْدِ الْصَّلَاةِ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ إِنْ أَرَقَبْتُمْ لَا نَشْهَدُ بِهِ نَعْتَا وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَى وَلَا تَكُنْ لَهُ شَهِدَةً الْقَوْمُ إِذَا أَلَمِنَ الْأَتَمِينَ ﴿١٠٧﴾

فَإِنْ عَمِرَ عَلَىٰ أَنَّهُمَا اسْتَحَقَّا إِثْمًا فَآخَرَانِ يَقُومَانِ مَقَامَهُمَا مِنَ الَّذِينَ اسْتَحَقَّ عَلَيْهِمُ

qalanlardan ölən şəxsə daha yaxın olan iki kişi tutar və onlar: “Əlbəttə, bizim şahidliyimiz o iki nəfərin şahidliyindən daha doğrudur və biz həddi aşmadıq. Əks halda biz, şübhəsiz ki, zalımlardan olarıq” – deyər and içərlər.

108. Bu, onların olduğu kimi şahidlik etmələri və ya andlarının sonradan varislər tərəfindən başqa andlarla rədd edilməsindən qorxmaları üçün daha münasibdir. Allahdan qorxun və qulaq asın! Allah günahkar tayfanı doğru yola yönəltməz.

109. Allah elçilərini toplayacağı gün deyəcəkdir: “Sizə nə cavab verildi?” Onlar isə: “Bizim elmimiz yoxdur. Şübhəsiz ki, qeybləri bilən Sənsən!” – deyəcəklər.

110. Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənə və anana olan nemətimi xatırla! O zaman səni müqəddəs ruhla qüvvətləndirmişdim. Sən həm beşikdə ikən, həm də yetkin çağında insanlarla danışmışdın. Sənə yazmağı, hikməti, Tövrəti və İncili öyrətmişdim. Sən Mənim iznimlə palçıqdan quşa bənzər bir şey düzəldib ona üfürürdün, o da Mənim iznimlə quş olurdu. Sən Mənim iznimlə anadangəlmə koru və cüzam xəstəliyinə tutulanı sağaldır və Mənim iznimlə ölüləri dirildirdin. Sən İsrail oğullarının

أَلَا وَلَيْنَ فَيُقْسِمَانِ بِاللَّهِ لَشَهِدَتُنَا أَحَدُكُمَا شَهِدَتِيهِمَا وَمَا اتَّخَذَتَا إِيَّاهُ الْإِنْسَ الْظَّالِمِينَ ﴿١٠٨﴾

ذَلِكَ أَذَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِالشَّهَادَةِ عَلَىٰ وَجْهِهَا أَوْ يَحْتَفُوا أَنْ تَرَدَّ إِلَيْكُمْ بَعْدَ انْتِسَابِهِمْ وَأَتَقُوا اللَّهَ وَاسْمَعُوا أَوَّلَهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٠٩﴾

* يَوْمَ يَجْمَعُ اللَّهُ الرُّسُلَ فَيَقُولُ مَاذَا أُجِبْتُمْ قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٠﴾

إِذْ قَالَ اللَّهُ يَا عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ أَذْكُرُ نِعْمَتِي عَلَيْكَ وَعَلَىٰ وَالِدَتِكَ إِذْ أَنْتَدُكَ بِرُوحِ الْقُدُسِ تُكَلِّمُ النَّاسَ فِي الْمَهْدِ وَكَهْلًا وَإِذْ عَلَّمْتُكَ الْكِتَابَ وَالْحِكْمَةَ وَالتَّوْرَةَ وَالْإِنْجِيلَ وَإِذْ تَخْلُقُ مِنَ الطِّينِ كَهَيْئَةِ الطَّيْرِ بِإِذْنِي فَتَنفُخُ فِيهَا فَتَكُونُ طَيْرًا بِإِذْنِي وَتُبْرِئُ الْأَكْمَةَ وَالْأَمْرَصَ بِإِذْنِي وَإِذْ تُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ بِإِذْنِي وَإِذْ كَفَفْتُ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَنْكَ إِذْ جَعَلْتَهُمْ بِلَيْسَ ثَلَاثِينَ فَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْحَرٌ مُّبِينٌ ﴿١١١﴾

yanına açıq-aydın dəlillərlə gəldikdə Mən onları səndən dəf etmişdim. Onlardan kafir olanlar isə demişdilər: “Bu, açıq-aydın sehirdən başqa bir şey deyildir”.

111. Bir zaman Mən həvarilərə: “Mənə və elçimə iman gətirin!” – deyə vəhy etmişdim. Onlar da: “İman gətirdik. Sən də şahid ol ki, biz müsəlmanlarıq!” – demişdilər.

112. Bir zaman həvarilər demişdilər: “Ey Məryəm oğlu İsa! Rəbbin biza göydən bir süfrə endirə bilərmisi?” O da onlara demişdi: “Əgər möminsinizsə, Allahdan qorxun”.

113. Onlar demişdilər: “Biz istəyirik ki, ondan yeyək, qəlblərimiz rahat olsun, biza doğru söylədiyini bilək və o möcüzəyə şahidlik edənlərdən olaq”.

114. Məryəm oğlu İsa dedi: “Ey Allahım! Ey bizim Rəbbimiz! Biza göydən bir süfrə endir ki, bizim həm birincimiz, həm də axırıncımız üçün bir bayram və Səndən bir möcüzə olsun. Biza ruzi ver, Sən ruzi verənlərin ən yaxşısısan!”

115. Allah dedi: “Mən onu siza endirəcəyəm. Amma bundan sonra aranızdan kafir olanlara aləmlərdən heç kəsə vermədiyim bir əzabı verəcəyəm”.

وَإِذْ أَوْحَيْتُ إِلَى الْخَوَارِجِ أَنْ آمِنُوا بِي
وَبِرَسُولِي قَالُوا آمَنَّا وَشَهِدْنَا أَنْتَ
مُسْلِمُونَ ﴿١١١﴾

إِذْ قَالَ الْخَوَارِجُ إِنَّ يُعِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ هَلْ
يَسْتَطِيعُ رَبُّكَ أَنْ يُنْزِلَ عَلَيْنَا مَائِدَةً
مِنَ السَّمَاءِ قَالَ اتَّقُوا اللَّهَ إِنْ كُنْتُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا نُرِيدُ أَنْ نَأْكُلَ مِنْهَا وَنَطْمِئِنَّ قُلُوبُنَا
وَنَعْلَمَ أَنْ قَدْ صَدَّقْنَا وَنَكُونَ عَلَيْهَا
مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿١١٣﴾

قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ اللَّهُمَّ رَبَّنَا أَنْزِلْ عَلَيْنَا
مَائِدَةً مِنَ السَّمَاءِ تَكُونُ لَنَا عِيدًا لِأَوَّلِنَا
وَعَآخِرِنَا وَآيَةً مِنْكَ وَارْزُقْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ
الْوَاقِعِينَ ﴿١١٤﴾

قَالَ اللَّهُ إِنِّي مُنْزِلُهَا عَلَيْكُمْ فَمَنْ يَكْفُرْ بَعْدَ
مِنْكُمْ فَإِنَّ أَعْدَابَهُ عَذَابًا لَا أَعْدُبُهُ أَحَدًا
مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١١٥﴾

116. Allah deyəcəkdir: “Ey Məryəm oğlu İsa! Sənmi insanlara: “Allahı qoyub məni və anamı iki məbud qəbul edin!” – demişdin?” İsa deyəcək: “Sən pak və müqəddəssən! Haqqım olmayan bir şeyi demək mənə yaraşmaz. Əgər bunu demiş olsaydım, əlbəttə, Sən onu bilərdin. Sən mənim qəlbimdə olanları bilirsən, mən isə Sənin Özündə olanları bilmirəm. Şübhəsiz ki, qeybləri bilən Sənsən!

117. Mən onlara ancaq Sənin mənə ömr etdiyini: “Mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbiniz olan Allaha ibadət edin!” – demişəm. Nə qədər ki, onların arasında idim, mən onlara şahid idim. Sən məni onların arasından götürdükdən sonra isə onlara nəzarət edən Özün oldun. Sən hər şeyə Şahidsən.

118. Əgər onlara əzab versən, sözsüz ki, onlar Sənin qullarıdır. Əgər onları bağışlasan, şübhəsiz ki, Sən Qüdrətlisən, Müdriksən!”

119. Allah dedi: “Bu, doğru danışanlara doğruluqlarının fayda verəcəyi gündür! Onlar üçün ağacları altından çaylar axan və içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları hazırlanmışdır”. Allah onlardan razıdır, onlar da Ondən razıdırlar. Bu, böyük uğurdur.

وَإِذْ قَالَ اللَّهُ يٰعِيسَى ابْنَ مَرْيَمَ أَنْتَ قُلْتَ لِلنَّاسِ اتَّخِذُونِي وَأُمِّي آلِهَتَيْنِ مِنْ دُونِ اللَّهِ قُلْ سُبْحَانَكَ مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَقُولَ مَا لَيْسَ لِي بِحَقٍّ إِنْ كُنْتُ قُلْتُهُ فَقَدْ عَلِمْتَهُ تَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِي وَلَا أَعْلَمُ مَا فِي نَفْسِكَ إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿١١٦﴾

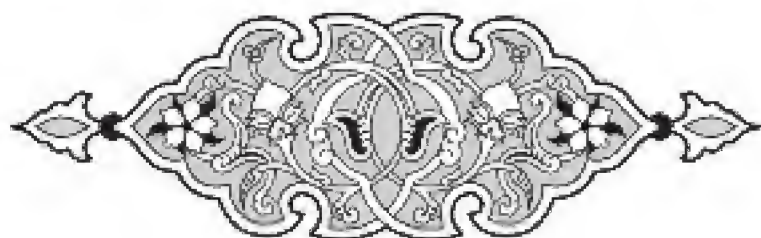
مَا قُلْتُ لَهُمْ إِلَّا مَا أَمَرْتَنِي بِهِ أَنْ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبِّي وَرَبَّكُمْ وَكُنْتُ عَلَيْهِمْ شَهِيدًا مِمَّا دُمْتُ فِيهِمْ فَلَمَّا تَوَفَّيْتَنِي كُنْتُ أَنْتَ الرَّقِيبَ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١١٧﴾

إِنْ تُعَذِّبُهُمْ فَلَهُمْ عَذَابُكَ وَإِنْ تَعْفُرْ لَهُمْ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١١٨﴾

قَالَ اللَّهُ هَذَا يَوْمُ يَنْفَعُ الصَّادِقِينَ صِدْقُهُمْ لَهُمْ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَلِكَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١١٩﴾

120. Göylərin, yerin və onların arasında olanların hökmranlığı Allaha məxsusdur və O, hər şeyə qadirdir.

لِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا فِيهِنَّ
وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٢٠﴾

əl-Ənam
(«Mal-qara») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göyləri və yeri yaradan, zülmətləri və nuru var edən Allaha həmd olsun! *Bu dəlillərdən sonra kafir olanlar hələ də bütlləri öz Rəbbinə tay tuturlar.*
2. Sizi palçıqdan yaradan, sonra da əcəlinizi təyin edən Odur. Onun yanında *Qiyamət günü üçün də* belli bir əcəl vardır. *Bunu bildikdən sonra* siz yenə də şübhə edirsiniz.
3. O, həm göylərdə, həm də yerdə *ibadət olunan Tək* Allahdır. O, gizlində saxladığınızı da bilir, aşkarda etdiyinizi də. O, sizin nə qazanacağınızı da bilir.
4. Onlara Rəbbindən gələn elə bir ayə yoxdur ki, ondan üz çevirməsinlər.
5. Onlara haqq gəldikdə onu yalan saydılar. İstehza etdikləri şeyin xəbəri onlara tezliklə çatacaqdır.
6. Məgər onlar özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdiyimizi görmədilərmisi? Biz onlara yer üzündə sizə vermədiyimiz imkanları vermişdik. Onların üzərinə *göydən* bol-bol yağış yağdırmış və *evlərinin* altından çaylar axıtmışdıq. Biz

سُورَةُ الْأَنْعَامِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَجَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ ثُمَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ يَعْدِلُونَ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ طِينٍ ثُمَّ قَضَى أَجَلًا
وَأَجَلٌ مُسَمًّى عِنْدَهُ ثُمَّ أَنْتُمْ تَنْتَرُونَ ﴿٢﴾

وَهُوَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَفِي الْأَرْضِ يَعْلَمُ
سِرَّكُمْ وَنَجْوَكُمْ وَيَعْلَمُ مَا تَكْسِبُونَ ﴿٣﴾

وَمَا تَأْتِيهِمْ مِنْ آيَةٍ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِمْ إِلَّا
كَانُوا عَنْهَا مُعْرِضِينَ ﴿٤﴾

فَقَدْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَسَوْفَ يَأْتِيهِمْ
الْأَنْبَاءُ مَا كَانُوا يَدَّعُونَ ﴿٥﴾

الَّذِينَ رَأَوْا أَنْهَلَكَامِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ
مَكَانَهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ تُمْسِكْ لَهُمْ وَأَرْسَلْنَا
السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ فِضْرًا وَجَعَلْنَا آلَاءَهُمْ حَاجِرِي
مِنْ تَحْتِهَا فَأَهْلَكْنَاهُمْ يَوْمَهُمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ
بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٦﴾

onları günahlarına görə həlak etdik və onlardan sonra başqa nəsillər yaratdıq.

7. Əgər sənə kağız üzərində bir yazı nazil etsəydik və onlar da əlləri ilə ona toxunsaydılar, kafir olanlar *yenə də*: “Bu, açıq-aydın şəhərdən başqa bir şey deyildir!” – deyərdilər.
8. Onlar: “Nə üçün ona mələk endirilməyib?” – dedilər. Əgər biz mələk endirsəydik, iş bitmiş olardı, onlara isə möhlət verilməzdi.
9. Əgər biz onu mələk etsəydik, əlbəttə, onu kişi edərdik və onları bir daha düşdükləri şübhəyə salardıq.
10. Əlbəttə, səndən əvvəlki elçilərə də istehza edilmişdi. Amma istehza edənləri, məsxərəyə qoyduqları şey *hər tərəfdən* bürüdü.
11. De: “Yer üzündə gəzib dolaşın və görün *haqqı* yalan sayanların aqibəti necə oldu”.
12. De: “Göylərdə və yerdə olanlar kimə məxsusdur?” De: “Allah kimə məxsusdur!” *Allah Özünə* rəhmli olmağı yazmışdır. *Gələcəyinə* şübhə edilməyən Qiyamət günündə sizi O toplayacaqdır. Özlərini ziyana uğradanlar iman gətirməzlər.
13. Gecə və gündüzdə sükunət içində olanların hamısı Ona məxsusdur. O, Eşidəndir, Biləndir.

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ كُتُبٍ فِي قُرْطَانٍ فَلَمَسُوهُ بِأَيْدِيهِمْ
لَقَالِ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّ هَٰذَا إِلَّا إِلَهٌ مُّخْتَرٌ مُّبِينٌ ﴿٥﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ مَلَكٌ وَلَوْ أَنزَلْنَا مَلَكَ
لَفُتِحُوا الْآمُرَاتُ لَأَيُّظُرُونَ ﴿٦﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ مَلَكَ أَجَعَلْنَاهُ رَجُلًا
وَلَلْبَشَرُ عَلَيْهِمْ مَا يَتْلُونَ ﴿٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ
بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ ثُمَّ أَنْظِرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٩﴾

قُلْ لِمَنْ مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلْ لِلَّهِ
كُتِبَ عَلَىٰ نَفْسِهِ الرَّحْمَةُ لِيَجْمَعَ كُفْرُ
إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنْفُسَهُمْ فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠﴾

﴿وَلَهُ مَا سَكَنَ فِي الْبَيْتِ وَالنَّهَارِ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْعَلِيمُ﴾

14. De: “Mən göyləri və yeri Yaradan Allahdan başqasını dost tutacağam? O, *hamını* yedirir, Özünü isə *heç kəs* yedirmir”. De: “Mənə *Allaha* təslim olanların birincisi olmaq əmr edildi”. Odur ki, sən müşriklərdən olma.

15. De: “Əzəmətli günün əzabından qorxduğum üçün Rəbbimə asi olmamı”.

16. O gün kim bu *əzabdan* qurtularsa, *Allah* ona rəhm etmişdir. Bu, açıq-aydın uğurdur.

17. Əgər Allah sənə bir zərər vurmaq istəsə, bunun qarşısını Ondan başqa heç kəs ala bilməz. Əgər sənə bir xeyir toxundursa, *heç kəs Ona mane ola bilməz*. O, hər şeyə qadirdir.

18. O, Öz qulları üzərində mütləq hakimiyyət sahibidir. O, Hikmətlidir, *hər şeydən Xəbərdardır*.

19. De: “Kimin şahidliyi daha böyükdür?” De: “Allah mənimlə sizin aranızda Şahiddir. Bu Quran mənə vəhy olundu ki, onunla sizi və onun çatacağı hər kəsi xəbərdar edim. Məgər siz Allahla yanaşı *ibadətə layiq olan* başqa məbudların olduğuna şahidlik edirsiniz?” De: “Mən şahidlik etmirəm!” De: “O, Tək olan İlahdır. Mən sizin şəriklə qoşduqlarınızdan uzağam”.

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ اتَّخِذُوا لِيَافَاطِيرَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ يُطْعِمُهُ وَلَا
يُطْعَمُ قُلُوبِي أَمَرْتُ أَنْ أَكُونَ أَوَّلَ مَنْ
أَسْلَمَ وَلَا أَتَكُونَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٤﴾

قُلْ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابَ يَوْمٍ
عَظِيمٍ ﴿١٥﴾

مَنْ يُصْرِفْ عَنْهُ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمَهُ وَذَلِكَ
الْقَوْمُ الْمَذِينُ ﴿١٦﴾

وَإِنْ يَمَسَّكَ اللَّهُ بِضُرٍّ فَلَا كَاشِفَ لَهُ
إِلَّا هُوَ وَإِنْ يَمَسَّكَ بِخَيْرٍ فَهُوَ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٧﴾

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَهُوَ
الْحَكِيمُ الْخَبِيرُ ﴿١٨﴾

قُلْ أَيُّ شَيْءٍ أَكْبَرُ شَهَادَةً قُلِ اللَّهُ شَهِيدُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
وَأُوحِيَ إِلَيَّ هَذِهِ الْقُرْآنُ لِأُنْذِرَكُمْ بِهِ وَمَنْ بَلَغَ أَتَيْنَاكُمْ
لَنَشْهَدَنْ أَنْ مَعَ اللَّهِ إِلَهٌ آخَرُ قُلْ لَا أَشْهَدُ
قُلْ إِنَّمَا هُوَ إِلَهُ وَاحِدٌ وَإِنِّي بِرَبِّيَ مُعْتَشِرٌ ﴿١٩﴾

20. Özlərinə Kitab verdiyimiz kəslər *Mühəmmədi* öz oğullarını tanıdıqları kimi tanıyırlar. Özlərini ziyana uğradanlar iman gətirməzlər.

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يَعْرِفُونَهُ كَمَا يَعْرِفُونَ
أَبْنَاءَهُمْ ۚ وَالَّذِينَ حَبِصُوا أَنْفُسَهُمْ فهُمْ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠﴾

21. Allaha qarşı yalan uyduran və ya Onun ayələrini yalan hesab edən kimsədən daha zalım kim ola bilər? Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmayacaqlar!

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِهِ ۖ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢١﴾

22. O gün onların hamısını *bir yerdə* toplayacaq, sonra isə şərik qoşanlara deyəcəyik: “İddia etdiyiniz şərikləriniz haradadır?”

وَيَوْمَ نَحْشُرُهُمْ جَمَاعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا أَلَيْسَ
شُرَكَاءُكُمْ الَّذِينَ كَفَرْتُمْ عَنْهُمْ ﴿٢٢﴾

23. Sonra onların: “Allaha – Rəbbimizə and olsun ki, biz müşrik olmamışdıq!” – demələrindən başqa bir bəhanələri qalmayacaq.

ثُمَّ لَمْ تَكُن فِتْنَتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا وَاللَّهِ رَبَّنَا
مَا كُنَّا مُشْرِكِينَ ﴿٢٣﴾

24. Bax gör onlar özlərinə qarşı necə yalan söyləyirlər. Uydurduqları *bütlər* isə onlardan uzaqlaşıb yox olacaqlar.

أَنْظُرْ كَيْفَ كَذَبُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ وَصَلَّ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٢٤﴾

25. Aralarında səni dinləyənlər də vardır. Quramı anlamasınlar deyə onların qəlblərinə pərdə çəkdik, qulaqlarına da tıxac vurduq. Onlar istənilən ayəni görsələr belə, yenə də ona inanmazlar. Hətta sənin yanına gəldikdə səninlə mübahisə edirlər. Kafir olanlar: “Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir” – deyirlər.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا ۚ وَإِنْ يَرَوْا
كُلَّ آيَةٍ لَا يَقُولُ بِهَا حَتَّىٰ إِذَا جَاءُوكَ
يُحَادِّثُواكَ يُقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٥﴾

26. Onlar həm *insanları* haqdan uzaqlaşdırır, həm də özləri ondan

وَهُمْ يَنْهَوْنَ عَنْهُ وَيَنْهَوْنَ عَنْهُ وَإِنْ يُهْلِكُونَ

uzaqlaşırlar. Onlar ancaq özlərini həlak edir və bunu hiss etmirlər.

27. Odun üzərində dayandırıldıqları vaxt onların: “Kaş ki, bizi *dünyaya* qaytaraydılar! Onda biz Rəbbimizin ayələrini yalan saymayıb möminlərdən olardıq” – dediklərini görəydin!

28. Xeyr! Əvvəllər gizlətdikləri *günahlar* onlara aşkar oldu. Əgər onlar *geri* qaytarılısaydılar, yenə də özlərinə qadağan olunmuş şeylərə qayıdardılar. Şübhəsiz ki, onlar yalançıdırlar.

29. Onlar dedilər: “Dünya həyatımızdan başqa *bir həyat* yoxdur və biz dirildilməyəcəyik!”

30. Onları Rəbbinin qarşısında dayandırılarkən birçə görəydin! *Allah onlara* deyəcəkdir: “Məgər bu *dirilmə* həqiqət deyilmi?” Onlar: “Əlbəttə, Rəbbimizə and olsun ki, *bu həqiqətdir!*” – deyəcəklər. O buyuracaqdır: “Elə isə inkar etdiyinizə görə dadın əzabı!”

31. Allah ilə qarşılaşmağı yalan sayanlar artıq ziyana uğramışlar. O Saat onları qəflətən haqladıqda onlar öz *günah* yüklərini bellərində daşıyaraq deyəcəklər: “Dünyada buraxdığımız əməllərə görə vay halımıza!” Onların daşdıqları *şey* necə də pisdir!

إِلَّا أَنْفُسُهُمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَعُوا عَلَى النَّارِ فَمَا لَؤُلُؤًا لَّيَتَنَبَّرُونَ
وَلَا تُكْذِبُ يَتَابِك رَّبَّنَا إِنَّكَ لَمِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٧﴾

بَلْ يَدْعُوا لَهُمْ مَعًا لَوْ كَانُوا يُخْفُونَ مِنْ قَبْلُ وَلَوْ رُدُّوا
لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾

وَقَالُوا إِنَّمَا هِيَ إِلا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا وَمَا نَحْنُ
بِمَبْعُوثِينَ ﴿٢٩﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ وَقَعُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ قَالَ أَيْسَ هَذَا
بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ وَرَبَّنَا قَالَ قَدْ وَقَعُوا الْعَذَابَ
بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٣٠﴾

قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِإِيعَاءِ اللَّهِ حَتَّىٰ إِذَا
جَاءَ نَصْرُ السَّاعَةِ بُعِثَتْ قَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ
نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِيهَا وَهُمْ يَنْحِمُونَ أَنْ أُرَادَهُمْ عَلَىٰ
ظُهُورِهِمْ إِلا سَاءَ مَا يَزِيدُونَ ﴿٣١﴾

32. Dünya həyatı oyun və əyləncədən başqa bir şey deyildir. Müttəqilər üçün isə axirət yurdu daha xeyirlidir. Məgər anlamırsınız?

33. Biz bilirik ki, onların dedikləri səni kədərləndirir. Əslində onlar səni yalançı hesab etmirlər. Lakin zəhlmlər Allahın ayələrini inadla inkar edirlər.

34. Səndən əvvəlki elçiləri də yalançı saymışdılar. Lakin Bizim köməyimiz onlara gələndə yalançı sayılmalarına və onlara əziyyət verilməsinə səbir etdilər. Heç kəs Allahın kəlmələrini dəyişə bilməz. Artıq peyğəmbərlərə aid bəzi xəbərlər sənə gəlib çatdı.

35. Əgər onların *haqdan* üz döndərməsi sənə ağır gəliрсə, onda bacarırsansa yerin içinə *enə biləcəyin* bir lağım və göyə *çıxa biləcəyin* bir nərdivan tap ki, onlara bir möcüzə gətirəsən. Əgər Allah istəsəydi onları toplayıb doğru yola yönəldərdi. Elə isə cahillərdən olma!

36. *Sənin çağırışını* ancaq *səmimi qəlb*dən dinləyənlər qəbul edir. Ölülərə gəldikdə isə, Allah onları dirildəcək, sonra da onlar Onun hüsuruna qaytarılacaqlar.

37. *Kafir*lər dedilər: “Niyyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?” De: “Şübhəsiz ki,

وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ وَلَلْآخِرَةُ خَيْرٌ لِّ الَّذِينَ يَشْكُرُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٣٢﴾

قَدْ نَعْلَمُ إِنَّهُ لَيَحْزَنُكَ الَّذِي يَقُولُونَ فَإِنَّهُمْ لَا يَكَذِبُونَكَ وَلَٰكِنَّ الظَّالِمِينَ بَيَاضَتِ اللَّهُ بِحُجَّتِهِ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ كُذِّبَتْ رُسُلٌ مِنْ قَبْلِكَ فَصَبَرُوا عَلَىٰ مَا كُذِّبُوا وَأَوْدُوا حَتَّىٰ أَتَاهُمْ نَصْرُنَا وَلَا مَبْدَلُ لِكَلِمَاتِ اللَّهِ وَلَقَدْ جَاءَ لَكُمْ مِنْ نَبِيِّ الْأَنْبِيَاءِ ﴿٣٤﴾

وَإِنْ كَانَ كِبُرُكَ فَإِنِ عَرَضُوهُمْ فَإِنِ اسْتَطَعْتَ أَنْ تَبْتَغِيَ نَفَقًا فِي الْأَرْضِ أَوْ سَلْمًا فِي السَّمَاءِ فَتَأْتِيَهُمْ بِآيَةٍ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَمَعَهُمْ عَلَىٰ الْهَدَىٰ فَلَا تَكُونُ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٥﴾

﴿ إِنَّمَا يَسْتَجِيبُ الَّذِينَ يَسْمَعُونَ وَالْمَوْتَىٰ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ ثُمَّ إِلَيْهِ يُرْجَعُونَ ﴾ ﴿٣٦﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ آيَةٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ إِنَّ اللَّهَ قَادِرٌ عَلَىٰ أَنْ يُنْزِلَ آيَةً وَلَٰكِنَّ

Allah möcüzə endirməyə qadirdir.
Lakin onların çoxu *bunu* bilmir”.

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

38. Yer üzündə gəzən heyvanların və göydə uçan iki qanadlı quşların hamısı sizin kimi ümmətlərdir. Biz Kitabda heç bir şeyi nəzərdən qaçırmadıq. Sonra onlar Rəbbinin hüzuruna toplanılacaqlar.

وَمِمَّنْ دَابَّةٌ فِي الْأَرْضِ وَلَاحِطٌ بِطَيْرِ بِحَنَاحِهِ
إِلَّا أُمَمًا مِّنَ الْأَكْثَرِ مَا فَزَّطْنَا فِي الْكِتَابِ مِنْ شَيْءٍ
ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يُحْشَرُونَ ﴿٦٨﴾

39. Ayələrimizi yalan sayanlar qaranlıqlar içində *qalmış* karlar və lallardır. Allah istədiyini azdırar, istədiyini isə düz yola yönəldər.

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا صُمُّوا وَبُكْرُوا
أَلْظَلَمْتُمْ مِّنْ قِسْمِ اللَّهِ يُضِلُّهُ وَمَنْ يَقْنُتْ
يُخَفِّضْهُ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٦٩﴾

40. De: “Doğru danışanlarsınızsa, deyin görüm, əgər sizə Allahın əzabı gəlsə və ya həmin Saat sizi haqlasa, Allahdan başqasını çağıracaqsınız?”

قُلْ أَزُوقُكُمْ إِنَّمَا كُنتُمْ عَذَابُ اللَّهِ أَوْ أَنتُمْ
السَّاعَةُ أَغْيَرُ اللَّهِ تَدْعُونَ إِنْ كُنْتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٧٠﴾

41. Xeyr! Siz yalnız Onu çağıracaqsınız. Əgər Allah istəsə, Ona *uzaqlaşdırması haqqında* yalvardığımız *həlanı* aradan qaldırar və şəriklə qoşduğunuz şeyləri unudarsınız.

بَلْ يَأْتِيهِ تَدْعُونَ فَيَكْشِفُ مَا تَدْعُونَ إِلَيْهِ
إِنْ شَاءَ وَتَنْسَوْنَ مَا كُنتُمْ تَدْعُونَ ﴿٧١﴾

42. Səndən əvvəl də ümmətlərə *elçilər* göndərmişdik. Biz onları sıxıntıya və xəstəliyə düçar etdik ki, bəlkə boyun əyələr.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُمْ
بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَالَهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٢﴾

43. Nə üçün əzabımız onlara gəldiyi zaman boyun əymədilər? Onların qəlbləri sərtləşdi, şeytan da onlara etdikləri əməlləri gözəlləşdirdi.

قُلُوا لَا إِدْجَاءَ هُمْ بِأَسَانِئِهِمْ عَمَّا وَعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ
قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٧٣﴾

44. Onlar özlərinə edilmiş xəbərdarlığı unutduqları zaman hər şeyin qapılarını onların üzünə açdıq. Özlərinə verilən şeylərə sevindikləri vaxt isə onları qəflətən yaxaladıq və onlar naümid qaldılar.
45. *Beləliklə də* zalım qövmin kökü kəsildi. Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha!
46. De: “Bir deyın görək, əgər Allah sizin eşitmə və görmə qabiliyyətinizi əlinizdən alsə, qəlblərinizə möhür vursə, Allahdan başqa hansı məbud onları sizə qaytara bilər?” Bax gör, Biz ayələri necə izah edirik, sonra onlar *yənə* üz çevirirlər.
47. De: “Bir deyın görək, əgər Allahın əzabı sizə qəflətən və ya açıq-açıqına gəlsə, zalım qövmdən başqası həlak edilərmə?”
48. Biz elçiləri yalnız müjdə verən və xəbərdarlıq edənlər kimi göndəririk. İman gətirib *əməllərini* islah edənlərin heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.
49. Ayələrimizi yalan sayanlara isə günah işlətdiklərinə görə əzab toxunacaqdır.
50. De: “Mən sizə demirəm ki, Allahın xəzinələri mənim yanımdadır. Mən qeybi də bilmirəm. Mən sizə demirəm ki, mən mələyəm.

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمُ
الْأَبْوَابَ كُلَّ شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا
أَخَذْنَاهُمْ بِغَتَّةٍ فَإِذَا هُمْ مُمْلَسُونَ ﴿٤٤﴾

فَقُطِعَ دَائِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَخَذَ اللَّهُ سَمْعَكُمْ وَبَصَرَكُمْ
وَحَنَنَكُمْ عَلَى قُلُوبِكُمْ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُمْ
بِهِ أَنْظِرْ كَيْفَ تُصِرُّونَ الْآلِيَتِ ثُمَّ هُمْ
يَصْذِقُونَ ﴿٤٦﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَتَاكُمْ عَذَابُ اللَّهِ بَغْتَةً أَوْ
جَهْرَةً هَلْ يُهْلِكُ إِلَّا الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٤٧﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ وَمُنذِرِينَ
فَمَنْ ءَامَنَ وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ
يَحْزَنُونَ ﴿٤٨﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا يَتَسَوَّاهُمُ الْعَذَابُ بِمَا
كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿٤٩﴾

قُلْ لَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِي خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا
أَعْلَمُ الْغَيْبِ وَلَا أَقُولُ لَكُمْ إِنِّي مَلَكٌ
إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ قُلْ هَلْ يَسْتَوِي

Mən yalnız mənə vəhy olunana tabe oluram". De: "Məgər korla görən eyni ola bilərmi? Məgər düşünmürsünüz?"

51. Rəbbinin hüsuruna toplanılacaqlarından qorxanları xəbərdar et ki, Allahdan başqa onların nə bir hamisi, nə də bir havadarı vardır. Bəlkə *pis əməllərdən* çəkinələr.

52. Rəbbinin Üzünü diləyərək səhər və axşam çağı Ona dua edənləri *yanından* qovma. Nə sən onların verəcəkləri hesabata azca da olsa cavabdehsən, nə də onlar sənə *verəcəyin* hesabətində azca da olsa cavabdehdirlər. Onları qovsan zalımlardan olarsan.

53. Beləliklə, Biz onların bir qismini digəri ilə sınaдық ki, onlar desinlər: "Məgər Allah bizim aramızdan ancaq bunlara lütf göstərmişdir?" Allah şükür edənləri daha yaxşı tanıyan deyildirmi?

54. Ayələrimizə iman gətirənlər sənə yanına gəldikdə *onlara* de: "Sizə salam olsun! Rəbbiniz Özünə rəhmli olmağı *əzəldən* yazmışdır; sizlərdən hər kəs avamlığı üzündən pis iş görsə, sonra tövbə edib *əməllərini* islah etsə, *Allah onu bağışlayar*. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir".

الْأَعْمَى وَالْبَصِيرُ أَفَلَا تَتَفَكَّرُونَ ﴿٥٠﴾

وَأَنْذِرْ بِهِ الَّذِينَ يَخَافُونَ أَنْ يُخْشَرُوا إِلَى رَبِّهِمْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٥١﴾

وَلَا تَطْرُدِ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ بِالْغَدَاةِ وَالْعَشِيِّ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ ۖ مَا عَلَيْكَ مِنْ حِسَابِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَمَا مِنْ حِسَابِكَ عَلَيْهِمْ مِنْ شَيْءٍ ۖ فَتَطْرُدَهُمْ فَتَكُونَ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٢﴾

وَكَذَلِكَ فَتَنَّا بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لِيَقُولُوا أَهَؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنْ بَيْنِنَا أَلَيْسَ اللَّهُ بِأَعْلَمَ بِالشَّاكِرِينَ ﴿٥٣﴾

وَإِذَا جَاءَكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِنَا فَقُلْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ۖ كَتَبَ رَبُّكُمْ عَلَى نَفْسِهِ الرَّحْمَةَ أَنْتُمْ مَنْ عَمِلَ مِنْكُمْ سُوءًا يَجْهَلُونَ ثُمَّ تَابَ مِنْ بَعْدِهِ وَأَصْلَحَ فَإِنَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

55. Günahkarların tutduğu yolun aydınlaşdırılması üçün Biz ayələrimizi beləcə bir-bir izah edirik.

56. De: "Allahdan başqa yalvardıqlarınıza ibadət etmək mənə qadağan edilmişdir". De: "Mən sizin nəfsinizin istəklərinə uymaram. Əks halda mən *haqq yoldan* azar və doğru yola yönəlmişlərdən olmaram".

57. De: "Mən Rəbbimdən *nazil olan* açıq-aydın bir dəlilə əsaslanıram. Siz isə onu təkzib etdiniz. Sizin səbirsizliklə can atdığınız *əzab* məndə deyildir. Hökm yalnız Allaha məxsusdur. *Allah* haqqı söyləyir və O, ayırd edənlərin ən yaxşısıdır".

58. De: "Əgər səbirsizliklə can atdığınız *əzab* mənim əlimdə olsaydı, əlbəttə, mənimlə sizin aranızda iş bitmiş olardı. Allah zalımları daha yaxşı tanıyır".

59. Qeybin açarları Onun yanındadır. Onları yalnız O bilir. O, quruda və dənizdə nələr olduğunu bilir. Onun xəbəri olmadan yerə düşən bir yarpaq belə yoxdur. Yer qaranlıqlarında elə bir toxum, elə bir yaş və elə bir quru şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövhi-Məhfuzda) olmasın.

60. Gecələr sizi yatızdıran, gündüzlər isə nələr etdiyinizi bilən Odur. Sonra O, sizi şəhərlər oyadır ki, müəyyən olunmuş əcalınız gəlib çıatsın.

وَكَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ لَأَتَّبِعَ وَتَتَّبِعِينَ
سَبِيلَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٥٥﴾

قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أُعْبِدَ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ قُلْ لَا أَتَّبِعُ أَهْوَاءَ كَثَرَةٍ سَلَكْتُ
إِذَا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَهِنِينَ ﴿٥٦﴾

قُلْ إِنِّي عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي وَكَذَّبْتُمْ بِهِ
مَا عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ إِنَّ الْخُكْمَ
إِلَّا لِلَّهِ يَقُصُّ الْحَقَّ وَهُوَ خَيْرُ الْفَاصِلِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ لَوْ أَنَّ عِنْدِي مَا تَسْتَعْجِلُونَ بِهِ لَقُضِيَ
الْأَمْرُ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَاللَّهُ أَكْبَرُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٨﴾

﴿٥٩﴾ وَعِنْدَهُ مَفَاتِحُ الْغَيْبِ لَا يَعْلَمُهَا
إِلَّا هُوَ يَعْلَمُ مَا فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ وَمَا
تَسْقُطُ مِنْ وَرَقَةٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا حَبَّةٌ فِي
طَلْحٍ إِلَّا يَعْلَمُهَا وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا
فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

وَهُوَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُم بِاللَّيْلِ وَيَعْلَمُ مَا
جَرَحْتُمْ بِالنَّهَارِ ثُمَّ يَبْعَثُكُمْ فِيهِ
لِيُقَضَىٰ أَجَلٌ مُّسَمًّى ثُمَّ إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ ثُمَّ

Sonra isə dönüşünüz Ona olacaq.
O, nə etdikləriniz barədə sizə xəbər
verəcəkdir.

يُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦١﴾

61. O, Öz qulları üzərində mütləq
hakimiyyət sahibidir. O, sizə gözetçi
mələklər göndərir. Nəhayət sizlərdən
birinə ölüm gəldiyi zaman elçilərimiz
mələklər onun canını alırlar və heç
bir səhvə yol vermirlər.

وَهُوَ الْقَاهِرُ فَوْقَ عِبَادِهِ وَيُرْسِلُ عَلَيْكُمْ
حَفَظَةً حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ تَوَفَّتْهُ
رُسُلُنَا وَهُمْ لَا يُفَرِّطُونَ ﴿٦٢﴾

62. Sonra onlar özlərinin həqiqi
Himayədarı olan Allaha
qaytarılacaqlar. Hökm yalnız Ona
məxsusdur və O, ən tez haqq-hesab
çəkəndir.

ثُمَّ رُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقِّ ۗ أَلَا لَهُ الْحُكْمُ
وَهُوَ أَسْرَعُ الْحَاسِبِينَ ﴿٦٣﴾

63. De: “Acizənə və gizlicə: “Əgər
bizi bundan qurtarsan, əlbəttə ki,
şükür edənlərdən olarıq”– deyə
yalvardığımıza zaman sizi qurunun və
dənizin zülmətlərindən xilas edən
kimdir?”

قُلْ مَنْ يُخَيِّكُم مِّنْ ظُلُمَاتٍ الْبَرِّ وَالْبَحْرِ
يَدْعُونَهُ فَخَرِّعْهُنَّ ۚ وَأَخْفِيَةٌ لِّئِنْ أَنجَيْنَا مِنْ
هَٰذَا لَنُكْرِمَنَّ مِنَ شَاكِرِينَ ﴿٦٤﴾

64. De: “Ondan və bütün *başqa*
sıxıntılardan sizi Allah xilas
edir. Sonra siz *yənə də Ona* şarik
qoşursunuz”.

قُلْ اللَّهُ يُخَيِّكُم مِّنْهَا ۚ وَمِنْ كُلِّ دُورٍ مِّنْهُ لَنُكَرِّنَنَّ
لَهُنَّ كُورًا ﴿٦٥﴾

65. De: “*Allah* başınızın üstündən
və ya ayaqlarınızın altından sizə
əzab göndərməyə, ya da sizi
qarışıqlığa salıb dəstə-dəstə
etməyə və birinizə digərinin
gücünü daddırmağa qadirdir”. Gör
ayələrimizi necə izah edirik ki, bəlkə
baş düşsünlər.

قُلْ هُوَ الْقَادِرُ عَلَىٰ أَنْ يَبْعَثَ عَلَيْكُمْ عَذَابًا مِّن
فَوْقِكُمْ ۖ أَوْ مِنْ تَحْتِ أَرْجُلِكُمْ ۖ أَوْ يَمَسَّكُمْ فَيَنسِفَكُمْ
فَيَكُونُ بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ أَنَظَرٌ مُّخِيفٌ ۚ نُّصَرِّفُ
الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

66. *Quran* həqiqət ola-ola sənin qövmün onu yalan saydı. De: “Mən sizi qoruyan deyiləm”.

67. Hər bir xəbərin *gerçəkləşəcəyi* müəyyən vaxtı var və siz *onu* biləcəksiniz.

68. Ayələrimizi lağlağıya qoyanları gördüyün zaman, onlar başqa söhbətə keçənə qədər onlardan üz çevir. Əgər şeytan *bunu* sənə unutdursa, xatırladıqdan sonra zahım tayfa ilə birgə oturma.

69. Müttəqilər onların törətdiklərinə görə azca da olsa məsuliyyət daşıyırlar. Lakin xatırlatmaq lazımdır ki, bəlkə *Allahdan* qorxalar.

70. Dinlərini oyun və əyləncə sayanları və dünya həyatının aldatdığı şəxsləri tərk et. Bununla xatırlat ki, heç kəs qazandıqlarına görə özünü məhvə məhkum etməsin. Allahdan başqa onun nə bir hamisi, nə də bir havadarı olacaqdır. O nə cür fidyə versə də, ondan qəbul olunmayacaq. Onlar qazandıqları *günahlara* görə məhvə məhkum olanlardır. Kafir olduqlarına görə onlar üçün qaynar içki və ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.

71. De: “Biz Allahı qoyub bizə nə bir xeyir, nə də bir zərər verə bilməyən şeylərəmi ibadət edəcəyik? Allah bizi doğru yola yönəltdikdən sonra,

وَكَذَّبَ بِهٖ قَوْمُكَ وَهٗوَ الْحَقُّ قُلْ لَّسْتُ عَلَيْكُمْ بِوَكِيلٍ ﴿٦٦﴾

لِكُلِّ نَبَأٍ مُّسْتَقَرٌّ وَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

وَإِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزُلُوهَا فَتَبَثَّ غُرُوضُهَا فَأَعْرَضَ عَنْهَا جَمِيعُ النَّاسِ فِئَاطَةً وَأُنَاجِيَةً فَبُقِعْتِ الْبِلَادُ الْبُقْعَاتِ وَأُحْطِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ أَكْثَادًا كَالْعِهْنِ الْمُعْطَلِ ﴿٦٨﴾

وَمَا عَلَى الَّذِينَ يَتَّقُونَ مِنْ جِسْمِهِمْ مِنْ شَيْءٍ وَلَٰكِنْ ذِكْرُنَا لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٦٩﴾

وَذَرِ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَعِبًا وَلَهْوًا وَغَرَضَهُمُ الْحَيَٰوةُ الدُّنْيَا وَذَكَّرَهُمْ أَن يَسْأَلُوا نَفْسَهُمْ بِمَا كَسَبَتْ لَيْسَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيٌّ وَلَا شَفِيعٌ وَإِنْ تَعْدِلْ كُلُّ عَدْلٍ لَا يُؤْخَذَ مِنْهَا أُولَٰئِكَ الَّذِينَ أُبْسِلُوا بِمَا كَسَبُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَتَدْعُونَا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلَىٰ أَعْقَابِنَا بَعْدَ إِذْ هَدَيْنَا اللَّهَ كَمَا الْوَدَىٰ أَسْتَهْوَتْهُ الشَّيَاطِينُ فِي

şeytanların yer üzündə azdırdığı, *mömin* dostlarının isə: “Bizə tərəf gəl!” – *deyib doğru yola* çağırdıqları çaşbaş qalan kimsə kimi geriyəmi döndəriləcəyik?” De: “Ancaq Allahın haqq yolu doğru yoldur! Bizə əmr edilmişdir ki, aləmlərin Rəbbinə təslim olaq.

72. Namaz qılın, Ondan qorxun, məhz Onun hüzuruna toplanılacaqsınız”.

73. Göyləri və yeri haqq olaraq xəlq edən Odur. O: “Ol!” – dediyi gün *hər şey* olar. Onun Sözü haqdır. Sur üfürüləcəyi gün hökm yalnız Ona məxsus olacaqdır. Qeybi və aşkarı Bilən də Odur. O, Müdrikdir, *hər şeydən* Xəbərdardır.

74. Bir zaman İbrahim atası Azərə demişdi: “Sən bütləri məbudlarmı qəbul edirsən? Mən səni və sənin qövmünü açıq-aydın azğınlıq içində görürəm”.

75. Beləcə, Biz, İbrahimə göylərin və yerin səltənətini göstərdik ki, yaqinliklə inananlardan olsun.

76. Gecənin qaranlığı onu bürüdükdə o, ulduz görüb: “Bu mənim Rəbbimdir!” – dedi. O batdıqda isə: “Mən batanları sevmirəm!” – dedi.

77. Doğan ayı gördükdə: “Bu mənim Rəbbimdir!” – dedi. O batdıqda

الْأَرْضِ حَيْرَانًا لَهُ أَصْحَابٌ يَدْعُونَهُ إِلَى الْهُدَىٰ أُنْتَبِهْ ۖ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَأُمَرَ ۖ أَتَلْسِيمُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٦﴾

وَأَن أَقِمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَهُوَ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٥٧﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَتَوَسَّعَ عَرْسُهُ عَلَى الْحَقِّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٥٨﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَتَعْبَدُ أَصْنَامًا ۖ إِنَّ إِلَهًا إِنِّي أَرُكَ وَقَوْمَكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٩﴾

وَكَذَلِكَ نُرِي إِبْرَاهِيمَ مَلَكُوتَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلِيَكُونَ مِنَ الْمُوقِنِينَ ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا جَنَّ عَلَيْهِ اللَّيْلُ رَأَى الْكَوْكَبَ قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ قَالَ لَا أُحِبُّ الْآفِلِينَ ﴿٦١﴾

فَلَمَّا رَأَى الْقَمَرَ بَازِعًا قَالَ هَذَا رَبِّي فَلَمَّا أَفَلَ

isə: “Əgər Rəbbim məni doğru yola yönəltməsəydi, mən azmış adamlardan olardım” – dedi.

78. Doğan günəşi gördükdə: “Bu mənim Rəbbimdir, bu daha böyükdür!” – dedi. O batdıqda isə dedi: “Ey qövmüm! Həqiqətən, mən sizin *Allaha* şəriklərdən qoşduqlarınızdan uzağam!”

79. Doğrudan da mən, həlif olaraq üzümü göyləri və yeri yaradana çevirdim. Mən müşriklərdən deyiləm”.

80. Qövmü onunla höcətləşdi. O dedi: “Allah məni doğru yola yönəltdiyi halda, siz Onun barəsində mənimlə höcətləşirsiniz? Rəbbimin istədiyi şeylərdən başqa mən, sizin Ona şəriklərdən qoşduqlarınızdan qorxmuram. Rəbbim elmi ilə hər şeyi əhatə etmişdir. Məgər düşünüb ibrət almayacaqsınız?”

81. Siz, Allahın sizə, haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi şeyləri Ona şəriklərdən qoşmaqdan qorxmursunuzsa, mən sizin şəriklərdən qoşduqlarınızdan necə qorxa bilərəm? Əgər bilirsinizsə, *deyin görüm* iki dəstədən hansı əmin-amanlıqda olmağa daha haqlıdır?”

82. İman gətirdikdən sonra imanlarına zülm qatışdırmayanları əmin-amanlıq gözləyir. Doğru yola yönəlmişlər də məhz onlardır.

قَالَ لَنْ أُرِيَّهُ دِي رَبِّي لَأَكُونَنَّ مِنَ الْقَوْمِ الضَّالِّينَ ﴿٧٨﴾

فَلَمَّا رَأَى الشَّمْسُ بَارِعَةً قَالَ هَذَا رَبِّي هَذَا أَكْبَرُ فَلَمَّا أَفَلَتْ قَالَ يَدْعُونِي إِلَى بَرٍّ مِمَّا تَشْرِكُونَ ﴿٧٩﴾

إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ خَاشِعًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٨٠﴾

وَحَاجَّاهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحِبُّونِي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٨١﴾

وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُمْ بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزَّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَتَى الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ يَا أَلَمِينَ إِنَّكُمْ تُعَلِّمُونَ ﴿٨٢﴾

الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُمْ بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُمْ مُهْتَدُونَ ﴿٨٣﴾

83. Bunlar, öz qövmünə qarşı İbrahimə verdiyimiz dəlillərimizdir. Biz istədiyimiz kəsi dərəcə-dərəcə ucaldırıq. Şübhəsiz ki, Rəbbin Müdrikdir, Biləndir.

84. Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Hər ikisini doğru yola yönəlttik. Bundan əvvəl Nuhu da doğru yola yönəltdik. Onun nəslindən olan Davudu, Süleymanı, Əyyubu, Yusufu, Musanı və Harunu da. Biz yaxşı əməl sahiblərini belə mükafatlandırırıq.

85. Zəkəriyyəni, Yəhyanı, İsanı və İlyası da. Hamısı əməlisalehlərdən idilər.

86. İsmaili, Əlyəsəni, Yunusu və Lutu da. Hamısını aləmlərdən üstün etdik.

87. Onların atalarından, nəsilələrindən və qardaşlarından bəzilərini də. Onları seçdik və düz yola yönəlttik.

88. Bu, Allahın hidayətidir. Bununla O, qullarından istədiyi şəxsi doğru yola yönəldir. Əgər *Ona* şərik qoşsaydılar, əlbəttə, etdikləri əməllər puç olardı.

89. Bunlar, Kitab, hikmət və peyğəmbərlik verdiyimiz kəslərdir. Əgər *kafir*lər ayələri inkar etsələr, Biz onları inkar etməyən bir qövmə həvalə edərək.

وَالَّذِينَ كُفِّرْنَا عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي كُفِّرُوا عَنْهُ عَلَى قَوْمِهِمْ
تَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن نَّشَاءُ إِنَّ رَبَّكَ
حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٨٣﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ كُلًّا هَدَيْنَا
وَنُوحًا هَدَيْنَا مِن قَبْلُ وَمِن ذُرِّيَّتِهِ دَاوُدَ
وَسُلَيْمَانَ وَأَيُّوبَ وَيُوسُفَ وَمُوسَى
وَهَارُونَ وَكَذَلِكَ نَجْزِي
الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٤﴾

وَزَكَرِيَّا وَيَحْيَى وَعِيسَى وَإِلْيَاسَ كُلٌّ
مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٥﴾

وَأِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَلُوطًا وَكُلًّا
فَضَّلْنَا عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٨٦﴾

وَمِن آبَائِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَأَخَوَانِهِمْ وَأَجْتَنَبْنَا
وَهَدَيْنَاهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٨٧﴾

ذَٰلِكَ هُدَى اللَّهِ يَهْدِي بِهٖ مَن يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَلَوْ أَشْرَكُوا لَحِطَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٨٨﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَالنُّبُوَّةَ فَإِنْ يَكْفُرْ بِهَا هَٰؤُلَاءِ
فَقَدْ زَكَّٰنَا بِهَا قَوْمًا لَّيْسُوا بِهَا بِكَافِرِينَ ﴿٨٩﴾

90. Bunlar Allahın doğru yola yönəltdiyi kəslərdir. Sən də onların haqq yoluna yönəl. De: “Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Bu *Kitab* aləmlər üçün yalnız bir xatırlatmadır”.

91. Onlar: “Allah insana heç bir şey nazil etməmişdir” – deməklə Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər. De: “Musanın insanlar üçün nur və doğru yolu göstərən rəhbər olaraq gətirdiyi Kitabı kim nazil etmişdir? Siz onu kağızlara yazıb *bir qismini* göstərir, çoxunu isə gizlədirsiniz. Axı, sizin də, atalarınızın da bilmədiyiniz şeylər sizə öyrədilmişdir”. Sən: “Allah!” – de, sonra da onları burax ki, öz boşboğazlıqları ilə öylənsinlər.

92. Bu, şəhərlər anası *Məkkəni* və onun ətrafındakıları qorxutmaq üçün nazil etdiyimiz, özündən əvvəlkiləri təsdiq edən mübarək bir Kitabdır. Axirətə inananlar ona da inanırlar. Onlar namazlarını doğru-düzgün qılırlar.

93. Allaha qarşı yalan uydurandan və ya özünə vəhy olunmadığı halda: “Mənə də vəhy olunmuşdur” – söyləyəndən və: “Mən də Allahın nazil etdiyinə bənzərini endirəcəyəm” – deyəndən daha zalım kim ola bilər? Zalımları ölüm girdabında olduqda, mələklərin də əllərini uzadıb: “Canlarınızı çıxarın! Allaha qarşı nahaq sözlər söylədiyinizə və Onun ayələrinə

أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ فِيمَهُمْ نَهْمُ اقْتِدَاءٍ
قُلْ لَا أَشْكُرُ عَلَيْهِ الْجَزَاءُ إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرِي لِلْعَالَمِينَ ﴿٩٠﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِذْ قَالُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ
عَلَى بَشَرٍ مِثْلَ شَيْءٍ قُلْ مَنْ أَنْزَلَ الْكِتَابَ
الَّذِي جَاءَ بِهِ مُوسَى نُورًا وَهُدًى لِلنَّاسِ
تَجْعَلُونَهُ قَرَاطِيسَ بُدُونِهَا وَتُحْفُونَ كَثِيرًا
وَعَلَّمْتُمَا مَا لَمْ تَلَّمَا أَلَمْ تَأْتِ الْوَكْرَ قُلْ
اللَّهُ ثُمَّ رَدَّ هُمْ فِي خَوْضِهِمْ يَلْعَبُونَ ﴿٩١﴾

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنْزَلْنَاهُ مَبَازِكٌ مُصَدِّقُ الَّذِي
بَيْنَ يَدَيْهِ وَلِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا
وَالَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ يُؤْمِنُونَ بِهِ وَهُمْ عَلَى
صَلَاتِهِمْ حَامُونَ ﴿٩٢﴾

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ قَالَ
أُوْحِيَ إِلَيَّ وَلَمْ يُوحَ إِلَيْهِ شَيْءٌ وَمَنْ قَالَ
سَأَنْزِلُ مِثْلَ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ
فِي عَمْرَاتِ السَّمَوَاتِ وَالْمَلَائِكَةُ كَمَا تَبَاسِطُوا إِلَيْهِمْ
أَخْرِجُوا أَنْفُسَكُمْ الْيَوْمَ تُحْزَنُونَ عَذَابُ الْهُونِ
يَسَاءَ كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ
عَنْ آيَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾

təkəbbür göstərdiyinizə görə bu gün siz cəzalandırılacaqsınız!” – *dediklərini birçə görəydin.*

94. Hüzurumuza ilk dəfə sizi xəlf etdiyimiz kimi tək-tənha, həm də sizə verdiyimiz *nəmətləri* arxanızda qoyub gəldiniz. Öz aranızda *Allaha* şərikin saydığınız şəfaətçilərini də yanınızda görmürük. Artıq aranızda əlaqə qırılmış, iddia etdiyiniz *məbudlar* isə sizdən uzaqlaşmışdır.

95. Şübhəsiz ki, toxumu da, çərdəyi də Allah çatladır. O, ölüdən diri çıxarır, diridən isə ölü çıxarır. Budur Allah! Siz necə də *haqdan* döndərilirsiniz!

96. Dan yerini də O sökür. O, gecəni dinclik, günəşi və ayı isə *vaxt üçün* hesablama *ölçüsü* etdi. Bu, Qüdrətli və Bilən Allahın müəyyən etdiyi hökmdür.

97. Qurunun və dənizin qaranlıqlarında yolu tapa biləsiniz deyə siz üçün ulduzları yaradan Odur. Artıq Biz ayələri bilən bir qövmə izah etdik.

98. Sizi tək bir candan yaradan Odur. *Sizin üçün* qərar tutacağınız və əmanət saxlanılan yer vardır. Artıq Biz ayələri anlayan bir qövmə izah etdik.

99. Göydən su endirən Odur. Biz onunla hər bir bitkini yetişdirdik, ondan yaşıl otlar bitirir, onlardan da üst-üstə

وَلَقَدْ جِئْتُمُونَا فَرَادَىٰ كَمَا خَلَقْنَاكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ
وَنَرَكُم مِّن مَّا خَوَّلْنَاكُمْ وَرَاءَ ظُهُورِكُمْ وَمَا
نَرَىٰ مَعَكُمْ شُفَعَاءَكُمُ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ أَنَّهُمْ
فِيكُمْ شُرَكَاءُ لَقَدْ تَقَطَّعَ بَيْنَكُمْ وَصَلَّ
عَنكُمْ مَا كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٩٤﴾

* إِنَّ اللَّهَ قَالِي الْحَبِّ وَالنَّوَىٰ يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ
الْمَيِّتِ وَمُخْرِجُ الْمَيِّتِ مِنَ الْحَيِّ ذَٰلِكُمُ اللَّهُ
قَالِي تَوْفَكُونَ ﴿٩٥﴾

قَالِي الْإِصْبَاحِ وَجَعَلَ اللَّيْلَ سَكَنًا وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ حُسْبَانًا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٩٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ النُّجُومَ لِتَهْتَدُوا
بِهَآءِ ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْبَحْرِ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ
لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٩٧﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُم مِّن نَّفْسٍ وَاحِدَةٍ
فَنَسَبَكُم وَأَسْبَغَ قَدْ فَصَّلْنَا الْآيَاتِ لِقَوْمٍ
يَفْقَهُونَ ﴿٩٨﴾

وَهُوَ الَّذِي أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا
بِهِ نَبَاتَ كُلِّ شَيْءٍ فَأَخْرَجْنَا مِنْهُ خَضِرًا

düzülmüş dənələr çıxarıyıq. Xurma ağacının tumurcuqlarından, sallanmış salxımlar yetişir. *Biz həmçinin* üzüm bağları, bir-birinə bənzəyən və bənzəməyən zeytun və nar ağacları da yetişdiririk. Bar verdiyi və yetişdiyi zaman onların meyvəsinə baxın. Şübhəsiz ki, bunlarda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır.

100. Onlar cinləri Allaha şərikləşdirdilər. Halbuki onları da *Allah* yaratmışdır. Onlar *Allah haqqında* bir şey bilmədən Onun üçün özlərindən oğullar və qızlar uydurdular. *Allah* onların uydurduqları sifətlərdən uzaqdır və ucadır.

101. O, göyləri və yeri icad edəndir. Onun zövcəsi olmadığı halda övladı necə ola bilər? Hər şeyi O xəlq etmişdir. O, hər şeyi bilir.

102. Budur sizin Rəbbiniz olan *Allah*. Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Hər şeyin Yaradıcısı *Allahdır!* Elə isə Ona ibadət edin! O, hər şeyi Qoruyandır.

103. Gözlər Onu dərk etmir. O isə gözləri dərk edir. O, Lətifdir, *hər şeydən Xəbərdardır*.

104. *De:* "Rəbbinizdən sizə göz qabağında olan dəlillər gəlmişdir. Kim onları görsə, xeyri onun özünə, kim kor olsa zərəri onun öz əleyhinə olar. Mən sizin üstünüzdə gözetçi deyiləm".

خُتِجَ مِنْهُ حَبًّا مُتَرَاكِبًا وَمِنْ النَّخْلِ مِنْ طَلْعِهَا قِنْوَانٌ دَانِيَةٌ وَخَشَبٌ مِنْ عَصَابٍ وَالزَّيْتُونِ وَالرَّيْحَانِ مُمْتَسِبَةً أَنْظِرُوا إِلَى شَعْرَةٍ إِذَا أَثْمَرَ وَتَوَعَّدُوا أَنِّي فِي ذَالِكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا أَنْظِرُوا لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٠﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ الْجِنَّ وَخَلَقَهُمْ وَخَرَقُوا لَهُم مَبَازِينَ وَكَانَ بَعْدَ ذَلِكَ عِمَّا يُصِفُونَ ﴿١٠١﴾

يَرْبِيعُ السَّمَكَاتِ وَالْأَرْضِ أَنَّى يَكُونُ لَهُ وَلَدٌ وَلَمْ تَكُنْ لَهُ صَاحِبَةٌ وَخَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٠٢﴾

ذَالِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَأَعْبُدُوهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿١٠٣﴾

لَا تُدْرِكُهُ الْأَبْصَارُ وَهُوَ يُدْرِكُ الْأَبْصَارَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٠٤﴾

فَذَرِّجْ لَهُمْ نَصَائِرُ مِنْ رَبِّكُمْ فَمَنْ أَبْصَرَ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ عَمِيَ فَعَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِحَفِيظٍ ﴿١٠٥﴾

105. Biz ayələri beləcə izah edirik ki, onlar: “Sən dərs almısan” – desinlər və Biz də *Qurani* bilən adamlara izah edək.

106. Rəbbindən sənə vəhy olunana tabe ol! Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Müşriklərdən isə üz çevir.

107. Əgər Allah istəsəydi, onlar şəriki qoşmazdılar. Biz səni onların üstündə gözətçi qoymamışıq və sən onları qoruyan da deyilsən.

108. *Müşriklərin* Allahdan başqalarına tapındıqlarını söyməyin. Yoxsa onlar da elmsiz olaraq düşməncəsinə Allahı söyərler. Biz hər bir ümmətə öz əməllərini beləcə gözəlləşdirdik. Sonra isə onların dönüşü öz Rəbbinə olacaq. O da nə etdikləri barədə onlara xəbər verəcəkdir.

109. *Kafir*lər Allahın adı ilə möhkəm and içdilər ki, əgər onlara bir ayə gəlsə, mütləq ona inanacaqlar. De: “Ayələr ancaq Allahın yanındadır. Siz haradan biləsiniz ki, o *ayələr* gəldikdə onlar yenə də iman gətirməyəcəklər?”

110. Biz onların ürəklərini və gözlərini ilk dəfə ona iman gətirmədikləri kimi tərsinə çevirər və onları öz azgınlıqları içərisində sərgərdan dolaşan vəziyyətdə tərk edərək.

وَكَذَلِكَ نَصْرِفُ الْأَيَّاتِ وَلِيُقْرَأُ
دَرَسَتْ وَلِيُتَبَيَّنَ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١٠٥﴾

أَسْمِعْ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٦﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكُوا وَمَا جَعَلْنَاكَ
عَلَيْهِمْ حَفِظًا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿١٠٧﴾

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ كَذَلِكَ زَيَّلْنَا
أُمَّةً عَمَلُهُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّهِمْ مَرْجِعُهُمْ
فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٠٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَنِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ
آيَةٌ لَّيُؤْمِنُنَّ بِهَا قُلْ إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ
وَمَا يُشِيرُ كُمْ أَنَّهُآ إِذَا جَاءَتْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠٩﴾

وَنُفِثَ قَلْبَهُمْ لَعِنَّةَ رَبِّهِمْ كَمَا لَمَّ
يُؤْمِنُوا بِهِ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَنَذَرْنَاهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١١٠﴾

111. Əgər Biz onlara mələkləri göndərsəydik, ölümlər də onlarla danışsaydı və hər şeyi onların qarşısına toplusaydıq, Allah istəməyincə, onlar iman gətirməzdilər. Lakin onların çoxu bunu bilmir.

112. Beləliklə, Biz hər bir peyğəmbər üçün insanlar və cinlərdən olan şeytanlarından düşmənlər müəyyən etdik. Bunlar aldatmaq məqsədilə bir-birlərinə təmtəraqlı sözlər təlqin edirlər. Əgər Rəbbin istəsəydi, onlar bunu etməzdilər. Onları uydurduqları şeylərlə birlikdə tərk et.

113. Bu ona görədir ki, axirətə inanmayanların ürəkləri təmtəraqlı sözlərə meyl etsin, bundan razı qalsınlar və gördükləri pis işləri bir daha görsünlər.

114. De: "Allah bu Kitabı sizə təfərrüatı ilə nazil etdiyi halda, mən Ondan başqasını mı hakim qəbul etməliyəm?" Kitab verdiklərimiz bilirlər ki, o, həqiqətən, sənin Rəbbin tərəfindən nazil edilmişdir. Odur ki, şübhə edənlərdən olma.

115. Rəbbinin kəlamı həm doğruluq, həm də ədalət baxımından tamamlanmışdır. Heç kəs Onun kəlmələrini dəyişə bilməz. O, Eşidəndir, Görəndir.

﴿ وَلَوْ أَنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةَ
وَكَلَّمَهُمُ الْمُرُوقَ وَخَفَرْنَا عَلَيْهِمْ كُلَّ
شَيْءٍ قُبُلًا مَا كَانُوا لِلْيُؤْمِنِ إِلَّا أُنْشَاءً
أَلْفًا وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ يَعْتَهُلُونَ ﴿١١١﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا
شَاطِطِينَ إِلَّا نِسَاءً وَالْجِنَّ يُوْجِي تَعْصُهُمْ
إِلَّا الْبَعْضُ رُحِقَ الْفَوَلُ عُرُودًا وَلَوْ شَاءَ
رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ قَدْ زَهَرُوا مَا يَفْقَهُونَ ﴿١١٢﴾

وَيَتَّبِعُ الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ
وَلِيَّ رِصْوَةٍ وَلِيَّ فِتْنَةٍ فَوَا مَاهُمْ مُقَرَّبُونَ ﴿١١٣﴾

أَفَغَيْرَ اللَّهِ أُتْبِعِي حَكَمًا وَهُوَ الَّذِي أَنْزَلَ
إِلَيْكُمْ الْكِتَابَ مُفَصَّلًا وَالَّذِينَ
اتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَهُمْ مَثَلٌ مِنْ
رَبِّكَ يَا الْحَقِّي فَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُمْتَرِينَ ﴿١١٤﴾

وَقَمَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ صِدْقًا وَعَدًا لَا مُبَدِّلَ
لِكَلِمَاتِهِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿١١٥﴾

116. Əgər sən yer üzündə olanların əksəriyyətinə itaət etsən, onlar səni Allah yolundan azdırarlar. Onlar ancaq zənnə qapılır və ancaq yalan uydururlar.

117. Həqiqətən, sənin Rəbbin, Onun yolundan azanları daha yaxşı tanıyır. O, doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır.

118. Əgər Allahın ayələrinə inanırsınızsa, üstündə Onun adı çəkilmiş – “bismilləh” deyilib kəsilmiş heyvanlardan yeyin.

119. Allah, – məcburiyyət qarşısında yeyəcəyiniz şeylər istisna olmaqla – haram buyurulanları təfərrüatı ilə sizə bildirdiyi halda, üstündə Onun adı çəkilənlərdən nə üçün yeməyəsiz? Şübhəsiz ki, çoxları elmsiz olduqları üçün öz istəklərinə uyub insanları doğru yoldan azdırırlar. Həqiqətən, sənin Rəbbin, həddi aşanları daha yaxşı tanıyır.

120. Günahın aşkarından da, gizlisindən də əl çəkin! Şübhəsiz ki, günah qazananlar etdikləri əməllərə görə cəzalandırılacaqlar.

121. Üstündə Allahın adı çəkilməmiş – “bismilləh” deyilib kəsilməmiş heyvanlardan yeməyin. Çünki bu, günahdır. Həqiqətən, şeytanlar öz dostlarına sizinlə mübahisə etmək üçün batil əqidələr təlqin edirlər.

وَأِنْ تُطِيعَ أَكْثَرُ مَنْ فِي الْأَرْضِ ضَلُّوكَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿١١٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ مَنْ يَضِلُّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْثِرِينَ ﴿١١٧﴾

فَكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ بِأَسْمَاءِ اللَّهِ عَلَيْهِ إِنْ كُنْتُمْ بِآيَاتِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تَأْكُلُوا مِمَّا ذُكِّرَ بِأَسْمَاءِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَقَدْ فَصَّلَ لَكُمْ مَا حَرَّمَ عَلَيْكُمْ إِلَّا مَا اضْطُرِرْتُمْ إِلَيْهِ وَإِنْ كَثِيرًا يَظْلُمُونَ بِأَهْوَاءِهِمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِالْمُعْتَدِينَ ﴿١١٩﴾

وَذَرُوا ظَاهِرَ الْإِشْرَاقِ وَبَاطِنَهُ إِنَّ الَّذِينَ يَكْسِبُونَ الْأَشْرَارَ سَيُجْزَوْنَ بِمَا كَانُوا يَقْتَرِفُونَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا تَأْكُلُوا مِمَّا لَمْ يَذْكُرْ بِأَسْمَاءِ اللَّهِ عَلَيْهِ وَإِنَّ الشَّيْطَانَ لِيَوْحُونَ إِلَى آذَانِ آبَائِهِمْ لَوْ كَرِهُوا أَنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ ﴿١٢١﴾

Əgər onlara itaət etsəniz, sözsüz ki, siz də müşriklərdən olarsınız.

122. Məgər ölü ikən diriltiyimiz və özünə də insanlar arasında gəzmək üçün nur verdiyimiz şəxs qaranlıqlar içində qalıb oradan çıxıbilməyən kəs kimi ola bilərmi? Kafirələrə gördükləri işlər beləcə gözəlləşdirildi.

123. Beləliklə hər bir ölkədə oranın günahkarlarını başçılar təyin etdik ki, onlar orada mümkün qədər yaramaz işlər görsünlər. Halbuki onlar o yaramaz işləri yalnız özlərinə qarşı edirlər və bunu da hiss etmirlər.

124. Onlara bir ayə gəldikdə: "Allahın elçilərinə verilənin bənzəri bizə də verilməyincə iman gətirməyəcəyik" – dedilər. Allah peyğəmbərliyini kimə verəcəyini daha yaxşı bilir. Günahkarlar, qurduqları hiylələrə görə Allahın hüzurunda rəzil olacaq və şiddətli əzab çəkəcəklər.

125. Allah kimi doğru yola yönəltmək istəsə, onun köksünü İslam üçün açar, kimi azdırmaq istəsə, onun köksünü, sanki o, göyə çıxırmış kimi daraldar və sıxıntılı edər. Allah iman gətirməyənləri beləcə cəzalandırar.

أَوْ مَنْ كَانَ مَيِّتًا فَأَخْيَيْنَاهُ وَجَعَلْنَاهُ نُورًا يَمْشِي بِهِ فِي النَّاسِ كَمَنْ مَثَلَهُ فِي الظُّلُمَاتِ لَيْسَ بِخَارِجٍ مِنْهَا كَذَلِكَ يُرَى لِلْكَافِرِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

وَكَذَلِكَ جَعَلْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ أَكْبَرًا مُجْرِمِيهَا لِيَمْكُرُوا فِيهَا وَمَا يَمْكُرُونَ إِلَّا بِأَنْفُسِهِمْ وَمَا يَشْعُرُونَ ﴿١٢٣﴾

وَإِذَا جَاءَتْهُمْ آيَةٌ قَالُوا إِنَّا لِلَّهِ حَتَّى تُلَاقِنَا بِمِثْلِ مَا أُرْسِلَ اللَّهُ أَنْهَ أَهْلَ حَيِّثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ أَجْرَمُوا صَغَارٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعَذَابٌ شَدِيدٌ لِمَا كَانُوا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٤﴾

فَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ أَنْ يَهْدِيَهُ، فَيَنْسَخْ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ وَمَنْ يُرِدْ أَنْ يُضِلَّهُ، فَيَجْعَلْ صَدْرَهُ ضَيِّقًا حَرَجًا كَأَنَّمَا يَصَّعَّدُ فِي السَّمَاءِ كَذَلِكَ يَجْعَلُ اللَّهُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٢٥﴾

126. Rəbbinin doğru yolu budur. Artıq Biz ayələri düşünən bir qövmə izah etdik.

127. Onlar üçün Rəbbi yanında əmin-amanlıq yurdu hazırlanmışdır. Gördükləri yaxşı işlərə görə onların Himayəçisi Odur.

128. Allah onların hamısını bir yərə toplayacağı gün deyəcəkdir: "Ey cin tayfası! Artıq siz insanlardan bir çoxunu özünüzə tabe etdiniz". Onların insanlardan olan dostları isə deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Biz bir-birimizdən faydalandıq və bizim üçün müəyyən etdiyin əcəlimizə yetişdik". Allah deyəcək: "Sizin qalacağınız yer Oddur. Allahın istədikləri kəslərdən başqa siz orada əbədi qalacaqsınız". Həqiqətən, Rəbbin Müdrikdir, Biləndir.

129. Beləliklə, qazandıqları günahlara görə zalımların bir qismini digərinə hakim təyin edərək.

130. Allah deyəcək: "Ey cin və insan tayfası! Məgər sizə öz içərinizdən ayələrimi xəbər verən və bu gününüzlə qarşılaşacağınız barədə sizə xəbərdarlıq edən elçilər gəlmədimi?" Onlar deyəcəklər: "Biz öz əleyhimizə şahidlik edirik!" Onları dünya həyatı aldatdı və onlar kafir olduqları barədə özlərinə qarşı şahadət verdilər.

وَهَذَا صِرَاطُ رَبِّكَ مُسْتَقِيمًا ۖ فَذَقْنَا
الْآلَاةَ لِقَوْمٍ يَذَّكَّرُونَ ﴿١٢٦﴾

﴿لَهُمْ دَارُ السَّلَوةِ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَهُوَ وَلِيُّهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ ﴿١٢٧﴾

وَقَوْمٌ يَحْشُرُهُمْ جِمْمَا يَنْتَقِشِرَ الْجِنُّ قَدِ
اسْتَكْبَرْتُمْ مِنَ الْإِنسِ وَقَالَ
أُولَئِكَ أَهْمُ مِنَ الْإِنسِ رَبَّنَا اسْمَعْ
بَعْضَنَا بَعْضٌ وَبَلَّغْنَا أَجَلَنَا الَّذِي أَجَلْتَ
لَنَا قَالَ النَّارُ مَثْوًى لَكُمْ فَخَيَّرْتُمْ فِيهَا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ إِنَّ رَبَّكَ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٢٨﴾

وَكَذَلِكَ قَوْلُ بَعْضِ الظَّالِمِينَ بَعْضًا يَمَّا
كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿١٢٩﴾

يَنْتَقِشِرَ الْجِنُّ وَالْإِنسِ أَلَمْ يَأْتِكُمْ
رُسُلٌ مِنْكُمْ يَقُصُّونَ عَلَيْكُمْ
آيَاتِنَا وَيُزَكِّرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَذَا
قَالُوا شَهِدْنَا عَلَى أَنْفُسِنَا وَغَرَّتْهُمْ
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَشَهِدُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ
أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿١٣٠﴾

131. Bu ona görədir ki, Rəbbin əhalisi qafil olan kəndləri haqsızcasına məhv etməz.

132. Hər kəsin etdiyi əməllərə görə dərəcələri vardır. Rəbbin onların etdiklərindən xəbərsiz deyildir.

133. Rəbbin Zəngindir, mərhəmət sahibidir. İstəsə, sizi məhv edərdi və sizi başqa bir qövmin nəslindən yaratdığı kimi sizdən sonra da yerinizə istədiyini gətirər.

134. Həqiqətən, sizə vəd olunan əzab gələcəkdir. Siz ondan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz.

135. De: “Ey qövüm! Əlinizdən gələni edin. Mən də edəcəyəm. Axirət Yurdunun aqibətinin kimə nəşib olacağını biləcəksiniz. Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar”.

136. Onlar Allah üçün Onun yaratdığı əkindən və mal-qaradan pay ayıraraq öz batil iddialarına əsasən: “Bu, Allah üçündür, bu da şəriq qoşduqlarımız bütələr üçündür” – deyirlər. Şərikləri üçün ayırdıqları pay Allaha çatmır, Allah üçün ayırdıqları pay isə şəriklərinə çatır. Onların verdikləri hökm necə də pisdir!

137. Beləliklə, müşriklərin bir çoxuna övladlarını öldürməyi öz şərikləri gözəl göstərdilər ki, həm onları

ذَٰلِكَ أَنْ لَّوْ يَكُن رَّبُّكَ مُهْلِكَ الْفَرَجِ
يُظْلِمُ وَأَهْلُهَا أَغْلَقُوا ﴿١٣١﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَمَا رُبُّكَ
يَغْفُلُ عَمَّا يُعْمَلُونَ ﴿١٣٢﴾

وَرُبُّكَ الْغَنِيُّ ذُو الرَّحْمَةِ إِنْ يَشَاءَ
يُذْهِبْكُمْ وَيَسْتَبْدِلْ مِنْ
بَعْدِكُمْ نَسْلًا نَّشَاءُ كَمَا أَنتَ كَرِيمٌ
ذَرِيتُهُ قَوْمٌ آخَرِينَ ﴿١٣٣﴾

إِنَّ مَا تُوعَدُونَ لَآتٍ وَمَا أَنْتُمْ
بِمُعْجِزِينَ ﴿١٣٤﴾

قُلْ يَتَقَوِّمُ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي
عَامِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ مَنْ تَكُونُ
لَهُ عَاقِبَةُ ٱلَّذِينَ إِنَّهُمْ لَا يُفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿١٣٥﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ مِمَّا ذَرَأَ مِنَ الْحَرْثِ
وَالْأَنْعَامِ نَصِيبًا فَقَالُوا هَٰذَا لِلَّهِ
بِرَّعْمِهِمْ وَهَٰذَا لِشُرَكَائِنَا فَمَا كَانَ
لِشُرَكَائِهِمْ فَلَا يَصِلُ إِلَى اللَّهِ وَمَا
كَانَ لِلَّهِ فَهُوَ يَصِلُ إِلَى
شُرَكَائِهِمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿١٣٦﴾

وَكَذَٰلِكَ زَيَّنَ لِكَثِيرٍ مِنَ الْمُشْرِكِينَ
قَتْلَ أَوْلَادِهِمْ شُرَكَائِهِمْ لِيُزِدُوهُمْ

məhv etsinlər, həm də dinlərinə qarmaqarışıqlıq salsınlar. Əgər Allah istəsəydi, onlar bunu etməzdilər. Elə isə onları uydurduqları ilə birlikdə tərk et.

138. Onlar öz batil iddialarına görə:
“Bu mal-qara və əkinlər haramdır. Bunları bizim istədiklərimizdən başqa heç kəs yeyə bilməz” – deyirlər. Müşriklər mal-qaradan bəzisinə minməyi haram edir, bəzisini də kəsərkən üstündə Allahın adını çəkmirlər. Onlar bunu Allaha iftira ataraq edirlər. O da onları atdıqları iftiraya görə cəzalandıracaqdır.

139. Onlar: “Bu mal-qaranın qarınlarındakı balalar kişilərimizi halal, qadınlarımıza isə haramdır” – deyirlər. Əgər o bala ölü doğularsa, hamısı onu yeməyə şərik olurlar. Allah onları bu vəsflərinə görə cəzalandıracaqdır. Həqiqətən, O, Müdrikdir, Biləndir.

140. Axmaqlıqları üzündən dərk etmədən öz övladlarını öldürən və Allahın onlara verdiyi ruzini Allaha iftira ataraq haram edənlər, əlbəttə, ziyana uğramışlar. Onlar azdılar və doğru yola yönəlmədilər.

141. Talvar üzərində olan və talvarsız öz gövdəsi üzərində duran bağları, dadları müxtəlif olan xurma və dənli bitkiləri, bir-birinə bənzəyən

وَلْيَسْأُوا عَلَيْهِمْ دِيْنَهُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْكُرُونَ ﴿١٣٨﴾

وَقَالُوا هَذِهِ أَفْعَامٌ وَحَرِّمْ جِجْرًا لَا يَطْعَمُهَا إِلَّا مَنْ نَشَاءُ بِزَعْمِهِمْ وَالْعَصْمُ حُرِّمَتْ ظُهُورُهَا وَأَنْعَمٌ لَا يَذْكُرُونَ أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا افْتِرَاءٌ عَلَيْهِ سَيَجْزِيهِمْ بِمَا كَانُوا يَفْكُرُونَ ﴿١٣٩﴾

وَقَالُوا مَا فِي بُطُونِ هَذِهِ الْأَفْعَامِ خَالِصَةٌ لِلَّذِينَ كُونُوا وَمُحَرَّمٌ عَلَى الَّذِينَ كُونُوا يَكُنْ مَيْتَةً فَهُمْ فِيهِ شُرَكَاءُ سَيَجْزِيهِمْ وَصْفَهُمْ إِنَّهُ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿١٤٠﴾

فَذَخِيرَ الَّذِينَ قَتَلُوا أَوْلَادَهُمْ سَفَهًا بِغَيْرِ عِلْمٍ وَحَرَّمُوا مَا رَزَقَهُمُ اللَّهُ افْتِرَاءً عَلَى اللَّهِ قَدْ ضَلُّوا وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿١٤١﴾

* وَهُوَ الَّذِي أَنْشَأَ جَنَّاتٍ مَعْرُوشَاتٍ وَغَيْرَ مَعْرُوشَاتٍ وَالنَّخْلَ وَالزَّرْعَ مُخْتَلِفًا أَكْثَرَهُ وَالزَّيْتُونَ وَالرُّمَّاتِ

və bənzəməyən zeytunu və narı yaradan Odur. Bar verdiyi zaman onların meyvəsindən yeyin, yığım günü zəkatını verin, lakin israf etməyin. Şübhəsiz ki, Allah israf edənləri sevmir.

142. Üstündə yük daşıyan və yük daşınmayan mal-qaranı da yaradan Odur. Allahın sizə verdiyi ruzilərdən yeyin, şeytanın izi ilə getməyin! Şübhəsiz ki, o, sizin açıq-aşkar düşməninizdir.

143. Allah, o heyvanlardan səkkiz cift yaratdı; qoyundan ikisini və keçidən ikisini. De: “O, iki erkəyi haram buyurdu, yoxsa iki dişini, yaxud iki dişinin qarnındakı balaları? Əgər doğru danışanlarsınızsa, elmə əsaslanıb bu haqda mənə xəbər verin”.

144. Dəvədən də ikisini, inəkdən də ikisini. De: “O, iki erkəyi haram buyurdu, yoxsa iki dişini, yaxud iki dişinin qarnındakı balaları? Yoxsa Allah bunu sizə tövsiyə etdiyi zaman şahid idiniz?” Elmsiz olaraq insanları azdırmaq üçün Allaha qarşı yalan uyduran kimsədən daha zalım kim ola bilər? Şübhəsiz ki, Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz.

145. De: “Mənə gələn vəhylər içərisində ölü heyvan, axar qan, murdar sayılan donuz əti və Allahdan

مُتَشَبِّهًا وَغَيْرَ مُتَشَبِّهٍ كُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ إِذَا أَثْمَرَ وَآتُوا حَقَّهُ رَوْحَهُ فَاصَادُواهُ وَلَا تَشْرَبُوا إِنَّهُ لَآ يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٤٢﴾

وَمِنَ الْأَنْعَامِ حَمُولَةً وَفَرْشًا كُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿١٤٣﴾

ثَمَانِيَةَ أَزْوَاجٍ مِّنَ الضَّأْنِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْمَعْزِ اثْنَيْنِ قُلْ ءَالِدَكَ كَرِهَ حَرَمًا أَمَّا الْأُنثَيَانِ أَمَّا أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ نَتَوَفَّى بِعِلمِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٤٤﴾

وَمِنَ الْإِبِلِ اثْنَيْنِ وَمِنَ الْبَقَرِ اثْنَيْنِ قُلْ ءَالِدَكَ كَرِهَ أَمَّا الْأُنثَيَانِ أَمَّا أَشْتَمَلَتْ عَلَيْهِ أَرْحَامُ الْأُنثَيَيْنِ أَمْ كُنْتُمْ شُهَدَاءَ إِذْ وَصَّيْكُمُ اللَّهُ بِهِذَا قَمْعًا أَظْلَمُ مِنِّي أَفَرَأَيْتُمْ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَلَيُّضَلُّ النَّاسُ بِعِندِ عِلمِ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٤٥﴾

قُلْ لَا أُحْدِثُ مَا أُوحِيَ إِلَيَّ مُحَرَّمًا عَلَى طَائِفَةٍ يَنْظَعُهُمْ وَلَا أَن يَكُونَ مِثْمَةً أَوْ دَمًا

başqasının adı ilə kəsilmiş murdar heyvanlardan başqa, hər hansı bir şəxsin yediyi yeməklər içərisində haram buyurulan bir şey görmürəm". Hər kəs harama meyl etmədən və həddi aşmadan bunlardan yeməyə məcbur olarsa, ona günah gəlməz. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

146. Yəhudilərə dırnaqlı heyvanların hamısını haram etdik. İnek və qoyunun bel sütunlarına və ya bağırsaqlarına yapışan, yaxud sümüklərə qarışan yağlar istisna olmaqla, onların piylərini də haram etdik. Bu, həddi aşdıqlarına görə onlara verdiyimiz cəzadır. Şübhəsiz ki, Biz doğru danışlarıq.

147. Əgər onlar səni yalançı hesab etsələr, de: "Rəbbiniz geniş mərhəmət sahibidir. Lakin Onun əzabı günahkar tayfadan uzaqlaşdırılmaz".

148. Müşriklər deyəcəklər: "Allah istəsəydi, nə biz, nə də atalarımız Ona şərik qoşar, nə də biz bir şeyi haram edə bilərdik". Onlardan əvvəlkilər də öz peyğəmbərlərini beləcə yalançı hesab etmişdilər. Axırda əzabımızı daddılar. De: "Bizə göstərə biləcəyiniz bir bilginizmi var? Siz ancaq zənnə qapılırsınız və ancaq yalan danışırırsınız".

مَسْفُوحًا أَوْ لَحْمَ خَيْرٍ مِّنْ فَإِنَّهُ رِجْسٌ أَوْ فَنَسَقًا أَهْلًا يَغْتَرِ اللَّهُ بِهِ فَمَنْ أَضْطَرَّ عَلَيْهِ بَاسٌ وَلَا عَادِلَ فَإِنَّ رَبَّكَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤٦﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَآؤُلَا حَرَّمَ مَا كُلُّ ذِي ظُفْرٍ وَمِنَ الْبَقَرِ وَالْغَنَمِ حَرَّمَآ عَلَيْهِمَا شَحْوُهُمَا إِلَّا مَا حَمَلَتْ ظُهُورُهُمَا أَوِ الْحَوَايَا أَوْ مَا اخْتَلَطَ بِعَظْمٍ ذَلِكَ جَزَيْنَاهُمْ بِبَغْوِهِمْ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿١٤٧﴾

فَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ رَبُّكُمْ ذُو رَحْمَةٍ وَاسِعَةٍ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُ عَنِ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤٨﴾

سَيَقُولُ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا أَشْرَكْنَا وَلَا آبَاؤُنَا وَلَا حَرَمْنَا مِن شَيْءٍ كَذَلِكَ كَذَبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ حَتَّىٰ ذَاقُوا بَأْسَنَا قُلْ هَلْ عِندَكُمْ مِّنْ عِلْمٍ فَخُذُوا حُجَّتَنَا إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ أَنتُمْ إِلَّا تَخْرُصُونَ ﴿١٤٩﴾

149. De: "Tutarlı dəlillər Allaha məxsusdur. Əgər O istəsəydi, sizin hamınızı doğru yola yönəldərdi".

150. De: "Şahidlərinizi gətirin şəhadət versinlər ki, bunu Allah haram buyurmuşdur". Əgər onlar şəhadət versələr, sən onlarla birlikdə şəhadət vermə. Ayələrimizi yalan sayanların və axirətə inanmayanların istəklərinə uyma. Onlar başqalarını öz Rəbbinə tay tuturlar.

151. De: "Gəlin, Rəbbinizin sizə nələri haram etdiyini oxuyum". Ona heç nəyi şəriq qoşmayım, valideynlərə yaxşılıq edin və yoxsulluq ucbatından uşaqlarınızı öldürməyin. Sizin də, onların da ruzisini Biz veririk. Murdar əməllərin aşkarına da, gizlisinə də yaxınlaşmayın. Allahın, öldürülməsini haram buyurduğu şəxsi haqsız yerə öldürməyin. Allah bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə anlayasınız.

152. Yetim həddi-buluğa çatana qədər, – xeyirxahlıq (qoruyub saxlamaq və artırmaq məqsədilə istifadə etmək) istisna olmaqla, – onun malına yaxınlaşmayın! Ölçüyə və çəkiyə ədalətlə tam riayət edin. Biz hər kəsi yalnız onun qüvvəsi çatdığı qədər yükləyirik. Söz söylədiyiniz zaman, qohumunuz olsa belə,

قُلْ فَلِلَّهِ الْحُجَّةُ الْبَالِغَةُ فَلَوْ شَاءَ لَهَدَاكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٤٩﴾

قُلْ هَلْ سَأَلْتُمْ شُهَدَاءَ كُمُ الَّذِينَ يَشْهَدُونَ أَنَّ اللَّهَ حَرَّمَ هَذَا فَإِنْ شَهِدُوا فَلَا تَشْهَدُ مَعَهُمْ وَلَا تَتَّبِعِ أَهْوَاءَ الَّذِينَ كَذَبُوا بَعَايِنَا وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَهُمْ يَرِيهَمُ يَعْدِلُونَ ﴿١٥٠﴾

﴿ قُلْ تَعَالَوْا أَتْلُ مَا حَرَّمَ رَبِّي كُفْرًا بِآلِهَتِكُمْ أَتَشْرِكُونَ بِهِ شَيْئًا وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ مِنْ أَمَلِي مَنْ نَزَرْتُ عَنْهُ فَإِنِّي أَصْلَاهُ وَلَا تُقْرَبُوا الْقَوَاسِمْ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطُنَ وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ ذَٰلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهَ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٥١﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ وَالْعَهْدُ أَلْفَاظٌ لَا تَكُنْ لَكُمْ قَلْبٌ وَلَا سَمْعٌ وَإِذَا قُلْتُمْ فَاعْدُوا وَتُوفُوا ذِمَّتِي وَعَبَهْدَ اللَّهِ أَوْفُوا ذَٰلِكُمْ وَصَّيْتُكُمْ بِهَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٢﴾

ədalətli olun. Allah qarşısındakı əhdə sadıq qalın. Allah bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə, düşünüb ibrət alasınız.

153. Bu, Mənim doğru yolumdur, onu tutub gedin. Başqa yollara uymayın. Çünki, o yollar sizi Allahın yolundan uzaqlaşdırar. Allah bunları sizə tövsiyə etmişdir ki, bəlkə pis əməllərdən çəkinəsiniz.

154. Sonra Biz Musaya – yaxşı iş görən kimsəyə nemətimizi tamamlamaq məqsədilə, hər şeyi müfəssəl izah edən, doğru yol göstəricisi və mərhəmət olaraq Kitab verdik ki, bəlkə onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarına iman gətirələr.

155. Bu, Bizim nazil etdiyimiz mübarək bir Kitabdır. Ona tabe olun və Allahdan qorxun ki, bəlkə sizə rəhm oluna.

156. Biz bunu ona görə nazil etdik ki, siz: “Kitab yalnız bizdən əvvəlki iki tayfaya – yəhudilərə və xəçpərəstlərə nazil edilmişdir. Biz isə onların oxuduqlarından xəbərsizik” – deməyəsiniz.

157. və ya: “Əgər bizə Kitab nazil edilsəydi, onlardan daha çox doğru yolda olardıq” – deməyəsiniz. Artıq sizə Rəbbinizdən açıq-aydın bir dəlil, doğru yol göstəricisi və mərhəmət gəlmişdir. Allahın

وَأَنَّ هَذَا صِرَاطِي مُسْتَقِيمًا فَاتَّبِعُوهُ
وَلَا تَتَّبِعُوا السُّبُلَ فَتَفَرَّقَ بِكُمْ عَنْ سَبِيلِهِ
ذَٰلِكُمْ وَصَّيْكُمْ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿١٥٣﴾

ثُمَّ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ تَمَامًا عَلَى
الَّذِي أَحْسَنَ وَتَفْصِيلًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى
وَرَحْمَةً لَّعَلَّهُمْ يُلَاقُوا رَبَّهُمْ رَبُّهُمْ ﴿١٥٤﴾

وَهَذَا كِتَابُنَا أَنزَلْنَاهُ مُبَارَكًا فَاتَّبِعُوهُ
وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٥٥﴾

أَن تَقُولُوا إِنَّمَا أُنزِلَ الْكِتَابُ عَلَى طَائِفَتَيْنِ مِن
قَبْلِنَا إِن كُنَّا عَنْ دِرَاسَتِهِمْ لَغَافِلِينَ ﴿١٥٦﴾

أَوْ تَقُولُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْنَا الْكِتَابُ
لَكُنَّا أَهْدَىٰ مِنْهُمْ فَقَدْ جَاءَكُمْ
بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ
مَّنْ أظْلَمَ مِمَّنْ كَذَبَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَصَدَقَ

ayələrini yalan sayan və onlardan üz çevirən kimsədən daha zalım kim ola bilər? Ayələrimizdən üz çevirənləri üz çevirdiklərinə görə pis əzabla cəzalandıracağıq.

158. Yoxsa onlar ancaq ya mələklərin, ya Rəbbinin və yaxud da Rəbbinin bəzi əlamətlərinin gəlməsini gözləyirlər? Rəbbinin bəzi əlamətləri gələcəyi gün əvvəlcə iman gətirməmiş və ya imanında bir xeyir qazanmamış kimsəyə iman gətirməsi fayda verməyəcəkdir. De: “Gözləyin, şübhəsiz ki, Biz də gözləyirik”.

159. Dinlərini parçalayıb firqə-firqə olanlarla sən heç bir əlaqən yoxdur. Onların işi Allaha aiddir. Sonra Allah onlara etdikləri əməllər barədə xəbər verəcəkdir.

160. Kim yaxşılıq gətirərsə, ona gətirdiyinin on qat əvəzi verilir. Kim pislik gətirərsə, ona ancaq gətirdiyinin misli qədər cəza verilir. Onlara haqsızlıq edilməz.

161. De: “Həqiqətən, Rəbbim məni doğru yola, həqiqi dinə, hənif İbrahimin dininə yönəltdi. O heç vaxt müşriklərdən olmamışdı”.

162. De: “Şübhəsiz ki, mənim namazım da, qurbanım da, həyatım da, ölümüm də aləmlərin Rəbbi Allah üçündür!”

عَنْهَا اسْتَخْرِى الَّذِينَ يُضِلُّونَ عَنْ آيَاتِنَا
سُوءَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا يُضِلُّونَ ﴿١٥٨﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ
رَبُّكَ أَوْ يَأْتِيَ بَعْضُ آيَاتِ رَبِّكَ يَوْمَ يَأْتِي بَعْضُ
آيَاتِ رَبِّكَ لَا يَنْفَعُ نَفْسًا إِيْمَانُهَا لَمْ تَكُنْ
ءَامَنَتْ مِنْ قَبْلُ أَوْ كَسَبَتْ فِي إِيمَانِهَا
حَبْرًا قُلْ أَنْتَظِرُوا إِنَّا مُنْتَظِرُونَ ﴿١٥٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا أَنتَ
مِنْهُمْ فِي شَيْءٍ إِنَّمَا أَمْرُهُمْ إِلَى اللَّهِ ثُمَّ يُنَبِّئُهُمْ
بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٠﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ مَثَلٍ تَطَوُّعًا
جَاءَ بِالْسَيِّئَةِ فَلَا تُجْزَى إِلَّا أَمَّا نَهَا وَهُمْ
لَا يُظْمَرُونَ ﴿١٦١﴾

قُلْ إِنِّي هَدَانِي رَبِّي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ دِينًا
يَسْمَاعِيلَةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كُنْتُ
مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٦٢﴾

قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ
رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٣﴾

163. Onun heç bir şəriki yoxdur. Məna belə buyurulmuşdur və mən müsəlmanların birincisiyəm”.

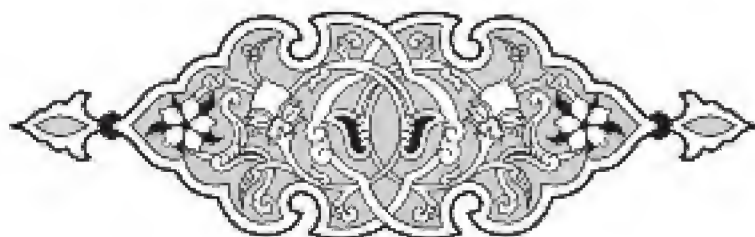
164. De: “Allah hər şeyin Rəbbi olduğu halda, mən Ondan başqa məbudmu axtaracağam?” Hər kəsin qazandığı günah yalnız öz əleyhinədir. Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz. Sonra isə dönüşünüz Rəbbinizə olacaq və O, ixtilafa düşdüyünüz məsələlər barədə sizə xəbər verəcəkdir.

165. Verdiyi nemətlərlə sınamaq üçün sizi yer üzünün xələfləri təyin edən, birinizi digərinizin fəvqünə dərəcə-dərəcə qaldıran Odur. Həqiqətən, sənin Rəbbin tezliklə cəza verəndir. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir.

لَا شَرِيكَ لَهِ ۖ وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٦٣﴾

قُلْ أَغْنَىٰ اللَّهُ عَنِّي رِزْقًا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ
وَلَا تُكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ إِلَّا عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ
وِزْرَةَ ۖ وَزَرَ أَخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿١٦٤﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ الْأَرْضِ وَرَفَعَ
بَعْضَكُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَبْلُوَكُمْ فِي مَا
ءَاتَاكُمْ ۚ إِنَّ رَبَّكَ سَرِيعُ الْعِقَابِ وَإِنَّهُ
لَغَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٦٥﴾

əl-Əraf
(«Sədd») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim. Sad.
2. *Bu, insanları qorxutmaq və möminlərə öyüd-nəsihət vermək üçün sənə nazil edilən Kitabdır. Ona görə qəlbin heç narahat olmasın.*
3. Rəbbinizdən sizə nazil edilənə tabe olun. Onu qoyub başqa dostlara uymayın. Siz necə də az öyüd-nəsihət dinləyirsiniz.
4. Biz neçə-neçə kəndləri məhv etdik. Əzabımız onlara gecə ikən və ya günorta çağı yatıb istirahət etdikləri vaxt gəldi.
5. Əzabımız onları haqladığı zaman onların çağırışları: “Həqiqətən, biz zalım olmuşuq!” – deməkdən başqa bir şey olmadı.
6. Biz, mütləq elçi göndərilən ümməti və göndərilmiş elçiləri sorğu-suala tutacağıq.
7. Onlara *etdikləri əməlləri barədə* Öz elmimizlə bildirəcəyik. Axı Biz qəib deyildik.
8. O gün *əməllərin tərəzidə* çəkilməsi bir həqiqətdir. Tərəziləri ağır gələnlər – məhz onlar nicat tapanlardır.

سُورَةُ الْأَعْرَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْمَصْرُ ①

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ فَلَا يَكُنْ فِي صَدْرِكَ حِمْزٌ
مِنْهُ لِتُذْكَرَ بِهِ وَذَكَرَى الْمُؤْمِنِينَ ①

اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلْنَا إِلَيْكُم مِّنَ الذِّكْرِ وَلَا تَسْتَمِعُوا لِل
دُوبَةِ أَوْلِيَائِهِ قِيلَ مَا نَدَّكَ تُكْرَهُ ②

وَكُرْهُنَّ قَرْيَةً أَهْلَكْنَاهَا وَجَاءَهَا الْمُنَاسِكَةُ
بَيْنَنَا وَأَوْحَرَهَا قَالُونَ ③

فَمَا كَانَ دَعْوَانَهُمْ إِذْ جَاءَهُمْ أَنْسَانٌ إِلَّا أَنْ
قَالُوا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ④

فَلَنَسْأَلَنَّ الَّذِينَ أُرْسِلَ إِلَيْهِمْ وَلَنَسْأَلَنَّ
الْمُرْسَلِينَ ⑤

فَلَنَقْصُصَنَّ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ⑥

وَالْوَزْنُ يَوْمَئِذٍ الْحَقُّ فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ⑦

9. Tərəziləri yüngül gələnlər isə ayaələrimizə qarşı haqsızlıq etdiklərinə görə özlərini ziyana uğradanlardır.
10. Biz sizi yer üzündə yerləşdirdik və orada sizin üçün dolanışiq vasitələri yaratdıq. Necə də az şükür edirsiniz!
11. Sizi xəlf etdik, sonra sizə surət verdik, sonra da mələklərə: "Adəmə səcdə edin!" – dedik. İblisdən başqa *hamısı* səcdə etdi. O, səcdə edənlərdən olmadı.
12. *Allah* dedi: "Mən sənə ömr etdikdə sənə səcdə etməyə nə mane oldu?" *İblis* dedi: "Mən ondan daha üstünəm. Çünki Sən məni oddan, onu isə palçıqdan yaratmışsan!"
13. *Allah* dedi: "Oradan aşağı en! Orada təkəbbürlük göstərmək sənə yaramaz. Çıx get, çünki sən alçaldılmışlardansan".
14. *İblis* dedi: "Onların dirildiləcəyi günə qədər mənə möhlət ver".
15. *Allah* dedi: "Şübhəsiz ki, sən möhlət verilənlərdənsən".
16. *İblis* dedi: "Sən məni yoldan çıxartdığına görə mən də Sənin düz yolunun üstündə oturub *insanları* tovlayacağam.
17. Sonra onların yanına önlərindən və arxalarından, sağlarından və

وَمَنْ حَقَّتْ مَوْزِنُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ فَخَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَظَاهِمُونَ ﴿٩﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَاشٍ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿١٠﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَاكُمْ ثُمَّ صَوَّرْنَاكُمْ ثُمَّ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ لَمْ يَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿١١﴾

قَالَ مَا مَنَعَكَ أَلَّا تَسْجُدَ إِذْ أَمَرْتُكَ قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿١٢﴾

قَالَ فَاهْبِطْ مِنْهَا فَمَا يَكُونُ لَكَ أَنْ تَتَكَبَّرَ فِيهَا فَاخْرُجْ إِنَّكَ مِنَ الصَّاغِرِينَ ﴿١٣﴾

قَالَ أَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يَبْعَثُونَ ﴿١٤﴾

قَالَ إِنَّكَ مِنَ الْمُنظَرِينَ ﴿١٥﴾

قَالَ فِيمَا أُغْوَيْتَنِي لَأَفْعُذَنَّ لَهُمْ فِرْطَكَ الْمُسْتَفِيرِينَ ﴿١٦﴾

لَوْلَا دَيْتُهُمْ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ وَعَنْ

sollarından gələcəyəm və Sən onların əksəriyyətini şükür edən görməyəcəksən”.

18. *Allah* buyurdu: “Oradan mənfur və qovulmuş halda çıx! Onlardan hər kəs sənin ardınca getsə, əlbəttə, Cəhənnəmi sizin hamınızla dolduracağam.

19. Ey Adəm, sən zövcənlə birlikdə Cənnətdə sakin ol. Bəyəndiyiniz yerlərdə yeyin, ancaq bu ağaca yaxınlaşmayın! Yoxsa *özlərinə* zülm edənlərdən olarsınız”.

20. Şeytan onların bir-birindən gizli qalan ayıb yerlərini özlərinə göstərmək üçün onlara pıçıldayıb dedi: “Rəbbiniz sizə bu ağacı yalnız ona görə qadağan etmişdir ki, siz mələk və ya *Cənnətdə* əbədi qalanlardan olmayasınız”.

21. *Üstəlik* onlara: “Şübhəsiz ki, mən sizin nəsihətçilərinizdənəm” – deyə and içdi.

22. Beləliklə, *şeytan* onları tovlayaraq Cənnətdən aşağı endirdi. Hər ikisi ağacdən daddıqda ayıb yerləri özlərinə göründü və onlar Cənnət ağaclarının yarpaqlarından ayıb yerlərinin üstünə örtməyə başladılar. Rəbbi onlara *belə* müraciət etdi: “Mən sizə o ağacı qadağan etmədimmi və şeytan sizin açıq-aşkar düşməninizdir, demədimmi?”

أَتَيْنَهُمْ وَعَنْ شَمَائِلِهِمْ وَلَا تَجِدُ أَكْثَرَهُمْ شَاكِرِينَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَخْرِجْ مِنْهَا مَذْءُومًا مَدْحُورًا لَمَنْ يَبْعَثْكِ مِنْهُمُ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٨﴾

وَنَادَاهُمَا أَنْ أَتَاكَ لَجْنَتُ الْكَلَامِ مِنْ حَيْثُ شِئْتُمَا وَلَا تَقْرَبَا هَذِهِ الشَّجَرَةَ فَتَكُونَا مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿١٩﴾

فَوَسْوَسَ لَهُمَا الشَّيْطَانُ لِيُبْدِيَ لَهُمَا مَا وُورِيَ عَنْهُمَا مِنْ سَوْءٍ إِلَيْهِمَا وَقَالَ مَا لَهَا كُمَارٌ كُنتُمَا عَنْ هَذِهِ الشَّجَرَةِ إِلَّا أَنْ تَكُونَا مَلَكَتَيْنِ أَوْ تَكُونَا مِنَ الْخَالِدِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَالَ لَهُمَا إِنِّي لَكُمَا أَيْمَنُ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

فَدَلَّ لَهُمَا مَعْرُورٌ فَلَمَّا ذَاقَا الشَّجَرَةَ بَدَتْ لَهُمَا سَوْءُهُمَا وَطَفِقَا يَخْصِفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرَقِ الْجَنَّةِ وَنَادَاهُمَا رَبُّهُمَا أَلَمْ أَنْهَكُمَا عَنْ تِلْكَ الشَّجَرَةِ وَأَقُلْتُ لَكُمَا إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمَا عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٢٢﴾

23. Hər ikisi: “Ey Rəbbimiz! Biz özümüzdə zülm etdik. Əgər bizi bağışlamasan və bizə rəhm etməsən, əlbəttə, ziyana uğrayanlardan olarıq” – dedilər.

24. Allah dedi: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək yerə enin! Yerdə sizin üçün müəyyən vaxta qədər qərar tutacağınız məskən və faydalanmaq üçün istifadə edəcəyiniz şeylər vardır”.

25. Allah dedi: “Siz orada yaşayacaq, orada öləcək və oradan çıxarılaçaqsınız”.

26. Ey Adəm oğulları! Sizə ayıb yerlərinizi örtəcək libas və bəzək-düzək nazil etdik. Təqva libası isə daha xeyirlidir. Bu, Allahın dəlillərindəndir. Bəlkə düşüüb onlardan ibrət alasınız.

27. Ey Adəm oğulları! Şeytan, əcdadınızın ayıb yerlərini özlərinə göstərmək məqsədilə *aldadaraq* libaslarını soyundurub Cənnətdən çıxartdığı kimi, sizi də aldatmasın. Şübhəsiz ki, o və onun nəslə sizləri sizin onları görə bilmədiyiniz yerlərdən görürlər. Həqiqətən, Biz, şeytanları iman gətirməyənlərin dostları etdik.

28. Onlar yaramaz əməl etdikləri zaman: “Atalarımızı belə gördük. Allah da bizə bunu əmr etmişdir” – deyirlər.

قَالَا رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٢٣﴾

قَالَ أَهْبِطُوا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ وَلَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُسْتَقَرٌّ وَمَتَاعٌ إِلَىٰ حِينٍ ﴿٢٤﴾

قَالَ فِيهَا تَحْيَوْنَ وَفِيهَا تَمُوتُونَ وَمِنْهَا تُخْرَجُونَ ﴿٢٥﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَدْ أَنزَلْنَا عَلَيْكُمْ لِبَاسًا يُورِي سَوَءَ بَعْضِكُمْ رِيثَآءَ بَعْضٍ ۚ وَالَّذِينَ اتَّقَوْا فَلَكَ خَيْرٌ فَلَكَ مِنْهُ آيَاتُ اللَّهِ لَعَلَّهُمْ يَذَّكَّرُونَ ﴿٢٦﴾

يٰٓأَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا يَفْتِنَكُمُ الشَّيْطَانُ كَمَا أَخْرَجَ أَبَوَيْكُم مِّنَ الْجَنَّةِ يَنزِعُ عَنْهُمَا لِبَاسَهُمَا لِيُرِيَهُمَا سَوَءَ مِمَّا آتَيْنَاهُمَا وَلَئِنْ كُنْتُمْ هَٰؤُلَاءِ قَوْمًا يَعْلَمُونَ ﴿٢٧﴾

وَإِذَا فَعَلُوا فَجْشَةً قَالُوا وَجَدْنَا عَلَيْهَا آبَاءَنَا وَاللَّهُ أَمَرَنَا بِهَا قُلْ إِنْ أَلَّفَ الْبَتْرَ لَا يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ

De: “Allah yaramaz əməlləri əmr etməz. Yoxsa Allaha qarşı bilmədiyinizi danışsınız?”

29. De: “Rəbbim ədalətli olmağı əmr etdi. Hər səcdə etdiyiniz yerdə üzünüzdü Ona tutun və Allaha – dini məhz Ona məxsus edərək dua edin. Sizi ilk dəfə yaratdığı kimi diriləcəksiniz”.

30. *Allah Öz bəndələrinin* bir qismini doğru yola yönəltdi, digərlərinə isə *haqq yoldan* azmaq layiq görüldü. Çünki onlar Allahı qoyub şeytanları özlərinə dost tutdular və elə güman edirlər ki, doğru yoldadırlar.

31. Ey Adəm oğulları! Məscidlərə *gedərkən* gözəl geyimlərinizi geyin. Yeyin-için, lakin israf etməyin. Şübhəsiz ki, *Allah* israf edənləri sevmir.

32. De: “Allahın Öz qulları üçün üzə çıxartdığı zinəti və təmiz ruziləri kim haram etmişdir?” De: “Bunlar dünya həyatında *hamıya*, Qiyamət günü isə yalnız möminlərə məxsusdur”. Biz dərk edən adamlar üçün ayələri belə izah edirik.

33. De: “Rəbbim həm aşkar, həm də gizli *törədilən* yaramaz əməlləri, *hər cür* günahı, haqsızcasına zülm etməyi, Allahın, haqqında heç bir dəlil nazil etmədiyi bir şeyi Ona şərikinə qoşmağımızı və bilmədiyiniz şeyləri

أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

قُلْ أَمَرَ رَبِّي بِالْقِسْطِ وَأَقِيمُوا وُجُوهَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ ۚ كَذَٰلِكَ أُنشِئْتُمْ وَقَدِّمْتُمْ ۚ ﴿٣٠﴾

فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ ۚ إِنَّهُمْ اتَّخَذُوا الشَّيَاطِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ اللَّهِ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ مُّقْتَدُونَ ۚ ﴿٣١﴾

﴿ يَكُنَّ يَوْمَئِذٍ عَذَابٌ مُّذُنًى ۚ وَأَرِيتُمْ عِندَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا ۚ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ ۚ ﴿٣٢﴾

قُلْ مَن حَرَّمَ زِينَةَ اللَّهِ الَّتِي أَخْرَجَ لِعِبَادِهِ ۖ وَالطَّيِّبَاتِ مِنَ الرِّزْقِ قُلْ هِيَ لِلَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا خَالِصَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ ۚ كَذَٰلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ۚ ﴿٣٣﴾

قُلْ إِنَّمَا حَرَّمَ رَبِّي الْفَوَاحِشَ مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَمَا بَطَّنَ ۖ وَلَا إِثْمًا وَلَا بَغْيًا بِغَيْرِ الْحَقِّ ۚ إِنَّهُ يُثَبِّتُ الْأَيَّامَ ۚ إِنَّ اللَّهَ مَا يُرِيدُ لِيُذِلَّ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۚ إِنَّهُمْ سُلُطَنَاءُ ۚ ﴿٣٤﴾

Allahın əleyhinə söyləməyinizi
haram buyurmuşdur”.

34. Hər ümmətin bir əcali vardır. Onların
əcali gəldiyi zaman birçə saat belə nə
yubanar, nə də qabağa keçə bilərlər.

35. Ey Adəm oğulları! Sizə aranızdan
elçilər gəlib ayələrimi bəyan edərkən
Məndən qorxub öz *əməllərini* islah
edən şəxslərin heç bir qorxusu
yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

36. Ayələrimizi yalan sayıb onlara
təkəbbürlüklə yanaşanlar isə Od
sakinləridirlər. Onlar orada əbədi
qalacaqlar.

37. Allaha qarşı yalan uyduran və
ya Onun ayələrini yalan hesab
edən kimsədən daha zalım kim
ola bilər? Yazıda olan qismətləri
onlara nəşib olacaqdır. Nəhayət,
elçilərimiz onların canını almaq
üçün yanlarına gəldikdə: “Allahdan
savayı çağırdığınız haradadır?” –
deyəcəklər. Onlar: “Bizi qoyub
qaçıblar!” – deyəcək və kafir
olduqlarına dair öz əleyhlərinə
şahidlik edəcəklər.

38. Allah deyəcək: “Sizdən əvvəl
gəlib-getmiş *günahkar* cin və insan
tayfaları ilə birlikdə Oda girin!”
Hər bir tayfa *Oda* girdikcə digərini
lənətləyəcəkdir. Nəhayət, hamısı
orada toplandığı zaman sonrakılar
əvvəlkilər barəsində deyəcəklər: “Ey

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ فَإِذَا جَاءَ أَجْلُهُمْ لَا
يَسْتَأْذِنُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٣٤﴾

يَتَّبِعِيهِ آدَمُ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُفْضِلُونَ
عَلَيْكُمْ الْبَشَرُ مِمَّنْ أَتَى وَأَصْلَحَ فَلَا خَوْفٌ
عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٣٦﴾

مِمَّنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ أَفْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ يَتْلُوا هَهُنَا تَقْصِيصَ عُمرٍ مِّنَ الْكِتَابِ
حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ إِنِّي تُوفِّتُهُمْ قَالُوا إِنَّا
مَعَكُمْ نَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا
وَشَهِدُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ أَنَّهُمْ كَانُوا كَافِرِينَ ﴿٣٧﴾

قَالَ أَتَدْعُونِ فِي أُمِّيرٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِكُم مِّنَ
الْجِنِّ وَالْإِنسِ فِي النَّارِ كُلَّمَا دَخَلَتْ أُمَّةٌ
لَّعْنَتْ أُخْتَهَا حَتَّىٰ إِذَا دَارَكُوا فِيهَا جَمِيعًا
قَالَتْ أُوخْرُنُهُمْ لَوْلَنَّهُمْ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ أَصْلُونَا
فَقَاتِلُهُمْ عَذَابًا مُّضَاعًا مِّنَ النَّارِ قَالَ لِكُلِّ

ضِعْفٌ وَلَكِنْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

Rəbbimiz! Bunlardır bizi azdıran!
Elə isə Odda bunlara ikiqat əzab
ver!" Allah deyəcək: "Əzab hər
kəs üçün ikiqatdır, lakin siz *bunu*
bilmirsiniz!"

39. Əvvəlkilər sonrakılara deyəcəklər:
"Sizin bizim üzərimizdə heç bir
üstünlüyünüz olmayıb. Elə isə
qazandıqlarınıza görə dadın əzabı!"

وَقَالَتْ أُولَئِكَ لَئِنْ كُنْتُمْ لَأَخِرُنَا فَمَا كُنَّا لَكُمْ
عَلَيَّامِينَ فَضْلٍ قَدْ وَفَّوْا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ
تَكْفُرُونَ ﴿١٦﴾

40. Şübhəsiz ki, ayələrimizi yalan
sayanlara və onlara təkəbbürlüklə
yanaşanlara göyün qapıları
açılmayacaq və dəvə iynənin
gözündən keçməyincə onlar Cənnətə
girməyəcəklər. Biz günahkarları belə
cəzalandırırıq.

إِنَّ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَاسْتَكْبَرُوا عَنْهَا
لَا تُفَتَّحُ لَهُمُ أَبْوَابُ السَّمَاءِ وَلَا يَدْخُلُونَ
الْجَنَّةَ حَتَّى يُلَاحَظَ أَهْلُ الْجَنَّةِ فِي سَوَاحِلِهَا
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

41. Onların Cəhənnəm odundan yatağı
və yorğanları olacaqdır. Biz zalımları
belə cəzalandırırıq.

لَهُمْ فِي جَهَنَّمَ مِهَادٌ وَمِنْ فَوْقِهِمْ غَوَاشٍ
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

42. İman gətirib yaxşı əməl edənlər isə
Cənnət sakinləridir. Onlar orada
əbədi qalacaqlar. Biz hər kəsi
yalnız onun qüvvəsi çatdığı qədər
yükleyirik.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَا نُكَلِّفُ
نَفْسًا إِلَّا أَلَا وَسْعَهَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٩﴾

43. Biz onların kökslərindəki kin-
küdurəti çıxaracağıq. Onların
ayaqları altından çaylar axacaq.
Onlar deyəcəklər: "Bizi buna
qovuşduran Allaha həmd olsun!
Əgər Allah bizə hidayət etməsəydi,
biz özümüz doğru yola yönəlməzdik.
Əlbəttə, Rəbbimizin
elçiləri haqqı gətirmişdilər". Onlara

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غِلٍّ فَخَيَّرْنَا
بَيْنَهُمُ الْأَنْهَارَ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا
لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنَّ هَدَانَا اللَّهُ
لَغَدَجْنَاكَ رَسُولَ رَبِّنَا يَا الْحَقُّ وَتُؤَدُّونَ أَنْ يُلَاحَظَ
الْجَنَّةُ أَوْ رِشْمُوها بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

belə kitab ediləcəkdir: “Əməlləriniz sayəsində varis olduğunuz Cənnət budur!”

44. Cənnət əhli Od sakinlərini səsləyib deyəcəklər: “Biz Rəbbimizin bizə vəd etdiyinin doğru olduğunu gördük. Siz də Rəbbinizin sizə vəd etdiyinin doğru olduğunu gördünüzmü?”

Onlar: “Bəli!” – deyəcəklər. Bu zaman onların arasında bir carçı səsləyib deyəcəkdir: “Allahın lənəti olsun zalımlara!”

45. O kəslərə ki, *insanları* Allah yolundan sapdırır, onu əyri göstərməyə çalışır və axirəti inkar edirdilər”.

46. Hər iki tərəfin arasında pərdə və səddin üzərində hər kəsi simasından tanıyan insanlar olacaqdır ki, onlar Cənnət əhlini səsləyib: “Sizə salam olsun!” deyəcəklər. Halbuki özləri çox istədikləri halda hələ Cənnətə girməyəcəklər.

47. Onların gözləri Od sakinlərinə tərəf çevrildikdə isə deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz, bizi zalımlara tay tutma!”

48. Sədd əhli əlamətlərindən tanıdıqları adamları səsləyib deyəcəklər: “Sizə nə yığdıqlarımız, nə də təkəbbürlük göstərməyiniz fayda vermədi”.

49. “Allah onlara mərhəmət nəsim etməyəcəkdir” – deyə *barəsində* and

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ أَصْحَابُ النَّارِ أَن قَدْ وَجَدْنَا مَا وَعَدَنَا رَبُّنَا حَقًّا فَهَلْ وَجَدْتُمْ مَا وَعَدَ رَبُّكُمْ حَقًّا قَالُوا نَعَمْ قَالَتِ مُؤَدَّتُ بَيْنَهُمْ أَن لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١١﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَيَعُودُنَهَا جَعًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ كَفُورُونَ ﴿١٢﴾

وَبَيْنَهُمَا حِجَابٌ وَعَلَى الْأَعْرَافِ رِجَالٌ يَعْرِفُونَ كُلًّا بِسِيمَتِهِمْ وَنَادُوا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ أَن سَلِّمُوا عَلَيْنَا لَنَعْلَمَ خُلُوعَها وَهُمْ يَقْتُمُونَ ﴿١٣﴾

وَإِذَا صُرِفَتْ أَبْصَارُهُمْ تِلْقَاءَ أَصْحَابِ النَّارِ قَالُوا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٤﴾

وَنَادَىٰ أَصْحَابُ الْأَعْرَافِ رِجَالًا يَعْرِفُونَهُمْ بِسِيمَتِهِمْ قَالُوا مَا أَغْنَىٰ عَنْكُمْ جَمْعُكُمْ وَمَا كُنْتُمْ تُسْتَغْفَرُونَ ﴿١٥﴾

أَهْلُولَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمْتُمْ لَا رَبَّ لَهُمْ اللَّهُ بِرَحْمَةٍ

içdiyiniz kəslər bunlardırmı?" *Sədd əhlinə deyiləcəkdir*: "Cənnətə girin! Sizə heç bir qorxu yoxdur və siz kədərlənməyəcəksiniz".

50. Od sakinləri Cənnət əhlini səsləyib deyəcəklər: "Bizim üstümüzdə bir az su və ya Allahın sizə verdiyi ruzidən tökün". Onlar isə deyəcəklər: "Allah bunları kafirlərə haram etmişdir".

51. O kəslərə ki, dinlərini əyləncə və oyun etmişdilər və dünya həyatı onları aldatmışdı. Onlar bu günləri ilə qarşılaşmağı unutduqları və ayələrimizi inkar etdikləri kimi, Biz də onları bu gün unudaraıq.

52. Biz onlara biliyimizlə izah etdiyimiz, iman gətirən qövm üçün hidayət və mərhəmət olan bir Kitab göndərdik.

53. Yoxsa *kafirlər* yalnız *Quranda verilən xəbərlərin* əqibətini gözləyirlər? Onun əqibəti gəlmişdi gün əvvəllər onu unudan kəslər deyəcəklər: "Haqiqətən də, Rəbbimizin elçiləri haqqı gətirmişdilər. İndi bizim tərəfimizi saxlayan şəfaətçilər varmı? Yaxud geri qaytarılacağıq mı ki, *əvvəllər* etdiyimiz əməllərdən başqasını edə k?" Onlar özlərini ziyana uğratdılar. Uydurduqları *bütlər* isə onlardan uzaqlaşib qeyb olacaqlar.

54. Doğrudan da, Rəbbiniz göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da

أَدْخُلُوا الْجَنَّةَ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمْ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٥٠﴾

وَبَادِيَ الْأَصْحَابِ النَّارِ أَتَحِبُّونَ الْجَنَّةَ أَنْ أَفِضُوا عَلَيْنَا مِنَ الْمَاءِ أَوْ مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ حَرَّمَهَا عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٥١﴾

الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ لَهْوًا وَلَعِبًا وَغَرَّتُهُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا قَالِ يَوْمَ تَنْسِفُهُمْ كَمَا نَسُوا لِقَاءَ يَوْمِهِمْ هَذَا وَمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ جِئْتَهُمْ بِكِتَابٍ فَصَّلْنَاهُ عَلَى عِلْمٍ هُدًى وَرَحْمَةً لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا تَأْوِيلَهُ يَوْمَ يَأْتِي تَأْوِيلَهُ يَقُولُ الَّذِينَ كَسَبُوا مِنْ قَبْلُ قَدْ جَاءَنَا رُسُلٌ رَبِّنَا بِالْحَقِّ فَهَلْ لَنَا مِنْ شُفْعَةٍ فَتُشْفَعُوا لَنَا أَوْ نُرَدُّ فَنَعْمَلَ غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ قَدْ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْقَرُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ

Ərşə ucalan Allahdır. O, gündüzü sürotlə təqib edən gecə ilə örtüb bürüyür. Günəşi, ayı və ulduzları Öz əmrinə tabe edən də Odur. Əslində, yaratmaq da, əmr etmək də Ona məxsusdur. Aləmlərin Rəbbi Allah nə qədər xeyirxahdır.

55. Rəbbinizə acizənə, həm də gizlicə dua edin! Şübhəsiz ki, O, həddi aşanları sevmir.

56. Yer üzünü islah olunduqdan sonra, orada fəsad törətməyin. Allaha qorxu və ümidlə yalvarın. Həqiqətən, Allahın mərhəməti yaxşılıq edənlərə yaxındır.

57. Küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi olaraq göndərən Odur. Nəhayət, o küləklər ağır buludları daşıyarkən, Biz o buludları ölü bir diyara tərəf qovur, onunla yağmur endirir və bunun vasitəsi ilə hər cür meyvə yetişdiririk. Biz ölüləri də belə dirildəcəyik. Bəlkə, düşünüb ibrət alarsınız.

58. Yaxşı torpaqda bitkilər Rəbbinin izni ilə çox asanlıqla bitir, pis torpaqda isə onlar yalnız çox çətinliklə yetişir. Biz ayələri şükür edən bir qövmə beləcə izah edirik.

59. Biz Nuhu öz xalqına elçi göndərdik. O dedi: "Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa məbudunuz

فِي سِتَّةَ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ
يُعْطِي الْأَمْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ أَحَدِيثًا
وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٍ
بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٥٥﴾

أَدْعُوا رَبَّكُمْ خَفِيًّا وَخَفِيَّةً إِنَّهُ لَا يُحِبُّ
الْمُعْتَدِينَ ﴿٥٦﴾

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا
وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ
مِّنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَهُوَ الَّذِي يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ
رَحْمَتِهِ حَتَّىٰ إِذَا أَفْلَحَ سَحَابًا نُّفَا لَا سُقَّةٌ
لِّبَلَدٍ مَّيِّتٍ فَأَنزَلْنَا بِهِ الْمَاءَ فَأَخْرَجْنَا بِهِ
مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْمَوْتَىٰ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

وَالْبَلَدُ الظَّمْثُ يُخْرِجُ بَنَاتُهُ رِيَادًا وَبَنَاتُهُ
خَبَثٌ لَا يُخْرِجُ إِلَّا نِكَدًا كَذَلِكَ نُصَرِّفُ
الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَشْكُرُونَ ﴿٥٩﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَقَوَّمُوا
عِبَادُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَإِنِّي أَخَافُ

yoxdur. Mən sizə üz verəcək Böyük günün əzabından qorxuram”.

60. Xalqının zadəganları dedilər:

“Həqiqətən də, biz səni açıq-aydın azgınlıq içində görürük!”

61. O dedi: “Ey qövmüm! Mən heç də azmamışam. Lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən *göndərilmiş* bir elçiyəm.

62. Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiklərini sizə təbliğ edir və sizə öyüd-nəsihət verirəm. Allahdan *nazil olanlar sayəsində* sizin bilmədiklərinizi bilirəm.

63. *Allahdan* qorxub bəlkə mərhəmətə nail olarsınız deyə, sizi qorxutmaq üçün öz aranızdan olan bir kişinin vasitəsi ilə Rəbbinizin sizə öyüd-nəsihət verməsinə heyrətmi edirsiniz?”

64. *Kafir*lər onu yalançı hesab etdilər. Biz onu və onunla birlikdə gəmidə olanları xilas etdik. Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə *suya* qərq etdik. Doğrudan da, onlar kor adamlar idilər.

65. Ad qövmünə də qardaşları Hudu *göndərdik*. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa məbudunuz yoxdur. Yoxsa qorxmursunuz?”

عَلَيْكُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٩﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٦٠﴾

قَالَ يَقُولُونَ لَيْسَ بِصَلَاةٍ وَلَئِنْ رُسُلًا مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦١﴾

أَتُنَبِّئُكُمْ رَسُولَاتٍ رَزَقْنِي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَوْعَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَلِتَتَّقُوا وَلَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٦٣﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَنْجَيْنَاهُ وَالَّذِينَ مَعَهُ فِي الْفُلِ وَأَعْرَضْنَا الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا إِلَى الْبَحْرِ فَأَنْجَيْنَاهُمْ لَعَلَّ قَوْمًا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾

﴿٦٥﴾ وَإِلَى عَادٍ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَقُولُونَ أَتَعْبُدُوا إِلَهًا مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ عِزَّةٌ فَلَا تَتَّقُونِ ﴿٦٦﴾

66. Qövmünün kafir zadəganları dedilər: “Biz səni səfeh sayırıq və həqiqətən də, səni yalançılarından hesab edirik!”
67. O dedi: “Ey qövmüm! Mən heç də səfeh deyiləm. Lakin mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən *göndərilmiş* bir elçiyəm.
68. Mən Rəbbimin vəhy etdiyi hökmlərini sizə təbliğ edirəm. Mən sizin etibarlı nəsihətçinizəm.
69. Yoxsa sizi qorxutmaq üçün öz aranızdan olan bir kişinin vasitəsi ilə Rəbbinizin sizə öyüd-nəsihət verməsinə heyrətmli edirsiniz? Yadıma salın ki, O, sizi Nuh qövmündən sonra xələflər təyin etdi və sizi xilqətə daha qüvvətli etdi. Allahın nemətlərini xatırlayın ki, bəlkə nıcat tapasınız”.
70. Onlar dedilər: “Yanımıza gəlmisən ki, atalarımızın ibadət etdiklərini buraxıb tək Allaha ibadət edək? Əgər doğru danışarlarsansa, bizə vəd etdiyin əzabı gətir”.
71. *Hud* dedi: “Artıq Rəbbinizdən sizə əzab və qəzəb yetişdi. Siz özünüzdən və atalarınızın uydurduqları adlar barəsində mənimlə mübahisəmi edirsiniz? Halbuki Allah onlar barəsində heç bir dəlil nazil etməmişdir. Gözləyin! Şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm”.

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرُّكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنُظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٦٦﴾

قَالَ يَنْقُومُ رَبِّي فِي سَفَاهَةٍ وَلَئِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٧﴾

أَتُفَكِّرُمْ رَسُولِي رَبِّي وَإِنَّا لَكُمْ ناصِحٌ أُمِينٌ ﴿٦٨﴾

أَوْ عَجِبْتُمْ أَن جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ وَأَذُنْكُمْ إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَرَادَّكُمْ فِي الْخَلْقِ بَشْطَةً فَأَذْكُرُوا آلَاءَ اللَّهِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا بِالْعِبَادَةِ وَاللَّهُ وَحْدَهُ وَنَذَرْنَا مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا فَلَيْتَنَا نَسِيتُ مَا نَعْبُدُ فَإِن كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٧٠﴾

قَالَ قَدْ وَقَعَ عَلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ رِجْسٌ وَعَذَابٌ أُنْزِلَ لَوْ تَتَّبِعُوا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَسْمَاءً بِلَا أَوَّلٍ وَلَا آخِرٍ مَا نَزَّلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ فَانظُرُوا إِلَىٰ مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٧١﴾

72. Biz onu və onunla birlikdə olanları
Öz mərhəmətimizlə xilas etdik.
Ayələrimizi yalan hesab edənlərin isə
kökünü kəsdik. Onlar iman gətirən
deyildilər.

73. Səməd qəvmünə də qardaşları
Salehi göndərdik. O dedi: “Ey
qəvmüm! Allaha ibadət edin! Sizin
Ondan başqa məbudunuz yoxdur.
Rəbbinizdən sizə açıq-aydın dəlillər
gəldi. Allahın *qayadan çıxartdığı* bu
dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir.
Onu buraxın Allahın torpağında
otlasın. Ona bir pislilik etməyin, yoxsa
sizi ağırılı-acılı bir əzab yaxalayar.

74. Xatırlayın ki, O, sizi Ad
qəvmündən sonra xələflər etdi
və yer üzündə yerləşdirdi. Siz də
onun düzənliklərində qəsrlər tikir,
dağlarda evlər yonursunuz. Allahın
nemətlərini yada salın, yer üzündə
fəsad yayaraq pis işlər görməyin”.

75. Onun qəvmünün təkəbbürlü
zadəganları öz aralarından iman
gətirən zəiflərə dedilər: “Siz Salehin
öz Rəbbi tərəfindən göndərildiyini
bilirsinizmi?” Onlar dedilər:
“Həqiqətən, biz onunla göndərilən
hər şeyə inanırıq”.

76. Təkəbbür göstərən *başçılar* dedilər:
“Həqiqətən, biz sizin inandığınızı
inkar edirik”.

77. Onlar diş dəvənin diz vətərini
kəsdilər və *beləliklə* də Rəbbinin

قَالَتْ جِنَّةٌ وَالَّذِينَ مَعَهُ يُرْخَعُونَ
وَقَطَعْنَا ذُوبَابًا بِآيَاتِنَا وَمَا
كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٧٢﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ صَالِحِينَ قَالَتْ يَقُولُ
أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ قَدْ
جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِنْ رَبِّكُمْ هَذِهِ نَافَةٌ
اللَّهُ لَكُمْ آيَةٌ فَذُرُّوهَا أَكُلُ فِي
أَرْضِ اللَّهِ وَلَا تَمْسُوهَا يُسْوَءَ مَا تَأْكُلُكُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٣﴾

وَأَذْكُرُوا إِذْ جَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ
عَادٍ وَنَوَّالَكُمْ فِي الْأَرْضِ تَتَّخِذُونَ
مِنْ سُهُولِهَا قُصُورًا وَتَتَّخِذُونَ الْجِبَالَ
بُيُوتًا فَأَذْكُرُوا لِلَّهِ الْآلَاءَ وَلَا تَقْسُوا
فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٧٤﴾

قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِنْ قَوْمِهِ
لِلَّذِينَ اسْتُضِعُوا لِمَنْ أَمَنَ مِنْهُمْ
اتَّعَلَمُونَ أَنْ صَالِحًا أُرْسِلَ مِنْ رَبِّهِ
قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلَ بِهِ مُؤْمِنُونَ ﴿٧٥﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا بِالَّذِينَ
آمَنَتْكُمْ بِهِ مُكْفَرُونَ ﴿٧٦﴾

فَقَعَرُوا الْوَيْثَاقَ وَعَمَّوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ

əmrindən çıxıb: “Ey Saleh! Əgər sən göndərilən elçilərdənsənsə, bizə vəd etdiyin əzabı gətir” – dedilər.

78. Onları dəhşətli bir sarsıntı yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.

79. Saleh onlardan üz çevirib dedi: “Ey qövmüm! Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiyi hökmünü sizə çatdırdım və sizə öyüd-nəsihət verdim. Lakin siz nəsihət verənləri sevmirsiniz”.

80. Lutu da elçi göndərdik. Bir zaman o, öz qövmünə demişdi: “Sizdən əvvəl aləmlərdən heç kəsin etmədiyi iyrənc əməli sizmi edəcəksiniz?”

81. Siz, qadınları qoyub şəhvətlə kişilərin yanına gedirsiniz. Həqiqətən, siz, həddi aşmış adamlarsınız”.

82. Onun qövmünün cavabı: “Onları yurduvuzdan çıxarın. Axı onlar təmizliyə can atan adamlardır” – deməkdən başqa bir şey olmamışdı.

83. Biz onu və ailəsini xilas etdik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan oldu.

84. Biz onların üstünə daşlardan yağış yağdırdıq. Bir gör günahkarların aqibəti necə oldu.

85. Mədyən qövmünə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi:

وَقَالُوا بَصَلِحْ أَنتَ يَا يَمَانُ قَدْ نَأْنِ
كُنْتَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٧٨﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ
جَاثِمِينَ ﴿٧٩﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَلْقَوْمَ لَقَدْ
أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولَ رَبِّي وَنَصَحْتُ
لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّصِيحِينَ ﴿٨٠﴾

وَلَوْطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَأَأْتُونَ الْفَاحِشَةَ مَا
سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

إِنَّكُمْ لَأَتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ
دُونِ النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّسْرِفُونَ ﴿٨٢﴾

وَمَا كَانَتْ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَخْرِجُوهُمْ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْتَ
بِظُهُورِهِمْ ﴿٨٣﴾

فَأَنْجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ
كَانَتْ مِنَ الْغَابِيِينَ ﴿٨٤﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا فَأَنْظَرِكَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٨٥﴾

وَالَّذِي مَدَّيْنَاهُ أَخَاهُ شُعَيْبًا قَالَ يَلْقَوْمَ

“Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa məbudunuz yoxdur. Rəbbinizdən sizə açıq-aydın bir dəlil gəldi. Elə isə ölçüyə və çəkiyə tam riayət edin, insanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzünü islah olunduqdan sonra orada fəsad törətməyin. Əgər möminsinizsə, bu, sizin üçün daha xeyirlidir.

86. Hər yolun başında oturub Allaha iman gətirənləri hədələyib Onun yolundan sapdırmayın və onu əyri göstərməyə çalışmayın. Xatırlayın ki, siz az idiniz, O sizi çoxaltdı. Bir görün fəsad törədənlərin aqibəti necə oldu.

87. Əgər aranızdan bir dəstəniniz mənimlə göndərilənə inanmış, bir dəstəniniz isə inanmamışsa, Allah aramızda hökm verənədək səbir edin. Axı O, hakimlərin ən yaxşısıdır”.

88. Onun qövmünün təkabburlu zadəganları dedilər: “Ey Şueyb! Ya biz hökmən səni də, səninlə birlikdə iman gətirənləri də yurdumuzdan çıxaracaq, ya da siz bizim dinimizə dönəcəksiniz”. Şueyb dedi: “Hətta nifrət etmiş olsaq belə?”

89. Allah bizi sizin dininizdən xilas etdikdən sonra biz yenə də ona qayıtsaq, Allaha qarşı yalan uydurmuş olarıq. Rəbbimiz Allah istəməyincə bizim ona dönməyimiz olacaq bir şey deyildir. Rəbbimiz

أَعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۚ قَدْ جَاءَتْكُمْ بَيِّنَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأُولُوا الْكَيْدِ وَالْمِيزَانِ لَا تَبَحْسُوا النَّاسَ بِأَسْمَائِهِمْ وَلَا تَفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ ۚ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا ۚ إِنَّكُمْ خَيْرُ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٨٦﴾

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ ۚ مَن أَمَرَ بِهِ ۖ وَتَّبِعُوهُنَّ يَاجَاوِزَ أَأَنتُمْ كُنْتُمْ قَلِيلًا فَكَثُرَ كُفْرُكُمْ ۖ أَنْظِرُوا ۖ كَيْفَ كَانَتْ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٧﴾

وَإِنْ كَانَ طَائِفَةٌ مِّنْكُمْ آمَنُوا بِالَّذِي أُرْسِلْتُ بِهِ ۖ وَطَائِفَةٌ لَّمْ يُؤْمِنُوا فَاصْبِرُوا حَتَّىٰ يَخُصِمَ اللَّهُ بَيْنَنَا وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٨﴾

﴿٨٩﴾ قَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا مِن قَوْمِهِ لَنُخْرِجَنَّكَ يَشْعَبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُوذُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أُولَٰئِكَ هُم كَرِهِينَ ﴿٩٠﴾

قَدْ أَفْرَأْنَا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ۖ إِنْ عُدْنَا فِي مِلَّتِكُمْ بَعْدَ إِدْجَانَا ۚ اللَّهُ مِنْهَا وَمَا يَكُونُ لَنَا أَنْ نَعُودَ فِيهَا ۖ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ ۚ رَبُّنَا وَاسِعٌ رَبُّنَا كُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ۚ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا ۚ رَبُّنَا افْتَحَ بَيْنَنَا

elmi ilə hər şeyi əhatə etmişdir. Biz Allaha təvəkkül etmişik. Ey Rəbbimiz! Bizimlə qövmümüz arasında ədalətlə hökm ver. Axı Sən hökm verənlərin ən yaxşısısan.

90. Onun qövmünün kafir zadəganları dedilər: “Əgər Şueybin ardınca getsəniz, siz mütləq ziyana uğrayanlardan olarsınız”.
91. Onları dəhşətli bir sarsıntı yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.
92. Şueybi yalançı sayanlar, sanki orada yaşamamışdılar. Şueybi yalançı sayanların özləri ziyana uğrayanlardan oldular.
93. Şueyb onlardan üz çevirib dedi: “Ey qövmüm! Mən Rəbbimin mənə vəhy etdiyi hökmlərini sizə çatdırdım və sizə öyüd-nəsihət verdim. Kafir tayfadan ötrü mən necə heyfsilənə bilərəm?”
94. Biz hansı bir ölkəyə peyğəmbər göndərdiksə, onun əhalisini sıxıntıya və bəlaya düşür etdik ki, bəlkə boyun əyələr.
95. Sonra pisliyi yaxşıqla əvəz etdik. Nəhayət onlar firavanlıq içində yaşayarkən: “Atalarımıza da belə qıtlıq və bolluq üz vermişdi” – dedilər. Biz də onları heç özləri də hiss etmədən qəflətən yaxaladıq.

وَيَبِّينَ قَوْمَنَا يَا حَاقِي وَأَنْتَ خَيْرُ الْقَائِلِينَ ﴿٩٠﴾

وَقَالَ الْعِمْلَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ لَبِئْسَ اتَّبَعْتُمْ شُعَيْبًا إِذْ كَانُوا الْخَاسِرِينَ ﴿٩١﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَثِيئِينَ ﴿٩٢﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا
الَّذِينَ كَذَّبُوا شُعَيْبًا كَالَّذِينَ كَذَّبُوا هَارُونَ ﴿٩٣﴾

فَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَلْعَنُوا لَقَدْ أَخَذْتُكُمْ
بِرِسَالَتِي رَبِّي وَتَوَلَّيْتُ لَكُمْ فَكَيْفَ
ءَاسَى عَلَى قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٩٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا
بِالْأَسَاءَةِ وَالضَّرَاءَةِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٩٥﴾

لَقَدْ بَدَّلْنَا مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ لَقَدْ جَاءَهُمْ
غُفْرَانٌ وَقَالُوا لَوْ أَنَّا سَأَلْنَا الضَّرَاءَ وَالسَّرَاءَ
فَأَخَذْتَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٦﴾

96. Əgər o ölkələrin əhalisi iman gətirib Allahdan qorxsaydı, əlbəttə, Biz onların üstünə göydən və yerdən bərəkət qapılarını açardıq. Lakin onlar peyğəmbərləri yalançı hesab etdilər. Biz də onları qazandıqları günahlara görə azabla yaxaladıq.
97. Məgər o ölkələrin əhalisi azabımızın onlara gecə vaxtı, onlar yatarkən gəlməyəcəyindən əminmi oldular?
98. Ya da o ölkələrin əhalisi azabımızın onlara səhər-səhər, onlar əylənərkən gəlməyəcəyindən əminmi oldular?
99. Yaxud onlar Allahın hiyləsindən ehtiyat etmirdilərmə? Allahın hiyləsindən yalnız ziyana uğrayanlar ehtiyat etməzlər.
100. Məgər yer üzünün keçmiş sakinlərindən sonra ona varis olanlara bəyan olmadımı ki, əgər Biz istəsəydik, onları da günahları üzündən müsibətə düşür edərdik, qəlblərinə möhür vurardıq və onlar da eşitməzdilər?
101. Bu, o ölkələrdir ki, onların əhvalatlarından bəzisini sənə söyləyirik. Elçiləri onlara açıq-aydın dəlillər gətirdilər. Onlar isə daha öncə yalan hesab etdiklərinə görə iman gətirmədilər. Allah kafirlərin qəlblərini beləcə möhürləyir.

وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَأَتَقُوا لَفَتَحْنَا
عَلَيْهِمْ بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ
وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَتَيْنَاهُم بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

أَفَأَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
بَيِّنًا وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٩٧﴾

أَوَأَمِّنَ أَهْلُ الْقُرَىٰ أَن يَأْتِيَهُمْ بَأْسُنَا
صُحْحًا وَهُمْ لَا يُعْلَمُونَ ﴿٩٨﴾

أَفَأَمِنُوا مَكْرَ اللَّهِ فَلَا يَأْمَنُ مَكْرَ
اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩٩﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لِلَّذِينَ يَرِثُونَ الْأَرْضَ مِن بَعْدِ
أَهْلِهَا أَن لَّوْ شَاءَ أَصَابَتْهُمُ يُدُورُهُمْ
وَقَطَّعُوا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَتَذَكَّرُونَ ﴿١٠٠﴾

يُنَاكَ الْقُرَىٰ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنبَاءِهَا
وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا
كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا مِن قَبْلُ
كَذَٰلِكَ يَطْغَىٰ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْكَافِرِينَ ﴿١٠١﴾

102. Onların əksəriyyətini vədə xilaf çıxan gördük. Onların çoxunu günahkar gördük.
103. Onlardan sonra Musanı möcüzələrimizlə Firon və onun əyanlarına elçi göndərdik. Onlar isə bunu inkar etdilər. Bir gör fəsad törədənlərin aqibəti necə oldu.
104. Musa dedi: “Ey Firon! Həqiqətən, mən aləmlərin Rəbbi tərəfindən göndərilmiş bir elçiyəm.
105. Mənim borcumdur ki, Allah barəsində yalnız həqiqəti deyim. Mən Rəbbinizdən sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişəm. Elə isə İsrail oğullarını mənimlə göndər”.
106. Firon dedi: “Əgər möcüzə gətirmisənsə və doğru danışanlardansansa, onu göstər!”
107. Musa əsasını yerə atdı və o, dərhal açıq-aşkar bir ilan oldu.
108. Əlini qoynundan çıxartdı və o, baxanlar üçün ağappaq parlaq bir əl oldu.
109. Firon qövminin əyanları dedilər: “Həqiqətən, bu, bilikli bir sehrbazdır.
110. O sizi yurduvuzdan çıxartmaq istəyir. Elə isə təklifiniz nədir?”
111. Onlar dedilər: “Onu və qardaşını gözələt və şəhərlərə sehrbazları toplayan adamlar göndər ki,

وَمَا وَجَدْنَا إِلَّا كَثْرَهُمْ مِنْ عَهْدِهِ وَإِنْ وَجَدْنَا
أَكْثَرَهُمْ لَفَتْسِيفِينَ ﴿١٠٢﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِمُ مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ
فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَظَلَمُوا بِهَا فَأَنْظِرْ
كَفَيْكَ كَانَ عَذَابُهُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٠٣﴾

وَقَالَ مُوسَىٰ لِفِرْعَوْنَ إِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾

حَقِيقٌ عَلَىٰ أَنْ لَا أَقُولَ عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقُّ قَدْ
جِئْتُكُمْ بِبَيِّنَاتٍ مِنْ رَبِّكُمْ فَأَرْسِلْ
مَعِيَ نَجِيًّا يَتْلُو آيَاتِي ﴿١٠٥﴾

قَالَ إِنْ كُنْتَ جِئْتَ بِآيَةٍ فَأْتِ بِهَا إِنْ
كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِينَ ﴿١٠٦﴾

فَأَلْقَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُّبِينٌ ﴿١٠٧﴾

وَمَرَّ عَصَاكَ فَإِذَا هِيَ بَيْتَاءٌ لِلنَّاطِقِينَ ﴿١٠٨﴾

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ هَذَا
لَسِحْرٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٩﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ فَمَاذَا
تَأْمُرُونَ ﴿١١٠﴾

قَالُوا أَرْجِهْ وَأَخَاهُ وَأَرْسِلْ فِي الْمَدَائِنِ
حَاشِيَةً ﴿١١١﴾

112. bilikli sehrbazların hamısını sənin yanına gətirsinlər”.
113. Sehrbazlar Fironun yanına gəlib dedilər: “Əgər qalib gəlsək, doğrudanmı bizim üçün mükafat olacaq?”
114. Firon dedi: “Bəli, siz mənə yaxın adamlardan olacaqsınız”.
115. Sehrbazlar dedilər: “Ey Musa! Ya sən əsanı birinci at, ya da biz olimizdəkiləri ataq!”
116. Musa dedi: “Siz əvvəl atın!” Onlar əllərindəkiləri atdıqda, insanların gözlərini sehləyib canlarına qorxu saldılar və böyük bir sehr göstərdilər.
117. Biz Musaya: “Əsanı yerə at!” – deyə vəhy etdik. Elə bu an əsa ilana çevrilib onların düzəlttikləri şeyləri uddu.
118. Artıq haqq üzə çıxdı, onların etdikləri isə batil oldu.
119. Sehrbazlar orada məğlub oldular və rüsvay olaraq geri döndülər.
120. Sehrbazlar səcdəyə qapandılar.
121. Onlar dedilər: “Aləmlərin Rəbbinə iman gətirdik –
122. Musa və Harunun Rəbbinə!”
123. Firon dedi: “Mən sizə izin verməmişdən əvvəl siz ona iman
- يَا أَيُّوكَ بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿١١٢﴾
- وَجَاءَ السَّحَرَةُ فِرْعَوْنَ فَقَالُوا إِنَّا لَنَاجِرُونَ ﴿١١٣﴾
إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿١١٤﴾
- قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ لَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿١١٥﴾
- قَالُوا آمِنُوسَىٰ إِنَّمَا أَنْتَ تُنْفِقُ وَإِنَّا أَنْتَ كُنَّا نَحْنُ الْمُلُوقِينَ ﴿١١٦﴾
- قَالَ الْقَوْمُ أَكَلَمَا الْقَوْمَ اسْحَرُوا أَوْ آتَمِمْتَ النَّاسَ وَأَسْرَهُمْ هُمْ وَجَاءَهُ سِحْرُهُ عَظِيمٌ ﴿١١٧﴾
- ﴿١١٨﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَلْقِ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثَلَاثُ مَنَاقِبٍ ﴿١١٩﴾
- فَوَقَعَ الْحَقُّ وَبَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٠﴾
- فَعُتِلُوا هَمَلًا لِّكَ وَأَنْقَلِبُوا أُخْصِرِينَ ﴿١٢١﴾
- وَأَلْقَى السَّحَرَةُ سِحْرَ بَيْنَ ﴿١٢٢﴾
قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٣﴾
- رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١٢٤﴾
- قَالَ فِرْعَوْنُ ءَأَمْسَئْتُكُمْ بِهِ قَبْلَ أَنْ ءَادَنَ لَكُمْ

gətirdiniz? Şübhəsiz ki, bu, şəhərdə qurduğunuz bir hiylədir ki, əhalisini oradan çıxarasınız. Tezliklə biləcəksiniz.

124. Əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz kəsəcək, sonra da hamınızı çarpmıxa çəkəcəyəm”.

125. Onlar dedilər: “Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq.

126. Sən sadəcə, Rəbbimizin möcüzələri bizə gəldikdə onlara iman gətirməyimizə görə bizdən intiqam alırsan. Ey Rəbbimiz! Bizə çoxlu səbir ver və bizi müsəlman olaraq öldür”.

127. Firon xalqının əyanları dedilər: “Sən Musanı və onun qövmünü buraxırsan ki, yer üzündə fəsad törətsinlər, həm səni, həm də sənin məbudlarını bir kənara atsınlar”. Firon dedi: “Biz hökmən onların oğlan uşaqlarını öldürəcək, qadınlarını isə sağ buraxacağıq. Şübhəsiz ki, onların üzərində sarsılmaz hökmranlığa malik olan bizik”.

128. Musa öz qövmünə dedi: “Allahdan kömək diləyin və səbir edin. Şübhəsiz ki, yer üzünü Allahındır. O, qullarından istədiyini onun varisləri təyin edir. Güzəl aqibət müttəqiləridir”.

إِنَّ هَذَا الْمَكْرَ مَكْرُمُوهُ فِي الْمَدِينَةِ
لِيُخْرِجُوا مِنْهَا أَهْلَهَا فَتَرَوْا نَعْمُونَ ﴿١٢٤﴾

لَا قِطْعَانَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ مِّنْ
خِلَافٍ ثُمَّ لَأُصْلِبَنَّكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٥﴾

قَالُوا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنْقَلِبُونَ ﴿١٢٦﴾

وَمَا نُنْقِصُ مِنْهَا إِلَّا أَنَّا آمَنَّا بِآيَاتِ رَبِّنَا لَمَّا
جَاءَنَا رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنا
مُسْلِمِينَ ﴿١٢٧﴾

وَقَالَ الْمَلَأُ مِن قَوْمِ فِرْعَوْنَ أَتَنْذَرُنَا
وَقَوْمَهُ الرُّفُيْدُ وَآفِ الْأَرْضِ وَيَنْذَرُنَا
وَأَلِهَتَكَ قَالَ سَنُقَتِّلُ أَبْنَاءَهُمْ وَنَسْتَحْيِي
نِسَاءَهُمْ وَإِنَّا فَوْقَهُمْ قَاهِرُونَ ﴿١٢٨﴾

قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ اسْتَعِينُوا بِاللَّهِ
وَاصْبِرُوا إِنَّ الْأَرْضَ لِلَّهِ يُورِثُهَا مَنْ يَشَاءُ
مِّنْ عِبَادِهِ وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿١٢٩﴾

129. Onlar dedilər: “Sən bizə peyğəmbər gəlməzdən əvvəl də, sənin gəlişindən sonra da bizə əziyyət verildi”. Musa dedi: “Ola bilsin ki, Rəbbiniz düşməninizi məhv edib sizi yer üzünün varisləri təyin etsin, sonra da necə hərəkət edəcəyinizə baxsın”.

130. Biz Firon xalqını quraqlıq illərinə və məhsul qıtlığına məruz qoyduq ki, bəlkə düşünüb ibrət alsınlar.

131. Onlara bir yaxşılıq üz verəndə: “Bu, bizə məxsusdur!” – deyərdilər. Onlara bir pislik üz verdikdə isə, Musa və onunla birlikdə olanları uğursuzluq əlaməti sayardılar. Əslində onların uğursuzluğu Allah yanında, lakin onların çoxu bunu bilmir.

132. Kafirlər dedilər: “Sən bizi sehləmək üçün nə qədər möcüzə gətirsən də, biz sənə inanan deyilik!”

133. Biz də onların üstünə müxtəlif möcüzələr olaraq tufan, çəyirtkələr, bitlər, qurbağalar və qan göndərdik. Onlar isə təkəbbürlük göstərdilər və günahkar bir tayfa oldular.

134. Əzab onları bürüdükdə dedilər: “Ey Musa! Bizim üçün Rəbbinə sənə verdiyi əhd ilə dua et! Əgər əzabı bizdən sovuşdursan, biz hökmən sənə iman gətirəcək və İsrail

قَالُوا أَوَآدِنَا مِنْ قَبْلِ أَنْ تَأْتِيَنَا وَمِنْ بَعْدِ مَا جِئْتَنَا قَالَ عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُهْلِكَ عَدُوَّكُمْ وَيَسْتَخْلِفَكُمْ فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٢٩﴾

وَلَقَدْ أَخَذْنَا آلَ فِرْعَوْنَ بِالسِّيَرِ وَقَفَّيْهِمْ مِنَ الشَّجَرِ لَعْنَهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٣٠﴾

فَإِذَا جَاءَهُمْ نَحْنُ الْحَسَنَةُ قَالُوا النَّاسُ هَذِهِ وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ يَطَّيَّرُوا بِمُوسَىٰ وَمَنْ مَعَهُ أَلَا إِنَّمَا طَّيَّرَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ وَلَئِنْ أَكْثَرْتُمُ الْكَافِرِينَ ﴿١٣١﴾

وَقَالُوا مَهْمَا تَأْتِيَانَا مِنْ آيَةٍ لِّنُشْخَرَنَّ بِهَا فَمَا تَخِشُ لَكَ يَمْؤُومِينَ ﴿١٣٢﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الطُّوفَانَ وَالْجَرَادَ وَالْقُمَّلَ وَالْبَصْفَادَ وَالْدَّمَاءَ إِنِّي مُمِضَّتٌ مُّقْصَلَاتٍ فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿١٣٣﴾

وَلَمَّا وَقَعَ عَلَيْهِمُ الرِّجْزُ قَالُوا لِمُوسَىٰ أَدْعُ لَنَا رَبَّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ لَئِنْ كَشَفْتَ عَنَّا الرِّجْزَ لَنُؤْمِنَنَّ لَكَ وَلَنُرْسِلَنَّ مَعَكَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٣٤﴾

oğullarını mütləq səninlə birlikdə göndərəcəyik”.

135. Biz çatacaqları müəyyən vaxta qədər əzabı onlardan sovuşdurduqda isə, dərhal əhdi pozdular.
136. Ayələrimizi inkar edib onlardan qafil olduqlarına görə Biz o tayfadan intiqam alaraq onları dənizdə qərq etdik.
137. Musa ilə olan zəif qövmü isə yer üzünün xeyir-bərəkət verdiyimiz şərq və qərb bölgələrinə varislər təyin etdik. Səbir etdiklərinə görə Rəbbinin İsrail oğulları barəsindəki gözəl Sözü yerinə yetdi. Biz Firon və onun xalqının qurduqlarını və tikib ucaltdıqlarını darmadağın etdik.
138. Biz İsrail oğullarını dənizdən keçirtdik və onlar öz bütllərinə tapınan bir qövmə rast gəldilər. Onlar dedilər: “Ey Musa! Onların məbudları olduğu kimi, bizim üçün də bir məbud düzəlt”. Musa dedi: “Həqiqətən, siz cahil bir tayfasınız.
139. Şübhəsiz ki, bunların etiqad etdikləri əqidə məhvə məhkumdur, gördükləri işlər isə batildir”.
140. Musa dedi: “O, sizi aləmlərdən üstün etdiyi bir halda, mən sizin üçün Allahdan başqa məbudmu axtaracağam?”

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الرِّجَرَ إِلَى الْيَمِّ لَمْ يَكُنُوا إِذًا لَهُمْ يَتَكُونُونَ ﴿١٣٥﴾

فَانْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٣٦﴾

وَأَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِينَ كَانُوا يُسْتَضَعُونَ مَشْرِقَ الْأَرْضِ وَمَغْرِبَهَا أَلَىٰ بَرَكَاتِهَا ۖ وَنَمَتُ كَلِمَتُ رَبِّكَ الْحُسْنَىٰ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ بِمَا صَبَرُوا وَدَمَرْنَا مَا كَانَ يَصْنَعُ فِرْعَوْنُ وَقَوْمُهُ وَمَا كَانُوا نَعْبُدُونَ ﴿١٣٧﴾

وَجَوْرَنَا بِبَنِي إِسْرَءِيلَ بِالْبَحْرِ فَأَتَوْا عَلَىٰ قَوْمٍ يَتَّبِعُونَ عَلَىٰ أَصْنَامٍ لَهُمْ قَالُوا يَا مَوْسَىٰ اجْعَلْ لَنَا إِلَهًا كَمَا لَهُمْ آلِهَةٌ ۚ قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ تَجْهَلُونَ ﴿١٣٨﴾

إِنَّ هَؤُلَاءِ مُمْتَرٌّ مَا لَهُمْ فِيهِ وَتَطَّلُمَا ۚ كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٣٩﴾

قَالَ أَعْبُدُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ إِلَهًا وَهُوَ فَصَّلَكُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٤٠﴾

141. Bir zaman Biz sizi Fironun tərəfdarlarından xilas etdik. Onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarımızı öldürür, qadınlarımızı isə sağ buraxırdılar. Bunda sizin üçün Rəbbiniz tərəfindən böyük bir sınaq var idi.

142. Biz Musaya otuz gecəlik vədə verdik və buna on gecə də əlavə etdik. Beləliklə də Rəbbinin təyin etdiyi vaxt qurx gecə oldu. Musa qardaşı Haruna dedi: “Xalqımın içərisində mənə əvəz et, onları islah et və fəsad törədənlərin yoluna uyma!”

143. Musa təyin etdiyimiz vaxtda gəldikdə Rəbbi onunla danışdı. Musa dedi: “Ey Rəbbim! Özünü mənə göstər, Sənə baxım”. O dedi: “Sən mənə görə bilməzsən. Lakin bu dağa bax. Əgər o, öz yerində qala bilsə, sən də Mənə görə bilməzsən”. Rəbbi dağa göründükdə onu parça-parça etdi. Musa da bayılaraq yerə sərilirdi. Özünə gəldikdə isə dedi: “Sən pak və müqəddəssən! Sənə tövbə etdim və mən iman gətirənlərin birincisiyəm!”

144. Allah dedi: “Ey Musa! Mən vəhy etdiyim hökmlərimlə və sənə danışmağım sənə seçib insanlardan üstün etdim. Elə isə sənə verdiyimi götür və şükür edənlərdən ol!”

وَإِذْ أَخَذْنَا مِيثَاقَ فِرْعَوْنَ وَسُوءَ مَبْعَدِهِ
وَسُوءَ الْعَذَابِ يُقْتُلُونَ آبَاءَهُمْ
وَيَسْتَحْيُونَ نِسَاءَهُمْ وَفِي ذَٰلِكُمْ
بَلَاءٌ مِّن رَّبِّكُمْ عَظِيمٌ ﴿١٤١﴾

﴿وَوَعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَمْنَاهَا
بِعَشْرٍ فَنَقَرْنَا مِيثَاقَهُ رَبِّهُ أَنْ يَكُونَ لَيْلَةً
وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي
وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤٢﴾﴾

وَلَمَّا جَاءَ مُوسَىٰ لِمِيقَاتِنَا وَكَلَّمَهُ رَبُّهُ قَالَ
رَبِّ أَرِنِي أَنْظُرْ إِلَيْكَ قَالَ لَن نَرِيكَ
وَلَكِن أَنْظُرْ إِلَى الْجَبَلِ فَإِنِ اسْتَقَرَّ
مَعَكَ فَانْظُرْ إِلَى الْوَادِي فَلَمَّا تَخَلَّىٰ رَبُّهُ
لِلْجَبَلِ جَعَلَهُ دَكًّا وَخَرَّ مُوسَىٰ صَعِقًا
فَلَمَّا أَفَاقَ قَالَ سُبْحَانَكَ تُبْتُ إِلَيْكَ وَأَنَا
أَوَّلُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٤٣﴾﴾

قَالَ تَمُوسَىٰ إِنِّي أَصْطَفَيْتُكَ عَلَى النَّاسِ بِرِسَالَتِي
وَبِكَامِي فَخُذْ مَا عَاقَبْتُكَ وَكُن مِّنَ
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿١٤٤﴾﴾

145. Biz onun üçün lövhələrdə hər şeydən öyüd-nəsihət və hər şeyin təfəsilatını yazdıq və dedik: "Bunları möhkəm tut və xalqına da onun ən yaxşısından yapışmağı əmr et! Mən sizə fəsiqlərin yurdunu göstərəcəyəm.

146. Haqsız olaraq yer üzündə təkəbbürlük göstərənləri ayələrimdən uzaqlaşdıracağam. Onlar bütün möcüzələri görsələr də onlara inanmazlar. Onlar doğru yolu görsələr, ora yönəlməz, azgınlıq yolunu görsələr, onu özlərinə yol seçərlər. Bu ona görədir ki, onlar ayələrimizi inkar edir və onlara məhəl qoymurdular".

147. Ayələrimizi və axirətə qovuşmağı yalan sayanların əməlləri puç oldu. Məgər onlar yalnız etdikləri bu əməllərə görə cəzalandırılmayacaqlarmı?

148. Musanın ardınca qövmü öz zinət əşyalarından böyürən bir buzov heykəli düzəltdilər. Məgər bu heykəlin onlarla danışmadığını, onlara düz yol göstərmədiyini görmürdülərmisi? Buna baxmayaraq ona məbud kimi sitayiş edib zalımlardan oldular.

149. Onların əlləri yanlarına düşdükdə (tutduqları işə görə peşman olduqda) və haqq yoldan azdıqlarını gördükdə: "Əgər Rəbbimiz bizə

وَكُنَّا لَهُ فِي الْأَلْوَامِ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْعِظَةً وَتَفْصِيلًا لِكُلِّ شَيْءٍ فَخُذْهَا بِقُوَّةٍ وَأْمُرْ قَوْمَكَ يَأْخُذُوا بِأَحْسَنِهَا سَأُرِيكُمْ دَارَ الْفَاسِقِينَ ﴿١٤٥﴾

سَأَصْرِفُ عَنْ آيَاتِيَ الَّذِينَ يَتَكَبَّرُونَ فِي الْأَرْضِ بِعِزِّ الْحَقِّ وَإِنْ يَرَوْا كُلَّ آيَةٍ لَا يُؤْمِنُوا بِهَا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الرُّشْدِ لَا يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا وَإِنْ يَرَوْا سَبِيلَ الْغَيِّ يَتَّخِذُوهُ سَبِيلًا ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا عَنْهَا غَافِلِينَ ﴿١٤٦﴾

وَالَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ هَلْ يُجْزَوْنَ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤٧﴾

وَاتَّخَذَ قَوْمُ مُوسَى مِنْ بَعْدِهِ مِنْ خَلْقِهِ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خُورٌ أَلْمَرُّ يَرَوْنَ أَنَّهُ لَا يُكَلِّمُهُمْ وَلَا يَهْدِيهِمْ سَبِيلًا اتَّخَذُوهُ وَكَانُوا ظَالِمِينَ ﴿١٤٨﴾

وَلَمَّا سَقَطَ فِي أَيْدِيهِمْ وَرَأَوْا أَنَّهُمْ قَدْ ضَلُّوا قَالُوا لَئِنْ لَمْ يَرْحَمْنَا رَبُّنَا وَرَغِفْنَا لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٤٩﴾

rəhm etməsə və bizi bağışlamasa, əlbəttə, ziyana uğrayanlardan olarıq” – dedilər.

150. Musa qəzəbli və kədərli halda öz qövminin yanına qayıtdıqda dedi: “Məndən sonra necə də yaramaz işlər görmüsünüz! Rəbbinizin əmrini qabaqlamaq istədiniz?” Musa lövhələri tulladı və qardaşının başından yapışıb özünə tərəf çəkdi. Qardaşı dedi: “Ey anamın oğlu! Həqiqətən, camaat məni zəif bilib az qala öldürəcəkdilər. Məni rüsvay etməklə düşmənləri sevindirmə. Məni zalımlara tay tutma”.

151. Musa dedi: “Ey Rəbbim! Məni və qardaşımı bağışla, bizi Öz mərhəmətinə qovuşdur. Sən rəhm edənlərin ən rəhmlisisən!”

152. Həqiqətən, buzova sitayiş edənlərə öz Rəbbindən bir qəzəb və dünya həyatında zillət üz verəcəkdir. Biz iftira yaxanları belə cəzalandırıq.

153. Yaramaz işlər görüb sonra bunun ardından tövbə edib iman gətirənlərə gəlincə, şübhəsiz ki, Rəbbin bundan sonra Bağışlayandır, Rəhmlidir.

154. Musanın qəzəbi sakitləşəndə lövhələri götürdü. Onlardakı yazılarda Rəbbindən qorxanlar üçün hidayət və mərhəmət var idi.

وَلَمَّا رَجَعَ مُوسَىٰ إِلَىٰ قَوْمِهِ غَضْبَانَ أَسِفًا قَالَ بِسْمِ اللَّهِ أَلْقَيْتُكُمْ مِنَ تَحْتِى أَعْمَلْتُمْ أَمْرًا رَّبِّكُمْ وَاللّٰهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الضَّالِّينَ
يَجْرُهُ إِلَيْهِ قَالَ إِنَّ أُنْظِرُ الْقَوْمَ أَنْتَضِعُوا فَرَجِي وَكَأَدُوا يَقْتُلُونِى فَلَا تُشْمِثْ بِى الْأَعْدَاءَ وَلَا تَجْعَلْنِى مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿١٥٠﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِإِخْتِى وَأَدْخِلْنِى رَحْمَتِكَ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٥١﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّخَذُوا الْوُجُلَ سُبَّةً لَهُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّهِمْ وَذُلٌّ فِى الْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَكَذٰلِكَ نَجْزِى الْمُفْسِدِينَ ﴿١٥٢﴾

وَالَّذِينَ عَمِلُوا السَّيِّئَاتِ ثُمَّ تَابُوا مِنۢ بَعْدِهَا وَآمَنُوا إِنَّ رَبَّكَ مِنۢ بَعْدِهَا غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٥٣﴾

وَلَمَّا سَكَتَ عَن مُّوسَىٰ الْغَضَبُ أَخَذَ الْأَلْوَاحَ وَفِى شَحْنِهَا هُدًى وَرَحْمَةٌ لِّلَّذِينَ هُمْ لِربِّهِمْ يَرْهَبُونَ ﴿١٥٤﴾

155. Musa Bizim təyin etdiyimiz vaxt üçün tayfasından yetmiş kişi seçdi. Onları zəlzələ yaxaladıqda o dedi: "Ey Rəbbim! Əgər istəsəydin, bundan əvvəl onları da, mənə də məhv edərdin. Özümüzdən olan səfəhlərin etdiklərinə görə bizi həlakmı edəcəksən? Bu, yalnız Sənin sınağıdır. Sən onunla istədiyini azğınlığa aparır, istədiyini də doğru yola yönəldirsən. Sən bizim Himayəçimizsən! Bizi bağışla və bizə rəhm et! Axı Sən bağışlayanların ən yaxşısısan.

156. Bizim üçün bu dünyada da yaxşılıq yaz, axirətdə də. Həqiqətən, biz, Sənə üz tutduq!" Allah dedi: "İstədiyimi əzabıma düşər edirəm. Mərhəmətim isə hər şeyi əhatə edir. Mən onu Allahdan qorxan, zəkat verən və ayələrimizə iman gətirənlər üçün yazacağam.

157. O kəslər ki, yanlarındakı Təvrat və İncildə haqqında yazılmış olduğunu gördükləri elçinin – yazıb-oxumaq bilməyən peyğəmbərin, ardınca gedərlər. O peyğəmbər onlara yaxşı işlər görməyi buyurar, pis əməlləri isə qadağan edir, onlara pak şeyləri halal, murdar şeyləri isə haram edir. Onların ağır yüklərini yüngülləşdirər və onları buxovlardan xilas edir. Ona iman gətirən, onu dəstəkləyən, ona kömək edən və onunla göndərilmiş

وَأَخْتَارَ مُوسَىٰ قَوْمَهُ سَبْعِينَ رَجُلًا أَلِيمِينَ
فَلَمَّا أَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ قَالَ رَبِّ لَوْ شِئْتَ
أَهْلَكْتَهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنِّي أَنُتَهِكُكَ إِسْمَاعِلَ
السُّفَهَاءَ مِنَّا إِنْ هِيَ إِلَّا فِتْنَتُكَ تُضِلُّ بِهَا
مَنْ شَاءَ وَتَهْدِي مَنْ تَشَاءُ أَنْتَ وَلِيُّنَا فَاغْفِرْ لَنَا
وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الْغَافِرِينَ ﴿١٥٥﴾

﴿وَكَتَبْنَا فِي هَذِهِ الْكِتَابِ حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ إِنَّا هُنَا إِلَيْنَا قَالِ عَذَابِي
أُصِيبُ بِهِ مَنْ أَشَاءُ وَرَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ
شَيْءٍ وَمَا أَكْتُبُهَا إِلَّا لِلَّذِينَ يَقُولُونَ
الرَّكُوعَ وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِنَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٥٦﴾

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ الرَّسُولَ النَّبِيَّ الْأُمِّيَّ
الَّذِي يَجِدُ بِهِ هُدًى مَكْتُوبًا عِنْدَهُ فِي
التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ يَأْمُرُهُمْ
بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَاهُمْ عَنِ الْمُنْكَرِ
وَيُحِلُّ لَهُمُ الطَّيِّبَاتِ وَيُحَرِّمُ عَلَيْهِمُ
الْخَبَائِثَ وَيَضَعُ عَنْهُمْ إِصْرَهُمْ وَالْأَغْلَالَ
الَّتِي كَانَتْ عَلَيْهِمْ فَإِذَا دُعِيَ النَّاسُ لِمَ
وَعَرَّوْهُ وَنَصَرُوهُ وَأَتَّخَعُوا الثُّورَ الَّذِي
أُنْزِلَ مَعَهُ دُونَكَ هُمُ الضَّالِّينَ ﴿١٥٧﴾

nurun ardınca gedənlər isə nicat tapanlardır”.

158. De: “Ey insanlar! Şübhəsiz ki, mən sizin hamınız üçün Allahın elçisiyəm. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur, Ondan başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. O həm dirildir, həm də öldürür. Elə isə Allaha və Onun Elçisinə – yazıb-oxumaq bilməyən, həm də Allaha və Onun kəlmələrinə inanan peyğəmbərə iman gətirin. Onun ardınca gedin ki, bəlkə doğru yola yönələsiniz”.

159. Musanın qövmündən elə bir camaat vardır ki, haqq ilə insanları doğru yola yönəldir və onun sayəsində ədalətlə hökm verirlər.

160. Biz onları on iki nəslə – ümmətə böldük. Qövmü Musadan su istədikdə, Biz ona: “Əsanla daşa vur!” – deyər vəhy etdik. Ondan on iki çeşmə qaynayıb çıxdı. Hər qəbilə özünün su içəcəyi yeri bildi. Biz onların üstünə buludla kölgə saldıq, onlara manna və bildirçin endirdik, özlərinə də: “Sizə ruzi kimi verdiyimiz pak şeylərdən yeyin!” – dedik. Onlar Bizə zülm etmədilər, ancaq özləri özlərinə zülm etdilər.

161. Bir zaman onlara deyilmişdi: “Bu kənddə sakin olun və orada olan nemətlərdən bəyəndiyiniz yerlərdə

قُلْ يٰٓاَيُّهَا النَّاسُ اِنِّى رَسُوْلُ اللّٰهِ اِلَيْكُمْ
جَمِيعًا الَّذِى لَهُ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ
وَالْاَرْضِ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ يُحْيِىْ وَيُمِيتُ
فَاِمْثُوْا بِاَللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ النَّبِىِّ الَّذِى
اَلَّذِى يُؤْمِنُ بِاللّٰهِ وَكَلِمَاتِهِ وَاتَّبِعُوْهُ
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُوْنَ ﴿١٥٨﴾

وَمِنْ قَوْمِ مُوسٰى اُمَّةٌ يَّهْدُوْنَ بِالْحَقِّ
وَرَبُّهُمْ يَّعْلَمُوْنَ ﴿١٥٩﴾

وَقَطَّعْنٰهُمْ اَثْنَيْ عَشَرَ نَّسَبًا ۚ اَمَّا
اَوَّلُ حِيْنًا اِلَّا مُوسٰى اِذْ اَسْتَسْقٰهُ
قَوْمُهٗ اَنْ اَضْرِبَ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ
فَاتَّبَعْتَ مِنْهُ اَثْنَا عَشَرَ عِيْنًا ۖ قَدْ
عَجَبَ كُلُّ اُنَاسٍ مِّنْ مَّسَرَّتِهِمْ وَظَلَلْنَا
عَلَيْهِمُ الْعَمَمَ ۚ وَاَنْزَلْنَا عَلَيْهِمُ الْمَنَّ
وَالسَّلٰوِيَّ ۖ كُلُوْا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا
رَزَقْنٰكُمْ وَمَا ظَلَمُوْا وَلٰكِنْ
كَانُوْا اَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُوْنَ ﴿١٦٠﴾

وَإِذْ قِيلَ لَهُمْ اَسْكُنُوا هٰذِهِ الْقَرْيَةَ
وَكُلُوْا مِنْهَا حَيْثُ شِئْتُمْ وَقُولُوْا حِطَّةٌ

yeyin. “Bizi bağışla!” – deyin və qapıdan Allaha səcdə edərək daxil olun ki, sizin günahlarınızı bağışlayaq. Biz yaxşı işlər görənlərə mükafatlarını artırırıq”.

162. Onlardan haqsızlıq edənlər özlərinə deyilən sözü başqası ilə dəyişdilər. Etdikləri haqsızlığa görə Biz onlara göydən əzab göndərdik.

163. Onlardan dəniz sahilində yerləşən kənd barəsində xəbər al! O vaxt onlar şənbə günü üçün qoyulmuş qadağanı pozurdular. Şənbə günü onların balıqları üzə çıxaraq onların yanına axışır, şənbədən başqa günlərdə isə onlara tərəf gəlmirdilər. Günah etdiklərinə görə Biz onları beləcə sınayırdıq.

164. O zaman onlardan bir dəstə dedi: “Allahın məhv edəcəyi və ya şiddətli əzaba düşər edəcəyi bir tayfaya nə üçün öyüd-nəsihət verirsiniz?” Onlar dedilər: “Bu, Rəbbiniz yanında üzrxahlıq etmək üçündür. Bəlkə, onlar pis əməllərdən çəkinsinlər!”

165. Onlar özlərinə edilmiş xəbərdarlığı unutduqları zaman Biz pis əməlləri qadağan edən kimsələri xilas etdik, haqsızlıq edənləri isə itaətdən çıxdıqlarına görə dəhşətli bir əzabla yaxaladıq.

وَادْخُلُوا الْبَابَ سُجَّدًا نَقَرْنَا لَكُمْ
خِطَابَتَكُمْ سَائِرِ الْمَحْسِنِينَ ﴿١٦٢﴾

فَبَدَّلَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ قَوْلًا غَيْرَ
الَّذِي قِيلَ لَهُمْ فَارْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
رِجْزًا مِنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا
يَظْلِمُونَ ﴿١٦٣﴾

وَسَأَلْنَاهُمْ عَنِ الْغَيْبَةِ الَّتِي كَانَتْ
حَاضِرَةً الْخَيْرِ إِذْ يَعْذِرُونَ فِي النَّبِيِّ
إِذْ تَأْتِيهِمْ حِثَابُهُمْ يَوْمَ سَنُيْهِمُ سُورًا
وَيَوْمَ لَا يُسِئُونَ لَأَن تَأْتِيَهُمْ كَذَلِكَ
تَبْلُوهُمْ بِمَا كَانُوا يَفْسُقُونَ ﴿١٦٤﴾

وَإِذْ قَالَتْ أُمَّةٌ مِنْهُمْ لِمَ تَعِظُونَ قَوْمًا اللَّهُ
مُهْلِكُهُمْ أَوْ مُعَذِّبُهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا قَالُوا
مَعَذَرَةٌ إِلَى رَبِّكُمْ وَلَعَلَّهُمْ يَسْقُونَ ﴿١٦٥﴾

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا آلَ الَّذِينَ
يَنْهَوْنَ عَنِ السُّوءِ وَأَخَذْنَا الَّذِينَ ظَلَمُوا
بِعَذَابٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٦٦﴾

166. Özlərinə qoyulan qadağanı
pozduqları zaman Biz onlara:
“Mənfur meymunlar olun!” – dedik.

167. O zaman Rəbbin onlara Qiyamət
gününədək ağır əzab verəcək
kimsələr göndərəcəyini bildirdi.
Doğrudan da, sənin Rəbbin tez
cəza verəndir. Həqiqətən də, O,
Bağışlayandır, Rəhmlidir.

168. Biz onları yer üzündə ümmətlərə
böldük. İçərilərində həm əməlisaleh
olanlar, həm də belə olmayanlar
vardır. Biz onları yaxşılıq və
pisliklə sınaдық ki, bəlkə doğru yola
dönələr.

169. Onlardan sonra Kitaba varis
olan xələflər gəldilər. Onlar bu
fəni dünya malını alıb: “Biz
bağışlanacağıq!” – deyirdilər.
Onlara buna bənzər mənfəətlər
yənə də gəlsəydi, onu da alardılar.
Məgər Allah barəsində haqdan
başqa bir şey söyləməyəcəklərinə
dair onlardan Kitabda yazılmış
əhd alınmamışdımı? Halbuki
onlar Kitabda olanları oxuyub
öyrənmişdilər. Axirət yurdu
müttəqilər üçün daha xeyirlidir.
Məgər anlamırsınız?

170. Kitabdan möhkəm yapışanlara və
namaz qılanlara gəlincə, Biz yaxşı
işlər görənlərin mükafatını puç
etmərik.

فَلَمَّا عَتَوْا عَنْ مَنَاهُوا عَتَدْنَا لَهُمْ تُنُوجًا فَجَرَدَ
خَاسِعِينَ ﴿١٦٦﴾

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَيَسْعَنَّ عَلَيْهِمُ الْيَوْمَ
الْفِتْنَةُ ۚ مَنْ يَسُومُهُمْ سُوءَ الْعَذَابِ إِنَّ رَبَّكَ
لَسَرِيعُ الْعِقَابِ ۚ وَإِنَّهُ لَغَوْرٌ رَجِيمٌ ﴿١٦٧﴾

وَقَطَّعْتَ عِزَّ فِي الْأَرْضِ أُمَّمَاتِهِمْ
الضَّالِّينَ الْخُورَ وَمِنْهُمْ ذُرِّيَّةُ
وَيَلُوكُهُمُ بِالْخَسَنَاتِ وَالسَّيِّئَاتِ
لَعَنَهُمُ الرَّحْمَنُ ﴿١٦٨﴾

فَخَلَفَ مِنْ بَعْدِهِمْ خَلْفٌ وَرِثُوا الْكِتَابَ
يَأْخُذُونَ عَرَضَ هَذَا الْأَدْنَى وَيَقُولُونَ
سَيَغْفِرَ لَنَا وَإِنْ يَأْتِهِمْ عَرَضٌ مِثْلُهُ يَأْخُذُوهُ
الَّذِينَ خَلَدَ عَلَيْهِمْ مِيثَاقُ الْكِتَابِ أَنْ لَا يَقُولُوا
عَلَى اللَّهِ إِلَّا الْحَقَّ وَدَرَسُوا مَا فِيهِ وَالَّذِينَ الْأَخْيَرَةُ
خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُشْقُونَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٦٩﴾

وَالَّذِينَ يُمَيِّسُونَ بِالْكِتَابِ وَأَقَامُوا
الصَّلَاةَ إِنَّا لَا نَضِيعُ أَجْرَ الْمُصْلِحِينَ ﴿١٧٠﴾

171. Bir zaman dağ yərindən qoparıb onların başı üstünə bulud kimi qaldırmışdıq və onlar da elə zənn etmişdilər ki, dağ onların üstünə düşəcək. Biz onlara: “Sizə verdiyimizdən möhkəm yapışın və içindəkiləri xatırlayın ki, bəlkə, qorxasınız!” – demişdik.

172. Bir zaman Rəbbin Adəm oğullarının bellərindən onların törəmələrini çıxarmış və: “Mən sizin Rəbbiniz deyiləmmi?” – deyə onları özlərinin əleyhinə şahid tutmuşdu. Onlar: “Bəli, biz şahid olduq!” – demişdilər. Bu ona görədir ki, siz Qiyamət günü: “Biz bundan xəbərsiz idik!” – deməyəsiniz.

173. Yaxud: “Atalarımız bizdən əvvəl Allaha şəriq qoşmuş, biz də onlardan sonra gələn bir nəsil olmuşuq. Məgər Sən bizi batıl uyanların etdikləri əməllərə görə məhv edəcəksən?” – deməyəsiniz.

174. Biz ayələri beləcə izah edirik ki, bəlkə haqq yola qayıdalar.

175. Onlara ayələrimizi verdiyimiz kimsənin əhvalatını oxu. O, ayələrdən kənara çıxdı, şeytanın təqibinə məruz qaldı, axırda da azmışlardan oldu.

176. Biz istəsəydik, bu ayələrin sayəsində onu ucaldardıq. Lakin o, dünyaya meyl saldı və öz istəyinə uydu.

﴿وَإِذْ نَفَخْنَا فِي جُودِ قَوْفِهِمْ كَانَهُمْ قُلُوبًا وَطَنًا ۚ إِنَّهُمْ وَافِقٌ ۖ يُهْمُ خُذُوا مَاءً أَنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۚ وَادْكُرُوا مَآفِئَهُ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ۝﴾

وَإِذْ أَخَذَ رَبُّكَ مِنْ بَنِي آدَمَ مِنْ ظُهُورِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَأَشْهَدَهُمْ عَلَى أَنْفُسِهِمْ أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ قَالُوا بَلَى شَهِدْنَا أَنْ تَقُولُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّا كُنَّا عَنْ هَذَا غَافِلِينَ ۝﴾

أَوْ تَقُولُوا إِنَّمَا أَشْرَكَ آبَاؤُنَا مِنْ قَبْلُ وَكُنَّا ذُرِّيَّةً مِنْ بَعْدِهِمْ أَفَتُهْلِكُنَا بِمَا فَعَلَ الْمُبْطِلُونَ ۝﴾

وَكَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ الْآيَاتِ وَلَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ۝﴾

وَأَنْتَ عَلَيْهِمْ رَبُّ الْوَحْيِ الْعَمِيمِ ۚ إِنَّا فَانْسَخَ مِنْهَا فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْعَاوِينَ ۝﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَرَفَعْنَاهُ بِهَا وَلَكِنَّهُ أَخْلَدَ إِلَى الْأَرْضِ وَاتَّبَعَ هَوَاهُ فَمَسَلَهُ كَمَثَلِ الْكَلْبِ

Onun məsəli itin məsəlinə bənzəyir; onu qovsan da dilini çıxardıb ləhləyər, qovmasan da. Ayələrimizi yalan hesab edənlərin məsəli belədir. Bu əhvalatları onlara danış ki, bəlkə fikirləşələr.

177. Ayələrimizi yalan sayıb özlərinə zülm edən adamlar barəsindəki məsəl necə də pisdir!

178. Allah kimə hidayət verirsə, doğru yolda olan da odur. Kimləri də azdırsa, ziyana uğrayanlar da məhz onlardır.

179. Biz Cəhənnəm üçün bir çox cinlər və insanlar yaratdıq. Onların qəlbləri var, onunla anlamazlar; gözləri var, onunla görməzlər; qulaqları var, onunla eşitməzlər. Onlar heyvan kimidirlər, hətta daha çox azgınlıqdadırlar. Qafil olanlar da məhz onlardır.

180. Ən gözəl adlar Allahındır. Ona bu adlar vasitəsi ilə dua edin və Onun adları barəsində haqdan sapanları tərk edin. Onlar etdikləri əməllərin cəzasını alacaqlar.

181. Yaratdıqlarımız içərisində elə bir ümmət də vardır ki, haqq ilə doğru yola aparır və bunun sayəsində ədalətlə hökm edirlər.

182. Ayələrimizi yalan sayanları, özlərinin də bilməyəcəkləri bir

إِنْ تَحْمِلْ عَلَيْهِ يَلْهَثْ أَوْ تَتْرُكْهُ يَلْهَثْ
ذَلِكَ مِثْلُ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا آيَاتِنَا
فَأَقْصِبْ قَصَصَ الْقَصَصِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿١٧٧﴾

سَاءَ مِثْلًا الْقَوْمُ الَّذِينَ كَذَبُوا آيَاتِنَا
وَأَنْفُسَهُمْ كَذَبُوا أَتْلُوهَا ﴿١٧٨﴾

مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَبِهِدَى وَمَنْ يَضِلْ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧٩﴾

وَلَقَدْ ذَرَأْنَا الْجَهَنَّمَ كُفْرًا مِّنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ لَهُمْ
قُلُوبٌ لَا يَفْقَهُونَ بِهَا وَلَهُمْ أَعْيُنٌ لَا يُبْصِرُونَ
بِهَا وَلَهُمْ أُذُنٌ لَا يَسْمَعُونَ بِهَا أُولَئِكَ
كَأَلْتَعْمِ بَلْ هُمْ أَصْلٌ أُولَئِكَ هُمُ
الْغَافِلُونَ ﴿١٨٠﴾

وَلِلَّهِ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ فَادْعُوهُ بِهَا وَذَرُوا الَّذِينَ
يُلْحِدُونَ فِي أَسْمَاءِهِ سَيُجْزَوْنَ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿١٨١﴾

وَمِمَّنْ خَلَقْنَا أُمَّةٌ يَهْدُونَ بِالْحَقِّ وَبِهِ يَعْدِلُونَ ﴿١٨٢﴾

وَالَّذِينَ كَذَبُوا آيَاتِنَا سَسْأَلُهُمْ

مَنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٢﴾

yerdən tədricən tovlayıb məhvə
aparacağıq.

وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ ﴿١٨٣﴾

183. Mən onlara möhlət verəcəyəm.
Şübhəsiz ki, Mənim hiyləm
sarsılmazdır.

أُولَئِكَ يَتْلَوْنَ مَا يُصَاحِبُهُمْ مِنْ جَنْءٍ إِنَّ هُوَ
إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١٨٤﴾

184. Məgər fikirləşmirlərmi? Onların
yoldaşında heç bir dəlilik yoxdur. O
ancaq qorxudan və bəyan edən bir
Peyğəmbərdir.

أُولَئِكَ يَنْظُرُونَ فِي مَلَائِكَةِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَمَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا أَنْ يَكُونَ
قَدِ افْتَرَبَ أَجْلُهُمْ فَيَأْتِي حَدِيثٌ بَعْدَهُ
يُؤْمِنُونَ ﴿١٨٥﴾

185. Məgər onlar göylərin və yerin
səltənətinə, Allahın yaratdığı
hər şeyə, əcəllərinin yaxınlaşa
biləcəyinə diqqət yetirmirlərmi?
Bundan sonra hansı sözə
inanacaqlar?

مَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي
طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿١٨٦﴾

186. Allah kimi azdırarsa, ona doğru
yol göstərən olmaz. Allah onları
öz azğınlıqları içərisində sərgərdan
dolaşan vəziyyətdə tərk edər.

يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا
عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجَلِّيهَا لِوَقْتِهَا إِلَّا هُوَ
ثُمَّ نَزَّلْتُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا
بَعَثَةٌ يَسْأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَافٍ عَلَىٰ عِلْمِهَا
عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾

187. Səndən o Saat barəsində soruşurlar
ki, nə vaxt qopacaq? De: “Bu
haqda bilgi ancaq Rəbbimə aiddir.
Qopacağı vaxtı yalnız O, aşkara
çıxara bilər. Bu bilgi göylərə və
yerə də ağır gəlir. O sizə qəflətən
gələcəkdir”. Sanki onu bilirmişsən
kimi səndən soruşurlar. De: “Bu
haqda bilgi ancaq Allaha aiddir.
Lakin insanların çoxu bunu bilmir”.

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا إِلَّا
مَا شَاءَ اللَّهُ وَلَوْ كُنْتُ أَعْلَمُ الْغَيْبِ

188. De: “Mən Allahın istədiyindən
başqa özümə nə bir fayda, nə də bir
zərər yetirməyə qadir deyiləm.

Əgər qeybi bilsəydim, əlbəttə, özüm üçün xeyir artırardım və mənə pislik toxunmazdı. Mən sadəcə, iman gətirən bir qövmlərin üçün qorxudan və müjdələyənəm”.

189. Sizi tək bir candan xəlv edən, ünsiyyət bağlayıb rahatlıq tapsın deyə ondan onun zövcəsini yaradan Odur. Adəm övladı zövcəsini ağuşuna aldıqda o, yüngül bir yüklə yükləndi (hamilə qaldı) və bir müddət onu bətnində gəzdirdi. Zövcəsi ağırlaşdığı zaman hər ikisi özlərinin Rəbbi olan Allaha: “Əgər bizə sağlam bir övlad versən, əlbəttə, şükür edənlərdən olarıq” – deyə dua etdilər.

190. Allah onlara sağlam övlad verdikdə isə özlərinə verdiyi şeydə Ona şəriklər qoşmağa başladılar. Allah isə onların qoşduqları şəriklərdən ucaqdır.

191. Onlar heç bir şey yaratmayan, özləri xəlv edilmiş olan şeyləri Allaha şəriklər qoşurlar?

192. Allahdan başqa ibadət etdikləri nə onlara yardım edə bilər, nə də özlərinə kömək edə bilərlər.

193. Siz onları doğru yola çağırırsınız, sizin ardınızca gəlməzlər. Onları çağırırsınız da, sussanız da sizin üçün fərqi yoxdur.

لَا تَسْتَكْبِرُ مِنَ الْخَيْرِ وَمَا مَسِينِيَ
السُّوءُ إِنِّي أَنَا الْإِنذِيرُ وَمِمَّا يُوقُنُ ۝

﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ
مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا فَلَمَّا تَغَشَّاهَا
حَمَلَتْ حَمْلًا خَفِيًّا فَمَرَّتْ بِهِ فَلَمَّا أَفَلَكْتَ
دَعَا اللَّهَ رَبَّهُمَا لَئِنْ آتَيْتَنَا صَبِيلًا
لَنُكْفِرَنَّ مِنَ الشُّكْرِ ۝﴾

فَلَمَّا آتَاهُمَا صَبِيلًا جَعَلَا لَهُ شُرَكَاءَ فِيمَا
آتَاهُمَا فَتَعَالَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ۝

أَيُّشْرِكُونَ مَا لَا يَخْلُقُ شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ۝

وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَا أَنْفُسُهُمْ
يَنْصُرُون ۝

وَإِنْ تَدْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَتَّبِعُوكُمْ سَوَاءٌ
عَلَيْتُمْ أَدْعُوهُمْ أَمْ أَنْتُمْ صَالِحُونَ ۝

194. Allahdan savayı çağırdığınız da sizin kimi qullardır. Əgər doğru deyirsinizsə, çağırın onları, sizə cavab versinlər.
195. Məgər onların ayaqlarımı var, onunla yerisinlər? Yoxsa onların əllərini var, onunla tutsunlar? Yoxsa onların gözlərini var, onunla görsünlər? Yoxsa onların qulaqlarını var, onunla eşitsinlər? De: "Çağırın şəriklərinizi! Sonra mənə qarşı hiylə qurun və mənə heç möhlət də verməyin!
196. Həqiqətən, mənim himayədarımı Kitabı nazil edən Allahdır. O, əməlisalehlərə himayəçilik edir.
197. Ondan savayı çağırdığınız nə sizə yardım edə bilər, nə də özlərinə köməkçi ola bilərlər".
198. Siz onları doğru yola çağırırsınız, eşitməzlər. Onları sənə baxan görürsən, halbuki onlar görmürlər.
199. Sən bağışlama yolunu tut, yaxşı iş görməyi əmr et və cahillərdən üz döndər.
200. Əgər şeytandan sənə bir vəsvəsə gəlsə, Allaha sığın. Şübhəsiz ki, O, Eşidəndir, Biləndir.
201. Allahdan qorxanlara şeytandan bir vəsvəsə toxunduğu zaman Allahı xatırlayar və dərhal gerçəyi görürlər.

إِنَّ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ عِبَادٌ أَقْتَالُكُمْ فَأَذْعُوهُمْ فَلْيَسْتَجِيبُوا لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٩٤﴾

أَلَمْ لَهُمْ أَزْجُلٌ يَمْشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَيْدٍ يَبْطِشُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ أَعْيُنٌ يُبْصِرُونَ بِهَا أَمْ لَهُمْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا قُلْ أَذْعُوا شُرَكَاءَ كُتُبٍ كِيدُونِ فَلَا تُنْظَرُونَ ﴿١٩٥﴾

إِنَّ وَلِيِّ اللَّهِ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ ﴿١٩٦﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنْفُسُهُمْ يَنْصُرُونَ ﴿١٩٧﴾

وَإِنْ تَذْعُوهُمْ إِلَى الْهُدَى لَا يَسْمَعُوا وَتَرَاهُمْ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ وَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ﴿١٩٨﴾

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٩٩﴾

وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٢٠٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ ﴿٢٠١﴾

202. Şeytanlar öz qardaşlarında azgınlığı artırarlar. Sonra da onlardan əl çəkməzlər.

وَإِخْوَانُهُمْ يَمُدُّوهُمُ فِي الْغِيِّ ثُمَّ لَا يُقْصِرُونَ ﴿٢٠٢﴾

203. Sən onlara möcüzə gətirmədiyən zaman: “Nə olardı ki, onu da özündən uyduraydın?” – deyərlər. De: “Mən yalnız Rəbbimdən mənə vəhy olunanlara tabe oluram. Bunlar Rəbbinizdən gələn aşkar dəlillər, iman gətirən bir qövüm üçün doğru yolu göstərən rəhbər və mərhəmətdir”.

وَإِذَا لَمْ تَأْتِهِم بِآيَةٍ قَالُوا لَوْلَا اجْتَبَيْتَهَا قُلْ إِنَّمَا أَتَّبِعُ مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ مِنْ رَبِّي هَكَذَا بَصِيرًا مِنْ رَبِّيكُمْ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٢٠٣﴾

204. Quran oxunduğu zaman onu dinləyin və susun ki, bəlkə sizə rəhm olunsun.

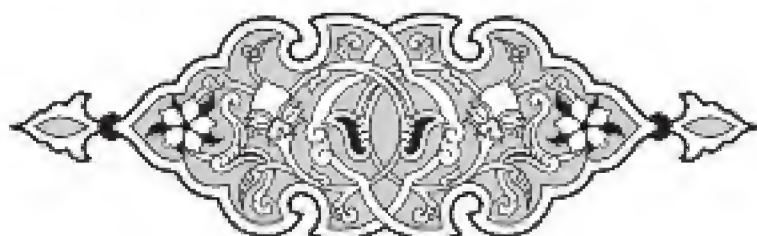
وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٠٤﴾

205. Səhər-axşam ürəyində yalvararaq və qorxaraq, səsini qaldırmadan Rəbbini yad et və qafillərdən olma.

وَاذْكُرْ رَبَّكَ فِي نَفْسِكَ تَضَرُّعًا وَخِيفَةً وَدُونَ الْجَهْرِ مِنَ الْقَوْلِ بِالْغُدُقِ وَالْأَصْوَالِ وَلَا تَكُنْ مِنَ الْغَافِلِينَ ﴿٢٠٥﴾

206. Rəbbinin hüsurunda olan mələklər Ona ibadət etməkdə təkəbbürlük göstərmir, Onu tərifləyir və yalnız Ona səcdə edirlər.

إِنَّ الَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ لَا يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِهِ وَيُسَبِّحُونَهُ وَلَهُ يَسْجُدُونَ ﴿٢٠٦﴾

əl-Ənfəl
(«Qənimətlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Səndən qənimətlər haqqında soruşurlar. De: "Qənimətlər Allaha və Peyğəmbərə aiddir". Elə isə Allahdan qorxun və aranızdakı münasibətləri düzəldin. Əgər möminsinizsə, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin.
2. Möminlər ancaq o kəslərdir ki, Allah anıldığı zaman onların qəlbi qorxuya düşər, Onun ayələri onlara oxunduqda imanları artar, yalnız öz Rəbbinə təvəkkül edər,
3. namaz qılar və Bizim onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyirlər.
4. Məhz onlar həqiqi möminlərdir. Onlar üçün Rəbbi yanında dərəcələr, bağışlanma və bolluca ruzi vardır.
5. Rəbbin səni bu minvalla haqq-ədalət uğrunda *Bədrə getmək üçün* evindən çıxartdı. Halbuki *bu*, möminlərdən bir dəstənin xoşuna gəlmirdi.
6. Haqq bəlli olduqdan sonra belə onun barəsində səninlə mübahisə edirdilər, sanki gözləri baxa-baxa ölümə sürüklənirdilər.
7. O vaxt Allah sizə, iki dəstədən birinin – *karvanın və yaxud kafirlərin*

سُورَةُ الْأَنْفَالِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْأَلُونَكَ عَنِ الْأَنْفَالِ قُلِ الْأَنْفَالُ لِلَّهِ وَالرَّسُولِ
فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا بَيْنَكُمْ
وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِن كُنتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ إِذَا دُكِرَ اللَّهُ
وَحُجِّلَتْ أَلْوَانُهُمْ وَاذْكُرْتَ عَلَيْهِمُ آيَاتُهُ
رَأَوْهُمُ ابْنَاءَ اللَّهِ عَلَى رِجَالِهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ
يُنْفِقُونَ ﴿٣﴾

أُولَئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ حَقًّا لَهُمْ دَرَجَاتٌ
عِنْدَ رَبِّهِمْ وَمَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ
فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿٥﴾

يُحَادِّثُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا تَبَيَّنَ كَأَنَّمَا
يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَحْظُرُونَ ﴿٦﴾

وَإِذْ يَعِدُكُمُ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَتَيْنِ أَنَّهَا

qoşununun sizin olduğunu vəd edirdi. Siz silahsız dəstənin sizin olmasını arzulayırdınız. Allah isə Öz kəlmələri ilə haqqı gerçəkləşdirmək və kafirlərin kökünü kəsmək istəyirdi.

8. *O bununla* günahkarların xoşuna gəlməyə də, haqqı gerçəkləşdirmək və batili puç etmək istəyirdi.

9. O vaxt siz Rəbbinizdən kömək diləyirdiniz. O da: “Mən sizə bir-birinin ardınca gələn min mələklə yardım edəcəyəm” – deyər duanızı qəbul etmişdi.

10. Allah bunu yalnız bir müjdə və onunla qəlbiniz rahatlıq tapsın deyər belə etdi. Qələbə yalnız Allahdandır. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

11. O zaman *Allah* Öz tərəfindən bir təskinlik olsun deyər, sizə yüngül bir mürgü göndərmiş, göydən sizin üzərinizə yağmur endirmişdi ki, onunla sizi təmizləsin, şeytanın vəsvəsesini sizdən uzaq etsin, qəlbinizi möhkəmləndirsin və onunla qədəmlərinizi sabit etsin.

12. O zaman Rəbbin mələklərə: “Mən sizinləyəm! İman gətirənləri gücləndirin. Mən kafirlərin qəlbinə qorxu salacağam. Onların boyunlarını vurun və barmaqlarının hamısını kəsin!” – *deyə* vəhy etmişdi.

لَكُمْ وَتَوَدُّونَ أَنَّ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ
تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ
بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٥﴾

لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلِتُزْكَرَ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٦﴾

إِذْ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ أَنِّي
مُعِدُّكُمْ بِالْغَيْبِ مِنَ الْمَلَائِكَةِ مُرْسِدِينَ ﴿٧﴾

وَمَا جَعَلَهُ اللَّهُ إِلَّا بُشْرَىٰ وَلِتَطْمَئِنَّ بِهِ
قُلُوبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ إِلَّا مِنْ عِنْدِ اللَّهِ إِنَّ
اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

إِذْ يُغَشِّبُكُمُ الْغَيْثَ أَمْنَةً مِنْهُ وَيُزِيلُ
عَلَيْكُمْ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لِيُظْهِرَ كُفْرَهُمْ
وَيَذْهَبَ عَنْكُمُ رَجَزُ الشَّيْطَانِ وَلِيَرْبِطَ عَلَى
قُلُوبِكُمْ وَيُثَبِّتَ بِهِ الْأَقْدَامَ ﴿٩﴾

إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنِّي مَعَكُمْ
فَقَسَّبُوا عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا أَسْأَلُكَ فِي قُلُوبِ
الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَأَضْرِبُوا قُلُوبَ
الْأَعْيُنِ وَأَضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٠﴾

13. Bu, onların Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxmalarına görədir. Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxan kimsəyə Allah şiddətli əzab verir.

14. Bax belə! İndi dadın onu! Kafirilər üçün *Cəhənnəm* odunun əzabı da hazırlanmışdır.

15. Ey iman gətirənlər! Kafirilərlə döyüş meydanında qarşılaşsanız, arxanızı onlara çevirməyin.

16. Daha bir döyüş əməliyyatı keçirmək üçün bir tərəfə çəkilən və ya başqa bir dəstəyə qoşulanlar istisna olmaqla, kim belə bir gündə onlara arxa çevirərsə, Allahın qəzəbinə düşər olar. Onun sığınacağı yer *Cəhənnəm*dir. Ora necə də pis dönüş yeridir.

17. Onları siz öldürmədiniz, Allah onları öldürdü. *Düşmənlərin gözüna bir ovuc torpaq* atdığın zaman sən atmadın, Allah atdı ki, möminləri Öz tərəfindən yaxşı bir sınaqdan keçirtsin. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Biləndir.

18. Bax belə! Həqiqətən də, Allah kafirlərin hiyləsini zəiflədər.

19. Əgər siz kafirlər ədalətli hökm diləyirsinizsə, artıq sizə hökm gəlmişdir. Əgər *küfrə* son qoysanız, bu, sizin üçün xeyirli olar. Yox əgər qayıtsanız, Biz də qayıdırıq

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾

ذَٰلِكُمْ فَذُوقُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا زَحَفًا فَلَا تُلْهُوهُمْ ۚ الْأَدْبَارُ ﴿١٥﴾

وَمَنْ يُؤَلِّهْهُمُ لَوْمِيذٌ بُرْءَةٌ ۖ أَلَا مَتَحَرِّفًا لِّقِتَالٍ أَوْ مَتَحَرِّفًا إِلَىٰ فِتْنَةٍ فَقَدْ بَاءَ بِغَضَبٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَا أُولَٰئِهِ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٦﴾

فَلَمْ تَقْتُلُوهُمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ قَتَلَهُمْ وَمَا رَمَيْتَ إِذْ رَمَيْتَ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ رَمَىٰ وَلِيُبْلِيَ الْمُؤْمِنِينَ مِنهُ بَلَاءٌ حَسَنًا ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٧﴾

ذَٰلِكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ مُوهِنٌ كَرِيمٌ ۚ ﴿١٨﴾

إِنْ تَسْتَفْتِحُوا فَقَدْ جَاءَ كُفْرُ الْفِتْحِ ۚ وَإِنْ تَنْتَهُوا فهُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ ۚ وَإِنْ تَعُدُّوا نَعْدًا وَلَنْ نُّغْنِيَّ عَنْكُمْ فَنَضُرُّكُمْ سَبِيحًا وَنَوَاحِدًا

(möminlərə qarşı vuruşsanız, Biz də sizi məğlub edərik). Dəstənin nə qədər çox olsa da, *bu* sizi heç bir şeydən qurtara bilməz. Şübhəsiz ki, Allah möminlərlədir.

20. Ey iman gətirənlər! Allaha və Onun Elçisinə itaət edin, eşitdiyiniz halda ondan üz döndərməyin.

21. Eşitmədikləri halda:
“Eşitdik!” deyənlər
kimi olmayın.

22. Şübhəsiz ki, Allah yanında canlıların ən pisi *haqqı* anlamayan karlar və lallardır.

23. Əgər Allah onlarda bir xeyir olduğunu bilsəydi, əlbəttə, onlara eşitdirərdi. Əgər onlara eşitdirsəydi belə, yenə də üz çevirərək dönərdilər.

24. Ey iman gətirənlər! *Peyğəmbər* sizi, həyat verəcək şeylərə çağırdığı zaman Allahın və Peyğəmbərinin çağırışına cavab verin. Bilin ki, Allah insanla onun qəlbi arasındadır (onun istəyinə çatmasına mane ola bilər) və siz Onun hüzuruna toplanılacaqsınız.

25. Elə bir beladan qorxun ki, o, sizlərdən tək-cə zalım olanlara üz verməz (hamınızı bürüyər). Bilin ki, Allah şiddətli cəza verəndir.

26. Yadinıza salın ki, bir zaman siz az idiniz, yer üzündə zəif sayılırdınız; *kafir* adamların sizi ələ

كَثُرَتْ وَأَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ
وَلَا تَوَلَّوْا عُنْدَهُ وَأَنْتُمْ تَسْمَعُونَ ﴿٢١﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ قَالُوا سَمِعْنَا وَهُمْ لَا
يَسْمَعُونَ ﴿٢٢﴾

﴿٢٣﴾ إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِنْدَ اللَّهِ الصُّمُّ الْبُكْمُ
الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٢٤﴾

وَلَوْ عَلِمَ اللَّهُ فِيهِمْ خَيْرًا لَأَسْمَعَهُمْ وَلَوْ
أَسْمَعَهُمْ لَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ
وَلِرَسُولِهِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَوْتِ وَقَلْبِهِ وَأَنَّهُ
إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿٢٦﴾

وَأَنْتُمْ أَقْصَى الْأَرْضِ مِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا
مِنْكُمْ خَاصَّةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٧﴾

وَأَذْكُرُوا إِذْ أَنْتُمْ قَلِيلٌ مُسْتَضْعَفُونَ فِي
الْأَرْضِ فَخَفَا هُوَذَا أَنْ يَنْصَحَكُمْ النَّاسُ

keçirəcəyindən qorxurdunuz. *Allah* sizə sığınacaq verdi, Öz köməyi ilə sizi qüvvətləndirdi və sizə pak ruzilərdən verdi ki, bəlkə şükür edəsiniz.

27. Ey iman gətirənlər! Allaha və Onun Elçisinə xəyanətkarlıq göstərməyin və bilə-bilə aranızdakı əmanətlərə də xəyanət etməyin.

28. Bilin ki, var-dövlətiniz də, övladlarınız da ancaq bir imtahandır. Böyük mükafat isə Allah yanında.

29. Ey iman gətirənlər! Əgər Allahdan qorxsanız, O sizə haqla nahaqqı ayırd etmə bacarığı verir, günahlarınızdan keçər və sizi bağışlayar. Allah böyük lütf sahibidir.

30. Bir zaman kafirlər səni həbs etmək, öldürmək və ya *yurdundan* qovmaq üçün sənə qarşı hiylə qururdular. Onlar hiylə işlətdilər, Allah da hiylə işlətdi. Allah hiylə işlədənlərin ən yaxşısidir.

31. Ayələrimiz onlara oxunduğu zaman deyərlər: “Artıq eşitdik. İstəsək, biz də buna bənzərini deyə bilərik. Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir”.

32. O zaman onlar: “Ey Allah! Əgər bu, Sənin tərəfindən *gəlmiş* bir haqdırsa, onda üstümüzdə göydən daş yağdır və ya bizə ağırlı-acılı bir əzab göndər”- demişdilər.

فَاتَوَكَّلْكُمْ وَأَيَّدَكُمْ بِقُوَّةٍ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٢٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَخُونُوا اللَّهَ وَالرَّسُولَ وَتَخُونُوا أَمْنَتِيكُمْ وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٨﴾

وَاعْلَمُوا أَنَّ أَمْوَالَكُمْ وَأَوْلَادَكُمْ فِتْنَةٌ وَأَنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَشَقُّوا اللَّهَ يَجْعَلْ لَكُمْ فُرْقَانًا وَيُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٣٠﴾

وَإِذْ يَمْكُرُ بِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُثْبِتُوكَ أَوْ يَقْتُلُوكَ أَوْ يُخْرِجُوكَ وَيَمْكُرُونَ وَيَمْكُرُ اللَّهُ وَاللَّهُ خَيْرُ الْمَكْرِينَ ﴿٣١﴾

وَإِذْ أَنْشَأَ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا قَالُوا قَدْ سَمِعْنَا لَوْ نَشَاءُ لَقُلْنَا مِثْلَ هَذَا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ هَذَا هُوَ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِكَ فَأَمْطِرْ عَلَيْنَا حِجَابَ السَّمَاءِ وَإِنَّنَا لَبِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٣﴾

33. Sən onların arasında olduğun halda Allah onlara əzab verməyəcək. Bağışlanmalarını dilədikləri zaman da Allah onlara əzab verən deyildir.
34. Onlar Məscidulharamın xidmətçiləri olmadıqlarına baxmayaraq *möminləri* oraya buraxmadıqları halda Allah nə üçün onlara əzab verməsin? Onun xidmətçiləri yalnız müttəqilərdir. Lakin onların çoxu *bunu* bilmir.
35. Onların *müqəddəs* Evin yanındakı ibadətləri fit vermək və əl çalmaqdan başqa bir şey deyildir. Küfr etdiyinizə görə dadın əzabı!
36. Şübhəsiz ki, kafir olanlar *insanları* Allah yolundan sapdırmaq üçün öz mallarını sərf edirlər. Onlar onu sərf edəcək, sonra bunun peşmançılığını çəkəcək, daha sonra isə məğlub ediləcəklər. Kafir olanları Cəhənnəmə toplayacaqlar ki,
37. Allah murdarı pakdan ayırsın, murdarları bir-birinin üstünə qoyub bir yerə yığsın və onları Cəhənnəmdə yerləşdirsin. Ziyana uğrayanlar da məhz onlardır.
38. Kafir olanlara de ki, əgər *küfrə* son qoysalar, olub-keçənlər onlara bağışlanar. Yox, əgər *küfrə* qayıtsalar, əvvəlkilərin başına gələn aqibəti gözləsinlər.
39. Fitnə aradan qalxana qədər və din tamamilə yalnız Allaha həsr

وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ وَأَنْتَ فِيهِمْ وَمَا كَانَ اللَّهُ مُعَذِّبَهُمْ وَهُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿٣٣﴾

وَمَا لَهُمْ أَلَّا يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَهُمْ يَصُدُّونَ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَمَا كَانُوا أَوْلِيَاءَهُ إِنْ أَوْلِيَائِهِمْ إِلَّا الْمُشْكُونَ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا كَانَ صَلَاتُهُمْ عِنْدَ الْبَيْتِ إِلَّا مُكَاءً وَتَصَدِيَةً فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ لِيَصُدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَسَيُنفِقُونَهَا ثُمَّ تَكُونُ عَلَيْهِمْ حَسْرَةً ثُمَّ يُغْلَبُونَ وَالَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ يُخْشَرُونَ ﴿٣٦﴾

لِيُغَيِّرَ اللَّهُ الْحَيِثَ مِنَ الطَّيِّبِ وَيَجْعَلَ الْحَيِثَ بَعْضُهُ عَلَىٰ بَعْضٍ فَيَرْكَبَهُ جَمِيعًا فَيَجْعَلَهُ فِي جَهَنَّمَ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٣٧﴾

قُلْ لِلَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَسْتَهْوَئْتَغَفَرِ لَهُمْ مَا قَدْ سَلَفَ وَإِنْ يَعُودُوا فَقَدْ مَضَتْ سُنَّتُ الْأَوَّلِينَ ﴿٣٨﴾

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ

edilənədək onlarla vuruşun! Əgər *şirkə* son qoysalar, *bilsinlər ki*, Allah onların etdiklərini görür.

40. Əgər onlar üz döndərsələr, bilin ki, Allah sizin Himayədarımızdır. O, nə gözəl Himayədar, nə gözəl Yardımçıdır!
41. Əgər siz Allaha və haqla batilin ayırd edildiyi gün – iki dəstənin qarşı-qarşıya gəldiyi gün qulumuza nazil etdiyimizə iman gətirmisinizsə, bilin ki, ələ keçirdiyiniz qənimətlərin beşdə biri Allaha, Onun Elçisinə, onun qohum-əqrəbasına, yetimlərə, kasıblara və müsafirlərə məxsusdur. Allah hər şeyə qadirdir.
42. O zaman siz vadinin yaxın tərəfində, onlar uzaq tərəfində, karvan isə sizdən aşağıda dənizin sahilində idi. Əgər siz vədələşsəydiniz, həmin vaxt və yer barəsində ixtilafa düşərdiniz. Lakin Allah olacaq işi həyata keçirmək üçün belə etdi ki, həlak olan açıq-aydın bir dəlillə həlak olsun, sağ qalan da açıq-aydın bir dəlillə sağ qalsın. Həqiqətən, Allah Əşidəndir, Biləndir.
43. O zaman Allah yuxunda sənə onları az göstərdi. Əgər onları sənə çox göstərsəydi, ruhdan düşər və döyüş barəsində bir-birinizlə mübahisə edərdiniz. Lakin Allah sizi qorudu. Şübhəsiz ki, O, kökslərdə olanları bilir.

وَيَكُونُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي اللَّهِ أَنْتَهُمْ هَؤُلَاءِ الَّذِينَ يَمَّا يَمْلِكُونَ بَصِيرَةً ﴿٤٠﴾

وَأَنْتَ تَوَلَّوْا فَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَوْلَاكُمْ
بِعَمَلِ الْمُؤْمِنِينَ وَبِعَمَلِ الْمُصِيبِينَ ﴿٤١﴾

﴿وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ اللَّهَ
خُصَّهُ، وَلِلرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ
وَالْمَسْكِينِ وَآلِنَا السَّبِيلَ إِن كُنْتُمْ
ءَامَنْتُمْ بِاللَّهِ وَمَا أُنْزِلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا يَوْمَ
الْفُرْقَانِ يَوْمَ التَّلَاقِ الْجُمُعَاتِ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ﴿٤٢﴾

إِذْ أَنْتُمْ بِالْعُدْوَةِ الدُّنْيَا وَهُمْ بِالْعُدْوَةِ
الْقُصْوَىٰ وَالرَّكْبُ أَشْقَلُ مِنْكُمْ وَلَوْ
تَوَاعَدْتُمْ لَا خِفْتُمْ فِي الْوَعْدِ وَلَٰكِنْ
لِيَقْضِيَ اللَّهُ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا لِيَهْلِكَ
مِنْ هَٰذَا عَنْ بَيِّنَةٍ وَيَحْيَىٰ مَنْ حَىٰ
عَنْ بَيِّنَةٍ وَأَنْتَ اللَّهُ تَسْمِعُ عَلَيْهِ ﴿٤٣﴾

إِذْ يُرِيكُمْ اللَّهُ فِي مَنَامِكَ قَلِيلًا وَلَوْ
أَرَادَكُمْ فِي الْأَمْرِ تَفْسِيرًا لَّفُتِنْتُمْ
وَلَتَنَزَعْتُمْ فِي الْأَمْرِ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ سَلَّمَ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤٤﴾

44. O vaxt qarşı-qarşıya gəldiyiniz zaman Allah onları sizin gözüünüzə az göstərdi, sizi də onların gözündə azaltdı ki, olacaq işi yerinə yetirsin. Bütün işlər Allaha qayıdır.
45. Ey iman gətirənlər! Kafir bir dəstə ilə üz-üzə gəldikdə möhkəm durun və Allahı çox yad edin ki, bəlkə nicat tapasınız.
46. Allaha və Onun Elçisinə itaət edin, bir-birinizlə mübahisə etməyin, yoxsa ruhdan düşər və zəifləyərsiniz. Səbir edin, çünki Allah səbir edənlərlədir.
47. Yurdlarından təkəbbürlə, özlərini camaata göstərmək üçün çıxan və insanları Allah yolundan sapdıran kəslər kimi olmayın. Allah onların əməllərini hər tərəfdən ehtiva etmişdir.
48. O zaman şeytan onların əməllərini özlərinə gözəl göstərüb: “Bu gün insanlardan heç kəs sizə qalib gələ bilməz. Axı mən sizə yardım edən bir qonşuyam!” – demişdi, iki dəstə bir-birini gördükdə isə geri çəkilib: “Mən sizdən uzağam. Mən sizin görmədiklərinizi görürəm. Mən Allahdan qorxuram. Çünki Allah şiddətli cəza verəndir!” – demişdi.
49. O zaman münafıqlar və qəlbində xəstəlik olanlar dedilər: “Bunları öz dinləri aldatdı!” Kim Allaha təvəkkül

وَإِذْ يُرِيكُمُوهُمْ إِذِ اتَّفَقْتُمْ فِي الْأَمْرِ فَلَمَّا خَسَفَ الْقَمَرُ رَأَوْهُ كُنُوزًا يَبْقَىٰ لِلَّهِ أَغْنَىٰ عَنْهُ لِقَافَىٰ اللَّهِ أَمْرًا كَانَ مَفْعُولًا وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٤٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا لَقِيتُمْ فِئَةً فَاثْبُتُوا وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَّعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٤٥﴾

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَا تَسَازَعُوا فَبِئْسَ الْفِتْنَىٰ وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ وَأَصِيرُوا إِنَّا اللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٤٦﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ خَرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بَطْرًا وَرِفَاءَ النَّاسِ وَيَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَاللَّهُ بِمَا يَعْمَلُونَ مُحِيطٌ ﴿٤٧﴾

وَإِذْ زَيْنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ أَعْمَالَهُمْ وَقَالَ لَا غَالِبَ لَكُمْ الْيَوْمَ مِنَ النَّاسِ وَإِنِّي جَارٌ لَّكُمْ فَلَمَّا تَرَأَتْهُ الْفِئَتَانِ نَكَصَ عَلَىٰ عَقْبَيْهِ وَقَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِّنْكُمْ إِنِّي أَرَىٰ مَا لَا تَرَوْنَ إِنِّي أَخَافُ اللَّهَ وَاللَّهُ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤٨﴾

إِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَّرَضٌ غَرَّ هَؤُلَاءِ دِينُهُمْ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ

etsə, bilsin ki, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir!

50. Kaş sən kafirləri mələklər onların canını alarkən görəydin. Mələklər onların üzünə və yanlarına vura-vura deyirdilər: “Dadın yandırıcı odun əzabını!

51. Bu, öz əllərinizlə etdiyiniz əməllərə görədir. Yoxsa Allah qullarına zülm edən deyildir”.

52. Bunların əməli Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Allahın ayələrini inkar etdilər, Allah da onları günahlarına görə yaxaladı. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, cəzalandırması da şiddətlidir.

53. Bu, ona görədir ki, bir camaat nəfslərində olanı dəyişməyincə, Allah da onlara verdiyi neməti dəyişən deyildir. Şübhəsiz ki, Allah Əşidəndir, Biləndir.

54. Bunların əməli Firon nəslinin və onlardan əvvəlkilərin əməlinə bənzəyir. Onlar Rəbbinin ayələrini yalan hesab etdilər, Biz də onları günahlarına görə məhv etdik. Firon nəslini dənizdə qərq etdik. Onların hamısı zalım idi.

55. Şübhəsiz ki, Allah yanında canlıların ən pisi kafir olanlardır. Onlar iman gətirməzlər.

عَلَىٰ اللَّهِ قِيَابَتُ اللَّهِ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥٠﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ يَتَوَفَّى الَّذِينَ كَفَرُوا
الْمَلَائِكَةُ يُضْهِرُونَ وُجُوهَهُمْ
وَأُوبِرُهُمْ وَدُفُّوا عَنَّا عَذَابَ الْآخِرِينَ ﴿٥١﴾

ذَٰلِكَ بِمَا قَدَّمْتُمْ أَيْدِيكُمْ وَأَنَّ اللَّهَ
لَيْسَ بِظَالِمٍ لِّلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

كَذَّبَ آيَاتِ آلِ فِرْعَوْنَ وَآلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
كَفَرُوا بِآيَاتِنَا اللَّهُ فَآخَذَهُمُ اللَّهُ
بِدُثُوبِهِمْ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ سَدِيدٌ عِقَابٍ ﴿٥٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَكُ مُغَيِّرًا نِّعْمَةً
أَنْتَعَمَهَا عَلَىٰ قَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنفُسِهِمْ
وَأَنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

كَذَّبَ آيَاتِ آلِ فِرْعَوْنَ وَآلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا رَبِّهِمْ فَأَهْلَكْنَاهُمْ بِذُنُوبِهِمْ
وَأَعْرَقْنَاهُمْ آلَ فِرْعَوْنَ وَكُلَّ كَاذِبٍ
ظَالِمِينَ ﴿٥٥﴾

إِنَّ سَرَّ الذَّوَابِ عِنْدَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا
فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٦﴾

56. Onlar əhd bağladığını kimsələrdir ki, sonra hər dəfə öz əhdlərini pozur və heç nədən çəkinmirlər.

57. Əgər döyüşdə onları yaxalasan, onları cəzalandırmaqla arxalarında olan kimsələri də dağıt ki, bəlkə ibrət alsınlar.

58. Əgər bir qövmin əhdi pozacağı ilə xəyanət etməsindən qorxsan, sən də onlara onu pozduğunu bildir. Şübhəsiz ki, Allah xainləri sevmir.

59. Qoy kafirlər əzabdan qaça biləcəklərini zənn etməsinlər. Çünki onlar ondan yaxa qurtara bilməzlər.

60. Düşmənlərə qarşı bacardığınız qədər qüvvə və döyüş atları hazırlayın ki, bununla Allahın düşməni, öz düşməninizi və onlardan başqa sizin bilmədiyiniz, lakin Allahın bildiyi kimsələri qorxudasınız. Allah yolunda nə xərcləsəniz, əvəzi sizə tam ödənilər və sizə zülm edilməz.

61. Əgər onlar sülhə meyl etsələr, sən də ona meyl et və Allaha təvəkkül et! Həqiqətən, O, Əşidəndir, Biləndir.

62. Əgər onlar səni aldatmaq istəsələr, bil ki, sənə Allah yetər. O, səni həm Öz köməyi ilə, həm də möminlərlə qüvvətləndirdi.

63. Allah onların qəlblərini birləşdirdi. Əgər sən yer üzündə olanların hamısını sərf etsəydin belə, onların

الَّذِينَ عَاهَدْتَ مِنْهُمْ ثُمَّ يَنْقُضُونَ
عَهْدَهُمْ فِي كُلِّ مَرَّةٍ وَهُمْ لَا يَتَّقُونَ ﴿٥٦﴾

فَمَا تَتْلِفُ لَهُمْ فِي الْحَرْبِ شَيْئًا مِنْ خَلْفِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَذْكُرُونَ ﴿٥٧﴾

وَأَمَّا تَخَافَنَّ مِنْ قَوْمٍ خِيَانَةً فَانْبِذْ إِلَيْهِمْ
عَلَى سَوَاءٍ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْخَائِنِينَ ﴿٥٨﴾

وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَسْفُتُوا إِنَّهُمْ
لَا يَفْعَلُونَ ﴿٥٩﴾

وَأَعِدُّوا لَهُمْ مَا اسْتَطَعْتُمْ مِنْ قُوَّةٍ وَمِنْ
رِبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ
وَعَدُوَّكُمْ وَآخَرِينَ مِنْ دُونِهِمْ لَا تَعْلَمُونَهُمُ
اللَّهُ يَعْلَمُهُمْ وَمَا تُبْقُوا مِنْ شَيْءٍ فِي سَبِيلِ
اللَّهِ يُوَفَّ إِلَيْكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تُظْلَمُونَ ﴿٦٠﴾

وَإِنْ جَنَحُوا لِلسَّلَامِ فَاجْعَلْ لَهَا وَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦١﴾

وَإِنْ يُرِيدُوا أَنْ يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ
هُوَ الَّذِي آتَاكَ بِتَحَصُّرِهِمْ وَمِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنْفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ
جَمِيعًا مَا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَكِنَّ

qəblələrini birləşdirə bilməzdin. Lakin Allah onları birləşdirdi. Həqiqətən, O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

64. Ey Peyğəmbər! Sənə və sənin ardınca gedən möminlərə Allah kifayət edər.

65. Ey Peyğəmbər! Möminləri döyüşə ruhlandır. Əgər aranızda iyirmi səbirli kişi olsa, kafirlərdən iki yüzünə qalib gələr; əgər aranızda yüz səbirli kişi olsa, kafirlərdən mininə qalib gələr. Çünki onlar anlamayan adamlardır.

66. İndi Allah sizin yükünüzü yüngülləşdirdi. Çünki O, sizdə zəiflik olduğunu bilirdi. Əgər aranızda yüz səbirli kişi olsa, kafirlərdən iki yüzünə qalib gələr; əgər aranızda min səbirli kişi olsa, Allahın izni ilə kafirlərdən iki mininə qalib gələr. Allah səbir edənlərledir.

67. Peyğəmbərə yer üzündə çoxlu kafir qırmayınca əsir götürmək yaraşmaz. Siz dünya mənfəətlərini istəyirsiniz, Allah isə axirəti qazanmağınızı istəyir. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

68. Əgər Allah tərəfindən əzəldən yazılan bir hökm olmasaydı, aldığınız fidyə müqabilində sizə böyük bir əzab toxunardı.

69. Ələ keçirdiyiniz qənimətləri halal və təmiz olaraq yeyin və

اللَّهُ أَلْفَ يَوْمٍ يَنْتَهُرُ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَسْبُكَ اللَّهُ وَمَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٦٥﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ حَرِّضِ الْمُؤْمِنِينَ عَلَى الْقِتَالِ إِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ عَشْرُونَ صَابِرُونَ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ فِئَةٌ يَغْلِبُوا أَلْفًا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٦﴾

إِنَّمَا خَفَّفَ اللَّهُ عَنْكُمْ وَعَلِمَ أَنَّ فِيكُمْ ضَعْفًا فَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ فِئَةٌ صَابِرَةٌ يَغْلِبُوا مِائَتَيْنِ وَإِنْ يَكُنْ مِنْكُمْ أَلْفٌ يَغْلِبُوا أَلْفَيْنِ بِإِذْنِ اللَّهِ وَاللَّهُ مَعَ الصَّابِرِينَ ﴿٦٧﴾

مَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكُونَ لَهُ أَسْرَى حَتَّى يُفْجَرَ فِي الْأَرْضِ ثَرْيَدُونَ عَرَصَ الدُّنْيَا وَاللَّهُ يُرِيدُ الْآخِرَةَ وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٦٨﴾

لَوْلَا كِتَابٌ مِنَ اللَّهِ سَبَقَ لَمَسَكُمْ فِيمَا أَخَذْتُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٩﴾

فَكُلُوا مِمَّا غَنِمْتُمْ حَلَالًا طَيِّبًا وَاتَّقُوا اللَّهَ

Allahdan qorxun. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٦﴾

70. Ey Peyğəmbər! Əlinizdə olan əsirlərə de: “Əgər Allah qəlbinizdə xeyir olduğunu bilsə, sizdən alınan fidyədən daha xeyirlisini sizə verər və sizi bağışlayar. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِمَن فِي أَيْدِيكُمْ مِنَ الْأَسْرَىٰ إِن يَعْلَمِ اللَّهُ فِي قُلُوبِكُمْ خَيْرًا يُؤْتِكُمْ خَيْرًا مِّمَّا أُخِذَ مِنْكُمْ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٧﴾

71. Əgər əsirlər sənə xəyanət etmək istəsələr, bilin ki, onlar bundan əvvəl Allaha xəyanət etmişdilər. Allah möminlərə onların öhdəsindən gəlməyə imkan vermişdi. Allah Biləndir, Müdrikdir.

وَإِن يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِن قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٨﴾

72. Həqiqətən, iman gətirən, hierət edən və Allah yolunda öz malı və canı ilə cihad edən mühacirlər və sığınacaq verib köməklik göstərən ənsarlar – məhz onlar bir-birinin dostlarıdır. İman gətirən, lakin hierət etməyənlərə gəldikdə isə, onlar hierət etməyincə siz onları himayə etməyə borclu deyilsiniz. Əgər onlar din uğrunda sizdən kömək istəsələr, sizinlə aralarında müqavilə olan bir qövм əleyhinə yardım istisna olmaqla, kömək etməyiniz gərəkdir. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ آوَوْا وَانْتَصَرُوا أُولَٰئِكَ بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ حَتَّىٰ يَهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُم مِّسْقٌ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٥٩﴾

73. Kafirlər də bir-birinə dostdurlar. Əgər siz bir-birinizə yardımçı olmasanız, yer üzündə fitnə və böyük bir fəsad baş verər.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوا تَكُنْ فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ ﴿٦٠﴾

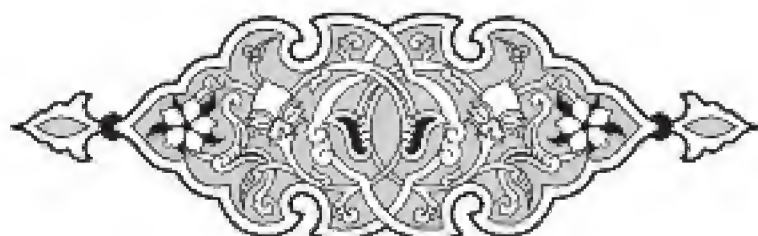

74. İman gətirən, hicrət edən və Allah yolunda cihad edənlər və sığınacaq verib köməklik göstərənlər – məhz onlar həqiqi möminlərdir. Onlar üçün bağışlanma və bolluca ruzi vardır.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
وَالَّذِينَ ءَاوُوا وَنَصَرُوا أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُؤْمِنُونَ
حَقًّا لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٧٤﴾

75. Sonradan iman gətirənlər, hicrət edib sizinlə bərabər cihad edənlər də sizdəndirlər. Qohumlar Allahın Kitabına görə bir-birinə varis olmağa daha yaxındırlar. Həqiqətən, Allah hər şeyi bilir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا مِن بَعْدُ وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا
مَعَكُمْ فَأُولَٰئِكَ مِنكُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ
بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧٥﴾

at-Tovba
(«Tövbə») surəsi

سُورَةُ التَّوْبَةِ

1. *Bu, Allah və Onun Elçisi tərəfindən əhd bağladığınız müşriklərə onlarla olan əhdlərin pozulması barədə bir xəbərdarlıqdır.*
2. *Elə isə yer üzündə dörd ay gəzib dolaşın və bilin ki, siz müşriklər Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz və Allah kafirləri rüsvey edəcəkdir.*
3. *Bu, Allah və Onun Elçisi tərəfindən ən böyük həcc günü insanlara Allahın və Onun Elçisinin müşriklərdən uzaq olmasını elan edəcək bir bildirişdir. Əgər tövbə etsəniz, bu sizin üçün xeyirli olar. Yox əgər üz döndərsəniz, bilin ki, siz Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz. Kafirləri ağırılı-acılı bir əzabla müjdələ.*
4. *Saziş bağladıqdan sonra onu pozmamış və sizin əleyhinizə heç kəsə yardım göstərməmiş müşriklər istisnadır. Onlarla olan müqavilənizi, müddəti bitənədək yerinə yetirin. Həqiqətən, Allah müttəqiləri sevir.*
5. *Haram aylar bitdikdə müşriklərə harada rast gəlsəniz, onları öldürün, əsir tutun, mühasirəyə alın və onlara hər yerdə pusqu qurun. Əgər tövbə etsələr, namaz qılıb zəkat versələr, onları sərbəst buraxın. Çünki Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.*

بَرَاءَةً مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدْتُم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١﴾

فَيَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ أَرْبَعَةَ أَشْهُرٍ وَاعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَإِنَّ اللَّهَ مُحْزِي الْمُكَفِّرِينَ ﴿٢﴾

وَأَذِّنْ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى النَّاسِ يَوْمَ الْحَجِّ الْأَكْبَرِ أَنَّ اللَّهَ بَرِيءٌ مِّنَ الْمُشْرِكِينَ وَرَسُولُهُ فَإِنْ تُبْتِغُوا فَهَوْاْ خَيْرٌ لَّكُمْ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَأَعْلَمُوا أَنَّكُمْ غَيْرُ مُعْجِزِي اللَّهِ وَبَشِّرِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣﴾

إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ ثُمَّ لَمْ يَنْقُصُواكُمْ شَيْئًا وَلَمْ يُظَاهِرُوا عَاقِبَتَكُمْ أَحَدًا فَأَتِمُوا بِلَهُمْ عَهْدَهُمْ إِلَىٰ مُدَّتِهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٤﴾

فَإِذَا انسَلَخَ الْأَشْهُرُ الْحُرُمُ فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُواهُمْ وَأَحْصُرُواهُمْ وَأَقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا سَبِيلَهُمْ إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

6. Əgər müşriklərdən biri səndən aman diləsə, ona aman ver ki, Allahın sözünü eşitsin. Sonra onu özünün xatircəm olduğu yerə çatdır. Çünki onlar *haqqı* bilməyən bir qövmdür.
7. Məscidulharamın yanında saziş bağladığınız kəslər istisna olmaqla müşriklərin Allah və Onun Elçisi yanında nə əhdi ola bilər? Nə qədər ki, onlar sizinlə düzgün davranır, siz də onlarla düzgün davranın. Həqiqətən, Allah müttəqiləri sevir.
8. Necə *ola bilər*?! Əgər onlar sizə qalib gəlsələr, nə qohumluq əlaqəsinə, nə də əhdə riayət etməzlər. Onların qəlbində nifrət olduğu halda, dildə sizi razı salmağa çalışarlar. Onların çoxu fasiqlərdir.
9. Onlar Allahın ayələrini ucuz qiymətə satır və *insanları* Onun yolundan döndərirdilər. Onların tutduqları iş necə də pisdir!
10. Onlar möminlərlə münasibətdə nə qohumluq əlaqəsinə, nə də əhdə riayət etmirlər. Onlar həddi aşanlardır.
11. Əgər tövbə etsələr, namaz qılıb zəkat versələr, onlar sizin din qardaşlarınızdır. Biz ayələri bilən adamlara beləcə izah edirik.
12. Əgər kafir başçılar əhd bağladıqdan sonra andlarını pozub dininizə böhtan atsalar, onlarla vuruşun, çünki

وَإِنْ لَّمْ يَنْ أَلْمُشْرِكِينَ أَسْتَجَارَكَ فَأَجِرْهُ حَتَّى يَسْمَعَ كَلِمَةَ اللَّهِ ثُمَّ أَبْلِغْهُ مَا آمَنَهُ رَدَّيْكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦﴾

كَهَيْفَ يَكُونُ لِلْمُشْرِكِينَ عَهْدٌ عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ رَسُولِهِ إِلَّا الَّذِينَ عَاهَدْتُمْ عِنْدَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ فَمَا اسْتَقْلَمُوا لَكُمْ فَاسْتَقِيمُوا لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٧﴾

كَهَيْفَ وَإِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ لَا تَرْقُبُوا فِيكُمْ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً يُرْضُونَكُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ وَتَأْفِكُوهُمْ وَأَكْثَرُهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٨﴾

أَشْرَوْا بِآيَاتِ اللَّهِ ثَمَنًا قَلِيلًا فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩﴾

لَا يَرْقُبُونَ فِي مُؤْمِنٍ إِلَّا وَلَا ذِمَّةً وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُعْتَدُونَ ﴿١٠﴾

فَإِنْ تَابُوا وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ فَخَلُّوا فِي أَلْيَيْنِ وَأُفْصِلْ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

وَإِنْ نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَهْدِهِمْ وَطَعَنُوا فِي دِينِكُمْ فَقَاتِلُوا أَيْمَةَ الْكُفْرِ

onlar anda əhəmiyyət verməzlər.
Bəlkə, *küfrdən* əl çəkələr.

13. Məgər siz andlarını pozan,
Peyğəmbəri *öz yurdundan* qovmaq
fikirində olan, özləri də sizinlə
döyüşü birinci başlayan bir camaatla
vuruşmayacaqsınız? Məgər onlardan
qorxursunuz? Əgər möminsinizsə,
bilin ki, Allah ondan qorxmağınıza
daha layiqdir.

14. Onlarla vuruşun ki, Allah sizin
əllərinizlə onlara əzab versin, onları
rüsvey etsin, sizə onların üzərində
qələbə çaldırsın, mömin camaatın
qəlbini sevindirsin

15. və möminlərin qəlbindən qəzəbi silib
aparsın. Allah istədiyi kəsin tövbəsini
qəbul edir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

16. Yoxsa elə hesab edirsiniz ki,
Allah sizlərdən cihad edənləri,
Allahdan, Onun Elçisindən və
möminlərdən başqasını özlərinə
sirdaş tutmayanları sımamadan siz
sərbəst buraxılacaqsınız? Allah nə
etdiklərinizdən xəbərdardır.

17. Müşriklər küfr etdiklərini bildikləri
halda, *onlara* Allahın məscidlərini
abadlaşdırmaq yaramaz. Onların
əməlləri puça çıxmışdır. Onlar Odda
əbədi qalacaqlar.

18. Allahın məscidlərini yalnız Allaha
və Axirət gününə iman gətirən,

إِنَّهُمْ لَا آيَمَنَ لَهُمْ لَعَلَّهُمْ يَنْتَهُوْنَ ﴿١٦﴾

أَلَا تَقَاتِلُونَ قَوْمًا نَكَثُوا أَيْمَانَهُمْ
وَهُمْ يَأْخُذُونَ بِالرَّسُولِ وَهُمْ
بَدَءُوكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ أَتَخْشَوْنَ اللَّهَ
أَحَقُّ أَنْ تَخْشَوْهُ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧﴾

فَقَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبُهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ
وَيُخْزِيهِمْ وَيَصْطُرُّكُمْ عَلَيْهِمْ وَيُشْفِ صُدُورَ
قَوْمٍ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

وَيَذْهَبْ عَنِّي ظِلُّوهُمْ وَيَتُوبُ اللَّهُ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٩﴾

أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُتْرَكُوا وَلَمَّا يَعْلَمِ اللَّهُ الَّذِينَ
جَاهَدُوا مِنْكُمْ وَلَمْ يَخْذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ
وَلَا رَسُولِهِ وَلَا الْمُؤْمِنِينَ وَلِجَنَّةٍ
وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢٠﴾

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسْجِدَ اللَّهِ
شَاهِدِينَ عَلَى أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ أُولَئِكَ
حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي النَّارِ هُمْ
خَالِدُونَ ﴿٢١﴾

إِنَّمَا يَعْمُرُ مَسْجِدَ اللَّهِ مَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ

namaz qılan, zəkat verən və Allahdan başqa heç kəsdən qorxmayanlar abadlaşdırar. Ola bilsin ki, onlar doğru yolla gedənlərdən olsunlar.

19. Doğrudanmı siz hacılara su verməyi və Məscidulharamı abadlaşdırmağı Allaha və Axirət gününə iman gətirib Allah yolunda cihad edənlərlə eyni tutursunuz? *Bilin ki*, onlar Allahın yanında bərabər sayılırlar. Allah zalım qövmü doğru yola yönəltməz.

20. İman gətirib hicrət edən və Allah yolunda öz malı və canı ilə cihad edənlərin Allah yanında ən yüksək dərəcələri vardır. Məhz onlar nicat tapanlardır.

21. Rəbbi Öz tərəfindən onları bir mərhəmət, razılıq və içərisində onlar üçün tükənməz nemətlər olan Cənnət bağları ilə müjdələyir.

22. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Şübhəsiz ki, ən böyük mükafat Allah yanında.

23. Ey iman gətirənlər! Əgər atalarınız və qardaşlarınız küfrü imandan üstün sayırlarsa, onları dost tutmayın. Sizlərdən onları dost tutanlar zalımlardır.

24. De: “Əgər atalarımız, oğullarımız, qardaşlarımız, zövcələrimiz, yaxın qohumlarımız, qazandığımız mallar, iflasa uğramasından qorxduğumuz

وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَأَقَامَ الصَّلَاةَ وَآتَى الزَّكَاةَ وَلَمْ يَحْشَ إِلَّا إِلَى اللَّهِ فَعَسَىٰ أُولَٰئِكَ أَن يَكُونُوا مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿١٩﴾

﴿٢٠﴾ أَجَعَلْتُمْ سِقَايَةَ الْحَاجِّ وَعِمَارَةَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ كَمَنْ ءَامَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَجَاهِدَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ لَا يَسْتَوُونَ عِنْدَ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾

الَّذِينَ ءَامَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ أَكْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٢﴾

يُنَبِّئُهُمُ رَبُّهُمْ بِرَحْمَةٍ مِنْهُ وَرِضْوَانٍ وَجَنَّاتٍ لَّهُمْ فِيهَا نَعِيمٌ مُّقِيمٌ ﴿٢٣﴾

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا إِنْ اللَّهُ عِنْدَهُ أَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٢٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا ءَابَاءَكُمْ وَءِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنْ أُسْتَحْبُوا لَكُمُ الْكُفْرُ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ مِنكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٥﴾

قُلْ إِنْ كَانَتْ ءَابَاؤُكُمْ وَءِبْنَاؤُكُمْ وَءِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ

alış-verişiniz və bəyəndiyiniz məskənlər sizə Allahdan, Onun Elçisindən və Onun yolunda cihaddan daha əzizdirsə, Allah Öz əmrini verincəyə qədər gözləyin. Allah günahkarları doğru yola yönəltməz”.

25. Həqiqətən, Allah əksər döyüşlərdə, habelə Huneyn günündə də sizə kömək etmişdi. O zaman çoxluğunuzla aludə oldunuz, amma *bu* sizin karınıza gəlmədi. Yer üzü, genişliyinə baxmayaraq, sizə dar gəldi, sonra geriyyə çevrilib qaçdınız.

26. Sonra Allah Öz Elçisinə və möminlərə əminlik nazil etdi, görə bilmədiyiniz döyüşçülər göndərdi və kafirlərə əzab verdi. Budur kafirlərin cəzası.

27. Bundan sonra isə Allah istədiyiinin tövbəsini qəbul edər. Çünki Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

28. Ey iman gətirənlər! Həqiqətən də, müşriklər murdardırlar. Odur ki, özlərinin bu ilindən sonra Məscidulharama yaxınlaşmasınlar. Əgər kasıblıqdan qorxursunuzsa, *bilin ki*, Allah istəsə, Öz lütfündən *bəxş etməklə* sizi varlandırar. Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir.

29. Kitab verilənlərdən Allaha və Axirət gününə iman gətirməyən, Allahın və Onun Elçisinin haramı buyurduğunu

كَسَادَهَا وَمَسْكَنُكُمْ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُمْ مِنْ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَاتٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرْتَفِعُوا حَتَّى يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرٍ ۚ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿١١﴾

لَقَدْ نَصَرَكُمُ اللَّهُ فِي مَوَاجِنَ كَثِيرَةٍ وَتَوْمَ حُنَيْنٍ إِذْ أَعْجَبَتْكُمْ كَثْرَتُكُمْ فَلَمْ تُغْنِ عَنْكُمْ شَيْئًا وَضَاقَتْ عَلَيْكُمْ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ ثُمَّ وَلَّيْتُمْ مُدْبِرِينَ ﴿١٢﴾

ثُمَّ أَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَنْزَلَ جُنُودًا لَمْ تَرَوْهَا وَعَذَّبَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَذَلِكَ جَزَاءُ الْكَافِرِينَ ﴿١٣﴾

ثُمَّ يَتُوبُ اللَّهُ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَلَى مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ فَلَا يَقْرَبُوا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ بَعْدَ عَامِهِمْ هَذَا وَإِنْ خِفْتُمْ عَيْنَ اللَّهِ فَسَوْفَ يَغْنِيَكُمْ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ ۚ إِنَّ شَاءَ ابْنُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ حَكِيمٌ ﴿١٥﴾

فَلْيَتْلُوا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا بِالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَا يُحَرِّمُونَ مَا حَرَّمَ

haram saymayan və həqiqi din olan *İslama* etiqad etməyənlərlə, zəlil günə qalıb öz əlləri ilə cizyə verməyə məcbur oluncaya qədər vuruşun.

30. Yəhudilər: “Üzeyr Allahın oğludur” – dedilər. Xaçpərəstlər də: “Məsihi Allahın oğludur” – dedilər. Bu onların ağızlarından çıxan sözlərdir. *Bu*, daha əvvəlki kafirlərin sözlərinə oxşayır. Allah onları məhv etsin! Gör necə də *haqqdan* döndərilirlər!

31. Onlar Allahu qoyub baş keşişlərini və rahiblərini, bir də Məryəm oğlu İsanı ilahlar qəbul etdilər. Halbuki onlara ancaq tək olan İlahı ibadət etmək əmr olunmuşdu. Ondan başqa *ibadətə layiq olan haqq* məbud yoxdur. O, bunların şəriki qoşduqları şeylərdən uzaqdır.

32. Onlar ağızları ilə Allahın nurunu söndürmək istəyirlər. Allah isə *buna* yol verməz, kafirlərin xoşuna gəlməsə də, O, Öz nurunu tamamlayar.

33. Müşriklərin xoşuna gəlməsə də, İslamı bütün dinlərdən üstün etmək üçün Öz Elçisini doğru yol göstəricisi və haqq din ilə göndərən Odur.

34. Ey iman gətirənlər! Baş keşişlərdən və rahiblərdən çoxu insanların mallarını haqsız olaraq yeyir və *onları* Allah yolundan döndərilər. Qızıl-gümüş yığıb onları

اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَلَا يَدِينُوتَ دِينَ الْحَقِّ
مِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ حَتَّى يُعْطُوا
الْجِزْيَةَ عَنْ يَدٍ وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالَتِ الْيَهُودُ عُزَيْرٌ ابْنُ اللَّهِ
وَقَالَتِ النَّصَارَى الْمَسِيحُ ابْنُ اللَّهِ
ذَٰلِكَ قَوْلُهُمْ بِأَفْوَاهِهِمْ يُضِلُّونَ
قَوْلَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ قَاتَلَهُمُ
اللَّهُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٣١﴾

اتَّخَذُوا أَحْبَارَهُمْ وَرُهَبَانَهُمْ أَرْبَابًا
مِن دُونِ اللَّهِ وَالْمَسِيحَ ابْنَ مَرْيَمَ
وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا إِلَهًا
وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ سُبْحَانَهُ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣٢﴾

يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ
وَيَأْتِي اللَّهَ إِلَّا بِنُورٍ نُّورُهُ وَتُوكِّرُهُ
الْكَافِرُونَ ﴿٣٣﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا وَتُوكِّرُهُ الْمُشْرِكُونَ ﴿٣٤﴾

* يَتَّخِذُ الَّذِينَ آمَنُوا إِنْ كَثُرَ
مِنَ الْآخِسَارِ وَالرُّهْبَانِ لِيَأْكُلُوا
أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّوا عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ يَكْفُرُونَ

Allah yolunda sərf etməyənləri
ağrılı-acılı bir əzabla
müjdələ.

35. O gün bu *yiğdıqları sərvətlər*
Cəhənnəm odunda qızdırılacaq
və bununla onların alınlarına,
böyürlərinə və kürəklərinə damğa
vurulacaq və *onlara*: “Budur özünüz
üçün yiğdıqlarınız. Elə isə dadın
yiğdıqlarımızı!” – *deyiləcəkdir*.

36. Həqiqətən, Allah yanında ayların
sayı on ikidir. *Bunu* da Allah göyləri
və yeri yaratdığı gündə Kitaba
yazmışdır. Bunlardan dördü haram
aylardır. Doğru din budur. Odur ki,
bu aylarda özünü zülm etməyin.
Müşriklər hamısı bir yerdə sizinlə
vuruşduqları kimi, siz də hamınız
bir yerdə onlarla vuruşun və bilin ki,
Allah müttəqilərlədir.

37. *Haram ayı* təxiyə salmaq ancaq
küfrü artırır. Bununla da kafirlər
azdırılırlar. Onlar bunu bir il halal
sayır, bir il də haram sayırlar ki,
Allahın haram etdiyi ayların sayını
uyğunlaşdırsınlar və Allahın haram
buyurduğunu halal etsinlər. Beləcə,
onların pis əməlləri özlərinə gözəl
göstərildi. Allah kafir adamları doğru
yola yönəltməz.

38. Ey iman gətirənlər! Sizə nə olub
ki, “Allah yolunda döyüşə çıxın!” –
deyildikdə yerinizdə qaxılıb
qahırsınız? Olmaya, axirətdən daha

الذَّهَبَ وَالْفِضَّةَ وَلَا يَسْفِقُونَهَا فِي
سَبِيلِ اللَّهِ فَبَشِّرْهُمْ بِعَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿٣٥﴾

يَوْمَ يَحْمَىٰ عَلَيْهَا فِي نَارِ جَهَنَّمَ
فَتُكْوَىٰ بِهَا جِبَاهُهُمْ وَجُنُوبُهُمْ
وَوُجُوهُهُمْ فَبَشِّرْهُمْ بِذَٰلِكَ مَا كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ
فَذُوقُوا مَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٦﴾

إِنَّ عِدَّةَ الشُّهُورِ عِنْدَ اللَّهِ اثْنَا عَشَرَ
شَهْرًا فِي كِتَابِ اللَّهِ يَوْمَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ مِنْهَا أَرْبَعَةٌ حُرُمٌ ۚ ذَٰلِكَ الْغَيْرُ
الْقَيُّمُ فَلَا تَطْلُمُوا فِيهِنَّ أَنْفُسَكُمْ
وَقِيلُوا الْمَشْرِكِينَ كَافَّةً
كَمَا يَقْتُلُونَكُمْ كَافَّةً وَاعْلَمُوا
أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٧﴾

إِنَّمَا النَّسِيءُ زِيَادَةٌ فِي الْكُفْرِ
يُضِلُّ بِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا لِيُجْلَوْا
عَمَّا وَنَحَرُوا مِنْهُ عَمَّا يُؤْطَوْنَ عِدَّةَ
مَا حَرَّمَ اللَّهُ فَيُجْلَوْا مَا حَرَّمَ اللَّهُ
رَأَيْتَ لَهُمْ سُوءَ أَعْمَالِهِمْ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٨﴾

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا
قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ
أَلَا قُلْتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضُكُمْ بِالْحَيَاةِ

çox dünya həyatından razısınız?
Halbuki dünya həyatının keçici
zövqü axirətlə müqayisədə çox
dəyərsiz bir şeydir.

39. Əgər döyüşə çıxmasanız, Allah sizi
ağrılı-acılı bir əzaba düşər edər və
sizi başqa bir qövmlə əvəz edər.
Siz isə Ona heç bir zərər yetirə
bilməzsiniz, çünki Allah hər şeyə
qadirdir.

40. Əgər siz *Peyğəmbərə* kömək
etməsəniz, *bilin ki*, Allah ona artıq
kömək göstərmişdir. O vaxt kafirlər
onu iki nəfərdən ikincisi olaraq
Məkkədən çıxartdılar. O iki nəfər
mağarada olarkən *onlardan* biri öz
yoldaşına (Əbu Bəkrə) dedi: "Qəm
yemə, Allah bizimlədir!" *Bundan
sonra* Allah ona arxayınlıq nazil etdi,
sizin görmədiyiniz döyüşçülərlə ona
yardım göstərdi və kafirlərin sözünü
alçaltdı. Ancaq Allahın Sözü ucadır.
Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

41. *Sizə yüngül gəlsə də, ağır gəlsə də,*
döyüşə çıxın, malınız və canınızla
Allah yolunda cihad edin!
Biləsiniz ki, bu sizin üçün
daha xeyirlidir.

42. Əgər səfəriniz gəlir gətirən və yüngül
bir yürüş olsaydı, onlar mütləq sən
ardınca gedərdilər. Lakin əziyyətli
yol onlara çətin gəldi. Onlar: "Əgər
taqətimiz olsaydı, biz də sizinlə
bərabər çıxardıq!" – *deyə* Allaha
and içəcəklər. Onlar özlərini həlak

الَّذِينَ مِنَ الْآخِرَةِ فَمَا مَتَّعُ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ
أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا قَاتِلِينَ إِذْ
هُمَ فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ
لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ
سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ
تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ
كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ
الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ
أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا قَاتِلِينَ إِذْ
هُمَ فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ
لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا فَأَنْزَلَ اللَّهُ
سَكِينَتَهُ عَلَيْهِ وَأَيَّدَهُ بِجُنُودٍ لَمْ
تَرَوْهَا وَجَعَلَ كَلِمَةَ الَّذِينَ
كَفَرُوا السُّفْلَى وَكَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ
الْعُلْيَا وَاللَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٤٠﴾

انْفِرُوا خِفَافًا وَثِقَالًا وَجَاهِدُوا
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفُتُّكُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

لَوْ كَانَ عَرَضًا قَرِيبًا وَسَفَرًا قَاصِدًا
لَآتَيْنَاكَ وَالْكِينَ بَعْدَ ثَعْلِبِهِمُ
الشَّقَّةُ وَسَيَحْمِلُونَ يَا اللَّهُ لَوْ اسْتَطَعْنَا
لَخَرَجْنَا مَعَكُمْ يُهْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٤٢﴾

edirlər. Çünki Allah onların yalançı olduqlarını bilir.

43. Allah səni bağışlasın! Doğru danışanlar sənə bəlli olmamış, yalançıları isə tanımamış nə üçün onlara *cihaddan yayınmağa* izin verdin?
44. Allaha və Axirət gününə iman gətirənlər Allah yolunda malları və canları ilə cihad etmək üçün səndən izin istəməzlər. Allah müttəqiləri tanıyır.
45. Ancaq Allaha və Axirət gününə iman gətirməyən və qəlbi şəkk-şübhəyə düşənlər *döyüşə getməmək məqsədilə* səndən izin istəyirlər. Onlar öz şübhələri içində tərəddüd edirlər.
46. Əgər onlar *döyüşə* çıxmaq istəsəydilər, mütləq ona hazırlıq görərdilər. Lakin Allah onların döyüşə getməsini istəmədi və onları saxladı. Onlara: “*Evdə* oturanlarla bərabər, siz də oturun!” – deyildi.
47. Əgər onlar sizinlə birgə *döyüşə* çıxsaydılar, ancaq işinizdə qarışıqlığı artırar və sizi fitnəyə məruz qoymaq üçün tez aranızda girərdilər. İçinizdə onlara qulaq asanlar da var. Allah zalımları tanıyır.
48. Onlar əvvəllər də fitnəkarlıq etməyə çalışmış və sənə əleyhinə hiylələr qurmuşdular. Axır ki, haqq öz yerini tapdı və onlar istəmədikləri halda Allahın hökmü qələbə çaldı.

عَفَا اللَّهُ عَنْكَ لِمَ أَذِنَ اللَّهُ لِهَؤُلَاءِ لِيُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ أُولَئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَفَرُوا بِالْكَذِبِ ۖ

لَا يَسْتَعِذُّكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالْمُتَّقِينَ ۝

إِنَّمَا يَسْتَعِذُّكَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَآزَنَّاكَ أَتَيْنَاهُمْ فَهُمْ فِي رَبِّهِمْ يَزِيدُونَ ۝

﴿وَلَوْ أَرَادُوا الْخُرُوجَ لَأَعَدُّوا لَهُ عُدَّةً وَلَكِنْ كَرِهَ اللَّهُ لِعَائَتِهِمْ فَضَبَّاهُمْ وَقِيلَ لَهُمْ قُمُوا مَعَ الْقَائِمِينَ ۝﴾

لَوْ خَرَجُوا فِىكُمْ مَا زَادُوكُمْ إِلَّا خَبَالًا وَلَا أَفْضَعُوا خِلَالَكُمْ يَبْغُونَكُمُ الْفِتْنَةَ وَفِىكُمْ سَمَّاعُونَ لَهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ۝

لَقَدْ ابْتَغُوا الْفِتْنَةَ مِنْ قَبْلُ وَقَبِلُوا لَكَ الْأُمُورَ حَتَّى جَاءَ الْحَقُّ وَظَهَرَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَارِهُونَ ۝

49. Onlardan eləsi də var ki: “Mənə izn ver *döyüşə getməyim*, mənə günaha batırma!” – deyir. Doğrusu, onlar artıq günaha batmışlar. Şübhəsiz ki, Cəhənnəm kafirləri çulğayacaqdır.

50. Sənə bir uğur nəsib olsa, *bu* onları kədərləndirir. Sənə bir müsibət üz versə: “Biz ehtiyat tədbirimizi əvvəlcədən görmüşük!” – deyər və sevinə-sevinə çıxıb gederlər.

51. De: “Allahın bizim üçün yazdığından başqa bizim başımıza heç nə gəlməz. O bizim Himayədarımızdır. Qoy möminlər yalnız Allaha təvəkkül etsinlər!”

52. De: “Doğrudanmı siz bizlərə iki uğurdan – *qələbədən və ya şəhidlikdən* birinin yetişməsinə gözləyirsiniz? Biz isə ya Allahın Özü tərəfindən və yaxud da bizim əllərimizlə sizi azaba düşər etməsinə gözləyirik. Siz gözləyin; şübhəsiz ki, biz də sizinlə birlikdə gözləyirik”.

53. De: “İstər könüllü, istərsəniz də könülsüz xərcləyin, onsuz da sizdən qəbul olunmayacaq. Çünki siz fasiq bir qövəm oldunuz!”

54. Onların sərf etdiklərinin qəbul olunmasına yalnız o mane olur ki, onlar Allaha və Onun Elçisinə küfr edir, namaza tənbəlliklə qalxır və *mallarını* könülsüz xərcləyirlər.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَقُولُ أَتَذُنْ لِّي وَلَا تَقِنِّي
الْأَلْفِ الْفِتْنَةَ سَقَطُوا أُولَئِكَ جَهَنَّمُ
الْمُحِيطَةُ بِالْكُفْرِ ۝

إِنْ تُصِيبَكَ حَسَنَةٌ فُسْوَهُمْ وَإِنْ
تُصِيبَكَ مُصِيبَةٌ يَقُولُوا قَدْ أَخَذْنَا
أَمْرًا مِنْ قَبْلُ وَيَسْتَوَلُوا وَهُمْ قَرِيعُونَ ۝

قُلْ لَنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا
هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ۝

قُلْ هَلْ تَرْتَضُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْأُخُسَيْنِ
وَنَحْنُ نَرْتَضِيكُمْ أَنْ يُصِيبَكُمْ اللَّهُ
بِعَذَابٍ مِنْ عِنْدِهِ أَوْ بَأْدِيَّتٍ فَتَرَاضُوا
إِنَّا أَعْمَكُكُمْ مُتَرَضُونَ ۝

قُلْ أَنْفِقُوا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا لَنْ يَقْبَلَ
مِنْكُمْ إِنَّكُمْ كُنْتُمْ قَوْمًا
فَاسِقِينَ ۝

وَمَا مَنَعَهُمْ أَنْ تُقْبَلَ مِنْهُمْ نَفَقَتُهُمْ
إِلَّا أَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَلَا يَأْتُونَ الصَّلَاةَ إِلَّا وَهُمْ
كَسَالَى وَلَا يُنْفِقُونَ إِلَّا زُهْمًا
كَرْهُونَ ۝

55. Onların nə malları, nə də övladları səni heyrətləndirməsin. Allah bunlarla, dünya həyatında onlara əzab vermək və onların canlarının kafir kimi çıxmasını istəyir.
56. Onlar sizinlə həmrəy olduqlarına and içirlər. Halbuki onlar sizdən deyildirlər. Əslində, onlar qorxaq adamlardır.
57. Əgər onlar bir sığınacaq və ya *daldalanmaq üçün* mağaralar yaxud *gizlənməyə* bir dəşik tapsaydılar, ləngimədən ora yönələrdilər.
58. Onlardan elələri də var ki, sədəqələrlə bağlı sənə nöqsan tuturlar. Bundan onlara bir şey çatsa, razı qalar, bir şey çatmasa, dərhal qəzəblənərlər.
59. Kaş ki, onlar Allahın və Onun Elçisinin onlara verdiyinə razı qalıb: “Allah biza yetər. Allah da biza Öz lütfündən verəcək, Onun Elçisi də. Həqiqətən də, biz Allaha rəğbət bəsləyirik” – deyəydilər.
60. Zəkatlar Allah tərəfindən bir fərz olaraq yalnız yoxsullara, kasıblara, onu yığıb paylayanlara, qəlbləri *İslam dininə* isinişdiriləcək kimsələrə, kölələrin azad olunmasına, borclulara, Allah yolunda cihad edənlərə və müsafirlərə məxsusdur. Allah Biləndir, Müdrikdir.

فَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَكَافِرُونَ ﴿٥٥﴾

وَيَخْلِفُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ لِيَنْعَمَ لَكُمْ وَمَا نِعْمُ مِنْكُمْ وَلَكِنَّهُمْ قَوْمٌ يَفْزُقُونَ ﴿٥٦﴾

لَوْ يَجِدُونَ مَلْجَأًا أَوْ مَعْقَلًا أَوْ مَدْخَلًا لَوَلَّوْا إِلَيْهِ وَهُمْ يَجْحَدُونَ ﴿٥٧﴾

وَمِنْهُمْ مَن يَلْمِزُكَ فِي الصَّدَقَاتِ فَإِنْ أُعْطُوا مِنْهَا رَضُوا وَإِنْ لَمْ يُعْطُوا مِنْهَا إِذَا هُمْ يَسْتَخْطُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَوْ أَنَّهُمْ رَضُوا مَا آتَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَقَالُوا حَسْبُنَا اللَّهُ سَيُفْعِلُ اللَّهُ مِن فَضْلِهِ وَرَسُولُهُ إِنَّا إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ ﴿٥٩﴾

﴿ إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَمِلِينَ عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغُرِمِينَ وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ فَرِيضَةً مِّنَ اللَّهِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴾ ﴿٦٠﴾

61. Onlardan elələri də var ki, Peyğəmbərə əziyyət verib: “*O hər sözü eşidən bir qulaqdır!*” - deyirlər. De: “O, sizin üçün ancaq xeyirli sözlər eşidir. O, Allaha iman gətirir, möminlərə də inanır. O, sizlərdən iman gətirənlər üçün bir rəhmətdir”. Allahın Elçisinə əziyyət verənlər üçün isə ağırılı-acılı bir əzab vardır.

62. Sizi razı salmaq üçün yanımızda Allaha and içirlər. Əgər mömindirlərsə, *bilsinlər ki*, Allahı və Onun Elçisini razı salmaları daha yaxşıdır.

63. Məgər bilmirdilərmə ki, Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxanlar üçün içində əbədi qalacaqları Cəhənnəm odu vardır? Bu isə böyük rüsvayçılıqdır.

64. Münafıqlar, özlərinin qəlbində olanı xəbər verən bir surənin *möminlərə* nazil olmasından çəkinirlər. De: “Siz istehza edin! Şübhəsiz ki, Allah çəkindiyyiniz şeyi üzə çıxaracaqdır”.

65. Onlardan *nə üçün istehza etdiklərini* soruşsan, deyirlər: “Biz sadəcə boş-boş danışib zarafatlaşırıdıq!” De: “Allaha, Onun ayələrinə və Onun Elçisinə istehzamı edirsiniz?”

66. Üzrxahlıq etməyin! İman gətirdikdən sonra artıq kafir oldunuz”. Sizlərdən bir qismini bağışlasaq da, digərlərinə günahkar olduqlarına görə əzab verərik.

وَمِنْهُمْ الَّذِينَ يُؤْذُونَ النَّبِيَّ وَيَقُولُونَ هُوَ أُذُنٌ قُلْ أُذُنٌ خَيْرٌ لَّكُمْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيُؤْمِنُ بِالْمُؤْمِنِينَ وَرَحْمَةٌ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ رَسُولَ اللَّهِ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦١﴾

يَخْلِقُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ لِيَرْضَوْكُمْ وَاللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَقُّ أَنْ يُرْضَوْهُ إِنْ كَانُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُمْ مِنْ يُحَادِدِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَأَنَّ لَهُمُ تَرْجِعُهُمْ خَلِيدًا فِيهَا ذَٰلِكَ الْخِزْيُ الْعَظِيمُ ﴿٦٣﴾

يَخَذَرُ الْمُتَفِقُونَ أَنْ يُنَزَّلَ عَلَيْهِمْ سُورَةٌ تُنَبِّئُهُمْ بِمَا فِي قُلُوبِهِمْ قُلِ اسْتَغْفِرُوا إِنِّي اسْتَغْفِرُ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ إِنِّي اللَّهُ مُخْرِجُ مَا تَخْذَرُونَ ﴿٦٤﴾

وَلَيْسَ سَأَلْتُهُمْ لِيَقُولُوا إِنَّمَا كُنَّا نَخْشَىٰ وَنَتَلَعَبُ قُلْ أَبِاللَّهِ وَآيَاتِهِ وَرَسُولِهِ كُنْتُمْ تَسْتَهْزِئُونَ ﴿٦٥﴾

لَا تَعْتَذِرُوا قَدْ كَفَرْتُمْ بَعْدَ إِسْلَامِكُمْ إِنِّي نَعَفُ عَنْ طَائِفَةٍ مِنْكُمْ نَعَذِّبُ طَائِفَةً يَا أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ ﴿٦٦﴾

67. Münafiq kişilər və münafiq qadınlar bir-birinin tayıdırlar. Onlar *insanları* pis işlər görməyə vadar edir, yaxşı əməllərə qadağa qoyur və xəsislik göstərirlər. Onlar Allahı unudular. Allah da onları unutdu. Həqiqətən, münafıqlar günahkardırlar.

68. Allah münafiq kişilərə, münafiq qadınlara və kafirlərə içərisində əbədi qalacaqları Cəhənnəm odu vəd etmişdir. *Bu* onlara kifayət edər! Allah onlara lənət etmişdir. Onlar üçün daimi bir əzab vardır.

69. *Onlar da* sizdən əvvəl yaşamış *münafıqlar* kimidirlər. Onlar sizdən qüvvədə daha üstün, mal-dövlət və övlad baxımından daha çox idilər. Onlar öz paylarından zövq aldılar. Sizdən əvvəlkilər öz paylarından zövq aldıkları kimi, siz də öz payınızdan zövq aldınız. Onlar *batil fikirlərə* daldıkları kimi, siz də daldınız. Onların əməlləri dünyada da, axirətdə də heçə getmişdir. Məhz onlar ziyana uğrayanlardır.

70. Məgər onlara özlərindən əvvəlkilərin – Nuh qəvmünün, Ad və Səməd tayfalarının, İbrahim qəvmünün, Mədyən əhalisinin və alt-üst edilmiş kəndin – *Lut tayfasının* xəbərləri gəlib çatmayıb? Elçiləri onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdilər. Allah onlara zülm etmədi, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ بَعْضُهُمْ مِنْ
بَعْضٍ يَتَأْمُرُونَ بِالْمُنْكَرِ
وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمَعْرُوفِ وَيَقْبِضُونَ
أَيْدِيَهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسِيَهُمْ إِنَّ
الْمُنَافِقِينَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٦٧﴾

وَعَدَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْكُفَّارَ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا
هِيَ حَسْبُهُمْ وَلَعَنَهُمُ اللَّهُ وَلَهُمْ
عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٦٨﴾

كَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَانُوا أَشَدَّ مِنْكُمْ قُوَّةً
وَكَثَرَ أَمْوَالُهُمْ وَأُولَادُهُمْ فَاسْتَمْتَعُوا
بِخَلْقِهِمْ فَاسْتَمْتَعْتُمْ بِخَلْقِكُمْ
كَمَا اسْتَمْتَعَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ
بِخَلْقِهِمْ وَخُصِمْتُمْ كَالَّذِي خَاصُوا
أُولَئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٩﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُم نَبَأَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَوْمِ
نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَقَوْمَ إِبْرَاهِيمَ
وَأَصْحَابَ مَدْيَنَ وَالْمُؤْتَفِكَةَ أَتَيْنَاهُمْ
رُسُلَهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانَ اللَّهُ بِظَالِمِهِمْ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٧٠﴾

71. Mömin kişilərlə mömin qadınlar bir-birinin dostlarıdır. Onlar *insanlara* yaxşı işlər görməyi buyurur, pis əməllərə qadağa qoyur, namaz qılır, zəkat verir, Allaha və Onun Elçisinə itaət edirlər. Allah onlara rəhm edəcəkdir. Həqiqətən, Allah Qüdrətli, Müdrikdir.

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَيُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَيُطِيعُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ سَيَرْحَمُهُمُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ ﴿٥١﴾

72. Allah mömin kişilərə və mömin qadınlara *ağacları* altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları və Ədn bağlarında gözəl məskənlər vəd etmişdir. Allahın razılığı isə daha böyükdür. Bu, böyük uğurdur.

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسْكَنٌ طَيِّبٌ فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٢﴾

73. Ey Peyğəmbər! Kafirələrlə və münafıqlərlə vuruş. Onlarla sərt davran. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Ora nə pis dönüş yeridir!

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَفِيهَا الْمَصِيرُ ﴿٥٣﴾

74. Allaha and içirlər ki, *nalayiq sözlər* deməyiblər. Onlar küfr sözünü demiş, İslamı qəbul etdikdən sonra kafir olmuş və bacara bilmədikləri bir işə can atmışlar. Onların intiqam almağı yalnız Allahın və Onun Elçisinin onları Öz lütfündən varlandırıdığını görədir. Əgər tövbə etsələr, onlar üçün xeyirli olar. Əgər üz döndərsələr, Allah onları dünyada da, axirətdə də acılı-ağrılı bir əzaba düşür edər. Yer üzündə onların nə bir dostu, nə də bir köməkçisi vardır.

يَخْلِقُونَ بِاللَّهِ مَا قَالُوا وَلَقَدْ قَالُوا كَلِمَةً الْكُفْرَ وَكَفَرُوا بِعَدَاةٍ عَلَيْهِمْ وهُمْ أَيْمَانَ لَا نَبِيَّ الْوَا وَمَا نَقَمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنْ يَتُوبُوا لَكَ خَيْرًا لَهُمْ وَإِنْ يَتُوبُوا يَعِدْ لَهُمُ اللَّهُ عَذَابًا أَلِيمًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٥٤﴾

75. Onlardan: “Əgər *Allah* Öz lütfündən bizə bəxş etsə, əlbəttə, biz sədəqə verər və əməlisalehlərdən olarıq!” – deyə *Allaha* əhd edənləri də vardır.

76. *Allah* Öz lütfündən onlara verdikdə isə simiclik edərək üz çevirib getdilər.

77. *Allaha* verdikləri vədə xilaf çıxdıqlarına və yalan söylədiklərinə görə *Allah* da onların qəlblərinə Onunla qarşılaşacaqları günədək nifaq saldı.

78. Məgər anlamırdılar ki, *Allah* onların sirlərindən də, xəlvəti danışıklarından da agahdır və *Allah* qeybləri biləndir?

79. Möminlərdən könüllü surətdə sədəqə verənlərə və çətinliklə tapdıqlarını verənlərə eyib tutanları, onları məsxərəyə qoyanları, *Allah* məsxərəyə qoyacaqdır. Onları ağrıltıcı bir azab gözləyir.

80. Onların bağışlanması üçün dua etsən də, etməsən də, *hətta* onlar üçün yetmiş dəfə bağışlanma diləsən belə, *Allah* onları əsla bağışlamayacaqdır. Çünki onlar *Allahı* və Onun Elçisini inkar etdilər. *Allah* günahkar insanları doğru yola yönəltməz.

81. *Döyüşə getməyib* arxada qalanlar *Allahın* Elçisinin əleyhinə çıxaraq *evdə* qalmalarına sevindilər. Onlar

﴿ وَمِنْهُمْ مَّنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنْ ءَاتَيْنَاهُمْ فَضْلًا لَّا يَصَدَّقُوا وَلَكُنْ مِنْهُمْ آلُفٌ مِّمَّنْ كَذَبُوا ﴾

فَلَمَّا ءَاتَيْنَاهُمْ مِنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾

فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمْ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبَاطِلًا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ ﴿٧٨﴾

الَّذِينَ يَلْمِزُونَ الْمُطَّيَّرِينَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ فِي الْأَصْدَاقِ وَالَّذِينَ لَا يُجَادُونَ إِلَّا لِأَجْتِهَادِهِمْ فَتَسْخَرُونَ مِنْهُمْ سَخِرَ اللَّهُ مِنْهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

اسْتَغْفِرْ لَهُمْ أَوْ لَا تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ إِنْ تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ سَبْعِينَ مَرَّةً فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٨٠﴾

فَرِحَ الْمُخَلَّفُونَ بِمَقْعَدِهِمْ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ وَكَرِهُوا أَنْ يُجَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

Allah yolunda öz malları və canları ilə cihad etmək istəmədilər və: “Bu istidə döyüşə çıxmayın!” – dedilər. De: “Cəhənnəm odu bundan da hərarətlidir!” Kaş anlayaydılar.

82. Qoy onlar etdikləri *günahların* cəzası olaraq az gülüb çox ağlasınlar.

83. Əgər Allah səni onlardan bir zümrənin yanına göndərsə və onlar *döyüşə* çıxmaq üçün səndən izin istəsələr, de: “Siz bir daha mənimlə *döyüşə* çıxmıyacaq və mənimlə birlikdə heç bir düşmənlə vuruşmayacaqsınız. Çünki siz birinci dəfə *evdə* oturmağa razı oldunuz. Elə isə arxada qalanlarla bərabər, siz də *evdə* oturun!”

84. Heç vaxt onlardan ölmüş bir kəsin *cənaza* namazını qılma, qəbrinin başında da durma. Çünki onlar Allahı və Onun Elçisini inkar etdilər və günahkar olaraq öldülər.

85. Onların nə malları, nə də övladları səni təəccübləndirməsin. Allah bunlarla, bu dünyada onlara əzab vermək və onların kafir olaraq canlarının çıxmasını istəyir.

86. “Allaha iman gətirin və Onun Elçisi ilə birlikdə cihad edin!” – *deyə* bir surə nazil edildikdə onların var-dövlətə malik olanları səndən icazə istəyib dedilər: “Bizi burax *evdə* oturanlarla birlikdə qalaq!”

فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَقَالُوا لَا تَنْفِرُوا فِي الْحَرِّ قُلْ نَارُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ حَرًّا لَوْ كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٨٢﴾

فَلْيَضْحَكُوا قَلِيلًا وَلْيَبْكُوا كَثِيرًا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٣﴾

فَإِنْ رَجَعَكَ اللَّهُ إِلَى طَائِفَةٍ مِنْهُمْ فَاسْتَعَذُّوكَ لِلْحَرْبِ فَقُلْ لَنْ تَخْرُجُوا مَعِيَ أَبَدًا وَلَنْ تُقَاتِلُوا مَعِيَ عَدُوًّا إِنَّكُمْ رَضِيتُمْ بِالْقُعُودِ أَوَّلَ مَرَّةٍ فَاقْعُدُوا مَعَ الْخَالِفِينَ ﴿٨٤﴾

وَلَا تُصَلِّ عَلَى أَحَدٍ مِنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَى قَبْرِهِ إِنَّهُمْ كَفَرُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَمَآ تَوْأَمَهُمْ فَمَا يَمْسُرُونَ ﴿٨٥﴾

وَلَا تُعْجِبْكَ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُعَذِّبَهُمْ بِهَا فِي الدَّيْنِ وَتَزْهَقَ أَنْفُسُهُمْ وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿٨٦﴾

وَإِذَا أُنزِلَتْ سُورَةٌ أَنْ آمِنُوا بِاللَّهِ وَحَاجِدُوا مَعَ رَسُولِهِ اسْتَعِذْكَ أُولَ الَّذِينَ اتَّخَذُوا دِينَهُمْ قَالُوا ادْرَبُوا وَكُنْ مَعَ الْقَاعِدِينَ ﴿٨٧﴾

87. Onlar arxada qalanlarla birgə olmağa razılaşdılar. Onların qəlblərinə möhür vuruldu. Buna görə də onlar *haqqı* anlamayacaqlar.

88. Lakin *Allahın* Elçisi və onunla birgə iman gətirənlər malları və canları ilə cihad etdilər. Onlar üçün nemətlər hazırlanmışdır. Məhz onlar uğur qazananlardır.

89. Allah onlar üçün *ağacları* altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur.

90. Bədəvilərdən üzrlü olduqlarını iddia edənlər *evdə qalmaq üçün* onlara icazə verilsin deyə gəldilər. Allaha və Onun Elçisinə yalan danışanlar isə *evdə* oturdular. Onlardan kafir olanlara ağırılı-acılı bir əzab üz verəcəkdir.

91. Allaha və Onun Elçisinə sadıq qalacaqları təqdirdə acizlərə, xəstələrə və *döyüşdə* vuruşmağa vəsait tapa bilməyənlərə *evdə qalmaqda* heç bir günah yoxdur. Yaxşı işlər görənləri danlamağa əsas da yoxdur. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

92. Miniklə təmin edəsən deyə sənin yanına gəldikdə: “Sizin üçün minik tapa bilmirəm” – dediyin zaman *cihad üçün* xərcləməyə bir şey tapa bilmədiklərindən ötrü kədərlənib

رَضُوا بِأَن يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٨٧﴾

لَكِنِ الرَّسُولَ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ جَاهِدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ وَأُولَئِكَ لَهُمُ الْخَيْرَاتُ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٨٨﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٨٩﴾

وَجَاءَ الْمُعَذِّرُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ لِيُؤْذَنَ لَهُمْ وَقَعَدَ الَّذِينَ كَذَبُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ سَيُصِيبُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٩٠﴾

لَيْسَ عَلَى الضُّعَفَاءِ وَلَا عَلَى الْمَرْضَى وَلَا عَلَى الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ مَا يُنْفِقُونَ حَرَجٌ إِذَا نَصَحُوا لِلَّهِ وَرَسُولِهِ مَا عَلَى الْمُحْسِنِينَ مِنْ سَبِيلٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩١﴾

وَلَا عَلَى الَّذِينَ إِذَا مَا أَتَوْكَ لِتَحْمِلَهُمْ قُلْتَ لَا أَحِدُ مَا أَحْمِلُكُمْ عَلَيْهِ تَوَلَّوْا وَأَعْيُنُهُمْ تَفِيضُ مِنَ الدَّمْعِ حَرَنًا أَلَّا يَجِدُوا مَا يُنْفِقُونَ ﴿٩٢﴾

gözləri dolmuş halda geri dönmələrin
da *heç bir günahı yoxdur*.

93. Yalnız varlı olduqları halda *evdə qalmaq üçün* səndən icazə almağa gələnlər danlanmalıdırlar. Onlar arxada qalanlarla birgə daldalanmağa razılaşıdılar. Allah onların qəlbini möhürləmişdir. Məhz bu səbəbdən onlar *özlərinin aqibatını* bilməzlər.

94. Döyüşdən qayıtdığınız zaman sizdən üzr diləyəcəklər. De: "Üzr diləməyin. Sizə əsla inanmayacağıq. Allah sizin işlərinizdən bizi agah etmişdir. Sonrakı əməllərinizi Allah da görəcək, Onun Elçisi də". Sonra isə qeybi və aşkarı Bilənin hüzuruna qaytarılacaqsınız, O da sizə nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir.

95. Yanlarına qayıtdığınız zaman onlardan əl çəkəsiniz deyər qarşınızda Allaha and içəcəklər. Siz onlardan üz döndərim. Çünki onlar murdardırlar. Qazandıqları günahların cəzası olaraq sığınacaqları yer Cəhənnəm olacaqdır.

96. Qarşınızda and içəcəklər ki, onlardan razı qalasınız. Siz onlardan razı olsanız da, Allah fasiq qövmdən razı qalmaz.

97. Bədəvilər kafirlik və münafıqlıq baxımından daha betər, Allahın Öz Elçisinə nazil etdiyi qanunları bilməməyə daha meyllidirlər. Allah Biləndir, Müdrikdir.

﴿ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُونَكَ وَهُمْ أَغْنَىٰ عَنْكَ رِضْوَانُ إِيَّانَ يَكُونُوا مَعَ الْخَوَالِفِ وَطَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾

يَعْتَذِرُونَ إِلَيْكُمْ إِذَا رَجَعْتُمْ إِلَيْهِمْ قُلْ لَا تَعْتَذِرُوا لِي أَنُؤْمِنَ لَكُمْ قَدْ نَبَّأَنَا اللَّهُ مِنْ أَخْبَارِكُمْ وَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ يُؤْتِرُكُمْ إِلَىٰ آلِهِمُ الْغَيْبِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٥﴾

سَيَخْلِفُونَ بِاللَّهِ لَكُمْ إِذَا انْقَلَبْتُمْ إِلَيْهِمْ لِتُعْرِضُوا عَنْهُمْ فَأَعْرِضُوا عَنْهُمْ إِنَّهُمْ رِجْسٌ وَمَا وَنَهُمْ جَهَنَّمُ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾

يَخْلِفُونَ لَكُمْ لِتَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِن تَرْضَوْا عَنْهُمْ فَإِنَ اللَّهُ لَا يَرْضَىٰ عَنِ الْقَوْمِ الْفَاسِقِينَ ﴿٩٧﴾

الْأَعْرَابُ أَشَدَّ كُفْرًا وَنِفَاقًا وَأَجْدَرُ أَلَّا يَعْلَمُوا حُدُودَ مَا أَنزَلَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ ۗ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٩٨﴾

98. Bədəvilərdən eləsi də var ki, Allah yolunda xərclədiyini itki sayır və sizə bir bədbəxtlik üz verməsini gözləyir. Bədbəxtlik onların öz başlarına gələcək. Allah Əşidəndir, Biləndir.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يَتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ مَغْرَمًا وَيَتَرَبَّصُّ بِكُمْ الدَّوَابِرَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٩٨﴾

99. Bədəvilərdən eləsi də vardır ki, Allaha və Axirət gününə inanır, xərclədiyini Allah yanında yaxınlıq və Peyğəmbərin dualarına nail olmaq üçün vasitə sayır. Həqiqətən də, bu, onlar üçün yaxınlaşmağa bir vasitədir. Allah onları Öz mərhəmətinə qovuşduracaqdır. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

وَمِنَ الْأَعْرَابِ مَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَيتَّخِذُ مَا يُنْفِقُ قُرْبًا عِنْدَ اللَّهِ وَصَلَواتِ الرُّسُولِ أَلاَ إِنَّهَا قُرْبَةٌ لَهُمْ سَيَجْزِيهِمُ اللَّهُ فِي رَحْمَةٍ إِنَّا اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٩٩﴾

100. Dində hamını ötüb keçən ilk mühacirlərə və ənsarlara, həmçinin yaxşı işlər görməkdə onların ardınca gedənlərə gəlincə, Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar. Allah onlar üçün ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları Cənnət bağları hazırlamışdır. Bu, böyük uğurdur.

وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ أُولَئِكَ مِنْكُمْ هَجَرْتِ وَآلِ الْأَنْصَارِ وَالَّذِينَ اتَّبَعُوهُمْ بِإِحْسَانٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٠٠﴾

101. Çevrənizdəki bədəvilərdən və Mədinə əhalisi arasında münafıqlar var. Onlar ikiüzlülükdə inadkarlıq göstərir, sən isə onları tanımırsan. Biz ki onları tanıyıırıq. Biz onlara iki dəfə işgəncə verəcəyik. Sonra isə böyük bir əzaba qaytarılacaqlar.

وَمِمَّنْ حَوْلَكُم مِّنَ الْأَعْرَابِ مُنَافِقُونَ وَمِنْ أَهْلِ الْمَدِينَةِ مَرَدُّوا عَلَى النَّفَاقِ لَا يَعْلَمُهُمْ خُنٌّ يَعْلَمُهُمْ سَعْيُهُمْ فَرَّتَيْنِ ثُمَّ يَردُّونَ إِلَىٰ عَذَابٍ عَظِيمٍ ﴿١٠١﴾

102. Digərləri isə günahlarını etiraf etdilər. Onlar yaxşı bir əməllə başqa bir pis əməli qarışdırdılar. Ola bilsin ki, Allah onların tövbələrini

وَالْآخَرُونَ اعْتَرَفُوا بِذُنُوبِهِمْ خَلَطُوا عَمَلًا صَالِحًا وَآخَرَ سَيِّئًا عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَتُوبَ عَلَيْهِمْ إِنَّا اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٠٢﴾

qəbul etsin. Həqiqətən, Allah
Bağışlayandır, Rəhmlidir.

103. Onların mallarından sədəqə
götür ki, bununla onları pak edib
təmizə çıxarasan. Onlar üçün dua
et. Çünki sənin duan onlar üçün
bir təskinlikdir. Allah Əşidəndir,
Biləndir.

104. Məgər onlar bilmirlər ki, Allah
qullarından tövbəni qəbul edir,
sədəqələri götürür və Allah
tövbələri qəbul Edəndir, Rəhmlidir?

105. De: “İşinizdə olun! Allah, Onun
Elçisi və möminlər əməllərini
görəcəklər. Sonra qeybi və aşkarı
Bilənin yanına qaytarılacaqsınız,
O da sizə nə etdiklərinizi xəbər
verəcəkdir”.

106. Döyüşə getməyənlərdən başqaları
da vardır ki, onlar Allahın ixtiyarına
buraxılmışlar. O, ya onlara əzab
verəcək, ya da tövbələrini qəbul
edəcək. Allah Biləndir, Müdrikdir.

107. Müsəlmanlara zərər vurmaq, küfr
etmək, möminlərin arasına təfriqə
salmaq məqsədilə, əvvəlcədən
Allaha və Onun Elçisinə
qarşı müharibə edən kimsəni
gözləmək üçün məscid tikənlər,
əlbəttə: “Biz yaxşılıqdan başqa
bir şey istəmədik” – deyər and
içəcəklər. Allah şahiddir ki, onlar
yalançıdırlar.

خُذْ مِنْ أَمْوَالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَتُزَكِّيهِمْ بِهَا
وَصَلِّ عَلَيْهِمْ إِنَّ صَلَاتَكَ سَكَنٌ لَهُمْ وَاللَّهُ
سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١٠٣﴾

أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ هُوَ يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ
عِبَادِهِ وَيَأْخُذُ الصَّدَقَاتِ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ
الَّتَوَّابُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

وَقُلْ أَعْمَلُوا فَسَيَرَى اللَّهُ عَمَلَكُمْ وَرَسُولُهُ
وَالْمُؤْمِنُونَ وَسَرُدُّونَ إِلَى عِلْمِ الْغَيْبِ
وَالشَّاهِدَةُ قَبِيلُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٠٥﴾

وَالْآخَرُونَ مُرْجَوْنَ لِأَمْرِ اللَّهِ إِمَّا يُعَذِّبُهُمْ
وَإِمَّا يُتُوبُ عَلَيْهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠٦﴾

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مَسْجِدًا ضِرَارًا
وَكُفْرًا وَتَفْرِيقًا بَيْنَ الْمُؤْمِنِينَ
وَأَزْوَاجًا أَلَمْنَ حَارِبَ اللَّهِ وَرَسُولَهُ مِنْ
قَبْلُ وَلَيَخْلِفُنَّ إِنْ أَرَدْنَا إِلَّا أَلَّا الْحُسْنَىٰ
وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٠٧﴾

108. Heç vaxt orada namaz qılma. İlk gündən təqva üzərində qurulmuş məscid, əlbəttə, içində namaz qılmağın üçün daha layiqdir. Orada təmizlənməyi sevən kişiler vardır. Allah da təmizlənənləri sevir.

109. Binasını Allah qorxusu və Onun rızası üzərində quran kəs daha yaxşıdır, yoxsa binasını dağılmaqda olan uçurumun lap kənarında quran və onunla birlikdə Cəhənnəm oduna yuvarlanan kəs? Allah zalım qövmi doğru yola yönəltməz.

110. Onların ürəkləri parça-parça olana qədər tikdiyi bina qəlblərində bir şübhə olaraq qalacaqdır. Allah Biləndir, Müdrikdir.

111. Doğrudan da, Allah möminlərdən, Cənnət müqabilində onların canlarını və mallarını satın almışdır. Çünki onlar Allah yolunda vuruşub öldürür və öldürülürlər. Bu, Allahın Təvratda, İncildə və Quranda Öz öhdəsinə götürdüyü bir vəddir. Allahdan daha yaxşı əhdini yerinə yetirən kimdir? Elə isə sövdələşdiyiniz alış-verişə görə sevinin. Məhz bu, böyük uğurdur.

112. Təvba edən, ibadət edən, həmd edən, oruc tutan, ruku və səcdə edən, yaxşı işlər görməyi buyurub pis əməlləri qadağan edən və Allahın qoyduğu hüdudlarını qoruyan o möminləri müjdələ,

لَا تَقُمْ فِيهِ أَبَدًا الْمَسْجِدُ أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَىٰ مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ رَبِّجَالٌ مُّحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ ﴿١٠٨﴾

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارِ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠٩﴾

لَا يَزَالُ بُنْيَانُهُمُ الَّذِي بَنَوْا رِيبَةً فِي قُلُوبِهِمْ إِلَّا أَنْ تَقَطَّعَ قُلُوبُهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١١٠﴾

﴿ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَيَقْتُلُونَ وَيُقْتَلُونَ وَعَدًا عَلَيْهِ حَقًّا فِي التَّوْرَةِ وَالْإِنْجِيلِ وَالْفُرْقَانِ وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ فَاسْتَبِشِرُوا بِهِ يَوْمَ يَعْلَمُ اللَّهُ بِأِعْمَارِكُمْ وَذَلِكَ هُوَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿١١١﴾

الَّتِي يُؤْتِ الْعَمِيدُونَ الْحَمِيدُونَ
الَّتِي يُحِبُّونَ الرَّاكِعُونَ
الَّتِي سَجَدُونَ الْأَمْرُوتَ بِالْمَعْرُوفِ
وَالنَّاهُوتَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَالْحَنِيفُوتَ
لِحُدُودِ اللَّهِ وَيَشِيرُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٢﴾

113. Müşriklərin Cəhənnəm sakinləri olduqları onlara bəlli olduqdan sonra, qohum olsalar belə, Peyğəmbərə və möminlərə onlar üçün bağışlanma diləmək yaraşmaz.

114. İbrahimin öz atası üçün bağışlanma diləməsi isə sadəcə ona verdiyi vədə görə idi. Atasının Allaha düşmən olduğu ona bəlli olduqdan sonra isə ondan uzaqlaşdı. Həqiqətən, İbrahim Allaha çox yalvaran həlim bir kimsə idi.

115. Allah bir qövmü doğru yola yönəltdikdən sonra haram olan şeylərdən onları xəbərdar etməyincə onları həmin yoldan azdırmaz. Həqiqətən, Allah hər şeyi bilir.

116. Həqiqətən, göylərin və yerin mülkü Allaha məxsusdur. O həm dirildir, həm də öldürür. Sizin Allahdan başqa nə bir himayədarınız, nə də bir köməkçiniz vardır.

117. Allah, müsəlmanlardan bəzilərinin qəlbi cihaddan yayınmaq üzrə olduqdan sonra, Peyğəmbərin də, çətin vaxtda onun ardınca gedən mühacirlərin və ənsarların da əvvəlcə tövbəsini qəbul etdi, sonra da onları bağışladı. Çünki Allah onlara qarşı Şəfqətlidir, Rəhmlidir.

118. Geri qalmış üç nəfəri də bağışladı. Hətta yer üzünü öz genişliyinə baxmayaraq onlara dar gəlmiş,

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَالَّذِينَ آمَنُوا أَنْ يَسْتَغْفِرُوا لِلْمُشْرِكِينَ وَلَوْ كَانُوا أُولِي قُرْبَىٰ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُمْ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١١٣﴾

وَمَا كَانَ أَنْ تَسْتَغْفِرَ لَهُ إِبْرَاهِيمُ لِأبيه إِلَّا عَنْ موعِدَةٍ وَعَدَهَا إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُ أَنَّهُ عَدُوٌّ لِلَّهِ تَبَرَأَ مِنْهُ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ لَأَوَّاهٌ حَلِيمٌ ﴿١١٤﴾

وَمَا كَانَتْ اللَّهُ يُضِلُّ قَوْمًا بَعْدَ إِذْ هَدَاهُمْ حَتَّىٰ يُبَيِّنَ لَهُمْ مَا يَتَّقُونَ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١٥﴾

إِنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿١١٦﴾

لَقَدْ تَابَ اللَّهُ عَلَى النَّبِيِّ وَالْمُهَاجِرِينَ وَالْأَنْصَارِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ فِي سَاعَةِ الْعُسْرَةِ مِن بَعْدِ مَا كَادَ يَزِيغُ قُلُوبُ فَرِيقٍ مِّنْهُمْ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ إِنَّهُ يَرْبُّهُمْ رَوْفِيٌّ رَّحِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الثَّلَاثَةِ الَّذِينَ خُلِيفُوا حَتَّىٰ إِذَا صَافَتْ عَلَيْهِمُ الْأَرْضُ بِمَا رَحُبَتْ وَصَافَتْ عَلَيْهِمُ

ürəkləri kədərdən sıxılmış və yaqın bilmişdilər ki, Allahın əzabından, ancaq Onun Özünə sığınmaqdan başqa çarələri yoxdur. Sonra Allah peşman olsunlar deyə onların tövbəsini qəbul etdi. Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul Edəndir, Rəhmlidir.

119. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və düz danışanlarla birlikdə olun.

120. Mədinə əhalisinə və onların ətrafındakı bədəvilərə döyüşdə Allahın Elçisindən geri qalmaq, onun canından öncə öz canlarının hayına qalmaq yaraşmaz. Çünki Allah yolunda onlara üz verən elə bir susuzluq, yorğunluq və aclıq, kafirləri qəzəbləndirən elə bir atılmış addım, düşmən üzərində qazanılan elə bir uğur yoxdur ki, bunların müqabilində onlara yaxşı bir əməl yazılmasın. Həqiqətən, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz.

121. Allah onları, etdikləri əməllərin ən gözəli ilə mükafatlandırsın deyə xərclədikləri elə bir kiçik və ya böyük məsrəf, keçdikləri elə bir vadi yoxdur ki, buna görə onlara savab yazılmasın.

122. Möminlərin hamısı eyni vaxtda döyüşə çıxmamalıdır. Hər qəbilədən bir dəstə qalmalıdır ki, dini dərindən öyrənsinlər və öz camaatı

أَنفُسُهُمْ وَظَنُّوا أَن لَّا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ ثُمَّ تَابَ عَلَيْهِمْ لِيَسُوْا إِنَّ اللَّهَ هُوَ التَّوَّابُ الرَّحِيْمُ ﴿١١٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَكُونُوا مَعَ الصَّٰدِقِيْنَ ﴿١٢٠﴾

مَا كَانَ لِأَهْلِ الْمَدِيْنَةِ وَمَنْ حَوْلَهُمْ مِنَ الْأَعْرَابِ أَن يَتَخَلَّفُوا عَن رَّسُولِ اللَّهِ وَلَا يَرْغَبُوا بِأَنفُسِهِمْ عَن نَّفْسِهِ ۚ ذَٰلِكُ يَأْتِيهِمْ لَا يُصِيبُهُمْ ظُلْمٌ وَلَا نَصَبٌ وَلَا مَخْمَصَةٌ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَطْغَوْنَ مَوْطِنًا يَبْعِثُ الْكُفَّارَ وَلَا يَنَالُونَ مِنَ عَدُوِّ تَيْلًا إِلَّا كُتِبَ لَهُم بِهِ عَمَلٌ صَالِحٌ إِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجَرَ الْمُحْسِنِيْنَ ﴿١٢١﴾

وَلَا يُنْفِقُونَ نَفَقَةً صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً وَلَا يَقْطَعُونَ وَادِيًا إِلَّا كُتِبَ لَهُمْ لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢٢﴾

وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَآفَّةً فَلَوْلَا نَفَرَ مِن كُلِّ فِرْقَةٍ مِّنْهُمْ طَائِفَةٌ لِّيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلِيُنذِرُوا قَوْمَهُمْ

döyüşdən geri qayıtdıqları zaman onları xəbərdar etsinlər. Bəlkə, onlar pis işlərdən çəkinələr.

إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ ﴿١٢٢﴾

123. Ey iman gətirənlər! Yaxınlığınızda kafirlərlə vuruşun. Qoy onlar sizdə sərtlik görsünlər. Bilin ki, Allah müttəqilərlədir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اقْتُلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُمْ مِنَ الْكُفَّارِ وَلَا يَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَعَلِمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ ﴿١٢٣﴾

124. Bir surə nazil edildiyi zaman onlardan istehza ilə: “Bu, hansınızın imanını artırdı?” – deyənlər də var. İman gətirənlərə gəldikdə isə, o surə onların imanını artırır və onlar bir-birlərini müjdələyirlər.

وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً فَعِثُّهُمْ مَنِ يَقُولُ أَيْنَكُمْ زَادَتْهُ هَذِهِ إِيمَانًا فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا فَرَادَتْهُمْ إِيمَانًا وَهُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿١٢٤﴾

125. Qəlbində xəstəlik olanlara gəlincə, o surə onların murdarlığı üstünə bir murdarlıq da artırır və onlar kafir olaraq ölürlər.

وَأَمَّا الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ قَرْصٌ فَزَادَتْهُمْ رِجْسًا إِلَى رِجْسِهِمْ وَمَاتُوا وَهُمْ كَافِرُونَ ﴿١٢٥﴾

126. Onlar ildə bir və ya iki dəfə fəlakətə uğradıqlarını görmürlərmi? Yəni də tövbə etmir, ibret almırlar.

أُولَئِكَ قَوْمٌ أَنْهَمُ يُفْلَتُونَ فِي كُلِّ عَامٍ مَرَّةً أَوْ مَرَّتَيْنِ ثُمَّ لَا يَتُوبُونَ وَلَا هُمْ يَذْكُرُونَ ﴿١٢٦﴾

127. Bir surə nazil edildiyi zaman onlar: “Sizi kimsə görürmü?” – deyərək bir-birlərinə baxır, sonra da üz çevirib gedirlər. Anlamayan bir qövəm olduqlarına görə Allah onların qəlblərini imandan məhrum etmişdir.

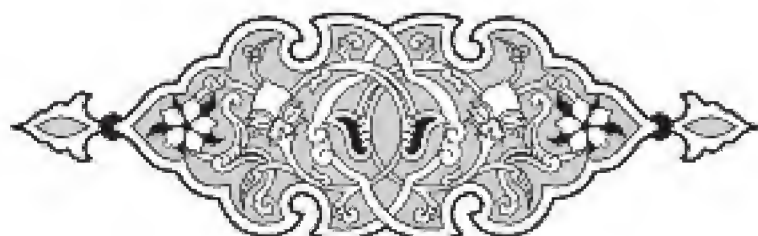
وَإِذَا مَا أَنْزَلْنَا سُورَةً تَنْظَرُ بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ هَلْ يَرَيْنَاكُمْ مِنْ أَحَدٍ ثُمَّ أَنْصَرُوا صَرَفَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿١٢٧﴾

128. Sizə özünüzdən ələ bir Elçi gəldi ki, sizin əziyyətdə düşməyiniz ona ağır gəlir. O sizə qarşı qayğıkeş, möminlərə şəfqətli, rəhmlidir.

لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِنْ أَنْفُسِكُمْ عَزِيزٌ عَلَيْهِ مَا عَنِتُّمْ حَرِيصٌ عَلَيْكُمْ بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿١٢٨﴾

129. Əgər onlar üz döndərsələr, de:
 “Mənə Allah yetər. Ondan başqa
 ibadətə layiq olan məbud yoxdur.
 Mən Ona təvəkkül etdim. O, böyük
 Ərşin Rəbbidir!”

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَهُوَ رَبُّ الْعَرْشِ
 الْعَظِيمِ ﴿١٢٩﴾

Yunus surəsi

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Ra. Bu, hikmətli Kitabın ayələridir.
2. İçərilərindən bir adama: “İnsanları qorxut və iman gətirənləri müjdələ ki, özlərinin Rəbbi yanında onların etdikləri yaxşılıqların mükafatı vardır!” – deyə vəhy etməyimiz insanlara qəribəmi göründü? Kafirlər: “Sözsüz ki, bu, açıq-aşkar bir sehrbazdır!” – dedilər.
3. Şübhəsiz ki, Rəbbiniz göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Allahdır. İşləri yoluna qoyan Odur. Yalnız Onun icazəsindən sonra kimsə şəfaətçi ola bilər. Budur, Rəbbiniz Allah. Ona ibadət edin. Məgər düşünüb ibrət almırsınız?
4. Hamınızın dönüşü Onadır. Bu, Allahın haqq olan vədidir. O, məxluqu ilk dəfə yaradır, sonra onu *Qiyamət günü* yenidən dirildir ki, saleh əməllər edənləri ədalətlə mükafatlandırsın. Kafirlərə gəlincə, küfr etdiklərinə görə onlar üçün qaynar içki və ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.
5. Günəşi işıqlı, ayı nurlu edən, illərin sayını və hesabı biləsiniz deyə ona mənzillər (səfəhələr) müəyyən edən

سُورَةُ يُنُسَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۝

أَكَانَ لِلنَّاسِ عَجَبًا أَنْ أَوْحَيْنَا إِلَى رَجُلٍ مِنْهُمْ أَنْ أَنْذِرِ النَّاسَ وَبَشِّرِ الَّذِينَ آمَنُوا أَنَّ لَهُمْ قَدَمَ صِدْقٍ عِنْدَ رَبِّهِمْ قَالَ الْكَافِرُونَ إِنَّ هَذَا السَّاحِرُ مُبِينٌ ۝

إِنَّ رَبَّكُمُ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ أَسْنَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُدِيرُ الْأُمُورَ مَنْ شَفِيعٌ إِلَّا مِنْ عِنْدِهِ ۚ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ فَاعْبُدُوهُ ۚ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ۝

إِلَيْهِ مَرْجِعُكُمْ جَمِيعًا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا إِنَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ بِالْقِسْطِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ شَرَابٌ مِنْ حَمِيمٍ وَعَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ۝

هُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ سَجًّا وَالنَّجْمَ نُورًا وَقَدَرَهُ مَنَازِلَ لِتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ

Odur. Allah bunları yalnız haqq naminə yaratmışdır. O, ayələri bilən adamlara *belə* izah edir.

6. Doğrudan da, gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsində, Allahın göylərdə və yerdə yaratdıqlarında *Allahdan* qorxan adamlar üçün dəlillər vardır.

7. Şübhəsiz ki, Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər, dünya həyatından razı qalıb onunla rahatlıq tapanlar və ayələrimizdən xəbərsiz olanların –

8. məhz onların qazandıqları *günahlara* görə sığınacaqları yer Oddur.

9. İman gətirib saleh əməllər işlədənləri Rəbbi imanlarına görə doğru yola yönəldər. Nəim bağlarında onların *ayaqları* altından çaylar axar.

10. Onların oradakı duası: “Allahım! Sən pak və müqəddəssən!”, orada *bir-birlərini* salamlaması: “Salam!” *sözü* və dualarının sonu: “Həmd olsun aləmlərin Rəbbi Allaha!” *sözləri* olacaq.

11. Əgər Allah insanlara istədikləri xeyri tez verdiyi kimi, şəri də tez versəydi, əlbəttə, onların əcəli çatmış olardı. Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənləri isə azgınlıqları içində sərgərdan dolaşan vəziyyətdə tərk edərik.

وَالْحَسَابُ مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَٰلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَ نَارٍ وَرَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَاطْمَأَنَّنُوا بِهَا وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ آلِهَتِنَا غَافِلُونَ ﴿٧﴾

أُولَٰئِكَ مَا لَهُمْ أَلَا زِيْعًا كَاثِرًا يُكْسِبُونَ ﴿٨﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ يَهْدِيهِمْ رَبُّهُمْ بِإِيمَانِهِمْ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمُ الْأَنْهَارُ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٩﴾

دَعْوَاهُمْ فِيهَا سُبْحَانَكَ اللَّهُمَّ وَتَحِيَّاتُهُمْ فِيهَا وَسَلَامٌ وَءَاخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠﴾

﴿ وَلَوْ يَفْعَلُ اللَّهُ لِلنَّاسِ الشَّرَّ أَتَيْتُمْ بِآلِهَتِهِمْ بِالْخَيْرِ لَقُضِيَ إِلَيْهِمْ أَجَلُهُمْ فَاذْكُرُوا الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَ نَارٍ فَطُغِيَ عَنْهُمْ يَعْبَهُونَ ﴾ ﴿١١﴾

12. İnsana belə üz verdikdə uzananda da, oturanda da, ayaq üstə olanda da Bizi çağırır. Bu beləni ondan sovuşdurduqda isə sanki ona üz vermiş belədən ötrü Bizi çağırmamış kimi keçib gedər. Həddi aşanlara etdikləri əməllər beləcə gözəl göstərildi.

13. Sizdən əvvəlki nəsilləri də zülm etdiklərinə və elçiləri onlara açıq-aşkar dəlillər gətirdikləri halda *onlara* inanmadıqlarına görə məhv etdik. Biz günahkar adamları belə cəzalandırıraq.

14. Sonra onların ardınca sizi yer üzündə xələflər etdik ki, görək necə davranacaqsınız.

15. Açıq-aydın ayələrimiz onlara oxunduğu zaman Bizimlə qarşılaşacaqlarına ümid etməyənlər deyərler: “Bizə bundan başqa bir Quran gətir və ya onu dəyişdir!” De: “Mən onu öz istəyimlə dəyişdirə bilmərəm. Mən yalnız mənə vəhy olunana tabe oluram. Əgər Rəbbimə asi olsam, böyük günün əzabından qorxuram”.

16. De: “Əgər Allah istəsəydi, mən onu sizə oxumazdım, O da onu sizə bildirməzdi. Mən axı bundan öncə də sizin aranızda yaşamışam. Məgər bilmirsiniz?”

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَا الْجَنَّةَ أَوْ قَاعًا أَوْ قَابًا أَوْ قَابًا فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ صُورَهُ مَرَّكَانَ لِرَبِّدُعَا إِلَىٰ صُورِهِمْ كَذَلِكَ نُفِثَ لِنُفْسِهِ فِيمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ أَهَلَّكُمُ الْقُرُونُ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾ وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٤﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ مِن بَعْدِهِمْ لَنَنْظُرَ كَيْفَ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أَأَنْتِ بِشُرَّةٍ إِنِّي عُزِّيتُ أَوْ أَبْدَلْتُ فَلَا مَا يَكُونُ لِي أَنْ أَبْدِلَهُ مِنْ يَلْقَايَ نَفْسِي إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ إِنِّي أَخَافُ إِنْ عَصَيْتُ رَبِّي عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٦﴾

قُلْ أَوْشَاءَ اللَّهُ مَا تَلَوْنَاهُ عَلَيْكُمْ وَلَا أَذْرَاكُمْ بِهِ فَقَدْ لَبِثْتُ فِيكُمْ عُمُرًا مِّن قَبْلِهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾

17. Allaha qarşı yalan uydurandan və ya Onun ayələrini yalan hesab edəndən daha zalım kim ola bilər? Doğrudan da, günahkarlar nicat tapmazlar.

18. Onlar Allahu qoyub özlərinə nə bir zərər, nə də bir fayda verə bilməyənlərə ibadət edir və: “Onlar Allah yanında bizim şəfaətçilərimizdir!” – deyirlər. De: “Yoxsa Allaha göylərdə və yerdə bilmədiyi bir şeyimi xəbər verirsiniz?” Allah onların qoşduqları şəriklərdən uzaqdır və ucadır.

19. İnsanlar vahid bir ümmət idilər, sonra ixtilafa düşdülər. Əgər Rəbbin tərəfindən əzəldən bir Söz verilməsəydi, ixtilafa düşdükləri şey barəsində aralarında dərhal hökm verilərdi.

20. Onlar deyirlər: “Niyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?” De: “Qeyb ancaq Allaha aiddir. Gözləyin, şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm”.

21. İnsanlara üz verən bəladan sonra onlara bir mərhəmət daddırdığımız zaman ayələrimizə qarşı hiyləgərlik etməyə çalışırlar. De: “Allah daha tez hiylə qurar”. Şübhəsiz ki, elçilərimiz *mələklər* qurduğunuz hiylələri yazırlar.

22. Sizi quruda və dənizdə hərəkət etdirən Odur. Siz gəmilərdə olduğunuz,

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أَوْ كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ
الْمُجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَضُرُّهُمْ وَلَا
يَنْفَعُهُمْ وَيَقُولُونَ هَؤُلَاءِ شُفَعَاؤُنَا
عِنْدَ اللَّهِ قُلْ أَتَدْعُونَ اللَّهَ بِمَا لَا يَعْلَمُ فِي
السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ سُبْحَانَهُ
وَتَعَالَىٰ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١٨﴾

وَمَا كَانَ النَّاسُ إِلَّا أُمَّةً وَاحِدَةً
فَاخْتَلَفُوا وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ
لَفُتِحَ بَيْنَهُمْ فِيمَا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُونَ لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْنَا آيَةٌ مِنْ
رَبِّنَا فَقُلْ إِنَّمَا الْغَيْبُ لِلَّهِ فَاتَنظَرُوا إِلَيَّ
مَعَ كُم مِّنَ الْمُنظَرِينَ ﴿٢٠﴾

وَإِذَا أَذَقْنَا النَّاسَ رَحْمَةً مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ
مَسَّتْهُمْ إِذَا لَهُمْ مَكْرٌ فِي آيَاتِنَا قُلِ اللَّهُ أَسْرَعُ
مَكْرًا إِنَّ رُسُلَنَا يَكْتُبُونَ مَا تَكْفُرُونَ ﴿٢١﴾

هُوَ الَّذِي يُسَيِّرُكُمْ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ حَتَّىٰ إِذَا

gəmilər də içindəkiləri xoş bir küləklə apardığı və onlar buna sevindikləri zaman birdən fırtına qopar və dalğalar hər yandan onların üstünə gələr.

Dalğaların onları bürüyəcəyini yaqın etdikdə isə Allaha – dini məhz Ona aid edərək yalvarıb deyərlər: “Əgər bizi bundan xilas etsən, əlbəttə, şükür edənlərdən olarıq”.

23. *Allah* onları xilas etdikdə isə dərhal haqsız olaraq yer üzündə azgınlıq edərlər. Ey insanlar! Azgınlığınız yalnız sizin öz əleyhinizədir. *Bunlar* dünya həyatının keçici zövqləridir. Sonra isə dönüşünüz Biza olacaq. Biz də nə etdikləriniz barədə sizə xəbər verəcəyik.

24. Dünya həyatının məsəli göydən endirdiyimiz suyun məsəlinə bənzəyir ki, onun sayəsində insanların və heyvanların yediyi yer bitkiləri bir-birinə qatışır. Nəhayət, yer öz bərbəzəyinə bürünüb rəvnəqləndiyi və onun sakinləri *onun məhsulunu* yığmağa qadir olduqlarını güman etdikləri zaman gecə yaxud gündüz əmrimiz yerə yetişər. Biz onu, elə bir biçilmiş sahəyə döndərərək ki, sanki dünən heç bol *məhsulu* olmamışdı. Biz ayələri düşünən bir qövmlə üçün beləcə izah edirik.

25. Allah əmin-amanlıq yurduna – *Cənnətə* çağırır və istədiyini doğru yola yönəldir.

كُنْمُ فِي الْفَلَكِ وَجَرَيْنَ بِهِمْ بِرِيحٍ طَبَئَةٍ
وَقَرِحُوا بِهَا جَاءَتْهَا رِيحٌ عَاصِفٌ وَجَاءَهُمُ
الْمَوْجُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ أُحِيطَ
بِهِمْ دَعَوْا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ لَئِنْ
أَجْمَعْنَا مِنْ هَذِهِ لَنُكُونَنَّ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٢٣﴾

فَلَمَّا أَجْمَعْنَا إِذَا هُمْ يَنْجُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ يَأْتِيهَا النَّاسُ إِنَّمَا بَعَثْنَا عَلَى أَنْفُسِكُمْ
مَنْعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُكُمْ
فَنُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

إِنَّمَا مَثَلُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنْ
السَّمَاءِ فَخَلَّتْ بِهِ وَتَبَاثُ الْأَرْضُ وَمَا
يَأْكُلُ النَّاسُ وَالْأَنْعَامُ حَتَّى إِذَا أَخَذَتِ
الْأَرْضُ زُخْرُفَهَا وَازَّيَّنَتْ وَظَنَّ أَهْلُهَا أَنَّهُمْ
قَدِ زُودَ عَلَيْهِمْ أَمْرًا إِلَيْنَا أَتَيْنَاهَا
فَجَعَلْنَاهَا حَصِيدًا كَأَنْ لَمْ تَغْنَ بِالْأَمْسِ كَذَلِكَ
نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢٥﴾

وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٢٦﴾

26. Yaxşı iş görənlər üçün ən yaxşısı və bundan da üstünü (Cənnət, üstəlik də Allahı görmək) vardır. Onların üzünü nə bir qubar, nə də bir zillət bürüyər. Onlar Cənnət sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

﴿لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا الْحُسْنَىٰ وَزِيَادَةٌ وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهَهُمْ قَتَرٌ وَلَا ذِلَّةٌ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

27. Pis işlər görənlərə isə pisliliyin cəzası onun misli qədər verilər. Onları zillət bürüyər. Onları Allahdan qoruya bilən bir kimsə də yoxdur. Onların üzləri sanki zülmət gecənin parçalarına bürünmüşdür. Onlar Od sakinləridir və orada əbədi qalacaqlar.

﴿وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ جَزَاءُ سَيِّئَةٍ بِمِثْلِهَا وَتَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ مَّا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ كَأَنَّمَا أُغْشِيَتْ وُجُوهُهُمْ قِطْعًا مِنَ اللَّيْلِ مُظْلِمًا أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

28. O gün onların hamısını *bir yerdə* toplayacaq, sonra da müşriklərə: “Siz də, şərikləriniz də öz yerinizdə qalın!” – deyəcəyik. Biz onları ayıracağıq. Onların şərikləri deyəcəklər: “Siz bizə ibadət etmirdiniz.

﴿وَنَوْمٌ نَحْشُرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ نَقُولُ لِلَّذِينَ أَشْرَكُوا مَكَانَكُمْ أَشْرِكُكُمْ وَيُرَكَّبُونَ فَرَقْنَا بَيْنَهُمْ وَفَعَلْنَا شُرَكَاءَهُمْ مَا كَانُوا لَا يَفْعَلُونَ﴾

29. Bizimlə sizin aramızda Allahın şahid olması yetər. Doğrudan da biz sizin ibadətinizdən xəbərsiz idik”.

﴿فَكَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ إِنْ كُنَّا عَنْ عِبَادَتِكَ غَافِلِينَ﴾

30. Orada hər bir nəfər keçmişdə törətdiklərinin acısını çəkəcəkdir. Onlar Allaha – özlərinin həqiqi Himayədarına qaytarılacaq və uydurduqları *bütlər* onlardan uzaqlaşib qeyb olacaqlar.

﴿هَٰذَا إِلَٰهٌ تَنَبَّلُوا كُلُّ نَفْسٍ مَّا أَشْفَتِ وَرُدُّوا إِلَى اللَّهِ مَوْلَاهُمُ الْحَقُّ وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾

31. De: “Sizə göydən və yerdən ruzi verən kimdir? Qulaqlara və gözlərə hakim olan kimdir? Ölüdən diri

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أَمَّنْ يَمْلِكُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَمَنْ يُخْرِجُ الْحَيَّ

çıxaran, diridən də ölü çıxaran kimdir? İşləri yoluna qoyan kimdir?" Onlar deyəcəklər: "Allah!" De: "Bəs belə olduğu halda Allahdan qorxmursunuz?"

32. O sizin Haqq Rəbbiniz olan Allahdır. Haqdan sonra zəlalətdən başqa nə ola bilər? Siz necə də *haqdan* döndərilirsiniz!

33. Beləliklə fəsiqlərin iman gətirməyəcəyinə dair Rəbbinin Sözü doğru çıxdı.

34. De: "Allaha qoşduğunuz şəriklərdən eləsi varmı ki, *hər hansı bir* məxluqu ilk dəfə yaratsın, *öldükdən* sonra onu *əvvəlki halına* qaytarsın?" De: "Məxluqu ilk dəfə Allah yaradır, *öldükdən* sonra onu *əvvəlki halına* qaytarır. Siz necə də *haqdan* döndərilirsiniz!"

35. De: "Allaha qoşduğunuz şəriklər arasında haqqa yönəldən bir kimsə varmı?" De: "Allah Öz qullarını haqqa yönəldir. Elə isə *deyin* görək haqqa yönəldən kəs arxasınca gedilməyə daha çox layiqdir, yoxsa özünə doğru yol göstərilməyincə onu tapa bilməyən kəs? Sizə nə olub? Necə mühakimə edirsiniz?"

36. Onların əksəriyyəti ancaq zənnə qapılır. Şübhəsiz ki, zənn həqiqəti heç cür əvəz edə bilməz. Allah onların nə etdiklərini bilir.

مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَمِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ قُلْ هُوَ اللَّهُ ۚ فَمَاذَا يُعَلِّمُونَ ۝٣٢

فَذَرِكُمْ آلِهَتَكُمْ ۖ قُلْ هُوَ اللَّهُ ۚ فَمَاذَا يُعَلِّمُونَ ۝٣٣

كَذَلِكَ حَقَّتْ كَيْمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ فَسَقُوا ۚ أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ۝٣٤

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَتَّبِعُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ قُلْ اللَّهُ يَتَّبِعُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ۚ قُلْ هُوَ قَائِمٌ تُوفِّكُونَ ۝٣٥

قُلْ هَلْ مِنْ شُرَكَائِكُمْ مَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ قُلْ اللَّهُ يَهْدِي لِلْحَقِّ ۚ أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُبَلِّغَ أَمَّنْ لَا يَهْدِي ۚ إِلَّا أَنْ يَهْدِيَ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ۝٣٦

وَعَابَتْهُمْ أَصْحَابُهُمْ إِلَّا طَائِفَتًا لَّيْسَ مِنَ الْخَلْقِ شَيْئًا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ۝٣٧

37. Bu Quran Allahdandır, Ondan başqası tərəfindən uydurula bilməz. Lakin o, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən və aləmlərin Rəbbi tərəfindən *nazil edilmiş*, içində də heç bir şək-k-şübhə olmayan kitabları müfəssəl izah edəndir.

38. Yoxsa: “*Mühəmməd* onu özündən uydurdu!” – deyirlər. De: “Əgər doğru danışırınsızsa, ona bənzər bir surə də siz gətirin və Allahdan başqa, kimi bacarırsınızsa, *köməyə* çağırın!”

39. Xeyr! Onlar elmini qavraya bilmədikləri və hələ yozumu onlara gəlməmiş *Qurana* yalan hesab etdilər. Onlardan əvvəlkilər də yalan hesab etmişdilər. Bir gör zalımların aqibəti necə oldu.

40. İçərilərində *bu Qurana* inananlar da var, ona inanmayanlar da. Rəbbin fitnə-fəsad törədənləri daha yaxşı tanıyır.

41. Əgər səni yalançı hesab etsələr, de: “Mənim əməlim mənə, sizin əməliniz isə sizə aiddir. Siz mənim etdiyim əməldən uzaqsınız, mən də sizin etdiyiniz əməllərdən uzağam”.

42. Onlardan səni dinləyənlər də vardır. Məgər karlara – əgər anlamırlarsa – sənmi eşitdirəcəksən?

43. Onlardan sənə baxanlar da vardır. Məgər korları – əgər görmürlərsə – sənmi doğru yola yönəldəcəksən?

وَمَا كَانَ هَذَا الْقُرْآنُ أَنْ يُفْتَرَىٰ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ تَصْدِيقَ الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ الْكِتَابِ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٣٧﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ وَادْعُوا مَنِ اسْتَفَعْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٨﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كَذَّبَتْ ظُفَرًا وَأَعْمَىٰ وَلَمَّا آتَيْنَاهُمْ نَارَهُمْ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٣٩﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمِنْهُمْ مَنْ لَا يُؤْمِنُ بِهِ وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِالْمُفْسِدِينَ ﴿٤٠﴾

وَإِنْ كَذَّبُوكَ فَقُلْ لِي عَمَلٌ وَلَكُمْ عَمَلُكُمْ أَنْتُمْ بَرِّقُونَ مَعَ أَعْمَالٍ وَالْآخِرَىٰ وَمِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٤١﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ وَلَوْ كَانُوا لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمِنْهُمْ مَنْ يَنْظُرُ إِلَيْكَ أَفَأَنْتَ تَهْدِي الْعُمَْىٰ وَلَوْ كَانُوا لَا يُبْصِرُونَ ﴿٤٣﴾

44. Həqiqətən, Allah insanlara əsla zülm etməz, lakin insanlar özləri özlərinə zülm edirlər.

إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ
النَّاسَ أَنفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٤﴾

45. Allah onları *bir yerə* toplayacağı gün, sanki *dünyada və yaxud qəbirdə* gündüzün ancaq bir saatını qalmışlar kimi, bir-birlərini tanıyacaqlar. Allahla qarşılaşacaqlarını yalan sayanlar mütləq ziyana uğrayacaqlar. Onlar doğru yola yönələn deyillər.

وَيَوْمَ يَجْمَعُهُمْ كَانَ لَرَبِّكَ الْوَاسِعَةُ مِنَ
النَّهَارِ يَتَخَارَفُونَ بَيْنَهُمْ قَدْ خَسِرَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِلِقَاءِ اللَّهِ وَمَا كَانُوا مُهْتَدِينَ ﴿٤٥﴾

46. Onlara vəd etdiyimiz *əzabın* bəzisini sənə göstərsək və yaxud da *göstərmədən öncə* səni öldürsək, yenə də onların dönüşü Bizədir. Həm də Allah onların nə etdiklərinə Şahiddir.

وَمَا نُرِيكَ بِغَضِّ إِلَهِ بِعَدُّهُمْ أَوْ تَوْفِيقِكَ
فَالْيَسَاءَ مَرَجُعُهُمْ إِلَى اللَّهِ شَهِيدٌ عَلَى
مَا يَفْعَلُونَ ﴿٤٦﴾

47. Hər ümmətin bir elçisi vardır. Elçiləri gəldikdə onların arasında ədalətlə hökm verilir və onlara zülm edilməz.

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولٌ فَإِذَا جَاءَ رَسُولُهُمْ
قُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْقِسْطِ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

48. *Kafir*lər deyirlər: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?”

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

49. De: “Allahın istədiyindən başqa, mən özümə nə bir zərər, nə də bir xeyir verməyə qadirəm. Hər ümmətin bir əcali vardır. Onların əcali gəldiyi zaman bir-cə saat belə nə yubanar, nə də qabağa keçə bilirlər”.

قُلْ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا إِلَّا مَا شَاءَ
اللَّهُ لِكُلِّ أُمَّةٍ أَجَلٌ إِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَلَا
يَسْتَجِيرُونَ سَاعَةً وَلَا يَسْتَعِيدُونَ ﴿٤٩﴾

50. *Müşriklərə* de: “Söyləyin görüm, əgər Onun əzabı sizə gecə yaxud gündüz gələcəksə, onda günahkarlar bunlardan hansını tələsik istəyəcəklər?

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ أَشْكُرَ عَبْدًا مِمَّنَّاءُ أَوْ نَهَارًا
مَاذَا اسْتَعَجَلَ مِنْهُ الْمُشْرِكُونَ ﴿٥٠﴾

51. *Əzab* başınızın üstünü aldıqdan sonramı ona iman gətirəcəksiniz? Yoxsa indimi? Siz ki, onun tez gəlməsini istəyirdiniz!”
52. Sonra zalımlara deyiləcəkdir: “Dadın əbədi əzabı! Məgər siz ancaq qazandığımız *günahlara* görə cəzalandırılırmısınız?”
53. Səndən: “O *əzab* doğrudurmu?” – *deyə* xəbər alırlar. De: “Bəli, and olsun Rəbbimə! Həqiqətən də, o, doğrudur və siz də *ondan* yaxa qurtara bilməyəcəksiniz”.
54. Əgər zalım olan hər kəs yer üzündə olanların hamısına sahib olsaydı, mütləq onu *əzabdan qurtarmaq* üçün fidyə verərdi. Onlar əzabı gördükdə dərindən peşman olarlar. Onların arasında ədalətlə hökm verilər və onlara zülm edilməz.
55. Bilin ki, göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahındır. Bilin ki, Allahın vədi haqdır, lakin onların çoxu *bunu* bilmir.
56. O, həm dirildir, həm də öldürür. Siz yalnız Ona qaytarılacaqsınız.
57. Ey insanlar! Rəbbinizdən sizə bir öyüd-nəsihət, kökslərdə olana bir şəfa, möminlərə doğru yol göstəricisi və mərhəmət gəlmişdir.
58. De: “*Bunlar* Allahın lütfü və mərhəməti sayəsindədir!” Qoy onlar *buna* sevinsinlər. Bu ki, onların yığdıqlarından daha xeyirlidir.

أَلَمْ تَرَ إِذَا مَا وَفَّعْنَاكُمْ بِهِمْ فَوَقَدْتُمْ بِهِمْ
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥١﴾

تَرْجِلِ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ
هَلْ تُخْرَجُونَ إِلَّا لِمَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٥٢﴾

*وَيَسْتَعْجِلُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ
لَاحَقٌّ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥٣﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلْكَافِرِينَ ظِلْمَتُ مَا فِي الْأَرْضِ
لَافْتَدَتْ بِهِمْ وَأَسْرُوا أَثَدَّامَةً لَّمَّا زَاوُوا
الْعَذَابَ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْقِسْطِ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٤﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْآيَاتِ
وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٥﴾

هُوَ الْحَيُّ وَيُحْيِي وَيُمِيتُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٥٦﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ
مِّنْ رَبِّكُمْ وَشِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَهُدًى
وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

قُلْ يَفْضِلُ اللَّهُ وَرَحْمَتَهُ فَيُكَفِّرُ عَنْكُمْ
هُوَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٥٨﴾

59. De: "Allahın sizə nazil etdiyi ruzi barədə söyləyin görüm, onun bir qismini haram, bir qismini isə halal saydınız". De: "Allahmı sizə izin verdi, yoxsa Allaha iftira yaxırsınız?"

60. Allaha qarşı yalan uyduranların Qiyamət günü barədə fikirləri nədir? Həqiqətən, Allah insanlara qarşı lütfkardır, lakin onların çoxu şükür etmir.

61. Sən hansı bir işdə olsan, Qurandan nə oxusan, siz nə iş görsəniz, başınız ona qarışarkən Biz sizə şahid olarıq. Nə yerdə, nə də göydə zərrə qədər bir şey Rəbbindən gizli qalmaz. Bundan daha kiçiyi və daha böyüyü yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövhi-Məhfuzda) olmasın.

62. Şübhəsiz ki, Allahın dostlarının heç bir qorxusu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

63. Onlar iman gətirmiş və Allahdan qorxmışlar.

64. Dünya həyatında da, axirətdə də onlara müjdə vardır. Allahın kəlmələri əsla dəyişilməz. Bu, böyük uğurdur.

65. Onların sözləri səni kədərləndirməsin. Çünki qüdrət bütünlüklə Allaha məxsusdur. O, Eşidəndir, Biləndir.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ لَكُمْ مِنْ رِزْقٍ فَجَعَلْنَاهُ حَرَامًا وَحَلَالًا قُلْ إِنَّ اللَّهَ أَذِنَ لَكُمْ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ تَعَالَى ۝٥٩

وَمَا ظَنُّ الَّذِينَ يَفْعَلُونَ عَلَى اللَّهِ كَذِبَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَئِنْ أَسْأَلْتَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ۝٦٠

وَمَا تَكُونُ فِي شَأْنٍ وَمَا تَتْلُوا مِنْهُ مِنْ قُرْآنٍ وَلَا تَعْمَلُونَ مِنْ عَمَلٍ إِلَّا كُنَّا عَلَيْكُمْ شُهُودًا إِذْ تُفِيضُونَ فِيهِ وَمَا يَعْزُبُ عَنْ رَبِّكَ مِنْ مِثْقَالِ ذَرَّةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَلَا أَصْغَرَ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرَ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ۝٦١

إِلَّا إِبْرَئِيلَ أَوْلَىٰ آتَاهُ اللَّهُ لَاحِقَتِي عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ۝٦٢

الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا سَفُوتًا ۝٦٣

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ لَا يَتَغَيَّرُ كَلِمَتُ اللَّهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ۝٦٤

وَلَا يَحْزَنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝٦٥

66. Bilin ki, göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahındır. Allahı qoyub başqa şəriklərə yalvaranlar nəyin ardınca gedirlər? Onlar yalnız zənnə uyur və ancaq yalan uydururlar.

67. Gecəni rahatlanmanız üçün yaradan, gündüzü də *ruzi qazanmanız üçün* işıqlı edən Odur. Həqiqətən, bunda eşidən adamlar üçün dəlillər vardır.

68. Onlar: “Allah *Özü*nə övlad götürmüşdü!” – dedilər. O, pakdır, müqəddəsdir! O, *heç nəyə* möhtac deyildir. Göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Buna aid sizdə heç bir dəlil yoxdur. Niyə Allaha qarşı bilmədiklərinizi söyləyirsiniz?

69. De: “Şübhəsiz ki, Allaha qarşı yalan uyduranlar nicat tapmazlar”.

70. Onlar *bir müddət* dünyada faydalanar, sonra onların dönüşü Bizə olar. Sonra da küfr etdiklərinə görə onlara şiddətli əzab daddırırıq.

71. Onlara Nuhun əhvalatını oxu. Bir zaman o, öz qövmünə demişdi: “Ey qövmüm! Əgər *aranızda* qalmağım və Allahın ayələrini xatırlatmağım sizə ağır gəlibsə, mən Allaha təvəkkül edirəm. *Allaha* qoşduğunuz şəriklərlə birləşib sözü bir yərə qoyun, sonra da işinizi aşkarda görün. Bundan sonra mənə qarşı bacardığınızı edin və mənə möhlət verməyin.

الْآيَاتِ لِلَّذِينَ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَشْعُرُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ شُرَكَاءَ إِنْ يَسْمَعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٦٦﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ آيَاتٍ لِتَسْكُنُوا فِيهَا وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا سُبْحَنَهُ هُوَ الْغَنِيُّ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِنْ عِنْدَكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بِهَذَا أَتَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾

قُلْ إِنْ الَّذِينَ يَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبُ لَا يَفْلَحُونَ ﴿٦٩﴾

مَتَّعْنَاهُ فِي الدُّنْيَا ثُمَّ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ ثُمَّ نُنْزِلُهُمُ الْعَذَابَ الشَّدِيدَ بِمَا كَانُوا يَكْفُرُونَ ﴿٧٠﴾

* وَقُلْ عَلَيْهِمُ نَبَأُ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَتْلُو بَعْثُ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءُكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُعْطِرُونَ ﴿٧١﴾

72. Əgər üz çevirsəniz, *bilin ki*, mən sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq Allahdadır. Mənə müsəlmanlardan olmaq əmr edilmişdir”.

فَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ فَمَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجَرْتُ
إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ
الْمُسْلِمِينَ ﴿٧٢﴾

73. Onlar onu yalançı hesab etdilər. Biz də onu və onunla birlikdə gəmidə olanları xilas etdik, onları *yer üzünə* xələflər təyin etdik. Ayələrimizi yalan hesab edənləri isə suda batırdıq. Bir gör qorxudulanların aqibəti necə oldu!

فَكَذَّبُوهُ فَجَعَلْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلَيْنِ
وَجَعَلْنَاهُمْ خَلْقًا غَيْرَ وَافِقِينَ الَّذِينَ كَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٧٣﴾

74. Sonra onun arxasınca elçiləri öz ümmətlərinə göndərdik. *Elçilər* onlara açıq-aydın dəlillər gətirdilər. Onlar isə öncə yalan hesab etdiklərinə iman gətirmədilər. Biz həddi aşanların qəlblərini beləcə möhürləyirik.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِيُؤْمِنُوا بِمَا كَذَّبُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ
كَذَلِكَ نَطْمَعُ عَلَىٰ قُلُوبِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٧٤﴾

75. Sonra onların arxasınca Musanı və Harunu Firona və onun əyanlarına açıq-aydın dəlillərimizlə elçi göndərdik, lakin onlar təköbbürlük göstərdilər. Onlar günahkar bir tayfa idilər.

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْ بَعْدِهِم مُوسَىٰ وَهَارُونَ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ
وَعَلَايَاهُ بِآيَاتِنَا فَاسْتَكْبَرُوا وَكَانُوا
قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٧٥﴾

76. Onlara Bizim tərəfimizdən haqq gəldikdə: “Şübhəsiz ki, bu, açıq-aydın bir sehrdir!” – dedilər.

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا إِنَّ هَذَا
لَيْسَ بِشَيْءٍ مُّجْتَرِبٍ ﴿٧٦﴾

77. Musa dedi: “Əcəba, sizə haqq gəldikdə: “Bu sehdirmi?” – deyirsiniz? Halbuki sehrbazlar uğur qazanmazlar”.

قَالَ مُوسَىٰ أَنْتُمْ لَوْ كُنْتُمْ لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَكُمْ
أَشْخَرُ مِنْ هَذَا وَلَا تَفْلَحُ السَّجْرُونَ ﴿٧٧﴾

78. Onlar dedilər: “Gəlmisiniz ki, bizi atalarımızın tutduğu yoldan döndərəsiniz və yer üzündə böyüklük etmək ikinizə qalsın? Biz sizə iman gətirən deyilik”.

79. Firon dedi: “Bütün bilikli sehrbazları yanıma gətirin!”

80. Sehrbazlar gəldikdə Musa onlara dedi: “Nə atacaqsınızsa, atın!”

81. Onlar *əllərindəki ipləri və dəyanəkləri* atdıqda Musa dedi: “Sizin gördüyünüz iş sehrdir. Həqiqətən, Allah onu boş çıxaracaq. Çünki Allah fitnə-fəsad törədənlərin işini düzəltməz”.

82. Günahkarlar istəməsələr də Allah Öz kəlmələri ilə haqqı bərqərar edəcək.

83. Firon və onun əyanları tərəfindən özlərinə işgəncə veriləcəyindən qorxaraq Musaya öz qövmündən yalnız azsaylı bir nəsil iman gətirdi. Həqiqətən də, Firon yer üzündə qəddar hakim və həddi aşanlardan idi.

84. Musa dedi: “Ey qövmüm! Əgər Allaha iman gətirmişsinizsə və müsəlman olmuşsunuzsa, Ona təvəkkül edin!”

85. Onlar dedilər: “Biz ancaq Allaha təvəkkül edirik. Ey Rəbbimiz! Bizi zalım qövmün əlində sınağa çəkmə!

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَكَ وَأَعْبَدَ آبَاءَنَا
وَتَكُونَ لَكُمُ الْكِبَرِيَّةُ فِي الْأَرْضِ وَمَا نَحْنُ
لَكُمُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٧٨﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ أَتَشْعُرُونِي بِكُلِّ سَاحِرٍ عَلِيمٍ ﴿٧٩﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالَ لَهُمُ مُوسَى الْقُوا مَا
أَنْتُمْ مُقْتُولُونَ ﴿٨٠﴾

فَلَمَّا الْقُوا قَالَ مُوسَى مَا جِئْتُمْ بِهِ السِّحْرُ
إِنَّ اللَّهَ سَيُبْطِلُهُ إِنَّ اللَّهَ لَا يُصْلِحُ عَمَلَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٨١﴾

وَيُخَيِّطُ اللَّهُ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَلَوْ كَرِهَ
الْمُجْرِمُونَ ﴿٨٢﴾

فَمَاءَ آمَنَ لِمُوسَى إِذْ ذَرَيْنَاهُ مِنْ قَوْمِهِ عَلَى
خَوْفٍ مِنْ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِمْ أَنْ يَفْتِنَهُمْ وَإِنَّ
فِرْعَوْنَ لَعَالِي فِي الْأَرْضِ وَإِنَّهُ لَمِنَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٨٣﴾

وَقَالَ مُوسَى يَنْقُومُ إِنْ كُنْتُمْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ
فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِنْ كُنْتُمْ مُسْلِمِينَ ﴿٨٤﴾

فَقَالُوا عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْنَا رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً
لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٨٥﴾

86. Və bizi Öz mərhəmətinlə kafir qövmin əlindən qurtar!”

وَنَجِّنَا بِرَحْمَتِكَ مِنَ الْقَوْمِ الْكَافِرِينَ ﴿٨٦﴾

87. Biz Musaya və onun qardaşına:
“Cəmaatımız üçün Məsirdə evlər hazırlayın, evlərinizi namazgah edin və namaz qılın. Möminləri müjdələ!” – *deyə* vəhy etdik.

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ وَأَخِيهِ أَنْ تَبَوَّءَا
لِقَوْمِكُمَا بِمِصْرَ بُيُوتًا وَاجْعَلُوا بُيُوتَكُمْ
قِبْلَةً وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَبَشِّرِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٧﴾

88. Musa dedi: “Ey Rəbbimiz! Sən Firona və onun əyanlarına dünya həyatında zinət və mal-dövlət bəxş etdin. Ey Rəbbimiz! Onlar *insanları* Sənin yolundan sapdırırlar. Ey Rəbbimiz! Onların mal-dövlətini məhv et və qəlbini sərtləşdir ki, ağır-acılı əzabı görməyincə iman gətirməsinlər”.

وَقَالَ مُوسَىٰ رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ
وَمَلَائِكَتَهُ رِبًّا وَقَوْمَ لَٰكٍ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا
لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ
أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ
يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٨٨﴾

89. Allah dedi: “Hər ikinizin duası qəbul olundu. *Dəvətinizdə* möhkəm olun və nadanların yoluna uymayın!”

قَالَ قَدْ أُجِيبَت دَعْوَتُكُمَا فَاسْتَقِيمَا
وَلَا تَتَّبِعَانِ سَبِيلَ الَّذِينَ لَا يَعْمَلُونَ ﴿٨٩﴾

90. Biz İsrail oğullarını dənizdən keçirtdik. Firon və onun qoşunu zülm və düşmənçilik məqsədilə onları təqib etdilər. Nəhayət *Firon dənizdə* batdığı vaxt dedi: “İsrail oğullarının iman gətirdiklərindən başqa məbud olmadığına inandım. Mən də müsəlmanlardanam!”

* وَجَوْرَ فِرْعَوْنَ إِلَىٰ إِسْرَءِيلَ الْبَحْرَ فَاتَّبَعَهُمْ فِرْعَوْنُ
وَجُودُهُ بَغْيًا وَعَدُوًّا حَتَّىٰ إِذَا أَدْرَكَهُ
الْغَرَقُ قَالَ ءَأَمِنْتُ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا الَّذِي
ءَأَمِنْتُ بِهِ يَبْنُونَ إِسْرَءِيلَ وَأَنَا مِنَ الْعَاسِينَ ﴿٩٠﴾

91. *Firona deyildi*: “İndimi? Sən ki əvvəllər asilik etmiş və fəsad törədənənlərdən olmuşdun.

ءَأَلَكُنْ وَقَدْ عَصَيْتَ قَبْلُ وَكُنْتَ مِنَ
الْمُفْسِدِينَ ﴿٩١﴾

92. Bu gün sən bədənini xilas edəcəyik (sahilə çıxaracağıq) ki, səndən sonra gələnlərə ibrət olasan”.

فَالْيَوْمَ نُنَجِّيكَ بِبَدَنِكَ لِتَكُونَ لِمَنْ
خُلِفَكَ ءَايَةً وَأَنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ عَنْ

ءَايَاتِ الْغَافِلُونَ ﴿٣٧﴾

Həqiqətən də, insanların çoxu
ayələrimizdən xəbərsizdir.

93. Biz İsrail oğullarını gözəl bir yurda
sakin etdik və onlara pak ruzilərdən
verdik. Onlar özlərinə elm gələne
qədər ixtilafa düşmədilər. Şübhəsiz
ki, Rəbbin, ixtilafa düşdükləri şey
barəsində Qiyamət günü onların
arasında hökm verəcəkdir.

وَلَقَدْ بَوَّأْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مَبَازِئَ قُرَىٰ
وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الْغَنِيِّ كَمَا اخْتَلَفُوا حَتَّىٰ
جَاءَهُمُ الْعِلْمُ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٣٧﴾

94. Əgər sənə nazil etdiyimizə şübhə
edirsənsə, səndən əvvəl Kitab
oxuyanlardan soruş. Rəbbindən
sənə haqq gəlmişdir. Odur ki, şübhə
edənlərdən olma.

فَإِنْ كُنْتَ فِي شَكٍّ مِّمَّا أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ فَسْأَلِ
الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ رَبِّكَ ۚ إِنَّكَ بِعَيْنِنَا
لَاقْتَدِرُ ۚ لَقَدْ جَاءَكَ الْحَقُّ مِن رَّبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ مِنَ
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٣٨﴾

95. Allahın ayələrini yalan sayanlardan
da olma, yoxsa ziyana uğrayanlardan
olarsan.

وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ
فَتَكُونُوا مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٣٩﴾

96. Həqiqətən, sənin Rəbbinin Sözü
özlərinin əleyhinə doğru çıxmış
kimsələr iman gətirməzlər.

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا
يُؤْمِنُونَ ﴿٤٠﴾

97. Onlara ayələrin hamısı gəlsə belə,
ağrılı-acılı əzabı görməyincə *iman*
gətirməzlər.

وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ بَرَوْا
الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٤١﴾

98. *Əzab gəldiyi an*, Yunusun
qövmündən başqa, iman gətirib
imani özünə fayda verən bir
məmləkət *əhli* olubmu? *Yunusun*
qövmü iman gətirəndə onlardan
dünya həyatında rüsvayçılıq əzabını
sovuşdurduq və onlara müəyyən
vaxta qədər *fani nemətlərdən*
faydalanmaq imkanı verdik.

فَلَوْلَا كَانَتْ قَرْيَةٌ ءَامَنَتْ فَنَفَعَهَا
إِيمَانُهَا إِلَّا قَوْمَ يُوسُفَ لَمَّا ءَامَنُوا كَشَفْنَا
عَنْهُمْ عَذَابَ الْآخِرَةِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَمَتَّعْنَاهُم إِلَىٰ حِينٍ ﴿٤٢﴾

99. Əgər Rəbbin istəsəydi, yer üzündə olanların hamısı iman gətirərdi. İnsanları mömin olmağa sənmi məcbur edəcəksən?

100. Allahın icazəsi olmadan heç kəs iman gətirə bilməz. Allah anlamayanları qəzəbə uğradar.

101. De: "Görün göylərdə və yerdə nələr var". Lakin iman gətirməyən adamlara dəlillər və xəbərdarlıqlar heç bir fayda vermir.

102. Yoxsa onlar özlərindən əvvəl gəlib-gedənlərə üz vermiş *əzablı* günlərin bənzərini gözləyirlər? De: "Gözləyin! Şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm".

103. Sonra elçilərimizi və möminləri xilas edirik. Möminləri xilas etmək Bizə vacibdir.

104. De: "Ey insanlar! Dinimə şəkk edirsinizsə, *bilin ki*, mən Allahdan başqa tapındıqlarınıza deyil, canınızı alacaq Allaha ibadət edirəm. Mənə möminlərdən olmaq ömr edilmişdir".

105. Sən hənif olaraq üzünü dinə tərəf çevir və müşriklərdən olma.

106. Allahı qoyub, sənə nə bir fayda, nə də bir zərər verə bilməyən şeylərə yalvarma. Əgər belə etsən, sözsüz ki, zalımlardan olarsan.

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَآتَمَّ مَنْ فِي الْأَرْضِ كُلُّهُمْ جَمِيعًا أَفَأَنْتَ تُكْرِهُ النَّاسَ حَتَّى يَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٩٩﴾

وَمَا كَانَ لِلنَّفْسِ أَنْ تُوْمِنَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَنَجْعَلُ الرِّجْسَ عَلَى الَّذِينَ لَا يَعْقِلُونَ ﴿١٠٠﴾

قُلْ أَنْظِرُوا مَاذَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا تُعْطَى الْآيَاتِ وَالتَّذْرُوعِ قَوْمٌ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١٠١﴾

قَهْلَ يَنْتَظِرُونَ إِلَّا مِثْلَ أَيَّامِ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِهِمْ قُلْ فَانْتَظِرُوا إِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْتَظِرِينَ ﴿١٠٢﴾

ثُمَّ نَخِي رَسُولًا وَالدِّينَ مَا مَتَرُوا كَذَلِكَ حَقًّا عَلَيْنَا سُبْحَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

قُلْ تَبَّأَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِنْ دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

وَأَنْ أَقِمَّ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٥﴾

وَلَا تَتَّبِعْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِنْ فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذَا مَرَّتِ الظُّلُمَاتُ ﴿١٠٦﴾

107. Əgər Allah sənə bir zərər toxundursa, bunu Ondən başqa heç kəs aradən qaldıra bilməz. Əgər sənə bir xeyir diləsə, heç kəs Onun lütfünün qarşısını ala bilməz. O, bunu Öz qullarından istədiyinə nəsisb edər. O, Bağışlayandır, Rəhmliidir.

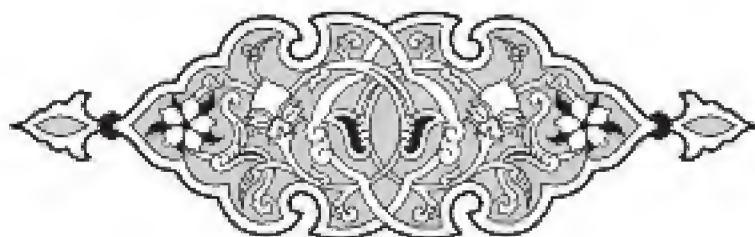
108. De: “Ey insanlar! Rəbbinizdən sizə haqq gəlmişdir. Kim doğru yolla getsə, xeyri onun özünə dəyər, kim azğınlığa düşsə, ziyanı da onun öz əleyhinə olar. Mən sizi qoruyan deyiləm”.

109. Sənə nazil edilən vəhylərə tabe ol və Allah Öz hökmünü verənə qədər səbir et. O, hökmranların ən yaxşısıdır.

وَإِنْ يَسْسِسْكَ اللَّهُ بَصِيرَةً فَلَا تُكَاذِبْ اللَّهَ
إِلَّا هُوَ وَإِنْ يُرِدْكَ بِخَيْرٍ فَلَا رَادَّ لِفَضْلِهِ
يُصِيبُ بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَهُوَ
الْعَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٧﴾

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّكُمْ فَمَنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ
وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ
بِوَكِيلٍ ﴿١٠٨﴾

وَاتَّبِعْ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَأَصِرْ حَتَّىٰ يَخْرُجَ
اللَّهُ وَهُوَ خَيْرُ الْخَارِكِينَ ﴿١٠٩﴾

Hud surəsi

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Ra. *Bu*, Müdrik, hər şeydən Xəbərdar olan Allah tərəfindən, ayələri mükəmməlləşdirilmiş, sonra da ətraflı izah edilmiş bir Kitabdır.
2. *Bu ona görədir* ki, Allahdan başqasına ibadət etməyəsiniz. Həqiqətən, mən Onun tərəfindən sizi xəbərdar edən və müjdələyənəm.
3. Həm də Rəbbinizdən bağışlanma diləyəsiniz, sonra da tövbə edəsiniz ki, O sizə müəyyən olunmuş vaxtadək gözəl gün-güzəran nəsim etsin və hər fəzilət sahibinə Öz lütfündən versin. Əgər *Ondan* üz çevirsəniz, *bilin ki*, mən sizə üz verəcək əzəmətli günün əzabından qorxuram.
4. Siz Allahın hüsuruna qayıdacaqsınız. O, hər şeyə qadirdir.
5. Baxın, onlar ürəklərindəki *küfrü* ört-basdır edirlər ki, Allahdan gizlənsinlər. Doğrusu, onlar libaslarına büründükdə belə, *Allah* onların gizli saxladıklarını da, aşkara çıxartdıklarını da bilir. Həqiqətən də, O, kökslərdə olanları bilir.
6. Yer üzündə elə bir canlı yoxdur ki, onun ruzisini Allah verməsin. Allah

سُورَةُ هُودٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّكِيبُ أَتَكْتُمُونَ الْإِنشَاءَ ثُمَّ قُضِلَتْ مِنْ لَدُنْ
حَكِيمٍ خَيْرٍ ①

أَلَا تَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ ②

وَأَنْ أَسْتَغْفِرُوا أَرْبَعًا مَرَّةً ثُمَّ تَوَلَّوْا إِلَيْهِ يَمَتِّعَكُمْ مَتَاعًا
حَسَنًا إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى وَيُؤْتِي كُلَّ ذِي فَضْلٍ
فَضْلَهُ وَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ كَبِيرٍ ③

إِلَى اللَّهِ مَرْجِعُكُمْ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ④

أَلَا إِنَّهُمْ يَتَّبِعُونَ صُدُورَهُمْ لَيَسْتَكْفِرُوا مِنْهُ
أَلَّا جِئَ تَسْتَغْفِرُونَ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ يَعْلَمُونَ مَا يَسْرُونَ
وَمَا يَعْلَمُونَ إِنَّهُ عَالِمُ بَدَائِطِ الصُّدُورِ ⑤

* وَمَا مِنْ دَابَّةٍ فِي الْأَرْضِ إِلَّا عَلَى اللَّهِ

onların qərar tutduqları yeri də, qorunub saxlanıldıqları yeri də bilir. Bunların hamısı açıq-aydın Yazıdadır (Lövhi-məhfuzdadır).

7. Hansınızın daha yaxşı əməl sahibi olduğunu sınamaq üçün, Ərşi su üzərində ikən, göyləri və yeri altı gündə yaradan Odur. Əgər sən: “Siz öləndən sonra diriləcəksiniz!” – desən, kafir olanlar: “Bu, açıq-aydın bir sehrdir!” – deyirlər.
8. Əgər onlara gələcək əzabı müəyyən vaxtadək gecikdirsək: “Onu saxlayan nədir?” – deyəcəklər. Xəbəriniz olsun ki, əzab onlara gəldiyi gün onu heç nə onlardan dəf edə bilməyəcək və istehza etdikləri o əzab onları bürüyəcəkdir.
9. Əgər insana Özümüzdən bir mərhəmət daddırsa, sonra da ondan onu geri alsaq, o, naümid və nankor olar.
10. Əgər başına gələn müsibətdən sonra, ona firavanlıq daddırsa: “Bəlalər məndən sovuşdu!” – deyər və sevinib lovğalıq edər.
11. Səbir edib yaxşı işlər görənlər istisnadır. Məhz onlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır.
12. Onların: “Nə üçün ona bir xəzinə endirilməyib yaxud onunla bir mələk

رَزَقُهَا وَتَعْلَمُ مُسْتَقَرَّهَا وَمُسْتَوْدَعَهَا
كُلٌّ فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٥﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي
سِتَّةِ أَيَّامٍ وَكَانَ عَرْشُهُ عَلَى الْمَاءِ
لِيَسْأَلُكُمْ فِيكُمُ الْحَسَنُ عَمَلًا وَلَئِنْ
قُلْتُمْ إِنَّا كُفْرُؤُنَ مِنْ بَعْدِ الْمَوْتِ
لَيَقُولَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا أَسْحَرُ
مُبِينٌ ﴿٦﴾

وَلَئِنْ أَخَّرْنَا عَنْهُمُ الْعَذَابَ إِلَى أَمْتٍ
مَعْدُودَةٍ لَيَقُولُنَّ مَا يَحْبِسُهُ أَفَلَا يَوْمَ
يَأْتِيهِمْ لَيْسَ مَصْرُوفًا عَنْهُمْ وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا يَدَّيْنِ بِهِمْ يُسْتَهْزَءُونَ ﴿٧﴾

وَلَئِنْ أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً ثُمَّ
نَرَعْنَاهَا مِنهُ إِنَّهُ يَفْشُرُ كُفُورًا ﴿٨﴾

وَلَئِنْ أَذَقْنَاهُ نِعْمَاءَ بَعْدَ ضَرَرَةٍ
مَسَّتْهُ لَيَقُولَنَّ ذَهَبَ السَّيِّئَاتُ عَنِّي
إِنَّهُ لَفَاشِحٌ فُجُورٌ ﴿٩﴾

إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٠﴾

فَلَعَلَّكَ تَارِكٌ بَعْضَ مَا يُوحَىٰ إِلَيْكَ وَضَائِقٌ

gəlməyib?” – deməkləri üzündən, bəlkə də, sənə gələn vəhyin bir hissəsini tərk edəcəksən və buna görə köksün daralacaq. Sən ancaq qorxudansan. Allah isə hər şeyi Qoruyandır.

13. Yoxsa onlar: “Mühəmməd onu özündən uydurdu!” – deyirlər. De: “Əgər doğru danışırınsızsa, Ona bənzər uydurulmuş on surə də siz gətirin və Allahdan başqa, kimi bacarırsınızsa, köməyə çağırın!”

14. Əgər sizə cavab verməsələr, bilin ki, o ancaq Allahın elmi ilə nazil olmuşdur və Ondən başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. Siz müsəlman olacaqsınız mı?

15. Kim dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsə, onlara əməllərinin əvəzini orada tam verərik və onlar orada zərər çəkməzlər.

16. Onlar, axirətdə özləri üçün oddan başqa heç bir şeyi olmayan kimsələrdir. Onların dünyada gördükləri işlər boşa çıxar və tutduqları əməllər puç olar.

17. Məgər Rəbbindən açıq-aydın bir dəlilə istinad edən, ardınca Ondən bir şahid (Cəbrail) gələn, ondan da əvvəl rəhbər və mərhəmət olmuş Musanın Kitabını təsdiqlədiyi kimsə kafirə tay ola bilməzi? Müsəlmanlar Qurana iman gətirirlər. Onu inkar edən firqələrin vəd olunduğu yer oddur.

يٰۤاَيُّهَا صٰدِقُكَ اَنْ يَقُوْلُوْا لَوْلَا اَنْزِلَ عَلٰىكَ كِتٰبٌ
اَوْجَاةٌ مَّعَهُۥ مَلٰٓئِكَةٌ اِنَّمَا اَنْتَ نَذِيْرٌ وَاللّٰهُ عَلٰى
كُلِّ شَيْءٍ وَّكِيلٌ ﴿١٣﴾

اَمْ يَقُوْلُوْنَ اَفْتَرٰنَاۤ اَقْلٌ فَاَنْتَ اَعۡسَرُ سُوْرٍ
مِّثۡلِهٖۤا مَّقَرَّتْ نَبِيَّتٌ وَّاَدْعُوْا مَنِ اسۡتَظۡعَمۡتُمْ مِّنْ
دُوْنِ اللّٰهِ اِنْ كُنۡتُمْ صٰدِقِيْنَ ﴿١٤﴾

فَاَلَا تَرٰۤىۤاَنۡتُمْ حٰجِبُوْا الْكُفۡرَ فَاَعۡلَمُوْا اَنَّمَا
اَنْزِلَ بِعِلۡمِ اللّٰهِ وَاَنۡ لَاۤ اِلٰهَ اِلَّا هُوَ فَمَاۤ اُنۡشِرۡ
مُّسۡلِمُوْنَ ﴿١٥﴾

مَنْ كَانَ يُرِيۡدُ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا وَاُزۡيۡنٰهَا لَوۡفٍ
اِلَیۡهِمۡ اَنۡعَمۡنَا لَهُمۡ فِیۡهَا وَهَمۡ فِیۡهَا لَا
يُبۡخَسُوْنَ ﴿١٦﴾

اُولٰٓئِکَ الَّذِیۡنَ لَیۡسَ لَهُمۡ فِیۡ الْاٰخِرَةِ اِلَّا
النَّارُ وَحَیۡطٌ مَّاۤ صَبۡرُوۡا فِیۡهَا وَیَظِلُّ مَا کَانُوۡا
یَعۡمَلُوْنَ ﴿١٧﴾

اَفۡحَسَ كَانَ عَلٰی بَیۡنَتِهِۦمۡ مِّنۡ رَّبِّهِۦ وَرَبُّهُۥ شَهِیۡدٌ
مِّنۡهُ وَیَمِّنۡ بِاٰیٰتِهِۦ کُتُبٌ مُّوۡسَوٰیۡۤاۤ اِمَامًا وَرَحۡمَةً
اُولٰٓئِکَ یُؤۡمِنُوْنَ بِۤیۡۤاۤتِیۡهِۥ وَمَنْ یَّکۡفُرۡ بِۤیۡۤاۤتِیۡهِۥ
اِلَّا خُرَابٌ فَاَلَاۤ اَرۡمُوۡعُهُۥ فَلَا تَنۡفِکُ فِیۡ مِزٰنِیۡ
مِّنۡهُ اِنَّهُۥ اِلَٰهَ الْحَقِّ مِّنۡ رَّبِّکَ وَلٰکِنۡ اَکۡثَرُ
النَّاسِ لَا یُؤۡمِنُوْنَ ﴿١٨﴾

Sənin isə Qurana heç bir şübhən olmasın. Çünki bu, sənin Rəbbindən gələn haqdır, lakin insanların çoxu buna inanmır.

18. Allaha qarşı yalan uyduran kəsdən daha zalım kim ola bilər? Onlar Rəbbinin hüsuruna gətiriləcək və şahidlər: “Bunlar Rəbbinə iftira yaxanlardır” – deyəcəklər. Allahın lənəti olsun zalımlara!

19. O kəslər ki, insanları Allah yolundan sapdırır, onu əyri göstərməyə çalışır və Axirəti inkar edirlər.

20. Onlar yer üzündə Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəklər. Onların Allahdan başqa himayədarları da yoxdur. Onların əzabı qat-qat artırılır. Çünki onlar haqqı eşidə bilmirdilər və görmürdülər.

21. Onlar özlərini ziyana uğradarlar. Uydurduqları bütlər isə onlardan qeybə çəkilib gedər.

22. Şübhə yoxdur ki, axirətdə ən çox ziyana uğrayanlar da onlardır.

23. Sözsüz ki, iman gətirib saleh əməllər edənlər və Rəbbinə boyun əyənlər Cənnət sakinləridir. Onlar orada əbədi qalacaqlar.

24. Bu iki zümrənin halı korla kərim, görənle eşidənin halına bənzəyir. Onların halı eyni ola bilərmi? Məgər düşünüb ibrət almırsınız?

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا
أُولَٰئِكَ يَصْطَرِّفُونَ عَلَىٰ رَبِّهِمْ وَيَقُولُ
أَلَّا شَهِدَهُ هَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ كَذَّبُوا عَلَىٰ رَبِّهِمْ
أَلَا لَعْنَةُ اللَّهِ عَلَى الظَّالِمِينَ ﴿١٨﴾

الَّذِينَ يَصُدُّونَ عَنِ سَبِيلِ اللَّهِ وَيَسْعَوْنَ فِيهَا
عِوَجًا وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿١٩﴾

أُولَٰئِكَ لَئِنْ كُنُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا
كَانَ لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَضْعَفُ لَهُمُ
الْعَذَابُ مَا كَانُوا يَسْتَطِيعُونَ السَّمْعَ
وَمَا كَانُوا يُبْصِرُونَ ﴿٢٠﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنفُسَهُمْ وَحَبِلَ
عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَرُونَ ﴿٢١﴾

لَا جَرَمَ لَهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ الْأَخْسَرُونَ ﴿٢٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَأَخْبَتُوا إِلَىٰ رَبِّهِمْ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٢٣﴾

﴿مَثَلُ الْفَرِيقَيْنِ كَالْأَصْمَىٰ وَالْأَصْبَحِ
وَالْبَصِيرِ وَالسَّمِيعِ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ﴾ ﴿٢٤﴾

25. Biz Nuhu öz xalqına elçi göndərdik.
O dedi: “Həqiqətən, mən sizin üçün
açıq-aydın xəbərdar edən bir elçiyəm.

26. Allahdan başqasına ibadət etməyin!
Mən sizi yaxalayacaq məşəqqət
gününün əzabından qorxuram”.

27. Onun qövminin kafir zadəganları
dedilər: “Biz səni özümüz kimi
sadəcə bir insan hesab edir və
içimizdən ancaq düşüncəsiz olan ən
rəzil adamların sənə qoşulduğunu
görürük. Həmçinin sizin bizdən üstün
olduğunuzu da görmürük. Əksinə, biz
sizi yalançı hesab edirik”.

28. Nuh dedi: “Ey qövmüm! Bir deyin
görək, əgər mən Rəbbimdən açıq-
aydın bir dəlilə istinad edirəmsə, O
da Öz tərəfindən mənə gözünüze
görünməyən bir mərhəmət bəxş
edibsə, onda necə olsun? Yoxsa siz
onu görmək istəməyib kor qaldığınız
bir halda, biz sizi ona inanmağa
məcburunu edəcəyik?

29. Ey qövmüm! Mən buna görə sizdən
var-dövlət istəmirəm. Mənim
mükafatım ancaq Allaha aiddir. Mən
iman gətirənləri qovan deyiləm.
Çünki onlar Rəbbi ilə qarşılaşacaqlar.
Lakin mən sizin cahil adamlar
olduğunuzu görürəm.

30. Ey qövmüm! Əgər onları qovsam,
məni Allahdan kim qoruya bilər?
Məgər düşünüb ibrət almırsınız?

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ إِتَىٰ لَّكُمْ نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٢٥﴾

أَنْ لَا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ أَلِيمٍ ﴿٢٦﴾

فَقَالَ الْمَلَأُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا
رَأَيْكَ إِلَّا بَشَرًا مِثْلَنَا وَمَا نَرَاكَ اتَّبَعَكَ إِلَّا
الَّذِينَ هُمْ أَزْدَانُكَ بَادِي الرِّأْيِ وَمَا نَرَىٰ
لَكَ عَلَيْنَا مِنْ فَضْلٍ قَلِيلٌ نَظُنُّكَ
كَاذِبٌ ﴿٢٧﴾

قَالَ يَقُولُونَ لَهُ يَنْتَظِمُ إِنْ كُنْتَ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّي
وَمَا آتَانِي رَحْمَةً مِنْ عِنْدِي ۖ فَعُوبِتَ عَلَيَّكُمْ
الَّذِينَ كُفُّوا أَعْيُنُهُمْ وَالْفِتْنَةُ أَكْرَهُونَ ﴿٢٨﴾

وَيَقُولُونَ لَا آتَانَاكَ عَلَيْنَا إِلَّا بِآيٍ آجِرٍ إِلَّا
عَلَىٰ اللَّهِ وَمَا آتَا بِطَارِدِ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِنَّهُمْ
مُلْكُوا رَبِّهِمْ وَلَكِنِّي أَرَأَيْتُمْ قَوْمًا فَتَاهُونَ ﴿٢٩﴾

وَيَقُولُونَ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ
أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

31. Mən sizə demirəm ki, Allahın xəzinələri mənim yanımdadır. Mən qeybi də bilmirəm. Mən sizə demirəm ki, mən mələyəm. Mən sizin xor baxdığınız kəslərə demirəm ki, Allah onlara əsla xeyir verməyəcəkdir. Onların yanında nələr olduğunu Allah daha yaxşı bilir. Əks təqdirdə, sözsüz ki, mən zalımlardan olardım”.

32. Onlar dedilər: “Ey Nuh! Sən bizimlə mübahisə etdin və mübahisəmizi də çox uzatdın. Əgər doğru danışarlarsansa, bizə vəd etdiyin əzabı gətir”.

33. O dedi: “Onu istəsə, ancaq Allah sizə gətirəcək və siz də ondan yaxa qurtara bilməyəcəksiniz.

34. Əgər Allah sizi azdırmaq istəyirsə, mən sizə nəsihət vermək istəsəm belə nəsihətim sizə fayda verməz. O sizin Rəbbinizdir və Ona da qaytarılacaqsınız”.

35. Yoxsa onlar: “Mühəmməd onu özündən uydurdu!” – deyirlər. De: “Əgər mən onu özümdən uydurmuşamsa, günahım özümə aiddir. Lakin mən sizin etdiyiniz günahlardan uzağam”.

36. Nuha belə vəhy olundu: “Qövmündən, daha əvvəl iman gətirənlər istisna olmaqla artıq heç kəs iman gətirməyəcək.

وَلَا أَقُولُ لَكُمْ عِنْدِيَ خَزَائِنُ اللَّهِ وَلَا أَعْلَمُ الْغَيْبَ وَلَا أَقُولُ إِنِّي مَلَكٌ وَلَا أَقُولُ لِلَّذِينَ تَزْدِرِي أَعْيُنُكُمْ إِنِّي يَوْمَئِذٍ رَسُولٌ إِلَّا أَتَتْهُمُ اللَّهُ بِمَعَارِفٍ أَنْفُسِهِمْ إِنِّي إِذًا لَّيَمِينٌ
الظَّالِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالُوا نُوحُ قَدْ جَدَدْتَنَا فَأَنْزِلْ عَلَيْنَا مَائِدَتَكَ
يَمَّا تُدْعَانَا إِن كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ إِنَّمَا يَأْتِيكُمْ بِهِ اللَّهُ إِن شَاءَ وَمَا أَنَا
بِمُعْجِزٍ ﴿٣٣﴾

وَلَا يَنْفَعُكُمْ نُصْحِي إِنْ أَرَدْتُ أَنْ أَنْصَحَ
لَكُمْ إِنْ كَانَ اللَّهُ يُرِيدُ أَنْ يُغْوِيَكُمْ
هُوَ رَبُّكُمْ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَعَلَيْ
إِجْرَائِي وَأَنَا أَبْرَأُ بِمَا نَجَّيْتُكُمْ ﴿٣٥﴾

وَأَوْحَى إِلَى نُوحٍ أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَن
فَدَّءَا مَن فَلَا تَهْتَفِ بِمَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

Elə isə onların etdikləri əməllərə görə kədərlənmə.

37. Gözlərimizin önündə və vəhyimiz üzrə gəmini düzəlt. Zalım olanlardan ötrü Mənə müraciət etmə. Şübhəsiz ki, onlar suda batırılacaqlar”.

وَأَصْنَعِ الْفُلَ بِأَعْيُنِنَا وَوَحِّينَا وَلَا تَخْطِئُنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِلَهُهُمْ مَعْرُوفٌ ﴿٣٧﴾

38. Nuh gəmini düzəldir, qövminün zadəganları isə hər dəfə yanından keçdikcə onu ələ salırdılar. O isə deyirdi: “Əgər siz bizi ələ salursunuzsa, biz də sizi, siz bizi ələ saldığınız kimi ələ salacağım”.

وَصْنَعِ الْفُلَ وَكَلَّمَا مَرْعَاهُ مَلَأَ مِنْ قَوْمِهِ سُخْرًا مِمَّنْ قَالَ إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ ﴿٣٨﴾

39. Siz rüsvayedicə əzabın kimə gələcəyini və daimi əzabın kimə üz verəcəyini mütləq biləcəksiniz”.

فَسَوْفَ نَعْلَمُونَ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُقِيمٌ ﴿٣٩﴾

40. Nəhayət, əmrimiz gəldiyi və təndir qaynayıb daşdığı zaman Biz Nuha dedik: “Heyvanların hər növündən bir cüt, bəzələrində söz keçmiş kəslər istisna olmaqla, öz ailəni və bir də iman gətirənləri gəmiyə mindir”. Lakin, onunla birlikdə az adam iman gətirmişdi.

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَمْرُنَا وَفَارَ التَّنُّورُ قُلْنَا احْمِلْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ وَمَنْ آمَنَ وَمَا آمَنَ مَعَهُ إِلَّا قَلِيلٌ ﴿٤٠﴾

41. Nuh dedi: “Gəmiyə minin! Onun üzüb getməsi də, dayanması da Allahın adı ilədir. Şübhəsiz ki, Rəbbim Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

﴿ وَقَالَ أَرْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرَاهَا وَمُرْسَاهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ ﴿٤١﴾

42. Gəmi onları dağlar kimi dalğalar içərisində apardığı zaman Nuh kənarda duran oğlunu səsləyib dedi: “Oğlum! Bizimlə birlikdə gəmiyə min, kafirlərdən olma!”

وَهُنَّ تَجْرِي بِهِمَّةٍ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ وَكَأَنِّي لَأُوحِ أَنَّهُ، وَكَأَنِّي لَمَعْرُوبٌ يُسْئِلُنِي أَرْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ ﴿٤٢﴾

43. O dedi: "Məni sudan qoruyacaq bir dağa sığınacağam!" Nuh dedi: "Bu gün, Allahın rəhm etdiklərindən başqa heç kəs Onun əmrindən qoruna bilməz!" Sonda dalğa onları bir-birindən ayırdı və o, suda boğulanlardan oldu.

44. Sonra deyildi: "Ey yer, suyunu ud! Ey göy, yağışını saxla!" Su çəkildi, iş bitdi və gəmi Cudi dağı üzərində qərar tutdu. Sonra deyildi: "Məhv olsun zalım adamlar!"

45. Nuh Rəbbini çağırıb dedi: "Ey Rəbbim! Axı oğlum da mənim ailəməndir. Sənin vədin, şübhəsiz ki, haqdır. Sən hakimlərin Hakimisən!"

46. O dedi: "Ey Nuh! O, sənin ailəndən deyildir. Doğrusu, bu, (kafirləri əzabımdan xilas etməyimi isdəməyin) pis bir işdir. Elə isə bilmədiyiniz bir şeyi Məndən istəmə. Həqiqətən də, Mən sənə cahillərdən olmamağı tövsiyə edirəm".

47. O dedi: "Ey Rəbbim! Bilmədiyim bir şeyi Səndən istəməkdən Sənə sığınırım. Əgər məni bağışlamasan, mənə rəhm etməsən, ziyan uğrayanlardan olaram".

48. Sonra deyildi: "Ey Nuh! Sənə və səninlə birlikdə olan ümmətlərə Bizim bəxş etdiyimiz əmin-amanlıq və bərəkətlərlə gəmidən en! Özlərinə

قَالَ سَاوِيَ إِلَىٰ جِبَلٍ يَفْعَلُنِي مِنَ الْمَاءِ
قَالَ لَا عَيْصَمَ لْيَوْمٍ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَجِمَ
وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُعْرِفِينَ ﴿٤٣﴾

وَقِيلَ يَا أَرْضُ ابْلَعِي مَاءَكِ وَكَسِمَاءُ أَهْلِي
وَبُغِضَ الْمَاءُ وَفُضِيَ الْأَمْرُ وَاسْتَوَتْ عَلَى
الْجُودِيِّ وَقِيلَ بُعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٤٤﴾

وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي
وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ
الْحَكَمِينَ ﴿٤٥﴾

قَالَ يَنْتُوخُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ
صَالِحٍ فَلَا تَتَكَلَّمْ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي
أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٤٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي
بِهِ عِلْمٌ قُلْ لَا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ
الْخَاسِرِينَ ﴿٤٧﴾

قِيلَ يَنْتُوخُ أَهْطِ بِسَلَمٍ مَنَا وَبَرَكَاتٍ
عَلَيْكَ وَعَلَىٰ أُمَمٍ مِمَّنْ مَعَكَ وَأَمْرٌ
سَمِعْتُمُوهُ قُلْ بِمَسْأَلِهِمْ مَنَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٨﴾

bir müddət güzəran verəcəyimiz, sonra da Öz tərəfimizdən ağrılı-acılı bir əzaba düçar edəcəyimiz ümmətlər də olacaqdır”.

49. Bunlar, sənə vəhy yolu ilə bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Bundan əvvəl onları nə sən, nə də sənin qövmün bilirdi. Səbir et! Şübhəsiz ki, gözəl aqibət müttəqilərindədir.

50. Ad qövmünə də qardaşları Hudu göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa məbudunuz yoxdur. Siz ancaq iftira yaxırsınız.

51. Ey qövmüm! Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq mənə yaradandır. Məgər anlamırsınız?

52. Ey qövmüm! Rəbbinizdən bağışlanma diləyin, sonra da Ona tövbə edin ki, göydən sizə bolluca yağış yağdırsın və gücünüzü daha da artırsın. Günahkarcasına üz çevirməyin”.

53. Onlar dedilər: “Ey Hud! Sən bizə açıq-aydın bir dəlil gətirmədin, biz də sənə sözünlə məbudlarımızı tərk edən deyilik. Biz sənə inanmırıq.

54. Biz ancaq onu deyə bilərik ki, bəzi məbudlarımız səni bəlaya düçar edib”. O dedi: “Həqiqətən, mən Allahu şahid çağırıram,

تِلْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهَا إِلَيْكَ مَا كُنْتَ تَعْلَمُهَا أَنْتَ وَلَا قَوْمُكَ مِنْ قَبْلِ هَٰذَا فَاصْبِرْ إِنَّ الْعَقِيبَ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٤٩﴾

وَالْإِلَٰهَ عَادِ أَخَاهُمْ هُودًا قَالَ يَنْتَوِمُ عِبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ غَيْرُهُ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

يَنْتَوِمُ لَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ الَّذِي فَطَرَنِي أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٥١﴾

وَيَنْتَوِمُ أَسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ يُرْسِلِ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا وَنَزِدُكُمْ قُوَّةً إِلَى قُوَّتِكُمْ وَلَا تَتَوَلَّوْا مُجْرِمِينَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا يَهُودُ مَا جِئْتَنَا بِبَيِّنَةٍ وَمَا نَحْنُ بِتَارِكِينَ آلِهَتِنَا عَنْ قَوْلِكَ وَمَا نَحْنُ لَكَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٥٣﴾

إِنْ نَقُولُ إِلَّا اعْتَرَاكَ بَعْضُ آلِهَتِنَا بِسُوِّهِ قَالَ إِنِّي أَشْهَدُ اللَّهَ وَأَشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تُشْرِكُونَ ﴿٥٤﴾

siz də şahid olun ki, mən sizin şəriki
qoşduqlarımızdan uzağam.

55. Ondan başqa tapındıqlarınızın
hamısından uzağam. Hamilqla mənə
qarşı hiylə qurun və mənə heç möhlət
də verməyin.

56. Mən, Rəbbim və Rəbbiniz olan
Allaha təvəkkül etdim. Elə bir canlı
yoxdur ki, Allah onun kəkilindən
tutmuş olmasın. Həqiqətən, Rəbbim
düz yoldadır.

57. Əgər üz çevirsəniz, bilin ki, mənə
əmr olunanı sizə çatdırdım. Rəbbim
yerinizə başqa bir qövmlə gətirər
və siz də Ona heç bir zərər yetirə
bilməzsiz. Şübhəsiz ki, Rəbbim hər
şeyi hifz edir”.

58. Əmrimiz gəldikdə Hudu və onunla
birlikdə iman gətirənləri Öz
mərhəmətimizlə xilas etdik və onları
ağır bir əzabdan qurtardıq.

59. Bu, Ad qövmü idi! Onlar Rəbbinin
ayələrini inkar etdilər, Onun elçilərinə
asi oldular və hər bir inadçı təkəbbür
sahibinin əmrinə uydular.

60. Onları həm bu dünyada, həm
də Qiyamət günündə lənət təqib
edəcəkdir. Həqiqətən, Ad qövmü
öz Rəbbini inkar etdi. Məhv olsun
Hudun qövmü Ad!

61. Səməd qövmünə də qardaşları Salehi
göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm!

مِنْ دُونِهِ فَكِدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنْظِرُونِ ﴿٥٥﴾

إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ مَا مِنْ دَابَّةٍ
إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِعَصِمَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَى صِرَاطٍ
مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٦﴾

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ إِلَيْكُمْ
وَلَسْتَ خَلِيفَ رَبِّي قَوْمًا غَيْرَكُمْ وَلَا تَضُرُّوهُ
شَيْئًا إِنَّ رَبِّي عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيزٌ ﴿٥٧﴾

وَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا هُودًا وَالَّذِينَ آمَنُوا
مَعَهُ بِرَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا هُمُومَ قَوْمٍ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٨﴾

وَبِذَلِكَ عَادَ جَحْدُ وَإِبْرَاهِيمَ رَبِّهِمْ وَعَصَوْا
رُسُلَهُ وَاتَّبَعُوا أَمْرَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿٥٩﴾

وَاتَّبَعُوا فِي هَذَا الدُّنْيَا لَعْنَةَ وَتَوَمَّ الْقَيْمَةُ إِلَّا
إِنْ عَادَا كَفَرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا بَعْدَ إِعَادِ قَوْمِ هُودٍ ﴿٦٠﴾

﴿وَالِى سَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا قَالَ يَنْفَعُكُمْ

Allaha ibadət edin. Sizin Ondan başqa ibadətə layiq olan məbudunuz yoxdur. O sizi torpaqdan yaratdı və sizi orada sakin etdi. Elə isə ondan bağışlanma diləyin, sonra da Ona tövbə edin. Şübhəsiz ki, Rəbbim Yaxındır, çağırışa cavab verəndir”.

62. Onlar dedilər: “Ey Saleh! Sən bundan əvvəl içərimizdə ümid edilən bir kimsə idin. Doğrudanmı atalarımızın ibadət etdiyinə ibadət etməyi bizə qadağan edirsən? Doğrusu, biz sənin bizləri dəvət etdiyin əqidə barəsində şübhə doğuran şəkk içindəyik”.

63. O dedi: “Ey qövmüm! Bir deyin görək, əgər mən Rəbbimdən açıq-aydın bir dəlilə istinad ediremsə, O da Öz tərəfindən mənə bir mərhəmət bəxş edibse, onda necə olsun? Əgər Allaha asi olsam, mənə Ondan kim qoruya bilər? Siz mənə ziyandan başqa bir şey artırmayacaqsınız.

64. Ey qövmüm! Allahın qayadan çıxartdığı bu dişi dəvəsi sizin üçün bir möcüzədir. Buraxın onu Allahın torpağında otlasın. Ona bir pislik etməyin, yoxsa sizi yaxın bir əzab yaxalayar”.

65. Onlar dəvənin diz vətərini kəsdilər. Saleh dedi: “Yurduunuzda üç gün də kef eləyin. Bu, yalan olmayan bir vəddir”.

اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ ۖ هُوَ أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَاسْتَعْمَرَكُمْ فِيهَا فَاسْتَغْفِرُوهُ لَعَلَّكُمْ تُؤْتَوْنَ إِلَيْهِ ۚ إِنَّ رَبِّي قَرِيبٌ مُّجِيبٌ ﴿٦١﴾

قَالُوا لَيْسَ بِيَدِنَا مَرْجُوٌّ قَبْلَ هَٰذَا أَنَّهُنَّ إِلَّا أَن نَّبُذَ مَا نَعْبُدُ آبَاءَنَا وَآبَاءَنَا لَيْسَ شَيْءٌ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ﴿٦٢﴾

قَالَ يَٰقَوْمِ أَرَأَيْتُمْ إِن كُنتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ مِّن رَّبِّي وَرَدَّ إِلَيْنِي مِنهُ رَحْمَةٌ فَمَنْ يُصْرِفُنِي ۖ إِنَّ اللَّهَ يَنْصُرُ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٣﴾

وَيُنْفِرُ مِنْهُمْ نَاقَةٌ ۖ وَاللَّهُ لَكُم بِآيَةٍ قَدْرُوهَا ۖ تَأْكُلُ فِي الْأَرْضِ ۖ وَاللَّهُ لَا تَمْسُوهَا يُسْوَءَ فِيمَا خَلَقْتُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ ﴿٦٤﴾

فَعَقَرُوهَا فَقَالَ تَمَتَّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ۖ ذَٰلِكَ وَعْدٌ غَيْرُ مَكْذُوبٍ ﴿٦٥﴾

66. Əmrimiz gəldikdə Salehi və onunla birlikdə iman gətirənləri Öz mərhəmətimizlə əzabdan və o günün rüsvayçılığından qurtardıq. Həqiqətən, Rəbbin Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.
67. Zülm edənləri isə qorxunc bir səs yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.
68. Sanki orada heç yaşamamışdılar. Həqiqətən, Səhud qövmü öz Rəbbini inkar etdi. Məhv olsun Səhud qövmü!
69. Elçilərimiz İbrahimə İshaqın doğulacağı barədə müjdə gətirdilər və: "Salam!"– dedilər. O da: "Salam!"– dedi və dərhal gedib qızardılmış bir buzov gətirdi.
70. İbrahim mələklərin yeməyə əl vurmadıqlarını gördükdə onlar onun xoşuna gəlmədi və onların yanında camına qorxu düşdü. Onlar dedilər: "Qorxma! Həqiqətən, biz Lut qövmünə göndərilmişik".
71. Onun arvadı pərdə arxasında durmuşdu. O, güldü. Biz onu İshaqla, İshaqın ardınca da Yaqubla müjdələdik.
72. O dedi: "Vay halıma! Mən bir qoca qarı, bu ərim də bir qoca kişi olduğu halda doğa bilərəmmi? Doğrusu, bu, təəccüblü bir şeydir".

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا نَحْنُ صَاحِبُوا الَّذِينَ
ءَامَنُوا مَعَهُ رَرَحْمَةً مِنَّا وَمِنْ خِزْيِ
يَوْمٍ إِذْ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَقْوَى الْعَزِيزُ ﴿٦٦﴾

وَأَخَذَ الَّذِينَ ظَلَمُوا الصَّيْحَةَ فَأَصْبَحُوا
فِي دِيَارِهِمْ جثثين ﴿٦٧﴾

كَأَن لَّمْ يَغْنَوْا فِيهَا ۚ الْآلَاءُ إِنَّمَا تَمُودُ
كَفَرُوا رَبَّهُمْ ۚ أَلَا بَعْدَ التَّمُودِ ﴿٦٨﴾

وَلَقَدْ جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى قَالُوا
سَلَامًا قَالَ سَلِّمُوا فَمَا لَكُمْ أَن جَاءَ بِعِجْلٍ
حَنِينٍ ﴿٦٩﴾

فَلَمَّا رَأَى أَن يُدْرِيَهُمْ لَا تَقْبَلُ إِلَٰهَتُهُمْ
وَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَحْزَنْ إِنَّا
أَرْسَلْنَا إِلَىٰ قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٠﴾

وَأَمْرَأَتُهُ قَائِمَةٌ فَضَحِكَتْ فَلَبَسَ رَتَبًا
يُؤَسِّقُ وَمِنْ وَرَاءِ إِسْحَاقَ يَعْقُوبُ ﴿٧١﴾

قَالَتْ يَوْنَتَنِي ۚ أَيْلَهُ وَأَنَا عَجُوزٌ وَهَذَا بَعْلِي
شَيْخًا ۚ إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿٧٢﴾

73. Onlar dedilər: “Allahın əmrinə təəccübümü edirsən? Ey ev əhli! Allahın rəhməti və bərəkəti sizin üstünüzdə olsun! Həqiqətən, O, Tərifəlayıqdır, Şan-şöhrətlidir”.
74. İbrahimdən qorxu çəkildikdə və ona müjdə gəldikdə Lut qövümü barəsində Bizimlə mübahisə etməyə başladı.
75. Həqiqətən, İbrahim həlim, Allaha çox yalvaran və Ona üz tutan bir şəxs idi.
76. Mələklər dedilər: “Ey İbrahim! Bu mübahisədən əl çək. Çünki Rəbbinin əmri artıq gəlmişdir və onlara qarşısıalınmaz bir əzab gələcəkdir”.
77. Elçilərimiz Lutun yanına gəldikdə, onlara görə kədərləndi, ürəyi sıxıldı və: “Bu, çox çətin bir gündür” – dedi.
78. Qövümü yüyürərək onun yanına gəldi. Onlar əvvəllər də yaramaz işlər görürdülər. O dedi: “Ey qövümüm! Bunlar mənim qızlarımdır. Onlar sizin üçün daha təmizdirlər. Allahdan qorxun və qonaqlarının yanında məni rüsvay etməyin! Məgər aranızda ağıllı bir kişi yoxdur?”
79. Onlar dedilər: “Bilirsən ki, sənin qızlarına heç bir ehtiyacımız yoxdur. Nə istədiyimizi də yəqin ki, bilirsən”.
80. O dedi: “Kaş ki, sizə çatan bir qüvvəm olaydı, yaxud möhkəm bir dayağa söykənəydim!”

قَالُوا اتَّعَجِبِينَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ رَحِمَتُ اللَّهِ وَبَرَكَتُهُ عَلَيْكُمْ أَهْلَ الْبَيْتِ إِنَّهُ رَحِيمٌ مَجِيدٌ ﴿٧٣﴾

فَلَمَّا ذَهَبَ عَنْ إِبْرَاهِيمَ الرَّوْعُ وَجَاءَتْهُ الْبَشَرَىٰ نُحِيتُ لِنَافِي قَوْمِ لُوطٍ ﴿٧٤﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ حَلِيمٌ أَوَّاهٌ مُنِيبٌ ﴿٧٥﴾

يَا إِبْرَاهِيمُ اقْصِرْ عَنْ هَذَا إِنَّهُ قَدْ جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَأَنْتُمْ ءَالِيهِمْ عَدَاؤُ آبَاءٍ عَوْرِمُزْدَوْرٍ ﴿٧٦﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقَ إِلَيْهِمْ فَصَاقِبَهُمْ ذُرْعًا وَقَالَ هَذَا يَوْمٌ عَصِيبٌ ﴿٧٧﴾

وَجَاءَهُمْ قَوْمُهُ مُهْرَعُونَ إِلَيْهِ وَمِنْ قَبْلُ كَانُوا يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ قَالَ يَنْفَوْرُ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي هُنَّ أَطْهَرُ لَكُمْ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَخْزُونِ فِي ضَعِيفِ الْأَسْ مِنْكُمْ رَجُلٌ رَشِيدٌ ﴿٧٨﴾

قَالُوا لَقَدْ عَلِمْتَ مَا لَنَا فِي بَنَاتِكَ مِنْ حَقٍّ وَإِنَّكَ لَتَعْلَمُ مَا نُرِيدُ ﴿٧٩﴾

قَالَ لَوْ أَنَّ لِي بِكُمْ قُوَّةٌ أَوْ إِيَّايَ رُكْنٌ شَدِيدٌ ﴿٨٠﴾

81. Mələklər dedilər: “Ey Lut! Biz sənə Rəbbinin elçiləriyik. Onlar əsla sənə zərər yetirə bilməzlər. Gecənin bir vaxtında arvadından başqa bütün ailənlə yola düş. Qoy içinizdən heç kəs dönüb arxaya baxmasın. Çünki onların başına gələcək müsibət onun da başına gələcəkdir. Onların həlak olmaq vaxtı səhərdir. Məgər səhər yaxın deyilmə?”

قَالُوا يَلُوطُ إِنَّا رُسُلُ رَبِّكَ لَنْ يَصِلُوا إِلَيْكَ
فَأَسِرْ بِاهْلِكَ يَقْطَعُ مِنَ اللَّيْلِ وَلَا يَلْتَفِتْ
مِنْكُمْ أَحَدٌ إِلَّا أَمْرًاكَ إِنَّهُمْ مُصِيبُهَا
مَا أَصَابَهُمْ إِنَّ مَوْعِدَهُمُ الصُّبْحُ أَلَيْسَ
الصُّبْحُ بِقَرِيبٍ ﴿٨١﴾

82. Əmrimiz gəldikdə oranın altını üstünə çevirdik və odda bişmiş gil daşları ardıcıl olaraq onların üstünə yağdırdıq.

فَلَمَّا جَاءَ أَمْرُنَا جَعَلْنَا عَالِيَهَا سَافِلَهَا
وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهَا حِجَارَةً مِنْ سِجِّيلٍ
مَنْصُورٍ ﴿٨٢﴾

83. O daşlara Rəbbinin yanında işarə qoyulmuşdur. Onlar zalımlardan da uzaq deyildir.

مُسَوَّمَةٌ عِنْدَ رَبِّكَ وَمَاهِي مِنَ
الظَّالِمِينَ بِعِيدٍ ﴿٨٣﴾

84. Mədyən qövmünə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin. Sizin Ondən başqa ibadətə layiq olan məbudunuz yoxdur. Ölçünü və çəkini əskiltməyin. Mən sizi bolluq içində görürəm və qorxuram ki, başınıza hər şeyi bürüyən günün əzabı gələ.

﴿وَالَّذِي مَذَرْنَا أَخَاهُمْ شُعَيْبًا قَالَ يَا قَوْمِ
اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ وَلَا
تَنفَعُكُمُ الْعِمَاقُ وَالْأَعْمِاقُ إِلَيَّ
أَرْبَابُكُمْ بِخَيْرٍ وَإِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ
عَذَابَ يَوْمٍ مُّحِيطٍ ﴿٨٤﴾

85. Ey qövmüm! Ölçüyə və çekiyyə ədalətlə tam riayət edin, insanların mallarını əksik verməyin və yer üzündə fəsad yaymaqla pis işlər görməyin!

وَيَا قَوْمِ اتَّقُوا الْمَكِينَ وَالْيَمِينَ
بِالْقِسْطِ وَلَا تَبْخُسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ
وَلَا تَقْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٨٥﴾

86. Əgər möminsinizsə, bilin ki, Allahın saxladığı nemətlər sizin üçün daha xeyirlidir. Mən sizin üstünüzdə gözetçi deyiləm”.

يَقَيِّتُ اللَّهُ خَيْرَ لَكُمْ إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ
وَمَا أَنَا عَلَيْكُمْ بِمُحْفِظٍ ﴿٨٦﴾

87. Onlar dedilər: “Ey Şueyb!
Atalarımızın ibadət etdikləri
məbudlardan, yaxud mallarımızı
istədiyimiz kimi istifadə etməkdən
vaz keçməyimizi sənə namazınmı
əmr edir? Doğrudan da, sən yumşaq
xasiyyətliyə, ağıllıya”.

88. O dedi: “Ey qövmüm! Bir deyın
görək, əgər mən Rəbbimdən açıq-
aydın bir dəlilə istinad edərsə,
O da Öz tərəfindən mənə gözəl bir
ruzi veribse, onda necə olsun? Sizə
qadağan etdiyim şeyləri etməklə
sizin əleyhinizə çıxmaq istəmirəm.
Mən ancaq bacardığım qədər islah
etmək istəyirəm. Mən ancaq Allahın
sayəsində uğur qazanıram. Mən
yalnız Ona təvəkkül edir və yalnız
Ona üz tuturam.

89. Ey qövmüm! Qoy mənimlə olan
ixtilafınız, Nuh qövmünün, yaxud
Hud qövmünün, yaxud Saleh
qövmünün başına gələnlərin eynisini
sizin də başınıza gətirməsin. Lut
qövmü də sizdən uzaq deyildir”.

90. Rəbbinizdən bağışlanma diləyin,
sonra Ona tövbə edin. Həqiqətən,
Rəbbim Rəhmlidir, Sevəndir, həm də
Seviləndir.

91. Onlar dedilər: “Ey Şueyb!
Dediklərinin çoxunu anlamırıq. Biz
səni aramızda zəif görürük. Əgər
qəbilən olmasaydı, səni daşqalaq
edərdik. Sən bizim üçün heç də
böyük bir adam deyilsən”.

قَالُوا يٰشُعَيْبُ اَصْلَكَ تَأْمُرُنَا اَنْ نَّتْرِكَ
مَا يَعْبُدُ اَبَاؤُنَا اَوْ اَنْ نَفْعَلَ فِيْ اَمْوَالِنَا
مَا نَشَاءُ اِنَّكَ لَآَنْتَ الْخَلِيْفَةُ الرَّشِيْدُ ﴿٨٧﴾

قَالَ يٰقَوْمِ اَرَاَيْتُمْ اِنْ كُنْتُ عَلَىٰ بَيِّنَةٍ
مِّنْ رَبِّيْ وَرَزَقْنِيْ مِنْهُ رِزْقًا حَسَنًا وَمَا
اُرِيْدُ اَنْ اُخَالِفَكُمْ اِلٰى مَا اَنْهَيْتُكُمْ
عَنْهُ اِنْ اُرِيْدُ اِلَّا الْاِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ وَمَا
تَوْفِيْقِيْ اِلَّا بِاللّٰهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَاِلَيْهِ اُنِيْبُ ﴿٨٨﴾

وَيَقَوْمِ لَا يَجْرِمَنَّكُمْ شِقَاقِيْ اَنْ يُصِيبَكُمْ
مِثْلُ مَا اَصَابَ قَوْمَ نُوحٍ اَوْ قَوْمَ هُودٍ اَوْ قَوْمَ
صَالِحٍ وَمَا قَوْمُ لُوطٍ مِنْكُمْ بِبَعِيْدٍ ﴿٨٩﴾

وَاسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوْا اِلَيْهِ اِنَّ
رَبِّيَّ رَحِيْمٌ وَدُوْدٌ ﴿٩٠﴾

قَالُوا يٰشُعَيْبُ مَا نَفْقَهُ كَثِيْرًا مِّمَّا تَقُوْلُ
وََاِنَّا لَنَرٰكَ فِىْنَا ضَعِيْفًا وَّلَوْ لَا رَهْطُكَ
لَرَجَمْنَاكَ وَمَا اَنْتَ عَلَيْنَا بِعَزِيْزٍ ﴿٩١﴾

92. O dedi: "Ey qövmüm! Məgər mənim qəbiləni sizin üçün Allahdan da əzizdir? Siz Onu saymayıb unutdunuz. Şübhəsiz ki, Rəbbim sizin nə etdiklərinizi əhatə edir.

93. Ey qövmüm! Əlinizdən gələnə edin, mən də edəcəyəm. Rüşvayedicə əzabın kimə gələcəyini və kimin yalançı olduğunu tezliklə biləcəksiniz. Gözləyin! Şübhəsiz ki, mən də sizinlə birlikdə gözləyirəm".

94. Əmrimiz gəldikdə Şueybi və onunla birlikdə iman gətirənləri Öz mərhəmətimizlə xilas etdik. Zülm edənləri isə qorxunc səs yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.

95. Sanki orada heç yaşamamışdılar. Səməd qövmü məhv olduğu kimi Mədyən qövmü də məhv olsun!

96. Biz Musanı möcüzələrimizlə və aydın bir dəlillə elçi göndərdik –

97. Firon və onun əyanlarına. Onlar isə Fironun əmrinə tabe oldular. Halbuki Fironun əmri doğru yol göstərən əmr deyildi.

98. Firon Qiyamət günü öz qövmünün qabağına düşüb onları Oda aparacaq. Girəcəkləri yer nə pis yerdir!

99. Onları həm burada, həm də Qiyamət günündə lənət təqib edəcəkdir. Onlara verilən pay nə pis paydır!

قَالَ يٰٓقَوْمِ اَرٰهٖطِيْ اَعَزُّ عَلَيَّكُمْ مِنَ اللّٰهِ
وَالْتَّخَذْتُمُوْهُ وِرَآءَ كُمۡ ظَهْرًا اِنَّ رِيفَ
بِمَا تَعْمَلُوْنَ مُّحِيْطٌ ﴿٩٢﴾

وَيَقَوْمِ اَعْمَلُوْا عَلٰٓى مَّكَاتِرِكُمْ اِنِّىْ
عَمِلٌ سَوۡفَ تَعْلَمُوْنَ مِّنۡ يَّاتِيْهِ عَذَابٌ
يُخْزِيْهِ وَمَنۡ هُوَ كَاذِبٌ وَّاٰتَقِيُّوْا اِلٰى
مَعَكُمْ رَقِيْبٌ ﴿٩٣﴾

وَلَمَّا جَآءَ اَمْرُنَا نَجَّيْنَا شُعَيْبًا وَّالَّذِيْنَ
ءَامَنُوْا مَعَهٗ بِرَحْمَةٍ مِنَّا وَاَخَذَتِ
الَّذِيْنَ ظَلَمُوْا الصَّيْحَةَ فَاصْبَحُوْا فِى
دِيَارِهِمْ جَثِيْمٍ ﴿٩٤﴾

كَانَ لَمۡ يَغۡسِرُوْا فِيْهَا اِلَّا بَعۡدَ الْمَدِيْنَةِ كَمَا
بَيَّعَتۡ نَمُوۡدُ ﴿٩٥﴾

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوسٰٓى بِآيٰتِنَا وَسُلٰطٰنٍ مُّبِيْنٍ ﴿٩٦﴾

اِلٰى فِرْعَوْنَ وَمَلٰٓئِكَهٖ فَاتَّبَعُوْا اَمْرَ فِرْعَوْنَ
وَمَا اَمْرُ فِرْعَوْنَ بِرَشِيْدٍ ﴿٩٧﴾

يَقْدُمُ قَوْمُهٗ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَاُوْرَدَهُمُ النَّارُ
وَيَنۡسُ الْوُرۡدُ الْمَوْرُوۡدُ ﴿٩٨﴾

وَالَّذِيْنَ اٰتٰى هٰٓذِهِ لَعَنَہٗ وَيَوْمَ الْقِيٰمَةِ
يَشۡسُ الرِّقَدُ اَلۡمَعْرُوۡدُ ﴿٩٩﴾

100. Bu, sənə söylədiyimiz məmləkətlər haqqında hekayətlərin bəzisiidir. Onlardan izi qalanı da vardır, yerlə-yeksan olanı da.

101. Biz onlara zülm etmədik, lakin onlar özləri özlərinə zülm etdilər. Rəbbinin əmri gəldikdə Allahdan başqa çağırıqları bütlər onları heç nədən qurtara bilmədi. Bütlər onların ancaq tələfatını artırdı.

102. Rəbbin, haqsızlıq edən məmləkətləri yaxaladığı zaman belə yaxalayır. Onun yaxalaması həqiqətən də, üzücüdür, şiddətlidir.

103. Həqiqətən, bunlarda axirət əzabından qorxanlar üçün bir ibrət vardır. Bu, insanların bir yerə toplanacağı bir gündür. Bu həm də hamının şahid olacağı bir gündür.

104. Biz onu sadəcə müəyyən olunmuş vaxtadək təxirə salmışıq.

105. Qiyamət gəldiyi gün Allahın izni olmadan heç kəs danışa bilməz. Onlardan kimi bədbəxt, kimi də xoşbəxt olacaq.

106. Bədbəxtlərə gəlincə, onlar Od içərisində qalacaqlar. Onlar orada bağıracaq və zarıyacaqlar.

107. Rəbbinin istədiyi istisna olmaqla, göylər və yer durduqca onlar orada əbədi qalacaqlar. Həqiqətən, Rəbbin istədiyini edəndir.

ذَٰلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْفَرَىٰ نَقُصُّهُ عَلَيْكَ مِنْهَا قَابِئُمُ وَحْصِيدٌ ﴿١٠٠﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَمَا أَغْنَتْ عَنْهُمْ آلِهَتُهُمُ الَّتِي يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ لَمَّا جَاءَ أَمْرُ رَبِّكَ وَمَا زَادُهُمْ عَذْرًا فِتْنِيَةً ﴿١٠١﴾

وَكَذَٰلِكَ أَخْذُ رَبِّكَ إِذَا أَخَذَ الْفَرَىٰ وَهِيَ ظَالِمَةٌ إِنَّ أَخَذَهُ أَلِيمٌ شَدِيدٌ ﴿١٠٢﴾

إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً لِّمَنْ خَافَ عَذَابَ الْآخِرَةِ ذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّجْمُوعٌ لَّهُ النَّاسُ وَذَٰلِكَ يَوْمٌ مَّشْهُودٌ ﴿١٠٣﴾

وَمَا تُؤَخِّرُهُ إِلَّا لِأَجَلٍ مُّعَدٍّ ﴿١٠٤﴾

يَوْمَ يَأْتِي لَأَتَّكُم بِنَفْسٍ إِلَٰهٍ بَٰدِيَةٍ فَمِنْهُمْ شَقِيٌّ وَسَعِيدٌ ﴿١٠٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ شَقُوا فَيُنَادُونَ عَنِ الْوَادِيَةِ فِيهَا أَنْفِرُوا هَٰؤُلَاءِ أَلَا بُدٌّ لَّيَّاسٍ ﴿١٠٦﴾

خَالِدِينَ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمُوتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَنَاشَأَ زَيْفٍ إِنَّ رَبَّكَ فَعَّالٌ لِّمَا يُرِيدُ ﴿١٠٧﴾

108. Xoşbəxtlərə gəldikdə isə, onlar Cənnətdə olacaqlar. Rəbbinin istədiyi istisna olmaqla, göylər və yer durduqca onlar orada əbədi qalacaqlar. Bu, tükənməz bir sovqatdır.
109. Onların nəyə ibadət etdiklərinə şübhə etmə. Onlar da atalarının əvvəllər ibadət etdiyi kimi ibadət edirlər. Şübhəsiz ki, Biz onların cəzasını əskiltmədən tam verəcəyik.
110. Biz Musaya Kitab verdik, lakin onun barəsində də ixtilaf düşdü. Əgər Rəbbin tərəfindən əzəldən bir Söz olmasaydı, aralarında dərhal hökm verilərdi. Həqiqətən, onlar Quranın barəsində də şübhə doğuran şəkk içindədirlər.
111. Şübhəsiz ki, Rəbbin onların hər birinə əməllərinin əvəzini tam verəcəkdir. Şübhəsiz ki, Allah onların nə etdiklərindən xəbərdardır.
112. Sənə əmr edildiyi kimi sən də, səninlə birlikdə tövbə edənlər də doğru yolda olun. Həddi aşmayın, çünki O, sizin nə etdiklərinizi görür.
113. Zalımlara meyl etməyin, yoxsa sizə od toxunar. Sizin Allahdan başqa dostlarınız yoxdur. Sonra sizə kömək də olunmaz.
114. Gündüzün iki başında – əvvəlində və axırında və gecənin bəzi

﴿وَأَمَّا الَّذِينَ سُعِدُوا فَيُجْزَوْنَ الْجَنَّةَ جُزْأَيْنِ فِيهَا مَا دَامَتِ السَّمَوَاتُ وَالْأَرْضُ إِلَّا مَا شَاءَ رَبُّكَ عَطَاءٌ غَيْرَ مَحْذُورٍ ﴿١٠٨﴾﴾

﴿فَلَا تَكُ فِي مِرْيَةٍ مِّمَّا يَعْْبُدُونَ وَلَوْ أَنَّهُمْ كَانُوا يُعْبُدُونَ إِلَّا كَمَا يُعْبُدُ آبَاؤُهُمْ مِنْ قَبْلُ وَإِنَّا لَمُوفُونَ نَبِّئِهِمْ نَبِّئِهِمْ غَيْرَ مَنْقُوصٍ ﴿١٠٩﴾﴾

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاحْتُلِفَ فِيهِ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١١٠﴾﴾

﴿وَإِنْ كُنَّا لَنَافِقُوكُمْ رَبُّكُمْ لَئِنْ آفَعَلْنَاكُمْ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَيْرٌ ﴿١١١﴾﴾

﴿فَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتَ وَمَنْ تَابَ مَعَكَ وَلَا تَطْغَوْا إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١٢﴾﴾

﴿وَلَا تَتَّبِعُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمْ النَّارُ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿١١٣﴾﴾

﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ طَرَفَيِ النَّهَارِ وَزُلَفًا مِنْ

saatlarında namaz qıl! Həqiqətən, yaxşı işlər pis əməlləri silib aparır. Bu, yada salanlar üçün bir xatırlatmadır.

115. Səbir et! Həqiqətən, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz.

116. Heç olmasa, sizdən əvvəlki nəsillərdə yer üzündə fitnə-fəsad törətməyi qadağan edən ağıl və hikmət sahibləri olaydı. Onlardan yalnız xilas etdiyimiz az bir qismi belə idi. Zülm edənlər isə onlara verilmiş dünyanın ləzzətinə uydular və günahkar oldular.

117. Ölkə əhalisi islahatçı olduğu bir halda, Rəbbin o ölkəni haqsız yerə məhv etməz.

118. Əgər Rəbbin istəsəydi, insanları vahid bir ümmət edərdi. Amma onlar elə hey ixtilafdadırlar.

119. Yalnız Rəbbinin rəhm etdiyi şəxslərdən başqa. Allah onları bunun üçün yaratdı. Rəbbinin: "Mən Cəhənnəmi bütün günahkar cinlər və insanlarla dolduracağam!" Sözü yerinə yetəcək.

120. Elçilərin xəbərlərindən hər birini sənə söyləyirik ki, bununla sənin ürəyini möhkəmləndirək. Bu ayələrdə sənə həqiqət, möminlərə də öyüd-nəsihət və xatırlatma vəhy edilmişdir.

أَلَيْسَ إِنَّ الْحَسَنَاتِ يُذْهِبْنَ الْشَّرَّاتِ
ذَلِكَ ذِكْرِي لِلذَّاكِرِينَ ﴿١١٥﴾

وَأَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَضِيعُ الْجَزَاءَ الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٦﴾

فَلَوْلَا كَانَ مِنَ الْقُرُونِ مِنْ قَبْلِكُمْ أُولُوا بَقِيَّةً يَنْهَوْنَ عَنِ الْفَسَادِ فِي الْأَرْضِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّنْ أَنْجَيْنَا مِنْهُمْ وَاتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مَا أُتْرِفُوا بِهِمْ وَكَانُوا مُجْرِمِينَ ﴿١١٧﴾

وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِیَهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ
وَأَهْلِهَا مُصْلِحُونَ ﴿١١٨﴾

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا یَرَاؤُنَّ مُحْتَلِفِينَ ﴿١١٩﴾

إِلَّا مَنْ رَحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ کَلِمَةُ رَبِّكَ لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ
وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٢٠﴾

وَلَا تَقْصُصْ عَلَیْكَ مِنْ أَنْبَاءِ الرُّسُلِ مَا نَسِيتَ
یَوْمَ تُنَادَى وَجَّاهُكَ فِی هَذِهِ الْحَقِّ وَمَوْعِظَةٌ
وَذِكْرٌ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾

121. İman gətirməyənlərə de:
“Əlinizdən gələnı edin, biz də
edəcəyik.

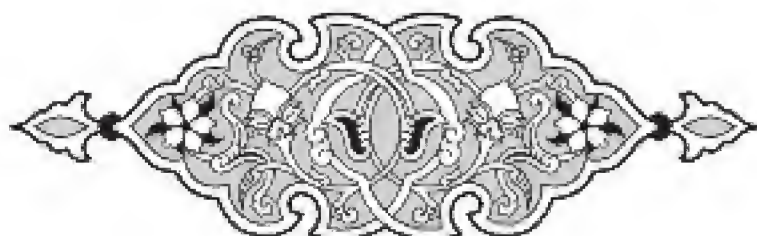
122. Gözləyin! Biz də gözləyirik”.

123. Göylərin və yerin qeybi Allaha
məxsusdur. Bütün işlər də Ona
qayıdacaqdır. Elə isə yalnız Ona
ibadət et və yalnız Ona təvəkkül et.
Rəbbin nə etdiklərinizdən xəbərsiz
deyildir.

وَقُلْ لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِبِكُمْ
إِنَّا عَامِلُونَ ﴿١٢١﴾

وَأَنْتُمْ تَنْتَظِرُونَ ﴿١٢٢﴾

وَاللَّهُ غَیْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ
الْأَمْرُ كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ وَمَا رَبُّكَ
بِعَاجِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٢٣﴾

Yusuf surəsi

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Ra. Bu, açıq-aydın Kitabın ayələridir.
2. Həqiqətən, Biz onu ərəbcə Quran olaraq nazil etdik ki, başa düşə biləsiniz.
3. Biz bu Qurani sənə vəhy etməklə sənə ən gözəl hekayəti danışırıq. Halbuki, sən bundan əvvəl xəbərsiz olanlardan idin.
4. Bir zaman Yusuf atasına dedi:
“Atacan! Mən yuxuda on bir ulduz, günəş və ay gördüm. Onların mənə səcdə etdiyini gördüm”.
5. O dedi: “Oğlum! Yuxunu qardaşlarına danışma, yoxsa sənə hiylə qurarlar. Həqiqətən, şeytan insanın açıq-aydın düşmənidir.
6. Beləcə, Rəbbin səni seçəcək, sənə yuxuları yozmağı öyrədəcək və Öz nemətini bundan əvvəl ataların İbrahimə və İshaqa tamamladığı kimi, sənə və Yaqub nəslinə də tamamlayacaqdır. Şübhəsiz ki, Rəbbin Biləndir, Müdrikdir”.
7. Sözsüz ki, Yusuf və onun qardaşlarının *hekayətində* soruşanlar üçün ibrətlər vardır.

سُورَةُ يُوسُفَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّيَّاكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْعَمِيمِ ۝

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذِهِ الْقُرْءَانُ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ الْغَافِلِينَ ۝

إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۝

قَالَ يَبْنَئُ لَكَ تَقْصُصُ رُءْيَاكَ عَلَى إِخْوَتِكَ فَوَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُبِينٌ ۝

وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِنْ قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ۝

لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ ءَايَاتٍ لِّلسَّاعِلِينَ ۝

8. Bir vaxt *onun qardaşları* dedilər:
“Biz bütöv bir dəstə olmağımıza
baxmayaraq Yusuf və onun *doğma*
qardaşı atamıza bizdən daha
sevimlidir. Aydın görünür ki, atamız
aşkar bir yanlışlıq içindədir.
9. Yusufu ya öldürün, ya da onu *uzaq*
bir yerə aparıb atın ki, atamız ancaq
sizə məhəbbət bəsləsin və bundan
sonra siz əməlisalehlərdən olarsınız”.
10. Onlardan biri dedi: “Yusufu
öldürməyin! Əgər *ona qarşı hökman*
nə isə etmək istəyirsinizsə, onda onu
bir quyuya atın ki, karvanlardan biri
onu götürsün!”
11. Onlar dedilər: “Ey atamız! Sənə nə
olub ki, Yusufu bizə etibar etmirsən?
Həqiqətən də, biz ona xeyir
arzulayırıq.
12. Sabah onu bizimlə göndərsən, bir
qədər əylənib oynayar. Biz onu
mütləq qoruyarıq!”
13. O dedi: “Onu aparmağınız məni
narahat edir. Həm də qorxuram
ki, sizin başınız oyuna qarışıb onu
nəzarətsiz qoyduqda, canavar onu
yesin”.
14. Onlar dedilər: “Biz bütöv bir dəstə
olduğumuz halda canavar onu yesə,
onda biz ziyana uğrayarıq”.
15. *Qardaşları* onu aparıb quyuya
atmaq qərarına gəldikdə biz ona belə

إِذْ قَالُوا لِيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا مِمَّا
وَنَحْنُ عُصْبَةٌ إِنَّ آتَانَ لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾

أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ خُرُجُوهُ أَرْضًا يَحُلْ
لَكُمْ وَجْهُ أَيُّكُمْ وَيَكُونُوا مِنْ بَعْدِهِ
قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ
فِي غِيَابَتِ الْعُجْبِ يَلْقَاهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ
إِنْ كُنْتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾

قَالُوا إِنَّا تَائِبُونَ لَكَ يَا أَدَمُ إِنَّا
لَنُصَلِّحُكَ ﴿١١﴾

أَرْسَلَهُ مَعَ عَدَائِهِمْ رَفَعَ وَعَلَبَ وَإِنَّا لَمُ
لِحَافِظُونَ ﴿١٢﴾

قَالَ إِنِّي لَخَشِيعٌ أَنْ تَذْهَبُوا بِهِمْ وَأَخَافُ أَنْ
يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾

قَالُوا لَيْسَ أَكْلَهُ الذِّئْبُ وَنَحْنُ عُصْبَةٌ
إِنَّا إِذَا الْخَيْرُ رَوْتُمْ ﴿١٤﴾

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِمْ وَاجْتَمَعُوا أَنْ يُجْعَلُوهُ فِي غِيَابَتِ

vəhy etdik: “Sən onlara bu əməlləri barəsində gözləmədikləri bir halda xəbər verəcəksən”.

16. Onlar axşam ağlaya-ağlaya atalarının yanına gəlib

17. dedilər: “Ey atamız! Biz Yusufu əşyalarımızın yanında qoyub yarışmaq üçün getmişdik. Canavar da onu yedi. Əlbəttə, biz doğru danışsaq da, sən bizə inanan deyilsən”.

18. *Qardaşları* onun köynəyinə saxta qan ləkəsi sürtüb gətirdilər. *Yaqub* dedi: “Xeyr, sizi öz nəfsiniz bu işə vadar etmişdir. *Mənə* gözəl səbir gərəkdir. Söylədiklərinizin müqabilində Allahdan kömək diləmək lazımdır”.

19. *Quyunun yaxınlığına* bir karvan gəldi və suçularını *su dalınca* göndərdilər. O, su qabını *quyuya* saldı və: “Şad xəbər! Burada bir oğlan uşağı vardır!” – dedi. *Karvan əhli* onu satılacaq bir əşya kimi özləri ilə apardılar. Allah isə onların nə etdiklərini bilirdi.

20. *Karvan əhli* onu dəyərsiz bir qiymətə – bir neçə dirhəmə satdılar. *Yusufun qardaşları* onu çox qiymətləndirmədilər.

21. Onu alan misirli öz arvadına: “Ona yaxşı bax. Ola bilsin ki, bizə fayda versin və ya onu oğulluğa götürək” – dedi. Beləliklə, Yusufu yer üzündə

الْحَبِّ وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَهُنَّ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾

وَجَاءَ آبَاؤُهُمْ عِشَاءَ يَبْكُونَ ﴿١٦﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا نَسْتَبِشُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتْلَعٍ فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾

وَجَاءَهُ وَعَلَى قَمِيصِهِ بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبِرْْ جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾

وَجَاءَتْ سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَبُشْرَىٰ هَٰذَا غُلَامٌ وَأَسَرُّهُ بِضَاعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَأَسَرُّهُ بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾

وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لَا مَرْأِيهِ أَكْرَمِي مِثْلَهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَٰلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي

yerləşdirdik və ona yuxuları yozmağı öyrətdik. Allah Öz işini qələbə ilə başa çatdırandır. Lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.

22. *Yusuf* yetkin çağma çatdıqda Biz ona mühakimə yürütmək *bacarığı* və elm verdik. Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq.

23. Evində qaldığı qadın onu yoldan çıxartmaq istədi və qapıları bağlayıb: “Yanıma gəl!” – dedi. O isə: “Allah uzaq eləsin! Axı *sənin ərin* mənim ağamdır, mənə yaxşı baxmışdır. Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar!” – dedi.

24. *Qadın* ona meyl etmişdi. Əgər *Yusuf* Rəbbinin dəlilini görməsəydi, o da ona meyl edərdi. Beləcə, Biz pisliyi və çirkin əməli ondan uzaqlaşdırdıq. Həqiqətən, o, Bizim seçilmiş qullarımızdandır.

25. Onlar bir-birini qabaqlamaq məqsədilə qapıya tərəf yüyürdülər və qadın onun köynəyini arxadan cırdı. İkisi də qapının yanında qadının əri ilə rastlaşdı. *Qadın* dedi: “Sənin ailənə pislik etmək istəyənin cəzası, zindana salınmaqdan və ya ağırılı-acılı bir əzaba düşər edilməkdən başqa nə ola bilər?!”

26. *Yusuf* dedi: “O mənə yoldan çıxartmaq istəyirdi”. *Qadının* ailəsindən olan bir şahid belə

الْأَرْضِ وَلِنَعْلَمَهُ مِنْ قَبْلِ الْأَحَادِيثِ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنْ أَكْثَرُ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا
وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٠﴾

وَرَاوَدَتْهُ الَّتِي هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ
وَغَلَقَتِ الْأَبْوَابَ وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ
مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ إِنَّهُ
لَاقِيلٌ ﴿٢١﴾

وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهٖ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا أَنْ رَأَا
بُرْهَانَ رَبِّهٖ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ
السُّوَاءَ وَالْفَحْشَاءَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا
الْمُخْلِصِينَ ﴿٢٢﴾

وَأَسْتَفِيفَا الْبَابَ وَقَدَّتْ قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ
وَأَلْقَيْتَا سِدِّهَآ الْذَا الْبَابِ قَالَتْ مَا جَزَاءُ مَنْ
أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَرَ أَوْ يُعَذَّبَ
أَلَيْسَ

قَالَ هِيَ رَاوَدْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ
شَاهِدٌ مِّنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ رُقَدَ

şahidlik etdi: “Əgər onun köynəyi öndən cırılıbsa, *qadın* doğru deyir, o isə yalançılardandır.

27. Yox əgər onun köynəyi arxadan cırılıbsa, *qadın* yalan deyir, o isə doğru danışanlardandır”.
28. *Qadının əri* onun köynəyinin arxadan cırıldığını gördükdə dedi: “Şübhəsiz ki, bu sizin *qadın* hiylələrinizdəndir. Həqiqətən də, sizin hiyləniz böyükdür.
29. Yusuf, sən bundan – *bu işi açıb danışmaqdan* vaz keç! Sən də *ey arvad*, günahına görə bağışlanma dilə. Çünki sən, günah işlətmisən”.
30. Şəhərdəki qadınlar dedilər: “Zadəgan kişinin arvadı cavan köləsini yoldan çıxartmaq istəyir. Ehtiras onu coşdurmuşdur. Biz onu aşkar bir azgınlıq içində görürük”.
31. Qadın onların hiyləsindən xəbər tutduqda *qonaqlığa gəlmək üçün* onlara xəbər göndərdi və onlar üçün mütəkkələr hazırlayıb *məclis qurdu*, onların hər birinə bir bıçaq verdi və *Yusufu*: “Onların qarşısına çıx!” – dedi. *Qadınlar Yusufu* gördükdə onu o qədər təriflədilər ki, *unudub meyvə əvəzinə* öz əllərini kəsdilər və dedilər: “Allah saxlasın! Bu ki bəşər deyil. Bu ancaq hörmətə layiq bir mələkdir!”

مِنْ قَبْلِ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ الْكَذَّابِينَ ﴿٢٧﴾

وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨﴾

فَلَمَّا رَأَىٰ قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ مِنْ كَيْدِكُنَّ إِنَّ كَيْدَكُنَّ عَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنبِكِ إِنَّكِ كُنتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرَاهَا فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَّكَأً وَآتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣٣﴾

32. *Qadın* dedi: “Barəsində məni qınadığınızı *oğlan* bax budur! Mən onu yoldan çıxartmağa çalışdım, o isə imtina etdi. Əgər əmrimi yerinə yetirməsə, əlbəttə ki, zindana atılacaq və zəlillərdən olacaqdır”.

33. *Yusuf* dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün zindan bunların məni sövq etdikləri işi görməkdən daha xoşdur. Əgər bu qadınların hiyləsini məndən uzaq etməsən mən onlara meyl edər və cahillərdən olaram”.

34. Rəbbi onun duasını qəbul etdi və onların hiyləsini ondan uzaq etdi. Həqiqətən, O, Eşidəndir, Biləndir.

35. *Bu qədər* dəlilləri gördükdən sonra, yenə də onu bir müddət zindana salmaq qərarına gəldilər.

36. Onunla birlikdə iki gənc də zindana salındı. Onlardan biri dedi: “Mən *yuxuda* gördüm ki, *üzümdən* şərab sıxıram”. Digəri isə belə dedi: “Mən gördüm ki, başımın üstündə çörək aparıram, quşlar da ondan *dimdikləyib* yeyir. Bunun yozumunu bizə bildir. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”.

37. O dedi: “Sizə veriləcək yemək gəlməmişdən əvvəl mən bunun yozumunu sizə bildirərəm. Bu, Rəbbimin mənə öyrətdiklərindəndir. Mən Allaha iman gətirməyən, özləri də axirəti inkar edən adamların dinindən uzaqlaşmışam.

قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَنِي فِيهِ وَلَقَدْ رُودْنُهُ
عَنْ نَفْسِهِ فَاسْتَعْصَمَ وَلَئِنْ لَمْ يَفْعَلْ مَا
أَمَرُهُ لَلسَّجَنَ وَلَيَكُونَا مِنَ الصَّغِيرِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ رَبِّ السَّجَنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ
وَلَا أَضْرِقُ عَلَيْهِ كِدَهُنَّ أَصَبُ إِلَيْهِمْ وَأَكُنْ مِنَ
الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾

فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كِدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾

ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ فِي بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ
لِيَسْجُنَهُ فَتَحَىٰ جَيْبَ ﴿٣٥﴾

وَدَخَلَ مَعَهُ السَّجَنَ فَتَبَيَّنَ قَالَ أَحَدُهُمَا إِنِّي
أَرَانِي أُعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي
أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ
فَبَيَّنَّا إِلَيْهِمَا أَوَّلَهُمَا إِذَا تَرَدَّدْتَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾

قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا نَبَأُكُمَا
بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا وَمَا
عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ
بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

38. Mən atalarım İbrahim, İshaq və Yaqubun dininə tabe oldum. Hər hansı bir şeyi Allaha şəriq qoşmaq bizə yaraşmaz. Bu, Allahın bizə və bütün insanlara olan lütfüdür, lakin insanların çoxu şükür etmir.
39. Ey mənim zindan yoldaşlarım! Ayrı-ayrı tanrılar yaxşıdır, yoxsa Tək olan, *hər şeyə* Qalib gələn Allah?
40. Ondan başqa ibadət etdikləriniz sizin və atalarınızın adlandırdığınız adlardan başqa bir şey deyildir. Allah onlara dair heç bir dəlil nazil etməmişdir. Hökm yalnız Allahındır. O əmr etmişdir ki, yalnız Ona ibadət edəsiniz. Doğru din budur, lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.
41. Ey mənim zindan yoldaşlarım! Sizdən biriniz öz ağasına şərab süzəcək, digəriniz isə çarmıxa çəkiləcək və quşlar onun başından *dimdikləyib* yeyəcəklər. Haqqında soruşduğunuz işə qabaqcadan qərar verilmişdir”.
42. *Yusuf* onlardan qurtulacağını yəqin etdiyi kimsəyə dedi: “Ağanın yanında məni yada sal!” Lakin şeytan ona *Yusufu* ağasının yadına salmağı unutdurdu və o, zindanda bir neçə il də qaldı.
43. Padşah dedi: “Mən *yuxuda* yeddi arıq inəyin yeddi kök inəyi yediyni, həmçinin yeddi yaşıl sünbül və

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي ابْرَهِيمَ وَاسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللهِ مِنْ شَيْءٍ وَذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾

يَصْبِرْ عَلَى السَّجْنِ يَا أَيُّهَا ابْنُ أَبِي هَانٍ خَيْرٌ أَمْ اللهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾

مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَشْرَوْا لَهَا أَوْ كُفِّرُوا بِنِهَايْنِ سُلْطَانٍ إِنَّ الْهَكْمَ لِلَّهِ أَمْرًا لَا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾

يَصْبِرْ عَلَى السَّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمْ فَسَيَكُونُ رَبُّهُ حَمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُضَلَّبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾

وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا ادْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسَاهُ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السَّجْنِ بَعْضَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾

وَقَالَ الْحَمَلُكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ

bir o qədər də qurusunu gördüm.
Ey zadəganlar! Əgər yuxu yoza
bilirsinizsə, yuxumun yozumunu
mənə bildirin”.

44. Onlar dedilər: “*Bunlar qarmaqarışıq
yuxulardır. Biz belə yuxuların
yozumunu bilmirik*”.

45. İki nəfərdən qurtulmuş olanı, uzun
müddətdən sonra xatırlayaraq
dedi: “Mən sizə onun yozumunu
bildirərəm. Bircə mənə *Yusufun
yanına* göndərin!”

46. *O, zindana gəlib dedi: “Ey Yusuf! Ey
düz danışan kişi! Yeddi arıq inəyin
yeddi kök inəyi yeddiyi, həmçinin
yeddi yaşıl sünbül və bir o qədər də
quru sünbüllər barədə bizə xəbər ver.
Ola bilsin ki, mən o adamların yanına
qayıdım, bəlkə onlar da bilsinlər”.*

47. *Yusuf dedi: “Yeddi il bacardığımız
qədər əkin. Biçdiyinizi isə,
yeyəcəyiniz az bir miqdar istisna
olmaqla, sünbüldə saxlayın.*

48. Sonra bunun ardınca, *toxumluq
saxlayacağınız az bir miqdar istisna
olmaqla, əvvəlcədən həmin illər üçün
tədarük gördüyünüzü yeyəcək yeddi
ağır il – quraqlıq illəri gələcək.*

49. Bunun ardınca da elə bir il gələcək
ki, onda insanlara bol yağış
veriləcək və onlar *çoxlu meyvə şirəsi
sıxacaqlar*”.

خُضِرَ وَأُخْرِيَاسَ يَأْتِيهَا لَمَلًا أَفْئُونِي فِي
رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٤﴾

قَالُوا أَضَعَتْ أَخْلَامُ وَمَا تَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَخْلَامِ
بِعَلَمِينَ ﴿٤٥﴾

وَقَالَ الَّذِي نَجَّاهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ
أَنَا أَنْبَأُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ فَارْسِلُونِ ﴿٤٦﴾

يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ
يَسْمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعٌ عِجَافٌ وَسَبْعِ
سُنبُلَاتٍ خُضِرَ وَأُخْرِيَاسَ لَعَلَّيْ أَزْجَعُ
إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾

قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ سِنِينَ دَأَبًا فَمَا حَصَدْتُمْ
فَذَرُوهُ فِي سُنبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَأْكُلُونَ ﴿٤٨﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادًا يَأْكُلْنَ مَا
قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تَحْصِلُونَ ﴿٤٩﴾

ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ عَامٌ فِيهِ يُغَارِقُ السُّيُوفُ
وَفِيهِ يَعْصَرُونَ ﴿٥٠﴾

50. Padşah dedi: “Onu yanıma gətirin!”
Elçi onun yanına gəldikdə *Yusuf*
dedi: “Ağanın yanına qayıt və soruş
gör ki, əllərini kəsən qadınların
məqsədi nə idi? Şübhəsiz ki, Rəbbim
onların hiyləsini bilir”.

51. *Padşah qadınlara* dedi: “Yusufu
yoldan çıxartmaqla nə məqsəd
güdürdünüz?” Onlar dedilər: “Allah
uzaq eləsin! Biz onun haqqında pis
bir şey bilmirik”, Zadəgan kişinin
isə arvadı dedi: “İndi haqq belli
oldu. Onu mən yoldan çıxartmaq
istəyirdim. Həqiqətən də, o, doğru
danışanlardandır.

52. Bu *etiraf* ona görədir ki, ərim
yanımda olmadıqda ona xəyanət
etmədiyimi və Allahın xainlərin
hiylələrinə yol vermədiyini bilsin.

53. Mən özümə bəraət qazandırmıram.
Çünki, Rəbbimin rəhm etdiyi kəs
istisna olmaqla, nəfs adama pis
işləri əmr edir. Həqiqətən, Rəbbim
Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

54. Padşah dedi: “Onu yanıma gətirin!
Onu özümə yaxın adam edəcəyəm”.
Onunla söhbət etdikdə: “Sən bu gün
yanımızda yüksək məqam sahibi,
etibarlı bir adamsan” – dedi.

55. Yusuf dedi: “Bu yerin xəzinələrini
qorumağı mənə tapşır. Çünki mən
qoruyanam, bu işi bilənəm”.

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِيهِمْ بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ
قَالَ أَرْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسَأَلَهُ مَا بَالُ النِّسْوَةِ
الَّتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَذِبِهِنَّ
عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾

قَالَ مَا خَطْبُكِ إِذَا رَوَدْتَن يُوسُفَ عَنْ
نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا عَلَيْهِ مِنْ
سُوءٍ قَالَتِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ النَّحْصَ حَصْحَصَ الْحَقُّ
أَنَا رَوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَهُوَ لَعِينٌ
الضَّالِّينَ ﴿٥١﴾

ذَلِكَ لِيَعْلَمَ أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِبِينَ ﴿٥٢﴾

﴿٥٣﴾ وَمَا أَتَرِكُنِي نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ
إِلَّا مَا رَجَعْتُ رَبِّي إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٤﴾

وَقَالَ الْمَلِكُ أَتُؤْتِيهِمْ بِهِ أَتَسْتَخْلِفُهُ لِنَفْسِي
فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ
أَمِينٌ ﴿٥٥﴾

قَالَ اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ
عَلِيمٌ ﴿٥٦﴾

56. Beləliklə, Yusufa yer üzündə hökmranlıq verdik. O, istədiyi yerdə qala bilərdi. Biz istədiyimizə mərhəmətimizi nəsisb edirik və yaxşı iş görənlərin mükafatını əsirgəmirik.

57. İman gətirənlər və müttəqi olanlar üçün, əlbəttə, axirət mükafatı daha xeyirlidir.

58. Yusufun qardaşları Misirə gəlib onun yanına daxil oldular. Yusuf onları tanıdı, onlar isə onu tanımadılar.

59. Yusuf onların ərzaq yüklərini hazırlayarkən dedi: "Atabir qardaşınızı yanıma gətirin! Məgər görmürsünüzmü ki, mən ölçüyə tam riayət edirəm və mən qonaqpərvərlərin ən yaxşısıyam?"

60. Əgər onu yanıma gətirməsəniz, mənim yanımda sizin üçün bir qab belə ərzaq verilməyəcək, özünüzdə mənə yaxınlaşmayın".

61. Onlar dedilər: "Ona görə atasını razı salmağa çalışırıq. Biz əlbəttə, bunu edərik".

62. O, öz xidmətçilərinə dedi: "Onların taxıl əvəzinə ödədikləri mallarını da yüklərinin içinə qoyun ki, ailələrinin yanına döndükdə onu başa düşsünlər və ola bilsin ki, qayıtsınlar".

63. Onlar atalarının yanına qayıtdıqda dedilər: "Ey atamız! Daha bizə ərzaq verilməyəcək. Ölçüb ərzaq

وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا يُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا
مِنْهَا حَيْثُ يَشَاءُ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ
نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾

وَلِأَجْرِ الْآخِرَةِ وَحَيْرٌ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا
وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾

وَجَاءَ إِخْوَةُ يُوسُفَ فَخَلَوْا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ
وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾

وَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ قَالَ أَتُنُونِي بِأَنْجٍ لَكُمْ
مِنْ أَيْكُمُ الْآتِرُونَ أَلَيْسَ فِي الْكَيْلِ وَآثَافٌ خَيْرٌ
الْمُنِيرِينَ ﴿٥٩﴾

فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا
تَقْرَبُونِ ﴿٦٠﴾

فَالْوَأَسَىٰ دُودِعَتْ أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾

وَقَالَ لِفَتَاتِهِ اجْعَلُوا بِضَاعَتَهُمْ فِي رِجَالِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَقْرَأُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾

فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَىٰ أَبِيهِمْ قَالُوا أَبَانَا مُنِعَ
مِنَّا الْكَيْلَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَنَانَا

almaq üçün qardaşımızı bizimlə birlikdə göndər. Şübhəsiz ki, biz onu qoruyacağıq”.

64. O dedi: “Daha öncə qardaşını sizə etibar etdiyim kimi, heç onu sizə etibar edə bilərəmmi? Allah daha yaxşı qoruyur. O, rəhmlilərin ən rəhmlisidir”.

65. Onlar yüklərini açdıqda verdikləri mallarının da özlərinə qaytarıldığını görüb dedilər: “Ey atamız! Bizə daha nə lazımdır ki? Budur, sərmayəmiz özümüzə qaytarılıb. Biz ailəmizi ərzaqla təmin edər, qardaşımızı qoruyar və bir dəvə yükü artıq ərzaq alarıq. Bu isə satın aldığımızın az bir miqdarıdır”.

66. O dedi: “Əhatə olunub çarəsiz qalmanız istisna olmaqla, onu yanıma gətirəcəyinizə dair Allaha and içməyincə onu sizinlə göndərməyəcəyəm”. Onlar and içdikdə Yaqub dedi: “Allah söylədiklərimizə Vəkildir”.

67. O dedi: “Ey oğullarım! Şəhərə bir qapıdan girməyin, ayrı-ayrı qapılardan girin. Allahın iradəsinə qarşı isə heç bir şeylə sizə fayda verə bilmərəm. Hökm yalnız Allahındır. Mən ancaq Ona təvəkkül edirəm. Qoy təvəkkül edənlər də ancaq Ona təvəkkül etsinlər”.

68. Atalarının onlara əmr etdiyi yerlərdən daxil olmalarının Allahın

نَكَيْتُمْ وَإِنَّ أَلَّهُمَّ لَخَفِظُونَ ﴿١٢﴾

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا ءَامَنُكُمْ عَلَى أَخِيهِ مِنْ قَبْلُ فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا وَهُوَ أَزْهَمُ الرَّجِيمِينَ ﴿١٣﴾

وَلَمَّا فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضْعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا يَا بَارِئَ إِنَّا إِنَّا بِهَذَا بَضِيعُْنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزِدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَلِكَ كَيْلُ يَسِيرٍ ﴿١٤﴾

قَالَ لَنْ أَرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّى تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ لَتَأْتُنَّنِي بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّ آتَاهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿١٥﴾

وَقَالَ يَبْنَئِ لَكُمْ خُلُوعًا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أُلْحَقَكُمْ إِلَّا اللَّهُ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٦﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا كَانَ

yanında onlar üçün heç bir faydası olmadı, lakin bu, Yaqubun nəfsindəki bir istək idi ki, onu da yerinə yetirdi. Həqiqətən də, o, elm sahibi idi, çünki onu Biz öyrətmişdik. Lakin insanların çoxu bunu bilmir.

69. Onlar Yusufun yanına daxil olduqda o, qardaşını bərk-bərk qucaqlayıb dedi: “Mən sənin qardaşınam. Onların tutduqları işlərə görə kədərlənmə”.

70. Yusuf onları azuqə ilə təmin edərkən qardaşının yükünün içinə bir piyalə qoydu. Sonra bir carçı qışqırıb dedi: “Ey karvan əhli! Siz oğrusunuz!”

71. Qardaşlar onlara tərəf dönüb: “Nə itirmisiniz?” – dedilər.

72. Onlar dedilər: “Padşahın piyaləsini itirmişik. Onu gətirənə bir dəvə yükü ərzaq veriləcək”. Carçı: “Mən buna zəminəm!” – dedi.

73. Onlar dedilər: “Allaha and olsun! Siz bilirsiniz ki, biz bu yerlərə fitnə-fəsad törətmək üçün gəlməmişik və biz oğru da deyilik”.

74. Onlar dedilər: “Əgər yalançısınızsa, onda onun cəzası nədir?”

75. Qardaşlar dedilər: “Onun cəzası – itmiş piyalə yükündə tapılan kimsənin özünün kölə edilərək cəzalandırılmasıdır. Biz zalımları belə cəzalandırıraq”.

يَعْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةً
فِي نَفْسٍ يَقُوبُ قَضَبَهَا وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لَمَّا
عَلَّمَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ النَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٩﴾

وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَى يُوسُفَ أَوَّحَىٰ إِلَيْهِ أَخَاهُ
قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٧٠﴾

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السِّقَايَةَ
فِي رَحْلِ أَخِيهِ ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَتَيْنَهَا الْعِирُ
بِأَنكُمْ لَسَرِيقُونَ ﴿٧١﴾

قَالُوا وَأَقْبِرُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧٢﴾

قَالُوا تَفْقِدُ صُوَاعَ الْمَلِكِ وَلَمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ
بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٣﴾

قَالُوا نَآلَهُ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَآجِرَنَا تَفْقِيدَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٤﴾

قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِنْ كُنْتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٥﴾

قَالُوا جَزَاؤُهُ مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ
جَزَاؤُهُ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

76. O, qardaşının yükündən əvvəl onların yüklərini axtarmağa başladı, sonra da piyaləni qardaşının yükündən çıxartdı. Biz Yusufa belə bir tədbir öyrətdik. Allahın istəyi olmasaydı, padşahın qanunlarına görə, o, qardaşını tutub öz yanında saxlaya bilməzdi. Biz istədiyimiz kəsi dərəcə-dərəcə yüksəldirik. Hər bilik sahibindən də üstün bir bilən vardır.

77. Onlar dedilər: “Əgər o oğurlayıbsa, daha öncə onun qardaşı da oğurluq etmişdi”. Yusuf bunu öz içində gizlədib onlara açıb söyləmədi və öz-özünə: “Siz daha pis mövqedəsiniz. Allah sizin nə dediyinizi çox yaxşı bilir” – dedi.

78. Onlar dedilər: “Ey hökmdar! Onun çox qoca atası var. Onun yerinə bizim birimizi götür. Həqiqətən, Biz səni yaxşı adam hesab edirik”.

79. O dedi: “Allah eləməsin ki, yanında malımızı tapdığımız kəsdən başqasını tutub saxlayaq. Onda biz zalımlardan olarıq”.

80. Ondən ümidlərini kəsdikdə məsləhətləşmək üçün bir kənara çəkildilər. Onların böyüyü dedi: “Atanızın sizə Allaha and içdirməsi, bundan əvvəl də Yusufa qarşı haqsızlıq etdiyiniz yadınızdadırmı? Atam mənə izin verməyincə və ya mənə aid Allah hökm verməyincə

فَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا قَبْلَ وَعَاةِ أَخِيهِ ثُمَّ
اسْتَخْرَ جَاهِلِينَ وَعَاةِ أَخِيهِ كَذَلِكَ كِدْنَا
يُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ
الْمَلِكِ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَاتٍ مَن
نَشَاءُ وَنُفِيقُ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلَيْهِ ۝

* قَالُوا إِن يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ
مِنْ قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِ وَلَمْ
يُنْذِرْهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَكَانٍ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا تَصِفُونَ ۝

قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا
كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدًا مِمَّ كَانُوا يَأْكُلُونَ
مِنَ الْمُحْسِنِينَ ۝

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَن وَجَدْنَا
مَتَاعًا عِنْدَهُ إِذَا الظَّالِمُونَ ۝

فَلَمَّا اسْتِيسُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ
كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ
أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا
فَرِطْنَا فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى
يَأْتَنَ لِي أَمْرٌ أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِي وَهُوَ خَيْرُ
الْحَاكِمِينَ ۝

mən bu yerdən ayrılmayacağam. O, hökm verənlərin ən yaxşısıdır.

81. Atanızın yanına qayıdın və deyin:
“Ey atamız! Oğlun oğurluq etdi. Biz ancaq bildiyimiz şeyə şahidlik etdik. Biz qeybi bilənlər deyilik.

82. Olduğumuz kənddən və birlikdə gəldiyimiz karvandan soruş. Biz, həqiqətən də, doğru danışırıq”.

83. Yaqub dedi: “Xeyr, sizin nəfsiniz sizi bu işə sövq etdi. Mənə isə yaxşı səbir gərəkdir. Ola bilsin ki, Allah onların hamısını mənə qaytarsın. Həqiqətən də, O, Biləndir, Müdrikdir”.

84. Yaqub onlardan üz döndərdi və:
“Heyif Yusufdan!” – dedi. Kədərdən onun gözlərinə ağ gəldi. O, dərđini öz içində saxlayırdı.

85. Onlar dedi: “Allaha and olsun ki, Yusufu sən tez-tez yada salmaqla axırda ya əldən düşəcək, ya da öləcəksən”.

86. O dedi: “Mən dərđ-qəmimi yalnız Allaha açıb söyləyirəm və Allahdan nazil olan vəhy sayəsində sizin bilmədiklərinizdən agah oluram.

87. Ey oğullarım! Yusufdan və qardaşından xəbər tutmaq üçün yola düşün, Allahın mərhəmətindən ümidinizi üzməyin. Çünki Allahın mərhəmətindən ancaq kafir adamlar ümidlərini kəsər”.

أَرْجِعُوا إِلَىٰ آبَائِكُمْ فَقُولُوا إِنَّا نَاثِرَاتُ
أَبْنِكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا
وَمَا كُنَّا بِالْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾

وَسْئَلِ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعِيرَ الَّتِي
أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾

قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا
فَصَبِّرْ حَتَّىٰ يَخْرُجَ عَنِّي اللَّهُ أَن يَأْتِيَنِي بِهِمْ
جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾

وَوَلَّىٰ عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَىٰ عَلَىٰ يُوسُفَ
وَأَبْصَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزْنِ فَهُوَ
كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾

قَالُوا يَا اللَّهُ تَقْتُلُوهُ نَحْنُ يُونُسَ حَتَّى
تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ
الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾

قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

يَتَّبِعِ آذَهُمْ أَفْوَاحَ حَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ
وَلَا تَلْمِزُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَلْمِزُ
مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾

88. Onlar Yusufun yanına girdikdə dedilər: “Ey hökmdar! Biz və ailəmiz fəlakətə uğramışıq. Bir az mal gətirmişik. Bizə bunların əvəzində ölçünü tam elə və bizə sədaqə ver. Şübhəsiz ki, Allah sədaqə verənləri mükafatlandırır”.

89. O dedi: “Siz nadanlığınız dövründə Yusufa və qardaşına nələr etdiyiniz yadınızdadırmı?”

90. Onlar dedilər: “Yoxsa sən özün Yusufsan?” O dedi: “Mən Yusufam, bu da qardaşımdır. Allah bizə mərhəmət etmişdir. Kim Allahdan qorxsə və səbir etsə, bilsin ki, Allah yaxşı iş görənlərin mükafatını puç etməz”.

91. Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki, Allah səni bizdən üstün tutmuşdur. Biz isə günahkar olmuşuq”.

92. Yusuf dedi: “Bu gün siz qınanılmayacaqsınız. Allah sizi bağışlasın! O, rəhm edənlərin ən rəhmlisidir.

93. Bu köynəyimi aparıb atamın üzünə atın, gözləri açılsın. Sonra da bütün ailənizlə birlikdə yanıma gəlin”.

94. Karvan Misir torpağından ayrılanda ataları dedi: “Mən, həqiqətən də, Yusufun qoxusunu hiss edirəm. Birçə məni ağılsız saymayaydınız”.

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ
مَسْنَاوَأَهْلَانَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضْعَةٍ
مُرْتَجَى فَأَنْتَ لَنَا الْكَفِيلُ وَنَصَدَّقُ
عَلَيْكَ إِنَّ اللَّهَ يُجْزِي الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾

قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ يُّوسُفَ
وَأَخِيهِ إِذْ أَنتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾

قَالُوا أَأَنْتَ نَكَ لَا نَتَّيُّسُفَ قَالَ أَنَا يُوسُفُ
وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنَّ
بِتَقَى وَصَبْرٍ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجَرَ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾

قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَشْرَكَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَإِنْ
كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾

قَالَ لَا تَذَرُنِي عَلَيْهِ كُمْ الْيَوْمَ تَغْفِرُ اللَّهُ
لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾

أَذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا فَأَلْفُوهُ عَلَى وَجْهِ
أَبِي يَأْتِ بِصَبْرٍ وَأَنْتُمْ بِأَهْلِكُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾

وَلَمَّا فَصَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي
لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾

95. Onlar dedilər: “Allaha and olsun ki, sən hələ də öz köhnə yanlışlığından əl çəkməmişən”.
96. Müjdəçi gəlib köynəyi onun üzünə atan kimi gözləri açıldı və o dedi: “Məgər sizə deməmişdimmi ki, mən Allahdan gələn vəhy sayəsində sizin bilmədiklərinizi bilirəm?”
97. Onlar dedilər: “Ey atamız! Allahdan bizim günahlarımızın bağışlanmasını dilə. Doğrudan da, biz günahkar olmuşuq”.
98. O dedi: “Mən Rəbbimdən sizin üçün bağışlanma diləyəcəyəm. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir”.
99. Onlar Yusufun yanına gəldikdə o, ata-anasını bağrına basıb dedi: “Əmin-amanlıqla Allahın istəyi ilə Misirə daxil olun!”
100. O, ata-anasını taxtın üstündə əyləşdirdi. Onlar hamısı onun qarşısında səcdə etdilər. O dedi: “Atacan! Bu, çoxdankı yuxumun yozumudur. Rəbbim onu gerçəkləşdirdi. O mənə lütf etdi. O məni zindandan çıxartdı və şeytan mənimlə qardaşlarımla arasına ədavət saldıqdan sonra sizi səhradan yanıma gətirdi. Şübhəsiz ki, Rəbbim istədiyinə qarşı lütfkardır. Həqiqətən, O, Biləndir, Müdrikdir.
101. Ey Rəbbim! Sən mənə hakimiyyət verdin və mənə yuxuları yozmağı

قَالُوا أَتَاللّٰهُ إِنَّكَ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿٩٥﴾

فَلَمَّا أَن جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقَاهُ عَلَىٰ وَجْهِهِ
فَارْتَدَّ بِصِيرًا قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَّكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ
مِمَّنِ اللّٰهُ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

قَالُوا يَا أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا
خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾

قَالَ سَوْفَ أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ
الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾

فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ ءَاوَىٰ إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ
وَقَالَ ادْخُلُوا مَعِيَ إِن شَاءَ اللّٰهُ ءَامِنِينَ ﴿٩٩﴾

وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا
وَقَالَ يٰٓأَبَتِ هَٰذَا نَبِيُّ رَبِّكَ يُؤْتِيكُم مِّنَ
جَمَلِكُمْ لِكَيْ تَعْلَمُوا أَنَّهُ صَدَقَ بِمَا نَزَّلْنَا
فِيكَ إِذْ أَخْرَجْنَاكَ مِنَ مِّمْلِكِ بِمَا كُنتَ مِنَ الْكَافِرِينَ
وَجَاءَ بِكُم مِّنَ الْبَدْوِ مِن بَعْدِ
أَنْ نَّرِجَ الشَّيْطٰنُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِكَ إِنَّ
رَبِّي لَطِيفٌ لِّمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ
الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾

* رَبِّ قَدْ ءَاتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي

öyrətdin. Ey göyləri və yeri yaradan! Sən dünyada da, axirətdə də mənim Himayədarımsan. Mənim canımı müsəlman kimi al və məni əməlisalehlərə qovuşdur”.

102. Bunlar sənə vəhy yolu ilə bildirdiyimiz qeyb xəbərlərindəndir. Onlar hiylə quraraq işlərinə qərar verdikləri zaman sən onların yanında deyildin.

103. Sən nə qədər çox istəsən də, insanların əksəriyyəti iman gətirən deyildir.

104. Sən ki bunun əvəzinə onlardan bir mükafat istəmirsən. Bu Quran aləmlər üçün ancaq bir öyüd-nəsihətdir.

105. Göylərdə və yerdə neçə-neçə dəlillər vardır ki, insanların çoxu onların yanından üz çevirib keçirlər.

106. Onların çoxu ancaq şərək qoşaraq Allaha iman gətirir.

107. Məgər onlar Allahın hər şeyi bürüyən əzabının onları qaplamayacağına və ya özləri də hiss etmədən o Saatin onlara qəflətən gəlməyəcəyinə əminidirlərmə?

108. De: “Bu, mənim yolumdur. Mən və mənə təbə olanlar, mötəbər dəlillərə əsasən, insanları Allaha

مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيَّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تُوفِّقُنِي مَسْلِمًا وَالْحَقَّ بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠٢﴾

ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدُنْهُمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ يَمْكُرُونَ ﴿١٠٣﴾

وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٤﴾

وَمَا تَنْتَهُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ آخِرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٥﴾

وَكَايُنْ مِنْ آيَاتِهِ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَعْرِوْنَ عَلَيْهَا وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٦﴾

وَمَا تَوْفِيقُهُمْ إِلَّا بِاللَّهِ إِنْ هُمْ يُشْرِكُونَ ﴿١٠٧﴾

أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ أَنْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٨﴾

قُلْ هَذِهِ سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعِيَ وَسُبْحَانَ اللَّهِ

tərəf çağırırıq. Allah pakdır, müqəddəsdir. Mən də müşriklərdən deyiləm”.

109. Biz səndən əvvəl də məmləkət əhlindən yalnız özlərinə vəhy etdiyimiz kişilərdən elçi göndərdik. Məgər müşriklər yer üzündə gəzib dolaşıb özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmürlər? Əlbəttə, Axirət yurdu Allahdan qorxanlar üçün daha xeyirlidir. Məgər anlamırsınız?

110. Elçilər hər dəfə ümidlərini itirdikdə və özlərinin yalançı hesab edildiklərini güman etdikdə köməyimiz onlara gəlir və istədiyimiz kəs də nicat tapırdı. Günahkar tayfadan əzabımız əsla dəf olunmaz.

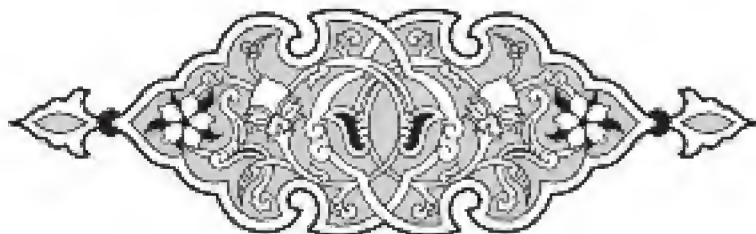
111. Onların rəvayətlərində ağır sahibləri üçün bir ibrət vardır. Bu Quran uydurulmuş bir kəlam deyildir. Ancaq özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən və hər şeyi müfəssəl izah edəndir; iman gətirən bir camaat üçün hidayət və mərhəmətdir.

وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٩﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رَجُلًا لَوْحِي
إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي
الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ
لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١١٠﴾

حَقِّقْ إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظُنُّوا أَنَّهُمْ
قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ نَصْرٌ نَافِئٌ عَنْ نِسَاءٍ
وَلَا يُرَدُّ بَأْسُهُنَّ مِنَ الْقَوْمِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١١١﴾

لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولِي الْأَلْبَابِ
مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِنْ تَصْدِيقَ
الَّذِي بَيْنَ يَدَيْهِ وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَيْءٍ
وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١٢﴾

ər-Rəd
(«Göy gurultusu») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim. Ra. Bunlar Kitabın ayələridir. Rəbbindən sənə nazil edilən həqiqətdir, lakin insanların çoxu *buna* inanmır.
2. Gördüyünüz göyləri dirəksiz yüksəldən, sonra da Ərşə ucalan, müəyyən vaxta qədər *göydə* hərəkət edən günəşi və ayı *əmrinə* tabe edən Allahdır. O, işləri yoluna qoyur və ayələrini *belə* izah edir ki, bəlkə Rəbbinizlə qarşılaşacağınıza yəqinliklə inanasınız.
3. Yeri döşəyən, orada möhkəm dağlar, çaylar yaradan və bütün meyvələrdən cüt-cüt yetişdirən də Odur. O, gündüzü gecə ilə örtüb bürüyür. Həqiqətən də, bunda dərin düşünən adamlar üçün dəlillər vardır.
4. Yer üzündə bir-birinə yaxın *müxtəlif münbitli* torpaq sahələri, üzüm bağları, əkinlər, şaxəli-şaxəsiz xurma ağacları vardır. Onlar eyni su ilə suvarılır. *Lakin* Biz yeyilməsinə görə onların birini digərindən üstün edirik. Doğrudan da, bunda başa düşən adamlar üçün dəlillər vardır.
5. Əgər təəccüblənirsinizsə, onların: “Doğrudanmı biz torpaq olduqdan sonra yenidən yaradılacağıq?”

سُورَةُ الرَّعْدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَمَرُ تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ وَالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

اللَّهُ الَّذِي رَفَعَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ثُمَّ أَسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ وَسَحَّرَ السَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى يُدَبِّرُ الْأَمْرَ يُفَصِّلُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ بِلِقَاءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ﴿٢﴾

وَهُوَ الَّذِي مَدَّ الْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رِجًا وَأَنْهَارًا وَمِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ يُغِشِّي اللَّيْلَ النَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٣﴾

وَفِي الْأَرْضِ قِطْعٌ مَّتَجَوَّزٌ وَجَعَلْنَا مِنْ أَغْصَبِ زَرْعٍ وَنَحِيلٍ صَوْنًا وَعَمَرْنَا صَوْنًا لِيُسْقَىٰ بِمَاءٍ وَاحِدٍ وَنُفَصِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ فِي الْأَكْلِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾

﴿وَإِنْ تَعْجَبَ فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَءِذَا كُنَّا تُرَابًا أَوْ دَاخِلِي حَقْنٍ جَدِيدٍ أُولَٰئِكَ﴾

sözünə təəccüblən. Onlar Rəbbini inkar edənlərdir. Onlar boyunlarında qandallar olanlardır. Onlar Od sakinləridirlər və orada əbədi qalacaqlar.

6. *Müşriklər* səni yaxşılıqdan öncə pisliyə – *əzabın gəlməsinə* tələsdirirlər. Halbuki onlardan əvvəl *neçə-neçə* ibrətamiz cəzalar olub keçmişdir. Həqiqətən, Rəbbin insanların zalımlığına baxmayaraq *tövbə edənləri* bağışlayır. Sözsüz ki, Rəbbinin cəzası şiddətlidir.
7. Kafir olanlar deyirlər: “Niyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?” Sən ancaq xəbərdar edənsən. Hər qövmin bir yolgöstərəni vardır.
8. Hər bir şeyin *bətnində* nə daşdığını, bətnlərin nəyi əskildib, nəyi artıracağını (uşağın doqquz aydan tez yaxud gec doğulacağını) Allah bilir. Onun yanında hər şeyin müəyyən ölçüsü vardır.
9. *Allah* qeybi və aşkarı Biləndir, Böyükdür, Ucadır.
10. Aranızdan sözü gizlədənlər də, onu açıq deyənlər də, gecə gizlənib, gündüz gəzib dolananlar da *Allah* üçün cənidirlər.
11. Allahın əmri ilə insanın həm önündə, həm də arxasında daim onunla birlikdə olub onu qoruyan mələklər

الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ وَأُولَٰئِكَ
الْأَعْمَالُ فِيْ أَعْنَاقِهِمْ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ
النَّارِ هُمْ فِيْهَا خَالِدُونَ ﴿٦﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ
وَلَقَدْ خَلَقْتَ مِنْ قَبْلِهِمُ الْمَثَلَتِ وَإِنَّ رَبَّكَ
لَذُوْ مَغْفِرَةٍ لِّلنَّاسِ عَلَى ظُلُمِهِمْ وَإِنَّ رَبَّكَ
لَشَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٧﴾

وَيَقُولُ الْكَافِرُ كَذَبُواْ وَلَوْ أَنزَلْنَا
آيَةً مِنْ رَّبِّهِ إِتَّعَانَتْ أَصْحَابُ الْمَدِينَةِ
وَلِكُلِّ قَوْمٍ هَادٍ ﴿٨﴾

اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَحْمِلُ كُلُّ أُنْثَىٰ وَمَا تَغِيصُ
الْأَرْحَامُ وَمَا تَرْجَاوْنَ وَكُلُّ شَيْءٍ عِنْدَهُ
بِإِقْدَارٍ ﴿٩﴾

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْكَبِيرُ الْمُتَعَالِ ﴿١٠﴾

سَوَاءٌ مِّنْكُمْ مَّنْ أَسْرَأَ الْقَوْلَ وَمَنْ جَهَرَ
بِهِ وَمَنْ هُوَ مُسْتَخْفٍ بِاللَّيْلِ وَسَارِبٌ
بِالنَّهَارِ ﴿١١﴾

لَهُ مَعْقِبَاتٌ مِّنَ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ
يَحْفَظُونَهُ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا

vardır. Həqiqətən də, insanlar nəfslərində olanı dəyişmədikcə, Allah da onlarda olanı dəyişməz. Əgər Allah hər hansı bir qövmə pislik etmək istəsə, heç nə onun qarşısını ala bilməz. Onların Ondan başqa ixtiyar sahibi yoxdur.

12. *İldırım*dan qorxasınız və *yağışın yağmasına* ümid bəsləyəsiniz deyər sizə şimşək göstərən və *yağışla dolu* ağır buludları var edən Odur.

13. Göy gurultusu həmd edərək Ona təriflər deyir. Mələklər də Onun qorxusundan *təriflər deyirlər*. Allah ildırımlar göndərərək istədiyini vurur. Onlar Allah barəsində mübahisə edirlər. Halbuki O, şiddətli cəza verəndir.

14. Haqq çağırış yalnız Onadır. *Müşriklərin* Ondan başqa çağırdıqları isə, onlara heç bir şeylə cavab vermirlər. Onlar ağzına *su* çatsın deyər *uzaqdan* iki ovcunu suya açan kimsəyə bənzəyirlər. Halbuki *o kimsə suyu ovuclayıb içməyincə su onun ağzına çatan* deyildir. Doğrusu, kafirlərin duası azgınlıqdan başqa bir şey deyildir.

15. Göylərdə və yerdə olan məxluqlar da, onların kölgələri də səhər-axşam istər-istəməz Allaha səcdə edir.

16. De: "Göylərin və yerin Rəbbi kimdir?" De: "Allahdır!" De:

يَقُولُ حَتَّىٰ يُعْطُوا مَا بَأْنَفْسِهِمْ وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَالٍ ﴿١١﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ الْبَرْقَ خَوْفًا وَطَمَعًا وَيُنْشِئُ السَّحَابَ الثِّقَالَ ﴿١٢﴾

وَيُسَبِّحُ الرَّعْدُ بِحَمْدِهِ وَالْمَلَائِكَةُ مِنْ خِيفَتِهِ وَيُرْسِلُ الصَّوَاعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا مَنْ يَشَاءُ وَهُمْ يُجَادِلُونَ فِي اللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ الْحِسَالِ ﴿١٣﴾

لَهُ رَعْدُ الْعَصَا وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَسْتَجِيبُونَ لَهُمْ شَيْءٌ إِلَّا أَكْثِيطُ كَهْتِهِ إِلَى السَّمَاءِ لِيُبْعَثَ قَاهُ وَمَا هُوَ بِبَالِغِهِ وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿١٤﴾

وَلِلَّهِ يَسْجُدُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ طَوْعًا وَكَرْهًا وَظُلُمًا لَهُمْ بِالْعَذْوَةِ الْأَصَالِ ﴿١٥﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ قُلْ

“Siz Onu qoyub özlərinə nə bir fayda, nə də bir zərər verməyə qadir olmayanlarımı özünü də dost tutursunuz?” De: “Korla görən eyni ola bilərmi? Yaxud zülmətlə nur eyni ola bilərmi?” Yoxsa onlar Allaha, Onun yaratdığı kimi yaradan şəriklər tapdılar və *bu* yaradılış onlara bənzər göründü? De: “Hər şeyi yaradan Allahdır. O Təkdir, *hər şeyə* Qalib gələndir”.

17. O, göydən su endirir və vadilər ölçülərinə uyğun öz məcralarından daşaraq sel olub axır. Sel də üzə çıxmış bir köpüyü götürüb aparır. Bəzək şeyləri və ya *başqa* əşyalar düzəltmək üçün *insanların* odda qızdırıb əritdikləri şeylərin üstündə də buna bənzər bir köpük olur. Allah haqqa və batilə belə misallar çəkir. Köpük yox olub gedir, insanlara fayda verən şeylər isə yerində qalır. Budur Allahın çəkdiyi misallar!

18. Rəbbinin dəvətini qəbul edənlər üçün ən gözəl nemət – *Cənnət* hazırlanmışdır. Onun dəvətini qəbul etməyənlərə gəlincə, yer üzündə olan *var-dövlətin* hamısı, üstəlik bir o qədər də onların olsaydı, *əzabdan qurtarmaq üçün* onu mütləq fidyə verərdilər. Onlarla dəhşətli bir haqq-hesab çəkiləcəkdir. Onların sığınacaqları yer Cəhənnəmdir. Ora nə pis yataqdır!

أَوَلَمْ نَخْلُقْ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَمْلِكُونَ
لِأَنْفُسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَى
وَالْبَصِيرُ أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ أَمْ جَعَلُوا
لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا الْخَلْقَ فَتَشَبَّهَ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ قُلْ
اللَّهُ خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿١٧﴾

أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَالَتْ أَوْدِيَةٌ بِقَدَرِهَا
فَاتَّخَذَ السَّيْلُ رِبْدًا رَبِّمَا أَوْ مِمَّا يُوقَدُونَ عَلَيْهِ
فِي النَّارِ تَبِيعًا حَلِيقَةً أَوْ مِمَّا زِيدَ مِثْلَهُ
كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ وَالْبَطِلُ قَامًا الزَّيْدُ
وَمِمَّا هَبَّ جُفَاءً وَأَمَّا يَنْفَعُ النَّاسَ فَمَنْ كُتِبَ
فِي الْأَرْضِ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ الْأَمْثَالَ ﴿١٨﴾

لِلَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ أَحْسَنُ وَالَّذِينَ لَمْ
يَسْتَجِيبُوا لَهُ لَوْ أَنَّ لَهُمْ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ أُولَئِكَ لَهُمْ سُوءُ
الْحِسَابِ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَنَسِ الْيَهُودُ ﴿١٩﴾

19. Rəbbindən sənə nazil edilənin haqq olduğunu bilən kimsə, kora bənzəyə bilərmə? *Bundan* ancaq ağıl sahibləri ibrət alarlar.
20. O kəslər ki, Allaha verdikləri sözü yerinə yetirir və əhdi pozmurlar.
21. O kəslər ki, Allahın qovuşdurulmasını əmr etdiyi şeyləri qovuşdurur (qohumluq və qardaşlıq əlaqələrini möhkəmlədir), Rəbbindən qorxur və pis haqq-hesabdan çəkinirlər.
22. O kəslər ki, Rəbbinin Üzünü diləyərək səbir edir, namaz qılır, onlara verdiyimiz ruzidən gizli və aşkar xərcləyir və pisliyi yaxşılıqla dəf edirlər. Onlar üçün Axirət yurdu –
23. əməlisaleh ataları, zövcələri və övladları ilə birlikdə daxil olacaqları Ədn bağları hazırlanmışdır. Mələklər bütün qapılardan onların yanına daxil olub *deyəcəklər*:
24. “Səbir etdiyinizə görə sizə salam olsun! Axirət yurdunuz necə də gözəldir!”
25. Allahla əhd bağladıqdan sonra onu pozan, Allahın qovuşdurulmasını əmr etdiyi şeyləri kəsən və yer üzündə fitnə-fəsad törədənlərə gəlincə, onlar üçün lənət və pis yurd vardır.
26. Allah istədiyiinin ruzisini bol edər, *istədiyiininkini də* azaldar. Onlar

﴿ أَفَمَنْ يَمْلِكُ أَنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ الْحَقُّ كَمْ هُوَ أَعْمَى إِنَّمَا يَنْتَكِرُ الْؤُلُؤَ الْأَلْبَبِ ۝١٩﴾

الَّذِينَ يُؤْفُونَ بَعْدَ أَنْ يُعْهِدَ اللَّهُ لَهُمْ لَبِيقًا ۝٢٠

وَالَّذِينَ يَصِلُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيَخْشَوْنَ رَبَّهُمْ وَيَخَافُونَ سُوءَ الْحِسَابِ ۝٢١

وَالَّذِينَ صَبَرُوا ابْتِعَاءَ وَجْهِ رَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَدْرُسُونَ بِالْحَسَنَةِ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عُقْبَى الدَّارِ ۝٢٢

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ وَالْمَلَائِكَةُ يَدْخُلُونَ عَلَيْهِمْ مِنْ كُلِّ بَابٍ ۝٢٣

سَلَامٌ عَلَيْكُمْ مِمَّا صَبَرْتُمْ وَفَضْلًا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُعْطَوْنَ ۝٢٤

وَالَّذِينَ يَفْقُسُونَ عَهْدَ اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مِيثَاقِهِ وَيَقْطَعُونَ مَا أَمَرَ اللَّهُ بِهِ أَنْ يُوصَلَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْعَذَابُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ۝٢٥

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ وَفَرِحُوا

dünya həyatı ilə sevinirlər. Halbuki dünya həyatı axirətlə müqayisədə keçici bir zövqdür.

27. Kafir olanlar deyirlər: “Niyə ona Rəbbindən bir möcüzə endirilməyib?” De: “Şübhəsiz ki, Allah istədiyini sapdırır. *Təvbə edib Ona* üz tutan kimsəni isə doğru yola yönəldir”.

28. Bunlar, iman gətirənlər və qəlbləri Allahı zikr etməklə rahatlıq tapanlardır. Bilin ki, qəblər ancaq Allahı zikr etməklə rahatlıq tapır.

29. İman gətirib saleh əməllər edənlər üçün xoş güzəran və gözəl qayıdış yeri hazırlanmışdır.

30. Beləliklə, Biz səni özündən əvvəl neçə-neçə ümmətlər gəlib getmiş bir ümmətə göndərdik ki, onlar Mərhəmətli *Allahı* inkar etdikləri halda, sənə vəhy etdiyimizi onlara oxuyasan. De: “O, mənim Rəbbimdir. Ondən başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Mən yalnız Ona təvəkkül edir və Ona üz tutub *təvbə edirəm*”.

31. Əgər oxunan bir kitabla dağlar hərəkətə gətirilsəydi və ya onunla yer parçalansaydı və yaxud da onun sayəsində ölümlər danışsaydılar *o kitab yenə bu Quran olardı*. Lakin bütün işlər Allaha məxsusdur. İman gətirənlər hələ bilmirlərmi ki, əgər

بِالْحَيٰوةِ الدُّنْيَا وَمَا الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ اِلَّا مَتَعٌ ﴿٢٧﴾

وَيَقُوْلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا لَوْلَا اُنْزِلَ عَلَيْنَا اٰيَةٌ مِّنْ رَّبِّيْ قُلْ اِنَّ اللّٰهَ يُضِلُّ مَنْ يَّشَاءُ وَيَهْدِيْ اِلَيْهِ مَن يَّأْتِيْهِ ﴿٢٨﴾

الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَتَطْمَئِنُّ قُلُوْبُهُمْ بِذِكْرِ اللّٰهِ اِلَّا يَذْكُرِ اللّٰهَ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوْبُ ﴿٢٩﴾

الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ طُوبٰى لَهُمْ وَحَسَنَ مَّكَآبٍ ﴿٣٠﴾

كَذٰلِكَ اَرْسَلْنَاكَ فِيْ اُمَّةٍ قَدْ خَلَتْ مِن قَبْلِهَا اُمَمٌ لِّتَسْمَعُوْا عَلَيْنِهِمُ الَّذِيْ اُوْحِيَآ اِلَيْكَ وَهُمْ يَكْفُرُوْنَ بِالرَّحْمٰنِ قُلْ هُوَ رَبِّيْ لَا اِلٰهَ اِلَّا هُوَ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَالْيَوْمَ مَتَابٍ ﴿٣١﴾

وَلَوْ اَنَّ فِرْعٰنَ اَنَاسِیْرَتَ بِهٖ اِلْحِبَالٌ اَوْ قِطَعَتْ بِهٖ الْاَرْضُ اَوْ كُتِبَتْ بِهٖ الْمَوْتُ بَلْ لَّوْلٰهُ الْاَمْرُ جَمِیْعًا اَقْرَبُ بِاَنْفُسِ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اَنْ لَّوْشَءَ اللّٰهُ لَهْدٰی النَّاسَ جَمِیْعًا وَلَا یُنْزِلُ الَّذِيْنَ كَفَرُوْا نَصِیْبُهُمْ مِّمَّا صَبَّوْا فَاَرِیْهُ اَوْ

Allah istəsəydi, bütün insanları doğru yola yönəldərdi? Allahın vədi gəlincəyə qədər etdikləri əməllərə görə kafir olanlara müsibət üz verməkdə davam edəcək və ya onların yurdunun yaxınlığında dayanacaqdır. Şübhəsiz ki, Allah vədinə xilaf çıxmaz.

32. Səndən əvvəlki elçilərə də istehza edilmişdi. Mən kafirlərə möhlət verdim, sonra isə onları yaxaladım. *Bir görəydin onları cəzalandırmağım necə oldu!*

33. Hər kəsin qazandığını qoruyub saxlayan Allah, *buna qadir olmayan bütlər kimi ola bilərmir? Müşriklər isə Allaha şəriklər qoşurlar. De: "Onların adlarını söyləyin! Yoxsa siz Ona yer üzündə bilmədiyi şeyləri yaxud boş sözlərimi xəbər verirsiniz?"* Doğrusu, kafirlərə öz hiylələri gözəl göstərildi və onlar *doğru* yoldan çıxarıldılar. Allah kimi azdırsa, onu doğru yola yönəldən olmaz.

34. Onlara dünya həyatında əzab vardır. Axirət əzabı isə daha məşəqqətlidir. Onları Allahdan qoruyan olmaz.

35. Müttəqilərə vəd edilmiş Cənnətin vəsfi belədir; onun *ağacları* altından çaylar axar və onun yeməkləri də, kölgəsi də daimidir. Müttəqilərin aqibəti budur. Kafirlərin aqibəti isə Oddur.

تَحُلُّ قَرِيبًا مِّن دَارِهِمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ وَعْدَ اللَّهِ
إِنَّ اللَّهَ لَا يُخْلِفُ الْوَعْدَ ﴿٣٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ فَأَمَلْنَا
لِلَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَخِذُوا بِكَيْفٍ كَانَ
عِقَابِ ﴿٣٣﴾

أَفَمَن هُوَ قَائِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ
وَجَعَلَ اللَّهُ شُرَكَاءَ قُلُوبَهُمْ قُلُوبُهُمْ
بِمَا لَا يَعْلَمُونَ فِي الْأَرْضِ أَمْ يَظْهَرُونَ الْقَوْلُ
بَلْ زَيْنٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا مَكْرَهُمْ وَصَدُّوا عَنِ
السَّبِيلِ وَمَن يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٣٤﴾

لَهُمْ عَذَابٌ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ
أَشَقُّ وَمَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِن قَرَارٍ ﴿٣٥﴾

* مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وُعِدَ الْمُتَّقُونَ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ كُلَّمَا دَايَمُوا وَطَئَهَا
فِيهَا عُرْقِي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَعُفِّي
الْكُفْرِينَ النَّارُ ﴿٣٦﴾

36. Kitab verdiyimiz kəslər sənə nazil edilənə sevinirlər. Firqələr arasında eləsi də vardır ki, onun bir qismini inkar edirlər. De: "Mənə Allaha ibadət etmək və Ona şerik qoşmamaq əmr edilmişdir. Mən *sizi* yalnız Ona *ibadət etməyə* çağırıram və qayıdışım da yalnız Onadır!"

37. Beləliklə biz *Quramı* ərəbcə bir qanun olaraq nazil etdik. Əgər sənə gələn bu elmdən sonra onların istəklərinə tabe olsan, səni Allahdan nə bir himayə edən, nə də bir qoruyan olar.

38. Biz səndən əvvəl də elçilər göndərdik və onlara zövcələr və övladlar verdik. Heç bir elçi Allahın izni olmadan bir aya gətirə bilməzdi. Hər vaxtın bir yazısı var.

39. Allah *bu yazıdan* istədiyini silər, *istədiyini də* sabit saxlayar. Kitabın anası da Onun yanındadır.

40. Biz onlara vəd etdiyimizin bir qismini sənə göstərsək və ya *ondan öncə* səni öldürsək, *bil ki*, sənin öhdənə düşən ancaq təbliğ etməkdir. Haqq-hesab çəkmək isə Bizə aiddir.

41. Məgər *kafirlər* Bizim, yer üzünə gəlib onu *bəzi* tərəflərindən azaltdığımızı (müsəlmanların ixtiyarına verdiyimizi) görmürlərmi? Allah *istədiyi kimi* hökm verir. Onun hökmünü ləğv edən olmaz. O, tez haqq-hesab çəkəndir.

وَالَّذِينَ آمَنُوا هُمُ الْكَاتِبُونَ يَقْرَءُونَ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمِنَ الْأَحْزَابِ مَنْ يُنْكِرُ بَعْضَهُ قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَهُيْكُمْ أَدْعُوا وَإِلَهِهُ مَتَابِ ۖ

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ حُكْمًا وَعَذَابًا وَلَئِنْ أَتَيْتَ أَهْوَاءَهُمْ بَعْدَ مَا جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا وَاقٍ ۖ

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَاجًا وَذُرِّيَّةً وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِقَائِمَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ۖ

يَسْحَرُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُخَيِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ ۖ

وَإِنْ مَا نَرِيكَ بِعَصِ الْإِذْيِ نَعُدُّهُمْ أَوْلِيَّيَكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْكِتَابُ وَعَلَيْنَا الْحِسَابُ ۖ

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا نَأْتِي الْأَرْضَ نَنْقُصُهَا مِنْ أَطْرَافِهَا وَاللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِ وَهُوَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۖ

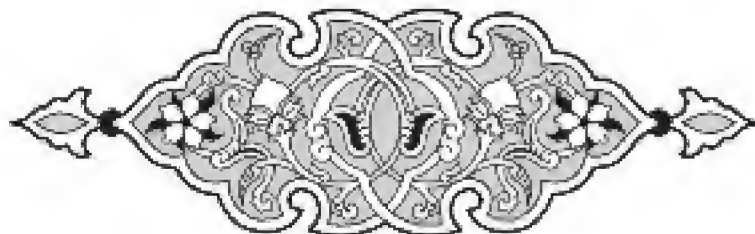

42. Onlardan əvvəlkilər də hiylə qurdular. Halbuki bütün hiylələr Allaha aiddir. O, hər kəsin nə qazandığını bilir. Kafirələr Axirət yurdunun kimin olacağını biləcəklər.

43. Kafirələr deyirlər: "Sən göndərilmiş elçi deyilsən!" De: "Mənimlə sizin aranızda Allahın və Kitabı bilən kimsələrin şahid olması yetər".

وَقَدْ مَكَرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلْيَعْلَمِ اللَّهُ الْمَكْرُ
جَمِيعًا يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ وَسِعِلَهُ
الْكُفْرُ لَعَنَ عَقْبَى الدَّارِ ﴿٤٣﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ كَفَرُوا أَأَنْتَ مُرْسَلٌ قُلْ
كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَمَنْ
عِنْدَهُ عِلْمُ الْكِتَابِ ﴿٤٣﴾

İbrahim surəsi

سُورَةُ اِبْرٰهِيْمَ

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Əlif. Ləm. Ra. *Bu*, insanları öz Rəbbinin izni ilə qaranlıqdan nura – Qüdrətli, Tərifəlayiq *Allahın* yoluna çıxartmaq üçün sənə nazil etdiyimiz bir Kitabdır.
2. O Allahın ki, göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Giriftar olacaqları şiddətli əzabdan dolayı vay kafirlərin halına!
3. O kəslər ki, dünyanı axirətdən üstün tutur, *insanları* Allah yolundan sapdırır və onu əyri göstərməyə çalışırlar. Onlar dərin bir azgınlıq içindədirlər.
4. Biz hər bir elçini ancaq öz xalqının dilində danışan göndərdik ki, *haqqı* onlara bəyan etsin. Allah istədiyini sapdırır, istədiyini də doğru yola yönəldir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
5. Biz Musanı möcüzələrimizlə göndərib *ona*: “Xalqını qaranlıqdan nura çıxart və Allahın günlərini onların yadına sal”- dedik. Şübhəsiz ki, bunda çox səbir və şükür edənlər üçün dəlillər vardır.
6. O zaman Musa öz xalqına demişdi: “Allahın sizə verdiyi neməti xatırlayın. O, sizi Firon əhlindən

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

الرَّحْمٰنِ الَّذِيْ اَرْسَلْنٰكَ بِالْحَقِّ لِنُخْرِجَ النَّاسَ
مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ بِاِذْنِ رَبِّهِمْ اِلَى
صِرَاطٍ الْعَزِيْزِ الْحَمِيْدِ ﴿١﴾

اللّٰهُ الَّذِيْ لَمْ يَخْلُقْ السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى
الْاَرْضِ وَوَعْدٌ لِّلْكَافِرِيْنَ مِنْ عَذَابٍ
شَدِيْدٍ ﴿٢﴾

الَّذِيْنَ يَسْتَحْبِبُوْنَ الْحَيٰوةَ الدُّنْيَا عَلَى
الْآخِرَةِ وَيَصُدُّوْنَ عَنْ سَبِيْلِ اللّٰهِ
وَيَبْغُوْنَهَا عَوْنًا اُولٰٓئِكَ فِى ضَلٰلٍ
بَعِيْدٍ ﴿٣﴾

وَمَا اَرْسَلْنَا مِنْ رَّسُوْلٍ اِلَّا يَلْسٰنُ
قَوْمِهٖ يَلْقٰىهُمْ لَهْمٌ مُّضِلٌّ لِّلّٰهِ مَنْ
يَشَآءُ وَيَهْدِيْ مَنْ يَشَآءُ وَهُوَ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ اَرْسَلْنَا مُوْسٰى بِآيٰتِنَا اَنْ اَخْرِجَ
قَوْمَكَ مِنَ الظُّلُمٰتِ اِلَى النُّوْرِ
وَلَا يَكْفُرْهُمْ بِآيٰتِنَا اللّٰهُ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ
لَاٰيٰتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُوْرٍ ﴿٥﴾

وَإِذْ قَالَ مُوْسٰى لِقَوْمِهٖ اذْكُرُوا نِعْمَةَ
اللّٰهِ عَلَيْكُمْ اِذَا اَنْجَاكُمْ مِنْ اِلٍ

xilas etdi. Onlar sizə ağır əzablar verir, oğlan uşaqlarımızı öldürür, qadınlarınızı isə sağ buraxırdılar. Bunda Rəbbinizdən sizin üçün böyük bir sınaq var idi”.

7. O zaman Rəbbiniz *belə* bildirmişdi:

“Əgər şükür etsəniz, sizə *olan nemətimi* artıraram, yox əgər nankorluq etsəniz, *bilin ki*, Mənim əzabım şiddətlidir”.

8. Musa dedi: “Əgər siz və yer üzündə olanların hamısı kafir olsanız, *Allaha heç bir zərər yetirə bilməzsiniz*, Çünki Allah, həqiqətən də, Zəngindir, Tərifəlayiqdir”.

9. Sizdən əvvəlkilərin – Nuh qövminin, Ad və Səməd *tayfalarının*, onlardan sonrakıların xəbərləri sizə gəlib çatmadımı? Onlar haqqında Allahdan başqa heç kəs *heç nə* bilmir. Elçiləri onlara açıq-aydın dəlillər gətirdilər. Onlar isə əllərini ağızlarının üstünə qoyub dedilər: “Biz sizinlə göndərilənlərə inanmırıq və bizləri dəvət etdiyiniz *tövhid* barəsində şübhə doğuran şəkk içindəyik!”

10. Elçiləri *onlara* dedilər: “Göyləri və yeri yaradan Allaha şəkk etməkmi olar? O, günahlarınızı bağışlamaq və sizə müəyyən vaxta qədər möhlət vermək üçün sizi *iman gətirməyə* çağırır”. Onlar dedilər: “Siz də bizim kimi ancaq bir insansınız. Bizi atalarımızın ibadət etdiklərindən

فِرْعَوْنَ يَسُومُونَكَ سُوءَ الْعَذَابِ
وَيَذْبَحُونَ أَبْنَاءَكَ كُفْرًا وَيَسْتَحْيُونَ
نِسَاءَكَ كُفْرًا فِي ذَلِكَ كُفْرٌ بِلَاءٍ مِّنْ
رَّبِّكَ عَظِيمٌ ①

وَإِذْ تَأَذَّنَ رَبُّكَ لَئِنْ شَكَرْتُمْ
لَأَزِيدَنَّكُمْ وَلَئِنْ كَفَرْتُمْ إِنَّ عَذَابِي
لَشَدِيدٌ ②

وَقَالَ مُوسَىٰ إِن تَكْفُرُوا أَنْتُمْ وَمَن
فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا فَأَنَا أَنفَىٰ حَيْدُ ③

الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ قَوْمٌ
نُوحٍ وَعَادٌ وَثَمُودُ وَالَّذِينَ مِن
بَعْدِهِمْ لَا يَعْلَمُهُمْ إِلَّا اللَّهُ جَاءَهُمْ
رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرَدُّوا أَعْيُنَهُمْ فِي
أَفْوَاهِهِمْ وَقَالُوا إِنَّا كَفَرْنَا بِمَا أُرْسِلْتُمْ
بِهِ وَإِنَّا لَفِي شَكٍّ مِّمَّا تَدْعُونَنَا إِلَيْهِ مُرِيبٌ ④

﴿ قَالَتْ رُسُلُهُمْ أَفِى اللَّهِ شَكٌّ فَاطِرِ
السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ يَدْعُوكُمْ لِيَغْفِرَ لَكُمْ
مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُم إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
قَالُوا إِنَّا أَنشَأَكُم مِّنْ أَشْرَارٍ يُذَبِّحُونَ
أَنفُسَهُمْ وَنِعَٰمًا كَانَ يَعْزُبُ عَنْهُمُ إِنَّا لَنَأْتِيهِمْ
بِسُلْطٰنٍ مُّبِينٍ ⑤

döndərmək istəyirsiniz. Elə isə bizə açıq-aydın bir dəlil gətirin”.

11. Elçiləri *onlara* dedilər: “Biz də sizin kimi bir insanıq. Lakin Allah Öz qullarından istədiyinə lütfkarlıq edir. Allahın izni olmadan biz sizə heç bir dəlil gətirə bilmərik. Qoy möminlər ancaq Allaha təvəkkül etsinlər.

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِنْ نَحْنُ إِلَّا بَشَرٌ
مِثْلُكُمْ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَمُنُّ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ
مِنْ عِبَادِهِ وَمَا كَانَ لَنَا أَنْ نَأْتِيَكُمْ
بِسُلْطَانٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَىٰ اللَّهِ
فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

12. *Allah* bizə yollarımızı göstərdiyi halda, biz nə üçün Allaha təvəkkül etməyəcək? Sizin bizə verdiyiniz əziyyətlərə dözəcəyik. Qoy təvəkkül edənlər ancaq Allaha təvəkkül etsinlər”.

وَمَا لَنَا أَلَّا تَتَوَكَّلَ عَلَى اللَّهِ وَقَدْ هَدَانَا
سُبُلَنَا وَلْيَصِирَنَّ عَلَىٰ مَاءٍَادِيْتُمْوُنَا وَعَلَىٰ
اللَّهُ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿١٢﴾

13. Kafir olanlar öz elçilərinə dedilər: “Sizi ya öz torpağımızdan qovacağıq, ya da mütləq dinimizə qayıdacaqsınız!” Rəbbi də onlara belə vəhy etdi: “Biz zalımları mütləq məhv edəcəcək

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُمْ
مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُوْدُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ
إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ أَنَّهُ لَا يَكُنَّ الظَّالِمِينَ ﴿١٣﴾

14. və onlardan sonra sizi o yerdə sakin edəcəyik. Bu, hüsurumda durmaqdan qorxanlar və təhdidimdən çəkinənlərə aiddir”.

وَلَنُشْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِنۢ بَعْدِهِمْ
ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ ﴿١٤﴾

15. *Elçilər* qələbə istədilər. Hər bir inadkar dikbaş da ziyana uğradı.

وَأَسْتَفْتَحُوا وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ﴿١٥﴾

16. Qabaqda onu Cəhənnəm gözləyir; *orada* ona irinli su içirdiləcəcək.

مِّنْ وَرَآيِهِ جَهَنَّمُ يُسْقَىٰ مِنْ مَّاءٍ صَدِيدٍ ﴿١٦﴾

17. O bunu qurtum-qurtum içəcəcək, amma onu uda bilməyəcəkdir. Ona hər yandan ölüm gələcək, lakin O,

يَجْرَعُهُ، وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُ، وَيَأْتِيهِ
الْمَوْتُ مِنْ كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ

ölməyəcəkdir. Bunun ardınca da ağır bir əzab gələcəkdir.

18. Rəbbini inkar edənlərin məsəli – onların əməlləri, qasırgalı bir gündə küləyin şiddətlə sovurduğu külə bənzəyir. Onlar gördükləri işlərə görə savab qazanmazlar. Dərin azgınlıq da elə budur.

19. Allahın göyləri və yeri haqq ilə (ədalətlə) yaratdığını görmürsənmi? Əgər O, istəsə, sizi yox edib yerinizə yeni bir məxluq gətirər.

20. Bu, Allah üçün çətin deyildir.

21. *Axirət günü* hamı Allahın hüsuruna çıxarılacaq və zəiflər təkabbürlük göstərənlərə deyəcəklər: “Biz sizə tabe idik. *İndi* siz, Allahın əzabını, qismən də olsa, bizdən sovuşdura bilərsinizmi?” Onlar deyəcəklər: “Əgər Allah bizi doğru yola yönəltsəydi, biz də sizə doğru yolu göstərərdik. *İndi* qəm çəksək də, səbir etsək də bizim üçün eynidir. *Çünki* bizim üçün qurtuluş yeri yoxdur”.

22. İş bitdikdə şeytan deyəcək: “Həqiqətən də, Allah sizə gerçək vəd vermişdi. Mən də sizə vəd vermişdim, lakin *vədimə* xilaf çıxdım. Mənim sizin üstünüzdə heç bir hökmranlığım yox idi. Mən sizi *azgınlığa* dəvət etdim, siz də *dəvətimi* qəbul etdiniz. Buna görə də mənə yox, özünüzdü qınayın. Nə mən sizin

وَمِنْ ذُرِّيَّتِهِ عَذَابٌ غَلِيظٌ ﴿١٨﴾

مَثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ
كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ
عَاصِفٍ لَا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَى
شَيْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الصَّلَٰلُ الْبَعِيدُ ﴿١٩﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
بِالْحَقِّ ۚ إِنَّ يَأْتِيَنَّكَ يَوْمَ الْقِيَامِ خَلْقٌ
جَدِيدٌ ﴿٢٠﴾

وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢١﴾

وَيَذَرُوا لِلَّهِ جَمِيعًا فَقَالَ الصُّعْفَقَانِ لِلَّذِينَ
أَسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فَمَا كُنَّا
مُعْتَبَرِينَ عَمَّا مِنْ عَذَابِ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ ۚ قَالُوا
لَوْ هَدَّٰنَا اللَّهُ لَهْدَيْنَا لَكُمْ سَوَاءً عَلَيْنَا
أَجْرَعْنَا أَمْ صَبَّرْنَا مَا لَنَا مِنْ مَّجِيصٍ ﴿٢٢﴾

وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ
وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدْتُكُمْ
فَأَخْلَفْتُكُمْ وَمَا كَانَ لِي عَلَيْكُمْ
مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا أَنْ دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ
لِي ۚ فَلَا تَلُمُونِي وَلُومُوا أَنْفُسَكُمْ مَا أَنَا
بِمُضِرِّكُمْ وَمَا أَنَا بِمُضِرِّخٍ لَكُمْ
كَفَرْتُمْ بِمَا أَشْرَكْتُمْ مِنْ قَبْلُ ۚ إِنَّ

köməyinizə çata bilərəm, nə də siz mənim köməyimə çata bilərsiniz. Heç şübhəsiz ki, mən əvvəllər də sizin məni *Allaha* şərikin qoşmağınızı rədd etmişdim". Həqiqətən, zalımlar üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlanmışdır.

23. İman gətirib saleh əməllər edənlər isə *ağacları* altından çaylar axan, Rəbbinin izni ilə içində əbədi qalacaqları Cənnət bağlarına daxil ediləcəklər. Onların orada qarşılaşarkən *bir-birinə* deyəcəkləri söz: "Salam!" olacaqdır.

24. Allahın necə məsəl çəkdiyini görmürsənmi? Güzəl söz (lə ilahə illəllah) kökü *yerdə* möhkəm olan, budaqları isə göyə yüksələn gözəl bir ağac kimidir.

25. O *ağac* Rəbbinin izni ilə öz bəhrəsini hər zaman verir. Allah insanlar üçün misallar çəkir ki, bəlkə, düşündüb ibrət alsınlar.

26. Pis söz isə yerdən qoparılmış və artıq kökü üstə dura bilməyən pis bir ağaca bənzəyir.

27. Allah iman gətirənləri dünya həyatında da, axirətdə də möhkəm sözlə sabit saxlayar. Allah zalımları sapdırar. Allah istədiyini edir.

28. Məgər sən Allahın nemətlərini küfrə dəyişənləri və öz xalqını

الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٥﴾

وَأَدْخِلْ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ تَجِيئُ لَهُمْ فِيهَا سَلَامٌ ﴿٥٦﴾

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ صَرَّبَ اللَّهُ مَثَلًا كَلِمَةً طَيِّبَةً كَشَجَرَةٍ طَيِّبَةٍ أَصْلُهَا ثَابِتٌ وَفَرْعُهَا فِي السَّمَاءِ ﴿٥٧﴾

تُؤْتِي أُكْلَهَا كُلَّ حِينٍ بِإِذْنِ رَبِّهَا وَسَصْبُرُ اللَّهِ الْأَمْثَالُ لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثِّلَتْ مِنْ تَوَقُّ الْأَرْضِ مَا لِلْهَائِمِ قَرَارٌ ﴿٥٩﴾

يُخَيِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَيُخَيِّلُ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَيَفْعَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ ﴿٦٠﴾

﴿ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ

həlak yurduna sürükləyənləri görmürsənmi?

29. Onlar Cəhənnəmə girəcəklər. Ora necə də pis yaşayış yeridir.

30. Onlar *insanları* Allah yolundan sapdırmaq üçün *bütləri* Ona tay tutdular. De: "*Hələlik əylənin! Şübhəsiz ki, dönüşünüz Odadır*".

31. İman gətirən qullarıma de ki, namaz qılsınlar, alış-verişin və dostluğun olmayacağı bir günün gəlməsindən əvvəl onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* gizli və aşkar xərcləsinlər.

32. *O mərhəmətli* Allah ki, göyləri və yeri yaratdı, göydən su endirib onunla sizin üçün *növbənöv* məhsullardan ruzi yetişdirdi, əmri ilə dənizdə üzmək üçün gəmiləri sizin ixtiyarınıza verdi və çayları sizə ram etdi;

33. *Müəyyən edilmiş yolla* daim hərəkət edən günəşi və ayı sizə tabe etdi; gecəni və gündüzü sizə ram etdi.

34. O sizə istədiyiniz hər şeydən vermişdir. Əgər Allahın nemətlərini sayacaq olsanız, onları sayıb qurtara bilməzsınız. Həqiqətən, insan çox zalım, çox nankordur.

35. Bir zaman İbrahim demişdi: "Ey Rəbbim! Bu şəhəri əmin-amanlıq yurdu et. Məni və oğullarımı bütlərə tapınmaqdan uzaqlaşdır.

كُفْرًا وَاحْتَلُوا قَرْمَهُمْ ذَا الْبَوَارِ ﴿٣٥﴾

جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَبِئْسَ الْقَرَارُ ﴿٣٦﴾

وَجَعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلُّوا عَنْ سَبِيلِهِ ﴿٣٧﴾
قُلْ تَمَتَّقُوا فَإِن مَّصِيرَكُمْ إِلَى النَّارِ ﴿٣٨﴾

قُلْ لِّعِبَادِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا يُقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَيُؤْتُوا زَكَاةً وَسَرَائِرَ أَعْيُنِهِمْ مِن قَبْلِ
أَن يَأْتِيَهُم يَوْمٌ لَا يَنصُرُهُمْ فِيهِ وَلَا يَخْلُجُونَ ﴿٣٩﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ
الشَّجَرَاتِ رِزْقًا لَّكُمْ وَسَخَّرَ لَكُمُ الْفَلَكَ
لِتَجْرِيَ فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ وَسَخَّرَ لَكُمُ
الْأَنْهَارَ ﴿٤٠﴾

وَسَخَّرَ لَكُمُ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبَيْنِ
وَسَخَّرَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴿٤١﴾

وَأَنشُرْكُمْ مِنْ كُلِّ مَآسٍ تُشْمُونَ وَإِن
تَعُدُّوا نِعْمَتَ اللَّهِ لَا تَحْصُوهَا إِنَّا إِلَٰهٌ
نَّظِيرُكُمْ كَفَارًا ﴿٤٢﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ رَبِّ اجْعَلْ هَذَا الْبَلَدَ
ءَامِنًا وَاجْعَلْنِي وَبَنِيَّ أَن نَعْبُدَ الْأَصْنَامَ ﴿٤٣﴾

36. Ey Rəbbim! Həqiqətən də, onlar çox adamı azdırıblar. Kim mənə tabe olsa, o, məndəndir. Kim də mənə asi olsa, *bilsin ki*, Sən Bağışlayansan, Rəhmlisən.

رَبِّ إِنَّهُمْ أَضَلُّوا كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ
مَنْ يَّعْبُدْ فَإِنَّهُ رَبِّي وَمَنْ عَصَانِي فَإِنَّكَ
عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٣٦﴾

37. Ey Rəbbimiz! Mən nəslimdən bəzisini Sənin mühafizə olunan Evinin yaxınlığında, heç bir bitki olmayan bir vadidə sakin etdim. Ey Rəbbimiz! Onlar namaz qılsınlar deyə *bələ etdim*. İnsanların bir qisminin qəlbini onlara meylli et və onlara *növbənöv* məhsullardan ruzi ver ki, bəlkə şükür etsinlər.

رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيْرِ ذِي
زَرْعٍ عِنْدَ بَيْتِكَ الْمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُوا
الصَّلَاةَ فَاجْعَلْ أَفْئِدَةً مِنَ النَّاسِ تَهْوِي
إِلَيْهِمْ وَارْزُقْهُمْ مِنَ الثَّمَرَاتِ لَعَلَّهُمْ
يَشْكُرُونَ ﴿٣٧﴾

38. Ey Rəbbimiz! Sən bizim nəyi gizli saxladığımızı və nəyi aşkara çıxartdığımızı bilirən. Nə yerdə, nə də göydə heç bir şey Allahdan gizli qalmaz.

رَبَّنَا إِنَّكَ تَعْلَمُ مَا نُخْفِي وَمَا عَلَّمْنَا وَمَا
يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
السَّمَاءِ ﴿٣٨﴾

39. Qoca vaxtında mənə İsmaili və İshaqı bəxş edən Allaha həmd olsun! Həqiqətən, Rəbbim duaları eşidəndir.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَهَبَ لِي عَلَى الْكِبَرِ
إِسْمَاعِيلَ وَإِسْحَاقَ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ
الدُّعَاءِ ﴿٣٩﴾

40. Ey Rəbbim! Məni də, nəslimdən olanları da namaz qılan et! Ey Rəbbimiz! Duamı qəbul elə!

رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي
رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ ﴿٤٠﴾

41. Ey Rəbbimiz! Haqq-hesab günü məni, valideynlərimi və möminləri bağışla!"

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ
يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ ﴿٤١﴾

42. Zalımların etdikləri əməllərdən Allahın xəbərsiz olduğunu sanma. Allah sadəcə onları *cəzalandırmağı* gözlərin bərələ qalacağı günə saxlayır.

وَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ غَافِلًا عَمَّا يَعْمَلُ
الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى يَوْمٍ تَشْخَصُ
فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿٤٢﴾

43. *O gün* onlar başlarını yuxarı qaldıraraq *carçıya doğru* tələsəcəklər. Onlar özlərinə belə dönüb baxmayacaq və onların qəlbi də bomboş qalacaqdır – *qorxudan bütün başqa duyğulardan xali olacaqdır*.
44. İnsanları onlara əzab gələcəyi günlə qorxut. *O gün* zalımlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bizə yaxın bir vaxta qədər möhlət ver ki, sənin dəvətini qəbul edək və elçilərin arxasınca gedək”. *Onlara deyiləcəkdir*: “Məgər əvvəllər siz *dünyadan köçməyəcəyiniz* barədə and içməmişdiniz?!”
45. Siz özlərinə zülm edənlərin yurdlarında sakit oldunuz. Onlara nələr etdiyimiz sizə aydın oldu və sizə misallar da çəkdik”.
46. *Zalımlar* öz hiylələrini qururdular. Halbuki onların hiyləsi Allaha bəlli idi. Onların hiyləsi ilə dağlar yerindən tərpənən deyildir.
47. Allahın Öz elçilərinə verdiyi vədə xilaf çıxacağını sanma. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, intiqam almağa qadirdir.
48. *O gün* yer başqa bir yerlə, göylər də *başqa göylərlə* əvəz olunacaq və *insanlar* Tək olan, hər şeyə Qalib gələn Allahın hüzurunda duracaqlar.

مُطَاعِينَ مُقْنِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْئِدَتُهُمْ هَوَاءٌ ﴿٤٣﴾

وَأَنْذِرِ النَّاسَ يَوْمَ يَأْتِيهِمُ الْعَذَابُ فَيَقُولُ الَّذِينَ ظَلَمُوا رَبَّنَا آخِزْنَا إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ نَّجِبْ دَعْوَتَكَ وَتَتَّبِعِ الرَّسُولَ الْوَلَّىٰ تَكُونُوا أَقْسَمْتُمْ مِنْ قَبْلِ مَا أَكُفُّ مِنْ زَوَالٍ ﴿٤٤﴾

وَسَكَنتُمْ فِي مَسْكَانٍ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ وَنَبَّيْنَا لَكُمْ كَيْفَ فَعَلْنَا بِهِمْ وَضَرَبْنَا لَكُمْ الْأَمْثَالَ ﴿٤٥﴾

وَقَدْ مَكَرُوا وَمَكْرُهُمْ وَعِنْدَ اللَّهِ مَكْرُهُمْ وَإِنْ كَانَ مَكْرُهُمْ لِتَزُولَ مِنْهُ الْجِبَالُ ﴿٤٦﴾

فَلَا تَحْسَبَنَّ اللَّهَ مُخْلِفَ وَعْدِهِ رُسُلَهُ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ ذُو انتِقَامٍ ﴿٤٧﴾

يَوْمَ يُبَدِّلُ الْأَرْضَ غَيْرَ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ وَتَرَوُنَّ الْجُودِ الْقَهَّارِ ﴿٤٨﴾

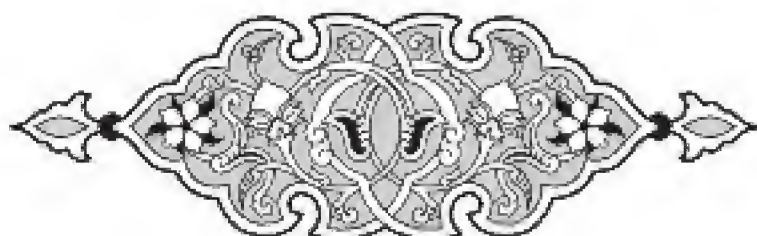
49. O gün günahkarları zəncirlənmiş görəcəksən.
50. Onların paltarları qatrandan olacaq, üzlərini də alov bürüyəcəkdir.
51. Allah hər kəsə qazandığının əvəzini vermək üçün *belə edəcəkdir*. Həqiqətən, Allah tez haqq-hesab çəkəndir.
52. Bu *Quran* insanlar üçün bir bildirişdir. Qoy onunla həm qorxsunlar, həm Allahın Tək İlah olduğunu bilsinlər, həm də ağıl sahibləri düşünüb ibrət alsınlar.

وَنَرَى الْمُجْرِمِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ۝

سَرَابِيلُهُمْ مِنْ قَطَرَانٍ وَتَعَشَّىٰ وُجُوهُهُمْ النَّارُ ۝

لِيَجْزِيَ اللَّهُ كُلَّ نَفْسٍ مَا كَسَبَتْ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝

هَذَا بَلَاغٌ لِلنَّاسِ وَلِيُنذِرُوا بِهِ وَيَسْمَعُوا أَلَمَ هَؤُلَاءِ وَحِدِّ وَلِيَذَّكَّرُوا ۝
الْأَلْبَابِ ۝

əl-Hicr
(«Hicr») surəsi

سُورَةُ الْحَجَرِ

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Əlif. Ləm. Ra. Bunlar Kitabın və açıq-aydın Quranın ayələridir.
2. Kafirlər mütləq müsəlman olmalarını arzulayacaqlar.
3. Qoy onlar *bir müddət* yeyib-içsinlər, əylənsinlər və xəm xəyallar onların başlarını qatsın. Tezliklə biləcəklər.
4. Məhv etdiyimiz hər bir diyarın məlum bir yazısı var idi (həlak olacaqları vaxt əvvəlcədən müəyyən edilmişdi).
5. Heç bir ümmət öz əcalini nə qabaqlaya bilər, nə də yubada bilər.
6. *Kafirlər* dedilər: “Ey özünə Zikr nazil edilən kəs! Doğrudan da, sən dəlilsən.
7. Əgər doğru danışanlardansansa, nəyə görə *dediyinə şahidlik edə bilən* mələkləri bizə gətirmirsən?”
8. Biz mələkləri ancaq haqqı *bərqərar etmək* üçün endiririk. O zaman kafirlərə möhlət verilməz.
9. Şübhəsiz ki, Zikri Biz nazil etdik, əlbəttə, Biz də onu qoruyacağıq.

الرُّفُكُ ذَٰلِكَ مَا كُنْتَ أَتَىٰ كَتَبَ وَفُتْرًا إِن
مُتَيْنِ ①

رُتْمَا يَوْمَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَّكَا لُؤَا
مُسْلِمِينَ ②

ذَرَهُمْ بَأْكَفَ لَوَّيْتُمْ تَعْمَرُوا وَلَهُمْ أَلَامٌ
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ③

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا وَلَهَا كِتَابٌ
مَّعْلُومٌ ④

مَا تَسْبِقُ مِنْ أُمَّةٍ أَهْلَهَا وَمَا يَسْتَجِزُونَ ⑤

وَقَالُوا يَا أَيُّهَا الَّذِي نُزِّلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ
إِنَّكَ لَمَجْنُونٌ ⑥

لَوْ مَا قَالَيْنَا يَا مَلَكُوتُكَ إِن كُنْتَ مِنَ
الصَّادِقِينَ ⑦

مَا نَزَّلَ الْمَلَكُوتُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَا كَانُوا
إِذَا مُنْظَرِينَ ⑧

إِنَّا نَحْنُ نُزِّلُ الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ⑨

10. Biz səndən öncə də əvvəlki millətlərə
elçilər göndərmişdik.

11. Onlara elə bir elçi gəlməzdi
ki, ona istehza
etməsinlər.

12. Beləcə, Biz küfrü günahkarların
qəlbinə yeridirik.

13. Onlar *hələ də Qurana* inanmırlar.
Halbuki əvvəlkilərin başına gələnlər
onlara bəllidir.

14. Əgər onlara göydən bir qapı
açısaydıq və onlar dayanmadan oraya
qalxsaydılar,

15. *yenə də inanmayıb*: “Gözlərimiz
dumanlanmış, daha doğrusu biz
sehrlənmişik” – deyərdilər.

16. Biz səmada bürclər yaratdıq və onu
baxanlar üçün bəzədik.

17. Onları qovulmuş hər bir şeytandan
qoruduq.

18. Ancaq şeytanlardan kim göy əhlinin
danışıqlarına xəlvətə qulaq assa,
onu yandırıp yaxan alov təqib edir.

19. Biz yeri döşədik, orada möhkəm
dağlar yerləşdirdik və orada
hər şeydən lazım olduğu qədər
yetişdirdik.

20. Orada həm sizin üçün, həm də sizin
ruzi vermədikləriniz üçün dolanışq
vasitələri yaratdıq.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي شَيْعِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٠﴾

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿١١﴾

كَذَلِكَ نَسْلُكُهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿١٢﴾

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ وَقَدْ خَلَتْ سُنَّةُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣﴾

وَلَوْ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ بَابًا مِنَ السَّمَاءِ فَظَلُّوا
فِيهِ يَمْرُجُونَ ﴿١٤﴾

لَقَالُوا إِنَّمَا سُحُبٌ مَكْنُونَةٌ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
مَسْحُورُونَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ جَعَلْنَا فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا وَزَيَّنَّاهَا
لِلنَّظِيرِ ﴿١٦﴾

وَحَفِظْنَاهَا مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ ﴿١٧﴾

إِلَّا مَنِ اسْتَرَقَ السَّمْعَ فَاتَّبَعَهُ ۚ وَشِهَابٌ
مُبِينٌ ﴿١٨﴾

وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ مَوْزُونٍ ﴿١٩﴾

وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعِيشَ ۚ وَمَنْ لَكُمْ لَشُكْرُهُ
يَرْذِقِينَ ﴿٢٠﴾

21. Elə bir şey yoxdur ki, onun xəzinələri Bizdə olmasın. Biz onu ancaq müəyyən ölçüdə endiririk.
22. Biz küləkləri dövləndirici – *buludlarda su əmələ gətirən, bitkiləri tozlandırıan bir vasitə* kimi göndərdik, göydən yağmur yağdırıb onu sizə içirtdik. *Belə olmasaydı, siz onu yığıb saxlaya bilməzdiniz.*
23. Şübhəsiz ki, Biz həm dirildir, həm də öldürürük və *hər şeyə* varis olan da Bizik.
24. Həqiqətən, sizdən əvvəl gəlib-gedənləri də bilirik, sonra kimlərin gələcəyini də bilirik.
25. Həqiqətən, Rəbbin onları *bir yerə* toplayacaq. Çünki O, Hikmətlidir, Biləndir.
26. Biz insanı başqa şəkllə düşmüş qara palçıqdan, *toxunduqda saxsı kimi* səs çıxaran quru gildən yaratdıq.
27. Cənləri isə daha öncə qızmar (öldürücü) alovdan yaratmışdıq.
28. Bir zaman Rəbbin mələklərə dedi: “Mən başqa şəkllə düşmüş qara palçıqdan, *toxunduqda saxsı kimi* səs çıxaran quru gildən insan yaradacağam!
29. Mən ona biçim verib Öz ruhumdan üfürdüyüm zaman siz ona səcdə edin!”

وَأَنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا عِنْدَنَا خِزْيُئُهُ وَمَا نُنَزِّلُهُ إِلَّا بِقَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٢١﴾

وَأَرْسَلْنَا الرِّيحَ لَوْفِحَ فَإَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَمْشَيْتُمْ كُفْرًا وَمَا أَنْشَرْنَاهُ إِلَّا رِجْزَ بَئِينٍ ﴿٢٢﴾

وَلَا نَالِ الْخُسْفَىٰ وَنُفِيتُ وَنَحْنُ الْوَارِثُونَ ﴿٢٣﴾

وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَقْدِمِينَ مِنْكُمْ وَلَقَدْ عَلِمْنَا الْمُسْتَأْخِرِينَ ﴿٢٤﴾

وَأَنَّ رَبَّكَ هُوَ يَجْشُرُهُمْ إِنَّهُمْ حَكِيمٌ عَلِيمٌ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٦﴾

وَالْحَاآنَ خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ مِنْ نَارِ السَّمُومِ ﴿٢٧﴾

وَإِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَلِّقُ بَشَرًا مِنْ صَلْصَالٍ مِنْ حَمَإٍ مَسْنُونٍ ﴿٢٨﴾

وَإِذْ أَسْرَوْنَاهُ وَفَقَّحْتُمْ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٢٩﴾

30. Mələklərin hamısı *ona* səcdə etdilər.

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَتْمَعُونَ ﴿٣٠﴾

31. Yalnız İblisdən başqa. O, səcdə edənlər arasında olmaqdan imtina etdi.

إِلَّا إِبْلِيسَ أَنَّىٰ أَن يَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣١﴾

32. *Allah* dedi: “Ey İblis! Nə üçün sən səcdə edənlər arasında deyilsən?”

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ ﴿٣٢﴾

33. *İblis* dedi: “Sənin, başqa şəkllə düşmüş qara palçıqdan, *toxunduqda saxsı kimi* səs çıxaran quru gildən yaratdığın insana səcdə etmək mənə yaraşmaz!”

قَالَ لَوْ كُنْ لَأَسْجُدَ لِبَشَرٍ خَلَقْتَهُ مِن صَلَاسِلٍ مِّنْ حَمَلٍ مَّسْنُونٍ ﴿٣٣﴾

34. *Allah* dedi: “Oradan çıx! Artıq sən qovuldun.

قَالَ فَاخْرُجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٣٤﴾

35. Haqq-hesab gününə qədər sənə lənət olacaqdır”.

وَأَن نَّعَذِّبَكَ أَلَّا تَكُونَ مِنَ الْكَاسِبِينَ ﴿٣٥﴾

36. *İblis* dedi: “Ey Rəbbim! Onların dirildiləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver”.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٣٦﴾

37. *Allah* dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən.

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٣٧﴾

38. Ancaq məlum vaxtın gününə qədər”.

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٣٨﴾

39. *İblis* dedi: “Ey Rəbbim! Sən mənə yoldan çıxartdığına görə, mən də yer üzündə onlara *pis işləri* gözəl göstərib onların hamısını azdıracağam.

قَالَ رَبِّ بِمَا أَغْوَيْتَنِي لَأُزَيِّنَنَّ لَهُمْ فِى الْأَرْضِ وَلَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٣٩﴾

40. Yalnız Sənin seçilmiş, *ixlaslı* qullarından başqa”.

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

41. *Allah* dedi: “Bu, Mənə tərəf gətirib çıxaran düz yoldur.

قَالَ هَذَا صِرَاطٌ عَلَىٰ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤١﴾

42. Şübhəsiz ki, qullarım üzərində sənə heç bir hökmün yoxdur. Yalnız sənə uyan azğınlardan başqa”.

43. Həqiqətən, Cəhənnəm onların hamısına vəd olunmuş yerdir.

44. Onun yeddi qapısı vardır. Hər qapı üçün onlardan müəyyən bir dəstə təyin olunmuşdur.

45. Sözsüz ki, müttəqilər Cənnət bağlarında və çeşmələr başında olacaqlar.

46. *Onlara deyiləcək:* “Oraya sağ-salamat və xatircəmliklə daxil olun!”

47. Biz onların köksündəki kin-küdurəti çıxarıb kənar etdik. Onlar taxtlar üzərində qarşı-qarşıya əyləşən qardaşlar olacaqlar.

48. Onlara orada heç bir yorğunluq toxunmayacaq və onlar oradan çıxarılmayacaqlar.

49. Qullarıma xəbər ver ki, Mən Bağışlayanam, Rəhmliyəm.

50. Əzabım isə ağırılı-acılı əzabdır.

51. Onlara İbrahimin qonaqları barəsində də xəbər ver.

52. O zaman onlar İbrahimin yanına daxil olub: “Salam!”– dedilər. *İbrahim:* “Biz sizdən ehtiyat edirik!”– dedi.

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ ﴿٤٢﴾

وَأَنَّ جَهَنَّمَ لَمَوْعِدُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٣﴾

لَهَا سَبْعَةُ أَبْوَابٍ لِّكُلِّ بَابٍ مِنْهُمْ جُزْءٌ مَّقْسُومٌ ﴿٤٤﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٤٥﴾

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامَةٍ أَمِينٍ ﴿٤٦﴾

وَنَزَعْنَا مَا فِي صُدُورِهِمْ مِنْ غَلٍّ إِخْوَانًا عَلَى سُرُرٍ مُّقْتَرِبِينَ ﴿٤٧﴾

لَا يَمَسُّهُمْ فِيهَا هَاصِبٌ وَمَا هُمْ بِمُنْجَرَجِينَ ﴿٤٨﴾

* نَبِّئْ عِبَادِي أَنِّي أَنَا الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٤٩﴾

وَأَنَّ عَذَابِي هُوَ الْعَذَابُ الْأَلِيمُ ﴿٥٠﴾
وَنَبِّئُهُمْ عَنْ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٥١﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ إِنَّا مِنْكُمْ وَجِلُونَ ﴿٥٢﴾

53. *Mələklər*: “Qorxma! Həqiqətən, biz səni bilikli bir oğulla müjdələyirik!” – dedilər.

54. *İbrahim* dedi: “Qocalıq məni haqladığı bir vaxtda mənə müjdə verirsiniz? Məni nə ilə müjdələyirsiniz?”

55. Onlar dedilər: “Biz sənə həqiqətlə müjdə veririk. Sən ümidini üzənlərdən olma!”

56. *İbrahim* dedi: “*Doğru yoldan* azanlardan başqa Rəbbinin mərhəmətindən kim ümidini üzər?”

57. *İbrahim* dedi: “Ey elçilər! Vəzifəniz nədir?”

58. Onlar dedilər: “Biz günahkar adamları *məhv etməyə* göndərilmişik;

59. yalnız Lutun ailəsindən başqa. Biz onların hamısını xilas edəcəyik.

60. *Lutun* arvadından başqa. Biz onun geridə *əzab içində* qalanlardan olmasına qərar verdik”.

61. Elçilər Lut əhlinin yanına gəldikdə

62. o dedi: “Siz yad adamlarsınız!”

63. Onlar dedilər: “Xeyr, biz sənin yanına onların şübhə etdiyi *əzab* ilə gəlmişik.

64. Biz sənin yanına doğru xəbərlə gəlmişik. Həqiqətən də, biz doğru danışanlarıq.

قَالُوا لَا تَوْجَلْ إِنَّا نُبَشِّرُكَ بِغُلَامٍ عَلِيمٍ ﴿٥٣﴾

قَالَ أَتُبَشِّرُنِي عَلَىٰ أَن مَّسِيَ الْكِبَرُ فِيمَنِّي يُبَشِّرُونِ ﴿٥٤﴾

قَالُوا بَشِّرُكَ بِالْحَقِّ فَلَا تَكُن مِّنَ الْقَانِطِينَ ﴿٥٥﴾

قَالَ وَمَن يَقْنَطُ مِن رَّحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الصَّالُونَ ﴿٥٦﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٧﴾

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَىٰ قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٥٨﴾

إِلَّا آلَ لُوطَ إِنَّا لَمَجُوهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٩﴾

إِلَّا أَمْرًا نَّهْ. فَذَرْنَا إِنَّمَا لَعْنُ الْعَالَمِينَ ﴿٦٠﴾

فَلَمَّا جَاءَ آلَ لُوطَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٦١﴾

قَالَ إِنَّكُمْ قَوْمٌ مَّنكُرُونَ ﴿٦٢﴾

قَالُوا بَلْ جِئْنَاكَ بِمَا كُنتَ تَلُوفُ ۖ يَمْتَرُونَ ﴿٦٣﴾

وَأَتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٦٤﴾

65. Gecənin bir vaxtı ailəni yola çıxart
və özün də onların arxasınca get.
Sizdən heç kəs çevrilib arxaya
baxmasın. Sizə əmr olunan yərə
yollanın”.

66. Biz ona vəhy etdik ki,
sübh çağı onların kökü
kəsiləcək.

67. Şəhər əhalisi bir-birini
muştuluqlayaraq *onun yanına*
gəldilər.

68. *Lut* dedi: “Bunlar mənim
qonaqlarımdır. Məni biabır etməyin!

69. Allahdan qorxun və məni hörmətdən
salmayın!”

70. Onlar dedilər: “Məgər biz sənə *bura*
gələn adamları *qonaq saxlamağı*
qadağan etməmişik?”

71. O dedi: “Bunlar mənim qızlarımdır!
Əgər istəyirsinizsə, *onlarla evlənin!*”

72. *Ey Muhəmməd!* Sənin canına and
olsun ki, onlar sərxoşluqları içində
veyl-veyl gəzirdilər.

73. Günəş doğanda qorxunc səs onları
yaxaladı.

74. Oranın altını üstünə çevirdik və
onların üzərinə odda bişmiş gil daşlar
yağırdıq.

75. Şübhəsiz ki, bunda başa düşənlər
üçün dəlillər vardır.

فَأَسْرِ بِأَهْلِكَ بِقِطْعٍ مِّنَ اللَّيْلِ وَاتَّبِعْ
أَذْكَرَهُمْ وَلَا يَلْبَسْ مِنْكُمْ أَحَدٌ وَامْضُوا
حَيْثُ تَمَرُّونَ ﴿٦٥﴾

وَقَضَيْنَا إِلَيْهِ ذَلِكَ الْأَمْرَ أَنَّ دَابِرَ هَؤُلَاءِ
مَقْطُوعٌ مُّصْبِحِينَ ﴿٦٦﴾

وَجَاءَ أَهْلُ الْمَدِينَةِ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٦٧﴾

قَالَ إِنَّ هَؤُلَاءِ ضَيْفِي فَلَا تَفْضَحُونِ ﴿٦٨﴾

وَاتَّقُوا اللَّهَ وَلَا تَحْزَنُوا ﴿٦٩﴾

قَالُوا أَوَلَمْ نَنْهَكَ عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٧٠﴾

قَالَ هَؤُلَاءِ بَنَاتِي إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ﴿٧١﴾

لَقَدْ كَرِهَ الْإِنسَانُ لِي سَكْرَتِهِمْ يَعْمَهُونَ ﴿٧٢﴾

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْحَةُ مُسْرِينَ ﴿٧٣﴾

فَجَعَلْنَاهَا عَلَيْهِمْ سَاوِلَهَا وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ
حِجَارَةً مِّنْ سِجِّيلٍ ﴿٧٤﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّمَن تَتَذَكَّرُ ﴿٧٥﴾

وَأَنَّهَا لَیْسَ بِی مُقِیْمٍ ﴿۷۶﴾

76. Həqiqətən, onlar *Məkkədən Şama gedən* yolun üstündə yaşayırdılar.

إِنَّ فِی ذَٰلِكَ لَآیَةً لِّلْمُؤْمِنِیْنَ ﴿۷۷﴾

77. Şübhəsiz ki, bunda möminlər üçün dəlillər vardır.

وَإِنْ كَانَ أَصْحَابُ الْأَنْبِیَاءِ لَظَالِمِیْنَ ﴿۷۸﴾

78. Əykbə əhli də zalım idi.

فَأَنقَضْنَا مُمْلَکَهُمْ وَأَنهَضْنَا لِیَآمَآءَ مُبِیْنٍ ﴿۷۹﴾

79. Onlardan da intiqam aldıq. Hər iki kənd aydın görünən yol üzərində yerləşirdi.

وَلَقَدْ كَذَّبَ أَصْحَابُ الْحِجْرِ الْمُرْسِلِیْنَ ﴿۸۰﴾

80. Hier əhli də elçiləri yalançı saydı.

وَأَنبِئْهُمْ ءَايَاتِنَا فَكَأَنُّوا عَنْهَا مَعْرِضِیْنَ ﴿۸۱﴾

81. Biz onlara ayələrimizi göndərdik, lakin onlar *bu* ayələrdən üz döndərdilər.

وَكَأَنُّوا یَسْحَبُونَ مِنَ الْجِبَالِ یُسُوتًا ءَامِیْنِیْنَ ﴿۸۲﴾

82. Onlar təhlükəsizlikdə qalmaq üçün dağlarda evlər yonurdular.

فَأَخَذَتْهُمُ الصَّیْحَةُ مُصْیْرِیْنَ ﴿۸۳﴾

83. Onları sübh çağı qorxunc səs yaxaladı.

فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَّا كَانُوا یَكْسِبُونَ ﴿۸۴﴾

84. Qazandıqları *dünya malı* isə onlara heç bir fayda vermədi.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَیْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ ۖ وَإِنَّ السَّاعَةَ لَآتِیَةٌ ۖ فَاصْفَحِ الصَّفْحَ الْجَمِیْلَ ﴿۸۵﴾

85. Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları yalnız haqq olaraq yaratdıq. O Saat mütləq gələcəkdir. Odur ki, Sən *onları* gözəl tərzdə bağışla.

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ الْخَلَقُ الْعَلِیْمُ ﴿۸۶﴾

86. Həqiqətən, Rəbbin Yaradandır, Biləndir.

وَلَقَدْ ءَاتَيْنَاكَ سَبْعًا مِّنَ الْمَنَآئِیْ وَالْقُرْءَانَ الْعَظِیْمَ ﴿۸۷﴾

87. Biz sənə təkrarlanan yeddi ayəni və əzəmətli Quranı verdik.

لَا تَمْدَدْنِ عِیْنُكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَاهُ ۖ أَزْوَاجًا ۖ وَهُمْ لَا تَحْزَنُ عَلَيْهِمْ وَآخِضٌ بِجَنَاحِكَ لِّلْمُؤْمِنِیْنَ ﴿۸۸﴾

88. Onların bəzi təbəqələrinə verdiyimiz *fani* dünya malına gözünü dikmə, onlara görə kədərlənmə, möminlərlə yumşaq davran

89. və de: “Şübhəsiz ki, mən açıq-aşkar bir xəbərdar edənəm!”

وَقُلْ إِنِّي أَنَا النَّذِيرُ الْمُبِينُ ﴿٨٩﴾

90. Biz *Qurani* bölənlərə də beləcə *əzab* endirmişdik.

كَمَا أَنزَلْنَا عَلَى الْمُقْتَسِمِينَ ﴿٩٠﴾

91. Onlar *Qurani* hissələrə böldülər (bir qisminə inanıb, digər qismini inkar etdilər).

الَّذِينَ جَعَلُوا الْقُرْآنَ عِضِينَ ﴿٩١﴾

92. Rəbbinə and olsun ki, Biz onların hamısından soruşacağıq –

فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٢﴾

93. törətdikləri əməllər barəsində.

عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

94. Sənə buyurulanı açıq-aşkar bəyan et və müşriklərdən üz çevir.

فَاصْدَعْ بِمَا تُؤْمَرُ وَأَعْرِضْ عَنِ الْمُشْرِكِينَ ﴿٩٤﴾

95. Sözsüz ki, istehza edənlərə qarşı Biz sənə yetərik.

إِنَّا كَفَيْكَ الْمُسْتَهْزِئِينَ ﴿٩٥﴾

96. O kəslər ki, Allaha başqa məbudu şərik qoşurlar. Onlar tezliklə biləcəklər.

الَّذِينَ يَجْعَلُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾

97. Biz onların dediklərindən sənə qəlbinin daraldığını bilirik.

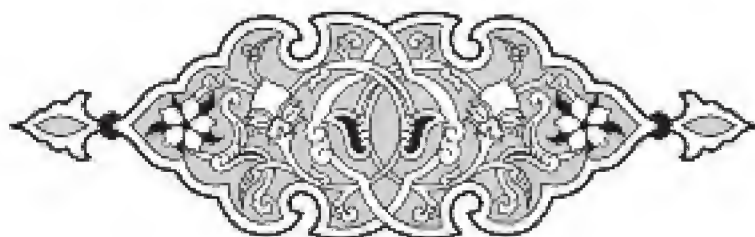
وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّكَ يَضِيقُ صَدْرُكَ بِمَا يَقُولُونَ ﴿٩٧﴾

98. Sən həmd-səna ilə Rəbbini təriflə və səcdə edənlərdən ol!

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَكُنْ مِنَ السَّاجِدِينَ ﴿٩٨﴾

99. Sənə ölüm gələndək Rəbbinə ibadət et.

وَأَعْبُدْ رَبَّكَ حَتَّىٰ يَأْتِيَكَ الْيَقِينُ ﴿٩٩﴾

ən-Nəhl
(«Bal arısı») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Allahın əmri gələcəkdir. Odur ki, onun tez gəlməsini istəməyin. *Allah* müşriklərin *Ona* qoşduqları şəriklərdən uzaqdır və ucadır.
2. *Allah* Öz hökmü ilə qullarından istədiyi kimsəyə mələkləri vəhy ilə göndərüb buyurur: “*Qullarımı* qorxudub xəbərdar edin ki, Məndən başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Məndən qorxun!”
3. *Allah* göyləri və yeri gerçək yaratmışdır. O, müşriklərin qoşduqları şəriklərdən ucadır.
4. *Allah* insanı nütfdən yaratdı. O isə açıq-aşkar mübahisəçiyə çevrildi.
5. Mal-qaranı da O yaratdı. Onlarda sizin üçün *bədəninizi* isti saxlayan *yun geyim* və *başqa* faydalar vardır. Həmçinin onlardan yeyirsiniz.
6. *Mal-qaranı* axşam tövləyə qaytardıqda, səhər çölə buraxdıqda onlara baxıb fərəhlənirsiniz.
7. Onlar yüklərinizi, özünüzün çətinliklə apara biləcəyiniz bir ölkəyə daşıyırlar. Həqiqətən də, Rəbbiniz Şəfqətlidir, Rəhmli.

سُورَةُ النَّحْلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَنَّ أَمْرَ اللَّهِ فَلَا تَسْتَعْجِلُوهُ سُبْحَنَهُ
وَعَلَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿١﴾

يُنَزِّلُ الْمَلَائِكَةَ بِالرُّوحِ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى
مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ أَنْ أَنْذِرُوا أَنَّهُ لَا إِلَهَ
إِلَّا أَنَا فَاتَّقُونِ ﴿٢﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٣﴾

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ نُطْفَةٍ فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ
مُبِينٌ ﴿٤﴾

وَالْأَنْعَمَ خَلَقَهَا لَكُمْ فِيهَا دِفْءٌ
وَمَنْفَعٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٥﴾

وَالَكُمْ فِيهَا جَمَالٌ حِينَ تُرْجَعُونَ
وَحِينَ تَسْرَحُونَ ﴿٦﴾

وَنَحْمِلُ أَثْقَالَكُمْ إِلَى بَلَدٍ لَمْ تَكُونُوا
بِلَاغِيهِ إِلَّا بِشِقِّ الْأَنْفُسِ إِنَّ رَبَّكُمْ
لَرؤُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٧﴾

8. Atları, qatırları və uzunqulaqları sizə həm minik, həm də zinət olsun deyə *Allah yaratdı*. O, sizin hələ bilmədiyiniz bir çox şeyləri də yaradır.

9. Doğru yol göstərmək Allaha aiddir. Əyri yollar da vardır. Əgər O istəsəydi, sizin hamınızı doğru yola yönəldərdi.

10. Göydən suyu endirən Odur. Bu, həm sizin içməyiniz, həm də içində *mal-qaranızı* otardığınız otların bitməsi üçündür.

11. *Allah* onunla sizin üçün dənli bitkilər, zeytun, xurma, üzüm və *başqa* meyvələrin hamısından yetişdirir. Həqiqətən, bunda düşünən bir qövəm üçün dəlillər vardır.

12. O, gecəni və gündüzü, günəşi və ayı sizə xidmət etməyə yönəltdi. Ulduzlar da Onun əmri ilə ram edilmişdir. Sözsüz ki, bunlarda anlayan insanlar üçün əlamətlər vardır.

13. Yer üzündə sizin üçün yaratdığı müxtəlif rəngli şeyləri də *sizə ram etdi*. Şübhəsiz ki, bunda düşünüb ibrət alan insanlar üçün dəlillər vardır.

14. O, dənizi də *sizin* xidmətinizə verdi ki, ondan yemək üçün təzə balıq və taxmaq üçün bəzək şeyləri əldə

وَالْخَيْلَ وَالْبِغالَ وَالْحُمِيرَ لِتَرْكَبُوهَا
وَزِينَةً وَمَخْلُقًا مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

وَعَلَى اللَّهِ قَصْدُ السَّبِيلِ وَمِنْهَا جَائِرٌ وَتَوَّ
شَاءَ لَهُمْ ذَلِكَ أَجْمَعِينَ ﴿٩﴾

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً لَكُمْ
مِنْهُ شَرَابٌ وَمِنْهُ شَجَرٌ فِيهِ تُسِيمُونَ ﴿١٠﴾

يُنِيتُ لَكُمْ بِهِ الزَّرْعَ وَالزَّيْتُونَ
وَالْأَنْجِيلَ وَالْأَعْنَابَ وَمِنْ كُلِّ
الشَّجَرَاتِ بِإِثْنٍ فِي ذَلِكَ آيَةٌ لِقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿١١﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ
وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ وَالنُّجُومَ مُسَخَّرَاتٍ
بِأَمْرِ رَبِّكَ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ
يَعْقِلُونَ ﴿١٢﴾

وَمَا ذَرَأَ لَكُمْ فِي الْأَرْضِ مُخْتَلِفًا
أَلْوَنُهُ وَإِثْنٌ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِقَوْمٍ
يَذَكَّرُونَ ﴿١٣﴾

وَهُوَ الَّذِي سَخَّرَ الْبَحْرَ لِتَأْكُلُوا مِنْهُ
لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُوا مِنْهُ حِلْيَةً

edəsiniz. Sən gəmilərin dənizi yara-
yara üzdüyünü görürsən. *Bütün
bunlar Allahın lütfündən siza nəsib
olanları* axtarıb tapmağınız və şükür
etməyiniz üçündür.

15. O, sizi silikələməsin deyə, yer üzündə
möhkəm dağlar və düzgün səmt
götürəsiniz deyə, çaylar və yollar
yaratdı.

16. Əlamətlər yaratdı. İnsanlar
ulduzlar vasitəsilə də *getdikləri* yolu
müəyyənləşdirirlər.

17. Heç yaradan da yarada bilməyən
kimi ola bilərmidi? Düşünüb ibrət
götürməyəcəksinizmi?

18. Əgər Allahın nemətlərini saymalı
olsanız, onları sayıb qurtara
bilməzsiniz. Həqiqətən, Allah
Bağışlayandır, Rəhmlidir.

19. Allah sizin gizli saxladıqlarınızı da,
aşkara çıxartdıqlarınızı da bilir.

20. Allahdan başqa tapındıqları *bütlər*
heç bir şey yarada bilməzlər. *Çünki*
onlar özləri yaradılmışlar.

21. *Onlar* ölüdürlər – diri deyillər
və nə vaxt dirildiləcəklərini də
bilmirlər.

22. Sizin məbudunuz Tək olan
İlahdır. Axirətə inanmayanların
qəlbləri *haqqı* inkar edir. Özləri də
təkəbbürlüdürlər.

تَلْمِسُونَهَا وَتَرَى الْفُلَ مَوَاجِرَ فِيهِ
وَلِتَبْتَغُوا مِنْ قَضَائِهِمْ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٥﴾

وَالْقَى فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِكُمْ
وَالنَّهَارَ وَسُبُلَ الْأَنْهَارِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

وَعَلَّمَكَ رَبَّ الْتَجْرِ هُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٧﴾

أَفَمَنْ يَخْلُقُ كَمَنْ لَا يَخْلُقُ أَفَلَا
تَذَكَّرُونَ ﴿١٨﴾

وَإِنْ تَعُدُّوا نِعْمَةَ اللَّهِ لَا تُحْصُوهَا إِنَّ
اللَّهَ لَعَلُّوهُ رَحِيمٌ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تُبْسِرُونَ ﴿٢٠﴾ وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿٢١﴾

وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا يَخْلُقُونَ
شَيْئًا وَهُمْ يُخْلَقُونَ ﴿٢٢﴾

أَمْوَاتٌ غَيْرُ أَحْيَاءٍ وَمَا يَشْعُرُونَ أَتَى
يُحْسِنُونَ ﴿٢٣﴾

إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِالْآخِرَةِ قُلُوبُهُمْ مُنْكَرَةٌ وَهُمْ
مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٢٤﴾

23. Şübhə yoxdur ki, Allah onların gizli saxladıqlarını da, aşkara çıxartdıqlarını da bilir. Həqiqətən də, O, təkəbbürlü olanları sevmir.
24. Onlardan: “Rəbbiniz *peyğəmbərinə* nə nazil etmişdir?” – deyə soruşduqda, onlar: “Bu, keçmişdəkilərin nağıllarıdır!” – deyirlər.
25. Qoy onlar Qiyamət günü öz günahlarının hamısını və nadanlıqları üzündən azdırdıqları kəslərin günahlarının bir qismini daşısınlar. Bax gör, daşıyacaqları *yük* necə də pisdir!
26. Onlardan öncəkilər də hiylə qurmuşdular. Sonra Allah onların tikililərini özülündən dağıtdı, tavanları başlarına uçdu və əzab onlara gözləmədikləri yerdən gəldi.
27. Sonra Qiyamət günü *Allah* onları rüsvay edəcək və deyəcək: “Haqqında mübahisə etdiyiniz şəriklərim haradadır?” Elm verilmiş kimsələr deyəcəklər: “Şübhəsiz ki, bu gün kafirlərə rüsvayçılıq və əzab üz verəcək!”
28. Mələklər özlərinə zülm edən kimsələrin canlarını aldıqları zaman onlar boyun əyib: “Biz heç bir pislik etmədik!” – *deyəcəklər*. Onlara *bela* *deyiləcək*: “Xeyr! Şübhəsiz ki, Allah sizin nələr etdiyinizi bilir.

لَا جَرَمَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا يُعْلِنُونَ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْتَكْبِرِينَ ﴿٢٣﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَاذَا أُنْزِلَ رُبُّكُمْ قَالُوا اسْتَطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

لِيَحْمِلُوا أَوْزَارَهُمْ كَامِلَةً يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَمِنْ أَوْزَارِ الَّذِينَ يُضِلُّونَهُمْ بِغَيْرِ عِلْمٍ أَلَا سَاءَ مَا يَزِينُونَ ﴿٢٥﴾

فَدَمَّرَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَالَى اللَّهُ بُنَيْنَهُمْ مِنَ الْقَوَاعِدِ فَحَرَّ عَلَيْهِمُ السَّقْفُ مِنْ قَوْفِهِمْ وَأَتَتْهُمْ الْعَذَابُ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يُخْزِيهِمْ وَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَائِيَ الَّذِينَ كُنْتُمْ تُشَاقُّونَ فِيهِمْ قَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ إِنَّ الْخِزْيَ الْيَوْمَ وَالْسُّوءَ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٢٧﴾

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنْفُسِهِمْ فَأَلْقَوْا السَّيْرَ مَا كُنَّا نَعْمَلُ مِنْ سُوءٍ بَلَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

29. Elə isə içində əbədi qalacağımız Cəhənnəmin qapılarına girin! Təkəbbürlülərin qalacağı yer necə də pisdir!”

30. Müttəqilərə: “Allah nə nazil etmişdir?” – deyildikdə, onlar: “Xeyir nazil etmişdir!” – deyərək. Bu dünyada xeyirli işlər görənlər üçün gözəl mükafat hazırlanmışdır. Axirət yurdu isə daha xeyirlidir. Müttəqilərin yurdu necə də gözəldir.

31. Onlar ağacları altından çaylar axan Ədn bağlarına girəcəklər. Orada onların ürəklərinin istədikləri hər şey vardır. Allah müttəqiləri belə mükafatlandırır.

32. O kəslər ki, tər-təmiz olduqları halda, mələklər onların canını alıb deyirlər: “Sizə salam olsun! Əməllərinizə görə Cənnətə girin!”

33. Yoxsa kafirlər mələklərin onların yanına gəlməsindən və yaxud Rəbbinin əmrinin (Qiyamət gününün) gəlməsindən başqa bir şeyi gözləyirlər? Onlardan əvvəlkilər də belə etmişdilər. Allah onlara zülm etmədi, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

34. Onlara törətdikləri əməllərin pis cəzası nəşib oldu və istehza etdikləri əzab onları ağışına aldı.

35. Müşriklər dedilər: “Əgər Allah istəsəydi, biz də, atalarımız da

فَادْخُلُوا ابْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَلَيْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٢٩﴾

﴿٢٩﴾ وَقِيلَ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا مَاذَا أَنْزَلَ رَبُّكُمْ قَالُوا خَيْرٌ لِلَّذِينَ أَحْسَنُوا فِي هَذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ وَلَنِعْمَ دَارُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣٠﴾

جَنَّاتُ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ كَذَلِكَ يَجْزِي اللَّهُ الْمُتَّقِينَ ﴿٣١﴾

الَّذِينَ تَتَوَفَّيهِمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبَاتٍ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمُ الْمَلَائِكَةُ أَوْ يَأْتِيَ أَمْرٌ رَبِّكَ كَذَلِكَ فَعَلَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٣٣﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا عَمِلُوا وَخِافَ بَعْضُهُمْ أَلْحَاقَ بِهِمْ سَاءَ مَا يَكُونُونَ ﴿٣٤﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أَشْرَكُوا لَوْ شَاءَ اللَّهُ مَا عَبَدْنَا

Ondan başqa heç nəyə ibadət etməz və Onun izni olmadan heç nəyi haram saymazdıq!” *Bəli*, onlardan əvvəlkilər də eynilə davranmışdılar. Məgər elçilərin vəzifəsi ancaq açıq-aydın təbliğat aparmaq deyilmi?

36. Biz hər ümmətə: “Allaha ibadət edin, tağutdan uzaq olun” – *deyə*, elçi göndərdik. Onlardan kimisini Allah doğru yola yönəltmiş, kimisinə də azmaq nəşib etmişdir. Yer üzündə gəzib dolaşın və görün *haqqı* yalan sayanların aqibəti necə oldu!

37. Sən onların doğru yola gəlməsinə nə qədər çalışsan da, *bil ki*, Allah azdırdığı kimsələri doğru yola yönəltməz və onlara kömək edən də olmaz.

38. Onlar Allaha möhkəm and içdilər ki: “Allah ölən bir kəsi diriltməyəcəkdir!” Xeyr! *Allahın ölüləri diriltməsi* Onun doğru vədinə görə olacaq, lakin insanların çoxu bunu bilmirlər.

39. *Allah ölüləri dirildəcəkdir ki*, ixtilafda olduqları şeyləri onlara bildirsən və kafirlər də özlərinin yalançı olduqlarını dərk etsinlər.

40. Biz bir şeyi *yaratmaq* istədikdə, ona ancaq: “Ol!” – deyirik, o da olur.

مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ نَحْنُ وَلَا آتَاءُ آبَاءُنَا وَلَا
حَرَمْنَا مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَكَذَلِكَ فَعَلَ
الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَهْلُ عَلَى الرُّسُلِ إِلَّا
الْبَلَّغُ الْعَمِيمُ ﴿٣٦﴾

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَسُولًا أَنِ
اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ
فَمِنْهُمْ مَنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُمْ مَنْ حَقَّتْ
عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا
كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٣٧﴾

إِنْ تَحْرِصْ عَلَى هُدَاهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي
مَنْ يُضِلُّ وَمَا لَهُمْ مِنْ نَاصِرِينَ ﴿٣٨﴾

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ لَا يَبْعَثُ اللَّهُ
مَنْ يَمُوتُ بَلَى وَعْدًا عَلَيْهِ حَقًّا وَلَكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

لِيَبَيِّنَ لَهُمُ الَّذِي يُخْتَلِفُونَ فِيهِ وَلِيَعْلَمَ
الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ كَانُوا كَاذِبِينَ ﴿٤٠﴾

إِنَّمَا قَوْلُنَا لِشَيْءٍ إِذَا أَرَدْنَاهُ أَنْ نَقُولَ لَهُ كُنْ
فَيَكُونُ ﴿٤١﴾

41. Zülmə uğradıldıqdan sonra Allah yolunda hicrət edənləri dünyada gözəl bir məskəndə sakit edəcəyik. Axirət mükafatı isə daha böyükdür. Kaş biləydilər!
42. *Onlar* səbirli olanlar və ancaq Rəbbinə təvəkkül edənlərdir.
43. Biz səndən əvvəl də, özlərinə vəhy etdiyimiz məhz kişiləri *elçi* göndərmişdik. Əgər bilmirsinizsə, Zikr əhlindən soruşun.
44. *Biz onları* aydın dəlillər və kitablarla göndərdik. Sənə də Zikri nazil etdik ki, insanlara, onlara nazil olanı izah edəsən və bəlkə onlar fikirləşələr.
45. Alçaq hiylələrə əl atanlar Allahın onları yerə batırmayacağına və yaxud gözləmədikləri bir yerdən əzabın onlara gəlməyəcəyinə əmindirlərmə?
46. Ya da gəzib dolaşdıqları zaman Allahın onları yaxalamayacağınımi düşünürlər? Axı onlar Allahdan yaxa qurtara bilməyəcəklər.
47. Yaxud vahimə içində olduqları halda Allahın onları yaxalamayacağınımi düşünürlər? Həqiqətən də, Rəbbiniz Şəfqətlidir, Rəhmlidir.
48. Məgər onlar Allahın xəlq etdiyi hər hansı bir şeyi müşahidə etməyi bilməzlərmi? Onların kölgələri müti surətdə Allaha səcdə edərək sağa-sola əyilir.

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا
لَنَجْزِيَنَّهُمْ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَلَآ أَجْرُ الْآخِرَةِ
أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٤٢﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِيَ إِلَيْهِمْ
فَتَلَوْا أَهْلَ الدِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٤٣﴾

بِالْبَيِّنَاتِ وَالزُّبُرِ وَأَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الذِّكْرَ لِتُبَيِّنَ
لِلنَّاسِ مَا نَزَّلَ إِلَيْهِمْ وَلَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٤﴾

أَفَالَمْ يَلْقَئِ الَّذِينَ مَكَرُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ يَخِفَ
اللَّهُ بِهِمْ أَلَّا يَرْضَ أَوْ يَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ مِنْ
حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٤٥﴾

أَوْ يَأْخُذْهُمْ فِي ثَغْلِيهِمْ فَأَهْلِكُمْ يُعْجِرِينَ ﴿٤٦﴾

أَوْ يَأْخُذْهُمْ عَلَىٰ تَخَوُّفٍ فَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّؤُوفُ
رَحِيمٌ ﴿٤٧﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا خَلَقَ اللَّهُ مِنْ شَيْءٍ يَرِيقُونَ
ظِلَالُهُ عَنِ الْيَمِينِ وَالشَّمَائِلِ سُجَّدًا لِلَّهِ وَهُمْ
دَاخِرُونَ ﴿٤٨﴾

49. Göylərdə və yerdə olanların hamısı, heyvanlar da, mələklər də təkəbbür göstərmədən Allaha səcdə qılırlar.

50. Onlar özlərinin fəvqündə olan Rəbbindən qorxur və onlara əmr olunanları yerinə yetirirlər.

51. Allah: "İki məbuda sitayiş etməyin! O, yalnız Tək bir İlahdır. Yalnız Məndən qorxun!" – dedi.

52. Göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Din də daim Ona məxsusdur. Siz Allahı qoyub başqasındanmı qorxursunuz?

53. Sizə verilən nemətlərin hamısı Allahdandır. Sonra sizə bəla gəldiyi zaman ancaq Ona yalvarırsınız.

54. Bəlanı sizdən sovuşdurduqdan sonra sizlərdən bəziləri Rəbbinə şərikin qoşur.

55. Onlar Bizim onlara verdiyimiz nemətlərə nankorluq etsinlər deyər *bəla* edirlər. *Haləlik* əylənin! Tezliklə biləcəksiniz.

56. Onlar özlərinə verdiyimiz ruzidən heç nə dərk etmək qabiliyyətində olmayanlara pay ayırırlar. Allaha and olsun ki, atdığımız iftiralara görə mütləq sorğu-sual olunacaqsınız.

57. Onlar qızları Allaha aid edirlər. O, pak və müqəddəsdir. Özlərinə isə istədiklərini məxsus edirlər.

وَلِلّٰهِ يَسْجُدُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي الْاَرْضِ
مِنْ دَابَّةٍ وَالْمَلَائِكَةِ وَهُمْ لَا يُشْكِرُوْنَ ﴿٤٩﴾

يَخَافُوْنَ رَبَّهُمْ مِّنْ قُوَّتِهِمْ وَيَفْعَلُوْنَ مَا
يُؤْمَرُوْنَ ﴿٥٠﴾

﴿وَقَالَ اللّٰهُ لَا تَسْجُدُوْا لِلْهَيْئِ اِنَّمَا
هُوَ اللّٰهُ وَحْدَهُ فَاَلَيْسَ قَارِعُوْنَ﴾ ﴿٥١﴾

وَلَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَلَهُ الدِّیْنُ وَاصْبًا
اَقْعِبِرَ اللّٰهُ تَشْكُرُ ﴿٥٢﴾

وَمَا يَكُرِّهٖمْ نَعْمٌ فِیْنِ اللّٰهِ ثُمَّ اِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ
فَاِلٰی رَبِّیْ تَجْتَرِعُوْنَ ﴿٥٣﴾

ثُمَّ اِذَا كُفِّسَ الضُّرُّ عَنْكُمُ اِذَا فِرِقٌ مِّنْكُمْ
بِرَبِّهِمْ یُشْرِكُوْنَ ﴿٥٤﴾

لِیَكْفُرُوْا بِعَآءِ اٰیٰتِنَا فَمَنْعَمُوْا فَمَسُوْفٌ
نَّعْمُوْنَ ﴿٥٥﴾

وَيَجْعَلُوْنَ لِمَا لَا یَعْمَلُوْنَ نَصِیْبًا فَمَآ اَرٰکُمْ
تَالٰلِیْهِ لَئِنْ لَّمْ یَنْقُصْكُمْ نَعْمًا كُنْتُمْ تَقْمَرُوْنَ ﴿٥٦﴾

وَيَجْعَلُوْنَ لِلّٰهِ اَلْبَنٰتِ سُبْحٰنَهُ وَهُمْ مَا
یَسْتَهْنُوْنَ ﴿٥٧﴾

58. Onlardan birinə qızı olması ilə müjdə verildikdə hikkəsindən üzü qapqara qaralır.

وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِالْأُنثَىٰ ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٥٨﴾

59. Verilən bəd xəbər ucbatından camaatdan gizlənilir. *Bilmir nə etsin*, körpəni rüsvayçılıq içində saxlasınmı, yoxsa onu torpağa gömsün? Onların verdikləri qərar necə də pisdir!

يَتَوَرَّى مِنَ الْقَوْمِ مِنْ سُوءِ مَا بُشِّرَ بِهِ أَيُمْسِكُهُ عَلَىٰ هُونٍ أَمْ يَدُسُّهُ فِي التُّرَابِ أَلَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٥٩﴾

60. Yaramaz sifət axirətə inanmayanlara xasdır. Ən Uca sifət isə Allaha məxsusdur. O, Qüdrətlidir, hikmət Sahibidir.

لِلَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ مَثَلُ الشَّوْءِ ۗ وَاللَّهُ أَعْلَمُ الْأَعْلَىٰ ۖ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦٠﴾

61. Əgər Allah insanları hər etdikləri zülmə görə cəzalandırısaydı, yer üzündə heç bir canlıni *sağ* qoymazdı. Lakin *Allah* onlara müəyyən vaxta qədər möhlət verir. Onların əcəlinin çatdığı an birçə saat belə nə yubanar, nə də tezlaşa bilər.

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِظُلْمِهِمْ مَا تَرَكُوا عَلَيْهِمَ مِنْ دَابَّةٍ ۚ وَلَٰكِنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۖ فَإِذَا أَجَلَ أَجَلُهُمْ لَا يَسْتَجِرُّونَ سَاعَةً ۖ وَلَا يَسْتَقْدِمُونَ ﴿٦١﴾

62. Onlar özlərinin xoşlamadıqları *qızları* Allaha aid edirlər. Dilləri də yalandan ən gözəl aqibətin onların olacağını söyləyir. Şübhəsiz ki, od onlar üçün hazırlanmışdır və onlar *orada* tərk olunacaqlar.

وَيَجْعَلُونَ لِلَّهِ مَا يَكْرَهُونَ وَتَصِفُ أَلْسِنَتُهُمُ الْكَذِبَ أَنَّ لَهُمُ الْحُسْنَىٰ ۚ لَا جُرْمَ أَنَّ لَهُمُ النَّارَ وَأَنَّهُمْ مُّفْرَطُونَ ﴿٦٢﴾

63. Allaha and olsun ki, səndən əvvəl də ümmətlərə elçilər göndərmişdik. Şeytan isə o *kafir* ümmətlərin əməllərini özlərinə gözəl göstərmişdi. *Şeytan* bu gün də onların dostudur. Onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

ثُمَّ لَوْ أَنَّكَ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِنْ قَبْلِكَ فَمِنْهُمْ الشَّاكِكُ ۚ أَعْمَانَهُمْ فَهُمْ وَلِيُّهُمْ الْيَوْمَ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٣﴾

64. Biz Kitabı sənə yalnız ona görə nazil etdik ki, onlara ixtilafda olduqları şeyləri bəyan edəsən və *bu*, mömin adamlar üçün doğru yol göstəricisi və mərhəmət olsun.

65. Allah göydən yağmur yağdırıb onunla ölmüş yeri dirilti. Həqiqətən, bunda eşidən bir qövmlər üçün dəlillər vardır.

66. Şübhəsiz ki, mal-qarada da sizin üçün bir ibrət vardır. Biz sizə, onların qarınlarındakı ifrazat və qan arasından çıxan, içənlərin boğazından rahat keçən təmiz süd içirdirik.

67. Siz xurma ağacının meyvələrindən və üzümlərdən sərxoşedicici içki və xeyirli ruzi hazırlayırsınız. Həqiqətən, bunda anlayan bir qövmlər üçün dəlillər vardır.

68. Rəbbin bal arısına belə ilham etdi: “Dağlarda, ağaclarada və *insanların* düzəlttikləri çardaqlarda özünə pətekler hör.

69. Sonra bütün meyvələrdən ye və Rəbbinin *səndən ötrü* asanlaşdırdığı yollarla get”. *O arıların* qarınlarından tərkibində insanlar üçün şəfa olan müxtəlif rəngli bal çıxır. Həqiqətən, bunda düşünən bir qövmlər üçün dəlillər vardır.

70. Sizi Allah yaratmışdır. Sonra O sizi öldürəcəkdir. Sizlərdən bəziləri *vaxtilə* bildiyi şeyləri unutsun deyə ömrünün ən rəzil çağına çatdırılacaq.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلَّذِينَ آمَنُوا
الَّذِي اخْتَلَفُوا فِيهِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٦٤﴾

وَاللَّهُ أَنزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْيَاهُ الْأَرْضَ بَعْدَ
مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ﴿٦٥﴾

وَلَئِنْ لَّكُم فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةٌ لِّتُفَكَّرُوا مِمَّا فِي
بُطُونِهِمْ مِنْ بَيْنِ قَرْنٍ وَدُمٍ لِّبَنَاءِ خَالِكٍ سَابِغًا
لِّلشَّارِبِينَ ﴿٦٦﴾

وَمِنْ ثَمَرَاتِ النَّخِيلِ وَالْأَعْنَابِ تَتَّخِذُونَ مِنْهُ
سُكْرًا وَرِزْقًا حَسَنًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾

وَأَوْحَى رَبُّكَ إِلَى النَّحْلِ أَنِ اتَّخِذِي مِنَ الْجِبَالِ
بُيُوتًا وَمِنَ الشَّجَرِ وَمِمَّا يَعْرِشُونَ ﴿٦٨﴾

تَمَكُّي مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ فَاسْلُكِي سُبُلَ رَبِّكِ
ذُلَّكَ لَا يَخْرُجُ مِنْ بُطُونِهَا شَرَابٌ مُخْتَلِفٌ أَلْوَانُهُ
فِيهِ شِفَاءٌ لِّلنَّاسِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّقَوْمٍ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٦٩﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ ثُمَّ يَوَفِّكُمْ وَكُمْ مِّنْ يُسْرِدُ إِلَى
أَزْدٍ أَلْعَمَىٰ لَكِنِّي لَا أَعْلَمُ مَعَدَّةَ أَعْمَارِهِمْ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٧٠﴾

Həqiqətən, Allah Biləndir, hər şeyə Qadirdir.

71. Allah ruzi baxımından birinizi digərindən üstün etmişdir. Üstünlük verilənlər kölələrinə öz ruzilərindən vermirlər ki, bu yöndən bərabər olsunlar. Belə olduğu təqdirdə onlar Allahın nemətini inkarını edirlər?
72. Allah sizin üçün özünüzdən zövcələr yaratdı, zövcələrinizdən də sizin üçün övladlar və nəvələr yaratdı və sizə pak ruzilər verdi. İndi onlar batilə inanıb Allahın nemətini inkarını edirlər?
73. *Müşriklər* Allahı qoyub onlara göylərdə və yerdə olan ruzidən heç bir şey verməyən və buna gücləri çatmayan *bütlərə* ibadət edirlər.
74. Heç kəsi Allaha oxşatmayın. Həqiqətən, Allah bilir, siz isə bilmirsiniz.
75. Allah, heç bir şeyə gücü çatmayan və başqasının malı olan bir kölə ilə, dərğahımızdan özünə verdiyimiz gözəl ruzidən gizli və aşkar xərcələyən kimsəni məsəl çəkdi. Heç onlar eyni ola bilərlərmə? Həmd Allaha məxsusdur, lakin onların çoxu bunu bilmir.
76. Allah eləcə də iki kişi barəsində məsəl çəkdi; onlardan biri laldır, heç bir şeyə gücü çatmır və öz ağasına

وَاللَّهُ فَضَّلَ بَعْضَكُمْ عَلَى بَعْضٍ فِي الرِّزْقِ فَمَا الَّذِينَ فُضِّلُوا بِرَأْدِي رِزْقِهِمْ عَلَى مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَهُمْ فِيهِ سَوَاءٌ أَفَبِنِعْمَةِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٧١﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَجَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ بَنِينَ وَحَفَدةً وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ أَفَبِالْبَاطِلِ يُؤْمِنُونَ وَبِنِعْمَتِ اللَّهِ هُمْ يَكْفُرُونَ ﴿٧٢﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَمْلِكُ لَهُمْ رِزْقًا مِنَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ شَيْئًا وَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٧٣﴾

فَلَا تَضْرِبُوا لِلَّهِ الْأَمْثَالَ إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧٤﴾

﴿ ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا عَبْدًا مَمْلُوكًا لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَمِنْ رِزْقِهِ مِمَّا رَزَقَ أَحْسَنًا فَهُوَ يُنفِقُ مِنْهُ سِرًّا وَجَهْرًا هَلْ يَسْتَوُونَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ ﴿٧٥﴾

وَضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلَيْنِ أَحَدُهُمَا أَبْكَمُ لَا يَقْدِرُ عَلَى شَيْءٍ وَهُوَ كَلٌّ عَلَى

bir yüküdür. Onu hara yollasa, xeyirlə qayıtmaz. Məgər doğru yolda olub ədalətli işlər görməyi əmr edən bir kimsə ilə belə bir adam eyni ola bilərmə?

77. Göylərin və yerin qeybi Allaha aiddir. O Saatın gəlməsi bir göz qırpmı kimidir və ya daha tezdir. Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.

78. Allah sizi analarınızın bətnindən heç nə anlamadığınız bir halda çıxartdı, sizə qulaq, göz və ürək verdi ki, bəlkə şükür edəsiniz.

79. Məgər onlar *Allaha* tabe olub havada uçan quşları görmürlərmə? Onları *havada* saxlayan ancaq Allahdır. Həqiqətən, bunda iman gətirən insanlar üçün dəlillər vardır.

80. Allah evlərinizi sizin üçün yaşayış yeri etdi, mal-qaranın dərilərindən istər səfərə çıxdığınız vaxt, istərsə düşərgə saldıığınız zaman sizin üçün asanlıqla apara biləcəyiniz çadırlar, üstəlik də onların yunundan, tiftiyindən və tükündən müəyyən vaxta qədər *istifadə edəcəyiniz* ev əşyaları və başqa şeylər düzəldi.

81. Allah, yaratdıqları şeylərdən sizin üçün kölgələr əmələ gətirdi, dağlarda sizin üçün mağaralar saldı, sizi istidən qoruyacaq paltarlar və döyüşdə mühafizə edəcək zirehli geyimlər düzəldi. Beləcə, *Allah Öz*

مَوْلَاهُ أَيَّمَا أَوْجِهَةِ لَأَيَّانَ يَخَيِّرُ هَلْ
يَسْتَوِي هُوَ وَمَنْ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَهُوَ عَلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٧﴾

وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا
أَمْرُ السَّاعَةِ إِلَّا كَلَمْحِ الْبَصَرِ أَوْ هُوَ
أَقْرَبُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٧٨﴾

وَاللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا
تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿٧٩﴾

أَلَمْ يَرْفُا إِلَى الظَّيْرِ مُسَخَّرِينَ فِي جَوِّ السَّمَاءِ
مَا يَنصِبُكُمْ إِلَّا اللَّهُ إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ
لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٠﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ بُيُوتِكُمْ سَكَنًا وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنْ جُلُودِ الْأَنْعَامِ بُيُوتًا تَسْتَخِفُّونَهَا يَوْمَ
ظَعْنِكُمْ وَيَوْمَ إِقَامَتِكُمْ وَمِنْ أَصْوَادِهَا
وَأُوبَارِهَا وَتَسَارِعُهَا أَتَيْنَا
وَمَسَعًا إِلَى جِذْرِ الشَّجَرِ ﴿٨١﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ مِنْهَا خَلْقَ ظِلَالٍ وَجَعَلَ
لَكُمْ مِنَ الْجِبَالِ أَكْنَانًا وَجَعَلَ
لَكُمْ سَرَابِيلَ تَقِيكُمُ الْحَرَّ
وَسَرَابِيلَ تَقِيكُمُ بِأَسْكُمْ كَذَلِكَ يُتِمُّ

nemətini sizə tamamlayır ki, bəlkə müsəlman olasınız.

82. Əgər üz çevirsələr, *bil ki*, sənin vəzifən ancaq aşkar təbliğat aparmaqdır.

83. Onlar Allahın neməti haqqında bildikləri halda, sonradan onu inkar edirlər. Onların çoxu kafirdir.

84. Hər ümmətdən bir şahid göndərəcəyimiz gün, kafirlərə *üzrxahlıq etməyə* izin verilməyəcək və üzr diləmələri də tələb olunmayacaqdır.

85. Zalımlar əzabı gördükdə, artıq onlardan *əzab* nə yüngülləşdiriləcək, nə də onlara möhlət veriləcəkdir.

86. Müşriklər *Allaha qoşduqları* şəriklərini gördükdə deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Bunlar bizim Səndən başqa ibadət etdiyimiz şəriklərimizdir!" *Bütlər isə* onlara: "Şübhəsiz ki, siz yalançısınız!" – deyə cavab qaytaracaqlar.

87. O gün *müşriklər* Allaha təslim olduqlarını bildirəcək və uydurduqları *bütlər* onlardan uzaqlaşib qeyb olacaqlar.

88. Kafir olub *insanları* Allah yolundan sapdıranlara törətdikləri fitnə-fəsada görə əzab üstündən əzab artıracağıq.

نِعْمَتَهُ عَلَيْكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٨٢﴾

فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْكَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿٨٣﴾

يَعْرِفُونَ نِعْمَتَ اللَّهِ ثُمَّ يُنْكِرُونَهَا
وَكَثُرَ لَهُمُ الْكُفْرُ وَهُمْ ﴿٨٤﴾

وَيَوْمَ تَجْعَلُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا ثُمَّ
لَا يُؤْذَنُ لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَلَا هُمْ
يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٨٥﴾

وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ ظَلَمُوا الْعَذَابَ فَلَا يَخَفُوا
عَنَّهُمْ وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿٨٦﴾

وَإِذَا رَأَوْا الَّذِينَ أَشْرَكُوا شَرَكَاءَهُمْ قَالُوا
رَبَّنَا هَؤُلَاءِ شُرَكَاؤُنَا الَّذِينَ كُنَّا
نَدْعُوا مِنْ دُونِكَ فَأَلْقَوْا إِلَيْهِمُ الْقَوْلَ
إِنَّكُمْ لَكَذِبُونَ ﴿٨٧﴾

وَأَلْقُوا إِلَى اللَّهِ يَوْمَئِذٍ السَّيْمَ وَضَلَّ
عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٨٨﴾

الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
رَدَّ لَهُمْ عَذَابًا قَرِيبًا أَفْعَادَ الْعَذَابِ بِمَا كَانُوا
يُفْسِدُونَ ﴿٨٩﴾

89. O gün hər ümmətə özlərindən bir şahid göndərəcəyik, səni də onlara şahid gətirəcəyik. Biz Kitabı sənə hər şey üçün bir izah, müsəlmanlara da doğru yol göstəricisi, mərhəmət və müjdə olaraq nazil etdik.

90. Həqiqətən, Allah ədalətli olmağı, yaxşılıq etməyi və qohumlara *haqqını* verməyi əmr edir, iyrənc işlər görməyi, pis əməllər törətməyi və azgınlıq etməyi isə qadağan edir. O sizə öyüd-nəsihət verir ki, bəlkə düşünüb ibrət alasınız.

91. Allahla bağladığınız əhdə sadıq olun; möhkəm and içdikdən sonra andlarınızı pozmayın. Çünki siz Allahı özünüzə zəmin etmisiniz. Şübhəsiz ki, Allah sizin nələr etdiyinizi bilir.

92. İpliyini möhkəm əyirdikdən sonra onu açıb sökən qadın kimi olmayın. Bir camaat digər bir camaatdan *sayca və malca* daha çox olduğu üçün andlarınızı aranızda hiylə vasitəsinə çevirirsiniz. Allah bununla sizi sındırır. O, ixtilafda olduğunuz şeyləri Qiyamət günü sizə mütləq bildirəcəkdir.

93. Əgər Allah istəsəydi, sizi vahid bir ümmət edərdi. Lakin O, istədiyini azdırır, istədiyini də doğru yola yönəldir. Siz etdiyiniz əməllərə görə mütləq sorğu-sual olunacaqsınız.

وَيَوْمَ نَبْعَثُ فِي كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا عَلَيْهِمْ مِنْ أَنْفُسِهِمْ وَجِئْنَا بِكَ شَهِيدًا عَلَى هَؤُلَاءِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَى لِلْمُسْلِمِينَ ﴿٨٩﴾

*إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَايَ ذِي الْقُرْبَى وَيَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٩٠﴾

وَأَوْفُوا بِعَهْدِ اللَّهِ إِذَا عَاهَدْتُمْ وَلَا تَنْقُضُوا الْأَيْمَانَ بَعْدَ تَوْكِيدِهَا وَقَدْ جَعَلْتُمُ اللَّهَ عَلَيْكُمْ كَفِيلًا إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٩١﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِي تَفَضَّيْتَ عُرْضَهَا مِنْ بَعْدِ قُوَّتِهَا أَنْ تَكُونَ تَحْذَرُونَ أَيْمَانَكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ أَنْ تَكُونَ أُمَّةٌ هِيَ أَرْفَى مِنْ أُمَّةٍ إِنَّمَا يَبْلُغُ اللَّهُ يَوْمَ ذَلِكَ الْبَيْنَ أَلَمْ تَكُونُوا أَفْهَمَ مَا كُنْتُمْ تَفْعَلُونَ ﴿٩٢﴾

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَلَتُسْأَلُنَّ عَمَّا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

94. Andlarınızı aranızda hiylə vasitəsinə çevirməyin. Yoxsa ayağınız möhkəm dayanmış ikən sürüşər və *insanları* Allah yolundan döndərdiyinizə görə əzabı dadarsınız. Sizin üçün axirətdə də böyük bir əzab hazırlanar.
95. Allahla bağladığınız əhdi ucuz qiymətə satmayın. Əgər bilirsinizsə, Allah yanında olan *savab* sizin üçün daha xeyirlidir.
96. Sizdə olan nemətlər tükənəcək, Allah yanında olan nemətlər isə daim qalacaqdır. Səbirli olanlara etdikləri yaxşı əməllərə görə mükafatlarını verəcəyik.
97. Mömin olaraq yaxşı iş görən kişi və qadınlara, əlbəttə, gözəl həyat bəxş edəcək və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə onları mütləq mükafatlandıracağıq.
98. Quran oxuduqda qovulmuş şeytandan Allaha sığın!
99. Şübhəsiz ki, şeytanın, iman gətirib yalnız öz Rəbbinə təvəkkül edənlər üzərində heç bir hökumranlığı yoxdur.
100. Onun hakimiyyəti yalnız onu özünə dost tutanlar və Allaha şərikin qoşanlar üzərindədir.
101. Biz bir ayəni başqa bir ayə ilə əvəz etdikdə onlar: "Sən ancaq bir iftiraçısan!" – deyirlər. Halbuki Allah

وَلَا تَسْخِذُوا أَنْتُمْكُمْ دَخَلًا بَيْنَكُمْ
فَتَزِلَّ قَدَمٌ بَعْدَ ثُبُوتِهَا وَقَدْ أَوْفَى السُّوءَ
بِمَا صَدَّقْتُمْ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَلَكُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿٩٤﴾

وَلَا تَتْلُوا بَعْدَهُ اللَّهُ تَعَالَى قَلِيلًا إِنَّمَا عِنْدَ
اللَّهِ هُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩٥﴾

مَا عِنْدَكُمْ يَنْفَدُ وَمَا عِنْدَ اللَّهِ بَاقٍ
وَلَنَجْزِيَنَّهُ الَّذِينَ صَبَرُوا أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ
مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَى
وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهُ حَيَاةً طَيِّبَةً
وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٩٧﴾

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ
الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ ﴿٩٨﴾

إِنَّهُ يَمَسُّ لَمْ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا
وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٩٩﴾

إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ
هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ ﴿١٠٠﴾

وَإِذَا بَدَّلْنَا آيَةً مَكَانَ آيَةٍ وَاللَّهُ
أَعْلَمُ بِمَا يُغَيِّرُ قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مُفْتَرٍ بَلْ

nə nazil etdiyini daha yaxşı bilir.
Xeyr! Onların çoxu *bunu* bilmir.

102. De: “Müqəddəs Ruh *Cəbrail* onu
sənin Rəbbindən iman gətirənləri
sabitqədəm etmək üçün, həm də
müsəlmanlara doğru yol göstəricisi
və müjdə olsun deyə gerçək olaraq
nazil etmişdir”.

103. Biz onların: “*Qurani* ona bir insan
öyrədir!” – dediklərini bilirik.
Onların istinad etdikləri şəxsin dili
əcnəbi dildir. Bu isə açıq-aydın ərəb
dilidir.

104. Allahın ayələrinə inanmayanları,
əlbəttə ki, Allah doğru yola
yönəlməz və onlar üçün ağırılı-acılı
bir əzab vardır.

105. Yalanı ancaq Allahın ayələrinə
inanmayanlar uydururlar.
Məhz onlardır
yalançılar.

106. Qəlbi imanla sabit qaldığı halda
haqqı danmağa məcbur edilən
kəslər istisna olmaqla, kim iman
gətirdikdən sonra Allahı inkar
etsə və qəlbini küfrə açsa, Allahın
qəzəbinə düşər olar. Onlar üçün
böyük bir əzab vardır.

107. Bu ona görədir ki, onlar dünya
həyatını axirətdən üstün tuturlar.
Həm də Allah kafirləri doğru yola
yönəlmir.

أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٠١﴾

قُلْ نَزَّلَهُ رُوحُ الْقُدُسِ مِنْ رَبِّكَ بِالْحَقِّ
لِيُثَبِّتَ الَّذِينَ آمَنُوا وَهُدًى وَبُشْرَى
لِلْمُسْلِمِينَ ﴿١٠٢﴾

وَلَقَدْ نَعْلَمُ أَنَّهُمْ يَقُولُونَ إِنَّمَا يُعَلِّمُهُ
بَشَرٌ لِّسَانُ الَّذِي يُلْحِدُونَ إِلَيْهِ
أَتَجْحَمُونَ وَهَذَا لِسَانٌ عَرَبِيٌّ مُبِينٌ ﴿١٠٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا
يَهْدِيهِمُ اللَّهُ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٠٤﴾

إِنَّمَا يَقْتَرِي الْكَذِبَ الَّذِينَ لَا
يُؤْمِنُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ
الْكَاذِبُونَ ﴿١٠٥﴾

مَنْ كَفَرَ بِاللَّهِ مِنْ بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ
أُضْغَرِيَ وَقَلْبُهُ مُقْمَقٌ بِالْإِيمَانِ
وَلَكِنْ مَنْ شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا
فَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ مِنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١٠٦﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ
الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿١٠٧﴾

108. Bunlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlbinə, qulaqlarına və gözlərinə möhür vurmuşdur. Onlar əsl qafildirlər.

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ
وَسَمْعِهِمْ وَأَبْصَرِهِمْ وَأُولَٰئِكَ
هُمْ الْقَافِلُونَ ﴿١٠٨﴾

109. Heç şübhəsiz ki, ziyana uğrayanlar da onlardır.

لَا جَرَمَ أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمْ
الْخَسِرُونَ ﴿١٠٩﴾

110. Sınağa çəkildikdən sonra hicrət edənləri, daha sonra cihad edib *çətinliklərə* dözünləri, bunlardan sonra əlbəttə, Rəbbin Bağışlayandır, Rəhmlidir.

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ هَاجَرُوا مِن بَعْدِ
مَا فُتِنُوا لَكُمْ جَهَنَّمَ وَأَوْصَوْا بِآثَارِ
رَبِّكَ مِن بَعْدِهَا الْغُفُورَ رَحِيمٌ ﴿١١٠﴾

111. O gün hər kəs öz canını qurtarmağa çalışacaq, hər kəsə etdiyi əməllərin əvəzi tam veriləcək və onlara zülm edilməyəcəkdir.

﴿ يَوْمَ تَأْتِي كُلُّ نَفْسٍ تُجَادِلُ عَنْ
نَفْسِهَا وَتُوْفَىٰ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ
لَا يُظْلَمُونَ ﴾ ﴿١١١﴾

112. Allah təhlükəsizlik və əmin-amanlıq içində olan bir diyarı (Məkkəni) məsəl çəkir. Ona öz ruzisi hər yerdən bol-bol gəlirdi. Lakin o *diyarın əhalisi* Allahın nemətlərinə nankorluq etdi, Allah da onları etdikləri əməllərə görə aclıq və qorxu libasına bürüdü.

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا قَرْيَةً كَانَتْ ءَامِنَةً
مُطْمَئِنَّةً بِأَيْدِيهَا رِزْقًا رَّعْدًا مِن كُلِّ
مَكَانٍ فَكَفَرَتْ بِأَنْعُمِ اللَّهِ فَأَذَاقَهَا اللَّهُ
لِبَاسَ الْجُوعِ وَالْخَوْفِ بِمَا كَانُوا
يَصْنَعُونَ ﴿١١٢﴾

113. Onlara özlərindən bir elçi gəldi. Onlar isə onu yalançı saydılar. *Buna görə də* zülm etdikləri zaman əzab onları yaxaladı.

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مِّنْهُمْ فَكَذَّبُوهُ
فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١١٣﴾

114. Allahın sizə verdiyi halal və pak ruzilərdən yeyin və əgər Allaha ibadət edirsinizsə, Onun nemətinə şükür edin.

فَكُلُوا مِمَّا رَزَقَكُمُ اللَّهُ حَلَالًا طَيِّبًا
وَأَشْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ إِن كُنتُمْ إِبَادًا
تَعْبُدُونَ ﴿١١٤﴾

115. O sizə ancaq ölü heyvanı, qanı, donuz ətini və Allahdan başqası üçün kəsilən heyvanı haram etmişdir. Hər kəs *harama* meyl etmədən və həddi aşmadan *bunlardan yeməyə* məcbur olarsa, *ona günah gəlməz*. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!

116. Dilinizin uydurduğu yalana əsasən: “Bu halaldır, o haramdır!” – deməyin, çünki Allaha qarşı yalan uydurmuş olursunuz. Şübhəsiz ki, Allaha qarşı yalan uyduranlar nicat tapmazlar.

117. *İndi onlar az bir mənfəət əldə etmişlər, axirətdə isə* onları ağırılacaq bir əzab gözləyir.

118. Sənə xəbər verdiyimiz şeyləri daha öncə yəhudilərə də haram etmişdik. Biz onlara zülm etmədik, lakin onlar özləri özlərinə zülm edirdilər.

119. Şübhəsiz ki, Rəbbin, avamlıqları üzündən pis iş görən, ondan sonra tövbə edib *özlərini* islah edənləri, *bütün* bunlardan sonra, əlbəttə ki, Rəbbin bağışlayacaq və rəhm edəcək.

120. Həqiqətən, İbrahim Allaha müti, hənif bir rəhbər idi. O, müşriklərdən deyildi.

121. O, Allahın nemətlərinə şükür edən idi. Allah onu seçmiş və doğru yola yönəltdi.

إِنَّمَا حَرَّمَ عَلَيْكُمُ الْمَيْتَةَ وَالدَّمَ
وَالْحُمْ أَلْخِزِيرَ وَمَا أَهْلَ لَغَيْرِ اللَّهِ يَهُ
فَمَنْ أَضْطَرَّ غَيْرَ بَعْ وَلَا عَادِ فَإِنَّ اللَّهَ
عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٥﴾

وَلَا تَقُولُوا لِمَا تَصِفُ أَلْسِنَتُكُمُ
الْكُذِبَ هَذَا حَلَالٌ وَهَذَا حَرَامٌ
لِنَقُفَرُوا عَلَى اللَّهِ الْكُذِبُ إِنَّ الَّذِينَ
يَقُفَرُونَ عَلَى اللَّهِ الْكُذِبَ لَا يَفْلِحُونَ ﴿١١٦﴾

مَنْعٌ قَلِيلٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١٧﴾

وَعَلَى الَّذِينَ هَادُوا حَرَّمْنَا مَا قَصَصْنَا عَلَيْكَ مِنْ
قَبْلُ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ
يَظْلِمُونَ ﴿١١٨﴾

ثُمَّ إِنَّ رَبَّكَ لِلَّذِينَ عَمِلُوا الشُّوءَ بِجَهَالَةٍ
سَعْدٌ كَثِيرٌ مِنْ عَذَابِكَ وَأَضْلَعُوا أَنَّ رَبَّكَ مِنْ
بَعْدِهَا لَعَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١١٩﴾

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِلَّهِ حَنِيفًا وَهُوَ
بِكَ مِنَ الْمُسْرِكِينَ ﴿١٢٠﴾

شَاكِرًا لِأَنْعُمِهِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَى
صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿١٢١﴾

122. Biz ona dünyada gözəl nemət verdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə də əməlisalehlərdəndir.
123. Sonra sənə *belə* vəhy etdik: "Hənif İbrahim dininə tabe ol. O, müşriklərdən deyildi".
124. Şənbə günü ancaq o günün barəsində ixtilafa düşənlərə vacib edildi. Şübhəsiz ki, Rəbbin Qiyamət günü, ixtilafa düşdükləri şey barəsində onların arasında hökm verəcəkdir.
125. *İnsanları* Rəbbinin yoluna hikmətlə, gözəl öyüd-nəsihətlə dəvət et və onlarla ən gözəl tərzdə mübahisə et. Şübhəsiz ki, Rəbbin azğınlığa düşənləri də, doğru yolda olanları da yaxşı tanıyır.
126. *Günahkarı* cəzalandırmaq istəsəniz, sizə nə cəza verilibsə, siz də *ona* eynilə cəza verin. Əgər səbir etsəniz, bu, səbir edənlər üçün daha xeyirlidir.
127. Səbir et! Sənin səbrin ancaq Allahdandır. Onlara görə kədərlənmə və qurduqları hiylələrdən ötrü də sıxılma.
128. Həqiqətən də, Allah *Ondan* qorxanlar və yaxşı işlər görənlərlədir.

وَهُوَ الَّذِي فِي الدُّنْيَا حَسَنَةٌ وَآلَهُ فِي الْآخِرَةِ
لَيَمُنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٢٢﴾

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنْ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ
حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٢٣﴾

إِنَّمَا جُعِلَ السَّبْتُ عَلَى الَّذِينَ اخْتَلَفُوا فِيهِ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَخْلُقُكُمْ بَيْنَهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿١٢٤﴾

ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحُكْمِ وَالْمَوْعِظَةِ
الْحَسَنَةِ وَجِدْ لَهُمُ الْيُسْرَىٰ أَيْسَرَ
إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ
وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُنْتَهِدِينَ ﴿١٢٥﴾

وَإِنْ عَاقَبْتُمْ فَعَاقِبُوا بِمِثْلِ مَا عُوقِبْتُمْ
بِهِ وَلَا يَنْصَرِفُ لَهُمْ زَكَاةٌ
لِّنَّصَرِفَ ﴿١٢٦﴾

وَأَصْبِرْ وَمَا صَبْرُكَ إِلَّا بِاللَّهِ وَلَا تَحْزَنْ
عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُن فِي ضَلٰىبِ مِمَّا يَمْكُرُونَ ﴿١٢٧﴾

إِنَّ اللَّهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَالَّذِينَ هُمْ
مُخْتَارُونَ ﴿١٢٨﴾

al-İsra
(«Gecə səyahəti») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Dəlillərimizdən bəzisini *Peyğəmbərə* göstərmək üçün Öz qulunu gecə vaxtı Məscidulharamdan ətrafına xeyir-bərəkət verdiyimiz Məsciduləqsaya aparan *Allah* pak və müqəddəsdir. Həqiqətən, O, Eşidəndir, Görəndir.
2. Biz Musaya Kitab verdik və İsrail oğullarına: “Məndən başqasını özünüzə himayədar götürməyin!” – deyə o Kitabı doğru yol göstəricisi etdik.
3. *Ey Nuhla birlikdə gəmidə* daşıdıqlarımızın nəsl! Nuh doğrudan da *Bizə* minnətdar olan bir qul idi.
4. Biz Kitabda İsrail oğullarına: “Siz yer üzündə iki dəfə fəsad törədəcəksiniz və olduqca təkəbbür göstərəcəksiniz” – *deyə* xəbər verdik.
5. İki fəsaddan birincisinin vaxtı gəldiyi zaman üstünüzə qüvvətli qullarımızı göndərdik. Onlar yurduzda gəzib dolaşib *sizi* axtarırdılar. Bu, yerinə yetirilmiş bir vəd idi.
6. Sonra sizə onların üzərində yenidən qələbə qazandırdıq, var-dövlət və oğullarla sizə yardım etdik və sizin sayınızı çoxaltdıq.

سُورَةُ الْاِسْرَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُبْحَنَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَا
الَّذِي بَرَكْنَا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنَ السَّمَاءِ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١﴾

وَإِنَّا إِنَّا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى
لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ لَا تَتَّخِذُوا مِنْ دُونِي
وَكِيلًا ﴿٢﴾

ذُرِّيَّةَ مَنْ حَمَلْنَا مَعَ نُوحٍ إِنَّهُ كَانَ عَبْدًا
شَكُورًا ﴿٣﴾

وَقَضَيْنَا إِلَى بَنِي إِسْرَءِيلَ فِي الْكِتَابِ لَتُفْسِدُنَّ
فِي الْأَرْضِ مَرَّتَيْنِ وَلَتَعْلُنَّ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤﴾

فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ أُولَاهُمَا بَعَثْنَا عَلَيْكُمْ
عِبَادًا أَنَا بَأْسٌ شَدِيدٌ فَجَاسُوا خُلُلَ
الدِّبَارِ وَكَانَ وَعْدًا مَفْعُولًا ﴿٥﴾

ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكُرْةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ
بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ قَوْمًا ﴿٦﴾

7. Yaxşılıq etsəniz, özünüzə yaxşılıq etmiş, pislilik etsəniz öz əleyhinizə etmiş olursunuz. Sonuncu vədin vaxtı gələndə, üzünüzü qara etsinlər, birinci dəfə *Qüdsdəki* məscidə girdikləri kimi *yənə də* ora girsinlər və ələ keçirdikləri hər şeyi darmadağın etsinlər deyə *düşmənlərinizi üstünüzə göndərdik*.
8. Ola bilsin ki, Rəbbiniz sizə rəhm etsin. Əgər siz *fəsad törətməyə* qayıtsanız, Biz də *sizi cəzalandırmağa* qayıdaq. Biz Cəhənnəmi kafirlər üçün bir zindan etdik.
9. Həqiqətən, bu Quran *insanları* ən doğru yola yönəldir və yaxşı işlər görən möminlərə, özləri üçün böyük mükafat olacağı ilə müjdə verir.
10. Axirətə iman gətirməyənlər üçün isə ağırılı-acılı bir əzab hazırlamışıq.
11. İnsan *özünə* xeyir dilədiyi kimi, şər də diləyir. Doğrusu, insan tələsəndir.
12. Biz gecə və gündüzü iki əlamət etdik. Rəbbinizdən lütf diləyəsiniz, illərin sayını və hesabı biləsiniz deyə gecənin əlamətini silib gündüzün işıqlı əlamətini gətirdik. Biz hər şeyi təfəsilatı ilə izah etdik.
13. Biz hər bir insanın əməlini öz boynundan asdıq. Qiyamət günü isə

إِنْ أَحْسَنْتُمْ أَحْسَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَإِنْ أَسَأْتُمْ فَلَهَا فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ الْآخِرَةِ لِيَسْتَقْبُوا وَجُوهَكُمْ وَلِيَدْخُلُوا الْمَسْجِدَ كَمَا دَخَلُوهُ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَلِيُتَبَرُوا مَا عَمِلُوا قَبِيرًا ﴿٧﴾

عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يَرْحَمَكُمْ وَإِنْ عُدتُّمْ عَدْنَا وَجَعَلْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ حَصِيرًا ﴿٨﴾

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَيِّنُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا ﴿٩﴾

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ أَغْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٠﴾

وَيَدْعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّرِّ دُعَاءَهُ بِالْخَيْرِ وَكَانَ الْإِنْسَانُ عَجُولًا ﴿١١﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ آيَاتٍ فَمَنْ حَسَنَ آيَةَ اللَّيْلِ وَجَعَلْنَا آيَةَ النَّهَارِ مُبْصِرَةً لِّيَتَسَعَّرُوا لَهَا فَمَنْ رَزَقْنَاهُ فَلْيَنْشُرْ أَعْدَدَ الْآسِينَ وَالْحِسَابَ وَكُلُّ شَيْءٍ فَصْلَانَهُ تَنْفِيلًا ﴿١٢﴾

وَكُلُّ إِنْسَانٍ لَّزِمَتَهُ نَفْسُهُ فِي عُنُقِهِ وَنُخْرِجُ

açıq vəziyyətdə qarşısına qoyulan kitabı ona göstərəcəyik.

14. Kitabını oxu! Bu gün sənə özün-özünü hesaba çəkməyin yetər.
15. Kim doğru yolla getsə, xeyri onun özünə olar, kim azgınlığa düşsə, ziyanı da onun öz əleyhinə olar. Heç bir günahkar başqasının günahını daşımaz. Biz elçi göndərməmiş *heç kəsə* əzab vermərik.
16. Biz bir məmləkəti məhv etmək istədikdə onun cah-calal içində yaşayan sakinlərinə *Allaha itaət etməyi* əmr edərək. Onlar isə orada günah işlər görürlər. Beləcə, *o məmləkətin* barəsindəki söz gerçək olar və Biz onu yerlə yeksan edərək.
17. Biz Nuhdan sonra neçə-neçə nəsilləri məhv etdik. Rəbbinin, qullarının günahlarını bilməsi və görməsi kifayətdir.
18. Kim gəldi-gedər dünyanı istəsə, orada ona – dilədiyimiz kimsəyə istədiyimiz şeyləri dərhal verərik. Sonra isə onu qınanmış və *Allahın rəhmətindən* qovulmuş halda girəcəyi Cəhənnəmə atırıq.
19. Kim də Axirəti istəsə, mömin olaraq bütün qəlbi ilə ona can atsa, onların səyi məmnuniyyətlə qəbul olunar.
20. Biz hamıya – onlara da, bunlara da Rəbbinin nemətindən veririk.

لَهُ نَوْمُ الْقَيْمَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنْشُورًا ﴿١٤﴾

أَفْرَأَيْتَ كُتُبَكَ كَفَى بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٥﴾

مَنْ أَهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ۗ وَمَا كُنَّا مُعَذِّبِينَ حَتَّىٰ تَبْعَثَ رَسُولًا ﴿١٦﴾

وَإِذَا أَرَدْنَا أَن نُّهْلِكَ قَرْيَةً أَمَرْنَا مُتْرَفِيهَا فَفَسَقُوا فِيهَا فَحَقَّ عَلَيْهَا الْقَوْلُ فَدَمَرْنَاهَا تَدْمِيرًا ﴿١٧﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِنَ الْقُرُونِ مِن بَعْدِ نُوحٍ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ بِذُنُوبِ عِبَادٍ وَءَخْيَرًا بَصِيرًا ﴿١٨﴾

مَنْ كَانِ يَرْيَدُ الْعَاجِلَةَ غَجَلْنَا لَهُ رُفْعًا مَّا نَشَاءُ لِمَن نُّرِيدُ ثُمَّ جَعَلْنَا لَهُ جَهَنَّمَ يَصْلَاهَا مَذْمُومًا مَّدْحُورًا ﴿١٩﴾

وَمَن أَرَادَ الْآخِرَةَ وَسَعَىٰ لَهَا سَعْيَهَا وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ كَانَتْ سَعْيُهُمْ مَشْكُورًا ﴿٢٠﴾

كُلًّا نُّنِيطُهُنَّوَلَاءَ وَهَؤُلَاءِ مِن عَطَاءِ

Rəbbinin neməti *heç kəsə* qadağan deyildir.

رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا ﴿٥٠﴾

21. Bax gör *dünyada* onların birini digərindən necə üstün etdik. Axirətdə isə daha böyük dərəcələr və daha böyük üstünlüklər vardır.

أَنْظُرْ كَيْفَ فَضَّلْنَا بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ
وَالْآخِرَةُ أَكْبَرُ دَرَجَاتٍ وَأَكْبَرُ تَفْضِيلًا ﴿٥١﴾

22. Allahla yanaşı başqa məbuda ibadət etmə, yoxsa zəlil və tənha qalarsan.

لَا تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَقْعُدَ مَذْمُومًا
مُخَذَّوِلًا ﴿٥٢﴾

23. Rəbbin yalnız Ona ibadət etməyi və ata-ana ilə yaxşı davranmağı buyurmuşdur. Əgər onların biri və ya hər ikisi sənin yanında qocalıq yaşına dolarsa, onlara: «Uf!» belə demə, üstlərinə qışqırma və onlara xoş söz söylə!

﴿ وَفَضَّلْنَا رَبَّنَا وَلَا تَقْبُذُوا إِلَّا يَأْتِيَنَّكُمْ
إِحْسَانًا أَمَّا يَتْلُونَ عِنْدَكَ الْكِبَرَ
أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا فَلَا تَقُلْ لَهُمَا أُفٍّ وَلَا
سَهْمَةٌ لَهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ﴾ ﴿٥٣﴾

24. Onların hər ikisinə rəhm edərək təvazökarlıq qanadının altına al və: “Ey Rəbbim! Onlar məni körpəliyimdən tərbiyə edib böyütdükləri kimi, Sən də onlara rəhm et!” – de.

وَأَخْفِضْ لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ وَقُلْ
رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا ﴿٥٤﴾

25. Rəbbiniz ürəklərinizdə olanları çox yaxşı bilir. Əgər əməlisaleh olsanız, *bilin ki*, həqiqətən də, O, tövbə edənləri Bağışlayandır.

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِمَا فِي نُفُوسِكُمْ إِنْ تَكُونُوا
صَادِقِينَ فَإِنَّهُ كَانَ لِلْأَوَّابِينَ
عَفْوًَا ﴿٥٥﴾

26. Qohum-əqrəbaya da, yoxsula da, müsafirə də haqqını ver. Lakin *malını* lazım olmayan yərə sərf etmə.

وَبِإِنَّ ذَٰلِكَ لَشَرٌّ لِّحَقِّهِ وَالْمِسْكِينَ وَابْنَ
السَّبِيلِ وَلَا يَبْدُرْ رَبُّكَ إِلَّا
بِالسَّيِّئِ ﴿٥٦﴾

27. Həqiqətən, israfçılar şeytanların qardaşlarıdır. Şeytan isə Rəbbinə qarşı nankordur.

إِنَّ الْمُبَذِّرِينَ كَانُوا إِخْوَانَ الشَّيَاطِينِ وَكَانَ
الشَّيْطَانُ لِرَبِّهِ كَفُورًا ﴿٥٧﴾

28. Əgər sən Rəbbindən dilədiyin mərhəməti umaraq onların üzünə baxmırsansa (imkanın olmadığı üçün onlara bir şey verə bilmırsənsə), onda onlara xoş söz de.
29. Əlini nə qoynunda gizlət, nə də onu büsbütün aç (nə xəsis ol, nə də israfçı). Yoxsa qınanmış və peşman vəziyyətdə qalarsan.
30. Həqiqətən, Rəbbin istədiyinin ruzisini bol edər, *istədiyininkini də* azaldar. Şübhəsiz ki, O, Öz qullarını tanıyır və görür.
31. Yoxsulluq qorxusundan uşaqlarınızı öldürməyin. Axı onların da, sizin də ruzinizi Biz veririk. Onları öldürmək, həqiqətən də, böyük günahdır.
32. Zinaya yaxınlaşmayın. Çünki bu, iyrənc bir əməl və murdar bir yoldur!
33. Allahın, *öldürülməsini* haram buyurduğu şəxsi haqsız yerə öldürməyin. Kim haqsız yerə öldürülmüşsə, artıq onun varisinə ixtiyar vermişik (istəsə bağışlayar, istəsə qisas tələb edər, istəsə də qanbahası alar). Lakin o da qisas aldıqda həddi aşmamalıdır. Çünki ona artıq kömək olunmuşdur.
34. Yetim həddi-bülüğa çatana qədər, – xeyirxahlıq (qoruyub saxlamaq və artırmaq məqsədilə istifadə etmək) istisna olmaqla, – onun malına

وَأَمَّا تَعْرِضِينَ عَنْهُمْ أَنْ يَخَالُوكَ مِنْ رَبِّكَ
تَرْجُوهُمْ فَقُلْ لَهُمْ قَوْلًا مَيْسُورًا ﴿٢٨﴾

وَلَا تَجْعَلْ يَدَكَ مَغْلُولَةً إِلَىٰ عُنُقِكَ وَلَا
تَبْسُطْهَا كُلَّ الْبَسْطِ فَتَقْعُدَ مَلُومًا مَّحْسُورًا ﴿٢٩﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ
كَانَ بِعِبَادِهِ خَبِيرًا بَصِيرًا ﴿٣٠﴾

وَلَا تَقْتُلُوا أَوْلَادَكُمْ خَشْيَةً إِمَّا يَكُنْ لَكُمْ رِزْقُهُمْ
وَأَيَّاكُمْ إِنْ قَتَلْتُمْ كَانَتْ خِطَأً كَبِيرًا ﴿٣١﴾

وَلَا تَقْرَبُوا الزِّنَىٰ إِنَّهُ كَانَ فَحِشَةً وَسَاءَ
سَبِيلًا ﴿٣٢﴾

وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ
وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيٍّ سُلْطَانًا
فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنصُورًا ﴿٣٣﴾

وَلَا تَقْرَبُوا مَالَ الْيَتِيمِ إِلَّا بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ
حَتَّىٰ يَبْلُغَ أَشُدَّهُ وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ الْعَهْدَ
كَانَ مَسْئُولًا ﴿٣٤﴾

yaxınlaşmayın! Əhdə vəfa edin.
Çünki *hər kəs* əhd barəsində sorğu-
sual olunacaqdır.

35. Ölçdükdə ölçüyə tam riayət edin,
çəkdikdə düzgün tərəzi ilə çəkin. Bu,
daha xeyirli və nəticə baxımından
daha yaxşıdır.

وَأَوْفُوا الْكَيْلَ إِذَا كِلْتُمْ وَزَنُوا بِالْقِسْطَاسِ
الْمُسْتَقِيمِ ذَلِكَ خَيْرٌ وَأَحْسَنُ تَأْوِيلًا ﴿٣٥﴾

36. Haqqında məlumatın olmadığı bir
işin dalınca getmə. Çünki qulaq, göz
və ürək – bunların hamısı *sahibinin*
əməlləri barəsində sorğu-sual
olunacaqdır.

وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ
وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ﴿٣٦﴾

37. Yer üzündə təkəbbürlə gəzmə.
Çünki sən nə yeri yara bilər, nə də
yüksələrək dağlara çata bilərsən.

وَلَا تَمْشِ فِي الْأَرْضِ مَرَحًا إِنَّكَ لَن تَخْرِقَ
الْأَرْضَ وَلَن تَبْلُغَ الْجِبَالَ طُولًا ﴿٣٧﴾

38. Bütün bu *qadağan edilmiş* pis
əməllər, Rəbbinin xoşuna gəlməyən
şeylərdir.

كُلُّ ذَلِكَ كَانَ سَيِّئُهُ عِنْدَ رَبِّكَ مَكْرُوهًا ﴿٣٨﴾

39. Bunlar Rəbbinin sənə vəhy etdiyi
hikmətdəndir. Allahla yanaşı başqa
məbuda ibadət etmə, yoxsa qınanmış
və qovulmuş halda Cəhənnəmə
atılırsan.

ذَلِكَ مِمَّا أَوْحَى إِلَيْكَ رَبُّكَ مِنَ الْحِكْمَةِ وَلَا
تَجْعَلْ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتُنَاقِلَ فِيهِمْ
مَلُومًا مَذْمُورًا ﴿٣٩﴾

40. Doğrudanmı Rəbbiniz oğlanları sizin
üçün seçib, *Öziinə isə* mələklərdən
qızlar götürüb?! Siz, həqiqətən də,
olduqca yaramaz söz danışırırsınız.

أَفَأَصْفَقَكُمْ رَبُّكُمُ بِالْبَنِينَ وَالنَّحْدَمِ
الْمَلَائِكَةِ إِنَّا إِنَّا لَنَقُولُ لَكُمْ قَوْلًا عَظِيمًا ﴿٤٠﴾

41. Biz bu Quranda *dinin ehkamlarını*
izah etdik ki, onlar düşünüb ibrət
alsınlar. Lakin *bu* onların yalnız
nifrətini artırır.

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذَا الْقُرْآنِ لِيَذَكَّرُوا وَمَا
يَزِيدُهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٤١﴾

42. De: “Əgər *müşriklərin* söylədikləri kimi Allahla yanaşı başqa ilahlar olsaydı, onlar Ərş Sahibinin yanına *çatmaq üçün* yol axtarardılar”.

قُلْ لَوْ كَانَ مَعَهُ آلِهَةٌ كَمَا يَقُولُونَ إِذًا لَابْتَغَوْا إِلَىٰ ذِي الْعَرْشِ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

43. Allah *müşriklərin* söylədiklərindən çox uzaq və çox ucadır.

سُبْحَنَهُ وَتَعَالَىٰ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا ﴿٤٣﴾

44. Yeddi göy, yer və onlarda olanlar Ona təriflər deyir. Elə bir şey yoxdur ki, həmd ilə Ona tərif deməsin, lakin siz onların tərifini anlamazsınız. Həqiqətən, O, Həlimdir, Bağışlayandır.

سُبْحَانَكَ اللَّهُ السَّمَوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ قُلْ مَنْ مِثْلِي بِمَا لَا يُشْبِعُ بِحَمْدِهِ وَلَكِنْ لَا تَعْقِلُونَ تَسْبِيحَهُمْ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٤٤﴾

45. Sən Quran oxuduğun zaman səninlə Axirətə inanmayanların arasına gözəgörünməz pərdə çəkirik.

وَلَا أَقْرَأُ الْقُرْآنَ أَنْ جَعَلْنَا بَيْنَكَ وَبَيْنَ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ حِجَابًا مَسْتُورًا ﴿٤٥﴾

46. Quranı anlamasınlar deyə, Biz onların qəlblərinə örtüklər çəkdik, qulaqlarına da tıxac vurduq. Sən Quranda Rəbbinin Tək *Allah* olduğunu yada saldıqın zaman onlar *bu dəvətə* nifrət edərək arxalarını çevirib gedərlər.

وَجَعَلْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ وَفِي آذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِذَا ذُكِّرْتُمْ بَكَتُمْ فِي الْقُرْآنِ وَحَدُّهُ وَلَوْ أَنَّ عَلَىٰ أَذُنِهِمْ لُفُورًا ﴿٤٦﴾

47. Onlar səni dinlədikləri zaman nəyə qulaq asdıqlarını və öz aralarında xəlvətcə söhbət edərkən o zalımların: “Siz ancaq sehlənmiş bir adama uyursunuz” – dediklərini Biz çox yaxşı bilirik.

لَمَّا عَلِمُوا بِمَا يَسْتَمِعُونَ بِهِ إِذْ يَسْتَمِعُونَ إِلَيْكَ وَإِذْ هُمْ نَجْوَىٰ إِذْ يَقُولُ الظَّالِمُونَ إِنْ تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٤٧﴾

48. Gör sənin üçün necə *pis* məsəllər çəkdilər. Onlar azdılar və *artıq doğru* yolu tapa bilməyəcəklər.

أَنْظُرْ كَيْفَ ضَرَبُوا لَكَ الْأَمْثَالَ فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٤٨﴾

49. Onlar deyirlər: “Biz sür-sümük və toz halına düşdüyümüz zaman yeni bir məxluq kimi dirildiləcəyikmi?”

وَقَالُوا آءِذَا كُنَّا عِطْفًا أَوْ رَقَاقًا آءِذَا لَمَسُّعُورُونَ خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٤٩﴾

50. De: “İstər daş olun, istər dəmir,
51. və ya sizə nəhəng görünən bir
məxluq olun, *yənə də Allah
sizi diriltməyə qadirdir*”. Onlar
deyəcəklər: “Bizi *hayata* kim
qaytaracaq?” De: “İlk dəfə sizi
yaradan!” Onlar *istehza ilə* başlarını
yırğalayıb: “Bəs bu nə vaxt
olacaqdır?” – deyəcəklər. De: “Bəlkə
də, yaxın zamanda oldu!”
52. O gün Allah sizi çağıracaq. Siz
də Ona həmd edərək çağırışına
cavab verəcək və *dünyada* çox az
qaldığınızı güman edəcəksiniz.
53. Qullarıma de ki, ən gözəl sözləri
danışsınlar. Çünki şeytan onların
arasına ədavət sala bilər. Həqiqətən,
şeytan insanın açıq-aydın
düşmənidir.
54. Rəbbiniz sizi çox yaxşı tanıyır.
İstəsə, sizə rəhm edər, istəsə, sizə
əzab verir. Biz səni onlara qoruyan
göndərməmişik.
55. Rəbbiniz göylərdə və yerdə olanları
çox yaxşı tanıyır. Biz peyğəmbərlərin
bəzisini digərlərindən üstün etdik və
Davuda Zəbur verdik.
56. De: “Allahdan başqa məbud
saydığınızı çağırım. Onlar bəlanı
sizdən nə uzaqlaşdırmağa, nə də
onu başqasına yönəltməyə qadir
deyillər”.

﴿ قُلْ كُونُوا حِجَارَةً أَوْ حَدِيدًا ۝٥٠﴾

أَوْ خَلْقًا مِمَّا يَكْبُرُ فِي صُدُورِكُمْ
فَسَقُولُونَ مَنْ يُمِدُّنَا قُلُوبَ الَّذِي فَطَرَكُم
أَوَّلَ مَرَّةٍ فَسَيُنْغِضُونَ إِلَيْكَ رُءُوسَهُمْ
وَيَقُولُونَ مَتَى هُوَ قُلْ عَسَى أَنْ يَكُونَ قَرِيبًا ۝٥١﴾

يَوْمَ يَدْعُوكُمْ فَتَسْتَجِيبُونَ لِمَحْمُودِهِ وَتَقُولُونَ
إِنْ لَيْسَ إِلَّا قَلِيلًا ۝٥٢﴾

وَقُلْ لِعِبَادِي يَقُولُوا الَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ
الشَّيْطَانَ يَنْزِعُ بَيْنَهُمْ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا ۝٥٣﴾

رَبُّكُمْ أَعْلَمُ بِكُمْ إِنَّ يَسَاءَ لِمُتَحَمِّلِكُمْ أَنْ
يَسَاءَ بَعْدَ بَعْثِكُمْ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ
وَكِيلًا ۝٥٤﴾

وَرَبُّكَ أَعْلَمُ بِمَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَقَدْ فَضَّلْنَا بَعْضَ النَّبِيِّينَ عَلَى بَعْضٍ
وَمَا آتَيْنَاكَ أَوْدَاقَ زُكُورًا ۝٥٥﴾

قُلْ ادْعُوا الَّذِينَ رَعَيْتُمْ مِنْ دُونِهِ فَلَا
يَعْلَمُونَ كَيْفَ الظُّلُمِ عَنْكُمْ وَلَا تَحْمِلُوا ۝٥٦﴾

57. Onların yalvardıqları məbudların özləri də Rəbbinə – hansı daha yaxın olacaq deyə vəsilə axtarırlar, Onun rəhmətini umurlar, əzabından qorxurlar. Həqiqətən, Rəbbinin əzabından qorunmaq gərəkdir.

58. Elə bir məmləkət yoxdur ki, Qiyamət günündən əvvəl Biz onu məhv etməyə və ya onu şiddətli əzaba düçar etməyə. Bu, Kitabda yazılmışdır.

59. Bizim möcüzələr göndərməkdən vaz keçməyimizə səbəb ancaq əvvəlkilərin onları yalan hesab etmələri idi. Səməd tayfasına açıq-aydın *möcüzə* kimi bir dişi dəvə verdik, lakin onlar ona zülm etdilər. Biz möcüzələri yalnız qorxutmaq üçün göndəririk.

60. Bir zaman Biz sənə: “Rəbbin *elm və qüdrəti ilə* insanları əhatə etmişdir” – demişdik. *Meracda* sənə göstərdiyimiz mənzərəni və Quranda lənətlənmiş ağacı insanlar üçün yalnız bir imtahan etdik. Biz onları qorxuduruq, bu isə onlarda ancaq böyük bir azgınlığı daha da artırır.

61. Bir zaman mələklərə: “Adəmə səcdə edin!” – demişdik. İblisdən başqa hamısı səcdə etdi. O dedi: “Mən Sənin palçıqdan yaratdığımı səcdə edəcəyəm?!”

62. *İblis* dedi: “Məndən üstün tutduğuna bir bax! Əgər Qiyamət gününə

أُولَئِكَ الَّذِينَ يَدْعُونَ يَبْتَغُونَ إِلَىٰ رَبِّهِمُ
الْوَسِيلَةَ أَيُّهُمْ أَقْرَبُ وَيَرْجُونَ رَحْمَتَهُ
وَيَخْشَوْنَ عَذَابَهُ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ كَانَ
مَحْذُورًا ﴿٥٧﴾

وَلَا مِنْ قَرِيْبٍ إِلَّا نَحْنُ مُهْلِكُوْهَا قَبْلَ يَوْمِ
الْقِيَامَةِ أَوْ مُعَذِّبُوْهَا عَذَابًا شَدِيْدًا كَانَ ذَٰلِكَ
فِي الْكِتَابِ مَسْطُوْرًا ﴿٥٨﴾

وَمَا مَنَعَنَا أَنْ نُرْسِلَ بِالْآيَاتِ إِلَّا أَنْ كَذَّبَ
بِهَا الْآلُوتُونَ وَءَاتَيْنَا سُودَ النَّارِ فَفَصِيْرَةٌ
فَقُلْ لِّمُؤْمِنِيْهَا وَمَا نُرْسِلُ بِالْآيَاتِ إِلَّا تَخْوِيفًا ﴿٥٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِّلْكَ إِنَّ رَبَّكَ أَحَاطَ بِالنَّاسِ وَمَا جَعَلْنَا
الرَّءْيَا لَآلِي أَيْنِكَ إِلَّا فِتْنَةً لِّلنَّاسِ
وَالشَّجَرَةَ الْمَعْرُومَةَ فِي الْفُرِّ إِنَّ وَخْوِقُهُمْ
فَمَا يُزِيْدُهُمْ إِلَّا طُغْيَانًا كَبِيْرًا ﴿٦٠﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلٰٓئِكَةِ اسْجُدُوْا لِآدَمَ
فَسَجَدُوْا إِلَّا إِبْلِيسَ قَالَ ءَاَسْجُدُ لِمَنْ
خَلَقْتَ طِيْنًا ﴿٦١﴾

قَالَ أَرَأَيْتَكَ هَٰذَا الَّذِي كَرَّمْتَ عَلٰٓى لَٰئِنِ

qədər mənə möhlət versən, az bir qismindən başqa onun *bütün* nəslini özümə ram edəcəyəm”.

63. Allah buyurdu: “Çıx get! Onlardan kim sənə uysa, tam bir əvəz kimi cəzamız Cəhənnəm olacaqdır.

64. Onlardan gücün çatdığı kimsələri səsinlə *günaha* təhrik et, atlı və piyadanı onların üstünə yerit, mallarına və övladlarına şərikin ol, onlara vədlər ver. Şübhəsiz ki, şeytan onlara ancaq yalan vədlər verir.

65. Əslində, Mənim *ixlaslı* qullarım üzərində sənin hökmranlığın olmayacaqdır. Qoruyan olaraq Rəbbin yetər”.

66. Lütfinə nail olarsınız deyə dənizdə gəmiləri sizin üçün hərəkətə gətirən Rəbbinizdir. Həqiqətən, O sizə qarşı rəhmlidir.

67. Sizə dənizdə bir fəlakət üz verdiyi zaman Ondan başqa tapındıklarınız *sizdən* uzaqlaşar. O sizi xilas edib quruya çıxartdıqda isə üz döndərirsiniz. Həqiqətən, insan nankordur!

68. Allahın sizi quruda yerə batırmayacağına, yaxud üstünüzdə daş-kəsəkli tufan göndərməyəcəyinə əminsinizmi? Sonra sizi qoruyan da tapa bilməzsınız.

69. Yoxsa sizi bir daha dənizə qaytarıb üstünüzdə qasırga göndərməyəcəyinə

أَحْزَنَ إِلَى يَوْمِ الْفَيْكَةِ لَا تُخْصِنُ ذُرِّيَّتَهُ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٦٣﴾

قَالَ أَذْهَبَ فَمَنْ يَبْعَكَ مِنْهُمْ فَإِنْ جَهَنَّمَ جَزَاءُ ذُو جَزَاءٍ مَوْفُورًا ﴿٦٤﴾

وَأَسْتَفْزِرُ مِنْ أَسْطَقَعَتْ مِنْهُمْ بِصَوْتِكَ وَأَجْلِبَ عَلَيْهِمْ مَخِيلُكَ وَرَحِيلُكَ وَشَارِكُهُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَعَدُهُمْ وَمَا يَعِدُهُمُ الشَّيْطَانُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٥﴾

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ وَكَفَى بِرَبِّكَ وَكِيلًا ﴿٦٦﴾

رَبُّكُمْ الَّذِي يُرِي لَكُمْ الْفُلْكَ فِي الْبَحْرِ لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ إِنَّهُ كَانَ بِكُمْ رَحِيمًا ﴿٦٧﴾

وَإِذَا مَسَّكُمُ الضُّرُّ فِي الْبَحْرِ ضَلَّ مَنْ تَدْعُونَ إِلَّا إِلَهُنا فَلَمَّا نَجَّكُمْ إِلَى الْبَرِّ أَعْرَضْتُمْ وَكَانَ الْإِنْسَانُ كَفُورًا ﴿٦٨﴾

أَفَأَمِنْتُمْ أَنْ يَخْصِفَ بِكُمْ جَلْبَابُ الْبَرِّ أَوْ يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ حَاصِبًا ثُمَّ لَا تَجِدُوا لَكُمْ وَكِيلًا ﴿٦٩﴾

أَمْ أَمِنْتُمْ أَنْ يُعِيدَ كُمْ فِيهِ تَارَةً أُخْرَى فَيُرْسِلَ

və kafir olduğunuza görə *dənizdə* sizi batırmayacağıma əminsiz? Sonra buna görə Bizdən intiqam alan bir nəfər belə tapa bilməzsiz.

70. Biz Adəm oğullarını hörmətli etdik, onları quruda və dənizdə *minik* üstündə daşıdıq, onlara pak ruzilər verdik və onları yaratdıqlarımızın çoxundan xeyli üstün elədik.

71. O gün bütün insanları öz başçıları ilə birlikdə çağıracağıq. *O zaman* kitabı sağ əlinə verilən kimsələr öz kitablarını *sevinclə* oxuyacaq və onlara xurma çəyirdəyindəki lif qədər zülm edilməyəcəkdir.

72. Bu dünyada kor olan kəs axirətdə də kor olacaq və üstəlik *haqq* yoldan daha çox azacaqdır.

73. *Müşriklər* səni, sənə vəhy etdiyimizdən az qala döndərəcəkdilər ki, *Qurandan* başqa bir şeyi Bizə aid edəsən. Belə olduğu halda onlar səni özlərinə dost tutacaqdılar.

74. Əgər Biz səni *dinində* sabit saxlamasaydıq, əlbəttə, azca da olsa onlara meyl edəcəkdin.

75. Belə olacağı təqdirdə sənə həyatın və ölümün əzabını ikiqat daddırardıq. Sonra Bizə qarşı özünə bir köməkçi də tapa bilməzdin.

76. *Müşriklər* az qala səni bu torpaqdan sıxışdırıb çıxaracaqdılar. Lakin səni

عَلَيْكُمْ قَاصِمًا مِّنَ الرِّيحِ فَيَغْرِقَكُم بِمَا كُفَرْتُمْ
تُرْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ ۝

وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ وَجَعَلْنَا فِيهِمُ الْبَرَّ
وَالْبَحْرَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ
وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى كَثِيرٍ مِّمَّنْ خَلَقْنَا
تَفْضِيلًا ۝

يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنثَىٰ بِمَا صَبَرَتْ فَمَنْ أُوتِيَ
كِتَابَهُ رِيسْمِيَّةً فَأُولَٰئِكَ يَتْلَوْنَ
كِتَابَهُمْ وَلَا يَظْلَمُونَ فَتِيلًا ۝

وَمَن كَانَ فِي هَذِهِ أَسْمَىٰ فَهُوَ فِي الْآخِرَةِ
أَسْمَىٰ وَأَضَلُّ سَبِيلًا ۝

فَإِن كَادُوا لَيَفْتِنُونَكَ عَنِ الَّذِي
أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ لِتَتَّبِعَنِي عَلَىٰ غَيْرِ
وَأَإِذَا لَأَتَّخِذُوكَ خَلِيلًا ۝

وَلَوْلَا أَن ثَبَّتْنَاكَ لَقَدْ كِدْتَ تَرْكَنُ إِلَيْهِمْ
شَيْفًا قَلِيلًا ۝

إِذَا لَأَذُنُكَ ضَعِيفَ الْحِيلَةِ وَضَعَفَ
الْمَعَانِ تُرْمَلُونَ فِي الْبَحْرِ ۝

وَأَن كَادُوا لَيَسْخَرْنَكَ مِنَ الْآرِضِ

qovduqdan sonra özləri də *orada* ancaq az bir müddət qala bilərdilər.

77. Səndən əvvəl göndərdiyimiz elçilərə qarşı da belə davranmışlar. Sən Bizim qayda-qanunlarımızda heç bir dəyişiklik tapa bilməzsən.

78. Gün batmağa meyl edəndən gecənin qaranlığınadək *bəlli vaxtlarda* namaz qıl və sübh çağı Quran oxu (fəcr namazını da qıl)! Çünki sübh çağı oxunan Quranın şahidləri olur.

79. Gecənin bir vaxtı oyanıb sənə əlavə *buyrulmuş təhəccüd* namazında Quran oxu. Ola bilsin ki, *buna görə* Rəbbin səni tərifləyiq bir məqama yüksəltsin.

80. De: "Ey Rəbbim! Məni daxil olacağım yərə yaxşıqla daxil et; məni çıxacağım yerdən də yaxşıqla çıxart. Öz tərəfindən mənə yardım edən bir dəlil ver".

81. De: "Haqq gəldi, batil puç olub getdi. Həqiqətən də, batil puçluğa məhkumdur!"

82. Biz Quranda möminlər üçün şəfa və mərhəmət *olan ayələr* nazil edirik. *Bu ayələr* zalımların ancaq ziyanını artırır.

83. İnsana nemət verdiyimiz zaman *anlamayaraq* üz çevirib uzaq durar. Ona bir zərər toxunduqda isə məyus olar.

يُخْرِجُوكَ مِنْهَا وَإِذَا لَا يَلْبَثُونَ خَلْقَكَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٥٦﴾

سُنَّةَ مَنْ قَدْ أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ مِنْ رُسُلِنَا وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا ﴿٥٧﴾

أَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِ الشَّمْسِ إِلَى عَشِيِّ
الْأَيْلِ وَقُرْءَانَ الْفَجْرِ إِنَّ قُرْءَانَ
الْفَجْرِ كَاتٍ مَشْهُودًا ﴿٥٨﴾

وَمِنَ الْأَيْلِ فَتَهَجِّدْ بِهِ نَافِلَةً لَكَ عَسَى أَنْ
يَبْعَثَكَ رَبُّكَ مَقَامًا مَحْمُودًا ﴿٥٩﴾

وَقُلْ رَبِّ أَدْخِلْنِي مُدْخَلَ صِدْقٍ وَأَخْرِجْنِي
مُخْرَجَ صِدْقٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ
سُلْطَانًا نَصِيرًا ﴿٦٠﴾

وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ إِنَّ الْبَاطِلَ كَانَ
زَهُوًّا ﴿٦١﴾

وَنُزِّلَ مِنَ الْقُرْءَانِ آيَاتٌ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ
لِلْمُؤْمِنِينَ وَلَا يَذَرُهَا الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَارًا ﴿٦٢﴾

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَسَا
بِحَنَائِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ كَانَ يَئُوسًا ﴿٦٣﴾

84. De: “Hər kəs öz xasiyyətinə görə iş görər. Rəbbiniz isə kimin doğru yolda olduğunu daha yaxşı bilir”.
85. Səndən ruh haqqında soruşurlar. De: “Ruh Rəbbimin əmrindəndir. Sizə yalnız az bir bilik verilmişdir”.
86. Əgər istəsəydik, sənə vəhy etdiyimizi *qəlbindən* silib aparardıq. Sonra bundan dolayı Bizə qarşı özünə himayəçi tapa bilməzdin.
87. Ancaq Rəbbinin mərhəməti sayəsində *bunu etmədik*. Doğrudan da Onun sənə olan lütfü böyükdür.
88. De: “Əgər insanlar və cinlər bu Qurana bənzər bir şey gətirmək üçün *bir yerə* toplaşıb, bir-birinə kömək etsələr belə ona bənzərini gətirə bilməzlər”.
89. Biz bu Quranda insanlar üçün hər cür məsəli müfəssəl izah etdik. Lakin insanların çoxu yalnız küfrü seçdi.
90. Onlar dedilər: “Bizə yerdən bir bulaq çıxarmayınca sənə iman gətirməyəcəyik;
91. və ya ortasından şırıl-şırıl çaylar axıdacağın xurma və üzüm bağın olmayınca;
92. yaxud, iddia etdiyin kimi, göyü parça-parça üstümüzə yağdırmayınca; və ya Allahı və mələkləri qarşımıza gətirməyincə;

قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلَىٰ شَاكِلَتِهِ ۖ فَرَبُّكُمْ أَعْلَمُ
بِمَنْ هُوَ أَهْدَىٰ سَبِيلًا ﴿٨٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الرُّوحِ ۖ قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي
وَمَا أُوتِيتُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِلَّا قَلِيلًا ﴿٨٥﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَنَذْهَبَنَّ بِالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ ثُمَّ لَا
يَجِدُ لَكَ بِهِ عَلَيْنَا وَكِيلًا ﴿٨٦﴾

إِلَّا رَحْمَةً مِن رَّبِّكَ ۚ إِنَّ فَضْلَهُ كَانَ عَلَيْكَ
كَبِيرًا ﴿٨٧﴾

قُلْ لَّيْنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا
بِمِثْلِ هَذِهِ الْقُرْآنِ لَآ يَأْتُواْنَ بِمِثْلِهِ ۚ وَلَوْ
كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا ﴿٨٨﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذِهِ الْقُرْآنِ مِن
كُلِّ مَثَلٍ فَأَبَىٰ أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٨٩﴾

وَقَالُوا لَنْ نُؤْمِنَ لَكَ حَتَّىٰ تَنفَجِرَ لَنَا مِنَ
الْأَرْضِ يَنْبُوعًا ﴿٩٠﴾

أَوْ تَكُونَ لَكَ جَنَّةٌ مِّنْ نَّجِيلٍ وَعَسَىٰ
تُفْتَجِرَ الْأَنْهَارُ جُلَالًا فَتَجِيرًا ﴿٩١﴾

أَوْ تُسْقِطَ السَّمَاءَ كَمَا رَأَيْتَ عَلَيْنَا مَكِثًا
أَوْ تَأْتِي بِلَهُوٍّ وَالْمَلَكَةِ قَبِيلًا ﴿٩٢﴾

93. yaxud qızıldan bir evin olmayınca;
və ya göyə qalxmayınca *biz*
sənə inanmayacağıq. Əgər bizə
oxuyacağımız bir kitab endirməsən,
göyə qalxmağına da inanmayacağıq”.
De: “Rəbbim pak və müqəddəsdir!
Mən isə yalnız elçi *göndərilmiş* bir
insanam”.

94. İnsanlara doğru yol göstəricisi
gəldiyi zaman onların iman
gətirməsinə ancaq: “Allah bir
insanımı elçi göndərdi?” – demələri
mane oldu.

95. De: “Əgər yer üzündə arxayın
gəzib dolaşanlar mələklər olsaydı,
əlbəttə, onlara göydən bir mələk *elçi*
göndərərdik”.

96. De: “Mənimlə sizin aranızda Allahın
şahid olması yetər. Həqiqətən,
O, qullarından Xəbərdardır, *nə*
etdiklərini Görəndir”.

97. Allah kimi doğru yola yönəldirsə, o,
doğru yoldadır. Kimi azdırırsa, onlara
Ondan başqa dostlar tapa bilməzsən.
Qiyamət günü Biz onları kor, lal və
kar olduqları halda üzü üstə bir yerə
toplayacağıq. Onların sığınacaqları yer
Cəhənnəmdir. *Onun alovu* azaldıqca
onlar üçün alovu artıracağıq.

98. Bu, ayələrimizi inkar etdiklərinə və:
“Məgər biz sür-sümük və ovuntu
olduğumuz halda yeni bir məxluq
olaraq dirildiləcəyik?” – dediklərinə
görə onların cəzasıdır.

أَوَلَيْكُنَ لَكَ بَيْتٌ مِّنْ ذُخْرِي أَوْتَرَفِي فِي
السَّمَاءِ وَلَنْ نُؤْمِنَ بِرُفْقِكَ حَتَّىٰ نُزِيلَ عَلَيْنَا
كِتَابًا نَّفْرُقُ بِهِ فُلَّ سَبْحَانَ رَبِّي هَلْ
كُنْتُ إِلَّا بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٣﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمُ الْهُدَىٰ
إِلَّا أَنْ قَالُوا أَتَعْبَثُ اللَّهُ بَشَرًا رَسُولًا ﴿٩٤﴾

قُلْ لَوْ كُنَّا فِي الْأَرْضِ مَلَائِكَةً نَّشُودُ
مُطَاعِينَ لَّزَلْنَا عَلَيْهِم مِّنَ السَّمَاءِ مَلَكَ
رَسُولًا ﴿٩٥﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ أَنَّهُ
كَانَ يَعْبَادُهُ خَيْرًا بَصِيرًا ﴿٩٦﴾

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ
يَجِدَ لَهُم أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِهِ وَيَحْشُرُهُمْ يَوْمَ
الْقِيَامَةِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ عُمِمًا وَكُفًّا وَصُمًّا
مَّا وَهَنَتْ جَهَنَّمَ كُلَّمَا حَبَّتْ إِذْدَهُمْ
سَعِيرًا ﴿٩٧﴾

ذَٰلِكَ جَزَاءُ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَقَالُوا
أَإِذَا كُنَّا عِظْمًا وَرُقَاقًا أَهْمَا لِمَعْبُودُونَ
خَلْقًا جَدِيدًا ﴿٩٨﴾

99. Məgər onlar görmürlər ki, göyləri və yeri yaradan Allah onlar kimisini də yaratmağa qadirdir? Allah onlar üçün *elə* bir əcəl müəyyən etmişdir ki, ona heç bir şək-k-şübhə yoxdur. Zalımlar isə küfrdən başqa bir şey qəbul etmədilər.
100. De: “Əgər siz Rəbbimin rəhmət xəzinələrinə sahib olsaydınız belə, yenə də *onun* xərclənib tükənməsindən qorxaraq xəsislik edərdiniz. Çünki insan xəsisdir”.
101. Biz Musaya doqquz aşkar möcüzə verdik. İsrail oğullarından soruş; *Musa* onların yanına gəldikdə Firon ona: “Ey Musa! Mən sənin ovsunlandığını zənn edirəm” – demişdi.
102. *Musa* dedi: “Sən artıq bilirsən ki, bunları yalnız göylərin və yerin Rəbbi, açıq-aşkar möcüzə olaraq endirdi. Mən isə, ey Firon, sənin məhv olacağını yəqin bilirəm”.
103. *Firon* onları bu yerdən qovub çıxartmaq istədi. Biz isə onu və onunla birlikdə olanların hamısını *dənizdə* batırdıq.
104. Bundan sonra İsrail oğullarına: “Bu yerdə yaşayın! Axirət vədi gəlib yetişdiyi zaman sizin hamınızı *məhşərə* gətirəcəyik” – dedik.
105. Biz *Qurani* haqq olaraq nazil etdik, o da haqq olaraq nazil oldu. Səni

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ قَادِرٌ عَلَى أَنْ يَخْلُقَ مِنْهُمْ وَيَجْعَلَ لَهُمْ أَمْثَلًا ۚ لَا رَيْبَ فِيهِ ۚ فَبِئْسَ الظَّالِمُونَ إِلَّا كُفُورًا ۝﴾

﴿قُلْ لَوْ أَنَّكُمْ تَعْلَمُونَ خَزَائِنَ رَحْمَةِ رَبِّي إِذًا لَأَمْسَكْتُمْ خَشْيَةَ الْإِنْفَاقِ ۚ وَكَانَ الْإِنْسَانُ قَتُورًا ۝﴾

﴿وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَىٰ تِسْعَ آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ ۖ فَنَسَىٰ بَيْنَهُنَّ أَصْحَابُ الْمُنَافِقِ إِذْ جَاءَهُمْ فَقَالَ لَهُمْ فِرْعَوْنُ إِنِّي لَأَظُنُّكَ يَكْفُرُ بِمُوسَىٰ ۚ مَنَعُوهُ ۖ فَتَضَعُوا ۝﴾

﴿قَالَ لَقَدْ عَلِمْتُمْ أَنِّي أَنزِلُ هَٰؤُلَاءِ مِنَ الْأَرْضِ السَّمَاءِ ۚ وَالْأَرْضُ بِصَافِرٍ وَفَافٍ ۚ لَأَظُنُّكَ يُفْرِعُونَ مَثَبُورًا ۝﴾

﴿فَإِذَا رَأَوْا أَن يَسْتَفِزُّهُمْ مِنِ الْأَرْضِ فَأَعْرَفْنَاهُ ۚ وَمَنْ مَعَهُ جَمِيعًا ۝﴾

﴿وَلَقَدْ آمَنَ بِعِدَّةٍ يَتَىٰ فِرْعَوْنُ ۚ يَدْعُو أَنَّهُمْ بِالْأَرْضِ قَادِرًا ۚ جَاءَهُ وَعْدُ الْآخِرَةِ ۚ جَنَّاتُ بَكْرٍ لِّفَيْفَا ۝﴾

﴿وَبِالْحَقِّ أَنزَلْنَاهُ وَبِالْحَقِّ نَزَّلُ ۚ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا

də ancaq müjdə verən və xəbərdar
edən *bir elçi* kimi göndərdik.

مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿١٠٦﴾

106. Qurani insanlara aramla oxuyasan
deyə, Biz onu hissələrə ayırıb
tədriclə nazil etdik.

وَنَزَّلْنَاهُ تَنْزِيلًا ﴿١٠٧﴾

107. De: “İstər ona inanın, istərsə də
inanmayın. Doğrudan da, ondan
əvvəl özlərinə elm verilmiş
kimsələrə, *ayələr* oxunduğu zaman
üzüstə səcdəyə qapanır

قُلْ ءَامِنُوا بِمَا نَزَّلْنَا وَإِن كُنْتُمْ مِن
الْعَالَمِينَ مُكَذِّبِينَ ﴿١٠٨﴾

108. və: “Rəbbimiz pak və müqəddəsdir!
Rəbbimizin vədi mütləq yerinə
yetəcəkdir!” – deyirlər.

وَيَقُولُونَ سُبْحَانَ رَبِّنَا إِن كَانَتْ
رَبِّنَا تُفْسِدُ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

109. Onlar üzüqoylu düşüb ağlayır
və *bu ayələr* onların itaətini
artırır.

وَيَخْرُجُونَ لِلْذِّكْرِ فَانْصَبُوا
خُشُوعًا ﴿١١٠﴾

110. De: “İstər Allah deyib çağırın,
istərsə də Rəhman deyib çağırın.
Necə çağırırsanız da, hər halda
ən gözəl adlar Ona məxsusdur”.
Namazını nə uca səslə, nə də pıçıltı
ilə qıl. Bunların arasında orta bir
yol tut.

قُلْ ادْعُوا اللَّهَ أَدْعَاؤَ الرَّحْمَنِ
أَيُّ مَنَادٍ ذِكْرُ اللَّهِ أَدْعَاؤُ
الْحُسْنَى وَلَا تَجْهَرُوا بِهَا
وَلَا تَخَافُوهَا ﴿١١١﴾

111. De: “Özünə heç bir övlad
götürməyən, mülkündə heç bir
şəriki olmayan, aciz qalmamaqdan
ötrü *Özünə kömək edəcək* heç bir
dosta möhtac olmayan Allaha həmd
olsun!” Onu tərifləyərək uca tut.

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا
وَلَمْ يَكُن لَّهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ
وَلَمْ يَكُن لَّهُ وَكِيْلٌ مِنَ الدَّلِيلِ
وَكَبِيرُهُ تَكْبِيرًا ﴿١١٢﴾

əl-Kəhf
(«Mağara») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Kitabı Öz quluna nazil edən və onda heç bir nöqsana yol verməyən Allaha həmd olsun!
2. *Allah*, Öz tərəfindən gələcək şiddətli bir əzabla *günahkarları* qorxutmaq, yaxşı işlər görən möminləri gözəl mükafata nail olacaqları ilə müjdələmək üçün *bu Kitabı* dopdoğru şəkildə *nazil etdi*.
3. *Möminlər* orada əbədi qalacaqlar.
4. *Kitabı həm də*: “Allah Özünə övlad götürmüşdür!” – deyənləri qorxutmaq üçün *nazil etdi*.
5. Bu haqda nə onların, nə də atalarının heç bir biliyi yoxdur. Ağızlarından çıxan söz necə də ağırdır. Onlar yalandan başqa bir şey danışmırlar.
6. Onlar bu Kitaba inanmırlar deyə, arxalarınca kədərlənib özünü həlakı edəcəksən?
7. Biz yer üzündə olan bütün şeyləri ona bəzək etdik ki, insanlardan hansının əmələ daha gözəl olduğunu sınaqdan keçirək.
8. Biz yer üzündə olan hər şeyi *lazım gələrsə*, məhv edib qupquru bir torpağa döndərərək.

سُورَةُ الْكَافِرَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَى عَبْدِهِ الْكِتَابَ
وَلَمْ يَجْعَلْ لَهُ عِوَجًا ۝

فَتِمَّا لِيُنْذِرَ بَأْسًا شَدِيدًا لِّذُنَّةٍ
وَيُبَشِّرَ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ
الصَّالِحَاتِ أَنَّ لَهُمْ أَجْرًا حَسَنًا ۝

مَكَانٍ فِيهِ أَبَدًا ۝

وَيُنْذِرَ الَّذِينَ قَالُوا اتَّخَذَ اللَّهُ وَلَدًا ۝

مَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ وَلَا لِآبَائِهِمْ كَبُرَتْ
كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِنْ يَقُولُونَ إِلَّا
كَذِبًا ۝

فَلَعَلَّكَ بَنِيعٌ نَفْسِكَ عَلَى الثَّرِيعِ إِنْ لَمْ
يُؤْمِرُوا بِهَذَا الْحَدِيثِ أَسْمًا ۝

إِنَّا جَعَلْنَا مَا عَلَى الْأَرْضِ زِينَةً لِّهَا
لِنَبْلُوَهُمْ أَنَّهُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا ۝

وَإِنَّا لَجَاعِلُونَ مَا عَلَيْهَا صَعِيدًا جُرُثًا ۝

9. Yoxsa sən mağara və Rəqim əhlinin möcüzələrimizdən ən qəribəsi olduğunumu güman edirsən?
10. Bir zaman gənclər mağaraya sığımb: “Ey Rəbbimiz! Biza Öz tərəfindən mərhəmət bəxş et və işimizdə biza düz yol göstər!” – demişdilər.
11. Biz mağarada onların qulaqlarını illərlə qapalı saxladıq (onları yuxuya verdik).
12. Sonra iki dəstədən hansının onların mağarada qaldıqları müddəti daha düzgün hesabladıqlarını bilmək üçün onları oyatdıq.
13. Biz onların əhvalatını sənə olmuş bir həqiqət kimi söyləyirik. Onlar Rəbbinə iman gətirmiş gənclər idi. Biz də onların hidayətini artırdıq.
14. Onlar *kafir hökmdarın qarşısında* durub: “Rəbbimiz göylərin və yerin Rəbbidir. Biz heç vaxt Ondən başqa məbuda ibadət etməyəcəyik. Əks halda olduqca böyük bir *küfr* danışmış olarıq!” – deyərkən onların qəlbinə qüvvət verdik.
15. *Cavanlardan biri o birilərinə dedi:* “Bizim bu xalqımız Allahdan başqa məbudlar qəbul etdi. Bəs nə üçün onlar bu *hütlərə* dair bir dəlil gətirmədilər? Allaha qarşı yalan uydurandan daha zalım kim ola bilər?!”

أَمْ حَسِبْتَ أَنَّ أَصْحَابَ الْكَهْفِ وَالرَّقِيمِ
كَانُوا مِنْ آيَاتِنَا عَجَبًا ﴿٩﴾

إِذْ أَوَى الْفِتْيَةُ إِلَى الْكَهْفِ فَقَالُوا رَبَّنَا
آتِنَا مِنْ لَدُنْكَ رَحْمَةً وَهَيِّئْ لَنَا مِنْ
أَمْرِنَا رَسَدًا ﴿١٠﴾

فَضَرَبْنَا عَلَى آذَانِهِمْ فِي الْكَهْفِ
سِتْرِينَ عَامًا ﴿١١﴾

ثُمَّ بَعَثْنَا مِنْهُمُ اثْنَيْنِ أَنْ يَقُولَا
لِسُلُوكِ أُمَّتِكُمْ

نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ نَبَأَهُم بِالْحَقِّ إِنَّهُمْ فِتْيَةٌ
ءَامَنُوا بِرَبِّهِمْ وَرِزْقْنَاهُمْ حَتَّىٰ إِذَا

وَرَبَطْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا
رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَنْ نَدْعُو مِنْ
دُونِهِ إِلَهًا لَقَدْ قُلْنَا إِذْ شَطَطًا ﴿١٤﴾

هَؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ إِلَهًا لَوْلَا
يَأْتُونَ عَلَيْهِمْ بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ مِمَّنْ أَظْلَمُ
مِمَّنْ آمَنُوا عَلَى اللَّهِ كَذِبًا ﴿١٥﴾

16. Madam ki, siz onları və Allahdan savayı ibadat etdiklərini tərk etdiniz, onda mağaraya sığının ki, Rəbbiniz sizə Öz mərhəmətini geniş etsin və işinizdə sizin üçün fayda hazırlasın.

17. *Orada olsaydın* günəşin doğduğu zaman onların mağarasının sağ tərəfinə yönəldiyini, batdığı zaman isə onlardan uzaqlaşıb sol tərəfə addadığını, onların da mağaranın içində geniş bir yerdə yerləşdiklərini görərdin. Bu, Allahın dəlillərindəndir. Allah kimi doğru yola yönəldərsə, o, doğru yoldadır. Kimi də azdırarsa, ona doğru yolu göstərən bir yaxın adam tapa bilməzsən.

18. Onlar yatmış ikən sən onları oyaq hesab edərdin. Biz onları sağa-sola çevirirdik. Onların iti isə girəcəkdə qabaq pəncələrini uzadıb *yatmışdı*. Əgər sən onları görsəydin, dönüb onlardan qaçardın və dəhşət səni bürüyərdi.

19. Beləcə onları oyatdıq ki, *nə bay verdiyini* bir-birindən soruşub öyrənsinlər. Onlardan biri: "*Burada nə qədər qaldınız?*" – dedi. *Bəziləri*: "Bir gün yaxud günün bir hissəsi qədər qaldıq" – dedilər. *Digərləri* də dedilər: "Qaldığımız müddəti Rəbbiniz daha yaxşı bilir. Birinizi bu gümüş pulunuzla şəhərə göndərin. Qoy baxsın ən təmiz yemək

وَأِذَا غَرَسْتُمْ بُيُوتَكُمْ وَمَا عِبُودِي إِلَّا اللَّهَ قَالُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنْتَشِرْ كُمْ رَبُّكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَهَيِّئْ لَكُمْ مِنْ أَمْرِكُمْ مِزْقًا ۝

* وَتَرَى الشَّمْسَ إِذَا طَلَعَتْ تَوَارِعَ كَهْفِهِمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَإِذَا غَرَبَتْ تَقَرَّبُ إِلَيْهِمْ ذَاتَ الشِّمَالِ وَهُمْ فِي فَجْوَةٍ مِنْ ذَلِكَ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ مَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَهُوَ الْمُهْتَدِ وَمَنْ يُضِلِلْ فَلَنْ تَجِدَ لَهُ وَلِيًّا مُرْشِدًا ۝

وَنَحْسَبُهُمْ آتِظَاتٍ وَهُمْ رُفُودٌ وَنَعْرِفُهُمْ ذَاتَ الْيَمِينِ وَذَاتَ الشِّمَالِ وَكَلْبُهُمْ بَاسِطٌ ذِرَاعَيْهِ بِالْوَصِيدِ لَوِ اطَّلَعْتَ عَلَيْهِمْ لَوَلَّيْتَ مِنْهُمْ فِرَارًا وَلَ لَمِلْتَ مِنْهُمْ دُغْبَا ۝

وَكَذَلِكَ بَعَثْنَاهُمْ لِيَتَسَاءَلُوا بَيْنَهُمْ قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ كَمْ لَبِثْتُمْ قَالُوا لَبِثْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ قَالُوا رِيكُمْ أَغْلَمَ بَعَا لَبِثْتُمْ فَاتَّبَعُوا أَحَدَكُمْ يَورِقُ كُمْ هَذِهِ إِلَى الْمَدِينَةِ فَلْيَنْظُرْ لَهَا أَزْكَى طَعَامًا فَلْيَأْتِكُمْ بِرِزْقٍ مِنْهُ وَلْيَسَلْطَفْ وَلَا يُشْعِرَنَّ بِكُمْ أَحَدًا ۝

hansıdırsa, ondan sizə azuqə gətirsin.
Amma ehtiyatlı olsun və sizin
barənizdə heç kəsi duyuq salmasın!

20. Çünki onlar sizi tapsalar ya sizi
daşqalaq edər, ya da öz dinlərinə
döndərərlər. *Onda* siz heç vaxt niyat
tapa bilməzsiniz!”

إِنَّهُمْ إِنْ يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ
أَوْ يُعِيدُوا كُفْرَكُمْ وَلَهُمْ لَئِن
تُفْلِحُوا إِذَا أَتَدَا ﴿٢٠﴾

21. Beləcə, *insanları* onların halından
xəbərdar etdik ki, Allahın vədinin
həqiqət olduğunu və o Saatin
(Qiyamət gününün) gələcəyinə
şübhə olmadığını bilsinlər. O zaman
möminlər və kafirlər öz aralarında
onların işi barəsində mübahisə
edirdilər. *Bəziləri*: “Onların üstündə
bir bina tikin. Rəbbi onların
halını daha yaxşı bilir!” – dedilər.
Mübahisədə üstün gələnlər isə:
“Onların *məzarı* üstündə mütləq bir
məscid tikəcəyik!” – dedilər.

وَكَذَلِكَ أَغْتَرْنَا عَلَيْهِمْ لِيُظَاهَرُوا
وَعَدَ اللَّهُ حَقُّهُ وَأَنَّ السَّاعَةَ لَا رَيْبَ فِيهَا إِذْ
يَتَسَاءَلُونَ بَيْنَهُمْ أَمْرَهُمْ فَقَالُوا ابْنُوا
عَلَيْهِمْ بَنِيكَ إِنَّهُمْ أَعْلَمُ بِهِمْ قَالَ الَّذِينَ
عَلِمُوا عَلَىٰ أَمْرِهِمْ لَنَسْجِدَنَّ عَلَيْهِمْ
مَسْجِدًا ﴿٢١﴾

22. *Bəziləri*: “Onlar üçdür, dördüncüsü
köpəkləridir!” – deyəcəklər.
Digərləri isə “Onlar beşdir, altıncısı
köpəkləridir!” – deyəcəklər. *Bununla*
da qeyb haqqında təxmini fikir
yürüdəcəklər. *Bəziləri də*: “Onlar
yeddidir, səkkizincisi köpəkləridir!” –
deyəcəklər. De: “Onların sayını
Rəbbim daha yaxşı bilir. *İnsanlardan*
bunu bilən çox azdır!” Mağara əhli
barədə açıq mübahisə et (ayələrə
əsaslan) və *kitab əhlinin* heç birindən
onlar barədə bir şey soruşma!

سَيَقُولُونَ ثَلَاثَةٌ رَّابِعُهُمْ كَلْبُهُمْ
وَيَقُولُونَ خَمْسَةٌ سَادِسُهُمْ كَلْبُهُمْ
وَرَجُلٌ يَأْتِيهِمْ وَيَقُولُونَ سَبْعَةٌ وَثُلَاثُهُمْ
كَلْبُهُمْ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ بِعَدَّتِهِمْ مَا لَكُمْ مِنْ
قَلِيلٍ فَلَا تُمَارِ فِيهِمْ إِلَّا مِرَاءً ظَهَرَ وَلَا
تَسْتَفْتِ فِيهِمْ وَتُنْفَرُ أَحَدًا ﴿٢٢﴾

23. Heç bir şey barəsində: “Mən onu
sabah edəcəyəm!” – demə!

وَلَا تَقُولَنَّ لِإِنْسَانٍ إِنِّي فَاعِلٌ ذَٰلِكَ غَدًا ﴿٢٣﴾

24. Ancaq: “Əgər Allah istəsə!”
 (“inşallah”- de!) Unutduğun zaman
 Rəbbini yada salıb: “Ola bilsin ki,
 Rəbbim məni haqqa bundan daha
 yaxın olan bir yola yönəltsin”- de.
25. Onlar mağarada üç yüz il, üstəlik
 doqquz il də qaldılar.
26. De: “Onların nə qədər qaldıqlarını
 Allah daha yaxşı bilir. Göylərin və
 yerin qeybi ancaq Ona məxsusdur.
 O, necə gözəl görür, necə də yaxşı
 eşidir! Onların Ondan başqa heç bir
 himayədarı yoxdur. O, Öz mülkünə
 heç kəsi şərikin etmər!”
27. Rəbbinin Kitabından sənə vəhy
 olunanları oxu. Onun kəlmələrini heç
 kəs dəyişdirə bilməz. Ondan başqa
 heç bir sığınacaq tapa bilməzsən.
28. Səhər və axşam çağları Rəbbinin Üzünü
 diləyərək (ixlasla) Ona dua edənlərlə
 birlikdə özünü səbirli apar. Dünyanın
 bərbəzəyini istəyərək nəzərlərini
 yoxsullardan çevirmə. Qəlbini
 Bizi anmaqdan xəbərsiz etdiyimiz,
 nəfsinin istəklərinə uyan və işləri
 səmarəsiz olan bir kimsəyə itaət etmə!
29. De: “Haqq Rəbbiniz tərəfindəndir.
 Kim istəyir inansın, kim də istəyir
 inanmasın”. Biz zalımlar üçün elə bir
 Od hazırlamışıq ki, onun divarları
 onları əhatə edəcəkdir. Onlar kömək
 dilədikdə əridilmiş metal kimi
 üzlərini qovuran bir su ilə kömək

إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ وَذَكَّرَ رَبَّكَ إِذَا
 نَسِيتَ وَقُلْ عَسَى أَنْ يَهْدِيَنَّ رَبِّي لِأَقْرَبَ مِنْ
 هَذَا رَشَدًا ﴿١٨﴾

وَلْيَسْأَلُوا فِي كَهْفِهِمْ ثَلَاثَ مِائَةٍ سِنِينَ
 وَارْدَا ذَاوَالْأَيْسَاءِ ﴿١٩﴾

قُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا لَيْسُوا لَهُ غَنِيٌّ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ أَتَبْصِرُ بِهِ وَأَسْمِعُ مَا لَهُمْ مِنْ
 دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ
 أَحَدًا ﴿٢٠﴾

وَأَنْزِلْ مَا أُوْحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ
 لَا مَبْدَلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ يَجْعَلَ مِنْ دُونِهِ
 مَلَفًا مَحْدًا ﴿٢١﴾

وَأَصْبِرْ نَفْسَكَ مَعَ الَّذِينَ يَدْعُونَ رَبَّهُمْ
 بِالْغَدْوَةِ وَالْعَيشِ يُرِيدُونَ وَجْهَهُ وَلَا تَعْدُ
 عَيْنُكَ عَنْهُمْ تُرِيدَ رِيسَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَلَا تَطِغْ مَنْ أَغْلَقْنَا قُلُوبَهُ عَنْ ذِكْرِنَا وَأَنْبَغَ
 هَوَاهُ وَكَانَ أَمْرُهُ فُرُطًا ﴿٢٢﴾

وَقُلِ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ مَنْ شَاءَ فَلْيُؤْمِنْ وَمَنْ
 شَاءَ فَلْيُكْفِرْ إِنْ أَغْنَيْنَا لِلظَّالِمِينَ ثَلَاثًا
 أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادُهَا وَإِنْ يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا
 بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ
 الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٣﴾

ediləcəkdir. Nə pis içki, necə də pis məskəndir!

30. İman gətirib yaxşı əməllər edənlərə gəlincə, Biz yaxşı işlər görənlərin mükafatını puç etmərik.

31. Məhz onlar üçün *ağacları* altından çaylar axan Ədn bağları hazırlanmışdır. Onlar orada qızıl bilərziklərlə bəzədiləcək, taftadan və atlasdan yaşıl paltarlar geyəcək və orada taxtların üstündə dirseklənəcəklər. Nə gözəl mükafat, necə də gözəl məskəndir!

32. Onlara iki kişinin *əhvalatını* məsəl çək. Bunların birinə iki üzüm bağı verib onları xurmalıqlarla əhatə etdik və aralarında əkin saldıq.

33. Hər iki bağ öz barını verdi və bu bardan heç bir şey əskilmədi. Biz də onların arasından bir çay axıtdıq.

34. Onun *başqa* sərvəti də var idi. O öz mömin yoldaşı ilə söhbət edərkən ona: "Mən sərvətə səndən daha zəngin və adamlarıma görə səndən daha qüvvətliyəm!" – dedi.

35. O özünə zülm edərək bağına daxil olub dedi: "Bunun nə vaxtsa yox ola biləcəyini düşünmürəm.

36. O Saatin (Qiyamət gününün) gələcəyini də zənn etmirəm. Rəbbimin yanıma qaytarılmalı olsam, sözsüz ki, bundan daha firavan bir həyat qismətim olacaq!"

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
إِنَّا لَا نُضِيعُ أَجْرَ مَنْ أَحْسَنَ عَمَلًا ﴿٣٠﴾

أُولَٰئِكَ لَهُمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ يُجْلُونَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ مِنْ ذَهَبٍ
وَيَلْبَسُونَ رِيشًا أَبْخَضَرًا مِنْ سُندُسٍ وَاسْتَبْرَقٍ
مُتَّكِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ يَنْفَعُ الْتَوَابُ
وَحُصِّنَتْ مِرْقَاتُهَا ﴿٣١﴾

﴿ وَأَضْرِبْ لَهُم مَثَلًا رَجُلَيْنِ جَعَلْنَا لِأَحَدِهِمَا
جَنَّتَيْنِ مِنْ أَعْنَبٍ وَخَفَّفْنَاهُمَا بِتُخْلٍ وَجَعَلْنَا
بَيْنَهُمَا آرَافًا ﴾ ﴿٣٢﴾

كُنَّا الْجَنَّتَيْنِ ءَاتَتْ أَكْلَهُمَا وَلَمْ يُطْعِمْنِهِ شَيْئًا
وَفَجَّرْنَا خِلْفَهُمَا نَهْرًا ﴿٣٣﴾

وَكَانَ لَهُ ثَمَرٌ فَقَالَ لِصَاحِبِهِ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ
أَنَا أَكْثَرُ مِنْكَ مَالًا وَأَعَزُّ نَفَرًا ﴿٣٤﴾

وَدَخَلَ جَنَّتَهُ وَهُوَ ظَالِمٌ لِنَفْسِهِ قَالَ مَا أَظُنُّ
أَنْ يَبْدَ هَٰذِهِ أَهْلُهَا ﴿٣٥﴾

وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُودْتُ إِلَىٰ
رَبِّي لِأَجِدَنَّ خَيْرًا مِنْهَا مُنْقَلَبًا ﴿٣٦﴾

37. Onunla söhbət edən yoldaşı isə dedi:

“Səni torpaqdan, sonra nütfdən yaratmış, daha sonra səni kişi qiyafəsinə salmış *Rəbbinə* küfrümü edirsən?

قَالَ لَهُ صَاحِبُهُ وَهُوَ يُحَاوِرُهُ أَكَفَرْتَ
بِالَّذِي خَلَقَكَ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ تُظْفَفُ ثُمَّ
سَوَّاهُ رَجُلًا ۖ

38. Lakin Allah mənim Rəbbimdir və mən heç kəsi Rəbbimə şəriklə qoşmamam!

لَكِنَّا هُوَ اللَّهُ رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۖ

39. Bağına girdiyin zaman: “Maşallah (Allahın istədiyidir)! Qüvvət yalnız Allaha məxsusdur!” – deməli deyildinmi? Əgər var-dövlətə və övladca məni özündən kəsib sayırsansa,

وَلَوْلَا إِذْ دَخَلْتَ جَنَّتَكَ قُلْتَ مَا شَاءَ اللَّهُ لَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ إِن تَرِنَّا أَنَا أَقْلُ مِنْكَ مَالًا وَوَلَدًا ۖ

40. ola bilsin ki, Rəbbim mənə sənin bağından daha yaxşısını versin, *sənin bağına* isə göydən bir belə göndərsin və o, hamar bir yerə dönsün.

فَقَسَىٰ رَبِّي أَن يُوَفِّيَنَّ خَيْرًا مِنْ جَنَّتِكَ وَيُرْسِلَ عَلَيْهَا حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ فَيُصْبِحَ صَعِيدًا زَلَقًا ۖ

41. Yaxud suyu çəkilib getsin və bir də onu axtarıb tapa bilməyəsen!”

أَوْ يُصْبِحَ مَا وَهَا غَوْرًا فَلَنْ تَسْتَطِيعَ لَهُ حَلَابًا ۖ

42. Beləcə, onun *bağının* məhsulu bir anda məhv edildi. O, *bağını belə görüb* ora qoyduğu xərcə görə *peşmançılıq çəkməyə* və əllərini bir-birinə vurmağa başladı. Bağın talvarları belə darmadağın olub yerə yıxılmışdı. O dedi: “Kaş Rəbbimə heç kəsi şəriklə qoşmayaydım!”

وَأُحِيطَ بِثَمَرِهِ فَأَصْبَحَ يُقَلِّبُ كَفَّيْهِ عَلَىٰ مَا أَنفَقَ فِيهَا وَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَىٰ عُرُوشِهَا وَيَقُولُ يَكْفِيَنِي لَوْلَا أُشْرِكُ بِرَبِّي أَحَدًا ۖ

43. Allahdan başqa ona yardım edə biləcək dostlar yox idi və o da öz-özünə kömək edə bilməzdi.

وَلَمْ تَكُنْ لَهُ فِتْنَةٌ يَصْرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مُنتَصِرًا ۖ

44. Belə hallarda kömək etmək ancaq Haqq olan Allaha məxsusdur. Ən yaxşı mükafat verən və ən gözəl aqibət nəsib edən Odur.

هَٰذَا لِكُلِّ أُولِيَّةٍ إِلَهُ الْحَقِّ هُوَ خَيْرُ تَوَاتِبًا وَخَيْرُ عُقْبًا ۝

45. Onlara dünya həyatını məsəl çək. Bu *dünya həyatı* göydən göndərdiyimiz yağışa bənzər. Yerdəki bitkilər onunla qarışıb yetişər, sonra isə küləyin sovurub apardığı quru çör-çöpə dönər. Allah hər şeyə qadirdir.

وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا كَمَاءٍ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ السَّمَاءِ فَاخْتَلَطَ بِهِ نَبَاتُ الْأَرْضِ فَأَصْبَحَ شَيْبًا تَذَرُوهُ الرِّيحُ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ مُّقْتَدِرًا ۝

46. Var-dövlət və övladlar dünya həyatının bərbəzəyidir. Əbədi qalan yaxşı əməllər isə Rəbbinin yanında savab və ümid baxımından daha əfzəldir.

الْمَالُ وَالْبَنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ۝

47. O gün Biz dağları hərəkətə gətirəcəyik. *O vaxt* yerin dümdüz olduğunu görəcəksən. Biz hamını bir yerə toplayacaq, onlardan heç birini *kənara* buraxmayacağıq.

وَنَوْمَ نُسِطُ الْجِبَالِ أَنْ تُبْقَىٰ وَالْأَرْضُ يَارِبْرَةً وَنَحْشُرُ لَكُمْ فَلَمَّ غَوَّارًا مِنْهُمْ أَهْلًا ۝

48. Onlar Rəbbinin hüzurunda səf-səf duracaqlar. *Biz deyəcəyik:* "Hüzurumuza sizi ilk dəfə yaratdığımız kimi gəldiniz. Amma siz elə güman edirdiniz ki, Biz sizə müəyyən bir vaxt təyin etməyəcəyik".

وَعَرَضُوا عَلَىٰ رَبِّكَ صَفًّا لَقَدْ جِئْتُمُونَا كَمَا خَلَقْتُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ بَلْ رَحِمْنَا أَنْ نَجْعَلَ لَكُم مَّوْعِدًا ۝

49. *Hər kəsin kitabı qarşısına* qoyulacaq və sən günahkarların orada *yazılmış* olanlardan qorxduqlarını görəcəksən. Onlar deyəcəklər: "Vay halımıza! Bu necə bir kitab imiş! O nə bir kiçik, nə də bir böyük günahı buraxmadan hamısını sayıb yazmışdır!" Onlar

وَوُضِعَ الْكِتَابُ فَتَرَى الْمُجْرِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا فِيهِ وَيَقُولُونَ كَيْفَ نَكُونُ مَالًا هَٰذَا الْكِتَابُ لَا يَقَادِرُ صَغِيرَةً وَلَا كَبِيرَةً إِلَّا أَحْصَاهَا وَجَدُوا مَا عَمِلُوا حَاضِرًا وَلَا يَظُنُّ رَبُّكَ مُدْرِجًا ۝

etdikləri əməlləri öz qarşılarında
görəcəklər. Rəbbin heç kəsə
haqsızlıq etməz!

50. Bir zaman Biz mələklərə: "Adəmə
səcdə edin!" – demişdik. İblisdən
başqa hamısı səcdə etdi. *İblis*
cinlərdən idi. O, Rəbbinin əmrinə
boyun əymədi. Onlar sizin
düşməniniz olduğu halda, siz Məni
qoyub onu və onun nəslini özünüze
dostnu tutursunuz? Zalımlar üçün bu
necə də yanıtmaz mübadilədir!

51. Mən onları nə göylərin və yerin
yaradılışına, nə də özlərinin
yaradılışına şahid etmədim. Mən
başqalarını yoldan çıxaranları
Özümə köməkçi tutmuram.

52. O gün *Allah müşriklərə*: "İddia
etdiyiniz şəriklərimi çağırın!" –
deyəcək. *Müşriklər* onları çağıracaq,
lakin onlar cavab verməyəcəklər. Biz
müşriklərlə bütlərin arasına həlak
edici bir yarğan salırıq.

53. Günahkarlar atəşi görən kimi oraya
düşəcəklərini yaqın edəcək və oradan
qaçmağa bir yer tapa bilməyəcəklər.

54. Biz bu Quranda insanlar üçün
hər cür məsəli ətraflı izah etdik.
İnsan isə ən çox mübahisə
edəndir.

55. Cinsanlara doğru yol göstəricisi
gəldiyi zaman onların iman
gətirmələrinə və Rəbbindən

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا
إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ
أَفَتَتَّخِذُونَهُ وَذُرِّيَّتَهُ أَوْلِيَاءَ مِنْ دُونِي وَهُمْ
لَكُمْ عَدُوٌّ يُبْشِرُ بِالظَّالِمِينَ بَدَلًا ﴿٥٠﴾

﴿ مَا أَشْهَدُهُمْ خَلْقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَلَا خَلْقَ النَّفْسِ هَمَزَ مَا كُنْتَ تَتَّخِذُ الْمُضِلِّينَ
عَضُدًا ﴾ ﴿٥١﴾

وَيَوْمَ يَقُولُ نَادُوا شُرَكَائِيَ الَّذِينَ زَعَمْتُمْ
فَلَدَعَوْهُمْ فَلَمْ يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ
مُوتَفَاتٍ ﴿٥٢﴾

وَرَأَى الْمُجْرِمُونَ النَّارَ فَظَنُّوا أَنَّهُمْ
مُؤَاقِعُهَا وَلَمْ يَجِدُوا عَنْهَا مَصْرِفًا ﴿٥٣﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا فِي هَذِهِ الْقُرْآنِ لِلنَّاسِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ وَكَانَ الْإِنْسَانُ أَكْثَرَ شَيْءٍ
جَدَلًا ﴿٥٤﴾

وَمَا مَنَعَ النَّاسَ أَنْ يُؤْمِنُوا إِذْ جَاءَهُمْ
الْهُدَىٰ وَيَسْتَغْفِرُوا رَبَّهُمْ إِلَّا أَنْ تَأْتِيَهُمْ

bağışlanma diləmələrinə səbəb yalnız əvvəlkilərin başına gələnlərin onların da başına gəlməsini, yaxud da gözləri görə-görə əzabın gəlib onlara yetişməsini gözləmələri mane oldu.

56. Biz elçiləri yalnız müjdə verənlər və xəbərdarlıq edənlər kimi göndəririk. Kafirlər isə batil *dəlilləri* ilə haqqı aradan qaldırmaq üçün mübahisə edirlər. Onlar Mənim ayələrimə və xəbərdar olunduqları şeylərə istehza edirlər.

57. Rəbbinin ayələri yadına salınarkən onlardan üz döndərən, əvvəlcə öz əlləri ilə etdikləri *günahlarını* unudan adamdan daha zalım kim ola bilər? *Qurani* anlamasınlar deyər, Biz onların qəlbinə örtüklər çəkdik, qulaqlarına da tıxac vurduq. Sən onları doğru yola çağırısan da, onlar heç vaxt doğru yola gəlməzlər.

58. Rəbbin Bağışlayandır, mərhəmət sahibidir. Əgər *Allah* onları qazandıqları *günahlara* görə cəzalandırısaydı, onların əzabını tezləşdirərdi. Lakin onların öz vaxtı vardır. *Əzab gələcəyi vaxt* onlar heç bir sığınacaq tapa bilməyəcəklər.

59. *Budur* haqsızlıq etdikləri zaman məhv etdiyimiz məmləkətlər. Biz onları məhv etmək üçün vaxt müəyyən etmişdik.

60. Bir zaman Musa öz xidmətçisinə belə demişdi: "Mən iki dənizin

سُنَّةَ الْأَوَّلِينَ أَوْ لَتَأْتِيَهُمُ الْعَذَابُ قُبُلًا ۝٥٦

وَمَا أَرْسِلُ الْرَّسُلِينَ إِلَّا مُبَشِّرِينَ
وَمُنذِرِينَ وَجَعَلْنَا لِلَّذِينَ كَفَرُوا
بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ وَاتَّخَذُوا آيَاتِي
وَمَا أُنذِرُوا هُزُوًا ۝٥٧

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ ذُكِّرَ بِآيَاتِ رَبِّهِ
فَأَعْرَضَ عَنْهَا وَنَسِيَ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ إِنَّا
جَعَلْنَا عَلَى قُلُوبِهِمْ أَكِنَّةً أَنْ يَفْقَهُوهُ
وَفِي أَذَانِهِمْ وَقْرًا وَإِنْ نَدَعُهُمْ إِلَى الْهُدَى
قَلِيلٌ يَهْتَدُوا إِذَا أَهْلَكَ ۝٥٨

وَرَبُّكَ الْغَفُورُ ذُو الرَّحْمَةِ لَوْ يُؤَاخِذُهُمْ بِمَا
كَسَبُوا لَتَجَلَ لَهُمُ الْعَذَابُ بَلْ لَهُمْ مَوْعِدٌ
لَنْ يَجِدُوا مِنْ دُونِهِ مَوْجِدًا ۝٥٩

وَالَّذِ الْفُرْقَى أَهْلَكْنَاهُمْ لَمَّا ظَلَمُوا
وَجَعَلْنَا لِعِثَابِكُمْ مَوْعِدًا ۝٦٠

وَإِذْ قَالَ مُوسَى لِفَتَاهُ لَا أَبْرَحُ حَتَّى أَبْلُغَ

qovuşduğu yerə çatana qədər yaxud uzun illər sərf edənə qədər *səfərimə* davam edəcəyəm”.

61. Hər ikisi o dənizlərin qovuşduğu yerə gəlib çatdıqda *özləri ilə götürdükləri* balığı unudular. Balıq isə dənizdə suyun altı ilə yol alıb getdi.

62. Onlar *dənizlərin qovuşduğu yerdən* çıxıb getdikdə *Musa* öz xidmətçisinə: “Nahar yeməyimizi gətir. Biz bu səfərimizdə lap əldən düşdük” – dedi.

63. *Xidmətçi* dedi: “Qayamın yanında gizləndiyimiz vaxt yadına gəlirmi? *O zaman* mən balığı unudum. Doğrusu, onu xatırlamağı mənə yalnız şeytan unutdurdu. *Balıq* dirilib qərribə bir şəkildə dənizdə yol tutub getmişdir”.

64. *Musa*: “Elə istədiyimiz də bu idi!” – dedi. Sonra onlar öz ləpirlərinin izinə düşüb geri qayıtdılar.

65. Onlar *orada* Öz tərəfimizdən mərhəmət bəxş etdiyimiz və elm öyrətdiyimiz qullarımızdan birinə rast gəldilər.

66. *Musa* ona dedi: “Sənə öyrədilmiş doğru yolu *göstərən elmdən* mənə öyrətmək şərtilə sənə arxanca gələ bilərəmmi?”

67. *Xızır* dedi: “Doğrusu, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən.

مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ أَوْ أَمْضِيَ حُقُبًا ﴿١٨﴾

فَلَمَّا بَلَغَا مَجْمَعَ بَيْنِهِمَا نَسِيَا حُوتَهُمَا فَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ سَرَبًا ﴿١٩﴾

فَلَمَّا جَاوَزَا قَالَ لِفَتَاهُ إِنِّي خِذْ هَذَا نَصَبًا لَّيْسَ مِن سَفَرِنَا هَذَا نَصَبًا ﴿٢٠﴾

قَالَ أَرَأَيْتَ إِذْ أَوْتِنَا إِلَى الصَّخْرَةِ فَإِنِّي نَسِيتُ الْحُوتَ وَمَا أَنسَيْنِيهِ إِلَّا الشَّيْطَانُ أَنْ أَذْكُرَهُ وَاتَّخَذَ سَبِيلَهُ فِي الْبَحْرِ عَجَبًا ﴿٢١﴾

قَالَ ذَلِكَ مَا كُنَّا نَبْغِ فَانزِلْ عَلَيْنَا مَائِدًا ﴿٢٢﴾

فَوَجَدَا عَبْدًا مِنْ عِبَادِنَا آتَيْنَاهُ رَحْمَةً مِنْ عِنْدِنَا وَعَلَّمْنَاهُ مِنْ لَدُنَّا عِلْمًا ﴿٢٣﴾

قَالَ لَهُ مُوسَى هَلْ أَتَيْتُكَ عَلَىٰ أَنْ تُعَلِّمَ مِنَّمَاءِ عَلَّمْتَ رُسُلَنَا ﴿٢٤﴾

قَالَ إِنَّكَ لَنْ تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٢٥﴾

68. Axı sən səbəbini bilmədiyən bir şeyə necə səbir edə bilərsən?"

69. Musa dedi: "İnşallah, səbirli olduğumu görəcəksən. Sənin heç bir əmirindən çıxmıyacağam".

70. Xızır dedi: "Əgər mənə tabe olacaqsansa, özüm sənə bir xəbər bildirməyincə məndən heç bir şey haqqında soruşma".

71. Sonra hər ikisi yola düzəlib getdilər. Nəhayət gəlib gəmiyə mindikləri zaman Xızır onu deşdi. Musa dedi: "Sən gəmidə olanları suya qərq etmək üçünmü onu deşdin? Doğrusu, günahı böyük olan bir iş gördün".

72. Xızır dedi: "Mən demədimmi ki, sən mənim yanımda səbir edə bilməzsən?"

73. Musa dedi: "Unutduğum bir şeydən ötrü mənə qınama və öz işimdə mənə çətinliyə salma!"

74. Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir oğlan uşağı ilə rastlaşdıqda Xızır onu öldürdü. Musa dedi: "Heç kəsi öldürməyən günahsız bir canamı qəsd etdin? Doğrusu, çox pis bir iş tutdun".

75. Xızır dedi: "Sənə demədimmi ki, mənim yanımda səbir edə bilməzsən?"

76. Musa dedi: "Əgər bundan sonra səndən bir şey barəsində soruşsam, daha mənə yoldaş olma. Sən artıq

وَكَيْفَ تَصْبِرُ عَلَىٰ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا ﴿٦٨﴾

قَالَ سَتَجِدُنِي إِن شَاءَ اللَّهُ صَابِرًا وَلَا أَعْصِي لَكَ أَمْرًا ﴿٦٩﴾

قَالَ فَإِنِ اتَّبَعْتَنِي فَلَا تَسْأَلْنِي عَنْ شَيْءٍ وَحَقِّ أَحَدٍ لَكَ مِنْهُ ذِكْرًا ﴿٧٠﴾

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا رَكِبَا فِي السَّفِينَةِ خَرَقَهَا ﴿٧١﴾ قَالَ أَخَرَقَهَا لِتُغْرِقَ أَهْلَهَا لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا إِمْرًا ﴿٧٢﴾

قَالَ أَلَمْ أَقُلْ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٣﴾

قَالَ لَا تَأْخُذْنِي بِمَا نَسِيتُ وَلَا تُرْهِقْنِي مِنْ أَمْرِي عُسْرًا ﴿٧٤﴾

فَانْطَلَقَا حَتَّىٰ إِذَا الْيَاقُوتَا فُتِنَا، قَالَ أَأَقْتَلْتُ نَفْسًا رَّكِبَتْ لِغَيْرِ نَفْسٍ لَقَدْ جِئْتَ شَيْئًا نُكْرًا ﴿٧٥﴾

﴿٧٦﴾ قَالَ أَلَمْ أَقُلْ لَكَ إِنَّكَ لَن تَسْتَطِيعَ مَعِيَ صَبْرًا ﴿٧٧﴾

قَالَ إِن سَأَلْتُكَ عَنْ شَيْءٍ بَعْدَ هَٰذَا فَلَا تُصَٰبِرْ عَلَيَّ قَدْ بَلَغْتَ مِن لَّدُنِّي عُذْرًا ﴿٧٨﴾

mənim diləyəcəyim sonuncu
üzrxahlığa çatdım”.

77. Yenə yola düzəldilər. Nəhayət, bir
kənd əhlinin yanına gəlib camaatdan
yeməyə bir şey istədilər. Camaat
onları yeməyə qonaq etmək istəmədi.
Onlar orada dağılmaq istəyən bir
divar gördülər. Xızır onu düzəltdi.
Musa dedi: “Əgər istəsəydin, bunun
müqabilində zəhmət haqqı alardın”.

78. Xızır dedi: “Bu, mənimlə sənin
aranda ayrılıqdır. Səbir edə
bilmədiyin şeylərin yozumunu sənə
xəbər verəcəyəm.

79. Gəmiyə gəlincə, o, dənizdə çalışan
kasıb adamlara məxsus idi. Mənim
onu korlamağımın səbəbi, onların
önündə hər bir yararlı gəmini zorla
ələ keçirən hökmdarın olması idi.

80. Oğlan uşağına gəldikdə, onun
ata-anası mömin idilər. Biz uşağın
böyüyəndə onları azgınlığa və küfrə
sürükləməsindən qorxduq.

81. Biz istədik ki, onların Rəbbi onun
əvəzində onlara ondan daha təmiz və
daha mərhəmətli olan başqa bir övlad
versin.

82. Divara gəldikdə isə, o, şəhərdəki
iki yetim oğlanın idi. Altında
onlara məxsus bir xəzinə vardı.
Onların atası əməlisaleh adam
olmuşdur. Rəbbin onların həddi-
buluğa çatmalarını və Rəbbindən

فَانْطَلَقَا حَتَّى إِذَا أَتَيَا أَهْلَ قَرْيَةٍ اسْتَطْعَمَا
أَهْلُهَا فَأَتَوْا أَنْ يُضَيِّعُوهُمَا فَوَجَدَا فِيهَا
جِدَارًا يُرِيدُ أَنْ يَنْقَضَ فَأَقَامَهُ قَالَ لَوْ شِئْتَ
لَتَخَذْتَ عَلَيْهِ أَجْرًا ﴿٧٧﴾

قَالَ هَذَا فِرَاقُ بَيْنِي وَبَيْنِكَ سَأُنَبِّئُكَ
بِبَعْضِ مَا لَمْ تَسْطِيعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٧٨﴾

أَمَّا السَّفِينَةُ فَكَانَتْ لِمَسْكِينٍ يَعْمَلُونَ
فِي الْبَحْرِ فَأَنْزَلْنَاهَا أَنْ يَعْلَمَهُمْ
مَلِكٌ بَأْخَذَ كُلِّ شَفِيعَةٍ عِصْبًا ﴿٧٩﴾

وَأَمَّا الْغُلَامُ فَكَانَ أَبَوَاهُ مُؤْمِنَيْنِ فَخَشِينَا أَنْ
يَرَاهُمَا طَافِيًا كُفْرًا ﴿٨٠﴾

فَأَرَدْنَا أَنْ يُبَدِّلَهُمَا رَبُّهُمَا خَيْرًا مِنْهُ زَكَاةً
وَأَقْرَبَ رَحْمًا ﴿٨١﴾

وَأَمَّا الْجِدَارُ فَكَانَ لِغُلَامَيْنِ يَتِيمَيْنِ فِي
الْمَدِينَةِ وَكَانَ تَحْتَهُ كَنْزُ لَهُمَا وَكَانَ أَبُوهُمَا
صَالِحًا فَأَرَادَ رَبُّكَ أَنْ يَبْلُغَا أَشُدَّهُمَا
وَيَخْرِجَاهَا لِرَبِّهِمَا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ

bir mərhəmət olaraq öz xəzinələrini tapıb çıxartmalarını istədi. Mən bunları öz ixtiyarımla etmədim. Sənin səbir edə bilmədiyən şeylərin yozumu budur!”

83. Səndən Zülqərneyn barəsində soruşurlar. De: “Onun barəsində sizə bir əhvalat danışacağam”.

84. Həqiqətən, Biz ona yer üzündə hökmranlıq verdik və hər şeyin yolunu ona öyrətdik.

85. O, yer üzündə gəzib dolaşmaq üçün səfərə çıxdı.

86. Nəhayət, günəşin batdığı yərə gəlib çatdıqda onu qara palçıqlı bir çeşmədə batan gördü. Zülqərneyn onun yanında bir tayfaya rast gəldi. Biz buyurduq: “Ey Zülqərneyn! Sən ya onları cəzalandırmalı, ya da onlarla yaxşı rəftar etməlisən!”

87. O dedi: “Haqsızlıq edəni cəzalandıracağıq. Sonra o, Rəbbinə qaytarılacaqdır. O da ona ağır bir əzab verəcəkdir!”

88. İman gətirib yaxşı iş görən kimsəyə isə ən gözəl mükafat veriləcəkdir. Biz ona əmrimizdən asan olanı buyuracağıq”.

89. Sonra o, yoluna davam etdi.

90. Nəhayət, günəşin doğduğu yərə çatdıqda onu elə bir qövəm üzərində

وَمَا فَعَلْنَاهُ عَنْ أَمْرِ ذَٰلِكَ نَأْوِيْلُ مَا لَمْ
نَسْطِعْ عَلَيْهِ صَبْرًا ﴿٨٣﴾

وَسْأَلُونَكَ عَنِ الْقَرْيَةِ الَّتِي سَأَلْنَا
عَلَيْكَ مَرْثِيَةً ذِكْرًا ﴿٨٤﴾

إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَهَاتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ
سَبِيلًا ﴿٨٥﴾

فَاتَّبَعَ سَبِيلًا ﴿٨٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَغْرِبَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَغْرُبُ فِي
عَيْنِ حَمِئٍ غَمَرٍ وَّجَدَهَا قَوْمًا قُلْنَا يٰذَا الْقَرْيَةِ
إِنَّمَا أَنْتَ تُعَذِّبُ وَإِنَّمَا أَنْتَ تُخْذِلُ فِيهِمْ خُسْرًا ﴿٨٧﴾

قَالَ أَمَّا مَنْ ظَلَمَ فَسَوْفَ نُعَذِّبُهُ ثُمَّ نُرِيدُ إِلَىٰ رَبِّهِ
فِيعَذِّبُهُ عَذَابًا لَّا يُنْسَىٰ ﴿٨٨﴾

وَأَمَّا مَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُ جَزَاءُ الْحُسْنَىٰ
وَنَسْأَلُكَ لَهُ مِنَ الْعَمْرِ أَنِيسَرًا ﴿٨٩﴾

ثُمَّ أَتْبَعَ سَبِيلًا ﴿٩٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ مَطْلِعَ الشَّمْسِ وَجَدَهَا تَطْلُعُ عَلَىٰ

doğan gördü ki, onlar üçün günəşə qarşı heç bir örtük yaratmamışdıq.

91. Bax belə! Biz onun başına gələnlərin hamısından xəbərdarıq.

92. Sonra o, yenə yoluna davam etdi.

93. Nəhayət, iki dağ arasına gəlib çatdıqda onların ön tərəfində az qala söz anlamayan bir tayfaya rast gəldi.

94. Onlar dedilər: “Ey Zülqərneyn! Yəcuc və Məcuc tayfaları yer üzündə fitnə-fəsad törədirlər. Bəlkə biz sənə xərəc verək, sən də bizimlə onların arasında bir sədd düzəldəsən?”

95. O dedi: “Rəbbimin mənə əta etdiyi mülk daha yaxşıdır. Gəlin öz qüvvənilə mənə kömək edin, mən də sizinlə onların arasında möhkəm bir sədd çəkim.

96. Mənə dəmir parçaları gətirin!” Nəhayət, dağın iki yamacı arasını dəmir parçaları ilə doldurduqda: “Körükləyin!” – dedi. Dəmir közərən kimi: “Gətirin mənə, onun üstünə ərimiş mis töküm!” – dedi.

97. Yəcuc və Məcuc tayfaları nə səddin üstünə çıxıb bildilər, nə də onu dəlib keçə bildilər.

98. Zülqərneyn dedi: “Bu, Rəbbimdən olan bir mərhəmətdir. Rəbbimin vədi gəldikdə isə onu yerlə yeksan edəcəkdir. Rəbbimin vədi həqiqətdir”.

قَوْمٍ لَّمْ يَجْعَلْ لَهُم مِّن دُونِهَا سِتْرًا ﴿١٨﴾

كَذَٰلِكَ وَقَدْ أَحَطْنَا بِمَا لَدَيْهِ خُبْرًا ﴿١٩﴾

ثُمَّ اتَّبَعَ سَبِيلًا ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ بَيْنَ السَّدَّيْنِ وَجَدَ مِن دُونِهِمَا قَوْمًا لَّا يَكَادُونَ يَفْقَهُونَ قَوْلًا ﴿٢١﴾

قَالُوا يٰذَا الْقَرْنَيْنِ إِنَّ يَأْجُوجَ وَمَأْجُوجَ مُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ فَهَلْ نَجْعَلُ لَكَ خَرْجًا عَلَىٰ أَنْ تَجْعَلَ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ سَدًّا ﴿٢٢﴾

قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا ﴿٢٣﴾

ءَاتُونِي زُبَرَ الْحَدِيدِ حَتَّىٰ إِذَا سَاوَىٰ بَيْنَ الصَّدَفَيْنِ قَالَ أَنفَخُوا أَخِي إِذَا جَعَلَهُ نَارًا قَالَ ءَاتُونِي أُورُغَ عَلَيْهِ فِطْرًا ﴿٢٤﴾

فَمَا اسْتَطَاعُوا أَن يَظْهَرُوهُ وَمَا اسْتَطَاعُوا لَهُ نَقْبًا ﴿٢٥﴾

قَالَ هَٰذَا رَحْمَةٌ مِّن رَّبِّي فَإِذَا جَاءَ وَعْدُ رَبِّي جَعَلَهُ دَكَّاءَ وَكَانَ وَعْدُ رَبِّي حَقًّا ﴿٢٦﴾

99. O gün Yəcuc və Məcuc tayfalarını axışib bir-birinə qarışmış halda buraxarıq. Sur üfürülən kimi məxluqatın hamısını bir yərə toplayarıq.

﴿وَتَرْكَبُنَا بِعَبْثِهِمْ يَوْمَ ذُنُوبِهِمْ فِي نَجْمٍ صَاحِقٍ ﴿٩٩﴾﴾
 فِي الصُّورِ جَمَعْنَاهُمْ جُمُعًا ﴿١٠٠﴾

100. O gün Biz Cəhənnəmi kafirlərə aşkar göstərərək.

وَعَرَّضْنَاهُمْ يُومَئِذٍ لِلْكَافِرِينَ عَرَضًا ﴿١٠٠﴾

101. O kəslərə ki, gözləri Məni anmaqdan qapalı idi, (ayələrimdən üz döndərərdilər) özləri də eşidə bilmirdilər.

الَّذِينَ كَانَتْ أَعْيُنُهُمْ فِي غِطَاءٍ عَنْ ذِكْرِي وَكَانُوا لَا يَسْمَعُونَ سَمْعًا ﴿١٠١﴾

102. Olmaya, kafirlər Məni qoyub qullarını özlərinə dost tutacaqlarını güman edirdilər? Həqiqətən, Biz Cəhənnəmi kafirlər üçün mənzil hazırlamışıq.

أَحْسِبَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ يَتَّخِذُوا عِبَادِي مِنْ دُونِ آلِهَتِهِ إِذَا أَنتَدْنَا جَهَنَّمَ لِلْكَافِرِينَ نُزُلًا ﴿١٠٢﴾

103. De: "Sizə əməlləri baxımından ən çox ziyana uğrayanlar barəsində xəbər verimmi?"

قُلْ هَلْ نُنَبِّئُكُمْ بِالْأَخْسَرِينَ أَعْمَالًا ﴿١٠٣﴾

104. O kəslər haqqında ki, onların dünya həyatındakı söyləri boşa çıxmışdır. Çünki onlar özlüyündə yaxşı işlər gördükləri gümanında idilər.

الَّذِينَ ضَلَّ سَعْيُهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ يَحْسَبُونَ أَنََّّهُمْ مُخْسِرُونَ صَبْعًا ﴿١٠٤﴾

105. Onlar Rəbbinin ayələrini və Onunla qarşılaşacaqlarını inkar edən, buna görə də bütün əməlləri boşa çıxan kimsələrdir. Odur ki, Qiyamət günü Biz onlara heç bir çəki qoymayacağıq" (əməlləri boşa çıxdığından tərəzidə çəkilməyə necə bir şeyləri olmayacaq.)

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ وَلِقَائِهِمْ هَبْطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَلَا نُقِيمُ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَزَنًا ﴿١٠٥﴾

106. Kafir olduqlarına, ayələrimi və elçilərimi lağlağıya qoyduqlarına görə onların cəzası Cəhənnəmdir.

ذَٰلِكَ جَزَاءُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا وَرُسُلِنَا ﴿١٠٦﴾

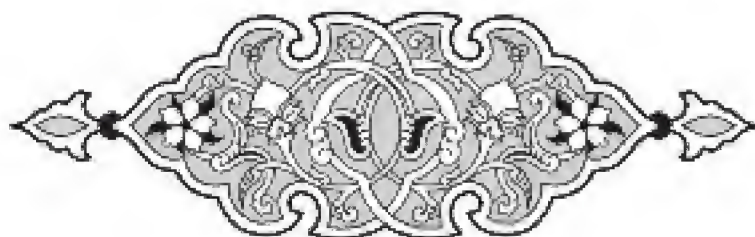
107. İman gətirib saleh əməllər işləyənlərin məskəni isə Firdovs bağları olacaqdır.
108. Onlar orada əbədi qalacaq, oramı başqa bir yerə dəyişmək istəməyəcəklər.
109. De: “Əgər Rəbbimin Sözlərini yazmaq üçün dəniz mürəkkəb olsaydı və bir o qədər də ona əlavə etsəydik belə, Rəbbimin Sözləri qurtarmadan öncə dənizin suyu qurtarardı”.
110. De: “Mən də sizin kimi bir insanam. Mənə vəhy olunur ki, sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Kim Rəbbi ilə qarşılaşacağına ümid bəsləyirsə, yaxşı işlər görsün və yerinə yetirdiyi ibadətlərində Rəbbinə heç kəsi şərik qoşmasın!”

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَانَتْ لَهُمْ
جَنَّاتُ الْفِرْدَوْسِ أُولَئِكَ ۝

خَالِدِينَ فِيهَا لَا يَتَغَيَّرُونَ عَنْهَا جُورًا ۝

قُلْ لَوْ كَانَ الْبَحْرُ مِدَادًا لَكُنتَ رَئِي أَنْفِدَ الْبَحْرُ
قَبْلَ أَنْ تَنْفِدَ كَلِمَتُ رَبِّي وَلَوْ جِئْنَا بِعِشْلِهِ مَدَدًا ۝

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُ الْكَوْمِ إِلَهُ
وَاحِدٌ فَمَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ
عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ ۚ إِنَّهُ كَانَ
۝

Məryəm surəsi

سُورَةُ مَرْيَمَ

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كَهَيْعَص ①

1. Kəf. Hə. Yə. Ayn. Sad.
2. *Bu sənin Rəbbinin Öz qulu Zəkəriyyaya göstərdiyi mərhəmətinin yada salınmasıdır.*
3. Bir zaman *Zəkəriyya* Rəbbinə gizlicə dua edib
4. demişdi: “Ey Rəbbim! Artıq sümüklərim zəifləmiş, başım da ağappaq ağarmışdır. Ey Rəbbim! Sənə etdiyim dua sayəsində *heç vaxt* bədbəxt olmamışam.
5. Mən özümdən sonra gələn qohumlarımdan *dinə etinasız yanaşacaqlarından* qorxuram. Zövcəm də sonsuzdur. Mənə Öz tərəfindən elə bir övlad bəxş et ki,
6. o həm mənə, həm də Yaqub nəslinə varis olsun. Ey Rəbbim! Elə et ki, o *Sənin* razılığını qazanmış olsun!”
7. *Ona belə vəhy olundu:* “Ey Zəkəriyya! Səni Yəhya adlı bir oğulla müjdələyirik. Biz bu adı *ondan* öncə kimsəyə qoymamışıq!”
8. O dedi: “Ey Rəbbim! Zövcəm sonsuz bir qadın ikən, özüm də qocalığım son həddində olduğum halda necə mənim övladım ola bilər?”

ذِكْرُ رَحْمَتِ رَبِّكَ عَبْدَهُ زَكَرِيَّا ①

إِذْ نَادَى رَبَّهُ مُرِيدًا خَفِيًّا ②

قَالَ رَبِّ إِنِّي وَهَنَ الْعَظْمُ مِنِّي وَاسْتَعَلَ
الرَّأْسُ شَيْبًا وَلَمْ أَكُنْ بِدُعَائِكَ رَبِّ
شَقِيًّا ③

وَإِنِّي خِفْتُ الْمَوَالِيَ مِنْ وَرَائِي
وَكُنْتُ أَمْرًا إِعْرَافًا فَهَبْ لِي مِنْ
لَدُنْكَ وَلِيًّا ④

يَرْثُنِي وَيَرْثِ مِنْ عَالِ يَعْقُوبَ وَأَجْعَلْهُ
رَبِّ رَاضِيًّا ⑤

يَذْكُرُونَ أَنَّا ابْتِغَيْنَاهُ نَجْمًا
يَحْيَى لَمْ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ قَبْلُ سَمِيًّا ⑥

قَالَ رَبِّ إِنِّي بَكَرْتُ لِي عَالَمٌ وَكُنْتُ
أَمْرًا إِعْرَافًا وَقَدْ بَلَغْتُ مِنَ الْكِبَرِ
عِتِيًّا ⑦

9. *Mələk* dedi: «Bu, belədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu Mənim üçün asandır. Axı əvvəlcə sən özünü də sən heç bir şey deyilən xəlf etmişdim!”»
10. O dedi: “Ey Rəbbim! Mənim üçün bir əlamət müəyyən et”. *Allah* buyurdu: “Əlamətin budur ki, sən sağlam ikən üç gecə adamlarla danışmayacaqsan!”
11. O, mehrabdan öz qövmünün qarşısına çıxıb onlara işarə ilə başa saldı ki: “Səhər-axşam *Allaha* təriflər deyın!”
12. *Yəhyaya da*: “Ey Yəhya! Kitabdan möhkəm yapış!” – *deyə vəhy etdik*. Biz ona uşaq ikən hikmət bəxş etdik.
13. Üstəlik Öz tərəfimizdən bir şafqət və paklıq da *bəxş etdik*. O, müttəqi idi.
14. Həm də ata-anasına qarşı qayğıkeş idi; lovğa və asi deyildi.
15. Doğulduğu gün də, öləcəyi gün də, yenidən dirildiləcəyi gün də ona salam olsun!
16. Kitabda Məryəmi də yada sal. O zaman o, ailəsindən *ayrılıb şərq tərəfdə* olan bir yerə çəkilmiş
17. *və ibadət vaxtı* onlardan gizlənmək üçün pərdə tutmuşdu. Biz Öz Ruhumuz *Cəbraili* onun yanına göndərdik. O, Məryəmin qarşısında kamil bir insan surətində peyda oldu.

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَىٰ هَٰذَا
وَقَدْ خَلَقْتُكَ مِن قَبْلُ وَلَمْ تَكُ شَيْئًا ۝٩

قَالَ رَبِّ اجْعَلْ لِّي آيَةً ۖ قَالَ آيَتُكَ
أَلَّا تُكَلِّمَ النَّاسَ ثَلَاثَ لَيَالٍ سَوِيًّا ۝١٠

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ مِنَ الْمِحْرَابِ فَأَوْحَىٰ
إِلَيْهِمْ أَن سَبِّحُوا بُكْرَةً وَعَشِيًّا ۝١١

يَبْتَغِي خُذِ الْكِتَابَ بِقُوَّةٍ وَآتَيْنَا
الْحِكْمَ صَبِيًّا ۝١٢

وَحَنَافًا مِّنْ أُمَّةٍ ذَرَكُوا وَكُنَّا نَحْنُ
وَكُنَّا نَحْنُ ۝١٣

وَسَرَّاهُ إِلَيْنَا وَلَمْ يَكُن جَبَّارًا عَصِيًّا ۝١٤

وَسَلِّمْ عَلَيْهِ يَوْمَ وُلِدَ وَيَوْمَ يَمُوتُ وَيَوْمَ
يُبعَثُ حَيًّا ۝١٥

وَإِذْ كُنَّا فِي الْكِتَابِ مَرْيَمَ إِذِ اتَّخَذَتْ مِنْ
أَهْلِهَا مَكَانًا شَرْفِيًّا ۝١٦

فَاتَّخَذَتْ مِنْ دُونِهِمْ حِجَابًا فَأَرْسَلْنَا إِلَيْهَا
رُوحَنَا فَتَمَثَّلَ لَهَا بَشَرًا سَوِيًّا ۝١٧

18. *Məryəm* dedi: “Mən səndən Mərhəmətli *Allaha* sığınırım! Əgər mütləqisənsə, *mənə toxunma*”.

19. *Mələk* dedi: “Mən sənə ancaq pak bir oğlan bəxş etmək üçün Rəbbinin elçisiyəm”.

20. *Məryəm* dedi: “Mənə bir insan toxunmadığı və özüm də zinakar olmadığım halda, necə mənim övladım ola bilər?”

21. *Mələk* dedi: «Bu belədir, lakin Rəbbin buyurdu: “Bu, Mənim üçün asandır. Biz onu insanlar üçün bir möcüzə və Öz tərəfimizdən bir mərhəmət edəcəyik. *Bu*, hökmü verilmiş bir işdir”».

22. *Məryəm* uşağa qaldı və bətnindəki ilə birlikdə gedib uzaq bir yərə çəkildi.

23. Doğuş sancıları onu bir xurma ağacının gövdəsinə söykənməyə vadar etdi. O dedi: “Kaş bundan əvvəl öləydim və bir dəfəlik unudulaydım!”

24. *Məryəmin* aşağı tərəfindən (İsa və ya Cəbrail) onu səsləyib dedi: “Qəm yemə, Rəbbin sənə *ayağının* altından bir bulaq axıtdı.

25. Xurma ağacının gövdəsini özünə tərəf silkələ ki, üstünə yetişmiş, təzə xurma tökülsün.

26. Ye, iç, gözün aydın olsun! Əgər insanlardan kimisə görsən, de: “Mən Mərhəmətli *Allaha* oruc tutmağı

قَالَتْ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْكَ إِن كُنْتُ نَفْسًا ۝

قَالَ إِنَّمَا أَنَا رَسُولُ رَبِّكِ لِأَهَبَ لَكِ غُلَامًا زَكِيًّا ۝

قَالَتْ أَنَّى يَكُونُ لِي غُلَامٌ وَلَمْ يَمَسِّنِي بَشَرٌ وَلَمْ أَكُ بَغِيًّا ۝

قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكِ هُوَ عَلَى هَيْنًا وَلَنَجْعَلَ لَكَ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا ۝

فَحَمَلَتْهُ فَانْتَبَذَتْ بِهِنَّ مَكَانًا قَصِيًّا ۝

فَاجَاءَهَا الْعَمَاضُ إِلَى جَذْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَلَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَكُنْتُ نَسِيًّا مَّسِيًّا ۝

فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِينَ قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا ۝

وَهُزِّي إِلَيْكِ بِجِذْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقُ عَلَيْكِ زَبَابٌ جَانِبًا ۝

فَكُلِي وَاشْرَبِي وَفَرِي عَيْنًا فَامَّا نَتُوبَ مِنَ الْبَشَرِ أَحَدًا فَقُولِي إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ

nəzir etmişəm. Odur ki, bu gün heç kimlə danışmayacağam”».

27. *Məryəm* körpəni qucağına alıb öz tayfasının yanına gətirdi. Onlar dedilər: “Ey *Məryəm*! Sən yaramaz (və ya görünməmiş) bir iş tutdun.
28. Ey Harunun bacısı! Atan pis kişi, anan da pozğun deyildi”.
29. *Məryəm* ona işarə etdi. Onlar dedilər: “Beşikdə olan körpə ilə necə danışaq?”
30. *Körpə dil açıb* dedi: “Həqiqətən də, mən Allahın quluyam! O mənə Kitab verdi və məni peyğəmbər etdi.
31. Harada olursamsa olum, məni mübarək etdi və nə qədər ki sağam, mənə namaz qılıb zəkat verməyi əmr etdi.
32. Həm də *məni* anama qarşı qayğıkeş etdi; məni lovğa və bədbəxt etmədi.
33. Doğulduğum gün də, öləcəyim gün də, yenidən dirildiləcəyim gün də mənə salam olsun!”
34. Barəsində şübhəyə düşdükləri haqq söz olan *Məryəm* oğlu İsa budur!
35. Allaha övlad götürmək yaraşmaz. O, pak və müqəddəsdir! O, bir işin olmasını istədikdə ona ancaq “Ol!” – deyər, o da dərhal olar.

صَوَّمَا فَلَنِ أَكْثَرِ الْيَوْمِ إِيسَى ۝

قَالَتْ يَهُدَىٰ قَوْمَهَا تَحْمِلُهُ قَالُوا لَنَمَرِسَنَّ لَقَدْ جِئْتِ شَيْئًا فَرِيًّا ۝

يَتَّخِذَ هَذُونَ مَا كَانَ آبَاؤُكَ أَمْرًا سَوًّا وَمَا كُنْتَ لَأُمِّكَ بِعَيْنًا ۝

فَأَشَارَتْ إِلَيْهِ قَالُوا كَيْفَ نَكُونُ لَكِ فِي الْمَهْدِ صَبِيًّا ۝

قَالَ إِنِّي عَبْدُ اللَّهِ ءَاتَنِي الْكِتَابَ وَجَعَلَنِي نَبِيًّا ۝

وَجَعَلَنِي مُبَارَكًا أَيْنَ مَا كُنْتُ وَأَوْصَانِي بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مَا دُمْتُ حَيًّا ۝

وَنَزَّلَنِي بِرَحْمَةٍ مِّن رَّبِّي جَبَّارًا شَقِيًّا ۝

وَالسَّلَامُ عَلَيَّ يَوْمَ وُلِدْتُ وَيَوْمَ أَمُوتُ وَيَوْمَ أُبْعَثُ حَيًّا ۝

ذَٰلِكَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ قَوْلَ الْحَقِّ الَّذِي فِيهِ يَمْتَرُونَ ۝

مَا كَانَ لِلَّهِ أَن يَتَّخِذَ مِن وَلَدٍ سُبْحَانَهُ إِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ۝

36. *İsa dedi: "Həqiqətən, Allah həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbinizdir. Elə isə yalnız Ona ibadət edin! Düz yol da budur".*
37. Sonra firqələrin arasında ziddiyyət düşdü. Böyük günü görəcək kafirlərin vay halına!
38. Onlar Bizim hüzzurumuza gələcəkləri gün necə yaxşı eşidəcək, necə də yaxşı görəcəklər! Lakin zalımlar bu gün açıq-aydın azgınlıq içindədirlər.
39. Sən onları işin bitmiş olacağı peşmançılıq günü ilə qorxut! İndi onlar hələ qəflətdədirlər və iman gətirmirlər.
40. Şübhəsiz ki, yerə və onun üstündə qalanlara təkcə biz sahib çıxacağıq. Onların qayıdışı Bizə olacaqdır.
41. Kitabda İbrahimi də xatırla! Həqiqətən, o, sadıq insan və peyğəmbər idi.
42. Bir zaman o, atasına demişdi: "Atacan! Nə üçün eşitməyən, görməyən və sənə heç bir faydası olmayan bir şeyə sitayiş edirsən?
43. Atacan! Həqiqətən, sənə gəlməyən bir elm mənə gəlmişdir. Arxamca gəl ki, səni doğru yola yönəldim.
44. Atacan! Şeytana ibadət etmə! Həqiqətən, şeytan Mərhəmətli *Allaha* çox asi oldu.

وَإِنَّ اللَّهَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَاعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٣٦﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ مَّسْهَدٍ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٣٧﴾

أَسْمِعْ بِهِمْ وَأَبْصِرْ يَوْمَ يَأْتُوتُنَا لَكِنِ الظَّالِمُونَ الْيَوْمَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٨﴾

وَأَذِذْ لَهُمْ يَوْمَ الضَّرَةِ إِذْ يُقَضَى الْأَمْرُ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ وَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّا لَنَحْنُ قَرِيبٌ مِنَ الْأَرْضِ وَمَنْ عَلَيْهَا وَإِنَّا يُرْجَعُونَ ﴿٤٠﴾

وَأَذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِذْ كَانَ صَادِقًا نَبِيًّا ﴿٤١﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ يَأْتِ بِتَابِتٍ لِمَ تَعْبُدُ مَا لَا يَسْمَعُ وَلَا يُبْصِرُ وَلَا يُغْنِي عَنْكَ شَيْئًا ﴿٤٢﴾

يَأْتِ بِتَابِتٍ إِنِّي قَدْ جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا ﴿٤٣﴾

يَأْتِ بِتَابِتٍ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَنِ عَصِيًّا ﴿٤٤﴾

45. Atacan! Qorxuram ki, Mərhəmətli Allahdan sənə bir əzab toxunsun və beləcə, şeytana yoldaş olasan”.
46. Atası dedi: “Sən mənim məbudlarımdan üzümü çevirirsən, ey İbrahim!? Əgər *buna* son qoymasan, səni mütləq daşqalaq edəcəyəm. Uzun müddət məndən uzaq ol!”
47. İbrahim dedi: “Sənə salam olsun! Mən Rəbbimdən sənin üçün bağışlanma diləyəcəyəm. Həqiqətən, O mənə qarşı çox lütfkardır.
48. Mən sizi və Allahdan başqa ibadət etdiklərinizi tərk edir və öz Rəbbimə dua edirəm. Ola bilsin ki, mən Rəbbimə dua etməklə heç vaxt bədbəxt olmayım”.
49. İbrahim onları və onların Allahdan başqa yalvardıqlarını tərk etdiyi zaman Biz ona İshaqı və Yaqubu bəxş etdik. Biz onların hər ikisini peyğəmbər etdik.
50. Biz onlara öz mərhəmətimizdən ata etdik və *gələcək nəsillər həmişə yada salsın deyə* onlara yaxşı ad qismət elədik.
51. Kitabda Musanı da xatırla! Həqiqətən o, seçilmiş bir elçi və peyğəmbər idi.
52. Biz *Musanı* Turun (dağın) sağ tərəfindən çağırdıq və *onunla* danışdıq onu *özümüizə* yaxın etdik.

يَتَّيَّبُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِنَ
الرَّحْمَنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا ⑤

قَالَ أَرَأَيْبُ أَنْتَ عَنْ إِلَهِي يَتَّبِرْهُمْ
لَيْنَ لَمْ تَنْتَهِ لَا رَحْمَتَكَ وَأَهْجُرِي مَلِيًّا ⑥

قَالَ سَلِّمْ عَلَيْكَ سَأَسْتَغْفِرَ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ
كَانَ بِي حَفِيًّا ⑦

وَأَعْتَزِّلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَأَدْعُوا
رَبِّي عَسَىٰ أَلَّا أَكُونَ بِدُعَاءِ رَبِّي شَقِيًّا ⑧

فَلَمَّا أَغْتَرَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَهَبْنَا
لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ وَكَلَّامًا جَعَلْنَا نَبِيًّا ⑨

وَوَهَبْنَا لَهُمْ مِنْ رَحْمَتِنَا وَجَعَلْنَا لَهُمْ لِسَانَ
صِدْقٍ عَلَيَّا ⑩

وَأَذْكُرِي الْكِتَابَ مُوسَىٰ إِنَّهُ كَانَ مُخْلَصًا
وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ⑪

وَوَدَّعَيْنَاهُ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَقَرَّبْنَاهُ
نَجِيًّا ⑫

53. Biz Öz mərhəmətimizdən ona qardaşı Harunu da bir peyğəmbər olaraq bəxş etdik.
54. Kitabda İsmaili də xatırla! Həqiqətən, o öz vədinə sadıq idi. O, bir elçi və peyğəmbər idi.
55. O öz ümmətinə namaz qılmağı, zəkat verməyi əmr edirdi. O, Rəbbinin rızasını qazanmışdı.
56. Kitabda İdrisi də xatırla! Həqiqətən, o, düz danışan adam və bir peyğəmbər idi.
57. Biz onu yüksək bir məqama ucaltdıq.
58. Onlar Allahın nemət bəxş etdiyi peyğəmbərlərdən, Adəmin və Nuhla birlikdə *gəmidə* daşdığımız kimsələrin nəslindən, İbrahimin və İsrailin nəslindən seçib haqq yola yönəltdiyimiz kimsələrdəndir. Onlar özlərinə Mərhəmətli *Allahın* ayələri oxunduğu zaman səcdəyə qapanıb ağlayanlardır.
59. Onların arxasınca namazı buraxıb şəhvətə uyan bir nəsil gəldi. Onlar ziyana uğrayacaqlar.
60. Ancaq *Allaha* tövbə edib iman gətirənlər və saleh əməllər görənlərdən başqa! Onlar Cənnətə daxil olacaq və heç bir haqsızlığa məruz qalmayacaqlar.

وَوَهَبْنَا لَهُ مِنْ رَحْمَتِنَا أَخَاهُ هَارُونَ نَبِيًّا ﴿٥٣﴾

وَأَذْكُرِي الْكِتَابَ إِسْمَاعِيلَ إِنَّهُ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَبِيًّا ﴿٥٤﴾

وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ وَكَانَ عِنْدَ رَبِّهِ مَرْضِيًّا ﴿٥٥﴾

وَأَذْكُرِي الْكِتَابَ إِدْرِيسَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَبِيًّا ﴿٥٦﴾

وَرَفَعْنَاهُ مَكَانًا عَلِيًّا ﴿٥٧﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ مِنَ النَّبِيِّينَ مِنْ ذُرِّيَةِ آدَمَ وَنُوحَ وَإِسْرَافِيلَ إِذْ هَدَيْنَاهُمْ السَّبِيلَ وَفَضَّلْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ إِذَا سَأَلْتَهُمْ خَلَّعُوا رُءُوسَهُمْ وَأَسْجَدُوا لِلَّهِ يُبَكِّكُنَّ فِي مَكَانٍ مَعِينٍ ﴿٥٨﴾

﴿فَخَلَفَ مِنْ بَعدِهِمْ خَلْفٌ أَضَاعُوا الصَّلَاةَ وَاتَّبَعُوا الشَّهْوَاتِ فَسُوفَ يَلْقَوْنَ عَذَابًا﴾ ﴿٥٩﴾

إِلَّا مَنْ تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ وَلَا يَبْطَلُونَ مِنْهَا ﴿٦٠﴾

61. *Bu Cənnət Mərhəmətli Allahın*
Öz qullarına vəd etdiyi və onların görmədikləri Ədn bağlarıdır. Onun vədi mütləq yerinə yetəcəkdir.
62. Onlar orada boş sözlər deyil, ancaq: “Salam!” eşidəcəklər. Orada səhər-axşam onların ruzisi olacaqdır.
63. Qullarımızdan olan müttəqilər üçün miras edəcəyimiz Cənnət budur.
64. *Mələklər dedi: “Biz dünyaya* ancaq sənin Rəbbinin əmri ilə enirik. Önümüzdə, arxamızda və onların arasında nə varsa, Ona məxsusdur. Rəbbin unudan deyildir”.
65. O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir! Elə isə yalnız Ona ibadət et və Ona ibadətdə səbirli ol! Heç Ona oxşarını tanıyırsanmı?!
66. İnsan soruşar: “Doğrudanmı mən öldükdən sonra *qəbirdən* diri çıxardılacağam?”
67. Məgər insan ilk əvvəl onu heç bir şey deyilken yaratdığımızı xatırlamırmı?
68. Rəbbinə and olsun ki, Biz onları şeytanlarla birlikdə bir yərə toplayacaq, sonra da onları diz üstə çökmüş halda Cəhənnəmin ətrafına yerləşdirəcəyik.
69. Sonra hər firqədən Mərhəmətli *Allaha* ən çox asi olanı çıxardacağıq.

جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدَ الرَّحْمَنُ عِبَادَهُ
بِالْغَيْبِ إِنَّهُمْ كَانُوا وَعَدُهُمْ مُرَاتِبًا ۝

لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا إِلَّا سَلَامًا وَلَهُمْ
رِزْقُهُمْ فِيهَا بُكْرَةً وَعَشِيًا ۝

تِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي نُورِثُ مِنْ عِبَادِنَا مَنْ كَانَ
تَقِيًا ۝

وَمَا نُنَزِّلُ إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ لَهُ مَا يَتَّبِعُنَا
وَمَا خَلَقْنَا وَمَا يَتَّبِعُنَا ذَلِكَ وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًا ۝

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فَاعْبُدْهُ
وَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَةَ اللَّهِ الَّتِي
كَانَ رُفُوعًا ۝

وَيَقُولُ الْإِنْسَانُ إِنَّا كَانُوا لَمَشْرُفٍ
حِينَ ۝

أَوَلَا يَذْكُرُ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ قَبْلُ
وَلَمْ يَكُنْ شَيْئًا ۝

فَوَرَبِّكَ لَنَحْشُرَنَّهُمْ وَالشَّيَاطِينَ ثُمَّ
لَنَحْضُرَنَّهُمْ فَلَوْلَ جَهَنَّمَ حِثًّا ۝

ثُمَّ لَنَنْزِعَنَّ مِنْ كُلِّ شِيعَةٍ أَيُّهُمْ أَشَدُّ عَلَى
الرَّحْمَنِ عِتِيًا ۝

70. Orada yanmağa daha çox layiq olanları, əlbəttə ki, Biz yaxşı tanıyıyıq.
71. İçinizdən hər kəs oraya varid olacaqdır. *Bu*, Rəbbinin *əzəldən* müəyyən etdiyi qəti bir qərardır.
72. Sonra Biz müttəqiləri *oddan* xilas edəcək, zalımları isə orada diz üstə çökmüş halda tərk edəcəyik.
73. Onlara açıq-aydın ayələrimiz oxunduğu zaman kafirlər möminlərə deyərlər: “Bu iki fırqədən hansının məqamı daha yaxşı, məclisi daha gözəldir?”
74. Biz onlardan əvvəl var-dövlət və zahiri görünüşcə onlardan daha üstün olan neçə-neçə nəsilləri məhv etdik.
75. De: “Qoy azgınlıqda olan hər kəsə Rəhman (geniş rəhmət sahibi olan Allah) uzun müddət möhlət versin! Nəhayət, özlərinə vəd olunan ya əzabı, ya da o Saatı gördükləri zaman onlar kimin məqamının daha pis, kimin ordusunun daha zəif olduğunu biləcəklər”.
76. Allah doğru yolda olanların doğruluğunu artırar. Əbədi qalan yaxşı əməllər isə Rəbbinin yanında savab baxımından daha xeyirli, aqibətcə daha yaxşıdır.
77. Ayələrimizi inkar edib: “Mənə hökmən var-dövlət və övlad veriləcəkdir!” – deyən adamı gördünmü?

فَرَأَيْنَاهُمْ أَكْفَرُوا بِالَّذِينَ هُمْ أُولَىٰ بِهَا صِلَاً ﴿٥٠﴾

وَإِنْ يَنْظُرُوا إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَىٰ رَبِّكَ حَتْمًا مَّقْضِيًّا ﴿٥١﴾

ثُمَّ نُنَجِّي الَّذِينَ اتَّقَوْا وَنَذَرُ الظَّالِمِينَ فِيهَا جِثًّا ﴿٥٢﴾

وَإِذَا انشَقَّتْ عَنْهُمْ سِتْرَانَا تَتَذَكَّرُ الَّذِينَ كَفَرُوا ﴿٥٣﴾
لِلَّذِينَ آمَنُوا أَجْرٌ الْفَرِيقَيْنِ خَيْرٌ مَّقَامًا وَأَحْسَنُ نَدًّا ﴿٥٤﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَبْرِ هُمْ أَهْسَنُ أَنْ نَنْبَأَ وَرِثَاً ﴿٥٥﴾

قُلْ مَنْ كَانَ فِي الضَّلَالَةِ فَلْيَمْدُدْ لَهُ الرَّحْمَنُ مَدًّا خَيْرٌ إِذَا رَأَوْا مَأْوَعْدُونَ ﴿٥٦﴾ إِنَّمَا الْعَذَابُ وَآمِنَ السَّاعَةِ فَسَيَعْلَمُونَ مَنْ هُوَ شَرُّ مَكَانًا وَأَضْعَفُ جُنْدًا ﴿٥٧﴾

وَنُرِيدُ اللَّهُ الَّذِينَ اهْتَدَوْا هُدًى وَالْبَاقِيَتُ الصَّالِحَاتُ خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ مَرَدًّا ﴿٥٨﴾

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي كَفَرَ بِآيَاتِنَا وَقَالَ لَأُوتِيَنَّ مَالًا وَوَلَدًا ﴿٥٩﴾

78. Olmaya, o, qeybdən xəbərdardır, yoxsa Rəhmandan vəd almışdır?
79. Xeyr! Biz onun dediklərini yazacaq və əzabını qat-qat artıracağıq.
80. Onun dediyi şeylər Bizə qalacaq və o, hüzzurumuza tək-tənha gələcəkdir.
81. *Müşriklər* Allahdan başqa məbudlar qəbul etdilər ki, onlara kömək olsunlar.
82. Xeyr! *Onların Allahdan başqa ibadət etdikləri Qiyamət günü* onların ibadətini inkar edəcək və onların əleyhinə çıxacaqlar.
83. Məgər kafirlərin üstünə onları günaha sövq edən şeytanları göndərdiyimizi görmürsənmi?
84. Odur ki, onlardan ötrü *əzab diləməyə* tələsmə. Biz onların *günlərini* bir-bir sayırıq.
85. O gün Biz müttəqiləri Rəhmanın hüzzuruna hörmətli nümayəndələr kimi toplayırıq.
86. Günahkarları isə Cəhənnəmə susamış olduqları halda qovub aparırıq.
87. Rəhmandan əhd almış kəslərdən başqaları şəfaət etməyə qadir olmazlar.
88. *Kafirilər*: “Rəhman özünə övlad götürmüşdür!” – dedilər.

أُظْلِمَ الْعَيْبَ أَمْ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٧٨﴾

كَلَّا سَنَكْتُبُ مَا يَقُولُ وَنَمُدُّ لَهُ مِنَ الْعَذَابِ مَدًّا ﴿٧٩﴾

وَرِثُهُ مَا يَقُولُ وَيَأْتِينَا فَرْدًا ﴿٨٠﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لِيَكُونُوا لَهُمْ عِزًّا ﴿٨١﴾

كَلَّا سَيَكْفُرُونَ بِعِبَادَتِهِمْ وَيَكُونُونَ عَلَيْهِمْ ضِدًّا ﴿٨٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّا أَرْسَلْنَا الشَّيَاطِينَ عَلَى الْكَافِرِينَ تَؤْوُهُمْ أَزْوَاجُهُمْ ﴿٨٣﴾

فَلَا تَعْجَلْ عَلَيْهِمْ إِنَّمَا نَعُدُّ لَهُمْ عَذَابًا ﴿٨٤﴾

يَوْمَ نَحْشُرُ الْمُتَّقِينَ إِلَى الرَّحْمَنِ وَفْدًا ﴿٨٥﴾

وَنَسُوفُ الْعُجْرِينَ إِلَى جَهَنَّمَ وَرْدًا ﴿٨٦﴾

لَا يَتَمَنَّوْنَ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنِ اتَّخَذَ عِنْدَ الرَّحْمَنِ عَهْدًا ﴿٨٧﴾

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا ﴿٨٨﴾

Ta ha surəsi

سُورَةُ طه

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طه

1. Ta. Ha.
2. Biz Qurani sənə ona görə nazil etmədik ki, əziyyəyə düşəsən.
3. Onu Allahdan qorxanlar üçün ancaq nəsihət kimi göndərdik.
4. O, yeri və uca göyləri yaradan Allah tərəfindən nazil olmuşdur.
5. Mərhəmətli Allah Ərşə ucaldı.
6. Göylərdə, yerdə, onların arasında və torpağın altında nə varsa, Ona məxsusdur.
7. Sən ucadan danışsan da, *danışmasan da, fərqi yoxdur. Çünki Allah sirri də, bundan daha gizli olanı da bilir.*
8. Allah! Ondən başqa ibadətə layiq olan məbud yoxdur. Ən gözəl adlar təkcə Ona xasdır!
9. Musanın əhvalatı sənə gəlib çatdı mı?
10. O zaman o, bir od görüb ailəsinə demişdi: "Dayanın! Mən bir od gördüm. Bəlkə, ondan sizə bir köz gətirdim, ya da odun yanında bir bələdçi tapdım!"
11. Oda yaxınlaşdıqda bir səda gəldi: "Ey Musa!

مَا أَرْزَأْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ لِنَشْفِيَ ۝

إِلَّا تَذَكُّرَةً لِّمَن يَخْشَى ۝

نَزَّلْنَاهُ مِنْ حَقِّ الْأَرْضِ وَالسَّمَوَاتِ الْغُلَى ۝

الرَّحْمَنُ عَلَى الْعَرْشِ اسْتَوَى ۝

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَمَا

بَيْنَهُمَا وَمَا تَحْتَ الْعَرْشِ ۝

وَإِنْ تَجْهَر بِالْقَوْلِ فَإِنَّهُ يَعْلَمُ السِّرَّ

وَالْخَفَى ۝

أَلَمْ يَلَأَ إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى ۝

وَهَلْ أُنَبِّئُكَ حَدِيثَ مُوسَى ۝

إِذْ رَأَى نَارًا فَقَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا إِنِّي

أَبْصَرْتُ نَارًا تَأْتِي سَاءَ إِلِكُمْ مِنْهَا نَبَأٌ وَإِجْدُ

عَلَى النَّارِ هُدًى ۝

فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ بِمُوسَى ۝

12. Həqiqətən, Mən sənin Rəbbinəm. Başmaqlarını çıxart. Çünki sən müqəddəs Tuva vadisindəsən!
13. Mən səni seçmişəm. *Sənə* vəhy olunanı dinlə!
14. Həqiqətən, Mən Allaham. Məndən başqa heç bir məbud yoxdur. Mənə ibadət et və Məni xatırlamaq üçün namaz qıl!
15. Həmin Saat hökmən gələcək! Hər kəsə törətdiklərinin əvəzi verilsin deyə, Mən onu az qala *Özümdən belə* gizlədirəm.
16. Qoy ona inanmayan və nəfsinin istəklərinə uyan bir kəs səni ondan yayındırmasın, yoxsa məhv olarsan!
17. Sağ əlindəki nədir, ey Musa?"
18. *Musa* dedi: "Bu mənim əsamdır. Ona söykənir və onunla qoyunlarıma yarpaq silkələyirəm. Bu, mənim üçün başqa işlərə də yararır".
19. *Allah* buyurdu: "At onu *yərə*, ey Musa!"
20. *Musa* onu *yərə* atdı və o, dərhal ilan olub sürətlə sürünməyə başladı.
21. *Allah* buyurdu: "Götür onu, qorxma! Biz onu əvvəlki halına qaytaracağıq.
22. Əlini qoynuna sal ki, *əlin oradan* başqa bir möcüzə kimi ləkəsiz, ağappaq çıxsın.

إِنِّي أَنَا رَبُّكَ فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿١٢﴾

وَأَنَا اخْتَرْتُكَ فَاسْتَمِعْ لِمَا يُوحَىٰ ﴿١٣﴾

إِنِّي أَنَا اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدْنِي وَأَقِمِ الصَّلَاةَ لِذِكْرِي ﴿١٤﴾

إِنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ أَكَادُ أُخْفِيهَا لِيَجْزِيَ كُلُّ نَفْسٍ بِمَا تَسْعَىٰ ﴿١٥﴾

فَلَا يَصُدُّكَ عَنْهَا مَن لَّيُّوْهُنَّ بِهَا وَاسْتَعْتَصَمَ هَرَبُهَا فِرْعَوْنُ ﴿١٦﴾

وَمَا تِلْكَ يَمِينُكَ يَمُوسَىٰ ﴿١٧﴾

قَالَ هِيَ عَصَايَ أَنُوكَّ وَأَعَلَيْهَا وَاهُشُّ بِهَا عَلَىٰ غَنَمِي وَلِيَ فِيهَا مَنَازِلُ أُخْرَىٰ ﴿١٨﴾

قَالَ أَلْقِهَا يَمُوسَىٰ ﴿١٩﴾

فَالْقَيْنَا فَإِذَا هِيَ حَيَّةٌ تَسْعَىٰ ﴿٢٠﴾

قَالَ خُذْهَا وَلَا تَحْزَنَ سَنُعِيدُهَا سِيرَتَهَا الْأُولَىٰ ﴿٢١﴾

وَاضْمُمْ يَدَكَ إِلَىٰ جَنَاحِكَ وَخَرُجْ بِبَضْعَاءَ مِمَّنْ عَرِيسُوهُ فَإِنَّهُ أُخْرَىٰ ﴿٢٢﴾

23. *Bela etdik* ki, sənə ən böyük
möcüzələrimizdən *bir neçəsini*
göstərək.
24. Fironun yanına get! Çünki o, həddini
aşmışdır”.
25. *Musa* dedi: “Ey Rəbbim! Köksümü
açıb genişlət!
26. İşimi yüngülləşdir!
27. Dilimdəki düyünü aç ki,
28. sözümü anlasınlar!
29. Mənə öz ailəmdən bir köməkçi ver –
30. Qardaşım Harunu!
31. Onun sayəsində mənim gücümü artır!
32. Onu işimə ortağ et (ona da
peyğəmbərlik ver) ki,
33. Sənə çoxlu təriflər deyək
34. və Səni çox zikr edək.
35. Şübhəsiz ki, Sən bizi görürsən!”
36. *Allah* buyurdu: “Dilədiyin sənə
verildi, ey *Musa*!
37. Sənə bir dəfə də mərhəmət
göstərmişdik.
38. O vaxt ki, anana vəhy olunacaq şeyi
belə vəhy etdik:
39. “Onu bir sandığa qoyub çaya burax
ki, çay onu sahilə atsın və həm Mənim
düşmənim, həm də onun düşməni

لِّرَّبِّكَ مِنْ آيَاتِنَا الْكُبْرَى ۝

أَذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ ۝

قَالَ رَبِّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي ۝

وَيَسِّرْ لِي أَمْرِي ۝

وَاحْلُلْ عُقْدَةً مِّنْ لِّسَانِي ۝

يَقْفَهُ أَقُولِي ۝

وَاجْعَلْ لِّي زَوْجًا مِّنْ أَهْلِي ۝

هَارُونَ أَخِي ۝

أَشَدِّبُهُ أَزْوَاجِي ۝

وَاشْرِكْهُ فِي أَمْرِي ۝

كَيْ تُسَبِّحَكَ كَثِيرًا ۝

وَتَذْكُرَكَ كَثِيرًا ۝

إِنَّكَ كُنتَ بِنَا بَصِيرًا ۝

قَالَ قَدْ أُوتِيتَ سُؤْلَكَ يٰمُوسَىٰ ۝

وَلَقَدْ مَتَنَّا عَلَيْكَ مَرَّةً أُخْرَىٰ ۝

إِذْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّكَ مَا يُوحَىٰ ۝

أَنِ اقْذِفِيهِ فِي التَّابُوتِ فَاقْذِفِيهِ فِي الْيَمِّ فَلْيُلْقِهِ
الْيَمُّ بِالسَّاحِلِ يَأْخُذْهُ عَدُوٌّ لِّي وَعَدُوٌّ لَّهُ وَأَلْقَيْتُ

olan birisi onu götürsün". Gözlərim
önündə boya-başa çatdırılasan deyə,
Öz tərəfindən sənə qarşı *qullarım*
arasında məhəbbət oyatdım.

40. O zaman bacın gedib *camaata*
deyirdi: "Sizə onun qayğısına
qalacaq birisini göstərimmi?"
Beləliklə, gözü aydın olsun və qəm
yeməsin deyə, səni anana qaytardıq.
Sən *boya-başa çatdıqda* bir nəfəri
öldürdün. *O vaxt* Biz səni qəm-
qüssədən qurtardıq. Biz səni *çətin*
sınaqlardan keçirdik. Sən illərlə
Mədyən əhli içində qaldın. Sonra
da müəyyən olunmuş *məqama* gəlib
çatdın, ey Musa!

41. Mən səni Özümə *peyğəmbər* seçdim!
42. Sən və qardaşın möcüzələrimlə
gedin və Məni zikr etməkdə zəiflik
göstərməyin.
43. Fironun yanına gedin. Çünki o,
həddini aşmışdır.
44. Onunla yumşaq danışın. Bəlkə,
öyüd-nəsihət qəbul etsin, yaxud
qorxsun!"
45. Onlar dedilər: "Ey Rəbbimiz! Biz,
onun bizə şiddətli cəza verməsindən
və ya həddini aşmasından qorxuruq".
46. *Allah* buyurdu: "Qorxmayın, çünki
Mən sizinləyəm, eşidirəm və
görürəm!

عَلَيْكَ مَحَبَّةً مِنِّي وَلِتُصْنَعَ عَلَى عَيْنِي ﴿٤٠﴾

إِذْ تَقُولُ لَأَخَذُ مِنْ
يَكْفُوكُمْ فَرَجَعْتُكَ إِلَى أُمِّكَ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا
وَلَا تَحْزَنَ ۚ وَفَعَلْتَ نَفْسًا فَجَّيْتُكَ مِنَ الْغَمِّ
وَفَعَلْتَ لَكَ فُجُورًا فَلَبِيتَ سِينِينَ ۚ وَفِي أَهْلِ مَدْيَنَ
تُفِيتَ عَلَى قَدَرٍ يَكْمُوسِي ﴿٤١﴾

وَأَصْطَفَيْتَكَ لِنَفْسِي ﴿٤٢﴾

أَذْهَبَ أَنْتَ وَأَخُوكَ بِآيَاتِي وَلَا تَنِيَانِي
ذِكْرِي ﴿٤٣﴾

أَذْهَبَا إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٤٤﴾

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيْنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَى ﴿٤٥﴾

قَالَا رَبَّنَا إِنَّنَا لَمَخَافُ أَنْ يَقْرَظَ عَلَيْنَا ۖ وَأَنْ
يَقْطَعَ ﴿٤٦﴾

قَالَ لَا تَخَافَا إِنِّي مَعَكُمَا أَسْمَعُ وَأَرَى ﴿٤٧﴾

47. Onun yanına gedib deyin: “Biz sənin Rəbbinin elçiləriyik. İsrail oğullarını bizimlə göndər və onlara əziyyət vermə. Biz sənin yanına Rəbbindən dəlillə gəlmişik. Doğru yolla gedənlərə salam olsun!

48. Bizə vəhy edildi ki, əzab, *haqqı* yalan sayıb üz döndərənlərə veriləcəkdir!”

49. *Firon* dedi: “Rəbbiniz kimdir, ey Musa?”

50. *Musa* dedi: “Rəbbimiz hər şeyə öz xilqətini verən, sonra da *ona* doğru yolu göstərəndir!”

51. *Firon* dedi: “Bəs əvvəlki nəsillərin halı necə olacaq?”

52. *Musa* dedi: “Onlar haqqındakı bilgi Rəbbimin yanında olan bir Kitabdadır. Rəbbim nə xəta edir, nə də unudur!”

53. O, yer üzünü sizin üçün beşik etmiş, orada sizin üçün yollar salmış və göydən su endirmişdir. Biz onunla cürbəcür bitkilərdən cüt-cüt yetişdirdik.

54. *Onlardan* həm özünüz yeyin, həm də heyvanlarınızı yemləyin. Həqiqətən, bunlarda başa düşənlər üçün dəlillər vardır.

55. Biz sizi torpaqdan yaratdıq. Sizi ora qaytaracaq və bir daha oradan çıxardacağıq.

فَأَنبِئَاهُ فَقُولَا إِنَّا رَسُولَا رَبِّكَ فَأَرْسِلْ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ وَلَا تَعَذِّبْهُمْ قَدْ جِئْنَاكَ بِبُيُوتٍ مِّنْ رَبِّكَ وَالسَّلَامَةَ عَلَىٰ مَنِ اتَّبَعَ الْهُدَىٰ ﴿٤٧﴾

إِنَّا قَدْ أُوحِيَ إِلَيْنَا أَنَّ الْعَذَابَ عَلَىٰ مَنِ كَذَّبَ وَقَتْلَىٰ ﴿٤٨﴾

قَالَ مَنِ رَبُّكُمْ يَا مُوسَىٰ ﴿٤٩﴾

قَالَ رَبُّنَا الَّذِي أَعْطَىٰ كُلَّ شَيْءٍ خَلْقَهُ ثُمَّ هَدَىٰ ﴿٥٠﴾

قَالَ فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ ﴿٥١﴾

قَالَ عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي فِي كِتَابٍ لَا يَضِلُّ رَبِّي وَلَا يَنْسَىٰ ﴿٥٢﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَاسْلَكْ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِّنْ ثَبَاتٍ شَقَىٰ ﴿٥٣﴾

كُلُوا وَارْعَوْا أَنْفُسَكُمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

﴿٥٥﴾ وَمِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ ﴿٥٥﴾

56. Biz dəlillərimizin hamısını *Firona* göstərdik. O isə *bu dəlilləri* yalan sayıb qəbul etmədi.
57. *Firon* dedi: “Sən öz sehrinlə bizi öz torpağımızdan qovub çıxartmağamı görmisən, ey Musa?”
58. Biz də sənə buna bənzər bir sehr göstərə bilərik. Bizimlə öz aranda görüş vaxtı təyin et. Nə biz, nə də sən vədə xilaf çıxmayaq. *Bu hamımız üçün* münasib bir yerdə olsun”.
59. *Musa* dedi: “Görüş vaxtınız bayram günü, camaatın *bir yerə* toplaşacağı səhər vaxtıdır!”
60. *Firon* üz çevirdi, sonra da bütün hiyləgərlik vasitələrini (sehrbazlarının hamısını) toplayıb gəldi.
61. *Musa* onlara dedi: “Vay halınıza! Allaha qarşı yalan uydurmayın, yoxsa O sizi əzabla məhv edir. İftira yaxan ziyana uğrayar.
62. *Fironun adamları* öz aralarında işləri barəsində mübahisə edib xəlvətə söhbət etdilər.
63. Onlar dedilər: “Bu ikisi, doğrudan da, sehrbazdır. Onlar öz sehləri ilə sizi torpağımızdan qovub çıxartmaq və sizin ən gözəl yolunuzu aradan götürmək istəyirlər.
64. Odur ki, bütün hiylələrimizi cəmləşdirib *meydana* dəstə-dəstə

وَلَقَدْ آتَيْنَاهُمْ آيَاتِنَا كُلَّهَا فَكَذَّبُوا رَبَّنَا ۝

قَالَ أَجِئْتَنَا لِتُخْرِجَنَا مِنْ أَرْضِنَا بِسِحْرِكَ يَمُوسَىٰ ۝

قُلْنَا لَأَيُّكَ بَسِخْرٌ مُّشْبِهُءٌ فَأَجْعَلْ بَيْنَنَا وَبَيْنَكَ مَوْجِدًا لَا يُخْلِفُهُ مَحَنٌ وَلَا أَنْتَ مَكَانًا سُوَّى ۝

قَالَ مَوْجِدُكُمْ يَوْمَ الزَّيْنَةِ وَأَنْ يُخَشِرَ الْإِنْسُ ضُحًى ۝

فَتَوَلَّىٰ فِرْعَوْنُ فَجَمَعَ كَيْدَهُ ثُمَّ أَتَىٰ ۝

قَالَ لَهُمْ مُوسَىٰ وَتِلْكَ لَآئِقَاتُ رَبِّي الَّذِي كَذَّبَ بِآيَاتِهِ إِنَّكُمْ بِهِ ذَائِبٌ وَقَدْ خَابَ مَنْ أَفْتَرَىٰ ۝

فَتَنَزَّلُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَىٰ ۝

قَالُوا إِنْ هَٰذَا إِلَّا لَسِحْرَانِ بُرِيدَانِ أَنْ يُخْرِجَاكُم مِّنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِمَا وَيَذْهَبَا بِطَرَفَيْكُمُ الْمَشْأَىٰ ۝

فَاتَّخِذُوا كَيْدَكُمْ فُتَاتًا وَّاصْبِرُوا ۚ وَقَدْ آفَلَحَ الْيَوْمَ

gəlin. Bu gün qələbə çalan xilas olacaqdır”.

65. *Sehrbazlar* dedilər: “Ey Musa!
Ya sən *əvvəlcə* əlindəkini at, ya da
birinci atan biz olaq!”

66. *Musa* dedi: “Yox, siz atın!”
Sehrbazlar əllərindəkiləri yerə atan
kimi sehrləri sayəsində ona elə gəldi
ki, onların kəndirləri və çomaqları
hərəkətə gəlib sürünür.

67. Musanın ürəyi xoşlandı.

68. Biz dedik: “Qorxma, qalib gələn
mütləq sən olacaqsan!”

69. Sağ əlindəkini yerə at, onların
qurduqlarını udsun. Onların
qurduqları sadəcə sehrbaz hiyləsidir.
Sehrbaz isə, hara gedirsə-getsin, uğur
qazanmaz”.

70. Sehrbazlar səcdəyə qapamış dedilər:
“Biz Harunun və Musanın Rəbbinə
iman gətirdik!”

71. *Firon* dedi: “Mən sizə izin
verməmişdən əvvəl siz ona iman
gətirdiniz? Şübhəsiz ki, o sizə sehr
öyrədən böytüyünüzdür. Mən sizin
əllərinizi və ayaqlarınızı çarpaz
kəsdirəcək, özünüzdə də xurma
ağaclarının gövdələrində çarmıxa
çəkəcəyəm. Onda hansınızın
əzabının daha şiddətli və daha sürəkli
olduğunu biləcəksiniz!”

مَنْ أَسْتَعْلَى ١٥

قَالُوا يَمُوسَى إِمَّا أَنْ تُلْقِيَ وَإِمَّا أَنْ نَكُونَ أَوَّلَ
مَنْ أُلْقِيَ ١٦

قَالَ بَلَى أَفَأَنْتُمْ عِلْمَاءُ الْهَيْمَةِ وَعَصِيْبُهُمْ يُجَنَّبُ
الْيَهُ مِنْ سِخْرِهِمْ إِنَّهُمْ لَا تَعْلَمُونَ ١٧

فَأَنجَسَ فِي نَفْسِهِ خِيفَةَ مُوسَى ١٨

فَلَمَّا لَاحَظَ أَنَّكَ أَنْتَ الْأَعْلَى ١٩

وَأَلْقَى مَا فِي يَمِينِهِ تَلْقَفَ مَا صَنَعُوا إِنَّمَا صَنَعُوا
كَيْدُ سِحْرٍ وَلَا يُفْلِحُ السَّاحِرُ حَيْثُ أَقَى ٢٠

قَالُوا السَّحَرَةُ سَجْدًا قَالُوا لِمَنْ أَرْبَ هَؤُلَاءِ
وَمُوسَى ٢١

قَالَ أَسْتَعْلَى قَبْلَ أَنْ أَدْنَى لَكُمْ إِنَّهُ لَكِبْرُكُمْ
الَّذِي عَلَّمَكُمُ السِّحْرَ فَلَا تُقِطِعُوا يَدَيْكُمْ
وَأَرْجُلَكُمْ مِنْ خَلْفٍ وَلَا تُصَلِّتْكُمْ فِي جُذُوعِ
الشَّجَرِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَلْوَنُ ٢٢

72. Onlar dedilər: “Biz heç vaxt səni bizə gələn bu aydın dəlillərdən və bizi yaradandan üstün tutmayacağıq. İndi nə hökm verəcəksənsə, ver. Sən ancaq bu dünyada hökm verə bilərsən!”

73. Həqiqətən, biz Rəbbimizə iman gətirdik ki, O bizi günahlarımıza və sənin bizi məcbur etdirdiyin sehre görə bağışlasın. Allahın *mükafatı* daha xeyirli, *cəzası* isə daha sürəklidir!”

74. Kim Rəbbinin hüzuruna günahkar kimi gələrsə, cəhənnəmlik olar. O, orada nə ölər, nə də yaşayar.

75. Kim *Onun hüzuruna* yaxşı əməllər etmiş bir mömin kimi gələrsə, onlara ən yüksək dərəcələr nəsib olar –

76. *ağacları* altından çaylar axan Ədn bağları. Onlar orada əbədi qalarlar. Bu, *günahlardan* təmizlənənlərin mükafatıdır.

77. Biz Musaya: “Qullarımla birlikdə gecə yola çıx, *əsanı suya vurmaqla* onlar üçün dənizdə quru yol aç. *Düşmənin* sizə çatmasından qorxma, çəkinmə!” – *deyə vəhy etdik.*

78. Firon öz ordusu ilə onları təqib etdi və dəniz onları qaplayıb batırdı.

79. Firon öz xalqını azgınlığa sürüklədi və *onlara* doğru yol göstərmədi.

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْآيَاتِ
وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنْتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقَاضِي
هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٧٢﴾

إِنَّا أَنَا نَبِّئُكَ أَلَيْسَ لَكَ حَدِيثُنَا وَمَا كَرِهْنَا
عَلَيْهِ مِنَ السِّحْرِ وَاللَّهِ خَيْرٌ وَأَقْبَلُ ﴿٧٣﴾

إِنَّهُ مَنْ يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ
فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ ﴿٧٤﴾

وَمَنْ يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ
لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ ﴿٧٥﴾

جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ
فِيهَا وَذَٰلِكَ جَزَاءُ مَنْ تَزَكَّى ﴿٧٦﴾

وَلَقَدْ أَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعَبَادِي
فَأَضْرِبْ لَهُم مَّرْجًا فِي الْبَحْرِ يَبَسًا لَا تَخَفُ
دَرَكًا وَلَا تَخْشَىٰ ﴿٧٧﴾

فَأَتَيْنَاهُمُ فَرَعَوْنَ يَجُودُوهَ فَعَشِيَهُمْ مِنَ الْيَمِّ
مَاعَشِيَهُمْ ﴿٧٨﴾

وَأَصْلَ فَرَعَوْنَ قَوْمَهُ وَمَاهَدَىٰ ﴿٧٩﴾

80. Ey İsrail oğulları! Biz sizi düşməninizdən xilas etdik. Sizə Tur dağının sağ tərəfinə *gəlməyiniz üçün* vədə verdik. Sizə *göydən* manna və bildirçin endirdik.
81. Sizə verdiyimiz ruzilərin təmizindən yeyin və bunda həddi aşmayın, yoxsa sizə qəzəbim tutar. Qəzəbimə gəlmiş kimsə isə bədbəxt olar.
82. Mən, həqiqətən də, tövbə edib, iman gətirib yaxşı işlər görən, sonra da doğru yolu tutanları bağışlayıram.
83. *Allah buyurdu:* “Səni öz qövmündən ayrılmağa tələsdirən nə idi, ey Musa?”
84. *Musa dedi:* “Onlar da arxamca gəlirlər. Məndən razı qalasan deyə, Sənin yanına tələsdim, ey Rəbbim!”
85. *Allah buyurdu:* “Səndən sonra qövmünü sınağa çəkdik. Samiri onları yoldan çıxartdı”.
86. Musa qəzəbli, kədərli halda qövmünün yanına qayıdıb dedi: “Ey qövmüm! Məgər Rəbbiniz sizə gözəl bir vəd verməmişdimi? Doğrudanmı bu vaxt sizə uzun gəldi? Yoxsa Rəbbinizdən sizə bir qəzəb gəlməsini istəyib mənə verdiyiniz vədə xilaf çıxdınız?”
87. Onlar dedilər: “Biz sənə verdiyimiz vədə öz ixtiyarımızla xilaf çıxmadıq. Lakin biz o xalqın zinət əşyasından olan ağır yüklərlə yüklənmişdik. Biz

كَيْفَ إِسْرَاءَ يَلْ قَدْ أَنْجَيْنَاكُمْ مِنْ عَذَابِكُمْ
وَوَعَدْنَاكُمْ جَانِبَ الطُّورِ الْأَيْمَنِ وَنَزَّلْنَا عَلَيْكُمُ
الْمَنَّاءَ وَالسَّلْوَى ۝

كُلُوا مِنْ طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَلَا تَطْعَمُوا فِيهِ
وَيُحِلَّ عَلَيْكُمْ غَضَبِي وَمَنْ يَحْلِلْ عَلَيْهِ
غَضَبِي فَقَدْ هَوَى ۝

وَإِنِّي لَغَفَّارٌ لِمَنْ تَابَ وَءَامَنَ وَعَمِلَ
صَالِحًا ثُمَّ اهْتَدَى ۝

* وَمَا أَتَعَجَّلْتَ مِنْ قَوْمِكَ بِمُوسَى ۝

قَالَ لَهُمُ الْأَوْلَاءُ عَلَى أَثَرِي وَعَجِلْتُ إِلَيْكَ
رَبِّ ارْضَ ۝

قَالَ فَإِنَّا فَدَقْنَا قَوْمَكَ مِنْ بَعْدِكَ وَأَضَلَّهُمُ
السَّامِرِيُّ ۝

فَرَجَعَ مُوسَى إِلَى قَوْمِهِ غَضَبَيْنَ أَيْسًا
قَالَ يَنْقُومُ الَّذِينَ يَكْفُرُ بِكُمْ وَعَدَّا حَسَنًا
أَفَطَالَ عَلَيْكُمُ الْعَهْدُ أَمْ أَرَدْتُمْ أَنْ يَحِلَّ
عَلَيْكُمْ غَضَبٌ مِّن رَّبِّكُمْ فَأَخْلَفْتُمُ
مَّوْعِدِي ۝

قَالُوا مَا أَخْلَفْنَا مَوْعِدَكَ بِمَلِكِنَا وَلَكِنَّا
خِفْنَا أَوْدَارًا مِّن رَّبِّنَا الْقَوْمُ فَقَدَتْهُمَا
فَكَذَّبْتَ إِلَيْنَا السَّامِرِيُّ ۝

onları *oda* atdıq. Həmçinin Samiri də *onu oda* atdı”.

88. *Samiri* onlar üçün böyürən bir buzov heykəli düzəltdi. *Buzova məftun olanlar*: “Sizin də məbudunuz, Musanın da məbudu budur. Lakin o *bunu* unutmuşdur” – dedilər.

89. Məgər *bu heykəlin* onlara heç bir cavab vermədiyini, onlara nə bir zərər, nə də bir fayda verməyə qadir olmadığını görmürdülərmi?!

90. Bundan əvvəl Harun onlara demişdi: “Ey qövmüm! Siz bununla ancaq sınağa çəkildiniz. Həqiqətən, sizin Rəbbiniz Rəhmandır. Mənə tabe olun və əmrinə itaət edin!”

91. Onlar: “Musa yanımıza qayıtmayınca biz ona sitayiş etməkdən əl çəkməyəcəyik!” – dedilər.

92. *Musa* dedi: “Ey Harun! Onların azdıqlarını gördüyün zaman sənə nə mane oldu ki,

93. ardınca gəlmədin? Əmrinə qarşımı çıxydın?

94. *Harun* dedi: “Ey anamın oğlu! Saqqalımdan, saçımdan tutma. Doğrusu, mən sənə: “İsrail oğullarını bir-birindən ayırdın, sözümə baxmadın!” – deyəcəyindən qorxdum.

95. *Musa* dedi: “Məqsədin nə idi, ey Samiri?”

فَأَخْرَجَ لَهُمْ عِجْلًا جَسَدًا لَهُ خَوَارِفًا ۖ
هَذَا إِلَهُكُمْ وَإِنَّهُ مُوسَىٰ فَنَسِيَ ﴿٨٨﴾

أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّهُمْ يُجْعِلُ إِلَٰهَهُمْ قُلُوبًا وَلَا
يَسْمَعُ لَهُمْ قَوْلًا وَلَا يُفْعَلُ ﴿٨٩﴾

وَلَقَدْ قَالَ لَهُمْ هَارُونُ مِن قَبْلُ يَتَقَوَّمُوا لِمَا
فُتِنْتُمْ بِهِ وَإِنَّ رَبَّكُمُ الرَّحْمَنُ فَاتَّبِعُونِي
وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿٩٠﴾

قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ
إِلَيْنَا مُوسَىٰ ﴿٩١﴾

قَالَ يَهُدْيُونَ مَآ مَنَعَكَ إِذْ رَأَيْتَهُمْ ضَلُّوا ﴿٩٢﴾

أَلَا تَتَّبِعُنَّ أَفْعَصَيْتَ أَمْرِي ﴿٩٣﴾

قَالَ يَبْنَؤُمْرًا لَا تَأْخُذُ بِلِحْيَتِي وَلَا بِرَأْسِي ۖ إِنِّي
خَشِيتُ أَنْ تَقُولَ فَرَّقْتَ بَيْنَ بَنِي إِسْرَءِيلَ
وَلَمْ تَرْفَعْ قَوْلِي ﴿٩٤﴾

قَالَ فَمَا خَطْبُكَ يُسْمِعُنِي ﴿٩٥﴾

96. O dedi: “Mən onların görmədiklərini gördüm. Mən o elçinin ləpirindən (Cəbrailin atının ayağı deydiyi yerdən) bir ovuc torpaq götürdüm və onu *bəzək əşyalarının üstünə* atdım. Nəfsim mənə *buna* sövq etdi”.

97. *Musa* dedi: “Çıx get! Sən həyatın boyu: “Mənə toxunmayın, mən də sizə toxunmayım!” – deməli olacaqsan. Səni həm də qurtula bilməyəcəyin əzab günü gözləyir. Sən sitayiş etdiyin məbuduna bax. Biz onu yandıracaq, sonra da dənizə sovuracağıq.

98. Sizin məbudunuz yalnız Özündən başqa ibadətə layiq haqq məbud olmayan Allahdır. O, elmi ilə hər şeyi əhatə etmişdir”.

99. Beləcə, olub-keçmiş əhvalatlardan sənə danışırıq. Artıq sənə Öz tərəfimizdən Zikr vermişik.

100. Ondan üz döndərənlər Qiyamət günü ağır bir günah yükü daşıyacaqlar.

101. Onlar bu vəziyyətdə əbədi qalacaqlar. Qiyamət günü onların daşıyaçağı yük nə pis *yük* olacaqdır!

102. O gün sur üfürüləcək və o gün günahkarları gözləri göm-göy göyərmiş halda bir yere toplayacağıq.

103. Onlar öz aralarında pıçıldaşıb deyəcəklər: “*Dünyada* cəmi on gün qaldınız!”

قَالَ بَصُرْتُ بِمَا لَمْ يَبْصُرُوا بِهِ فَقَبَضْتُ قَبْضَةً مِنْ أَثَرِ الرَّسُولِ فَنَبَذْتُهَا وَكَذَلِكَ مَوَّلَتْ لِى نَفْسِى ۝

قَالَ فَادْهَبْ فَإِنَّ لَكَ فِي الْحَيَوةِ أَنْ تَقُولَ لَا مِسَاسَ ۖ وَإِنَّ لَكَ مَوْعِدًا لَنْ تُخْلَفَهُ ۚ وَانْظُرْ إِلَى إِلَهِكَ الَّذِى ظَلْتَ عَلَيْهِ عَاكِفًا لَنُحَرِّقَنَّهُ ثُمَّ لَنَنْبِفَنَّهٗ فِي الْيَمِّ نَسْفًا ۝

إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ الَّذِى لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَسِعَ كُلُّ شَيْءٍ عِلْمًا ۝

كَذَلِكَ نَقُصُّ عَلَيْكَ مِنْ أَنْبَاءِ مَا قَدْ سَبَقَ وَقَدْ آتَيْنَاكَ مِنْ لَدُنَّا ذِكْرًا ۝

مَنْ أَعْرَضَ عَنْهُ فَإِنَّهُ يَحْمِلُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وِزْرًا ۝

حَالِدِينَ فِيهِ وَسَاءَ لَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ حِمْلًا ۝

يَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ وَنَحْشُرُ الْمُجْرِمِينَ يَوْمَئِذٍ زُرْقًا ۝

يَتَحَفَتُونَ بَيْنَهُمْ إِنْ لَيْسَ إِلَّا عَشْرًا ۝

104. Biz onların nə deyəcəklərini də yaxşı bilirik. Onların ən ağıllısı: “*Dünyada cəmişi bir gün qaldınız!*” – deyəcək.
105. Səndən dağlar haqqında soruşurlar. De: “Rəbbim onları dağıdıb havaya sovuracaq,
106. oranı boş düzəngaha çevirəcəkdir.
107. Sən orada nə bir eniş, nə də bir yoxuş görməyəcəksən”.
108. O gün insanlar heç bir yana meyl etmədən cərcinın arxasınca yeriyecekler. Mərhəmətli Allahın qarşısında səslər kəsiləcək və sən yalnız pıçıltı eşidəcəksən.
109. O gün Mərhəmətli Allahın izin verdiyi və söz deməsinə razı olduğu şəxslərdən başqa heç kimin şəfaəti fayda verməyəcəkdir.
110. Allah onların gələcəyini də, keçmişini də bilir. Onların elmi isə Onu ehtiva edə bilməz!
111. *O gün üzlər əbədi Yaşayan, yaradılanların Qəyyumu olan Allah qarşısında zəlil bir görkəm alacaq. Günaha batənlər isə ziyana uğrayacaqlar.*
112. Mömin olub yaxşı işlər görən şəxslər isə nə haqsızlıqdan, nə də naqislikdən qorxmazlar.
113. Beləliklə, Biz onu ərəbcə Quran olaraq nazil etdik. Biz orada

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ إِذْ يَقُولُ أَمْثَلُهُمْ طَرِيقَةً إِن لَّيْسَ لَنَا إِلَّا نَوْمًا ﴿١٠٤﴾

وَيَسْأَلُونَكَ عَنِ الْجِبَالِ فَقُلْ يَنْسِفُهَا رَبِّي نَسْفًا ﴿١٠٥﴾

فَيَذَرُهَا قَاعًا صَفْصَفًا ﴿١٠٦﴾

لَا تَرَى فِيهَا عِوَجًا وَلَا أَمْتًا ﴿١٠٧﴾

يَوْمَ يَذِيَّتْ يَمُوتُ الْدَّاعِيَ لَأَعْوَجَ لَهُ، وَخَشَعَتِ الْأَصْوَاتُ لِلرَّحْمَنِ فَلَا تَسْمَعُ إِلَّا هَمْسًا ﴿١٠٨﴾

يَوْمَ يَكُونُ لَكَ سَمْعُ الشَّقَقَةِ إِلَّا مَنْ أِذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَرَضِيَ لَهُ قَوْلًا ﴿١٠٩﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يُحِيطُونَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ ﴿١١٠﴾

﴿وَنَسَبَ الْوُجُوهُ لِلْحَيِّ الْقَيُّومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا﴾ ﴿١١١﴾

وَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَا يَخَافُ ظُلْمًا وَلَا هَضْمًا ﴿١١٢﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا وَصَرَّفْنَا فِيهِ

təhdidləri dənə-dənə açıqladıq
ki, bəlkə, onlar *pis əməllərindən*
çəkinsinlər və ya ibrət alsınlar.

114. Haqq Hökmdar olan Allah ucaadır!
Onun *ayələrinin* vəhyi sənə
tamamlanmayınca Qurani oxumağa
tələsmə və: “Ey Rəbbim! Elmimi
artır!” – de.

115. Biz bundan əvvəl Adəmlə də əhd
bağlamışdıq. Lakin o, əhdi unutdu
və Biz onda əzm görmədik.

116. Bir zaman mələklərə: “Adəmə
səcdə edin!” – demişdik. İblisdən
başqa hamısı səcdə etdi. O, *səcdə*
etməkdən imtina etdi.

117. Biz dedik: “Ey Adəm! Bu, həm
sənin, həm də zövcənin düşmənidir.
O sizi Cənnətdən çıxartmasın,
yoxsa bədbəxt olarsan.

118. Sən orada nə ac qalacaq, nə də
çılpaq olacaqsan.

119. Sən orada nə susayacaq, nə də
bürküdən əziyyət çəkəcəksən!”

120. Şeytan ona vəsvəse edib dedi: “Ey
Adəm! Sənə əbədiyyət ağacını
və tükənməyəcək bir mülkü
göstərimmi?”

121. İkisi də ondan yedilər və ayıb
yerləri özlərinə göründü. Onlar
üstlərinə Cənnət *ağaclarının*
yarpaqlarından örtməyə başladılar.

مِنَ الْوَعِيدِ لَعَنَهُمُ يَتَقَوَّيْنَ أَوْ يَخْشَوْنَ اللَّهَ
ذِكْرًا ﴿١١٧﴾

فَتَعَلَّى اللَّهُ الْمَلِئِكُ الْمَقُوتُ وَلَا تَعْجَلْ
بِالْقُرْآنِ مِنْ قَبْلِ أَنْ يُقْضَىٰ إِلَيْكَ وَحْيُهُ
وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا ﴿١١٨﴾

وَلَقَدْ عَهِدْنَا إِلَىٰ آدَمَ مِنْ قَبْلِ فَتَنَىٰ وَكُنَّ
فَجَدَلَهُمْ وَعَزَّ مَا ﴿١١٩﴾

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ
فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ أَبَىٰ ﴿١٢٠﴾

فَقُلْنَا يَا آدَمُ إِنَّ هَذَا عَدُوٌّ لَكَ وَلِزَوْجِكَ
فَلَا يُخْرِجَنَّكَ مِنَ الْجَنَّةِ فَتَشْقَىٰ ﴿١٢١﴾

إِنَّ لَكَ أَلًا تَجُوعُ فِيهَا وَلَا تَسْعَىٰ ﴿١٢٢﴾

وَأَنَّكَ لَا تَظْمَأُ فِيهَا وَلَا تَصْبَىٰ ﴿١٢٣﴾

فَوَسْوَسَ إِلَيْهِ الشَّيْطَانُ قَالَ إِنَّ آدَمَ هَلْ
أَدْرَاكَ عَلَىٰ شَجَرَةٍ مَخْلُودٍ وَمِنْكَ لَا يَبْقَىٰ ﴿١٢٤﴾

فَأَكَلَا مِنْهَا فَبَدَتْ لَهُمَا سَرَوَاهُمَا
وَطَافَا بِهَا خَصِيفَانِ عَلَيْهِمَا مِنْ وَرْقِ الْجَنَّةِ
وَعَصَىٰ آدَمُ رَبَّهُ فَغَوَىٰ ﴿١٢٥﴾

Beləliklə, Adəm Rəbbinə asi olub səhv yol tutdu.

122. Sonra Rəbbi onu seçib tövbəsini qəbul etdi və *onu* doğru yola yönəltdi.

لَمْ أَجِبْهُ رَبُّهُ فَقَاتَبَ عَلَيْهِ وَهَدَى ﴿١٢٢﴾

123. Allah buyurdu: “Bir-birinizə düşmən kəsilərək hamınız buradan *yərə* ensin. Məndən sizə doğru yol göstəricisi gəldiyi zaman hər kəs Mənim doğru yol göstərən *bələdçimin* ardınca getsə, nə yolunu azar, nə də bədbəxt olar.

قَالَ أَقِطُوا مِنْهَا جَمِيعًا بَعْضُكُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ فَإِمَّا يَأْتِيَنَّكُمْ مِنِّي هُدًى فَمَنِ اتَّبَعَ هُدَايَ فَلَا يَضِلُّ وَلَا يَشْقَى ﴿١٢٣﴾

124. Kim Mənim Zikrimdən üz döndərsə, onun güzəranı sıxıntılı olacaq və Biz Qiyamət günü onu kor kimi hüzurumuza gətirəcəyik”.

وَمَنْ أَعْرَضَ عَن ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ رُوحًا أَلْغَيْنَاهُ أَعْمَى ﴿١٢٤﴾

125. O deyəcək: “Ey Rəbbim! Mən *dünyada* görürdümse, indi nə üçün mənə kor olaraq gətirdin?”

قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا ﴿١٢٥﴾

126. Allah deyəcək: “Elədir! Çünki sənə ayələrimiz gəldi, sən isə onları unutdun. Bu gün də sən beləcə unudulacaqsan!”

قَالَ كَذَلِكَ أَتَتْكَ آيَاتُنَا فَنَسِيتَهَا وَكَذَلِكَ الْيَوْمَ تُنْسَى ﴿١٢٦﴾

127. Biz həddi aşanı və Rəbbinin ayələrinə inanmayıanı belə cəzalandırıyıq. Axirət əzabı isə, daha şiddətli və daha sürəklidir.

وَكَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ أَسْرَفَ وَلَمْ يُؤْمِنْ بِآيَاتِنَا رَبِّهٖ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَشَدُّ وَأَلَمٌ ﴿١٢٧﴾

128. Onlardan əvvəl öz məskənlərində gəzib dolaşan neçə-neçə nəsilləri məhv etməyimiz, onlara dərs olmadımı? Həqiqətən, bunda ağıl sahibləri üçün ibrətlər vardır.

أَفَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كُرْهُهُنَّ أَهْلَكُنَّ بِمَا يَكْفُرُونَ يَمْشُونَ فِي مَسْجِدِهِمْ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿١٢٨﴾

129. Əgər Rəbbin tərəfindən əvvəlcədən vəd edilmiş Söz və müəyyən edilmiş bir vaxt olmasaydı, *əzab onları* dərhal yaxalayardı.

130. Onların dediklərinə səbir et. Günəş doğmamışdan və batmamışdan əvvəl Rəbbini həmd-səna ilə təriflə, gecənin bəzi saatlarında və gündüzün iki başında Ona təriflər de ki, bəlkə razı qalasan.

131. *Kafirlərdən* bəzisini sınamaq üçün onlara dünya həyatının bərbəzəyi kimi verdiyiniz şeylərə gözünü dikmə. Rəbbinin ruzisi daha xeyirli və daha davamlıdır.

132. *Ailənə və ümmətinə* namaz qılmağı əmr et, özün də onu səbirlə yerinə yetir. Biz səndən ruzi istəmirik, *əksinə* sənə ruzi verən Bizik. *Gözlə* aqibət təqvvaya bağlıdır.

133. *Kafirlər*: “Nə üçün o, Rəbbindən bizə bir dəlil gətirmir?” – dedilər. Məgər onlara əvvəlki səhifələrdə olanların açıq-aydın dəlili çatmadımı?

134. Əgər Biz onları bundan əvvəl (Mühəmməd peyğəmbər və Quran gəlməzdən öncə) əzabla məhv etsəydik, deyərdilər: “Ey Rəbbimiz! Nə üçün bizə bir peyğəmbər göndərmədin ki, biz də zəlil və rüsvay olmazdan əvvəl Sənin ayələrinə tabe olaq?”

وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَكَانَ لِزَامًا
وَأَجَلٌ مُّسَمًّى ﴿١٢٩﴾

فَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ
طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ غُرُوبِهَا وَمِنْ أَنَاءِ
الْيَلِ فَسَبِّحْ وَانْظُرْ أَفَ الشَّهَارِ لَعَلَّكَ تَرْضَىٰ ﴿١٣٠﴾

وَلَا تَعْدَنَّ عِبَنِكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا
مِّنْهُمْ زَهْرَةَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْثَنَ فِيهَا وَرِزْقُ
رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَثَرًا ﴿١٣١﴾

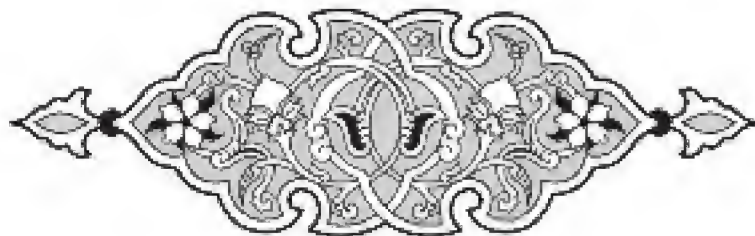
وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا لَا تَسْأَلُكَ
رِزْقًا لَّحْنُ نَزْوِئِكَ وَالْعَنِيَّةُ الْغَفُولَىٰ ﴿١٣٢﴾

وَقَالُوا لَوْلَا آتَيْنَا بِكَ آيَةً مِنْ رَبِّهِ ؕ أَوَلَمْ
نَأْتِهِم بِبَيِّنَةٍ مَّا فِي الصُّحُفِ الْأُولَىٰ ﴿١٣٣﴾

وَلَوْ أَنَّا أَهْلَكْنَا هُم مِّنْ قَبْلِهِ لَقَالُوا
رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ
آيَاتِكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ نَذِلَّ وَنَخْزَىٰ ﴿١٣٤﴾

135. De: “Hamı gözləyir, siz də
gözləyin. *Yaxında* siz kimin doğru
yol sahibi olduğunu və kimin haqq
yola yönəldiyini biləcəksiniz!”

قُلْ كُلُّ مُرْتَبِعٍ فَرِيقَتَانِ فَاصِلَتَانِ
أَصْحَابُ الْيَمِينِ وَالسَّوِيَّةِ وَمَنِ اهْتَدَى

əl-Ənbiya
(«Peyğəmbərlər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. İnsanların hesaba çəkiləcəkləri gün yaxınlaşdı. Amma onlar hələ də qəflət içində *imandan* üz çevirirlər.
2. Onlara öz Rəbbindən istənilən bir yeni xəbərdarlıq gəldikdə, ona istehza edərək, qulaq asmazlar –
3. qəbləri qəflət içində qaldığı halda. Zalımlar öz aralarında xəlvətə pıçıldaşıb deyirlər: “Məgər bu sizin kimi adi bir insan deyilmi? Gözünüz görə-görə sehrəmi inanacaqsınız?”
4. *Peyğəmbər* dedi: “Rəbbim göydə və yerdə deyilən sözləri bilir. O, Eşidəndir, Biləndir!”
5. Onlar dedilər: “*Bunlar* qarmaqarışq yuxulardır! Xeyr, o bunu özündən uydurmuşdur! Xeyr, o, bir şairdir! Qoy o, əvvəlki elçilərə göndərilən *möcüzələr* kimi bizə də bir möcüzə gətirsin”.
6. Onlardan əvvəl məhv etdiyimiz məmləkətlərdən heç biri iman gətirməmişdi. İndi bunların iman gətirəcəklər?
7. Biz səndən əvvəl də özlərinə vəhy nazil etdiyimiz ancaq kişiler göndərmişdik. Əgər bilmirsinizsə, Zikr əhlindən soruşun.

سُورَةُ الْأَنْبِيَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَقْرَبَ لِلنَّاسِ حِسَابُهُمْ وَهُمْ فِي غَفْلَةٍ مُّعْرِضُونَ ﴿١﴾

مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنْ رَبِّهِمْ مُحَدَّثٍ إِلَّا اسْتَمَعُوهُ وَهُمْ يَلْعَنُونَ ﴿٢﴾

لَا هِيَ قُلُوبُهُمْ وَأَسْرُوا النَّجْوَى الَّذِينَ ظَلَمُوا هَلْ هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ أَفَتَأْتُونَ السَّحَرَاءَ وَأَنْتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٣﴾

قَالَ رَبِّي يَعْلَمُ الْقَوْلَ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

بَلْ قَالُوا أَأُصِيبُكَ أَتَعْلَمُ بَلْ أَفْتَرَاهُ بَلْ هُوَ شَاعِرٌ فَلْيَأْتِنَا بِآيَةٍ كَمَا أُرْسِلَ الْأَوَّلُونَ ﴿٥﴾

مَا أَمْتَحْنَا قَبْلَهُمْ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا أَفَهُمْ يُؤْمِنُونَ ﴿٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا قَبْلَكَ إِلَّا رِجَالًا نُوْحِي إِلَيْهِمْ فَسَبِّحُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٧﴾

8. Biz onları yemək yeməyən bir vücut etmədik. Onlar əbədi də deyildilər.
9. Sonra isə, onlara verdiyimiz vədi yerinə yetirdik. Biz həm onları, həm də istədiyimiz kəsləri xilas edib, həddi aşanları məhvə uğratdıq.
10. Sizə, sizləri xatırladan bir Kitab nazil etdik. Məgər başa düşmürsünüz?
11. Biz zalım olan neçə-neçə məmləkəti məhv edib, sonra başqa xalqlar yaratdıq.
12. Onlar əzabımızı hiss edən kimi dərhal oradan qaçmağa başladılar.
13. “Qaçmayın! İçində olduğunuz xoş güzəranə və yurdlarınıza qayıdın. Ola bilsin ki, soruşulacaqsınız”.
14. Onlar: “Vay halımıza! Biz, doğrudan da zalım olmuşuq” – deyirdilər.
15. Biz onları yanmış küləşə döndərənəcən fəryad qoparırdılar.
16. Biz göyü, yeri və onların arasında olanları əyləncə üçün yaratmamışıq.
17. Əgər Biz Özümüzə əyləncə düzəltmək fikrində olsaydıq, onu mütləq Öz yanımızda olanlardan hazırlayardıq. Lakin Biz *bunu* etmədik.

وَمَا جَعَلْنَاهُمْ جَسَدًا لَا يَأْكُلُونَ الطَّعَامَ
وَمَا كَانُوا خَالِدِينَ ﴿۸﴾

ثُمَّ صَدَقْنَاهُمُ الْوَعْدَ فَأَنْجَيْنَاهُمْ وَمِنْ نَشَاءٍ
وَأَهْلَكْنَاهُ الْمُسْرِفِينَ ﴿۹﴾

لَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَيْكُمْ كِتَابًا فِيهِ ذِكْرُكُمْ أَفَلَا
تَعْقِلُونَ ﴿۱۰﴾

وَكَمْ قَصَمْنَا مِنْ قَرْيَةٍ كَانَتْ ظَالِمَةً
وَأَنشَأْنَا بَعْدَهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿۱۱﴾

فَلَمَّا أَحْسَسُوا بِأَسَاسِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا
يَرْكُضُونَ ﴿۱۲﴾

لَا تَرْكُضُوا وَارْجِعُوا إِلَى مَا أُلْفِتُمْ فِيهِ
وَمَسْكِنِكُمْ هَلْ لَكُمْ تُسَلِّتُونَ ﴿۱۳﴾

قَالُوا إِنَّمَا بُنِيَ بَنَانًا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿۱۴﴾

فَمَآ رَأَيْتَ ثَمَرًا لِّكَ دَعَوْنَاهُمْ حَتَّىٰ جَعَلْنَاهُمْ
حَصِيدًا خَالِدِينَ ﴿۱۵﴾

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لِغِيٍّ ﴿۱۶﴾

لَوْ أَرَدْنَا أَنْ نَسْخَحَ لَهُمَا لَآتَيْنَاهُمَا مِنْ لَدُنَّا
إِنْ كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿۱۷﴾

18. Xeyr, Biz haqqı batilin üstünə atarıq və o da onun işini bitirər. Bir anda *batilin* yox olub getdiyini görürsünüz. *Allaha* aid etdiyiniz sifətlərə görə vəy halınıza!

19. Göylərdə və yerdə kimlər varsa, *hamısı* Onundur. Onun yanında olanlar Ona ibadət etməyə təşəxxüs göstərmir və *bundan* yorulmurlar.

20. Onlar gecə-gündüz, usanmadan *Onun* şəninə təriflər deyirlər.

21. Yoxsa *müşriklər* özlərinə yerdə ölüləri diriltməyə qadir olan məbudlar qəbul etdilər?

22. Əgər göydə və yerdə Allahdan başqa məbudlar olsaydı, onların hər ikisi fəsada uğrayardı. Ərşin sahibi olan Allah pakdır və *müşriklərin* *Ona* aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır!

23. *Allah* gördüyü işlər barədə soruşulmaz; onlar isə soruşulacaqlar.

24. Məgər *müşriklər* Ondən başqa məbudlarını tapınmışlar? De: "Sübutunuzu göstərin! Budur mənimlə olanların zikri və məndən öncəkilərin zikri". Lakin onların çoxu əsl həqiqəti bilmir və *ondən* üz çevirərlər.

25. Səndən əvvəl elə bir elçi göndərməmişik ki, ona: "Məndən başqa heç bir məbud yoxdur, Mənə ibadət edin!" – deyə vəhy etməyə.

بَلْ نَقْذِرُ الْبَاطِلَ عَلَى الْبَاطِلِ فَأَنتَ
هُوَ الْهَاقِقُ وَتَكْفُرُ أَقْوَامٌ مِّمَّا يَصِفُونَ ﴿۳۸﴾

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ عِنْدَهُ لَا
يُشْرِكُ بِهِ شَيْءٌ عَنْ عِبَادَتِهِمْ وَلَا يَشَاءُ خَيْرٌ مِنْهُ ﴿۳۹﴾

يُسَبِّحُونَ أَثَرَهُ وَالنَّهَارَ لَا يَفْترُونَ ﴿۴۰﴾

أَمْ اتَّخَذُوا إِلَهًا مِّنْ دُونِهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿۴۱﴾

لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلَ اللَّهِ فَسَدًا
مُّسَبِّحِينَ اللَّهَ رَبَّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿۴۲﴾

لَا يَسْأَلُ عَمَّا يَفْعَلُ وَهُمْ يُسْأَلُونَ ﴿۴۳﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلَ اللَّهِ قُلْ هَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ هَذَا ذِكْرٌ مِّنْ مَّعِي وَذِكْرٌ مِّنْ قَبْلِي بَلْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ الْحَقَّ فَهُمْ
مُغْرَضُونَ ﴿۴۴﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي
إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ ﴿۴۵﴾

26. *Kafir*lər: “Rəhman Özünə övlad götürdü!” – dedilər. O, pakdır, müqəddəsdir! Əksinə, o *mələklər* möhtərəm qullardır.
27. *Mələklər* Ondan qabaq danışmazlar; onlar ancaq Onun əmrini yerinə yetirərlər.
28. *Allah* onların keçmişini və gələcəyini bilir. Onlar yalnız Onun razı qaldığı şəxslərdən ötrü şəfaət diləyir və Onun qorxusundan tir-tir əsirlər.
29. Onlardan kimsə: “Mən Ondan başqa bir məbudam!” – desə, ona Cəhənnəmi qismət edərək. Biz zalımları belə cəzalandırıq.
30. Məgər kafirlər göylərlə yer bir olduğu zaman Bizim onları bir-birindən araladığımızı, hər bir canlımı sudan yaratdığımızı görmürlərmi? Yenədəmi inanmırlar?
31. Yer in onları yırğalamamasından ötrü orada möhkəm dağlar yaratdıq. Onlar *istədikləri yerə* gedə bilsinlər deyə, orada geniş yollar saldıq.
32. Göyü mühafizə olunan bir tavan etdik. Onlar isə oradakı dəlillərimizdən üz çevirirlər.
33. Gecəni, gündüzü, günəşi və ayı yaradan Odur. Onların hər biri öz orbitində üzür.
34. Səndən əvvəl də heç bir bəşərə ölümsüzlük nəsib etmədik.

وَقَالُوا اتَّخَذَ الرَّحْمَنُ وَلَدًا سُبْحَانَهُ بَلْ عِبَادٌ مُّكْرَمُونَ ﴿٢٦﴾

لَا تَسْبِقُونَهُ بِالْقَوْلِ وَهُوَ بِأَمْرِهِ يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾

يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَلَا يَشْفَعُونَ إِلَّا لِمَنِ ارْتَضَىٰ وَهُم مِّنْ حَشِيِّهِ مُسْتَقَرُونَ ﴿٢٨﴾

﴿٢٩﴾ وَمَنْ يَقُلْ مِنْهُمْ إِنِّي إِلَهٌ مِّنْ دُونِهِ فَلَا لَكَ نَجْرُ بِهِ جَهَنَّمَ كَذَلِكَ نَجْزِي الظَّالِمِينَ ﴿٣٠﴾

أَوَلَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣١﴾

وَجَعَلْنَا فِي الْأَرْضِ رَوَاسِيَ أَنْ تَمِيدَ بِهِمْ وَجَعَلْنَا فِيهَا فِجَاجًا سُبُلًا لَّعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣٢﴾

وَجَعَلْنَا السَّمَاءَ سَفْكًَا مَّحْفُوظًا وَهُمْ عَنْ آيَاتِهَا مُعْرِضُونَ ﴿٣٣﴾

وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا جَعَلْنَا لِلْبَشَرِ مِن قَبْلِكَ الْخَالِدَةَ أَفَلَا يَنفَكُ

قَهْرُ الْحَكِيمِ

Məgər sən ölsən, onlar həmişəlik qalacaqlar?!

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَنَبْلُوكُم بِالشَّرِّ
وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥١﴾

35. Hər kəs ölümü dadacaqdır. Biz sizi sınamaq üçün şər və xeyirlə imtahana çəkirik. Siz ancaq Bizə qaytarılacaqsınız!

وَأَذَرْنَا لَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ يَتَّخِذُواكَ
إِلَٰهًا مَعَهُ أَهْدَىٰ الْآثَىٰ الَّذِي يَذْكُرُ الْهَمَمُ
وَهُمْ يَذْكُرُ الرَّحْمَنُ هُمْ كَفَرُوا ۝

36. Kafirlər sənı gördükləri zaman sənə
ancaq istehza edərək *bir-birinə*:
“Sizin ilahlarınıza tənə vuran
budurmu?”– deyirlər. Məhz onlar
Rəhmanın öyüd-nəsihətini inkar
edirlər.

خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ عَجَلٍ سَأُورِيكُمْ
ءَايَاتِي فَلَا تَسْتَعْجِلُونِ ﴿٥٠﴾

37. İnsan tələsən yaradılmışdır. Mən
dəlillərimi sizə göstərəcəyəm. Məni
tələsdirməyin.

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٥﴾

38. Onlar: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?” – deyirlər.

لَوْ يَعْلَمُ الَّذِينَ كَفَرُوا حَيْثُ لَا
يَكُونُونَ عَنْ وُجُوهِهِمُ النَّارُ وَلَا عَنِ
ظُهُورِهِمْ وَلَا هُمْ يُبْصِرُونَ ﴿٥٥﴾

39. Kaş ki, kafirlər üzlərindən və
kürəklərindən onları saracaq alovdan
qaça bilməyəcəkləri və onlara heç
bir köməyin edilməyəcəyi vaxtın
gələcəyini biləydilər!

بَلْ تَأْتِيهِمْ بَغْتَةً فَتَبْهَتُهُمْ فَلَا يَسْتَطِيعُونَ رَدَّهَا وَلَا هُمْ يُنظَرُونَ ﴿١٦﴾

40. Yox, *Qiyamət* onlara gözləmədikləri bir halda gələcək və onları heyrətə salacaqdır. Onlar onun qarşısını ala bilməyəcəklər və onlara heç aman da verilməyəcəkdir.

وَلَقَدْ أَشْهَرُوا بِرُسُلِهِمْ مِنْ قَبْلِكَ فَحَاقَ
 بِالَّذِينَ سَخِرُوا مِنْهُمْ مَا كَانُوا بِهِ
 يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١٥﴾

41. Allahın səndən əvvəlki elçiləri də məsxərəyə qoyulmuşdu. Onlara rixşənd edənləri həmin o istehza etdikləri şey məhv etdi.

42. De: “Gecə də, gündüz də sizi Mərhəmətli *Allahdan* müdafiə etməyə qadir olan kimdir?” Lakin onlar öz Rəbbinin nəsihətlərindən üz döndərdilər.

43. Yoxsa onları Bizdən qoruya biləcək məbudlarını vardı? Onlar heç özlərinə kömək etməyə qadir deyillər. Bizdən də müdafiə oluna bilməzlər.

44. Bəli, Biz onlara və atalarına ömürləri boyunca xoş güzəran verdik. Məgər onlar Bizim, gəlib *müşriklərə aid* ərazini hər tərəfdən əskiltiyimizi görmürlərmi? Doğrudanmı onlar qalib gələcəklər?!

45. De: “Mən sizi ancaq vəhy ilə *qabaqcadan* xəbərdar edirəm”. Karlar, xəbərdar edilsələr də, çağırışı eşitməzlər.

46. Əgər onlara Rəbbinin əzabından bir yel belə toxunsa, onlar mütləq: “Vay halımıza! Biz, həqiqətən də zalım olmuşuq” – deyərlər.

47. Biz qiyamət günü ədalət tərəziləri ilə haqq-hesab çəkəcəyik. Heç kimə hər hansı bir şeydə ədalətsizlik edilməyəcəkdir. *Görülmüş iş* bir xardal dənəsi mislində olsa belə, onu gətirib *təraziyə* qoyacağıq. Biz haqqı araşdırmağa bəs edərək.

48. Biz Furqanı müttəqilərdən ötrü bir nur və öyüd-nəsihət kimi Musa və Haruna vermişdik.

قُلْ مَنْ يَكْفُرْكُمْ بِأَيْلٍ وَالنَّهَارِ مِنَ الرَّحْمَنِ بَلْ هُمْ عَنْ ذِكْرِ رَبِّهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ لَهُمْ آلِهَةٌ تَتَنَعَّاهُمْ مِنْ دُونِنَا لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَ أَنْفُسِهِمْ وَلَا هُمْ مِنَّا يُصْحَبُونَ ﴿٤٣﴾

بَلْ مَتَّعْنَا هَؤُلَاءِ وَآبَاءَهُمْ حَتَّى طَالَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ أَفَلَا يَرَوْنَ أَنَّا أَنَا نِي الْأَرْضِ نَقُصُّهَا مِنْ أَطْرَافِهَا أَفَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

قُلْ إِنَّمَا أُنذِرُكُمْ بِالْوَحْيِ وَلَا يَسْمَعُ الصُّمُّ الدُّعَاءَ إِذَا مَا يُنذَرُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَئِنْ مَسَّتْهُمْ نَفْحَةٌ مِنْ عَذَابِ رَبِّكَ لَيَقُولُنَّ يُوَيْسَأُنَا إِنَّا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٤٦﴾

وَنَضَعُ الْمَوَازِينَ الْقِسْطَ لِيَوْمِ الْقِيَمَةِ فَلَا تُظْلَمُ نَفْسٌ شَيْئًا وَإِنْ كَانَ مِثْقَالُ حَبَّةٍ مِنْ خَرْدَلٍ أَتَيْنَا بِهَا وَكَفَى بِنَا حَاسِبِينَ ﴿٤٧﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى وَهَارُونَ الْفُرْقَانَ وَضِيَاءً وَذِكْرًا لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٤٨﴾

49. O müttəqilər ki, öz Rəbbindən Onu görmədikləri halda qorxur və *gələcək* o Saatdan lərzəyə gəlirlər.

50. Bu, nazil etdiyimiz mübarək bir Zikrdir. Siz onu inkar mı edirsiniz?

51. Biz daha öncə İbrahimə də özünə layiq doğru bir yol bəxş etmişdik. Biz onu tanıyırdıq.

52. Bir zaman o öz atasına və tayfasına: “Bu nə heykəllərdir ki, siz onlara sitayiş edirsiniz?” – demişdi.

53. Onlar: “Biz atalarımızı onlara ibadət edən görmüşük!” – demişdilər.

54. *İbrahim* demişdi: “Doğrusu, siz də, atalarınız da, açıq-aydın bir azgınlıq içindəsiniz”.

55. Onlar: “Sən bizə haqq gətirmisən, yoxsa oyunbazlardansan?” – demişdilər.

56. *İbrahim* demişdi: “Xeyr, sizin Rəbbiniz, yaratdığı göylərin də, yerin də Rəbbidir. Mən də buna şahidlik edənlərdənəm.

57. Allaha and olsun ki, siz geriye dönüb getdikdən sonra bütələrinizə bir kələk gələcəyəm!”

58. *Nəhayət İbrahim* bütələri sındırıb qırıq-qırıq edərək yalnız onların ən irisini saxladı ki, bəlkə, ona müraciət edələr.

الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ وَهُمْ مِنْ
السَّاعَةِ مُشْفِقُونَ ﴿٤٩﴾

وَهَذَا ذِكْرٌ مُبَارَكٌ أَنْزَلْنَاهُ أَفَأَنْتُمْ لَهُ
مُنْكَرُونَ ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِنْ قَبْلُ
وَكُنَّا بِهٖ عَلِيمِينَ ﴿٥١﴾

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ
الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ ﴿٥٢﴾

قَالُوا وَجَدْنَا آبَاءَنَا تَالِهًا عَابِدِينَ ﴿٥٣﴾

قَالَ لَقَدْ كُنْتُمْ أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ
مُبِينٍ ﴿٥٤﴾

قَالُوا أَإِتَيْنَاكَ بِالْحَقِّ أَمْ أَنْتَ مِنَ اللَّاعِينَ ﴿٥٥﴾

قَالَ بَلْ رَبُّكُمْ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الَّذِي
فَضَّلَهُمْ وَأَنَا عَلَىٰ ذَٰلِكُمْ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٥٦﴾

وَرَبُّ اللَّهِ أَكْبَرُ إِنَّكُمْ بَعْدَ أَنْ
قُلْتُمْ آمَنَّا مُرِيدُونَ ﴿٥٧﴾

فَجَعَلَهُمْ جُودًا إِلَّا كَبِيرًا لَهُمْ لَعَلَّهُمْ
إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ ﴿٥٨﴾

59. Onlar dedilər: “Məbudlarımızı kim bu kökə salıb? Şübhəsiz ki, o, zalımlardandır!”
60. *Bəziləri*: “İbrahim deyilən bir gəncin onları pislədiyini eşitmişik” – dedilər.
61. *Digərləri də*: “Onu camaatın gözü qabağına gətirin ki, şahidlik etsinlər” – dedilər.
62. Onlar dedilər: “Məbudlarımızı sənmi bu kökə saldın, ey İbrahim?”
63. *İbrahim* dedi: “Xeyr, bunu onların bu böyüyü etmiş olar. Əgər danışa bilirlərsə, özlərindən soruşun”.
64. Onlar öz-özlərinə müraciətlə: “Həqiqətən də, siz zalımlarsınız” – dedilər.
65. Sonra yenə öz bildikləri batil əqidələrinə qayıdıb dedilər: “Axı sən bilirsən ki, bunlar danışmırlar”.
66. *İbrahim* dedi: “Elə isə Allahı qoyub sizə heç bir fayda və zərər verə bilməyən *bütlərə*mi tapınırsınız?”
67. Tfu sizə də, Allahdan başqa tapındıqlarınıza da! Doğurdandamı, siz dərk etmirsiniz?”
68. Onlar dedilər: “Əgər ondan əvəz çıxmaq istəyirsinizsə, onu yandırın ki, məbudlarınıza kömək edəsiniz”.

قَالُوا مَن فَعَلَ هَذِهِ أَلَيْسَ إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٩﴾

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ ﴿٦٠﴾

قَالُوا قَاتِلُوا بِهِ عَلَى أَغْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ ﴿٦١﴾

قَالُوا أَأَنْتَ فَعَلْتَ هَذِهِ أَلَيْسَ إِنَّكَ بِمِثْلِ بَرَاهِيمَ ﴿٦٢﴾

قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِنْ كَانُوا يَنْطَلِقُونَ ﴿٦٣﴾

فَرَجَعُوا إِلَى أَنْفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنْتُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٦٤﴾

ثُمَّ نَكَّسُوا عَلَى رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا هَؤُلَاءِ يَنْطَلِقُونَ ﴿٦٥﴾

قَالَ أَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ ﴿٦٦﴾

أَلَيْسَ لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَفْئِدَةٌ تَقُولُونَ ﴿٦٧﴾

قَالُوا آخِرُ قُوَّةٍ وَأَنْصُرُوا اللَّهَ إِنَّكُمْ لَكَاثِرُونَ ﴿٦٨﴾

69. Biz: "Ey od! İbrahim üçün sərin və zərərsiz ol!"- dedik.

70. Onlar İbrahimə qəsd etmək fikrinə düşdülər, lakin Biz onları daha şiddətli cəzaya məruz qoyduq.

71. Biz onu da, Lutu da *zalımlardan* xilas edib aləmlər üçün bərəkət verdiyimiz yerə gətirdik.

72. Biz ona İshaqı və bir də Yaqubu bağışlayıb hamısını əməlisaleh insanlar etdik.

73. Biz Öz hökmümüzlə onları doğru yolu göstərən rəhbərlər etdik. Onlara xeyirli işlər görməyi, namaz qılmağı və zəkat verməyi vəhy etdik. Onlar yalnız Biza ibadət edirdilər.

74. Lutu da *yada sal!* Biz ona hökmranlıq və elm bəxş etdik, onu çirkin işlər görən bir məmləkətdən xilas etdik. Həqiqətən, onlar pis, fəsiq bir qövм idilər.

75. Biz onu Öz mərhəmətimizə qovuşdurduq. O, həqiqətən, əməlisalehlərdən idi.

76. Nuhu da *yada sal!* Daha öncə o dua etmişdi. Biz onun duasını qəbul etmiş, onu və onun ailəsini böyük qəm-qüssədən qurtarmışdıq!

77. Biz onu ayələrimizi yalan hesab edən bir qövмdən müdafiə etdik. Doğrudan da onlar pis qövм idilər.

فَلَمَّا بَسَّرْنَا رُكُونِي بَرْدًا وَسَلَامًا عَلَىٰ
إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

وَأَزَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَخْسَرِينَ ﴿٧٠﴾

وَنَجَّيْنَاهُ وَلُوطًا إِلَى الْأَرْضِ الَّتِي بَارَكْنَا
فِيهَا لِلْعَالَمِينَ ﴿٧١﴾

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ نَافِلَةً وَكُلًّا
جَعَلْنَا صَالِحِينَ ﴿٧٢﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يُهْدُونَ يَا أُمَمًا
وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِمْ فِعْلَ الْخَيْرَاتِ وَإِقَامَ
الصَّلَاةِ وَإِيتَاءَ الزَّكَاةِ وَكَانُوا لَنَا
عَبِيدِينَ ﴿٧٣﴾

وَلُوطًا إِذْ دَخَلَهُ حُكْمًا وَعَلَّمَا وَنَجَّيْنَاهُ
مِنَ الْقَرْيَةِ الَّتِي كَانَتْ تَعْمَلُ الْخَبِيثَاتِ
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَاسِينَ ﴿٧٤﴾

وَأَدْخَلْنَاهُ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُ مِنَ
الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾

وَنُوحًا إِذْ دَاخَىٰ مِنْ قَبْلُ فَاسْتَجَبْنَا لَهُ
فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

وَنَصَرْنَاهُ مِنَ الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمَ سَوْءٍ فَأَغْرَقْنَاهُمْ

أَنْجَعِينَ ﴿۵۷﴾

Odur ki, Biz onların hamısını suya batırdıq.

78. Davudu və Süleymanı da *yada sal!*

Bir zaman onlar özgə adamların qoyunlarının girib zay elədiyi bir əkin sahəsi barəsində hökm vermişdilər. Biz onların hökmünə şahid idik.

وَدَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ إِذْ يَحْكُمَانِ فِي الْحَرْثِ
إِذْ نَفَسَتْ فِيهِ غَنَمُ الْقَوْمِ وَكُنَّا
لِحُكْمِهِمْ شَاهِدِينَ ﴿۵۸﴾

79. Biz o hökmü Süleymana anladıq.

Hər ikisinə hökmranlıq və elm bəxş etdik. Biz dağları və quşları Davudla birlikdə *Allahı* tərifləmələri üçün *ona* ram etdik. Bunları Biz etdik.

فَقَهَّمْنَاهَا سُلَيْمَانَ وَكُلِّلَاهُ انْتِنَاحُكُمَا
وَعِلْمُهُمَا وَسَخَّرْنَا مَعَ دَاوُدَ الْجِبَالَ يُسَبِّحُونَ
وَالطُّيُورُ وَكُنَّا فَاعِلِينَ ﴿۵۹﴾

80. Biz *Davuda* sizi *döyüşdə*

təhlükələrdən mühafizə etmək üçün zirehlər düzəltməyi öyrətdik. Heç siz şükür edirsinizmi?

وَعَلَّمْنَاهُ صَنْعَةَ لَبُوسٍ لَّكَ لَمَّا خَصَّصْنَاكَ
مِنْ بَاسِكِكُمْ فَهَلْ أَنْتُمْ شَاكِرُونَ ﴿۶۰﴾

81. Güclü əsən küləyi Süleymana ram etdik. Küləklər onun əmri ilə bərəkət verdiyimiz yerə tərəf əsərdi. Biz hər şeyi bilirik.

وَالسُّلَيْمَانَ الرِّيحَ عَاصِفَةً تَجْرِي بِأَمْرِهِ إِلَى
الْأَرْضِ الَّتِي بَنَرَكْمَا فِيهَا وَكُنَّا بِكُلِّ شَيْءٍ
عَالِمِينَ ﴿۶۱﴾

82. Şeytanlar arasından onun üçün dəniz sularına dalıb dalgıçlıq edən və bundan başqa digər işlər görənlər də var idi. Biz onları nəzarətimiz altında saxlayırdıq.

وَمِنَ الشَّيَاطِينِ مَن يَغْوُصُونَ لَهُمْ
وَيَعْمَلُونَ عَمَلًا دُونَ ذَلِكَ وَكُنَّا لَهُمْ
حَافِظِينَ ﴿۶۲﴾

83. Əyyubu da *yada sal!* Bir zaman o, Rəbbinə yalvarıb demişdi: “Mənə, həqiqətən də, bəla düşər olubdur. Sən rəhmlilərin ən rəhmlisisən!”

* وَأَيُّوبَ إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ أَنِّي مَسَّنِيَ
الْصُّرُّ وَأَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿۶۳﴾

84. Biz onun duasını qəbul etdik və ona düşər olmuş bəlanı aradan qaldırdıq. Öz tərəfimizdən bir mərhəmət və

فَأَسْتَجَبْنَا لَهُ فَكَشَفْنَا مَا بِهِ مِنْ ضُرٍّ
وَأَعَيْنَاهُ أَهْلَهُ وَمِثْلَهُمْ مَعَهُمْ رَحْمَةً

ibadət edənlərə bir ibrət olsun deyə, ailəsini ona qaytardıq, üstəlik bir o qədər də əlavə etdik.

85. İsmaili, İdrisi və Zülkifli də *yada sal!* Hamısı səbir edənlərdən idilər.

86. Biz onları mərhəmətimizə qovuşdurduq. Onlar, həqiqətən, əməlisalehlərdən idilər.

87. Zün-Nunu da *yada sal!* Bir zaman o qəzəbli qövmündən ayrılıb getmiş və ona gücümüz çatmayacağını güman etmişdi. Sonra da zülmətlər içində yalvarıb demişdi: “Səndən başqa *ibadətə layiq olan* heç bir məbud yoxdur! Sən paksan, müqəddəssən! Mən isə, həqiqətən, zalımlardan olmuşam!”

88. Biz onun duasını qəbul etdik və onu qəm-qüssədən qurtardıq. Biz möminləri belə xilas edirik!

89. Zəkəriyyəni də *yada sal!* Bir zaman o yalvarıb demişdi: “Ey Rəbbim! Məni tənha buraxma. Sən varislərin ən Xeyirlisisən!”

90. Biz onun duasını qəbul etdik, ona Yəhyanı bəxş etdik və zövcəsini ona *uşaq doğmağa* qadir etdik. Həqiqətən, onlar yaxşı işlər görməyə tələsər, ümid və qorxu ilə Bizə yalvarardılar. Onlar Bizə müti *qullar* idilər.

مِّنْ عِندِنَا وَذَكَرَىٰ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٥﴾

وَإِسْمَاعِيلَ وَإِدْرِيسَ وَذَا الْكِفْلِ كُلٌّ مِّنَ الصَّابِرِينَ ﴿٨٦﴾

وَأَدْخَلْنَاهُمْ فِي رَحْمَتِنَا إِنَّهُمْ مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿٨٧﴾

وَذَا النُّوْبِ إِذْ ذَهَبَ مُغْضِبًا فَظَنَّ أَن لَّنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَىٰ فِي الظُّلُمَاتِ أَن لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٨﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَجَّعْنَاهُ مِنَ الْعَمَةِ وَكَذَٰلِكَ نُنْجِي الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨٩﴾

وَزَكَرِيَّا إِذْ نَادَىٰ رَبَّهُ رَبِّ لَا تَذَرْنِي فَرْدًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْوَارِثِينَ ﴿٩٠﴾

فَاسْتَجَبْنَا لَهُ وَوَهَبْنَا لَهُ يَحْيَىٰ وَأَصْلَحْنَاهُ وَرَوَّجْنَاهُ وَنَافَعْنَاهُ وَنُفَعْنَاهُ فِي الْآخِرَاتِ وَنَدْعُوْنَا رَبِّعًا وَرَهَبًا وَكَانُوا لَنَا خَاشِعِينَ ﴿٩١﴾

91. İsmətini qoruyan *Məryəmi də yada sal!* Biz onun paltarının döşündəki kəsiyinə Öz ruhumuzdan *Cəbrail vasitəsilə* üfürdük, onu və onun oğlunu aləmlərə bir möcüzə etdik.
92. Həqiqətən, bu, vahid bir din olaraq sizin *hamınızın* dininizdir. Mən də sizin Rəbbinizəm. Elə isə Mənə ibadət edin!
93. Lakin onlar özlərinə məxsus dini öz aralarında parçalayıb dəstələrə ayırdılar. Onların hamısı Bizim hüzzurumuza qayıdacaqlar.
94. Kim mömin olduğu halda yaxşı işlər görsə, onun zəhməti inkar olunmaz. Şübhəsiz ki, Biz onun *əməllərini* yazırıq.
95. Məhv etdiyimiz obalara qadağa qoyulmuşdur və onların əhalisi *bir daha bu dünyaya* qayıtmayacaqlar.
96. Nəhayət, Yəcuc və Məcuc *səddi* açıldığı və onlar təpələrdən axışıb gəldikləri zaman;
97. haqq olan vədimiz yaxınlaşdıqda kafirlərin gözləri dərhal bərələcəkdir. *Onlar deyəcəklər:* “Vay halımıza! Biz bundan qafil idik. Üstəlik zalım da olmuşuq!”
98. *Ey kafirlər!* Siz və Allahdan başqa tapındıqlarınız Cəhənnəm odunusunuz. Siz *mütləq* ora girəcəksiniz.

وَالَّتِي أَحْصَيْنَا فَرَجَّهَافَنفَخْنَا
فِيهَا مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْنَاهَا وَابْنَهَا
آيَةً لِلْعَالَمِينَ ﴿٩١﴾

إِن هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً
وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاعْبُدُونِ ﴿٩٢﴾

وَتَقَطَّعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ كُلُّ
إِلْتِفَافٍ رَاجِعُوتٌ ﴿٩٣﴾

فَمَنْ يَعْمَلْ مِنَ الصَّالِحَاتِ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَلَكَ كُفْرَانٌ يَسْعَىٰ وَإِنَّا لَآلَهُ
كَاشِفُونَ ﴿٩٤﴾

وَحَرَّامٌ عَلَىٰ قَرْنِهِ أَهْلَ كُنْهَاهُمْ
لَا يَرْجِعُونَ ﴿٩٥﴾

حَتَّىٰ إِذَا فُيِّتَتْ يَأْجُوجُ وَمَاجُوجُ وَهُمْ
مِنْ كُلِّ حَدَبٍ يَنْسِلُونَ ﴿٩٦﴾

وَاقْتَرَبَ الْوَعْدُ الْحَقُّ فَإِذَا هِيَ شَاخِصَةٌ
أَبْصَارُ الَّذِينَ كَفَرُوا بَوَيْلَنَا فَدَكَكْنَا
فِي عَقْلِهِمْ مِنْ هَذَا بَلْ كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٩٧﴾

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ
حَصَبُ جَهَنَّمَ أَشَدُّ لَهَا وَرْدُوتٌ ﴿٩٨﴾

99. Əgər bunlar məbud olsaydılar, ora girməzdilər. Halbuki hamısı orada əbədi qalacaqlar.
100. Onlar orada inildəyəcək və *heç nə* eşitməyəcəklər.
101. Əzəldən ən gözəl aqibət yazılmış insanlara gəldikdə isə, onlar Oddan uzaqlaşdırılmış olacaqlar.
102. Onlar onun xışiltısını belə eşitməyəcəklər. Onlar ürəklərinin istədiyi şeylər arasında əbədi qalacaqlar.
103. Ən böyük dəhşət onları kədərləndirməyəcək. Mələklər onları qarşılayıb: "Bu sizə vəd olunmuş gününüzdür!" – *deyəcəklər*.
104. O gün göyü yazılı səhifələrin büküldüyü kimi bükəcəyik. *Məxluqatı* ilk dəfə yaratdığımız kimi yenə əvvəlki halına qaytaracağıq. Biz vəd vermişik. Sözsüz ki, Biz onu yerinə yetirəcəyik.
105. Biz Zikrdən (Lövhi-məhfuzdakı yazıdan) sonra *nazil etdiyimiz* kitablarda da yazmışdıq ki, yer üzünə Mənim əməlisaleh qullarım varis olacaqlar.
106. Həqiqətən, bunda ibadət edənlər üçün bir bildiriş vardır.
107. Səni də aləmlərə ancaq bir rəhmət olaraq göndərdik.

لَوْ كَانَتْ هَتُولَاءُ إِلَهَةً مَا وَرَدَهَا
وَكُلٌّ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٩٩﴾

لَهُمْ فِيهَا زُفِيرٌ وَهُمْ فِيهَا لَا يَسْمَعُونَ ﴿١٠٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ سَبَقَتْ لَهُمْ مِنَّا الْحَقُّ
أُولَٰئِكَ عَنْهَا مُبْعَدُونَ ﴿١٠١﴾

لَا يَسْمَعُونَ حَسِيسَهَا وَهُمْ فِي مَا
أَشْتَمَتْ أَنْفُسُهُمْ خَالِدُونَ ﴿١٠٢﴾

لَا يَخْزِيهِمُ الْقَرْعُ الْأَكْبَرُ وَتَتَلَقَّاهُمُ
الْمَلَائِكَةُ هَٰذَا يَوْمُكُمْ الَّذِي كُنْتُمْ
تُوعَدُونَ ﴿١٠٣﴾

يَوْمَ تَطْلُو السَّمَاءُ كُطَيِّ السَّجَلِ
لِلْكَتُبِ كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ
وَعَدًا عَلَيْنَا إِنَّا كُنَّا فَاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِن بَعْدِ
الَّذِينَ أَنَّا الْأَرْضَ بِرِثَاسِ عِبَادِي
الضَّالِّينَ ﴿١٠٥﴾

إِنَّ فِي هَٰذَا لَبَلَاغًا لِّقَوْمٍ عَالِمِينَ ﴿١٠٦﴾

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٠٧﴾

108. De: “Mənə belə vəhy olunur ki, sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Siz müsəlman olacaqsınız mı?”

109. Əgər onlar üz döndərsələr, de: “*Mən bu dini* sizə olduğu kimi təbliğ etdim. Sizə vəd olunan şeyin yaxın və ya uzaq olduğunu bilmirəm.

110. Söz yoxdur ki, Allah açıq deyilən sözü də, sizin gizlədib saxladığınızı da bilir.

111. Mən isə bilmirəm, bəlkə də, bu sizi sınaqdan keçirtmək və müəyyən müddət ərzində bu *dünyada* faydalanmağınız üçündür”.

112. *Peyğəmbər* dedi: “Ey Rəbbim! *Mənimlə kafirlər arasında ədalətlə* hökm ver! Sizin aid etdiyiniz sifətlərə qarşı ancaq Mərhəmətli olan Rəbbimizdən kömək diləmək lazımdır”.

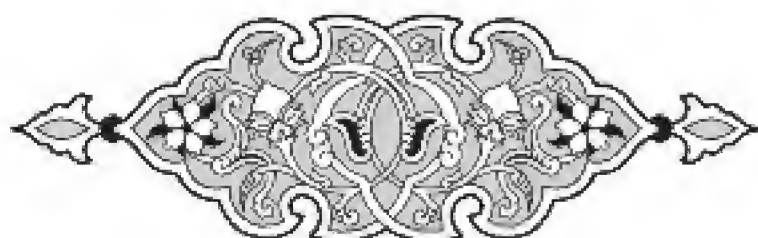
قُلْ إِنَّمَا يُوحِي إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌُ
وَاحِدٌ فَمَا لَأَنَّكُمْ تُمْسِكُونَهُ ۝

وَإِنْ تَوَلَّوْا فَقُلْ إِنْ كُنْتُمْ عَلَىٰ سَوَاءٍ
أَذَرْتُمُ الْقُرَيْبَ أَمْ بَعِيدٌ مَّا تُوعَدُونَ ۝

إِنَّهُمْ يَعْلَمُونَ الْجَهَنَّمَ مِنَ الْقَوْلِ وَيَعْلَمُ مَا
تَكْتُمُونَ ۝

وَإِنْ أَذْرِي لَعَلَّةُ فَتَنَةٍ لَّكُمْ وَمَتَّعٌ
إِلَىٰ حِينٍ ۝

قُلْ رَبِّ احْكُم بِالْحَقِّ وَرَبُّنَا الرَّحْمَنُ
الْمُسْتَعَانُ عَلَىٰ مَا تَصِفُونَ ۝

**əl-Həcc
(«Həcc») surəsi**

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun!
Həqiqətən, o Saatın sarsıntısı müdhiş
bir şey olacaqdır.
2. Onu görəcəyiniz gün hər bir əmzikli
qadın əmizdirdiyini unudacaq, hər bir
hamilə qadın bətnindəkini salacaqdır.
İnsanları sərxoş görəcəksən, halbuki
onlar sərxoş olmayacaqlar. Lakin
Allahın əzabı hədsiz şiddətlidir.
3. İnsanlardan eləsi də var ki, heç nə
bilmədiyi halda Allah haqqında
mübahisə edir və hər bir asi şeytana
itaət edir.
4. Onun haqqında belə yazılmışdır; kim
şeytanla dostluq etsə, şeytan onu
doğru yoldan çıxardıb alovlu Odun
əzabına sürükləyər.
5. Ey insanlar! Yenidən diriləcəyinizə
şübhə edirsinizsə, *bilin ki*, həqiqətən
də, Biz sizi torpaqdan, sonra nütfdən,
sonra laxtalanmış qandan, daha
sonra tam bir şəkllə salınmış və ya
salınmamış bir parça ətdən yaratdıq ki,
qüdrətimizi sizə bəyan edək. Bətlərdə
istədiyimizi müəyyən bir vaxt ərzində
saxlayırıq. Sonra sizi *oradan* uşaq
kimi çıxardırıq ki, yetkinlik çağına
yetişəsiniz. Sizdən kimisi *yetkinlik*
yaşına çatmamış vəfat edir, kimisi də

سُورَةُ الْحَجِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ كُنْتُمْ مِنْ زُرِّيَّةٍ
السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ ﴿١﴾

يَوْمَ تَرَوْنَهَا ذَهَابًا كُلُّ مَرْضِعٍ عَمَّا
أَرْضَعَتْ وَتَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا
وَتَرَى النَّاسَ سُكَرَىٰ وَهُمْ لَا يُسْكَرُونَ
وَأَعْيَنَ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدًا ﴿٢﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجْعَلُ فِي اللَّهِ مَغْفِرَةً
وَيَسْتَعِجِلُّ كُلُّ شَيْطَانٍ مَرِيدٌ ﴿٣﴾

كُتِبَ عَلَيْهِ أَنَّهُ مَنْ تَوَلَّاهُ فَإِنَّهُ
يُضِلُّهُ وَيَهْدِيهِ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِنْ
الْبَعْثِ فَإِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ
مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ مِنْ مُضْغَةٍ
مُخَلَّقَةٍ وَغَيْرِ مُخَلَّقَةٍ لِّنَبَيِّنَ لَكُمْ وَنَقُرُّ
فِي الْأَرْحَامِ مَا نَشَاءُ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ
نُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِيَسْتَعْلَمُوا أَشَدَّكُمْ
وَمِنْكُمْ مَنْ يَتُوفَّىٰ وَمِنْكُمْ مَنْ يُرَدُّ إِلَىٰ
أَرْذَلِ الْعُمُرِ لِكَيْلَا يَعْلَمَ مِنْ بَعْدِ عِلْمٍ
شَيْئًا وَتَرَى الْأَرْضَ هَامِدَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا

ömrünün ən rəzalətli dövrünə çatdırılır ki, *vaxtilə* bildiyi şeyləri unutsun. Son yer üzünü cansız görürsən. Biz ona yağmur endirdiyimiz zaman o, hərəkətə gəlib qabarır və cürbəcür gözəl bitkilər bitirir.

6. Bunun səbəbi Allahın Haqq olmasındadır. O, ölüləri dirildir və hər şeyə qadirdir.
7. Həmin Saat gələcəkdir, ona heç bir şək-küşbhə yoxdur və Allah qəbirlərdə olanları dirildəcəkdir.
8. İnsanlar içərisində eləsi də vardır ki, heç bir biliyi, doğru yol göstəricisi və nur saçan bir kitabı olmadan Allah haqqında mübahisə edir.
9. O, başını *təkəbbürlə* o yan bu yana çevirir ki, *insanları* Allahın yolundan sapdırsın. O bu dünyada rüsvay olacaq, Qiyamət günü isə Biz ona Cəhənnəm məşəqqətini nəsib edəcəyik.
10. *Ona deyiləcəkdir*: “Bu, əvvəllər öz törətdiyin əməllərin əvəzidir, yoxsa Allah qullarına əsla zülm edən deyildir”.
11. İnsanlardan eləsi də vardır ki, Allaha şübhə ilə ibadət edir. Əgər ona bir xeyir çatsa, onunla rahatlıq tapar. Yox, əgər başına bir iş gəlsə, üz döndərüb *küfrə* qayıdır. O adam dünyanı da itirər, axirəti də. Gerçək zərər də elə budur.

عَلَيْهَا الْمَاءَ أَهْتَرَتْ وَرَبَّتْ وَأَنْسَتْ مِنْ
كُلِّ ذَرِيْعٍ يَهِيْجُ ①

ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنْتَ رُحِي الْمَوْتِ وَاللَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ②

وَأَنَّ السَّاعَةَ آتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَأَنَّ اللَّهَ
يَبْعَثُ مَنْ فِي الْقُبُورِ ③

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَجِدُ فِي اللَّهِ عَغْرًا غَيْرَ عِلْمٍ وَلَا
هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُبِينٍ ④

ثُمَّ لِيُعْطِيَهُ لِيُخْصِلَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ لَهُ فِي الدُّنْيَا
خِزْيٌ وَنُذْرَةٌ يَوْمَ الْقِيَمَةِ عَذَابُ الْحَرِيقِ ⑤

ذَلِكَ بِمَا قَدَّمْتَ يَدَكَ وَأَنَّ اللَّهَ لَيْسَ بِظَلَمٍ
لِّلْعَالَمِينَ ⑥

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ فَإِنْ
أَصَابَهُ خَيْرٌ أَطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ
فِتْنَةٌ أُنْقَلَبَ عَلَى وَجْهِهِ خَيْرٌ الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ ذَلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ ⑦

12. O, Allahı tərk edərək özünə nə zərər, nə də xeyir verə bilməyənə yalvarır. Dərin azğınlıq da elə budur.

13. Həm də zərəri xeyrindən daha yaxın olana yalvarır. O nə pis köməkçi, nə pis yoldaşdır!

14. Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri *ağac*ları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcək. Şübhəsiz ki, Allah istədiyini edir.

15. Kim ki, dünyada və axirətdə Allahın *Peyğəmbərinə* kömək göstərməyəcəyi gümanındadırsa, qoy yuxarıya – *evinin tavanına* bir ip salıb *boynuna keçirsin*, sonra da *ayağını yerdən* üzsün və görsün ki, onun bu hiyləsi, qəzəbinə səbəb olduğu *Allahın bu köməyinə* mane ola bilərmə?

16. Beləcə, Biz *Qurani* açıq-aydın ayələr kimi nazil etdik. Allah istədiyi kəsi doğru yola yönəldir.

17. Şübhəsiz ki, Qiyamət günü Allah möminlər, yəhudilər, səbiilər, xaçpərəstlər, atəşpərəstlər və müşriklər arasında hökm verəcəkdir. Həqiqətən, Allah hər şeyə şahiddir.

18. Məgər göylərdə və yerdə olanların, günəşin, ayın, ulduzların, dağların, ağacların, heyvanların və insanların xeyli hissəsinin Allaha səcdə etdiyini görmürsənmi? Onların əksəriyyəti isə əzab çəkməyə layiq olanlardır.

يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَمَا لَا يَنْصُرُهُمْ ذَلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْعَبِيدُ ﴿١٢﴾

يَدْعُوا لَمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لَيْسَ الْمَوْلَىٰ وَلَيْسَ الْعَشِيرُ ﴿١٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يُرِيدُ ﴿١٤﴾

مَنْ كَانَ يَظُنُّ أَنْ لَنْ يَصُرَهُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَلْيَمْدُدْ بِسَبَبٍ إِلَى السَّمَاءِ ثُمَّ لْيَقْطَعْ فَلْيَنْظُرْ هَلْ يُذْهِبَنَّ كَيْدَهُ مَا يَعْتَظُ ﴿١٥﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَاهُ آيَاتٍ يَتْلُو رَبُّكَ اللَّهُ يَهْدِي مَنْ يُرِيدُ ﴿١٦﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هَادُوا وَالصَّابِقِينَ وَالصَّاحِبِينَ وَالْمَجُوسَ وَالَّذِينَ أَشْرَكُوا إِنَّ اللَّهَ يَفْصِلُ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿١٧﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْأَنْبَاءُ وَكثيرٌ مِنَ النَّاسِ وَكثيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ

Allahın alçaltdığı kimsəyə heç kəs hörmət qoymaz. Həqiqətən, Allah istədiyini edir.

19. Onlar öz Rəbbi barəsində höcətləşən iki dəstədir. Kafirələr üçün oddan paltar biçiləcək, başlarına da qaynar su töküləcəkdir.
20. Bununla, onların bətnlərindəkiləri və dərisi əridiləcəkdir.
21. Onlar üçün dəmir toppuzlar da hazırlanmışdır.
22. Onlar hər dəfə oradan çıxmaq, qəmdən qurtarmaq istədikdə yenidən oraya qaytarılacaq və onlara: "Dadın odun əzabını!" – *deyiləcəkdir*.
23. Həqiqətən də, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcək, libasları da ipəkdən olacaqdır.
24. Onlar gözəl kəlamlar öyrənməyə nail olmuş və Tərifəlayiq Allahın yoluna yönəldilmişlər.
25. Kafir olanlara, *insanları* həm Allah yolundan, həm də bütün insanlar – istər yerlilər, istərsə də gəlmələr – üçün qurduğumuz Məscidulharamdan sapdıranlara və orada zülm etməklə *haqdan* dönmək istəyənlərə ağırılı-acılı bir əzab daddıracağıq.

وَمَنْ يُهِنِ اللَّهَ فَمَا لَهُ مِنْ مُكْرِمٍ إِنَّ اللَّهَ يَفْعَلُ مَا يَشَاءُ ﴿١٩﴾

* هَذَا نِ حَصَمَانِ اخْتَصَمُوا فِي رَبِّهِمْ
فَالَّذِينَ كَفَرُوا قُطِعَتْ لَهُمْ نِيَابٌ مِّن
نَّارٍ نَّصَبُ مِّن فَوْقِ رُءُوسِهِمْ الْحَبِيمُ ﴿٢٠﴾
يَصْهَرُ بِهِ مَا فِي بُطُونِهِمْ وَالْجُلُودُ ﴿٢١﴾
وَلَهُمْ مَّقْطِعٌ مِّن حديدٍ ﴿٢٢﴾

كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا مِنْ عَمَرٍ
أُعِيدُوا فِيهَا وَذُقُوا عَذَابَ الْحَرِيقِ ﴿٢٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يَدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ يُجَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ أَسَاوِرَ
مِنْ ذَهَبٍ وَلُزْلُزًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَيْرٌ ﴿٢٤﴾

وَهَذَا إِلَى الطَّيِّبِ مِنَ الْقَوْلِ وَهَذَا إِلَى
صِرَاطِ الْحَمِيدِ ﴿٢٥﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَتَصَدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
وَالْحَسْبِ الْحَرَامِ الَّذِي جَعَلْنَاهُ لِلنَّاسِ سَوَاءً
الْعَاقِبَةُ فِيهِ وَالْبَاءُ وَمَنْ يُرِدْ فِيهِ بِالْحَرَامِ
يُطْلَمِ نَذْفُهُ مِنْ عَذَابِ إِلِيمٍ ﴿٢٦﴾

26. Bir zaman Biz İbrahimə müqəddəs Evin yerini nişan verib: "Mənə heç bir şeyi şəriq qoşma, evimi təvaf edənlər, namaza duranlar, rüku və səcdə edənlər üçün təmizlə!" – demişdik.
27. İnsanlar arasında həcc elan et ki, onlar sənin yanına piyada və ya hər bir uzaq yoldan gələn qayıqbaldır dövələr üstündə gəlsinlər.
28. Qoy onlar öz mənfəətlərinin şahidi olsunlar və məlum günlərdə Allahın onlara verdiyi heyvanları *qurban kəsərkən* Allahın adını çəksinlər. Onlardan özünüz də yeyin, sıxıntı içində olan yoxsullara da yedirdin!
29. Sonra həcc ayinlərini tamamlasınlar, nəzirlərini yerinə çatdırsınlar və qədim Evi təvaf etsinlər.
30. Bax belə! Hər kim Allahın haram buyurduqlarına hörmət etsə, bu, Rəbbi yanında onun üçün xeyirli olar. *Haram olduğu* sizə oxunanlardan başqa, qalan heyvanlar sizə halal edilmişdir. Elə isə murdar bütldən uzaq olun, yalan sözlərdən də çəkinin;
31. ancaq tək Allaha ibadət edənlərdən və Ona şəriq qoşmayanlardan olun! Kim Allaha şəriq qoşsa, sanki o, göydən düşər, quşlar onu alıb aparar, yaxud külək onu sovurub uzaq bir yerə atar.

وَأَذِّنْ بَوَائِكَ الْبَرَّهِيمَ مَكَانَ الْبَيْتِ أَنْ لَا تُشْرِكَ بِي شَيْئًا وَطَهِّرْ بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْقَائِمِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ﴿٢٦﴾

وَأَذِّنْ فِي النَّاسِ بِالْحَجِّ يَأْتُوكَ رِجَالًا وَعَلَى كُلِّ ضَامِرٍ يَأْتِينَ مِنْ كُلِّ فَجٍّ عَمِيقٍ ﴿٢٧﴾

لِيَشْهَدُوا مَنَافِعَ لَهُمْ وَيَذْكُرُوا أَنَّمَا اللَّهُ فِي أَيَّامٍ مَّعْلُومَةٍ عَلَى مَا رَزَقَهُمْ مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا أَمْرَ الْفَقِيرِ ﴿٢٨﴾

ثُمَّ لِيَقْضُوا تَفَثَهُمْ وَلِيُتَوْفَّؤُا دُرُوسَهُمْ وَلِيَطَافُوا بِالْبَيْتِ الْعَمِيقِ ﴿٢٩﴾

ذَٰلِكَ وَمَنْ يُعْظِرْ حُرْمَتِ اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّهُ يَنْدُبُ إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَأُجِّلَ لَكُمْ الْأَنْعَامُ إِلَّا مَا يُشْرِكُ عَلَيْكُمْ فَاجْتَنِبُوا الرِّجْسَ مِنَ الْأَوْثَانِ وَاجْتَنِبُوا قَوْلَ الزُّورِ ﴿٣٠﴾

حُفَاءَ اللَّهِ غَيْرَ مُشْرِكِينَ بِهِ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الظُّلُمُ الْأَوْتَاهُ يَوْمَ الْوَيْحِ فِي مَكَانٍ سَجِيمٍ ﴿٣١﴾

32. Bax belə! Hər kim Allahın ayinlərinə hörmət etsə, *bilsin ki*, bu, qəlblərin təqvasındandır.

33. *Qurbanlıq heyvanlarda* sizin üçün müəyyən bir vaxta qədər mənfəət vardır. Sonra onların kəsiləcəyi yer qədim Evin yaxınlığındadır.

34. Biz hər bir ümmət üçün qurbangah müəyyən etdik ki, Allahın onlara ruzi olaraq verdiyi heyvanları *qurban kasərkən* Allahın adını çəksinlər. Sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Yalnız Ona itaət edin. Sən müti olanlara müjdə ver;

35. o kəslərə ki, Allah anıldığı zaman qəlbləri qorxuya düşər, başlarına gələnlərə səbir edər, namaz qılar və onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyərler.

36. Biz qurbanlıq dəvələri də sizin üçün Allahın *dininin* ayinlərindən etdik. Onlarda sizin üçün xeyir vardır. *Onları səf-səf düzülmüş halda kasərkən* Allahın adını çəkin. Böyrü üstə yıxıldıqları zaman onlardan özünü də yeyin, aza qane olan kasıba və dilənçiyə də yedirdin. Qurbanlıq heyvanları sizə beləcə ram etdik ki, bəlkə şükür edəsiniz.

37. Onların nə eti, nə də qanı, Allaha çatmaz. Ona yalnız sizin təqvanız çatar. Sizi doğru yola yönəltdiyinə görə Onu uca tutasınız deyə, bu

كَذَلِكَ وَمَنْ يُعِظْمَ شَعْبُ اللَّهِ فَإِنَّهَا مِنْ تَقْوَى الْقُلُوبِ ﴿٣٢﴾

لَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى ثُمَّ يَحْمِلُهَا إِلَى الْمَبِيتِ الْعَقِيقِ ﴿٣٣﴾

وَلِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنَسَكًا لِّتَذْكُرُوا أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَىٰ مَا رَزَقْنَاهُمْ مِنْ بَيْمَاتٍ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ كُمْ إِلَهُ وَاحِدٌ فَلَهُ أَسْمَاءُ وَنَشِيرِ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٤﴾

الَّذِينَ إِذَا دُكِرَ اللَّهُ وَجِلَتْ قُلُوبُهُمْ وَالصَّابِرِينَ عَلَىٰ مَا أَصَابَهُمْ وَالْمُقِيمِي الصَّلَاةِ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ جَعَلْنَاهَا لَكُمْ مِّنْ شَعَائِرِ اللَّهِ لَكُمْ فِيهَا خَيْرٌ فَاذْكُرُوا أَسْمَاءَ اللَّهِ عَلَيْهَا صِرَافًا فَإِذَا وَجَبَتْ جُنُوبُهَا فَكُلُوا مِنْهَا وَأَطِيعُوا الْقَائِمَ وَالْمَعْرُودَ كَذَلِكَ سَخَّرْنَاهَا لَكُمْ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٣٦﴾

لَنْ يَنَالَ اللَّهُ لُحُومُهَا وَلَا دِمَافُهَا وَلَٰكِنْ يَنَالُهُ التَّقْوَىٰ وَمَنْ كَذَلِكَ سَخَّرَهَا لَكُمْ لِتُكَبِّرُوا اللَّهَ عَلَىٰ مَا هَدَاكُمْ وَمِنْ شَرِّ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٧﴾

heyvanları sizə beləcə ram etdi. Sən yaxşılıq edənləri müjdələ!

38. Şübhəsiz ki, Allah iman gətirənləri mühafizə edir. Həqiqətən, Allah heç bir nankor xaini sevmir.

39. *Kafirələrin* vuruşa başladığı insanlara, *o kafirlərlə vuruşmağa* icazə verilmişdir. Çünki onlar zülmə məruz qalmışlar. Şübhəsiz ki, Allah onlara kömək etməyə qadirdir.

40. Onlar ancaq "Rəbbimiz Allahdır"— dediklərinə görə haqsız yerə yurdlarından çıxarıldılar. Əgər Allah insanların bəzilərini, digərləri ilə dəf etməsəydi, içərisində Allahın adı çox zikr olunan hücrələr, kilsələr, sinaqoqlar və məscidlər dağılıb gedərdi. Allah Ona yardım edənlərə, mütləq yardım edir. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.

41. Əgər onlara yer üzündə hökmranlıq versək, onlar namaz qılar, zəkat verər, yaxşı işlər görməyi əmr edib, pis işlər görməyi qadağan edərlər. Bütün işlərin aqibəti Allaha aiddir.

42. Əgər sən yalançı saysalar, *bil ki*, səndən əvvəl Nuhun xalqı da, Ad və Səməd tayfaları da *elçiləri yalançı* saymışdı.

43. İbrahim tayfası da, Lut xalqı da,

44. Mədyən əhli də *elçiləri yalançı* saymışdı. Musa da yalançı

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدْفِعُ عَنِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ خَوَّانٍ كَفُورٍ﴾

أَذِنَ لِلَّذِينَ يُقَتَلُونَ بِأَنَّهُمْ ظُلُمُوا وَإِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ

الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ بِغَيْرِ حَقٍّ إِلَّا أَنْ يَقُولُوا زُرْنَا اللَّهُ وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُمْ بِبَعْضٍ لَفُتَّتْ صُلُوبُهُمْ وَأَسْفَلَ سَاقَاتُهُمْ وَخَلَّوْا فِي الْفُتُورِ وَلَئِنْ لَمْ يَنْصُرُوا اللَّهَ لَقَدْ كُفِرُوا

الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَقَوْمُ عَادٍ وَقَوْمُ

وَقَوْمُ إِبْرَاهِيمَ وَقَوْمُ لُوطٍ

وَأَصْحَابُ مَدْيَنَ وَكَذَّبَ مُوسَىٰ فَأَمَلَتْ

sayılmışdı. Mən kafirlərə möhlət verdim, sonra onları *əzabla* yaxaladım. Mənim onları inkar etməyimin necə olduğunu bir görəydin!

45. Neçə-neçə şəhərlər olmuşdur ki, *əhalisi* zülm edərkən Biz onları məhv etdik. İndi onlar özülünə qədər uçulmuşdur. Neçə-neçə tərk edilmiş quyular və neçə-neçə boş qalmış qəsrlər də vardır.

46. Məgər onlar yer üzündə gəzib dolaşdıqlarını ki, *zalımların aqibətini* qəlbi ilə düşünüb, qulaqları ilə eşitsinlər? Çünki əslində maddi gözlər deyil, kökslərdəki qəlb kor olur.

47. Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Allah Öz vədinə əsla xilaf çıxmaz. Rəbbinin yanında olan bir gün sizin saydığınızı min ili kimidir!

48. Neçə-neçə şəhərlərə, *əhalisi* zülm edərkən möhlət verdim, sonra onları *əzabla* yaxaladım. Dönüş də ancaq Mənədir!

49. De: "Ey insanlar! Mən sizə yalnız açıq-aydın xəbərdarlıq edənam.

50. İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün bağışlanma və bol ruzi hazırlanmışdır.

51. Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənlər isə Cəhənnəm sakinləridirlər.

لِلْكَافِرِينَ ثُمَّ أَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ
تَكْوِيرٌ ﴿٥٠﴾

فَكَأَيُّنَ مِنْ قَرْيَةٍ أَهْلَكْنَاهَا وَهِيَ
ظَالِمَةٌ فِيهَا فَهِيَ خَاوِيَةٌ عَلَى عُرُوشِهَا وَيَبْنَوُ
مُعْظَمُهُمْ وَاقِعِينَ مَشِيدٍ ﴿٥١﴾

أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَتَكُونَ لَهُمْ قُلُوبٌ
يَعْقِلُونَ بِهَا أَوْ آذَانٌ يَسْمَعُونَ بِهَا
فَإِنَّهَا لَا تَعْمَى الْأَبْصَارُ وَلَكِنْ تَعْمَى الْقُلُوبُ
الَّتِي فِي الصُّدُورِ ﴿٥٢﴾

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَنْ يُخْلِفَ اللَّهُ
وَعْدَهُ وَكَانَ يَوْمَ عِنْدَ رَبِّكَ كَأَلْفِ سَنَةٍ
مِمَّا تَعُدُّونَ ﴿٥٣﴾

وَكَأَيُّنَ مِنْ قَرْيَةٍ أَمْلَيْتُ لَهَا وَهِيَ ظَالِمَةٌ
ثُمَّ أَخَذْتُهَا وَإِلَى الْمَصِيرِ ﴿٥٤﴾

قُلْ يٰٓأَيُّهَا النَّاسُ إِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُّبِينٌ ﴿٥٥﴾

فَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا فِي آيَاتِنَا مُعْجِزِينَ
أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥٧﴾

52. Biz səndən əvvəl elə bir elçi, elə bir peyğəmbər göndərməmişik ki, o, *ayələrimizi oxumaq* istədikdə şeytan onun oxuduğuna gizlicə vəsvəşə verməsin. Lakin Allah şeytanın gizlicə təlqin etdiyini yoxa çıxarar. Sonra da Allah Öz ayələrini möhkəmlədir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

53. *Belə edər ki*, şeytanın gizli təlqini qəlbində xəstəlik olanlar və qəlbi sərt olan insanlar üçün bir sınaq *vasitəsinə* çevrilsin. Həqiqətən, zəhlmlər uzaq bir ayrılıq içindədirlər.

54. Qoy elm verilən kəslər, bu *Kitabın* Rəbbin tərəfindən *göndərilmiş* həqiqət olduğunu bilsinlər ki, ona inansınlar və qəlbləri ona bağlansın. Şübhəsiz ki, Allah iman gətirənləri doğru yola yönəldər.

55. Kafir olanlar isə, o Saat qəflətən onların başlarının üstünü alanadək, yaxud səmərəsiz bir günün əzabı onlara gəlib yetişənədək, *Quran* barəsində şəkk-şübhə içində qalarlar.

56. O gün hökm yalnız Allahındır. *Allah* onların arasında hökm verəcəkdir. İman gətirib yaxşı işlər görənlər Nəim bağlarında olacaqlar.

57. Kafir olub ayələrimizi yalan hesab edənləri isə rüsvayedicı bir əzab gözləyir.

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَسُولٍ وَلَا نَبِيٍّ إِلَّا إِذَا تَلَّحَّيْنَا الشَّيْطَانَ فِي أَمْنِيَّتِهِ فَبَنَسَخُ اللَّهُ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فَزُجِّجَكُمْ اللَّهُ عَذَابَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٥٢﴾

لِيَجْعَلَ مَا يُلْقِي الشَّيْطَانُ فِتْنَةً لِلَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْقَاسِيَةِ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَفِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٣﴾

وَلِيَعْلَمَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ أَنَّهُ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ فَيُؤْمِنُوا بِهِ فَتُخْبِتَ لَهُ قُلُوبُهُمْ وَإِنَّ اللَّهَ لَهَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٥٤﴾

وَلَا يَزَالُ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي مِرْيَةٍ مِنْهُ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً أَوْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَقِيمٍ ﴿٥٥﴾

الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَيَحْكُمُونَ بِأَنْبَاءِ اللَّهِ فَآلَ الَّذِينَ أَمْسُوا أَعْمَالُهمُ الصَّالِحَاتِ فِي جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا فَآلَ الَّذِينَ لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥٧﴾

58. Allah yolunda hicrət edənlərə, sonra öldürülənlərə və yaxud ölənlərə Allah hökmən gözəl ruzi verəcəkdir. Həqiqətən, Allah ruzi verənlərin ən yaxşısıdır!

59. Allah onları razı qalacaqları yerə daxil edəcəkdir. Həqiqətən, Allah Biləndir, Həlimdir!

60. Bax belə! Hər kim özünə verilən cəza kimi cəza versə, sonra yenə də haqsızlığa məruz qalsa, *bilsin ki*, Allah ona mütləq kömək edəcəkdir. Həqiqətən, Allah əfv edəndir, Bağışlayandır!

61. Bu belədir. Çünki Allah gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatır. Allah Eşidəndir, Görəndir.

62. Bu belədir. Çünki Allah Haqdır. *Kafir*lərin Ondan başqa yalvardıqları isə batildir. Həqiqətən, Allah Ucadır, Böyükdür.

63. Məgər Allahın göydən yağış yağdırdığını və *onunla* yer üzünü yaşıllığa bürüdüyunü görmürsənmi? Həqiqətən, Allah Lütfkardır, Xəbərdardır.

64. Göylərdə və yerdə nə varsa, Onundur. Həqiqətən, Allah Zəngindir, Tərifəlayiqdir.

65. Məgər Allahın quruda olanları və Öz əmri ilə dənizdə üzən gəmiləri sizə ram etdiyini görmürsənmi? Göyü də

وَالَّذِينَ هَاجَرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ قُتِلُوا أَوْ مَاتُوا لَيَرْزُقَنَّهُمُ اللَّهُ رِزْقًا حَسَنًا ۚ وَكَانَ اللَّهُ لَكُمْ خَيْرَ الرَّازِقِينَ ﴿٥٨﴾

لَيَدْخُلَنَّهُمْ دُخْلًا يَرْضَوْنَهُ ۚ وَكَانَ اللَّهُ لَعَلِيمٍ حَلِيمٌ ﴿٥٩﴾

﴿ ذَٰلِكَ وَمَنْ عَاقَبَ بِمِثْلِ مَا عُوِفَ بِهِ ثُمَّ بُحِيَ عَلَيْهِ لَيَنْصُرَنَّهُ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَعَفُوءٌ غَفُورٌ ﴿٦٠﴾

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهُ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٦١﴾

ذَٰلِكَ يَأْتِ اللَّهُ هُوَ الْحَقُّ ۚ وَكَانَ مَا يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ هُوَ الْبَاطِلُ ۚ وَكَانَ اللَّهُ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَتُصْبِحُ الْأَرْضُ مُخْضَرَّةً ۚ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿٦٣﴾

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ ۚ وَكَانَ اللَّهُ لَكُمْ غَوْيٌ حَمِيدٌ ﴿٦٤﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُمْ مَاءَ الْأَرْضِ وَالْفُلْكَ تَجْرِي فِي الْبَحْرِ بِأَمْرِهِ ۚ وَتُمْسِكُ

Öz izni olmadan yerə düşməsin deyə
O tutub saxlayır. Həqiqətən, Allah
insanlara Şəfqətlidir, Mərhəmətlidir.

66. Sizə həyat verən, sonra öldürəcək,
daha sonra dirildəcək məhz Odur.
İnsan, həqiqətən də, nankordur.
67. Biz hər ümmət üçün onun yerinə
yetirə biləcəyi bir şəriət müəyyən
etdik. Qoy onlar bu işdə səninlə
höcətləşməsinlər. Sən *onları* Rəbbinə
ibadət etməyə dəvət et. Həqiqətən,
sən ən doğru bir yoldasan.
68. Əgər səninlə mübahisə etsələr, de:
“Allah sizin nə etdiyinizi daha yaxşı
bilir.
69. İxtilaf etdiyiniz məsələlər barəsində
Allah sizə Öz hökmünü Qiyamət
günü verəcəkdir”.
70. Məgər bilmirsen ki, Allah göydə və
yerdə olanları bilir? Həqiqətən, bu,
Yazıda mövcuddur. Şübhəsiz ki, bu,
Allah üçün asandır.
71. Onlar Allahu qoyub, haqqında heç
bir dəlil nazil edilməyən və üstəlik
özlərinin də bilmədikləri bir şeyə
ibadət edirlər. Zalımlara kömək edən
olmaz.
72. Kafirlərə açıq-aydın ayələrimiz
oxunduqda sən onların üzündə
nifrət görürsən. Onlar az qalırlar
ki, ayələrimizi onlara oxuyanların
üstünə cumsunlar. De: “Sizə bundan

السَّمَاءَ أَنْ تَقَعَ عَلَى الْأَرْضِ إِلَّا بِإِذْنِهِ إِنَّ
اللَّهَ بِالنَّاسِ لَرءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٦٦﴾

وَهُوَ الَّذِي أَحْيَاكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ
يَحْيِيكُمْ إِنَّ الْإِنْسَانَ لَكَفُورٌ ﴿٦٧﴾

لِكُلِّ أُمَّةٍ جَعَلْنَا مَنْشَكًا هُمْ
نَاسِكُونَ فَلَا يُخْزِعُكَ فِي الْأَمْرِ وَأَدْعُ
إِلَى رَبِّكَ إِنَّكَ لَعَلَى هُدًى مُسْتَقِيمٍ ﴿٦٨﴾

وَإِنْ جَادَلُوكَ فَقُلِ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
تَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

اللَّهُ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا
كُنْتُمْ فِيهِ تَخْتَلِفُونَ ﴿٧٠﴾

أَلَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ إِنَّ ذَلِكَ فِي كِتَابٍ إِنَّ
ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٧١﴾

وَيَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ مَا لَمْ يَنْزِلْ بِهِ
سُلْطَانٌ وَمَا لَيْسَ لَهُمْ بِهِ عِلْمٌ وَمَا
لِلظَّالِمِينَ مِنْ نَصِيرٍ ﴿٧٢﴾

وَإِذَا تُتْلَى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ نَعْرِفُ فِي
وُجُوهِ الَّذِينَ كَفَرُوا الْمُنْكَرَ يَكَادُونَ
يَسْطُونَ بِالَّذِينَ يَتْلُونَ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا قُلْ
أَفَأَنْتُمْ بِنَسْرِ مِنْ ذِكْرِ النَّارِ وَعْدَهَا اللَّهُ

daha pisini xəbər verimmi? *Bu, Cəhənnəmdir!* Allah onu kafirlərə vəd etmişdir. Ora nə pis qayıdış yeridir!”

73. Ey insanlar! Sizə bir məsəl çəkilir. Onu dinləyin. Şübhəsiz ki, Allahdan başqa ibadət etdikləriniz bir milçək belə yarada bilməzlər, hətta bunun üçün bir yerə yığışsalar belə. Əgər milçək onlardan bir şey götürüb aparsa, bunu ondan geri ala bilməzlər. İstəyən də aciz qalar, istənilən də!

74. Onlar Allahı lazımınca qiymətləndirmədilər. Şübhəsiz ki, Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir!

75. Allah mələklərdən də elçilər seçir, insanlardan da. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Görəndir!

76. *Allah* onların keçmişini və gələcəyini bilir. Bütün işlər Allaha qayıdır.

77. Ey iman gətirənlər! Ruku edin, səcdəyə qapanın, Rəbbinizə ibadət edərək yaxşı işlər görün ki, bəlkə nəcət tapasınız.

78. Allah yolunda lazımınca cihad edin. O, sizi seçdi və atanız İbrahimin dinində olduğu kimi, bu dində də sizin üçün heç bir çətinlik yaratmadı. Peyğəmbər sizə, siz də insanlara şahid olasınız deyə, Allah həm əvvəl

الَّذِينَ كَفَرُوا وَبَشَّ الْأَمْصِيرُ ﴿٧٣﴾

يَتَأْتِيهَا النَّاسُ ضُرِبَ مَثَلٍ فَاَنْتَسِمِعُوا لَهُ
إِنَّ اللَّهَ يَنْدَعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْ
يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوْ اجْتَمَعُوا لَهُ وَإِنْ
يَسْأَلُهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَا يَسْتَفِيدُوا
مِنْهُ ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ﴿٧٤﴾

مَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ إِنَّ اللَّهَ لَعَزِيزٌ
عَزِيزٌ ﴿٧٥﴾

اللَّهُ يَصْطَلِي مِنَ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا
وَمِنَ النَّاسِ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿٧٦﴾

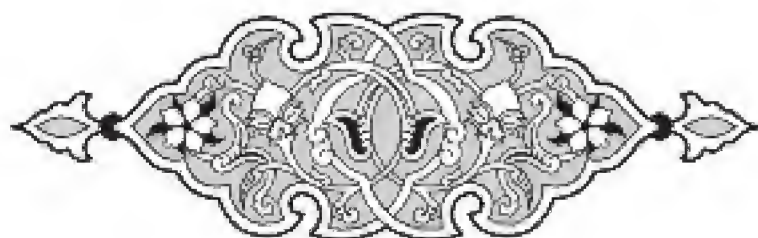
يَعْلَمُ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ
وَالِلَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴿٧٧﴾

يَتْلُوهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَرْكَعُوا وَاسْجُدُوا
وَاعْبُدُوا رَبَّكُمْ وَافْعَلُوا الْخَيْرَ
لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ ﴿٧٨﴾

وَيَحْمَدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ حَمْدِهِ هُوَ
أَخْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي
الْدِّينِ مِنْ حَرَجٍ مِلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ هُوَ
سَمَّيَكُمُ الْمُسْلِمِينَ مِنْ قَبْلُ وَفِي هَذَا

nazil etdiyi kitablarda, həm də bu Kitabda sizi müsəlman adlandırdı. Elə isə namaz qılın, zəkat verin və Allaha möhkəm sarılın. O sizin Himayədarınızdır. O nə gözəl Himayədar, nə gözəl Yardımçıdır!

لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ فَنِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ النَّصِيرُ ﴿٧٨﴾

əl-Muminun
(«Möminlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Möminlər, həqiqətən də, nicat tapmışlar;
2. o kəslər ki, namazlarında mütidirlər,
3. o kəslər ki, sözbazlıqdan qaçurlar,
4. o kəslər ki, zəkat verirlər,
5. o kəslər ki, övrət yerlərini *həmişə* qoruyurlar,
6. zövcələri və sahib olduqları cariyələr istisnadır. Onlar *buna görə heç* qınanmazlar.
7. Bundan artığına can atanlar isə həddi aşanlardır.
8. O *mömin* kəslər ki, əmanətlərini və vədlərini qoruyurlar.
9. O kəslər ki, namazlarını öz vaxtlarında qılırlar.
10. Məhz onlar – varis olanlardır.
11. O kəslər ki, Firdovs cənnətinə varis olacaqlar; onlar orada əbədi qalacaqlar.
12. Həqiqətən, Biz insanı palçıq cövhərindən yaratdıq.
13. Sonra nutfə halında möhkəm yerdə yerləşdirdik.

سُورَةُ الْمُؤْمِنُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١﴾

الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَنْ اللَّغْوِ مُعْرِضُونَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأُفْجَاءِ رُجُومِهِمْ يَخْفَضُونَ ﴿٥﴾

إِلَّا عَلَىٰ أَرْجَائِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ ﴿٦﴾ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ ﴿٧﴾

فَمَن يَتَّبِعِ وَرَاةَ ذَلِكَ فَاتُوبْكَ هُمْ الْعَادُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ لِأَمْتِنَتِهِمْ وَعَهْدِهِمْ رِعُونَ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ ﴿١٠﴾

أُولَٰئِكَ هُمُ الْوَارِثُونَ ﴿١١﴾

الَّذِينَ يَرِثُونَ الْفِرْدَوْسَ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٢﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِن سُلَالَةٍ مِّن طِينٍ ﴿١٣﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاهُ نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَّكِينٍ ﴿١٤﴾

14. Sonra nutfədən laxtalanmış qan yaratdıq; sonra o qandan bir parça ət yaratdıq; sonra o bir parça ətdən sümüklər yaratdıq; sonra da sümükləri ət ilə örtükdük; sonra da onu başqa bir məxluq olaraq xəlq etdik. Yaradanların ən yaxşısı olan Allah ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır!

15. Şübhəsiz ki, bundan sonra siz mütləq öləcəksiniz.

16. Sonra da Qiyamət günü dirildiləcəksiniz.

17. Biz sizin üstünüzdə yeddi göyü yaratdıq. Məxluqatımızdan da xəbərsiz olmamışıq.

18. Biz göydən lazımı qədar su endirib onu yerdə saxladıq. Şübhəsiz ki, Biz onu yox edə də bilərik.

19. Sonra həmin su ilə xurma ağaclarını və üzüm bağlarını sizin üçün yetişdirdik. Sizin üçün orada yediyiniz çoxlu meyvələr vardır.

20. Biz Sina dağında bir ağac bitirdik ki, *barından* yeyənlərə həm yağ, həm də şirə verir.

21. Həqiqətən, ev heyvanlarında da sizin üçün ibrət var. Biz onların bətnində olandan sizlərə içirdirik. Sizin üçün onlarda *başqa* faydalar da var. Üstəlik onlardan yeyirsiniz də.

ثُمَّ خَلَقْنَا النَّطْفَةَ عَلَقَةً فَخَلَقْنَا الْعَلَقَةَ مُضْغَةً فَخَلَقْنَا الْمُضْغَةَ عِظْمًا فَكَسَوْنَا الْعِظْمَ لَحْمًا ثُمَّ أَنشَأْنَاهُ خَلْقًا آخَرَ ۖ فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ ﴿١٤﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ بَعْدَ ذَلِكَ لَمَعْمُورُونَ ﴿١٥﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ تُبْعَثُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعَ طَرَائِقَ وَمَا كُنَّا عَنِ الْخَلْقِ غَافِلِينَ ﴿١٧﴾

وَأَنزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً بِقَدَرٍ فَأَنشَرْنَا بِهَا الْآرْضَ ۖ وَآَنَّا عَلَىٰ ذَهَابٍ بِهِ ۖ لَقَدْ رُؤُونَا ﴿١٨﴾

فَأَنشَأْنَا لَكُمْ بِهِ جَنَّاتٍ مِّن تَحْتِهَا أَنْهَارٌ ۖ لَّكُم فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿١٩﴾

وَشَجَرَةً تَخْرُجُ مِنْ طُورِ سَيْنَاءَ تَنْبُتُ بِالدَّهْنِ وَصَيْغٍ لِّلْأَكْلِ ۖ كَلِمَاتٍ ﴿٢٠﴾

وَإِنَّ لَكُمْ فِي الْأَنْعَامِ لَعِبْرَةً ۚ نُّقِيطُكُمْ مِّمَّانِي يَبْلُغُنَّهَا وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ كَثِيرَةٌ وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٢١﴾

22. Siz həm o heyvanlarla, həm də gəmilər ilə daşıyırsınız.

23. Həqiqətən, Biz Nuhu öz qövmünə elçi göndərdik. O dedi: “Ey qövmüm! Allaha ibadət edin! Sizin Ondən başqa heç bir məbudunuz yoxdur. Məgər qorxmursunuz?”

24. Qövmünün kafir zadəganları dedilər: “O da sizin kimi sadəcə bir insandır. Sizə böyüklük etmək istəyir. Əgər Allah *elçi göndərmək* istəsəydi, mələklər göndərərdi. Biz bunu ulu babalarımızdan eşitməmişik.

25. Bu ancaq cinli bir adamdır. Odur ki, ona münasibətdə bir müddət gözləyin!”

26. O dedi: “Ey Rəbbim! Onların məni yalançı saymasına qarşı mənə kömək et!”

27. Biz ona vəhy etdik: “Gözlərimiz önündə və vəhyimizlə gəmini düzəlt. Əmrimiz gəldiyi və təndir qaynadığı zaman hər canlıdan bir cüt *erkək və dişi*, barəsində söz keçmiş (əleyhinə hökm verilmiş) kəslər istisna olmaqla, öz ailəni gəmiyə mindir. Zalımlar barəsində Mənə müraciət etmə. Çünki onlar *suya* qərq olunacaqlar.

28. Sən yanında olanlarla birlikdə gəmiyə mindiyin zaman de: “Bizi zalım qövmdən xilas edən Allaha həmd olsun!”

وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْفُلَاكِ تُحْمَلُونَ ﴿٢٢﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَقَالَ يَتَقَوَّمُوا عِبَادُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٢٣﴾

فَقَالَ الْمَلَأُو الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَوْمِهِ مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يُرِيدُ أَنْ يَتَفَضَّلَ عَلَيْكُمْ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٢٤﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ بِهِ جِنَّةٌ فَمَا تَصُبُّونَ عَلَيْهِ حَتَّىٰ يَجِيءَ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبِّ اصْصِرْ لِي بِمَا أَكْذَبُونِ ﴿٢٦﴾

فَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ أَنْ اصْنَعْ الْفُلَ فَإِذَا يَأْتِيَتُكَ وَوَحَيْنَا فَإِذَا جَاءَ أَمْرًا وَفَارَ التُّنُورُ فَانْسَلِكْ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ مِثْلٍ بَيْنَ وَبَيْنَ وَأَهْلِكَ إِلَّا مَنْ سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ مِنْهُمْ وَلَا تَخْطُبْنِي فِي الَّذِينَ ظَلَمُوا إِنَّهُمْ مُّعَذَّرُونَ ﴿٢٧﴾

فَإِذَا أَمْسَوْتَ أَنْتَ وَمَنْ مَعَكَ عَلَى الْفُلِ فَقُلْ الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي جَعَلَنَا مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٨﴾

29. *Həmçinin* de: “Ey Rəbbim! Məni mübarək bir yerə çıxart. Sən yer verənlərin ən yaxşısısan!”
30. Şübhəsiz ki, bunda ibrətlər vardır. Həqiqətən, Biz *qullarımızı beləcə* sınağa çəkirik.
31. Onlardan sonra isə başqa bir nəsil yaratdıq.
32. Onlara da özlərindən bir elçi göndərdik. O dedi: “Allaha ibadət edin! Sizin ondan başqa heç bir məbudunuz yoxdur. Məgər qorxmursunuz?”
33. Qövmünün kafir olan, Axirətə qovuşacaqlarını yalan hesab edən və dünya həyatında firavanlıq nəşib etdiyimiz zadəganları dedilər: “O sizin kimi sadəcə bir insandır. Yediğinizdən o da yeyir, içdiyinizdən o da içir.
34. Əgər siz özünüz kimi adi bir insana itaət etsəniz, mütləq ziyana uğrayarsınız.
35. O sizə ölüb torpağa və sür-sümüyə çevrildikdən sonra *dirildilib yenidən* çıxarılacağınızı vəd edir?”
36. Sizə vəd olunan şey *həqiqətdən* çox uzaqdır, çox uzaq!
37. Dünya həyatınızdan başqa heç bir həyat yoxdur; ölüb dirilirik (birimiz ölür, digərimiz anadan olur) və biz dirilməyəcəyik.

وَقُلْ رَبِّ ارْزُقْنِي مَرْغَلًا مُّبَارَكًا وَأَنْتَ خَيْرُ الْمَرْزُقِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ وَإِنَّ كَذَّابِينَ ﴿٣٠﴾

ثُمَّ أَنشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ ﴿٣١﴾

فَأَرْسَلْنَا فِيهِمْ رَسُولًا مِنْهُمْ أَنْ اقْبِلُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٣٢﴾

وَقَالَ الْمَلَائِكَةُ لِمَنْ فِي قَوْمِهِ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا وَالْآخِرَةُ وَأُتْرَقْنَاهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُكُمْ يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ ﴿٣٣﴾

وَلَيْنِ أَفْطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا الْحَاسِرُونَ ﴿٣٤﴾

أَيَعِدْكُمْ أَنْكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْكُمْ تُخْرَجُونَ ﴿٣٥﴾

* هَيْهَاتَ هَيْهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ ﴿٣٦﴾

إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُودِينَ ﴿٣٧﴾

38. Bu, ancaq Allaha iftira yaxan bir adamdır. Biz ona inanan deyilik”.
39. O dedi: “Ey Rəbbim! Onların məni yalançı saymasına qarşı mənə kömək et!”
40. Allah dedi: “Onlar tezliklə peşman olacaqlar!”
41. Onları qaçılması mümkün olmayan qorxunc bir səs yaxaladı. Biz onları daşqının apardığı çör-çöpə döndərdik. Məhv olsun zalım adamlar!
42. Onlardan sonra başqa-başqa nəsillər yaratdıq.
43. Heç bir ümmət öz əcəlini nə qabaqlaya bilər, nə də yubandırar.
44. Sonra bir-birinin ardınca elçilərimizi göndərdik. Hər dəfə hər hansı bir ümmətə peyğəmbər gəldikdə, onlar onu yalançı saydılar. Biz də onları bir-birinin ardınca *məhv edib* əfsanələrə çevirdik. Məhv olsun iman gətirməyən adamlar!
45. Sonra Musanı və qardaşı Harunu ayələrimizlə və açıq-aydın bir dəlillə göndərdik –
46. Fironun və onun oyanlarının yanına. Onlar isə təkəbbürlük göstərdilər. Çünki onlar özlərini yüksək tutan adamlar idilər.

إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ ﴿٣٨﴾

قَالَ رَبِّ اُنْصُرْنِي بِمَا كَذَّبُونِ ﴿٣٩﴾

قَالَ عَمَّا قَلِيلٍ لِّیُصِیْحُنَّ فِیْهِمْ ﴿٤٠﴾

فَاَخَذْنَهُمُ الصَّيْحَةُ بِالْحَقِّ فَجَعَلْنَاهُمْ غُرَابًا مَبْعُوثًا فِی الْقُورِ الْفٰلِیْلِیْنَ ﴿٤١﴾

ثُمَّ اَنۡشَاۡنَا مِنْۢ بَعْدِهِمْ قُرُوۡنًاۤ اٰخَرِیْنَ ﴿٤٢﴾

مَا تَسْبِقُ مِنْۢ اُمَّةٍۭ اٰجَلُهَا وَمَا یَسْتَفْخِرُوۡنَ ﴿٤٣﴾

ثُمَّ اَرْسَلْنَا رُسُلَنَا تَتْرًاۤ اٰتٰۤیَ كُلِّ مَآجَاۃٍۭ اُمَّةٌ رَّسُوْلُهَا كَذَّبُوْهُ فَاتَّبَعْنَاۤ اِبۡعَظَهُمۡ بَعۡضُهُمْ بِبَعۡضٍۭ اَوۡ جَعَلْنَاهُمْ اَحَادِیثَ فَبَعَثَ الْقَوْمُ لَا یُؤْمِنُوۡنَ ﴿٤٤﴾

ثُمَّ اَرْسَلْنَا مُوْسٰی وَاَخَاهُ هٰرُوۡنَ بِآیٰتِنَاۤ اَوۡسَطٰیۡنَ ﴿٤٥﴾

اِلٰی فِرْعَوۡنَ وَمَلَآِئِمِّهٖ فَاسْتَكْبَرُوۡۤا وَكَانُوۡا قَوْمًا عٰلِیِّیۡنَ ﴿٤٦﴾

47. Onlar dedilər: “Bunların tayfası bizə kölə olduğu halda, biz özümüz kimi iki adama inanacağıq?”

فَقَالُوا أَتُؤْمِنُ لِبَشَرَيْنِ مِثْلِكَ وَلِقَوْمَهُمَا إِنَّا عِندُكَ

48. Beləliklə, onları yalançı saydılar və həlak edilənlərdən oldular.

مَكَذِبُهُمَا فَكَانُوا مِنَ الْمُهْلَكِينَ ﴿١٥﴾

49. Biz Musaya Kitab verdik ki, bəlkə onlar doğru yola yönəlsinlər!

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿١٦﴾

50. Biz Məryəm oğlunu və onun anasını bir möcüzə etdik. Onları əlverişli bir yerdə, çeşmə axan bir təpədə yerləşdirdik.

وَجَعَلْنَا ابْنَ مَرْيَمَ وَأُمَّهُ آيَةً وَآوَيْنَاهُمَا إِلَى رَبْوَةٍ ذَاتِ قَرَارٍ وَمَعِينٍ ﴿١٧﴾

51. Ey elçilər! Halal nemətlərdən yeyin və yaxşı işlər görün! Mən, həqiqətən, sizin nə etdiklərinizi bilirəm!

يَا أَيُّهَا الرُّسُلُ كُلُوا مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَاعْمَلُوا صَالِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿١٨﴾

52. Həqiqətən, bu, vahid bir din olaraq sizin dininizdir. Mən də sizin Rəbbinizəm. Elə isə Məndən qorxun.

وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿١٩﴾

53. Lakin ümmətlər öz dinini aralarında parçalayıb firqələrə bölündülər. Hər firqə özündə olana sevinir.

فَلْيَقْطَعُوا أَمْرَهُمْ بَيْنَهُمْ زُبُرًا كُلُّ حِزْبٍ بِمَا لَدَيْهِمْ فَرِحُونَ ﴿٢٠﴾

54. Sən onları bir müddət öz cəhaləti içində burax!

فَذَرْهُمْ فِي غَمْرَتِهِمْ حَتَّى حِينٍ ﴿٢١﴾

55. Yoxsa *günahkarlar* elə hesab edirlər ki, onlara var-dövlət və övlad verməklə

أَتَحْسِبُونَ أَنَّمَا نُمِدُّهُم بِهِ مِنْ مَالٍ وَنَبِينٍ ﴿٢٢﴾

56. onlara yaxşılıq etməyə tələsirik? Xeyr, onlar *bu işin* fərqinə varmırlar.

سَاءَ لَهُمْ فِي الْخَبَرِ بَلْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٣﴾

57. Həqiqətən, Rəbbinin qorxusundan əsim-əsim əsənlər,

إِنَّ الَّذِينَ هُمْ مِنْ خَشْيَةِ رَبِّهِمْ مُشْفَعُونَ ﴿٢٤﴾

58. Rəbbinin ayələrinə iman gətirənlər,
59. Rəbbinə şəriklə qoşmayanlar,
60. Rəbbinə qayıdacaqlar deyə yerinə yetirməli olduqlarını qəlbləri qorxa-qorxa yerinə yetirənlər –
61. Məhz onlar yaxşı işlər görməyə tələsər və bu işlərdə öndə gedərlər.
62. Biz hər kəsi yalnız qüvvəsi çatdığı qədər yükləyirik. Yanımızda haqqı deyən bir Kitab vardır. Onlara zülm olunmaz.
63. Lakin onların qəlbi bundan xəbərsizdir. Onların bundan başqa gördükləri başqa *pis* işləri də vardır.
64. Nəhayət, onların cah-calal içində yaşayanlarını əzabla yaxaladığımız zaman fəryad qoparırlar.
65. *Onlara deyiləcək:* “Bu gün fəryad qoparmayın! Qətiyyən, Biz sizə heç bir köməklik göstərməyəcəyik!”
66. Ayələrim sizə oxunurdu, siz isə arxa çevirirdiniz.
67. Həm də *Kəbə ilə* təkəbbürlük edir, gecələr toplanıb yaramaz sözlər danışırıdınız.
68. Məgər *kafir*lər bu Söz haqqında düşünmürlərmi? Yaxud onlara ulu babalarına gəlməyən bir şey gəldi?

وَالَّذِينَ هُمْ بِآيَاتِ رَبِّهِمْ يَوَدُّونَ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ هُمْ بِرَبِّهِمْ لَا يُشْرِكُونَ ﴿٥٩﴾

وَالَّذِينَ يُؤْتُونَ مَاءً آفًا وَفُلُوهُمْ وَجِلَةٌ أَنَّهُمْ إِلَىٰ رَبِّهِمْ رَاجِعُونَ ﴿٦٠﴾

أُولَٰئِكَ يَكْسِرُ عَنْهُمْ فِي السَّعْيِ وَهُمْ لَهَا سَابِقُونَ ﴿٦١﴾

وَلَا تَكِلُفُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا وَالَّذِينَ كُنْتَ بِطَلْقِ الْحَقِّ وَهُمْ لَا يَضِلُّونَ ﴿٦٢﴾

بَلْ قُلُوبُهُمْ فِي غَمَرٍ مِّنْ هَذَا وَلَهُمْ أَعْمَالٌ مِّنْ دُونِ ذَٰلِكَ هُمْ لَهَا عَامِلُونَ ﴿٦٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا أَخَذْنَا مُتْرَفِيهِم بِالْعَذَابِ إِذَا هُمْ يَجْفَرُونَ ﴿٦٤﴾

لَا تَجْعَلُوا الْيَوْمَ لَكُم مِّنَا أَتَصْرُونَ ﴿٦٥﴾

فَذَكَاتُ الْعِثْرِ عَلَىٰ عُنُقِكُمْ فَاكْسِرْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَانكَبْصُوتَ ﴿٦٦﴾

مُسْتَكْبِرِينَ بِهِ سَامِرًا تَهْتَفُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَلَمْ يَدَّبَّرُوا الْقَوْلَ أَمْ جَاءَهُمْ مَا لَمْ يَأْتِ آبَاءَهُمْ مِّنْ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

69. Yoxsa onlar özlərinə göndərilmiş
Elçini tanımayıb buna görə də onu
inkar edirlər?

70. Yaxud: “O cinlidir?” – deyirlər. Xeyr,
o elçi onlara haqqı gətirmişdir. Lakin
onların çoxu haqqı xoşlamır.

71. Əgər haqq onların nəfslərinin
istəklərinə tabe olsaydı, göylər, yer
və onlarda olanlar fəsada uğrayardı.
Doğrusu, Biz onlara Zikr (Quran)
gətirdik, onlar isə özlərinə verilən
Zikrdən üz döndərirlər.

72. Yoxsa sən onlardan bir mükafat
istəyirsən? Rəbbinin mükafatı daha
xeyirlidir. O, ruzi verənlərin ən
yaxşısıdır!

73. Sən, həqiqətən də, onları doğru yola
çağırırsan.

74. Axirətə inanmayanlar
isə doğru yoldan
çıxırlar.

75. Əgər Biz onlara rəhm edib
düşdükləri bəladan xilas etsək, onlar
yənə öz azğınlıqları içində sərgərdan
gəzəcəklər.

76. Biz onları əzabla yaxaladıq, onlar
yənə öz Rəbbinə boyun əymədilər,
Ona yalvarıb-yaxarmadılar.

77. Nəhayət, şiddətli əzab qapısını
onların üzünə açdığımız zaman
dərhal ümitsizliyə qapıldılar.

أَمْ يَكْفُرُونَ بِرُسُلِهِمْ فَهُمْ لَكُمُ الْمَكْرُورُونَ ﴿٦٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ بِهِ جِنَّةٌ بَلْ جِنَّةٌ هُمْ بِأَلْحَقٍ
وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٧٠﴾

وَلَوْ اتَّبَعَ أَلْحَقُ أَهْوَاءَهُمْ لَفَسَدَتِ السَّمَاوَاتُ
وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ بَلْ أَتَيْنَاهُمْ بِذِكْرِهِمْ
فَهُمْ عَنْ ذِكْرِهِمْ مُعْرِضُونَ ﴿٧١﴾

أَمْ تَسْأَلُهُمْ خَرْجًا فَقَرْجَاهُ رَبُّكَ خَيْرٌ وَأَوْفَى
أَلْوَنًا ﴿٧٢﴾

وَأَنَّكَ أَتَذَعُوهُمْ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٧٣﴾

وَأَنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ عَنِ
الصِّرَاطِ لَنَسَكُوتُونَ ﴿٧٤﴾

﴿ ٧٥ ﴾ وَلَوْ رَحَّمْنَاهُمْ وَكَشَفْنَا مَا بِهِمْ مِنْ ضُرٍّ
لَلْجَوَانِ طُعْنٌ بَعْضُهُمْ بَعْضُهُمْ ﴿٧٥﴾

وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ بِالْأَعْدَابِ فَمَا أَسْتَكَانُوا
لِرَبِّهِمْ وَمَا يَتَضَرَّعُونَ ﴿٧٦﴾

حَتَّىٰ إِذَا فَتَحْنَا عَلَيْهِم بَابًا ذَا عَذَابٍ شَدِيدٍ
إِذَا هُمْ فِيهِ مُبَسِّئُونَ ﴿٧٧﴾

78. Sizin üçün qulaq, göz və ürəklər yaradan Odur. Siz çox az şükür edirsiniz.
79. Sizi yer üzündə yerləşdirən Odur. Siz Onun hüzuruna toplanılacaqsınız.
80. Dirildən də, öldürən də Odur. Gecə ilə gündüzün bir-birini əvəz etməsi Ona aiddir. Məgər *bunu* anlamırsınız?
81. Xeyr, onlar da əvvəlki ümmətlərin dedikləri kimi dedilər.
82. Onlar dedilər: “Məgər biz ölüb torpaq və sür-sümük olduqdan sonra dirildiləcəyik?”
83. Bu *dirilmə* həm bizə, həm də əvvəllər atalarımıza vəd olunmuşdu. Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyil.
84. De: “Əgər bilirsinizsə, *deyin* *görüm* yer və onun üstündə olanlar kimindir?”
85. Onlar: “Allahındır!” – deyəcəklər. De: “Bəs düşünüb ibrət almırsınız?”
86. De: “Yeddi göyün Rəbbi və əzəmətli Ərşin Rəbbi kimdir?”
87. Onlar: “Allahdır!” – deyəcəklər. De: “Bəs qorxmursunuz?”
88. De: “Əgər bilirsinizsə, *deyin* *görüm* hər şeyin hökmü əlində olan, himayə edən, Özünün isə himayəyə ehtiyacı olmayan kimdir?”

وَهُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمُ السَّمْعَ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ
قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٧٨﴾

وَهُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمُ فِي الْأَرْضِ قَدْ إِلَيْهِ
تُخْشَرُونَ ﴿٧٩﴾

وَهُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ وَلَهُ اخْتِلَافُ اللَّيْلِ
وَالنَّهَارِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٨٠﴾

بَلْ قَالُوا مِثْلَ مَا قَالَ الْأَوَّلُونَ ﴿٨١﴾

قَالُوا أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظَامًا أَإِنَّا
لَمَبْعُوثُونَ ﴿٨٢﴾

لَقَدْ وَعَدْنَا لَكُم بِهَذَا وَإِنَّا لَآتُونَكَ الْبُشْرَى
إِن هَذَا إِلَّا آيَاتُنَا لِقَوْمٍ أُولِي بُرْهَانٍ ﴿٨٣﴾

قُلْ لِمَنِ الْأَرْضُ وَمَنْ فِيهَا إِن كُنتُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٨٤﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٨٥﴾

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَوَاتِ السَّبْعِ وَرَبُّ الْعَرْشِ
الْعَظِيمِ ﴿٨٦﴾

سَيَقُولُونَ لِلَّهِ قُلْ أَفَلَا تَتَّقُونَ ﴿٨٧﴾

قُلْ مَنْ يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ فَنَعْبُدْهُ فَسَبَّحُوا
حَمْدَهُ وَلَا يَجُازِعُهُ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٨٨﴾

89. Onlar: “Allahdır!” – deyəcəklər. De:
“Bəs necə olur ki, aldanırsınız?”

90. Xeyr, Biz onlara haqqı gətirdik.
Onlar isə yalançıdırlar!

91. Allah Özünə heç bir övlad
götürməmişdir. Onunla yanaşı *ibadətə*
layiq olan heç bir məbud yoxdur.
Əks təqdirdə hər bir məbud öz
yaratdıqlarını özü idarə etmək istəyər
və onların bir qismi digərinə üstün
gəlməyə can atardı. Allah onların *Ona*
aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır.

92. O, qeybi və aşkarı Biləndir. *Allah*
müşriklərin Ona qoşduqları
şəriklərdən çox ucadır.

93. De: “Ey Rəbbim! Əgər onlara vəd
olunam mənə göstərəcəksənsə;

94. məni zalım adamların içində qoyma,
ey Rəbbim!”

95. Sözsüz ki, Biz onlara vəd etdiyimizi
sənə göstərməyə qadirik.

96. Sən pisliyi yaxşıluqla dəf et. Biz
onların aid etdikləri sifətləri daha
yaxşı bilirik.

97. De: “Ey Rəbbim! Şeytanların
vəsvəsələrindən Sənə sığınırım!

98. Onların mənə yaxınlaşmalarından
Sənə sığınırım, ey Rəbbim!”

99. Nəhayət, onlardan birinə ölüm
gəldiyi zaman deyər: “Ey Rəbbim!
Məni geri qaytar.

سَيَقُولُونَ لَوْ قُلْنَا نَسْحَرُونَ ﴿٨٩﴾

بَلْ آتَيْنَاهُم بِالْحَقِّ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٩٠﴾

مَا آخَذَ اللَّهُ مِنْ وَلَدٍ وَمَا كَانَ مَعَهُ مِنْ
إِلَهٍ إِذَا لَدَّهَبَ كُلُّ إِلَهٍ بِمَا خَلَقَ وَلَعَلَّ
بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ سُبْحَنَ اللَّهُ عَمَّا
يَصِفُونَ ﴿٩١﴾

عَلِيمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ فَتَعَالَى عَمَّا
يُشْرِكُونَ ﴿٩٢﴾

قُلْ رَبِّ إِمَّا تُبْرِئُنِي مَآبُوعَدُونَ ﴿٩٣﴾

رَبِّ فَلَا تَجْعَلْنِي فِي الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٩٤﴾

وَأَنَا عَلَى أَنْ تُبْرِكَ مَا وَعَدْتَهُمْ لَقَدْ رَوْنُ ﴿٩٥﴾

أَذَقَ بِالَّذِي هِيَ أَحْسَنُ السَّيِّئَةِ نَحْنُ أَعْلَمُ
بِمَا يَصِفُونَ ﴿٩٦﴾

وَقُلْ رَبِّ أَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ ﴿٩٧﴾

وَأَعُوذُ بِكَ رَبِّ أَنْ يَحْضُرُونِ ﴿٩٨﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ
ارْجِعُونِ ﴿٩٩﴾

100. Bəlkə, tərk etdiyim yaxşı əməlləri *indi* edəm". Xeyr! Onun bu dedikləri ancaq *boş* bir sözdür. Onların arxasında diriləcəkləri günə qədər bərzəx *həyatı* vardır.

101. Sur üfürüləcəyi gün onların aralarında qohumluq əlaqəsi olmayacaq və onlar bir-birindən hal-əhval tutmayacaqlar.

102. *O gün* məhz tərəziləri ağır gələnler nicat tapacaqlar.

103. Tərəziləri yüngül gələnlər isə özlərini ziyana uğradanlardır. *Onlar* Cəhənnəmdə əbədi qalacaqlar.

104. Od onların üzünü yandıracaq və onlar orada qıc olmuş vəziyyətdə qalacaqlar.

105. Məgər Mənim ayələrim sizə oxunmurdumu, siz də onları yalan hesab etmirdinizmi?

106. Onlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Bədbəxtliyimiz bizə üstün gəldi və biz doğru yoldan azan bir camaat olduq.

107. Ey Rəbbimiz! Bizi oradan çıxart! Əgər bir də *günah işlərə* qayıtsaq, həqiqətən də, zalım olarıq".

108. *Allah* buyuracaq: "Orada alçalmış vəziyyətdə qalın və Mənə heç nə deməyin!

لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٠٠﴾

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنْسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ ﴿١٠١﴾

فَمَنْ تَقَاتَلَ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾

وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾

تَلْفَحُ وُجُوهُهُمْ أَلْسَانُهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾

أَلَمْ تَكُنْ، إِنِّي تُتْلَىٰ عَلَيْكُمْ فَكُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٠٥﴾

قَالُوا رَبَّنَا غَلَبَتْ عَلَيْنَا شِقْوَتُنَا وَكُنَّا قَوْمًا ضَالِّينَ ﴿١٠٦﴾

رَبَّنَا أَخْرِجْنَا مِنْهَا فَإِنْ عُدْنَا فَإِنَّا ظَالِمُونَ ﴿١٠٧﴾

قَالَ اخْسَعُوا لَهَا وَلَا تَكْمُلُونَ ﴿١٠٨﴾

109. Həqiqətən, qullarımdan bir zümrə var idi ki, onlar: “Ey Rəbbimiz! Biz iman gətirdik. Bizi bağışla, bizə rəhm et! Sən rəhm edənlərin ən yaxşısısan!” – deyirdilər.

110. Siz isə onları məsxərəyə qoyurdunuz. Sonda bu məsxərə Məni yada salmağı belə sizə unutdurdu. Siz onlara gülürdünüz.

111. Bu gün Mən səbir etdiklərinə görə onları mükafatlandırdım. Şübhəsiz ki, uğur qazananlar da onlardır!”

112. Allah kafirlərdən: “Yer üzündə neçə il qaldınız?” – deyə soruşacaq.

113. Onlar: “Bir gün yaxud bir gündən də az qaldıq. Sən günləri sayanlardan soruş” – deyəcəklər.

114. Allah deyəcək: “Siz orada çox az qaldınız. Kaş bunu biləydiniz!

115. Yoxsa elə hesab edirdiniz ki, sizi əbəş yerə yaratmışıq və siz heç vaxt Bizə qaytarılmayacaqsınız?”

116. Haqq Hökmdar Allah hər şeydən ucadır! Ondan başqa ibadətə layiq olan heç bir məbud yoxdur. O, şanlı Ərşin Rəbbidir.

117. Kim Allahla yanaşı, haqqında özünün heç bir dəlili olmadığı başqa bir məbuda ibadət edərsə, onun cəzasını Rəbbi Özü

إِنَّهُمْ كَانُوا فَرِيقًا مِّنْ عِبَادِي يَقُولُونَ رَبَّنَا آمَنَّا فَاغْفِرْ لَنَا وَارْحَمْنَا وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّاحِمِينَ ﴿١٠٩﴾

فَاتَّخَذْتُمُوهُمْ سِخْرِيًا حَتَّىٰ أَنْصُرَكُم بِذِكْرِي وَكُنْتُمْ مِّنْهُمْ نَضْحَكُونَ ﴿١١٠﴾

إِنِّي جَزَيْتُهُمُ الْيَوْمَ بِمَا صَبَرُوا إِنَّهُمْ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١١١﴾

قُلْ كَفَىٰ لَكُمْ إِشْرَافِي الْأَرْضِ عِدَّةَ سِنِينَ ﴿١١٢﴾

قَالُوا الْيَوْمَ نَوْمًا أَوْ بَعْضَ نَوْمِ الْعَادِينَ ﴿١١٣﴾

قُلْ إِنْ لَّيْسَ إِلَّا قَلِيلًا لَّوْ أَنْتُمْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١٤﴾

أَوْ حَسِبْتُمْ أَنْمَّا خَلَقْنَاكُمْ عَشًا وَآلَكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ ﴿١١٥﴾

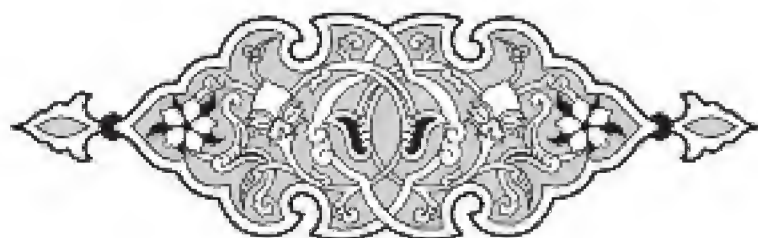
فَتَعَالَى اللَّهُ الْمَلِكُ الْحَقُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْكَرِيمِ ﴿١١٦﴾

وَمَن يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِن تَحَايَسْتُمُ يُعَذِّبُهُ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ ﴿١١٧﴾

verəcəkdir. Şübhəsiz ki, kafirlər
nicat tapmazlar!

118. De: “Ey Rəbbim, bağışla və
rəhm et! Sən rəhm edənlərin ən
yaxşısısan!”

وَقُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ وَأَنْتَ خَيْرُ الرَّحِيمِينَ ﴿١١٨﴾

ən-Nur
(«Nur») surəsi

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. *Bu*, Bizim nazil edib *sizə* vacib buyurduğumuz bir surədir. Biz onda açıq-aydın ayələr nazil etdik ki, bəlkə, düşünüb ibrət alasınız.
2. Zinakar qadının və zinakar kişinin hər birinə yüz çubuq vurun. Əgər Allaha və axirət gününə inanırsınızsa, Allahın dininə görə onlara yazığınız gəlməsin. Qoy möminlərdən bir dəstə onların əzabına şahid olsun.
3. Zinakar kişi ancaq zinakar və ya müşrik bir qadınla evlənə bilər. Zinakar qadın da yalnız zinakar və ya müşrik bir kişiylə ələ gedə bilər. Möminlərə isə bu, haram edilmişdir.
4. İsmətli qadınları *zinada* günahlandırıb, sonra dörd şahid gətirməyən kəslərə səksən çubuq vurun və onların şahidliyini heç vaxt qəbul etməyin. Onlar əsl fasiqlərdir.
5. Bundan sonra tövbə edib özlərini islah edənlərdən başqa. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
6. Arvadlarını *zinada* günahlandırıb özlərindən başqa şahidləri olmayanların hər birinin şahidliyi, özünün doğru danışanlardan olmasına dair dörd dəfə Allahı şahid tutması,

سُورَةُ النُّورِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سُورَةٌ أَنْزَلْنَاهَا وَفَرَضْنَاهَا وَأَنْزَلْنَاهَا فِيهَا آيَاتٍ بَيِّنَاتٍ لَّعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿١﴾

الزَّانِيَةُ وَالزَّانِي فَاجْلِدُوا كُلَّ وَاحِدٍ مِّنْهُمَا مِائَةً جَلْدَةً وَلَا تَأْخُذْكُمْ بِهِمَا رَأْفَةٌ فِي دِينِ اللَّهِ إِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَلَشَهِيدٌ عَدَاهُمَا طَائِفَةٌ مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الزَّانِي لَا يَنْكِحُ إِلَّا الزَّانِيَةَ أَوْ مُشْرِكَةً وَالزَّانِيَةُ لَا يَنْكِحُهَا إِلَّا زَانٍ أَوْ مُشْرِكٌ وَحُرْمَةُ ذَلِكَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ فَرَأَيْنَهُنَّ أَتَوْنَ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَلْبِسْهُنَّ فَاحْجِدُوا وَهُنَّ قُلُوبُهُنَّ جَلَدٌ وَلَا تَقْبَلُوا لَهُنَّ شَهَادَةً أَبَدًا وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٤﴾

إِلَّا الَّذِينَ تَابُوا مِن بَعْدِ ذَلِكَ وَأَصْلَحُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ يَزْمُونَ أَرْوَاحَهُمْ وَلَمْ يَكُن لَّهُمْ شَهَادَةٌ إِلَّا أَنفُسُهُمْ فَشَهَادَةُ أَسْفَهٍ أَنَّهُمْ شَهِدَتْ بِاللَّهِ إِنَّهُمْ لَمِنَ الضَّالِّينَ ﴿٦﴾

7. beşinci dəfə isə: “Əgər yalan danışarlarsa, Allah ona lənət eləsin!” – *deməsidir*.
8. Qadının da ərinin yalan danışarlardan olduğuna dair dörd dəfə Allahı şahid tutması cəzanı ondan dəf edər.
9. Beşinci dəfə: “Əgər *ər* doğru danışarlarsa, Allah o qadına lənət eləsin!” – *deməlidir*.
10. Əgər Allahın siza lütfü və mərhəməti olmasaydı, Allah tövbələri qəbul edən və Müdrik olmasaydı, *yalan danışanlar Allahın lənətinə gələrdilər*.
11. Şübhəsiz ki, *Aişə barəsində* yalan xəbər gətirənlər özünüzdən olan bir dəstədir. Onu özünüz üçün pis bir şey hesab etməyin. Əksinə, bu sizin üçün xeyirlidir. O dəstədən olan hər bir şəxsin qazandığı günahın cəzası vardır. İçərilərindən günahın böyüyünü öz üstünə götürəni isə (Abdulla bin Ubey bin Səlu) böyük bir əzab gözləyir.
12. Nə üçün siz bunu eşitdiyiniz zaman mömin kişilər və qadınlar bir-biriləri haqda yaxşı fikirdə olub: “Bu, açıq-aydın bir böhtandır!” – demədilər?
13. Nəyə görə onlar buna dair dörd şahid gətirmədilər? Madam ki, şahid gətirmədilər, deməli, onlar Allah yanında əsl yalançıdırlar.

وَالْحَمْدُ أَنْ لَعَنَ اللَّهُ عَلَيْهِ إِنْ كَانَ مِنَ
الْكَاذِبِينَ ﴿٧﴾

وَيَذَرُ وَأَعْتَهَا الْعَذَابُ أَنْ تَشْهَدَ أَثَرُ شَهَدَاتٍ
بِاللَّهِ إِنَّهُ لَمِنَ الْكَاذِبِينَ ﴿٨﴾

وَالْحَمْدُ أَنْ عَصَبَ اللَّهُ عَلَيْهَا إِنْ كَانَ مِنَ
الضَّالِّينَ ﴿٩﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ اللَّهَ
قَوَّامٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ جَاءُوا بِالِإِفْكِ عُصْبَةٌ مِمَّنْ لَا
تَحْسَبُوهُ شَرًّا لَّكُم بَلْ هُوَ خَبَرٌ لِّكُم لِكُلِّ
أَعْرَضٍ مِّنْهُمْ مَا أَكْثَبَ مِنَ الْإِفْرِ وَالَّذِي قَوْلُكَ
كِبْرُهُ مِنْهُمْ لَهُ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١١﴾

لَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ ظَنَّ الْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ
بِأَنفُسِهِمْ خَبَرًا وَقَالُوا هَذَا إِفْكٌ مُّبِينٌ ﴿١٢﴾

لَوْلَا جَاءَ عَلَيْهِ بِأَرْبَعَةِ شُهَدَاءَ فَإِذْ لَمْ يَأْتُوا
بِالشُّهَدَاءِ فَأُولَئِكَ عِنْدَ اللَّهِ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٣﴾

14. Əgər Allahın dünyada və axirətdə sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, dedi-qodularınıza görə sizə böyük bir əzab toxunardı.
15. O zaman siz bunu dilinizə gətirir, bilmədiyiniz sözü danışır və onu əhəmiyyətsiz bir şey hesab edirdiniz. Halbuki bu, Allah yanında çox böyük günahdır.
16. Nə üçün siz onu eşitdiyiniz zaman: “Bizə bunu danışmaq yaraşmaz. *Ey Allah!* Sən pak və müqəddəssən! Bu, çox böyük bir böhtandır!” – demədiniz?
17. Əgər möminsinizsə, *bilin ki*, Allah sizə bir daha buna bənzər şeyləri təkrarən etməməyinizi nəsihət edir.
18. Allah Öz ayələrini sizə belə izah edir. Allah Biləndir, Müdrikdir.
19. Möminlər barəsində iyrənc şayiələrin yayılmasını istəyənlər üçün dünyada və axirətdə acılı-ağrılı bir əzab vardır. Allah bilir, siz isə bilmirsiniz.
20. Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, Allah Şəfqətli və Rəhmli olmasaydı, *yaydığımız şayiələrə görə sizi məhv edərdi*.
21. Ey iman gətirənlər! Şeytanın izi ilə getməyin. Kim şeytanın izi ilə getsə, *bilsin ki*, o şeytan iyrənc və yaramaz işlər görməyi əmr edir. Əgər Allahın sizə lütfü və mərhəməti olmasaydı, sizdən heç kəs heç vaxt təmizə

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ لَمَسَّكُمْ فِي مَا أَفَضْتُمْ فِيهِ عَذَابٌ
عَظِيمٌ ﴿١٤﴾

إِذْ تَقُولُ: يَا أَيْسَرَ عَلَيْكُمْ تَقُولُونَ يَا أَفْوَهِكُمْ مَا
لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ وَتُحْسِبُونَهُ هَيِّنًا وَهُوَ عِنْدَ
اللَّهِ عَظِيمٌ ﴿١٥﴾

وَلَوْلَا إِذْ سَمِعْتُمُوهُ فَذَرْتُمْ مَا كُنْتُمْ لَنَا
بِشَاكِرِينَ ﴿١٦﴾ سُبْحَانَكَ هَذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ ﴿١٧﴾

يَعِظُكُمُ اللَّهُ أَنْ تَعُولُوا وَالْعِشْرَةُ أَتْبَاءُ بَاطِلٍ
مُؤْمِنِينَ ﴿١٨﴾

وَيَذَرُ اللَّهُ لَكُمْ الْآيَاتِ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
حَكِيمٌ ﴿١٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُحِبُّونَ أَنْ تَشِيعَ الْفَاحِشَةُ فِي الَّذِينَ
ءَامَنُوا لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ
وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٢٠﴾

وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ وَأَنَّ
اللَّهَ رءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٢١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّبِعُوا خُطُوَاتِ
الشَّيْطَانِ وَمَنْ يَتَّبِعْ خُطُوَاتِ الشَّيْطَانِ فَإِنَّهُ
يَأْمُرُ بِالْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَوْلَا فَضْلُ اللَّهِ
عَلَيْكُمْ وَرَحْمَتُهُ مَا زَكَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ أَبَدًا

çıxmazdı. Lakin Allah istədiyini təmizə çıxardır. Allah Eşidəndir, Biləndir.

22. Qoy aranızda olan fəzilət və sərvət sahibləri qohumlara, miskinlərə və Allah yolunda hicrət edənlərə *heç bir şey verməyəcəklərinə* and içməsinlər. Qoy əfv edib bağışlasınlar. Məgər siz Allahın sizi bağışlamasını istəmirsinizmi? Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

23. *Murdar əməldən xəbəri olmayan* ismətli mömin qadınları *zinada* günahlandıranlar dünyada və axirətdə lənətə düçar olarlar. Onları böyük bir əzab gözləyir –

24. o gün ki, dilləri, əlləri və ayaqları etdikləri əməllər barəsində onların əleyhinə şəhadət verəcəkdir.

25. O gün Allah onlara özlərinə layiq cəzanı tam verəcək və onlar Allahın Aydın Haqq olduğunu biləcəklər.

26. Murdar qadınlar murdar kişilərə, murdar kişiler isə murdar qadınlara, eləcə də təmiz qadınlar təmiz kişilərə, təmiz kişiler də təmiz qadınlara layiqdirlər. Bunlar iftiraçıların söylədiklərindən uzaqdırlar. Onları bağışlanma və bolluca ruzi gözləyir.

27. Ey iman gətirənlər! Özgə evlərə icazə almadan və onların sakinlərinə salam vermədən girməyin. Bu sizin

وَلَكِنَّ اللَّهَ يُرْكِي مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

وَلَا يَأْتِي أُولُو الْفَضْلِ مِنْكُمْ وَالسَّعْيُ أَنْ يُوَفُّوا
أُولَى الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ وَالْمُهَاجِرِينَ فِي
سَبِيلِ اللَّهِ وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا أَلَا تُحِبُّونَ
أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ وَاللَّهُ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٢﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَرْمُونَ الْمُحْصَنَاتِ الْغَافِلَاتِ
الْمُؤْمِنَاتِ لَعُنُوا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٥٣﴾

يَوْمَ تَشْهَدُ عَلَيْهِمْ أَلْسِنُهُمْ وَأَيْدِيهِمْ
وَأَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

يَوْمَ سَوْفَ يُنْفَخُ عَنْهُمْ أَلُّهُ دَرَسَهُمْ الْحَقَّ وَيَعْلَمُونَ أَنَّ
اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ الْمُبِينُ ﴿٥٥﴾

الْحَبِيبَتِ لِلْحَبِيبِينَ وَالْحَبِيبُونَ
لِلْحَبِيبَاتِ وَالطَّيِّبَتِ لِلطَّيِّبِينَ
وَالطَّيِّبُونَ لِلطَّيِّبَاتِ أُولَئِكَ مُبَرَّءُونَ مِمَّا
يَقُولُونَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٥٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ
بُيُوتِكُمْ حَتَّىٰ تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَٰى

üçün daha yaxşıdır. Bəlkə, düşünüb ibrət alasınız.

28. Əgər orada heç kəsi tapmasanız, sizə izin verilməyincə oraya girməyin. Sizə: “Qayıdın!” – deyilsə, qayıdın. Bu sizin üçün daha təmizdir. Allah nə etdiklərinizi bilir.

29. İstifadə edə biləcəyiniz və yaşayış üçün olmayan evlərə *iznsiz* daxil olmaq sizin üçün günah deyildir. Allah sizin aşkara çıxardığınızı da, gizlində saxladığınızı da bilir.

30. Mömin kişilərə de ki, *harama baxmayıb* gözlərini aşağı diksinlər və cinsiyyət üzvlərini *zinadan* qorusunlar. Bu onlar üçün daha təmiz olar. Şübhəsiz ki, Allah onların nə etdiklərindən xəbərdardır.

31. Mömin qadınlara da de ki, *harama baxmayıb* gözlərini aşağı diksinlər və cinsiyyət üzvlərini *zinadan* qorusunlar. Qoy onlar – görünənlər istisna olmaqla, zinətlərini *naməhrəmə* göstərməsinlər; örtüklerini yaxalarının üstünə salsınlar; zinətlərini ərlərindən, yaxud atalarından, yaxud ərlərinin atalarından, yaxud öz oğullarından, yaxud ərlərinin oğullarından, yaxud qardaşlarından, yaxud qardaşlarının oğullarından, yaxud bacılarının oğullarından, yaxud öz *müsəlman* qadınlardan, yaxud sahib olduqları kölələrdən, yaxud ehtirasını itirmiş

أَهْلِهَا ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٣٠﴾

فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فِيهَا أَحَدًا فَلَا تَدْخُلُوهَا
حَتَّىٰ يُوَدَّعَ لَكُمْ وَإِنْ قِيلَ لَكُمْ
اتَّجِعُوا فَأَتَّجِعُوا هُوَ أَزْكَىٰ لَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ عَلِيمٌ ﴿٣١﴾

لَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ
مَسْكُونَةٍ فِيهَا مَتَاعٌ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا
تُبْدُونَ وَمَا تَكْتُمُونَ ﴿٣٢﴾

قُلْ لِّلْمُؤْمِنِينَ بَعْضُوا مِنْ أَبْصَرِهِمْ
وَيَحْفَظُوا أَرْوَاحَهُمْ ذَٰلِكَ أَزْكَىٰ لَهُمْ إِنْ أَلَّهَ
خَيْرٌ بِمَا بَعْضَعُونَ ﴿٣٣﴾

وَقُلْ لِّلْمُؤْمِنَاتِ بَعْضُضْنَ مِنْ
أَبْصَرِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ وَلَا
يُبَيِّنَنَّ زِينَتَهُنَّ إِلَّا مَا ظَهَرَ مِنْهَا وَلْيَضْرِبَنَّ
يُحْمُرُهُنَّ عَلَىٰ جُيُوبِهِنَّ وَلَا يُبْدِينَ
زِينَتَهُنَّ إِلَّا لِبُعُولَتِهِنَّ أَوْ آبَائِهِنَّ أَوْ آبَاءِ
بُعُولَتِهِنَّ أَوْ أَبْنَائِهِنَّ أَوْ أَبْنَاءِ بُعُولَتِهِنَّ أَوْ
إِخْوَانِهِنَّ أَوْ إِخْوَانِ إِبْنَتِهِنَّ أَوْ نِسَائِهِنَّ أَوْ
أَوْسَائِهِنَّ أَوْ مَالِكَةٍ أَوْ مَلَكَةٍ أَوْ نِسَاءٍ
أَوْ أَوْلِيَّائٍ غَيْرِ أُولِي الْأَرْبَابِ مِنَ الرِّجَالِ
أَوْ الْوَلَدِ الْأَوَّلِ لَمْ يَظْهَرُوا عَلَىٰ عَوْرَتِ
النِّسَاءِ وَلَا يَضْرِبَنَّ بِأَرْجُلِهِنَّ لِيُعْلَمَ مَا
يُخْفِينَ مِنْ زِينَتِهِنَّ وَتُؤْتَوْنَ إِلَى اللَّهِ جَمِيعًا

kişi xidmətçilərdən, yaxud qadınların çılpaqlığını hələ anlamayan uşaqlardan başqasına göstərməsinlər; gizlətdikləri zinət əşyaları bilinsin deyə ayaqlarını *yərə* vura-vura yeriməsinlər. Ey iman gətirənlər! Hamınız Allaha tövbə edin ki, bəlkə nicat tapasınız.

32. Aranızda olan subay kişiləri və ərəsiz qadınları, əməlisaleh kölə və kənizlərinizi evləndirin. Əgər onlar kasıbdırlarsa, Allah öz lütfü ilə onları varlı edər. Allah *lütfü ilə* Genişdir, Biləndir!

33. Qoy evlənməyə imkanı olmayanlar, Allah Öz lütfü ilə onları varlandırana qədər, ismətlərini qorusunlar. Sahib olduğunuz kölələrdən *özünün azad olmasına dair sizdən yazılı məktub* istəyənlərə, – əgər onlarda bir xeyir görürsünüzsə – istədikləri məktubu yazıb verin. Allahın sizə verdiyi maldan onlara da verin. Əgər kənizləriniz ismətlərini qorumaq istəsələr, fani dünya malı əldə edəcəksiniz deyə onları zinakarlığa məcbur etməyin. Kim onları *bu işə* məcbur etsə, *bilsin ki*, onlar məcbur edildikdən sonra Allah *onları* bağışlayar və rəhm edər.

34. Biz sizə açıq-aydın ayələr, sizdən əvvəl gəlib-gedənlər barəsində məsəllər və müttəqilər üçün öyüd-nəsihət nazil etdik.

أَيُّهَا الْمُؤْمِنُونَ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ ﴿٣١﴾

وَأَنْكِحُوا الْأَيَّتِمَّ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ
وَأَمْوَالِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ
فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ ﴿٣٢﴾

وَلْيَسْتَعْفِفِ الَّذِينَ لَا يَجِدُونَ لِكُلِّ حَاجَةٍ
يُغْنِيَهُمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَالَّذِينَ يَبْتَغُونَ الْكِتَابَ
مِمَّا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ فَكُلِّبُوهُمْ إِنْ عَرَفْتُمْ
فِيهِمْ خَيْرًا أَوْ أَوْهَرُمْ مِنْ مَالِ اللَّهِ الَّذِي آتَيْنَاكُمْ
وَلَا تُكْرِهُوا فَتَيَاتِكُمْ عَلَى الْإِغْلَالِ إِنْ أَرَدْنَ حَصْنًا
لِيَتَبْتَغُوا عَرَصَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَمَنْ يُكْرِهْهُنَّ
فَإِنَّ اللَّهَ مِنْ بَعْدِ إِكْرَاهِهِنَّ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ أَنْزَلْنَا إِلَيْكُمْ آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَمَثَلًا
مِّنَ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُمْ وَمَوْعِظَةً لِّلْمُتَّقِينَ ﴿٣٤﴾

35. Allah göylərin və yerin nurudur. Onun *möminlərin qəlbində olan* nuru, içində çıraq olan bir taxçaya bənzəyir; o çıraq şüşənin içindədir, şüşə isə, sanki inci kimi bir ulduzdur. O *çıraq* təkcə şərqə və ya təkcə qərbə aid edilməyən *daim günəş şüaları altında qalan* mübarək zeytun ağacından yandırılır. Onun yağı özünə od toxunmasa da, sanki işıq saçır. *Bu*, nur üstündə nurdur. Allah istədiyini Öz nuruna yönəldir. Allah insanlar üçün məsəllər çəkir. Allah hər şeyi Biləndir.

36. *Bu nur* Allahın, tikilib ucaldılmasına və içində Öz adının zikr edilməsinə izin verdiyi evlərdədir. *Mömin kişilər* orada səhər-axşam Ona təriflər deyirlər.

37. O kişilər ki, nə ticarət, nə də alış-veriş onları Allahu zikr etməkdən, namaz qılmaqdan və zəkat verməkdən yayındırmır. Onlar qəlblərin və gözlərin çevriləcəyi bir gündən qorxurlar.

38. *Bu ona görədir* ki, Allah onları, etdikləri əməllərin ən gözəli ilə mükafatlandırırsın, onlara olan lütfünü artırısın. Allah istədiyinə hesabsız ruzi verir.

39. Kafirələrin əməlləri səhradakı ilğıma bənzəyir ki, susamış kimsə onu su hesab edər. Ona yaxınlaşdıqda isə onun heç nə olduğunu görür. O öz yanında Allahu tapar. O da onun cəzasını verir. Allah tez haqq-hesab çəkəndir.

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورٍ
كَمِثْكَوْرٍ فِيهَا مِصْبَاحٌ مُّصْبِحٌ فِي
رُحَاةِ الرَّجُلِ كَأَنَّهُ لَكَوْكَبٌ زُرَّيٌّ يُوْقَدُ مِنْ
شَجَرَةٍ مُّبَارَكَةٍ زَيْتُونَةٍ لَّا شَرْقِيَّةٍ وَلَا غَرْبِيَّةٍ
يَكَادُ زَيْتُهَا يُضِيءُ وَلَوْ لَمْ تَمْسَسْهُ نَارُ نُورٍ
عَلَى نُورٍ يَهْدِي اللَّهُ لِنُورِهِ مَن يَشَاءُ وَنَضْرِبُ
اللَّهُ الْأَمْثَلَ لِلنَّاسِ رَأَاهُ يَكُلُّ شَيْءٌ عَلَيْهِمُ ۝﴾

فِي بُيُوتٍ أَذِنَ اللَّهُ أَنْ تُرْفَعَ وَيُذْكَرَ فِيهَا
أَسْمُهُ يُسَبِّحُ لَهُ فِيهَا بِالْغُدُوِّ وَالْآصَالِ ۝﴾

يَحَالُ لَا أَتْلُوهُنَّ حَزْرَةً وَلَا يَبِيعُ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ
وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَاوُا الزَّكَاةَ يَخَافُونَ يَوْمًا
تَتَقَلَّبُ فِيهِ الْقُلُوبُ وَالْأَبْصَارُ ۝﴾

لِيَجْزِيَ اللَّهُ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَتَزِيدَهُم
مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ يَرْزُقُ مَن يَشَاءُ بِغَيْرِ حِسَابٍ ۝﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِفِيعَةٍ يَحْسَبُهُ
الظَّمْعَانُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا
وَوَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَفَّيْنَاهُ حِسَابَهُ وَاللَّهُ
سَرِيعُ الْحِسَابِ ۝﴾

40. Yaxud onların əməlləri əngin dənizdəki qaranlığa bənzəyir. Onu bir dalğa, onun üstündən də *başqa* bir dalğa örtər; onun da üstündə bir bulud vardır; bir-birinin üstündə olan qaranlıqlar! *İnsan* əlini çıxartsa, az qala onu görməz. Allah kimə nur verməsə, onun nuru olmaz.

41. Məgər göylərdə və yerdə olanların, həm də qanad açıb uçan quşların Allaha təriflər dediklərini görmürsənmi? Hər biri öz duasını və həmd-sənasını bilir. Allah onların nə etdiklərini bilir.

42. Göylərin və yerin mülkü Allaha məxsusdur. Dönüş də Allahadır.

43. Məgər görmürsənmi ki, Allah buludları qovur, sonra onları bir-birinə qovuşdurur, sonra da onları bulud topasına çevirir. Sən onun arasından yağmur çıxdığını görürsən. *Allah* göydən, oradakı dağlar kimi buludlardan dolu yağdırır. Sonra da onunla istədiyini vurur, istədiyindən də onu uzaq edir. Buludların şimşəyinin parıltısı az qalır ki, gözləri kor etsin.

44. Allah gecə və gündüzü bir-birilə əvəz edir. Həqiqətən, bunda bəsirət sahibləri üçün bir ibrət vardır.

45. Allah hər bir canlıyı sudan yaratmışdır. Onlardan bəzisi qarnı üstə sürünür, bəzisi iki ayaq üstündə

أَوْ كُظُمْتُ فِي بَحْرٍ لِيَجْيَ بَعْثُهُ مَوْجٌ مِّنْ قَوْفِهِ
مَوْجٌ مِّنْ قَوْفِهِ سَحَابٌ ظَلُمْتُ بَعْضُهَا فَوْقَ
بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْذِبْ رِثْمًا وَمَنْ
لَّمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِن نُّورٍ ﴿٤٠﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَن فِي السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ وَالطَّيْرُ صَبَّغَتْ كُلُّ قَدَعٍ صَلَاتَهُ
وَتَسْبِيحَهُ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٤١﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ
الْمَصِيرُ ﴿٤٢﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَرْجِي سَحَابًا ثُمَّ يُؤَلِّفُ بَيْنَهُمْ ثُمَّ
يَجْعَلُهُ رُكَامًا فَتَرَى الْوَدْقَ يَخْرُجُ مِنْ خِلَالِهِ
وَيُنَزَّلُ مِنَ السَّمَاءِ مَنَاجِلَ فِيهَا مِزَاقٌ وَفُصَيْبٌ
مِّنْ يَّسَاءٍ وَيَصْرِفُهُ رَعْنٌ مِّنْ يَّسَاءٍ يَكَادُ سَنَا
يَرْفَعُهُ يَذْهَبُ بِالْأَبْصَرِ ﴿٤٣﴾

يُقَلِّبُ اللَّهُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً
لِّأُولِي الْأَبْصَارِ ﴿٤٤﴾

وَاللَّهُ خَلَقَ كُلَّ دَابَّةٍ مِّن مَّاءٍ فَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى
بَطْنَيْهِ وَمِنْهُمْ مَّن يَمْشِي عَلَى رِجْلَيْنِ وَمِنْهُمْ

gəzir, bəzisi də dörd ayaq üstündə
gəzir. Allah istədiyini yaradır.
Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə qadirdir.

46. Biz açıq-aydın ayələr nazil
etdik. Allah istədiyini doğru yola
yönəldir.
47. *Münafıqlar*: “Allaha və Peyğəmbərə
iman gətirdik, itaət etdik!” – deyirlər.
Bundan sonra isə onlardan bir dəstə
üz çevirir. Onlar mömin deyillər.
48. Aralarında hökm vermək
üçün Allaha və Onun Elçisinə
çağırıldıqları zaman onlardan bir
dəstə üz çevirir.
49. Onlar haqlı olsaydılar, itaət edib
onun yanına gələrdilər.
50. Onların qəlbində xəstəlikmi var?
Yoxsa onlar şübhəyəmi düşüblər? Ya
da Allahın və Onun Elçisinin onlara
haqsızlıq edəcəklərindən qorxurlar?
Xeyr, məhz onlar zalımdırlar.
51. Aralarında hökm vermək üçün
Allaha və Onun Elçisinə çağırıldıqda
möminlərin sözü ancaq: “Eşitdik
və itaət etdik!” – demələridir. Nicat
tapanlar da məhz onlardır.
52. Allaha və Onun Elçisinə itaət
edənlər, Allahdan qorxub çəkinənlər
– məhz onlar uğur qazananlardır.
53. *Münafıqlar* Allaha çox möhkəm and
içdilər ki, əgər sən onlara əmr etsən,
onlar mütləq *döyüşə* çıxacaqlar. De:

مَنْ يَمْسُ عَلَى أَرْبَعٍ يَخْلُقُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ إِنْ أَلَّهُ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٤٥﴾

لَقَدْ أَنْزَلْنَا آيَاتٍ مُبِينَاتٍ وَاللَّهُ يَهْدِي مَنْ
يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٦﴾

وَيَقُولُونَ آمَنَّا بِاللَّهِ وَبِالرَّسُولِ وَأَطَعْنَا ثُمَّ
يَتَوَلَّى فَرِيقٌ مِنْهُمْ مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ وَمَا أُولَئِكَ
بِالْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

وَإِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ
إِذَا فَرِيقٌ مِنْهُمْ مُعْرِضُونَ ﴿٤٨﴾

وَلَنْ يَكُنْ لَهُمُ لُحُوقٌ بِأُولَئِكَ مُذَعِّبِينَ ﴿٤٩﴾

أَفَلَمْ يَلْقَوْهُمْ مَرِيضًا أَمْ أَزِيدُوا بَعْضُهُمْ أَنْ يَخِفَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَرَسُولُهُ أَمْ أَتَوَلَّيْكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّمَا كَانَ قَوْلَ الْمُؤْمِنِينَ إِذَا دُعُوا إِلَى اللَّهِ
وَرَسُولِهِ لِيَحْكُمَ بَيْنَهُمْ أَنْ يَقُولُوا سَمِعْنَا
وَأَطَعْنَا وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥١﴾

وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَخَشِيَ اللَّهََ وَتَقَرَّبَ
فَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٥٢﴾

﴿ وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَلْمَنِ هَٰؤُلَاءِ أَمْرُهُمْ
لِيُخْرِجَنَّهُمْ لَوْ لَا تَقِيصُوا طَاعَةً مَعْرُوفَةً ﴾

“And içməyin! İtaətiniz bəllidir. Şübhəsiz ki, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır”.

54. De: “Allaha və Peyğəmbərə itaət edin”. Əgər üz çevirsəniz, *bilin ki*, o ancaq özünə həvalə edilənə cavabdehdir, siz də ancaq özünüə həvalə edilənə cavabdehsiniz. Əgər ona itaət etsəniz, doğru yola yönəlmiş olarsınız. Peyğəmbərin öhdəsinə düşən isə ancaq açıq-aşkar təbliğat aparmaqdır.

55. Allah sizlərdən iman gətirib yaxşı işlər görənlərə vəd etmişdir ki, özlərindən əvvəlkiləri varislər etdiyi kimi onları da yer üzünün varisləri edəcək, möminlər üçün onların Özünün bəyəndiyi dinini möhkəmləndirəcək və onların qorxusunu sonra arxayınçılıqla əvəz edəcəkdir. Onlar Mənə ibadət edir və heç nəyi Mənə şəriq qoşmurlar. Bundan sonra küfr edənlər – məhz onlar fasiqlərdir.

56. Namaz qılın, zəkat verin və Peyğəmbərə itaət edin ki, sizə rəhm edilsin.

57. Kafirlərin yer üzündə *Allahdan* yaxa qurtara biləcəklərini zənn etmə. Onların sığınacaqları yer oddur. Ora nə pis dönüş yeridir!

58. Ey iman gətirənlər! Sahib olduğunuz kölələr və həddi-buluğa çatmayanlar *yanınıza girmək istədikdə* qoy

إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾

قُلْ أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ تَوَلَّوْا فَإِنَّمَا عَلَيْهِ مَا حُمِّلَ وَعَلَيْكُمْ مَا حُمِّلْتُمْ وَإِنْ تُطِيعُوهُ تَهْتَدُوا وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿٢٥﴾

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾

وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٢٧﴾

لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا أُوْنَهُمُ النَّارُ وَلَيْسَ الْأَعْيُورُ

يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ آمَنُوا لِيَسْتَذْكُرَ الَّذِينَ مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ وَالَّذِينَ لَمْ يَبْلُغُوا الْحُلُمَ مِنْكُمْ

günah gəlməz. Bir yerdə, yaxud ayrı-ayrılıqda yemək yeməyinizdə də sizə heç bir günah gəlməz. Evlərə daxil olduğunuz zaman özünüzi Allah tərəfindən mübarək və çox xoş bir salamla salamlayın. Allah ayələrini sizə belə izah edir ki, başa düşəsiniz.

62. Möminlər ancaq Allaha və Onun Elçisinə iman gətirən kimsələrdir. Onlar ümumi bir işə görə *Peyğəmbərlə* bir yerdə olduqda ondan izn almamış heç yərə getmirlər. Səndən izin istəyənlər, sözsüz ki, Allaha və Onun Elçisinə iman gətirənlərdir. Əgər onlar bəzi işləri üçün səndən izin istəsələr, onlardan istədiyin kəsə izin ver və onlar üçün Allahdan bağışlanma dilə. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

63. Peyğəmbəri, öz aranızda bir-birinizi çağırduğunuz kimi çağırmayın. Allah sizin aranızdan daldalanaraq xəlvətə çıxıb gedənləri bilir. Qoy onun əmrinə qarşı çıxanlar başlarına bir bəla gəlməsindən, yaxud özlərinə ağrılı-acılı bir əzab üz verməsindən qorxsunlar.

64. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. O sizin nə əməl sahibi olduğunuzu və *qullarının* Onun hüsuruna qaytarılacaqları günü bilir. Allah onlara nə etdiklərini bildirəcəkdir. Allah hər şeyi bilir.

عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ أَنْ تَأْكُلُوا جَمِيعًا أَوْ أَشْتَاتًا فَإِذَا دَخَلْتُمْ بُيُوتًا فَسَلِّمُوا عَلَى أَنْفُسِكُمْ تَحِيَّةً مِّنْ عِندِ اللَّهِ مُبَرَكَةً طَلِيَّةٌ كَذَلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَإِذَا كَانُوا مَعَهُ عَلَى أَمْرٍ جَامِعٍ لَمْ يَذْهَبُوا حَتَّى يَسْتَأْذِنُوا مِنَ الَّذِينَ يَسْتَأْذِنُكَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِذَا أَسْتَأْذِنُكَ لَبِضْ شَأْنِهِمْ فَإِنْ نَحْنُ شِئْنَا مِنْهُمْ وَاسْتَعْفَرْنَا لَهُمُ اللَّهُ بَارِئٌ اللَّهُ عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٦٣﴾

لَا تَجْعَلُوا دَعْوَةَ الرَّسُولِ بَيْنَكُمْ كَدَعْوَةِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الَّذِينَ يَسْتَلْزِمُونَ مِنْكُمْ وَلَوْ أَفْلَحَ خَدْرُ الَّذِينَ يُخَالِفُونَ عَنْ أَمْرِهِ أَنْ تُصِيبَهُمْ فِتْنَةٌ أَوْ يُصِيبَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٦٤﴾

أَلَا إِنَّ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ قَدْ يَعْلَمُ مَا أَنْتُمْ عَلَيْهِ وَتَوْمَ يَرْجَعُونَ إِلَيْهِ فَيَنْتَقِظُ مِنْهُمْ مَا أَعْمَلُوا وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٥﴾

al-Furqan
(«Haqqı batıldən ayıran») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Aləmləri xəbərdar etməsindən ötrü
Öz quluna Furqanı nazil edən *Allah*
ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol
Olandır!
2. Göylərin və yerin səltənəti Ona
məxsusdur. O, Özünə oğul
götürməmişdir və səltənətində də
şəriki olan yoxdur. O, bütün şeyləri
xəلق etmiş və onlara münasib bir
biçim vermişdir.
3. *Kafirlər* isə Onun əvəzinə heç
nəyə fayda verməyən, həm də
özləri yaradılan, özlərinə nə bir
zərər, nə də bir xeyir verməyə
qadir olmayan, öldürməyə, həyat
verməyə və yenidən diriltməyə
qüdrəti olmayanları özlərinə məbud
götürdülər.
4. *Kafirlər*: “Bu, *Muhammədin*
uydurduğu yalandan başqa bir şey
deyildir. Ona bu işdə başqa adamlar
da kömək etmişlər” – dedilər. Beləcə,
onlar haqsızlığa və iftiraya yol
verdilər.
5. Onlar: “Bu, keçmişdəkilərin
nağıllarıdır. O bunları *başqasına*
yazdırmışdır. Bunlar səhər-axşam
onun özünə oxunur” – dedilər.

سُورَةُ الْفُرْقَانِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ
لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا ﴿١﴾

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَهُ يَتَجَدَّدُ
وَلَدٌ أَوْ تَرَى كُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ وَخَلَقَ
كُلَّ شَيْءٍ فَقَدْ رَدُّوهُ نَقِيرًا ﴿٢﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ آلِهَةً لَا يَخْلُقُونَ شَيْئًا
وَهُمْ يُخْلَقُونَ وَلَا يَمْلِكُونَ أَنْفُسَهُمْ
ضَرًّا وَلَا تَفْعًا وَلَا يَمْلِكُونَ مَوْتًا وَلَا حَيَاةً
وَلَا نُشُورًا ﴿٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ هَذَا إِلَّا إِفْكٌ
أُفْكِرْتُمْ وَأَعْمَالُهُ عَلَيْهِ قَوْمٌ آخَرُونَ فَقَدْ
جَاءَهُمْ ظُلُمًا وَرُؤُوسًا ﴿٤﴾

وَقَالُوا أَأَسْطُورُ الْأَوَّلِينَ أَكْتَتَبَهَا فَهِيَ
تُنْقَلُ عَلَيْهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٥﴾

6. De: “Onu göylərdə və yerdə olan sirləri bilən *Allah* nazil etmişdir. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir!”

7. Onlar dedilər: “*Bu* necə elçidir ki, yemək yeyir, bazarları gəzib dolaşır? Nə üçün ona özü ilə birlikdə xəbərdarlıq edən bir mələk göndərilmədi?”

8. Niyə ona bir xəzinə verilmədi? Niyə meyvəsindən yeyib dolanmasından ötrü bir bağı olmadı?” Zalımlar: “Siz ancaq sehrlənmiş bir adamın ardınca gedirsiniz” – dedilər.

9. Gör sənə aid hansı məsəlləri çəkdi! Onlar *haqq yoldan* azdılar və bir daha o yolu tapa bilməyəcəklər!

10. İstəsə, sənin üçün onların dediklərindən daha xeyirlisini, *ağac*ları altından çaylar axan Cənnət bağlarını yaradan, sənin üçün qəsrlər inşa edə bilən *Allah* ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır.

11. Lakin onlar *Qiyamət* Saatını da yalan saydılar. Biz də onu yalan sayanlardan ötrü yandırıb-yaxan bir od hazırladıq.

12. Onlar *Cəhənnəm* odunu uzaq məsafədən gördükdə belə onun necə qəzəblə qaynamasını duyacaq və xışiltısını eşidəcəklər.

قُلْ أَنْزَلَهُ الَّذِي يَعْلَمُ السِّرَّ فِي السَّمَوَاتِ
وَأَلَّا رِضًا إِنَّهُ كَانَ عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٦﴾

وَقَالُوا مَالِ هَذَا الرَّسُولِ يَأْكُلُ
الطَّعَامَ وَيَتَخَبَّبُ فِي الْأَمْشَاقِ لَوْلَا أَنْزَلَ
إِلَيْهِ مَلَكٌ فَيَكُونَ مَعَهُ نَذِيرًا ﴿٧﴾

أَوْ يُنَزِّلَ إِلَيْهِ كَنْزًا أَوْ تَكُونَ لَهُ رِجَّةٌ
يَأْكُلُ مِنْهَا وَقَالَ الظَّالِمُونَ إِنْ
تَتَّبِعُونَ إِلَّا رَجُلًا مَسْحُورًا ﴿٨﴾

أَنْظِرْ كَيْفَ صَرَرُوا لَكَ الْأَمْثَلُ
فَضَلُّوا فَلَا يَسْتَطِيعُونَ سَبِيلًا ﴿٩﴾

بَارَكَ الَّذِي إِنْ شَاءَ جَعَلَ لَكَ خَيْرًا مِنْ
ذَلِكَ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَجَعَلَ
لَكَ فُصُورًا ﴿١٠﴾

بَلْ كَذَّبُوا بِالسَّاعَةِ وَأَعْتَدْنَا لِمَنْ كَذَّبَ
بِالسَّاعَةِ سَعِيرًا ﴿١١﴾

إِذَا رَأَتْهُمْ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ سَمِعُوا لَهَا
تَغَيُّطًا وَرَفِيرًا ﴿١٢﴾

13. Onlar əlləri boynunda bağlı halda *Cəhənnəmin* dar bir yerinə atıldıkları zaman ölüm diləyirlər.

وَإِذَا أُلْقُوا مِنْهَا مَكَانًا ضَيِّقًا مُّقَرَّبِينَ
دَعَوْا هَٰذَا إِلَٰهَ بُنُورًا ﴿١٧﴾

14. *Onlara deyilər*: “Bu gün özünüze bir ölüm deyil, çoxlu-çoxlu ölümlər istəyin!”

لَا تَدْعُوا الْيَوْمَ بُنُورًا وَجَدَّاءٌ دَعَوُا بُنُورًا
كَثِيرًا ﴿١٨﴾

15. De: “Bu yaxşıdır, yoxsa müttəqilərə bir mükafat və dönüş yeri olaraq vəd edilən Əbədiyyət bağı?”

قُلْ أَتِلَاك حَيْرٌ أَمْ حَسَنَةُ الْخُلْدِ الَّتِي وَعَدَ
الْمُسْلِمُونَ كَانَتْ لَهُمْ جَزَاءً وَمَصِيرًا ﴿١٩﴾

16. Onlardan ötrü orada istədikləri hər şey vardır. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Bu, sənin Rəbbinin Öz öhdəsinə götürdüyü və yerinə yetirilməsi arzu olunan bir vəddir.

لَهُمْ فِيهَا مَا يَشَاءُونَ خَالِدِينَ كَانَتْ
عَلَى رَبِّكَ وَعْدًا مَسْئُورًا ﴿٢٠﴾

17. O gün *Allah* onları və onların *Allahdan* başqa sitayiş etdiklərinin hamısını məhşər ayağında cəm edərək deyəcək: “Mənim bu qullarımı *haqq yoldan* sizmi azdırdınız, yoxsa onlar özləri azdılar?”

وَيَوْمَ يَحْشُرُهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ
اللَّهِ فَيَقُولُ ءَأَنْتُمْ أَضَلَلْتُمْ عِبَادِي
هَٰؤُلَاءِ أَمْ هُمْ ضَلُّوا السَّبِيلَ ﴿٢١﴾

18. Onlar deyəcəklər: “Sən pak və müqəddəssən! Sənin əvəzinə özümüze başqa himayədarlar götürmək bizə yaraşmaz. Lakin Sən onlara və atalarına o qədər firavanlıq nəsis etdin ki, axırda Zikri də yaddan çıxartdılar və məhvə məhkum olunmuş bir zümrəyə çevrildilər”.

قَالُوا سُبْحٰنَكَ مَا كَانَ يُشْرِكُ لَكَ أَنْ تَتَّخِذَ
مِنْ دُونِكَ مِنْ أَوْلِيَاءَ وَلَكِنْ مَتَّعْتَهُمْ
وَبَنِيَّاهُمْ حَتَّىٰ نَسُوا آلَ الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَانُوا
قَوْمًا بُرًّا ﴿٢٢﴾

19. *Kafirlərə deyiləcəkdir*: “Onlar sizin dediklərinizi təkzib etdilər. Artıq siz nə əzabı özünüzdən dəf edər, nə də başqa bir əlacınız qalmamışdır.

فَقَدْ كَذَّبْتُمْ بِمَا تَقُولُونَ فَمَا
تَسْتَطِيعُونَ صَرْفًا وَلَا نَصْرًا وَمَنْ يَظْلِمِ
مِنْكُمْ لِيُذِقْهُ عَذَابًا كَبِيرًا ﴿٢٣﴾

Zülm edənlərinizə böyük bir əzab daddıracağıq”.

20. Səndən öncəki elçilərimiz də yemək yeyər, bazarları gəzib dolanardılar. Sizin bəzilərinizi digərlərinizlə sınaqdan keçirdik ki, *görək* səbir edə biləcəksinizmi? Sənin Rəbbin Görəndir.

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ مِنَ الْمُرْسَلِينَ إِلَّا أَنَّهُمْ لِيَأْكُلُوا الطَّعَامَ وَيَمْشُوا فِي الْأَسْوَاقِ وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَضْبِرُونَ ۚ وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا ﴿٢٠﴾

21. Bizimlə qarşılaşacaqlarını güman etməyənlər dedilər: “Nə üçün bizə mələklər göndərilmədi? Niyə biz Rəbbimizi görmürük?” Onlar özləri haqqında yüksək fikirdə oldular və böyük üsyankarlıq etdilər.

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ لَا يَرْجُونَ لِقَاءَنَا أُولَٰئِكَ عَلَيْنَا الْمَلَائِكَةُ أَوْ أَنْ نَنْزِلَ إِلَهُكُ ۚ أَنُفِئُكُمْ فِي أَنْفُسِهِمْ وَتُعَذِّبُهُمْ عُذْرًا ۚ ﴾

22. Məhz mələkləri görəcəkləri gün günahkarlara heç bir müjdə olmayacaqdır. Mələklər deyəcəklər: “Cənnətə girməyiniz qadağandır, qadağan!”

يَوْمَ يَرَوْنَ الْمَلَائِكَةَ لَا بُشْرَىٰ يَوْمَئِذٍ لِلْمُجْرِمِينَ وَيَقُولُونَ حَجْرًا مَّحْجُورًا ﴿٢٢﴾

23. Biz onların etdikləri əməllərə baxdıqdan sonra onları sovrulmuş toz dənəciklərinə çevirərik.

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَنْثُورًا ﴿٢٣﴾

24. Həmin gün Cənnət sakinlərinin qalacağı yer daha lətifətli və istirahət edəcəyi yer daha gözəl olacaqdır.

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ يَوْمَئِذٍ خَيْرٌ مُّسْتَقَرًّا وَأَحْسَنُ مَقِيلًا ﴿٢٤﴾

25. Həmin gün göy buludla parçalanacaq və mələklər yerə endiriləcəkdir.

وَيَوْمَ تَشْقَى السَّمَاءُ بِالسَّحابِ وَ يُرْسِلُ الْمَلَائِكَةُ نَزِيرًا ﴿٢٥﴾

26. Həmin gün gerçək hökm vermək ancaq Mərhəmətli Allaha məxsusdur. O, kafirlər üçün çətin bir gün olacaqdır.

الْمَلَكُ يَوْمَئِذٍ أَتَىٰ لِلرَّحْمَنِ وَكَانَ يَوْمًا عَلَى الْكَافِرِينَ عَسِيرًا ﴿٢٦﴾

27. Həmin gün zalım kimsə barmaqlarını dişləyərək deyəcəkdir: “Kaş ki, mən Peyğəmbərin yolunu tutub gedəydim!

28. Vay halıma! Kaş ki, filankəslə dost olmayaydım!

29. Çünki Zikr mənə çatdıqdan sonra o məni ondan uzaqlaşdırdı”. Həqiqətən, şeytan insanı tənha qoyub qaçandır.

30. Peyğəmbər: “Ey Rəbbim! Qövmüm bu Quranı tərk etdi!” – deyəcək.

31. Beləcə, Biz hər peyğəmbər üçün günahkarlardan bir düşmən etdik. Doğru yol göstəricisi və yardımçı olaraq Rəbbin sənə yetər.

32. Kafirlər dedilər: “Nə üçün Quran ona bir dəfəlik bütöv nazil olmadı?” Biz onu sənin qəlbini möhkəmləndirmək üçün tədricən nazil etdik və onu ən gözəl şəkildə ayəbəyə izah etdik.

33. Onlar sənənin yanına gəlib elə bir məsəl çəkməzlər ki, ona cavab olaraq Biz sənə haqqı və ən yaxşı yozumu verməyək.

34. Üzüstə sürüklənib Cəhənnəmə toplanılacaq kimsələr – məhz onlar yerləri ən pis olan, haqq yoldan ən çox azan kimsələrdir.

35. Həqiqətən, Kitabı Musaya Biz verdik və qardaşı Harunu da ona köməkçi etdik.

وَيَوْمَ يَعْصِي الظَّالِمُ عَلَى يَدَيْهِ يَقُولُ

يَلَيْسَتَنِي أَخَذْتُ مَعَ الرَّسُولِ سِيبًا ﴿٢٧﴾

يَوْنَتَنِي لَيْسَتَنِي لَمْ أَخَذْ وَلَئِنَّا خَلَقْنَا

لَقَدْ أَضَلَّنِي عَنِ الذِّكْرِ بَعْدَ إِذْ جَاءَنِي

وَكَانَ الشَّيْطَانُ لِلْإِنْسَانِ خَذُولًا ﴿٢٨﴾

وَقَالَ الرَّسُولُ يَرَبِّ إِنَّ قَوْمِي أَخَذُوا هَذَا

الْقُرْآنَ إِن مَهْجُورًا ﴿٢٩﴾

وَكذلك جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِنَ

الْمُجْرِمِينَ وَكَفَى بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا ﴿٣٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا نُزِّلَ عَلَيْهِ الْقُرْآنُ

جُمْلَةً وَاحِدَةً كَذَلِكَ لِنُثَبِّتَ بِهِ فُؤَادَكَ

وَرَفَعْنَاهُ نَزِيلًا ﴿٣١﴾

وَلَا يَأْتُونَكَ بِمَثَلٍ إِلَّا جِئْنَاكَ بِالْحَقِّ

وَأَحْسَنَ تَفْسِيرًا ﴿٣٢﴾

الَّذِينَ يُخَشِّرُونَ عَلَى وُجُوهِِهِمْ أَنَّ جَهَنَّمَ

أُولَئِكَ شَرٌّ مَكَانًا وَأَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ وَجَعَلْنَا مَعَهُ

أَخَاهُ هَارُونَ وَزِيرًا ﴿٣٥﴾

36. Onlara: "Ayələrimizi yalan sayan bir tayfanın yanına gedin!"- dedik. Sonra Biz o tayfanı yerli-dibli yox etdik.
37. Biz Nuh qövmünü elçiləri yalançı saydıqları zaman suda batırdıq və onları insanlar üçün bir ibrət etdik. Biz zalımlar üçün ağırılı-acılı bir əzab hazırlamışıq.
38. Biz Adı, Səmuđu, Rəss əhlini və onların arasında olan bir çox nəsiləri də məhv etdik.
39. Biz onların hamısına məsəllər çəkdik və onların hamısını büsbütün məhv etdik.
40. Məkkə müşrikləri belə yağmuru düşüb viran qalmış şəhərin yanından keçmişdilər. Məgər onlar onu görməmişdilər? Xeyr, onlar öldükdən sonra dirilməyə inanmırlar.
41. Onlar səni gördükdə ancaq sənə lağ edir və deyirlər: "Budurmu Allahın elçi göndərdiyi kəs?"
42. Əgər biz məbudlarımıza tapınmaqda səbirli olmasaydıq, az qala o bizi onlardan uzaqlaşdıracaqdı". Onlar əzabı gördükləri zaman kimin haqq yoldan daha çox azdığını anlayacaqlar.
43. Nəfsinin istəyini ilahiləşdirən kimsəni gördünmü? Sən ona vəkillikmi edəcəksən?

فَعَلَّمْنَا أَذْهَبًا إِلَى الْقَوْمِ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِآيَاتِنَا فَدَمَّرْنَاهُمْ تَذْمِيرًا ﴿٣٦﴾

وَقَوْمَ نُوحٍ لَمَّا كَذَبُوا الرُّسُلَ أَغْرَقْنَاهُمْ
وَجَعَلْنَا هَارَانَ لِلنَّاسِ آيَةً وَأَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ
عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣٧﴾

وَعَادًا وَعَمُودًا وَأَضْحَبَ الرِّيسَ وَقُرُونًا
بَيْنَ ذَلِكَ كَثِيرًا ﴿٣٨﴾

وَكُلًّا ضَرَفْنَا لَهُ الْأَمْثَلُ وَكُلًّا
نَبَرْنَا تَنْبِيرًا ﴿٣٩﴾

وَلَقَدْ أَنزَلْنَا عَلَى الْقَرْيَةِ الَّتِي أُمِيطَتْ مَطَرُ
السَّيِّئَةِ أَهْلًا يَكْفُرُونَ بِرَبِّهَا بَلْ كَانُوا
لَا يَرْجِعُونَ لَشَوْرًا ﴿٤٠﴾

فَإِذَا رَأَوْكَ إِذْ يَنْجِيذُكَ إِلَّا هُمْ رَاوُا هَذَا
الَّذِي بَعَثَ اللَّهُ رَسُولًا ﴿٤١﴾

إِنْ كُنَّا لَا نَنْصِلُكَ عَنْ آلِهَتِكَ لَوْلَا أَنْ
صَبَرْنَا عَلَيْهَا وَسَوْفَ يَعْلَمُونَ حِينَ
يَرْوُونَ الْعَذَابَ مَنْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٢﴾

أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ أَفَأَنْتَ
تَكُونُ عَلَيْهِ وَكِيلًا ﴿٤٣﴾

44. Yoxsa elə hesab edirsən ki, onların əksəriyyəti eşidəcək və ya anlayacaq? Onlar heyvan kimidirlər, hətta, haqq yoldan daha çox uzaqlaşmışlar.

45. Məgər Rəbbinin kölgəni necə uzatdığını görmürsənmi? Əgər O istəsəydi, onu hərəkətsiz halda saxlayardı. Sonra Biz günəşi onun bələdçisi etdik.

46. Sonra o kölgəni yavaş-yavaş Özümüzə tərəf çəkdik.

47. Sizin üçün gecəni örtük, yuxunu rahatlıq, gündüzü də canlanma vaxtı edən Odur.

48. Küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi olaraq göndərən Odur. Biz göydan tərtəmiz su endirdik ki,

49. onunla ölü bir diyarı canlandırıraq, yaratdığımız neçə-neçə heyvanlara və neçə-neçə insanlara ondan içirdək.

50. Biz düşünüb ibrət alsınlar deyə o suyu onların arasında paylaşırdıq. Lakin insanların çoxu küfrdən başqa bir şey qəbul etmədilər.

51. Əgər istəsəydik, hər kəndə qorxudan bir peyğəmbər göndərərdik.

52. Belə olduqda sən kafirlərə baş aymə və onlara qarşı bu Quranla böyük bir cihad et!

أَمْ تَحْسَبُ أَنَّ أَكْثَرَهُمْ يَسْمَعُونَ أَوْ يَعْقِلُونَ إِنْ هُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا ﴿٤٤﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى رَبِّكَ كَيْفَ مَدَّ الظِّلَّ وَلَوْ شَاءَ لَجَعَلَهُ سَاكِنًا ثُمَّ جَعَلْنَا الشَّمْسُ عَلَيْهِ دَلِيلًا ﴿٤٥﴾

ثُمَّ قَبَضْنَاهُ إِلَيْنَا قَبْضًا يَسِيرًا ﴿٤٦﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِيَسَآوُوا النَّوْمَ سُبْحَانَا وَجَعَلَ النَّهَارَ لُشُورًا ﴿٤٧﴾

وَهُوَ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا ﴿٤٨﴾

لِنُخْرِجَ بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا وَنُسْقِيَهُ مِمَّا خَلَقْنَا أَنْعَامًا وَأَنَا سَيِّ كَثِيرًا ﴿٤٩﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَاهُ بَيْنَهُمْ لِيَذَّكَّرُوا فَأَبَى أَكْثَرُ النَّاسِ إِلَّا كُفُورًا ﴿٥٠﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا فِي كُلِّ قَرْيَةٍ نَذِيرًا ﴿٥١﴾

فَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ وَجَاهِدْهُمْ بِهِ جِهَادًا كَبِيرًا ﴿٥٢﴾

53. Birinin suyu dadlı və şirin, digərininki isə duzlu və acı olan iki dənizi qovuşduraraq aralarında maneə və keçilməz sədd qoyan Odur.
54. Sudan insan yaradan, ona qan qohumları və sonradan qohum olanları bəxş edən Odur. Rəbbin hər şeyə Qadirdir.
55. Onlar Allahı qoyub özlərinə nə xeyir, nə də zərər verə bilməyənlərə ibadət edirlər. Kafir öz Rəbbinə qarşı şeytana köməkçidir.
56. Biz səni ancaq müjdə verən və xəbərdarlıq edən kimi göndərdik.
57. De: “Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Təkcə onu istəyirəm ki, insanlar Rəbbinə tərəf aparan bir yol tutsunlar”.
58. Ölməz, əbədi Yaşayana təvəkkül et və Onu həmd-səna ilə təriflə. Onun Öz qullarının günahlarından agah olması kifayətdir.
59. O, göyləri, yeri və onların arasındakıları altı gündə yaratdı, sonra da Ərşə ucaldı. O, Mərhəmətli Allahdır. Bunu biləndən soruş!
60. Onlara: “Mərhəmətli Allaha səcdə edin!” – deyildikdə: “Mərhəmətli Allah nədir? Məgər bizə əmr etdiyin şeyə səcdə etməliyik?” – deyirlər. Bu da onların nifrətini artırır.

﴿ وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْيَمِينَ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَجِجْرًا مَحْجُورًا ٥٣ ﴾

﴿ وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا جَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا ٥٤ ﴾

﴿ وَيَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنْفَعُهُمْ وَلَا يَضُرُّهُمْ وَكَانَ الْكَافِرُ عَلَىٰ رَبِّهِ ظَهِيرًا ٥٥ ﴾

﴿ وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا مُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ٥٦ ﴾

﴿ قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِلَّا مَن شَاءَ أَن يَتَّخِذَ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ٥٧ ﴾

﴿ وَتَوَكَّلْ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ وَسَمِعِ بِحَمْدِهِ ۚ وَكَفَىٰ بِهِ يَذُنُوبَ عِبَادِهِ ۖ خَبِيرًا ٥٨ ﴾

﴿ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَىٰ عَلَى الْعَرْشِ ۚ الرَّحْمَنُ فَتَقَلُّ بِهِ خَبِيرًا ٥٩ ﴾

﴿ وَإِذَا قِيلَ لَهُمُ اسْجُدُوا لِلرَّحْمَنِ قَالُوا وَمَا الرَّحْمَنُ أَنَسْجُدُ لِمَا تَأْمُرُنَا وَزَادَهُمْ تُغُورًا ٦٠ ﴾

61. Səmada bürlər qoyan və orada günəş və nurlu bir ay yaradan *Allah* ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır.
62. Yada salmaq və şükür etmək istəyənlər üçün gecə ilə gündüzü bir-birinin ardınca gətirən Odur.
63. Mərhəmətli Allahın qulları o kəslərdir ki, onlar yer üzündə təvazökarlıqla gəzər, cahillər onlara xoşagəlməz bir söz dedikdə: "Salam!"- deyirlər.
64. Onlar gecələrini Rəbbi üçün səcdədə və qiyamda keçirirlər.
65. Onlar deyirlər: "Ey Rəbbimiz! Cəhənnəm əzabını bizdən uzaq elə. Doğrusu, onun əzabı həmişəlikdir.
66. Həqiqətən, ora nə pis məskən, necə də pis iqamətgahdır!"
67. Onlar mallarını xərclədikdə nə israfçılıq, nə də xəsislik edər, bunların arasında orta bir yol tutarlar.
68. Onlar Allahla yanaşı başqa məbuda yalvarmaz, Allahın haram etdiyi cana haqsız yerə qıymaz və zina etməzlər. Bunu edən kimsə cəzalandırılır.
69. Qiyamət günü onun əzabı qat-qat artırılır və onun içində zəlil olub əbədi qalar.
70. Ancaq tövbə edib iman gətirən və saleh əməllər edənlərdən başqa.

تَبَارَكَ الَّذِي جَعَلَ فِي السَّمَاءِ بُرُوجًا
وَجَعَلَ فِيهَا سِرَاجًا وَقَمَرًا مُنِيرًا ﴿٦١﴾

وَهُوَ الَّذِي جَعَلَ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ خِلْفَةً لِّمَن
أَرَادَ أَن يَذَّكَّرَ أَوْ أَرَادَ شُكُورًا ﴿٦٢﴾

وَعِبَادُ الرَّحْمَنِ الَّذِينَ يَمْشُونَ عَلَى الْأَرْضِ هَوْنًا
وَإِذَا خَاطَبَهُمُ الْجَاهِلُونَ قَالُوا سَلَامًا ﴿٦٣﴾

وَالَّذِينَ يَبِيتُونَ لِرَبِّهِمْ سُجَّدًا وَقِيَامًا ﴿٦٤﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا اصْرِفْ عَنَّا عَذَابَ
جَهَنَّمَ إِنَّ عَذَابَهَا كَانَ غَرَامًا ﴿٦٥﴾

إِنَّهَا سَاءَتْ مُسْتَقَرًّا وَمُقَامًا ﴿٦٦﴾

وَالَّذِينَ إِذَا أَنْفَقُوا لَمْ يُسْرِفُوا وَلَمْ يَقْتُرُوا
وَكَانَ بَيْنَ ذَلِكَ قَوَامًا ﴿٦٧﴾

وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا
يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ
وَلَا يَزْنُونَ وَمَن يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾

يُضَاعَفْ لَهُ الْعَذَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدْ
فِيهِ مُهَيَّاتًا ﴿٦٩﴾

إِلَّا مَن تَابَ وَآمَنَ وَعَمِلَ عَمَلًا صَالِحًا

Allah onların pis əməllərini
yaxşı əməllərlə əvəz edər. Allah
Bağışlayandır, Rəhmlidir!

71. Kim tövbə edib yaxşı iş görərsə, o,
doğrudan da Allaha tərəf qayıtmış
olar.

72. Onlar yalandan şahidlik etməz,
lağlağı məclisinə rast gəldikdə
oradan ləyaqətlə ötüb keçərlər.

73. Onlara Rəbbinin ayələri xatırlandığı
zaman o ayələrə qarşı kar və kor
kimi davranmazlar.

74. Onlar deyərlər: "Ey Rəbbimiz!
Bizə gözümüzün aydınlığı olan
zövcələr və övladlar bəxş et və bizi
müttəqilərə imam et!"

75. Onlar səbir etdiklərinə görə
Cənnətdə olan yüksək məqamla
mükafatlandırılacaq, orada xeyir-dua
ilə, salamla qarşılanacaqlar.

76. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Ora
nə gözəl məskən, necə də gözəl
iqamətgahdır!

77. De: "Əgər yalvarmağınız olmasaydı,
Rəbbim sizə diqqət yetirməzdi. Siz
haqqı yalan saydınız. Ona görə də
əzab sizi rahat buraxmayacaqdır!"

قَالُوا لَيْتَ يُبْدِلَ اللَّهُ سَيِّئَاتِهِمْ حَسَنَاتٍ
وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴿٥١﴾

وَمَنْ ذَابَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَإِنَّهُ يَتُوبُ إِلَى
اللَّهِ مَتَابًا ﴿٥٢﴾

وَالَّذِينَ لَا يَشْهَدُونَ الزُّورَ وَإِذَا مَرُّوا
بِالْغُورِ مَرُّوا حِكْرًا ﴿٥٣﴾

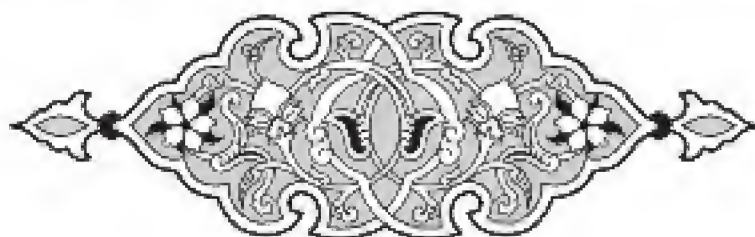
وَالَّذِينَ إِذَا دُكِّرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَمْ
يَخْفَوْا عَلَيْهَا صُمْغًا وَنُحْمًا ﴿٥٤﴾

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا
وَدُرِّقَتِنَا فَرَةً أَغْنِمْ وَاجْعَلْ لِلْمُتَّقِينَ
إِمَامًا ﴿٥٥﴾

أُولَئِكَ يَجْزَوْنَ الْعُرْقَةَ بِمَا صَبَرُوا
وَيُلَقَّوْنَ فِيهَا نَجْوَةً وَسَلَامًا ﴿٥٦﴾

خَالِدِينَ فِيهَا حَسَنَتْ مُسْتَقَرًّا
وَمَقَامًا ﴿٥٧﴾

قُلْ مَا يَعْجِبُكُم رُبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ
فَقَدْ كَذَّبْتُمْ فَتَوْفِي يَكُونُ لَكُمْ ﴿٥٨﴾

əş-Şuara
(«Şairlər») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ta. Sin. Mim.
2. Bunlar aydın Kitabın ayələridir.
3. Onların iman gətirmədiyinə görə özünü həlakın edəcəksən?
4. Biz istəsəydik, göydən onlara elə bir əlamət göndərərdik ki, onun önündə başları itaətkarlıqla əyilərdi.
5. Mərhəmətli *Allahdan* onlara elə bir ayə gəlməz ki, ondan üz çevirməsinlər.
6. Onlar *ayələri* uydurma saydılar. Məsxərəyə qoyduqlarının xəbəri onlara yetişəcəkdir.
7. Yoxsa, onlar yer üzündə cürbəcür gözəl bitkilər bitirdiyimizi görmürlər?
8. Həqiqətən də, bunda bir əlamət vardır. Lakin onların əksəriyyəti mömin olmadı.
9. Bəli, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmli.
10. Bir zaman Rəbbin Musaya demişdi: "Get o zalım qövmin –
11. Firon xalqının yanına! Onlar qorxmurlarmı?"

سُورَةُ الشُّعَرَاءِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طسّم

تِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ

لَعَلَّكَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ لَا تَكُونُ الْمُؤْمِنِ

إِنْ نَشَاءُ نُزِيلُ عَلَيْهِمْ مِنَ السَّمَاءِ آيَةً فَظَلَّتْ
أَعْنَاقُهُمْ لَهَا خَاضِعِينَ

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ ذِكْرٍ مِنَ الرَّحْمَنِ مُنْذَرٍ إِلَّا كَانُوا
عَنْهُ مُعْرِضِينَ

فَقَدْ كَذَّبُوا فَسَيَأْتِيهِمْ أَنْبَاءُ مَا كَانُوا يَكْفُرُونَ

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الْأَرْضِ كُنَّا نَبْعَثُ فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ
كَرِيمٍ

إِنْ فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِلَّذِينَ هُمْ مُؤْمِنُونَ

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

وَإِذْ نَادَى رَبُّكَ مُوسَى أَنْ أَنْتَ الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

قَوْمَ فِرْعَوْنَ أَلا يَشْكُرُونَ

12. *Musa* dedi: "Ey Rəbbim! Qorxuram ki, onlar məni yalançı hesab edələr,
13. *belə olduqda* ürəyim sıxılar, dilim də söz tutmaz. Buna görə *Haruna* da *vəhy* göndər.
14. Onların məndən əvəzini çıxmaq istədikləri bir günahım da var. Buna görə məni öldürəcəklərindən qorxuram".
15. *Allah* dedi: "Xeyr, *bu mümkün deyil!* İkinciz də möcüzələrimizlə *onların yanına* gedin! Şübhəsiz ki, Biz də sizinləyik, *hər şeyi* eşidirik.
16. *Fironun* yanına gedib deyin: "Biz aləmlərin Rəbbinin elçiləriyik!
17. *İsrail* oğullarını bizimlə birgə göndər!"
18. *Firon* dedi: "Biz səni körpə ikən *götürüb saxlayıb* boya-başa çətdirmədimi? Sən ömrünün bəzi illərini bizimlə yaşamadınmı?
19. Elədiyin *pis* əməli də elədin. *Doğrudan da*, sən bir nankorsan!"
20. *Musa* dedi: "Mən onu edəndə nədən olmuşam.
21. Mən sizdən qorxduğum üçün yanınızdan qaçıb getdim. Amma sonradan Rəbbim mənə hökmranlıq verdi və məni elçilərdən etdi.

قَالَ رَبِّ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُكَذِّبُونِ ﴿١٢﴾

وَيُضِيقُ صَدْرِي وَلَا يَنْطَلِقُ لِسَانِي فَأَرْسِلْ
إِلَى هَارُونَ ﴿١٣﴾

وَأَنبِئْهُمْ عَلَى ذَنْبٍ فَأَخَافُ أَنْ يَقْتُلُونِ ﴿١٤﴾

قَالَ كَلَّا فَإِذْ هَبْنَا نُبَيِّنُكَ لِنَاكُمُكَ
مُتَسَمِّعُونَ ﴿١٥﴾

فَأَتَيْنَا فِرْعَوْنَ فَقُولَا إِنَّا رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

أَنْ أَرْسِلَ مَعَنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٧﴾

قَالَ أَلَمْ نُزَكِّكَ فِيْنَا وَلِيدًا وَلِئْتَ فِيمَا مَرَّ
عُمرِكَ سِينِينَ ﴿١٨﴾

وَفَعَلْتَ فَعَلَكَ الْبَغْيَ فَعَلْتَ وَأَنْتَ مِنَ
الْكَافِرِينَ ﴿١٩﴾

قَالَ فَعَلْتُهَا إِذَا أَوَّلَا مِنْ الْأُولَى ﴿٢٠﴾

فَقَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ فَوَهَبَ لِي رَبِّي حُكْمًا
وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٢١﴾

22. Başıma qaxdığın o nemətin də İsrail oğullarını özünə kölə etməyindir”.

23. Firon dedi: “Aləmlərin Rəbbi nədir?”

24. *Musa* dedi: “Əgər yaqinliklə inanırsınızsa, *bilin ki*, O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir!”

25. Firon ətrafındakılara dedi: “*Onun nə danışdığını* eşitmirsinizmi?”

26. *Musa* dedi: “O sizin də, ulu babalarınızın da Rəbbidir!”

27. *Firon* dedi: “Sizə göndərilmiş bu elçi, sözsüz ki, dəlidir!”

28. *Musa* dedi: “Əgər anlayırsınızsa, *bilin ki*, O, şərqin, qərbin və bunların arasında olanların Rəbbidir!”

29. *Firon* dedi: “Əgər məndən başqasına sitayiş etsən, səni məhbusların yanına ataram!”

30. *Musa* dedi: “Bəs sənə açıq-aşkar bir şey göstərsəm necə?”

31. *Firon* dedi: “Əgər doğru danışanlardanansa, göstər onu!”

32. *Musa* əsasını yerə atınca, o dərhal dönüb açıq-aşkar bir ilana çevrildi.

33. Əlini *qoynundan* çıxardan kimi o, baxanların gözü *qabağında* ağappaq *nur saçan bir əl* oldu.

وَبَدَّلَ نِعْمَةً كَثُفَتْ عَلَيْهَا عَلَى أَنْ عَبْدَتْ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۖ ﴿٢٢﴾

قَالَ فِرْعَوْنُ وَمَا رَبُّ الْعَالَمِينَ ۖ ﴿٢٣﴾

قَالَ رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُتُوبَ مُؤْتَفِقِينَ ۖ ﴿٢٤﴾

قَالَ لِمَنْ حَوْلَهُ أَلَا تَسْمَعُونَ ۖ ﴿٢٥﴾

قَالَ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ۖ ﴿٢٦﴾

قَالَ إِنَّ رَسُولَكُمْ الَّذِي أُرْسِلَ إِلَيْكُمْ لَمُجْرُومٌ ۖ ﴿٢٧﴾

قَالَ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنَّ كُتُوبَ تَعْقِلُونَ ۖ ﴿٢٨﴾

قَالَ لِمَنِ اتَّخَذْتَ آلِهَةً غَيْرِي لِأَجْعَلَكَ مِنَ الْمُسْجُودِينَ ۖ ﴿٢٩﴾

قَالَ أَوْ لَوْ جِئْتُكَ بِشَيْءٍ مُّبِينٍ ۖ ﴿٣٠﴾

قَالَ فَأَبِ يَدَايَ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ۖ ﴿٣١﴾

فَأَلْقَى عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ ثُعْبَانٌ مُبِينٌ ۖ ﴿٣٢﴾

وَنَزَعَ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بِيضَةٌ لِلنَّظِيرِينَ ۖ ﴿٣٣﴾

34. *Firon* ətrafındakı zadəganlara dedi: “Həqiqətən də, bu, bilikli bir sehrbazdır!
35. O öz sehri ilə sizi torpağınızdan çıxartmaq istəyir. Nə təklif edirsiniz?”
36. Onlar dedilər: “Onu qardaşı ilə bir qədər gözələt və şəhərlərə *adam* yığanlar göndər ki,
37. bütün bilikli sehrbazları sənin yanına gətirsinlər”.
38. Beləliklə, sehrbazlar bəlli bir günün müəyyən edilmiş vaxtında toplandılar.
39. Camaata deyildi: “Siz də yığırsınız mı?”
40. Əgər sehrbazlar qalib gəlsələr, ola bilsin ki, biz də onlara tabe olaq”.
41. Sehribazlar gələn kimi *Firona* dedilər: “Əgər qalib gəlsək, bizə mükafat veriləcəkm i?”
42. *Firon* dedi: “Bəli! Belə olacağı təqdirdə sizi *özümə* yaxın adamlardan edəcəyəm”.
43. Musa onlara dedi: “Nə atacaqsınızsa, atın!”
44. Onlar iplərini və əsalarını yerə atıb: “*Fironun* qüdrətinə and olsun ki, biz qalib gələcəyik!” – dedilər.

قَالَ لِلْمَلَاحِقَةِ إِنَّ هَذَا السَّاحِرُ عَلِيمٌ ﴿٣٤﴾

يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ
هَذَا أَتَأْمُرُونَ ﴿٣٥﴾

قَالُوا الرَّجُلُ وَأَخَاهُ وَاتَّبَعَ فِي الْعَدَائِينَ خَيْرِينَ ﴿٣٦﴾

يَأْتُونَكَ بِكُلِّ سَحَابٍ عَلِيمٍ ﴿٣٧﴾

فَجَمَعَ السَّحَرَةَ لِيَقْدَتِ يَوْمَ مَعْلُومٍ ﴿٣٨﴾

وَقِيلَ لِلنَّاسِ هَلْ أَسْمَعْتُمْ مَعُودَ ﴿٣٩﴾

لَعَلَّكُمْ تَتَّبِعُونَ السَّحَرَةَ إِنْ كَانُوا هُمُ الْغَالِبِينَ ﴿٤٠﴾

فَلَمَّا جَاءَ السَّحَرَةُ قَالُوا لِفِرْعَوْنَ أَهَيْلَ لَنَا لَآجِرًا
إِنْ كُنَّا نَحْنُ الْغَالِبِينَ ﴿٤١﴾

قَالَ نَعَمْ وَإِنَّكُمْ إِذَا لَمِنَ الْمُفْرَقِينَ ﴿٤٢﴾

قَالَ لَهُمْ مُوسَى أَلْقُوا مَا أَنْتُمْ مُقْلُونَ ﴿٤٣﴾

فَأَلْقَوْا حِبَالَهُمْ وَعَصِيَّهُمْ وَقَالُوا بِعِزَّةِ
فِرْعَوْنَ إِنَّا لَنَحْنُ الْغَالِبُونَ ﴿٤٤﴾

45. Sonra Musa əsasını atdı və əsa
onların düzəltdikləri şeyləri uddu.

46. Sehrbazlar səcdəyə qapandılar

47. və dedilər: “Biz iman gətirdik
aləmlərin Rəbbinə –

48. Musanın və Harunun Rəbbinə!”

49. Firon dedi: “Mən sizə izin
verməmişdən əvvəl siz ona imanımı
gətirdiniz? Şübhəsiz ki, o sizə sehr
öyrədən böyüyünüzdür. Tezliklə
biləcəksiniz! Mən sizin əllərinizi və
ayaqlarınızı çarpaz kəsdirib hamınızı
çarımxa çəkdirəcəyəm”.

50. Onlar dedilər: “Zərər yox, biz *onsuz*
da öz Rəbbimizə qayıdacağıq.

51. Biz *Firon xalqı arasında* ilk
iman gətirənlər olduğumuza
görə Rəbbimizdən günahlarımızı
bağışlayacağını umuruq”.

52. Biz Musaya: “Qullarımla birlikdə
gecə yola çıx. Çünki siz təqib
olunacaqsınız” – *dəyə* vəhy etdik.

53. Firon şəhərlərə *əsgər* toplayanlar
göndərdi.

54. *O dedi*: “Bunlar kiçik bir dəstədir.

55. Onlar bizi qəzəbləndirmişlər.

56. Biz hamımız ayıq-sayıq olmalıyıq”.

57. Biz *o zalım tayfanı* bağlardan və
çeşmələrdən çıxartdıq;

قَالَ لَنْ مَوْسَىٰ عَصَاهُ فَإِذَا هِيَ تَلْقَفُ مَا
يَأْكُمُونَ ﴿٤٥﴾

قَالَ لَنْ السَّحَرَةُ سَجِدُونَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٧﴾

رَبِّ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿٤٨﴾

قَالَ أَمْ نَشْرِكُ لَكَ قَبْلَ أَنْ آدَنَ لَكَ إِلَٰهًا
لَّكِبْرُكُمُ الَّذِي عَلَيْكُمْ يُسْحَرُونَ فَتَسْجُدُ لَعَالَمُونَ
لَا قِطْعَ أَيْدِيكُمْ وَأَرْجُلِكُمْ مِنْ خَلْفٍ
وَأَصْلَابِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٩﴾

قَالُوا لَا ضَرَرَ أِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مَبْغُطُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّا نَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لَنَا رَبُّنَا خَطِيئَاتِنَا أَن كُنَّا
أَوَّلَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥١﴾

﴿٥٢﴾ وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ مُوسَىٰ أَنْ أَسْرِ بِعِيَادِي إِنَّكَ
مُتَّبَعُونَ ﴿٥٣﴾

فَأَرْسَلَ فِرْعَوْنُ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَشِرْذِمَةٌ قَلِيلُونَ ﴿٥٥﴾

وَأَنَّهُمْ لَنَا أَتْلَفُونَ ﴿٥٦﴾

وَأَنَّا الْجَمِيعُ خَالِدُونَ ﴿٥٧﴾

فَأَخْرَجْنَاهُمْ مِنْ جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٨﴾

58. xəzinələrdən və gözəl yerlərdən də
qovduq.

وَكُنُوزٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٥٨﴾

59. Beləcə, Biz İsrail oğullarını o yerlərə
varis etdik.

كَذَلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٥٩﴾

60. Günəş üfüqdən qalxarkən *Firon*
öz əsgərləri ilə onları izləməyə
başladılar.

فَاتَّبَعُوهُمْ مُتَسِيقِينَ ﴿٦٠﴾

61. İki dəstə bir-birini görünə Musanın
səhabələri: “Biz yaxalanacağıq!”—
dedilər.

فَلَمَّا تَرَى الْجَمْعَانِ قَالَ أَصْحَابُ مُوسَى
إِنَّا لَمُدْرَكُونَ ﴿٦١﴾

62. *Musa* dedi: “Xeyr, Rəbbim
mənimlədir. O mənə doğru yol
göstərəcəkdir!”

قَالَ كَلَّا إِنَّ مَعِيَ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٦٢﴾

63. Biz Musaya: “Əsanla dənizə vur!”—
deyə vəhy etdik. *Dəniz* dərhal yarıldı,
on iki yol açıldı və hər biri nəhəng
bir dağ kimi oldu.

فَأَوْحَيْنَا إِلَى مُوسَى أَنِ اضْرِبْ بِعَصَاكَ
الْبَحْرَ فَأَنفَلَقَ فَكَانَ كُلُّ فَوْقٍ كَالْعُتُودِ الْعَظِيمِ ﴿٦٣﴾

64. O birilərini də ora yaxınlaşdırdıq.

وَأَرْفَعْنَا قَوْمَ الْآخِرِينَ ﴿٦٤﴾

65. *Musa* və onunla birlikdə olanların
hamısını xilas etdik.

وَأَنجَيْنَا مُوسَى وَمَنْ مَعَهُ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

66. O birilərini isə suya qaraq etdik.

قَوْمَ آخَرَفْنَا الْأَخْرِينَ ﴿٦٦﴾

67. Şübhəsiz ki, bu *hekayətdə* bir ibrət
vardır. Lakin onların çoxu iman
gətirmədi.

إِن فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ
مُؤْمِنِينَ ﴿٦٧﴾

68. Həqiqətən, sən Rəbbin Qüdrətlidir,
Rəhmlidir.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٦٨﴾

69. Onlara İbrahimin əhvalatını da oxu.

وَأَنبَأْهُمْ بِنَبَأِ إِبْرَاهِيمَ ﴿٦٩﴾

70. Bir zaman o öz atasına və tayfasına:
“Nəyə ibadət edirsiniz?”— demişdi.

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٧٠﴾

71. Onlar dedilər: “Biz bütlərə ibadət edir və onlara tapınmaqda davam edirik”.
72. O dedi: “Onlara yalvardığınız zaman sizi eşidirlərmi?”
73. Yaxud sizə xeyir və ya zərər verirlərmi?”
74. Onlar dedilər: “Xeyr, amma biz öz atalarımızın belə etdiklərini gördük”.
75. O dedi: “Siz nəyə ibadət etdiyinizi görürsünüzmü –
76. həm siz, həm də ulu babalarınız?”
77. Aləmlərin Rəbbindən başqa, onların hamısı mənim düşmənimdir.
78. *O Rəbb ki*, məni yaratmış və məni doğru yola yönəltmişdir;
79. *O Rəbb ki*, məni yedirdir və içirdir;
80. *O Rəbb ki*, xəstələndiyim zaman mənə şəfa verir;
81. *O Rəbb ki*, məni öldürəcək, sonra dirildəcəkdir;
82. *O Rəbb ki*, Haqq-hesab günü xəstələrimi bağışlayacağımı Ondan umuram.
83. Ey Rəbbim! Mənə hikmət ver və məni əməlisalehlərə qovuşdur!
84. Sonra gələnlər arasında *həmişə yad edilim deyə* mənə yaxşı ad qismət elə!

قَالُوا تَعْبُدُوا أَصْنَامًا فُطِّلَ لَهَا عَكْفُونَ ﴿٧١﴾

قَالَ هَلْ يَسْمَعُونَكَ إِذْ تَدْعُونَ ﴿٧٢﴾

أَوْ يَنْفَعُونَكَ أَوْ يَضُرُّونَ ﴿٧٣﴾

قَالُوا بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٧٤﴾

قَالَ أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ ﴿٧٥﴾

أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ الْأَقْدَمُونَ ﴿٧٦﴾

فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾

الَّذِي خَلَقَنِي فَهُوَ يَهْدِينِ ﴿٧٨﴾

وَالَّذِي هُوَ يُطْعِمُنِي وَيَسْقِينِ ﴿٧٩﴾

وَإِذَا مَرِضْتُ فَهُوَ يَشْفِينِ ﴿٨٠﴾

وَالَّذِي يُمِيتُنِي ثُمَّ يُحْيِينِ ﴿٨١﴾

وَالَّذِي أَطْمَعُ أَنْ يَغْفِرَ لِي خَطِيئَتِي
يَوْمَ الدِّينِ ﴿٨٢﴾

رَبِّ هَبْ لِي حُكْمًا وَالْحَقِّقْ بِالصَّالِحِينَ ﴿٨٣﴾

وَأَجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ ﴿٨٤﴾

85. Məni Nəim bağının varislərindən et!

وَأَجْعَلْنِي مِنْ وَرَثَةِ جَنَّةِ النَّعِيمِ ﴿٨٥﴾

86. Atamı bağışla! Çünki o,
azmışlardandır.

وَأَعْفِرْ لِي إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ ﴿٨٦﴾

87. Onların dirildiləcəyi gün məni rüsvay
etmə!

وَلَا تُخْزِنِي يَوْمَ يُبْعَثُونَ ﴿٨٧﴾

88. O gün ki, nə var-dövlət, nə də oğul-
uşaq bir fayda verməyəcək.

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ مَالٌ وَلَا بَنُونَ ﴿٨٨﴾

89. Ancaq sağlam bir qəlbə Allahın
hüzuruna gələnlərdən başqa!”

إِلَّا مَنِ اتَى اللَّهَ يَقْلَبُ سُلَيْمًا ﴿٨٩﴾

90. Cənnət müttəqilərə yaxınlaşdırılar.

وَأُزْلِفَتِ الْجَنَّةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٩٠﴾

91. Cəhənnəm də azğınlara göstərilər.

وَأُزْلِفَتِ الْجَحِيمُ لِلْغَاوِينَ ﴿٩١﴾

92. Onlara deyilər: “Hamı sizin ibadət
etdikləriniz –

وَقِيلَ لَهُمْ أَتُنْفِئُونَ ﴿٩٢﴾

93. Allahdan başqa *pənah*
apardıqlarınız? Onlar sizə kömək
edə bilərlərmə, yaxud özlərinə
köməkləri dəyə bilərmə?”

مِنْ دُونِ اللَّهِ هَلْ يَنْصُرُونَ ﴿٩٣﴾

94. Onlar azğınlarla birlikdə *Cəhənnəmə*
atırlarlar,

فَكَجَّبُوا فِيهَا هُمُ وَالْغَاوُونَ ﴿٩٤﴾

95. İblisin bütün əsgərləri də habelə.

وَجُنُودُ إبْلِيسَ أَجْمَعُونَ ﴿٩٥﴾

96. Onlar orada höcətləşərək deyərələr:

قَالُوا وَهُمْ فِيهَا يَخْتَصِمُونَ ﴿٩٦﴾

97. “Allaha and olsun ki, biz açıq-aydın
azğınhq içində idik –

قَالَ اللَّهُ إِنَّ كُنَّا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٩٧﴾

98. o vaxt ki, biz sizi aləmlərin Rəbbinə
tay tuturduq.

إِذْ نُسَوِّكُمْ مَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٩٨﴾

99. Bizi ancaq günahkarlar azdırdı.

وَمَا أَصَلْنَا إِلَّا أَلَا الْمَعْجِرُمُونَ ﴿٩٩﴾

100. İndi isə bizim nə şəfaətçilərimiz,

فَمَا لَنَا مِنْ شَافِعِينَ ﴿١٠٠﴾

وَلَا صَدِيقٌ حَمِيمٌ ﴿١٠١﴾

101. nə də *bizə* canıyanan bir dostumuz var!

فَلَوْلَا نُنَاكِرُكَ فَكَفَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٢﴾

102. Bir də *dünyaya* qayıda bilsəydik, möminlərdən olardıq!”

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

103. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٠٤﴾

104. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٠٥﴾

105. Nuh tayfası da elçiləri yalançı saydı.

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ نُوحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٠٦﴾

106. O vaxt qardaşları Nuh onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz?”

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٠٧﴾

107. Həqiqətən, mən sizin üçün etibar edilməli bir elçiyəm.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٠٨﴾

108. Allahdan qorxun və mənə itaət edin.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٠٩﴾

109. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir.

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١١٠﴾

110. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!”

﴿ قَالُوا أَلَنُؤْمِنُ لَكَ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْذَالُونَ ﴾ ﴿١١١﴾

111. Onlar dedilər: “Sənə ən rəzil adamlar tabe olduğu halda biz sənə inanarıqmı?”

قَالَ وَمَا عَلَيَّ بِمَا كَفَرْتُمْ أَوْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١١٢﴾

112. *Nuh* dedi: “Mən onların nə etdiklərini bilmirəm!”

إِنْ حِسَابُهُمْ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّي لَوَ تَشْعُرُونَ ﴿١١٣﴾

113. Onların haqq-hesabı yalnız Rəbbimə aiddir. Kaş başa düşəydiniz!

114. Mən iman gətirənləri qovan deyiləm. وَمَا أَنَا بِظَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٤﴾
115. Mən yalnız açıq-aşkar bir qorxudanam". إِنَّ أَنَا إِلَّا ظَاهِرٌ مُّبِينٌ ﴿١١٥﴾
116. Onlar dedilər: "Ey Nuh! Əgər *dəvatına* son qoymasan, mütləq daşqalaq ediləcəksən". قَالُوا لَئِنْ لَمْ تَنْتَهِ يَدْنُوحَ لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخٰسِرِينَ ﴿١١٦﴾
117. *Nuh* dedi: "Ey Rəbbim! Qövmüm məni yalançı hesab etdi. قَالَ رَبِّ إِنِّي قَوْمِي كَذَّبُونِ ﴿١١٧﴾
118. Mənimlə onların arasında qəti hökm ver, məni və mənimlə birlikdə olan möminləri *əzabdan* qurtar!" فَأَفْتَحْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمْ فَتْحًا وَنَجِّنِي وَمَنْ مَعِيَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١٨﴾
119. Biz onu və onunla birlikdə olanları yüklü gəmidə xilas etdik. فَأَنجَيْنَاهُ وَمَنْ مَعَهُ فِي الْفُلِّكَ الْمَشْحُونِ ﴿١١٩﴾
120. Yerdə qalanları isə suya qərş etdik. ثُمَّ أَغْرَقْنَا بَقِيَّةَ الْبَاقِينَ ﴿١٢٠﴾
121. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi. إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿١٢١﴾
122. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir. وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٢٢﴾
123. Ad tayfası da elçiləri yalançı saydı. كَذَّبَتْ عَادَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾
124. O vaxt qardaşları Hud onlara dedi: "Məgər qorxmursunuz? إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ هُودٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٢٤﴾
125. Həqiqətən, mən sizin üçün etibar etməli olduğunuz bir elçiyəm. إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٢٥﴾
126. Allahdan qorxun və mənə itaət edin! فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٢٦﴾
127. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢٧﴾

mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir.

أَتُنَبِّئُونَ بِكُلِّ رِيحٍ ءَاتِيَةٍ تَعْبَثُونَ ﴿١٢٨﴾

128. Əcəba, siz hər təpədə əbəs yerə bir əlamətmi qurursunuz (hündür binalarmı tikirsiniz)?

وَسَخِّدُونَ مَصَابِعَ لَعَلَّكُمْ تَخْلَدُونَ ﴿١٢٩﴾

129. Sanki əbədi qalacaqsınız deyə qalalarmı tikirsiniz?

وَإِذَا بَطِشْتُمْ بَطِشْتُمْ جَبَرِينَ ﴿١٣٠﴾

130. *Bir kəsi* yaxaladığınız zaman qəddar hökmdar kimi yaxalayırırsınız?

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٣١﴾

131. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

وَاتَّقُوا الَّذِي أَمَدَّكُمْ بِمَا تَقْتُلُونَ ﴿١٣٢﴾

132. Bildiyiniz nemətləri sizə verəndən qorxun.

أَمَدَّكُمْ بِأَنْعَامٍ وَبَنِينَ ﴿١٣٣﴾

133. O sizə heyvanat və oğul-uşaq verdi,

وَجَعَلَتْ رِجْلَيْكُمْ رِجْلَيْنِ ﴿١٣٤﴾

134. *üstəlik* bağlar və çeşmələr də əta etdi.

إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٣٥﴾

135. Mən sizə üz verəcək böyük günün əzabından qorxuram”.

قَالُوا سَوَاءٌ عَلَيْنَا أَوَعَظْتَ أَمْ لَمْ تَكُنْ مِنَ الْوَاعِظِينَ ﴿١٣٦﴾

136. Onlar dedilər: “Bizə öyüd-nəsihət versən də, verməsən də, bizim üçün birdir.

إِنْ هَذَا إِلَّا الْخُلُقُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٣٧﴾

137. Bu, yalnız və yalnız əvvəlkilərin adətidir.

وَمَا نَحْنُ بِمُعَذِّبِينَ ﴿١٣٨﴾

138. Biz əzaba düşər olan da deyilik”.

فَكَذَّبُوهُ فَأَهْلَكَ هُمُ الَّذِينَ فِي ذَلِكَ لَاكِبَةً وَمَا كَانُوا أَكْثَرَهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٣٩﴾

139. Onlar onu yalançı saydılar. Biz də onları məhv etdik. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi.

140. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir. وَإِنَّ رَبَّكَ لَهوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٤٠﴾
141. Səməd tayfası da elçiləri yalançı saydı. كَذَّبَتْ ثَمُودُ ثَمُودَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٤١﴾
142. O vaxt qardaşları Saleh onlara dedi: "Məgər qorxmursunuz? إِذْ قَالَ لَهُمُ أَخُوهُمْ صَالِحٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٤٢﴾
143. Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibar etməli olduğunuz bir elçiyəm. إِنِّي لَكُمُ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٤٣﴾
144. Allahdan qorxun və mənə itaət edin. فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٤٤﴾
145. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir. وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٤٥﴾
146. Məgər siz burada olanların içində sərbəst buraxılacaqsınız? أَنْ تَرْكَبُونَ فِي مَا هُمْ نَاءُ أَمِينٌ ﴿١٤٦﴾
147. Bağlar və bulaqlar içində, فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٤٧﴾
148. əkinlər və yumşaq meyvəli xurmalıqlar içində *arxayınlıqla qalacaqsınız?* وَزُرُوعٍ وَنَخْلٍ طَلْعُهَا هَضِيمٌ ﴿١٤٨﴾
149. Dağlardan məharətlə evlər yonub düzəldəcəksiniz? وَتَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا فَارِهِينَ ﴿١٤٩﴾
150. Allahdan qorxun və mənə itaət edin! فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا أَمْرًا ﴿١٥٠﴾
151. Həddi aşanların əmrinə tabe olmayın. وَلَا تُطِيعُوا أَمْرَ الْمُسْرِفِينَ ﴿١٥١﴾
152. Onlar yer üzündə fəsad törədir və *özlərini günahdan təmizləmirlər*". الَّذِينَ يَفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿١٥٢﴾

153. Onlar dedilər: “Sən yalnız və yalnız sehlənmişlərdənsən.

قَالُوا إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمَسْحُورِينَ ﴿٥٣﴾

154. Sən də bizim kimi ancaq bir insansan. Əgər doğru danışarlarsansa, bizə bir möcüzə göstər”.

مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا فَأْتِ بِآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصّٰدِقِيْنَ ﴿٥٤﴾

155. *Saleh* dedi: “*Möcüzə* bu dişi dəvədir! Onun da, sizin də müəyyən edilmiş vaxtlarda su içmək haqqınız vardır. (Bir gün o, su içməli, bir gün də siz su içməlisiniz).

قَالَ هَذِهِ نَاقَةٌ لِّهَا شِرْبٌ وَلَكُمْ شِرْبُ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥٥﴾

156. Ona heç bir pislik etməyin, yoxsa böyük günün əzabı sizi yaxalayar”.

وَلَا تَسْخَوْهَا يَسُوءُ فَيَأْخُذْكُمْ عَذَابٌ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥٦﴾

157. Onlar dəvənin diz vətərini kəsdilər, sonra da peşman oldular.

فَعَقَرُوهَا فَاصْبَحُوا نَدِيمِينَ ﴿٥٧﴾

158. Əzab onları yaxaladı. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti yenə iman gətirmədi.

فَأَخَذَهُمُ الْعَذَابُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

159. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٥٩﴾

160. Lut tayfası da elçiləri yalançı saydı.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٠﴾

161. O vaxt qardaşları Lut onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz?

إِذْ قَالَ لَهُمُ أَحُوهُمْ لُوطُ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿٦١﴾

162. Həqiqətən, mən sizin üçün etibar edilməli bir elçiyəm.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿٦٢﴾

163. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٦٣﴾

164. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا

عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٤﴾

mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir.

أَتَأْتُونَ الذِّكْرَانَ مِنَ الْعَالَمِينَ ﴿١٦٥﴾

165. Doğrudanmı siz insanlar içində ancaq kişilərlə yaxınlıq edir

وَتَذَرُونَ مَا خَلَقَ لَكُمْ ذِكْرًا مِنَ أَنْذَارِكُمْ بَلْ
أَسْفَرْتُمْ قَوْمًا عَادُونَ ﴿١٦٦﴾

166. və Rəbbinizin sizin üçün yaratdığı qadınlarınızı tərk edirsiniz?
Siz, həqiqətən də, həddi aşan adamlarsınız”.

قَالُوا لَيْنَ أَمْرُنَا مَا تَنْشَوْنَاهُ وَكَمْ كَذَبُونَ
الْمُخْرِجِينَ ﴿١٦٧﴾

167. Onlar dedilər: “Ey Lut! Əgər *təbliğatına* son qoymasan, mütləq qovulanlardan olacaqsan!”

قَالَ إِنِّي لَعَاصٍ كَرِيمٌ ﴿١٦٨﴾

168. O dedi: “Mən sizin əməllərinizə nifrət edənlərdənəm.

رَبِّ نَجِّنِي وَأَهْلِي مِمَّا يَعْمَلُونَ ﴿١٦٩﴾

169. Ey Rəbbim! Məni və ailəmi onların tutduqları işdən xilas et!”

فَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَتَجْعَلُ فِيهَا

170. Biz onu və onun bütün ailəsini xilas etdik.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَابِرِينَ ﴿١٧١﴾

171. Geridə qalanlar arasındakı yaşlı qadıncadan başqa.

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَمَمِينَ ﴿١٧٢﴾

172. Sonra da o birilərini darmadağın etdik.

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا قِسْفًا مَطَرُ الْمُنْذَرِينَ ﴿١٧٣﴾

173. Biz onların üstünə *daşlardan* yağış yağdırdıq. Qorxudulanların yağışı nə yaman imiş!

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٧٤﴾

174. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿١٧٥﴾

175. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

176. Əykə əhli də elçiləri yalançı saydı.

كَذَّبَ أَصْحَابُ آلِكَاهِلَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧٦﴾

177. O vaxt Şueyb onlara dedi: “Məgər qorxmursunuz?”

إِذَا قَالَ لَهُمْ شُعَيْبٌ أَلَا تَتَّقُونَ ﴿١٧٧﴾

178. Şübhəsiz ki, mən sizin üçün etibar etməli olduğunuz bir elçiyəm.

إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٧٨﴾

179. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿١٧٩﴾

180. Mən bunun əvəzinə sizdən heç bir mükafat istəmirəm. Mənim mükafatım ancaq aləmlərin Rəbbinə aiddir.

وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَىٰ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٠﴾

181. Ölçüyə tam riayət edin və əksik ölçənlərdən olmayın.

﴿١٨١﴾ أَوْفُوا بِالْكَيْلِ وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُخْسِرِينَ ﴿١٨١﴾

182. Düz tərəzi ilə çəkin.

وَزِنُوا بِالْقِسْطِ أَيْسَ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١٨٢﴾

183. İnsanların əşyalarını əksik verməyin və yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin.

وَلَا تَبْخُسُوا النَّاسَ أَشْيَاءَهُمْ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿١٨٣﴾

184. Sizi və əvvəlki nəsilləri Yaradandan qorxun!”

وَاتَّقُوا اللَّهَ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَالْجِبِلَّ الْأُولَىٰ ﴿١٨٤﴾

185. Onlar dedilər: “Sən yalnız və yalnız sehlənmişlərdənsən.

فَالْوَأَلِمَّا آتَمْتَ مِنَ الْمَخْرَجِينَ ﴿١٨٥﴾

186. Sən də bizim kimi ancaq bir insansan. Biz səni yalançılardan *biri* hesab edirik.

وَمَا أَنتَ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُنَا وَإِنْ نَطَّلُكَ لَئِنْ الْكَافِرِينَ ﴿١٨٦﴾

187. Əgər doğru danışarlarsansa, göyün bir parçasını üstümüzə endir”.

فَأَسْقِطْ عَلَيْنَا كِسَفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٨٧﴾

188. Şueyb dedi: “Rəbbim sizin nələr etdiyinizi daha yaxşı bilir”.

قَالَ رَبِّي أَعْلَمُ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨٨﴾

189. Onlar isə onu yalançı saydılar və buna görə də kölgəli günün əzabı onları yaxaladı. Həqiqətən, o, böyük bir günün əzabı idi.

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَهُمْ عَذَابُ يَوْمِ الظُّلُمَةِ إِنَّهُ كَانَ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿١٨٩﴾

190. Şübhəsiz ki, bunda bir ibrət vardır. Lakin onların əksəriyyəti iman gətirmədi.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً وَمَا كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٠﴾

191. Həqiqətən, sənin Rəbbin Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَهُوَ أَعَزُّ رَبِّهِمْ ﴿١٩١﴾

192. Şübhəsiz ki, bu, aləmlərin Rəbbindən nazil edilmişdir.

وَاللَّهُ لَنَزَّلَهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٩٢﴾

193. Onu sadıq ruh *Cəbrail* endirdi –

نَزَّلَ بِهِ الرُّوحُ الْأَمِينُ ﴿١٩٣﴾

194. sənin qəlbinə ki, xəbərdar edənlərdən olasan.

عَلَىٰ قَلْبِكَ لِتَكُونَ مِنَ الْمُنذِرِينَ ﴿١٩٤﴾

195. *Bu Quran* açıq-aydın ərəb dilində nazil edildi.

بِلِسَانٍ عَرَبِيٍّ مُبِينٍ ﴿١٩٥﴾

196. Şübhəsiz ki, o, keçmiş ümmətlərin kitablarında da xatırlanır.

وَاللَّهُ لَفِي زُكُورِ الْأَوَّلِينَ ﴿١٩٦﴾

197. Məgər İsrail oğullarından olan alimlərin onu bilmələri bunlar üçün bir dəlil deyilmi?

أَوَلَمْ تَكُن لَّهُمْ آيَةً أَنْ يَعْلَمَهُ عُلَمَاءُ بَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿١٩٧﴾

198. Əgər Biz onu ərəb olmayanlardan birinə nazil etsəydik,

وَلَوْ نَزَّلْنَاهُ عَلَىٰ بَعْضِ الْأَعْجَمِينَ ﴿١٩٨﴾

199. və o, bunu onlara oxusaydı, yenə də ona iman gətirməzdilər.

فَقَرَأَهُ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا بِهِ مُؤْمِنِينَ ﴿١٩٩﴾

200. Biz *küfrü* günahkarların qəlbinə belə salarırıq.

كَذَلِكَ سَلَكْنَاهُ فِي قُلُوبِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٠٠﴾

201. Onlar ağırılı-acılı əzabı görməyəndək ona inanmazlar.

لَا يُؤْمِنُونَ بِهِ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٠١﴾

202. O *əzab* onlara özləri də hiss etmədən qəflətən gələcəkdir.
203. Onlar deyəcəklər: “Bizə möhlət veriləcəkmi?”
204. Yenədəmi *əzab*ımızın tez gəlməsini istəyirlər?
205. Bilirsənmi, əgər onlara illərəcə firavanlıq nəsib etsək,
206. sonra vəd olunduqları *əzab* onlara yetişsə,
207. onlara nəsib olmuş firavanlıq *əzabımızı* onlardan dəf edə bilməz.
208. Biz heç bir kəndi onu xəbərdar edənlər olmadan məhv etmədik.
209. *Xəbərdar edənləri də* öyüd-nəsihət vermək üçün *göndərdik*. Biz əsla zalım olmamışıq!
210. *Quram* şeytanlar endirmədi.
211. Onlar buna layiq deyildirlər və *bunu* bacara da bilməzlər.
212. Çünki onlar *vəhyə* qulaq asmaqdan kənar edilmişdilər.
213. Odur ki, Allahla yanaşı başqa bir məbuda ibadət etmə, yoxsa *əzaba* düşər edilənlərdən olarsan.
214. Ən yaxın qohumlarını qorxut!
215. Sənə tabe olan möminləri qanadının altına al (onlara qarşı təvazökar ol)!

فَإِنِّي أَنبَهُم بَعَثَةً وَّهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٠٢﴾

فَيَقُولُوا هَلْ نَحْنُ مُنْظَرُونَ ﴿٢٠٣﴾

أَفَبَعْدَ آيَاتِنَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٢٠٤﴾

أَفَرَأَيْتَ إِن مَتَّعْنَاهُمْ سِنِينَ ﴿٢٠٥﴾

ثُمَّ جَاءَهُمْ مَا كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٢٠٦﴾

مَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يُمْتَعُونَ ﴿٢٠٧﴾

وَمَا أَهْلَكْنَا مِنْ قَرْيَةٍ إِلَّا لَهَا مُنْذِرُونَ ﴿٢٠٨﴾

ذِكْرَى وَمَا كُنَّا ظَالِمِينَ ﴿٢٠٩﴾

وَمَا نُنَزِّلُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ مَّائِدَةٍ وَهِيَ سَاطِئَةٌ لِّلْبَاقِ ﴿٢١٠﴾

وَمَا يَسْتَفِيدُونَ مِنْهَا شَيْئًا وَهُمْ لَا يُفْقَهُونَ ﴿٢١١﴾

إِنَّهُمْ عَنْ السَّمْعِ لَمَعَرُونَ ﴿٢١٢﴾

فَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَتَكُونَ مِنَ الْمُعَذَّبِينَ ﴿٢١٣﴾

وَأَنْذِرْ عَشِيرَتَكَ الْأَقْرَبِينَ ﴿٢١٤﴾

وَأَخْفِضْ جَنَاحَكَ لِئَنْ أَتَعَلَكَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٢١٥﴾

216. Əgər onlar sənə asi olsalar, de:
“Şübhəsiz ki, mən sizin etdiyiniz
əməllərdən uzağam!”
217. Qüdrətli və Rəhmli olana təvəkkül
et!
218. O səni *namaza* duranda da görür,
219. səcdə edənlər içində hərəkət edəndə
da.
220. Həqiqətən də, O, Eşidəndir,
Biləndir!
221. Şeytanların kimə nazil olduqlarını
sizə xəbər verimmi?
222. Onlar hər bir yalançıya və
günahkara nazil olarlar.
223. *Şeytanlar vəhydən* eşitdiklərini
kahinlərə təlqin edirlər. Halbuki
onların əksəriyyəti yalançıdır!
224. Şairlərə gəldikdə isə, onlara ancaq
azğınlar uyar.
225. Məgər görmürsənmi ki, onlar
hər vadidə veyl-veyl gəzir (hər
mövzuda şer uydurur)
226. və etmədikləri şeylərə aid söhbət
açırlar?
227. Təkcə iman sahibi olub saleh
əməllər edən, Allahı tez-tez yada
salan və haqsızlığa məruz qaldıqdan
sonra *dini* müdafiə edənlərdən
başqa. Zalımlar isə qayıdacaqları
yeri mütləq biləcəklər.

فَإِنْ عَصَوْكَ فَقُلْ إِنِّي بَرِيءٌ مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿٢١٦﴾

وَتَوَكَّلْ عَلَى الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ﴿٢١٧﴾

الَّذِي يَرَبُّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٢١٨﴾

وَقَفَّيْكَ فِي الْمَسَجِدِ ﴿٢١٩﴾

إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٢٢٠﴾

هَلْ أُنَبِّئُكَ عَلَىٰ مَا نَزَّلَ الشَّيَاطِينُ ﴿٢٢١﴾

نَزَّلَ عَلَىٰ كُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٢٢٢﴾

يُلْقُونَ السَّمْعَ وَأَكْبَهُمْ كَزَلْدُونَ ﴿٢٢٣﴾

وَالشُّعْرَاءُ يَتَّبِعُهُمُ الْغَاوُونَ ﴿٢٢٤﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ فِي كُلِّ وَادٍ يَهِيمُونَ ﴿٢٢٥﴾

وَأَنَّهُمْ يَقُولُونَ مَا لَا يَفْعَلُونَ ﴿٢٢٦﴾

إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
وَذَكَرُوا اللَّهَ كَثِيرًا وَانْتَصَرُوا مِنْ بَعْدِ مَا ظَلَمُوا
وَسَيَعْلَمُ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَيَّ مُنْقَلَبٍ يَنْقَلِبُونَ ﴿٢٢٧﴾

ən-Nəml
(«Qarışqalar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ta. Sin. Bu, Quranın və açıq-aydın bir Kitabın ayələridir.
2. Möminlərə doğru yol göstəricisi və müjdədir.
3. O kəslərə ki, namaz qılır, zəkat verir və axirətə qətiyyətlə inanırlar.
4. Həqiqətən, Axirətə iman gətirməyənlərin *bədd* əməllərini onlara yaxşı kimi göstərdik. Odur ki, onlar *azğınlıqları üzündən heç nə anlamadan yer üzündə* veyllənilər.
5. Bunlar əzabı ağır olacaq kimsələrdir; Axirətdə ən çox ziyana uğrayacaq kəslər də elə onlardır.
6. Həqiqətən, sən Quramı Müdrik və Bilən *Allahdan* alırsan.
7. Bir zaman Musa öz ailəsinə: “Mən, doğrudan da, bir od gördüm. *Qoy gedib* ondan sizə bir xəbər və ya bir göz gətirim ki, qızmasınız” – demişdi.
8. *Musa* oraya gəlib çatanda ona nida gəldi: “Odun içindəki də, ətrafındakı da mübarəkdirlər. Aləmlərin Rəbbi olan Allah pak və müqəddəsdir!”
9. Ey Musa! Qüdrətli, Müdrik Allah Mənəm!

سُورَةُ النَّملِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

طس تِلْكَ آيَاتُ الْقُرْآنِ وَكِتَابٍ مُبِينٍ ﴿١﴾

هُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٢﴾

الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ رَبُّنَا لَهُمْ

أَعْمَالُهُمْ فَهُمْ فِيهَا يَصْمُونُ ﴿٤﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ لَهُمْ سُوءُ الْعَذَابِ وَهُمْ فِي

الْآخِرَةِ هُمْ الْآخْضَرُونَ ﴿٥﴾

وَإِلَّا تَذَكَّرْ لَآتَى الْقُرْآنَ مِنْ لَدُنْ حَكِيمٍ عَلِيمٍ ﴿٦﴾

إِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِأَهْلِهِ إِنِّي آنَسْتُ نَارًا سَمَانِيكُمْ فِيهَا

يَخْضِبُونَ أَؤْءَ إِنِّي كُنَّا مِنْهَا قَبَسًا لَّكُم بَشَاطِلٌ ﴿٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهَا نُودِيَ أَنْ تُورِكَ مَنْ فِي النَّارِ وَمَنْ

حَوْلَهَا وَسُبْحَنَ اللَّهُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨﴾

يَا مُوسَىٰ إِنَّهُ أَنَا اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٩﴾

10. Əsanı yerə at!" *Musa* onun ilan kimi qıvrıldığıı gördükdə dönüb qaçdı və geriye də dönmədi. *Allah dedi:* "Ey *Musa*! Qorxma! Elçilər Mənim hüzurunda qorxmazlar.

وَأَلْقَى عَصَاهُ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَلَّى وَعَقِبًا زَيْمُوسَى لَا تَخَفْ إِنِّي لَا يَخَافُ لَدُنِيَ الْمُرْسَلُونَ ﴿١٠﴾

11. Ancaq kim haqsızlıq edib sonra da pisliyin əvəzinə yaxşılıq edərsə, bilsin ki, Mən Bağışlayanam, Rəhmliyəm!

إِلَّا مَنْ ظَلَمَ ثُمَّ بَدَّلَ حَسَنًا بَعْدَ سُوءٍ فَإِنِّي عَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١١﴾

12. Əlini qoynuna sal ki, *əlin oradan* ləkəsiz, ağappaq çıxsın. Firona və onun tayfasına göndərilən doqquz möcüzədən biri budur. Həqiqətən, onlar fasiq bir tayfadır!"

وَأَدْخِلْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ يَصْفَاءً مِنْ غَيْرِ سُوءٍ فِي تِسْعِ آيَاتٍ إِلَى فِرْعَوْنَ وَقَوْمِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿١٢﴾

13. Möcüzələrimiz onlara aşkar şəkildə göstərildikdə: "Bu, açıq-aydın bir sehrdir!" – dedilər.

فَلَمَّا جَاءَهُمْ نُفُورٌ إِنَّا كُنَّا مُبْصِرَةً قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾

14. Buna qəti inandıqları halda, haqsızcasına və təşəxxüslə onları inkar etdilər. Gör fəsad törədənlərin aqibəti necə oldu!

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنْفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٤﴾

15. Biz Davuda və Süleymana elm verdik. Onlar dedilər: "Bizi Öz mömin qullarının çoxundan üstün tutan Allaha həmd olsun!"

وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُدَ وَسُلَيْمَانَ عِلْمًا وَقَالَا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي فَضَّلَنَا عَلَى كَثِيرٍ مِنْ عِبَادِهِ الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٥﴾

16. Süleyman Davuda *peyğəmbərlikdə* varis oldu və dedi: "Ey insanlar! Bizə quş dili öyrədildi və bizə hər şeydən verildi. Həqiqətən, bu, *bizə göstərilən* açıq-aşkar üstünlükdür".

وَوَرِّثَ سُلَيْمَانُ دَاوُدَ وَقَالَ إِنَّا بِمَا أَلَّمْنَا النَّاسَ عِلْمًا مَنِطِقِ الطَّيْرِ وَأَوْعَيْنَا مِنْ كُلِّ شَيْءٍ إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْفَضْلُ الْمُبِينُ ﴿١٦﴾

17. Süleymanın cinlərdən, insanlardan və quşlardan ibarət qoşunu toplanıldı.

وَحُيِّرَ سُلَيْمَانُ جُنُودُهُ مِنَ الْجِنِّ

Onlar *müntəzəm şəkildə* yerböyer edildilər.

وَالْإِنْسِ وَالطَّيْرِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٨﴾

18. Nəhayət, onlar qarışqa vadisinə gəlib çatdıqda bir qarışqa dedi: “Ey qarışqalar! Yuvalarınıza girin ki, Süleyman və onun qoşunu özləri də hiss etmədən sizi tapdayıb məhv etməsinlər”.

حَتَّىٰ إِذَا أَتَوْا عَلَىٰ وَادِ النَّمْلِ قَالَتْ نَمْلَةٌ
يَأَيُّهَا النَّملُ ادْخُلُوا مساكنكم لَا يحطمنكم
سُلَيْمَانُ وَجُنُودُهُ وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٨﴾

19. Süleyman qarışqanın bu sözünə gülümsədi və dedi: “Ey Rəbbim! Mənə həm mənim özümə, həm də valideynlərimə əta etdiyin nemətə şükür etmək üçün, Sənin razı qalacağın yaxşı əməli etmək üçün ilham ver və məni Öz mərhəmətinlə əməlisaleh qullarına qovuşdur!”

فَتَسَبَّحَ مَدْحًا كَمِنْ قَوْلِهَا وَقَالَ رَبِّ ارزني
أَن أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ
وَالِدَيَّ وَأَن أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَذِّنْ لِي
بِرَحْمَتِكَ فِي عِبَادَتِكَ الصَّالِحِينَ ﴿١٩﴾

20. Süleyman quşları nəzərdən keçirib dedi: “Hüdhüdü nə üçün görmürəm? Yoxsa o burada yoxdur?”

وَتَقَفَّذَ الطَّيْرَ فَقَالَ مَا لِيَ لَا أَرَى الْهُدْهُدَ
أَمْ كَانِ مِنَ الْغَائِبِينَ ﴿٢٠﴾

21. O, ya mənə aşkar bir dəlil gətirməlidir, ya da mən ona şiddətli bir əzab verməliyəm və yaxud da tutub boğazını üzməliyəm”.

لَأَعَذِّبَنَّكَ عَبْدًا أَبَاسِيْدًا أَوْ لَأَذَّيْحَنَّهُ
أَوْ لَأَمْلَأَنَّ جِوْفَكَ يُسْلَطْنَ فُيُؤْتَبِ ﴿٢١﴾

22. Çox keçmədən *hüdhüd* gəlib dedi: “Mən sənin bilmədiyin bir şeyi öyrəndim. Sənə Səbadan doğru bir xəbər gətirmişəm.

فَمَكَتْ عَمْرٌ بَعِيْدٌ فَقَالَ أَحَطْتُ بِمَا لَمْ
تَحِطُ بِهِ وَجِئْتُكَ مِنْ سَبَإٍ بِنَبَأٍ يَقِيْبِ ﴿٢٢﴾

23. Mən onlara padşahlıq edən, özünə hər şey verilmiş və çox böyük bir taxtı olan bir qadın gördüm.

إِنِّي وَجَدْتُ أَمْرًا تَمْلِكُكُمْ وَأَوْتِيَتْ مِنْ
كُلِّ شَيْءٍ وَلَهَا عَرْشٌ عَظِيْمٌ ﴿٢٣﴾

24. Mən onun və tayfasının Allahı qoyub günəşə səcdə etdiklərinin şahidi

وَجَدْتُهَا وَقَوْمَهَا يَسْجُدُونَ لِلشَّمْسِ

oldum. Şeytan onların əməllərini özlərinə gözəl göstərmiş və onları *haqq* yoldan çıxartdığına görə haqqın yolunu tapa bilmirlər.

25. *Şeytan ona görə belə etmişdir* ki, göylərdə və yerdə gizli olanı aşkara çıxardan, sizin gizlətdiklərinizi də, üzə çıxartdıqlarınızı da Bilən Allaha səcdə etməsinlər.

26. Böyük Ərşin Rəbbi olan Allahdan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur”.

27. *Süleyman* dedi: “Baxaq görək, sən doğru deyirsən, yoxsa yalançılardansan.

28. Mənim bu məktubumu apar onların yanına at. Sonra bir qədər uzaqda dur və bax gör nə cavab verəcəklər!”

29. *Qadın* dedi: «Ey əyanlar! Mənə çox əhəmiyyətli bir məktub atıldı.

30. O məktub Süleymandandır və *onda* deyilir: “Mərhəmətli və Rəhmli Allahın adı ilə!

31. Mənə qarşı təkəbbür göstərməyin və yanıma müsəlman olaraq gəlin!”»

32. *Qadın* dedi: “Ey əyanlar! Bu iş barəsində mənə məsləhət verin. Mən heç vaxt siz yanımda olmayınca qəti qərar verməmişəm.”

33. Onlar dedilər: “Biz böyük bir qüvvət və qüdrət sahibiyik. Buyuruq isə

مِنْ دُونِ اللَّهِ وَرَفَعْنَا لَهُمُ الشَّيْطَانَ أَتَعْمَلُهم
فَصَدَّ هُمْ عَنِ السَّبِيلِ فَهَمَّ لَا يَهْتَدُوا ﴿١٥﴾

أَلَا تَسْجُدُ لِلَّهِ الَّذِي يُخْرِجُ الْحَبَّ فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُخْفُونَ
وَمَا تُعْلِنُونَ ﴿١٦﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ رَبُّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ ﴿١٧﴾

﴿ قَالَ سَتَنظُرُونَ أَصَدَقْتُ أَمْ كُنتَ مِنَ
الْكَاذِبِينَ ﴾ ﴿١٨﴾

أَذْهَبَ يَكْتُمِي هَذَا فَأَلْقَاهُ إِلَيْهِمْ ثُمَّ تَوَلَّى عَنْهُمْ
فَانْظُرْ مَاذَا يَرْجِعُونَ ﴿١٩﴾

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِلَى الْيَقِ إِلَى كِتَابٍ
كَرِيمٍ ﴿٢٠﴾

إِنَّهُ مِنْ سُلَيْمَانَ وَإِنَّهُ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿٢١﴾

أَلَا تَعْلَمُونَ أَنَّي وَأَتَوْنِي مُسْلِمِينَ ﴿٢٢﴾

قَالَتْ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا أَفْتُونِي فِي أَمْرِي مَا كُنْتُ
قَاطِعَةً أَمْرًا حَتَّى تَشْهَدُونِ ﴿٢٣﴾

قَالُوا لَنْ نُؤْثِرَكَ وَلَوْ أَوَّلُوا بِأَيِّ سَدِيدٍ

sənindir. Nə buyuracağını özün fikirləş!”

34. *Qadın* dedi: Hökmdarlar hər hansı bir məmləkətə soxulduqları zaman onu viran qoyar, xalqının hörmətli adamlarını da zəlil edirlər. Onlar bax belə edirlər.

35. Mən onlara bir hədiyyə göndərəcəyəm və baxacağam görün elçilər nə ilə qayıdacaqlar.

36. *Elçilər* Süleymanın yanına gəldikdə o dedi: “Siz mənə mal-dövlətləmi yardım edirsiniz? Allahın mənə bəxş etdiyi sizin verdiyinizdən daha yaxşıdır. Siz isə ancaq öz bəxşişlərinizlə fərəhlənirsiniz.

37. Onların yanına qayıt! Biz onların üstünə qarşısında dura bilməyəcəkləri bir ordu ilə gəlib onları oradan zəlil və alçalmış vəziyyətdə çıxardırıq!”

38. *Süleyman* dedi: “Ey əyanlar! Onlar müti olaraq yanıma gəlməmiş hansınız onun taxtını mənə gətirə bilər?”

39. Cinlərdən çox qüvvətli birisi dedi: “Sən yerindən qalxmamış mən onu sənə gətirərəm. Mən bu işi görməyə çox qüvvətliyəm, etibarlıyam!”

40. Kitabdan xəbəri olan bir başqa kimsə isə belə dedi: “Mən onu sənə bir göz qırpmında gətirərəm!”

وَأَلَّا تَمُرَّ بِنَاصِيَةِ الْيُنْيَةِ وَأَلَّا تُنْظِرَ مَذَاقَ الثَّامِنِ ﴿٢٧﴾

قَالَتِ ابْنُ الْمَلُوكِ إِذَا دَخَلُوا أُفْرُقَهُ أُفْسَدُوا وَهَارَ جَعَلُوا
أُيُودَهُ أَهْلُهَا أَذِلَّةً وَكَذَلِكَ يَفْعَلُونَ ﴿٢٨﴾

وَإِنِّي مُرْسِلَةٌ إِلَيْهِمْ بِهَدِيَّةٍ فَنَاظِرَةٌ بِمَ يَرْجِعُ
الْمُرْسَلُونَ ﴿٢٩﴾

فَلَمَّا جَاءَ سُلَيْمَانُ قَالَ أَتَيْدُونَنِي بِعَالٍ مِّمَّا
ءَاتَيْنِي اللَّهُ خَيْرَ مِمَّا آتَاكُمْ بَلْ أَنْتُمْ بِهَدِيَّتِكُمْ
تَفْرَحُونَ ﴿٣٠﴾

أَرْجِعْ إِلَيْهِمْ فَلَا أَصْنَعُهُمْ بِحُجُودٍ وَلَا قِلَافٍ لَهُمْ بِهَا
وَلَا تُخْرِجُهُمْ مِنْهَا أُذِلَّةً وَهُمْ صَاغِرُونَ ﴿٣١﴾

قَالَ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُوْا إِلَيْكُمْ يُعْرِشَهَا أَفْتَلِ أَنْ
يَأْتُوْنِي مُسْلِمِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ عِفْرِيتٌ مِّنَ الْجِنِّ أَنَاءَ إِلَهِكَ يَهْبِطُ قَبْلَ أَنْ تَقُومَ
مِن مَّقَامِكَ وَإِنِّي عَلَيْهِ لَقَوِيٌّ أَمِينٌ ﴿٣٣﴾

قَالَ الَّذِي عِنْدَهُ عِلْمٌ مِّنَ الْكِتَابِ أَنَاءَ إِلَهِكَ
يَهْبِطُ قَبْلَ أَنْ تَرْتَدَّ إِلَيْكَ طَرْفُكَ فَلَمَّا رَءَاهُ

Süleyman taxtı yanında hazır durmuş görən kimi dedi: “Bu, Rəbbimin lütfündəndir ki, mənə sınağa çəksin, görsün şükür edəcəyəm, yoxsa nankor olacağam! Kim şükür etsə, ancaq öz xeyrinə şükür etmiş olar, kim də nankor olsa, bilsin ki, həqiqətən, Rəbbim onun şükrünə möhtac deyildir, Səxavətlidir!”

41. *Süleyman* dedi: “Onun taxtını tanınmaz hala salın, görək onu tanıyacaq və ya tanımayanlardan olacaq?”
42. Qadın gəldikdə ona: “Taxtın bu cürdürmü?” – deyildi. O dedi: “Deyəsən odur!” *Süleyman* dedi: “Bizə ondan əvvəl elm verilmiş və biz müsəlman olmuşuq!”
43. Allahdan başqa tapındığı şeylər o qadını *tövhiiddən* yayındırmışdır. Çünki o, kafir bir tayfadan idi.
44. Qadına: “Saraya daxil ol!” – deyildi. O, sarayı gördükdə onu dərin bir gölməçə hesab etdi və baldırlarını açdı. *Süleyman* dedi: “Bu, büllurdan hamarlanıb düzəldilmiş bir saraydır!” *Qadın* dedi: “Ey Rəbbim! Mən özümə zülm etmişdim. İndi isə Süleymana tabe olub aləmlərin Rəbbi olan Allaha təslim oldum!”
45. Biz Səməd tayfasına – Allaha ibadət edin *deyə*, qardaşları Salehi *elçi* göndərdik. Onlar isə bir-biri

مُسْتَقِرًّا عِنْدَهُ قَالَ هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي لِيَبْلُوَنِي أَأَشْكُرُ أَمْ أَكْفُرُ وَمَنْ شَكَرَ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ رَبِّي غَنِيٌّ كَرِيمٌ ﴿٤١﴾

قَالَ نَكِّرُوا لَهَا عَرْشَهَا نَنْظُرْ أَتَهْتَدِي أَمْ تَكُونُ مِنَ الَّذِينَ لَا يَهْتَدُونَ ﴿٤٢﴾

فَلَمَّا جَاءَتْ قِيلَ أَهَكَذَا عَرْشُكِ قَالَتْ كَأَنَّهُ هُوَ ۖ وَأُوتِينَا الْعِلْمَ مِنْ قَبْلِهَا وَكُنَّا مُسْلِمِينَ ﴿٤٣﴾

وَصَدَّهَا مَا كَانَتْ تَعْبُدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنَّهَا كَانَتْ مِنْ قَوْمٍ كَافِرِينَ ﴿٤٤﴾

قِيلَ لَهَا ادْخُلِي الصَّرْحَ فَلَمَّا رَأَتْهُ حَسِبَتْهُ لُجَّةً وَكَشَفَتْ عَنْ سَاقِهَا قَالَتْ إِنَّهُ صَرْحٌ مُسَرَّدٌ مِنْ قَوَارِيرَ قَالَتْ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي ۖ وَأَسَأْتُ مَعَ سُلَيْمَانَ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَى ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنْ عَبُدُوا اللَّهَ فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ ﴿٤٦﴾

ilə mübarizə aparan iki fırqəyə bölündülər.

46. O dedi: “Ey camaatım! Nə üçün yaxşılıqdan qabaq pisliyə tələsirsiniz? Nə üçün Allahdan bağışlanmağınızı diləmirsiniz? Ola bilsin ki, sizə rəhm oluna”.

47. Onlar dedilər: “Biz sənin və səninlə birlikdə olanların ucbatından uğursuzluğa uğradıq”. *Saleh* dedi: “Sizin uğursuzluğunuz Allah yanında. Siz sınağa çəkilən bir qövmsünüz”.

48. Şəhərdə doqquz adam var idi ki, bunlar yer üzündə fitnə-fəsad törədir, yaxşı işlər görmürdülər.

49. Onlar dedilər: “Bir-birinizin yanında Allaha and için ki, gecə ona və ailəsinə basqın edib *onları* öldürəcək, sonra da onun yaxın qohumuna deyəcəyik ki, biz onun ailəsinin öldürüldüyünü görməmişik və biz, həqiqətən, düzünü deyirik”.

50. Onlar hiylə qurdular, Biz də hiylə qurduq. Lakin onlar *bunu* hiss etmədilər.

51. Bax gör onların hiylələrinin aqibəti necə oldu. Biz onları bütün tayfalarıyla birlikdə yerlə-yeksan etdik.

52. Haqsızlıqları üzündən viran qalmış evləri də budur. Həqiqətən, bunda bilən adamlar üçün ibrət vardır.

قَالَ يٰٓقَوْمِ لِمَ تَسْتَعْجِلُونَ بِالسَّيِّئَةِ قَبْلَ الْحَسَنَةِ لَوْلَا تَسْتَغْفِرُونَ اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٤٦﴾

قَالُوا اطَّيَّرْنَا بِكَ وَبِمَنْ مَّعَكَ قَالَ طَّيَّرَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ يُّفْسِدُونَ ﴿٤٧﴾

وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رَهْطٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ ﴿٤٨﴾

قَالُوا اتَّفَعَّاسُمُوا بِاللَّهِ لَسَيِّئَتُهُ وَأَهْلُهَا ثُمَّ لَنَقُولَنَّ لَوْ لَإِيَّاهُ مَا شَهِدْنَا مَهْلِكَ أَهْلِهِ وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٤٩﴾

وَمَكَّرُوا مَكْرًا وَمَكَّرْنَا مَكْرًا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٥٠﴾

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكْرِهِمْ إِنَّا دَمَّرْنَاهُمْ وَقَوْمَهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥١﴾

فِيكَ يَوْمَئِذٍ خَاوِبَةٌ بِيمَا ظَلَمُوا إِنَّا فِي ذَلِكَ لَآيَةٌ لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ ﴿٥٢﴾

53. İman gətirib *Allahdan* qorxanları isə xilas etdik.

54. Lutu da *yada sal*. Bir zaman o öz qövmünə demişdi: “Gözünüz görə-görə murdar işmi görəcəksiniz?”

55. Siz qadınları qoyub şəhvətlə kişilərin yanınamı gedəcəksiniz? Yox, siz cahil bir qövmsünüz!”

56. Qövmünün cavabı isə ancaq:
“Lutun ailəsini kəndinizdən çıxarın, Çünki onlar təmiz qalmaq istəyən adamlardır!” – demələri oldu.

57. Biz onu və ailəsini xilas etdik.
Yalnız arvadından başqa. Biz onun arvadının geridə qalanlardan olmasına qərar verdik.

58. Biz onların üstünə daşlardan yağış yağdırdıq. Qorxudulanların yağışı nə yaman imiş!

59. De: “Həmd olsun Allaha, salam olsun Onun seçdiyi qullarına! Allah yaxşıdır, yoxsa Ona şəriq qoşduqlarmız?”

60. Göyləri və yeri yaradan, sizin üçün göydən yağmur endirən kəs. Biz onunla gözəl bağçalar saldıq. Halbuki siz onların ağaclarını böyüdə bilməzdiniz. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Xeyr, onlar haqdan yayınan qövmdürlər.

61. Yeri məskən edən, arasından çaylar axıdan, üzərində möhkəm duran

وَأَنجَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٣﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَتَأْتُونَ
الْفَحِشَةَ وَأَنتُمْ تُبْصِرُونَ ﴿٥٤﴾

أَيُنْكِهُنَّ إِنَّا نَأْتُونَ الرِّجَالَ شَهْوَةً مِنْ دُونِ
النِّسَاءِ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ بِجَهَالَتٍ ﴿٥٥﴾

﴿٥٦﴾ فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا
أَخْرِجُوا آلَ لُوطٍ مِنْ قَرْيَتِكُمْ إِنَّهُمْ أَنْفُسُ
بَاطِلَةٍ ﴿٥٧﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَهْلَهُ إِلَّا أَمْرَأَتَهُ فَقَدَرْنَاهَا
مِنْ الْغَابِرِينَ ﴿٥٨﴾

وَأَمْطَرْنَا عَلَيْهِمْ مَطَرًا نَاسًا مَطْرُ
الْمُنذَرِينَ ﴿٥٩﴾

قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَسَلَامٌ عَلَى عِبَادِهِ الَّذِينَ
أَصْطَفَيْنَا اللَّهُ خَيْرَ مَا بُشِّرُوكُنَّ ﴿٦٠﴾

أَمَّنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَالَّذِينَ لَكُمْ
مِنْ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا بِهِ حَدَائِقَ ذَاتَ
بَهْجَةٍ مَّا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُبْغُوا
شَجَرَهَا إِلَّا لَهُ مَعَ اللَّهِ بَلْ هُمْ قَوْمٌ
يَعْتَدُونَ ﴿٦١﴾

أَمَّنْ جَعَلَ الْأَرْضَ قَرَارًا وَجَعَلَ خِلَالَهَا

dağlar yaradan və iki dənizin arasında maneə qoyan kəs. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Xeyr, onların əksəriyyəti bunu bilmirlər.

62. Darda qalan kimsə yalvardığı zaman ona cavab verən, şəri sovuşduran və sizi yer üzünün varisləri edən kəs. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Siz necə də az düşünürsünüz?

63. Qurunun və dənizin qaranlıqlarında sizə doğru yol göstərən, küləkləri Öz mərhəməti önündə yağışdan qabaq müjdəçi kimi göndərən kəs. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var? Allah onların qoşduqları şəriklərdən ucaadır.

64. Məxluqatı əvvəldən yaradan, sonra onu yenidən dirildən, sizə göydən və yerdən ruzi verən kəs. Heç Allahla yanaşı başqa bir məbudmu var?" De: "Əgər doğru deyirsinizsə, dəlilinizi gətirin".

65. De: "Allahdan başqa göylərdə və yerdə olanların heç biri qeybi bilməz. Onlar nə zaman diriləcəklərini belə bilmirlər.

66. Həm də onların elmi axirəti qavrayıb dərk edə bilməz. Üstəlik də onun barəsində şakk-şübhə içindədirlər, hətta ona qarşı kor kimi baxarlar".

أَنهَآ وَجَعَلَ لَهَا رَوَاسِي وَجَعَلَ بَيْنَ الْبَحْرَيْنِ حَاجِزًا ؕ أَوَلَمْ مَعَ اللَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٢﴾

أَمِنْ حُجُبِ الْمُضْطَرِّ إِذَا دَعَاهُ وَيَكْنِفُ السُّوءَ وَيَجْعَلُكُمْ خُلَفَاءَ الْأَرْضِ ؕ أَوَلَمْ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٣﴾

أَمِنْ يَهْدِيكُمْ فِي ظُلُمَاتِ اللَّيْلِ وَالْيَحْيِ وَمِنْ يُرْسِلُ الرِّيَّاحَ بُشْرًا بَيْنَ يَدَيْ رَحْمَتِهِ ؕ أَوَلَمْ مَعَ اللَّهِ تَعْلَى اللَّهُ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٤﴾

أَمِنْ يَدُ الْخَلْقِ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَمِنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ؕ أَوَلَمْ مَعَ اللَّهِ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٥﴾

قُلْ لَا يَعْلَمُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ الْغَيْبَ إِلَّا اللَّهُ ؕ وَمَا يَشْعُرُونَ أَيَّانَ يُبْعَثُونَ ﴿٦٦﴾

بَلْ أَذْرَكَ عِلْمَهُمْ فِي الْآخِرَةِ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْهَا بَلْ هُمْ عَنْهَا عَمُونَ ﴿٦٧﴾

67. Kafirlər dedilər: “Məgər biz və atalarımız torpağa qarışdıqdan sonra qəbirlərdən çıxardılacağıq?”

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَإِذَا كُنَّا تُرَابًا
وَأَبَاؤُنَا أَهْنَاءُ الْمُخَرَّجُونَ ﴿٦٧﴾

68. Bu dirilmə həm bizə, həm də əvvəllər atalarımıza vəd olunmuşdu. Bu, keçmişdəkilərin uydurduğu əfsanələrindən başqa bir şey deyildir”.

لَقَدْ وَعَدْنَا هَٰذَا نَحْنُ وَآبَاؤُنَا مِن قَبْلُ إِن
هَٰذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿٦٨﴾

69. De: “Yer üzündə gəzib dolaşın və görün günahkarların aqibəti necə olmuşdur”.

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ
عَاقِبَةُ الْمُجْرِمِينَ ﴿٦٩﴾

70. Onlara görə kədərlənmə və qurduqları hiylələrdən ötrü də ürəyini sıxma.

وَلَا تَحْزَنْ عَلَيْهِمْ وَلَا تَكُن فِي ضَيْقٍ مِّمَّا
يَمْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

71. Onlar: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?” – deyirlər.

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَٰذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ ﴿٧١﴾

72. De: “Ola bilsin ki, tələsik istədiyiniz şeyin bir qismi, artıq sizə yaxınlaşmışdır”.

قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ رَوْفَ لَّكُمْ تَعْصُلُ الَّذِي
تَسْتَعْجِلُونَ ﴿٧٢﴾

73. Həqiqətən, sənin Rəbbin insanlara qarşı lütfkardır, lakin onların əksəriyyəti naşükürdurlər.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

74. Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin onların qəlblərinin gizli saxladıklarını və onların aşkar etdiklərini bilir.

وَإِنَّ رَبَّكَ لَيَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلِنُونَ ﴿٧٤﴾

75. Göydə və yerdə elə bir gizli şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda (Lövh-i məhfuzda) olmasın.

وَمَا مِنَّ عَالِيَةٍ فِي السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِلَّا فِي
كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٧٥﴾

76. Həqiqətən, bu Quran İsrail oğullarına ixtilafda olduqları şeylərin çoxunu anlatmaqdadır.

إِنَّ هَٰذَا الْقُرْآنَ يُفَصِّلُ عَلَىٰ بَنِي إِسْرَءِيلَ
أَكْثَرَ الَّذِي هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٧٦﴾

77. Həqiqətən, o, möminlərə doğru yol göstəricisi və bir mərhəmətdir.
78. Şübhəsiz ki, sən Rəbbin onların arasında Öz hökmünü verəcəkdir. O, Qüdrətlidir, Biləndir!
79. Sən yalnız Allaha təvəkkül et! Çünki sən açıq-aydın haqq yoldasan.
80. Sözsüz ki, sən nə ölümlərə haqqı eşitdirə bilərsən, nə də dönüb gedən karlara çağırışı çatdırı bilərsən.
81. Sən korları düşdükleri azgınlıqdan doğru yola çıxara bilməzsən. Sən haqqı yalnız müsəlman ikən ayələrimizə inananlara eşitdirə bilərsən.
82. O söz (Qiyamət) onların başlarının üstünü aldığı zaman onlar üçün yerdən elə bir heyvan çıxardırıq ki, onlarla danışib insanların ayələrimizə yəqinliklə inanmadıklarını söyləyər.
83. Həmin gün hər ümmətin ayələrimizi yalan sayanlarından bir dəstə toplayırıq. Sonra da onlar bir yerdə məhşərə sürüklənərlər.
84. Nəhayət haqq-hesab yerinə gəldikləri zaman Allah deyər: "Ayələrimi başa düşmədiyiniz halda, onları yalanmı saydınız? Bəs siz nə iş görürdünüz?"
85. Zülm etdiklərinə görə o söz onları haqlayacaq və onlar danışa bilməyəcəklər.

وَأَنَّهُ لَهْدَىٰ وَرَحْمَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٧﴾

إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُم بِحُكْمِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ﴿٧٨﴾

فَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ إِنَّكَ عَلَى الْحَقِّ الْمُبِينِ ﴿٧٩﴾

إِنَّكَ لَا تَسْمِعُ الْمَوْتَىٰ وَلَا تَسْمِعُ الْقُمْرَ الدُّعَاءَ إِذَا تَوَلَّىٰ مَذْيَبِينَ ﴿٨٠﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادِي الْعُمْيَ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تُسْمِعُ إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٨١﴾

﴿وَإِذَا وَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ أَخْرَجْنَا لَهُمْ دَابَّةً مِّنَ الْأَرْضِ تُكَلِّمُهُمْ أَنَّ النَّاسَ كَانُوا بِآيَاتِنَا لَا يُوقِنُونَ﴾ ﴿٨٢﴾

وَيَوْمَ نَحْشُرُ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ فَوْجًا مِّمَّنْ يُكَذِّبُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٨٣﴾

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَهُمْ قَالَ أَكَذَّبْتُم بِآيَاتِي وَلَمْ تُحِطْ بِطَوَائِفِهَا عَلِمْتُ أَمَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨٤﴾

وَوَقَعَ الْقَوْلُ عَلَيْهِمْ بِمَا ظَنُّوا فَهُمْ لَا يَتُحَرِّقُونَ ﴿٨٥﴾

86. Məgər onlar görmürlərm ki, Biz gecəni onların həmin vaxt istirahət etməsi üçün yaratmış, gündüzü isə işıqlı etmişik? Şübhəsiz ki, bunda iman gətirən adamlar üçün dəlillər vardır.

أَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا اللَّيْلَ لِسُكُونِهِمْ
وَالنَّهَارَ مَبْجُورًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ
يُؤْمِنُونَ ﴿٨٦﴾

87. Sur üfürüləcəyi gün Allahın istədiklərindən başqa, göylərdə və yerdə olanlar dəhşətə düşəcək və hanısı Onun hüzuruna baş əyərək gələcəkdir.

وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتُخْرِجُ مِنْ فِي السَّمَوَاتِ
وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ وَكُلٌّ
أَتَوْهُ دَاخِرِينَ ﴿٨٧﴾

88. Sən dağlara baxıb onları hərəkətsiz durmuş güman edərsən, halbuki onlar bulud keçdiyi kimi keçib gedərlər. Bu, hər şeyi kamil şəkildə edən Allahın işidir. Şübhəsiz ki, O, nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

وَرَأَى الْجِبَالَ كَحِبَالٍ مِثْلُ آبٍ مُّجْرٍ
السَّحَابُ صُغُرٌ لِّدَى الْأَفْقِ كُلُّ شَيْءٍ
إِنَّا رَحِيمٌ رَّحِيمٌ ﴿٨٨﴾

89. Hər kim yaxşı əməllə gəlsə, ona daha yaxşısı (Cənnət) verilər. Onlar o gün dəhşətli qorxu hissindən uzaq olarlar.

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِّمَّا وَهَمَّ مِنْ فَرَجٍ
يَوْمَئِذٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٨٩﴾

90. Pis əməllə gələnlər isə üzüstə oda atırlar. Onlara deyilər: "Məgər siz ancaq etdiyiniz əməllərə görə cəzalandırılırsınız?"

وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَكُبَّتْ وَجُوهُهُمْ فِي النَّارِ
هَلْ يُخْجَرُونَ إِلَّا مَا كَسَبُوا فَعَمَلُوا ﴿٩٠﴾

91. De: "Mənə ancaq bu şəhərin (Məkkənin) Rəbbinə ibadət etmək əmr edilmişdir. O şəhər ki, Rəbbim onu haram buyurmuşdur. Hər şey yalnız Onundur. Mənə əmr olunub ki, müsəlman olum

إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ رَبَّ هَذِهِ الْبَلَدِ
الَّذِي حَرَّمَهَا وَلَهُ كُلُّ شَيْءٍ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ
مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٩١﴾

92. və Quran oxuyum!" Kim doğru yolda olsa, yalnız özü üçün doğru yolda olmuş olar. Haqq yoldan azana

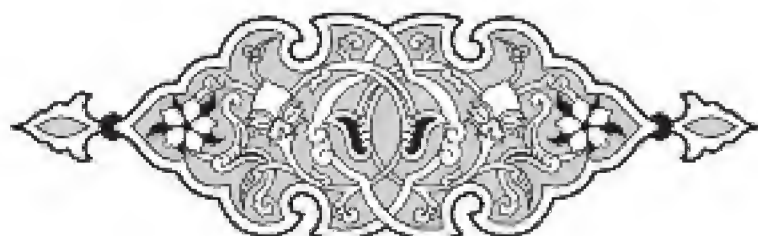
وَأَنْ أَتْلُو الْقُرْآنَ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَإِنَّمَا
يَهْتَدِي لِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَقُلْ إِنَّمَا أَنَا مِنَ

isə belə de: “Mən ancaq xəbərdar
edənlərdənəm!”

الْمُنذِرِينَ ﴿٢٧﴾

93. De: “Həmd olsun Allaha! O Öz
dəlillərini sizə göstərəcək, siz də
onları tanıyacaqsınız. Rəbbin sizin
etdiyiniz əməllərdən xəbərsiz
deyildir!”

وَقُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ سَمِعَكُمْ إِتَيْنَاكُمْ قُرْآنًا
وَمَّا رَبُّكَ بِعَظِيمٍ ﴿٢٨﴾

al-Qasas
(«Əhvalat») surəsi

سُورَةُ الْقَصَصِ

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ta. Sin. Mim.
2. Bu, açıq-aydın Kitabın ayələridir.
3. Biz sənə, iman gətirən insanlar üçün, Musa ilə Fironun əhvalatını olduğu kimi oxuyacağıq.
4. Həqiqətən, Firon yer üzündə təkəbbürlük göstərüb onun əhalisini zümrələrə bölmüşdü. *Firon* onlardan bir zümrəni zəiflədir, onların oğlan uşaqlarını öldürür, qadınlarını isə sağ buraxırdı. Həqiqətən, o, fitnə-fəsad törədənlərdən idi.
5. Biz istədik ki, həmin yerdə aciz qalanlara mərhəmət göstərək, onları öndə gedənlər və varislər edək,
6. yer üzündə onlara hökmranlıq bəxş edək, Firona, Hamana və onların əsgərlərinə qorxub çəkindikləri şeyi göstərək.
7. Biz Musanın anasına: “Onu əmizdir. Ondən ötrü qorxduqda isə onu çaya at. Qorxma və kədərəlmə. Şübhəsiz ki, Biz onu sənə qaytaracaq və onu elçilərdən edəcəyik” – *deyə* vəhy etdik.

طسّر ①

تِلْكَ ءَايَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ①

نَسْلُوا عَلَيْكَ مِنْ نَبِيٍّ مُوسَى وَفِرْعَوْنَ
يَا الْحَقِّ لَقَوْمٌ يُؤْمِنُونَ ②

إِنَّ فِرْعَوْنَ عَلَا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلَ
أَهْلَهَا أَشْيَاعًا يُشَفِّعُ طَائِفَةً مِنْهُمْ
يُدْعِيهِمْ آتِنَاءَ هُورٍ وَنَسْتَحْيِي نِسَاءَهُمْ إِنَّهُ كَانَ
مِنَ الْمُفْسِدِينَ ③

وَوَرِّدُ أَنْ نُمْنَّ عَلَى الَّذِينَ أَشْفَعُوا
فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً وَجَعَلْنَاهُمْ
الْوَارِثِينَ ④

وَنُمَكِّنْ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُورِي فِرْعَوْنَ
وَهَلْ نَمْنَنَ وَنَجُودُ هُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا
يَحْذَرُونَ ⑤

وَأَوْحَيْنَا إِلَىٰ أُمِّ مُوسَى أَنْ أَرْضِعِيهِ فَإِذَا
خَفِيَ عَلَيْهِ فَأَلْقِيهِ فِي الْيَمِّ وَلَا تَحْزَنِي
وَلَا تَحْزَنِي إِنَّا رَادُّوهُ إِلَيْكَ وَجَاعِلُوهُ مِنَ
الْمُرْسَلِينَ ⑥

8. Fironun ailəsi onu tapıb götürdülər ki, axırda onlara düşmən və başlarına bəla olsun. Həqiqətən, Firon, Haman və onların əsgərləri günahkar idilər.
9. Fironun zövcəsi dedi: “*Bu uşaq həm mənim, həm də sənin üçün gözaydınlıqdır. Onu öldürməyin. Ola bilsin ki, o bizə bir fayda verər, yaxud da onu oğulluğa götürərik*”. Onlar *bu işin sonunu* bilmirdilər.
10. Musanın anasının ürəyi boş qalmışdı (övlad dərindən başqa heç bir şey haqda düşünmürdü). Əgər Biz, *vədimizə* inananlardan olsun deyə, onun qəlbinə səbir verməsəydik, az qala *gördüyü işi* açıb bildirəcəkdi.
11. *Anası* onun bacısına: “Onun dalınca get!” – dedi. O da heç kimə hiss etdirmədən kənardan *Musaya* göz qoyurdu.
12. Daha öncə Biz ona *öz anasından başqa bütün* süd analarını – *onların döşünü əmməyi* qadağan etmişdik. *Musanın bacısı* dedi: “Sizin üçün onun qayğısına qalacaq və ona qarşı xeyirxah olacaq bir ailəni sizə göstərimmi?”
13. Beləliklə, Biz onu öz anasına qaytardıq ki, gözü aydın olsun, kədərlənməsin və Allahın vədinin haqq olduğunu bilsin. Lakin onların çoxu *bunu* bilmir.

فَالْتَفَقُوا ۚ أَلْفِرْعَوْنَ لَيْسَ لَهُمْ
عَدُوٌّ وَحَرَّانًا إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ
وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَالِفِينَ ﴿٨﴾

وَقَالَتِ امْرَأَتُ فِرْعَوْنَ قُرْتُ عَيْنِي
وَلَئِكَ لَا تَقْتُلُوهُ عَسَى أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ
نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿٩﴾

وَأَصْبَحَ فُؤَادُ أُمِّ مُوسَى فَرِيدًا ۚ إِن كَادَتْ
لَتُشْجِي بِرُءُوسِهَا أَنْ تُرَظَّ عَلَىٰ قَلْبِهَا
لِتَكُونَ مِنَ الْغَاظِينَ ﴿١٠﴾

وَقَالَتِ الْخِيَوَةُ قُصِيَّةٌ مُبْصَرَّتٌ بِرُءُوسِهَا
جُنُبٌ وَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴿١١﴾

۞ وَحَرَّمَ عَلَيْنَا الْمُرَاضِعَ مِنْ قَبْلُ فَقَالَتْ
هَلْ أَتَاكُمْ عَلَىٰ أَهْلِ بَيْتِكُمْ لَعْنَةُ
لَكُمْ وَهُمْ لَهُمْ نَصْحُوتُ ﴿١٢﴾

فَرَدَدْنَاهُ إِلَىٰ أُمِّهِ كَيْ تَقَرَّ عَيْنُهَا وَلَا
تَحْزَنَ ۚ وَلِنَعْلَمَ أَنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ ۚ وَلَعَلَّكَ
أَكْثَرُ لَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٣﴾

14. *Musa* yetkinləşib kamillik dövrünə çatdıqda Biz ona hökmranlıq və elm əta etdik. Biz xeyirxah işlər görənləri belə mükafatlandırırıq.

15. O, şəhərə əhalisi xəbərsiz ikən daxil oldu və orada bir-biri ilə vuruşan iki kişi gördü. Biri onun tərəfdarlarından, o biri isə düşmənlərindən idi. Tərəfdarlarından olan kəs onu düşməninə qarşı köməyə çağırdı. *Musa* onu vurub öldürdü və: "Bu, şeytan əməлиндəndir. Həqiqətən, o, *haqq yoldan* azdıran açıq-aydın bir düşməndir!" – dedi.

16. *Musa* dedi: "Ey Rəbbim! Mən özüm-özümə zülm etdim. Məni bağışla!" O da onu bağışladı. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, Rəhmlidir.

17. *Musa* dedi: "Ey Rəbbim! Mənə nemət bəxş etdiyin üçün mən heç vaxt günahkarlara arxa olmayacağam!"

18. Şəhəri gün qorxu içində ətrafa göz qoya-qoya şəhərə çıxdı. Birdən dünən onu köməyə çağıran kəs yenə fəryad qoparıb onu köməyə çağırdı. *Musa* ona: "Sən, doğrudan da, açıq-aşkar yolunu azmışsın birisən!" – dedi.

19. *Musa* ikisinin də düşməni olan *misirlini* yaxalamaq istədikdə o dedi: "Ey *Musa*! Sən dünən birini vurub öldürdüyün kimi, mənə də

وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَآتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَكَفَرَ
وَعَلَّمْنَا وَكَذَلِكَ تَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٤﴾

وَدَخَلَ الْمَدِينَةَ عَلَى حِينٍ غَفْلَةٍ مِنْ أَهْلِهَا
فَوَجَدَ فِيهَا رَجُلَيْنِ يَقْتَتِلَانِ هَذَا مِنْ شِيعَةِ
وَهَذَا مِنْ عَدُوٍّ فَأَسَافَتُهُ الَّذِي مِنْ شِيعَتِهِ
عَلَى الَّذِي مِنْ عَدُوِّهِ فَوَكَرَهُ مُوسَى فَقَضَى
عَلَيْهِ قَالَ هَذَا مِنْ عَمَلِ الشَّيْطَانِ إِنَّهُ عَدُوٌّ
مُضِلٌّ مُبِينٌ ﴿١٥﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي ظَلَمْتُ نَفْسِي فَاغْفِرْ لِي فَغَفَرْتَهُ
إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿١٦﴾

قَالَ رَبِّ إِنَّمَا أَنْعَمْتَ عَلَيَّ فَلَنْ أَكُونَ ظَاهِرًا
لِلْمُجْرِمِينَ ﴿١٧﴾

فَأَصْبَحَ فِي الْمَدِينَةِ خَائِفًا يَتَرَقَّبُ فَإِذَا الَّذِي
اَسْتَصْرَعَهُ بِالْأَمْسِ يَسْتَصْرِعُهُ قَالَ لَهُ مُوسَى
إِنَّكَ لَفَرِحْتَ بُحَيْرًا ﴿١٨﴾

فَلَمَّا أَنْ أَرَادَ أَنْ يَنْجُسَ بِالَّذِي هُوَ عَدُوٌّ لَهُمَا
قَالَ يَمْوَسَّى أَرِيدُ أَنْ نَقْتُلَ بَيْنَهُمَا كَمَا قَتَلْتَ
نَفْسًا بِالْأَمْسِ إِنْ تُرِيدُ إِلَّا أَنْ تَكُونَ جَبَّارًا

öldürməkmi istəyirsən? Sən yer üzündə ancaq bir zülmkar olmaq istəyirsən. Sən islah edənlərdən olmaq istəmirsən”.

20. Şəhərin kənarından bir kişi qaça-qaça gəlib dedi: “Ey Musa! Zadəganlar səni öldürmək barəsində məşvərət edirlər. Çıx get! İnan ki, mən sənə yaxşılığını istəyənlərdəyəm!”

21. Musa qorxu içində ətrafa baxa-baxa oradan çıxıb: “Ey Rəbbim! Məni zalım adamların əlindən qurtar!” – dedi.

22. O, Mədyən tərəfə yollanıb: “Ola bilsin ki, Rəbbim mənə doğru yolu göstərsin!” – dedi.

23. O, Mədyən sularına gəlib çatanda *quyunun* başında *heyvanlarına* su verən adamlar gördü. Onların yaxınlığında da *qoyunlarını o biri heyvanlardan* geri çəkən iki qız görüb: “Sizə nə olub?” – dedi. Onlar dedilər: “Çobanlar *heyvanlarını* sürüb aparmamış biz *qoyunlarımıza* su verə bilmirik. Atamız da çox qocadır”.

24. Musa onların yerinə *qoyunlara* su verdi, sonra da kölgəyə çəkilib dedi: “Ey Rəbbim! Sənə mənə nazil edəcəyin xeyrə ehtiyacım var!”

25. Bir qədər sonra qızlardan biri utana-utana onun yanına gəlib dedi: “Atam bizim yerimizi *qoyunları* sulamağının haqqını ödəməkdən

فِي الْأَرْضِ وَمَا تُرِيدُ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْمَصْلُوحِينَ ﴿٢٠﴾

وَجَاءَ رَجُلٌ مِنْ أَقْصَا الْمَدْيَنَةِ يَسْعَى قَالَ
يَمُوسَى إِنَّ الْأَعْلَاءَ يَأْتِمُرُونَ بِكَ لِتَقْتُلُوهُمْ
فَاخْرُجْ إِلَى ذَلِكَ مِنَ النَّاصِحِينَ ﴿٢١﴾

فَخَرَجَ مِنْهَا خَائِفًا يَتَرَقَّبُ قَالَ رَبِّ نَجِّنِي مِنَ
الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٢﴾

وَلَمَّا تَوَجَّهَ يَلْقَاءَ مَدْيَنَ قَالَ عَسَى رَبِّي أَنْ
يَهْدِيَنِي سَوَاءَ السَّبِيلِ ﴿٢٣﴾

وَلَمَّا وَرَدَ مَاءَ مَدْيَنَ وَجَدَ عَلَيْهِ أُمَّةً
مِنَ النَّاسِ يَسْقُونَ وَوَجَدَ مِنْ دُونِهِمْ
أَمْرَاتَيْنِ تَذُودَانِ قَالَ مَا خَطْبُكُمَا قَالَتَا لَا
سَقَى حَقٌّ يَصْصِرُ الرِّعَاءَ وَأَلُونَا شَيْعَ
كَبِيرٌ ﴿٢٤﴾

فَسَقَى لَهُمَا ثُمَّ تَوَلَّى إِلَى الظِّلِّ فَقَالَ رَبِّ
إِنِّي لِمَا أَنْزَلْتَ إِلَيَّ مِنْ خَيْرٍ فَقِيرٌ ﴿٢٥﴾

فَجَاءَتْهُ إِحْدَاهُمَا تَمْشِي عَلَى اسْتِخْيَارٍ
قَالَتْ إِنَّهُ يَدْعُوكَ لِتُجْزِيَكَ أَجْرَ مَا
سَقَيْتَ لَنَا فَلَمَّا جَاءَهُ وَقَصَّ عَلَيْهِ الْقَصَصَ

ötrü səni çağırır". *Musa* onun yanına gəlib *başına gələn* əhvalatı ona danışdıqda o dedi: "Qorxma! Sən zalım adamların əlindən xilas olmusan!"

26. Qızlardan biri dedi: "Atacan! Onu muzdla işə götür, çünki o, muzdla işə götürdüklərinin ən yaxşısı, güclü və etibarlı olanıdır".

27. *Sueyb* dedi: "Səkkiz il mənə işləmək şərti ilə qızlarımdan birini sənə əvə vermək istəyirəm. Əgər sən *bu müddəti* on ilə çatdırsan, bu, sənin tərəfindən *bir lütf* olar. Mən sənə əziyyət vermək istəmirəm. Allah qoysa mənim əməlisalehlərdən olduğumu görəcəksən".

28. *Musa* dedi: "Bu, ikimizin arasında olan *razılıqdır*. Bu iki müddətdən hansını başa çatdırsam, mənə qarşı haqsızlıq olmamalıdır. Allah da dediyimizə Şahiddir!"

29. *Musa* müddətini başa vurub ailəsi ilə birlikdə yola çıxdığı zaman dağın yanında bir od gördü və ailəsinə dedi: "Dayanın! Mən bir od gördüm. Mən ondan sizə bir xəbər və ya bir göz gətirərəm ki, qızınısınız".

30. *Musa* oraya gəlib çatdıqda sağ tərəfindəki vadinin yaxınlığında olan mübarək yerdəki ağac tərəfdən ona nida gəldi: "Ey *Musa*! Aləmlərin Rəbbi olan Allah Mənəm!

قَالَ لَا تَخَفْ نَجَوْتَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢٦﴾

قَالَتْ اخْدُذْهُمَا بِنَاسٍ اسْتَجِرْهُنَّ إِنَّ خَيْرَ مَنِ اسْتَجَرْتَ الْقَوِيُّ الْأَمِينُ ﴿٢٧﴾

قَالَ إِنِّي أُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ بِكَ بِخَدَى ابْنَتِي هَتَيْنِ عَلَى أَنْ تَأْجُرَنِي ثَمَنِي حَبِيبٌ فَإِنْ أَتَمَمْتَ عَشْرًا فَمِنْ عِنْدِكَ وَمَا أُرِيدُ أَنْ أَشُقَّ عَلَيْكَ سَتَجِدُنِي إِنْ سَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٨﴾

قَالَ ذَلِكَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ أَيَّمَا الْأَجَلَيْنِ قَضَيْتُ فَلَا عُدْوَةَ عَلَيَّ وَاللَّهُ عَلَى مَا نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٢٩﴾

﴿فَلَمَّا أَقْضَى مُوسَى الْأَجَلَ وَسَارَ بِأَهْلِهِ﴾
﴿النَّاسِ مِنْ جَانِبِ الطُّورِ نَارًا قَالَ لِأَهْلِهِ امْكُثُوا﴾
﴿إِنِّي نَارًا أَتَتْ نَارًا لَعْنَةً أَمْكُرُ مِنْهَا حَبْرَ﴾
﴿أَوْ جَذْوَةً مِنَ النَّارِ تَلْعَلْكُمْ﴾
﴿تَضَلُّوْنَ﴾ ﴿٣٠﴾

﴿فَلَمَّا أَتَاهَا نُودِيَ مِنْ شَاطِئِ الْوَادِ الْأَيْمَنِ﴾
﴿فِي الْبُقْعَةِ الْمُبَارَكَةِ مِنَ الشَّجَرَةِ أَنْ﴾
﴿يَمُوسَى إِنَّ أَنَا اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ ﴿٣١﴾

31. Əsanı yerə at!" *Musa* onun ilan kimi qıvrıldığını görüb, geriye belə baxmadan dönüb qaçmağa başladı. *Allah* dedi: "Ey *Musa*! Yaxın gəl, qorxma! Sən əmin-amanlıqda olanlardansan!
32. Əlini qoymuna sal ki, *əlin oradan* ləkəsiz, ağappaq çıxsın. Qorxu keçib getsin deyə əlini özünə sıx. Bu, *Firona* və onun əyanlarına qarşı sənin Rəbbindən olan iki tutarlı dəlildir. Həqiqətən, onlar fasiq adamlardır".
33. *Musa* dedi: "Ey Rəbbim! Mən onlardan birini öldürmüşəm, qorxuram ki, onlar da məni öldürələr.
34. Qardaşım *Harun* dildə məndən daha bəlağətlidir. Onu da, *dediklərimi* təsdiqləyən bir köməkçi kimi mənimlə birlikdə göndər. Mən, həqiqətən də, onların məni yalançı sayacaqlarından qorxuram".
35. *Allah* dedi: "Biz səni qardaşınla qüvvətləndirəcək, ikinizə də dəlil verəcəyik. Onlar sizə heç bir pislik toxundura bilməyəcəklər. Möcüzələrimiz sayəsində siz və sizə tabe olanlar mütləq qalib gələcəksiniz".
36. *Musa* onların yanına açıq-aydın dəlillərimizlə gəldikdə onlar: "Bu ancaq uydurulmuş bir sehrdir. Biz ulu babalarımızdan belə bir şey eşitməmişik" – dedilər.

وَأَن أَلْقَى عَصَاهُ فَلَمَّا رَآهَا تَهْتَزُّ كَأَنَّهَا جَانٌّ وَلَّى مُدْبِرًا وَكَرَّ يَعْثُبُ بِمُوسَى أَقْبِلْ وَلَا تَخَفْ إِنَّكَ مِنَ الْآمِنِينَ ﴿٣١﴾

أَسْلُكْ يَدَكَ فِي جَيْبِكَ تَخْرُجْ يَصْفَا مِنْ غَيْرِ سُوءٍ وَأَضْمُ إِلَيْكَ جَنَاحَكَ مِنَ الرَّهْبِ فَذَلِكَ بَرْهَانُكَ مِنْ رَبِّكَ إِلَى فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٣٢﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي قَتَلْتُ مِنْهُمْ نَفْسًا فَأَخَافُ أَن يَقْتُلُونِ ﴿٣٣﴾

وَإِخِي هَارُونَ هُوَ أَضْحَقُ مِنِّي لِسَانًا فَأَرْسَلْهُ مَعِيَ رِدْءًا يُصَدِّقُنِي إِنِّي أَخَافُ أَن يُكَذِّبُونِ ﴿٣٤﴾

قَالَ سَتَشُعِدُ عَصَاكَ يَا خِيكَ وَتَجْعَلُ لَكُمَا سُلْطَانًا فَلَا يَصِلُونَ إِلَيْكُمَا بِآيَاتِنَا أَنْتُمَا وَمَنِ اتَّبَعَكُمَا الْغَالِبُونَ ﴿٣٥﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ مُوسَى بِآيَاتِنَا بَيِّنَاتٍ قَالُوا مَا هَذَا إِلَّا أَسْحَرٌ مِّمَّا رَأَى وَمَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ ﴿٣٦﴾

37. Musa dedi: "Rəbbim Öz tərəfindən kimin doğru yolu göstərən rəhbər gətirdiyini və Axirət yurdunun kimə nəsib olacağını daha yaxşı bilir. Şübhəsiz ki, zalımlar nicat tapmazlar!"
38. Firon dedi: "Ey əyanlar! Mən sizin üçün özümdən başqa bir məbud tanımıram. Ey Haman! Mənim üçün palçıqın üzərində od qala və bir qüllə düzəlt ki, Musanın məbudunun yanına qalxım. Mən, həqiqətən də, onu yalançılarıdan hesab edirəm.
39. Firon və onun əsgərləri yer üzündə haqsız yerə təkəbbür göstərdilər və elə güman etdilər ki, hüzurumuza qaytarılmayacaqlar.
40. Biz də onu və onun əsgərlərini tutub dənizə atdıq. Bax gör zalımların aqibəti necə oldu.
41. Biz onları oda çağıran rəhbərlər etdik. Qiyamət günü onlara kömək edilməyəcəkdir.
42. Bu dünyada onları lənətə düşər etdik. Qiyamət günü isə onlar *Allahın rəhmətindən* qovulmuş kimsələrdən olacaqlar.
43. Biz əvvəlki nəsilləri məhv etdikdən sonra Musaya insanlar üçün açıq-aydın dəlillər, doğru yol göstəricisi və rəhmət olaraq Kitab verdik ki, bəlkə, düşünüb ibrət alsınlar.

وَقَالَ مُوسَى رَبِّیْ أَغْلَمُ بِمَنْ جَاءَهُ بِالْهُدَىٰ
مِنْ عِنْدِهِ وَمَنْ تَكُونُ لَهُ عَاقِبَةُ الدَّارِ
إِنَّهُ لَا يَفْلَحُ الظَّالِمُونَ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَأْتِيهَا الْمَلَائِكَةُ لَئِيْلَ
تُكْرَمَ مِنْ آلِهِ عَذْرَىٰ قَالُوا قَدْ لَبِئْسَ مَا
عَلَى الظَّالِمِينَ فَأَجْعَلْ لِي صَرْحًا لَّعَلِّي أَطَّلِعُ
إِلَى آلِهِ مُوسَىٰ وَآلِيهِ لَا أَظُنُّهُمْ
الْكَاذِبِينَ ﴿٣٨﴾

وَأَسْتَكَرِبَ لَهُمْ وَجُودُهُ فِي الْأَرْضِ
يَغْيِرُ الْحَقَّ وَيَظُنُّوْا أَنَّهُمُ الْإِنْسَانُ لَا يُرْجَعُونَ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذَتْهُ وَجُودُهُ فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ فَانظُرْ
كَيْفَ صَكَاتِ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَجَعَلْنَاهُمْ آيَةً يَدْعُونَ إِلَى التَّارِكِ
وَيَوْمَ الْفَيْسَمَةِ لَا يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾

وَاتَّبَعْنَاهُمْ فِي هَٰذِهِ الدُّنْيَا لَعْنَةً وَوَعَدَ
الْفَيْسَمَةِ هُمْ مِنَ الْمُقْبُرِينَ ﴿٤٢﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ مِنْ
بَعْدِ مَا أَهْلَكْنَا الْقُرُونَ الْأُولَىٰ بَصَائِرَ
لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةً لَّعَالَمِهِمْ
يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٣﴾

44. Biz Musaya əmri yerinə yetirməyi tapşırıqda sən *dağın* qərb tərəfində deyildin. Sən *buna* şahid olanlardan da deyildin.

45. Lakin Biz *Musadan sonra* neçə-neçə nəsillər yaratdıq və onlar uzun ömür sürdülər. Sən Mədyən sakinləri arasında olub ayələrimizi onlara oxumurdun. Lakin elçiləri Biz göndərirdik.

46. Biz *Musanı* çağırdığımız zaman da sən Turun (*dağın*) yanında deyildin. Lakin səndən əvvəl özlərinə xəbərdar edən *peyğəmbər* gəlməmiş bir tayfanı xəbərdar edəsən deyə, Rəbbindən bir mərhəmət olaraq *səni peyğəmbər göndərdik ki*, bəlkə, düşünüb anlayalar.

47. Özlərinin etdikləri əməllərə görə onlara bir müsibət üz verdikdə: “Ey Rəbbimiz! Nə üçün biza bir peyğəmbər göndərmədin ki, biz də Sənin ayələrinə tabe olub möminlərdən olaq?” – deməseydilər, *səni peyğəmbər göndərməzdik*.

48. Bizim tərəfimizdən onlara haqq gəldikdə onlar: “Nə üçün Musaya verilənin bənzəri ona da verilmədi?” – dedilər. Məgər onlar daha öncə Musaya veriləni inkar etməmişdilərmi? Onlar demişdilər: “Bir-birini dəstəkləyən iki schr (Tövrat və Quran)!” Həmçinin demişdilər: “Biz heç birinə inanmırıq!”

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الْعَرَبِ إِذْ قَضَيْنَا إِلَى مُوسَى الْأَمْرَ وَمَا كُنْتَ مِنَ الشَّاهِدِينَ ﴿٤٤﴾

وَلَكِنَّا أَنشَأْنَا قُرُونًا فَتَطَاوَلَ عَلَيْهِمُ الْعُمُرُ وَمَا كُنْتَ ثَاوِيًا أَهْلَ مَدْيَنَ تَتْلُوا عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا وَلَكِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ﴿٤٥﴾

وَمَا كُنْتَ بِجَانِبِ الطُّورِ إِذْ نَادَيْنَا وَلَكِن رَّحِمَةً مِّن رَّبِّكَ لِتُنذِرَ قَوْمًا مَّا أَتَتْهُمْ مِّن نَّذِيرٍ مِّن قَبْلِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٤٦﴾

وَلَوْلَا أَن تُصِيبَهُمُ مُّصِيبَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَيَقُولُوا رَبَّنَا لَوْلَا أَرْسَلْتَ إِلَيْنَا رَسُولًا فَنَتَّبِعَ آيَاتِكَ وَتَكُونُ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ مِنْ عِندِنَا قَالُوا لَوْلَا أَوْفَى بِوَعْدِ رَبِّكَ مُوسَىٰ أَوْ لَوْلَا يَكْفُرُوا بِمَا أَوْفَىٰ مُوسَىٰ مِنْ قَبْلُ قَالُوا سِحْرَانِ تَظَاهَرَا وَقَالُوا إِنَّا بِكُلِّ كَفُورٍ ﴿٤٨﴾

49. De: “Əgər doğru deyirsinizsə, Allah tərəfindən elə bir Kitab gətirin ki, bu ikisindən daha doğru yol göstərən bir rəhbər olsun və mən də ona tabe olum!”
50. Əgər sənə cavab verməsələr, bil ki, onlar nəfslərinin istəklərinə uymuşlar. Allahdan bir doğru yol göstəricisi gəlməyincə öz nəfsinin istəyinə uyandan daha çox azmış kim ola bilər?! Şübhəsiz ki, Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz.
51. Biz Sözü onlara çatdırdıq ki, düşünüb ibrət alsınlar.
52. *Qurandan* əvvəl özlərinə Kitab verdiyimiz kəslər ona iman gətirirlər.
53. Onlara *Quran* oxunduğu zaman: “Biz ona iman gətirdik. O, həqiqətən də, Rəbbimizdən olan haqdır. Biz ondan əvvəl də müsəlman idik!” – deyirlər.
54. Səbir etdiklərinə görə onlara mükafatları ikiqat veriləcəkdir. Onlar pisliyi yaxşıqla dəf edir və özlərinə verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyirlər.
55. Onlar lağlağı eşitdikləri zaman ondan üz çevirib: “Bizim əməllərimiz biza, sizin əməlləriniz də sizə aiddir. Sizə salam olsun! Biz cahillərə qoşulmaq istəmirik!” – deyirlər.
56. Şübhəsiz ki, sən istədiyini doğru yola yönəldə bilməzsən. Amma

قُلْ قَاتِلُوا بِكِتَابِ مَنْ عِنْدَ اللَّهِ هُوَ أَهْدَىٰ مِنْهُمَا أَتَّبِعُهُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٩﴾

فَإِنْ لَّمْ يَسْتَجِيبُوا لَكَ فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا يُغْنِي عَنْكَ الْغَنَاءُ هُمْ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّنِ اتَّبَعَ هَوَاهُ يَعْرِضْهُدَى مِنَ اللَّهِ إِنْ أَلَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٥٠﴾

﴿٥١﴾ وَلَقَدْ وَصَّلْنَا لَهُمُ الْقَوْلَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٢﴾

الَّذِينَ آتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ مِنْ قَبْلِهِ هُمْ بِهِ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٣﴾

وَإِذَا بُدِئَ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ إِذَا مَا يُبَدَأُ إِنَّهُ لَخُبْرٌ مِنْ رَبِّنَا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلِهِ مُسْلِمِينَ ﴿٥٤﴾

أُولَئِكَ يُؤْتَوْنَ أَجْرَهُمْ مَرَّتَيْنِ بِمَا صَبَرُوا وَبَدَرُوا بِالْحَسَنَةِ الْيُسْرَةَ وَمَعَارَافَتَهُمْ يُنْفِقُونَ ﴿٥٥﴾

وَإِذَا سَمِعُوا اللَّفْظَ أَعْرَضُوا عَنْهُ وَقَالُوا لَنَا أَعْمَلُنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ لَا تَتَّبِعِ الْجَاهِلِينَ ﴿٥٦﴾

إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَئِنْ أَلَّهَ

Allah istədiyini doğru yola yönəldir. O, doğru yolda olanları daha yaxşı tanıyır.

57. Kafirlər dedilər: “Əgər biz səninlə birlikdə doğru yolla getsək, yurdumuzdan qovularıq”. Məgər Biz onları Özümüzdən bir ruzi olaraq hər cür meyvənin gətirildiyi, müqəddəs, təhlükəsiz bir yerdə yerləşdirmədikmi? Lakin onların çoxu *bunu* bilmir.
58. Biz xoş güzəranı ilə qürrələnən neçə-neçə şəhəri məhv etdik. Budur onların yurdları. Özlərindən sonra bəzilərindən başqa *orada* heç kəs sakin olmadı. Onlara Biz varis olduq.
59. Sənin Rəbbin *şəhərlərdən* ən mühüm olanına, özlərinə ayələrimizi oxuyan bir elçi göndərməmiş o şəhərləri məhv etmədi. Biz yalnız əhalisi zalım olan şəhərləri məhv etdik.
60. Sizə verilən hər şey ancaq dünya həyatının keçici zövqü və onun bərbəzəyidir. Allah yanında olanlar isə daha xeyirli və daha sürəklidir. Məgər başa düşmürsünüz?
61. Məgər verdiyimiz gözəl bir vədə (Cənnətə) qovuşan kimsə, dünya həyatının keçici zövqünü bəxş etdiyimiz, sonra da qiyamət günü *Cəhənnəmə* gətiriləcək kimsə ilə eyni ola bilərmi?

يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٥٧﴾

وَقَالُوا إِن تَتَّبِعِ الْهَذَىٰ مَعَنَا لَنَرْجِعَنَّكَ مِنَ أََرْضِنَا أَوْ لَوْنُكَ مِنَّا يَجْعَلِ إِلَهُنَا نَعْمَةً لِّكُلِّ شَيْءٍ وَرَفًا مِّنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ أَكْثَرُ لَهُمْ لَعْنَةً ۖ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٨﴾

وَكَمْ أَهْلَكْنَا مِن قَرْيَةٍ بَطَرَتْ مَعِيشَتَهَا فَبَلَكَ مَسْكِنُهُمْ لَمَّا شَكَنَ مِنْ بَعْدِهِمْ إِلَّا قَلِيلًا وَكُنَّا لَنُحْشِلُ الْوَارِثِينَ ﴿٥٩﴾

وَمَا كُنَّا بِمُهْلِكِ الْقُرَىٰ حَتَّىٰ يَبْعَثَ فِي أُمَمٍ رَسُولًا لِّتُلْوَ عَلَيَّهِنَّ آيَاتُنَا وَمَا كُنَّا بِمُهْلِكِ الْقُرَىٰ إِلَّا وَآهْلِهَا ظَالِمُونَ ﴿٦٠﴾

وَمَا أُولَئِكَ مِن شَيْءٍ مِّنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَرِيسَتُهَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿٦١﴾

أَفَمَن وَعَدْنَاهُ وَعْدًا حَسَنًا فَهُوَ لَاقِيهِ كَمَن مَّتَعْنَاهُ مَعَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ هُوَ يَوْمَ الْقِيَامَةِ مِنَ الْمُخْضَرِينَ ﴿٦٢﴾

62. O gün Allah onları çağırır deyəcəkdir: “İddia etdiyiniz şəriklərim haradadırlar?”
63. Barələrində Sözüün gerçəkləşəcəyi kimsələr deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bunlar bizim azdırdığımız kimsələrdir. Özümüz azdığımız kimi onları da azdırdıq. Biz *onlardan* uzaqlaşır Sənə üz tuturuq. Doğrusu, onlar bizə ibadət etmirdilər”.
64. *Müşriklərə*: “Şəriklərinizi çağırın!” – deyiləcək. *Müşriklər* onları çağıracaq, lakin *şərikləri* onlara cavab verməyəcəklər. Onlar əzabı görəcəklər. Yaxşı olardı ki, onlar doğru yolla getmiş olaydılar.
65. O gün Allah onları çağırır: “Elçilərə nə cavab verdiniz?” – deyəcək.
66. O gün xəbərlər onlardan gizli qalacaqdır. Onlar bir-birindən *heç bir şey* soruşa bilməyəcəklər.
67. Tövbə edib iman gətirən və yaxşı işlər görən kimsəyə gəlincə, ola bilsin ki, o, nicat tapanlardan olsun.
68. Rəbbin istədiyini yaradır və *istədiyini də peyğəmbər* seçir. Onların isə seçməyə haqqı yoxdur. Allah pakdır, müqəddəsdir və onların qoşduqları şəriklərdən ucadır.
69. Sənin Rəbbin onların qəlbinin həm gizli saxladıklarını, həm də aşkar etdiklərini bilir.

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَّائِي
الَّذِينَ كُنتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٦٢﴾

قَالَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ رَبَّنَا هَؤُلَاءِ
الَّذِينَ آَعَوْنَا عَلَىٰ مَا كُنَّا نَعْمُونَ ﴿٦٣﴾
فَبَرَأْنَا إِلَيْكَ مَا كَانُوا إِيَّانَا يَعْبُدُونَ ﴿٦٤﴾

وَقِيلَ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ فَدَعَوْهُمُ فَلَمْ
يَسْتَجِيبُوا لَهُمْ وَرَأَوُا الْعَذَابَ لَوْ أَنَّهُمْ
كَانُوا يَهْتَدُونَ ﴿٦٥﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ مَاذَا أَجَبْتُمُ
الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٦﴾

فَعَمِيَّتْ عَلَيْهِمُ الْأَنْبَاءُ يَوْمَئِذٍ فَهُمْ لَا
يَتَسَاءَلُونَ ﴿٦٧﴾

فَأَمَّا مَنْ قَابَ نَافِ وَءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَحَاقَتْهُ
يَكُونُ مِنَ الْمُفْلِحِينَ ﴿٦٨﴾

وَرَبُّكَ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَيَخْتَارُ مَا كَانَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٩﴾

وَرَبُّكَ يَعْلَمُ مَا تُكِنُّ صُدُورُهُمْ وَمَا
يُعْلِنُونَ ﴿٧٠﴾

70. O, Allahdır. Ondan başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. Dünyada da, Axirətdə də həmd Ona məxsusdur. Hökm Onundur və siz Ona qaytarılacaqsınız.

71. De: "Bir deyin görək, əgər Allah gecəni üstünüzdə Qiyamətə qədər uzatsa, Allahdan başqa hansı məbud sizə bir işıq gətirə bilər? Məgər siz eşitmirsiniz?"

72. De: "Bir deyin görək, əgər Allah gündüzü üstünüzdə qiyamətə qədər uzatsa, Allahdan başqa hansı məbud dincəldiyiniz gecəni sizə gətirə bilər? Məgər siz görmürsünüz?"

73. O, Öz mərhəməti ilə sizin üçün gecəni və gündüzü yaratdı ki, dincələsiniz və Onun lütfündən *ruzi* axtarasınız. Bəlkə, şükür edəsiniz.

74. O gün Allah onları çağırıb: "İddia etdiyiniz şəriklərim haradadırlar?" – deyəcəkdir.

75. Biz hər ümmətdən bir şahid çıxardacaq və: "Dəlilinizi gətirin!" – deyəcəyik. Onlar biləcəklər ki, haqq yalnız Allaha məxsusdur. Uydurduqları *bütlər* isə onları qoyub gedəcəklər.

76. Həqiqətən, Qarun Musa ilə həmtayfa idi. Amma onlara qarşı yamanlıq edirdi. Biz ona elə xəzinələr vermişdik ki, onların açarlarını daşımaq bir dəstə qüvvətli adama ağır gəlirdi. Qövmü ona

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْخُسُوفُ الْأُولَى
وَالْآخِرَةُ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٧٠﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْبَيْعَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ
يَأْتِيكُمْ بِضِيَاءٍ أَوْ لَا تَسْمَعُونَ ﴿٧١﴾

قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ
سَرْمَدًا إِلَى يَوْمِ الْبَيْعَةِ مَنْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ
يَأْتِيكُمْ بِاللَّيْلِ تَسْكُوتُ فِيهِ أَوْ لَا
تُبْصِرُونَ ﴿٧٢﴾

وَمِنْ رَحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ
لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ
وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ فَيَقُولُ أَيْنَ شُرَكَاءِيَ الَّذِينَ
كُنْتُمْ تَزْعُمُونَ ﴿٧٤﴾

وَلَنَرْفَعَنَّ مِنْ كُلِّ أُمَّةٍ شَهِيدًا فَقُلْنَا هَاتُوا
بُرْهَانَكُمْ فَقُلُوا لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَصَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٧٥﴾

﴿إِنْ قُلْتُمْ كُنْتُمْ مِنْ قَوْمِ مُوسَى فَبَعَثْنَا عَلَيْهِم
وَأَتَيْنَاهُ مِنَ الْكُتُوبِ مَا أَنْزَلْنَا مِنْ قَبْلِهِ
بِالْعَصْبَةِ الْأُولَى الْفُورَةُ إِذْ قَالَ لَهُ قَوْمُهُ لَا تَفْرَحْ
إِنَّ أُمَّةً لَا يَحِبُّ الْفَرِحِينَ ﴿٧٦﴾﴾

dedi: “Öyünmə! Həqiqətən, Allah öyünənləri sevmir.

77. Allahın sənə verdiyi ilə Axirət yurduna can at. Dünyadakı nəсібini də unutma. Allah sənə yaxşılıq etdiyi kimi, sən də *başqalarına* yaxşılıq et. Yer üzündə fitnə-fəsad törətməyə çalışma. Şübhəsiz ki, Allah fitnə-fəsad törədənləri sevmir”.

78. *Qarun* dedi: “Bu mənə ancaq məndə olan biliyə görə verilmişdir”. Məgər o bilmirdi ki, Allah ondan əvvəlki nəsillərdən, ondan daha qüvvətli və daha çox *var-dövlət* yığan kəsləri məhv etmişdir? Günahkarlar öz günahları barəsində sorğu-sual olunmaz *üzlərindən tanınarlar*.

79. *Qarun* öz zinəti içində xalqının qarşısına çıxdı. Dünya həyatını arzulayanlar dedilər: “Kaş ki, Qaruna verilənin bənzəri bizə də veriləydi! Həqiqətən, o, böyük qismət sahibidir”.

80. Elm verilmiş kəslər isə dedilər: “Vay halınıza! İman gətirib yaxşı əməl işlədən kimsə üçün Allahın mükafatı daha xeyirlidir. Buna isə yalnız səbir edənlər nail olarlar”.

81. Biz onu öz evi ilə birlikdə *yərə* batırdıq. Allaha qarşı ona kömək edə biləcək havadarları yox idi. Və özü də özünə kömək edə bilmədi.

وَأَتَّبِعْ فِيمَا أَمَرَكَ اللَّهُ الذَّارِ الْآخِرَةَ وَلَا تَنسَ نَصِيبَكَ مِنَ الدُّنْيَا وَأَحْسِنَ كَمَا أَحْسَنَ اللَّهُ إِلَيْكَ وَلَا تَبْغِ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْمُفْسِدِينَ ﴿٧٧﴾

قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي أَوَلَمْ يَعْلَم أَنَّ اللَّهَ قَدْ أَهْلَكَ مِنْ قَبْلِهِ مِنَ الْقُرُونِ مَنْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُ قُوَّةً وَأَكْثَرُ جَمْعًا وَلَا يُسْئَلُ عَنْ ذُنُوبِهِ الْمُجْرِمُونَ ﴿٧٨﴾

فَخَرَجَ عَلَىٰ قَوْمِهِ فِي زِينَتِهِ قَالَ الَّذِينَ يُرِيدُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا إِنَّا بُدِئْنَا بِتِلْكَ مَا أَكْثَرُ قَدْرُونَ إِنَّهُ لَمِنَ الْمُحْضَرِّينَ ﴿٧٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَيَدَّكُم قَوَابُ اللَّهِ خَيْرٌ لِّمَنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا وَلَا يُفْلِحُهَا إِلَّا الصَّابِرُونَ ﴿٨٠﴾

فَخَسَفْنَا بِهِ وَبِدَارِهِ الْأَرْضَ فَمَا كَانَ لَهُ مِنْ فِئَةٍ يَنْصُرُوهُ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا كَانَ مِنَ الْمُنْصَرِّينَ ﴿٨١﴾

82. Dünən onun yerində olmağı arzulayanlar ertəsi gün deyirdilər: "Ah, demək Allah Öz qullarından istədiyi kəs üçün ruzini artırır da, azaldır da. Əgər Allah biza lütf etməsəydi, bizi də *yərə* batırdı. Ah, demək kafirlər nicat tapmayacaqlarmış!"
83. Biz o Axirət yurduna yer üzündə təkəbbürlük etmək və fitnə-fəsad törətmək istəməyənlərə nəsib edirik. *Gözlə* aqibət müttəqiləridir.
84. Kim *Qiyamət günü* yaxşı əməl gətirsə, ona bundan daha yaxşısı verilir. Kim də pis əməl gətirsə, pis iş görənlərə ancaq etdikləri əməllərin cəzası verilir.
85. Qurani sənə nazil edib vacib buyuran Allah qayıdacağın yərə (Məkkəyə, yaxud Axirət yurduna) səni mütləq qaytaracaqdır. De: "Rəbbim kimin hidayət gətirdiyini və kimin açıq-aydın azğınlıq içində olduğunu yaxşı bilir".
86. Sən *bu* Kitabın sənə nazil olacağına ümid etmirdin. *Bu* ancaq Rəbbindən bir mərhəmətdir. Odur ki, heç vaxt kafirlərə arxa olma!
87. Allahın ayələri sənə nazil edildikdən sonra *muğayat ol ki*, onlar səni bu ayələrdən döndərməsinlər. Sən Rəbbinə dəvət et və müşriklərdən olma!

وَأَصْبَحَ الَّذِينَ تَمَنَّوْا مَكَانَهُ بِالْأَمْسِ يَقُولُونَ وَيَسْتَغْنِي اللَّهُ يُخْطِ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ وَتَقْدِرُ لَوْ أَنَّ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا لَخَسَفَ بَنَاهُ وَنَكَاتَهُ لَا يَقْلَعُ الْكَافِرُونَ ﴿٥٣﴾

تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلُوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فَسَادًا وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ ﴿٥٤﴾

مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ خَيْرٌ مِنْهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى الَّذِينَ عَمِلُوا الشَّيْئَاتِ إِلَّا مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

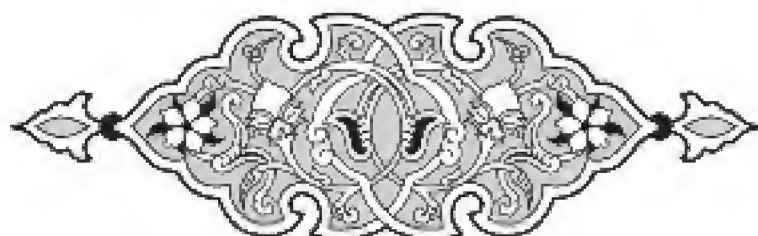
إِنَّ الَّذِي قَرِصَ عَلَيْكَ الْفُرْقَةَ لَأَرْادَكَ إِلَى مَعَادٍ قُلْ رَبِّي أَعْلَمُ مَنْ جَاءَ بِالْهُدَى وَمَنْ هُوَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٥٦﴾

وَمَا كُنْتَ تَرْجُو أَنْ يُتْلَىٰ عَلَيْكَ الْكِتَابُ إِلَّا رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ فَلَا تَكُونَنَّ عَلَيْهِمْ لَئِيكُفْرِينَ ﴿٥٧﴾

وَلَا يَصُدُّكَ عَنْ آيَاتِ اللَّهِ بَعْدَ إِذْ أُنْزِلَتْ إِلَيْكَ وَادْعَ إِلَىٰ رَبِّكَ وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٥٨﴾

88. Allahla yanaşı başqa bir məbuda
yalvarma! Ondan başqa *ibadətə*
layiq olan heç bir məbud yoxdur.
Onun Üzündən başqa hər şey məhv
olacaqdır. Hökm Onundur və siz Ona
qaytarılacaqsınız.

وَلَا تَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ لَهُ الْحُكْمُ
وَالِيهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٨﴾

al-Ənkəbut
(«Hörümçək») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. İnsanlar elə güman edirlər ki, təkcə: “İman gətirdik!” – demələri ilə onlardan ol çəkiləcək və onlar imtahan edilməyəcəklər?
3. Biz onlardan öncəkiləri də sınaqdan keçirmişdik. Sözsüz ki, Allah doğru danışanları da, yalançıları da aşkara çıxardacaqdır.
4. Bəlkə yaramaz işlərə yol verənlər Bizdən gizləlib özlərini xilas edəcəklərini zənn edirlər? Onlar nə yarıtmaq düşüncələrinə dalırlar.
5. Kim Allahla qarşılaşacağına ümid bəsləyirsə, *qoy bilsin ki*, Allahın müəyyənləşdirdiyi zaman hökmən gələcəkdir. O, Eşidəndir, Biləndir.
6. Cihad edən məhz öz xeyri naminə cihad edər. Allahın aləmlərə qətiyyəti ehtiyacı yoxdur.
7. İman gətirərək yaxşı əməl işlədənlərin, əlbəttə ki, təqsirlərindən keçərək və onları etdikləri əməllərdən daha üstün olanı ilə mükafatlandırırıq.
8. Biz insana valideynləri ilə gözəl davranmağı buyurduq. Əgər

سُورَةُ الْعَنْكَبُوتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَم

أَحْسِبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا
ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿١﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ
صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ ﴿٢﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ السَّيِّئَاتِ أَنْ
يَسْبِقُونَا سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٣﴾

مَنْ كَانَ يَرْجُوا لِقَاءَ اللَّهِ فَإِنْ أَجَلَ اللَّهُ لَكَ
وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٤﴾

وَمَنْ جَاهَدَ فَإِنَّمَا يُجَاهِدُ لِنَفْسِهِ إِنَّ اللَّهَ لَغَنِيٌّ
عَنِ الْعَالَمِينَ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُكَفِّرَنَّ
عَنَّهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَحْسَنَ الَّذِي
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَسَنًا وَإِنْ جَاهَدَاكَ

onlar bilmədiyin bir şeyi Mənə şərik qoşmağın üçün səni məcbur etsələr, onlara güzəştə getmə. Dönüşünüz Mənə olacaq, Mən də bütün etdikləriniz barədə sizə xəbər verəcəyəm.

9. İman gətirib yaxşı işlər görənləri əməlisalehlərə qovuşduracağıq.
10. İnsanlar arasında: "Allaha iman gətirdik!" – deyənlər də vardır. Amma Allah yolunda əziyyəyə məruz qaldıqda insanların fitnəsini Allahın əzabı ilə eyni tuturlar. Əgər Rəbbindən bir zəfər gəlmiş olsa, mütləq: "Biz də sizinlə idik!" – deyirlər. Məgər Allah yaradılmışların kökslərində olanları ən yaxşı bilən deyilmi?
11. Allah iman gətirənləri də, münafıqları da aşkar edəcəkdir.
12. Kafirlər möminlərə: "Bizim yolumuzla gedin, günahlarınızı öz üstümüzlə götürək" – deyirlər. Halbuki onların heç biri heç kimin günahının altına girən deyildir. Şübhəsiz ki, onlar yalançıdırlar.
13. Onlar həm öz günah yüklərini, həm də onlarla yanaşı, neçə-neçə yükləri də daşıyaçaqlar. Qiyamət günü onlar uydurduqları şeylər barəsində mütləq sorğu-suala çəkiləcəklər.

لِنُشِيرَ لَكُمْ مَا لَيْسَ لَكُمْ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنُدْخِلَنَّهُمْ فِي الصَّالِحِينَ ﴿٩﴾

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةً لِلنَّاسِ كَذَّابٍ أَلْفَوْهُ لِينِ جَاءَ نَصْرٌ مِّن رَّبِّكَ لَيَقُولُنَّ إِنَّا كُنَّا مَعَكُمْ أُولَئِكَ يَظُنُّونَ أَنَّهُم مُّسْتَكْبِرُونَ ﴿١٠﴾

وَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْمُنَافِقِينَ ﴿١١﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا اتَّبِعُوا سَبِيلَنَا وَلَنَحْمِلَ خَطِيئَتَكُمْ وَمَا هُمْ بِحَامِلِينَ مِنْ خَطِيئَتِهِمْ مِنْ شَيْءٍ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٢﴾

وَلَيَحْمِلُنَّ أَثْقَالَهُمْ وَأَثْقَالًا مَّعَ أَثْقَالِهِمْ وَلَيَسْئَلُنَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَمَّا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿١٣﴾

14. Biz Nuhu öz qövmünə *peyğambər* göndərdik. O, min ildən əlli il az bir müddət ərzində onların arasında qaldı. Tufan onları zülm etdikləri zaman yaxaladı.
15. Biz onu və gəmidə olanları xilas edib bu möcüzə ilə aləmlərə ibrət dərsi verdik.
16. İbrahimi də *xatırla!* Bir zaman o öz qövmünə demişdi: “Allaha ibadət edin və Ondən qorxun! Heç bilirsinizmi bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir?!”
17. Siz Allahı qoyub ancaq bützlərə ibadət edir və yalan uydurursunuz. Şübhəsiz ki, Allahdan başqa ibadət etdikləriniz sizə ruzi verməyə qadir deyillər. Elə isə ruzini Allahdan diləyin, Ona ibadət edin və Ona şükür edin. Siz ancaq Ona qaytarılacaqsınız”.
18. Əgər *onu* yalançı hesab etsəniz, *bilin ki*, sizdən əvvəlki xalqlar da öz *peyğəmbərlərini* yalançı saymışdılar. Peyğəmbərin vəzifəsi isə sadəcə olaraq *dini* anlaşıqlı tərzdə təbliğ etməkdir.
19. Məgər onlar Allahın məxluqatı əvvəlcə necə yaratdığını, sonra da onları yenidən yaradacağını görmürlərmi? Həqiqətən də, bu, Allah üçün asandır.
20. De: “Yer üzünü gəzib dolaşın və *Allahın* məxluqatı ilk dəfə necə

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ فَلَبِثَ فِيهِمْ
أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا فَأَخَذَهُمُ
الطُّوفَانُ وَهُمْ ظَالِمُونَ ﴿١٤﴾

فَأَنجَيْنَاهُ وَأَصْحَابَ السَّفِينَةِ وَجَعَلْنَاهَا
آيَةً لِّلْعَالَمِينَ ﴿١٥﴾

وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١٦﴾

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا
وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا إِنَّ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن
دُونِ اللَّهِ لَا يَمْلِكُونَ لَكُمْ رِزْقًا فَابْتَغُوا
عِندَ اللَّهِ الرِّزْقَ وَاعْبُدُوهُ وَاشْكُرُوا
لَهُ ۥ إِنَّهُ سَرِيعُ جَوَابٍ ﴿١٧﴾

وَإِنْ تُكَذِّبُوا فَقَدْ كَذَّبَ أُمَمٌ مِّن
قَبْلِكُمْ وَمَا عَلَى الرَّسُولِ إِلَّا الْبَلَاغُ
الْمُبِينُ ﴿١٨﴾

أَوَلَمْ يَتَوَكَّلْ عَلَىٰ يَدَيْهِ ۚ اللَّهُ الْخَلَّاقُ
يُعِيدُهُنَّ إِنَّا ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١٩﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ بَدَأَ

yaratdığına baxın. Sonra Allah ölüləri dirildəcəkdir. Allah hər şeyə qadirdir.

21. O, istədiyinə əzab verir, istədiyinə də rəhm edir. Siz yalnız Ona qaytarılacaqsınız.

22. Siz nə yerdə, nə də göydə *Ondan gizləlib* yaxa qurtara bilməyəcəksiniz. Allahdan başqa sizin nə bir himayədarınız, nə də bir yardımçınız olacaq”.

23. Məhz Mənim mərhəmətimdən ümidlərini kəsənlər Allahın ayələrini və Onunla qarşılaşacaqlarını inkar edənlərdir. Elə onlar üçün ağırılı-acılı bir əzab vardır.

24. Qövmünün cavabı isə ancaq: “Ya onu öldürün, ya da yandırın!” – demələri oldu. Lakin Allah onu oddan qorudu. Doğrudan da, bunda mömin adamlar üçün *mənimşəmali* bir ibrət vardır.

25. *İbrahim* dedi: “Siz aranızda ancaq dünya həyatına bəslədiyiniz vurgunluğa görə Allahı qoyub bütlərə pərəstiş etdiniz. Sonra isə Qiyamət günü bir-birinizi inkar edib lənətləyəcəksiniz. Sığınacağınız Od olacaqdır. Sizə yardım edə bilən kəsler də tapa bilməyəcəksiniz”.

26. Lut ona iman gətirdi. *İbrahim* dedi: “Mən Rəbbimin yanına – *əmr etdiyi Şam diyarına* hicrət

الْمَخْلُوقُ ثُمَّ اللَّهُ يُنْفِخُ النَّفْثَةَ الْأُخْرَىٰ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥١﴾

يُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَيَرْحَمُ مَن يَشَاءُ وَإِلَيْهِ تُقْلَبُونَ ﴿٥٢﴾

وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي السَّمَاءِ وَمَا لَكُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٥٣﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَلِقَائِهِ أُولَٰئِكَ يَكْسِبُونَ لِرَحْمَتِي وَأُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٤﴾

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ فَأَنجَاهُ اللَّهُ مِنَ النَّارِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٥﴾

وَقَالَ إِنَّمَا اتَّخَذْتُم مِّنْ دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ وَبَلَغَ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّنْ نَّصِيرِينَ ﴿٥٦﴾

فَقَامَ لُوطُ وَقَالَ إِنِّي مُهَاجِرٌ إِلَىٰ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٥٧﴾

edirəm. Həqiqətən, O, Qüdrətlidir, Müdrikdir”.

27. Biz ona İshaqı və Yəqubu bağışladıq. Onun nəslinə peyğəmbərlik və Kitab verdik. Dünyada onun mükafatını verdik. Şübhəsiz ki, o, axirətdə əməlisalehlərdən olacaqdır!

28. Lutu da *xatırla*! Bir zaman o öz qövmünə belə demişdi: “Doğrudan da, siz özünüzdən əvvəlki aləmlərdən heç kəsin etmədiyi iyrənc bir iş tutursunuz.

29. Həqiqətən, siz kişilərin yanına *şəhvətlə* gedir, yol kəsir və məclislərinizdə *bir-birinizlə* murdar işlər görürsünüz?” Qövmünün cavabı isə ancaq: “Əgər doğru danışarlarsansa, bizə Allahın əzabını gətir!” – demələri oldu.

30. *Lut* dedi: “Ey Rəbbim! Fitnə-fəsad törədən qövmün əleyhinə mənə kömək et!”

31. Elçilərimiz İbrahime müjdə gətirdikləri zaman dedilər: “Biz bu şəhərin sakinlərini məhv edəcəyik. Həqiqətən, oranın sakinləri zalımlardır”.

32. *İbrahim* dedi: “Orada *Lut* da var!” Onlar dedilər: “Biz orada kimin olduğunu yaxşı bilirik. Biz onu da, onun ailəsini də mütləq xilas edəcəyik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan olacaq”.

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ
وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِ النُّبُوَّةَ
وَالْكِتَابَ وَءَاتَيْنَاهُ أَجْرَهُ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ لِمَنِ الصَّالِحِينَ ﴿٢٧﴾

وَلُوطًا إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ إِنَّكُمْ لَأَنْتُمْ
الْفَاحِشَةُ مَا سَبَقَكُمْ بِهَا مِنْ أَحَدٍ مِنَ
الْعَالَمِينَ ﴿٢٨﴾

إِنَّكُمْ لَأَنْتُمْ الرِّجَالُ وَتَقَطُّعُونَ السَّبِيلَ
وَتَأْتُونَ فِي نَادِيكُمْ الْمُنْكَرَ فَمَا كَانَ
جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَنْ قَالُوا أَتَيْنَا بِعَذَابِ اللَّهِ
إِنْ كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٩﴾

قَالَ رَبِّ انصُرْنِي عَلَى الْقَوْمِ الْمُفْسِدِينَ ﴿٣٠﴾

وَلَمَّا جَاءَتْ رُسُلُنَا إِبْرَاهِيمَ بِالْبُشْرَى
قَالُوا إِنَّا مَهْلِكُوا أَهْلَ هَذِهِ الْقَرْيَةِ
إِنَّمَا أَهْلُهَا كَاثِرَاتٌ مِّنْ ظَالِمِينَ ﴿٣١﴾

قَالَ إِنَّمَا فِيهَا لُوطٌ وَاتَّخَذَ أَعْلَمُ مِمَّنْ
فِيهَا نِسْتَحْيِيَنَّهٗ وَأَهْلَهُ إِلَّا امْرَأَتَهُ
كَانَتْ مِنَ الْقَدِيرِينَ ﴿٣٢﴾

33. Elçilərımız Lutun yanına gəldikdə o, onlara görə kədərləndi və ürəyi sıxıldı. Onlar dedilər: "Qorxma və kədərlənmə! Biz səni və sənin ailəni xilas edəcəyik. Yalnız arvadından başqa. O, geridə qalanlardan olacaq.
34. Biz günah əməllər törətdiklərinə görə bu şəhərin sakinlərinin üstünə göydən bir əzab endirəcəyik".
35. Həqiqətən, Biz düşünən adamlar üçün o şəhərdən açıq-aydın bir əlamət saxladıq.
36. Mədyən əhalisinə də qardaşları Şueybi göndərdik. O dedi: "Ey qövmüm! Allaha ibadət edin, Axirət gününə ümid bəsləyin və yer üzündə fəsad yayaraq pis işlər görməyin".
37. Onlar isə onu yalançı saydılar. Buna görə də onları *qorxunc səslə bir* zəlzələ yaxaladı və onlar öz evlərində üzüqoylu düşüb qaldılar.
38. Adı da, Səmu du da *məhv etdik*. Bu, onların məskənlərindən sizə bəllidir. Şeytan onlara etdikləri əməlləri gözəl göstərüb onları haqq yoldan çıxartdı. Halbuki onlar gözüaçıq adamlar idilər.
39. Qarunu, Fironu və Həməni də *məhv etdik*. Həqiqətən, Musa onlara aydın dəlillər gətirdi. Onlar isə yer üzündə təkəbbürlük etdilər və *axırda* əzabımızdan qaça bilmədilər.

وَلَمَّا أَن جَاءَتْ رُسُلُنَا لُوطًا سِيقَهُ بِهِمْ وَصَافٍ بِهِمْ ذُرِّيَّتًا وَقَالُوا لَا تَخَفْ وَلَا تَحْزَنْ إِنَّا مُنْجِيكَ وَأَهْلَكَ إِلَّا أَمْرًا نَكُنَّ مِمَّنْ الْعَادِينَ ﴿٣٣﴾

إِنَّا مُزِلُّونَ عَلَىٰ أَهْلِ هَذِهِ الْقَرْيَةِ رِجْرًا مِّنَ السَّمَاءِ بِمَا كَانُوا فٰسِقُونَ ﴿٣٤﴾

وَلَقَدْ نَزَّلْنَا مِنْهَا آيَةً بَيِّنَةً لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِي مَدَرْنَا أَحْشَاهُمْ شُعْبًا فَقَالَ بَقُولُوا أَعِذُوا بِاللَّهِ وَأَرْجُوا الْيَوْمَ الْآخِرَ وَلَا تَعْتَوُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ ﴿٣٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَخَذَتْهُمُ الرَّجْفَةُ فَأَصْبَحُوا فِي دَارِهِمْ جَثِيمِينَ ﴿٣٧﴾

وَعَادَا وَتَمُودَا وَقَدْ تَبَيَّنَ لَكُم مِّنْ مَّسَاسِكِهِمْ وَرَازِحَتِهِمْ أَلَشَّيْطَانُ أَتَعْمَلُ لَهُمْ فَعَسَىٰ ذُنُوبُهُمْ أَلَسَّيْلُ وَكَانُوا مُسْتَبْصِرِينَ ﴿٣٨﴾

وَقَارُونَ وَفِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مُّوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ فَأَسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَا كَانُوا سَاقِئِينَ ﴿٣٩﴾

40. Biz hər birini öz günahına görə yaxaladıq. Onlardan kimisinin üstünə *qasırğa ilə birgə* daşlar göndərdik, kimisini qorxunc səs yaxaladı, kimisini yerə batırdıq, kimisini də *suya* qərq etdik. Allah onlara zülm etmədi, onlar ancaq əməlləri ilə özləri özlərinə zülm edirdilər.

41. Allahdan başqasını özlərinə dost tutanların aqibəti özüne yuva qurmuş hörümçəyin məsələsinə bənzəyir. Yuvaların ən zəifi də, əlbəttə ki, hörümçək yuvasıdır. Kaş ki, biləydilər!

42. Şübhə yoxdur ki, Allah onların Onu qoyub nəyə yalvarıb sitayiş etdiklərini bilir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

43. Biz insanlar üçün belə məsəllər çəkirik. Onları isə ancaq *həqiqəti* dərk edən adamlar anlayarlar.

44. Allah göyləri və yeri gerçək olaraq yaratmışdır. Həqiqətən, bunda möminlər üçün bir ibrət vardır.

45. Kitabdan sənə vəhy olunanları oxuyub namaz qıl. Həqiqətən, namaz *insanı* çirkin və yaramaz işlərdən çəkindirir. Allahı yada salmaq isə *ibadətlərin* ən əzəmətlisidir. Allah nə etdiklərinizi bilir.

46. İçərilərindən zülm edənlər istisna olmaqla Kitab əhli ilə ən gözəl tərzdə mübahisə edin və deyin: "Biz həm

فَعَلَّا أَحَدًا نَائِدِيَهُ فَمِنْهُمْ مَّنْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِ حَاصِبًا وَمِنْهُمْ مَّنْ أَخَذَتْهُ الصَّيْحَةُ وَمِنْهُمْ مَّنْ خَسَفْنَا بِهِ الْأَرْضَ وَمِنْهُمْ مَّنْ أَغْرَقْنَا وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيظْلِمَهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿٤٠﴾

مَثَلُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ كَمَثَلِ الْعَنْكَبُوتِ اتَّخَذَتْ بَيْتًا وَإِنَّ أَوْهَنَ الْبُيُوتِ لَبَيْتُ الْعَنْكَبُوتِ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٤١﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا يُدْعُونَ مِنْ دُونِهِ مِنْ شَيْءٍ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٤٢﴾

وَتِلْكَ الْأَمْثَلُ نُضَرُّهَا لِلنَّاسِ وَمَا يَعْقِلُهَا إِلَّا الْعَالِمُونَ ﴿٤٣﴾

خَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٤﴾

أَنزَلَ مَا أَوْحَى إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾

﴿ وَلَا تَجِدُوا أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا بَالِغِي هَيْئٍ أَحْسَنُ إِلَّا الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْهُمْ وَمَوْلُوا

özümüzə nazil olana, həm də sizə nazil olana iman gətirdik. Bizim də məbudumuz, sizin də məbudunuz birdir. Biz yalnız Ona itaət edirik”.

47. Beləcə, bu müqəddəs Kitabı sənə nazil etdik. Kitab verdiyimiz şəxslər də ona iman gətirirlər. Onların arasında Qurana iman gətirənlər vardır. Bizim ayələrimizi ancaq kafirlər inkar edirlər.

48. Sən bundan əvvəl nə bir Kitab oxuya bilirdin, nə də onu olinla yaza bilirdin. Belə olsaydı, batilə uyanlar şübhəyə düşərdilər.

49. Əksinə, bu Quran elm verilmiş kəslərin kökslərində olan açıq-aydın ayələrdir. Bizim ayələrimizi ancaq zalımlar inkar edirlər.

50. Onlar dedilər: “Bəs nə üçün Rəbbindən ona möcüzə nazil olmadı?” De: “Möcüzələr ancaq Allah qatındadır. Mən isə ancaq açıq-aydın xəbərdarlıq edənəm”.

51. Onlara oxunan Kitabı sənə nazil etməyimiz onlar üçün kifayət deyilmi? Həqiqətən, bunda iman gətirən adamlar üçün mərhəmət və ibrət vardır.

52. De: “Mənimlə sizin aranızda Allahın şahid olması yetər. O, göylərdə və yerdə olanları bilir. Batilə inanıb Allaha küfr edənlər – məhz onlar ziyana uğrayanlardır”.

ءَامَنَّا بِالَّذِي أُنْزِلَ إِلَيْنَا وَأُنْزِلَ إِلَيْكُمْ
وَالْهُنَا وَالْهُكُمْ وَجَدُ وَنَحْنُ لَهُ
مُسْلِمُونَ ﴿١١﴾

وَكَذَلِكَ أَنْزَلْنَا إِلَيْكَ الْكِتَابَ
فَالَّذِينَ ءَاتَيْنَاهُمُ الْكِتَابَ يُؤْمِنُونَ
بِهِ وَمِنْ هَؤُلَاءِ مَنْ يُؤْمِنُ بِهِ وَمَا تَجِدُ
بِنَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ ﴿١٢﴾

وَمَا كُنْتَ تَسْمَعُ مِنْ قَبْلِهِ مِنْ كِتَابٍ
وَلَا تَخْطُهُ رِيسْمٌ إِذَا لَزَبْتَ
الْمُبْطِلُونَ ﴿١٣﴾

بَلْ هُوَ آيَاتٌ يَتَذَكَّرُ فِي صُورِ الذِّكْرِ أُولُوا
الْأَلْبَامِ وَمَا تَجِدُ بِنَاتِنَا إِلَّا الظَّالِمُونَ ﴿١٤﴾

وَقَالُوا لَوْلَا أُنْزِلَ عَلَيْهِ آيَاتٌ مِنْ رَبِّهِ قُلْ
إِنَّمَا الْآيَاتُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ
مُبِينٌ ﴿١٥﴾

أَوَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ أَنَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهِنَ الْكِتَابَ
يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً
وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١٦﴾

قُلْ كَفَىٰ بِاللَّهِ بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ
شَهِيدًا يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْبَاطِلِ وَكَفَرُوا
بِاللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿١٧﴾

53. Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Əgər artıq müəyyən etdiyimiz bir vaxt olmasaydı, əzab onlara gələrdi. O əzab onlara qəflətən, özləri də hiss etmədən gələcəkdir.

54. Onlar səndən əzabın tez gəlməsini istəyirlər. Şübhəsiz ki, Cəhənnəm kafirləri bürüyəcəkdir.

55. O gün əzab onları başlarının üstündən və ayaqlarının altından əhatə edəcəkdir. Allah deyəcəkdir: "Etdiyiniz əməllərin cəzasını dadın!"

56. Ey mömin qullarım! Şübhəsiz ki, Mənim bu yerim genişdir. Elə isə yalnız Mənə ibadət edin.

57. Hər kəs ölümü dadacaqdır. Sonra da Bizə qaytarılacaqsınız.

58. İman gətirib saleh işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnətdəki otaqlarda yerləşdirəcəyik. Onlar əbədi olaraq orada qalacaqlar. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir!

59. O kəslər ki, səbirli olmuş və yalnız öz Rəbbinə təvəkkül etmişlər.

60. Neçə-neçə canlılar vardır ki, ruzisini öz yanında daşıya bilmir. Onların da, sizin də ruzinizi Allah verir. O, Əşidəndir, Biləndir.

وَيَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَلَوْلَا أَجَلٌ مُّسَمًّى
لَّجَاءَهُمُ الْعَذَابُ وَلَيَأْتِيَنَّهُمْ بَغْةٌ وَهَرُولا
يَشْعُرُونَ ﴿٥٣﴾

يَسْتَعْجِلُونَكَ بِالْعَذَابِ وَإِنَّ جَهَنَّمَ
لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ ﴿٥٤﴾

يَوْمَ يَغْشَاهُمْ الْعَذَابُ مِنْ فَوْقِهِمْ وَمِنْ
تَحْتِ أَرْجُلِهِمْ وَيَقُولُ دُعُوا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

يَعْبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنِّي أَنزَلْنِي فِي سَعَةٍ
فَإِنِّي فَأَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ ثُمَّ إِلَيْنَا تُرْجَعُونَ ﴿٥٧﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَنَسُوْنَهُمْ
مِّنَ الْجَنَّةِ عُرُشًا تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا بِحَسْبِ الْعَمَلِينَ ﴿٥٨﴾

الَّذِينَ صَبَرُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٥٩﴾

وَكَيْفَ يَكُن مِّنَ دَابَّةٍ لَا تَحْمِلُ رِزْقَهَا اللَّهُ
يَرْزُقُهَا وَإِيَّاكُمْ وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٦٠﴾

61. Əgər sən onlardan: "Göyləri və yeri yaradan, günəşi və ayı ram edən kimdir?" – deyə soruşsan, onlar mütləq: "Allahdır!" – deyəcəklər. Onlar necə də haqdan döndərilirlər!

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَأَنَّى
يُؤْفَكُونَ ﴿٦١﴾

62. Allah Öz qullarından istədiyinin ruzisini bol edər, istədiyininkini də azaldar. Şübhəsiz ki, Allah hər şeyi bilir.

اللَّهُ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ
وَيَقْدِرُ لَهُ إِنْ أَرَادَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٦٢﴾

63. Əgər sən onlardan: "Göydən yağış nazil edib onunla yeri quruduqdan sonra canlandıran kimdir?" – deyə soruşsan, onlar mütləq: "Allahdır!" – deyəcəklər. De: "Həmd olsun Allaha!" Lakin onların çoxu bunu başa düşmür.

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَخْبَاهُ الْآرْضَ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهَا لَيَقُولُنَّ
اللَّهُ فُلِيَ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْقِلُونَ ﴿٦٣﴾

64. Bu dünya həyatı əyləncə və oyundan başqa bir şey deyildir. Axirət yurdu isə əsl həyatdır. Kaş ki, biləydilər!

وَمَا هَذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ
الْآخِرَةَ لَآخِرَةٌ لِهِيَ الْخَيْرُ أَنْ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٦٤﴾

65. Onlar gəmiyə mindikləri zaman, dini yalnız Allaha məxsus edərək, Ona yalvarırlar. Allah onları xilas edib quruya çıxaran kimi, yenə də Ona şəriq qoşurlar.

فَإِذَا رَكِبُوا فِي الْفُلِ دَعَاؤُ اللَّهِ مُخْلِصِينَ
لَهُ الْبَرِّينَ فَلَمَّا نَجَّيْنَاهُمْ إِلَى الْبَرِّ إِذَا هُمْ
يُشْرِكُونَ ﴿٦٥﴾

66. Bu ona görədir ki, Bizim onlara verdiyimiz nemətlərə nankorluq etsinlər və hələlik əylənsinlər. Amma tezliklə biləcəklər.

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ وَلِيَسْتَمْتِعُوا
فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

67. Məgər onlar, ətraflarındakı insanlar yaxalandıqları halda, Məkkəni onlar üçün müqəddəs, təhlükəsiz bir yer etdiyimizi görmürlərmi? Onlar batilə

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا جَعَلْنَا حَرَمًا مِمَّا
وَسَخَّطُ النَّاسِ مِنْ حَوْلِهِمْ أَتْيًا لِنَبْلِيَ
لِقَوْمٍ يَنْصَبُونَ وَيَنْفَعُهُمُ اللَّهُ بِكُفْرِهِمْ ﴿٦٧﴾

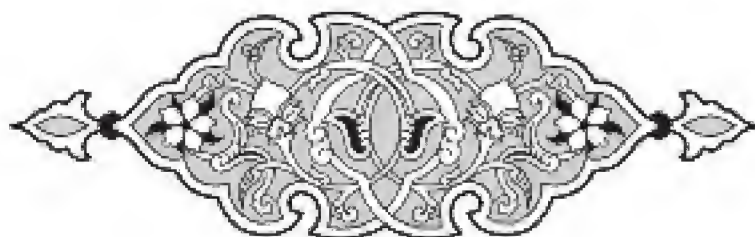
inamı Allahın nemətini inkarını
edirlər?

68. Allaha qarşı yalan uyduran və yaxud
özünə haqq gəldikdə onu yalan sayan
kəsdən daha zalım kim ola bilər?
Cəhənnəmdə kafirlər üçün yermi
yoxdur?

69. Uğrumuzda cihad edənləri mütləq Öz
yolumuza yönəldəcəyik. Şübhəsiz ki,
Allah salih əməl sahibləriylədir.

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا أَوْ كَذَّبَ
بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُ ۚ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْكَافِرِينَ ﴿٦٨﴾

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا
وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٦٩﴾

ər-Rum
(«Rumlular») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Rumlular məğlub edildilər;
3. ən aşağı və ya ən yaxın bir yerdə.
Lakin onlar öz məğlubiyyətlərindən
sonra qələbə çalacaqlar;
4. bir neçə il ərzində. Əvvəl də, sonra
da hökm Allahındır. O gün möminlər
sevinəcəklər;
5. Allahın köməyi ilə. O, istədiyinə
kömək edir. O, Qüdrətlidir,
Rəhmliidir.
6. *Budur* Allahın vədi. Allah Öz vədinə
xilaf çıxmaz. Amma insanların
əksəriyyəti *bunu* bilmir.
7. Onlar dünya həyatının görünən
tərəfini bilir, axirətdən isə büsbütün
qafildirlər.
8. Məgər onlar özlüyündə fikirləşmirlər
ki, Allah göyləri, yeri və onların
arasındakıları ancaq bir gerçəklik
kimi və müəyyən müddətə qədər
yaratmışdır? Lakin, insanların çoxu
Rəbbi ilə qarşılaşacağını inkar edir.
9. Məgər onlar yer üzündə gəzib
dolaşaraq özlərindən öncəkilərin
aqibətini görmədilərmidi? Onlar
bunlardan da güclü idilər. Onlar

سُورَةُ الرُّومِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَمَّ

عَلَيْتِ الرُّومَ

فِي أَذْفِ الْأَرْضِ وَهُمْ مِنْ بَعْدِ عَلَيْهِمْ
سَيَخْلُوتُ

فِي يَضَعُ سَيِّئِ اللَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ
بَعْدُ وَتَقْمِذِ تَفْرُحُ الْمُؤْمِنُونَ

بِنَصْرِ اللَّهِ يَنْصُرُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ

وَعَدَ اللَّهُ لَا يَخْلُفُ اللَّهُ وَعْدَهُ وَلَكِنْ أَكْثَرُ
النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

يَعْلَمُونَ ظَاهِرًا مِنَ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَهُمْ عَنِ
الْآخِرَةِ هُمْ غَفْلُونَ

أَوَلَمْ يَتَفَكَّرُوا فِي أَنفُسِهِمْ مَا خَلَقَ اللَّهُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ
وَأَجَلٍ مُّسَمًّى وَإِنَّ كَثِيرًا مِنَ النَّاسِ
يَلْفُظُوا بِرَبِّهِمْ أَكْثَرُ

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَشَدَّ
مِنْهُمْ قُوَّةً وَأَنفَكُوا فِي الْأَرْضِ وَغَسَرُوا

torpağı şumlayır, yer üzünü bunlardan daha çox abadlaşdırırdılar. Elçiləri onlara açıq-aydın möcüzələr gətirirdilər. Onlara Allah zülm etmədi. Onlar özləri özlərinə zülm etmişdilər.

10. Sonra isə Allahın ayələrini yalan sayıb onlara lağlağı etməklə pislik göstərənlərin nəsibi lap yaman oldu.
11. Allah məxluqatı əvvəlcə *heçdən* yaradır, *öldürdükdən* sonra onu *yenidən* dirildir. Bundan sonra isə siz Ona qaytarılacaqsınız.
12. O Saatin (Qiyamətin) gələcəyi gün günahkarlar ümidlərini itirəcəklər.
13. *Allaha qoşduqları* şəriklərindən onlar üçün şafaətçilər olmayacaq. Şərikləri onları inkar edəcəklər.
14. Məhz o Saatin (Qiyamətin) gələcəyi gün *möminlərlə kafirlər* ayrılacaqlar.
15. İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə isə, onlar Cənnət bağçalarında şadlıq içində olacaqlar.
16. Kafir olub ayələrimizi və axirətə qovuşacaqlarını yalan sayanlar isə əzaba giriflər ediləcəklər.
17. Odur ki, siz axşama çatanda və səhərə çıxanda Allahın şərəfinə çoxlu tərif söyləyin.
18. Göylərdə və yerdə həmd Ona məxsusdur. Axşam çağında da,

أَكْثَرِمَقَامًا عَمَرُوها وَجَاءَتْهُمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا كَانُوا لِقَاءِ اللَّهِ يَتَّقُونَ
وَلَكِنْ كَانُوا أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ ﴿١٠﴾

ثُمَّ كَانَتْ عِقَابُهُ الَّذِينَ اسْتَفْتَرُوا السُّوءَ أَنْ
كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَكَانُوا بِهَا يَسْتَهْزِئُونَ ﴿١١﴾

اللَّهُ يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٢﴾

وَيَوْمَ يَقُومُ السَّاعَةُ يُبْلِسُ الْمُجْرِمُونَ ﴿١٣﴾

وَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ مِنْ شُرَكَائِهِمْ شُفَعَاءُ
وَكَانُوا بِشُرَكَائِهِمْ كَافِرِينَ ﴿١٤﴾

وَيَوْمَ يَقُومُ السَّاعَةُ يُنْفَخُونَ بُرُوجُهُمْ
وَيُتْرَكُونَ أَلْفًا وَفَرًّا ﴿١٥﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَهُمْ فِي رَوْضَةٍ يُحْبَرُونَ ﴿١٦﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
وَلِقَاءِ الْآخِرَةِ فَأُولَئِكَ فِي الْعَذَابِ
مُخْضَرُونَ ﴿١٧﴾

فَسُبِّحَ لِلَّهِ مِنْ ثَمَرِهِمْ وَوَجْهِهِمْ وَخُبْرِهِمْ
وَيَوْمَ يُنْفَخُ الْيَوْمِ الْكَلْبُ وَتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ ﴿١٨﴾

وَلَهُ الْحَمْدُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

günortaya yetişəndə də *Onun şərəfinə təriflər deyin!*

19. O, ölüdən diri, diridən də ölü çıxardır; yeri ölümündən sonra dirildir. Siz də *qəbirlərinizdən belə dirildilib* çıxardılacaqsınız.
20. *Allahın* sizi torpaqdan xəlq etməsi, *Onun* dəlillərindəndir. Sonra da siz bir insan kimi *yer üzünə* yayıldınız.
21. Ünsiyyətdə rahatlıq tapasınız deyə, sizin üçün özünüzdən zövcələr yaratması, aramıza məhəbbət və mərhəmət salması da *Onun* dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda düşünənlər üçün ibrətamiz dəlillər vardır.
22. Göylərin və yerin yaradılışı, dillərinizin və rənglərinizin müxtəlifliyi də *Onun* dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda bilənlər üçün ibrətamiz dəlillər vardır!
23. Gecə və gündüz yatıb dincəlməyiniz, *Onun* lütfünü axtarmağınız da *Onun* dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda eşidən kəslər üçün ibrətamiz dəlillər vardır.
24. Həm qorxu, həm də ümid vermək üçün ildırım sizə göstərməsi, göydən su endirib yeri ölümündən sonra onunla diriltməsi də *Onun* dəlillərindəndir. Həqiqətən, bunda başa düşən adamlar üçün ibrətamiz dəlillər vardır.

وَعَسَىٰ أَجْوَدُ أَنْ تَطْلُوهَا ۝١٩

يُخْرِجُ الْحَيَّ مِنَ الْمَيِّتِ وَيُخْرِجُ الْمَيِّتَ مِنَ الْحَيِّ وَيُخْرِجُ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَٰلِكَ تُخْرَجُونَ ۝٢٠

وَمِنْ ءَايَاتِهِ أَنْ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ إِذَا أَنتُم بِإِنْسٍ تَنْشُرُونَ ۝٢١

وَمِنْ ءَايَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ۝٢٢

وَمِنْ ءَايَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاجْتِثَافُ السِّنِّكُمْ وَالْوَيْكُوفُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّلْعَالَمِينَ ۝٢٣

وَمِنْ ءَايَاتِهِ مَا مَكَّرَ بِالنِّيلِ وَالنَّهَارِ وَأَتَيْنَاكُمْ مِنْ فُضُولِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَسْمَعُونَ ۝٢٤

وَمِنْ ءَايَاتِهِ رِيحُكُمْ الَّتِي تَنفُثُ حَبًّا وَطَعْمًا وَيَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَيُخْرِجُ بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ۝٢٥

25. Göyün və yerin Onun əmri ilə öz yerlərində *sabit* qalması da Onun dəlillərindəndir. Sonra da sizi bir dəfə çağıran kimi dərhal qəbirlərinizdən qalxıb çıxacaqsınız.

26. Göylərdə və yerdə kim varsa, Ona məxsusdur. Hamısı Ona təzim edir.

27. Məxluqatı ilk dəfə *yoxdan* yaradan, sonra onu bir daha təkrarlayan Odur. Bu da Onun üçün çox asandır. Göylərdə və yerdə olan ən uca sifətlər Ona məxsusdur. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

28. O sizə özünüzdən bir məsəl çəkdi; sahib olduğunuz kölələr içərisində sizə verdiyimiz nemətlərdə sizinlə bərabər eyni hüquqa malik olan, özünüzdən çəkindiyyiniz kimi, onlardan da çəkindiyyiniz şərikləriniz varmı? Biz ayələri düşünüb daşınan insanlar üçün belə müfəssəl izah edirik.

29. Lakin zülm edənlər heç bir elmə əsaslanmadan nəfslərinin istəklərinə uydular. Allahın zəlalətə saldıqlarını kim doğru yola yönəldə bilər? Onlara yardım edənlər də olmaz.

30. Sən bir hənif kimi üzünü dinə tərəf çevir! Allahın insanlara – xəlf etdiyi *şüurlu* məxluq kimi verdiyi fitrət budur. Allahın yaratdığını heç cür dəyişdirmək olmaz. Doğru din budur, lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ تَقُومَ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ بِأَمْرِهِ ثُمَّ إِذَا دَعَا كُرْسِيُّهُ مِنَ الْأَرْضِ إِذَا أَشْتَرَ تَحْرُجُونَ ﴿٢٥﴾

وَلَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلُّ لَهُ قَانِتُونَ ﴿٢٦﴾

وَهُوَ الَّذِي بَدَأَ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ وَهُوَ أَهْوَنُ عَلَيْهِ وَلَهُ الْمَثَلُ الْأَعْلَىٰ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٧﴾

صَرَبَ لَكُمْ مَثَلًا مِنْ أَنْفُسِكُمْ هَلْ لَكُمْ مِنْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُكُمْ مِنْ شُرَكَاءَ فِي مَا رَزَقْتَكُمْ فَأَنْتُمْ فِيهِ سَوَاءٌ تَخَافُونَهُمْ كَخِيفَتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ كَذَلِكَ نُفَصِّلُ الْآيَاتِ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿٢٨﴾

بَلِ اتَّبَعَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَهْوَاءَ هُمْ بِعَذَابِ اللَّهِ قَمَرٌ يَهْدِي مَنْ أَضَلَّ اللَّهُ وَمَا لَهُمْ مِنْ مُصِيرِينَ ﴿٢٩﴾

فَأَقِمْ وَجْهَكَ لِلدِّينِ حَنِيفًا فِطْرَتَ اللَّهِ الَّتِي فَطَرَ النَّاسَ عَلَيْهَا لَا تَبْدِيلَ لِخَلْقِ اللَّهِ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٠﴾

31. Tövbə edərək Ona üz tutun, Ondan qorxun, namaz qılın və şərikin qoşanlardan olmayın!
32. O kəslərdən ki, öz dinini bölüb firqələrə ayrıldılar. Hər firqə öz tərifiqətini *üstün bilib* sevinir.
33. İnsanların başına bir bəla gəldiyi zaman Rəbbinə üz tutub Ona yalvarırlar. Sonra O, Özündən onlara bir mərhəmət daddıran kimi, onlardan bir dəstə Rəbbinə şərikin qoşur.
34. *Bu ona görədir* ki, Bizim onlara verdiyimiz nemətlərə nankorluq etsinlər. *Hələlik* əylənin! Tezliklə biləcəksiniz.
35. Məgər Biz onlara müşrikin olmalarını söyləyən bir dəlil göndərmişik?
36. İnsanlara mərhəmət göstərdikdə ona sevinərlər. Öz əlləri ilə etdikləri günahlara görə onlara bir bəla üz verdikdə isə dərhal ümidlərini üzərlər.
37. Məgər onlar görmürlərmi ki, Allah istədiyinin ruzisini bol edir, istədiyininkini də azaldır? Həqiqətən, bunda iman gətirən adamlar üçün ibrətlər vardır.
38. Qohum-aqrəbaya, yoxsula və müsafirə *onlara çatacaq* haqqını ver! Allahın Üzünü diləyənlər (ixlaslı olanlar) üçün bu daha xeyirlidir.

* مُبِيبِينَ إِلَيْهِ وَاتَّقُوهُ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ
وَلَا تَكُونُوا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٣١﴾

مِنَ الَّذِينَ فَرَّقُوا دِينَهُمْ وَكَانُوا شِيعًا
كُلٌّ يَجْرِبُ بِمَا لَدَيْهِمْ فَيَرْحُونَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا مَسَّ النَّاسُ ضُرٌّ دَعَاوُا رَبَّهُمْ مُبِيبِينَ إِلَيْهِمْ
ثُمَّ إِذَا آتَاهُم مِّنْهُ رَحْمَةٌ إِذَا فَرِحُوا بِمَنِّهِمْ
بِرَبِّهِمْ يُشْرِكُونَ ﴿٣٣﴾

لِيَكْفُرُوا بِمَا آتَيْنَاهُمْ فَتَمَسَعُوا أَصْوَابَهُمْ
تَعْلَمُونَ ﴿٣٤﴾

أَمْ أَنْزَلْنَاهُمْ سُلْطَانًا فَهُمْ يَنْتَكِبُونَ
كَانُوا بِبَعْثِ رَسُولٍ يَلْمِزُهُمْ

وَإِذَا آتَيْنَا النَّاسَ رَحْمَةً فَرِحُوا بِهَا وَإِن تُصِيبَهُمْ
سَيِّئَةٌ مَّا قَادِمَتْ أَيْدِيهِمْ إِذَا هُمْ يَقْنَطُونَ ﴿٣٦﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَن يَشَاءُ
وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٣٧﴾

فَكَانَ ذَا الْمُرْقَى حَقَّهُ وَالْعَنَسُ كَيْنَ وَالْأَنْبِيَاءُ
السَّبِيلُ ذَلِكَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ يُرِيدُونَ وَجْهَ
اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٣٨﴾

Uğur qazananlar da elə məhz onlardır.

39. İnsanların var-dövləti sayəsində artırmaq məqsədilə sələmlə verdiyiniz mal Allah yanında artmaz. Allahın Üzünü diləyərək (ixlasla) verdiyiniz zəkata gəlincə, *bilin ki*, bunu edənlər *mallarının bərəkətini* qat-qat artırırlardır.

40. Sizi yaradan, sonra sizə ruzi verən, sonra sizi öldürən, sonra da sizi dirildəcək məhz Allahdır. Şərikləriniz içərisində bunlardan, *heç olmazsa*, birini edə bilən varmı? O, pakdır və *müşriklərin* Ona şərikləşmə qəşədlərindən ucaadır.

41. İnsanların öz əlləri ilə etdiyi əməllərinin nəticəsi olaraq quruda və dənizdə fəsad törəyir ki, *Allah* onlara, etdiklərinin bir qismini daddırsın. Bəlkə, onlar *haqqa* qayıdalar.

42. De: “Yer üzünü gəzib dolaşın və əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğuna baxın. Onların çoxu *Allaha* şərikləşməyə çalışırdı”.

43. Qarşısıalınmaz gün Allah tərəfindən göndərilməmişdən əvvəl üzünü gerçək dinə tərəf tut! O gün onlar iki dəstəyə bölünəcəklər.

44. Kim küfr edərsə, küfrü öz əleyhinə olar. Yaxşı iş görənlər isə özləri üçün *Cənnətdə* yer hazırlamış olarlar.

وَمَا آتَيْتُم مِّن رِّبَا لِّيَرْتَوِيَ فِي أَمْوَالِ النَّاسِ
فَلَا يَرْتَوْا عِنْدَ اللَّهِ وَمَا آتَيْتُم مِّن زَكَاةٍ
تُرِيدُونَ وَجْهَ اللَّهِ فَأُولَٰئِكَ هُم
الْمُضِلُّونَ ﴿٣٩﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ ثُمَّ رَزَقَكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ
يَحْيِيكُمْ هَلْ مِن شُرَكَائِكُمْ مَن يَفْعَلُ
مِثْلَ ذَٰلِكُمْ مِّن شَيْءٍ وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَقَدَّرَ
يُشْرِكُونَ ﴿٤٠﴾

ظَهَرَ الْفَسَادُ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ بِمَا كَسَبَتْ
أَيْدِي النَّاسِ لِيُذِيقَهُمْ بَعْضَ الَّذِي عَمِلُوا
لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤١﴾

قُلْ سِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الَّذِينَ مِن قَبْلُ كَانَ أَكْثَرُهُمْ مُّشْرِكِينَ ﴿٤٢﴾

فَأَنذِرْ وَجْهَكَ لِلَّذِينَ الْقِيَمَةُ مِّن قَبْلِ أَن يَأْتِيَ
يَوْمٌ لَا مَرَدٍّ لَهُم مِّنَ اللَّهِ يَوْمَئِذٍ يُصَدِّعُونَ ﴿٤٣﴾

مَن كَفَرَ فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ وَمَن عَمِلَ صَالِحًا
فَلَا نُفِيسَ لَهُمْ يَوْمَئِذٍ ﴿٤٤﴾

45. *Bu ona görədir ki, Allah iman gətirib yaxşı işlər görənlərə Öz lütfündən mükafat versin. Şübhəsiz ki, O, kafirləri sevmir.*

لِيَجْزِيَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْ فَضْلِهِ ۗ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْكَافِرِينَ ﴿٤٥﴾

46. Sizə Öz mərhəmətindən daddırsın, əmri ilə gəmilər üzsün, Onun lütfünü arayasınız və *sizə verdiyi nemətlərə* şükür edəsiniz deyə küləkləri müjdəçi göndərməsi də Onun dəlillərindəndir.

وَمِنْ ءَايَاتِهِ أَنْ يُرْسِلَ الرِّيحَ مُبَشِّرَاتٍ وَلِيَذِيقَكُمْ مِنْ رَحْمَتِهِ وَلِتَجْزِيَ الْفُلُكُ بِأَمْرِهِ ۚ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿٤٦﴾

47. Biz səndən əvvəl də onların qövmünə elçilər göndərmişdik. *Elçilər* onlara açıq-aydın dəlillər gətirmişdilər. Biz günahkarlardan intiqam aldıq. Möminlərə yardım etmək Bizim borcumuz idi.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ رُسُلًا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ فَجَاءَهُمْ بِٱلْبَيِّنَاتِ فَأَنكَرُوا مِنَ ٱلَّذِينَ أُنْزِلُوا ۚ وَكَانَ حَقًّا عَلَيْنَا نَصْرُ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿٤٧﴾

48. Buludları qaldıran küləkləri Allahdır göndərən. *Allah* səmada onları istədiyi kimi yayıb topa-topa edir. Sən onlardan yağış töküldüyünü görürsən. *Allah* onu qullarından istədiyi kimsələrə endirən kimi onlar sevinirlər.

ٱللَّهُ ٱلَّذِي يُرْسِلُ الرِّيحَ فَتُبْرِسُ حَابًا فَتُبَسِّطُهُ فِى السَّمَاءِ كَيْفَ يَشَآءُ ۚ وَجَعَلَهُ رِكْنًا فَنَزَلَ ٱلَّذِى يُخْرِجُ مِنَ خِلَافِهِ قَآئِنًا ۖ أَصَابَ يَدَهُ مِنْ يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِ ۚ وَإِذَا هُمْ لَنَسْتَبِشِرُونَ ﴿٤٨﴾

49. Halbuki o *yağış* onların üzərinə yağdırılmazdan əvvəl ümitsiz idilər.

وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلِ أَنْ يُزَلَّ عَلَيْهِمْ مِنْ قَبْلِهِ ۖ لَمُتْلِسِينَ ﴿٤٩﴾

50. Sən Allahın mərhəmətinin izlərinə bax ki, yeri öldükdən sonra necə dirildir. Şübhəsiz ki, O, ölüləri də mütləq dirildəcəkdir. O, hər şeyə qadirdir.

فَٱنظُرْ إِلَىٰ ءَآثَرِ رَحْمَتِ ٱللَّهِ كَيْفَ يُحْيِى ٱلْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ لَمُعْجِى ٱلْمُؤْتَىٰ ۚ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

51. Əgər Biz bir külək göndərsək və onlar əkini saralmış görsələr, bundan

وَلَئِنْ أَرْسَلْنَا رِيحًا فَرَأَوْهُ مُصْفَرًّا لَظَلُّوا مِنْ بَعْدِهِ ۚ يَكْفُرُونَ ﴿٥١﴾

sonra mütləq nankorluq etməyə başlayarlar.

52. Şübhəsiz ki, sən nə ölümlərə *haqqı*, nə də üz çevirib gedən karlara çağırışı eşitdirə bilməzsən.

53. Sən korları da düşdükleri zəlalətdən çıxarıb düz yola sala bilməzsən. Sən *haqqı* yalnız və yalnız müsəlman olub ayələrimizə iman gətirənlərə eşitdirə bilərsən.

54. Sizi zəif bir şeydən yaradan, zəiflikdən sonra sizə qüvvət verən, qüvvətli olduqdan sonra zəiflik və qocalıq verən Allahdır. O, istədiyini yaradır. O, Biləndir, Qadirdir.

55. O Saatın (Qiyamətin) gəldiyi gün günahkarlar *dünyada* birəə saatdan artıq qalmadıqlarına and içəcəklər. Onlar *dünyada da haqdan* belə üz döndərirdilər.

56. Bilik və iman nəşib edilmiş kimsələr isə deyəcəklər: “Siz *orada* Allahın yazısı ilə dirilmə gününə qədər qaldınız. Bu *gün*, məhz dirilmə günüdür, lakin siz *bunu* bilmirdiniz”.

57. Həmin gün zalımlara bəhanələri fayda verməyəcək və onlardan tövbə etmələri tələb olunmayacaqdır.

58. Biz bu Quranda insanlar üçün hər cür məsələlər çəkdik. Əgər sən onlara bir möcüzə gətirsən, kafir olanlar mütləq: “Siz ancaq yalan uyduranlarsınız!” – deyəcəklər.

فَإِنَّكَ لَا تَسْمَعُ النَّدَىٰ وَلَا تَسْمَعُ الضُّمَّةَ
الَّذِينَ إِذَا وَلَّوْا مُدْبِرِينَ ﴿٥٢﴾

وَمَا أَنْتَ بِهَادٍ الْعُمَىٰ عَنْ ضَلَالَتِهِمْ إِنْ تَسْمَعُ
إِلَّا مَنْ يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا فَهُمْ مُسْلِمُونَ ﴿٥٣﴾

* اللَّهُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ ضَعِيفٍ ثُمَّ جَعَلَ
مِنْ بَعْدٍ ضَعِيفٍ قُوَّةً ثُمَّ جَعَلَ مِنْ بَعْدِ قُوَّةٍ
ضَعْفًا وَشَيْبَةً يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ وَهُوَ
الْعَلِيمُ الْقَدِيرُ ﴿٥٤﴾

وَيَوْمَ نَعُومُ السَّاعَةَ يُقْسِمُ الْمُجْرِمُونَ
مَا لَيْسُوا بِغَيْرِ سَاعَةٍ كَذَلِكَ كَانُوا
يُفْكَرُونَ ﴿٥٥﴾

وَقَالَ الَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ وَالْإِيمَانَ لَقَدْ
لَبِئْسَ فِي كِتَابِ اللَّهِ إِلَى يَوْمِ الْبَعْثِ فَهَذَا
يَوْمُ الْبَعْثِ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ ﴿٥٦﴾

فَتَوَسَّلُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا مَعذِرَتُهُمْ
وَلَا هُمْ يُسْتَعْتَبُونَ ﴿٥٧﴾

وَلَقَدْ صَرَّفْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ
كُلِّ مَثَلٍ وَلَئِنْ جِئْتَهُمْ بِآيَةٍ لَيَقُولُنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا مُبْطِلُونَ ﴿٥٨﴾

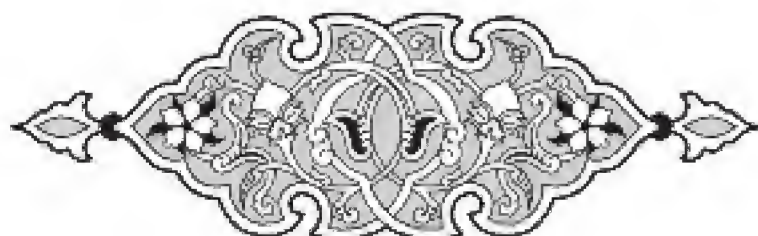

59. Allah *haqqı* bilməyənlərin qəlbini belə möhürləyir.

60. Sən səbirli ol! Həqiqətən də, Allahın vədi haqdır. Qoy *axirətə* yaqinliklə inanmayanlar səni qeyri-ciddi olmağa – *dindən dönməyə* sövq etməsinlər.

كَذَلِكَ يَطْمَعُ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٩﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَلَا يَسْتَخِفُّكَ
الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٦٠﴾

Loğman surəsi

سُورَةُ لُقْمَانَ

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْعَرَبِ

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Bu, hikmətli Kitabın ayələridir.
3. Xeyirxah əməl sahiblərinə doğru yol göstəricisi və rəhmətdir.
4. O kəslərə ki, namaz qılır, zəkat verir və axirətə qətiyyətlə inanırlar.
5. Onlar öz Rəbbindən *gələn* doğru yoldadırlar. Məhz onlar nicat tapanlardır.
6. İnsanlar arasında elələri də var ki, heç bir biliyi olmadan *başqalarını* Allah yolundan sapdırmaq və *Allahın ayələrini* lağa qoymaq üçün boş-boş sözləri satın alırlar. Məhz onları alçaldıcı bir əzab gözləyir.
7. Ayələrimiz onlara oxunduğu zaman sanki onları eşitmirmiş, qulaqlarında tıxac varmış kimi təkəbbürlə üz çevirər. Sən belələrini ağırlı-acılı bir əzabla müjdələ.
8. İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün Nəim bağları hazırlanmışdır.
9. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Allahın vədi haqdır. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

بِذَلِكَ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ

هُدًى وَرَحْمَةً لِّلْمُحْسِنِينَ

الَّذِينَ يُؤْتُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ
بِالْآخِرَةِ هُمْ يُوقِنُونَ

أُولَئِكَ عَلَى هُدًى مِّن رَّبِّهِمْ وَأُولَئِكَ هُمُ
الْمُقْتَدِرُونَ

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْتَرِي لَهْوَ الْحَدِيثِ لِيُضِلَّ
عَن سَبِيلِ اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَيَتَّخِذَهَا هُزُوًا
أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ

وَإِذَا تُلِيَتْ عَلَيْهِ آيَاتُنَا وَكُنَّا مُنْصَحِينَ
كَانَ لَمْ يَسْمَعْهَا كَأَنَّ فِي أُذُنَيْهِ وَقْرًا فَبَسَّطَ
بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
جَنَّاتُ النَّعِيمِ

خَالِدِينَ فِيهَا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ

10. O, göyləri görə biləcəyiniz bir dirək olmadan yaradıb saxlamış, yer sizi silkələməsin deyər, orada möhkəm dağlar qurmuş və ora cürbəcür heyvanlar yaymışdır. Biz göydən yağmur yağdırıb orada cürbəcür gözəl bitkilər bitirdik.

11. Bunlar Allahın yaratdıqlarıdır. İndi siz mənə göstərin görüm, Ondan başqaları nə yaradıblar? Xeyr! Zalımlar açıq-aydın azgınlıq içindədirlər.

12. Biz Loğmana hikmət verdik: "Allaha şükür et! Kim şükür etsə, özü üçün şükür etmiş olar. Kim nankor olsa, bilsin ki, Allah onun şükrünə möhtac deyildir, Tərifləyiqdir".

13. Bir zaman Loğman öz oğluna nəsihət edərək demişdi: "Oğlum! *Allaha* şərikin qoşma. Həqiqətən, Allaha şərikin qoşmaq böyük zülmür!"

14. Biz insana ata-anasının qayğısına qalması əmr etdik. Anası onu *bətnində* gündən-günə zəiflədiyinə baxmayaraq daşımışdır. Onun süddən kəsilməsi isə iki il ərzində olur. Mənə və valideynlərinə şükür et! Axır dönüş Mənədir.

15. Əgər onlar bilmədiyin bir şeyi Mənə şərikin qoşmağın üçün *səni məcbur etməyə* cəhd göstərsələr, onlara güzəştə getmə! Dünyada onlarla gözəl davran. Mənə üz tutanların

خَلَقَ السَّمَوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا وَالْأَرْضَ فِي أَلْفَ رُوسٍ أَنْ يَمِيدَ بِكُمْ وَتَرَىٰ فِيهَا مِنْ كُلِّ دَاقِقَةٍ وَأَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ كَرِيمٍ ﴿۱۰﴾

هَذَا خَلْقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ۚ بَلِ الظَّالِمُونَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿۱۱﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا لُقْمَانَ الْحِكْمَةَ أَنْ اشْكُرْ لِلَّهِ ۚ وَمَنْ يَشْكُرْ فَإِنَّمَا يَشْكُرُ لِنَفْسِهِ ۚ وَمَنْ كَفَرَ فَإِنَّ اللَّهَ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿۱۲﴾

وَإِذْ قَالَ لُقْمَانُ لِابْنِهِ ۖ وَهُوَ يَعِظُهُ ۚ يَبْنُيْ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ ۚ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ ﴿۱۳﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ حَمَلَتْهُ أُمُّهُ وَهْنًا عَلَىٰ وَهْنٍ وَفَصَدَّهُ فِي عَامَتَيْنِ أَنْ اشْكُرْ لِي وَلِوَالِدِكَ إِلَيْنِ الْمَصِيرُ ﴿۱۴﴾

وَإِنْ جَاهِدَاكَ عَلَىٰ أَنْ تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا ۚ وَصَايَاهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا ۚ وَأَتَّبِعْ مَسِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ

yolu ilə get! Sonra isə dönüşünüz Mənə olacaq, Mən də nə etdikləriniz barədə sizə xəbər verəcəyəm.

16. *Loğman dedi:* “Oğlum! *Gördüyün iş* bir xardal dənəsi ağırlığında olsa da, bir qayanın içində, yaxud göylərdə və ya yerin dibində olsa da, Allah onu aşkar edər. Həqiqətən, Allah Lətifdir, Xəbərdardır.

17. Oğlum! Namaz qıl, yaxşı işlər görməyi əmr et, pis işləri qadağan elə. Başına gələn çətinliklərə səbir et. Həqiqətən, bu, əzm *talab edən* əməllərdəndir.

18. İnsanlardan təkəbbürlə üz çevirmə, yer üzündə özünü darta-darta gəzib dolanma. Həqiqətən, Allah heç bir özündən razını, özünü öyənə sevmir.

19. Yerləşində həddi gözlə, *danışanda* səsini alçalt. Çünki ən çirkin səs uzunqulaq səsidir”.

20. Məgər Allahın göylərdə və yerdə olanları sizə ram etdiyini, Özünün aşkar və gizli nemətlərini sizə bol-bol verdiyini görmürsünüzmü? İnsanlar arasında eləsi də vardır ki, heç bir biliyi, doğru yol göstərəni və nur saçan bir kitabı olmadan Allah barəsində mübahisə edir.

21. Onlara: “Allahın nazil etdiyinə itaət edin!” – deyildikdə, onlar: “Yox! Biz əcdadımızın getdiyi yolu tutub gedəcəyik!” – deyərlər. Əgər şeytan

ثُمَّ إِلَىٰ مَرْجِعِكُمْ فَأُنَبِّئُكُم بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

يُنَبِّئُهَا إِنَّ تَكَ مِنْ ذَلِكُمْ حَبْشَ مِنْ خِزَالٍ فَتَكُنْ فِي صَخْرَةٍ أَوْ فِي السَّمَوَاتِ أَوْ فِي الْأَرْضِ يَأْتِي بِهَا اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ لَطِيفٌ خَبِيرٌ ﴿١٦﴾

يُنَبِّئُ أَقِمِ الصَّلَاةَ وَامْرُءٌ بِالْمَعْرُوفِ وَأَنَّهُ عَنِ السُّكْرِ وَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا أَصَابَكَ إِنَّ ذَٰلِكَ مِنْ عَزَمِ الْأُمُورِ ﴿١٧﴾

وَلَا تُصَوِّرْ ذَٰلِكَ لِلنَّاسِ وَلَا تَكُنْ فِي الْأَرْضِ مَرْحًا إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿١٨﴾

وَأَقِصْ دِي مَشْيِكَ وَأَعْصُصْ مِنْ صَوْتِكَ إِنَّ أَنْكَرَ الْأَصْوَاتِ لَأَصْوْتُ الْخَمِيرِ ﴿١٩﴾

الَّذِينَ قَالُوا إِنَّ اللَّهَ سَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاسْتَبَعَّ عَلَيْكُمْ غَمَمَهُ ظَهْمَهُ وَطَائِفَتَهُ وَمِنَ النَّاسِ مَن يُجَادِلُ فِي اللَّهِ بِغَيْرِ عِلْمٍ وَلَا هُدًى وَلَا كِتَابٍ مُّبِينٍ ﴿٢٠﴾

وَلَا إِقْبَالَ لَهُمْ أَسْمِعُوا مَا أَنْزَلَ اللَّهُ قَالُوا بَلْ نَنْبَغُ مَا وَجَدْنَا عَلَيْهِ آبَاءَنَا أَوَّلُوكَ كَانَ الشَّيْطَانُ يَدْعُوهُمْ إِلَىٰ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿٢١﴾

onları *Cəhənnəm* odunun əzabına doğru sürükləyirsə, onda necə olsun?

22. Yaxşı əməl sahibi olub özünü Allaha təslim edən şəxs on möhkəm dəstəkdən yapışmış olar. Bütün işlərin sonu Allaha qayıdır.

﴿وَمَنْ يُسَلِّمْ وَجْهَهُ إِلَى اللَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ وَإِلَى اللَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ﴾ (٢٢)

23. Kafirələrin küfr etməsi səni kədərləndirməsin. Onların dönüşü Bizə olacaq. Biz də onlara etdikləri əməllər barədə xəbər verəcəyik. Həqiqətən, Allah kökslərdə olanları bilir.

﴿وَمَنْ كَفَرَ فَلَا يَحْزُنكَ كُفْرُهُ ۚ إِلَيْنَا مَرْجِعُهُمْ فَنُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا ۚ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ﴾ (٢٣)

24. Biz onlara *dünyada olan* nemətlərdən az bir müddət istifadə etməyə imkan verəcək, sonra da onları ağır bir əzaba *qatlaşmağa* məcbur edəcəyik.

﴿نُعْطِيهِمْ قَلِيلًا ثُمَّ نَضْطَرُّهُمْ إِلَىٰ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ (٢٤)

25. Əgər sən onlardan: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” – deyə soruşsan, onlar hökmən: “Allah!” – deyəcəklər. De: “Həmd olsun Allaha!” Lakin onların çoxu *bunu* bilmir.

﴿وَلَيْسَ سَاءَ لَهُمْ مَنِ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ۚ قُلِ الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ (٢٥)

26. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allaha məxsusdur. Allah Zəngindir, Tərifəlayiqdir.

﴿لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَمِيدُ﴾ (٢٦)

27. Əgər yer üzündəki bütün ağaclar qələm olsaydı, dəniz də *mürəkkəb* olub ardından ona yeddi dəniz də qatılsaydı, yenə də Allahın Sözləri qurtarmazdı. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

﴿وَلَوْ أَنَّ مَا فِي الْأَرْضِ مِنْ شَجَرَةٍ أَقْلَمٌ وَالْبَحْرُ بَعْدَهُ مِنْ بَعْدِهِ سَبْعَةُ أَبْحُرٍ مَا نَفِذْتُ كَلِمَتُ اللَّهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ حَكِيمٌ﴾ (٢٧)

28. Sizi yaratmaq və diriltmək ancaq bir adamı yaratmaq və diriltmək kimidir. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Görəndir.

﴿مَا خَلَقَكُمْ وَلَا يَحْيَاكُمْ إِلَّا كَفَافٍ وَجَدَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ بَصِيرٌ﴾ (٢٨)

29. Məgər Allahın gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatdığını, müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edən günəşi və ayı *qoyduğu qanunlarına* ram etdiyini, üstəlik Allahın, nə etdiklərinizdən xəbərdar olduğunu görmürsənmi?

30. Bu belədir. Çünki Allah Haqdır. *Kafirlərin* Ondan başqa ibadət etdikləri isə batil *bütlərdir*. Həqiqətən, Allah Ən Ucadır, Ən Böyükdür.

31. Onun dəlillərinin bəzisini sizə göstərməkdən ötrü dənizdə gəmilərin Allahın neməti sayəsində üzdüyünü görmürsünüzmü? Şübhəsiz ki, bunlar səbirli olanlar və şükür edənlər üçün bir ibrətdir.

32. *Dağların saldıqı* kölgələr kimi dalgalar onları çulğadığı zaman onlar dini məhz Allaha məxsus edərək Ona yalvararlar. *Allah* onları xilas edib quruya çıxartdıqda isə aralarından bəziləri *küfrlə iman arasında* orta yol tutar. Bizim ayələrimizi yalnız nankor xainlər inkar edirlər.

33. Ey insanlar! Rəbbinizdən qorxun. Valideynin övlada, övladın da valideynə heç bir fayda verə bilməyəcəyi gündən çəkinin. Həqiqətən, Allahın vədi bir həqiqətdir. Qoy bu *fani* dünya sizi çaşdırmasın, hiyləgər *şeytan* da sizi Allahın *əzabından* arxayınlaşdırıb tovlamasın.

الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ يُؤَلِّقُ فِي السَّيْلِ فِي النَّهَارِ وَيُؤَلِّقُ
النَّهَارِ فِي السَّيْلِ وَيَسْخَرُ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ كُلٌّ
يَجْرِي إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى وَأَنَّ اللَّهَ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٢٩﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْحَقُّ وَأَنَّ مَا يَدْعُونَ مِن
دُونِهِ الْبُطْلُ وَأَنَّ اللَّهَ هُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٣٠﴾

الَّذِينَ أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ يُجْرِي فِي الْبَحْرِ بِغَمَّتِ اللَّهُ
لِيُرِيَكُمْ مِنْ آيَاتِهِ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣١﴾

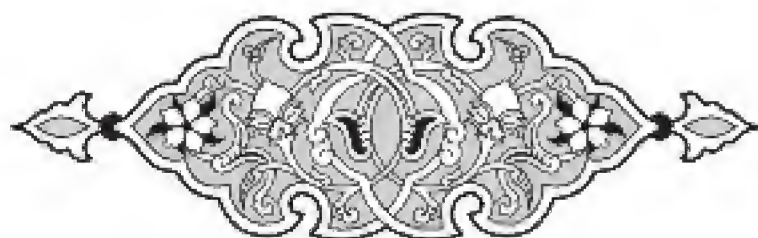
وَإِذَا غَشِيَ سَاحِلُهُمْ مَوْجٌ كَالظُّلُمِ دَعَا اللَّهَ
مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ فَلَمَّا نَجَّاهُمْ إِلَى الْبَرِّ
فَمِنْهُمْ مُّقْتَصِدٌ وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا
كُلُّ خَسَّارٍ كَفُورٍ ﴿٣٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّ كَمَا أَنْتُمْ تَخْشَوْنَ مَا لَا
يُجْزِي وَالَّذِينَ وَلَدُوا مَوْلًا فَمَوْلَاؤُهُمْ جَارِعُونَ
وَالَّذِينَ سَيِّئًا إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا
تُغْنِيكُمْ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا
يُغْنِيكُمْ بِاللَّهِ الْعُسْرُ وَلَا ﴿٣٣﴾

34. Həqiqətən, o Saat haqqında elm yalnız Allahdadır. Yağışı O yağdırır və bətlərdə olanı O bilir. Heç kəs sabah nə qazanacağını bilə bilməz; heç kəs harada öləcəyini də bilməz. Allah isə, şübhəsiz ki, Biləndir, Xəbərdardır.

إِنَّ اللَّهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَيُنَزِّلُ
الْغَيْثَ وَيَعْلَمُ مَا فِي الْأَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي
نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ
بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٣١﴾

as-Səcdə
(«Səcdə») surəsi

سُورَةُ السَّجْدَةِ

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Əlif. Ləm. Mim.
2. Şübhə yoxdur ki, bu Kitabı
aləmlərin Rəbbi *olan Allah* nazil
etmişdir.
3. Yoxsa onlar: “*Mühəmməd* bunu
özündən uydurmuşdur!” – deyirlər.
Xeyr, o, Rəbbindən *nazil* olan bir
haqdır ki, səndən öncə xəbərdar edən
peyğəmbər gəlməmiş hər hansı bir
xalqı xəbərdar edəsən. Bəlkə də,
onlar doğru yola yönəlsələr.
4. Göyləri, yeri və onların arasındakıları
altı gündə yaradan, sonra da Ərşə
ucalan Allahdır. Sizin Ondan başqa
nə bir haminiz, nə də bir şafaətçiniz
vardır. Məgər düşünərək ibrət
götürməyəcəksiniz?
5. O, göydən yerə qədər olan bütün
işləri idarə edir. Sonra da *bu işlər*
sizin saydığınız *illərdən* min ilə
bərabər olan bir gündə Ona doğru
yüksəlidir.
6. Qeybi və aşkarı Bilən,
Qüdrətli və Rəhmli olan
Odur.
7. Hansı ki, yaratdığı hər şeyi gözəl
biçimdə yaratmış, insanı ilk olaraq
palçıqdan xəlf etmiş,

الْقَمَرِ ﴿١﴾

نَزَّلَ الْحَقَّ لَا رَيْبَ فِيهِ مِنْ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ بَلْ هُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّكَ
لِيُنذِرَ عَمَّا أَتَتْهُمْ مِمَّا أَتَتْهُمْ مِنْ قَبْلِكَ
لَعَلَّهُمْ يَهْتَدُونَ ﴿٣﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا
بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى
الْعَرْشِ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا شَفِيعٍ
أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٤﴾

يَذَرُ الْأَرْضَ إِلَى السَّمَاءِ إِلَى الْأَرْضِ ثُمَّ يَرْجِعُ
إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ مِقْدَارُهُ أَلْفَ سَنَةٍ وَمَا
تَعُدُّونَ ﴿٥﴾

ذَٰلِكَ عَلِيمُ الْعَذَابِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيزُ
الرَّحِيمُ ﴿٦﴾

الَّذِي أَحْسَنَ كُلَّ شَيْءٍ خَلَقَهُ وَبَدَأَ خَلْقَ
الْإِنْسَانِ مِنْ طِينٍ ﴿٧﴾

8. sonra onun nəslini bir damla dəyərsiz sudan əmələ gətirmiş,

9. sonra onu düzəldib müəyyən şəkə salmış və ona Öz ruhundan üfürmüş, sizə qulaqlar, gözlər və ürək vermişdir. Siz necə də az şükür edirsiniz!

10. Onlar deyirlər: "Biz torpağın içində yox olandan sonra yenidənmi yaradılacağıq?" Doğrusu, onlar öz Rəbbi ilə qarşılaşacaqlarını inkar edirlər.

11. De: "Sizə müvəkkil olan ölüm mələyi canınızı alacaq, sonra da Rəbbinizə qaytarılacağsınız!"

12. Kaş ki, günahkarları öz Rəbbi qarşısında başlarını aşağı dikərək: "Ey Rəbbimiz! Biz gördük və eşitdik. Bizi geri qaytar ki, yaxşı işlər görək. Həqiqətən də, biz qətiyyətlə inandıq!" – *deyəndə* görəydin!

13. Əgər Biz istəsəydik, hər kəsi doğru yola yönəldərdik. Lakin Mənim: "Cəhənnəmi mütləq bütün *günahkar* cin və insanlarla dolduracağam!" Sözüüm yerinə yetəcək.

14. Bu gününüzlə qarşılaşacağınızı unutduğunuza görə dadın *əzabı*! Doğrusu, Biz də sizi unutduq. Etdiyiniz əməllərə görə dadın əbədi əzabı!

15. Ayələrimizə ancaq o kəslər iman gətirirlər ki, ayələrimiz onlara

لَمْ يَجْعَلْ نَسْلَهُ مِنْ سُوءِ الْمَقْدُورِ مَاءٍ مَّهِينٍ ﴿٨﴾

لَوْ سَوَّاهُ وَنَفَخَ فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَجَعَلْ لَكَوُ
الْشَّعْ وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا
تَشْكُرُونَ ﴿٩﴾

وَقَالُوا آلَؤْهُدَا صَلَّاتُنَا فِي الْأَرْضِ لَئِنَّا لَبِئْسَ خَلْقٌ
جَدِيدٌ بَلْ هُمْ بِلِقَاءِ رَبِّهِمْ كَافِرُونَ ﴿١٠﴾

﴿قُلْ يَتُوفَنَكُم مَّلَكُ الْمَوْتِ الَّذِي وُكِّلَ
بِكُمْ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ﴾ ﴿١١﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذِ الْمُجْرِمُونَ نَاكِسُوا
رُءُوسِهِمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ رَبَّنَا أَبْصَرْنَا وَسَمِعْنَا
فَاَرْجِعْنَا لَعَمَلٍ صَدِّقًا إِنَّا مَرْغُوبُونَ ﴿١٢﴾

وَلَوْ شِئْنَا لَآتَيْنَا كُلَّ نَفْسٍ هُدًى
وَلَكِن حَقَّ الْقَوْلُ مِنِّي لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ
مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ﴿١٣﴾

فَذُوقُوا إِنَّا نَسِيتُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا إِنَّا
نَسِيتَكُمْ وَذُوقُوا عَذَابَ الْخُلْدِ بِمَا
كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا يُؤْمِنُ بِآيَاتِنَا الَّذِينَ إِذَا ذُكِّرُوا بِهَا

xatırlanarkən təkəbbür göstərmədən səcdəyə qapanır, Rəbbinə həmd-səna ilə təriflər deyirlər.

16. Onlar *gecə namazını qılmaq üçün* böyürlərini yataqdan qaldırır, qorxu və ümid içində öz Rəbbinə yalvarır və onlara verdiyimiz ruzilərdən *Allah yolunda* xərcləyirlər.

17. Etdikləri əməllərin mükafatı kimi onlar üçün gözlərinə sevinc gətirəcək nələr saxlandığını heç kəs bilmir.

18. Məgər möminlə fasiq eynidirmi? Onlar eyni ola bilməzlər!

19. İman gətirib əməlisaleh olanları etdikləri əməllərə görə Məva bağlarında *əbədi* ziyafət gözləyir.

20. Fasiqlərə gəldikdə isə, onların sığınacağı yer od olacaqdır. Hər dəfə onlar oradan çıxmaq istədikdə yenidən ora qaytarılacaq və onlara: “Yalan saydığınız odun əzabını dadın!” – deyiləcəkdir.

21. Ən böyük əzabdan əvvəl Biz onlara mütləq kiçik əzabdan – *dünya əzabından* daddıracağıq ki, bəlkə *doğru yola* qayıtsınlar.

22. Rəbbinin ayələri yadına salındıqdan sonra onlardan üz döndərən kəsdən daha zalım kim ola bilər? Şübhəsiz ki, Biz günahkarlardan intiqam alacağıq.

خَرُّوا سُجَّدًا وَسَبِّحُوا بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَهُمْ لَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٦﴾

تَتَجَاوَوْنَ جُثُوبَهُمْ عَنِ الْمَصَالِحِ يُدْعُونَ رَبَّهُمْ خَوْفًا وَطَمَعًا وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿١٧﴾

فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

أَمْ هُمْ كَانُوا مُؤْمِنًا كَمَن كَانَ فَاسِقًا لَا يَسْتَوُونَ ﴿١٩﴾

أَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَلَهُمْ أَجَلٌ أَلَمْ يُوعَدُوا أَن لَا يَمُوتُوا أَن يَمُوتُوا يَكْفُرُونَ ﴿٢٠﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ فَتَقُوا فَمَأْوَاهُمُ النَّارُ كُلَّمَا أَرَادُوا أَن يَخْرُجُوا مِنْهَا أُعِيدُوا فِيهَا وَقِيلَ لَهُمْ دُخِلُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكْفِرُونَ ﴿٢١﴾

وَلَنُذِيقَنَّهُم مِّنَ الْعَذَابِ الْأَلَدِّ دُونَ الْعَذَابِ الْأَكْبَرِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٢﴾

وَمَن أَظْلَمُ مِمَّن دُكِّرَتْ آيَاتُ رَبِّهِ ثُمَّ أَعْرَضَ عَنْهَا إِنَّمَا مِنَ الْمُجْرِمِينَ مُسْتَقِيمُونَ ﴿٢٣﴾

23. Biz Musaya Kitab vermişdik. Sən onunla görüşəcəyinə şübhə etmə. Biz onu İsrail oğullarına doğru yol göstərən rəhbər etmişdik.
24. Səbir etdiklərinə və ayələrimizə yaxınlıqla inandıqlarına görə Biz əmrimizlə onlardan doğru yolu göstərən rəhbərlər təyin etmişdik.
25. Həqiqətən, sən Rəbbin ixtilafda olduqları məsələlər barəsində Qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir.
26. Yurdlarında gəzib-dolaşdıqları əvvəlki neçə-neçə nəsilləri məhv etməyimiz onları doğru yola gətirmədimi? Həqiqətən, bunda ibrətlər vardır. Məgər onlar qulaq asırlar?
27. Məgər onlar quru yerə su axıdıb onunla həm heyvanlarının, həm də özlərinin yedikləri nemətlər yetişdirdiyimizi görmürlər? Hələ də bunu görmürlər?
28. Onlar: “Əgər doğru danışanlardansınızsa, *deyin görək* bu hökm nə vaxt olacaqdır?” – deyirlər.
29. De: “Hökm günü kafirlərə imanları fayda verməyəcək və onlara möhlət də verilməyəcəkdir”.
30. Artıq onlardan üz çevir və gözlə. Doğrusu, onlar da gözləyirlər.

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَلَا تَكُن فِي مِرْيَةٍ مِنْ لِقَائِهِ وَجَعَلْنَاهُ هُدًى لِبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٢٣﴾

وَجَعَلْنَا مِنْهُمْ آيَةً يَهْتَدُونَ يَا مَرْيَمُ اقْنُتِي لِمَا صَبَرْنَا بِكَ وَكُنِ الْوَاقِنَةُ الْوَقُوفُ ﴿٢٤﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ يَفْصِلُ بَيْنَهُم تَوْرَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٢٥﴾

أَوَلَمْ يَهْدِ لَهُمْ كَمَا أَفْلَحْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْقُرُونِ يَمْشُونَ فِي مَسَاجِدِهِمْ أَلَمْ يَكُن فِي ذَلِكَ لَكُمْ آيَةً أَنْ لَا تَسْمَعُونَ ﴿٢٦﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ السَّيْلَ يَأْتِيهِمْ مِنَ الْجَبَلِ فَجَرَحَ بِهٖ زُرْعَتَهُمْ كُلُّ مِنْهُ أَتَعْمَهُمْ وَأَنْفُسُهُمْ أَفَلَا يُبْصِرُونَ ﴿٢٧﴾

وَقُولُوا مَعِيَ هَذَا الْفَسْحُ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٨﴾

قُلْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ لَا يَنْفَعُ الَّذِينَ كَفَرُوا إِيْمَانُهُمْ وَلَا هُمْ يُنْظَرُونَ ﴿٢٩﴾

فَاَعْرِضْ عَنْهُمْ وَأَنْتَ ظَنُّوا أَنَّهُمْ مُنْظَرُونَ ﴿٣٠﴾

al-Əhzab
(«Müttəfiqlər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey Peyğəmbər! Allahdan qorx, kafirlərə və münafıqlərə itaət etmə. Həqiqətən, Allah Bilandır, Müdrikdir.
2. Rəbbindən sənə vəhy olunana tabe ol! Həqiqətən, Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.
3. Allaha təvəkkül et! Allahın Qoruyan olması *sənə* bəsidir.
4. Allah bir adamın daxilində iki ürək yaratmamışdır. Allah *anaya bənzədərək* özünüzə haram etdiyiniz zövcələrinizi analarınız etməmiş, oğulluğa götürdüklerinizi də oğullarınız etməmişdir. Bunlar sizin dilinizə gətirdiyiniz *yalan* sözlərdir. Allah isə haqqı deyir və doğru yola yönəldir.
5. *Oğulluğa götürdüyünüz uşaqları* öz atalarının adları ilə çağırın. Bu, Allah yanında daha ədalətlidir. Atalarını tanımasanız, onlar sizin din qardaşlarınız və yaxınlarınızdır. Səhvən etdiyiniz əməllərdə sizə heç bir günah yoxdur. Lakin qəlbinizin qəsdlə etdiyi işlərdən ötrü *sizə günah var*. Allah Bağışlayandır, Rəhmli.
6. Peyğəmbər möminlərə onların özlərindən daha yaxındır. Zövcələri isə möminlərin analarıdır. Qohumlar

سُورَةُ الْاَحْزَابِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ اتَّقِ اللَّهَ وَلَا تُطِيعِ الْكَافِرِينَ
وَالْمُنَافِقِينَ إِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلِيمًا

حَكِيمًا ۝
وَأَتَّبِعْ مَا نُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ إِنَّ اللَّهَ
كَانَ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ۝

وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ وَكِيلًا ۝

مَا جَعَلَ اللَّهُ لِرَجُلٍ مِنْ قَلْبَيْنِ فِي جَوْفِهِ
وَمَا جَعَلَ أَزْوَاجَكُمْ الَّتِي نَظَّهَرْتُمْ
مِنْهُنَّ أُمَّهَاتِكُمْ وَمَا جَعَلَ أَدْعِيَاءَكُمْ
أَبْنَاءَكُمْ ذَلِكَ قَوْلُكُمْ بِأَفْوَاهِكُمْ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ الْحَقَّ وَهُوَ يَهْدِي السَّبِيلَ ۝

أَدْعُوهُمْ لِأَسْمَاءِهِمْ الَّتِي قُتِبَتْ لَهُمْ عِنْدَ اللَّهِ فَإِنْ لَمْ
تَكُنْ مِنْ آبَائِهِمْ فَلْيَحْنُوهُمْ فِي الدِّينِ
وَمَوَالِيكُمْ وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ جُنَاحٌ فِيمَا
أَخْطَأْتُمْ بِهِ وَلَكِنْ مَا تَعَمَّدَتْ
قُلُوبُكُمْ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ۝

النَّبِيُّ أَوْلَىٰ بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ
وَأَزْوَاجُهُ أُمَّهَاتُهُمْ وَأُولُوا الْأَرْحَامِ

Allahın yazısına görə bir-birlərinə möminlərdən və mühacirlərdən daha yaxındırlar. Dostlarınıza yaxşılıq etmək isə istisnadır. Bunlar Kitabda yazılmışdır.

7. Bir zaman Biz peyğəmbərlərdən əhd almışdıq; səndən də, Nuhdan da, İbrahimdən də, Musadan da, Məryəm oğlu İsadan da! Biz onlardan möhkəm bir əhd almışdıq.

8. *Belə etmişik ki, Allah doğru danışanlardan doğruluqları barədə soruşsun və kafirlər üçün isə ağırılacaq bir əzab hazırlasın.*

9. Ey iman gətirənlər! Allahın sizə göstərdiyi iltifatını xatırlayın. O zaman ki, düşmən ordusu sizin üstünüzə hücumla keçmişdi, Biz də onların üstünə külək və görmədiyiniz qoşunlar göndərmişdik. Allah sizin nə etdiyinizi görür.

10. O zaman onlar sizin həm yuxarı, həm də aşağı tərəfinizdən üstünüzə gəlmişdilər. O vaxt qorxudan gözlər bəzəlmiş, ürəklər xirdəyə çatmış və siz də Allah barəsində zənnə-gümana qapılmışdınız.

11. Orada möminlər imtahana çəkilmiş və güclü sarsıntıya məruz qalmışdılar.

12. O zaman münafıqlar və qəlbində xəstəlik olanlar: “Allah və Onun Elçisi bizə ancaq yalan vədə vermişdir” – deyirdilər.

بَعْضُهُمْ أَوْلَىٰ بِبَعْضٍ فِي كِتَابِ اللَّهِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُهَاجِرِينَ إِلَّا أَنْ تَفْعَلُوا إِلَىٰ أَوْلِيَائِكُمْ مَعْرُوفًا كَانَ ذَلِكَ فِي الْكِتَابِ مَسْطُورًا ﴿٥٦﴾

وَأَخَذْنَا مِنْ النَّبِيِّينَ مِيثَاقَهُمْ وَمِنْكَ وَمِنْ نُوحٍ وَإِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَأَخَذْنَا مِنْهُمْ مِيثَاقًا غَلِيظًا ﴿٥٧﴾

لِيَسْأَلَ الصَّادِقِينَ عَنْ صِدْقِهِمْ وَأَعَدَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٥٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا أَذْكُرُوا نِعْمَةَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ جَاءَتْكُمْ جُنُودٌ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا وَجُنُودًا لَّمْ تَرَوْهَا وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٥٩﴾

إِذْ جَاءَكُمْ مِنْ فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنْكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَقُضِيَ بِاللَّهِ الطَّلُونُ ﴿٦٠﴾

هَٰذَا إِلَٰهُ آبَائِكُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَإِزْلَازِلُوا زُلْزَالًا شَدِيدًا ﴿٦١﴾

وَإِذْ يَقُولُ الْمُتَفَيِّقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٢﴾

13. Onlardan bir dəstə demişdi:
 “Ey Yəsrib əhli! Siz müqavimət
 göstərə bilməyəcəksiniz. Geri
 qayıdın!” İçərilərindən bir qismi
 isə: “Evlərimiz nəzarətsiz qalıb” –
 deyərək Peyğəmbərdən izin istəyirdi.
 Halbuki evləri nəzarətsiz deyildi.
 Onlar sadəcə olaraq qaçmaq
 istəyirdilər.

14. Əgər *Mədinənin* hər tərəfindən
 üstlərinə hücum edilsəydi, sonra da
 onlardan fitnə törətmək (imandan
 dönmək) tələb olunsaydı, onu mütləq
 edərdi və cüzi şey istisna olmaqla
 bunda ləngiməzdilər.

15. Baxmayaraq ki, onlar bundan əvvəl
cihaddan boyun qaçırmayacaqlarına
 dair Allaha söz vermişdilər. Onlar
 Allaha verdikləri sözə görə sorğu-
 sual olunacaqlar.

16. De: “Əgər ölməkdən və ya
 öldürülməkdən qaçırsınızsa,
 bu qaçmaq qətiyyən sizə xeyir
 gətirməz. Belə olduğu təqdirdə siz
 ancaq *əcaliniz çatana qədər* çox
 az bir müddət ərzində gün-güzəran
 görəcəksiniz”.

17. De: “Əgər Allah sizə bir pislik *etmək*
 istəyərsə, sizi Ondan kim qoruya
 bilər? Ya da sizə bir yaxşılıq *etmək*
 istəsə, *Ona kim mane ola bilər?*”
 Onlar özləri üçün Allahdan başqa nə
 bir himayəçi, nə də bir yardımçı tapa
 bilərlər.

وَإِذْ قَالَتْ طَائِفَةٌ مِّنْهُمْ يَا أَهْلَ يَثْرِبَ لَا مُقَامَ
 لَكُمْ فَارْجِعُوا وَيَسْتَأْذِنُ فَرِيقٌ مِّنْهُمُ النَّبِيَّ
 يَقُولُونَ إِنَّ بُيُوتَنَا عَوْرَةٌ وَمَا هِيَ بِعَوْرَةٍ إِن
 يُرِيدُونَ إِلَّا فِرَارًا ﴿١٣﴾

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِمْ مِنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا
 الْفِتْنَةَ لَا تَوْحَا وَمَا تَلَبَّسُوا بِهَا إِلَّا لَيْسِيرًا ﴿١٤﴾

وَلَقَدْ كَذَّبْنَا عَنْهُمْ وَاللَّهُ مِنْ قَبْلِ لَا يَبُولُونَ
 إِلَّا كَذِبًا وَكَانَ عَهْدُ اللَّهِ مَسْئُولًا ﴿١٥﴾

قُلْ لَنْ يَنْفَعَكُمْ الْفِرَارُ إِنْ فَرَرْتُمْ مِنَ الْمَوْتِ
 أَوِ الْقَتْلِ وَإِذًا لَا تَسْمَعُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٦﴾

قُلْ مَنْ ذَا الَّذِي يَعْصِيكُمْ مِنْ اللَّهِ إِنْ أَرَادَ
 بِكُمْ سُوءًا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ رَحْمَةً وَلَا يَجِدُونَ لَهُمْ
 مِنْ دُونِ اللَّهِ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿١٧﴾

18. Allah aranızdan *camaatı cihaddan* çəkindirənləri və öz qardaşlarına: “Bizə qoşulun!” – deyənləri tanıyır. Onlar nadir hallarda döyüşə qatılırlar.

﴿قَدْ يَعْلَمُ اللَّهُ الْمُعَوِّظِينَ مِنكُمْ وَالتَّائِبِينَ
لِاخْوَانِهِمْ هَلْ تَأْتُواوَلَا يَأْتُونَ النَّبَأَ إِلَّا
قَلِيلًا ۝﴾

19. *Çünkü* sizə qarşı xəsislik edirlər. Onlara qorxu gəldikdə, ölüm ayağında bayılan adam kimi, dönüb sənə baxdıqlarını görürsən. Qorxu keçib getdikdə isə qənimətdə xəsislik edib acı dilləri ilə sənə sancırlar. Onlar iman gətirməmişlər. Allah da onların əməllərini puç etmişdir. Bu, Allah üçün asandır.

﴿أَشِحَّةً عَلَيْكُمْ فَإِذَا جَاءَ الْخَوْفُ رَأَيْتَهُمْ
يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ تَدُورُ أَعْيُنُهُمْ كَالَّذِي يُغْتَنَبُ
عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَإِذَا ذَهَبَ الْخَوْفُ سَلَقُوكُمْ
بِالْيَسَنِهٖ جِذَاءِ أَشِحَّةً عَلَى الْخَيْرِ أُولَٰئِكَ لَمْ
يُؤْمِنُوا فَأَحْبَطَ اللَّهُ أَعْمَالَهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ
عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ۝﴾

20. *Münafıqlar* müttəfiqlərin çıxıb getmədiklərini güman edirlər. Əgər müttəfiqlər bir də gəlmiş olsaydı, onlar bədəvilər arasında köçəri həyat sürüb barənizdəki xəbərləri soruşub öyrənmək istəyərdilər. Hərgah aranızda olsaydılar, ancaq azacıq döyüşərdilər.

﴿يَحْسَبُونَ الْأَحْزَابَ لَمْ يَذْهَبُوا وَإِنْ يَأْتِ
الْأَحْزَابُ يَوَدُّوْا لَوْ أَنَّهُمْ بَادُونَ فِي
الْأَحْزَابِ يَسْتُلُونَ عَنْ أَنْسَابِكُمْ وَلَوْ كَانَ
فِيكُمْ مَّا قَتَلْتُمَا الْوَقِيلَا ۝﴾

21. Allahın Elçisi sizlərə – Allaha və Axirət gününə ümidini bağlayanlara və Allahı çox zikr edənlərə gözəl nümunədir.

﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن
كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ
كَثِيرًا ۝﴾

22. Möminlər müttəfiqləri (düşmən dəstələrini) gördükdə: “Bu, Allahın və Onun Elçisinin bizə olan vədidir. Allah və Onun Elçisi doğru söyləmişlər!” – dedilər. Bu onların yalnız imanını və itaətini artırdı.

﴿وَلَمَّا زَاكَّ الْمُؤْمِنُونَ الْأَحْزَابَ قَالُوا هَٰذَا مَا
وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَصَدَقَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ
وَمَا زَادَهُمْ إِلَّا إِيمَانًا وَتَسْلِيمًا ۝﴾

23. Möminlərin içərisində Allaha etdikləri əhdə sadıq qalan kişiler vardır. Onlardan kimisi əhdini yerinə

﴿مِنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ
عَلَيْهِ فَمِنْهُمْ مَنْ قَضَىٰ نَحْبَهُ وَمِنْهُمْ مَنْ

yetirib şəhid olmuş, kimisi də *şəhid olmasını* gözləyir. Onlar *əhdlərini* əsla dəyişdirməyiblər.

يَنْتَظِرُونَ مَا بَدَأَ لَهُمْ فِي الْآيَاتِ ۝٣٧

24. *Bu ona görədir* ki, Allah doğru danışanları doğruluqlarına görə mükafatlandırırsın, münafıqlərə də ya istəsə əzab versin, ya da onların tövbələrini qəbul etsin. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

لِيُخْزِيَ اللَّهُ الصَّادِقِينَ بِصِدْقِهِمْ
وَيُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ إِنَّمَا شَاءَ اللَّهُ يُؤْتِ
عَلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ كَانَ غَفُورًا رَحِيمًا ۝٣٨

25. Allah kafirləri qəzəbli olduqları halda geri qaytardı və onlar heç bir xeyrə nail olmadılar. Döyüşdə Allah möminlərə kifayət etdi. Allah Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.

وَرَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِغَيْظِهِمْ لَمْ يَكُنْ لَهُمْ
خَبَرٌ وَكَفَى اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ الْفِتْنَةَ
وَكَانَ اللَّهُ قَوِيًّا عَزِيزًا ۝٣٩

26. *Allah* Kitab əhlindən müttəfiqlərə yardım edənləri öz qalalarından endirdi və onların qəlbinə qorxu saldı. Siz onların bir qismini öldürür, bir qismini də əsir götürürdünüz.

وَأَنزَلَ الَّذِينَ ظَاهَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكُتَيْبِ
مِنْ صِيَابِهِمْ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ
فَرِيقًا تَقْتُلُونَ وَتَأْسِرُونَ فَرِيقًا ۝٤٠

27. *Allah* sizi onların yerlərinə, yurdlarına və mallarına, üstəlik də ayağınız dəyməyən bir yerə varis etdi. Allah hər şeyə qadirdir.

وَأَوْرَثَكُمْ أَرْضَهُمْ وَبَنَاتَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ
وَأَرْضًا لَمْ تَطْلُوهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ
شَيْءٍ قَدِيرًا ۝٤١

28. Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə de: “Əgər siz dünya həyatını və onun bərbəzəyini istəyirsinizsə, gəlin sizi *dünya malıyla* məmnun edib gözəl tərzdə sərbəst buraxım.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لِّزَوَاجِكَ إِن كُنتُمْ تُرِيدُونَ
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَزِينَتَهَا فَتَعَالَيْتُمْ
أُمِّيْعَكُمْ وَأَسْرِخَكُمْ سَرَاحًا جَمِيلًا ۝٤٢

29. Yox, əgər Allahı, Onun Elçisini və Axirət yurdunu istəyirsinizsə, *bilin ki*, Allah aranızdan yaxşı işlər görənlər üçün böyük bir mükafat hazırlamışdır”.

وَإِنْ كُنتُمْ تُرِيدُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالْآخِرَةَ
فَإِنَّ اللَّهَ أَعَدَّ لِلْمُحْسِنِينَ مِنْكُمْ
أَجْرًا عَظِيمًا ۝٤٣

30. Ey Peyğəmbərin zövcələri! Sizlərdən hər kim açıq-aşkar bir çirkin iş görsə, onun əzabı ikiqat artar. Bu, Allah üçün asandır.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ مَنْ يَأْتِ مِنْكَ مِنْ أَفْوَاحٍ مُبِينَةٍ يُضَعِّفُ لَهَا الْعَذَابَ ضِعْفَيْنِ ۚ وَكَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا ﴿٣٠﴾

31. Sizlərdən hər kim Allaha və Onun Elçisinə itaət edib yaxşı işlər görsə, ona mükafatını ikiqat verərik. Biz onun üçün bol ruzi hazırlamışıq.

۞ وَمَنْ يَقْنُتْ مِنْكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَفَعَلَ صَالِحًا تَأْتِيهَا أَجْرًا مَرَّتَيْنِ وَأَعْتَدْنَا لَهُا رِزْقًا كَرِيمًا ﴿٣١﴾

32. Ey Peyğəmbərin zövcələri! Siz hər hansı bir qadın kimi deyilsiniz. Əgər Allahdan qorxursunuzsa, yad kişilərlə nazlana-nazlana danışmayın, yoxsa qəlbində xəstəlik olan tamaha düşər. Şəriətə müvafiq qaydada danışın.

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لَسْنَا مِنْ أَهْلِ الْبَيْتِ ۚ إِنَّا قَاتِلُونَ أَفْوَاحٍ مُبِينَةٍ ۚ وَلَا تَخْضَعْنَ بِالْقَوْلِ ۚ فَيَطْمَعَ الَّذِي فِي قَلْبِهِ مَرَضٌ وَقُلْنَ قَوْلًا مَعْرُوفًا ﴿٣٢﴾

33. Evlərinizdə qərar tutun! İlk cahiliyyə dövründə olduğu kimi açıq-saçıq gəzməyin. Namaz qılın, zəkat verin, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin. Ey ev əhli! Allah sizdən günahınızı silib aparmaq və sizi tərtəmiz etmək istəyir.

وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ وَلَا تَبَرَّجْنَ تَبَرُّجَ أَهْلِ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَىٰ ۚ وَأَقِمْنَ الصَّلَاةَ وَآتِينَ الزَّكَاةَ وَأَطِعْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ﴿٣٣﴾

34. Evlərinizdə oxunan Allahın ayələrini və hikməti yada salın. Həqiqətən, Allah Lütfkardır, hər şeydən Xəbərdardır.

وَأَذْكُرْتَ مَا بُعِثَ فِي بُيُوتِكُنَّ مِنْ آيَاتِ اللَّهِ وَالْحِكْمَةِ ۚ إِنَّ اللَّهَ كَانَ لَطِيفًا خَبِيرًا ﴿٣٤﴾

35. Həqiqətən, müsəlman kişilər və müsəlman qadınlar, mömin kişilər və mömin qadınlar, müti kişilər və müti qadınlar, doğru danışan kişilər və doğru danışan qadınlar, səbirli kişilər və səbirli qadınlar, Allaha baş əyən kişilər və baş əyən qadınlar, sədəqə verən kişilər və sədəqə verən

إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْقَانِتِينَ وَالْقَانِتَاتِ وَالصَّادِقِينَ وَالصَّادِقَاتِ وَالصَّابِرِينَ وَالصَّابِرَاتِ وَالْخَاشِعِينَ وَالْخَاشِعَاتِ وَالْمُتَصَدِّقِينَ وَالْمُتَصَدِّقَاتِ وَالصَّائِمِينَ وَالصَّائِمَاتِ وَالْحَافِظِينَ

qadınlar, oruc tutan kişilər və oruc tutan qadınlar, ismətlərini qoruyan kişilər və ismətlərini qoruyan qadınlar, Allahı çox zikr edən kişilər və qadınlar üçün Allah bağışlanma və böyük mükafat hazırlamışdır.

36. Allah və Onun Elçisi bir işə hökm verdiyi zaman heç bir mömin kişi və mömin qadın öz işlərində istədikləri qərarı verə bilməzlər. Allaha və Onun Elçisinə asi olan kəs, əlbəttə ki, açıq-aydın azgınlığa düşmüşdür.

37. Bir zaman Allahın nemət verdiyi və sənin özünün nemət verdiyin Zeydə: "Zövcəni öz yanında saxla, Allahdan qorx!" – deyirdin. Allahın aşkar edəcəyi şeyi ürəyində gizli saxlayır və insanlardan çəkinirdin. Halbuki əslində qorxmalı olduğun məhz Allahdır. Zeyd zövcəsini boşadıqda səni onunla evləndirdik ki, oğulluqları övrətlərini boşadıqları zaman o qadınlarla evlənməkdə möminlərə heç bir sınıt olmasın. Allahın əmri mütləq yerinə yetəcəkdir.

38. Allahın Peyğəmbərə halal buyurduğu bir şeydə ona heç bir günah gəlməz. Öncə gəlib-gedənlər haqqında da Allahın qayda-qanunu belə idi. Allahın əmri əzəldən müəyyən edilmiş bir hökmdür.

39. Onlar Allahın risalətini təbliğ edir, Ondən qorxur və Allahdan başqa heç kəsə qorxmurdular. Allah Özü haqq-hesab çəkməyə kifayətdir.

فَرُوجَهُمْ وَالْحُفَظَاتِ وَاللَّاكِرِينَ
اللَّهُ كَثِيرًا وَاللَّاكِرَاتِ
أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٣٦﴾

وَمَا كَانَ لِمُؤْمِنٍ وَلَا مَوْمِنَةٍ إِذَا قَضَى اللَّهُ
وَرَسُولُهُ أَمْرًا أَنْ يَكُونَ لَهُمُ الْخِيَرَةُ مِنْ أَمْرِهِمْ
وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ ضَلَّ صَبِيلًا
مُبِينًا ﴿٣٧﴾

وَإِذْ تَقُولُ لِلَّذِي أَنْعَمَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَأَنْعَمْتَ
عَلَيْهِ أَمْسِكْ عَلَيْكَ زَوْجَكَ وَاتَّقِ اللَّهَ
وَتُخْفِي فِي نَفْسِكَ مَا اللَّهُ مُبْدِيهِ وَتَخْشَى
النَّاسَ وَاللَّهُ أَحَقُّ أَنْ تَخْشَاهُ فَلَمَّا قَضَى زَيْدٌ
مِنْهَا وَطَرًا زَوَّجْنَاهَا لَكَ لَا يَكُونَ عَلَى
الْمُؤْمِنِينَ حَرَجٌ فِي أَزْوَاجِ أَدْعِيَائِهِمْ إِذَا
قَضَوْا مِنْهُنَّ وَطَرًا وَكَانَ أَمْرُ اللَّهِ مَفْعُولًا ﴿٣٨﴾

مَا كَانَ عَلَى النَّبِيِّ مِنْ حَرَجٍ فِيمَا فَرَضَ اللَّهُ لَهُ
سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ وَكَانَ أَمْرُ
اللَّهِ قَدَرًا مَقْدُورًا ﴿٣٩﴾

الَّذِينَ يَتَّبِعُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا
يَخْشَوْنَ أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكُنْ بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٤٠﴾

40. Muhəmməd aranızdakı kişilərdən heç birinin atası deyildir. Lakin o, Allahın Elçisi və peyğəmbərlərin sonuncusudur. Allah hər şeyi bilir.

41. Ey iman gətirənlər!
Allahı çox yada
sahın!

42. Səhər-axşam Onun şəninə təriflər
deyin!

43. Sizi zülmətlərdən nura çıxartmaq
üçün sizə rəhm edən Odur. Onun
mələkləri də sizin üçün bağışlanma
diləyirlər. Allah möminlərə qarşı
Rəhmlidir.

44. Möminlərin Ona qovuşacaqları gün
xeyir-duaları "salam" olacaqdır.
Allah onlara olduqca gözəl mükafat
hazırlamışdır.

45. Ey Peyğəmbər! Həqiqətən, Biz səni
şahid, müjdəçi və xəbərdar edən
olaraq göndərdik.

46. Səni həm də Allahın izni ilə Ona
tərəf çağıran və nur saçan bir çıraq
kimi göndərdik.

47. Möminlərə müjdə ver ki, onlara
Allah tərəfindən böyük bir lütf nəsib
olacaqdır.

48. Kafirələrə və münafıqlərə itaət etmə.
Onların əziyyətlərinə fikir vermə və
Allaha təvəkkül et. Allahın Qoruyan
olması kifayətdir.

مَا كَانَ مُحَمَّدٌ أَبَا أَحَدٍ مِّنْ رِّجَالِكُمْ وَلَٰكِن رَّسُولَ اللَّهِ وَخَاتَمَ النَّبِيِّينَ ۚ وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٤٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا ﴿٤١﴾

وَسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٤٢﴾

هُوَ الَّذِي يُصَلِّيْ عَلَيْكُمْ وَمَلَائِكَتُهُ لِيُخْرِجَكُم مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ ۚ وَكَانَ بِالْمُؤْمِنِينَ رَحِيمًا ﴿٤٣﴾

يَخْتَصِمُهُمْ يَوْمَ تَلْقَوْنَهُمْ سَلَامٌ ۖ وَأَعَدَّ لَهُمْ أَجْرًا كَرِيمًا ﴿٤٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾

وَدَاعِيًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَبِسْمِ اللَّهِ يُزَكَّى ﴿٤٦﴾

وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ أَنَّ لَهُمْ مِّنَ اللَّهِ فَضْلًا كَبِيرًا ﴿٤٧﴾

وَلَا تُطِيعُوا الْكٰفِرِيْنَ وَالْمُنٰفِقِيْنَ وَذٰلِكَ اَدْبٰهُمُ وَتَوَكَّلْ عَلَى اللّٰهِ وَكَفَى بِاللّٰهِ وَكِيلًا ﴿٤٨﴾

49. Ey iman gətirənlər! Əgər mömin qadınlarla evlənsəniz, sonra da onlara toxunmazdan əvvəl talaqlarını versəniz, artıq onlar üçün gözləmə müddətini saymağa – onları yanınızda saxlamağa haqqınız yoxdur. Belə olduğu təqdirdə onlara talaq haqlarını verin və gözəl tərzdə sərbəst buraxın.

50. Ey Peyğəmbər! Mehrlərini verdiyin zövcələrini, Allahın sənə bəxş etdiklərindən sahib olduğun cariyələri, səninlə birlikdə hicrət etmiş əmin qızlarını, bibilərinin qızlarını, dayın qızlarını, xalalarının qızlarını, habelə Peyğəmbər onunla evlənmək istədiyi təqdirdə özünü Peyğəmbərə bağışlayan hər hansı bir mömin qadını sənə halal etdik. Sonuncusu digər möminlərə deyil, yalnız sənə məxsusdur. Onlara zövcələri və sahib olduqları cariyələr barəsində nəyi vacib buyurduğumuzu bilirik. Belə etdik ki, sənə bir çətinlik olmasın. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

51. Onlardan istədiyinin səninlə gecələmək növbəsini təxirə sala bilərsən, istədiyini də öz yanına ala bilərsən. Özündən ayırdıqlarından hansı birini yenidən öz yanına almaq istəsən sənə heç bir günah olmaz. Bu, onların sevinmələri, kədərlənməmələri və sənin onlara verdiklərindən razı qalmaları üçün daha münasibdir. Allah qəlbinizdə olanları bilir. Allah Biləndir, Həlimdir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا نَكَحْتُمُ الْمُؤْمِنَاتِ
 ثُمَّ طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَنْ تَمْسُوهُنَّ فَمَا
 لَكُمْ عَلَيْهِنَّ مِنْ عِدَّةٍ تَعْتَدُونَهَا فَيَعْبُوهُنَّ
 وَمَسْرُوهُنَّ سَرَاحًا جَمِيلًا ﴿٥٠﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَخْلَصْنَا لَكَ أَزْوَاجَ النَّبِيِّ
 ءَاتَيْتُ أَجْرَهُنَّ وَمَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَمَا
 أَقَاءَ اللَّهُ عَلَيْكَ وَبَنَاتِ عَمِّكَ وَبَنَاتِ
 عَمَّتِكَ وَبَنَاتِ خَالِكَ وَبَنَاتِ خَالَاتِكَ الَّتِي
 هَاجَرْنَ مَعَكَ وَامْرَأَةً مُؤْمِنَةً إِنْ وَهَبَتْ
 نَفْسَهَا لِلنَّبِيِّ إِنْ أَرَادَ النَّبِيُّ أَنْ يَسْتَكْبِرَ بِهَا
 خَالِصَةً لَكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ قَدْ
 عَلِمْنَا مَا مَقَرُّنَا عَلَيْهِمْ فِي أَزْوَاجِهِمْ
 وَمَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ لِيَكُونَ بِكَ
 عَلَيْكَ حَرَجٌ وَكَانَ اللَّهُ عَافِيًا
 رَحِيمًا ﴿٥١﴾

* تُرِيحِي مَنْ نَشَاءُ مِنْهُنَّ وَتُقَرِّبِي إِلَيْكَ مَنْ
 نَشَاءُ وَمِنْ أَتَيْتِ مَقْرَنَكَ فَلَا جُنَاحَ
 عَلَيْكَ ذَلِكَ أَذْنًا أَنْ تَقْرَرَ أَعْيُنُهُنَّ وَلَا
 يَخْرُجَتْ وَيَتَرَضَّيْنَ بِمَا ءَاتَيْتَهُنَّ كُلُّهُنَّ
 وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي قُلُوبِكُمْ وَكَانَ اللَّهُ
 عَلِيمًا حَلِيمًا ﴿٥٢﴾

52. Bundan sonra başqa qadınlarla evlənmək, gözəllikləri səni heyran etsə də, onları başqa qadınlarla dəyişmək sənə halal deyildir. Sahib olduğun cariyələr isə istisnadır. Allah hər şeyə nəzarət edəndir.

53. Ey iman gətirənlər! Sizə yeməyə izin verilməyib süfrəyə dəvət olunmadıqca Peyğəmbərin evlərinə girməyin və əvvəlcədən gəlib yeməyin hazırlanmasını da gözləməyin. Lakin dəvət olunduqda girin və yemək yedikdən sonra bir-birinizlə söhbətə dalmadan dağılışın. Çünki bu hərəkətiniz Peyğəmbəri narahat edir və o sizdən utanır. Allah isə sözün açığını sizə bəyan etməkdən utanmır. Peyğəmbərin zövcələrindən bir şey istədikdə, pərdə arxasından istəyin. Bu həm sizin qəlbinizə, həm də onların qəlbinə daha çox saflıq gətirər. Sizə Allahın Elçisini narazı salmaq, vəfatından sonra onun həyat yoldaşları ilə izdivac etmək qətiyyən yolverilməzdir. Həqiqətən, bu, Allah yanında böyük günahdır.

54. Sizin bir şeyi aşkara çıxarmanızdan və ya gizli saxlamanızdan asılı olmayaraq, başa düşün ki, Allah hər şeyi bilir.

55. Qadınlara ataları, oğulları, qardaşları, qardaşlarının oğulları, bacılarının oğulları, öz müsəlman qadınları, sahib olduqları kölə və cariyələri

لَا يَحِلُّ لَكَ النِّسَاءَ مِنْ بَعْدُ وَلَا أَنْ تَبَدَّلَ
بِهِنَّ مِنْ آَزْوَاجٍ وَلَوْ أَعْجَبَكَ حُسْنُهُنَّ إِلَّا
مَا مَلَكَتْ يَمِينُكَ وَكَانَ اللَّهُ عَلَى
كُلِّ شَيْءٍ وَرَقِيبًا ﴿٥٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتَ النَّبِيِّ
إِلَّا أَنْ يُدْعَبَ لَكُمْ إِلَيَّ طَعَامٌ غَيْرَ نَظَرٍ
إِنَّهُ وَلَكِنَّ إِذَا دُعِيتُمْ فَادْخُلُوا فَإِذَا
طَعِمْتُمْ فَانْصَرُّوا وَلَا مُسْتَقْبِلِينَ لِحَدِيثٍ
إِنَّ ذَٰلِكُمْ كَانَ يُؤْذِي النَّبِيَّ فَيَسْتَعِجُ
مِنْكُمْ وَاللَّهُ لَا يَسْتَعِجُ مِنَ الْحَقِّ وَذَٰ
سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ
حِجَابٍ ذَٰلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ
وَقُلُوبِهِنَّ وَمَا كَانَ لَكُمْ أَنْ تُدْخُوا رَسُولَ
اللَّهِ وَلَا أَنْ تُكَلِّمُوا أَزْوَاجَهُ مِنْ بَعْدِهِ أَبَدًا إِنَّ
ذَٰلِكُمْ كَانَ عِنْدَ اللَّهِ عَظِيمًا ﴿٥٣﴾

إِنْ تَبَدَّلُوا شَيْئًا أَوْ خُفِّفُوا فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٥٤﴾

لَا جُنَاحَ عَلَيْهِنَّ فِيءِ آبَائِهِنَّ وَلَا أَبْنَائِهِنَّ
وَلَا إِخْوَانِهِنَّ وَلَا بَنَاتِهِنَّ وَلَا إِخْوَانَهُنَّ
أَخَوَاتِهِنَّ وَلَا نِسَائِهِنَّ وَلَا مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُنَّ

yanında hicab geyməmələrində heç bir günah yoxdur. Ey qadınlar, Allahdan qorxun! Şübhəsiz ki, Allah hər şeyə şahiddir.

56. Doğrudan da, Allah və Onun mələkləri Peyğəmbərə xeyir-dua verirlər. Ey iman gətirənlər! Siz də ona xeyir-dua verib kamil ədəb-ərkanla salamlayın.

57. Şübhə yoxdur ki, Allahı və Onun Elçisini incidənləri Allah həm bu dünyada, həm də Axirətdə lənətləmiş və onlara alçalıcı bir əzab hazırlamışdır.

58. Mömin kişiləri və mömin qadınları etmədikləri bir işdən ötrü günahlandıranlar, sözsüz ki, öz üzərilərinə böhtanla bərabər açıq-aydın bir günah götürmüşlər.

59. Ey Peyğəmbər! Zövcələrinə, qızlarına və möminlərin qadınlarına da ki, naməhrəm yanında çarşabları ilə örtünsünlər. Bu onların tanınması və onlara əziyyət verilməməsi üçün daha münasibdir. Allah Bağışlayandır, Rəhımlidir.

60. Əgər münafıqlar (ikiüzlülər), qəlbi xəstə olanlar və şəbərdə qarayaxma sayıqlar yayanlar öz yaramaz əməllərinə son qoymasalar, səni onlara qarşı çıxmağa çağırıyıq. Sonra onlar orada artıq səninlə ancaq qısa bir müddət ərzində qonşuluq edər və

وَأَنْقِصَتْ أَلْفَةٌ إِنَّ اللَّهَ كَانَتْ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدًا ﴿٥٦﴾

إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا ﴿٥٧﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُؤْذُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا مُهِينًا ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ يُؤْذُونَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بَغْيًا مَا كُنْتُمْ تُحِبُّونَ أَنْ تَتَكَبَّرَ عَلَيْهِمْ أَأَنْتُمْ أَعْتَمَلُوا فُجُورًا وَإِنَّمَا مِثْلُنَا ﴿٥٩﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجَكُمْ وَبَنَاتَكُمُ وَلَسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْرِيكَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلْبَابٍ ذَلِكُ أَذَى أَنْ يَعْرِفْنَ فَلَا يُؤْذِنَنَّكَ اللَّهُ عَفْوَكَ رَاحِمًا ﴿٦٠﴾

﴿لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْمُرْجِفُونَ فِي الْعَدِيبِ نَقَرَتْ لَكَ بِهِمْ نَارٌ لَأَجَاوِزُونَكَ فِيهَا إِلَّا قَلِيلًا﴾ ﴿٦١﴾

61. lənətlənmiş halda qalarlar. Harada ələ keçsələr, yaxalanıb amansızcasına öldürülərlər.

مَلْعُونِينَ اِنَّهُمْ لَفِي شَرِّ لَمَعٍ لَّدُنَّا وَقَتْلُوا
تَقْتِيلًا ﴿٥١﴾

62. Əvvəllər olub-gedənlər barəsində də Allahın hökmü belə idi. Sən Allahın qanunlarında heç bir dəyişiklik tapa bilməzsən.

سُنَّةَ اللَّهِ فِي الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلُ
وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٥٢﴾

63. Camaat sənə o Saat (Qiyamət günü) barədə sual verir. De: "Onu yalnız Allah bilir!" Nə bilirsən, bəlkə də, o Saat lap yaxınlaşmışdır.

يَسْأَلُكَ النَّاسُ عَنِ السَّاعَةِ قُلْ إِنَّمَا اللَّهُ عِنْدَ
اللَّهِ وَمَا يُدْرِيكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ تَكُونُ قَرِيبًا ﴿٥٣﴾

64. Həqiqətən, Allah kafirləri lənətləmiş və onlar üçün yandırıb-yaxan Od hazırlamışdır.

إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكُفْرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٥٤﴾

65. Onlar orada əbədi qalacaq, özlərinə nə bir himayəçi, nə də bir yardımçı tapa bilməyəcəklər.

خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا لَا يَجِدُونَ فِيهَا وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٥٥﴾

66. Üzləri odda o yan-bu yana döndəriləcəyi gün onlar deyəcəklər: "Kaş biz Allaha ibadət edəydik, Onun Elçisinə itaətkar olaydıq!"

يَوْمَ نُفَلِّقُ وُجُوهَهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ
يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَ ﴿٥٦﴾

67. Onlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Biz başçılarınımıza və böyüklərimizə itaət etdik, onlar da bizi haqq yoldan azdırdılar.

وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكِبَرَاءَنَا
فَأَصْبَحُوا السَّيِّئِينَ ﴿٥٧﴾

68. Ey Rəbbimiz! Onları ikiqat əziyyətə sal və onları müdhiş bir lənətə məruz qoy!"

رَبَّنَا إِنَّهُمْ ضَعُفْتُنَا مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْتِ
لَعْنًا كَبِيرًا ﴿٥٨﴾

69. Ey iman gətirənlər! Musanı incidən şəxslərə oxşamayın. Allah onu onların dediklərindən təmizə çıxartdı.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ آذَوْا
مُوسَىٰ فَبَرَأَهُ اللَّهُ مِمَّا قَالُوا وَكَانَ عِنْدَ اللَّهِ

وَجِيبَهَا ﴿٣٣﴾

O, Allahın yanında çox ehtiram edilən şəxsdir.

70. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və doğru söz danışın ki,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَقُولُوا قَوْلًا

سَدِيدًا ﴿٣٤﴾

71. O, sizin əməllərinizi islah etsin və günahlarınızı bağışlasın. Kim Allaha və Onun Elçisinə itaət etsə, böyük bir uğur qazanar.

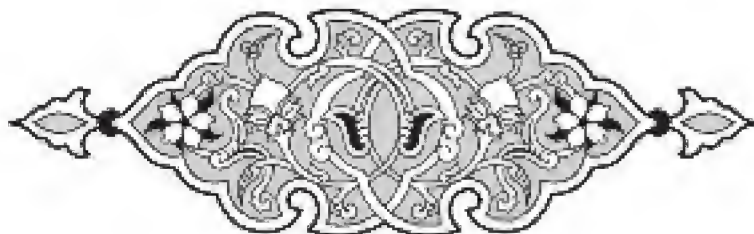
يُصْلِحْ لَكُمْ أَعْمَالَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ
وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَقَدْ فَازَ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٣٥﴾

72. Biz əmanəti göylərə, yerə və dağlara təklif etdik. Onlar onu daşımaqdan qorxub imtina etdilər. Lakin insan onu boynuna götürdü. Doğrudan da, o, zalım və cahildir.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا
وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا ﴿٣٦﴾

73. Bu əmanət insana ona görə verildi ki, Allah münafiq kişiləri və münafiq qadınları, müşrik kişiləri və müşrik qadınları cəzalandırsın, mömin kişilərin və mömin qadınların tövbələrini qəbul etsin. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

لِيُعَذِّبَ اللَّهُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ وَيَتُوبَ
اللَّهُ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَكَانَ اللَّهُ
عَفُورًا رَحِيمًا ﴿٣٧﴾

Səbə surəsi

سُبْحَانَكَ

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Göylərdəkilərin və yerdəkilərin hamısının sahibi olan Allaha həmd olsun! Axirətdə də həmd Ona məxsusdur. O, Müdrikdir, Xəbərdardır.
2. O, yerə girəni də, oradan çıxanı da, göydən düşəni də, oraya qalxanı da bilir. O, Rəhmlidir, Bağışlayandır.
3. Kafirilər: “O Saat (Qiyamət günü) bizə gəlməyəcəkdir!”– dedilər. De: “Xeyr, qeybi bilən Rəbbimə and olsun ki, o, mütləq sizi haqlayacaqdır. Göylərdə və yerdə zərrə qədər olan bir şey də Ondən gizli qalmaz. Bundan daha kiçik və daha böyük elə bir şey yoxdur ki, açıq-aydın Yazıda olmasın”.
4. *Bunlar ona görədir ki, Allah* iman gətirib yaxşı işlər görənləri mükafatlandırсын. Məhz onlar üçün bağışlanma və bolluca ruzi vardır.
5. Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənləri isə ən pis, ağırli-acılı əzab gözləyir.
6. Elm verilmiş insanlar Rəbbindən sənə nazil edilənin haqq olduğunu, onun Qüdrətli, Tərifəlayiq Allahın yolunu göstərdiyini görürlər.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَلَهُ الْحَمْدُ فِي الْآخِرَةِ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ الرَّحِيمُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَأْتِينَا السَّاعَةُ قُلْ بَلَىٰ وَرَبِّي لَتَأْتِيَنَّكُمْ عَالِمِ الْغَيْبِ لَا يَعْزُبُ عَنْهُ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ وَلَا أَصْغَرُ مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْبَرُ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُبِينٍ ﴿٣﴾

لَيَجْزِيَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَئِكَ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَرِزْقٌ كَرِيمٌ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ سَعَوْا بِأَيْدِينَا مَعْجِرَاتٍ أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مِنْ رِجْزِ أَلِيمٍ ﴿٥﴾

وَرَبِّيَ الَّذِي يُنَزِّلُ الْمَاءَ الَّذِي تَنْزِيلُ الْيَنْبُوتِ مِنْ رَبِّكَ هُوَ الْحَقُّ وَنَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ ﴿٦﴾

7. Kafirilər dedilər: “Çürüyüb parça-parça olduqdan sonra yenidən yaradılacağınızı xəbər verən bir kişini sizə göstərəkmi?”
8. Əcəba, o, Allahın əleyhinə yalanmı quraşdırır, bəlkə onda divanəlik var?” Xeyr! Axirətə inanmayanlar əzaba düşər olacaq, dərin bir azgınlıq içində qalacaqlar.
9. Məgər onlar göydə və yerdə qarşılarına və arxalarına baxmırlarmı? Əgər istəsək, onları yerə batırır və yaxud göyün bir parçasını onların başına endirərik. Şübhəsiz ki, bunda tövbə edib *Allaha* qayıdan hər bir qul üçün ibrət vardır.
10. Biz Davuda Özümüzdən bir lütf bəxş etdik və *buyurduq*: “Ey dağlar və quşlar! Onunla birlikdə *Allahın şanına* təriflər deyiniz!” Biz dəmiri onun üçün yumşaltdıq.
11. *Sonra buyurduq*: “Geniş zirehlər düzəlt və həlqaları toxuduqda ölçüyə riayət et. *Ey Davud ailəsi*, yaxşı işlər görün! Mən, həqiqətən də, sizin nə etdiyinizi görürəm”.
12. Səhər bir aylıq məsafəni qət edən, günortadan sonra *yenə* bir aylıq məsafəni qət edən küləyi də Süleymana *ram etdik*. Biz onun üçün mis qaynağını sel kimi axıtdıq. Rəbbinin izni ilə cinlərin bir qismi onun qabağında işləyirdi. Onlardan

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ نَدُلُّكُمْ عَلَىٰ رَجُلٍ يُنْبِئُكُمْ إِذَا مُرِقْتُمْ كُلٌّ مُّرِقًا إِنَّكُمْ لَعَمْرُقَاتٍ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٧﴾

أَفَرَأَيْتُمْ عَلَىٰ اللَّهِ كَذِبًا أَمْ بِهِ جِنَّةٌ بَلَى الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ فِي الْعَذَابِ وَالضَّلَالِ الْبَعِيدِ ﴿٨﴾

أَفَلَمْ يَرَوْا إِلَىٰ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّا نَحْنُ مُخْصِفُونَ لَهُمَا الْأَرْضَ أَوْ نُسْقِطُ عَلَيْهِمَا كِسْفًا مِنَ السَّمَاءِ إِنَّا فِي ذَلِكَ لَآيَةً لِّكُلِّ عَبْدٍ مُّنِيبٍ ﴿٩﴾

﴿١٠﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا دَاوُودَ مِنَّا فَضْلًا يٰجِبَالُ أَوِّبِي مَعَهُ وَالطَّيْرَ وَآلَيْنَا لَهُ الْحَدِيدَ ﴿١٠﴾

أَنۡ أَعْمَلَ سَبْعِينَ وَفَرَسًا فِي السَّرْدِ وَأَعْمَلُوا صَاحِحًا إِنِّي بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿١١﴾

وَلَسَّائِمَنَ الرِّيحِ غَدُوَهَا شَهْرًا وَرَوَّاحُهَا شَهْرًا وَأَسْلَمْنَا لَهُ الْفِطْرَ وَمِنَ الْجِبِّ مَن يَّعْمَلُ بَيْنَ يَدَيْهِ بِإِذْنِ رَبِّهِ وَمَن يَزِغْ مِنْهُم عَنْ أَمْرِنَا ثُلَّةً مِّنْهُم مِّنَ عَذَابِ السَّعِيرِ ﴿١٢﴾

kim ki, Süleymana itaət etməyib
əmrimizdən çıxırdısa, onu Cəhənnəm
oduna düşər edirdik.

13. *Cinlər* onun üçün istədiyi qəsrlər,
heykəllər, hovuzlara bənzər çanaqlar
və yerindən tərpənməyən nəhəng
qazanlar düzəldirdilər. Ey Davud
nəsl! *Bu nemətlərə* şükür edin!
Qullarından şükür edən azdır.

14. *Süleymanın* ölümünə hökm
verdiyimiz zaman onun öldüyünü
cinlərə ancaq onun əsasını yeyən
bir ağac qurdu göstərdi. *Süleyman*
yerə yıxıldıqda cinlərə bəlli oldu ki,
əgər onlar qeybi bilsəydilər, alçalıcı
əzaba məruz qalmazdılar.

15. *Səbə qəbiləsinin* yaşadığı yerdə
nişanə – *biri sağda, digəri də* solda
olan iki bağça var idi. *Onlara:*
“Rəbbinizin ruzisindən yeyin və Ona
şükür edin. *Budur* gözəl diyar və
Bağışlayan Rəbb!” – *deyilmişdi.*

16. Amma onlar üz döndərdilər, Biz
də üstlərinə güclü sel göndərdik.
Onların iki bağçasını acı meyvəli,
yulğunlu və *icində* bir az sidr ağacı
olan iki bağla əvəz etdik.

17. Nankorluqlarına görə onları belə
cəzalandırdıq. Məgər biz nankordan
başqasını cəzalandırıyıqmı?

18. *Səbə qəbiləsi ilə* bərəkət verdiyimiz
məmləkətlər arasında aydın görünən
bir-birinə yaxın şəhərlər salmış,

يَعْمَلُونَ لَهُ مَا يَشَاءُ مِنْ مَحْرُوبٍ وَتَمْلِكُ
وَحِيقَانِ كَالْجَوَابِ وَقُدُورٍ رَاسِيَتٍ اَعْمَلُوا
ءَالَ دَاوُدَ شُكْرًا وَقَلِيلٌ مِّنْ عِبَادِيَ الشَّكُورُ ﴿١٣﴾

فَلَمَّا أَقْضَيْنَا عَلَيْهِ الْمَوْتَ مَا دَلَّهُمْ عَلَى مَوْنِهِ
إِلَّا دَابَّةُ الْأَرْضِ تَأْكُلُ مِن سَائِغَةِ رَبِّهَا
فَخَرَّتْ سَوْدُ الْجِنِّ أَن لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ الْعَذَابَ
مَا يَسْتَوْفِي الْعَذَابَ الْمُهِينَ ﴿١٤﴾

لَقَدْ كَانَ لِسَبَإٍ فِي مَسْكِهُمْ ءَايَةٌ جَنَّتَانِ عَنْ
يَمِينٍ وَشِمَالٍ كُلًّا مِنْ رِزْقِ رَبِّكَ وَاشْكُرُوا
لَهُ بَلَدَهُ طَيِّبَةً وَرَبُّ عَزَّوَجَلَّ ﴿١٥﴾

فَاغْرَضُوا فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ سَيْلَ الْعَرِمِ
وَبَدَّلْنَاهُمْ بِجَنَّتَيْهِمَا جَنَّتَيْنِ ذَوَاتِ أُكُلٍ
خَمْطٍ وَالَّتِي فِيهَا مِن سِدْرٍ قَلِيلٍ ﴿١٦﴾

ذَٰلِكَ جَزَاءُ مَن كَفَرَ وَأَهْلَ عُقُوبٍ إِلَّا
الْكَافِرَ ﴿١٧﴾

وَجَعَلْنَا بَيْنَهُم وَبَيْنَ الْقُرَى الَّتِي بَكَرْنَا
فِيهَا قُرَى ظَهْرَةً وَقَدَرْنَا فِيهَا السَّيْرَ ﴿١٨﴾

orada gediş-gəliş yaratmışdıq.
“Oralarda gecələr və gündüzlər
arxayın gəzib dolaşın!” – demişdik.

19. Onlar isə: “Ey Rəbbimiz!
Səfərlərimizdə *dayanacağımız*
şəhərlər *arasındakı məsafəni*
uzaq et!” – dedilər və öz-özlərinə
zülm etdilər. Biz onları əfsanələrə
çevirib dilə-dişə saldıq, özlərini də
darmadağın etdik. Həqiqətən, səbirli
olan və şükür edən hər kəs bundan
ibrət alar.

20. İblisin onlar barəsindəki ehtimalı
doğru çıxdı. Bir dəstə mömindən
başqa, qalanları ona tabe oldular.

21. Halbuki o, bu insanlar üzərində
ixtiyar sahibi deyildi. Biz ancaq
axirətə inananla ona şəkk gətirən
kimsələri ayırd etmək üçün şeytana
belə bir fürsət verdik. Sənin Rəbbin
hər şeyi mühafizə edəndir.

22. De: “Allahdan başqa məbud
saydığınızı çağırım”. Onlar
nə göylərdə, nə də yerdə zərrə
qədər olan bir şeyə də sahib
deyillər. Onların göylərin və yerin
yaradılışında heç bir şərikliyi yoxdur
və onlardan Allaha yardımçı oları da
yoxdur.

23. Onun qarşısında, izin verdiyi
kəslərdən başqa, heç kimin şafaəti
fayda verməz. Nəhayət, *mələklərin*
qəlbindən qorxu keçib getdikdə

فِيهَا يَالِي وَيَا مَاءَ أَمِينٍ ﴿٥٥﴾

فَقَالُوا رَبَّنَا بَعْدَ بَيْنِ أَسْفَارِنَا وَظَلَمُوا
أَنْفُسَهُمْ فَجَعَلْنَاهُمْ أَحَادِيثَ وَمَرَّقْنَاهُمْ كُلَّ
مُمَرِّقٍ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ
شَكُورٍ ﴿٥٦﴾

وَلَقَدْ صَدَّقَ عَلَيْهِمْ إِبْلِيسُ ظَنَّهُ فَاتَّبَعُوهُ
إِلَّا قَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٧﴾

وَمَا كَانَ لَهُ عَلَيْهِمْ مِنْ سُلْطَانٍ إِلَّا لِنَعْلَمَ
مَنْ يُّؤْمِنُ يَا آخِرَةَ مَنْ هُوَ مِنْهَا فِي
شَكٍّ وَرَبُّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ حَفِيظٌ ﴿٥٨﴾

قُلْ أَدْعُوا الَّذِينَ رَزَقْتُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَا
يَسْلُكُونَ مِنْكُمْ آلَ دَرُوْنِ السَّمَوَاتِ وَلَا
فِي الْأَرْضِ وَمَا لَهُمْ فِيهَا مِنْ يَتْرِكُوا مَا لَهُمْ
مِنْهُمْ مِنْ ظَاهِرٍ ﴿٥٩﴾

وَلَا تَنْفَعُ الشَّفَاعَةُ عِنْدَهُ إِلَّا لِمَنْ أَذِنَ لَهُمْ
حَتَّىٰ إِذَا فُزِّعَ عَنْ قُلُوبِهِمْ قَالُوا مَاذَا قَالَ
رَبُّكُمُ قَالُوا الْحَقُّ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْكَبِيرُ ﴿٦٠﴾

onlar: “Rəbbiniz nə buyurdu?” –
deyə soruşar, digərləri isə: “Haqqı
buyurdu! O, Ucadır, Böyükdür!” –
deyə cavab verərlər.

24. De: “Göylərdən və yerdən sizə ruzi
verən kimdir?” De: “Allahdır! Elə
isə biz və ya siz – *ikimizdən biri*
ya doğru yolda, ya da açıq-aydın
azgınlıq içindədir”.

25. De: “Siz bizim etdiyimiz günahlara
görə sorğu-sual edilməyəcəksiniz,
biz də sizin etdiklərinizə görə sorğu-
sual edilməyəcəyik”.

26. De: “Rəbbimiz hamımızı bir araya
cəmləşdirib sonra da aramızda
ədalətlə hökm verəcəkdir. O, ən
ədalətli Hakimdir, Biləndir”.

27. De: “Ona qoşduğunuz şərikləri bir
məna göstərin. Xeyr! O, Qüdrətli,
Müdrək Allahdır!”

28. Biz səni bütün insanlara müjdə verən
və xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər*
kimi göndərdik. Lakin insanların
çoxu *bunu* bilmir.

29. Onlar: “Əgər doğru deyirsinizsə,
bu vəd nə vaxt olacaq?” –
deyirlər.

30. De: “Sizə vəd edilmiş bir gün vardır
ki, siz onu nə bir-cə saat belə yubada,
nə də tezləşdirə bilərsiniz”.

31. Kafirlər dedilər: “Biz nə bu Qurana,
nə də bundan əvvəlkilərə əsla

﴿قُلْ مَنْ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ وَإِنَّا أَوْيَاكُمْ لَعَلَىٰ
هُدًى أَوْفِ حُكْمِ مُبِينٍ ٢٤﴾

﴿قُلْ لَا تَسْأَلُونَنَا عَمَّا آجُرَمْنَا وَلَا نَسْأَلُ
عَمَّا نَعْمَلُونَ ٢٥﴾

﴿قُلْ يَجْمَعُ بَيْنَنَا رَبُّنَا ثُمَّ يَفْتَحُ بَيْنَنَا بِالْحَقِّ
وَهُوَ الْفَتَّاحُ الْعَلِيمُ ٢٦﴾

﴿قُلْ أَرَأَيْتِ الَّذِينَ أَنْعَمْتُ بِهِمْ شَرَكَاءُ كَلَّا
بَلْ هُوَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ٢٧﴾

﴿وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا نَذِيرًا لِلنَّاسِ بَشِيرًا
وَنَذِيرًا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ٢٨﴾

﴿وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنتُمْ
صَادِقِينَ ٢٩﴾

﴿قُلْ لَكُمْ مِيعَادُ يَوْمٍ لَا تَسْتَجِيرُونَ عَنْهُ
سَاعَةً وَلَا تَسْقُطُونَ ٣٠﴾

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَنْ نُؤْمِنَ بِهَذَا

inanmayacağıq!” Kaş sən o zalımları öz Rəbbinin hüzurunda saxlanılıb bir-birinə söz qaytardıqları anda görəydin. Zəiflər, öz şəxsiyyətləri haqda yüksək rəydə olanlara deyəcəklər: “Əgər siz olmasaydınız, biz iman gətirərdik”.

32. Özləri haqda yüksək rəydə olanlar da zəiflərə belə deyirlər: “Sizə doğru yol göstəricisi gəldikdən sonra sizi ondan bizmi yayındırdıq? Xeyr, siz özünüz günahkar idiniz”.

33. Zəiflər özləri haqda yüksək rəydə olanlara deyirlər: “Xeyr! *İşiniz* gecə-gündüz hiylə qurmaq idi. Siz bizə Allahı inkar etməyi və Ona şəriklər qoşmağı əmr edirdiniz”. Onlar əzabı gördükdə peşmançılıq hissini gizlədirlər. Kafirlərin boyunlarına zəncirlər vuraraq. Onlar ancaq etdikləri əməllərə görə cəzalandırılırlar.

34. Biz hansı bir məmləkətə xəbərdarlıq edən peyğəmbər göndərdiksə, onun cah-calal içində yaşayan sakinləri ona sadəcə olaraq: “Biz sizinlə göndərilənləri inkar edirik!” – dedilər.

35. Onlar: “Bizim mal-dövlətimiz də, övladlarımız da daha çoxdur və bizə əzab verilməyəcəkdir” – dedilər.

36. De: “Həqiqətən, Rəbbim istədiyinin ruzisini bol edər, *istədiyinin*inkini də azaldar. Lakin insanların çoxu *bunu* bilmir”.

الْقُرْآنَ وَلَا بِالَّذِي بَيَّنَّ يَدَيْهِ وَلَوْ تَرَى إِذِ
الظَّالِمُونَ مَوْفُوقُونَ عِندَ رَبِّهِمْ يَرْجِعُ
بَعْضُهُمْ إِلَى بَعْضٍ الْقَوْلَ يَقُولُ الَّذِينَ
اسْتُضِعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكَبَرُوا لَوْلَا أَسْتَرُ
لَكِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿٣٢﴾

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكَبَرُوا لِلَّذِينَ اسْتُضِعُوا
أَنَحْنُ صَدَدُكُمْ عَنِ الْهُدَى بَعْدَ إِذْ جَاءَكُمْ
بَلْ كُنتُمْ مُخْرِجِينَ ﴿٣٣﴾

وَقَالَ الَّذِينَ اسْتُضِعُوا لِلَّذِينَ اسْتَكَبَرُوا
بَلْ مَكْرُ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لِيُذُنَّ مِرْوَنًا أَنْ
تَكْفُرَ بِاللَّهِ وَتَجْعَلَ لَهُ أَندَادًا وَأَسْرُوا
الْأَدَمَةَ لَمَّا رَأَوُا الْعَذَابَ وَجَعَلْنَا الْأَكْثَلَ
فِي أَغْثَايِ الَّذِينَ كَفَرُوا هَلْ يُخْرَجُونَ إِلَّا مَا
كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٣٤﴾

وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّنْ نَّبِيٍّ إِلَّا قَالَ
مُرْكُوهَا إِنَّا يَأْتِيَنَّكَ بِهَا رَسُولٌ مِّنْ رَبِّكَ
﴿٣٥﴾

وَقَالُوا لَنَحْنُ أَكْثَرُ أَمْوَالًا وَأَوْلَدًا وَمَا نَحْنُ
بِمُعَذَّبِينَ ﴿٣٦﴾

قُلْ إِن رِّقِيَ يَنْسُطُ الرِّقْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٧﴾

37. Sizi bizə yaxınlaşdıracaq biləcək nə var-dövlətiniz, nə də oğul-uşağınızdır. Ancaq iman gətirib yaxşı işlər görənlər istisnadır. Məhz onların mükaflatları etdikləri əməllərə görə qat-qat artırılacaq və onlar *Cənnətdəki* mənzillərində asudə yaşayacaqlar.

38. Ayələrimizi qüvvədən salmağa cəhd göstərənlər isə əzaba giriftar ediləcəklər.

39. De: "Həqiqətən, Rəbbim istədiyi qullarına ruzisini böl edər, *istədiyinə* də onu azaldar. Nə xərcləsəniz, Allah onun əvəzini verər. O, ruzi verənlərin ən yaxşısıdır!"

40. O gün *Allah* onların hamısını toplayacaq, sonra da mələklərə buyuracaq: "Bunlar sizəmi ibadət edirdilər?"

41. *Mələklər* deyəcəklər: "Sən paksan, müqəddəssən! Onlar deyil, Sənsən bizim Hamimiz! Xeyr, onlar cinlərə ibadət edirdilər. Əksəriyyəti də məhz onlara iman gətirmişdi".

42. Bu gün bir-birinizə nə bir xeyir, nə də bir zərər verə bilərsiniz. Biz zalımlara: "Dadın yalan saydığınız *Cəhənnəm* əzabını!" – deyəcəyik.

43. Ayələrimiz onlara açıq-aydın oxunduğu zaman: "Bu ancaq sizi atalarınızın ibadət etdiklərindən döndərmək istəyən bir adamdır!" –

وَمَا أَمْوَالُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ بِالَّتِي تُفَرِّقُكُمْ عَنِدَنَا
رُزْقًا إِلَّا مِمَّنْ ءَامَنَ وَعَمِلَ صَالِحًا فَأُولَٰئِكَ
لَنُجْزِيََنَّ أَجْرَهُم بِمَا عَمِلُوا وَهُمْ فِي الْفُرُقَاتِ
ءَامِنُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ يَسْعَوْنَ فِي ءَارِنَا مُفْجِرِينَ أُولَٰئِكَ
فِي الْعَذَابِ مُخَضَّرُونَ ﴿٣٨﴾

قُلْ إِنْ رَبِّي يَسْتَطِيعُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ مِنْ
عِبَادِهِ وَيَقْدِرُ لَهُ وَمَا أَنْفَقْتُمْ مِنْ شَيْءٍ
فَهُوَ مَحْشُوفٌ ۖ وَهُوَ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٣٩﴾

وَيَوْمَ يُحْشَرُهُمْ جَمِيعًا ثُمَّ يَقُولُ لِلْمَلَائِكَةِ
أَهْلُوا لَهُ أَمْ كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٤٠﴾

قَالُوا سُبْحَانَكَ أَنْتَ وَلِيِّنَا مِمَّنْ دُونِهِمْ بَلْ كَانُوا
يَعْبُدُونَ إِلَٰهًا مِمَّنْ دُونِ اللَّهِ وَمَا يَرْثُهُمْ شَيْءٌ ﴿٤١﴾

فَالْيَوْمَ لَا يَنْفَعُكَ بَعْضُكَ لِبَعْضٍ تَفْعَلُوا لَأَصْرًا
وَتَقُولُ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُوقُوا عَذَابَ النَّارِ الَّتِي
كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿٤٢﴾

وَإِذَا تُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا نَزَّلَتْ فَالَوْ مَا هَذَا
إِلَّا رَجُلٌ يُرِيدُ أَنْ يَصُدَّكُمْ عَنْ مَا كَانُوا يَعْبُدُونَ
ءَابَاءَكُمْ فَقَالُوا مَا هَذَا إِلَّا آيَاتُكَ تُنذَرُ ۖ وَقَالَ

deyərlər. Onlar: “Bu, uydurma yalandan başqa bir şey deyildir!”–
deyərlər. Kafirələrə haqq gəldikdə
onun barəsində: “Bu yalnız açıq-
aydın bir sehrdir!”– deyərlər.

44. Hərçənd ki, Biz onlara oxuyub
öyrənmələri üçün bir kitab
verməmişdik və səndən əvvəl
də onlara bir xəbərdarlıq edən
göndərməmişdik.
45. Onlardan əvvəlkilər də *elçilərimizi*
yalançı hesab etmişdilər. Müşriklər
onlara verdiklərimizin onda birini
belə əldə etməmişlər. Lakin onlar
Mənim elçilərimi yalançı saydılar.
Görəydin, Mənim onları həlak
etməyim necə oldu!
46. De: “Mənim sizə yalnız birçə
nəsihətim var; Allah üçün iki-iki,
bir-bir ayağa qalxın, sonra da bir
düşünün. Sizin dostunuzda heç bir
dəliləlik əlaməti yoxdur. O, şiddətli
əzab gəlməzdən əvvəl sizi ancaq
xəbərdar edəndir”.
47. De: “Mən sizdən bir haqq
istəmişəmsə, onu sizin üçün
istəmişəm. Mənim haqqımı ancaq
Allahdan olacaqdır. O, hər şeyə
Şahiddir”.
48. De: “Rəbbim haqqı endirir. O,
qeybləri biləndir”.
49. De: “Haqq gəldi. Batil *ona qarşı*
nə ortaya *bir şey* çıxarar, nə də *onu*
qaytara bilər”.

الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ إِنَّ هَذَا
إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٧﴾

وَمَا آتَيْنَاهُمْ مِنْ كُتُبٍ يَدْرُسُونَهَا وَمَا
أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمْ قَبْلَكَ مِنْ نَذِيرٍ ﴿١٨﴾

وَكَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَمَا تَلَوْا
مِثْلَ مَا آتَيْنَاهُمْ فَكَذَّبُوا أَرْسِلْ
فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿١٩﴾

﴿قُلْ إِنَّمَا أَعْطِيكُمْ يُوحْيَ أَن تَقُومُوا لِلَّهِ
مِثْقَل ذَرَّةٍ وَلْيُذَكِّرُوا مَا بِصَاحِبِكُمْ
مِنْ جَنَّةٍ إِن هُوَ إِلَّا نَذِيرٌ لَّكُمْ بَيْنَ يَدَيِ
عَذَابٍ شَدِيدٍ﴾ ﴿٢٠﴾

قُلْ مَا سَأَلْتُكُمْ مِنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ إِن أَجْرِي إِلَّا
عَلَى اللَّهِ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٢١﴾

قُلْ إِنَّ رَبِّي يَبْعِثُ بِالْحَقِّ عِلْمَ الْغُيُوبِ ﴿٢٢﴾

قُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَمَا يُبَدِّلُ الْبَاطِلُ وَمَا
يُبِيدُ ﴿٢٣﴾

50. De: “Əgər mən *haqq* yoldan çıxsam, öz əleyhimə çıxmış olaram. Yox, əgər doğru yolla gedirəmsə, bu da Rəbbimin mənə nazil etdiyi vəhyə görədir. Həqiqətən, O, Eşidəndir, Yaxındır”.

51. Kaş ki, sən o *kafirləri* qorxuya düşdükləri vaxt görəydin. *Onlar* qaçıb *canlarını* qurtara bilməyəcək və onsuz da yaxın bir yerdə ələ keçiriləcəklər.

52. Onlar: “Biz ona inandıq!” – deyəcəklər. Axı uzaq bir yerdə – *Axirətdə* imana necə nail ola bilərlər?!

53. Halbuki bundan əvvəl onu inkar edir və əlçatmaz bir yerdən qeyb haqqında fikir yürüdükdülər.

54. Daha öncə onların bənzərlərinə edildiyi kimi, arzuladıqları şeylərlə onların arasına sədd çəkilər. Həqiqətən, onlar anlaşılmaz bir şübhə içində idilər.

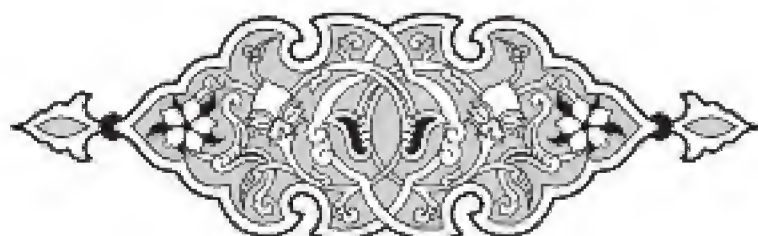
قُلْ إِنْ صَلَّيْتُ فَإِنَّمَا أَضِلُّ عَلَى نَفْسِي وَإِنْ أَهْتَدَيْتُ فِيمَا يُوحَىٰ إِلَيَّ رَبِّي إِنَّهُ سَمِيعٌ قَرِيبٌ ﴿٥٠﴾

وَلَوْ تَرَىٰ إِذْ فَرَغُوا فَلَا قُوَّةَ وَاتَّخَذُوا مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥١﴾

وَقَالُوا لَآ اٰمَنَّا بِهِ وَاَنَّا لَهُمُ الشَّاكُّوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ ﴿٥٢﴾

وَقَدْ كَفَرُوا بِهِ مِنْ قَبْلُ وَيَقْذِفُوْنَ بِالْغَيْبِ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيْدٍ ﴿٥٣﴾

وَجَعَلَ بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُوْنَ كَمَا فُعِلَ بِأَشْيَاعِهِمْ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا فِي شَكٍّ مُّرِيبٍ ﴿٥٤﴾

Fətir («Yaradan») surəsi

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Göyləri və yeri Yaradan, mələkləri iki, üç və dörd qanadlı elçilər edən Allaha həmd olsun! O, xəlv etdiklərindən istədiyini artırır. Həqiqətən, Allah hər şeyə qadirdir.
2. Allah insanlara mərhəmətindən nəyi nəsib edərsə, heç kəs onun qarşısını ala bilməz. Onun göndərmədiyi bir şeyi də Ondən başqa heç kəs verə bilməz. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
3. Ey insanlar! Allahın sizə verdiyi lütfünü bir xatırlayın. Allahdan başqa sizə göylərdən və yerdən ruzi verən bir xaliq varmı? Ondən başqa heç bir məbud yoxdur. Siz necə də *haqdan* döndərilirsiniz!
4. Əgər onlar səni yalançı hesab etsələr, *bil ki*, səndən əvvəl də elçilər yalançı hesab olunmuşdu. Bütün işlər ancaq Allaha qaytarılacaqdır.
5. Ey insanlar! Həqiqətən, Allahın vədi bir həqiqətdir. Qoy bu dünya sizi aldatmasın, tovlayan *şeytan* da sizi yoldan çıxartmasın.
6. Şübhəsiz ki, şeytan sizin düşmənidir, siz də onu düşmən sayın. O öz tərəfdarlarını Od sakini olmağa çağırır.

سُورَةُ فَاطِرٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةِ رُسُلًا أُولِي أَجْنَحٍ مثنًى وَثَلَاثَ وَرُبَاعٌ يَرْزُقُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

مَا يَفْتَحِ اللَّهُ لِلنَّاسِ مِنْ رَحْمَةٍ فَلَا مُمْسِكَ لَهَا وَمَا يُمْسِكْ فَلَا مُرْسِلَ لَهُ مِنْ بَعْدِهِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ أَذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ هَلْ مِنْ خَلْقٍ غَيْرِ اللَّهِ يَرْزُقُكُمْ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَأَنَّى تُؤْفَكُونَ ﴿٣﴾

فَإِنْ يَكْذِبُواكَ فَتَكْذِبْتَ رَسُولٌ مِنْ قَبْلِكَ وَآلَى اللَّهُ تَرْجِعَ الْأُمُورَ ﴿٤﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَلَا تَغُرَّنَّكُمُ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا وَلَا تَغُرَّنَّكُمُ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿٥﴾

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا إِنَّمَا يَدْعُو حِزْبَ مَهْلِكِكُمْ نُوًّا مِنْ أَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿٦﴾

7. Kafirilər üçün şiddətli əzab tədarük edilmişdir. İman gətirib yaxşı işlər görənlər üçün isə bağışlanma və böyük bir mükafat hazırlanmışdır.
8. Pis əməli özünə gözəl göstərilib onu yaxşı hesab edənlə, *doğru yolla gedən kimsə eyni ola bilərmi?* Həqiqətən, Allah istədiyini zəlalətə salır, istədiyini də doğru yola yönəldir. Sən onlara görə özünü üzüb əldən salma. Şübhəsiz ki, Allah onların nə törətdiklərini bilir.
9. Buludları hərəkətə gətirən küləkləri göndərən Allahdır. Biz onları ölü bir diyara tərəf qovub, yeri ölümündən sonra onunla canlandırırıq. Diriltmə də belə olacaqdır.
10. Kim qüdrət sahibi olmaq istəsə, *bilsin ki*, qüdrət bütünlüklə ancaq Allaha məxsusdur. Gözəl söz Ona tərəf yüksəlir və onu ucaldan yaxşı əməldir. Pis əməllər işlədib hiyləgərlik edənləri şiddətli bir əzab gözləyir. Onların qurduqları hiylələr də boşa çıxacaqdır.
11. Allah sizi torpaqdan, sonra nütfədən yaratmış, sonra da sizi cütləşdirmişdir. Onun xəbəri olmadan heç bir dişi nə hamilə olar, nə də daşdığı yeri qoya bilər. Uzunömürlünün uzun ömür sürməsi də, onun ömrünün qısaldılması da ancaq *açıq-aydın* Kitabda (Lövhi-məhfuzda) yazılmışdır. Həqiqətən, bu, Allah üçün çox asandır.

الَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

الَّذِينَ يُؤْتُونَ لَهُ سَوْءَ عَمَلٍ لَّوْ كَانُوا حَسْبًا فَإِنَّ اللَّهَ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ فَلَا تَذْهَبُ نَفْسُكَ عَلَيْهِمْ حَسْرَتٌ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَصْنَعُونَ ﴿٨﴾

وَاللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ الرِّيحَ فَتُبْرِئُ سَحَابًا مُسْقِطَةً إِلَى بَلَدٍ مَيِّتٍ فَأَحْيَيْنَاهُ الْأَرْضَ بِعَذَمِ مَوْنِهَا كَذَلِكَ النُّشُورُ ﴿٩﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ الْعِزَّةَ فَلِلَّهِ الْعِزَّةُ جَمِيعًا إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ وَالْعَمَلُ الصَّالِحُ يَرْفَعُهُ وَالَّذِينَ يَمْكُرُونَ السَّيِّئَاتِ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَكْرُ أُولَئِكَ هُوَ يُبْشَرُ ﴿١٠﴾

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ جَعَلَكُمْ أَزْوَاجًا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَمَا يُعْمِرُ مِنْ مُعْتَرٍ وَلَا يُقْصِرُ مِنْ عُمرِهِ إِلَّا فِي كِتَابٍ إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿١١﴾

12. İki dəniz eyni deyildir. Birinin suyu dadlı, şirin və içməyə rahat, digərininki isə həddindən artıq duzlu və acıdır. Onların hər birindən təzə balıq yeyir, taxdığımız zinet əşyalarını çıxarırsınız. Sən gəmilərin onu yara-yara üzdüyünü görürsən. *Bütün bunlar Allahın lütfünü axtarıb tapmağınız və şükür etməyiniz üçündür.*

13. O, gecəni gündüzə, gündüzü də gecəyə qatır. O, günəşi və ayı ram etmişdir. Onların hər biri müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edir. Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Onundur. Sizin Ondən başqa yalvardıqlarınız xurma çəyirdəyinin pərdəsinə belə sahib deyillər.

14. Əgər siz onları çağırırsınız, onlar sizin duanızı eşitməzlər, eşitsələr də cavab verə bilməzlər. Özləri də Qiyamət günü sizin *onlara* ibadət etdiyinizi danacaqlar. Heç kəs *hər şeydən* Xəbərdar olan *Allah* kimi sənə xəbər verə bilməz.

15. Ey insanlar! Siz Allaha möhtaacsınız. Allah isə Zəngindir, Tərifəlayiqdir.

16. Əgər istəsə, sizi yox edib *yerinizə* yeni bir məxluq gətirər.

17. Bu, Allah üçün çətin deyildir.

18. Heç bir günahkar başqasının günah yükünü daşımaz. Yüku ağır

وَمَا يَسْتَوِي الْبَحْرَانِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ
سَائِغٌ شَرَابُهُ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ وَمِنْ كُلِّ
ثَأْكُلُونَ لَحْمًا طَرِيًّا وَتَسْتَخْرِجُونَ
جِلْدَهُ نَبْشُونَهَا وَتَرَى الْفُلْكَ فِيهِ مَوَاجِرَ
لِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ
تَشْكُرُونَ ﴿١٦﴾

يُولِجُ اللَّيْلُ فِي النَّهَارِ وَیُولِجُ النَّهَارُ فِي
الْأَيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ
يَجْعَى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ذَلِكُمُ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ
دُونِهِ مَا يَمْلِكُونَ مِنْ قِطْمِيرٍ ﴿١٧﴾

إِنْ تَدْعُوهُمْ لَا يَسْمَعُوا دَعَاءَكُمْ وَتَوَسَّعُوا
مَا اسْتَجَابُوا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ يَكْفُرُونَ
بِشْرِكِكُمْ وَلَا يَبْسُتُكَ مِنْ خَيْرٍ ﴿١٨﴾

﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اسْمِعُوا الْقُرْآنَ إِلَى اللَّهِ
وَاللَّهُ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ﴾ ﴿١٩﴾

إِنْ يَشَاءْ يُدْهِبْكُمْ وَيَأْتِ بِخَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٢٠﴾

وَمَا ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ ﴿٢١﴾

وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ وَإِنْ تَدْعُ مُثْقَلَةٌ

olan kimsə öz yükünü daşımaq üçün *başqasını köməyə* çağırırsa və çağırdığı kimsə yaxın qohumu olsa belə, o yükdən heç nə daşınmaz. Sən ancaq Rəbbindən *Onu* görmədikləri halda qorxanları və namaz qılanları xəbərdar edirsən. Kim *günahlardan* təmizlənirsə, öz xeyrinə təmizlənmiş olur. Qayıdış də ancaq Allahdır.

19. Kor ilə görən eyni deyildir,

20. zülmətlərlə nur da,

21. kölgə ilə бүrkü də *eyni deyildir*.

22. Dirilərlə ölümlər də eyni deyillər.

Şübhəsiz ki, Allah istədiyinə *haqqı* eşitdirir. Sən isə qəbirlərdə olanlara eşitdirə bilməzsən.

23. Sən ancaq qorxudub xəbərdar edənsən.

24. Həqiqətən, Biz səni haqla müjdə verən və qorxudub xəbərdar edən olaraq göndərdik. Elə bir ümmət yoxdur ki, ona xəbərdar edən *bir peyğəmbər* gəlmiş olmasın.

25. Əgər onlar səni yalançı hesab etsələr, bil ki, onlardan əvvəlkilər də *elçiləri* yalançı hesab etmişdilər. Halbuki elçiləri onlara aydın dəlillər, müqəddəs yazılar və nur saçan kitab gətirmişdilər.

26. Sonra Mən *haqqı* inkar edənləri yaxaladım. *Görəydin* Mənim onları həlak etməyim necə oldu!

إِلَىٰ جَمَلِهَا لَا يَحْتَمِلُ مِنْهُ شَيْءٌ وَلَوْ كَانَ ذَا قُرْبَىٰ ۖ إِنَّمَا تُذَرُّ الَّذِينَ يُخْشَوْنَ رَبَّهُمْ بِالْغَيْبِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَمَنْ تَرَكَّىٰ فَإِنَّمَا يَتَرَكَ لِنَفْسِهِ ۚ إِنَّ اللَّهَ الْغَفِيرُ ﴿١٩﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

وَلَا الظُّلُمَاتُ وَلَا النُّورُ ﴿٢١﴾

وَلَا الظُّلُّ وَلَا الْحُرُورُ ﴿٢٢﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَحْيَاءُ وَلَا الْأَمْوَاتُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُسْمِعُ مَن يَشَاءُ ۚ وَمَا أَنتَ بِمُسْمِعٍ مَّن فِي الْقُبُورِ ﴿٢٣﴾

إِن أَنتَ إِلَّا نَذِيرٌ ﴿٢٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا وَإِنْ مِنْ أُمَّةٍ إِلَّا خَلَا فِيهَا نَذِيرٌ ﴿٢٥﴾

وَإِنْ يُكَذِّبُوكَ فَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ وَبِالزُّبُرِ وَبِالْكِتَابِ الْمُنِيرِ ﴿٢٦﴾

ثُمَّ أَخَذْتُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرِ ﴿٢٧﴾

27. Məgər Allahın göydən yağmur endirdiyini və onunla müxtəlif rəngli meyvələr yetişdirdiyimizi görmürsənmi? Dağlarda da müxtəlif rəngli – ağ, qırmızı və tünd qara cığırlar əmələ gətirdik.
28. İnsanlar, heyvanlar və mal-qara arasında da bu cür müxtəlif rəngli olanları vardır. Allahdan Öz qulları arasında ancaq alimlər qorxarlar. Həqiqətən, Allah Qüdrətlidir, Bağışlayandır.
29. Allahın Kitabını oxuyanlar, namaz qılanlar və özlərinə verdiyimiz ruzilərdən gizli və aşkar xərcləyənlər səmərəsiz olmayacaq bir ticarətə ümid edirlər ki,
30. Allah onlara mükafatlarını tam olaraq versin, üstəlik də onlara Öz lütfünü artırsın. Həqiqətən, O, Bağışlayandır, şükürün əvəzini verəndir.
31. Sənə vəhy etdiyimiz Kitab, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyici kimi *gələn* haqdır. Həqiqətən, Allah Öz qullarından Xəbərdardır, Görəndir.
32. Sonra, Kitabı qullarımız içərisindən seçdiklərimizə miras etdik. Onlardan kimisi özünə zülm edər, kimisi orta yol tutar, kimisi də Allahın izni ilə yaxşı işlərdə öndə gedər. Böyük lütf də budur.

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
فَأَخْرَجْنَا بِهِ ثَمَرَاتٍ مُخْتَلِفًا أَلْوَانُهَا
وَمِنَ الْجِبَالِ جُدَدٌ بَيضٌ وَحُمْرٌ مُخْتَلِفٌ
أَلْوَانُهَا وَغَرَابِيبُ سُودٌ ﴿٢٧﴾

وَمِنَ النَّاسِ وَالْدَّوَابِّ وَالْأَنْعَامِ مُخْتَلِفٌ
أَلْوَانُهُمْ كَذَلِكَ إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ
الْعَالِمُونَ ﴿٢٨﴾ إِنَّ اللَّهَ عَزِيزٌ غَفُورٌ ﴿٢٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَنْفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ
تِجَارَةً لَّنْ تَبُورَ ﴿٣٠﴾

لِيُؤْتِيَهُمُ اللَّهُ أَجْرَهُمْ وَبَرِيدَهُمْ مِنْ فَضْلِهِ
إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣١﴾

وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ مِنَ الْكِتَابِ هُوَ الْحَقُّ
مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ إِنَّ اللَّهَ يَعْبَادُهُ
الْخَيْرُ بَصِيرٌ ﴿٣٢﴾

ثُمَّ أَوْرَثْنَا الْكِتَابَ الَّذِينَ اصْطَفَيْنَا مِنْ
عِبَادِهِ فَمِنْهُمْ ظَالِمٌ لِّنَافْسِهِ وَمِنْهُمْ
مُقْتَصِدٌ وَمِنْهُمْ سَابِقٌ بِالْخَيْرَاتِ يَا ذَا
الْعِلْمِ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٣٣﴾

33. Onlar Ədn bağlarına daxil olacaq, orada qızıl bilərziklərlə və incilərlə bəzədiləcəklər. Libasları da ipəkdən olacaqdır.
34. Onlar deyəcəklər: "Qəm-qüssəni bizdən uzaq edən Allaha həmd olsun! Həqiqətən, Rəbbimiz Bağışlayandır, şükürün əvəzini verəndir.
35. Öz lütfü ilə bizi əbədi iqamətgahda yerləşdirən Odur. Orada bizə nə bir yorğunluq üz verəcək, nə də bir üzgünlük toxunacaqdır!"
36. Kafirləri isə Cəhənnəm odu gözləyir. Orada nə öldürülməzlər ki, ölüb canları qurtarsın, nə də bu odun əzabı onlar üçün yüngülləşdirilsin. Biz hər bir kafiri belə cəzalandırıraq.
37. Onlar orada fəryad qoparıb yalvaracaqlar: "Ey Rəbbimiz! Bizi *buradan* çıxart ki, *əvvəllər* etdiyimiz əməlləri deyil, yaxşı əməllər edək". *Onlara deyiləcək*: "Məgər orada sizə düşünəcək kimsənin düşüncə biləcəyi qədər uzun ömür vermədikmi? Sizə qorxudub xəbərdar edən *Peyğəmbər* də gəlmişdi. Elə isə *dadın əzabı!* Zalımlara kömək edən olmaz".
38. Şübhəsiz ki, Allah göylərin və yerin qeybini Biləndir. O, kökslərdə olanları da Bilir.
39. Sizi yer üzündə xələflər edən Odur. Kafirin küfrü öz əleyhinə olar. Kafirlərin küfrü Rəbbi yanında

جَنَّاتٍ عَدْنٍ يَدْخُلُونَهَا يُحَلَّوْنَ فِيهَا مِنْ
أَسَاوِرٍ مِنْ ذَهَبٍ وَلُؤْلُؤًا وَلِبَاسُهُمْ فِيهَا
خَمِيرٌ ﴿٣٣﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَذْهَبَ عَنَّا الْحَزْنَ
إِنَّ رَبَّنَا لَغَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٣٤﴾

الَّذِي أَحَلَّنَا دَارَ الْمَقَامَةِ مِنْ فَضْلِهِ ۖ لَا
يَمَسُّنَا فِيهَا نَصَبٌ وَلَا يَمَسُّنَا فِيهَا لُغُوبٌ ﴿٣٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا لَهُمْ نَارُ جَهَنَّمَ لَا يُقْضَىٰ
عَلَيْهِمْ فِيهَا مَوْتُ ۖ وَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمْ مِنْ
عَذَابِهَا ۚ كَذَٰلِكَ نَجْزِي كُلَّ كَا۟فِرٍ ﴿٣٦﴾

وَهُمْ يَصْطَرِخُونَ فِيهَا رَبَّنَا أَخْرِجْنَا
نَعْمَلْ صَالِحًا غَيْرَ الَّذِي كُنَّا نَعْمَلُ
أَوَلَمْ نُعَمِّرْكُم مَّا يَتَذَكَّرُ فِيهِ مَن تَذَكَّرَ
وَجَاءَكُمُ الذِّكْرُ ۖ فَذُوقُوا فِتْنَنَا لِلظَّالِمِينَ
مِنْ تَصْوِيرٍ ﴿٣٧﴾

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمُ غَيْبِ السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ
إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٣٨﴾

هُوَ الَّذِي جَعَلَكُمْ خَلَائِفَ فِي الْأَرْضِ ۖ فَمَن كَفَرَ
فَعَلَيْهِ كُفْرُهُ ۖ وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ عِندَ

ancaq onlara bəslənən qəzəbi artırır. Kafirlərin küfrü onlara ziyandan başqa bir şey artırmaz.

رَبِّهِمْ إِلَّا مَقْتًا وَلَا يَزِيدُ الْكَافِرِينَ كُفْرُهُمْ إِلَّا خَسَارًا ﴿٥٩﴾

40. De: "Allahdan başqa yalvardığınız şəriklər haqda düşündünüzmü? Bir mənə göstərin görüm, onlar yer üzündə nəyi yaradıblar? Yoxsa onların göylərin yaradılmasında şərikliyi var?" Yaxud onlara bir kitab vermişik, onlar da ondakı dəlilə istinad edirlər? Xeyr! Zalımlar bir-birinə ancaq yalan vəd verirlər.

قُلْ أَرَأَيْتُمْ شُرَكَاءَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَمْ آتَيْنَاهُمْ كِتَابًا فَهُمْ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْهُ بَلْ إِنْ يِعِدُّ الظَّالِمُونَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا إِلَّا غُرُورًا ﴿٦٠﴾

41. Həqiqətən, Allah göyləri və yeri tərpənməsinlər deyə, tutub saxlayır. Əgər tərpənsələr, Ondən başqa onları heç kəs tutub saxlaya bilməz. Həqiqətən də, O, Həlimdir, Bağışlayandır.

﴿إِنَّ اللَّهَ يُصَبِّحُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْ تَزُولَا وَلَئِنْ زَالَتَا إِنْ أَمْسَكَهُمَا مِنْ أَحَدٍ مِنْ عِبَادِهِ إِنَّهُ كَانَ حَلِيمًا غَفُورًا ﴿٦١﴾﴾

42. Onlar Allaha çox möhkəm and içdilər ki, özlərinə qorxudan *bir peyğəmbər* gəlsə, hər hansı ümmətdən daha çox doğru yolda olacaqlar. Onlara qorxudan *peyğəmbər* gəldikdə isə bu, onların ancaq nifrətini artırdı.

وَأَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَلْسِنَتِهِمْ لَئِنْ جَاءَهُمْ نَذِيرٌ لَيَكُونُنَّ أَهْدَىٰ مِنْ إِحْدَى الْأُمَمِ فَلَمَّا جَاءَهُمْ نَذِيرٌ مَّا زَادَهُمْ إِلَّا نُفُورًا ﴿٦٢﴾

43. *Bütün bunlar* onların yer üzündə təkəbbür göstərmələrinə və yaramaz hiyləgərliklər törətdiklərinə görə idi. Yaramaz hiylələr isə ancaq öz sahiblərini qaplayar. Onlar əvvəlkilərin başlarına gələn aqibətdən başqasını gözləyirlər? Sən Allahın qayda-qanununa heç bir əvəz tapa bilməzsən, Allahın qayda-qanununda heç bir dəyişiklik də tapa bilməzsən.

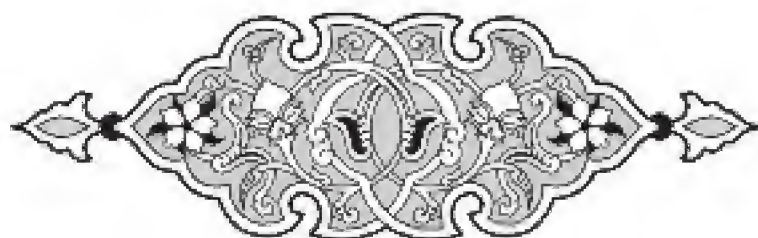
أَسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ وَمَكْرُ السَّيِّئِ لَا يَبْحِثُ الْمَكْرُ السَّيِّئِ إِلَّا أَهْلُ الْبُلُوْءِ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا سُنَّتَ الْأَوَّلِينَ فَلَنْ يَحْدِلَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَبْدِيلًا وَلَنْ يَحْدِلَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَحْوِيلًا ﴿٦٣﴾

44. Məgər onlar yer üzündə gəzib-dolaşıb özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmürlərmi? Onlar ki bunlardan daha qüvvətli idilər. Göylərdə və yerdə Allahdan qaçıb xilas ola biləcək heç bir şey yoxdur. Həqiqətən, O, Biləndir və *hər şeyə* Qadirdir.

45. Əgər Allah insanları etdikləri günahlara görə *dərhal* cəzalandırısaydı, yer üzündə bir canlı belə sağ buraxmazdı. Lakin Allah onlara müəyyən vaxtadək möhlət verir. Vaxtları çatanda isə *hər kəsə* öz *əməlinə* görə *cəza*, yaxud *mükafat* verəcəkdir. Şübhəsiz ki, Allah Öz qullarını görür.

أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكُنُوا أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَمَا كَانَ اللَّهُ لِيُعْجِزَهُ مِنْ شَيْءٍ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَا فِي الْأَرْضِ إِنَّهُ كَانَ عَلِيمًا قَدِيرًا ﴿٤٤﴾

وَلَوْ يُؤَاخِذُ اللَّهُ النَّاسَ بِمَا كَسَبُوا مَا تَرَكَ عَلَى ظُهُرِهِمْ مِنْ ذَنْبِهِمْ وَلَا كُنْ يُؤَخِّرُهُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى فَإِذَا جَاءَ أَجَلُهُمْ فَإِنَّ اللَّهَ كَانَ بِعِبَادِهِ بَصِيرًا ﴿٤٥﴾

Ya sin surəsi

سُورَةُ يَسٍ

*Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ya. Sin.
2. And olsun hikmətli Qurana!
3. Həqiqətən, sən göndərilmiş
elçilərdənsən,
4. doğru yoldasan.
5. *Bu Quran* Qüdrətli və Rəhmli *Allah*
tərəfindən nazil edilmişdir ki,
6. ataları xəbərdar edilməmiş, özləri
də qafil olan bir tayfanı xəbərdar
edəsən.
7. Onların əksəriyyəti barəsindəki
söz gerçəkləşdi. Çünki onlar iman
gətirmədilər.
8. Həqiqətən, Biz onların boyunlarına,
çənələrində dirənmiş zəncirlər
keçirtmişik. Odur ki, başları
təkəbbürlə yuxarı qalxmışdır.
9. Biz onların önlərindən bir sədd,
arxalarından da başqa bir sədd
çəkdik və gözlərinə pərdə saldıq.
Buna görə də onlar *haqqı* görmürlər.
10. Sən onları qorxutsan da,
qorxutmasan da, onlar üçün eynidir,
iman gətirməyəcəklər.
11. Sən ancaq Zikrə tabe olub
Mərhəmətli Allahı görmədən *Ondan*

يَسٓ ۝

وَالْقُرْآنُ الْحَكِيمُ ۝

إِنَّكَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ۝

عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ۝

تَنْزِيلَ الْعَزِيزِ الرَّحِيمِ ۝

لِيُنذِرَ قَوْمًا مَّا أُنذِرَ آبَاؤُهُمْ فَهُمْ غَافِلُونَ ۝

لَقَدْ حَقَّ الْقَوْلُ عَلَى أَكْثَرِهِمْ فَهُمْ لَا

يُؤْمِنُونَ ۝

إِنَّا جَعَلْنَا فِي أَعْنَاقِهِمْ أَغْلَالًا فَهِيَ إِلَى

الْأَذْقَانِ فَهُمْ مُقْمَحُونَ ۝

وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ

سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ ۝

وَسَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أُنذِرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا

يُؤْمِنُونَ ۝

إِنَّمَا تُنذِرُ مَنِ اتَّبَعَ الذِّكْرَ وَخَوِّشِي

çəkinən şəxsi qorxuda bilərsən.
Beləsini bağışlanma və çox gözəl bir
mükafatla müjdələ.

12. Həqiqətən, ölüləri dirildən, onların
bu dünyada törətdiklərini və tərk
etdiklərini yazan Bizik. Biz hər şeyi
açıq-aydın Yazıda (*Lövhi-məhfuzda*)
qeydə almışıq.

13. Sən onlara o zaman elçilər
gəlmiş şəhər sakinlərini
misal çək.

14. O zaman onlara iki nəfər *elçi*
göndərdik, amma onlar ikisini də
yalançı saydılar. Biz də *elçilərimizi*
üçüncüsü ilə qüvvətləndirdik.
Bu elçilər: “Həqiqətən, biz sizə
göndərilmiş elçilərək” – dedilər.

15. Onlar dedilər: “Siz də bizim kimi
sadəcə bir insansınız. Mərhəmətli
Allah sizə heç bir şey nazil
etməmişdir. Siz ancaq yalan
danışırsınız”.

16. *Elçilər* dedilər: “Rəbbimiz bilir ki,
biz, həqiqətən də, sizə göndərilmiş
elçilərək.

17. Bizim vəzifəmiz ancaq *vəhy olunanı*
aşkar təbliğ etməkdir”.

18. Onlar dedilər: “Biz sizdə bəd
əlamət gördük. Əgər *dəvətinizə* son
qoymasanız, sizi mütləq daşqalaq
edəcəyik və bizdən sizə mütləq
ağrılı-acılı bir əzab toxunacaqdır”.

الرَّحْمَنُ يَا غَيبِ فَبَيِّنْهُ بِمَعْقَرَةٍ وَأَجْرٍ
كَرِيمٍ ﴿١١﴾

إِنَّا نَحْنُ غَی الْمَوْتِ وَنَكْتُبُ مَا قَدَّمُوا
وَأَثَرُهُمْ وَكُلَّ شَيْءٍ أَخَصَّيْنَاهُ فِي
إِمَامٍ مُبِينٍ ﴿١٢﴾

وَأَضْرِبْ لَهُمْ مَثَلًا أَصْحَابَ الْقَرْيَةِ إِذْ
جَاءَهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿١٣﴾

إِذْ أَرْسَلْنَا إِلَيْهِمُ اثْنَيْنِ فَكَذَّبُوهُمَا فَعَزَّزْنَا
بِثَالِثٍ فَقَالُوا إِنَّا إِلَهُكُم مُّرْسَلُونَ ﴿١٤﴾

قَالُوا مَا أَنْتُمْ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا وَمَا أَنْزَلَ
إِلَّا نَحْنُ مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا كَذِبُونَ ﴿١٥﴾

قَالُوا رَبَّنَا بَعَثَ إِلَيْنَا إِلَهُكُمْ مُرْسَلُونَ ﴿١٦﴾

وَمَا عَلَيْنَا إِلَّا الْبَلَاغُ الْمُبِينُ ﴿١٧﴾

قَالُوا إِنَّا فَطَّرْنَاكُمْ لَئِنَّ لَكُمْ لَآتٍ مِّنْ رَبِّكُمْ
لَنَرْجُمَنَّكُمْ وَلَيَمَسَّنَّكُمْ مِنَّا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٨﴾

19. *Elçilər* dedilər: “Sizin uğursuzluğunuz öz ucbatınızdandır. Məgər sizə edilən öyüd-nəsihəti *bəd əlamət sayırsınız?* Doğrusu, siz həddi aşmış bir millətsiniz”.

20. Şəhərin kənarından bir kişi qaça-qaça gəlib dedi: “Ay camaat! Elçilərin ardınca gedin!”

21. Sizdən heç bir mükafat istəməyən, özləri də doğru yolda olan şəxslərin ardınca gedin!

22. Mənə nə olub ki, məni yaradana və hüsuruna qaytarılacağımız *Allaha* ibadət etməyim?

23. Mən heç Ondan başqa məbudlar qəbul edəməmi? Əgər Mərhəmətli *Allah* mənə bir zərər yetirmək istəsə, onların şafaəti mənə heç bir fayda verməz və onlar məni xilas edə bilməzlər.

24. Bax onda mən açıq-aydın azgınlığa düşmüş olaram.

25. Həqiqətən, mən sizin Rəbbinizə iman gətirdim. Mənə qulaq asın!”

26. *Şəhərin sakinləri bu kişini öldürdükdən sonra* ona: “Cənnətə daxil ol!” – deyildi. O dedi: “Kaş xalqım biləydi ki,

27. Rəbbim məni bağışladı və məni hörmətli adamlardan etdi”.

28. Biz ondan sonra xalqının üstünə göydən heç bir qoşun göndərmədik və heç göndərən də deyildik.

قَالُوا طَائِفَةٌ مِّمَّكُمْ مَعَكُمْ أَنْ دُخِرْتُمْ بَلْ أَنْتُمْ قَوْمٌ مُّشْرِقُونَ ﴿١٩﴾

وَجَاءَ مِنْ أَقْصَا الْمَدِينَةِ رَجُلٌ يَسْعَى قَالَ يَنْفِقُونَ أَنْفُسَهُمْ أَلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٠﴾

أَتَسْتَبْغِثُونَ أَنْ تَتَّخِذُوا كُفْرَ أَجْرٍ أَوْ هُمْ مُّهْتَدُونَ ﴿٢١﴾

وَمَا لِيَ لَا أُعْبُدُ الَّذِي فَطَرَنِي وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٢٢﴾

أَتَتَّخِذُ مِنْ دُونِهِ آلِهَةً إِنْ يُرِيدَنْ الرِّحْمَنُ بِبَصِيرَةٍ لَّا تُفْنِي عَنِّي شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا وَلَا يُنْقِذُونِ ﴿٢٣﴾

إِنِّي إِذَا أُلْفِيَ صَلَائِي مُبِينٌ ﴿٢٤﴾

إِنِّي ءَامَنْتُ بِرَبِّكُمْ فَاسْمَعُونِ ﴿٢٥﴾

قِيلَ ادْخُلِ الْجَنَّةَ قَالَ يَئْتِيَتْ قَوْمِي يَعْلمُونَ ﴿٢٦﴾

بِمَا عَفَرْتُ لِي رَبِّي وَجَعَلَنِي مِنَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٧﴾

* وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَى قَوْمِهِ مِنْ بَعْدِهِ مِنْ جُنْدٍ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا كُنَّا مُّزِيلِينَ ﴿٢٨﴾

29. Onları məhv edən ancaq dəhşətli bir səs oldu. Onlar birdən sönüb getdilər.
30. Vay bu qulların halına! Onlara elə bir elçi gəlməyib ki, ona istehza etməsinlər.
31. Məgər onlar özlərindən əvvəl neçə-neçə nəsilləri məhv etdiyimizi və onların bir daha geriyə – bunların yanına qayıtmadığını görmürlərmi?
32. Hamısı bir yerdə Bizim hüzzurumuza gətiriləcəklər.
33. Ölü torpaq onlar üçün bir dəlildir. Biz onu yağışla dirildir, oradan taxıl çıxardırıq, onlar da ondan yeyirlər.
34. Biz orada xurma bağları və üzümlüklər yaratdıq, bulaqlar qaynadıb çıxartdıq ki,
35. onların meyvələrindən və öz əlləri ilə becərdiklərindən yesinlər. Bəs onlar şükür etməyəcəklərmi?
36. Yerin bitirdiklərindən, insanların özlərindən və bilmədiklərindən bütün cütləri yaradan Allah pakdır, müqəddəsdir.
37. Gecə də onlar üçün bir dəlildir. Biz gündüzü ondan ayırıb çıxaran kimi onlar zülmət içində qalırlar.
38. Günəş də özünün qaldığı yerə axıb gedir. Bu, Qüdrətli, Bilən Allahın əzəli hökmüdür.

إِنْ كَانَتْ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ خَامِدُونَ ﴿٢٩﴾

يَحْزَنُهُ عَلَى الْعِبَادِ مَا يَأْتِيهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٣٠﴾

أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِنَ الْقُرُونِ أَنَّهُمْ إِلَيْهِمْ لَا يَرْجِعُونَ ﴿٣١﴾

وَإِنْ كُلُّ لُحْمٍ لَنَا جَمِيعٌ لَّنَا مَحْضَرُونَ ﴿٣٢﴾

وَأَيُّ آيَةِ لَهُمُ الْأَرْضُ الْمَيْتَةُ أَحْيَيْنَاهَا وَأَخْرَجْنَا مِنْهَا حَبًّا فَيَسْتَعْمِلُونَهَا ﴿٣٣﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا جَنَّاتٍ مِنْ نَجِيلٍ وَأَعْنَابٍ وَفَجَّرْنَا فِيهَا مِنَ الْعُيُونِ ﴿٣٤﴾

لِيَأْكُلُوا مِنْ ثَمَرِهِ وَمَا عَمِلَتْهُ أَيْدِيهِمْ أَفَلَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٥﴾

سُبْحَنَ الَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا مِمَّا تُثَلِّثُ الْأَرْضُ وَمِنْ أَنْفُسِهِمْ وَمِمَّا لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٦﴾

وَأَيُّ آيَةِ لَهُمُ اللَّيْلُ تَسْلَخُ مِنْهُ النَّهَارُ فَإِذَا هُمْ مُظْلِمُونَ ﴿٣٧﴾

وَالشَّمْسُ تَجْرِي لِمُسْتَقَرٍّ لَهَا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ﴿٣٨﴾

39. Ay üçün də mənzillər müəyyən etmişik. Nəhayət, o tədrisən dönüb xurma ağacının qurumuş budağı kimi əyri olur.

- وَالْقَمَرَ قَدَرْتَهُ مَنَازِلَ حَتَّىٰ عَادَ كَالْعُرْجُونِ
الْقَدِيمِ ﴿٣٥﴾

40. Nə günəş aya çatır, nə də
gecə gündüzü keçə bilər.
Onların hər biri öz orbiti ilə üzüb
gedir.

- لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا
اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ
يَسْبَحُونَ ﴿١٠﴾

41. Onların nəslini yüklü gəmidə daşımağımız da onlar üçün bir dəlildir.

- وَيَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ أَنَّا جَمَعْنَا دُرِّيَّهُمْ فِي الْفَلَاحِ
الْعَشِيرُونَ ﴿٥٥﴾

42. Biz onlar üçün buna bənzər daha
neçə-neçə minik vasitələri yaratdıq.

- وَخَلَقْنَا لَهُمْ مِنْ مِثْلِهِ مَا يَرْكَبُونَ ﴿١١﴾

43. Əgər istəsək, onları suya qərq edərək.
Onda nə onların imdadına çatan olar,
nə də onlar xilas ola bilərlər.

- وَأِنْ نَشَاءُ نُغَيِّرْهُمْ فَلَا يَصِيرُ لَهُمْ وَلَا لَهُمْ
سُقُودٌ ﴿٥٦﴾

44. Yalnız Bizim onlara rəhm etməyimiz
və onlara, müəyyən edilmiş
vaxtadək, gün-güzəran nəsib
etməyimiz istisnadır.

- الْأَرْحَمَ مِنَّا وَمَتَّعَا إِلَىٰ حُبٍ ﴿١٦﴾

45. Onlara: “Önünüzdə olandan və arxanızca gələndən (dünyada və axirətdə olan) əzabdan qorxun ki, bəlkə sizə rəhm oluna!” – deyildikdə üz çevirirlər.

- وَلَا تَقِيلُ لَهُمْ الْقَوْلَ إِنَّهُمْ أَدْبَارُكُمْ وَأَمَّا رَبٌّ مَا خَلَقَكُمْ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿٥٥﴾

46. Onlara öz Rəbbinin ayələrindən
elə bir ayə gəlmir ki, ondan üz
döndərməsinlər.

- وَمَا أَتَيْنَهُمْ مِنْ آيَاتِنَا إِلَّا
كَأَنَّهُمْ مُّفْرِغُونَ ۝

47. Onlara: "Allahın sizə verdiyi nuzidən sərf edin!" – deyildikdə, kafirlər möminlərə deyirlər: "Allahın istədiyi təqdirdə vedirdəcəyi kimsəni bizmi

- وَإِذْ أَوَّلَ لَهُمْ أَنْفُسُهُمْ أَمْسَرَهُ فَكَرَّ اللَّهُ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْطِعُوا أَنْطِعُوا مَنْ أَوْ يَشَاءُ اللَّهُ أَنْطِعُوا إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِى ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٧﴾

yedirdəcəyik? Siz ancaq açıq-aydın azğınlıq içindəsiniz”.

48. Onlar: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?” – deyə soruşurlar.

49. Onlar sadəcə olaraq, bir-birləri ilə höcətləşərkən özlərini yaxalayacaq bir tükürpədicə səsi gözləyirlər.

50. Onlar nə bir vəsiyyət etməyə qadir olacaq, nə də ailələrinin yanına qayıda biləcəklər.

51. Sur ikinci dəfə üfürülən kimi onlar dərhal qəbirlərdən çıxıb Rəbbinə tərəf axışacaqlar.

52. Onlar deyəcəklər: “Vay halımıza! Bizi yatdıığımız yerdən kim qaldırdı? Bu, Mərhəmətli Allahın vəd etdiyi qiyamətdir. Elçilər doğru deyirlərmiş”.

53. Bircə dəhşətli səs qopan kimi onların hamısı hüzurumuza gətiriləcəklər.

54. Bu gün heç kəsə heç bir haqsızlıq edilməyəcəkdir. Sizə ancaq etdiyiniz əməllərin əvəzi veriləcəkdir.

55. Həqiqətən də Cənnət əhli həmin gün keyflə məşğul olacaqlar.

56. Onlar zövcələri ilə birlikdə kölgəliklərdə taxtlara söykənəcəklər.

57. Orada onlar üçün meyvələr və istədikləri hər şey vardır.

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٤٨﴾

مَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً تَأْخُذُهُمْ
وَهُمْ يَخِصِّمُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَا يَسْتَطِيعُونَ تَوْصِيَةً وَلَا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٥٠﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ
رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ ﴿٥١﴾

قَالُوا إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدِيعًا قَدِ افْتَرَيْنَا مَا
وَعَدَ الرَّحْمَنُ وَصَدَقَ الْمُرْسَلُونَ ﴿٥٢﴾

إِنْ كُنَّا نَدِيعًا وَإِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً فَإِذَا هُمْ
جَمِيعٌ لَدَيْنَا مُخْضَرُونَ ﴿٥٣﴾

فَالْيَوْمَ لَا نُظَلِّمُ نَفْسٍ شَيْئًا وَلَا نُجْزَوْنَ
إِلَّا مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٤﴾

إِنَّ أَصْحَابَ الْجَنَّةِ الْيَوْمَ فِي شُغْلٍ فَاكِهُونَ ﴿٥٥﴾

هُمْ وَأَزْوَاجُهُمْ فِي ظِلِّ عَلَى الْأَرْشَادِ
مُتَّكِئُونَ ﴿٥٦﴾

لَهُمْ فِيهَا قُلُوبُهُمْ وَلَهُمْ فِيهَا دَعْوَانُ ﴿٥٧﴾

58. Üstəlik Rəhmli Rəbb onlara:
“Salam” deyəcək.

سَلَامٌ قَوْلًا مِنْ رَبِّ رَحِيمٍ ﴿٥٨﴾

59. “Bu gün möminlərdən ayrılın, ey
günahkarlar!

وَأَمْسِرُوا الْيَوْمَ إِنَّهَا الْيَوْمُ مُجِرٌ ﴿٥٩﴾

60. Ey Adəm övladları! Məgər Mən
sizə buyurmadımı ki, şeytana
ibadət etməyin, o sizin açıq-aydın
düşməninizdir,

۞ أَلَمْ أَعْهَدْ إِلَيْكُمْ بَيْنِي ۖ أَمْ أَنْ لَا
تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ
مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

61. Mənə ibadət edin? Doğru yol budur!

وَأَنِ اعْبُدُونِي هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾

62. Artıq şeytan içərinizdən bir çoxlarını
yoldan çıxartmışdır. Məgər dərk
etmədiniz?

وَلَقَدْ أَخْلَلْنَا مِنْكُمْ جِبَلًا كَثِيرًا أَفَلَمْ
تَكُونُوا تَعْقِلُونَ ﴿٦٢﴾

63. Bu sizə vəd edilmiş Cəhənnəmdir.

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي كُنْتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٦٣﴾

64. Kafir olduğunuza görə bu gün orada
yanın!”

أَصْلَوْهَا الْيَوْمَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٦٤﴾

65. Bu gün onların ağızlarına möhür
vurarıq. Qazandıqları günahlar
barəsində onların əlləri Bizimlə
danışar, ayaqları da şəhadət verir.

الْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَى أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ
وَنَنْشَأُ أَرْجُلَهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٦٥﴾

66. Əgər istəsəydik, onların gözlərini
kor edərdik və onda onlar düz yolla
getməyə çalışardılar. Amma necə
görə bilərdilər?

وَلَوْ نَشَاءُ لَطَمَسْنَا عَلَى أَعْيُنِهِمْ فَاسْتَبَقُوا
الصِّرَاطَ فَأَنَّى يُبْصِرُونَ ﴿٦٦﴾

67. Əgər istəsəydik, onları yerlərindəcə
elə eybəcər hala salardıq ki, nə irəli
gedə, nə də geri qayıda bilərdilər.

وَلَوْ نَشَاءُ لَمَسَخْنَاهُمْ عَلَى مَكَانَتِهِمْ
فَمَا اسْتَطَاعُوا مُضِيًّا وَلَا يَرْجِعُونَ ﴿٦٧﴾

68. Kimə uzun ömür veririksə, onu
xilqətə tərsinə çeviririk. Məgər başa
düşmürlər?

وَمَنْ نَعْمِرْهُ نَتَحِسُّهُ فِي الْخَلْقِ أَفَلَا
يَعْقِلُونَ ﴿٦٨﴾

69. Biz Muhəmmədə şer öyrətmədik, bu ona heç yaraşmaz da. Bu ancaq öyüd-nəsihət və aydın Qurandır ki,
70. diri olanları qorxutsun və kafirlər barəsindəki söz gerçəkləşsin.
71. Məgər onlar görmürlər ki, Biz onlardan ötrü sahib olduqları mal-qaranı Öz əllərimizlə yaratmışıq?
72. Yaratdıqlarımızı öz istifadələrinə verdik ki, bəzilərindən minik kimi yararlansınlar və bəzilərini də yesinlər.
73. Bunlarda onlar üçün başqa mənfəətlər və içiləcək süd də vardır. Yəni də şükür etməyəcəklərmi?
74. Bir çarə tapmaları üçün müşriklər Allahdan başqa məbudlar qəbul etdilər.
75. Amma məbudlar onlara heç bir kömək edə bilməzlər. Hərçənd ki, onlar bunlar üçün hazır durmuş əsgərlərdir.
76. Onların sözü səni kədərləndirməsin. Şübhəsiz ki, Biz onların nəyi gizli saxladıklarını və nəyi aşkar etdiklərini bilirik.
77. Məgər insan onu nütfədən yaratdığımızı görmür? Budur, o indi açıq-aşkar mübahisə edir.
78. O Bizə bir məsəl çəkdi, lakin yaradılışını unutdu. O dedi: “Çürümüş sümükləri kim dirildə bilər?”

وَمَا عَلَّمْنَاهُ الْكِتَابَ وَمَا يُبَيِّنُ لَهُ إِنْ هُوَ إِلَّا
ذِكْرٌ وَفُتْرَانٌ مُّبِينٌ ﴿٦٩﴾

لِيُنْذِرَ مَنِ كَانَ حَيًّا وَيُحْيِيَ الْقَوْلَ عَلَى
الْكَافِرِينَ ﴿٧٠﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّا خَلَقْنَا لَهُمْ مِمَّا عَمِلَتْ أَيْدِينَا
أَنْعَامًا فَهُمْ لَهَا مَالِكُونَ ﴿٧١﴾

وَذَلَّلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهَا رَكُوبُهُمْ وَمِنْهَا
يَأْكُلُونَ ﴿٧٢﴾

وَلَهُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَمَشَارِبٌ أَفَلَا
يَشْكُرُونَ ﴿٧٣﴾

وَاتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً لَعَلَّهُمْ
يُنْصَرُونَ ﴿٧٤﴾

لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَهُمْ وَهُمْ لَهُمْ جُنْدٌ
مُحْضَرُونَ ﴿٧٥﴾

فَلَا يَخْرُجُكَ قَوْلُهُمْ إِنَّا نَعْلَمُ مَا يُسْرُونَ وَمَا
يُعْلَمُونَ ﴿٧٦﴾

أَوَلَمْ يَرَ الْإِنْسَانُ أَنَّا خَلَقْنَاهُ مِنْ نُطْفَةٍ
فَإِذَا هُوَ خَصِيمٌ مُبِينٌ ﴿٧٧﴾

وَضَرَبَ لَنَا مَثَلًا وَنَسِيَ خَلْقَهُ قَالَ مَنْ
يُحْيِي الْعِظَامَ وَهِيَ رَمِيمٌ ﴿٧٨﴾

79. De: “Onları ilk dəfə yaradan Özü onları dirildəcəkdir. O, hər bir məxluquna yaxşı bələddir.
80. O sizin üçün yaşıl ağacdən od əmələ gətirdi. Budur, siz indi ondan od yandırırırsınız”.
81. Göyləri və yeri yaradan onların eynisini yenidən xəlq etmək qüdrətinə malik olmazmı?! Şübhəsiz ki, O, Yaradandır, Biləndir.
82. Bir şeyi yaratmaq istədikdə ona təkcə: “Ol!” deyər, o da olar.
83. Əlində hər şeyin hökmü Olan Allah pak və müqəddəsdir. Siz ancaq Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız.

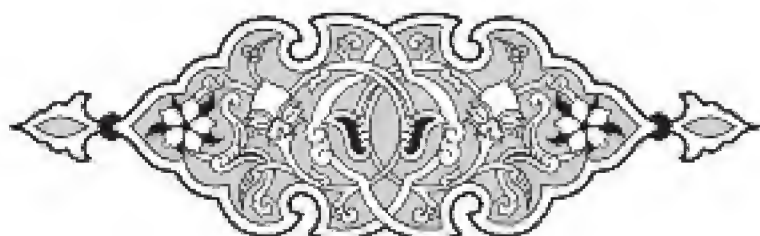
قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَهُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ ﴿٧٩﴾

الَّذِي جَعَلَ لَكُم مِّنَ الشَّجَرِ الْأَخْضَرِ نَارًا فَإِذَا أَنتُم مِّنْهُ تُوقِدُونَ ﴿٨٠﴾

أَوَلَيْسَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِقَادِرٍ عَلَىٰ أَن يَخْلُقَ مِثْلَهُمْ بَلَىٰ وَهُوَ الْخَلَّاقُ الْعَلِيمُ ﴿٨١﴾

إِنَّمَا أَمْرُهُ إِذَا أَرَادَ شَيْئًا أَن يَقُولَ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٨٢﴾

فَسُبْحَانَ الَّذِي يَدْعُوهُ مَلَكُوتٌ كُلِّ شَيْءٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٨٣﴾

əS-Saffat
(«Səf-səf duranlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun göylərdə və yerdə səf-səf duranlara,
2. imansızları qətiyyətlə qovanlara
3. və *Zikri* oxuyanlara!
4. Həqiqətən, sizin məbudunuz Təkdir!
5. O, həm göylərin, yerin və onların arasındakıların Rəbbi, həm də məşriqlərin Rəbbidir.
6. Biz dünya səmasını parlaq ulduzlarla bəzədik
7. və *onu* hər bir asi şeytandan mühafizə etdik.
8. Onlar artıq ali topluma – *mələklərin söhbətlərinə* qulaq asa bilməzlər və hər tərəfdən üstlərinə *yandırır yaxan alovlar* yağdırlar
9. və *oradan* qovularlar. Onları uzun sürəcək bir əzab gözləyir.
10. Lakin *şeytanlardan* hər kim *o söhbətlərdən bir söz* qapıb qaçarsa, onu yandırır-yaxan parlaq bir alov təqib edər.
11. *Kafirlərdən* soruş ki, onları yaratmaq çətindir, yoxsa Bizim *başqa* yaratdıqlarımızı? Biz ki onları yapışqan kimi palçıqdan yaratdıq.

سُورَةُ الصّٰفّٰتِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

- وَالصّٰفّٰتِ صَفّٰتٍ ۝۱
 فَالزّٰجِرِ زَجْرًا ۝۲
 فَالتّٰیِّتِ ذِكْرًا ۝۳
 اِنَّ اِلٰهَكُمْ لَوَاحِدٌ ۝۴
 رَبُّ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَرَبُّ الْمَشْرِقِ ۝۵
 اِنَّا زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِرَبِّعَةِ الْكُوْكَبِ ۝۶
 وَحِفْظًا مِنْ كُلِّ شَيْطٰنٍ مَّارِدٍ ۝۷
 لَا يَسْمَعُونَ اِلَى الْمَلٰٓئِكِ الْاَتْحٰلِ وَيَقْدِفُونَ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ ۝۸
 دُخُوْرًا وَّلَهْمُ عَذَابٌ وَّاصِبٌ ۝۹
 اِلَّا مَنْ خَطِفَ الْخَطْفَةَ فَاتَّبَعْنٰهُ رِسْمًا ۝۱۰
 فَاَقْبَسَ ۝۱۱
 فَاسْتَفْتِهِمْ اَمْ اَرَأَيْتُمْ اَخْلَقْنَا اِلٰهًا اِنَّا خَلَقْنٰهُمْ مِنْ طِیْنٍ لَّازِبٍ ۝۱۲

12. Sən onlara təəccüb edirsən, onlar isə səni ələ salırlar.

بَلْ عَجِبْتَ وَيَسْخَرُونَ ﴿١٢﴾

13. Onlara xatırlatdıqda düşünüb ibrət alırlar.

وَإِذَا ذُكِّرُوا لَا يَذْكُرُونَ ﴿١٣﴾

14. Bir möcüzə gördükdə isə ona istehza edir

وَإِذَا آتَوْنَاهُ آيَةً يَسْتَسْخَرُونَ ﴿١٤﴾

15. və deyirlər: “Bu ancaq açıq-aydın bir sehrdir.

وَقَالُوا إِن هَذَا إِلَّا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿١٥﴾

16. Məgər biz öldükdən, sür-sümük olub torpağa çevrildikdən sonra dirildiləcəyikmi?

أَوَدَأْمُنَّا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أَوْ نَالَمُبْعُوثُونَ ﴿١٦﴾

17. Ya da atalarımızı *dirildiləcəklər*?”

أَوَلَوْ أَنَّا أَوْنَا آلَآؤُنَا ﴿١٧﴾

18. De: “Bəli, özü də, zəlil günə qalmış olduğunuz halda *dirildiləcəksiniz*”.

قُلْ نَعَمْ وَأَنْتُمْ دَاخِرُونَ ﴿١٨﴾

19. Bu, təkcə dəhşətli bir səs olacaq və onlar qəfildən *dirilib* görməyə başlayacaqlar.

فَإِنَّمَا هِيَ زَجْرَةٌ وَاحِدَةٌ فَإِذَا هُمْ يَنْظُرُونَ ﴿١٩﴾

20. *Günahkarlar* deyəcəklər: “Vay halımıza! Bu ki, Haqq-hesab günüdür!”

وَقَالُوا إِنَّا بَيْنَ يَدَيْ هَذَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿٢٠﴾

21. *Onlara deyiləcək*: “Bu, yalan saydığınız fərqləndirmə günüdür!”

هَذَا يَوْمُ الْقَضَائِ الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٢١﴾

22. *Mələklərə belə əmr olunacaq*: “Toplayın bir yerə zalımları, onların yoldaşlarını və ibadət etdiklərini –

* أَخْشَرُوا الَّذِينَ ظَلَمُوا وَأَزْوَاجَهُمْ وَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ ﴿٢٢﴾

23. Allahdan başqa. Onları Cəhənnəm yoluna yönəldin.

مِنْ دُونِ اللَّهِ فَاهْدُوهُمْ إِلَى صِرَاطِ الْجَحِيمِ ﴿٢٣﴾

24. Onları dayandırın, çünki onlar sorğu-sual olunacaqlar”.

وَقَعُوهُمْ فِيهَا مُشْتَرُونَ ﴿٢٤﴾

25. *Günahkarlara deyiləcək*: “Sizə nə olub ki, bir-birinizə kömək etmirsiniz?”
 مَا لَكُمْ لَا تَنْصَرُونَ ﴿٥٥﴾
26. Bəli, onlar bu gün baş əyəcəklər!
 بَلْ هُمْ آيَوْمَ مُنْهَكُونَ ﴿٥٦﴾
27. Onlar bir-birinə üz tutub soruşacaqlar.
 وَأَتَيْنَا بِعَصْفُورٍ عَلَىٰ بَعْضٍ يَدَسَاءُ لَوْ ﴿٥٧﴾
28. *Tabə olanlar* deyəcəklər: “Siz bizim yanımıza sağ tərəfdən gəldiniz”.
 قَالُوا إِنَّا كُنْهَمْ فَأَتُونَا عَنِ الْيَمِينِ ﴿٥٨﴾
29. *Başçılar* deyəcəklər: “Xeyr! Siz inanan adamlar deyildiniz.
 قَالُوا بَلْ لَمْ تَكُونُوا مُؤْمِنِينَ ﴿٥٩﴾
30. Bizim sizin üzərinizdə heç bir hökmranlığımız da yox idi. Xeyr, siz özünüz həddi aşmış adamlar idiniz.
 وَمَا كَانَتْ لَنَا عَلَيْكُمْ مِنْ سُلْطَانٍ بَلْ كُنْهَمْ قَوْمًا ظَالِمِينَ ﴿٦٠﴾
31. Rəbbimizin Sözü bizim baramızda həqiqətə çevrildi. Biz *əzabı* hökmən dadacağıq.
 فَحَقَّ عَلَيْنَا قَوْلُ رَبِّنَا إِنَّا لَذَائِقُونَ ﴿٦١﴾
32. Biz sizi azdırdıq. Çünki biz özümüz də azmış adamlar idik”.
 فَأَعْوَجْنَاكُمْ إِنَّا كَاغُورُونَ ﴿٦٢﴾
33. Şübhəsiz ki, həmin gün onlar əzaba şərik olacaqlar.
 فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٦٣﴾
34. Həqiqətən, Biz günahkarlarla belə rəftar edəcəyik.
 إِنَّا كَذَلِكَ نَفْعَلُ بِالْمُجْرِمِينَ ﴿٦٤﴾
35. Çünki onlara: “Allahdan başqa *ibadətə layiq olan məbud* yoxdur!” – deyildikdə *təkəbbür* göstərir
 إِنْهَزْكُمْ نُؤَا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ ﴿٦٥﴾
36. və deyirdilər: “Məgər bir məcnun *şairə* görə məbudlarımızı tərk edəcəyik?”
 وَيَقُولُونَ إِنَّمَا نَتَارِكُ آدَاءَ إِلَهِنَا السَّاعِرِ مُجْنُونُونَ ﴿٦٦﴾
37. Xeyr! O, haqqı gətirdi və *əvvəlki* peyğəmbərləri təsdiqlədi.
 بَلْ جَاءَ بِالْحَقِّ وَصَدَقَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٦٧﴾

38. Siz mütləq ağırılı-acılı əzabı
dadacaqsınız.
39. Siz ancaq etdiyiniz əməllərin
cəzasını alacaqsınız.
40. Lakin Allahın seçilmiş *ixlaslı* qulları
müstəsna dırlar.
41. Məhz onlar üçün müəyyən bir ruzi
vardır –
42. *Cənnət* meyvələri. Onlara ehtiram
göstəriləcəkdir –
43. Nəim bağlarında.
44. Onlar taxtlar üstündə bir-biri ilə
üzbəüz *oturacaqlar*.
45. Onlar üçün çeşmə şərabı ilə dolu
piyalələr dolandırılacaqdır.
46. Özü də ağappaq, içənlərə ləzzət
verən *bir şərab*.
47. O *şərab* nə baş ağrısı verər, nə də
ondan məst olarlar.
48. Onların yanında baxışları *öz ərlərinə*
dikilmiş iri qaragözlü hurilər
olacaqdır.
49. Özü də qorunub saxlanılmış yumurta
kimi *hurilər*.
50. Onlar bir-birilərinə tərəf dönüb
soruşacaqlar.
51. Onlardan biri deyəcək: “Mənim bir
yoldaşım var idi.

إِنَّكُمْ لَذَائِقُوا الْعَذَابِ الْأَلِيمِ ﴿٣٨﴾

وَمَا تُحْزَوْنَ إِلَّا مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٩﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٤٠﴾

أُولَئِكَ لَهُمْ رِزْقٌ مَعْلُومٌ ﴿٤١﴾

فَوَكَدُوا مُكْرَمُونَ ﴿٤٢﴾

فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ﴿٤٣﴾

عَلَى سُرُرٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٤٤﴾

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿٤٥﴾

بَيْضَاءَ لَذَّةٍ لِلشَّارِبِينَ ﴿٤٦﴾

لَا فِيهَا عَمَلٌ وَلَا هُمْ عَنْهَا يُنْفَرُونَ ﴿٤٧﴾

وَعِنْدَهُمْ قَاصِرَاتُ الطَّرْفِ عِينٌ ﴿٤٨﴾

كَأَنَّهُنَّ بَيْضٌ مَكُونٌ ﴿٤٩﴾

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٥٠﴾

قَالَ قَائِلٌ مِنْهُمْ إِنِّي كَانَ لِي قَرِينٌ ﴿٥١﴾

52. O deyirdi: "Sən də inananlardansan?"

يَقُولُ أَهَ تَك لِمَنِ الْمَصْدُوقِينَ ﴿٥٢﴾

53. Məgər biz öldükdən, torpağa çevrilib sür-sümük olduqdan sonra haqq-hesaba çəkilib cəzalandırılacağıq?"

أَيَدَا مِثْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا أَهَ تَك لِمَدِينُونَ ﴿٥٣﴾

54. O sözünə davam edib deyəcək: "Siz onun harada olduğunu görmək istəyirsinizmi?"

قَالَ هَلْ أُنَبِّئُكُمْ مَقِيلُونَ ﴿٥٤﴾

55. O boylanıb yoldaşını Cəhənnəmin ortasında görəcək

فَأُطْلِعَ قَوْمَهُ فِي سَوَاءِ الْجَحِيمِ ﴿٥٥﴾

56. və deyəcəkdir: "Allaha and olsun ki, sən mənə də məhv edəcəkdin.

قَالَ تَاللَّهِ إِنْ كِدْتُ لَأُزِيدَنَّ ﴿٥٦﴾

57. Əgər Rəbbimin lütfü olmasaydı, mən də Cəhənnamə gətirilənlərdən olardım.

وَلَوْلَا رَحْمَةُ رَبِّي لَكُنْتُ مِنَ الْمُحْضَرِينَ ﴿٥٧﴾

58. Doğrudanmı biz bir daha ölməyəcəyik—

أَفَنُحْشِ بِمَعِينٍ ﴿٥٨﴾

59. ilk ölümümüzdən başqa? Doğrudanmı biz heç vaxt əzaba düşər olmayacağıq?"

إِلَّا مَوْتَنَا الْأُولَى وَمَا نَحْنُ بِمُعَذَّبِينَ ﴿٥٩﴾

60. Həqiqətən, bu, böyük uğurdur.

إِنَّ هَذَا هُوَ الْقَوْلُ الْعَظِيمُ ﴿٦٠﴾

61. Qoy çalışanlar bunun üçün çalışsınlar!

لِيَعْمَلْ هَذَا فَيَلْعَمَلِ الْعَامِلُونَ ﴿٦١﴾

62. Ziyafət üçün bu yaxşıdır, yoxsa zəqqum ağacı?

أَذَلِكَ خَيْرٌ مُلَّا أَمْ شَجَرَةُ الزَّقْقُمِ ﴿٦٢﴾

63. Biz onu zahımlar üçün bir sınaq etdik.

إِنَّا جَعَلْنَاهَا فِتْنَةً لِلظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

64. O, Cəhənnəmin lap dibindən bitib çıxan bir ağacdır.

إِنَّهَا شَجَرَةٌ تَخْرُجُ فِي أَصْلِ الْجَحِيمِ ﴿٦٤﴾

65. Onun meyvəsi şeytanların başları kimidir.
66. *Günahkarlar* ondan yeyib qarnlarını dolduracaqlar.
67. Sonra da üstündən onları qaynar su ilə qatışdırılmış bir içki gözləyir.
68. Sonra onlar mütləq Cəhənnəmə qaytarılacaqlar.
69. Həqiqətən, onlar ata-babalarını azmış gördülər,
70. özləri də tez-tələsik onların izini tutub getdilər.
71. Həqiqətən, onlardan öncə əvvəlki nəsillərin çoxu zəlalətə düşmüşdü.
72. Artıq Biz onlara xəbərdar edən *peyğəmbərlər* göndərmişdik.
73. Bax gör xəbərdar edilənlərin aqibəti necə oldu.
74. Yalnız Allahın seçilmiş *səmimi* qullarından başqa.
75. Nuh Bizə yalvarıb yaxardı. Biz *çağırışa* necə də gözəl cavab verənək!
76. Biz onu və ailəsini böyük sıxıntıdan qurtardıq.
77. Təkcə onun nəslini qoruyub saxladıq.
78. Sonra gələnlər arasında onun üçün *gözəl xatirə* qoyduq;

طَلَعَهَا كَأَنَّهَا رُءُوسُ الشَّيَاطِينِ ﴿٦٥﴾

فَيَأْتِيهِمْ لَآكُلُونَهَا فَمِنْ أُولَئِكَ ذُرِّيَةُ الضَّالِّينَ ﴿٦٦﴾

ثُمَّ إِنَّ لَهُمْ عَلَيْهِمُ الشُّوْبَا مِنْ حَمِيمٍ ﴿٦٧﴾

ثُمَّ إِنَّهُمْ مَرْجِعُهُمْ إِلَى الْعَذَابِ ﴿٦٨﴾

إِنَّهُمْ أَلْفَوْا آيَاتَهُمْ مَرَّصَاتٍ ﴿٦٩﴾

فَهُمْ عَلَىٰ ذُرِّيَّتِهِمْ مُّتَمَرِّغُونَ ﴿٧٠﴾

وَلَقَدْ خَلَقْنَا لَهُمْ أَكْثَرَ الْأُولِينَ ﴿٧١﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا فِيهِمْ مُّنْذِرِينَ ﴿٧٢﴾

فَانْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُنْذَرِينَ ﴿٧٣﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿٧٤﴾

وَلَقَدْ نَادَيْنَا نُوْحًا فَلْيَنصِرْ الْمُجِيبُونَ ﴿٧٥﴾

وَنَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿٧٦﴾

وَجَعَلْنَا ذُرِّيَّتَهُ مِنْهُمُ الْبَاقِينَ ﴿٧٧﴾

وَوَكَّلْنَا عَلَيْهِمُ الْآخِرِينَ ﴿٧٨﴾

79. Aləmlər içərisində Nuha salam olsun!

سَلَّمَ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾

80. Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq.

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٨٠﴾

81. Həqiqətən, o Bizim mömin qullarımızdandır.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿٨١﴾

82. Sonra o birilərini suya qərq etdik.

ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ ﴿٨٢﴾

83. Həqiqətən, İbrahim onun ardıcılardan idi.

وَإِنَّ مِنْ شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ ﴿٨٣﴾

84. Bir zaman o, öz Rəbbinin yanına pak bir qəlblə gəldi.

إِذْ جَاءَ رَبَّهُ بِقَلْبٍ سَلِيمٍ ﴿٨٤﴾

85. Onda o, öz atasına və qövmünə dedi: "Siz nəyə sitayiş edirsiniz?"

إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَاذَا تَعْبُدُونَ ﴿٨٥﴾

86. Allahı qoyub uydurma məbudlarımı diləyirsiniz?

أَتَقُولُ لِلَّهِ دُونِ اللَّهِ تُشْرِكُونَ ﴿٨٦﴾

87. Aləmlərin Rəbbi barəsində nə düşünürsünüz?"

فَمَا ظَنُّكُمْ بِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

88. O, ulduzlara bir nəzər salaraq

فَنَظَرَ نَظْرَةً فِي النُّجُومِ ﴿٨٨﴾

89. "Mən xəstəyəm!" – dedi.

فَقَالَ إِنِّي سَقِيمٌ ﴿٨٩﴾

90. Onlar ondan üz çevirib çıxıb getdilər.

فَوَلَّوْا عَنْهُ مُدْبِرِينَ ﴿٩٠﴾

91. O, xəlvətcə onların məbudlarının yanına gəlib *istehza ilə* dedi: "Siz *bu təamları* yemirsiniz?"

فَرَاغَ إِلَى إِلَهِهِمْ فَقَالَ آلَا تَأْكُلُونَ ﴿٩١﴾

92. Sizə nə olub ki, danışmırsınız?"

مَا لَكُمْ لَا تَنْطِقُونَ ﴿٩٢﴾

93. Sonra onlara yaxınlaşıb sağ əli ilə bir zərbə endirdi.

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ صَرْبًا يَأْتِينَ ﴿٩٣﴾

94. *Bütperəstlər* tələsik onun yanına gəldilər.

فَأَقْبَلَ الْيَوْبَرِفُونَ ﴿٩٤﴾

95. O dedi: “Siz yonub
düzəltməklərinizəmi sitayiş edirsiniz?”

قَالَ اتَّعْبُدُونَ مَا تَنْجُسُونَ ﴿٩٥﴾

96. Axı sizi də, sizin düzəltməklərinizi də
Allah yaratmışdır”.

وَاللَّهُ خَلَقَكُمْ وَمَا تَعْمَلُونَ ﴿٩٦﴾

97. Onlar dedilər: “Bundan ötrü bir bina
tikin və onu orada odlayın!”

قَالُوا اتَّبُوا اللَّهَ بَنِيكُمْ أَفَالْقَوْمِ فِي الْفَجْرِ ﴿٩٧﴾

98. Onlar İbrahimə hiylə qurmaq
istədilər, Biz də onları rüsvay etdik.

فَارَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ ﴿٩٨﴾

99. O dedi: “Mən Rəbbimə doğru
gedirəm. O məni doğru yola
yönəldəcəkdir”.

وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ ﴿٩٩﴾

100. O dedi: “Ey Rəbbim! Mənə
əməlisalehlərdən olan *övlad* bəxş
et!”

رَبِّ هَبْ لِي مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿١٠٠﴾

101. Biz də onu həlim xasiyyətli bir
oğlan uşağı ilə müjdələdik.

فَبَشَّرْنَاهُ بِغُلَامٍ حَلِيمٍ ﴿١٠١﴾

102. O, böyüyüb *atası ilə* bərabər
çalışmaq həddinə çatdıqda *İbrahim*
dedi: “Oğlum! Yuxuda gördüm
ki, səni qurban kəsirəm. Bax gör
nə düşünürsən!” O dedi: “Atacan!
Sənə buyurulanı yerinə yetir.
Allah qoysa mənim səbirlilərdən
olduğumu görəcəksən”.

فَلَمَّا بَلَغَ مَعَهُ السَّعْيَ قَالَ يَبْنَؤُنِي إِلَىٰ أَرَىٰ فِي
الْمَنَامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ مَاذَا تَأْمُرُ قَالَ
يَا أَبَتِ افْعَلْ مَا تُؤْمُرُ سَتَجِدُنِي إِن
شَاءَ اللَّهُ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿١٠٢﴾

103. Hər ikisi *Allahın əmrinə* tabe
olduqları və *İbrahim* onu üzüstə
yerə yıxdığı zaman

فَلَمَّا أَسْلَمَا وَتَلَّهُ لِلْجَبِينِ ﴿١٠٣﴾

104. Biz onu çağıraraq dedik: “Ey İbrahim!

وَوَدَّيْنَاهُ أَن يَنْتَاهِرَهُمَا ﴿١٠٤﴾

105. Artıq sən yuxunu təsdiq etdin!”
Biz yaxşı iş görənləri belə
mükafatlandırırıq.

فَلَمَّا صَدَقَتْ الرُّؤْيَا إِنَّا كُنَّا لَكَ جُنْدٍ
الْمُحْسِنِينَ ﴿١٠٥﴾

106. Həqiqətən də bu, açıq-aydın bir imtahandır.

إِنَّ هَذَا لَهُوَ الْبَلَاءُ الْمُبِينُ ﴿١٠٦﴾

107. Biz onun əvəzinə böyük bir qurbanlığı fidyə verdik.

وَقَدَرْنَا لَهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ ﴿١٠٧﴾

108. Sonradan gələnlər arasında ona *gözəl xatirə* qoyduq.

وَرَكْنَا عَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٠٨﴾

109. İbrahimə salam olsun!

سَلَامٌ عَلَى إِبْرَاهِيمَ ﴿١٠٩﴾

110. Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq.

كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١١٠﴾

111. Həqiqətən, o, Bizim mömin qullarımızdandır.

إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١١١﴾

112. Ona əməlisalehlərdən olacaq bir peyğəmbər – İshaq ilə müjdə verdik.

وَبَشَّرْنَاهُ بِإِسْحَاقَ نَبِيًّا مِّنَ الصَّالِحِينَ ﴿١١٢﴾

113. Biz ona və İshaqa bərəkət verdik. Hər ikisinin nəslində yaxşı iş görənləri də var, açıq-aydın özünə zülm edənləri də.

وَنَزَكْنَا عَلَيْهِ وَعَلَىٰ إِسْحَاقَ وَمِن ذُرِّيَّتِهِمَا مُحْسِنٌ وَظَالِمٌ لِّنَفْسِهِ مُبِينٌ ﴿١١٣﴾

114. Biz Musa ilə Haruna da nemət bəxş etdik.

وَلَقَدْ مَنَنَّا عَلَىٰ مُوسَىٰ وَهَارُونَ ﴿١١٤﴾

115. Onların hər ikisini və tayfalarını böyük sıxıntıdan qurtardıq.

وَنَجَّيْنَاهُمَا وَقَوْمَهُمَا مِنَ الْكَرْبِ الْعَظِيمِ ﴿١١٥﴾

116. Onlara kömək göstərdik və *onlar* qalib gəldilər.

وَنَصَرْنَاهُمْ فَاكْتُلُواهُمْ الْغَالِبِينَ ﴿١١٦﴾

117. Hər ikisinə aydın bir Kitab verdik.

وَعَزَّيْنَاهُمَا بِكِتَابِ الْمُسْتَقِيمِ ﴿١١٧﴾

118. Hər ikisini də doğru yola yönəltdik.

وَهَدَيْنَاهُمَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ﴿١١٨﴾

119. Sonradan gələnlər arasında hər ikisinə *gözəl xatirə* qoyduq.

وَرَكْنَا عَلَيْهِمَا فِي الْآخِرِينَ ﴿١١٩﴾

120. Musaya və Haruna salam olsun!
121. Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri belə mükafatlandırırıq.
122. Həqiqətən, onların ikisi də Bizim mömin qullarımızdandır.
123. Şübhəsiz ki, İlyas da elçilərdəndir.
124. Bir zaman o öz qövmünə demişdi:
"Məgər qorxmursunuz?
125. Siz yaradanların ən yaxşısını qoyub
niyə Belə yalvarırsınız –
126. həm sizin Rəbbiniz, həm də
əcdadlarınızın Rəbbi olan Allahı
tərk edirsiniz?"
127. Onlar onu yalançı saydılar. Ona
gərə də hamısı *Cəhənnəm*
gətiriləcəkdir.
128. Yalnız Allahın seçilmiş *səmimi*
qullarından başqa.
129. Sonradan gələnlər arasında ona
gözal xatirə qoyduq.
130. İlyasınə salam olsun!
131. Həqiqətən, Biz yaxşı iş görənləri
belə mükafatlandırırıq.
132. Həqiqətən, o Bizim mömin
qullarımızdandır.
133. Şübhəsiz ki, Lut da elçilərdəndir.
134. Bir zaman Biz onu və bütün ailəsini
xilas etdik.

سَلَّمَ عَلَى مُوسَى وَهَارُونَ ﴿١٢٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٢١﴾

إِنَّهُمَا مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٢٢﴾

وَإِنَّ إِلْيَاسَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٢٣﴾

إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ أَلَأَتَقُونَ ﴿١٢٤﴾

أَنِّي عَبْدُ اللَّهِ قَدَرْتُ أَنَا أَحْسَنَ الْخَالِقِينَ ﴿١٢٥﴾

اللَّهُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٢٦﴾

فَكَذَّبُوهُ فَأَنَّهُمْ مُخْضَرُونَ ﴿١٢٧﴾

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٢٨﴾

وَرَزَّكَاعَلَيْهِ فِي الْآخِرِينَ ﴿١٢٩﴾

سَلَّمَ عَلَى إِبْلِيسَ ﴿١٣٠﴾

إِنَّا كَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣١﴾

إِنَّهُمْ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣٢﴾

وَإِنَّ لُوطَ لَمِنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٣﴾

إِذْ نَجَّيْنَاهُ وَأَهْلَهُ أَجْمَعِينَ ﴿١٣٤﴾

135. Yalnız geridə qalanların içində olan yaşlı bir qadından başqa.
136. Sonra da o birilərini yerli-dibli yox etdik.
137. Siz həm səhər çağı onların yanından keçirsiniz,
138. həm də axşam çağı. Məgər anlamırsınız?
139. Yunus da, həqiqətən, elçilərdəndir.
140. Bir zaman o, yüklü bir gəmiyə tərəf qaçdı.
141. Başqaları ilə birlikdə püşk atdı və uduzanlardan oldu.
142. O, qınanmağa layiq olduqda balıq onu uddu.
143. Əgər o, Allaha tərif deyənlərdən olmasaydı,
144. balığın qarnında Qiyamət gününə qədər qalardı.
145. O, halsız olduğu vəziyyətdə Biz onu sahilə çıxartdıq.
146. Onun başı üstündə balqabaq tağı bitirdik.
147. Biz onu yüz mindən də daha çox adama *peyğəmbər* göndərdik.
148. Onlar ona iman gətirdilər, Biz də onlara müəyyən vaxtadək firavanlıq nəsib etdik.

إِلَّا عَجُوزًا فِي الْغَيْرِينَ ﴿١٣٥﴾

ثُمَّ دَمَرْنَا الْأَخْيَارَ ﴿١٣٦﴾

وَأَنْتُمْ لَمُرُونَ عَلَيْهِمْ مُّضِحِينَ ﴿١٣٧﴾

وَبِالْلَّيْلِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٣٨﴾

وَأَنْتُمْ يُوسِفُ لَيْسَ الْمُرْسَلِينَ ﴿١٣٩﴾

إِذْ بَقِيَ إِلَى الْفُلْكِ الْمَشْحُونِ ﴿١٤٠﴾

فَسَاهَمَ فَكَانَ مِنَ الْمُدْحَضِينَ ﴿١٤١﴾

فَالْفَقْمُ الْحَوْتُ وَهُوَ مِلْسٌ ﴿١٤٢﴾

فَلَوْلَا أَنَّهُ كَانَ مِنَ الْمُسَبِّحِينَ ﴿١٤٣﴾

لَآبَتْ فِي بَطْنِهِ إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿١٤٤﴾

* فَجَدَدْنَاهُ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ سَقِيمٌ ﴿١٤٥﴾

وَأَنْبَتْنَا عَلَيْهِ شَجَرَةً مِنْ يَقْطِينٍ ﴿١٤٦﴾

وَأَرْسَلْنَاهُ إِلَى مِائَةِ آلَافٍ أَوْ يَزِيدُونَ ﴿١٤٧﴾

فَتَأْمَرُوا أَمْسَعَهُمْ إِلَى جَبِينٍ ﴿١٤٨﴾

149. *Kafirlərdən soruş: "Nəyə görə qızlar sənin Rəbbinin, oğlanlar isə onların olmalıdır?"*

فَأَسْتَفْتِهِمُ الرِّبَّكَ الْبَنَاتُ وَلَهُمُ الْبُيُوتُ ﴿١٤٩﴾

150. Yoxsa Biz mələkləri diş yaratmışıq və onlar da *buna* şahid olublar?

أَمْ خَلَقْنَا الْمَلَائِكَةَ إِنثًا وَهُمْ شَاهِدُونَ ﴿١٥٠﴾

151. Həqiqətən, onlar yalan uydurub deyirlər:

أَلَا إِنَّهُمْ مِنْ إِفْكِهِمْ لَيَقُولُونَ ﴿١٥١﴾

152. "Allah doğmuşdur". Şübhəsiz ki, onlar yalançıdırlar.

وَلَدَ اللَّهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿١٥٢﴾

153. Məgər Allah qızları oğlanlardan üstünmü tutmuşdur?

أَحْضَطُّنَا الْبَنَاتِ عَلَى الْبَنِينَ ﴿١٥٣﴾

154. Sizə nə olub, bu necə mühakimədir yürüdürsünüz?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿١٥٤﴾

155. Məgər düşünüb ibrət almayacaqsınız?

أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿١٥٥﴾

156. Yoxsa sizin aydın bir dəliliniz vardır?

أَمْ لَكُمْ سُلْطَانٌ مُبِينٌ ﴿١٥٦﴾

157. Əgər doğru deyirsinizsə, kitabımızı gətirin!

فَأْتُوا بِكِتَابِكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٥٧﴾

158. Onlar Allahla cinlər arasında qohumluq olduğunu uydurdular. Həqiqətən, cinlər onların *Cəhənnəmə* gətiriləcəyini bilirlər.

وَجَعَلُوا بَيْنَهُم وَبَيْنَ الْجَنَّةِ نَسْبًا وَلَقَدْ عَلِمَتِ الْجِنَّةُ إِنَّهُمْ لَمُحْضَرُونَ ﴿١٥٨﴾

159. Allah onların *Ona* aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır.

سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُصِفُونَ ﴿١٥٩﴾

160. Yalnız Allahın seçilmiş *səmimi* qullarından başqa.

إِلَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٠﴾

161. *Ey müşriklər!* Nə siz, nə də sizin tapındıqlarınız

فَإِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ ﴿١٦١﴾

162. *heç kəsi Allaha qarşı yoldan çıxara bilməzsınız;* مَا أَشْمَرُ عَلَيْهِمْ يَفْتَنِينَ ﴿١٦٢﴾
163. *ancaq Cəhənnəmə girecək kimsədən başqa.* إِلَّا مَنْ هُوَ صَالٍ الْجَحِيمِ ﴿١٦٣﴾
164. *Mələklər dedi: "Bizlərdən hər kəsin müəyyən bir yeri vardır.* وَمَا مِثْلًا إِلَّا لَهُ مَقَامٌ مَعْلُومٌ ﴿١٦٤﴾
165. *Həqiqətən, biz səf-səf dururuq.* وَإِنَّا لَظَنُّ الصَّافُونَ ﴿١٦٥﴾
166. *Həqiqətən, biz Allahın şərinə təriflər deyirik".* وَإِنَّا لَظَنُّ الْمُسْتَجُونَ ﴿١٦٦﴾
167. *Müşriklər deyirdilər:* وَإِنْ كَانُوا يَقُولُونَ ﴿١٦٧﴾
168. *"Əgər bizdə də əvvəkilərdə olan zikrdən (kitabdan) olsaydı,* لَوَ أَنْ عِنْدَنَا ذِكْرُكُمْ مِنَ الْأَوَّلِينَ ﴿١٦٨﴾
169. *biz mütləq Allahın seçilmiş səmimi qulları olardıq".* لَكِنَّا عِبَادَ اللَّهِ الْمُخْلَصِينَ ﴿١٦٩﴾
170. *Lakin onlar onu inkar etdilər. Onlar tezliklə biləcəklər.* فَكُفُّوا يَدَيْكُمْ فَتُسَوِّفُ يَوْمَهُمْ ﴿١٧٠﴾
171. *Bizim elçi göndərdiyimiz qullarımız haqqında bu Sözüümüz əzəldən deyilmişdi:* وَلَقَدْ سَبَقَتْ كَلِمَتُنَا لِعِبَادِنَا الْمُرْسَلِينَ ﴿١٧١﴾
172. *"Həqiqətən, onlara kömək göstəriləcəkdir.* إِنَّا هُمْ لَهْمُ الْمُنْصُورُونَ ﴿١٧٢﴾
173. *Bizim əsgərlərimizin mütləq qələbəsi labüddür".* وَإِنَّا جُنْدَنَا لَهُمُ الْغَالِبُونَ ﴿١٧٣﴾
174. *Sən bir müddət onlardan üz çevir!* فَوَلَّ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿١٧٤﴾
175. *Onlara bax! Onlar tezliklə əzabı görəcəklər.* وَأَنصِرْهُمْ فَسَوْفَ يُصِيرُونَ ﴿١٧٥﴾
176. *Onlar əzabımızın tezliklə gəlməsini istəyirlər?* أَفَعَدَّ إِنَّا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿١٧٦﴾

177. Əzab onların yurdlarına endiyi
zaman qorxudulanların sabahı necə
də pis olacaq!

178. Sən bir müddət onlardan üz çevir!

179. Onlara bax! Onlar tezliklə *əzabı*
görəcəklər.

180. Qüdrət sahibi olan Rəbbin pakdır,
müşriklərin *Ona* aid etdikləri
sifətlərdən uzaqdır.

181. Elçilərə salam olsun!

182. Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd
olsun!

فَإِذَا نَزَلَ بِسَاحَتِهِمْ فَسَاءَ صَبَاحُ الْمُسْدِرِينَ ﴿١٧٧﴾

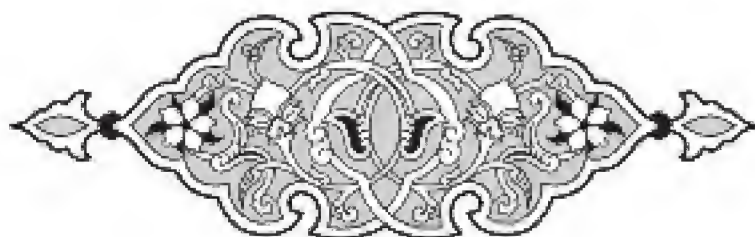
وَقَوَّلْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ حَبْرٍ ﴿١٧٨﴾

وَأَبْصِرْ فَسَوْفَ يُبْصِرُونَ ﴿١٧٩﴾

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿١٨٠﴾

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ ﴿١٨١﴾

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٨٢﴾

Sad surəsi

سُورَةُ صَادٍ

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Sad. Öyüd-nəsihətlə dolu Qurana and olsun!
2. Kafirilər təkəbbür və nifaq içindədirlər.
3. Biz onlardan öncə də neçə-neçə nəsilləri məhv etmişik. Onlar yalvarıb imdad diləyirdilər, lakin artıq qurtulma vaxtı keçmişdi.
4. Öz aralarından onlara xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* gəldiyinə təəccüb edərək kafirlər dedilər: “Bu, yalançı bir sehrbazdır!”
5. O, bütün məbudları bir məbudmu etdi? Həqiqətən, bu, əcaib bir şeydir”.
6. Onların adlı-sanlı adamları çıxıb gedərək *dedilər*: “Gedin öz məbudlarınızla səbirlə davranın. Doğrusu, bu *sizdən* istənilən bir şeydir.
7. Biz bunu axırıncı dində də eşitməmişik. Bu, uydurmadan başqa bir şey deyil.
8. Məgər içimizdən təkcə onamı Zikr (Quran) vəhy edilmişdir?” Xeyr, onlar Mənim Zikrimə şəkk gətirirlər.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مَنْ وَالْقُرْآنِ إِذْ ذُكِرَ ①

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي عِزَّةٍ وَشِقَاقٍ ②

كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ فَنَادَُوا زُلَّاتِ جِبِ
مَتَّاعٍ ③

وَنَجَّيُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرُ نَجْمِهِمْ وَقَالَ الْكَافِرُونَ
هَذَا سِحْرٌ كَذَّابٌ ④

أَجَعَلَ الْأَلِهَةَ إِلَهًا وَاحِدًا إِنَّ هَذَا لَشَيْءٌ
عَجَابٌ ⑤

وَأَنطَلَقَ السَّاعِدُ مِنْهُمْ أَنْ أَمْسُوا وَأَصْبِرُوا عَلَى
إِلَهِكُمْ كَمَا أَنَّ هَذَا لَشَيْءٌ يُرَادُ ⑥

مَا سِغْفَرْنَا بِهَذَا فِي الْأَلْهَةِ الْأَخْيَرِ إِنَّ هَذَا إِلَّا
أَخْيَالٌ ⑦

أَنزِلَ عَلَيْهِ الذِّكْرُ مِنْ بَيْنِنَا بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ مِنْ
ذِكْرِي بَلْ لَمَّا يَنْذَرُ فَوُوعْدَابٍ ⑧

Xeyr, onlar Mənim əzabımı hələ
dadmayıblar.

9. Yoxsa sənin Qüdrətli və Bəxşədən
Rəbbinin rəhmət xəzinələri
onlardadır?

10. Ya da, göylərin, yerin və onların
arasında olanların üzərində
hakimiyyət onlaramı verilmişdir?
Qoy onda istənilən yolla *göy*
qalxsınlar.

11. Bu ordu da əvvəlki əlbir dəstələr
kimi darmadağın ediləcəkdir.

12. Onlardan əvvəl Nuh qövmü, Ad
və dirəklər sahibi Firon da *elçiləri*
yalançı saymışdılar.

13. Həmçinin Səməd, Lut qövmü və
Əykə əhli də. Bunlar əlbir dəstələr
idi.

14. Hər biri elçiləri yalançı hesab
etdi və Mənim cəzam da
gerçəkləşdi.

15. Onlar qarşıstalınmaz
təkcə bir tükürpədicə səsi
gözləyirlər.

16. Onlar *istehza edərək*: “Ey Rəbbimiz!
Bizim payımızı Hesablaşma günü
gəlməmişdən əvvəl tezliklə ver!”–
dedilər.

17. Onların dediklərinə səbir et və
qüdrətli qulumuz Davudu yadına sal!
O, daim *Allaha* üz tutardı.

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَحْمَةِ رَبِّكَ الْعَزِيزِ الْوَهَّابِ ﴿٩﴾

أَنزَلْنَاهُمْ مِّنْكَ السَّمُونَ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا
فَلْيَرْقُبُوا فِي الْأَسْبَابِ ﴿١٠﴾

جُنْدٌ مَّا هُنَا لَكَ مَهْرُومٌ مِّنَ الْأَخْرَابِ ﴿١١﴾

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ
ذُو الْأَوْتَارِ ﴿١٢﴾

وَسَمُودُ وَقَوْمُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ لَيْكَةِ أُولَئِكَ
الْأَخْرَابِ ﴿١٣﴾

إِنْ كُلُّ إِلَّا كَذَّبَ أَرْسُلَ فَحَقَّ
عِقَابِ ﴿١٤﴾

وَمَا يَنْظُرُونَ إِلَّا صَيْحَةً وَاحِدَةً مِّمَّا هِيَ
مِنْ قَوَائِمْ ﴿١٥﴾

وَقَالُوا رَبَّنَا عَجِّلْ لَنَا قِطْنَ قَبْلَ يَوْمِ الْحِسَابِ ﴿١٦﴾

أَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَادْكُرْ عَبْدَنَا دَاوُدَ ذَا الْأَيْدِ
إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ ﴿١٧﴾

18. Biz dağları ona ram etmişdik. Onlar axşam çağı və səhər onunla birlikdə *Allahın şəninə* təriflər deyirdilər.
19. Biz quşları da toplum halda *ona ram etmişdik*. Hamısı daima *Allaha* üz tutardı.
20. Biz onun mülkünü möhkəmləndirdik, özünə də hikmət (peyğəmbərlik) və düzgün qərar çıxartmaq qabiliyyəti bəxş etdik.
21. *Davudun yanında* çəkişənlərin xəbəri sənə gəlib çatdı mı? O zaman onlar divarı aşıb məbədə girdilər.
22. Onlar Davudun yanına daxil olduqda *Davud* onlardan qorxdı. Onlar dedilər: “Qorxma! Biz iki iddiaçıyıq. Birimiz digərinin haqqını tapdalaşmışdır. Aramızda ədalətlə hökm ver, haqsızlıq etmə və bizi düz yolu göstər!”
23. Bu mənim qardaşımdır. Onun doxsan doqquz qoyunu, mənim isə birçə qoyunum vardır. *Bununla belə*: “Onu mənə ver!” – dedi və mübahisədə mənə üstün gəldi”.
24. *Davud* dedi: “O sənə qoyununu öz qoyunlarına qatmaq istəməklə, sənə qarşı haqsızlıq etmişdir. Həqiqətən, şəriklərin çoxu bir-birinin haqqını tapdalayar. Yalnız iman gətirib yaxşı işlər görənlərdən başqa. Onlar isə çox azdırlar!” Bunları

إِنَّا سَخَّرْنَا الْجِبَالَ مَعَهُ يُسَبِّحْنَ بِالْعِشِيِّ
وَالْأَشْرَاقِ ﴿١٨﴾

وَالطَّيْرَ مَحْشُورَةً كُلٌّ لَهُ أَوَّابٌ ﴿١٩﴾

وَشَدَدْنَا مُلْكَهُ ۖ وَءَاتَيْنَاهُ الْحِكْمَةَ وَفَضَّلْنَا
الْحِطَابَ ﴿٢٠﴾

۞ وَهَلْ أَتَاكَ نَبْوُ الْخَضِرِ إِذْ تَسَوَّرُوا
الْبَخْرَابَ ﴿٢١﴾

إِذْ دَخَلُوا عَلَى دَاوُدَ فَفَهِمُوا مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَحْقُقْ
خَضِرَانِ بَعَثْنَا عَلَى بَعْضِ فَأَحْكَمْ بَيْنَنَا
بِالْحَقِّ وَلَا تَسْطِطْ وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ ﴿٢٢﴾

إِنْ هَذَا أَخِي لَهُ تِسْعٌ وَتِسْعُونَ نَعْجَةً وَلِيَ نَعْجَةٌ
وَحِيدَةٌ فَقَالَ أَكْفِلْنِيهَا وَعَزَّنِي فِي الْخِطَابِ ﴿٢٣﴾

قَالَ لَقَدْ ظَنَمَكَ لِسُؤَالِ نَجْوِكَ إِلَى بَعْلِجَةٍ وَإِنْ
كَبُرَ لِمَنْ لَطَّالَهُ لَيْثِي بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ إِلَّا
الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَقَلِيلٌ مَّا هُمْ
وَلَقَدْ دَاوُدُ أَعْرَفْتَهُ فَاسْتَغْفَرَ رَبَّهُ وَخَرَّ رَاكِعًا
وَأَنَابَ ﴿٢٤﴾ ﴿٢٥﴾

dedikdən sonra, Davud Bizim onu sınağa çəkdiyimizi yaqınləşdirərək, Rəbbindən özünün bağışlanmasını dilədi və səcdəyə qapanıb tövbə etdi.

25. Biz bunu ona bağışladıq. Həqiqətən, o Bizə yaxın olanlardandır və onun üçün gözəl qayıdış yeri hazırlanmışdır.

26. Ey Davud! Biz səni yer üzündə xəlifə təyin etdik. Elə isə insanlar arasında ədalətlə hökm ver, nəfsin istəyinə uyma, yoxsa o səni Allahın yolundan azdırar. Həqiqətən, Allahın yolundan azanları hesablaşma gününü unutduqları üçün şiddətli bir azab gözləyir.

27. Biz göyü, yeri və onların arasındakılarını nahaq yerə xəlf etməmişik. Bu, kafirlərin zənnidir. Vay o kafirlərin Oddakı halına!

28. Biz heç iman gətirib yaxşı işlər görənləri yer üzündə fitnə-fəsad törədənlərə tay tutarıqmı? Ya da Allahdan qorxanları günahkarlara tay tutarıqmı?

29. *Bu mübarək Kitabı, insanların onun ayələrini düşünüb anlaması və ağıl sahiblərinin də ondan ibrət götürməsi üçün sənə nazil etdik.*

30. Biz Davuda Süleymanı bəxş etdik. O necə də gözəl qul idi! Daima *Allaha* üz tutardı.

فَغَفَرْنَا لَهُ ذَلِكَ وَإِنَّ لَهُ عِنْدَنَا لَزُلْفَىٰ
وَحَسَنَ مَقَابٍ ﴿٢٥﴾

يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ فَحْكُم
بَيْنَ النَّاسِ بِالْحَقِّ وَلَا تَتَّبِعِ الْهَوَىٰ فَيُضِلَّكَ عَنْ
سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّ الَّذِينَ يَصِلُونَ عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ
لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ يَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّحْسِنَاتٌ

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاءَ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا بَاطِلًا
ذَلِكَ ظَنُّ الَّذِينَ كَفَرُوا هَوَيْنَ لَّذِينَ كَفَرُوا مِنَ
النَّارِ ﴿٢٧﴾

أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ
فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ ﴿٢٨﴾

كُتِبَ الزَّكَاةُ لِلَّذِينَ آمَنُوا لِيُذَكَّرُوا بِهَا
وَلِيَسْتَذْكُرُوا أَنَّهُمْ إِلَىٰ آخِرَتِهِمْ

وَوَهَبْنَا لِدَاوُدَ سُلَيْمَانَ نِعَمَ الْعَبْدِ إِنَّهُ
أَوَّابٌ ﴿٣٠﴾

31. Bir dəfə axşam çağı ona *üç ayağı üstündə durub bir ayağının dirnağını yerə vuran, çapar atlar* göstərildi.

32. Süleyman dedi: “Mən, *günəş üfүqdə batanadək nemətə olan məhəbbəti Rəbbimi zikr etməkdən üstün tutdum – atlar məni əsr namazından yayındırdı*”.

33. Süleyman: “Onları yanıma qaytarın!” – dedi. O, atların qıçlarını və boyunlarını vurmağa başladı.

34. Biz Süleymanı sınağa çəkib taxtının üstünə *cənsiz* bir cəsəd atdıq. Sonra o tövbə edib qayıtdı.

35. O dedi: “Ey Rəbbim! Məni bağışla və mənə elə bir səltənət ver ki, məndən sonra heç kimə nəsib olmasın. Həqiqətən, Sən Bəxşedənsən.

36. Biz də, onun əmri ilə istədiyi yerə *sakitcə* əsən küləyi ona ram etdik.

37. Həmçinin şeytanlardan olan müxtəlif nəqşlər vuran *bənnaları, dalgıcları*

38. və başqalarını da zəncirlənmiş halda *ona tabe* etdik

39. və *buyurduq*: “Bu Bizim hədiyyəmizdir! *Bunlardan istədiyinə* versən də, verməsən də *səndən* haqq-hesab tələb olunmayacaqdır”.

40. Həqiqətən, o Bizə yaxın olanlardandır və onun üçün gözəl qayıdış yeri hazırlanmışdır.

إِذْ عَرَضَ عَلَيْهِ بِالْعِشِيِّ الضَّيْفَتُ الْجَادُ ﴿٣١﴾

فَقَالَ إِنِّي أَحْبَبْتُ حُبَّ الْخَيْرِ عَنْ ذِكْرِ رَبِّي حَتَّى تَوَارَتْ بِالْحِجَابِ ﴿٣٢﴾

رُدُّوهُا عَلَيَّ فَطَفِقَ مَسْحًا بِالسُّوقِ وَالْأَعْيُنِ ﴿٣٣﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا سُلَيْمَانَ وَأَلْقَيْنَا عَلَى كُرْسِيِّهِ جَسَدًا ثُمَّ أَنَابَ ﴿٣٤﴾

قَالَ رَبِّ اغْفِرْ لِي وَهَبْ لِي مُلْكًا لَا يَبْغَى لِأَحَدٍ مِنِّي بَعْدِي ۚ إِنَّكَ أَنْتَ الْوَهَّابُ ﴿٣٥﴾

فَنَحْنُ نَالُ الْوَيْحَ نَحْرِي بِأَمْرِ رُحَاءِ حَتَّى أَصَابَ ﴿٣٦﴾

وَالشَّيَاطِينَ كُلَّ بَنَّاءٍ وَعَوَّاسٍ ﴿٣٧﴾

وَالْآخَرِينَ مُقَرَّنِينَ فِي الْأَصْفَادِ ﴿٣٨﴾

هَذَا عَطَاؤُنَا فَامْنُنْ أَوْ أَمْسِكْ بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٩﴾

وَإِنَّ لَنَا عِنْدَ الرَّبِّ وَحْشَنَ مَقَابٍ ﴿٤٠﴾

41. Qulumuz Əyyubu da yada sal!
Bir zaman o öz Rəbbinə yalvarıb
demişdi: “Şeytan mənə bəla və əzab
toxundurmuşdur!”
42. *Biz ona dedik:* “Ayağımı yerə vur!
Budur yuyunmaq və içmək üçün
sərin su!”
43. Bizdən bir mərhəmət və ağır
sahiblərinə bir ibrət olsun deyə, ona
ailəsini yenidən və üstəlik bir o qədər
də əlavə övlad bəxş etdik.
44. *Biz ona dedik:* “Əlinə bir dəstə çubuq
götür və onunla *arvadını* vur. Andını
pozma”. Həqiqətən, Biz onu səbir
edən gördük. Necə də gözəl qul idi!
O, daima Allaha üz tutardı.
45. Qüdrət və bəsirət sahibi olan
qullarımız İbrahimi, İshaqı və
Yəqubu da yada sal!
46. Biz onları Axirət yurdunu sədiq
ürəklə andıqlarına görə seçdik.
47. Həqiqətən, onlar Bizim yanımızda
seçilmiş ən yaxşı kimsələrdəndirlər.
48. İsmaili, əl-Yəsəvi və Zül-Kifli də
yada sal! Onların hamısı ən yaxşı
kimsələrdəndir.
49. Bu, bir xatırlatmadır. Allahdan
qorxanları gözəl bir qayıdış yeri
gözləyir –
50. qapıları onlar üçün açılmış Ədn
bağları.

وَأَذْكُر عَبْدَنَا يُوُتِبُ إِذْ قَادَى رَبُّهُ أَنِّي مَسْنِي
الشَّيْطَانُ يَنْصِبُ وَعَذَابٌ ۝

أَرْكُضْ بِرِجْلِكَ هَذَا مُغْتَسِلٌ بَارِدٌ وَشَرَابٌ ۝

وَوَهَبْنَا لَهُ إِسْحَاقَ وَيُوسُفَ وَمَعَهُمْ رَحْمَتُنَا وَتَذَكُّرٌ
لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ۝

وَحَذَّرْنَاهُ أَنْ يُضْعِفَ يَدَهُ وَلَا تَحْتِثْ إِنَّا
وَجَدْنَاهُ صَابِرًا نِعْمَ الْعَبْدُ إِنَّهُ أَوَّابٌ ۝

وَأَذْكُر عَبْدَنَا إِيزَهِيمَ وَاسْحَقَ وَيَعْقُوبَ أُولَى
الْأَيْدِي وَالْأَبْصَرِ ۝

إِنَّا أَخْلَصْنَاهُمْ بِخَالِصَةٍ ذِكْرَى الدَّارِ ۝

وَوَاهِبُهُمْ عِنْدَ الْيَمِينِ الْمُصْطَفَيْنَ الْآخِرِ ۝

وَأَذْكُرَ إِسْمَاعِيلَ وَالْيَسَعَ وَذَا الْكِفْلِ وَكُلٌّ
مِّنَ الْآخِرِ ۝

هَذَا ذِكْرٌ لِّلْمُتَّقِينَ لِحَسَنِ مَّكَابِ ۝

جَنَّاتٍ عَدْنٍ مِّنْ مَّغْشَاةٍ لَهُمْ فِيهَا أَنْبُوتٌ ۝

51. Onlar orada *taxtlara* dirsəklənib çoxlu-çoxlu meyvələr və cənnətə məxsus içkilər istəyəcəklər.
52. Onların yanında gözlərini *ərindən* çəkməyən həmyaşıdları olacaqdır.
53. Hesablaşma günü üçün sizə vəd olunanlar bunlardır.
54. Bəli, bu Bizim verdiyimiz nemətdir. O, tükənməzdir.
55. Bax belə! Şübhəsiz ki, azğınları da çox pis qayıdış yeri gözləyir –
56. içində yanacaqları Cəhənnəm. Ora nə pis yataqdır!
57. Bu, qaynar su və irindir. Qoy onu dadsınlar!
58. *Kafirlər üçün əzabın* buna bənzər başqa növləri də vardır.
59. *Kafirlərin başçılarına deyiləcək:* “Bu sizinlə birlikdə *Cəhənnəmə* girən dəstədir. *Başçılar deyəcəklər:* “Onlara salam olmasın! Şübhəsiz ki, onlar odda yanacaqlar”.
60. *Tabə olanlar deyəcəklər:* “Xeyr, sizin özünüzlə salam olmasın! Bunu bizə siz təqdim edirdiniz. Ora necə də pis qərar tutulan yerdir!”
61. Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Bunu bizə kim təqdim edibsə, onun əzabını odda ikiqat elə!”

مُتَّكِئِينَ فِيهَا يَدْعُونَ فِيهَا بِفَلَاحِهِمْ كَثِيرَةً مِّنْ شَرَابٍ ﴿٥١﴾

﴿٥٢﴾ وَعِنْدَهُمْ قَصِيرَاتُ الْظُّرُفِ الْأَرْبَابِ ﴿٥٢﴾

هَذَا مَا تَدْعُونَ لِيَوْمٍ هَٰذَا ﴿٥٣﴾

إِنَّ هَٰذَا لِرِزْقِنَا مَالٌ مِّنْ نَّفَاقٍ ﴿٥٤﴾

هَٰذَا أَوْ إِنَّا لِلظَّالِمِينَ لَشَرٌّ مَّقَابٍ ﴿٥٥﴾

جَهَنَّمَ تَصَالَوْنَهَا فَيَنفَسُ الْيَهُودُ ﴿٥٦﴾

هَٰذَا أَفْلَئِدٌ وَهُوَ حِمِيمٌ وَعَسَاقٍ ﴿٥٧﴾

وَأَخْرَجَ مِنْ شَكْلِهِ أَزْوَاجَ ﴿٥٨﴾

هَٰذَا أَفْوَاجٌ مُّقْتَحِمٌ مَّعَكُمْ لَا مَرْحَبًا بِهِمْ إِنَّهُمْ صَالُوا النَّارِ ﴿٥٩﴾

قَالُوا بَلْ أَنشَأَ لَكُم مَّزْحَبًا إِنَّكُمْ أَنْتُمْ قَدْ مَشَعُوهَا لَنَا قَبْلَ هَٰذَا قَدَرًا ﴿٦٠﴾

قَالُوا رَبَّنَا مَنْ قَدَّمَ لَنَا هَٰذَا فَيَرْدِهِ عَذَابًا يُضَعَّفَانِي النَّارِ ﴿٦١﴾

62. *Günahkarlar* deyəcəklər: “Bizə nə olub ki, *dünyada ikən* pis adamlar saydığımız kişiləri burada görmürük?”

وَقَالُوا مَا لَنَا لَا نَرَى رِجَالًا كَمَا كُنَّا نَعُدُّهُمْ مِنَ الْأَشْرَارِ ﴿٦٢﴾

63. Biz onları *haqsızcasınanı* məsxərəyə qoyurduq? Nə isə, onlar gözə dəymirlər?”

أَفَعَدَّيْنَاهُمْ سِخْرِيًّا أَمْ ذُاعَتْ عَنْهُمْ الْأَبْصَارُ ﴿٦٣﴾

64. Şübhəsiz ki, bu, od sakinlərinin bir-biri ilə höcətləşməsi bir həqiqətdir.

إِنَّ ذَلِكَ لَحَقٌّ تَخَاصَّرُ أَهْلُ النَّارِ ﴿٦٤﴾

65. De: “Mən yalnız xəbərdar edənəm. Tək olan, *hər şeyə* Qalib gələn Allahdan başqa məbud yoxdur”.

قُلْ إِنَّمَا أَنَا مُنذِرٌ وَمَا مِثْلُ اللَّهِ إِلَّا اللَّهُ الْوَحِيدُ الْقَهَّارُ ﴿٦٥﴾

66. O, göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır.

رَبُّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٦٦﴾

67. De: “O, böyük xəbərdir.

قُلْ هُوَ تَوَّابٌ عَظِيمٌ ﴿٦٧﴾

68. Siz isə ondan üz döndərirsiniz.

أَلَمْ تَعْنَهُ مُعْرِضُونَ ﴿٦٨﴾

69. Ali toplum mübahisə apararkən mənim onlardan heç bir xəbərim yox idi.

مَا كَانَ لِي مِنْ عِلْمٍ بِالْمَلَأِ الْأَعْلَى إِذْ يَخْتَصِمُونَ ﴿٦٩﴾

70. Mənə, ancaq açıq-aydın xəbərdar edən olduğuma görə vəhy olunur”.

إِنْ يُوحَىٰ إِلَىٰ إِلَّا أَنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٧٠﴾

71. Bir zaman sənin Rəbbin mələklərə belə demişdi: “Mən palçıqdan bir insan yaradacağam.

إِذْ قَالَ رَبُّكَ لِلْمَلَائِكَةِ إِنِّي خَلِّقُ بَشَرًا مِنْ طِينٍ ﴿٧١﴾

72. Mən ona surət verib Öz ruhumdan üfürdüyüm zaman ona səcdə edin!”

فَإِذَا سَوَّيْتُهُ، وَنَفَخْتُ فِيهِ مِنْ رُوحِي فَقَعُوا لَهُ سَاجِدِينَ ﴿٧٢﴾

73. Mələklərin hamısı birlikdə səcdə etdi,

فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ ﴿٧٣﴾

74. yalnız İblisdən başqa! O təkəbbür göstərdi və kafirlərdən oldu.

إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

75. *Allah* dedi: “Ey İblis! Sənə Mənim iki əlimlə yaratdığımı səcdə etməyə mane olan nə idi? Təkəbbür göstərdin, yoxsa özünü yüksək tutdun?”

قَالَ يَا إِبْلِيسُ مَا مَنَعَكَ أَنْ تَسْجُدَ لِمَا خَلَقْتُ بِإِيدِي أَسْكُوتُ أَتُكْبِرُ مِنَ الْعَالِينَ ﴿٥٥﴾

76. *İblis* dedi: “Mən ondan daha xeyirliyəm. Çünki Sən məni oddan, onu isə palçıqdan yaratdın!”

قَالَ أَنَا خَيْرٌ مِنْهُ خَلَقْتَنِي مِنْ نَارٍ وَخَلَقْتَهُ مِنْ طِينٍ ﴿٥٦﴾

77. *Allah* dedi: “Çıx oradan! Sən artıq *rəhmətindən* qovulmuşsan!

قَالَ فَأَخْرِجْ مِنْهَا فَإِنَّكَ رَجِيمٌ ﴿٥٧﴾

78. Haqq-hesab gününə qədər lənətim sənə üzərində olacaqdır!”

وَأَنذَرْتُكَ لَعْنَتِي إِلَى يَوْمِ الدِّينِ ﴿٥٨﴾

79. *İblis* dedi: “Ey Rəbbim! Onlar dirildiləcəkləri günə qədər mənə möhlət ver”.

قَالَ رَبِّ فَأَنْظِرْنِي إِلَى يَوْمِ يُبْعَثُونَ ﴿٥٩﴾

80. *Allah* dedi: “Sən möhlət verilənlərdənsən –

قَالَ فَإِنَّكَ مِنَ الْمُنْظَرِينَ ﴿٦٠﴾

81. vaxtı məlum olan günə qədər!”

إِلَى يَوْمِ الْوَقْتِ الْمَعْلُومِ ﴿٦١﴾

82. *İblis* dedi: “Sənin qüdrətinə and olsun ki, onların hamısını yoldan çıxaracağam;

قَالَ فَبِعِزَّتِكَ لَأُغْوِيَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٦٢﴾

83. Təkcə Sənin seçilmiş *ixlaslı* qullarından başqa!”

إِلَّا عِبَادَكَ مِنْهُمُ الْمُخْلَصِينَ ﴿٦٣﴾

84. *Allah* dedi: “*Budur* haqq! Mən yalnız haqqı deyirəm!

قَالَ فَالْحَقُّ وَالْحَقُّ أَقُولُ ﴿٦٤﴾

85. Mən Cəhənnəmi sənənlə və sənə tabe olanların hamısı ilə dolduracağam!”

لَأَمْلَأَنَّ جَهَنَّمَ مِنْكَ وَمِمَّنْ بَعَدَكَ مِنْ أَجْمَعِينَ ﴿٦٥﴾

86. De: “Mən buna görə sizdən heç bir mükafat istəmirəm və mən özümdən bir şey uydurmağa çalışmıram.

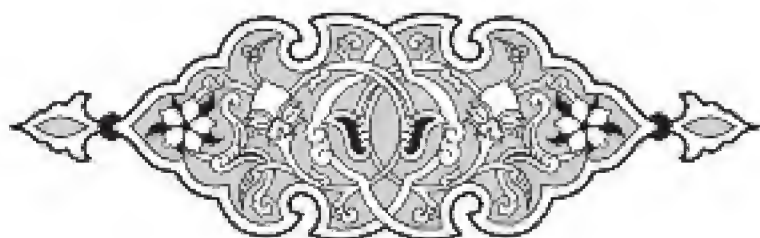
قُلْ مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٦﴾

87. Bu *Quran* aləmlərə ancaq
xatırlatmadır.

إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٨٧﴾

88. Siz onun verdiyi xəbəri bir vaxtdan
sonra mütləq biləcəksiniz!”

وَلَتَعْلَمُنَّ نَبَأَهُ بَعْدَ حِينٍ ﴿٨٨﴾

əz-Zumər
(«Zümrələr») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Bu Kitab Qüdrətli və Müdrək Allahdan nazil edilmişdir.
2. Biz Kitabı sənə bir həqiqət kimi nazil etmişik. Sən də, dinin yalnız Allaha məxsus olduğuna iman gətirərək Ona ibadət et!
3. Doğrusu, əsl din ancaq Allaha məxsusdur. Allahı qoyub başqalarını özlərinə dost tutanlar: “Biz, onlara ancaq bizi Allaha daha çox yaxınlaşdırırsınız deyə ibadət edirik”- *deyirlər*. Əlbəttə ki, Allah ziddiyyətə düşdükləri şeylər barəsində onların arasında Öz hökmünü verəcəkdir. Şübhəsiz ki, Allah yalançı və kafirləri doğru yola yönəltməz.
4. Allah övlad götürmək fikrində olsaydı, xalq etdiklərindən hər hansı birini seçərdi. O, pakdır, müqəddəsdir. O, Tək olan, *hər şeyə* Qalib gələn Allahdır.
5. O, göyləri və yeri bir həqiqət kimi yaratmışdır. O, gecəni gündüzə bürüyür, gündüzü də gecəyə bürüyür. O, günəşi və ayı ram etdi. Onların hər biri müəyyən olunmuş vaxtadək hərəkət edir. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır.

سُورَةُ الزُّمَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴿١﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ فَاعْبُدِ اللَّهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّينَ ﴿٢﴾

أَلَا لِلَّهِ الدِّينُ الْخَالِصُ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ مَا نَعْبُدُهُمْ إِلَّا لِيُقَرِّبُونَا إِلَى اللَّهِ زُلْفَىٰ إِنَّ اللَّهَ يَحْكُمُ بَيْنَهُمْ فِي مَا هُمْ فِيهِ يَخْتَلِفُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ كَاذِبٌ كَفَّارٌ ﴿٣﴾

لَوْ أَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَخْلُقَ وَلَدًا لَأَصْطَفَىٰ مِنَّا خَلْقًا مَا يَنْسَأُ سُبْحَانَهُ هُوَ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٤﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ يُكَوِّرُ اللَّيْلَ عَلَى النَّهَارِ وَيُكَوِّرُ النَّهَارَ عَلَى اللَّيْلِ وَسَخَّرَ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ كُلٌّ يَجْرِي لِأَجَلٍ مُّسَمًّى أَلَا هُوَ الْعَزِيزُ الْغَفَّارُ ﴿٥﴾

6. Allah sizi tək bir nəfərdən yaratdı. Sonra onun özündən zövcəsini yaratdı. O sizdən ötrü səkkiz cüt heyvan endirdi. O sizi analarınızın bətnlərində üç zülmət içərisində yaranış ardından yaranışa salaraq yaradır. Bu sizin Rəbbiniz olan Allahdır. Mülk Ona məxsusdur. Ondən başqa heç bir məbud yoxdur. Siz necə də *haqdan* döndərilirsiniz!

7. Küfr etsəniz, *bilin ki*, Allah sizə möhtac deyildir. O, qullarının kafirlik etməsinə razı olmaz. Əgər şükür etsəniz, buna görə sizdən razı qalar. Heç bir günahkar başqasının günah yükünü daşımaz. Sonra Rəbbinizin yanına qayıdacaqsınız. O sizə nə etdiklərinizi bildirəcəkdir. Həqiqətən, O, kökslərdə olanları bilir.

8. İnsana bir zərər toxunduqda Rəbbinə üz tutub təkə Ona yalvarır. Sonra Allah Özündən insana bir nemət verəndə o, əvvəlcə kimə yalvardığını unudur və *insanları* Allahın yolundan çıxartmaq məqsədilə Ona şəriklər qoşur. De: "Küfrünlə *bu dünyada* bir az dolan. Şübhəsiz ki, sən Cəhənnəm sakinlərindənənsən!"

9. Məgər gecə saatlarını səcdə edərək və ayaq üstə duraraq ibadət içində keçirən, axirətdən çəkinən və Rəbbinin rəhmətinə ümid bəsləyən kimsə *kafir*lə eynidirmi? De: "Heç bilənlərlə bilməyənlər eyni ola

خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ ثُمَّ جَعَلْ مِنْهَا
زَوْجَهَا وَأَنْزَلَ لَكُمْ مِنْهَا ثَمَنِيَّةً
أَزْوَاجًا يَخْلُقُكُمْ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ خَلْقًا
مِنْ بَعْدِ خَلْقٍ فِي ظُلُمَاتٍ ثَلَاثٍ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ
رَبُّكُمْ لَهُ الْمُلْكُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ قَاتِلُوا
نُصْرَتُهُ ①

إِنْ تَكْفُرُوا فَإِنَّ اللَّهَ عَنْكُمْ وَلَا يَرْضَى
لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ وَإِنْ تَشْكُرُوا يَرْضَهُ لَكُمْ وَلَا
تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَىٰ ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ
مَرْجِعُكُمْ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ إِنَّهُ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ②

❖ وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا رَبَّهُ مُنِيبًا إِلَيْهِ
ثُمَّ إِذَا خَوَّلَهُ نِعْمَةً مِنْهُ لَبِيَ مَا كَانَ يَدْعُو
إِلَيْهِ مِنْ قَبْلُ وَجَعَلَ لِلَّهِ إِذَا أَرَادَ لِيُضِلَّ عَنْ
سَبِيلِهِ قُلٌ مِّنْ شَيْءٍ يَكْفُرُ قَلِيلًا إِنْكَ مِنْ
أَصْحَابِ النَّارِ ③

أَمِنْ هُوَ قَاتِلُ آلِ الْيَتَامَىٰ سَاجِدًا وَأَوْفًا بِمَا
يَحْدُرُ الْأَخْيَرَةَ وَيَرْجُوا رَحْمَةَ رَبِّهِمْ قُلْ هَلْ
يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا
يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَكْفُرُ الْوُلُوءُ لَا لِب ④

bilərmə? Bundan ancaq ağıl sahibləri düşünüb ibrət alarlar”.

10. *Qullarıma Mənim bu Sözümlü de:*

“Ey Mənim iman gətirən qullarım! Rəbbinizdən qorxun! Bu dünyada yaxşılıq edənləri yaxşılıq (*Cənnət bağı*) gözləyir. Allahın yaratdığı yer üzü genişdir. Yalnız səbir edənlərə mükafatları hesabsız veriləcəkdir”.

11. De: “Mənə, dini yalnız Allaha məxsus edərək, Ona ibadət etmək əmr olunmuşdur.

12. Mənə həm də müsəlmanların birincisi olmaq əmr olunmuşdur”.

13. De: “Rəbbimə asi olsam, o özəmətli günün əzabından qorxaram”.

14. De: “Mən dinimi məhz Allaha məxsus edərək yalnız Ona ibadət edirəm.

15. Siz də Ondan başqa istədiyinizə ibadət edin”. De: “Şübhəsiz ki, ziyan çəkənlər Qiyamət günü özlərini və ailələrini ziyana uğradanlardır. Açıq-aşkar ziyan da elə budur!”

16. Onların üstündə də oddan təbəqələr, altında da *oddan* təbəqələr olacaqdır. Allah Öz qullarını bununla qorxudur. Ey qullarım! Məndən qorxun!

17. Tağuta ibadət etməkdən çəkinib Allaha üz tutanlara müjdə vardır. Qullarımı müjdələ!

قُلْ يٰٓعِبَادِ اللّٰهِ اٰمِنُوْا اَتَقُوْا رَبَّكُمُ الَّذِيْنَ
اَخْسَنُوْا فِىْ هٰذِهِ الدُّنْيَا حَسَنَةً وَّاَرْضُ
اللّٰهِ وٰسِعَةٌ اِنَّمَا يُوَفّٰى الصّٰبِرُوْنَ اَجْرُهُمْ بِغَيْرِ
حِسَابٍ ﴿١٠﴾

قُلْ اِنِّىْ اُمِرْتُ اَنْ اَعْبُدَ اللّٰهَ مُخْلِصًا لَهُ الدِّيْنَ ﴿١١﴾

وَاُمِرْتُ لِاَنْ اَكُوْنَ اَوَّلَ الْمُسْلِمِيْنَ ﴿١٢﴾

قُلْ اِنِّىْ اَخَافُ اِنْ عَصَيْتُ رَبِّىْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيْمٍ ﴿١٣﴾

قُلْ اَللّٰهُ اَعْبُدْ مُخْلِصًا لَهُ دِيْنِىْ ﴿١٤﴾

فَاَعْبُدُوْا مَا يَشْكُرُ مِنْ دُوْنِىْ قُلْ اِنِّىْ الْخَسِرُ
الَّذِيْنَ خَسِرْتُ اَنْفُسَهُمْ وَاَهْلِيْهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
اِلَّا ذٰلِكَ هُوَ الْخَسِرَانِ الْمُبِيْنُ ﴿١٥﴾

لَهُمْ مِنْ فَوْقِهِمْ ظُلَلٌ مِّنَ النَّارِ وَمِنْ خَتَمِهِمْ ظُلَلٌ
ذٰلِكَ يُخَوِّفُ اَللّٰهُ يَوْمَ عِبَادَتِهِ يٰٓعِبَادِىْ فَاتَّقُوْنِ ﴿١٦﴾

وَالَّذِيْنَ اٰجْتَنَبُوا الطّٰغُوْتَ اَنْ يَّعْبُدُوْهَا وَاَتَاوْا اِلَى
اَللّٰهِ هُمُ الْبٰشِرُوْنَ فَبَشِّرْ عِبَادِ ﴿١٧﴾

18. O kəslər ki, sözə qulaq asıb onun ən yaxşısına tabe olurlar, onlar Allahın doğru yola yönəltdiyi şəxslərdir. Ağıl sahibləri də məhz onlardır.

19. Haqqında əzab sözü gerçəkləşmiş kimsəni və Cəhənnəmdə olacaq kəsi sənmi xilas edəcəksən?

20. Lakin Rəbbindən qorxanları üst-üstə tikilmiş, altından çaylar axan otaqlar gözləyir. Bu, Allahın vədidir. Allah vədinə xilaf çıxmaz.

21. Məgər Allahın göydən yağmur endirib onu yer üzündəki çeşmələrə axıtdığını görmürsənmi? Sonra Allah onunla müxtəlif rəngli əkinlər yetişdirir. Sonra onlar quruyur və sən onları saralmış görürsən. Sonra da Allah onları çör-çöpə döndərir. Həqiqətən, bunda ağıl sahibləri üçün ibrət vardır.

22. Məgər Allahın, köksünü İslam üçün açdığı və Rəbbinin nura yönəltdiyi şəxs *kafir*lə eyni ola bilərmi? Qəlbi Allahın Zikrinə qarşı sərt olanların vay halına! Onlar həqiqətən azgınlıq içindədirlər.

23. Allah Sözü'nün ən gözəlini – *ayələri* bir-birinə bənzəyən və təkrarlanan Kitab kimi nazil etdi. Rəbbindən qorxanların ondan dəriləri ürpeşər. Sonra isə Allahı yad etməklə dəriləri və qəlbləri yumşalır. Bu, Allahın hidayətidir. Onunla istədiyini doğru

الَّذِينَ يَسْمَعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ
أُولَئِكَ الَّذِينَ هَدَى اللَّهُ وَأُولَئِكَ هُمُ
أُولُوا الْأَلْبَابِ ﴿١٨﴾

أَفَمَنْ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ أَفَأَنْتَ تُنْفِقُ
مِنْ فِي النَّارِ ﴿١٩﴾

لَكِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ لَهُمْ غُرَفٌ مِنْ فَوْقِهَا غُرَفٌ
مَبْنِيَّةٌ تُخْرُجُ مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَعَدَ اللَّهُ
لَا يُخْلِفُ اللَّهُ الْوَعْدَ ﴿٢٠﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ أَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَسَلَكَهُ
يَنْبِيعٌ فِي الْأَرْضِ ثُمَّ يُخْرِجُ بِهِ زَرْعًا مُخْتَلِفًا
أَلْوَنُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ
يَجْعَلُهُ حُطَبًا إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا
لِلَّذِينَ يُؤْتُونَ الْأَلْبَابَ ﴿٢١﴾

أَفَمَنْ شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَى
نُورٍ مِنْ رَبِّهِ قَوْلًا لِقَائِهِ فَلَوْ لَهُمْ مِنْ ذِكْرِ
اللَّهِ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٢٢﴾

اللَّهُ نَزَّلَ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ كِتَابًا مُتَشَابِهًا
مَثَابًا يَتَّقِيهِ كُفُلًا الَّذِينَ يَحْسَبُونَ
رَبَّهُمْ مُتَنَبِّئِينَ يُجْلِدُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ إِلَى
ذِكْرِ اللَّهِ ذَلِكِ هَدَى اللَّهُ يَهْدِي بِرَبِّهِ مَنْ
يَشَاءُ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٣﴾

yola yönəldir. Allahın zəlalətə saldığı şəxsə isə yol göstərən olmaz.

24. Qiyamət gününün dəhşətli əzabından üzü ilə qorunan kəs *möminlə* eynidirmi? Zalımlara: “Qazandığınızı dadın!” – deyilər.

أَفَمَنْ يَتَّقِ بِوَجْهِهِ سُوءَ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَقِيلَ لِلظَّالِمِينَ ذُوقُوا مَا كُنتُمْ تَكْسِبُونَ ﴿٢٤﴾

25. Onlardan əvvəlkilər də *peyğəmbərləri* yalançı saymışdılar və buna görə əzab da onlara gözləmədikləri yerdən gəldi.

كَذَّبَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَاتَّخِذْهُمْ الْوَعْدَ مِنْ حَيْثُ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٢٥﴾

26. Allah onlara dünya həyatında rüsveyçılığı daddırdı. Axirət əzabı isə daha böyükdür. Kaş ki, biləydilər!

فَإِذَا فَعَلَهُمْ اللَّهُ الْخِزْيَانَةَ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

27. Biz bu Quranda insanlar üçün hər cür məsələlər çəkdik ki, bəlkə, düşünüb dərk edələr.

وَلَقَدْ ضَرَبْنَا لِلنَّاسِ فِي هَذَا الْقُرْآنِ مِنْ كُلِّ مَثَلٍ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٢٧﴾

28. Biz onlara heç bir qüsuru olmayan, ərəbcə Quran nazil etdik ki, bəlkə Allahdan qorxsunlar.

قُرْآنًا عَرَبِيًّا غَيْرَ ذِي عِوَجٍ لَعَلَّهُمْ يَتَّقُونَ ﴿٢٨﴾

29. Allah bir-biri ilə çəkişən bir neçə şərikli ağası olan kişi ilə tək bir ağası olan kişini məsəl çəkir. Onlar məsələ eyni ola bilərmi? Həmd Allaha məxsusdur, lakin onların əksəriyyəti *bunu* bilmir.

ضَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا رَجُلًا فِيهِ شُرَكَاءُ مُتَشَاكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِرَجُلٍ هَلْ يَسْتَوِيَانِ مَثَلًا الْحَمْدُ لِلَّهِ بَلْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٩﴾

30. Əslində, sən də öləcəksən, onlar da öləcəklər!

إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ ﴿٣٠﴾

31. Sonra siz Qiyamət günü Rəbbinizin yanında mübahisə edəcəksiniz.

ثُمَّ إِلَيْكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عِنْدَ رَبِّكُمْ فَتَحْصِيصُونَ ﴿٣١﴾

32. Allaha qarşı yalan uyduran və həqiqət ona bəyan edildikdə onu yalan sayan kimsədən daha zalım

﴿ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْحَقِّ إِذَا جَاءَهُ ذُرِّيَّتُهُ ﴾

kim ola bilər? Məgər Cəhənnəmdə kafirlər üçün yer yoxdur?

جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ ﴿٢٥﴾

33. Haqqı gətirən və onu təsdiq edənlər isə əsl müttəqilərdir.

وَالَّذِي جَاءَ بِالصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ
أُولَٰئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴿٢٦﴾

34. Onlar üçün Rəbbinin yanında dilədikləri hər şey vardır. Yaxşı işlər görənlərin mükafatı budur.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِندَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ
الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٧﴾

35. Beləcə, Allah onların etdikləri ən pis əməlləri bağışlayacaq və etdikləri ən yaxşı əməllərə görə mükafatlarını verəcəkdir.

لِيَكْفِرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا
وَيَجْزِيَ لَهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا
يَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

36. Məgər Allah Öz qulunu qane etmirmi? Onlar isə səni Ondan başqaları ilə qorxudurlar. Allahın zəlalətə saldığı kimsəyə isə doğru yol göstərən olmaz.

أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ
بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا
لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٢٩﴾

37. Allahın doğru yola yönəltdiyi kimsəni də azdıran olmaz. Məgər Allah Qüdrətli, intiqam almağa qadir deyilmi?

وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُّضِلٍّ أَلَيْسَ
اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴿٣٠﴾

38. Əgər sən onlardan: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” – deyə soruşsan, onlar mütləq: “Allah!” – deyəcəklər. De: “Bir deyın görək, əgər Allah mənə bir zərər toxundurmaq istəsə, sizin Allahdan başqa ibadət etdikləriniz Onun zərərini aradan qaldıra bilərlərmi? Ya da O mənə bir mərhəmət göstərmək istəsə, onlar Onun mərhəmətinin qarşısını ala bilərlərmi?” De: “Mənə Allah

وَلَيْن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ
لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ
دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ
كَشِفَتُ ضَرْرَهُ أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ
مُمْسِكَتُ رَحْمَتَهُ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ
عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣١﴾

yetər. Təvəkkül edənlər yalnız Ona təvəkkül edirlər!”

39. De: “Ey qövmüm! Əlinizdən gələni edin, mən də edəcəyəm. Siz tezliklə biləcəksiniz ki,

40. kimə rüsvayedicəi əzab gələcək, kim də sürəkli əzaba düşər olacaqdır”.

41. Biz Kitabı sənə, insanlar üçün zəruri olan bir həqiqət kimi nazil etdik. Kim doğru yolla getsə, xeyri onun özünə olar, kim azgınlığa düşsə, ziyanı onun öz əleyhinə olar. Sən onların müdafiəçisi deyilsən.

42. Allah ölənlərin canını ölüm anında, ölməyənlərin canını isə onlar yuxuda ikən alır. Ölümünə hökm verdiyi kəsin canını saxlayır, digərini isə müəyyən olunmuş vaxtdək buraxır. Həqiqətən, bunda ağıl sahibləri üçün dəlillər vardır.

43. Yoxsa onlar Allahdan qeyrilərini özlərinə şafaətçi etdilər? De: “Əgər onlar heç bir şeyə malik deyillərsə və heç bir şey anlamırlarsa, bəs necə olsun?”

44. De: “Şafaət bütünlüklə Allaha məxsusdur. Göylərin və yerin hökmranlığı da Ona məxsusdur. Sonra siz Ona qaytarılacaqsınız”.

45. Allah tək olaraq xatırlandığı zaman Axirətə inanmayanların qəlbini nifrət

قُلْ يَوْمَ تَعْمَلُوا أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَمِلٌ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾

مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهِهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾

اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفَعَاءَ قُلْ أَوَلَوْ كَانُوا لَا يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾

قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا اللَّهُ مَوْلَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾

وَإِذَا دُكِّرَ اللَّهُ وَخَذَهُ أَشْعَارُ قُلُوبٍ

bürüyür. Ondan qeyriləri yad edildiyi zaman isə onlar sevinirlər.

46. De: "Ey göyləri və yeri Yaradan, qeybi və aşkarı Bilən Allahım! Qullarının arasında baş verən ziddiyyətlərlə bağlı hökmü yalnız Sən verəcəksən!"

47. Yer üzündə olanların hamısı və, üstəlik bir o qədər də əlavə, zalımlara məxsus olsaydı, onlar mütləq hamısını Qiyamət gününün dəhşətli əzabından qurtarmaq üçün fidyə verərdilər. Lakin Allahdan onlara güman etmədikləri bir əzab düşər olacaqdır.

48. Onların qazandıqları pis əməllər öz qarşılarına çıxacaq və istehza etdikləri əzab onları bürüyəcəkdir.

49. İnsana bir zərər toxunduğu zaman Bizə yalvarır. Sonra Biz ona Özümüzdən bir nemət verdikdə deyir: "Bu mənə yalnız özümde olan biliyə görə verilmişdir!" Xeyr, bu, bir imtahandır, lakin onların çoxu bunu bilmir.

50. Bunu onlardan əvvəlkilər də demişdilər. Amma qazandıqları şeylər onlara heç bir fayda vermədi.

51. Onlar işlətdikləri pis əməllərin cəzasına çatdılar. Bunlardan zalım olanlara da qazandıqları günahların

الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ وَإِذَا دُكِرَ
الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٦﴾

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ عَلِيمُ
الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ
فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٧﴾

وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا
يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٨﴾

وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا يَوْمَنَ بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٤٩﴾

وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَلْتَهُ
نِعْمَةٌ مِنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوْتِيْتُهُ وَعَلَىٰ عِلْمٍ بَلَدِي
فَإِنَّهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٠﴾

فَقَالُوا الْآذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ
مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥١﴾

فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَالَّذِينَ
ظَلَمُوا مِنْ هَٰؤُلَاءِ سَوْصِبْتُمْ سَيِّئَاتُ

cəzası yetişəcək və onlar qaçıb canlarını qurtara bilməyəcəklər.

52. Məgər onlar bilmirlərmi ki, Allah istədiyinin ruzisini bol edir, istəyinə də onu azaldır? Həqiqətən, bunda iman gətirən qövmlər üçün ibrətlər vardır.

53. Qullarıma mənim bu sözümü de: "Ey Mənim özlərinə qarşı həddi aşmış qullarım! Allahın rəhmindən ümidinizi üzməyin. Şübhəsiz ki, Allah bütün günahları bağışlayır. O, həqiqətən, Bağışlayandır, Rəhmlidir!"

54. Əzab sizə gəlməmişdən öncə Rəbbinizə üz tutun və Ona itaət edin. Sonra sizə heç bir kömək olunmaz.

55. Əzab sizə fərqi nə varmadığınız bir halda qəflətən gəlməmişdən əvvəl Rəbbinizdən sizə nazil edilən ən gözəl Sözü tabe olun!

56. Sonra kimsə deməsin ki: "Allaha qarşı etdiyim etinasızlıqlara görə vay mənim halıma! Həqiqətən, mən dinə və dində olanlara rişxənd edənlərdən idim!"

57. Yaxud deməsin: "Əgər Allah məni doğru yola yönəltsəydi, mən mütləq müttəqilərdən olardım!"

58. Həm də əzabı gördüyü zaman deməsin: "Kaş ki, bir də dünyaya qayıdaydım, yaxşı işlər görənlərdən olardım!"

مَا كَسَبُوا وَمَا لَهُمْ بِمُتَعَجِّزِينَ ﴿٥١﴾

أَوَلَمْ يَتَفَعَّلُوا أَنَّ اللَّهَ يَقْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

* قُلْ يَعْبادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾

وَأَذِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴿٥٤﴾

وَأَتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنزِلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ مِن قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْثَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾

أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ يٰحَسْرَتَىٰ عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِن كُنتُ لَمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٦﴾

أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾

أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾

59. Xeyr! Ayələrim sənə gəlmişdi, sən isə onları yalan saydın, təkəbbür göstərdin və kafirlərdən oldun”.

60. Sən Qiyamət günü Allaha qarşı yalan uyduranların üzlərini qapqara görəcəksən. Məgər Cəhənnəmdə təkəbbürlülər üçün yer yoxdur?

61. Allah müttəqilərə uğurlarına görə niyat verəcək. Onlara pislik toxunmayacaq və onlar kədərlənməyəcəklər.

62. Allah hər şeyin Xaliqidir. O, hər şeyi Qoruyandır.

63. Göylərin və yerin açarları Ondadır. Məhz Allahın ayələrini inkar edənlər ziyana uğrayanlardır.

64. De: “Mənə Allahdan qeyrisinəmi ibadət etməyi əmr edirsiniz, ey cahillər?”

65. Sənə və səndən əvvəkilərə belə vəhy olunmuşdur: “Əgər şəriq qoşsan, əməlin puç olacaq və mütləq ziyana uğrayanlardan olacaqsan.

66. Sən yalnız Allaha ibadət et və şüktir edənlərdən ol!”

67. Onlar Allahı layiqincə qiymətləndirmədilər. Halbuki Qiyamət günü yer bütünlüklə Onun Ovcunda olacaq, göylər

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَقَدْ جَاءَكُمْ رَسُولٌ مِّنْ أَنفُسِكُمْ فَكَدَّبْتُم بِهَا
وَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنْتُم مِّنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَىٰ اللَّهِ
وُجُوهَهُمْ مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى
لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ أَلَّذِينَ اتَّقَوْا يَمْشُونَ فِيهَا
بِمَسْحَرَاتٍ لَّيْسَ فِيهَا لَأَلُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾

اللَّهُ خَلِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ
وَكَفِيلٌ ﴿٦٢﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ
كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾

قُلْ أَفَعَيَّرَ اللَّهُ مَا مَرُوتُمْ أَغْبُدُوا إِلَٰهًا
أَلَّا تَهْتَلُوا ﴿٦٤﴾

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن
قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ
عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْبُدُوا شَيْئًا
مِّن دُونِ اللَّهِ فَاعْبُدُوهُ وَكُنْ مِنَ السَّادِكِينَ ﴿٦٦﴾

وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا
بِغَضِّهِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ
بِإِمْرِينِ ﴿٦٧﴾ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا

يُسْمَكُونَ ﴿٧٧﴾

isə Onun Əli ilə büküləcəkdir. O, pakdır, müqəddəsdir və onların Ona qoşduqları şəriklərdən ucadır.

68. Sur üfürüləcək və Allahın istədiyi kimsələrdən başqa göylərdə və yerdə kim varsa, hamısı öləcəkdir. Sonra bir daha ona üfürülən kimi onlar qalxıb baxacaqlar.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ فِئَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٧٨﴾

69. Yer öz Rəbbinin nuru ilə işıqlanacaq, əməllər yazılmış kitab hər kəsin qarşısına qoyulacaq, peyğəmbərlər və şahidlər gətiriləcəkdir. Onların arasında ədalətlə hökm veriləcək və onlara haqsızlıq edilməyəcəkdir.

وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِئَتْ بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءِ وَفُضِيَ بَيْنَهُمْ بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٧٩﴾

70. Hər kəsə öz əməlinin əvəzi tam veriləcəkdir. Allah onların nə etdiklərini yaxşı bilir.

وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٨٠﴾

71. Kafirilər dəstə-dəstə Cəhənnəmə sürüklənəcəklər. Nəhayət, ora çatdıqda onun qapıları açılacaq və onun gözetçiləri onlara deyəcəklər: “Məgər öz içərinizdən Rəbbinizin ayələrinə sizə oxuyan və sizi bu gününüzdə qovuşacağınızla xəbərdar edən elçilər gəlməmişdi?” Onlar: “Əlbəttə, gəlmişdi!” – deyəcəklər. Lakin əzab Sözü kafirlər barəsində gerçəkləşdi.

وَيَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۚ فِئَامًا إِذَا جَاءَهُمْ فَيُحِثُّ أَتُوبُهَا وَقَالَ لَهُمْ خُذْزَنَّتْهَا آتُوا بِنَائِكُمْ رَسُولٌ مِنْكُمْ يَتْلُو عَلَيْكُمْ ءَايَاتِ رَبِّكُمْ وَرُسُلٌ رُونَكُمْ لِقَاءَ نَبِيِّكُمْ هَٰذَا قَالُوا ابْنُوا لَكُمْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٨١﴾

72. Onlara: “İçində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarına girin!” – deyiləcək. Təkəbbürlülərin yeri necə də pisdir!

قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۚ فَبِئْسَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٨٢﴾

73. Rəbbindən qorxanlar da dəstə-dəstə Cənnətə gətiriləcəklər. Nəhayət, ora çatdıqda onun qapıları açılacaq və onun gözetçiləri onlara deyəcəklər: “Sizə salam olsun! Xoş sizin halınıza! Əbədi qalmaq üçün buraya daxil olun!”

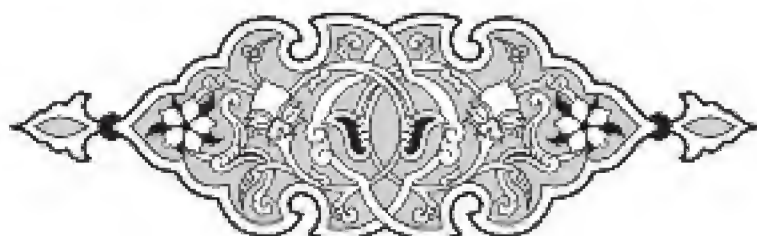
74. Onlar deyəcəklər: “Bizə verdiyi vədini yerinə yetirən və bizi bu yərə varis edən Allaha həmd olsun! Biz Cənnətin istədiyimiz yerində sakin oluruq. Yaxşı əməl sahiblərinin mükafatı necə də gözəldir!”

75. Sən mələklərin, Ərşi əhatə edərək, Rəbbinə həmd ilə təriflər dediklərini görəcəksən. Onların arasında ədalətlə hökm veriləcək və: “Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!” – deyiləcəkdir.

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا
حَتَّى إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ
لَهُمْ حَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ
فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾

وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقَنَا وَعْدَهُ
وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ نَتَمَوَّاتُ مِنَ الْجَنَّةِ
حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾

وَنَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ
يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَأَقْبَضَ يَدَيْهِمْ بِالْحَقِّ
وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

Gafir
(«Bağışlayan») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ha. Mim.
2. Bu Kitab Qüdrətli, Müdrik Allah tərəfindən nazil edilmişdir.
3. Bu, günahları Bağışlayan, tövbələri qəbul edən, cəzası şiddətli olan lütf sahibindəndir! Ondən başqa məbud yoxdur. Dönüş də Onadır.
4. Allahın ayələri barəsində yalnız kafirlər mübahisə edərək. Onların şəhərlərdə gəzib-dolaşmaları səni aldatmasın.
5. Onlardan əvvəl Nuhun xalqı və sonrakı əlbir dəstələr də *elçiləri* yalançı saydılar. Hər ümmət öz elçilərini yaxalamağı qəsd edirdi. Onlar həqiqətin yalan olduğunu sübuta yetirmək üçün batil sözlərlə mübahisə aparırdılar. Mən də onları yaxaladım. *Bir görəydin* Mənim cəzam necə oldu!
6. Kafirlərin od sakinləri olacağı barədə Rəbbinin Sözü beləcə həqiqətə çevrildi.
7. Cərsi daşıyanlar və onun ətrafındakılar öz Rəbbinə həmd edərək onu tərifləyir, Ona iman gətirir və möminlər üçün bağışlanma

سُورَةُ غَافِرٍ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ

تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ

غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي
النُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَهٌ يَلْقَى الْمُصِیْرُ

مَا يَجْعَلُ فِي عِزِّكَ إِلَّا الَّذِينَ هَرُؤُا فَلَ
يَعْرِزُكَ فَعَلُّهُمْ فِي الْيَلْدِ

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ
بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ
لِيَأْخُذُوهُ وَخَذَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا
بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتَهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ

وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ
كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ
بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ

diləyirlər: “Ey Rəbbimiz! Sən mərhəmətin və elminlə hər şeyi əhatə edirsən. Təvbə edib Sənin yolunla gedənləri bağışla, onları Cəhənnəm əzabından qoru!”

8. Ey Rəbbimiz! Onları da, onların atalarından, zövcələrindən və nəsilələrindən olan əməlisalehləri də onlara vəd etdiyin Ədn bağlarına daxil et. Həqiqətən, Sən Qüdrətlişən, Müdriksən.

9. Onları günahlarının cəzasını çəkməkdən azad et. O gün Sən kimi günahların cəzasını çəkməkdən azad etsən, ona rəhm etmiş olarsan. Məhz bu, böyük uğurdur”.

10. Kafirələrə belə xitab olunacaq: “Siz imana dəvət olunarkən küfrünüzdə israr etdiyiniz zaman Allahın sizə olan nifrəti *indi* sizin özünüzə olan nifrətinizdən daha böyük idi”.

11. Onlar deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz! Sən bizi iki dəfə öldürüb, iki dəfə diriltidin. Biz öz günahlarımızı etiraf etdik. *Oddan* çıxmağa bir yol varmı?”

12. *Onlara deyiləcək*: “Bu ona görədir ki, bir olan Allah çağırıldığı zaman siz inkar edirdiniz. Ona şərikin qoşulduqda isə inanırdınız. Artıq hökm Uca və Böyük Allahındır”.

13. Sizə Öz dəlillərini göstərən və göydən ruzi nazil edən məhz Odur. *Bundan* ancaq *Allaha* üz tutanlar ibrət alarlar!

رَحْمَةً وَعِلْمًا فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا
سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٧﴾

رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتِ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ
وَمِمَّنْ صَلَّحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ
وَذُرِّيَّتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٨﴾

وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ
يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ
الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا ينادونَ لَمَقْتُ اللَّهِ
أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِ كَرَامَتِكُمْ إِذْ تَدْعُونِ
إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَفْتَنَّا وَأَخْبَتْنَا أَفْتَنَّا
فَاغْفِرْ لَنَا يَا رَبُّ إِنَّهُ كَانَ خُرُوجًا مِنْ
سَبِيلٍ ﴿١١﴾

ذَلِكَ بِأَنَّكُمْ إِذَا دُعِيتُمْ إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ
فَكُفَرْتُمْ فَإِنْ تُشْرِكُوا بِهِ تَكْفُرُوا
فَأَحْكُمُ اللَّهُ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ ﴿١٢﴾

هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ لَكُمْ مِنَ
السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾

14. Kafirələrin xoşuna gəlməyə də, dini məhz Allaha aid sayıb, Ona dua edin!
15. Ən yüksək dərəcələrin və Ərşin sahibi Odur. O Öz əmri ilə vəhyi qullarından istədiyinə nazil edir ki, o, *insanları* görüş günü ilə qorxutsun.
16. O gün *insanlar yer üzünə* çıxacaq və onların heç bir şeyi Allahdan gizli qalmayacaqdır. *Allah deyəcək*: “Bu gün hökm kimə məxsusdur? Tök olan, *hər şeyə* Qalib Gələn Allaha!”
17. Bu gün hər kəsə qazandığının əvəzi veriləcəkdir. Bu gün haqsızlıq olmaz. Şübhəsiz ki, Allah tez haqq-hesab çəkəndir.
18. Onları ürəklərin xirtdəyə çatacağı, *özləri də* qəm-qüssə içində olacaqları yaxınlaşan günə qorxut. *O gün* zalımların nə bir yaxın dostu, nə də sözü keçən bir şəfaətçisi olar.
19. *Allah* gözlərin xaincəsinə baxışını və kökslərin *nələr* gizlətdiyini bilir.
20. Allah ədalətlə hökm verir. Ondan başqa yalvardıqları *bütlər* isə heç bir şeyə hökm verə bilməzlər. Şübhəsiz ki, Allah Eşidəndir, Görəndir!
21. Məgər onlar yer üzündə gəzib-dolaşıb özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmədilərmidi? Onlar bunlardan daha

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾

رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾

يَوْمَ هُمْ بَبْرُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾

الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَرْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظِيمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَاسِمٍ وَلَا شَافِعٍ يُطَاعُ ﴿١٨﴾

يَعْلَمُ خَائِبَتَهُ الْأَعْيُنُ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَفْعَلُ بِمَا يُنْفِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾

﴿أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا فِي الْأَرْضِ

qüvvətli idilər və yer üzündə daha çox iz qoymuşdular. Allah onları günahlarına görə *əzabla* yaxaladı və onları Allahdan qoruyan olmadı.

22. Bu ona görə idi ki, elçiləri onlara açıq-aydın dəlillər gətirdikləri halda, onlar inkar edirdilər. Buna görə də Allah onları *əzabla* yaxaladı. Həqiqətən, O, Qüvvətlidir, cəzası da şiddətlidir.

23. Biz Musanı möcüzələrimizlə və aşkar bir dəlillə göndərdik –

24. Fironun, Hamanın və Qarunun yanına. Onlar isə: “Bu, yalançı bir sehrbazdır!” – dedilər.

25. *Musa* onlara Bizim dərgahımızdan həqiqəti bəyan etdikdə onlar dedilər: “Onunla birlikdə iman gətirənlərin oğullarını öldürün, qadınlarını isə sağ buraxın!” Amma *bilin ki*, kafirlərin hiyləsi boşa çıxar.

26. Firon dedi: “Buraxın mənə Musanı öldürüm! Qoy o da Rəbbinə yalvarsın. Çünki mən onun sizin dininizi dəyişdirəcəyindən, yaxud yer üzündə fəsad törədəcəyindən qorxuram”.

27. *Musa* dedi: “Mən hesablaşma gününə inanmayan hər bir təkəbbürlüdən həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbiniz olan *Allaha* sığınram!”

فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ بِذُنُوبِهِمْ وَمَا كَانَ لَهُم مِّنْ
اللَّهِ مِن وَّاقٍ ١٠

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ
شَدِيدُ الْعِقَابِ ١١

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ١٢

إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَكَارُونَ فَقَالُوا
سِحْرٌ كَذَابٌ ١٣

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا
اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ
وَأَسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَانُوا
الْكَاذِبِينَ ١٤ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ١٥

وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ
رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن
يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ١٦

وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ
مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ١٧

28. Firon ailəsindən olub imanını gizlədən mömin bir kişi dedi: "Siz bir adamı: "Rəbbim Allahdır!"– dediyinə görə öldürəcəksinizmi? Halbuki o, Rəbbinizdən sizə açıq-aydın dəlillər gətirdi. Əgər o, yalan danışarsa, onun yalanı ancaq öz əleyhinədir. Yox, əgər doğru danışarsa, onun vəd etdiyinə bəzisi sizə toxunar. Həqiqətən, Allah həddi aşanı, yalançıyı doğru yola yönəltməz.

29. Ey xalqım! Bu gün yer üzündə hakim şəxslər kimi hökmranlıq sizin əlinizdədir. Əgər Allahın əzabı bizə gəlsə, bizi ondan kim qoruya bilər?" Firon dedi: "Mən sizə ancaq öz düşündüyümü bildirirəm, mən sizə ancaq doğru yolu göstərirəm".

30. Mömin kişi dedi: "Ey xalqım! Mən sizə, əlbir dəstələrin başına gəlmiş dəhşətli günün bənzərinin sizin də başınıza gəlməsindən qorxuram.

31. Nuhun qövmünə, Ad və Səməd tayfalarına və onlardan sonra gələnələrə bənzər bəlanın gəlməsindən qorxuram. Allah bəndələrə zülm olunmasını istəməz.

32. Ey xalqım! Mən başınıza gələcək fəryad qoparacağınız gündən qorxuram.

33. Geriyə dönüb qaçacağınız gün sizi Allahdan qoruyan tapılmaz. Allahın azgınlığa saldıdığı kimsəyə isə yol göstərən olmaz".

وَقَالَ رَجُلٌ مُّؤْمِنٌ مِّنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَن يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِن يَكُ صَادِقًا لِّصَبْحِكُمْ فَتَمُوتُوا بِأَن لَّمْ تَقُولُوا رَبِّيَ اللَّهُ إِنَّا لَنَنصِرُكَ بَعْضُ الَّذِي يَعْبُدُكُمْ إِنَّا لَنَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِقٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾

يَنْقُورُ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِن بَأْسِ اللَّهِ إِن جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَى وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

وَقَالَ الَّذِي ءَامَنَ بِقَوْمِ إِثْنَيْنِ أَخَذَا بِيَدِ الْآخَرِ ابْنِ مَرْيَمَ خُذْكَمَا فِي هَذِهِ نَجِيتُكَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٣٠﴾

مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِن بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلْمًا لِّلْعِبَادِ ﴿٣١﴾

وَيَنْقُومُ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴿٣٢﴾

يَوْمَ تَوَلَّوْا مُدْبِرِينَ مَّا لَكُمْ مِّنَ اللَّهِ مِن عَاصِمٍ ۖ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِن هَادٍ ﴿٣٣﴾

34. Daha öncə Yusuf sizə açıq-aydın dəlillər gətirmişdi. Siz onun gətirdiklərinə şəkk etməkdə davam edirdiniz. Nəhayət, o, vəfat etdikdə dediniz: “Allah ondan sonra elçi göndərməyəcəkdir!” Allah həddi aşan, şübhə edən kimsəni beləcə azğınlığa salar.
35. Özlərinə bir dəlil gəlmədən Allahın ayələri barəsində mübahisə edənlər həm Allah yanında, həm də iman gətirənlərin yanında ancaq böyük bir nifrət artırır. Allah hər bir təköbbürlü zülmkarın qəlbini belə möhürləyir.
36. Firon dedi: “Ey Haman! Mənim üçün bir uca qala tik ki, bəlkə yollara çatım—
37. göylərin yollarına çatım və Musanın məbudunu görüm. Həqiqətən, mən onu yalançı sayıram!” Firona pis əməli beləcə gözəl göstərildi və o, yoldan çıxarıldı. Fironun hiyləsi uğursuz oldu.
38. O mömin kişi dedi: “Ey qövmüm! Mənim ardınca gəlin, sizi doğru yola çıxardım.
39. Ey qövmüm! Bu dünya həyatı ancaq fani bir zövqdür, axirət isə qərar tutacağınız yurddur.
40. Kim pis bir iş tutsa, o ancaq işinin həddi qədər cəza alır. Mömin olmaqla bərabər, yaxşı iş görən

وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُونُسُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ
فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ
حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مَنْ
بَعْدَهُ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ
هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾

الَّذِينَ يَخْتَدُّونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بُعْدًا
سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ
وَعِنْدَ الَّذِينَ ءَامَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى
كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَهْمُنُ آتِي لِي صَرْحًا أَعْلَى
أَتُبْلَغُ الْأَسْبَابَ ﴿٣٦﴾

أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطْلِعْ إِلَيَّ يَا مُوسَى
وَإِنِّي لَا أَظُنُّهُ كَذَّابًا وَكَذَلِكَ زُيِّنَ
لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ
وَمَا كُنْذِرْ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٣٧﴾

وَقَالَ الَّذِي ءَامَنَ يَقَوْمِ اتَّبِعُونِ
أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٣٨﴾

يَقَوْمِ إِنَّمَا هَئِهِ الدُّنْيَا مَتَّعٌ
وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴿٣٩﴾

مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِمَّا زَكَرْنَا أَنَّهُ

kişilər və qadınlar Cənnətə daxil
olub orada hesabsız ruziyə nail
olarlar.

41. Ey qövmüm! Nə üçün mən sizi nicat
tapmağa çağırıram, siz isə mənə oda
çağırırsınız?

42. Siz mənə Allahı inkar etməyə,
bilmədiyim bir şeyi Ona şərikin
qoşmağa çağırırsınız, mən isə sizi
Qüdrətli və Bağışlayan *Allaha*
çağırıram.

43. Heç şübhəsiz ki, sizin mənə
çağırdığınızın nə dünyada, nə də
axirətdə çağırılmağa haqqı yoxdur.
Bizim dönüşümüz Allahdır. Həddi
aşanlar isə od sakinləridirlər.

44. Sizə dediklərimi mütləq
xatırlayacaqsınız. Mən öz işimi
Allaha həvalə edirəm. Həqiqətən,
Allah qullarını görür”.

45. Allah *Musanı* onların qurduğu
hiylələrin şərindən qorudu. Firon
nəslini isə dəhşətli əzab bürüdü.

46. Onları səhər və axşamüstü oda
salırlar. O Saat (Qiyamət) gələcəyi
gün isə; Firon nəslini ən şiddətli
əzaba salın *deyiləcəkdir!*

47. O zaman onlar odda bir-
birilə höcətləşəcəklər. Zəiflər
təkəbbür göstərənlərə: “Biz
sizin ardınızca gedirdik. İndi siz
odun bir hissəsindən bizi qurtara
bilərsinizmi?” – deyəcəklər.

مُؤْمِنٌ قَالُوا لَيْتَكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ
بِرَزَقِنَا فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٤١﴾

* وَيَدْعُونَنَا إِلَى الدُّعْوَى إِلَى النَّارِ
وَيَدْعُونَنَا إِلَى النَّارِ ﴿٤٢﴾

تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَتَدْعُونَنِي
لَيْتَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى
الْعَرِيزِ الْعَقِيرِ ﴿٤٣﴾

لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْتَ لَكُمْ دُعْوَةٌ
فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنْ مَرَدَّنَا
إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ
النَّارِ ﴿٤٤﴾

فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأَفَئِضُ
أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٥﴾

فَوَقَّاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَخَافَ يُقَالُ
فِرْعَوْنُ سُوءَ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا
وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ
فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٧﴾

وَإِذْ يَتَحَاوَرُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ
السُّعَفَوْنَ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا
كُنَّا لَكُمْ بَعْآفِينَ أَمْ نَمُوتُ عَنْكُمْ
فَيَصِيحُنَّ مِنَ النَّارِ ﴿٤٨﴾

48. Təkəbbür göstərənlər: “Hamımız bunun içindəyik. Artıq Allah qullar arasında hökmünü vermişdir” – deyəcəklər.
49. Odda olanlar Cəhənnəm gözetçilərinə deyəcəklər: “Rəbbinizə yalvarın ki, heç olmasa, bir-cə gün əzabımızı yüngülləşdirsin!”
50. *Mələklər* deyəcəklər: “Məgər elçiləriniz açıq-aydın dəlillər gətirməmişdilər?” Onlar: “Əlbəttə gətirmişdilər!” – deyəcəklər. *Mələklər* də: “Elə isə özünüz yalvarın!” – deyəcəklər. Kafirlərin yalvarması isə boş şeydir.
51. Şübhəsiz ki, Biz Öz elçilərimizə və möminlərə həm dünya həyatında, həm də şahidlərin şəhadət verəcəyi gün yardım edəcəyik.
52. O gün zalımlara üzr diləmələri heç bir fayda verməyəcəkdir. Onları həm lənət, həm də pis yurd gözləyir.
53. Biz Musaya doğru yolu göstərən rəhbər verdik və İsrail oğullarını Kitaba varis etdik –
54. ağıl sahiblərinə doğru yol göstəricisi və öyüd-nəsihət kimi.
55. Səbir et! Həqiqətən, Allahın vədi haqdır. Günahının bağışlanmasını dilə, axşamüstü və səhər çağı Rəbbini həmd ilə təriflə.

قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا فِيهَا إِنَّا كُنَّا فِيهَا
فِيهَا إِنَّا كُنَّا فِيهَا قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴿٤٨﴾

وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ
ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ
الْعَذَابِ ﴿٤٩﴾

قَالُوا أَوَلَمْ تَكُن تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَى قَالُوا أَذْعُوا وَمَا دَعَاكُمُ
الْكُفْرَ إِنَّا إِنَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٥٠﴾

إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَنَوْمَ يَقُومُوا أَلَّا شَهِدُوا ﴿٥١﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ وَلَهُمْ
الْعَذَابُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴿٥٢﴾

وَلَقَدْ هَمَمْنَا مُوسَى الْهَدَى وَأَوْزَيْنَا
بَيْنَ إِسْرَءِيلَ الْكِتَابِ ﴿٥٣﴾

هُدَى وَذِكْرَى لِّأُولِي الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾

فَاصْبِرْ إِنَّا وَعَدَ اللَّهُ حَقًّا وَاسْتَعْفِفْ
لِذُنُوبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعِشِيِّ
وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

56. Həqiqətən, özlərinə bir dəlil gəlmədən Allahın ayələri barəsində mübahisə edənlərin ürəklərində böyüklük iddiasından başqa bir şey yoxdur. Onlar heç vaxt buna çatmayacaqlar. Sən Allaha sığın! Həqiqətən, O, Eşidəndir, Görəndir.
57. Həqiqətən, göylərin və yerin yaradılması insanların yaradılmasından daha böyük şeydir. Lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.
58. Korla görən, iman gətirib yaxşı işlər görənlərlə pislik edənlər eyni deyildir. Necə də az düşünüb daşınırsınız!
59. O Saat mütləq gələcəkdir, bunda heç bir şübhə yoxdur. Lakin insanların əksəriyyəti *buna* inanmır.
60. Rəbbiniz dedi: "Mənə dua edin, Mən də sizə cavab verim. Həqiqətən, Mənə ibadət etməyə təkebbür göstərənlər Cəhənnəmə zəlil olaraq girecəklər".
61. Gecəni rahatlanmanız üçün yaradan, gündüzü *ruzi qazanmanız üçün* işıqlı edən Allahdır. Allah insanlara qarşı lütfkardır, lakin insanların çoxu şükür etmir.
62. Budur sizin Rəbbiniz, hər şeyin Xalığı olan Allah! Ondan başqa məbud yoxdur! Siz necə də *haqqa qarşı* dönük çıxırsınız!

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ يَعْتَدُونَ
يَعْتَدُونَ سُلْطَانًا لَهُمْ فِي صُدُورِهِمْ
إِلَّا كِبَرُ مَا هُمْ بِبَالِغِهِ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٥٦﴾

لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ
خَلْقِ النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الَّذِينَ
فَلَسُوا مَا اتَّخَذُوا ﴿٥٨﴾

إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَّا رَيْبَ فِيهَا وَلَٰكِنَّ
أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾

وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي
سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ ذَٰلِخِينَ ﴿٦٠﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ
عَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا
يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾

ذَٰلِكُمُ اللَّهُ رَبُّكُمْ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَّا
إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا اللَّهَ ﴿٦٢﴾

63. Allahın ayələrini inkar edənlər beləcə dönük çıxırlar.

كَذَلِكَ يُؤْفَكُ الَّذِينَ كَانُوا يَقَابِلُونَ اللَّهَ
يَخْتَدُونَ ﴿٦٣﴾

64. Sizin üçün yeri məskən, göyü də tavan edən, sizə surət verib surətlərinizi gözəl şəkllə salan, sizə pak nemətlərdən ruzi verən Allahdır. Budur sizin Rəbbiniz olan Allah. Aləmlərin Rəbbi olan Allah ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır!

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا
وَالسَّمَاءَ بَنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ
صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ
ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ
رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾

65. O, *əbədi* Yaşayandır, Ondan başqa məbud yoxdur. *Allaha*, dini yalnız Ona məxsus edərək, dua edin. Aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd olsun!

هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ
لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾

66. De: “Rəbbimdən mənə açıq-aydın dəlillər gəldiyi zaman sizin Allahdan başqa yalvardıqlarınıza ibadət etmək mənə qadağan edilmiş və mənə aləmlərin Rəbbinə təslim olmaq əmr olunmuşdur”.

﴿قُلْ إِنِّي نُهُيْتُ أَنْ أَغْبِيَ الَّذِينَ
تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ
مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾﴾

67. Sizi torpaqdan, sonra nütfdən, sonra laxtalanmış qandan yaradan, sonra sizi, böyüyüb yetkinlik yaşına çatasınız, daha sonra da qocalasınız deyə uşaq olaraq *ana bətnindən* çıxardan Odur. Hərçənd ki, içərinizdə *qocalmamışdan* əvvəl ölənlər də vardır. *Bu ona görədir* ki, müəyyən olunmuş vaxta yetişəsiniz və bəlkə, düşünüb daşınasınız.

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ
ثُمَّ مِنْ عَاقِلَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا
أَشَدَّ كُمْ ثُمَّ لِيَكُونُوا شُيُوعًا وَمِنْكُمْ مَنْ
يَمُوتُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَبْلُغُوا أَجَلَ مُسَمًّى
وَلَكُمْ تَعْقِيلَاتٌ ﴿٦٧﴾

68. Dirildən də, Öldürən də Odur. O, bir şeyin olmasını istədikdə ona ancaq: “Ol” – deyir, o da olur.

هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا فُضِيَ أَمْرُ الْإِنْسَانِ
يَقُولُ لَهُ رُكُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

69. Allahın ayələri barəsində mübahisə edənləri görmürsənmi? Onlar necə də *haqqa qarşı* dönük çıxırlar!

70. Onlar Kitabı və elçilərimizə göndərdiklərimizi yalan saydılar. Onlar tezlik biləcəklər;

71. o zaman ki, boyunlarında dəmir halqalar və zəncirlər olduğu halda sürüklənəcəklər –

72. qaynar suya tərəf; sonra odda yandırılacaqlar.

73. Sonra da onlara deyiləcəkdir: “Haradadır şərikin qoşduqlarınız –

74. Allahdan başqa *ibadət etdikləriniz*?” Onlar deyəcəklər: “Onlar bizi qoyub qaçdılar. Xeyr, biz öncə də heç bir şeyə ibadət etmirdik!” Allah kafirləri beləcə azgınlığa salar.

75. “Bu sizin yer üzündə nahaq yerə sevinməyinizə və qürrelənməyinizə görədir!

76. İçində əbədi qalacağınız Cəhənnəmin qapılarına girin!” Təkəbbürlülərin yeri necə də pisdir!

77. Səbir et! Həqiqətən, Allahın vədi haqdır. Ya onlara vəd etdiyimizin bir qismini sənə göstərəcək, ya da daha öncə sənə canını alacağıq. Onlar *axırda* Bizə qaytarılacaqlar.

78. Biz səndən əvvəl də elçilər göndərmişdik. Onlardan bəziləri haqqında sənə danışmış, bəziləri

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَخْدُونَ فِي عَهْدِ اللَّهِ
أَلَمْ يَصْرُفُونَ ﴿٦٩﴾

الَّذِينَ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ بِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ
رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٧٠﴾

إِذَا الْأَغْطَالُ فِي أَغْشَاهِمَ وَالسَّلْسِلُ
يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾

فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾

ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَنْتُمْ مَا كُنْتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾

مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا صَلُّوا عَلَيْنَا لَمْ نَكُنْ
نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ
الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾

ذَلِكَ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ
الْحَقِّ وَمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧٥﴾

أَدْخِلُوا آلَ آدَمَ الْجَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَمَا أَفْسَسَ
مَشْرَى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾

فَأَصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّكَ
بَعْضَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ أَوْ تَوَفِّيْنَاكَ فَإِنَّا
بِرُبْعُونَةٍ ﴿٧٧﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ
قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ

haqqında isə danışmamışıq. Heç bir elçi Allahın izni olmadan hər hansı bir aya gətirə bilməzdi. Allahın əmri gəldikdə isə ədalətlə hökm verilər və yalan danışanlar orada ziyana uğrayarlar.

79. Bəzilərinə minəsiniz, bəzilərindən də yeyəsiniz deyə, heyvanları sizin üçün yaradan Allahdır.

80. Siz onlardan *başqa* mənfəətlər də əldə edirsiniz. Siz onları minərək ürəyinizdən keçən yerlərə gedib çatırırsınız. Siz həm onların üstündə, həm də gəmilərdə daşınırsınız.

81. Allah sizə Öz möcüzələrini göstərir. Allahın hansı dəlillərini inkar edə bilərsiniz?

82. Məgər onlar yer üzündə gəzib dolaşaraq özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmədilərmidi? Onlar bunlardan sayca daha çox, daha qüvvətli idilər və yer üzündə daha çox iz qoymuşdular. Müvəffəq olduqları onlara bir fayda vermədi.

83. Elçiləri onlara açıq-aydın ayələr gətirdikdə, ancaq özlərindəki biliyə sevindilər və beləliklə də, onları istehza etdikləri şey *əzabla* çulğaladı.

84. Onlar əzabımızı daddıqda: "Biz Vahid Allaha iman gətirdik, Ona orta qoşduqlarımızı isə inkar edirik!"

عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
الْإِيمَانُ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فُضِيَ بِالْحَقِّ
وَحَسِبَ هَٰذَا لِكَ الْمُبْطُلُونَ ﴿٧٩﴾

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ
لِتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٨٠﴾

وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً
فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى الْغَنَاقِ
تَخْتَلُونَ ﴿٨١﴾

وَنُرِيكُمْ آيَاتِنَا فَتَأْتِي أَيْدِي اللَّهِ
تُشْكِرُونَ ﴿٨٢﴾

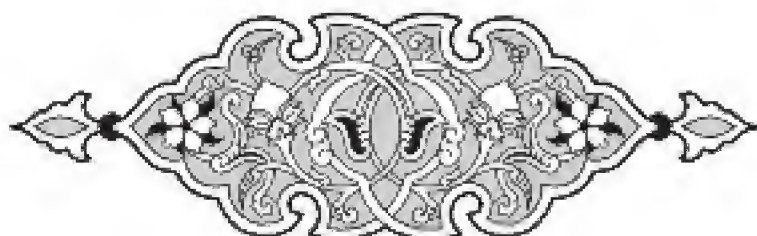
أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا
أَكْثَرًا مِنْهُمْ وَأَشَدُّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ
فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٨٣﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالنَّبِيِّاتِ فَرِحُوا بِمَا
عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ وَخَافَ بِهِمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ
يَسْتَهْزِئُونَ ﴿٨٤﴾

فَلَمَّا تَرَوْا بَأْسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَحْدَهُ
وَكُنَّا قَوْمًا يَمُوتُونَ ﴿٨٥﴾

85. Lakin o zaman əzabımızı gördükdə iman gətirmələri onlara heç bir fayda vermədi. Bu, Allahın Öz qulları barəsində əzəldən bəri qüvvədə olan qanunudur. Onda kafirlər ziyana uğradılar.

فَلَمْ يَكْ يَنْفَعَهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا آيَاتِنَا
سُئِلَتْ أَللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَّتْ فِي عِبَادِهِمْ وَخَيْرَ
هَذَا لَكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

Fussilat
(«Müfəssəl izah edilmiş») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ha. Mim.
2. *Bu*, Mərhəmətli və Rəhmli *Allah* tərəfindən nazil edilmiş,
3. ayaləri Quran olaraq ərəbcə müfəssəl izah edilmiş, anlaya bilən camaat üçün nəzərdə tutulmuş bir Kitabdır.
4. O, həm müjdə verən, həm də xəbərdar edəndir. Lakin onların çoxu üz çevirib söz eşitməzlər.
5. Onlar deyirlər: “Sənin bizi dəvət etdiyinə qarşı qəlbimiz qapalıdır, qulaqlarımızda tıxac vardır, bizimlə sənin arana pərdə çəkilmişdir. Sən işində ol, biz də öz işimizdə olacağıq!”
6. De: “Mən də sizin kimi bir insanam. Mənə vəhy olunur ki, sizin məbudunuz Tək olan İlahdır. Ona tərəf doğru yol tutun və Ondən bağışlanmağınızı diləyin. Vay müşriklərin halına!
7. O kəslərin ki, zəkat vermir və axirəti inkar edirlər.
8. İman gətirib yaxşı əməl işləyənləri tükənməz nemətlər gözləyir”.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ

نَزِيلٌ مِنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابٌ فَصَّلْتُ لِقَوْمٍ يَعْلَمُونَ

بَشِيرًا وَنَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ

وَقَالُوا أَتُحَدِّثُنَا فِي مَا كُنَّا نَدْعُونَكَ إِلَيْهِ فِي ءَادَانَا وَقَدْ رَأَيْنَا بَيِّنَاتِكَ بِحُجَابٍ فَأَعْمَلْ إِنَّا عَامِلُونَ

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مُثَلِّمٌ كَمَا كُنْتُمْ تُحَدِّثُونَ إِنَّمَا إِلَهُكُمُ اللَّهُ وَاحِدٌ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوا ۚ وَرَبُّكَ لِلْمُشْرِكِينَ

الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ

إِنَّ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ

9. De: “Doğrudanmı siz yeri iki gündə yaradana küfr edir və *bütləri* Ona tay tutursunuz? Axı O, aləmlərin Rəbbidir.

10. O, yerin üstündə möhkəm duran dağlar yerləşdirdi, onu bərəkətli etdi və *ruzi* istəyənlər üçün orada *yer əhlinin* ruzisini tam dörd gündə yerbəyer etdi.

11. Sonra O, tüstü halında olan göyə tərəf yönəlib ona və yerə: “Könüllü surətdə və ya məcburi olaraq gəlin *əmrinə boyun əyin!*” – dedi. Onlar: “Könüllü olaraq gəldik!” – dedilər.

12. O, iki gündə onları yeddi göy kimi yaratdı və hər göyə onun özünə məxsus vəzifə tapşırırdı. Biz dünya səmasını qəndillərlə bəzədik və mühafizəmizə götürdük. Bu, Qüdrətli və Bilən Allahın əzəli hökmüdür.

13. Əgər üz döndərsələr, de: “Mən sizi Ad və Səmudu saran ildırıma bənzər bir ildırımın sarsıda biləcəyindən xəbərdar edirəm”.

14. Onlara önlərindən və arxalarından: “Yalnız Allaha ibadət edin!” – *deyə əmr edən* elçilər gəlmişdi. Onlar isə: “Əgər Rəbbimiz istəsəydi, mələklər endirərdi. Biz sizinlə göndərilənlərə inanmırıq!” – demişdilər.

15. Ad *xalqına* gəlincə, onlar yer üzündə haqsızcasına təkəbbür göstərüb: “Bizdən daha qüvvətli kim

﴿قُلْ أَنتُمْ أَكْثَرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ ١

وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِي مِّنْ فَوْقِهَا وَبَرَكْنَا فِيهَا وَقَدَّرْنَا فِيهَا فُجُورَهَا وَنِعْمَهَا أَلَيَّامٍ سَوَاءٍ لِّلسَّائِلِينَ ٢

ثُمَّ أَسْرَوْنَاهُ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ أُنْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ٣

فَقَضَيْنَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصْبِيحٍ وَحِفْظٍ ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ٤

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ٥

إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا يَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِمْ كَاذِبُونَ ٦

فَأَمَّا عَادٌ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَن أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً أُولَئِكَ يَرَى اللَّهُ

ola bilər?" – dedilər. Məgər onları yaradan Allahın onlardan daha qüvvətli olduğunu görmürdülərmi? Onlar ayələrimizi, sadəcə, inkar edirdilər.

16. Biz onlara dünya həyatında rüsvayçılıq əzabını daddırmaq üçün uğursuz günlərdə üstlərinə çox soyuq bir külək göndərdik. Axirət əzabı isə daha rüsvayedicidir. Onlara kömək də edilməz.

17. Səməd *xalqına* gəldikdə isə, Biz onlara doğru yol göstərdik, onlar isə korluğu doğru yoldan üstün tutdular və onları qazandıqları *günahlar* üzündən alçalıcı əzab ildırımını yaxaladı.

18. İman gətirib *Allahdan* qorxanları isə xilas etdik.

19. Allaha düşmən kəsilənlər Cəhənnəmə *sürüklənib* toplanılacaqları günə qədər bir yerdə saxlanacaqlar.

20. Nəhayət, onlar oraya gəldikləri zaman qulaqları, gözləri və dəriləri etdikləri əməllər barəsində onların əleyhinə şahidlik edəcəkdir.

21. Onlar öz dərilərinə: "Nə üçün əleyhimizə şahidlik edirsiniz?" – deyəcəklər. *Dəriləri* deyəcək: "Hər şeyi danışdıran Allah bizi danışdırdı. Sizi ilk dəfə O yaratmışdır və siz *axırda* Ona qaytarılacaqsınız".

الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿١٦﴾

فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ نَحْسَاتٍ لِنَبْلِهِمْ فِي هَذِهِ أَلْحَزَانٍ فِي الْآخِرَةِ أَلْحَزَانٍ وَهُمْ لَا يُصْرُونَ ﴿١٧﴾

وَأَمَّا سَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَى عَلَى الْهُدَى فَأَخَذَتْهُمْ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهُونِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٨﴾

وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُنْفَخُ أَصْفَادُهُمْ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿٢٠﴾

حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءَهُمْ شَهِدَتْ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَرُهُمْ وَقُلُوبُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

وَقَالُوا الْحُلُودُ هُمْ شَهِدَتْ بَلَّغْنَا قَوْلًا أَنْطَقَنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَالْيَوْمَ نُرْجِعُكُمْ ﴿٢٢﴾

22. Siz qulaqlarınızın, gözlərinizin və dərilərinizin əleyhinizə şahid olmasından *çəkinib* gizlənmirdiniz. Əksinə, elə zənn edirsiniz ki, Allah sizin etdiyiniz əməllərin çoxunu bilmir.
23. Sizin öz Rəbbiniz barəsində bu zənniniz sizi məhv etdi və siz ziyan çəkənlərdən oldunuz.
24. *Əzab*ə dözsələr də, onların yeri oddur. Onlar mərhəmət diləsələr də, onlara mərhəmət göstərilməz.
25. Biz onlara *fasiq* dostlar qoşduq və *bu dostlar* onlara öndəkilərini və arxadakılarını gözəl göstərdilər (dünyanı sevdirib, axirəti unutdurdular). Onlardan əvvəl gəlib-getmiş cinlərdən və insanlardan olan ümmətlər barəsindəki Söz onlar barəsində də gerçək oldu. Həqiqətən də, onlar ziyana uğradılar.
26. Kafirlər: “Bu Qurana qulaq asmayın, *o oxunarkən* hay-küy salın. Bəlkə, qalib gələsiniz” – dedilər.
27. Biz kafirlərə mütləq şiddətli bir əzab daddıracaq və onları etdikləri əməllərin ən pisi ilə cəzalandıracağıq.
28. Budur Allahın düşmənlərinin cəzası – Od! Ayələrimizi inkar etmələri üzündən orada onları, cəza yeri kimi, əbədi yurd gözləyir.

وَمَا كُنْتُمْ تَشْعُرُونَ أَنَّ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ
سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ
ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

وَذَلِكَ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ
أَرَدَكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿١٧﴾

فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ يَسْتَعِثُّوا
فَمَا لَهُمْ مِنَ الْمُعْصِيينَ ﴿١٨﴾

﴿ وَفِيصَّبَّ لَهُمْ فُرُشَاءَ فَرَزَقُوا لَهُمْ مَا يَتَمَنَّوْنَ
أَتَدْرِيهِمْ وَمَا خَلَقَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ
فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْإِنْسِ
وَأَلَّا يَنْسَ إِنْهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿١٩﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا
الْقُرْآنِ وَالْغَوَا فِيهِ لَعَلَّكُمْ تَقْلِيلُونَ ﴿٢٠﴾

فَلَنَذِقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا
وَلَنُخْرِجَنَّ عَنْ أَصْوَارِهِمُ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢١﴾

كَذَلِكَ جَزَاءُ الْعَادَةِ اللَّهُ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا كَانُوا يُخْلَدُونَ
جَزَاءً بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴿٢٢﴾

29. Kafirilər deyəcəklər: “Ey Rəbbimiz!
Cinlərdən və insanlardan bizi
tovlayıb yoldan çıxardanları bizə
göstər ki, biz onları tapdağımız altına
salıb yerlə yeksan edək”.

30. Həqiqətən də: “Rəbbimiz Allahdır!”–
deyib sonra düz yol tutan kəslərə
mələklər nazil olub *deyirlər*:
“Qorxmayın və kədərlənməyin! Sizə
vəd olunan Cənnətlə sevinin!

31. Biz dünya həyatında da, axirətdə
da sizin dostlarınızıq. Orada sizin
üçün nəfsinizin çoxə biləcəyi hər şey
hazırlanmışdır. Orada istədiyiniz hər
şey vardır.

32. Bağışlayan və Rəhmli *Allah*
tərəfindən verilən ziyafət kimi”.

33. *İnsanları* Allaha tərəf çağıran,
yaxşı iş görənlər və: “Həqiqətən, mən
müsəlmanlardanam!”– deyən kəsdən
daha gözəl söz deyən kim ola bilər?

34. Yaxşılıqla pislik eyni ola bilməz. Sən
pisliyi yaxşılıqla dəf et! O zaman
səninlə ədavət aparan kimsə sanki
yaxın bir dost olar.

35. Bu isə ancaq səbir edənlərə verilir və
ancaq böyük qismət sahiblərinə nəşib
olur.

36. Əgər sənə şeytandan bir vəsvəso
gəlsə, Allaha sığın. Çünki O,
Eşidəndir, Biləndir.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرِنَا الَّذِينَ
أَصْلَانَا مِنْ الْجِنِّ وَالْإِنسِ جَعَلْنَاهُمْ نَحْتِ
أَقْدَامِنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا
تَسْأَلُ عَنْهُمْ الْمَلَائِكَةُ أَلَا تَتَحَفَّؤُوا
وَلَا تَحْزَنُونَ وَأَنْبَشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنْتُمْ
تُوعَدُونَ ﴿٣٠﴾

نَحْنُ أَوْلَىٰ بِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي
الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهُنَّ
أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا دُعَوْتُمْ ﴿٣١﴾

نَزَّلْنَا مِنْ عَذْرٍ رَحِيمٍ ﴿٣٢﴾

وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ
صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٣﴾

وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ
بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ
عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٣٤﴾

وَمَا يُلْقِيهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِيهَا
إِلَّا أَدْوٌ وَحِطٌّ عَظِيمٌ ﴿٣٥﴾

وَمَا يَنْزَعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ
بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٦﴾

37. Gecə və gündüz, günəş və ay Onun dəlillərindəndir. Əgər siz Ona ibadət edirsinizsə, onda günəşə və aya səcdə etməyin, onları yaradan Allaha səcdə edin.
38. Əgər onlar təkəbbür göstərsələr bilsinlər ki, sənin Rəbbinin yanında olanlar gecə-gündüz usanmadan Onun şəninə təriflər deyirlər.
39. Yer üzünü qupquru görməyin də Onun dəlillərindəndir. Biz yerin üzərinə su endirdikdə o, hərəkətə gəlib qabarıq. Şübhəsiz ki, onu dirildən, ölüləri də hökmən dirildəcəkdir. Həqiqətən, O, hər şeyə qadirdir.
40. Sözsüz ki, ayələrimizdən üz döndərənlər Bizdən gizli qalmazlar. Onda *deyin görək* oda atılan kimsə yaxşıdır, yoxsa Qiyamət gününə əmin-amanlıq içində gələn kimsə? İstədiyinizi edin! Həqiqətən, O, nə etdiklərinizi görür.
41. Şübhə yox ki, Zikr onlara gəldiyi zaman onu yalan sayanlar *cəzalandırılacaqlar*. Həqiqətən, bu, əzəmətli bir Kitabdır.
42. Nə önündən, nə də arxasından batil ona girişə bilməz. O, Müdrik, Tərifəlayiq *Allah* tərəfindən nazil edilmişdir.

وَمِنَ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ
وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ
وَأَسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ
إِقَاءَهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾

فَإِنْ أَنتُمْ كَذِبُونَ أَلَمْ يَكُنْ لَهُ الْفُؤَادُ عِنْدَ رَبِّكَ
يَسْمِعُ كُتُوبَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا
يَعْلَمُونَ ﴿٣٨﴾

وَمِنَ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا
أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ إِنَّ الَّذِي
أَخْبَاهَا الْمَاءُ لَمُوجٌ أَمْوِقٌ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفَوْنَ
عَلَيْهَا أَفَمَنْ يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَنْ يَأْتِي
هُ أَمْنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَلُوا مَا تُؤْمَرُونَ
تَفْعَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ
لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾

لَا يَأْتِيهِ الْبُطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ
تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾

43. Sənə ancaq səndən əvvəlki elçilərə deyilənlər deyilir. Həqiqətən, sən Rəbbin bağışlayandır, ağırılı-acılı cəza verəndir.

44. Əgər Biz onu yad bir dildə Quran etsəydik, onlar deyərdilər: “Nə üçün onun ayələri müfəssəl izah edilməmişdir? Yad dil və ərəb peyğəmbər?!” De: “O, iman gətirənlərə doğru yol göstəricisi və şəfədir”. İman gətirməyənlərin isə qulaqlarında tıxac vardır. Onlar ona qarşı kordurlar. Onlar *sanki* uzaq bir yerdən çağırılırlar.

45. Biz Musaya da Kitab verdik, lakin onun barəsində ixtilaf düşdü. Əgər sən Rəbbinin öncə buyurduğu Söz olmasaydı, onların arasında hökm verilmiş olardı. Həqiqətən, *kafir*lər onun barəsində anlaşılmaz bir şübhə içindədirlər.

46. Kim yaxşı iş görsə, *xeyri* özünə, kim də pislik etsə, *zarəri* özünə olar. Sən Rəbbin qullara zülm edən deyildir.

47. O Saat (Qiyamət) haqqında bilgi yalnız Ona məxsusdur. Onun xəbəri olmadan heç bir meyvə toxumundan cücərib çıxmaz, heç bir diş hamilə olmaz və bətnində daşdığı yükü yerə qoymaz. O gün Allah onları çağırır: “Şəriklərim haradadır?” – deyəcəkdir. Onlar da: “Biz Sənə bildirdik ki, aramızda heç bir şahid yoxdur!” – deyəcəklər.

مَا يَقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ
إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَفَعْجَمِيٌّ وَعَرَبِيٌّ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَبَيِّنَاتٌ لِّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُفْرًا وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاسْتَخْلَفَ فِيهِ
وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَفُضِّى
بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ
فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلِيمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

* إِلَيْهِ يُرْجَعُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ
ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى
وَلَا تَضَعُ إِلَّا بِعِلْمِهِ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ أَتَيْنَ
شُرَكَاءِي قَالُوا أَدْنَاكَ مَا مَوَدَّ مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾

48. Əvvəllər tapındıqları bütələr onları qoyub gedəcək və onlar özləri üçün bir qurtuluş yeri olmadığını yəqin edəcəklər.

وَصَلَّ عَلَيْهِمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ
وَصَلُّوا مَا لَهُمْ مِنْ مَّجِيسٍ ﴿٤٨﴾

49. İnsan özünə xeyir diləməkdən usanmaz. Lakin ona bir pislik dəysə, məyus olub ümidini itirər.

لَا يَشْعُرُ إِلَّا سِنُ مِنْ دَعَاةِ الْخَيْرِ وَإِنْ
مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَكْشُوفُ فَنُوطٌ ﴿٤٩﴾

50. Başına gələn bəladan sonra Özümüzdən ona bir mərhəmət daddırsaq, mütləq deyər: "Bu mənim haqqımdır və Mən o Saatin (Qiyamətin) gələcəyini güman etmirəm. Rəbbimə qaytarılısam belə, Onun yanında mənim üçün ən gözəl nemət hazırlanar!" Biz kafirlərə nə etdiklərini mütləq xəbər verəcək və onlara hökmən ağır bir əzab daddıracağıq.

وَلَيْنِ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَّاءَ
مَسَّهُ لَيَكُولُنَّ هَذَا إِلَى وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ
قَائِمَةً وَلَيْنِ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ
لَلْحُسْنَى فَلْيُنذِرِ الَّذِينَ كَفَرُوا يَسْمَعُوا
وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

51. İnsana nemət verdiyimiz zaman üz çevirib haqdan uzaq durar. Ona bir pislik toxunduqda isə uzun-uzadı yalvarıb-yaxarar.

وَإِذَا أَنْعَمْنَا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ
وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَوَدَّ دَعَاءَ عَرِيضٍ ﴿٥١﴾

52. De: "Bir deyin görək, əgər Quran Allah tərəfindəndirsə, sonra da siz onu inkar edirsinizsə, bunu necə başa düşmək olar?! Elə isə haqdan uzaq bir ayrılıq içində olan kəsdən daha çox azmış kim ola bilər?"

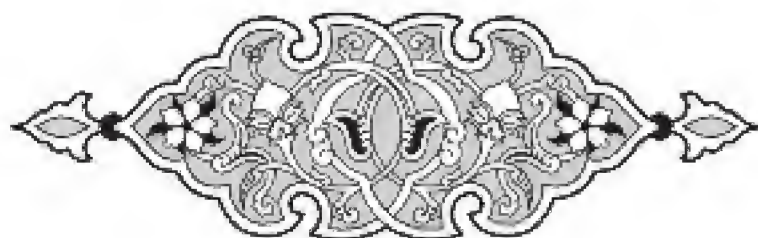
قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثَمَرٌ
كَفَرْتُمْ بِهِ مِنْ أَصْلٍ مِمَّنْ هُوَ فِي
شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾

53. Quranın haqq olduğu onlara aydın olana qədər, Biz dəlillərimizi onlara həm kainatda, həm də onların özlərində mütləq göstərəcəyik. Məgər Rəbbinin hər şeyə şahid olması kifayət deyil?

سَمُرِبْهُدَىٰ إِنَّا فِي الْآفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ
حَتَّىٰ يَتَّبِعُونَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكُنْ
بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾

54. Doğrudan da, onlar öz Rəbbi ilə
qarşılaşacaqlarına şübhə edirlər.
Həqiqətən, O, hər şeyi əhatə edir.

أَلَا إِنَّهُمْ فِي مِرْيَةٍ مِّن لِّقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُم
بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ﴿٥٤﴾

əş-Şura
(«Şura») surəsi

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Ha. Mim.
2. Ayn. Sin. Qaf.
3. Qüdrətli və Müdrik olan Allah sənə və səndən əvvəlkilərə belə vəhy edir.
4. Göylərdə və yerdə nə varsa, Ona məxsusdur. O, Ucadır, Uludur.
5. Sanki göylərin bir-birinin üstündən çatlayıb yarılmasına az qalır. Mələklər də Rəbbinə həmd ilə təriflər deyir və yerdəkilər üçün bağışlanma diləyirlər. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
6. Allahdan başqası ilə dostluq edənlərə Allah Özü nəzarət edir. Sən onların mühafizəçisi deyilsən.
7. Beləliklə, Biz sənə ərəbcə Quran vəhy etdik ki, şəhərlər anası Məkkə əhlini və onun ətrafındakıları xəbərdar edəsən və barəsində heç bir şübhə doğurmayan məhşər gününü yadlarına salasan. *İnsanların* bir qismi Cənnətdə, digər qismi isə Odda olacaqdır.
8. Əgər Allah istəsəydi, onları vahid bir ümmət edərdi. Lakin O, Öz

سُورَةُ الشُّورَى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حم

عسق

كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

ثَلَاثُ السَّمَوَاتِ يَتَغَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِنْ اللَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ

وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَافِظٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ

وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجُمُعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَمَنْ فِي الْجَنَّةِ فَمِنْ قَبْلُ فِي السَّعِيرِ

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يَدْخُلُ

mərhəmətinə istədiyini qovuşdurur. Zalımların isə nə bir himayəçisi olar, nə də bir yardımçısı.

9. Onlar özlərinə *Allahdan* başqa himayəçilər götürdülər. Hərçənd ki, Himayədar ancaq Allahdır. O, ölüləri dirildir. O, hər şeyə qadirdir.

10. İxtilafa düşdüyünüz şeylər barəsində hökm vermək ancaq Allaha aiddir. Bu mənim Rəbbim olan Allahdır. Mən yalnız Ona təvəkkül edir və yalnız Ona üz tuturam.

11. *Allah* göyləri və yeri Yaradandır. O sizin üçün özünüzdən zövcələr, heyvanlardan da cütlər yaratdı. O sizi bu yolla çoxaldır. Onun heç bir bənzəri yoxdur. O, Eşidəndir, Görəndir.

12. Göylərin və yerin açarları Ona məxsusdur. O, istədiyinin ruzisini bol edər, *istədiyininkini də* azaldar. O, hər şeyi Biləndir.

13. *Allah* Nuha tövsiyə etdiyini, sənə vəhy etdiyimizi, İbrahimə, Musaya və İsayə tövsiyə etdiyimizi sizin üçün də dində qanun etdi: "Dinə doğru-düzgün etiqad edin və onda bölünüb firqə-firqə olmayın!" Sənin dəvət etdiyin *tövhid* müşriklərə ağır gəldi. Allah istədiyi kəsi Özü üçün seçər və *Ona* üz tutanı Özünə tərəf yönəldər.

مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَةٍ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَفَى
وَلَا نَصِيرَ ﴿٩﴾

أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ آلِهَةً هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ
يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١٠﴾

وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى
اللَّهِ ذَلِكُمُ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ
أُنِيبُ ﴿١١﴾

فَاطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ
أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا
يَذَرُوكُمْ فِيهَا لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ
السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١٢﴾

لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٣﴾

﴿١٤﴾ مَسَرَعُكُمْ مِنَ الَّذِينَ مَا وَصَّي بِهِمْ تَوْحَا
وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ
إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِمُوا
الَّذِينَ وَلَا تَتَّبِعُوا فِيهِ كِبْرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ
مَا نَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ
وَيَهْدِي إِلَى اللَّهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٥﴾

14. Onlara məhz elm gəldikdən sonra, öz aralarındakı paxılıq ucbatından, ixtilafa düşdülər. Əgər Rəbbindən, müəyyən bir vaxtadək Söz verilmiş olmasaydı, onların arasında artıq hökm çıxarılmış olardı. Onlardan sonra Kitaba varis olanlar da onun barəsində anlaşılmaz bir şübhə içindədirlər.
15. Buna görə də sən *tövhidə* dəvət et və sənə əmr olunduğu kimi düz yolla get. Onların nəfslərinin istəyinə uyma və de: "Mən Allahın nazil etdiyi Kitaba iman gətirdim. Mənə sizin aranızda ədalətli olmaq əmr edilmişdir. Allah bizim də Rəbbimiz, sizin də Rəbbinizdir. Bizim əməllərimiz bizə, sizin də əməlləriniz sizə aiddir. Bizimlə sizin aranızda mübahisə ediləcək bir şey yoxdur. Allah hamımızı bir yərə toplayacaqdır. Dönüş də yalnız Onadır".
16. Allahın dəvəti qəbul olunduqdan sonra Onun barəsində mübahisəyə girişənlərin dəlili Rəbbinin yanında boş şeydir. Onlar *dünyada* qəzəbə düşər olacaqlar. Axirətdə isə onları şiddətli əzab gözləyir.
17. Kitabı və tərəzinə gerçək həqiqət kimi nazil edən Allahdır. Nə bilirsən, bəlkə də o Saat (Qiyamət günü) yaxındır.
18. *Qiyamətə* inanmayanlar onun tez gəlib çatmasını istəyirlər. Möminlər isə ondan qorxur və onun həqiqət

وَمَا تَفْقَهُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْمًا
يَبْتَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى
أَجَلٍ مُّسَمًّى لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا
الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ
مُزِبٍ ﴿١٤﴾

فَلَوْلَاكَ فَادْعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتُ وَلَا
تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ إِنْ أَمَرْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا
وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا
حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ
بَيْنَنَا وَاللَّهُ الْعَصِيمُ ﴿١٥﴾

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا
اسْتَجِيبَ لَهُمْ حُجَّتُهُمْ دَاحِضَةً عِنْدَ رَبِّهِمْ
وَعَلَيْهِمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿١٦﴾

اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ
وَمَا يَذَرُكَ لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾

يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا
وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ

olduğunu bilirlər. Şübhəsiz ki, o Saat barəsində mübahisə edənlər dərin bir azgınlıq içindədirlər.

19. Allah Öz qullarına qarşı Lütfkardır. O, istədiyinə ruzi verir. O, Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.

20. Biz axirət savabını istəyənin savabın artırar, dünya qazancını istəyənə də ondan verərik. Lakin onun axirətdə heç bir payı olmaz.

21. Yoxsa onların Allahın dində izin vermədiyi şeyləri onlar üçün şəriət qanunu edə bilən şərikləri vardır? Əgər həlledici Söz olmasaydı, aralarındakı iş bitmiş olardı. Həqiqətən, zalımları ağırılı-acılı bir azab gözləyir.

22. Zalımların qazandıqları *günahlar* özlərinə qarşı çevrildikdə onları bunun qorxusundan titrəyən görəcəksən. İman gətirib yaxşı işlər görənlər isə Cənnət bağçalarında *məskunlaşacaqlar*. Rəbbinin yanında onlar üçün istədikləri hər şey hazırlanmışdır. Böyük lütfgarlıq da elə budur.

23. İman gətirib yaxşı işlər görən qullarına Allahın müjdə verdiyi *nəmət* budur. De: "Mən sizdən bunun əvəzində qohumluq sevgisindən başqa bir şey istəmirəm". Kim bir yaxşılıq etsə, onun savabını artırırıq. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, şükrün əvəzini verəndir.

أَنَّهُ الْحَقُّ الْإِيمَانُ الَّذِينَ يُمَارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٩﴾

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ ﴿٢٠﴾

مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ ﴿٢١﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ أَشْرَعُوا لَهُمْ مِنَ الَّذِينَ مَا لَمْ يَأْتِ بِهِ اللَّهُ وَلَوْلَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٢﴾

شَرَى الظَّالِمِينَ مَسْفِيقِينَ مَمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٣﴾

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ أُمَّةً عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا أَتْلُوَكُمْ عَلَيْهِ أُجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى وَمَنْ يَقْرِفْ حَسَنَةً نَزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٢٤﴾

24. Yoxsa onlar *sənin barəndə*: “O, Allaha qarşı yalan uydurdu” – deyirlər? Əgər Allah istəsə, sənin qəlbinə möhür vurar. Allah batili silib yox edər və haqqı Öz sözləri ilə bərqərar edər. Şübhəsiz ki, O, kökslərdə olanları Biləndir.
25. Qullarının tövbəsini qəbul edən, günahları bağışlayan və sizin nə etdiyinizi bilən Odur.
26. O, iman gətirib yaxşı əməllər edənlərin duasını qəbul edər və Öz lütfünü onlara artırır. Kafirilər üçün isə şiddətli əzab hazırlanmışdır.
27. Əgər Allah Öz qullarına bolluca ruzi versəydi, onlar yer üzündə həddi aşardılar. Lakin O, istədiyi şeyi qədərincə göndərir. Həqiqətən, O Öz qullarından Xəbərdardır, Görəndir.
28. *İnsanlar* ümidlərini kəsdikdən sonra yağış endirən və Öz mərhəmətini *hər yana* yayan Odur. O, Himayəçidir, Tərifləyiqdir.
29. Göyləri, yeri və onlarda yaydığı canlıları yaratması Onun dəlillərindəndir. *Allah* istədiyi vaxt yaratdıqlarını bir yerdə toplamağa qadirdir.
30. Başınıza gələn hər bir müsibət öz əllərinizlə qazandığınız *günahlar* üzündəndir. *Allah* *günahların* çoxunu bağışlayır.

أَمْ يَقُولُونَ افترى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَاءُ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ وَيَمْحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُخَوِّقُ الْحَقَّ يَكْمُلُ إِلَيْهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٢٤﴾

وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴿٢٥﴾

وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ ۚ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٢٦﴾

* وَلَوْ سَئَطُ اللَّهُ ارْتَفَعَتْ فِي الْبَاطِلِ لُغَوِيَ فِي السَّمَاوَاتِ وَلَٰكِنْ يُنَزِّلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾

وَهُوَ الَّذِي يُزِيلُ الْعَذَابَ عَنْ أَيُّهَا النَّاسُ ۚ وَأَن تَرْجُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَهُوَ الَّذِي يَتْلُو الْقُرْآنَ وَالْغَمْدُ ﴿٢٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتِّ أَيَّامٍ وَلَهُ الْعِزَّةُ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا إِنَّهُ قَوِيٌّ فَظِيمٌ ﴿٢٩﴾

وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فَمَا أُسْبِتْ إِلَيْكُمْ ۖ وَأَن تَصْبِرُوا عَلَيْهَا وَأَن تَتَّقُوا اللَّهَ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ ۚ ﴿٣٠﴾

31. Siz yer üzündə *Allahdan* yaxa qurtara bilməzsınız. Allahdan başqa sizin nə bir himayəçiniz olar, nə də bir köməkçiniz.
32. Dənizdə dağlar kimi üzən gəmilər də Onun dəlillərindəndir.
33. Əgər *Allah* istəsə, küləyi sakitləşdirər, onlar da *suyun* üzündə hərəkətsiz qalarlar. Həqiqətən, bunda səbirli olan və şükür edən hər bir kəs üçün ibrətlər vardır.
34. Yaxud, *gəmidəkilərin* qazandıqları *günahları* ucbatından, onları məhv edər və ya bir çoxunu bağışlayar.
35. Bizim ayələrimiz barəsində mübahisə edənlər özləri üçün heç bir qurtuluş yeri olmadığını biləcəklər.
36. Sizə verilən hər bir şey dünya həyatının keçici zövqüdür. Allahın yanında olanlar isə daha xeyirli və daha sürəklidir. *Bunlar* iman gətirib öz Rəbbinə təvəkkül edənlər üçündür.
37. O kəslər üçün ki, böyük günahlardan və çirkin əməllərdən çəkinir, qəzəbləndikləri zaman *xətanı* bağışlayırlar,
38. O kəslər üçün ki, Rəbbinin dəvətini qəbul edir, namaz qılır, işləri barədə öz aralarında məsləhətləşir, onlara verdiyimiz ruzidən *Allah yolunda* xərcləyirlər.

وَمَا أَلَيْسَ لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾

إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ ﴿٣٣﴾

أَوْ يُوقِطْهُمْ يَوْمَ أُكْسِبُوا وَيُفَكُّ عَنْ كِبِيرِهِمْ ﴿٣٤﴾

وَنَعْلَمُ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ نَجِيصٍ ﴿٣٥﴾

فَمَا أَوْفَيْتُمْ مِنْ شَيْءٍ مِمَّا نَفَعُ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾

وَالَّذِينَ يَخْتَفُونَ كَيْفَ يَأْتِيهِمُ الْفَوْحُشُ وَإِذَا مَا عَصَبُوا لَهُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾

وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَمْرُهُمْ شُورَى بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾

39. O kəslər üçün ki, haqsızlığa məruz qaldıqda intiqam alırlar.

40. Pisliyin cəzası özü kimi pislikdir. Amma kim bağışlasa və barışsa, onun mü kafatı Allaha aid olar. Həqiqətən, O, zalımları sevmir.

41. Haqsızlığa uğradıqdan sonra qisas alanlara heç bir məzəmmət olunmaz.

42. Məzəmmət olunmağa ancaq insanlara zülm edənlər və yer üzündə haqsız yerə azgınlıq edənlər layiqdirlər. Məhz onlar üçün ağırlicılı əzab vardır.

43. Hər kim səbir edib bağışlasa, şübhəsiz ki, bu məqsədə uyğun işlərdəndir.

44. Allah kimi azgınlığa salsə, bundan sonra onun heç bir himayəçisi olmaz. Sən zalımları əzabı gördükləri zaman: "Qayıtmağa bir yol yoxdurmu?" – deyən görəəcəksən.

45. *Cəhənnəm* qarşısına gətirildikləri zaman sən onların zəlillikdən başlarını aşağı salıb gözucu gizlin-gizlin baxdıqlarını görəəcəksən. Möminlər deyəcəklər: "Şübhəsiz ki, ziyana uğrayanlar Qiyamət günü özlərini və ailələrini itirənlərdir". Həqiqətən, zalımlar daimi əzab içində olacaqlar.

46. Onlara Allahdan başqa kömək edəcək dostlar olmayacaqdır. Allah

وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ ﴿٣٩﴾

وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾

وَلَمَنْ أَنْصَرَ بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾

إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾

وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ ﴿٤٣﴾

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ وَسَتَرِ الظَّالِمِينَ لَمَّا زَاوَأُوا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾

وَتَرَاهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعَاتٍ مِنَ الدَّلِيلِ يَنْظُرُونَ مِنْ ظُلْفٍ فِي خَفْيٍ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَبِيرِينَ الَّذِينَ خَبَرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ إِلَّا إِنْ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿٤٥﴾

وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ

kimi azgınlığa salsa, onun üçün heç bir *qurtuluş* yolu olmaz.

47. Allah tərəfindən qarşısalınmaz gün gəlməmişdən əvvəl Rəbbinizin çağırışına cavab verin! O gün sizin üçün heç bir sığınacaq olmayacaq və siz *günahlarınızı* inkar edə bilməyəcəksiniz.

48. Əgər üzlərini çevirsələr, *unutma ki*, Biz səni onlara nəzarətçi təyin etməmişik. Sənin vəzifən ancaq təbliğ etməkdir. Biz insana Öz mərhəmətimizdən daddırdıqda ona sevinir. Onlara öz əlləri ilə etdikləri əməllərin ucbatından bir bədbəxtlik üz verdikdə isə insanın nankor olduğunu görürsən.

49. Göylərdə və yerdə saltənət Allahındır. O, istədiyini yaradır; kimə qız uşaqları, kimə də oğlan uşaqları bəxş edir.

50. Yaxud hər ikisindən – oğlan və qız uşaqları verir, istədiyini də sonsuz edir. Həqiqətən, O, Biləndir, Qadirdir.

51. Allah insanla ancaq vəhy ilə və ya pərdə arxasından danışır, yaxud bir elçi göndərir və o da *Allahın* izni ilə Onun istədiyini vəhy edir. Həqiqətən, O, Ucadır, Müdrikdir.

52. Biz sənə Öz əmrimizdən olan Ruhu (Qurani) vəhy etdik. Sən kitab nədir, iman nədir bilmirdin. Lakin Biz onu,

ذُوْنِ اللّٰهِ وَمَنْ يُضِلِلِ اللّٰهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿١٧﴾

اَسْتَجِیْبُوْا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّآئِيْ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُ مِنْ اللّٰهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَّخْرَجٍ يَوْمَیْذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نّٰكِرٍ ﴿١٨﴾

فَاِنْ اَعْرَضُوْا فَمَا اَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِیْظًا اِنْ عَلَیْكَ اِلَّا الْبَلٰغُ وَاِنَّا اِذَا اَدْفَاۤءُ الْاِنْسَانَ مِمَّا رَحِمَةً فَرِحَ بِهَا وَاِنْ فَضِبْنٰهُمْ سَبِيۡحَةًۭ بِمَا قَدَّمْتَ اٰیٰتِیْهِمْ فَاِنْ اِلَّا نَسْنِ كَقُوْرٍ ﴿١٩﴾

لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ یَخْلُقُ مَا یَشَآءُ یَهْبِۡ لِمَنْ یَّشَآءُ اِنۡشَاۤءُ وَاِنۡشَاۤءُ لَمِۡنَ یَّشَآءُ اَلذِّكُوْرُ ﴿٢٠﴾

اَوْ یُزَوِّجُهُمْ ذُكْرًا وَاُنثٰۤى وَیَجْعَلُ مَنْ یَّشَآءُ عَقِیۡمًا اِنَّهٗ عَلِیۡمٌ قَدِیۡرٌ ﴿٢١﴾

﴿وَمَا كَانَ لِیُّشۡرَ اَنْ یُّكَلِّمَهُ اللّٰهُ اِلَّا وَحٰیًا اَوْ مِنْ وَرَآیِ حِجَابٍ اَوْ یُرۡسِلَ رَسُوۡلًا فَمِیۡوَحِّیۡ بِاٰیٰتِیۡهِۭ مَا یَشَآءُ اِنَّهٗ عَلِیُّ حَكِیۡمٌ﴾ ﴿٢٢﴾

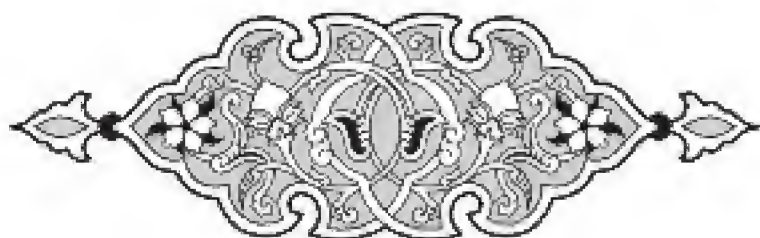
وَكَذٰلِكَ اَوْحٰیۡنَاۤ اِلَیۡكَ رُوۡحًا مِنْۢ اَمۡرِنَاۤ مَا كُنْتَ تَدۡرِیۡ مَا الِیۡكُتُبُ وَلَا اِلَیۡمَنْۢ وَلٰكِنۡ جَعَلْنٰهُ

qullarımızdan istədiyimizi doğru yola yönəltmək üçün, bir nur etdik. Həqiqətən, sən *onları* doğru yola yönəldirsən –

53. göylərdə və yerdə olanların sahibi Allahın yoluna. Şübhəsiz ki, bütün işlər Allaha qayıdır.

وَرَأَيْتَهُدِيْ بِرُءُوسِ السَّيِّئِيْنَ مِنْ نَّشَآءٍ مِّنْ عِبَادِنَا وَإِنَّكَ
لَتَهْدِيْ إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيْمٍ ﴿٥٣﴾

صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَمَا فِي
الْأَرْضِ ۗ اِلَّا اِلَى اللَّهِ تَصِيْرُ الْاُمُوْر ﴿٥٤﴾

əz-Zuxruf
(«Zinət») surəsi

سُورَةُ الزُّخْرُفِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ha. Mim.
2. *Bu* aydın Kitaba and olsun!
3. Biz Quranı ərəbcə nazil etdik ki, onu anlayasınız.
4. Şübhəsiz ki, o, yanımızdakı Ana Kitabdır. O, ucadır, hikmətlə doludur.
5. Siz həddi aşan adamlar olduğunuza görə, Biz Zikri sizə çatdırmaqdan vaz keçməliyik?
6. Biz əvvəlki *ümmətlərə* də neçə-neçə peyğəmbərlər göndərmişdik.
7. Onlara elə bir peyğəmbər gəlmədi ki, onu məsxərəyə qoymasınlar.
8. Biz onlardan daha qüvvətli olanları məhv etdik. Əvvəlkilərin aqibəti ötüb keçmişdir.
9. Əgər sən onlardan: “Göyləri və yeri kim yaratmışdır?” – deyə soruşsan, mütləq: “Onları Qüdrətli və Bilən *Allah* yaratmışdır!” – deyəcəklər.
10. O, yeri sizin üçün beşik etdi və orada sizin üçün yollar saldı ki, bəlkə düz gedə biləsiniz.

حَمِّ

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ

إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا لَّعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ

وَاللَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدِينًا عَلِيمٌ

حَكِيمٌ

أَفَنْصِرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ

وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيٍّ فِي الْأَوَّلِينَ

وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيٍّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ

فَأَهْلَكْنَاهُ أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ مِثْلُ الْأَوَّلِينَ

وَلَنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ

الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَّعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

11. Göydən lazım olduğu qədər su endirildi. Biz onunla ölü bir diyarı dirilttik. Siz də beləcə *dirildilib* çıxarılaçaqsınız.
12. O, bütün canlıları və bitkiləri cüt yaratdı. Mindiyiniz gəmiləri və heyvanları yaratdı ki,
13. onların belinə, yaxud göyərtəsinə qalxıb yerləşdiyiniz zaman Rəbbinizin nemətini yada salıb deyəsiniz: “Bunu bizə ram edən Allah pakdır, müqəddəsdir. Yoxsa bizim ona gücümüz çatmazdı.
14. Şübhəsiz ki, biz Rəbbimizə qayıdacağıq”.
15. *Müşriklər Allahın* qullarından bəzisini Onun bir hissəsi qəbul etdilər (Ona övladlar və şəriklər qoşdular). Həqiqətən, insan açıq-aydın nankordur.
16. Yoxsa *Allah* yaratdıqlarından qızları Özünə götürüb oğlanları sizin üçün seçmişdir?
17. Onlardan birinə, Mərhəmətli *Allaha* aid etdikləri *qız uşağı* ilə müjdə verilsə, hirsindən üzü qapqara qaralar.
18. Onlar zinət içində böyüdülən və çəkişmə zamanı aydın danışa bilməyən *qızlarınımı Allaha isnad* edirlər?

وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَقْدَرُ
فَأَنْشُرْنَا بِهِ بَلَدًا مَيِّتًا كَذَلِكَ نُخْرِجُوتُ ﴿١١﴾

وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ لَكُم
مِّنَ الْفَلَاحِ وَالْإِنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ﴿١٢﴾

لِيَسْتَوُوا عَلَى ظُهُورِهِ ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ
إِذَا أَسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ الَّذِي
سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ ﴿١٣﴾

وَأَنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ ﴿١٤﴾

وَجَعَلُوا آلَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا لِّالْإِنْسَانِ
أَكْفَرُوا مِيزِينَ ﴿١٥﴾

أَمْ اتَّخَذَ مِنَّا بَنَاتٍ وَأَصْفَاكُمْ
بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾

فَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُم بِمَا صَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
ظَلَّ وَجْهَهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾

أَوْ مِّنْ يُنْسَوْنَ فِي الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ
غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾

19. Onlar Mərhəmətli Allahın qulları olan mələkləri qız hesab etdilər. Məgər onlar *mələklərin* yaradılışının şahidi olublar? Onların bu şahidliyi yazılacaq və buna görə cavab verməli olacaqlar.
20. Onlar dedilər: “Əgər Mərhəmətli Allah istəsəydi, biz onlara ibadət etməzdik!” Onların bu haqda heç bir biliyi yoxdur. Onlar ancaq yalan danışarlar.
21. Bəlkə onlara bundan əvvəl kitab vermişik və onlar da ona istinad edirlər?
22. Xeyr! *Müşriklər*: “Biz atalarımızı bu yolda gördük və biz də onların yolunu tutub gedəcəyik!” – deyirlər.
23. Biz səndən əvvəl hansı bir şəhərə xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* göndərdikse, onun cah-calal içində yaşayan sakinləri: “Biz atalarımızı bu yolda gördük və biz də onların yolunu tutub gedəcəyik!” – dedilər.
24. *Peyğəmbər* dedi: “Əgər sizə atalarınızın tutduğu o yoldan daha doğrusunu göstərsəm necə?” Onlar dedilər: “Biz sizinlə göndərilənləri inkar edirik”.
25. Biz də onlardan intiqam aldığımız *Bir* gör *haqqı* yalan sayanların aqibəti necə oldu.
26. Bir zaman İbrahim öz atasına və qövmünə demişdi: “Mən sizin ibadət etdiklərinizdən uzağam.

وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ
إِنَّا أَشْهَدُ وَخَلَقَهُمْ سَكَنَ
شَهَدَ لَهُمْ وَيُسَلُّونَ ﴿١٩﴾

وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ مَا لَهُمْ
بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾

أَمْ أَنْتُمْ نَارُكُمْ كَتَبْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ فَنَسُوا بِهِ
مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾

بَلْ قَالُوا إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ
وَأَنَّا عَلَىٰ الْآثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٢﴾

وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ
إِلَّا قَالَ مُرْسُوهُمْ إِنَّا وَجَدْنَا آبَاءَنَا عَلَىٰ أُمَّةٍ
وَأَنَّا عَلَىٰ الْآثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾

﴿٢٤﴾ قُلْ أَوْفَوْا بِعَهْدِكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ
عَلَيْهِ ءِ آبَاءَكُمْ قَالُوا إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٢٥﴾

فَأَنصَبْنَا إِلَهُنَّ فَأَنظَرُ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ
الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٦﴾

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِمَّا
تَعْبُدُونَ ﴿٢٧﴾

27. Yalnız məni yaradandan başqa!
Şübhəsiz ki, O məni doğru yola
yönəldəcəkdir”.
28. O bu “*lā ilahə illəllah*” kəlməsini
öz nəslində daimi qalacaq bir
kəlmə etdi ki, bəlkə *doğru yola*
qayıtsınlar.
29. Doğrusu, Mən bunlara da, atalarına
da haqq və *onu* bəyan edən bir elçi
gələnədək dolanışığa nəsihət etdim.
30. Onlara haqq gəldikdə isə:
“Bu, sehrdir, biz ona inanmırıq!” –
dedilər.
31. Onlar dedilər: “Nə üçün bu Quran
iki şəhərdən (Məkkədən və ya
Taifdən) olan böyük bir adama nazil
edilmədi?”
32. Sənin Rəbbinin mərhəmətini onların
bölüşdürürlər? Biz dünya həyatında
onların dolanışıklarını aralarında
bölüşdürdük. Biri digərini öz yanına
işçi götürsün deyə, bəzilərinin
dərəcələrini digərlərindən üstün
etdik. Sənin Rəbbinin mərhəməti
onların yığdıqlarından daha
xeyirlidir.
33. Əgər insanların *kafirlik zəminində*
birləşmiş vahid bir ümmətə
çevrilmək *təhlükəsi* olmasaydı,
Mərhəmətli Allahı inkar edənlərin
evlərinin tavanlarını və çıxdıqları
nərdivanları da gümüşdən edərdik;

إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ ﴿٢٧﴾

وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِمْ لَعَلَّهُمْ
يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾

بَلْ مَتَّعْتُ هَؤُلَاءَ وَآبَاءَهُمْ حَيَاتًا هُمْ لَخَطِئُوا
وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٩﴾

وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ
كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾

وَقَالُوا لَوْلَا نَزَلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ
الْقُرَيْشِ لَكُنَّا بِكَ بِشَكٍّ مِّنَ الْمُرْسَلِينَ ﴿٣١﴾

أَمْ هُمْ يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ لَنَحْضُرَنَّ أَتَيْنَهُمْ
مَعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَزَعَمْنَا بَعْضُهُمْ
فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ بَعْضًا
سُخْرِيًّا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَكْتُمُونَ ﴿٣٢﴾

وَلَوْلَا أَن يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا
لَهُم مِّنْ بَعْضِهِمُ آيَاتٍ لِّيُتَوَكَّنْهُمُ لِيُتَّقُوا
وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾

34. evlərinin qapılarını və söykəndikləri taxtları da.

35. Üstəlik zinət də *verərdik*. Bütün bunlar sadəcə dünya həyatının keçici zövqüdür. Axirət isə sənin Rəbbinin yanında ancaq *Allahdan* qorxanlar üçündür.

36. Kim Mərhəmətli *Allahın* zikrindən üz döndərsə, Biz şeytani ona calayarıq və o da ona yoldaş olar.

37. Şübhəsiz ki, şeytanlar onları haqq yoldan sapdıracaq, onlar isə özlərinin haqq yolda olduqlarını güman edəcəklər.

38. Nəhayət, o, hüzurumuza gəldikdə *yoldaşına* deyər: "Kaş ki, mənimlə sənin aranda məşriqlə məğrib *arasındakı* uzaqlıq qədər *məsafə* olaydı. Sən nə pis yoldaş imişsen!"

39. *Onlara deyilər*: "Siz haqsızlıq etdiyinizə görə bu gün əzaba şərik olmağınız sizə heç bir fayda verməz!"

40. Sənmi karlara eşitdirəcəksən, yaxud korları və aşkar azgınlıq içində olanları doğru yola yönəldəcəksən?

41. Biz səni götürüb aparsaq da, yenə onlardan mütləq intiqam alacağımız.

42. Yaxud onlara vəd etdiyimizi sənə göstərəcəyik. Şübhəsiz ki, Bizim onlara gücümüz çatar.

وَالْيُتَوَكَّمُونَ عَلَيْهَا لِشَكْوَىٰ ۝٤٣

وَرُحْمًا وَأَوْتَانَ كُلِّ ذِي نَفْسٍ مِّنْ الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا ۖ وَالْآخِرَةُ عِندَ رَبِّكَ لِلْمُتَّقِينَ ۝٤٤

وَمَنْ يَعْصُ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقَيِّضْ لَهُ
شَيْطَانًا فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ۝٤٥

وَأَنَّهُمْ لَصُدُوقٌ وَعَنَ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ۝٤٦

حَتَّىٰ إِذَا جَاءَنَا قَالَ يَكَلِّتُ بَيْنِي وَبَيْنَكَ
بَعْدَ الْمَثَرِ قَرِينٌ فَيُبَشِّرُ الْقَرِينُ ۝٤٧

وَلَنْ يَنْفَعَكُمْ أَلْفُؤُمْ إِذْ ظَلَمْتُمْ أَنْفُسَكُمْ فِي
الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ۝٤٨

أَفَأَنْتَ تُسْمِعُ الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْعُمْى وَمَنْ
كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ۝٤٩

فَإِنَّمَا أَتَىٰ بِكَ بِكُفْرًا ۖ إِنَّمَا مِنْهُمْ مَنْ تَقِيصُ ۝٥٠

أَوْ تُرِيكَ الَّذِي وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ
مُقْتَدِرُونَ ۝٥١

43. Odur ki, sən özünə vəhy olunan *ayələrə* sarıl! Əslində, sən düz yoldasan.
44. Doğrusu, bu *Quran* sənin üçün və sənin xalqın üçün bir şərəfdir. Siz sorğu-suala tutulacaqsınız.
45. Səndən əvvəl göndərdiyimiz elçilərdən – *onların davamçılarından* soruş; Biz Mərhəmətli Allahdan başqa ibadət ediləsi məbudlarmı icad etmişik?
46. Biz Musanı Öz dəlillərimizlə Firon və onun əyanlarının yanına göndərdik. *Musa* dedi: “Mən aləmlərin Rəbbinin elçisiyəm!”
47. *Musa* dəlillərimizi onlara bəyan edən kimi onlar buna güldülər.
48. Bizim onlara göstərdiyimiz hər bir möcüzə, əvvəlkilərdən daha da üstün idi. Biz onları əzabla yaxaladıq ki, bəlkə, *doğru yola* qayıdalar.
49. Onlar: “Ey sehrbaz! Sənə verdiyi əhd xatirinə Rəbbinə bizdən ötrü dua et, biz də doğru yola gələk” – dedilər.
50. Biz əzabı onlardan uzaqlaşdıran kimi, sözlərindən döndülər.
51. Firon qövmünü çağırıb dedi: “Ey xalqım! Məgər Misir səltənəti və altından axan bu çaylar mənim deyilmi? Məgər görmürsünüzümü?

فَأَسْتَجِيبُكَ بِالَّذِي أَوْحَىٰ إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾

وَأِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ وَسَوْفَ تُسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾

وَسَقُلْ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ آلِهَةً يُعْبَدُونَ ﴿٤٥﴾

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾

فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِآيَاتِنَا إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾

وَمَا نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذْنَاهُمْ بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾

وَقَالُوا إِنَّا إِلَٰهُهُمُ الشَّيْخُ أَوْعَىٰ لَنَا بِرَبِّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَ رَبِّكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾

فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَسْكُتُونَ ﴿٥٠﴾

وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ قَالَ يَنْتَوِيضُوا لِيَاسِي مَلِكِي مِصْرَ وَهَٰؤُلَاءِ أَتْلَاهُمْ تُخْرِي مِنْ تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾

52. Ya da mən bu aciz və az qala *sözünü* belə aydın başa sala bilməyən adamdan daha üstün deyiləmmi?

أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَٰذَا الَّذِي هُوَ مِثْلِي
وَلَا يَكَادُ يَبِينُ ﴿٥٢﴾

53. Nə üçün ona qızıl bilərziklər taxılmayıb və onunla birlikdə bir-birinin ardınca mələklər gəlməyib?"

فَلَوْلَا أَلْفِي عَلَيْهِ أَسُورَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ
مَعَهُ الْمَلَائِكَةُ مُقَرَّرِينَ ﴿٥٣﴾

54. *Firon* öz xalqını aldatdı, onlar da ona itaət etdilər. Həqiqətən, onlar fəsiq adamlar idilər.

فَأَسْتَحَفَّ قَوْمَهُ فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ
كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾

55. Onlar Bizi qəzəbləndirdikdə onlardan intiqam alıb hamısını dənizdə batırdıq.

فَلَمَّا أَصْفَوْنَا آتَيْنَاهُمُ مِنْهُم مَّا عُرِفَتْ لَهُمْ
أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾

56. Biz onları sonradan gələn nəsillər üçün izi-tozu itirilib yox edilmiş bir millətə və ibrət alınmalı bir həqiqətə çevirdik.

وَجَعَلْنَا هُمْ سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

57. Məryəm oğlu ömək göstərilincə sənin xalqın sevinedən güldü.

﴿ وَلَمَّا ضُرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ
مِنْهُ يَصْطَفُونَ ﴾ ﴿٥٧﴾

58. Onlar dedilər: "Bizim məbudlarımız yaxşıdır, yoxsa o?" Onlar bunu sənə yalnız höcət etmək üçün dedilər. Doğrusu, onlar höcətləşən adamlardır.

وَقَالُوا ءَأَلِهَتُنَا خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ
إِلَٰهَ جَدِّكَ لَا تَدْرِي هُمْ قَوْمٌ خَبِيرُونَ ﴿٥٨﴾

59. O, yalnız və yalnız Bizim nemət verdiyimiz və İsrail oğullarına nümunə etdiyimiz bir quldur.

إِنَّ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ
مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ ﴿٥٩﴾

60. Əgər istəsəydik, yer üzündə içinizdən sizi əvəz edəcək mələklər yaradardıq.

وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْآرِضِ
يَخْلُقُونَ ﴿٦٠﴾

61. Həqiqətən, *İsanın yer üzünə enməsi* Saatin yaxınlaşmasının əlamətidir.

وَإِنَّهُ لَآيَاتُ السَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا

Qiyamətə şakk etməyin və Mənə tabe olun. Budur, düz yol!

62. Şeytan sizi *doğru yoldan* döndərməsin. Şübhəsiz ki, o sizin açıq-aydın düşməninizdir.

63. İsa aydın dəlillərlə gəldiyi zaman dedi: "Mən sizə hikmət gətirmişəm və barəsində ziddiyyətə düşdüyünüz bəzi şeyləri izah etmək üçün *gəlmişəm*. Allahdan qorxun və mənə itaət edin!

64. Həqiqətən, Allah mənim də Rəbbim, sizin də Rəbbinizdir. Elə isə Ona ibadət edin! Budur düz yol!"

65. Firqələr öz aralarında ixtilafa düşdülər. Ağrılı-acılı bir günün əzabından vay zalımların halına!

66. Onlar özləri də hiss etmədən o Saatin qəflətən onlara gəlməsindən başqa bir şeymi gözləyirlər?

67. O gün müttəqilərdən başqa *bütün* dostlar bir-birinə düşmən kəsiləcəklər.

68. Ey qullarım! Həmin gün sizə qorxu yoxdur və siz heç kədərlənməyəcəksiniz də.

69. Siz ayələrimizə iman gətirib müsəlman olmusunuz.

70. Siz də, zövcələriniz də fərəhlə Cənnətə daxil olun!

وَاتَّبِعُونِ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٦﴾

وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُبِينٌ ﴿٦٧﴾

وَلَمَّا جَاءَ عِيسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ وَلِأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْتَلَفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا ﴿٦٨﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ ﴿٦٩﴾

فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ عَذَابِ يَوْمِ إِلَهِمْ ﴿٧٠﴾

هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٧١﴾

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٧٢﴾

يَعِبَادِ لَا خَوْفٌ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٧٣﴾

الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٧٤﴾

ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ تُخْبَرُونَ ﴿٧٥﴾

71. Onlar üçün qızıl sinilər və piyalələr dolandırılacaqdır. Orada nəfslərin istədiyi və gözlərə xoş gələn hər şey olacaqdır. Siz orada əbədi qalacaqsınız.
72. Xeyirxah əməllərinizin nəticəsi kimi varis olduğunuz Cənnət budur.
73. Orada sizin üçün bol-bol meyvələr vardır, onlardan yeyəcəksiniz.
74. Şübhəsiz ki, günahkarlar əbədi olaraq Cəhənnəm əzabı içində qalacaqlar.
75. Onların əzabı yüngülləşdirilməyəcək və onlar orada naümid qalacaqlar.
76. Biz onlara zülm etmədik, lakin onlar özləri zalım idilər.
77. Onlar Cəhənnəm gözetçisini çağıraraq deyəcəklər: "Ey Malik! Qoy Rəbbin canımızı alıb qurtarsın!" O isə: "Siz *burada* əbədi qalacaqsınız!" – deyəcək.
78. Biz sizə haqqı təqdim etdik, lakin çoxunuz haqqı xoşlamırdı.
79. Yoxsa *müşriklər* işə qəti qərarını verdilər? Əslində, qəti qərarı Biz veririk.
80. Yoxsa onlar elə hesab edirlər ki, Biz onların sirlərini və gizli danışqlarını eşitmirik? Xeyr! Yanlarında *əməllərini* yazan elçilərimiz vardır.

يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ
وَفِيهَا مَا تَشْتَهُى الْأَنفُسُ وَتَلَذُّ
الْأَعْيُنُ وَأَنْشُرُ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿٧١﴾

وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كَسَبْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾

لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾

لَا يُفَتَّرُ عَنْهُمْ وَهُمْ فِيهِ مُبْسَوُونَ ﴿٧٥﴾

وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾

وَنَادُوا بِمَلِكٍ لِّيَقْضِيَ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ قَالَ إِنَّكُمْ
مَلَائِكَةٌ ﴿٧٧﴾

لَقَدْ جِئْتُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ
كَارِهُونَ ﴿٧٨﴾

أَمْ أَمْرُكُمْ أَثَرًا فَإِنَّا مُتَرَمِّضُونَ ﴿٧٩﴾

أَمْ يَحْسِبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ تَكِلَى
وَرُسُلَنَا الَّذِينَ يَكْتُبُونَ ﴿٨٠﴾

81. De: “Əgər Mərhəmətli *Allahın* övladı olsaydı, ona ilk ibadət edən mən olardım.

82. Göylərin və yerin Rəbbi, Ərşin Rəbbi müqəddəsdir və onların Ona aid etdikləri sifətlərdən uzaqdır!”

83. Onları burax, qoy vəd olunduqları günə qovuşanadək *batil işlərə* dalsınlar və *bir müddət* əylənsinlər.

84. Göydə də məbud, yerdə də məbud *yalnız* Odur. O, Müdrikdir, Biləndir.

85. Göylərin, yerin və onların arasında olan hər şeyin sahibi *olan Allah* ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır! O Saat (Qiyamət) haqqında bilgi Ondadır və siz Onun hüzuruna qaytarılacaqsınız.

86. *Müşriklərin* Onu qoyub yalvardıqları *tanrılar* şefaət verə bilməzlər. *Mənasını* bilərək haqqa şəhadət verənlər isə istisnadır.

87. Əgər onlardan özlərini kimin yaratdığını soruşsan, əlbəttə: “Allah!” – deyərlər. *Gör* necə də *haqdan* döndərilirlər!

88. *Peyğəmbər* dedi: “Ey Rəbbim! Bunlar iman gətirməyən adamlardır!”

89. Onlara “Salam!” deyib, vaz keç. Onlar tezliklə biləcəklər.

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنْ أَوَّلَ الْعَالَمِينَ ﴿٨١﴾

سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾

فَذَرَهُمْ خَوْضًا وَيُلْعَابًا حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوْعَدُونَ ﴿٨٣﴾

وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌ وَفِي الْأَرْضِ إِلَهٌ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾

وَسَارِكِ الَّذِي لَهُ مَلِكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَالْيَوْمِ تَرْجَعُونَ ﴿٨٥﴾

وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفَاعَةَ إِلَّا مَنْ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

وَلَمَّا سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ بَلَىٰ فَمَنْ يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾

وَقِيلَ لَهُ يَرْبِّ إِنَّا هَنَاءٌ قَوْمٌ لَا يَتُوبُونَ ﴿٨٨﴾

فَأَصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلَامٌ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

əd-Duxan
(«Tüstü») surəsi

سُورَةُ الدُّخَانِ

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ha. Mim.
2. And olsun *bu* aydın Kitaba!
3. Biz onu mübarek bir gecədə nazil etdik. Həqiqətən, Biz qorxuduruq.
4. Hər bir hikmətli iş o gecədə ayırd edilir –
5. dərgahımızdan vəhy edilən əmr ilə. Həqiqətən, *kitabları və elçiləri* Biz göndəririk –
6. sənin Rəbbindən mərhəmət olaraq. Şübhəsiz ki, O, Eşidəndir, Biləndir.
7. Əgər yaxınlıqla inanırsınızsa, *bilin ki, Allah* göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbidir.
8. Ondən başqa *ibadətə layiq olan* məbud yoxdur. O həm dirildir, həm də öldürür. O həm sizin Rəbbiniz, həm də əcdadlarınızın Rəbbidir.
9. Lakin onlar şəkə qapılıb əylənirlər.
10. Sən göydən aşkar bir tüstü gələcəyi günü gözlə.
11. O *tüstü ki*, insanları bürüyəcəkdir. Bu, ağırılı-acılı bir əzabdır.

حم ۝

وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝

إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ مُبَرَكَةٍ ۝ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ۝

فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ كَبِيرٍ ۝

أَمْرًا مِّنْ عِندِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ۝

رَحْمَةً مِّنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۝

رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِن كُنْتُمْ مُّوقِنِينَ ۝

لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ۝

بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ۝

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُّبِينٍ ۝

يَغْشَى النَّاسَ هَذَا أَعْدَابُ الْيَوْمِ ۝

12. *Onlar*: “Ey Rəbbimiz! Bizi bu əzabdan qurtar, biz də iman gətirək” – deyəcəklər.

13. Onlar necə öyüd-nəsihət eşidə bilərlər ki, artıq onlara açıq-aşkar bir peyğəmbər gəlsə də,

14. onlar ondan üz çevirib: “Öyrədilmiş bir dəlildir!” – dedilər.

15. Biz əzabı bir az sizdən uzaqlaşdırırıq, amma siz yenə *azğınlığa* qayıdacaqsınız.

16. *Kafirləri* böyük bir müsibətlə yaxalayacağımız gün, Biz *onlardan* intiqam alacağıq.

17. Biz onlardan əvvəl Fironun xalqını da sınıdıq. Onlara möhtərəm bir elçi gəldi.

18. *O dedi*: “Allahın qullarını mənə qaytarım. Həqiqətən, mən sizin üçün etibarlı bir elçiyəm.

19. Allaha qarşı təkəbbür göstərməyin. Həqiqətən, mən sizə aydın bir sübut gətirmişəm.

20. Mən sizin mənə daşa basmanızdan həm mənim Rəbbim, həm də sizin Rəbbiniz *olan Allaha* sığınaram.

21. Əgər mənə inanmırsınızsa, onda məndən uzaq olun!”

22. Sonra o, Rəbbinə yalvarıb dedi: “Həqiqətən, bunlar günahkar adamlardır!”

رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾

أَنَّى لَهُمُ الذِّكْرَى وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾

ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَمَّرٌ مَّجْحُونٌ ﴿١٤﴾

إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ﴿١٥﴾

يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ﴿١٦﴾

وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾

أَن أَدُّوا إِلَيَّ عِبَادَ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾

وَأَن لَا تَعْلُوا عَلَيَّ إِنَّي أَرْسِلُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾

فَوَلَّى عُتْدَتِي وَبَنِي وَرَبِّكَ أَن تَرْجُمُونَ ﴿٢٠﴾

وَإِن لَّمْ تَوْمِسُوا لِي فَأَعْرِضُونِ ﴿٢١﴾

فَدَعَا رَبَّهُ أَن هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾

23. *Allah dedi: "Qullarımla birlikdə gecə yola çıx. Şübhəsiz ki, siz təqib olunacaqsınız.*

فَأَسْرِ بِمَا بِدَىٰ لَيْلًا إِنَّا كَرُمٌ مُّذْجُونَ ﴿٢٣﴾

24. Dənizi də sakit burax! Onlar suda batırılacaq əsgərlərdir!"

وَأَنزِلْكَ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُندٌ مُّعْرِضُونَ ﴿٢٤﴾

25. Onlar neçə-neçə bağlar, çeşmələr qoyub getdilər;

كَرَرُوا كَرًّا مِّنْ جَنَّتٍ وَعَيْبُونَ ﴿٢٥﴾

26. *Habelə əkinlər, möhtəşəm yerlər*

وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾

27. *və içində həzz aldıkları nemətləri də qoyub getdilər.*

وَنِعْمَةٍ كَانُوا فِيهَا فَاكِهِينَ ﴿٢٧﴾

28. Bax belə! Biz o *nemətlərə* başqalarını varis etdik.

كَذَٰلِكَ وَأَوْرَثْنَاهَا قَوْمًا آخَرِينَ ﴿٢٨﴾

29. Nə göy, nə də yer onlardan ötrü ağlamadı. Onlara möhlət də verilmədi.

فَمَا تَكُنْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنظَرِينَ ﴿٢٩﴾

30. Artıq İsrail oğullarını alçaldıcı əzabdan qurtardıq –

وَلَقَدْ بَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ أَلَمِيهِنَ ﴿٣٠﴾

31. Firondan. Həqiqətən, o, özünü yüksək tutan və həddi aşanlardan idi.

مِنَ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَالِيًا مِّنَ الْعَاسِرِينَ ﴿٣١﴾

32. Biz *İsrail oğullarını* Öz elmimizlə aləmlərdən üstün tutduq.

وَلَقَدْ آخَرْتَهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلَى الْأَعْيَيْنَ ﴿٣٢﴾

33. Onlara içində açıq-aydın imtahan olan dəlillər verdik.

وَأَنبِئَهُمْ مِّنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاوٌ مُّبِينٌ ﴿٣٣﴾

34. Bunlar mütləq deyəcəklər:

إِنْ هَٰؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾

35. "Bizim ancaq birə ölümümüz var. Biz *bir daha* dirildilməyəcəyik.

إِنْ هِيَ إِلَّا أَمْوَالُنَا أَلْوَيْنَا وَمَا نَحْنُ بِمُنشَرِينَ ﴿٣٥﴾

36. Əgər doğru deyirsinizsə, onda atalarımızı *dirildib* gətirin!"

فَأْتُوا بِآبَائِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٣٦﴾

37. Bunlar yaxşıdır, yoxsa Tubba tayfası və onlardan əvvəlkilər? Biz onları məhv etdik. Çünki onlar günahkar adamlar idi.

أَهْوَ عَوْرَاتِهِمْ قَوْمٌ نَبِيْعٌ وَالَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ
أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِيْنَ ﴿٣٧﴾

38. Biz göyü, yeri və onların arasında olanları əyləncə üçün və *əbə*s yerə yaratmadıq.

وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا
لْعِيْنِ ﴿٣٨﴾

39. Biz onları əsl həqiqət kimi yaratdıq, lakin çoxları *bunu* bilmir.

مَا خَلَقْنَاهُمْ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا
يَعْلَمُوْنَ ﴿٣٩﴾

40. Şübhəsiz ki, ayırd etmə günü onların hamısı üçün müəyyən olunmuş vaxtdır.

إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِيْنَ ﴿٤٠﴾

41. O gün dost dosta heç bir şeylə fayda verə bilməyəcək, onlara kömək də edilməyəcəkdir.

يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا هُمْ
يُنصَرُوْنَ ﴿٤١﴾

42. Allahın rəhm etdiyi kimsələrdən başqa! Həqiqətən, O, Qüdrətlidir, Rəhmlidir.

إِلَّا مَنْ رَزَقْنَاهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيْزُ
الرَّحِيْمُ ﴿٤٢﴾

43. Həqiqətən, *Cəhənnəmdəki* zəqqum ağacı

إِنَّ شَجَرَتَ الزَّقُّومِ ﴿٤٣﴾

44. günahkar adamın yeməyidir.

طَعَامُ الْآلِيْمِ ﴿٤٤﴾

45. Əridilmiş yağın çöküntüsü kimi qarınlarda qaynayar –

كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُوْنِ ﴿٤٥﴾

46. qaynar su qaynayan kimi.

كَغَلِي الْحَمِيْمِ ﴿٤٦﴾

47. Onu tutub Cəhənnəmin ortasına sürüyün!

خُذُوْهُ فَاعْتِلُوْهُ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيْمِ ﴿٤٧﴾

48. Sonra əzab vermək üçün başına qaynar su tökün!

ثُمَّ صُبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ
الْحَمِيْمِ ﴿٤٨﴾

49. Dad *bu əzabı*! Sən ki qüdrətli və şərəfli idin.
50. Sizin şübhə etdiyiniz *əzab* budur!
51. Allahdan qorxanlar isə təhlükəsiz bir yerdə –
52. bağçalarda və çeşmələr başında olacaqlar!
53. Taftadan və atlazdan libaslar geyib qarşı-qarşıya əyləşəcəklər.
54. Bax belə! Üstəlik onları iri qaragözlü hurilərlə də evləndirəcəyik.
55. Onlar orada əmin-amanlıq içində hər meyvədən istəyəcəklər.
56. Onlar orada ilk ölümdən başqa heç bir ölüm dadmayacaqlar. *Allah* onları Cəhənnəm əzabından qorumuşdur –
57. sən Rəbbinin lütfkarlığı sayəsində. Məhz bu, böyük uğurdur.
58. Biz *Qurani* sən dilində asanlaşdırdıq ki, onlar öyüd-nəsihət ala bilsinlər.
59. Sən gözlə! Şübhəsiz ki, onlar da gözləyirlər.

ذُقْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾

إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ ﴿٥٠﴾

إِنَّ الْمَتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾

فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿٥٢﴾

يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾

كَذَلِكَ وَرَوْنَاهُم بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾

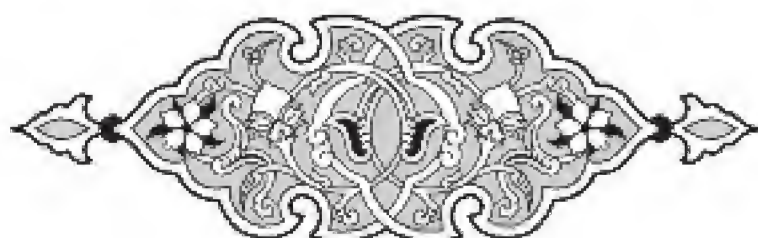
يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾

لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَّاهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾

فَضْلًا مِنْ رَبِّكَ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾

فَإِنَّمَا يَسْتَرْزِقُهُ يَسَّالِكَ لَعَلَّهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

فَأَرْقُبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

al-Casiya
(«Diz çökənlər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ha. Mim.
2. Bu Kitab Qüdrətli, Müdrik Allah tərəfindən nazil edilmişdir.
3. Həqiqətən, göylərdə və yerdə möminlər üçün dəlillər vardır.
4. Sizin yaradılışınızda və Allahın yer üzünə yaydığı canlılarda qəti iman gətirmiş insanlar üçün neçə-neçə dəlillər vardır.
5. Gecə və gündüzün bir-birini əvəz etməsində, Allahın göydən yağmur endirib onun vasitəsilə yeri ölümündən sonra diriltməsində və küləkləri *istədiyi səmtə* yönəltməsində düşüncəli insanlar üçün də dəlillər vardır.
6. Bunlar Allahın ayələridir. Biz onları sənə bir həqiqət kimi oxuyuruq. Onlar Allaha və Onun dəlillərinə dair sözə inanmadıqdan sonra daha hansı sözə inanacaqlar?!
7. Vay halına iftiraçımmın və günahkarm!
8. O, Allahın ona oxunan ayələrini eşidir və sonra, sanki onları eşitməmiş kimi təkəbbür göstərərək inadkarlıq edir. Beləsini ağırılı-acılı bir əzabla müjdələ.

سُورَةُ الْجَاثِيَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حم

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

إِنَّا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ يُشْكِكُ السَّمَاءَ

وَالْأَرْضَ وَالْجِبَالِ وَالْأَنْهَارِ وَمَا أُثْرَى مِنْ ذَلِكَ شَيْءٍ فَيُدْخِلُهُ

يَوْمَئِذٍ

وَالْأَرْضَ وَالْجِبَالِ وَالْأَنْهَارِ وَمَا أُثْرَى مِنْ ذَلِكَ شَيْءٍ فَيُدْخِلُهُ

يَوْمَئِذٍ

يَوْمَئِذٍ

يَوْمَئِذٍ

يَوْمَئِذٍ

يَوْمَئِذٍ

يَوْمَئِذٍ

يَوْمَئِذٍ

9. O, ayələrimizdən bir şey öyrəndiyi zaman ona lağ edir. Məhz belələri üçün alçaldıcı bir əzab vardır.
10. Qarşıda onları Cəhənnəm gözləyir. Nə qazandıqları şeylər, nə də Allahdan başqa tutduqları himayəçilər onları *əzabdan* qurtara bilməyəcəklər. Onları böyük bir əzab gözləyir.
11. Bu *Quran* doğru yol göstəricisidir. Rəbbinin ayələrini inkar edənləri ən pis cəza – ağırılı-acılı əzab gözləyir.
12. Gəmilərin Onun əmri ilə dənizdə üzməsi və sizin də Onun lütfündən axtarmanız üçün dənizi sizin xidmətinizə verən Allahdır. Bəlkə, şükür edəsiniz.
13. Göylərdə və yerdə olanların hamısını O, sizin xidmətinizə vermişdir. Həqiqətən, bunda düşünən adamlar üçün dəlillər vardır.
14. İman gətirənlərə de ki, Allah, qazandıqları *günahlara* görə hər hansı bir tayfanın cəzasını versin deyə, Allahın *əzab* günlərini gözləməyənləri bağışlasınlar.
15. Kim yaxşı iş görsə, *xeyri* özünə, kim də pislilik etsə, *zarəri* özünə olar. Sonra siz Rəbbinizə qaytarılacaqsınız.
16. Andolsun ki, Biz İsrail oğullarına Kitab, hökmranlıq və peyğəmbərlik bəxş etmiş, onlara pak nemətlərdən

وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَ هَاهُنَا أَوْلِيَاءَ
لَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٩﴾

مَنْ وَرَّاهُمْ جَهَنَّمَ وَلَا يُلَاقِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا
شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾

هَذَا هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ
عَذَابٌ مِنْ رَبِّهِمْ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

* اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ
بِأَمْرِهِ وَلِتَبْتَغُوا مِنْ فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾

وَسَخَّرَ لَكُمْ مِمَّا فِي السَّمَاوَاتِ وَمِمَّا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا
مِنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴿١٣﴾

قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَغْفِرُوا أَلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ
آيَاتِ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ
فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحَكْمَ
وَالنُّبُوَّةَ وَزَوَّلْنَاهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ لِنُفَصِّلَهُمْ

عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿٥١﴾

ruzi vermiş və onları aləmlərdən üstün etmişdik.

17. Onlara dinə dair aydın dəlillər vermişdik. Amma elm onlara gəldikdən sonra aralarındakı paxıllıq üzündən ixtilafa düşdülər. Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin ixtilafa düşdükləri məsələlər barəsində Qiyamət günü onların arasında hökm verəcəkdir.

18. Sonra sənə də dində şəriət yolu göstərdik. Sən ona tabe ol və *haqqı* bilməyənlərin istəklərinə tabe olma!

19. Çünki onlar sənə heç bir vəchlə Allahdan qurtara bilməzlər. Şübhəsiz ki, zalımlar bir-birinin himayədarıdır, Allah isə müttəqilərin Himayədarıdır.

20. Bu *Quran* insanlar üçün açıq-aydın bir dəlil, qəti inananlar üçün isə doğru yol göstəricisi və mərhəmətdir.

21. Yoxsa günah qazananlar onları həyatda olduğu kimi, ölümlərindən sonra da iman gətirib yaxşı işlər görənlərlə eyni tutacağımızı güman edirlər? Nə pis mühakimə yürüdürlər!

22. Allah göyləri və yeri ədalətlə yaratmışdır ki, hər kəs qazandığının əvəzini alsın. Belə ki, onlara heç bir haqsızlıq edilməyəcəkdir.

23. Nəfsinin istəyini ilahiləşdirən şəxsi gördünmü? Allah *əzəli* elmi sayəsində onu azgınlığa saldı,

وَأَقْبَسَتْهُمْ يَتَّبِعَ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا لَمِنَ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا يَنْتَهِمَانِ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٥٢﴾

ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَى شَرِيعَةٍ مِنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٣﴾

إِنَّهُمْ لَنَبَغُوا عَنكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ أَكْثَرَالْعَالَمِينَ لَبَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٤﴾

هَذَا بَصِيرَتُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٥٥﴾

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مِّمَّنْ حَيَّاهُمْ وَمِمَّنْ هُمْ سَاءٌ مَّا يَحْكُمُونَ ﴿٥٦﴾

وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَئِنْ جَرَى كُلُّ نَفْسٍ لِّمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٥٧﴾

أَفَرَأَيْتَ مَنِ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَصْلَحَ اللَّهُ عَلَى عِلْمِهِ وَحَوَّطَ عَلَى سَمْعِيهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ غَشَاةً

qulağını və qəlbini möhürlədi,
gözünə də pərdə çəkdi. Allahdan
başqa kim onu doğru yola yönəldə
bilər? Məgər düşünüb anlamırsınız?

24. Onlar dedilər: “*Həyat* ancaq bizim
dünya həyatımızdır. *Kimimiz* ölür,
kimimiz də doğulur. Bizi öldürən
ancaq zamandır”. Bu haqda onların
heç bir biliyi yoxdur. Onlar ancaq
zənnə qapılırlar.

25. Bizim aydın ayələrimiz onlara
oxunduğu zaman onların dəlili:
“Əgər doğru deyirsinizsə, atalarımızı
dirildib gətirin!” – deməkdən başqa
bir şey deyildir.

26. De: “Allah sizə həyat verir, sonra
öldürür, sonra da sizi *gələcəyinə* heç
bir şək-k-şübhə olmayan Qiyamət
günü *dirildib* bir yerə toplayacaqdır”.
Lakin insanların çoxu *bunu* bilmir.

27. Göylərin və yerin hökmranlığı
ancaq Allaha məxsusdur. O Saatin
(Qiyamətin) gələcəyi gün – məhz
o gün yalan danışanlar ziyanə
uğrayacaqlar.

28. Sən *həmin gün* bütün millətləri diz
çökmüş görəcəksən. Hər millət öz
əməl kitabına tərəf çağırılacaqdır.
“Bu gün sizə etdiyiniz əməllərin
əvəzi veriləcəkdir!

29. Bu Bizim sizin əleyhinizə həqiqəti
söyləyən kitabımızdır. Şübhəsiz

فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٢٣﴾

وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا
يُهْلِكُنَا إِلَّا اللَّهُ نَرْجُو مَا آلَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ
إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٢٤﴾

وَلَا تَتْلُ عَلَيْهِمْ آيَاتِنَا تِلْكَ آيَاتُ مَا كَانُوا يَحْجَتُّونَ
إِنْ قَالُوا أَتُؤْتُوا بَابَنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٥﴾

قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ
الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾

وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ
يَوْمَ يَنْفُخُ نَافِثَةُ الْبُيُوتِ ﴿٢٧﴾

وَرَأَى كُلُّ أُمَّةٍ جَائِعَةً كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا الْيَوْمَ
تُخْرَجُونَ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنْ كُنْتُمْ

ki, Biz sizin etdiyiniz əməlləri yazdığımızıq!”

30. İman gətirib yaxşı işlər görənlərə gəlincə, Rəbbi onları Öz mərhəmətinə qovuşduracaqdır. Bu, açıq-aşkar müvəffəqiyyətdir.

31. Kafir olanlara gəldikdə isə, *onlara deyiləcəkdir*: “Məgər ayələrim sizə oxunmurdumu? Siz isə təkəbbür göstərirdiniz və günahkar adamlar idiniz.

32. *Sizə*: “Allahın vədi haqdır və o Saata (Qiyamətin qopacağına) heç bir şək-küşbhə yoxdur!” – deyildi-yi zaman: “Biz o Saatin nə olduğunu bilmirik! Onun ancaq bir zənn olduğunu güman edirik. Biz *buna* əmin deyilik!” – deyirdiniz”.

33. Onların etdikləri pis əməllər özlərinin qarşısına çıxacaq, istehza etdikləri əzab onları bürüyəcək

34. və onlara deyiləcəkdir: “Siz bu gününüzlə qarşılaşacağınızı unutduğunuz kimi, Biz də bu gün sizi unudacağıq. Sizin sığınacaq yeriniz Cəhənnəmdir. Sizin köməkçiləriniz də olmayacaqdır.

35. Bu ona görədir ki, siz Allahın ayələrini məsxərəyə qoyurdunuz və dünya həyatı sizi aldatmışdı”. Bu gün onlar oradan çıxarılmayacaq və onlardan tövbə etmələri tələb olunmayacaqdır.

لَنَسْتَبِيحُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٠﴾

فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ؕ ذَٰلِكَ هُوَ
الْقَوْرُ الْمُبِينُ ﴿٣١﴾

وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَا تَكُنْ ءِلَٰئِي شَٰئِلًا عَلَيْهِمْ
فَأَسْتَكْبِرُوا وَكُنْتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ
فِيهَا قُلْتُمْ مَّا لَدْرَىٰ مَا السَّاعَةُ ؕ إِنْ نَّظُنُّ إِلَّا ظَنًّا
وَمَا نَحْنُ بِمُتَّبِعِينَ ﴿٣٣﴾

وَيَذَٰلِكَ لَهُمْ مَسَٰكِنُ مَا عَمِلُوا ؕ وَأَحَاقَ بِهِمْ
مَا كَانُوا يَدَّٰعِيهِمْ ۖ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٤﴾

وَقِيلَ الْيَوْمَ نَنْسِفُكُمْ كَمَا نَسِفْنَا لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا
وَمَا أُولَٰئِكَ إِلَّا نَجْرٌ ۖ وَمَا لَكُم مِّنْ مُّصْرِئٍ ﴿٣٥﴾

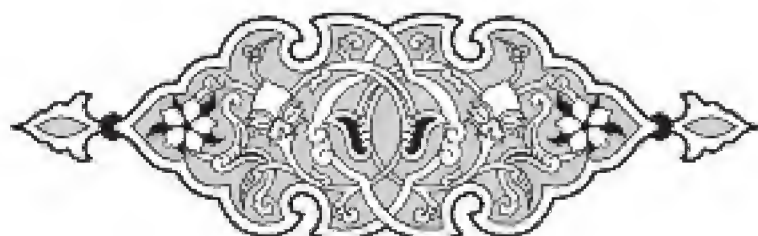
ذَٰلِكُمْ ؕ وَالْكُمْ أَتُخَذَفُ ؕ إِنَّكَ ؕ اللَّهُ هُمُزُوا وَعَرَفَكُمْ
الْحَيٰوةُ الدُّنْيَا قَالِیْمٌ لَا تَخْرُجُونَ مِنْهَا وَلَا تَمُرُّ
بِاسْتَعْبَیْمُونَ ﴿٣٦﴾

36. Göylərin Rəbbi, yerin Rəbbi və
aləmlərin Rəbbi olan Allaha həmd
olsun!

37. Göylərdə və yerdə böyüklük yalnız
Ona məxsusdur. O, Qüdrətlidir,
Müdrikdir.

قُلْ لِلَّهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَرَبِّ الْأَرْضِ رَبِّ
الْعَالَمِينَ ﴿٣٦﴾

وَلَهُ الْكِبَرِيَاءُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ
الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٣٧﴾

əl-Əhqaf
(«Qumsal təpələr») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ha. Mim.
2. Bu Kitab Qüdrətli, Müdrik Allah tərəfindən nazil edilmişdir.
3. Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları ancaq bir həqiqət kimi və məlum bir zaman kəsiyi üçün yaratdıq. Kafirilər isə xəbərdar edildikləri şeylərdən üz döndərdilər.
4. De: “Bir deyın görək, sizin Allahdan başqa tapındıqlarınız yer üzündə nə yaratmışlar? Yoxsa onların göylərin *yaradılmasında* bir şəriqliyi var? Əgər doğru danışanlarsınızsa, mənə bundan əvvəl *nazil olmuş* bir kitab və ya elmdən qalan bir əsər gətirin”.
5. Allahı qoyub Qiyamət gününədək özünə cavab verə bilməyən əşyalara yalvaran kimsədən daha çox azmış kim ola bilər? Halbuki *o bütələr* onların yalvarışından xəbərsizdirlər.
6. İnsanlar bir yerə toplanılacaqları zaman *bütələr* onlara düşmən kəsiləcək və onların ibadətini inkar edəcəklər.
7. Ayələrimiz onlara aydın şəkildə oxunarkən, artıq həqiqətin gəldiyini görüb onu inkar edən kafirlər: “Bu, açıq bir sehrdir!” – deyirlər.

سُورَةُ الْأَحْقَافِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حَمْدٌ

نَزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ

مَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَالْحَقِّ مُسْمًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُذِرُوا مُعْرِضُونَ

قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَوَاتِ أَتَشْفَعُونَ بِكُتُبٍ مِنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ تَأْتِرُونَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مَنْ لَا يَسْتَجِيبُ لَهُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَفِلُونَ

وَإِذَا الْحُشُرُ الْاِسْ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ

وَإِذَا نُفِثَ عَلَيْهِمْ إِهْرَاءً إِذَا تَسَيَّسَتْ قُلُوبُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ

8. Yaxud: “O bunu özündən uydurmuşdur!” – deyirlər. De: “Əgər mən onu uydurmuşamsa, siz mənə Allahdan gələn heç bir cəzadan xilas edə bilməzsiz. O sizin *Quran* haqqındakı söz-söhbətlərinizi daha yaxşı bilir. Mənimlə sizin aranızda şahid kimi *Allah* yetər. O, Bağışlayandır, Rəhmlidir”.

9. De: “Mən peyğəmbərlərin birincisi deyiləm. Mənə və sizə nə üz verəcəyini də bilmirəm. Mən sadəcə mənə vəhy olunana tabe oluram. Mən yalnız açıq-aşkar xəbər dar edənəm!”

10. De: “Bir deyin görək, əgər *bu Quran* Allah tərəfindəndirsə və siz də onu inkar etmişsinizsə, İsrail oğullarından da bir şahid onun bənzərinə şahidlik edib iman gətiribsə, siz isə təkəbbür göstərməmişsinizsə, *zəlm etmiş olmazsınız*mi? Allah zalımları doğru yola yönəltməz!”

11. Kafirlər möminlərə dedilər: “Əgər *Quran* xeyirli bir şey olsaydı, onlar bunda bizi qabaqlaya bilməzdilər!” Onlar bununla doğru yola gəlmədikləri üçün: “Bu, köhnə yalandır!” – deyəcəklər.

12. Ondan əvvəl Musanın rəhbər və mərhəmət olan Kitabı var idi. Bu isə zalımları qorxutmaq və yaxşı iş görənlərə müjdə vermək üçün ərəb dilində nazil edilmiş, *əvvəlkiləri* təsdiq edən bir Kitabdır.

أَمْ يَقُولُونَ افترناه قل إن افتريناهُ فَلَا مَلِكُونَ
لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفْكِرُونَ فِيهِ أَفَرَأَيْتُمْ
شَهِيدَ آبَائِي وَبَنِيكُمْ وَهُوَ الْعَقُورُ الرَّجِيمُ ﴿٨﴾

قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَاةِ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا
يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَيْتُمْ إِلَّا مَبْلُوحًا إِلَيَّ وَمَا
أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٩﴾

قُلْ إِنْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ
فَقَامَنَ وَأَنْتُمْ كَاذِبُونَ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ
الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ
خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ
فَسَبِقُوا لَنَا هَذَا أِنْ لَكَ فَذِيرٌ ﴿١١﴾

وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَى إِمَامًا وَرَحْمَةً
وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِمَا نَزَّلْنَا عَرَبِيًّا لِنُنْذِرَ
الَّذِينَ ظَلَمُوا وَنُشَرِّقَ لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

13. Həqiqətən də: "Rəbbimiz Allahdır!"- deyib sonra düz yol tutanlara heç bir qorxu yoxdur və onlar kədərlənməyəcəklər.

14. Onlar Cənnət əhlidirilər və etdikləri əməllərin əvəzi olaraq orada əbədi qalacaqlar.

15. Biz insana ata-anasının qayğısına qalması tövsiyə etdik. Anası onu *bətnində* əziyyətlə daşımış və əziyyətlə doğmuşdur. Onun *bətnində* daşınma və süddən kəsilmə müddəti otuz ay çəkir. Nəhayət, o, yetkinlik çağına yetişib qırx yaşa çatdıqda deyər: "Ey Rəbbim! Məne, mənim özümə və valideynlərimə bəxş etdiyən nemətə şükür etmək və Sənin razı qalacağın yaxşı işləri görmək üçün ilham ver, nəslimi də mənim üçün əməlisaleh et. Mən Sənə tövbə etdim. Həqiqətən, mən müsəlmanlardanam!"

16. Belələri, əməllərinin ən yaxşısını qəbul edəcəyimiz, günahlarından keçəcəyimiz və Cənnət əhli içərisinə daxil edəcəyimiz kimsələrdir. Bu onlara verilmiş doğru vəddir.

17. *Kimisi də* ata-anasına: "Tfu sizə! Məndən əvvəl neçə-neçə nəsillər gəlib-getdiyi halda, siz məni *qəbirdən* çıxarılaçağımılamı hədələyirsiniz?"- deyər. Onlar Allahdan yardım diləyərək: "Vay sənə halına! İman gətir, Allahın

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾

أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

وَوَصَّيْنَا الْإِنْسَانَ بِوَالِدَيْهِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا وَحَمَلُهُ وَفَصْلُهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي ذُرِّيَّتِي إِنِّي تُبْتُ إِلَيْكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾

أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَتَتَجَاوَرُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ وَعَدَ الصِّدْقِ الَّذِينَ كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

وَالَّذِي قَالَ لَوْلَدَيْهِ أُفٍّ لَّكُمَا أَتَعِدَانِي أَنْ أَخْرَجَ وَفَدَّ حَلَبَ الْفُرُوزِ مِنْ قَبْلِي وَهَمَّا يَسْتَعِينَانِ اللَّهَ وَبَلَّكَ ءَامِنٌ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسْطُورٌ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾

vədi haqdır!” – deyərlər. O isə: “Bu, keçmişdəkilərin əfsanələrindən başqa bir şey deyildir!” – deyər.

18. Belələri o kəslərdir ki, onlardan əvvəl gəlib-getmiş cin və insanlardan ibarət olan xalqlar haqqındakı Söz onların barəsində də gerçəkləşmişdir. Həqiqətən də, onlar ziyana uğrayanlardır.

19. Hamının etdiyi əməllərə görə dərəcələri vardır ki, *Allah* onlara əməllərinin əvəzini versin. Onlara əsla zülm edilməz.

20. Kafirilər Odun qarşısına gətiriləcəkləri gün *onlara deyiləcəkdir*: “Siz dünya həyatınızda pak nemətlərinizi sərf edib qurtardınız və onlardan zövq aldınız. Bu gün isə siz yer üzündə haqsız olaraq təkəbbür göstərdiyinizə və asi olduğunuza görə alçalıcı əzabla cəzalandırılacaqsınız!”

21. Ad *tayfasının* qardaşını xatırla! Bir zaman o özündən əvvəl də, sonra da qorxudan *peyğəmbərlər* gəlib-getmiş qumsal təpələrdə *yaşayan* tayfasını: “Allahdan başqasına ibadət etməyin. Mən sizə üz verəcək əzəmətli günün əzabından qorxuram!” *deyə* xəbərdar etmişdi.

22. Onlar isə demişdilər: “Sən bizi məbudlarımızdan döndərməyəmi gəldin? Əgər doğru

أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ
مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَالِفِينَ ﴿١٨﴾

وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا أُجْرَةٌ مُّمْسَاةٌ إِنَّهُمْ
وَهُمْ لَا يَخْلَمُونَ ﴿١٩﴾

وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَذَّابَةٌ
طَبِيعَتُكُمُ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَآنَسَمْتُمْ فِيهَا
فَآلِئِمَّ تُجْرُونَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنتُمْ
تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا
كُنتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

﴿٢١﴾ وَادْكُرْ أَخَاسِدَ إِدْأَنْذَرْتَهُمْ رَبًّا لَّا تُخْفَايَ
وَقَدْ خَلَتْ أَلْدُرُّ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمَنْ خَلْفَهُ
لَّا تَعْبُدْ إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ
يَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٢٢﴾

قَالُوا أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَكَ يَا إِيَّاهُ مَا كُنَّا
نَعْبُدُ نَإِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٣﴾

danışanlardansansa, bizə vəd etdiyini gətir!”

23. *Hud* dedi: “*Bu haqda* bilgi ancaq Allaha məxsusdur. Mən sizə yalnız mənimlə göndərilənləri təbliğ edirəm. Lakin mən sizin cahil adamlar olduğunuzu görürəm”.
24. Nəhayət o *əzabı* vadilərinə doğru gələn bir bulud şəklində gördükdə: “Bu bizə yağış yağdıracaq buluddur!” – dedilər. *Hud* dedi: “Xeyr! Bu sizin tez gəlməsini istədiyiniz – özü ilə ağırlı-acılı əzab gətirən bir küləkdir!
25. O öz Rəbbinin əmri ilə hər şeyi yerlə yeksan edəcəkdir!” Onlar elə *məhv* oldular ki, evlərindən başqa heç bir şey görünmədi. Biz günahkar adamları belə cəzalandırıraq.
26. Sizə vermədiyimiz imkanları Biz onlara vermişdik. Onlara qulaq, göz və qəlb vermişdik. Lakin nə qulaqları, nə gözləri, nə də qəlbləri onlara heç bir fayda vermədi. Çünki onlar Allahın ayələrini inkar edirdilər. Onları olə saldıqları *əzab* bürüdü.
27. Biz sizin ətrafınızda olan şəhərləri məhv etdik. Biz ayələri onlara *müxtəlif cür* izah etdik ki, bəlkə *küfrdən* əl çəkələr.
28. Bəs nəyə görə Allahı qoyub *Ona* yaxınlaşmaq məqsədilə ilahiləşdirdikləri kəslər onlara kömək

قَالَ إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَىٰكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ ﴿٢٣﴾

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالَ لَئِن هَذَا عَارِضٌ مُّطِيرٌ نَّابِلٌ هُوَ مَا نَسْتَعِجَلُكُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾

تُدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَىٰ إِلَّا الْمَسْكَنَةُ كَذَلِكَ نُجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾

وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي مَا آتَيْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَآبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يُجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٦﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حولَكُم مِّنَ الْقَرْيِ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٧﴾

فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ مُرْتَبَاةً لِلَّهِ يُبْلِغُوا عَنْهُمْ ذِكْرَكَ

etmədi? Əksinə, onlardan uzaqlaşıb yox oldular. Bu onların iftiraları və uydurmalarıdır.

29. Bir zaman bir dəstə cini Quranı dinləmək üçün sənin yanına yolladıq. Onlar *onu dinləməyə* gəldikdə *bir-birinə*: “Susun, qulaq asa!” – dedilər. *Quran oxunub* qurtardıqdan sonra isə xəbərdar etmək məqsədilə öz tayfalarının yanına qayıtdılar.

30. Onlar dedilər: “Ey qövmümüz! Biz, həqiqətən də, Musadan sonra nazil edilmiş, özündən əvvəlkiləri təsdiqləyən, haqqa və düz yola yönəldən bir Kitab dinlədik!

31. Ey qövmümüz! Allahın təbliğatçısını qəbul edin və ona iman gətirin ki, *Allah* günahlarınızı bağışlasın və sizi ağırılı-acılı əzabdan qurtarsın!”

32. Allahın təbliğatçısını qəbul etməyən kimsə yer üzündə *Allahdan* yaxa qurtara bilməz və Ondan başqa onun himayəçi dostları da olmaz. Onlar aşkar azğınlıq içindədirlər.

33. Məgər onlar göyləri və yeri yaradan, onları yaratmaqla yorulmayan *Allahın* ölüləri də diriltməyə qadir olduğunu görmürlərmi? Sözsüz ki, O, hər şeyə qadirdir.

34. Kafirlər Odun qarşısına gətiriləcəkləri gün *onlara*: “Məgər bu, həqiqət deyilmi?” – *deyiləcəkdir*. Onlar: “Bəli, Rəbbimizə and olsun

إفكهم وما كانوا يفكرون ﴿٥٥﴾

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ إِن كُنَّا لَمَّا خَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُّنْذِرِينَ ﴿٥٦﴾

قَالُوا يَاقَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٥٧﴾

يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَاعْمُوا بِهِ، وَغَفِرْ لَكُمْ مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَخَرِّجْكُمْ مِّنْ عَذَابِ الْآلَمِ ﴿٥٨﴾

وَمَن لَا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ أُولُتِّكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٥٩﴾

أُولَٰئِكَ يَرَوْنَ أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَتَّخِذْ لِنَفْسِهِ خَلْقًا يَّقْدِرُ عَلَىٰ أَنْ يَخْرِجَهُنَّ الْمَوْتُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٦٠﴾

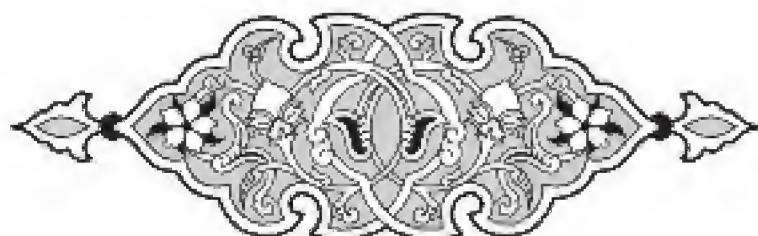
وَقَوْمٌ يُعْرِضُونَ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَىٰ قَالِ قَدْ وَفُوا الْعَذَابَ بِمَا كُفَرُوا ﴿٦١﴾

ki, *həqiqətdir!*” – deyəcəklər. *Allah da*: “Küfr etdiyinizə görə dadın əzabı!” – deyəcəkdir.

35. Elçilərdən möhkəm iradə sahiblərinin səbir etdiyi kimi, sən də səbir et! Onlara *əzabın* tez gəlməsini istəmə. Onlar vəd olunduğunu görəcəkləri gün gündüzün birə saati qədər qaldıqlarını sanacaqlar. *Bu*, bir təbliğatdır. Heç fəsiq adamlardan başqası məhv edilərmə?

فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُو الْعَزْمِ مِنَ الرُّسُلِ وَلَا
تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ
لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلَّغٌ فَمَهَلٌ
بَيْنَكَ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

Muhəmməd surəsi

سُورَةُ مُحَمَّدٍ

*Mərhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Kafirlərin və *insanları* Allahın yolundan sapdıranların əməllərini *Allah* puça çıxarmışdır.
2. İman gətirib yaxşı işlər görənlərin, öz Rəbbindən gerçək həqiqət kimi Muhəmmədə nazil edilənə inananların isə *Allah* günahlarından keçmiş və onların vəziyyətini yaxşılaşdırmışdır.
3. Bu ona görədir ki, kafirlər batılə uymuş, iman gətirənlər isə öz Rəbbindən gələn həqiqətə bağlanmışlar. Beləcə, Allah insanlara onlara aid misallar çəkir.
4. *Döyüşdə* kafirlərlə qarşı-qarşıya gəldiyiniz zaman boyunlarınızı vurun. Nəhayət, onları qırıb zəiflətdikdə *asirlərə* bağladığınız kəndirləri bərk çəkin. Sonra da onları ya rəhm edib fidiyəsiz, ya da fidiyə alıb azad edin. Mühəribəyə son qoyulanadək *kafirlərlə belə rəftar edin*. Bax belə! Əgər Allah istəsəydi, onlardan *döyüşsüz də* intiqam alardı. Lakin O sizi biri-birinizlə sınağa çəkmək üçün *belə etdi*. Allah Öz yolunda öldürülənlərin əməllərini heç vaxt boşa çıxartmaz.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الَّذِينَ كَفَرُوا وَاصْدُوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَصْلًا
أَعْمَاهُمْ ۝

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَءَامَنُوا بِمَا
نَزَّلَ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَرَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ۝

وَالَّذِينَ ءَامَنُوا كَفَرُوا أَتَشْعُرُونَ الْبَاطِلَ أَنَّ الَّذِينَ
ءَامَنُوا أَتَشْعُرُونَ الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ
لِلنَّاسِ أَمْثَلَهُمْ ۝

فَإِذَا لَقِيتُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّىٰ إِذَا
أَتَخَسُّوهُمْ فَلْيُذْوَ الْأَوَّلَاقِ فَمَا مَتَّعْنَاهُم مِّنْهُ
حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ
لَآتَخَسَرْنَاهُمْ وَلَٰكِن لِّيَسْأَلُوا بِعَصَاكُمْ يَتَغَضُّ
وَالَّذِينَ قَاتَلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنُبْضِلَنَّهُمْ ۝

5. *Allah* onları doğru yola yönəldəcək, onların halını yaxşılaşdıracaq

سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ بَالَهُمْ ﴿٥﴾

6. və onları özlərinə tanıtmış olduğu Cənnətə daxil edəcəkdir.

وَيُدْخِلُهُمْ الْجَنَّةَ عَرَفَهَا اللَّهُ ﴿٦﴾

7. Ey iman gətirənlər! Əgər siz Allaha (Onun dininə) kömək göstərsəniz, O da sizə kömək göstərər və ayaqlarınızı möhkəmlədir.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن تَصُورُوا اللَّهَ تَصُورُكُمْ وَتَلَيَّتْ أَعْدَاكُمْ ﴿٧﴾

8. Qoy məhv olsun kafirlər! *Allah* onların əməllərini puça çıxardar.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمُ الْاَعْمَالُ ﴿٨﴾

9. Bu ona görədir ki, onlar Allahın nazil etdiyinə nifrət etdilər, O da onların əməllərini puça çıxartdı.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ إِلَهُ فَأَحْطَطَ اَلْعَمَالُ ﴿٩﴾

10. Məgər onlar yer üzündə gəzib dolaşib özlərindən əvvəlkilərin aqibətinin necə olduğunu görmürlərmi? Allah onları yerli-dibli yox etmişdir. Kafirləri də buna bənzərləri gözləyir.

۞ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَشْتَاتُ ﴿١٠﴾

11. Bu ona görədir ki, Allah möminlərin Himayəçisidir. Kafirlərin isə heç bir himayəçisi yoxdur.

ذَٰلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ ءَامَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴿١١﴾

12. Allah iman gətirib yaxşı işlər görənləri ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarında yerləşdirər. Kafirlər isə *müvəqqəti olaraq* kef çəkər, heyvan kimi yeyib-içərlər. Onların yeri Oddur!

إِنَّ اللَّهَ يَدْخِلُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَسْتَمِعُونَ وَهُمْ لَا يَكُونُونَ لَهَا أَكُلُ الْأَنْعَامِ وَالنَّارُ مَشْوَى لَهُمْ ﴿١٢﴾

13. Səni qovub çıxaran məmləkətindən daha qüvvətli neçə-neçə məmləkətlər var idi ki, Biz onları məhv etdik və onlara bir kömək edən də olmadı.

وَكُلَّ مَن قَرِيبَةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِّن قَرِيبِكَ الَّتِي أَخْرَجْنَاكَ أَهْلَكَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾

14. Məgər öz Rəbbindən vəhy edilmiş aydın dəlilə istinad edən kimsə pis əməli özünə gözəl göstərilən və öz nəfslərinə uyan kimsələr kimi ola bilərmi?!

أَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ يَتْرَفٍ مِنْ رَبِّهِ كُنْ رُبَّنَا لَهُ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ وَأَنْتَبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ۝١٤

15. Müttəqilərə vəd olunan Cənnətin vəsfi belədir; orada xarab olmayan sudan çaylar, dadı dəyişməyən süddən çaylar, içənlərə ləzzət verən şərəbdən çaylar və süzülmüş baldan çaylar vardır. Orada onları hər cür meyvə və Rəbbi tərəfindən bağışlanma gözləyir. *Məgər onlar* od içində əbədi qalan və bağırsaqlarını parça-parça edən qaynar su içirdiləcək kimsələr kimi ola bilərlərmisi?

مَثَلُ الْجَنَّةِ الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَارٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَارٌ مِنْ لَبَنٍ لَمْ يَتَغَيَّرَ طَعْمُهُ وَأَنْهَارٌ مِنْ حَمَلٍ لَذِيذٍ يُلَسَّقِينَ وَأَنْهَارٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَخْفَرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ ۚ كُنْ هُوَ خَالِدًا فِي النَّارِ وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ۝١٥

16. Onların arasında səni dinləyənlər də var. Nəhayət sənin yanından çıxdıqda özlərinə elm verilmiş kimsələrə istehza ilə deyirlər: “O, bayaq nə deyirdi?” Bunlar o kəslərdir ki, Allah onların qəlbinə möhür vurmuş, özləri də nəfslərinə tabe olmuşlar.

وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ حَتَّىٰ إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِندِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ أَفَقَدْ أُوتِيَكَ الَّذِينَ أُوتِيَ اللَّهُ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ وَأَنْتُمْ تُبْغَوْنَ أَهْوَاءَهُمْ ۝١٦

17. Doğru yolla gedənlərə gəldikdə isə, *Allah* onlara hidayətini artırır və onları təqvalı olmağa müvəffəq edir.

وَالَّذِينَ اهْتَدَوْا زَادَهُمْ هُدًىٰ وَوَسَّعَتْهُمْ نَجْوَاهُمْ ۝١٧

18. Məgər *kafir*lər o Saatin (Qiyamətin) qəfildən onlara gəlməsindən başqa bir şeymi gözləyirlər? Artıq onun əlamətləri gəlmişdir. O *Saat* onlara gəlib yetişdiyi zaman ibrət almaları nəyə yarayar?

قَهَلٌ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّىٰ لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرُهُمْ ۝١٨

19. Bil ki, Allahdan başqa *ibadətə layiq olan* heç bir məbud yoxdur. Sən həm öz günahlarının, həm də mömin kişilərlə mömin qadınların bağışlanmasını dilə, Allah gəzib-dolaşdığınız yeri də, gecələyəcəyiniz məskəni də bilir.

20. Möminlər: "Kaş *cihada dair* bir surə nazil olaydı!" - deyirlər. Hökmü bəlli bir surə nazil olub orada döyüş yada salınan kimi qəlbində xəstəlik olanların sonə ölüm ayağında bayılan kimsənin baxışı ilə baxdıqlarını görərsən. Onlara daha yaxşı olardı ki,

21. itaət etsinlər və xoş söz söyləsinlər. *Cihada* qəti əmr verildiyi zaman Allaha sadıq qalsaydılar, əlbəttə ki, onlar üçün daha yaxşı olardı.

22. Əgər *haqdan* üz çevirərsəniz, ola bilsin ki, yer üzündə fitnə-fəsad törədəsiniz və qohumluq əlaqələrini kəsəsiniz.

23. Onlar Allahın lənətlədiyi, qulaqlarını kar və gözlərini kor etdiyi kimsələrdir.

24. Məgər onlar Quran haqqında düşünmürlərmi? Yoxsa qəlbləri qıfılıdır?

25. Hidayət yolunu tamdıqdan sonra *haqdan dönüb* geriye üz tutanlara şeytan *günah işləri* gözəl göstərdi və onlara uzun ömür vəd etdi.

فَاعْلَمْ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفِرْ
لذُنُوبِكَ وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَقَالَتَكُمْ وَمَوْئِلَكُمْ ﴿١٩﴾

وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا لَوْلَا نَزَّلَتْ سُورَةٌ
أُنزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِّرَ فِيهَا الْفِتَالُ
رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يُنْظَرُونَ إِلَيْكَ
نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمْ

طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ
صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢٠﴾

فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي
الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢١﴾

أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى
أَبْصَارَهُمْ ﴿٢٢﴾

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْقُرْآنَ أَمْ عَلَى قُلُوبٍ أَقْفَالُهَا ﴿٢٣﴾

إِنَّ الَّذِينَ أَرَادُوا أَنْ يَنْتَهِرُوا مِنْ بَعْضِ
مَا نَهَوْا لَمْ يَنْتَهِرُوا لَمْ يَهْدِ الشَّيْطَانُ سَبِيلَ
لَهُمْ وَأَعْيَى لَهُمْ ﴿٢٤﴾

26. Bu ona görədir ki, onlar Allahın nazil etdiyinə nifrət edənlərə: “Biz bəzi işlərdə sizə itaət edəcəyik!” – dedilər. Allah onların sirlərini bilir.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأُمْرِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ ﴿٢٦﴾

27. Bəs mələklər onların üzlərinə və arxalarına vura-vura canlarını alanda *halları necə* olacaq?

فَكَرِهَ إِذَا نَوَّفْتَهُمُ الْمَلَائِكَةُ بَصَرِيَّتُكَ وَجُودَهُمْ وَادْبَرَهُمْ ﴿٢٧﴾

28. Bu ona görədir ki, onlar Allahın qəzəbinə səbəb olan şeyə uydular və Onun razı qaldığı şeyə nifrət etdilər. Buna görə də *Allah* onların əməllərini boşa çıxartdı.

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ اتَّبَعُوا مَا أَشَحَّطَ اللَّهُ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ ۖ فَأَخْطَأَ أَعْمَالَهُمْ ﴿٢٨﴾

29. Yoxsa qəlblərində xəstəlik olanlar elə hesab edirdilər ki, Allah onların kin-küdurətini üzə çıxarmayacaq?

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَسْوَاقَهُمْ ﴿٢٩﴾

30. Əgər Biz istəsəydik, onları sənə göstərərdik, sən də onları üzlərindəki əlamətlərdən tanıyardın. Sən onları danışq tərzlərindən mütləq tanıyacaqsan. Allah sizin əməllərinizi bilir.

وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَ هُمْ فَلَقَرْتَهُمْ بِبَيِّنَاتِهِمْ وَلَقَرْتَهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ ۖ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٠﴾

31. Andolsun ki, Biz aranızdakı mücahidləri və səbir edənləri ayırd edib üzə çıxarmaq üçün sizi mütləq sınayacaq və barənizdəki xəbərləri də yoxlayacağıq.

وَلَتَبْلُوَنَّهُمْ حَتَّى نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَتَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

32. Sözsüz ki, kafir olanlar, *insanları* Allah yolundan sapdırırlar və hidayət yolunu tanıdıqdan sonra Peyğəmbərə qarşı çıxanlar Allaha heç bir zərər vura bilməzlər. *Allah* onların bütün əməllərini puça çıxaracaqdır.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَهُوَ سَيُخْطِئُ أَعْمَالَهُمْ ﴿٣٢﴾

33. Ey iman gətirənlər! Allaha və Peyğəmbərə itaət edin və əməllərinizi puç etməyin!
34. Şübhəsiz ki, kafir olanları, *insanları* Allah yolundan sapdıranları, sonra da kafir kimi ölənləri, Allah heç vaxt bağışlamayacaqdır.
35. Siz də *cihadda* zəiflik göstərməyin və üstün olduğunuz halda *kafirləri* sülhə çağırmayın! Allah sizinlədir. O sizin əməllərinizi əsla əskiltməz.
36. Həqiqətən, dünya həyatı oyun və əyləncədən başqa bir şey deyildir. Əgər iman gətirib *Allahdan* qorxsanız, O sizə mükafatlarınızı verir və sizdən mal-dövlətinizi istəməz.
37. Əgər *Allah* sizdən bunu istəsə və sizdən təkidlə tələb etdiyi halda, siz xəsislik göstərsəniz, O, kin-küdurətinizi üzə çıxardar.
38. Budur, siz Allah yolunda *malınızdan* xərcləməyə dəvət edirsiniz. Aranızda isə simiclik edənlər də tapılır. Kim simiclik etsə, ancaq öz əleyhinə etmiş olar. Allah Zəngin, siz isə kasıbsınız. Əgər üz çevirsəniz, yerinizə sizin tayınız olmayan başqa insanlar gətirər.

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تَظْلِمُوا أَنْفُسَكُمْ ۚ﴾

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَوْ صَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ۚ﴾

فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَهْزِمَكُمْ أَنْفُسَكُمْ ۚ﴾

إِنَّمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَلَهُوَ الْبَاقُ ۚ تَزِينُوا وَتَنَزَّلُوا ۚ أَنْفُسَكُمْ وَأَجُورَكُمْ وَلَا تَنْفُسَكُمْ ۚ﴾

إِنْ يَشَأْ لِكُفْرِهِمْ أَنْ يَخْلُوا وَمُخْرَجٌ أَضَعْنَكُمْ ۚ﴾

هَذَا نَسْأَلُكَ تَدْعُونَ لِنُفْسِنَا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَخْلُفُ وَمَنْ يَخْلُفُ فَإِنَّمَا يَخْلُفُ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ ۚ وَأَنْتُمْ الْفُقَرَاءُ ۚ وَإِنْ تَسْلُوا لَسَبِّدُوا قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَكُمْ ۚ﴾

al-Fəth
(«Zəfər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Həqiqətən, Biz sənə aydın bir qələbə verdik ki,
2. Allah sənə əvvəlki və sonrakı günahlarını bağışlasın, sənə olan nemətini təməmləsin, səni düz yola yönəltsin
3. və Allah sənə böyük bir qələbə ilə kömək etsin.
4. Möminlərin imanı üstünə iman artırmaq üçün onların qəlbinə rahatlıq göndərən Odur. Göylərin və yerin orduları Allahındır. Allah Biləndir, Müdrikdir.
5. *Bu ona görədir* ki, Allah mömin kişiləri və mömin qadınları içində əbədi qalacaqları, *ağac*ları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil etsin və onların günahlarından keçsin. Bu, Allah yanında böyük müvəffəqiyyətdir.
6. *Həm də ona görədir* ki, Allah Özü barəsində pis fikirdə olan münafiq kişi və münafiq qadınlara, müşrik kişi və müşrik qadınlara əzab versin. Onların pis niyyəti özlərini bəlaya salsın! Allahın onlara qəzəbi tutmuşdur. *Allah* onları lənətləmiş və onlar üçün Cəhənnəm hazırlamışdır. Ora nə pis dönüş yeridir.

سُورَةُ الْفَتْحِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ۝

لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ
وَيُثَبِّرَ بَعَثَهُ عَلَىٰ تِلْكَ صَرِيحًا
مُتَقَيِّمًا ۝

وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ۝

هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ
لِيُزِيدُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُودُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتُ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا يُكْرَمُونَ عَنْهُمْ
سَيِّئَاتُهُمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ قُرْآنًا
عَظِيمًا ۝

وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ
وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِأَلْفِ
ظُلِّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ
اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ
وَسَاءَتْ مَصِيرًا ۝

7. Göylərin və yerin orduları Allahındır. Allah Qüdrətlidir, Müdrəkdir.
8. Həqiqətən, Biz səni şahid, müjdəçi və xəbərdarlıq edən *elçi* kimi göndərmişik.
9. *Biz belə etdik* ki, siz Allaha və Onun Elçisinə iman gətirəsiniz, ona kömək edəsiniz, onun hörmətini saxlayasınız və gecə-gündüz *Allahı* tərifləyəsiniz.
10. Sənə beyət edənlər Allaha beyət etmiş olurlar. Allahın Əli onların əllərinin üstündədir (Allah da Öz yardım və köməyi ilə onlarla birlikdədir). Kim əhdini pozsa, ancaq öz əleyhinə pozmuş olar. Kim də Allahla bağladığı əhdinə sadıq qalsa, *Allah* ona böyük mükafat verir.
11. Geri qalan bədəvilər sənə: “Var-dövlətimiz və ailələrimiz bizi *döyüşə getməkdən* yayındırdı. *Allahdan* bizim üçün bağışlanma dilə!” – deyəcəklər. Onlar qəlblərində olmayanları dilləri ilə deyirlər. De: “Əgər Allah sizə bir zərər yetirmək və ya bir xeyir vermək istəsə, Onun *edəcəyi işin* qarşısını kim ala bilər?” Xeyr, Allah sizin nə etdiyinizdən xəbərdardır.
12. Doğrusu, siz elə zənn edirdiniz ki, Peyğəmbər və möminlər heç vaxt öz ailələrinə qayıtmayacaqlar. Bu, *şeytan tərəfindən* qəlbinizdə

وَرَبُّهُ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ
اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾

لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ
وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ
اللَّهَ يَذَّكَّرُ فَوقَ أَيْدِيهِمْ فَمَنْ نَكَتَ
فَأِنَّمَا يَنْكُتُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا
عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾

سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ
شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْنَا
يَقُولُونَ يَا لَيْسَ بِنَا أَلَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ
قُلْ مَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ
ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴿١١﴾

بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ
وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَرَبِّكَ فِي
قُلُوبِكُمْ وَظَنَتْ مَعْزِلَ السَّوْءِ وَكَثُرَ قَوْمًا بَوْرًا ﴿١٢﴾

bəzədilmişdi. Siz pis fikrə düşüb məhvə məhkum adamlar oldunuz.

13. Kim Allaha və Onun Elçisinə iman gətirməzsə, *bilsin ki*, Biz kafirlər üçün od hazırlamışıq.

14. Göylərin və yerin hökmranlığı Allaha məxsusdur. O, istədiyini bağışlayır, istədiyinə də əzab verir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

15. Siz *Xeybə*rə qənimətləri götürməyə getdiyiniz zaman *Hüdeybiyyə sülhündən* geri qalanlar: “Qoyun biz də sizin arxanızca gələk!” – deyəcəklər. Onlar Allahın sözünü dəyişdirmək istəyirlər. De: “Siz heç vaxt bizim arxamızca gəlməyəcəksiniz. Allah əvvəldən sizin üçün belə demişdir”. Onlar: “Xeyr, siz bizə həsəd aparırsınız” – deyəcəklər. Əksinə, onlar çox az anlayanlardır.

16. Geri qalan bədəvilərə de: “Siz çox qüvvətli bir tayfaya qarşı döyüşməyə çağırılacaqsınız. Siz ya onlarla döyüşəcəksiniz, ya da onlar müsəlman olacaqlar. Əgər itaət etsəniz, Allah sizə gözəl bir mükafat verir. Yox, əgər daha əvvəl üz döndərdiyiniz kimi üz döndərsəniz, O sizə ağırılı-acılı bir əzab verir”.

17. *Döyüşə getməməkdə* kora, çolağa, bir də xəstəyə günah yoxdur. Kim Allaha və Onun Elçisinə itaət etsə, *Allah*

وَمَنْ لَّمْ يُؤْمَرْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾

وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُغْفِرُ لِمَن يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَن يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَّحِيمًا ﴿١٤﴾

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِرِكُمْ لِتَأْخُذُوا هَٰذِهِ زُرُوقًا أَتَيْتُمْ بِكُرْبُودٍ أَن يَبْدُلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَّن تَحْمِلُونَهَا كَلِمَ كُفْرٍ قَالِ اللَّهُ مِن قَبْلُ قَسِيخُ قُلُوبِ بَلْ تَحْسُدُونَهَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾

قُلِ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُّ عَوْنٍ إِلَى قَوْمِ أُولَىٰ بِأَيْسَ سُدِّيهِمْ فَيَقْتُلُوهُمْ أَوْ تُسَبِّحُونَ فَإِن يُطِيعُوا أَمْرُكُمْ فَهُوَ مِنْ اللَّهِ إِجْرًا حَسَنًا وَإِن سَوَّلُوا لَمْ أَوَلِّكُمْ مِنْ قَبْلِ عَذَابِكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾

لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَىٰ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَن يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

onu ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edər. Kim də üz döndərsə, ona ağırlı-acılı bir əzab verər.

18. Möminlər *Hüdeybiyyədə* ağac altında sənə beyət edərkən Allah onlardan razı qaldı. Allah onların qəlbində olanı bildi, onlara *mənəvi* rahatlıq nazil etdi və onları yaxın bir zəfərle mükafatlandırdı.

19. Üstəlik alacaqları çoxlu qənimətə də *müvəffəq etdi*. Allah Qüdrətlidir, Müdrikdir.

20. Allah sizə götürəcəyiniz çoxsaylı qənimətlər vəd etdi. O, bunları sizə tezliklə verdi və insanların əllərini sizdən çəkdi ki, bu, möminlərə bir ibrət olsun və sizi doğru yola yönəltsin.

21. Ələ keçirə bilmədiyiniz başqa qənimətlər də *vardır*. Artıq Allah onları əhatə etmişdir. Allah hər şeyə qadirdir.

22. Əgər kafirlər sizinlə vuruşsalar, mütləq arxaya dönüb qaçarlar. Sonra da onlar özlərinə nə bir himayədar, nə də bir yardımçı taparlar.

23. Allahın əzəldən müəyyənləşdirdiyi qayda belədir. Sən Allahın qoyduğu qaydalarda *heç vaxt* bir dəyişiklik tapa bilməzsən.

24. Sizi onların üzərində qələbə çalmağa müvəffəq etdikdən sonra, Məkkə

يَدْخُلُهُ جَنَّاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
وَمِنْ تَحْتِهَا يَنْبُوتُ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥٨﴾

*لَقَدْ رَضِيَ اللَّهُ عَنِ الْمُؤْمِنِينَ إِذْ يَبَايَعُونَكَ
تَحْتَ الشَّجَرَةِ فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ
السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَبَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٥٩﴾

وَمَعَافٍ كَثِيرَةٍ بِأَخْذِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا
حَكِيمًا ﴿٦٠﴾

وَعَدَكُمْ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً تَأْخُذُوهَا
فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ
عَنْكُمْ وَلِتَكُونَ آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَتَهْدِيَكُمْ
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٦١﴾

وَأُخْرَى لَمْ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا
وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا ﴿٦٢﴾

وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوَلَّوْا الْأَدْبَارَ ثُمَّ
لَا يَجِدُوا وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴿٦٣﴾

سُنَّةَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلُ وَلَنْ يَجِدَ
لِمُسْنَأِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴿٦٤﴾

وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ

vadisində onların əlini sizdən, sizin də əlinizi onlardan çəkən Odur. Allah sizin nə etdiklərinizi Görəndir.

25. O kafirlər, sizi Məscidul-Hərəmə buraxmayan və qurbanlıq heyvanlarını qurbangaha gedib çatmağa qoymayan kimsələrdir. Əgər *Məkkədə* tanımadığınız mömin kişiləri və mömin qadınları bilmədən tapdalayıb əzmək və onların ucbatından günaha batmaq təhlükəsi ilə qarşılaşmasaydınız, *Allah ora zorla girməyinizə izin verərdi. Lakin Allah istədiyini Öz mərhəmətinə qovuşdursun deyər buna izin vermədi. Əgər onlar bir-birindən seçilsəydilər, Biz onlardan kafir olanlara ağır təcili bir əzab verərdik.*

26. Kafirlər öz qəlbində təkəbbürlüyə – cahilik lovğalığına qapıldıkları zaman Allah Öz Elçisinə və möminlərə mənəvi rahatlıq nazil etdi və onlara təqva sözünü vacib buyurdu. Onların buna daha çox haqqı var idi və ona layiq idilər. Allah hər şeyi bilir.

27. Andolsun ki, Allah Öz Elçisinin həqiqət kimi gördüyü yuxusunu gerçəyə çevirdi. Allah qoysa, siz əmin-amanlıqla, başlarınızı qurxdırmış, *bəziləriniz də saçlarını* qısaltmış halda və qorxmadan Məscidul-Hərəmə daxil olacaqsınız. *Allah sizin bilmədiklərinizi bilir. O,*

يَبْطِنُ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ
وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴿٢٥﴾

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ
الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعْكُوفًا أَنْ
يَبْلُغَ مَجْلَهُ. وَأُولَٰئِكَ رِجَالُ الْمُؤْمِنُونَ وَالنِّسَاءُ
مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُنَّ أَنْ تَطْهُرَهُنَّ فَمُصِيبَكُمْ
مِنْهُنَّ مَعْرَةٌ بَعْضُهُنَّ لِبَدِّخْلِ اللَّهِ فِي
رَحْمَتِهِ. مَنْ نِشَاءَ لَوْ تَزَنَّا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ
كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابَ أَلِيمًا ﴿٢٦﴾

إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ
حَمِيَّةَ الْجَاهِلِيَّةِ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَتَهُ عَلَى
رُسُلِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَأَلْزَمَهُمْ
كَلِمَةَ التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا
وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٧﴾

لَقَدْ صَدَّقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الْوَيْلَ بِالْحَقِّ
لَقَدْ خَلَّيْنَا الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِنْ شَاءَ اللَّهُ
ءَالَمِينَ مُخْلِفينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا
تُخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ
دُونِ ذَٰلِكَ فَتَحَافِرُ يَا ﴿٢٨﴾

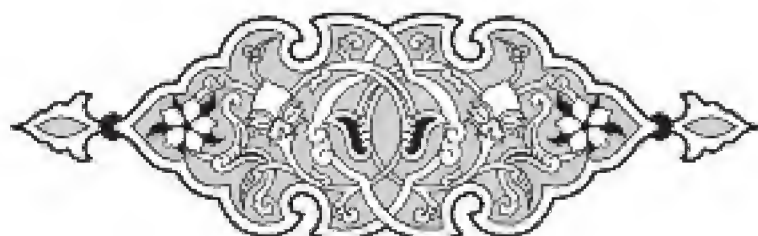
bundan qabaq – *Məkkəyə girməzdən əvvəl sizə yaxın bir qələbə də bəxş edəcəkdir.*

28. *İslamı* bütün dinlərdən üstün etsin deyə Öz Elçisini hidayətlə və həqiqi dinlə göndərən Odur. Şahid kimi Allah kifayətdir.

29. Muhəmməd Allahın Elçisidir. Onunla birlikdə olanlar kafirlərə qarşı sərt, öz aralarında isə mərhəmətlidirlər. Sən onları rüku edən, səcdəyə qapanan, Allahdan lütf və razılıq diləyən görərsən. Əlamətləri isə üzlərində olan səcdə izidir. Bu onların Tövratdakı vəsfidir. İncildə isə onlar elə bir əkin kimi vəsf olunurlar ki, bu əkin cücərtisini üzə çıxarıb onu qüvvətləndirmiş, o da getdikcə qalınlaşıb gövdəsi üstündə şax duraraq əkinçiləri heyran etmişdir. *Allah möminlərin sayını artırır, özlərini də qüvvətləndirir* ki, kafirləri qəzəbləndirsin. Allah onlardan iman gətirib yaxşı işlər görənlərə bağışlanma və böyük bir mükafat vəd etmişdir.

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾

مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْإِنْجِيلِ كَرَجٍ أَخْرَجَ شَطْرَهُمْ فَذَارَهُمْ فَمَا يَسْتَعْظَمُونَ وَهُمْ غَوِيٌّ عَلَى سُوقِهِمْ يُفْجِعُ الزَّرَّاعَ لِيَكْبِظَ بِهِمُ الْكُفَّارُ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

al-Hucurat
(«Otaqlar») surəsi

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ey iman gətirənlər! *Heç bir şeydə* Allahı və Onun Elçisini qabaqlamayın. Allahdan qorxun! Həqiqətən, Allah Əsədəndir, Biləndir.
2. Ey iman gətirənlər! Səsinizi Peyğəmbərin səsinə yüksəyə qaldırmayın və bir-birinizə müraciət etdiyiniz kimi ona da uca səslə müraciət etməyin. Yoxsa, özünüz də hiss etmədən əməlləriniz hədəf gedər.
3. Həqiqətən, Allahın Elçisi yanında səsinə endirənlər o şəxslərdir ki, Allah onların qəlbini təqva üçün sınağa çəkmişdir. Onları bağışlanma və böyük mükafat gözləyir.
4. Şübhəsiz ki, səni otaqların arxasından səsləyənlərin əksəriyyəti *nə etdiklərini* anlamırlar.
5. Sən onların qarşılarına çıxanadək səbir etsəydilər, əlbəttə, bu, onlar üçün daha yaxşı olardı. Allah Bağışlayandır, Rəhmli.
6. Ey iman gətirənlər! Əgər bir fəsiq sizə bir xəbər gətirsə, *onu* araşdırın. Yoxsa bilmədən bir qövmə pislik edər, sonra da bunun peşmançılığını çəkərsiniz.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَقْصُرُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ؕ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ۝١

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ۝٢

إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولٍ أَلَيْسَ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ فَلَا يَقْوَىٰ لَهُمُ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ۝٣

إِنَّ الَّذِينَ يَتَاذَنُونَكَ مِنَ وراءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ۝٤

وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّىٰ تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ۝٥

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَنَّمَ فَتُصْحَبُوا عَلَىٰ مَا فَعَلْتُمْ قَدْ بَيَّنَّ ۝٦

7. Bilin ki, Allahın Elçisi aranızdadır. Əgər o, bir çox işlərdə sizə güzəştə getsəydi, çətinliyə düşərdiniz. Lakin Allah sizə imanı sevdirmiş, onu qəlbinizə gözəl göstərmiş, sizdə küfrə, günaha və asi olmağa qarşı nifrət oyatmışdır. Doğru yolda olanlar da bunlardır.

8. Bunlar Allahın lütfü və neməti sayəsindədir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

9. Əgər möminlərdən iki dəstə bir-biri ilə vuruşsa, onları barışdırın. Əgər onlardan biri digərinə qarşı təcavüz etsə, təcavüzkar dəstə ilə, o, Allahın əmrini yerinə yetirməyə qayıdanadək, vuruşun. Əgər o qayıtsa, hər iki dəstəni ədalətlə barışdırın və insafılı olun. Sözsüz ki, Allah insafılıları sevir.

10. Möminlər, həqiqətən də qardaşdirlar. Elə isə qardaşlarınızı barışdırın və Allahdan qorxun ki, sizə rəhm edilsin.

11. Ey iman gətirənlər! Bir camaat digərini məsxərəyə qoymasın. Ola bilər ki, bunlar onlardan daha yaxşı olsunlar. Qadınlar da qadınları *lağa qoymasınlar*. Ola bilər ki, bunlar onlardan daha yaxşı olsunlar. Bir-birinizə təna vurmayın və bir-birinizi pis ləqəblərlə çağırmayın. İman gətirdikdən sonra fasiq adlanmaq necə də pisdır. Məhz tövbə etməyənlər zalımlardır.

وَأَعْلَمُوا أَنَّ فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ
مِّنَ الْأَمْرِ لَنَعْتَمِدُ وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ
الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ
الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ
الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾

فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

وَإِن طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا
فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِن بَغَتْ إِحْدَاهُمَا عَلَى
الْأُخْرَىٰ فَعْيِلُوا الْفِتْنَةَ حَتَّىٰ يَقُومَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ
فَإِن فَتَنَ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ
وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ
أَخَوَيْكُمْ وَأَقْبُوا اللَّهَ يَغْفِرَ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ ﴿١٠﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَسْخَرُوا قَوْمًا مِّن قَوْمٍ
عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءً مِّن نِّسَاءٍ
عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ
وَلَا تَنَابَرُوا بِاللُّغَةِ بَشَرًا يَلْعَنُ الْفُسُوقُ
بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَنْ لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ
الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

12. Ey iman gətirənlər! Zənnə çox qapılmayın. Çünki zənn edilənlərin bir qismi günahdır. Bir-birinizi güdməyin, bir-birinizin qeybətini qırmayın. Sizdən biriniz ölmüş qardaşının ətinə yemək istəyərmi? Siz ki, bundan iyrenirsiniz. Allahdan qorxun! Həqiqətən, Allah tövbələri qəbul edəndir, Rəhmlidir.
13. Ey insanlar! Biz sizi kişi və qadından (Adəm və Həvvadan) yaratdıq. Sonra bir-birinizi tanıyasınız deyər, sizi xalqlara və qəbilələrə ayırdıq. Şübhəsiz ki, Allah yanında ən hörmətli olanınız *Ondan* ən çox qorxanınızdır. Həqiqətən, Allah Biləndir, Xəbərdardır.
14. Bədəvilər: “Biz iman gətirdik!” – dedilər. De: “Siz *qəlbən* iman gətirmədiniz! Ancaq: “Biz müsəlman olduq!” – deyin. İman sizin qəblərinizə hələ daxil olmamışdır. Əgər Allaha və Onun Elçisinə itaət etsəniz, O sizin əməllərinizdən heç bir şey əskiltməz. Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!”
15. Möminlər ancaq Allaha və Onun Elçisinə iman gətirən, sonra heç bir şəkk-şübhəyə düşməyən, Allah yolunda malları və canları ilə cihad edənlərdir! *İmanlarında* sadıq olanlar da möhz onlardır.
16. De: “Siz dininizi Allahamı öyrədirsiniz?” Halbuki Allah

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اجْتَنِبُوا كَثِيرًا مِّنَ الظَّنِّ إِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ إِثْمٌ وَلَا تَجَسَّسُوا وَلَا يَغْتَبِ بَعْضُكُم بَعْضًا أَيُحِبُّ أَحَدُكُم أَن يَأْكُلَ لَحْمَ أَخِيهِ مَيْتًا فَكَرِهْتُمُوهُ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ تَوَّابٌ رَّحِيمٌ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُم مِّن ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتَقْوَاهُ إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾

﴿ قَالِ الْأَعْرَابُ ءَأَمَّا قُلُوبُنَا لَوْ تَوَدَّ الْكَافِرُونَ قُلُوا أَمَّا قُلُوبُنَا وَأَمَّا أَلْسِنَتُنَا وَكَمَا بَدَّلْهُنَّ أَفْئِدَةً فِي قُلُوبِكُمْ وَإِن تُطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِّنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٤﴾

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا وَجَهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الصَّدِيقُونَ ﴿١٥﴾

قُلِ اتَّقُوا اللَّهَ يَدِينُكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا فِي

göylərdə olanları da, yerdə olanları da bilir. Allah hər şeyi bilir.

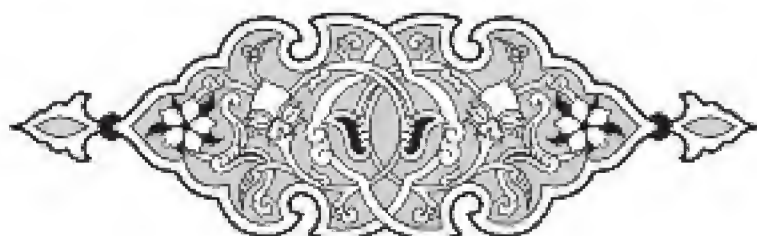
17. Onlar müsəlman olduqlarına görə sənə minnət qoyurlar. De: “Müsəlman olmusunuz deyə mənə minnət qoymayın! Əgər doğru danışanlarsınızsa, *bilin ki*, əslində Allah sizi imana gətirməklə sizə mərhəmət göstərmişdir!”

18. Şübhəsiz ki, Allah göylərin də, yerin də qeybini bilir. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.

السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٥١﴾

يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَامَكُمْ بَلِ اللَّهُ يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْتُكُمْ إِلَى يَمِينٍ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٥٢﴾

إِنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ غَيْبِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿٥٣﴾

Qaf surəsi

سُورَةُ قَافٍ

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Qaf. Şərəfli Qurana and olsun!
2. Onlara öz aralarından xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* gəlməsinə təəccüb edən kafirlər dedilər: "Bu çox qəribə bir şeydir.
3. Məgər biz ölüb torpağa qarışdıqdan sonra *yenidən diriləcəyik*? Bu, əlçatmaz bir qayıdışdır!"
4. Həqiqətən, Biz yerin onlardan nəyi alıb əskiltiyini bilirik. Bizdə hər şeyi qoruyan bir Kitab vardır.
5. Lakin haqq onlara gəldikdə onu yalan hesab etdilər. İndi onlar çaşqın vəziyyətdədirlər.
6. Məgər onlar başları üstündəki göyə baxıb onu necə yaratdığımızı və necə bəzədiyimizi görmürlərmi? Orada heç bir yarıq da yoxdur.
7. Biz yeri döşədik, orada möhkəm dağlar yerləşdirdik və gözoxşayan bitkilərin hər növündən yetişdirdik.
8. *Bunu*, Allaha üz tutan hər bir qul üçün ibrət və öyüd-nəsihət olsun deyə *bələ etdik*.
9. Biz göydən bərəkətli su endirdik, onunla bağlar və biçilən taxıl dənələri bitirdik.

قَافٌ وَالْقُرْآنِ الْحَمِيدِ ❶

بَلْ عَجَّبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ

الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ❷

لَوْ دَامُوا شَاوُكَ أَنْزَلْنَا ذَٰلِكَ رَجْعَ بَعِيدٍ ❸

فَدَعَلْنَا مَا نَسْفُصُ الْأَرْضِ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ

حَفِيفٌ ❹

بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ

مَّرِيعٍ ❺

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ

بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ❻

وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا زُرْعًا وَنَبَاتًا

فِيهَا مِنْ كُلِّ ذَوْجٍ يَهيج ❼

تَبَصُّرَةً وَذَكَرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُنِيبٍ ❽

وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ

جَبَلًا وَحَبًّا وَالْهَبِيدَ ❾

10. Eləcə də meyvələri salxım-salxım asılmış hündür xurma ağacları bitirdik.

وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَعْقٌ نَضِيدٌ ﴿٥٠﴾

11. Qullara ruzi olsun deyə belə etdik! Biz onunla ölü bir məmləkəti dirildik. *Dirilib qəbirdən çıxmaq* da belədir.

رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَخْيَيْنَا بِهِ بَلَدَهُ مَيِّتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ﴿٥١﴾

12. Onlardan əvvəl Nuh qövmü, Rəss əhli, Səhud *tayfası* elçiləri yalançı saydı.

كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّيْسِ وَشُودُ ﴿٥٢﴾

13. Ad qövmü, Firon xalqı, Lut qövmü,

وَعَادٌ وَفِرْعَوْنُ وَالْحَارُونَ لُوطٌ ﴿٥٣﴾

14. Əykə əhli və Tubba qövmü – bunların hamısı elçiləri yalançı saydı və Mənim təhdidim gerçəkləşdi.

وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدُ ﴿٥٤﴾

15. Məgər Biz ilk yaradılışdan zəiflədikmi? Xeyr! Onlar yeni yaradılış olan *dirilmə* barəsində şübhə içindədirlər.

أَفَعَيَّبْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿٥٥﴾

16. İnsanı Biz yaratdıq və nəfsinin ona nəyi vəsvəə etdiyini də bilirik. Biz ona şah damarından da yaxırıq.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ وَنَعَّمْنَا فَوْقَ سَائِرِ الْبَرِّ بِإِنْفُسِهِ ثُمَّ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ جَهَنَّمَ أَلْوَرِيدُ ﴿٥٦﴾

17. Sağında və solunda iki *mələk* oturub *onun əməllərini qeydə alır*.

إِذْ يَتْلَى الْمُتْلَفَيْنِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿٥٧﴾

18. Dedişi elə bir söz yoxdur ki, *onu yazmaq üçün* yanında hazır durmuş gözətçi olmasın.

مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عِينٌ ﴿٥٨﴾

19. Ölüm bihüşluğu həqiqətən gələcəkdir. *Ey insan!* Bu sənə uzaq qaçdığın şeydir.

وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿٥٩﴾

20. Sur üfürüləcəkdir. Bu, vəd olunmuş təhdid günüdür.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمَ التَّوْبِ عِيدٍ ﴿٥٠﴾

21. Hər kəs onu qova-qova *məhşərə* gətirənlə və bir də *əməllərinə* şahidlik edənlə birlikdə gələcəkdir.

وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٥١﴾

22. Sən *bu günün* haqqında qəflət içində idin. Amma Biz pərdəni sənin üzündən qaldırdıq. Sən bu gün çox yaxşı görürsən!”

لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكُنْضًا عِنْدَ عِطَاءٍ لَّكَ فَبَصَّرْنَاكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٥٢﴾

23. Yoldaşı (şahid mələk) deyəcəkdir: “Bu yanımdakı hazırdir!”

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَيْنِي ﴿٥٣﴾

24. *Allah əmr edib deyəcək*: “Atın Cəhənnəmə hər bir inadcıl kafiri,

الْقِيَا فِي جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ عَيْنِي ﴿٥٤﴾

25. xeyrə mane olanı, azğınlaşıb həddi aşanı, şübhə edəni,

مَنَاعٍ لِلْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيدٍ ﴿٥٥﴾

26. başqa bir məbudu Allaha tay tutanı. Atın onu şiddətli əzabın içinə!”

الَّذِي جَعَلَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ فَأَلْقِيَاهُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٥٦﴾

27. Yoldaşı (şeytan) deyəcəkdir: “Ey Rəbbimiz! Onu mən yoldan çıxartmadım, əksinə, o özü dərin azğınlıq içində idi!”

﴿٥٧﴾ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا أَطْعَمْتُهُ وَلَكِنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿٥٨﴾

28. *Allah* deyəcəkdir: “Mənim hüzzurunda höcətləşməyin. Mən əvvəlcədən sizi xəbərdar etmişdim.

قَالَ لَا تَخْتَصِمُوا لَدُنِّي وَقَدْ قَدَّمْتُ إِلَيْكُمْ بِالْوَعِيدِ ﴿٥٩﴾

29. Mənim Sözüüm dəyişməzdir. Mən bəndələrə zülm edən deyiləm!”

مَا يَبْدُلُ الْقَوْلُ لَدُنِّي وَمَا أَنَا بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٦٠﴾

30. O gün Biz Cəhənnəmə: “Doldunmu?” – deyəcəyik. O isə: “Yenə varmı?” – deyəcəkdir.

يَوْمَ نَقُولُ لِجَهَنَّمَ هَلِ امْتَلَأَتْ وَنَقُولُ هَلْ مَن بَرِيدٍ ﴿٦١﴾

31. Cənnət müttəqilərə yaxınlaşdırılacaq, onlardan uzaqda olmayacaqdır.

وَأُولَئِكَ الْجَنَّةُ وَالْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾

32. Budur sizə vəd edilən Cənnət! O, hər bir tövbə edib Allaha üz tutan, Onun əmrinə riayət edən,

هَذَا مَا تُوْعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيفٍ ﴿٣٢﴾

33. Mərhəmətli Allahdan Onu görmədən qorxan və Allaha yönəlmiş qəlblə gələn kimsələr üçündür.

مَنْ حَفِيفٌ أَلْتَمَعْنَ بِالْغَيْبِ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾

34. Ora sağ-salamat daxil olun! Bu, Əbədiyyət günüdür.

أَدْخُلُوهَا بِسَلَامٍ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُلُودِ ﴿٣٤﴾

35. Orada onlar üçün istədikləri hər şey hazırlanmışdır. Üstəlik hüzzurumuzda bundan da artığı – Allahı görmək vardır.

لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ فِيهَا وَلَدَيْنَا مَزِيدٌ ﴿٣٥﴾

36. Biz onlardan əvvəl özlərindən daha qüvvətli neçə-neçə nəsilləri məhv etdik. Onlar diyərbədiyar gəzib dolaşırdılar. Məgər əzabdan qaçıb qurtara bildilərmidi?"

وَكُرْ أَهْلَكَ مَكْنًا قَبْلَهُمْ مِنْ قَبْلٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّجِيصٍ ﴿٣٦﴾

37. Həqiqətən, bunda həssas qəlbi olan, hazır durub diqqətlə qulaq asan kimsə üçün ibrət vardır.

إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِمَنْ كَانَ لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾

38. Biz göyləri, yeri və onların arasında olanları altı gündə yaratdıq və Bizə heç bir yorğunluq üz vermədi.

وَلَقَدْ خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا مِنْ لُغُوبٍ ﴿٣٨﴾

39. Sən onların dediklərinə səbir et! Gün doğmamışdan əvvəl və batmamışdan əvvəl Rəbbini həmd ilə təriflə!

فَاصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾

40. Gecənin bir vaxtında və səcdələrdən sonra Onun şəninə təriflər de!

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَأَدْبَرَ السُّجُودِ ﴿٤٠﴾

41. Dinlə *ey Peyğəmbər!* O gün carçı yaxın bir yerdən çağıracaqdır.
42. O gün onlar bu səsi gerçəkdən eşidəcəklər. Bu, *qəbirlərdən* çıxma günüdür.
43. Şübhəsiz ki, dirildən də, öldürən də Bizik. Dönüş də yalnız Bizədir.
44. O gün yer onlardan ötrü yarılaçaq, onlar sürətlə *carçıya doğru* çıxacaqlar. Beləcə, onları bir yerə yığmaq Bizim üçün asandır.
45. Biz onların nə dediklərini yaxşı bilirik. Sən onları məcbur edən deyilsən. Sən Mənim təhdidimdən qorxanlara Quranla öyüd-nəsihət ver!

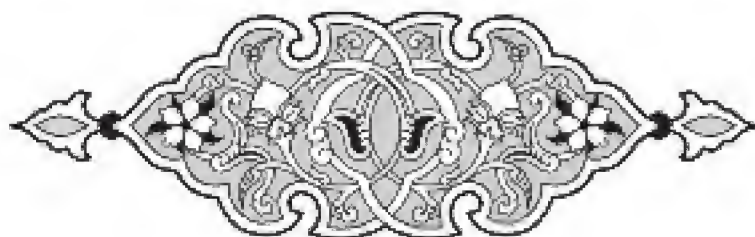
وَأَسْمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادُ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ ﴿٥٠﴾

يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٥١﴾

إِنَّا نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٥٢﴾

يَوْمَ نَشَقُّ الْأَرْضَ عَنْهُمْ سِرَاجًا ذَلِكِ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرٌ ﴿٥٣﴾

نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكَرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٥٤﴾

əz-Zəriyat
(«Toz-torpağı səpələyənlər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun toz-torpağı ətrafa səpələyənlərə!
2. And olsun yağmur yükü daşıyanlara!
3. And olsun asanlıqla üzüb gedənlərə!
4. And olsun işləri paylaşdıranlara!
5. Sizə vəd olunanlar həqiqətdir.
6. Haqq-hesab da mütləq çəkiləcəkdir.
7. And olsun gözəl görünüşü olan səmaya!
8. Sizin sözləriniz ziddiyyətlidir.
9. Ondan (Qurandan və Peyğəmbərdən) dönən kimsə döndərilər.
10. Məhv olsun yalançılar!
11. O kəslər ki, cəhəlet içində olan qafillərdir.
12. Onlar Haqq-hesab gününün nə vaxt olacağını soruşurlar.
13. O gün onlara odda əzab veriləcəkdir.
14. Onlara deyiləcək: "Dadın əzabımızı! Sizin tez-tələsik gəlməsini istədiyiniz şey budur!"
15. Şübhəsiz ki, müttəqilər Cənnət bağlarında və bulaqlar başında olacaqlar,

سُورَةُ الزَّارِيَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْزَّارِيَاتِ ذُرْوًا ۝١

فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا ۝٢

فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا ۝٣

فَالْمَقْسِمَاتِ أَمْرًا ۝٤

إِنَّمَا أَوْعَدُونَ لَصَادِقًا ۝٥

وَالَّذِينَ لَوْ يَفْعَلُونَ ۝٦

وَالسَّمَاءَ ذَاتَ الْحُبُكِ ۝٧

إِن كُنتُمْ لِي قَوْلٍ مُّتَعَلِّفٍ ۝٨

يُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ أُفِكَ ۝٩

فُجِّلَ الْخَافِرُونَ ۝١٠

الَّذِينَ هُمْ فِي غَمْرَةٍ هُوتُوا ۝١١

يَسْأَلُونَ أَتَانَا يَوْمَ الدِّينِ ۝١٢

يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ ۝١٣

ذُوقُوا فِتْنَتَكُمْ هَذَا الَّذِي كُنتُمْ بِهِ تُسْتَعْتَجَلُونَ ۝١٤

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ۝١٥

16. öz Rəbbinin onlara verdiyini alacaqlar.
Həqiqətən, onlar bundan əvvəl yaxşı iş
görən adamlar olmuşdular.

وَالَّذِينَ مَاءَ الشَّوْحَرِ يَهْمُ إِلَهُكُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ
مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

17. Onlar gecələr *ibadət edib* az yatırdılar.

كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾

18. Səbh çağı isə bağışlanma diləyirdilər.

وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

19. Onların mal-dövlətində dilənçinin və
yoxsulun payı vardır.

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلْمَسْكِينِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

20. Qəti inananlar üçün yer üzündə
dəlillər vardır.

وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿٢٠﴾

21. Sizin özünüzdə də *dəlillər vardır*.
Məgər görmürsünüz?

وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٢١﴾

22. Sizin ruziniz və sizə vəd olunan
şeylər göydədir.

وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿٢٢﴾

23. Göyün və yerin Rəbbinə and olsun
ki, bu *vəd* sizin danışmağa qüdrətiniz
olduğu kimi həqiqətdir.

وَرَبِّ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ
تَنْطِقُونَ ﴿٢٣﴾

24. İbrahimin möhtərəm qonaqlarının
əhvalatı sənə gəlib çatdı mı?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ ضَيْفِ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِينَ ﴿٢٤﴾

25. Onlar onun yanına daxil olub: “Sənə
salam olsun!” – dedilər. *İbrahim*:
“Sizə də salam olsun! Siz yad
adamlara oxşayırsınız!” – dedi.

إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ
مُّنْكَرُونَ ﴿٢٥﴾

26. O, təşviş içində ailəsinin yanına getdi
və kök bir buzov *qızardıb* gətirdi.

فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿٢٦﴾

27. Onu qabaqlarına qoyub: “Yemək
yeməyəcəksiniz mi?” – dedi.

فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالُوا لَا تَأْكُلُوا ﴿٢٧﴾

28. O, *qonaqların yemədiklərini* görüb
onlardan qorxuya düşdü. Onlar:
“Qorxma!” – dedilər və ona elmlı bir
oğlan uşağı ilə müjdə verdilər.

فَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَحْزَنْ وَبَشِّرِ
بِعِلْمٍ عَلِيمٍ ﴿٢٨﴾

29. Zövcəsi qışqırıb üz-gözünə vura-vura dedi: "Axı mən sonsuz qoca qarıyam!"
30. Onlar dedilər: "Sənin Rəbbin belə demişdir. Həqiqətən, O, Müdrikdir, Biləndir!"
31. İbrahim dedi: "Sizin işiniz nədir, ey elçilər?"
32. Onlar dedilər: "Biz günahkar bir qövmə göndərilmişik ki,
33. onların üstünə gildən daşlar yağdıraq –
34. həddi aşanlar üçün sənin Rəbbinin yanında nişan qoyulmuş daşlar!"
35. Biz orada olan möminləri o kənddən çıxartdıq.
36. Amma orada bir evdən başqa müsəlman tapmadıq.
37. Ağrılı-acılı əzabdan qorxanlar üçün orada bir əlamət qoyduq.
38. Musanın əhvalatında da ibrət vardır. O zaman Biz onu Fironun yanına aydın bir dəlillə göndərmişdik.
39. O, öz camaatı ilə birlikdə üz çevirib: "Bu sehrbazdır, ya da dəlidir!" – dedi.
40. Biz Fironu və əsgərlərini yaxalayıb dənizə atdıq. O, qınamğa layiq idi.
41. Ad qövmünün hekayətində də ibrət vardır. O zaman Biz onların

فَأَقْبَلَتِ امْرَأَتُهُ فِي صَرَخٍ مُّصَنَعٍ وَجْهَهَا
وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿٢٩﴾

قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ
الْعَلِيمُ ﴿٣٠﴾

﴿٣١﴾ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴿٣١﴾

قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴿٣٢﴾

لِنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴿٣٣﴾

مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴿٣٤﴾

فَأَخْرَجْنَا مَن كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٣٥﴾

فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَنِيٍّ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٣٦﴾

وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٣٧﴾

وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ
مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾

فَتَوَلَّى بِرُكْبِهِ ۖ وَقَالَ سِحْرٌ أَوْ أَجْثُونُ ﴿٣٩﴾

فَأَخَذْنَاهُ وَجُودَهُ ۖ فَنَبَذْنَاهُ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴿٤٠﴾

وَفِي عَادَ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَقِيمَ ﴿٤١﴾

üstünə xeyir-bərəkətsiz bir külək
göndərmişdik.

42. O külək üstündən keçdiyi hər bir şeyi
sovurub külə döndərirdi.

43. Səməd qövminün hekayətində
də ibrət vardır. O zaman onlara:
“Müəyyən vaxtadək dolanıb-
keçinin!” – deyilmişdi.

44. Onlar öz Rəbbinin əmrindən çıxdılar
və onları gözləri baxa-baxa ildırım
vurdu.

45. Onlar ayağa qalxa bilmədilər və
onlara kömək edən də olmadı.

46. Daha əvvəl Nuh qövminü məhv
etdik. Çünki onlar fəsiq adamlar
idilər.

47. Biz göyü qüdrətlə yaratdıq və Biz
onu genişləndiririk.

48. Yeri də Biz döşədik. Nə gözəl
döşəyənlərik Biz!

49. Biz hər şeydən erkək və dişi olmaqla
cütlər yaratdıq ki, bəlkə, düşünüb
ibrət alasınız.

50. De: “Allaha tərəf qaçın! Mən
sizi Onunla açıq-aşkar qorxudub
xəbərdar edənəm!

51. Allahla yanaşı başqa bir məbud qəbul
etməyin. Mən sizi Onunla açıq-aşkar
qorxudub xəbərdar edənəm!”

مَا نَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالْزَمِيرِ ﴿٥١﴾

وَفِي سَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٥٢﴾

فَعَتَرْنَا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَاخَذَتْهُمْ الصَّيْقَةُ وَهُمْ
يَنْظُرُونَ ﴿٥٣﴾

فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُنْتَصِرِينَ ﴿٥٤﴾

وَقَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٥﴾

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدِينَا وَنَا الْمُوَسَّعُونَ ﴿٥٦﴾

وَالْأَرْضَ فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُبْدُونَ ﴿٥٧﴾

وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ
تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾

فَقِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُفْرُتُهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٩﴾

وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُفْرُتُهُ
نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٦٠﴾

52. Beləcə, onlardan əvvəlkilərə də elə bir elçi gəlmədi ki, onun barəsində: "Şəhrbazdır, ya da dəlildir!" – deməsinlər.

53. Onlar bunu bir-birinə vəsiyyətni etmişlər? Xeyr, onlar həddi aşan adamlardır.

54. Artıq onlardan üz döndər! Sən buna görə qınanmazsan.

55. Sən xatırlat! Çünki xatırlatmaq möminlərə fayda verir.

56. Mən cinləri və insanları ancaq Mənə ibadət etmək üçün yaratdım.

57. Mən onlardan ruzi istəmirəm. Mən onlardan Məni yedirtmələrini də istəmirəm.

58. Həqiqətən, Allah ruzi verəndir, qüvvət sahibidir, Mətinidir.

59. Şübhəsiz ki, zülm edənləri həmtaylarının qisməti kimi bir qismət gözləyir. Qoy onlar Məni tələsdirməsinlər!

60. Onlara vəd olunmuş Gündən ötrü vəy kafirlərin halına!

كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ ﴿٥٢﴾

أَتَوَصَّوْنَ بِهُمْ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٥٣﴾

فَقَوْلٌ عَنْهُمْ فَمَا أَنْتَ بِمَلُومٌ ﴿٥٤﴾

وَذِكْرٌ فَإِنَّ الذِّكْرَ سَمِعَ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾

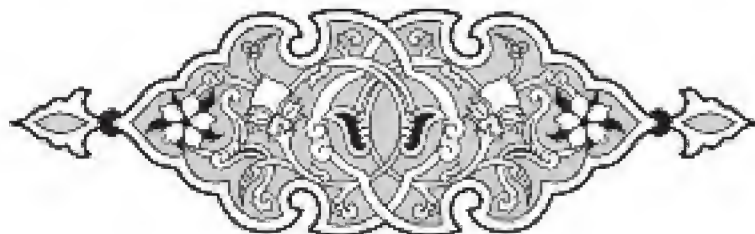
وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾

مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعَمُوا ﴿٥٧﴾

إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ ﴿٥٨﴾

فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ ﴿٥٩﴾

فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

at-Tur
(«Tur dağı») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun Tur dağına!
2. And olsun yazılmış Kitaba –
3. nazik dəri üzərində *olan Kitaba!*
4. And olsun Beytulməməura!
5. And olsun yüksək tavana!
6. And olsun alovlanan dənizə!
7. Rəbbinin əzabı hökmən vəqə olacaqdır.
8. Heç nə onun qarşısını ala bilməz.
9. O gün göy şiddətlə sarsılacaq,
10. dağlar da hərəkətə gələcəkdir.
11. O gün vay halına *haqqı* yalan sayanların!
12. O kəslər ki, yalan bataqlığında əylənirlər.
13. O gün onlar amansızcasına *sürüdülərək* Cəhənnəm oduna atılacaqlar.
14. *Onlara deyiləcək:* “Bu sizin yalan saydığınız Cəhənnəm odudur!
15. Bəlkə bu da sehrdir, siz görmürsünüz?

سُورَةُ الطُّورِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- وَالطُّورِ ①
وَكُتُبٍ مَّنْشُورٍ ②
فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ ③
وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ④
وَالسَّافِرِ الْمَرْفُوعِ ⑤
وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ⑥
إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ⑦
مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ⑧
يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا ⑨
وَتُسِيرُ الْجِبَالُ سِيرًا ⑩
قَوْلٌ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ⑪
الَّذِينَ هُمْ فِي حُوزٍ يَنْغَبُونَ ⑫
يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دُعَاً ⑬
هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ⑭
أَفَبِعَذَابِنَا أَسْمَأُتُمْ أَمْ لَا تُبْصِرُونَ ⑮

16. Yanın orada! Dözsəniz də,
dözməsəniz də sizin üçün eynidir.
Sizə ancaq etdiyiniz əməllərin cəzası
verilir”.
17. Şübhəsiz ki, müttəqilər Cənnət
bağlarında və nemət içində
yaşayacaqlar.
18. Rəbbinin onlara bəxş etdiyinə
sevinəcəklər. Rəbbi onları Cəhənnəm
əzabından xilas etmişdir.
19. *Onlara deyiləcək:* “Xeyirxah
əməllərinizin əvəzi olaraq
nuşcanlıqla yeyin, için!”
20. Onlar səflərlə salınmış mütəkkəllərə
dirsəklənəcəklər. Biz onları iri
qaragözlü hurilərlə evləndirəcəyik.
21. Möminlərin imanda onların
arxasınca gedən nəsillərini də
Cənnətdə özlərinə qovuşduracağıq.
Onların əməllərindən heç bir
şey əskiltməyəcəyik. Hər kəs
qazandığının girovudur.
22. Onlara istədikləri meyvədən və ətdən
bol-bol verəcəyik.
23. Onlar orada bir-birinə şərab dolu
badə uzadacaqlar. Bu *şərab* onları nə
boşboğazlığa, nə də günaha təhrik
edər.
24. Onların ətrafında xidmətlərinə
verilmiş, qorunub saxlanılan
mirvari kimi yeniyetmə oğlanlar
dolanacaqlar.

أَصْلَوْهَا فَاضْبِرُوا أَوْ لَا تَضِرُوا سَوَاءٌ
عَلَيْكُمْ إِنَّا لَنَجْزِيَنَّ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٢﴾

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُوبٍ ﴿٥٣﴾

فَكَهْنٌ يَمَسُّوهُم مِّنْهُم رِّهْنٌ وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ
عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿٥٤﴾

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٥٥﴾

مُتَّكِئِينَ عَلَى سُرُرٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُم
بِخُورٍ عِينٍ ﴿٥٦﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُم بِإِيمَانٍ
أَلْقَيْنَا بَيْنَهُمُ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ
مِّنْ شَيْءٍ كُلُّ امْرِئٍ بِمَا كَسَبَ رَهِينٌ ﴿٥٧﴾

وَأَمَدَدْنَاهُمْ فِيهَا كَهْفَ وَخُورٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٥٨﴾

يَشْرَبُونَ فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْسِيرٌ ﴿٥٩﴾

* وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ زُجْجَانٌ يَّحْمِلُونَ لَهُمُ الْكُفَّاتُ هُمْ فِيهَا
مَكْنُونٌ ﴿٦٠﴾

25. Onlar bir-birinə üz tutub soruşacaqlar.
26. Onlar deyəcəklər: “Biz əvvəllər ailəmiz içində olarkən *Allahdan* qorxurduq.
27. Allah da bizə mərhəmət göstərdi və bizi qızmar yel əzabından qorudu.
28. Biz əvvəllər Ona dua edirdik. Həqiqətən, O, yaxşılıq edəndir, Rəhmlidir!”
29. *Onlara* xatırlat! Sən öz Rəbbinin neməti sayəsində nə kahinsən, nə də dəli!
30. Yoxsa onlar: “O bir şairdir. Biz onun ölümünü gözləyirik!” – deyirlər.
31. De: “Gözləyin, mən də sizinlə birlikdə gözləyənlərdənəm!”
32. Yoxsa onların ağilları bunu onlara əmr edir? Yaxud onlar azgın adamlardır?
33. Yoxsa onlar: “Bunu özündən uydurdun!” – deyirlər. Xeyr, onlar iman gətirmirlər.
34. Əgər doğru söyləyirlərsə, qoy *Qurana* bənzər bir kəlam gətirsinlər.
35. Bəlkə onlar öz-özünə yaranıblar? Yaxud onlar yaradanlardır?
36. Yoxsa onlar göyləri və yeri yaradıblar? Xeyr, onlar qətiyyən inanmırlar.

وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٢٥﴾

قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُتَشَفِّعِينَ ﴿٢٦﴾

فَمَنْ أَنْتَ اللَّهُ عَلَيْنَا وَوَقَّعْنَا عَذَابَ السَّمُورِ ﴿٢٧﴾

إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٨﴾

فَذَكِّرْهُمْ مَا أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾

أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرْتَهُ بِرَبِّ الْعَمَلِ ﴿٣٠﴾

قُلْ تَرَىٰ صُورًا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُنْزِلِينَ ﴿٣١﴾

أَمْ قَائِلُهُمْ أَخْلَسُهُمْ يَهْدَاهُ اللَّهُ قَوْمًا طَافُونَ ﴿٣٢﴾

أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُهُمْ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٣٣﴾

قُلْ إِنِّي أَخْلَصْتُكُمْ لِمِثْلِهِ إِن كَانُوا صَادِقِينَ ﴿٣٤﴾

أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾

أَمْ خَلَقُوا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ كُلَّ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾

37. Yoxsa sənın Rəbbının xəzinələri onlardadır? Yaxud onlar hökm sahibidirlər?
38. Yoxsa onların, üstünə çıxıb *mələklərin söhbətlərini* dinlədikləri bir nərdivanı vardır? Onda qoy onların mələkləri dinləyənləri anlaşıqlı bir dəlil gətirsinlər!
39. Yoxsa qızlar Onun, oğlanlar isə sizindir?
40. Yoxsa sən onlardan bir mükafat istəyirsən və onlar da borclu qaldıqlarına görə ağır yük altındadırlar?
41. Yoxsa onlar qeybi bilir və *onu* yazırlar?
42. Yoxsa bir hiylə qurmaq istəyirlər? Amma kafirlər özləri o hiylənin qurbanı olacaqlar.
43. Yoxsa onların Allahdan başqa bir məbudu var? Allah onların qoşduqları şəriklərdən uzaqdır.
44. Əgər onlar göy parçalarının düşdüyünü görsələr: "Bulud topasıdır!" – deyərler.
45. Sən onları sarsılacaqları günə qovuşana qədər tərk et!
46. O gün hiylələri onlara heç bir fayda verməyəcək və onlara kömək göstərilməyəcəkdir.

أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ أَمْ لَهُمُ الْمَصْنُوتُونَ ﴿٣٧﴾

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ يَتَّبِعُونَ فِيهِ فَلْيَاتِ
مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبينٍ ﴿٣٨﴾

أَمْ لَهُ الْانْثَىٰ وَلَكُمُ الْبُنْثَىٰ ﴿٣٩﴾

أَمْ قَسَمَ لَهُمُ آخَرُهُمْ مِن مَّغْرَمٍ مُّثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُوبُونَ ﴿٤١﴾

أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا أَفَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾

أَمْ لَهُمْ آلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾

وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ
مَّرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

فَذَرَهُمْ حَتَّىٰ يَأْتِيَ الْيَوْمَ هُمُ الَّذِي فِيهِ يَصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾

يَوْمَ لَا يَنْفَعِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾

47. Həqiqətən, zalımlar üçün bundan
başqa əzab da hazırlanmışdır. Lakin
onların çoxu *bunu* bilmir.

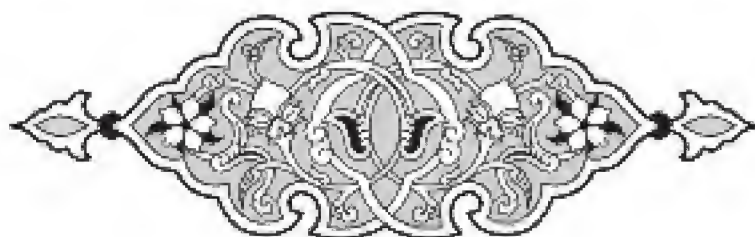
وَأَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَكِنَّ
أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٧﴾

48. Sən öz Rəbbinin hökmünə səbir et!
Həqiqətən, sən Bizim Gözlərimiz
önündəsan. *Yuxudan* qalxdıqda
Rəbbini həmd ilə zikr et!

وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ
رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿١٨﴾

49. Gecənin bir vaxtında, bir də ulduzlar
batandan sonra Onun şənina təriflər
de!

وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَرَ الْكُوفُ ﴿١٩﴾

ən-Nəcm
(«Ulduz») surəsi

سُورَةُ النَّجْمِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun batmaqda olan ulduza!
2. Sizin yoldaşınız nə *haqdan* azmış, nə də *yoldan* çıxmışdır.
3. O, öz istəyi ilə danışmır.
4. Bu, ona təlqin edilən bir vəhydir.
5. Bunu ona çox qüvvətli olan öyrətdi –
6. gözəl görünüşlü *Cəbrail*. O, yüksəlib öz *surətində* göründü.
7. O, ən uca üfüqdə idi.
8. Sonra *Muhəmmədə* yaxınlaşıb aşağı endi.
9. O, iki yay uzunluğunda, hətta ondan da yaxın məsafədə idi.
10. Sonra *Allah* Öz quluna nazil edəcəyini vəhy etdi.
11. *Peyğəmbərin* qəlbi gördüyünü yalan saymadı.
12. İndi siz onunla gördüyü şey barəsində mübahisəmi edirsiniz?
13. Onu bir daha öz *sürətində* enərkən gördü –
14. son həddəki Sidr ağacının yanında.

وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ①

مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ②

وَمَا يَطُولُ عَنِ الْمَوَىٰ ③

إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ ④

عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ ⑤

ذُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ ⑥

وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ ⑦

ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ ⑧

فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ ⑨

فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ ⑩

مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَىٰ ⑪

أَفَتُمَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ ⑫

وَلَقَدْ رَآهُ نَزْلَةً أُخْرَىٰ ⑬

عِنْدَ سِدْرَةِ الْمُنْتَهَىٰ ⑭

15. Məva bağı da onun yanındadır. يَعْدُهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ ۝١٥
16. O zaman Sidr ağacını bürüyən bürümüşdü. إِذْ يَغْشَى السِّدْرَةَ مَا يَغْشَىٰ ۝١٦
17. *Peyğəmbərin* gözü yayınmadı və həddi aşmadı. مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ ۝١٧
18. O, öz Rəbbinin ən böyük dəlillərindən *bəzisini* gördü. لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ رَّبِّهِ الْكُبْرَىٰ ۝١٨
19. Siz *tapındığınız* Lat və Uzzanı gördünüzmü? أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ۝١٩
20. Həmçinin üçüncü olan Mənatı da? وَمَنْزَةَ الْكَافَّةِ الْآخَرَىٰ ۝٢٠
21. Məgər oğlanlar sizin, qızlar Onundurmu? أَلَكُمُ الذَّكَرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ۝٢١
22. Onda bu ədalətsiz bölgü olardı! فَلَاكُ إِذَا قُتِبْتُمْ فَجَبْرَىٰ ۝٢٢
23. Onlar sizin və atalarımızın qoyduqları adlardan başqa bir şey deyildir. Allah onlar haqqında heç bir dəlil nazil etməmişdir. Onlar yalnız zənnə və nəfslərinin istəklərinə uyarlar. Halbuki Rəbbindən onlara doğru yolu göstərən rəhbər artıq gəlmişdir. إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ الْهُدَىٰ ۝٢٣
24. Yoxsa insan üçün istədiyi hər şey hazırlanmışdır? أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّىٰ ۝٢٤
25. Axirət də, dünya da Allahındır. فَبِئْسَ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ۝٢٥
26. Göylərdə neçə-neçə mələklər vardır ki, onların şəfaəti Allahın istədiyi və Özünün razı qaldığı kimsələrdən başqa *heç kəsə* heç bir fayda verməz. ۞ وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُفْقَىٰ سَفَعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ۝٢٦
27. Axirətə inanmayanlar, həqiqətən də, mələklərə qadın adları verirlər. إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْمُوكَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةَ الْإِنثَىٰ ۝٢٧

28. Halbuki buna dair heç bir bilgiləri yoxdur. Sadəcə olaraq zənnə qapılırlar. Zənn isə əsla həqiqət ola bilməz.

وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ
الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿٢٨﴾

29. Sən də Bizi zikr etməkdən üz çevirib dünya həyatından başqa bir şey istəməyənlərdən üz döndər!

فَاعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَوْ مُرَّداً
الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٢٩﴾

30. Onların bilik səviyyəsi budur. Şübhəsiz ki, sənin Rəbbin Onun yolundan azanı da, doğru yolla gedəni də yaxşı tanıyır.

ذَلِكَ مِمَّا لَعَنَهُم مِّنَ الْعَالَمِينَ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن
ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَن أَهْدَى ﴿٣٠﴾

31. Göylərdə və yerdə nə varsa, Allahındır. *Bu, Allahın* pislik edənlərə əməllərinin cəzasını verməsi, yaxşılıq edənləri isə ən gözəli ilə (Cənnətlə) mükafatlandırması üçündür.

وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ
الَّذِينَ أَسْتَوُوا بَيْنَاعْمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا
بِالْحُسْنَى ﴿٣١﴾

32. Onlar kiçik günahlar istisna olmaqla, böyük günahlardan və iyrenc əməllərdən çəkinirlər. Həqiqətən, sənin Rəbbin geniş məğfirət sahibidir. O, sizi torpaqdan yaradanda da, siz analarınızın bətnində rüşeym halında olanda da sizi yaxşı tanıyırdı. Özünüzü təmizə çıxartmayın! Çünki O, kimin *Allahdan* qorxduğunu yaxşı bilir.

الَّذِينَ يَخْتَفُونَ كَثِيرًا مِنَ الْأَسْمَاءِ وَالْفَوَاحِشِ إِلَّا
اللَّعْنَةَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ
إِذَا أَنشَأَكُم مِّنَ الْأَرْضِ وَإِذَا أَنشَأَجَنَّةً فِي بَطُونِ
أُمَمَتِكُمْ فَلَا تَرْكَبُوا أُنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَن
أَقْوَمَ ﴿٣٢﴾

33. Gördünmü üz çevirəni,

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى ﴿٣٣﴾

34. *malından* azacıq verib sonra heç verməyəni?

وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْثَى ﴿٣٤﴾

35. Məgər o, qeybi bilirmi ki, *bunu* görsün?

أَيَحَدُّهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ بِرَى ﴿٣٥﴾

36. Yoxsa Musanın səhifələrində olanlar barədə ona xəbər verilmədi?

أَوَلَمْ يَتَّبِعْنَاهُ فِي صُحُوفٍ مُّوسَىٰ ﴿٣٦﴾

37. Məgər vəfalı olan İbrahimin səhifələrində olanlar barədə ona bildirilmədi?

وَأَبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّىٰ ﴿٣٧﴾

38. Heç bir günahkar başqasının günah yükünü daşımaz.

أَلَا تَشْرُرُ وَإِرْدَؤُورَ أُخْرَىٰ ﴿٣٨﴾

39. İnsan can atdığı şeyə nail olar.

وَأَن لَّيْسَ لِلْإِنسَانِ إِلَّا مَا سَعَىٰ ﴿٣٩﴾

40. Əlbəttə, onun can atdığı *əməl* ona nəsib olacaqdır.

وَأَن سَعَىٰهُ سَوْفَ يُرَىٰ ﴿٤٠﴾

41. Sonra da ona *bunun* əvəzi tam veriləcəkdir!"

ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوَّلَىٰ ﴿٤١﴾

42. Son dönüş sənin Rəbbinədir.

وَأَن إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ ﴿٤٢﴾

43. Güldürən də, ağladan da Odur!

وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكٌ وَابْكَىٰ ﴿٤٣﴾

44. Öldürən də, dirildən də Odur!

وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ﴿٤٤﴾

45. O, *insanlardan və heyvanlardan* biri erkək və biri də dişi olmaqla iki cüt yaratdı –

وَأَنَّهُ خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٤٥﴾

46. axıdılan bir nütfədən.

مِنْ نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ﴿٤٦﴾

47. Təkrar diriltmək də Ona aiddir.

وَأَن عَلَيْهِ الشَّعَاةُ الْآخِرَىٰ ﴿٤٧﴾

48. Dövlətli edən də, kasıb edən də Odur.

وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ﴿٤٨﴾

49. Şiranın (ulduz) da Rəbbi Odur.

وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعْرَىٰ ﴿٤٩﴾

50. O, əvvəlki Ad *tayfasını* məhv etdi.

وَأَنَّهُ يُفْلِكُ عَادًا الْأُولَىٰ ﴿٥٠﴾

51. Səmədu da *məhv edib onlardan heç kəsi* sağ buraxmadı.

وَسَوْدًا فَمَا أَمْنَىٰ ﴿٥١﴾

52. Daha öncə Nuh qövmini də *məhv etdi*, çünki onlar daha zalım, daha azgın kimsələr idi.

وَقَوْمٌ نُوحٍ مِنْ قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ
وَاطْغَىٰ ﴿٥٢﴾

وَالْمُتَقَكِّمَةُ أَهْوَىٰ ﴿۵۳﴾

53. Alt-üst olmuş kəndləri də O viran qoydu.

فَقَسَّهَا مَا عَشَىٰ ﴿۵۴﴾

54. Onların başına gətirdiyini gətirdi.

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَىٰ ﴿۵۵﴾

55. Sən öz Rəbbinin hansı nemətlərinə şübhə edirsən?

هَذَا نَذِيرٌ مِنَ النَّذْرِ الْأَوَّلِ ﴿۵۶﴾

56. Bu da əvvəlki xəbərdarlıq edib qorxudanlar kimi bir qorxudandır.

أَرَأَيْتَ الْأَرْقَةَ ﴿۵۷﴾

57. Yaxınlaşan Qiyamət günü yaxınlaşdı.

لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿۵۸﴾

58. Allahdan başqa heç kəs onun qarşısını ala bilməz.

أَقِمْنَ هَذَا الْحَدِيثَ تَعَجُّبُونَ ﴿۵۹﴾

59. Siz bu Sözü təəccüblənirsiniz,

وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَكُونُونَ ﴿۶۰﴾

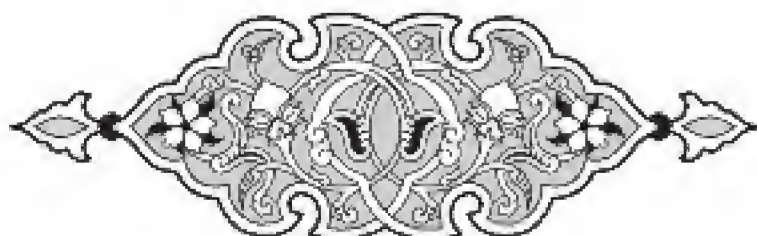
60. gülürsünüz, heç ağlamırsınız,

وَأَنْتُمْ سَلِيدُونَ ﴿۶۱﴾

61. və oynayıb əylənirsiniz?

فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿۶۲﴾

62. Siz Allaha səcdə qılın və Ona ibadət edin!

al-Qəmər
(«Ay») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. O Saat (Qiyamət) yaxınlaşdı və ay bölündü.
2. Onlar bir möcüzə gördükdə üz döndərib: “*Bu, tez keçib-gedən bir sehrdir*” deyirlər.
3. Onlar *Peyğəmbəri* yalançı saydılar və öz nəfslərinin istəklərinə tabe oldular. Halbuki hər bir iş bərqərar olacaqdır.
4. Onlara *küfrdən* çəkindirən neçə-neçə xəbərlər gəlmişdir.
5. Bu böyük bir hikmətdir. Lakin *arxa çevirənlərə* təhdidlər nə fayda verə bilər?!
6. Sən də onları tərk et! Cərcünün onları xoşagəlməz bir şeyə çağıracağı gün
7. onlar zəlil baxışlarla gözlərini aşağı dikmiş halda, ətrafa yayılan çəyirtkələr kimi qəbirlərindən çıxacaqlar.
8. Kafirilər cərcüyə tərəf tələsərək: “Bu nə çətin bir gündür!”— deyəcəklər.
9. Onlardan əvvəl Nuh qövmü *elçiləri* yalançı hesab etmişdi. Onlar qulumuzu yalançı sayıb: “O,

سُورَةُ الْقَمَرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اقْرَأْ يَوْمَ السَّاعَةِ وَأَنْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾

فَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعْرِضُوا وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَعِجِرٌ ﴿٢﴾

وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَ كُلِّ امْرِئٍ مُّسْتَقِرٍّ ﴿٣﴾

وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾

حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُصِنُّوهُمُ أَتَدْرُؤُونَ ﴿٥﴾

فَقُولْ عَنْهُمْ يَوْمَ يُدْعَى الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ وَكُفِّرْ ﴿٦﴾

خَشَعُوا الْأَصْوَاتَ كَأَنَّمَا هُمْ زَبَابٌ فَتَنْصَرِفُونَ ﴿٧﴾

فَتَجَرَأَ مُنْتَفِرِينَ ﴿٨﴾

مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِيرٌ ﴿٩﴾

* كَذَّبَتْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿١٠﴾

dəlidir!” – dedilər və ona hədə-qorxu gəldilər.

10. O, Rəbbinə yalvarıb: “Məni üstələdilər! *Mənə* kömək et!” – dedi.

قَدْ عَارَىٰهُ إِلَىٰ مَغْلُوبٍ فَانْتَصِرَ ﴿١٠﴾

11. Biz göyün qapılarını leysan yağışı ilə açdıq.

فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ ﴿١١﴾

12. Yeri yarıb bulaqlar qaynatdıq.
Göydən tökülən və yerdən çıxan sular
əzəldən yazılmış bir iş üçün bir-
birinə qovuşdu.

وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْأَمَاءُ عَلَىٰ أُنْهَارٍ
قَدْ فُجِّرَ ﴿١٢﴾

13. Biz onu taxtalardan pərçimlənilib
mismarlanmış gəmidə daşıdıq.

وَحَمَلْنَاهُ عَلَىٰ ذَاتِ الْأَوْجِ وَدُوسِرَ ﴿١٣﴾

14. İnkər edilmiş *peyğəmbərə* mükafat
olaraq o *gəmi* Gözlərimiz önündə
üzüb gedirdi.

تَجَرَّى بِأَعْيُنِنَا جَزَاءُ لِّمَن كَانَ كُفِرَ ﴿١٤﴾

15. Andolsun ki, Biz *həmin hadisəni*
nəsillərə ibrət üçün saxladıq. Amma
heç bir yada salan varmı?

وَلَقَدْ مَكَّنَّاهُ آيَةً فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿١٥﴾

16. *Görəydin* Mənim əzabım və
qorxutmağım necə oldu!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٦﴾

17. Andolsun ki, Biz Quranı yada salmaq
üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir
yada salan varmı?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿١٧﴾

18. Ad *qövmü* də *elçiləri* yalançı
saydı. *Görəydin* Mənim əzabım və
qorxutmağım necə oldu!

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٨﴾

19. Biz uzun sürən uğursuz bir gündə
onların üstünə çox soyuq külək
göndərdik.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَّحْسٍ
مُّشْتَمِرٍ ﴿١٩﴾

20. O, insanları kökündən çıxardılmış xurma kötökləri kimi qopardıb atırdı.

نَزَعَ النَّاسَ كَانْتَهُمْ أَشْجَارُ تَحْلِ مُنْقَعِرٍ ۝

21. Görəydin Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ۝

22. Andolsun ki, Biz Quramı yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ۝

23. Səməd qövmü də xəbərdarlıq edənləri (peyğəmbərləri Salehi) yalan saydı.

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذُرِ ۝

24. Onlar dedilər: "Özümüzdən olan bir adamamı tabe olacağıq? Onda biz azgınlığa düşər və ağılsız iş görmüş olarıq!"

فَقَالُوا أَأَتَّبِعُ مَا وَحَدَ اللَّهُ إِيَّانَا إِذَا لَبِئْ صَلَّيْ وَسُعِرِ ۝

25. Zikr aramızdan təkcə onamı verildi? Xeyr, o, yalançıdır, lovğadır!"

أَلَيْسَ الذِّكْرُ عَلَيْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِي هَؤُلَاءِ أَشَرُّ ۝

26. Sabah onlar kimin yalançı və lovğa olduğunu mütləq biləcəklər.

سَبْعُمُونَ عَدُوًّا مِنَ الْكُذَّابِ الْأَشَرِّ ۝

27. Biz onları sınağa çəkmək üçün bir diş dəvə göndərəcəyik. Onların nə edəcəklərini gözlə və əziyyətlərinə səbir et!

إِنَّا مُرْسِلُوا النَّاقَةِ فَمَنْ تَبِعَهَا فَرَنَافُورُهُمْ وَأُصْطَبِرَ ۝

28. Onlara xəbər ver ki, *bu* su, dəvə ilə onlar arasında bölüşdürülmüşdür. Hər biri su içməyə öz növbəsində gəlsin!"

وَيُنْفِخُ الرُّبُوبُ فِي الصَّخْرِ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ كُلُّ شَرِّابٍ مُخَضَّرٍ ۝

29. Onlar öz yoldaşlarını çağırdılar. O da dəvəni tutub diz vətərini kəsdi.

فَكَادَ وَأَصْحَابُهَا فَيَقَعُ غَاظِي فَفَقَرِ ۝

30. Görəydin Mənim əzabım və qorxutmağım necə oldu!

فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ۝

31. Həqiqətən, Biz onlara birca tükürpədiçi səs göndərdik və onlar mal-qara ağlında istifadə edilən quru saman kimi oldular.

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ صَيْحَةً وَجِدَّةً فَكَانُوا كَهَشِيرِ الْحُمْطِ ﴿٣١﴾

32. Andolsun ki, Biz Qurani yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٣٢﴾

33. Lut qövmü də xəbərdarlıq edənləri (peyğəmbərləri Lutu) yalan saydı.

كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴿٣٣﴾

34. Biz onların üstünə *qasırga ilə birgə* daşlar göndərdik. Yalnız Lutun ailəsini sübh çağı xilas etdik –

إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَّجَّيْنَاهُمْ بِسَحَرٍ ﴿٣٤﴾

35. Özümüzdən bir mərhəmət olaraq! Biz şükür edənləri belə mükafatlandırırıq.

بِعَمَةٍ مِنْ عَبْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴿٣٥﴾

36. Andolsun ki, *Lut* onları Bizim əzabımızla hədələdi, onlar isə bu xəbərdarlıqlara şübhə ilə yanaşdılar.

وَلَقَدْ نَذَرَهُمْ بَطْشَتَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴿٣٦﴾

37. Onlar *Lutdan* qonaqlarını israrla tələb etdilər. Biz də onları kor etdik və dedik: “Əzabımı və təhdidlərimi dadın!”

وَلَقَدْ رَاوَوْهُ عَنْ ضَيْفِهِمْ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٧﴾

38. Sübh tezdən onlara yaxalarından əl çəkməyəcək bir əzab gəldi.

وَلَقَدْ صَبَّحَهُمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقِيرٌ ﴿٣٨﴾

39. Elə isə əzabımı və təhdidlərimi dadın!

فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذُرِ ﴿٣٩﴾

40. Andolsun ki, Biz Qurani yada salmaq üçün asanlaşdırdıq. Amma heç bir yada salan varmı?

وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٤٠﴾

41. Xəbərdarlıqlar Firon nəslinə də göndərildi.

وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾

42. Onlar dəlillərimizin hamısını yalan saydılar. Biz də onları Qüvvət və Qüdrətimizə layiq şəkildə əzabla yaxaladıq.
43. Sizin kafirləriniz onlardan yaxşıdır mı? Yoxsa Kitablarda sizə toxunulmazlıq vəd edilmişdir?
44. Yoxsa onlar: “Biz qalib gələcək bir dəstəyik!” – deyirlər?
45. Bu dəstə mütləq məğlub olacaq və arxaya dönüb qaçacaqdır.
46. Xeyr! Onlara vəd edilmiş vaxt o Saattır (Qiyamət günüdür). O Saat isə daha ağır, daha acıdır.
47. Şübhəsiz ki, günahkarlar azgınlıq və əzab-əziyyət içindədirlər.
48. O gün onlar üzüstə Cəhənnəmə sürüklənəcək və onlara: “Cəhənnəmin təmasını dadın!” – *deyiləcəkdir.*
49. Biz, həqiqətən də, hər şeyi qədərincə yaratdıq.
50. Biz birçə dəfə əmr edirik, o da bir göz qırpımında yerinə yetir.
51. Andolsun ki, Biz *neçə-neçə* həmtaylarınızı məhv etmişik. Amma heç yada salan varmı?
52. Onların etdiyi hər şey *əməllərinin* yazıldığı kitablardadır.

كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كَمَا فَادَّعَاهُمْ أَخَذْنَاهُم مَّقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

أَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ أُولَئِكَ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾

أَمْ يَقُولُونَ كُلُّنَا مُمْسِكٌ ﴿٤٤﴾

سَيَهْرُمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾

بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذَى وَأَمْرٌ ﴿٤٦﴾

إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾

يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَى وُجُوهِِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾

إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾

وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَجْدَةٌ كُلُّنَا بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾

وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ ﴿٥١﴾

وَكُلُّ شَيْءٍ مَعْلُومٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾

53. Hər bir kiçik və böyük *əməl*
yazılmışdır.

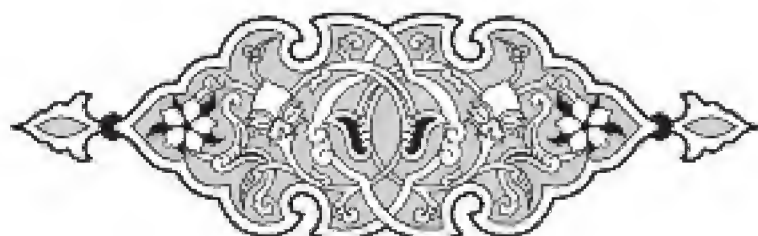
وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُنْتَظَرٌ ﴿٥٣﴾

54. Şübhəsiz ki, müttəqilər Cənnət
bağlarında və çaylar kənarında,

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾

55. qadir Hökmdarın hüzurundakı haqq
məclisində olacaqlar!

فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

ər-Rəhman
(«Mərhəmətli») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Mərhəmətli Allah
2. Quranı öyrətdi.
3. İnsanı yaratdı,
4. ona danışmağı öyrətdi.
5. Günəş və ay müəyyən bir ölçü ilə *hərəkət edir*.
6. Otlar da, ağaclar da səcdə edir.
7. Allah göyü ucaltdı və tərəzini qoydu ki,
8. çəkiddə həddi aşmayasınız.
9. Əşyaları tərəzidə insafla çəkin və çəkini əskiltməyin.
10. O, yeri məxluqat üçün döşədi.
11. Orada meyvələr və salxımlı xurma ağacları vardır.
12. Həmçinin saçaqlı dənli bitkilər və xoş ətirli çiçəklər də vardır.
13. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
14. O, insanı saxsı kimi quru gildən yaratdı,

سُورَةُ الرَّحْمَنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- الرَّحْمَنُ ①
- عَلَّمَ الْقُرْآنَ ②
- خَلَقَ الْإِنْسَانَ ③
- عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ④
- الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ حُسْبَانُ ⑤
- وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ⑥
- وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ⑦
- أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ⑧
- وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ⑨
- وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنْعَامِ ⑩
- فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ ذَاتُ الْأَكْمَامِ ⑪
- وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ⑫
- فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ⑬
- خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ⑭

15. cinləri də təmiz oddan yaratdı.
16. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
17. *Allah* iki məşriqin və iki məğribin Rəbbidir.
18. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
19. O, qarşı-qarşıya gələn iki dənizi birbirinə qovuşdurdu.
20. Onların arasında maneə vardır, onu keçə bilməzlər.
21. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırısmız?
22. Onlardan mirvari və mərcan çıxır.
23. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
24. Dənizdə dağlar kimi, yelkənləri qaldırılmış halda üzən gəmilər də Onundur.
25. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
26. Yer üzündə olan hər kəs ölümə məhkumdur.
27. Ancaq Rəbbinin əzəmətli və kəramətli Üzü əbədidir.
28. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırısmız?

- وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَّارِجٍ مِنْ نَّارٍ ﴿١٥﴾
 فَيَأْتِيءُ الْآلَاءَ رَبِّكَ مَا تُكْذِبَانِ ﴿١٦﴾
 رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾
 فَيَأْتِيءُ الْآلَاءَ رَبِّكَ مَا تُكْذِبَانِ ﴿١٨﴾
 مَرْجَ الْبَحْرَيْنِ لَوْلَا ظَنُوبَيْنِ ﴿١٩﴾
 يَسْتَحْصِي بَرْزَخًا لَا يُتَجَاوَى ﴿٢٠﴾
 فَيَأْتِيءُ الْآلَاءَ رَبِّكَ مَا تُكْذِبَانِ ﴿٢١﴾
 يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾
 فَيَأْتِيءُ الْآلَاءَ رَبِّكَ مَا تُكْذِبَانِ ﴿٢٣﴾
 وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٤﴾
 فَيَأْتِيءُ الْآلَاءَ رَبِّكَ مَا تُكْذِبَانِ ﴿٢٥﴾
 كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾
 وَيَبْقَى وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾
 فَيَأْتِيءُ الْآلَاءَ رَبِّكَ مَا تُكْذِبَانِ ﴿٢٨﴾

29. Göylərdə və yerdə olan hər kəs *ehtiyacı olan şeyi* Ondan diləyir. O hər gün bir işdədir.
30. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
31. Ey ağır yükü olan *insan və cin tayfası*! Tezliklə ancaq sizinlə məşğul olacağıq.
32. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
33. Ey cin və insan tayfası! Əgər göylərin və yerin hüdudlarını yarıb keçə bilərsinizsə, keçin! Siz ancaq qüdrət və qüvvətlə keçə bilərsiniz.
34. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
35. Sizin üstünüzə tüstüsüz alov və əriniş mis *və ya tüstü* göndəriləcək və siz bir-birinizə kömək edə bilməyəcəksiniz.
36. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
37. Göy yarılib dağ edilmiş yağ *yaxud əriniş qurğuşun* kimi qıpqırmızı olacaqdır.
38. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
39. O gün nə insan, nə də cin günahı barəsində sorğu-sual olunmayacaqdır.

يَسْأَلُهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٠﴾

سَتَقَرُّ لَكُمَا الْفَلَاقُ ﴿٣١﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٢﴾

يَكْسَعُ السَّرَّاجِنُ وَالْإِنْسُ إِنِ اسْتَطَعْتُمْ أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ إِلَّا بِسُلْطَانٍ ﴿٣٣﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٤﴾

يُرْسَلُ عَلَيْكُمَا شَوَاظُ مِْن نَّارٍ وَنَحَاسٌ فَلَا تَنْتَصِرَانِ ﴿٣٥﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٦﴾

فَإِذَا انشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ ﴿٣٧﴾

فَيَا أَيُّهَا آلَاءُ رَبِّكُمَا تُكْذِبَانِ ﴿٣٨﴾

فَيَوْمَ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذُنُوبِهِ إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٣٩﴾

40. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
41. Günahkarlar simalarından tanınaçaq, kəkillərindən və ayaqlarından yaxalanacaqlar.
42. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
43. Budur günahkarların yalan hesab etdikləri Cəhənnəm!
44. Onlar onunla qaynar su arasında dolanacaqlar.
45. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
46. Rəbbinin hüsurunda durmaqdan qorxanları iki Cənnət bağı gözləyir.
47. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
48. İkisində də *növbənöv meyvələrlə dolu* budaqlar vardır.
49. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
50. İkisində də iki axar bulaq vardır.
51. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
52. İkisində də hər meyvədən qoşa-qoşa vardır.
53. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٠﴾

يَعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ
بِالنَّوَصِي وَالْأَفْئَامِ ﴿٤١﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٢﴾

هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ ﴿٤٣﴾

يَطُوفُونَ بَيْنَهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ إِنْ شَاءَ رَبُّكَ ﴿٤٤﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٥﴾

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ﴿٤٦﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٧﴾

ذَوَاتِ أَغْنَانِ ﴿٤٨﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٤٩﴾

فِيهَا عَيْنَانِ تَجْرِيَانِ ﴿٥٠﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥١﴾

فِيهَا مِنْ كُلِّ ثَمَرٍ ذَوْجَانِ ﴿٥٢﴾

فَيَأْتِيءُ الْآءَ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٥٣﴾

54. Onlar orada astarları atlazdan olan döşəklərə dirsəklənəcəklər. Hər iki bağın meyvələri onlara yaxın olacaqdır.
55. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
56. Orada gözlərini öz *ərlərinə* dikmiş, onlardan əvvəl özlərinə heç bir insan və cin toxunmamış qızlar vardır.
57. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
58. Onlar sanki yaqut və mərcandırlar.
59. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
60. Yaxşılığın əvəzi ancaq yaxşılıq deyildirmi?
61. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
62. Bu ikisindən başqa daha iki Cənnət bağı da vardır.
63. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
64. Hər ikisi tünd yaşıldır.
65. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
66. İkisində də fəvvarə vuran iki bulaq vardır.
67. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?

مُشْكِبِينَ عَلَى فُرُشٍ بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَجَنَى الْجَنَّتَيْنِ دَانٍ ﴿٥٤﴾

فِي أَيِّ آيَةٍ رَّبِّكُمْ أَكْذَبَانِ ﴿٥٥﴾

فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْإِطْرَفِ لَمْ يَطْلُبْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٥٦﴾

فِي أَيِّ آيَةٍ رَّبِّكُمْ أَكْذَبَانِ ﴿٥٧﴾

كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٥٨﴾

فِي أَيِّ آيَةٍ رَّبِّكُمْ أَكْذَبَانِ ﴿٥٩﴾

هَلْ جَزَاءُ الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ﴿٦٠﴾

فِي أَيِّ آيَةٍ رَّبِّكُمْ أَكْذَبَانِ ﴿٦١﴾

وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّتَانِ ﴿٦٢﴾

فِي أَيِّ آيَةٍ رَّبِّكُمْ أَكْذَبَانِ ﴿٦٣﴾

مُدَّاهِمَتَانِ ﴿٦٤﴾

فِي أَيِّ آيَةٍ رَّبِّكُمْ أَكْذَبَانِ ﴿٦٥﴾

فِيهِمَا عَيْنَانِ تَصَّاحَتَانِ ﴿٦٦﴾

فِي أَيِّ آيَةٍ رَّبِّكُمْ أَكْذَبَانِ ﴿٦٧﴾

68. İkisində də *cürbəcür* meyvələr, xurma ağacları və nar vardır.
69. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
70. Orada xoş xasiyyətli, gözəl qızlar vardır.
71. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
72. Çadırlarda gözlərini *öz arlarına* dikmiş hurilər vardır.
73. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
74. Onlardan əvvəl özlərinə heç bir insan və cin toxunmamış qızlar vardır.
75. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
76. Onlar yaşıl balıslara və gözəl döşəkcələrə dirsəklənəcəklər.
77. Elə isə Rəbbinizin hansı nemətlərini yalan sayırsınız?
78. Sənin əzəmət və kərəm sahibi olan Rəbbinin adı nə qədər mübarəkdir.

فِيهِمَا فَكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ﴿٦٨﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٦٩﴾

فِيهِنَّ خَيْرٌ حَسَنٌ ﴿٧٠﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧١﴾

حُورٌ مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ﴿٧٢﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٣﴾

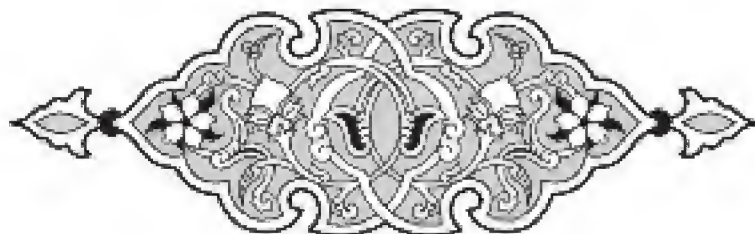
لَمْ يَطْمَسْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ﴿٧٤﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٥﴾

مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضْرٍ وَعَبَقَرٍ ﴿٧٦﴾
حَسَنٌ ﴿٧٦﴾

فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٧٧﴾

بِذِكْرِ اسْمِهِ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٧٨﴾

əl-Vaqiə
(«Vaqiə») surəsi

سُورَةُ الْوَاقِعَةِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Vaqiə qopacağı zaman
2. onun qopduğunu heç kəs dana bilməz.
3. O, *bəzilərini* alçaldaq, *bəzilərini də* ucaldacaqdır.
4. Yer şiddətlə titrədiyi zaman,
5. Dağlar parça-parça olub ovxalandığı
6. və ətrafa səpələnmiş toz-torpağa döndüyü zaman,
7. siz üç dəstəyə ayrılacaqsınız.
8. Sağ tərəf sahibləri. Nə xoşbəxtdir sağ tərəf sahibləri!
9. Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtdir sol tərəf sahibləri!
10. *Xeyirxah işlərdə* öndə gedənlər, *Cənnətdə də* öndədirlər!
11. Onlar *Allaha* yaxın olanlar,
12. Nəim bağlarında *qalacaq* kimsələrdir.
13. Onların çoxu əvvəlki nəsillərdən,
14. az bir qismi də axırımcılardandır.
15. Onlar bəzənmiş taxtlar üstündə

إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ①

لَيْسَ لَوْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ②

خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ③

إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ④

وُسِّيَ الْجَبَالُ نَسًا ⑤

فَكَانَتْ هَبَاءً مُبْنًيًا ⑥

وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ⑦

فَأَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ⑧

وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ ⑨

وَالسَّيْفُونَ السَّيْفُونَ ⑩

أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ⑪

فِي حَشَى النَّعِيمِ ⑫

ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأَوَّلِينَ ⑬

وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ⑭

عَلَى سُرُرٍ مَقْشُورَةٍ ⑮

16. qarşı-qarşıya əyləşib
dirşəklənəcəklər. مُتَّكِئِينَ عَلَىهَا مُتَقَابِلِينَ ﴿١٦﴾
17. Onların ətrafında həmişəcavan
xidmətçi oğlanlar fırlanacaqlar; يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخَلَّدُونَ ﴿١٧﴾
18. çeşmə şərabı ilə dolu badələr,
bardaqlar və qədəhlərlə – بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ﴿١٨﴾
19. ondan başları ağrımaz və məst
olmazlar, لَا يَصَدُّغُونَ عَنْهَا وَلَا يَسْرِفُونَ ﴿١٩﴾
20. bəyanib seçdikləri meyvələr وَفَاكِهَةٍ مِمَّا يَتَخَيَّرُونَ ﴿٢٠﴾
21. və istədikləri quş əti ilə
hərənəcəklər. وَلَحْمِ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢١﴾
22. *Onları* iri qaragözlü hurilər gözləyir
– وَحُورٌ عِينٌ ﴿٢٢﴾
23. *sədəf* içində saxlanılmış mirvariyə
bənzər hurilər. كَأَمْثَلِ الثُّمَارِ الْمَكُونِ ﴿٢٣﴾
24. *Bu*, onların etdikləri əməllərin
mükafatı olacaq. جَزَاءً لِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٤﴾
25. Onlar orada nə boş söz, nə də günaha
səbəb olan söhbət eşidəcəklər. لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا ﴿٢٥﴾
26. Ancaq: “Salam! Salam!” – sözləri
eşidəcəklər. إِلَّا بِسَلَامٍ سَلَامًا ﴿٢٦﴾
27. Sağ tərəf sahibləri. Nə xoşbəxtdir sağ
tərəf sahibləri! وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾
28. *Onlar* tikansız sidr ağacları arasında, فِي سِدْرٍ مَحْضُودٍ ﴿٢٨﴾
29. meyvələri salxım-salxım asılmış
banan ağacları altında, وَطَلْحٍ مَنْصُودٍ ﴿٢٩﴾
30. uzanmış kölgəliklərdə, وَطَلْحٍ مَمْدُودٍ ﴿٣٠﴾

31. daim axan sular kənarında, وَمَا مَسْكُوبٌ ﴿۵۱﴾
32. çoxlu meyvələr, وَفِكَهُوَ كَثِيرٌ ﴿۵۲﴾
33. tükənməz və qadağan edilməyən meyvələr içində لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا مَمْنُوعَةٍ ﴿۵۳﴾
34. və hündür döşəklər üstündə olacaqlar. وَفُشٍ مَّرْوَعَةٍ ﴿۵۴﴾
35. Biz Cənnətdəki qadınları yeni biçimdə yaradacağıq. إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنْسَاءً ﴿۵۵﴾
36. Onları bəkirə qızlar edəcəyik – فَجَعَلْنَهُنَّ أَبْكَارًا ﴿۵۶﴾
37. ərlərini sevən, həmyaşdlar. عَرُوبًا أُنْكَارًا ﴿۵۷﴾
38. Bunlar sağ tərəf sahibləri üçündür. لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿۵۸﴾
39. Onların çoxu əvvəlki nəsillərdən, ثَلَاثَةٌ مِّنَ الْأَوَّلِينَ ﴿۵۹﴾
40. bir qismi də axırıncılardandır. وَثَلَاثَةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿۶۰﴾
41. Sol tərəf sahibləri. Nə bədbəxtdir sol tərəf sahibləri! وَأَصْحَابِ الشِّمَالِ مَا أَصْحَابُ الشِّمَالِ ﴿۶۱﴾
42. Onlar qızmar yel və qaynar su içində, فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿۶۲﴾
43. qapqara duman kölgəsində olacaqlar. وَظُلٍّ مِّنْ نَّحْمُورٍ ﴿۶۳﴾
44. Bu duman nə sərin, nə də xoşagələndir. لَا بَارِدٍ وَلَا كَرِيمٍ ﴿۶۴﴾
45. Onlar bundan əvvəl cah-calal içində idilər, إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿۶۵﴾
46. böyük günah işlətməkdə ısrar edirdilər وَكَانُوا يُصِرُّونَ عَلَى الْجَنبِ الْعَظِيمِ ﴿۶۶﴾
47. və deyirdilər: “Məgər biz ölüb torpaq və sür-sümük olduqdan sonra yenidənmi dirildiləcəyik? وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا وَعِظْمًا إِذَا نَأْتَبَعُوهُمْ ﴿۶۷﴾

أَوَإِذَا نَادَى الْأَوَّلُونَ ﴿١٥﴾

48. Yaxud bizim əcdadlarımız
dirildiləcəkləmi?"

قُلْ إِنَّ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿١٦﴾

49. De: "Şübhəsiz ki, əvvəlkilər də,
sonrakılar da,

لَمَجْمُوعُونَ إِلَىٰ مِيقَاتِ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿١٧﴾

50. bəlli bir günün müəyyən vaxtında
mütləq toplanılacaqlar.

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنتَاطُ الْأَوَّلِينَ الْمَكِيدُونَ ﴿١٨﴾

51. Sonra, siz *ey doğru yoldan* azanlar,
haqqı yalan sayanlar!

لَا يَكُونُ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقُمٍ ﴿١٩﴾

52. Siz mütləq zəqqum ağacından
yeyəcəksiniz,

فَمَالُونَ فِيهَا الْبَطُونَ ﴿٢٠﴾

53. qarınlarınızı onunla dolduracaqsınız,

فَنَسِيرُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَبِيرِ ﴿٢١﴾

54. üstündən də qaynar su içəcəksiniz.

فَنَسِيرُونَ شَرِبَ الْأَهِمِرِ ﴿٢٢﴾

55. *Siz onu* susamış xəstə dəvələr kimi
içəcəksiniz".

هَذَا أَوَّلُ الْيَوْمِ الَّذِي فِيهِ ﴿٢٣﴾

56. Bu onların Haqq-hesab günündəki
ziyafətidir.

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَاقُولُوا نَسْبُهُ قَوْمٌ ﴿٢٤﴾

57. Sizi Biz yaratdıq. Bəs nə üçün
dirildiləcəyinizi təsdiq etmirsiniz?

أَفَرَأَيْتُمْ مَا كُتِبَ عَلَيْكُمْ ﴿٢٥﴾

58. Axıtdığınız nütfəni gördünüzmü?

ءَأَنَسْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمَّا نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٢٦﴾

59. Onu siz yaradırsınız, yoxsa Biz?

نَحْنُ قَدَرْنَا بَابِيتَكُمْ الْأَمْوَاتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوبِينَ ﴿٢٧﴾

60. Sizin aranızda ölümü Biz müəyyən
etdik və heç nə Bizim qarşımızı ala
bilməz.

عَلَىٰ أَن يُبْدَلَ أَمْثَلَكُمْ وَنُسَيْبَكُمْ فِي مَا لَا

61. Sizi bənzərləriniz ilə əvəz etməyə və
sizi özünüz bilmədiyiniz başqa bir
şəkildə yaratmağa *Bizə mane olan*
tapılmaz.

تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾

62. Siz ilk yaradılışı bilirsiniz. Bəs nə üçün *dirildiləcəyiniz barədə* düşünmürsünüz?
63. Əkdiyinizi gördünüzmü?
64. Onu siz bitirirsiniz, yoxsa Biz?
65. Əgər Biz istəsəydik, onu bir saman çöpünə döndərər, siz də heyrətə gələrdiniz,
66. *və deyərdiniz*: "Biz ziyana uğradıq.
67. Daha doğrusu *nemətlərdən* məhrum olduq!"
68. İçdiyiniz suyu gördünüzmü?
69. Onu buluddan siz endirirsiniz, yoxsa Biz?
70. Əgər istəsəydik, onu acı edərdik. Bəs nə üçün şükür etmirsiniz?
71. Yandırdığınız odu gördünüzmü?
72. Onun ağacını siz yaradırsınız, yoxsa Biz?
73. Biz onu *Cəhənnəmi* yada salmaq və müsafirlərin istifadəsi üçün yaratdıq.
74. Elə isə Ulu Rəbbinin adına təriflər de!
75. Ulduzların batdığı yerlərə and olsun!
76. Kaş bunun, doğrudan da, böyük bir and olduğunu biləydiniz.

وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَتَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾

أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾

إِن كُنْتُمْ تَرْتَعُونَهُ أَتَمْنُونَ الزَّرْعَ عَوْتَ ﴿٦٤﴾

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ

تَفَكَّهُوتَ ﴿٦٥﴾

إِنَّا الْمَغْلُوبُونَ ﴿٦٦﴾

بَلْ تَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾

أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾

إِن كُنْتُمْ أَنْزَلْنَاهُ مِنَ الْمَزْنِ أَمْ تَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾

لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ آجَا فَلََوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾

أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾

إِن كُنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ تَحْنُ الْمُغْنِيُونَ ﴿٧٢﴾

تَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَرَمْنًا لِلْمُقَوِّينَ ﴿٧٣﴾

فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

﴿ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوْجِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾

وَإِنَّهُ لَفَسَّمٌ لَّوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾

77. Həqiqətən, bu, ehtirama layiq Qurandır,
78. qorunub saxlanılan Yazıdadır (Lövhi-məhfuzdadır).
79. Ona yalnız pak olanlar toxunur.
80. O, aləmlərin Rəbbi tərəfindən nazil edilmişdir.
81. Siz bu kəlamı yalan sayırsınız?
82. Sizə verilən ruziyə *şükür etməyi*, onu yalan saymaqla yerinə yetirirsiniz?
83. *Can* boğaza yetişdiyi zaman –
84. həmin an siz *can verən adama* baxırsınız.
85. Biz ona sizdən daha yaxın oluruq, siz isə *bunu* görmürsünüz.
86. Madam ki siz *iddianıza görə* haqq-hesab olunmayacaqsınız
87. və doğru danışanlarsınız, onda, o camı geri qaytarın?
88. Aınma əgər o, *Allaha* yaxın olanlardandırsa,
89. onda rəhmətə, gözəl ruziyə və Nəim bağına yetişər.
90. Əgər o, sağ tərəf sahiblərindəndirsə,
91. *ona*: “Sağ tərəf sahiblərindən sənə salam olsun!” – *deyiləcəkdir*.
92. Yox əgər o, *haqqı* yalan sayanlardan və *doğru yoldan* azanlardandırsa,

إِنَّمَا أَفَرُّهُ أَنْ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾

فِي كِتَابٍ مَّحْفُوظٍ ﴿٧٨﴾

لَا يَصْنَعُهُ إِلَّا الْأَمْطَهُرُونَ ﴿٧٩﴾

نَزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

أَفَيْهَذَا الْحَدِيثِ أَنْتُمْ مُذْهَبُونَ ﴿٨١﴾

وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾

فَلَوْلَا إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ ﴿٨٣﴾

وَأَنْتُمْ حَبِيذٌ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾

وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿٨٥﴾

فَلَوْلَا إِنْ كُنْتُمْ عَذِيبَ مَدِينٍ ﴿٨٦﴾

تَرْجِعُوهُنَّ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾

فَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ ﴿٨٨﴾

فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ ﴿٨٩﴾

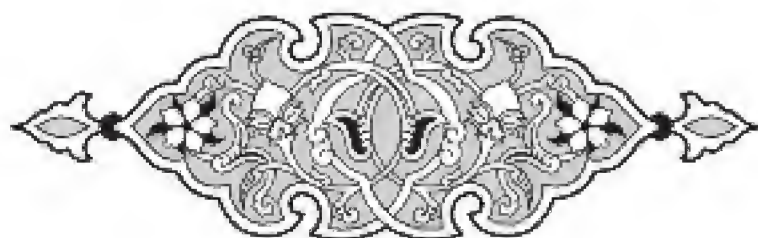
وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾

فَسَلَامٌ لَكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾

وَأَمَّا إِنْ كَانَ مِنَ الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾

93. onun ziyafəti qaynar su olacaq,
 94. özü də Cəhənnəmdə yanacaqdır.
 95. Həqiqətən, bu, şübhə doğurmayan
 bir həqiqətdir.
 96. Elə isə Ulu Rəbbinin adına təriflər
 de!

- فَنَزَّلُ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾
 وَتَصْلِيَةً جَحِيمٍ ﴿٩٤﴾
 إِنَّ هَذَا لَمَوْحٌ يَقِينٌ ﴿٩٥﴾
 فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

al-Hədid
(«Dəmir») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətli, Müdrikdir.
2. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur. O həm dirildir, həm də öldürür. O, hər şeyə qadirdir.
3. Əvvəl də, Axır da, Zahir də, Batin də Odur. O, hər şeyi bilir.
4. Göyləri və yeri altı gündə yaradan, sonra da Ərşə ucalan Odur. O, yerə girəni də, oradan çıxanı da, göydən enəni də, oraya qalxanı da bilir. Siz harada olsanız belə, O sizinlədir. Allah sizin nə etdiklərinizi görür.
5. Göylərin və yerin hökmranlığı Ona məxsusdur. *Bütün* işlər ancaq Allaha qaytarılacaqdır.
6. O, gecəni gündüzə qatır, gündüzü də gecəyə qatır. O, kökslərdə olanları bilir.
7. Allaha və Onun Elçisinə iman gətirin! Sizin ixtiyarımıza verdiyi maldan *xeyirxah işlərə* sərf edin! Sizdən iman gətirib *mallarından* xərcləyənləri böyük bir mükafat gözləyir.

سُورَةُ الْحَدِيدِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبَّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ﴿١﴾

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ
عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾

هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ
بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ
أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ
فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ
وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا
تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤﴾

لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ
الْأُمُورُ ﴿٥﴾

يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ
عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦﴾

ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَخْلِفِينَ فِيهِ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا
لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾

8. Peyğəmbər sizi Rəbbinizə iman gətirməyə çağırdığı halda, sizə nə olub ki, Allaha iman gətirmirsiniz? Əgər siz möminsinizsə, *bilin ki*, artıq O, sizdən əhd almışdır.

9. Sizi zülmətlərdən nura çıxartmaq üçün Öz quluna açıq-aydın ayələri nazil edən Odur. Həqiqətən, Allah sizə Şəfqətlidir, Rəhmlidir.

10. Sizə nə olub ki, *malınızdan* Allah yolunda xərcləmirsiniz? Halbuki göylərin və yerin mirası Allahındır. Sizlərdən *Məkkənin* fəthindən əvvəl xərcləyib döyüşənlər *başqaları ilə* eyni deyillər. Onların dərəcəsi *mallarını fəthdən* sonra xərcləyib döyüşənlərdən daha üstündür. Amma Allah onların hamısına ən gözəl olanı vəd etmişdir. Allah sizin nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

11. Kimdir o şəxs ki, Allaha gözəl bir borc versin (Allah yolunda malını yaxşı işlərə sərf etsin), O da onun üçün bunu qat-qat artırsın? Onun üçün çox dəyərli bir mükafat da vardır.

12. O gün sən mömin kişilərin və mömin qadınların nurunun onların önlərindən və sağ tərəflərindən yayıldığını görecəksən. *Onlara*: “Bu gün sizin müjdəniz *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağlarıdır. Siz orada əbədi qalacaqsınız!” – *deyiləcək*. Bu, böyük uğurdur.

وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ
لِئُولِمُوا بَرِّتَكُمْ وَقَدْ أَخَذَ مِيثَاقُكُمْ إِن
كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٥٨﴾

هُوَ الَّذِي يُزِيلُ عَنْكَ الْعِبَدَ وَإِنَّكَ لَتَنتَسِعُ مِنْ خَلْقِكَ
مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَلَئِنَّ اللَّهَ بِكُمْ لَرَءُوفٌ
رَحِيمٌ ﴿٥٩﴾

وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُقَاتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ أَنْفَقَ
مِن قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَتْلَ أَوْلِيَاءِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً
مِنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلَوْا وَكَلَّا وَعَدَ
اللَّهُ الْحَسَنَىٰ وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٦٠﴾

مَنْ ذَا الَّذِي يُقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا
فِيُضَاعِفَهُ لَهٗ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿٦١﴾

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَى
نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَنْفُسِهِمْ نُورُهُمْ
أَلْيَوْمَ جَسَتْ نَجْوَىٰ مِنْ تَحْتِهَا الْأَشْجَارُ الَّذِينَ
فِيهَا ذَلِكِ هُوَ الْغُورُ الْعَظِيمُ ﴿٦٢﴾

13. O gün münafiq kişiler və münafiq qadınlar iman gətirənlərə: “*Bir az gözləyin ki, biz də sizin işığıңызdan alaq*” – deyəcəklər. Onlara deyiləcəkdir: “Geriyə qayıdıb işıq axtarın!” Onların arasına içəri tərəfində mərhəmət, çöl tərəfində əzab olan qapılı bir sədd çəkiləcəkdir.
14. *Münafıqlar* onları haraylayıb deyəcəklər: “Məgər biz sizinlə birlikdə deyildikmi?” *Möminlər* deyəcəklər: “Bəli, lakin siz öz-özünüzdü aldadırdınız, *möminlərə bəla üz verməsini* gözləyirdiniz, *haqqa* şübhə edirdiniz və Allahın əmri gələndək xülyalar sizi yoldan çıxartdı. Tovlayan *şeytan* Allah barəsində sizi yaman aldatdı.
15. Bu gün nə sizdən, nə də kafirlərdən heç bir fidyə qəbul olunmaz. Sığınacağımız yer də oddur. Sizə layiq olan elə odur. Ora nə pis dönüş yeridir!”
16. *Möminlərin* qəlbinin Allahın zikri və haqdan nazil olan *ayələr* üçün yumşalması, daha öncə özlərinə Kitab verilmiş, uzun bir müddət keçdikdən sonra isə qəlbləri sərtləşmiş, çoxusu da fəsiq olmuş kimsələr kimi olmaması vaxtı gəlib çatmadımı?
17. Bilin ki, Allah torpağı onun ölümündən sonra dirildir. Biz ayələri sizə izah etdik ki, bəlkə anlayasınız.

يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا
انظُرُوا مَا نَقْتَسِمُ مِنْ تَوَكُّؤُنَا وَقِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ
فَالْتَوِسُّوا أَوْارَافَكُمْ فَصُرِّتْ يَدَهُمْ يَسُورَ آيَةِ اللَّهِ يَبَاطِ
بَاطِلُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظُهُرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٥﴾

يَتَاءَمُّوهُمْ أَلَمْ تَكُنْ مَعَهُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ قَتَلْتُمْ
أَنفُسَكُمْ وَتَرْتَضَوْنَ مَا نَبْتِئُهُمْ وَنَعَزَّيْكُمْ بِالْأَمَانِ
حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَعَزَّيْكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٦﴾

فَالْيَوْمَ لَا يَتَّخِذُ مِنْكُمْ قَدِيَةً وَلَا مِنَ الَّذِينَ
كَفَرُوا مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَوْلِكَ
وَيَسَّ السَّيْرُ ﴿١٧﴾

﴿الَّذِينَ آمَنُوا﴾ أَلَمْ تَرَ أَنَّهُمْ لَشَحَّ قُلُوبُهُمْ
لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا
كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ
فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَبُرُ مِنْهُمْ قَسِيْرُونَ ﴿١٨﴾

اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا
لَكُمْ آيَاتِنَا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٩﴾

18. Şübhəsiz ki, sədəqə verən kişi və sədəqə verən qadınlar və Allaha gözəl borc verənlər üçün əvəzi qat-qat artırılacaqdır. Onlar üçün çox dəyərli bir mükafat da vardır.
19. Allaha və Onun elçilərinə iman gətirənlər – məhz onlar doğru olanlardır. Şəhidlər isə öz Rəbbi yanındaadırlar. Onların öz mükafatları və öz nurları vardır. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəlincə, onlar Cəhənnəm sakinləridir.
20. Bilin ki, dünya həyatı oyun və əyləncə, bəzak-düzək, bir-birinizin yanında öyünmək, var-dövləti və oğul-uşağı çoxaltmaq istəyindən ibarətdir. Bu elə bir yağışa bənzəyir ki, ondan əmələ gələn bitki əkinçiləri heyran edir. Sonra o quruyur və sən onun sapsarı olduğunu görürsən. Sonra isə o çör-çöpə dönür. *Kimisini* axirətdə şiddətli əzab, *kimisini də* Allahdan bağışlanma və razılıq gözləyir. Dünya həyatı isə aldadıcı ləzzətdən başqa bir şey deyildir.
21. Rəbbiniz tərəfindən bağışlanmağa və genişliyi göyün və yerin genişliyi qədər olan, Allaha və Onun elçilərinə iman gətirənlər üçün hazırlanmış Cənnətə tələsin. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verər. Allah böyük lütf sahibidir.
22. Yer üzündə baş verən və sizin başınıza gələn elə bir müsibət yoxdur ki, Biz onu yaratmamışdan əvvəl o,

إِنَّ الْمُسْذِفِينَ وَالْمُسْذِفَاتِ وَأَقْرَبُوا اللَّهَ
وَرَضًا حَسَنًا يُضَعَّفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿٥٨﴾

وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ
الصَّادِقُونَ وَالشَّاهِدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ
أَجْرُهُمْ وَتُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِعَاثِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿٥٩﴾

أَعْلَمُوا أَنَّهَا الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا لَيْبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ
وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ
كَمَثَلِ عَيْثٍ أَحْبَبَ الْكُفَّارُ بَنَاتُهُ ثُمَّ يَهْمُجُ
فَتَرْتَبُ مُضْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطْلَمًا وَفِي الْآخِرَةِ
عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا
الْحَيَوَةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعٌ الْعُرُورِ ﴿٦٠﴾

سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا
كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ
آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَلِكَ فَضْلُ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٦١﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي
أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلِ أَنْ نَبْرَأَهَا

إِنَّ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٥٦﴾

Yazıda müəyyən edilmiş olmasın.
Şübhəsiz ki, bu, Allah üçün çox
asandır.

لِكَيْ لَا تَأْسَوْا عَلَى مَا فَاتَكُمْ وَلَا
تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ
مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٥٧﴾

23. Allah bunu əlinizdən çıxana
kədərəlməyəsınız və Onun
sizə verdiyinə həddindən artıq
sevinməyəsınız deyə belə izah edir.
Allah heç bir özündən razını, özünü
öyənə sevmir.

الَّذِينَ يَبْخُلُونَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبُخْلِ
وَمَنْ يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٥٨﴾

24. O kəsləri ki, özləri xəsislik edir,
insanlara da xəsislik etməyi əmr
edirlər. Kim *haqdan* üz çevirsə,
bilsin ki, Allah, həqiqətən də,
Zəngindir, Tərifəlayiqdir.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنزَلْنَا
مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ
النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعَةٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ
يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٥٩﴾

25. Biz elçilərimizi aydın dəlillərlə
göndərdik və onlarla birlikdə Kitab
və tərəzi nazil etdik ki, insanlar
ədalətli olsunlar. Biz özündə çox
böyük qüvvə və insanlar üçün
mənfəətlər olan dəmiri də endirdik
ki, Allah, *Onu* görmədən Ona
və elçilərinə kömək göstərənləri
üzə çıxartsın. Həqiqətən, Allah
Qüvvətlidir, Qüdrətlidir.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي
ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِنْهُمْ
مُتَّقِينَ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٦٠﴾

26. Biz Nuhu və İbrahimi göndərdik,
peyğəmbərliyi və Kitabı onların
nəslinə nəsib etdik. Onların bir qismi
doğru yoldadır, çoxu isə fəsiqlərdir.

ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِم بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا
بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ وَجَعَلْنَا
فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً
وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا

27. Sonra onların ardınca dalbadal
elçilərimizi yolladıq. Sonra Məryəm
oğlu İsanı göndərib ona İncil bəxş
etdik. Onun ardınca gedənlərin
qəlblərinə şəfqət və mərhəmət

saldıq. Rahibliyi isə onlar özlərindən icad etdilər. Biz bunu onlara vacib buyurmamışdıq. Onlar bunu Allahın razılığını qazanmaq üçün etdilər, lakin ona lazımınca riayət etmədilər. Biz onlardan iman gətirənlərin mükafatlarını verdik. Onların çoxu isə fasiqlərdir.

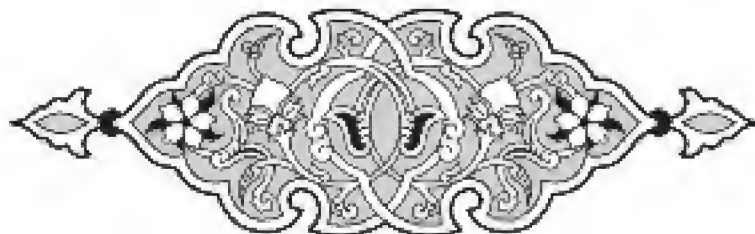
28. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun və Onun elçisinə iman gətirin! Onda O sizə Öz mərhəmətindən iki pay bəxş edər, sizə *düz yolla* getməyiniz üçün nur verər və sizi bağışlayar. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

29. Beləcə, Kitab əhli bilsin ki, onlar Allahın lütfündən heç bir şey əldə edə bilməyəcəklər. Şübhəsiz ki, lütf Allahın Əlindədir, onu istədiyinə bəxş edər. Allah böyük lütf sahibidir.

عَلَيْهِمْ إِلَّا اِيتِئَاءَ رِضْوَانٍ مِنَ اللَّهِ فَمَنْ رَعَاهَا
حَقَّ رِعَايَتِهَا فَاتَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْهُمْ
اَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٥٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَءَامِنُوا
بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ
لَكُمْ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ
غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٨﴾

لَا يَلْعَلْ يَلْعَمَ أَهْلُ الْكِتَابِ اِلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى
شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاِنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ
يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٥٩﴾

al-Mucadila
(«Mübahisə edən qadın») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Əri barəsində səninlə mübahisə edən və Allaha şikayət edən qadının sözünü Allah eşitdi. Allah sizin söhbətinizi eşidir. Həqiqətən, Allah Eşidəndir, Görəndir.
2. Sizlərdən öz qadınlarını *anaya bənzədərək* özlərinə haram edənlərin zövcələri onların anaları deyillər. Anaları ancaq onları doğmuş qadınlardır. Onlar yaramaz və yalan söz danışılar. Şübhəsiz ki, Allah əfv edəndir, Bağışlayandır.
3. Qadınlarını *anaya bənzədərək* özlərinə haram edib, sonra sözlərini geri götürənlər onlarla yaxınlıq etməzdən əvvəl bir kölə azad etməlidirlər. Bu sizə verilən öyüd-nəsihətdir. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.
4. *Buna imkan* tapa bilməyən kəs, qadını ilə yaxınlıq etməzdən əvvəl iki ay ardıcıl oruc tutmalıdır. Buna gücü çatmayan kimsə altmış yoxsulu yedirtməlidir. Bu sizin Allaha və Onun Elçisinə iman gətirməniz üçündür. Bunlar Allahın hüdəudlarıdır. Kafirləri isə ağırılı-acılı bir əzab gözləyir.

سُورَةُ الْمُجَادِلَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قَدْ سَمِعَ اللَّهُ قَوْلَ الَّتِي تُجَادِلُكَ فِي زَوْجِهَا
وَتَشْتَكِي إِلَى اللَّهِ وَاللَّهُ يَسْمَعُ خَوَاكِمَ إِنْ
اللَّهُ سَمِيعٌ بَصِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْكُمْ مِنْ نِسَائِهِمْ مَا هُنَّ
أُمَّهَاتُهُنَّ إِنْ أُمَّهُنَّ هُنَّ إِلَّا الَّتِي وَلَدْتَهُنَّ
وَأَلَّهُنَّ لَيَقُولُنَّ مُنْكَرًا مِنَ الْقَوْلِ وَزُورًا
وَإِنَّ اللَّهَ لَعَفُوفٌ غَفُورٌ ﴿٢﴾

وَالَّذِينَ يَظْهَرُونَ مِنْ نِسَائِهِمْ ثُمَّ يَعُودُونَ لِمَا
قَالُوا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَتَمَاسَّ ذَلِكَ
ثَوَعُظُونَ بِهِ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿٣﴾

مَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ مِنْ قَبْلِ
أَنْ يَتَمَاسَّ فَمَنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَاِطْعَامُ سِتِّينَ
مِسْكِينًا ذَلِكَ لِتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتِلْكَ
حُدُودُ اللَّهِ وَلِلْكَافِرِينَ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤﴾

5. Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxanlar, özlərindən əvvəlkilərin alçaldıqları kimi alçaldılacaqlar. Biz artıq açıq-aydın ayələr nazil etdik. Kafirləri alçaldıcı bir əzab gözləyir.
6. O gün Allah onların hamısını dirildəcək və etdikləri əməlləri onlara xəbər verəcəkdir. Allah onları hesaba almış, onlar isə *etdiklərini* unutmuşlar. Allah hər şeyə şahiddir.
7. Məgər Allahın göylərdə və yerdə olan hər şeyi bildiyini görmürsən? Üç nəfərin arasında gedən elə bir xəlvəti söhbət yoxdur ki, *onların* dördüncüsü, beş nəfərin də altıncısı O olmasın. İstər bundan az, istərsə də çox olsunlar – harada olursa olsunlar, *Allah* onlardır. Sonra Qiyamət günü onlara nə etdiklərini xəbər verəcəkdir. Allah hər şeyi bilir.
8. Gizli söhbət qadağan ediləndən sonra yenə də qadağan olunmuş əmələ qayıdıb günah, düşmənçilik və Peyğəmbərə qarşı çıxmaq barədə öz aralarında xısın-xısın danışanları görmədinmi? Onlar sənənin yanına gəldikdə sənə Allahın salamladığı kimi salamlamır və öz-özlərinə: “Bəs niyə Allah bizi dediklərimizə görə cəzalandırmır?” – deyirlər. Cəhənnəm onlara yetər. Onlar orada yanacaqlar. Ora necə də pis dönüş yeridir.
9. Ey iman gətirənlər! Gizli danışdığınız zaman günah, düşmənçilik və Peyğəmbərə qarşı

إِنَّ الَّذِينَ يُحَادُّونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ كُنُوا كَمَا كُنْتُمُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَكَلَّا أَنْزَلْنَا آيَاتِنَا يَتَذَكَّرُ وَالْكَافِرِينَ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيُنَبِّئُهُمْ بِمَا عَمِلُوا أَحْصَاهُ اللَّهُ وَنَسُوهُ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٦﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ مَا يَكُونُ مِنْ نَجْوَى ثَلَاثَةٍ إِلَّا هُوَ رَابِعُهُمْ وَلَا خَمْسَةٍ إِلَّا هُوَ سَادِسُهُمْ وَلَا آدَنَى مِنْ ذَلِكَ وَلَا أَكْثَرُ إِلَّا هُوَ مَعَهُمْ أَيْنَ مَا كَانُوا أَنْ يُنَبِّئَهُمْ بِمَا عَمِلُوا يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِنَّ اللَّهَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٧﴾

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نُهُوا عَنِ النَّجْوَى ثُمَّ يَعُودُونَ لَهَا هَؤُلَاءِ عِنْدَ رَبِّكَ الْعَادُونَ وَكَانَتْ أَلْفَاظُهُمْ عِنْدَ رَسُولِهِمْ إِذَا جَاءَهُمْ خِيَرَةٌ مِنْهُ لَوْ لَا يَعْلَمُونَ فِي أَنْفُسِهِمْ لَوْلَا يُعَذِّبُهُمْ اللَّهُ بِمَا لَقُوا حَسِبْتُمْ أَنْ تُخَلَّوْا عَنْهَا فَيَنْتَسِوا أَلَمْ يَكُنْ لَهُمْ لَكَافِرٌ مُبِينٌ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِذَا تَجَاسَّعْتُمْ فَلَا تَكُنُوا كَالَّذِينَ هُمْ يَكُونُونَ عِنْدَ رَسُولِهِمْ

çıxmaq barədə danışmayın. Yaxşı işlər və Allahdan qorxmaq barədə danışın, hüzuruna toplanılacağınız Allahdan qorxun!

10. Gizli söhbətlər iman gətirənləri kədərləndirməyə çalışan şeytandandır. Amma Allahın izni olmadıqca o, onlara heç bir zərər yetirə bilməz. Qoy möminlər Allaha təvəkkül etsinlər.

11. Ey iman gətirənlər! Sizə: “Məclislərdə yer verin!” – deyildikdə yer verin ki, Allah da sizə geniş yer versin. Habelə sizə: “Qalxın!” – deyildikdə qalxın ki, Allah da sizdən iman gətirənlərin və özlərinə elm verilmiş kimsələrin dərəcələrini ucaltsın. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

12. Ey iman gətirənlər! Peyğəmbərlə gizli söhbət edəcəyiniz zaman bu söhbətinizdən əvvəl sadəqə verin. Bu sizin üçün daha xeyirli və daha pakdır. Əgər bir şey tapmasanız *bilin ki*, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

13. Məgər siz gizli söhbətinizdən əvvəl sadəqə verməkdən qorxdunuzmu? Əgər siz *bunu* etməmisinizsə və Allah da tövbənizi qəbul edibsə, onda namaz qılıb zəkat verin, Allaha və Onun Elçisinə itaət edin. Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

14. Məgər sən, Allahın qəzəbləndiyi adamlarla dostluq edənləri

وَسَجِدُوا لِلَّهِ وَأَنْتُمْ تَكْفُرُونَ ۚ وَاللَّهُ الَّذِي إِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿١٠﴾

إِنَّمَا التَّخَوُّي مِنَ الشَّيْطَانِ لِيَحْزُنَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَلَيْسَ بِضَرَارٍ شَيْئًا إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا قِيلَ لَكُمْ تَقَسَّعُوا فِي الْمَجَالِسِ فَاقْسَحُوا بِكُلِّ زَاوِيَةٍ وَأَنْشُرُوا فَأَنْشُرُوا لِرَفْعِ اللَّهِ الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَالَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ دَرَجَاتٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٢﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جِئْتُمُ الرُّسُولَ فَقَدِْمُوا بَيْنَ يَدَيْكُمْ صَدَقَةً ذَٰلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَأَظْهَرُ ۚ فَإِنْ لَمْ تَجِدُوا فَإِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿١٣﴾

ءَاَسْفَقْتُمْ أَنْ تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيْ جُنُودِ اللَّهِ صَدَقَاتٍ قَدْ تَفْعَلُوا وَتَابَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَءَاتُوا الزَّكَاةَ وَأَطِيعُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ ۚ وَاللَّهُ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

* أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ تَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

görmədinmi? Onlar nə sizdəndirlər, nə də onlardan. Onlar bilə-bilə yalandan and içirlər.

15. Allah onlar üçün şiddətli bir əzab hazırlamışdır. Onların etdiyi əməllər necə də pisdir.

16. Onlar andlarını özlərinə sipər edib *insanları* Allah yolundan döndərdilər. Onları alçaldıcı bir əzab gözləyir.

17. Allaha qarşı nə malları, nə də övladları onlara heç bir fayda verə bilməyəcək. Onlar Cəhənnəm sakinləridir və orada əbədi qalacaqlar.

18. Allah onların hamısını dirildəcəyi gün onlar sizə and içdikləri kimi, Ona da and içəcək və nə isə öldə etdiklərini güman edəcəklər. Əslində, onlar əsl yalançılardır.

19. Şeytan onları üstələmiş və Allaha zikr etməyi onlara unutdurmuşdur. Onlar şeytanın fırqəsindəndirlər. Şübhə yoxdur ki, şeytanın fırqəsindəkilər ziyana uğrayanlardır.

20. Məhz Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxanlar ən zəhil kimsələr arasında olacaqlar.

21. Allah *əzəldən* belə yazmışdır: "Mən və elçilərim hökmən qalib gələcəyik!" Həqiqətən, Allah Qüvvətli, Qüdrətli.

مَا هُمْ بِمُتَكَبِّرِينَ وَلَا يَمْنَعُهُمْ تَحْلِفُونَ عَلَى الْكُذِبِ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿١٥﴾

أَعَدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٦﴾

أَتُحَدِّثُكُمْ أَنْتُمْ تَخْلِفُونَ قَسْدًا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ فَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ ﴿١٧﴾

لَنْ نُنْفِئَهُمْ عَنْ أَمْوَالِهِمْ وَلَا أَوْلَادُهُمْ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ ﴿١٨﴾

يَوْمَ يَبْعَثُهُمُ اللَّهُ جَمِيعًا فَيَحْلِفُونَ لَهُ كَمَا يَحْلِفُونَ لَكُمْ وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُمْ عَلَى شَيْءٍ أَلَا إِنَّهُمْ هُمُ الْكَاذِبُونَ ﴿١٩﴾

أَسْحَبَ عَلَيْهِمُ الشَّيْطَانُ فَأَنسَاهُمْ ذِكْرَ اللَّهِ أُولَئِكَ حِزْبُ الشَّيْطَانِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ الشَّيْطَانِ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٢٠﴾

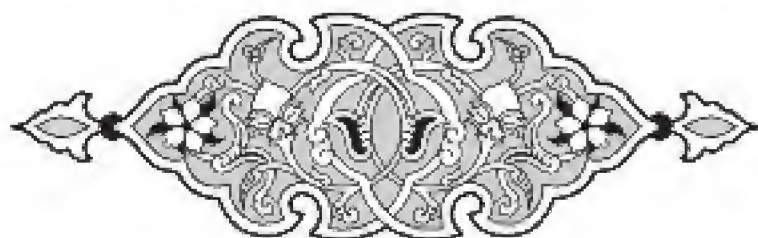
إِنَّ الَّذِينَ يُحَادِّثُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَئِكَ فِي الْأَذَلِّينَ ﴿٢١﴾

كَتَبَ اللَّهُ لَأَعْلَيْنَ أَنَّ أَوْسُلَىٰ بِنْتُ اللَّهِ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٢﴾

22. Allaha və Axirət gününə iman gətirən elə bir camaat tapa bilməzsən ki, onlar Allaha və Onun Elçisinə düşmən olanlarla – öz ataları, oğulları, qardaşları, qohum-əqrəbaları olsalar belə – dostluq etsinlər. Allah onların qəlbinə iman salmış və onları Öz tərəfindən bir ruhla dəstəkləmişdir. *Allah* onları *ağac*ları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edəcəkdir. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Allah onlardan razıdır, onlar da Allahdan razıdırlar. Onlar Allahın firqəsidirlər. Həqiqətən, məhz Allahın firqəsi nicat tapanlardır.

لَا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ
يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا
آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ
أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم
بِرُوحٍ مِنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ
تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ
اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٥٨﴾

əl-Həşr
(«Toplanma») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
2. Kitab əhlindən kafir olanları ilk dəfə toplayıb öz diyarından çıxardan Odur. Siz onların çıxacaqlarını güman etmirdiniz. Onlar isə elə güman edirdilər ki, qalaları onları Allahdan qoruyacaqdır. Allah isə onları gözləmədikləri yerdən haqlayıb qəlblərinə qorxu saldı. Onlar evlərini həm öz əlləri, həm də möminlərin əlləri ilə dağıdırdılar. İbrət götürün, ey ağıl sahibləri!
3. Əgər Allah onlara sürgün hökmünü yazmamış olsaydı, onlara dünyada *başqa* əzab verərdi. Axirətdə isə onlar üçün od əzabı hazırlanmışdır.
4. Bu onların Allaha və Onun Elçisinə qarşı çıxmalarına görədir. Kim Allaha qarşı çıxsın, *bilsin ki*, həqiqətən, Allah şiddətli cəza verəndir.
5. Xurma ağaclarını kəsməyiniz yaxud onları kökü üstündə salamat qoymağınız Allahın iznilədir və Onun fəsiqləri rəzil etməsi üçündür.
6. Allahın Öz Elçisinə onlardan verdiyi qənimətlərə tərəf siz nə at, nə də

سُورَةُ الْحَشْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي أَخْرَجَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
مِنْ دِيَارِهِمْ لِأَوَّلِ الْحَشْرِ مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا
وَوَدَّوْا أَنْهُمْ قَائِمُونَ مَا يَعْتَبُهُمْ خُصُوفُهُمْ مِنَ اللَّهِ
فَأَنشَأَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَدَفَ
فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ يُجْرِبُونَ يَوْمَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ
وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَوْمَ الْآزِفَةِ ﴿٢﴾

وَقَوْلَا أَنْ كَتَبَ اللَّهُ عَلَيْهِمُ الْجَلَاءَ لَعَذَابُهُمْ
فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ عَذَابُ النَّارِ ﴿٣﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَمَنْ يُشَاقِ
اللَّهَ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٤﴾

مَا قَطَعْتُمْ مِنْ لَبَنٍ أَوْ زَكَتُمْوهَا قَاطِبَةً
عَلَىٰ أَصُولِهَا فَبِإِذْنِ اللَّهِ وَلِيُخْرِجَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

وَمَا أَفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْهُمْ فَمَا

dəvə sürdünüz. Lakin Allah Öz elçilərini istədiyi kəslər üzərində hakim edir. Allah hər şeyə qadirdir.

7. Allahın Öz Peyğəmbərinə kəndlərin əhalisindən verdiyi qənimətlər Allaha, Peyğəmbərə, qohum-aqrabaya, yetimlərə, yoxsullara və müsafirlərə məxsus edilmişdir ki, o, aranızdakı zənginlərin var-dövləti olub qalması. Peyğəmbər sizə nə verirsə, onu götürün, nəyi də qadağan edirsə, ondan çəkinin. Allahdan qorxun. Həqiqətən, Allah şiddətli cəza verəndir.
8. *Qənimət həmçinin* yurdlarından qovulmuş və mallarından məhrum olunmuş yoxsul mühacirlərə məxsusdur. Onlar Allahın mərhəmətini və razılığını qazanmağa can atır, Allaha və Onun Elçisinə kömək edirlər. Doğru olanlar da məhz onlardır.
9. *Mühacirlərdən əvvəl Mədinədə* yurd salmış, *sonra da* iman gətirmiş kimsələr öz yanlarına hicrət edənləri sevir, onlara verdiklərinə görə qəlblərində peşmançılıq hissi duymurlar. Hətta özləri ehtiyac içində olsalar belə, onları özlərindən üstün tuturlar. Nəfsinin tamahından qorunan kimsələr nicat tapanlardır.
10. *Səhabələrdən* sonra gələnlər deyirlər: “Ey Rəbbimiz! Bizi və bizdən əvvəl iman gətirmiş qardaşlarımızı bağışla.

أَوْحَفُّكُمْ عَلَيْهِ مِنْ حَيْلٍ وَلَا يَكَابُ وَلَكِنَّ
اللَّهُ يَسْلُطُ رُسُلَهُ عَلَىٰ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ عَلَىٰ
كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

مَا آفَاءَ اللَّهُ عَلَىٰ رَسُولِهِ مِنْ أَهْلِ الْقُرَىٰ فَلِلَّهِ
وَالرَّسُولِ وَلِذِي الْقُرْبَىٰ وَالْيَتَامَىٰ وَالْمَسْكِينِ
وَالْأَسْبَابِ كَلَّا لَا يَكُونُ دُولَةً بَيْنَ
أَلْأَغْنِيَاءِ مِنْكُمْ وَمَا أَتَاكُمْ الرَّسُولُ
فَاخْذُوا وَمَا نَهَاكُمْ عَنْهُ فَانْتَهُوا وَاتَّقُوا اللَّهَ
إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢﴾

لِلْفُقَرَاءِ الْمُهَاجِرِينَ الَّذِينَ أُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ
وَأَمْوَالِهِمْ يُبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا
وَيَنْصُروْنَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ أُولَٰئِكَ هُمُ
الصَّادِقُونَ ﴿٣﴾

وَالَّذِينَ بَوَّؤُوا الذَّارَ وَلَا يَمِنُ مِنْ قَبْلِهِمْ
يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي
صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ
أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَنْ يُوقَ
شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿٤﴾

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِنْ بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا
اصْفُرْ لَنَا وَ لِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا

Bizim qəlbimizdə iman gətirənlərə qarşı nifrət və həsədə yer vermə. Ey Rəbbimiz! Həqiqətən də, Sən Şəfqətlisən, Rəhmlisən!”

11. Münafıqların, Kitab əhlindən kafir olan qardaşlarına: “Əgər siz *yurdu*nuzdən qovulsanız, biz də sizinlə birlikdə çıxıb gedəcək və sizə qarşı heç vaxt heç kəsə tabe olmayacağıq. Əgər *müsləman*lar sizə qarşı vuruşsalar, mütləq sizə kömək edəcəyik!” – dediklərini görmədinmi? Allah onların yalançı olduğuna şahiddir.

12. Əgər onlar *yurdlarından* qovulsalar, *münafıqlar* onlarla birlikdə çıxıb getməz, *müsləman*lar onlara qarşı vuruşsalar, onlara köməklik göstərməzlər. Əgər onlara yardım etmiş olsalar belə, geri dönüb qaçar, sonra da onlara heç bir kömək edilməz.

13. Doğrusu, onlar ürəklərində Allahdan çox sizdən qorxurlar. Çünki onlar anlamayan adamlardır.

14. Onlar hamılıqla sizə qarşı ancaq möhkəmləndirilmiş şəhərlərdə və ya divar arxasından vuruşurlar. Onların öz aralarındakı düşmənçilik isə çox kəskindir. Sən onların həmrəy olduğunu güman edirsən, halbuki onların qəlbləri dağınıqdır. Bu ona görədir ki, onlar ağıl kəsməyən adamlardır.

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَجْعَلُوا فِي قُلُوبِنَا غِلًا لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَحِيمٌ ﴿٥٩﴾

﴿٥٩﴾ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنْصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ بَشِيرٌ أَلِيمٌ ﴿٦٠﴾

لَئِنْ أُخْرِجُوا لَا يَخْرُجُونَ مَعَهُمْ وَلَئِنْ قُوتِلُوا لَا يَنْصُرُهُمْ وَلَئِنْ نَصُرُوهُمْ يُبْكَوْا أَلا يَذَكَّرُونَ ﴿٦١﴾

لَأَنَّهُمْ أَشَدُّ رَهْبَةً فِي صُدُورِهِمْ مِنَ اللَّهِ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٢﴾

لَا يَقْتُلُونَ كُفْرًا جَمِيعًا لَّا فِي قُرَى مُحَصَّنَةٍ أَوْ مِنْ وَرَاءِ جُدُرٍ بَأْسُهُمْ بَيْنَهُمْ شَدِيدٌ تَحْسَبُهُمْ جَمِيعًا وَقُلُوبُهُمْ شَتَّى ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَوْمٌ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٦٣﴾

15. Onlar özlərindən bir az əvvəl
əməllərinin cəzasını dadmış,
özləri üçün də ağırılı-acılı bir əzab
hazırlanmış kimsələrə bənzəyirlər.

16. *Münafıqlar* şeytana bənzəyirlər.
Şeytan insana: “Kafir ol!” – deyir.
İnsan kafir olan kimi: “Mən səndən
uzağam. Mən aləmlərin Rəbbi olan
Allahdan qorxuram!” – deyir.

17. Onların hər ikisinin aqibəti atəş
içində əbədi qalmaqdır. Zalımların
cəzası budur.

18. Ey iman gətirənlər! Allahdan qorxun!
Hər kəs sabahı üçün nə etdiyinə
baxsın. Allahdan qorxun! Həqiqətən,
Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

19. Allahı unudan, buna görə də *Allahın*
onları özlərinə unutdurduğu kəslər
kimi olmayın! Onlar fəsiqlərdir.

20. Cəhənnəm əhli ilə Cənnət əhli
eyni deyillər. Cənnət əhli uğur
qazananlardır.

21. Əgər Biz bu Quranı dağa nazil
etsəydik, sən onun Allahın
qorxusundan boyun əyib parça-parça
olduğunu görərdin. Biz bu misalları
insanlar üçün çəkirik ki, bəlkə,
fikirləşələr.

22. O, Özündən başqa heç bir məbud
olmayan, qeybi və aşkarı Bilən
Allahdır. O Mərhəmətlidir,
Rəhmlidir.

كَمَثَلِ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ قَرِيبًا ذَاتُ أُولَىٰ
وَيَا أَلْأَمْرِ هُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١٥﴾

كَمَثَلِ الشَّيْطَانِ إِذْ قَالَ لِلْإِنْسَانِ اكْفُرْ
فَلَمَّا كَفَرَ قَالَ إِنِّي بَرِيءٌ مِنْكَ إِنِّي أَخَافُ
اللَّهَ رَبَّ الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾

فَكَانَ عَاقِبَتُهُمَا أَنَّهُمَا فِي النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا
وَذَلِكَ جَزَاءُ الظَّالِمِينَ ﴿١٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْيَنْظُرْ نَفْسٌ
مَّا قَدَّمَتْ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ
بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَاهُمْ
أَنفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ ﴿١٩﴾

لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ
الْجَنَّةِ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفَائِزُونَ ﴿٢٠﴾

لَوْ أَنزَلْنَاهُذَا الْقُرْآنَ عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْنَاكَ
خَشِيْعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ وَتِلْكَ
الْأَمْثَلُ نُصَرِّفُهَا لِلَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ
يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

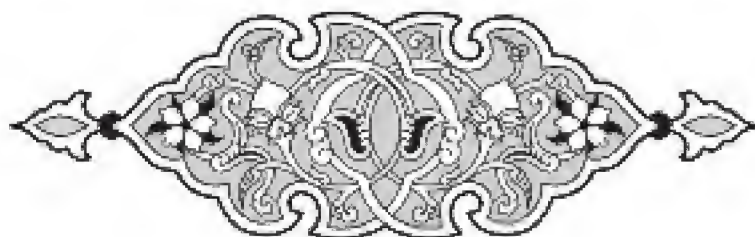
هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ
وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾

23. O, Özündən başqa heç bir məbud olmayan, Hökmran, Müqəddəs, Pak, *haqqı* təsdiq edən, *hər şeyi* müşahidə edən, Qüdrətli, Qadir, Məğrur Allahdır. Allah onların Ona şəriklər qoşduqlarından ucaadır.

24. O, Xaliq, yoxdan Yaradan, Sürətverən Allahdır. Ən gözəl adlar yalnız Ona məxsusdur. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Onun şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ
الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ
عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَلِيقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ
الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

əl-Mumtəhinə
(«İmtahan edən») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey iman gətirənlər! Mənim düşmənimi də, öz düşməninizi də özünüzdə dost tutmayın! Onlar sizə gələn həqiqəti inkar etdikləri halda, siz onlara mehribanlıq göstərüb *sirrinizi açıb deyirsiniz*. Rəbbiniz olan Allaha iman gətirdiyiniz üçün onlar Peyğəmbəri və sizi *yurduvuzdan qovub çıxardılar*. Əgər siz Mənim yolumda və Mənim razılığımı qazanmaq uğrunda cihada çıxmısınızsa, onlara gizlində mehribanlıq göstərirsiniz. Mən sizin gizli saxladığınızı da, aşkar etdiyinizi də bilərəm. Sizlərdən kim bunu etsə, doğru yoldan sapmış olar.
2. Əgər onlar sizi ələ keçirsələr, sizə düşmən kəsilər, əlləri və dilləri ilə sizə pislik edər və sizin kafir olmanızı istəyərler.
3. Nə qohumlarınız, nə də övladlarınız sizə bir fayda verə bilər. Qiyamət günü Allah sizi bir-birinizdən ayıracqdır. Allah nə etdiklərinizi görür.
4. İbrahim və onunla birlikdə olanlarda sizin üçün gözəl bir nümunə vardır. Onlar öz qəvmünə dedilər: "Həqiqətən, biz sizdən və

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ
أَوْلِيَاءَ تَلْقَوْنَ إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُمْ
مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ
رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ تَحِبُّونَ جِهَدًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ
مَرْضَاتِي لِيُؤْمِنُوا إِلَيْهِمْ بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ
بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَمْتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ
فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ ①

إِن يَتَّقُواكُمْ كُفُّوا لَكُمْ أَعْدَاءَ وَيَسْطُوا إِلَيْكُمْ
أَيْدِيَهُمْ وَأَلْسِنَتَهُم بِالسُّوءِ وَوَدُّوا أَن
تَكْفُرُوا ②

لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ
يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ③

فَكَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ
مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَّةٌ وَأَنكُمْ وَمِمَّا
تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كُفَرًا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا

sizin Allahdan başqa tapındığınız şeylərdən uzağıq. Biz sizi inkar edirik. Siz bir olan Allaha iman gətirincəyə qədər bizimlə sizin aranızda daim ədavət və nifrət olacaqdır!” Yalnız İbrahimin öz atasına: “Mən sənin üçün mütləq bağışlanma diləyəcəyəm. Fəqət Allahdan sənə gələn *əzabı* dəf edə bilmərəm!” – deməsi istisnadır. *Onlar dedilər:* “Ey Rəbbimiz! Biz yalnız Sənə təvəkkül edirik və yalnız Sənə üz tuturuq. Dönüş də yalnız Sənədir.

5. Ey Rəbbimiz! Bizi kafirlər üçün sınaq etmə. Ey Rəbbimiz, bizi bağışla. Həqiqətən, Sən Qüdrətlişən, Müdriksən!”
6. Onlarda sizin üçün – Allaha və Axirət gününə ümid bəsləyənlər üçün gözəl nümunə vardır. Kim üz döndərsə, *bilsin ki*, Allah Zəngindir, Tərifəlayıqdır.
7. Ola bilsin ki, Allah sizinlə ədavət bəslədiyiniz kimsələr arasında dostluq yaratsın. Allah *hər şeyə* Qadirdir. Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
8. Allah din uğrunda sizinlə vuruşmayan və sizi öz diyarınızdan qovub çıxartmayan kimsələrə yaxşılıq etməyinizi və onlarla insafla davranmanızı sizə qadağan etmir. Şübhəsiz ki, Allah insafli olanları sevir.

وَيَبْتَغُوا الْعَدَاوَةَ وَالْبَغْضَاءَ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحَدُّهُ إِلَّا قَوْلَ إِبْرَاهِيمَ لِأَبِيهِ لَا أُتَعَفِّرُ عَنْكَ وَكَفَىٰ أَمْرًا إِنَّكَ مِنَ اللَّهِ مِن شَيْءٍ رَبَّنَا عَلَيْكَ تَوَكَّلْنَا وَإِلَيْكَ أَنْتَبَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿٥﴾

رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا وَاعْفُ عَنَّا رَبَّنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٦﴾

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَمَن يَتَّبِعْ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٧﴾

﴿عَسَىٰ اللَّهُ أَن يَجْعَلَ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَ الَّذِينَ عَادَيْتُمْ مِنهُمْ مَّوَدَّةً وَاللَّهُ قَدِيرٌ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ﴾ ﴿٨﴾

لَا يَتَمَنَّاهُمْ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ أَن يَرْتَدَّوْهُمْ وَيُغْشُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْفَاسِقِينَ ﴿٩﴾

9. Allah sizə ancaq sizinlə din uğrunda vuruşan, sizi diyarınızdan qovub çıxardan və çıxarılmınıza kömək edən kimsələrlə dostluq etməni qadağan edir. Onlarla dostluq edənlər zalımlardır.

10. Ey iman gətirənlər! Mömin qadınlar hicrət edib sizin yanınıza gəldikləri zaman onları imtahana çəkin. Allah onların imanını daha yaxşı bilir. Əgər bunların mömin olduqlarını bilsəniz, onları kafirlərə qaytarmayın. Nə bunlar onlara halaldır, nə də onlar bunlara halaldırlar. *Kafirlərin bu qadınlara sərf etdikləri mehri* özlərinə qaytarın. *Həmin* qadınların mehrlərini özlərinə verdiyiniz halda onlarla evlənməyinizdə sizə heç bir günah yoxdur. Kafir qadınlarmızı kəbin altında saxlamayın, sərf etdiyiniz mehri tələb edin. Qoy onlar da *mömin qadınlara* sərf etdikləri mehri *sizdən* tələb etsinlər. Allahın hökmü budur. O sizin aranızda hökm verir. Allah Biləndir, Müdrikdir.

11. Əgər zövcələrinizdən hər hansı biri sizi qoyub kafirlərin yanına getsə və siz də *kafirlərlə* vuruşub qalib gəlsəniz, *ələ keçirdiyiniz qanımdan* zövcələri çıxıb getmiş kimsələrə onların sərf etdikləri *mehr* qədər verin. İman gətirdiyiniz Allahdan qorxun!

12. Ey Peyğəmbər! Mömin qadınlar Allaha heç bir şərik

إِنَّمَا يَتَمَنَّاهُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَتَلُوا فِي الدِّينِ
وَأَخْرَجُوا مِنْ دِيَارِهِمْ وَظَهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ
أَنْ تَوْتُوهُمْ وَمَنْ يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا جَاءَكُمُ الْمُؤْمِنَاتُ مِهْرًا
فَأَمْتَحِنُوهُنَّ ۚ إِنَّهُنَّ لَعَلَّمْنَ بِإِيمَانِهِنَّ ۚ فَإِنْ عَلِمْتُمُوهُنَّ
مُؤْمِنَاتٍ فَلَا تَرْجِعُوهُنَّ إِلَى الْكُفَّارِ لَأَهُنَّ حِلٌّ لَّهُمْ
وَلَا هُمْ يَحِلُّونَ لَهُنَّ ۚ وَهُنَّ مِمَّا أَتَّفَقُوا وَلَا جُنَاحَ
عَلَيْكُمْ أَنْ تَكْرِهُوهُنَّ ۚ إِذَا أَتَيْتُمُوهُنَّ لِجُرْهُنَّ
وَلَا تَمْسِكُوا بِعَصَمِ الْكُفَّارِ وَتَسْأَلُوا مَا أَنْفَقْتُمْ
وَلَيْسَ لَكُمْ أَنْفَقُوا ۚ لَكُمْ حُكْمُ اللَّهِ يَحْكُمُ بَيْنَكُمْ
وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿١٠﴾

وَأِنْ قَاتَلْتُمْ شِقَءَ بَيْنِ أَزْوَاجِكُمْ إِلَى الْكُفَّارِ
فَعَاقِبَتُهُمْ فَاتُوا الدِّينَ ۚ ذَهَبَتْ أَزْوَاجُهُمْ فَبَلَ
مَا أَنْفَقُوا ۚ وَأَنْفَقُوا اللَّهُ الَّذِي أَنْشَأَهُ مُؤْمِنُونَ ﴿١١﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا جَاءَكَ الْمُؤْمِنَاتُ بِإِصْنِكَ عَلَىٰ

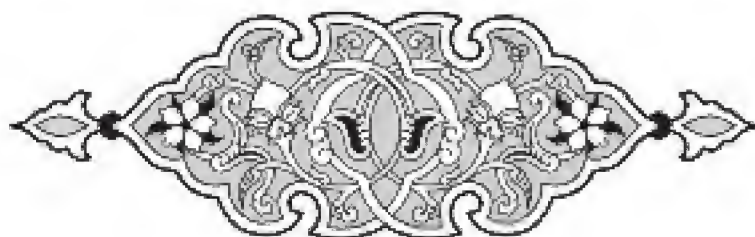

qoşmayacaqlarına, oğurluq və zina etməyəcəklərinə, uşaqlarını öldürməyəcəklərinə, əlləri ilə ayaqları arasından olanı yalanla örtbasdır etməyəcəklərinə (erlərindən olmayan uşaqlarını onlara isnad etməyəcəklərinə) və heç bir yaxşı işdə sənə qarşı çıxmayacaqlarına dair sənə beyət etmək üçün yanına gəldikləri zaman onların beyətini qəbul et və Allahdan onlar üçün bağışlanma dilə. Həqiqətən, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.

13. Ey iman gətirənlər! Allahın qəzəbinə gəlmiş adamlarla dostluq etməyin. Kafirlər qəbirdəkilərin *bir daha* diriləcəyinə inanmadıqları kimi Axirət gününə də ümid etməirlər.

أَنْ لَا يُشْرِكْنَ بِاللَّهِ شَيْئًا وَلَا يَسْرِقْنَ وَلَا يَزْنِينَ
وَلَا يَقْتُلْنَ أَوْلَادَهُمْ وَلَا يَأْتِيَتِ بِبُهْمَتَيْنِ
يَقْتَرِبْنَ مِنْهُنَّ أَبْدِيَهُنَّ وَأَرْجُلَهُنَّ وَلَا
يَعْصِبْنَكَ فِي مَعْرُوفٍ فَإِنَّهُمْ لَهَاكِبَرٌ
لَهُمْ اللَّهُ إِنْ اللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَوَلَّوْا قَوْمًا غَضِبَ اللَّهُ
عَلَيْهِمْ قَدْ يَجْسُوْنَ مِنَ الْآخِرَةِ كَمَا يَبْغِ
الْكُفَّارُ مِنَ أَصْحَابِ الْقُبُورِ ﴿٥٦﴾

əS-Saff
(«Səf») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
2. Ey iman gətirənlər! Nə üçün siz etməyəcəyiniz şeyləri danışırırsınız?
3. Etməyəcəyiniz şeylərdən danışmağınız Allah tərəfindən böyük nifrətlə qarşılır.
4. Şübhəsiz ki, Allah möhkəm bir divar kimi səf-səf düzülüb Onun yolunda vuruşanları sevir.
5. Bir zaman Musa öz qövmünə demişdi: "Ey qövmüm! Nə üçün mənə əziyyət verirsiniz? Axı siz bilirsiniz ki, mən Allahın sizə göndərdiyi elçisiyəm!" Onlar *doğru yoldan* sapdıqda, Allah da onların qəlbini sapdırdı. Allah fasiqləri *doğru yola* yönəltməz.
6. Bir zaman Məryəm oğlu İsa demişdi: "Ey İsrail oğulları! Həqiqətən, mən Allahın sizə göndərdiyi, məndən əvvəl *nazil edilmiş* Tövrati təsdiqləyən və məndən sonra gələcək Əhməd adlı peyğəmbərlə *sizi* müjdələyən bir elçisiyəm!" *Allahın elçisi* onlara açıq-aydın dəlillər

سُورَةُ الصَّفِّ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَبِّحَ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لِمَ تَقُولُونَ مَا لَا
تَفْعَلُونَ ﴿٢﴾

كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ أَنْ تَقُولُوا مَا لَا
تَفْعَلُونَ ﴿٣﴾

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقِيمُونَ فِي سَبِيلِهِ
صَفًّا ۖ إِنَّهُمْ يُبَيِّنُونَ مَرْضُوضٌ ﴿٤﴾

وَإِذْ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ ۖ يَتَّقُوا اللَّهَ
فَإِنْ تَتَّقُوهُ ۖ فَقَدْ تَعْلَمُونَ أَنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ ۖ فَلَمَّا زَاغُوا أَزَاعَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ
وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٥﴾

وَإِذْ قَالَ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ بَنِي إِسْرَءِيلَ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ
إِلَيْكُمْ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيَّ مِنَ التَّوْرَةِ وَمُبَشِّرًا
بِرَسُولٍ بَأْتِي مِنْ بَعْدِي ۖ اسْمُهُ إِخْدَ ۖ فَلَمَّا جَاءَهُمْ
بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴿٦﴾

gətirdikdə onlar: "Bu, aşkar bir sehrdir!" – dedilər.

7. İslama dəvət edildiyi halda, Allaha qarşı yalan uydurandan daha zalım kim ola bilər? Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz.
8. Onlar Allahın nurunu öz ağızlarından çıxanlarla söndürmək istəyirlər. Halbuki kafirlərin xoşuna gəlməyə də, Allah Öz nurunu tamamlayacaqdır.
9. Müşriklərin xoşuna gəlməyə də, *İslam* dinini bütün dinlərdən üstün etmək məqsədilə Öz Elçisini hidayət və haqq dinlə göndərən Odur.
10. Ey iman gətirənlər! Sizi ağırılı-acılı əzabdan xilas edəcək bir ticarəti sizə bildirimmə?
11. Allaha və Onun Elçisinə iman gətirin, Allah yolunda malınız və canınızla cihad edin. Bilsəniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir.
12. *Bu təqdirdə* O sizin günahlarınızı bağışlayar və sizi ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına və Ədn bağlarındakı gözəl məskənlərə daxil edir. Bu, böyük müvəffəqiyyətdir.
13. Sevdiniz başqa şey də vardır: Allah tərəfindən kömək və yaxın qələbə. Möminləri *bununla* müjdələ.
14. Ey iman gətirənlər! Allahın köməkçiləri olun. Necə ki, Məryəm

وَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ الْكَذِبَ وَهُوَ يُدْعَىٰ
إِلَى الْإِسْلَامِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿٧﴾

يُرِيدُونَ لِيُخْلِفُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَاللَّهُ مُبِينُ
نُورِهِ وَتُوكُرَةِ الْكُفْرُونَ ﴿٨﴾

هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ
لِيُظَاهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ ﴿٩﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدْرَأَكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُضِجُكُمْ مِنْ
عَذَابِ الْيَوْمِ ﴿١٠﴾

تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ
بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا
الْأَنْهَارُ وَمَسْكِنٌ وَلَدِينٌ فِي جَنَّاتٍ عَدْنٍ ذَلِكَ الْقَوْرُ
الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾

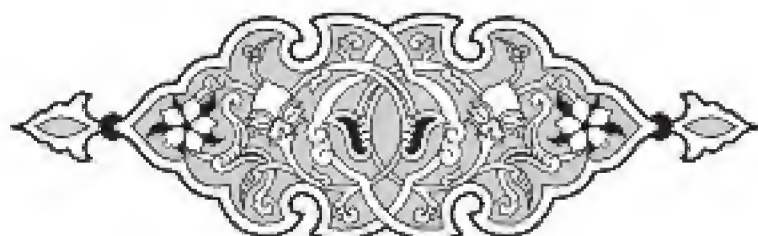
وَأُخْرَىٰ يُحِبُّونَهَا أَضْرَبُ مِنَ اللَّهِ وَفَتْحٍ قَرِيبٍ وَنَصْرِ
السُّورِيِّينَ ﴿١٣﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَكُونُوا أَنْصَارَ اللَّهِ كَمَا قَالَ

oğlu İsa həvarilərə: “Allah yolunda kimlər mənə köməkçi olacaq?” – demiş, həvarilər də: “Bizik Allahın köməkçiləri!” – demişdilər. İsrail oğullarından bir zümərə iman gətirdi, digər bir zümərə isə kafir oldu. Biz də iman gətirənləri düşmənlərinə qarşı qüvvətləndirdik və onlar üstün gəldilər.

عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ الْخَوَارِجِينَ مِنْ أَنْصَارِي إِلَى اللَّهِ
قَالَ الْخَوَارِجُونَ نَحْنُ أَنْصَارُ اللَّهِ فَآمَنَتْ طَائِفَةٌ
مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ وَكَفَرَتْ طَائِفَةٌ فَأَيَّدْنَا الَّذِينَ
آمَنُوا عَلَى عَدُوِّهِمْ فَأَصْبَحُوا ظَاهِرِينَ ﴿١١﴾

əl-Cumua
(«Cümə») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Hökmrən, Müqəddəs, Qüdrətli, Müdrik Allahın şəninə təriflər deyir.
2. Savadsızlara özlərindən elçi göndərən Odur. *Elçi* onlara Allahın ayələrini oxuyar, onları *pis əməllərdən* təmizləyər, onlara Kitabı və Hikməti öyrədən. Halbuki onlar əvvəllər açıq-aydın azgınlıq içində idilər.
3. *Allah səni* hələ müsəlmanlara qoşulmamış başqalarına da *elçi göndərmişdir*. O, Qüdrətlidir, Müdrikdir.
4. Bu, Allahın lütfüdür, onu istədiyinə verir. Allah böyük lütf sahibidir.
5. Onlara Tövrata əməl etmək tapşırıldıqdan sonra ona əməl etməyənlər belində çoxlu kitab daşıyan, *amma onlardan faydalana bilməyən* uzunqulağa bənzəyirlər. Allahın ayələrini yalan sayan adamların məsəli necə də pisdır. Allah zalım adamları doğru yola yönəltməz.
6. De: “Ey yəhudilər! Əgər insanlar arasında ancaq özünüzün Allahın

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَسْبُحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ الْعَلِيِّ الْكَرِيمِ ۝

هُوَ الَّذِي بَعَثَ فِي الْأُمِّيِّينَ رَسُولًا مِنْهُمْ يَتْلُو
عَلَيْهِمْ آيَاتِهِ وَيُزَكِّيهِمْ وَيُعَلِّمُهُمُ الْكِتَابَ
وَالْحِكْمَةَ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَبْلُ لَفِي ضَلَالٍ
مُبِينٍ ۝

وَالْآخَرِينَ مِنْهُمْ لَمَّا يَلْحَقُوا بِهِمْ وَهُوَ الْعَزِيزُ
الْحَكِيمُ ۝

ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو
الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ۝

مَثَلُ الَّذِينَ خُمِلُوا التَّوْرَةَ ثُمَّ كَفَرُوا سَوَاءٌ أَلَمْ يُخْلِكُوا
كَثِيرًا لِمَ يَكْفُرُ كَثِيرٌ أَسْقَاتُ يَتَسَاءَلُونَ
الْقَوْمَ الَّذِينَ كَذَّبُوا بِآيَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ لَا
يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ۝

قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِنْ رَعَيْتُمْ أَمْرًا

dostları olduğunuzu iddia edirsinizsə və doğru danışanlarsınızsə, onda *özünü* ölüm diləyin!”

7. Lakin onlar öz əlləri ilə törətdikləri əməllərə görə ölümü əsla diləməzlər. Allah zalımları tanıyır.
8. De: “Qaçdığınız ölüm sizi mütləq haqlayacaqdır. Sonra siz qeybi və aşkarı Bilənin hüzuruna qaytarılacaqsınız. O da sizə nə etdiklərinizi xəbər verəcəkdir”.
9. Ey iman gətirənlər! Cümə günü namaza çağırılanda Allahı yad etməyə tələsin və ticarəti dayandırın. Bilsəniz, bu sizin üçün nə qədər xeyirlidir!
10. Namaz başa çatdıqdan sonra yer üzünə dağılıb Allahın lütfünü axtarın və Allahı çox zikr edin ki, bəlkə nicat tapasınız.
11. Onlar ticarət və ya əyləncə gördükləri zaman dağılışıb ona tərəf qaçdılar və səni *minbardə* ayaq üstə olduğun halda tərk etdilər. De: “Allah yanında qazanacağınız savab əyləncədən də, ticarətdən də xeyirlidir. Allah ən yaxşı ruzi verəndir”.

أُولَئِكَ يَلْعَنُ اللَّهُ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ
إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٢﴾

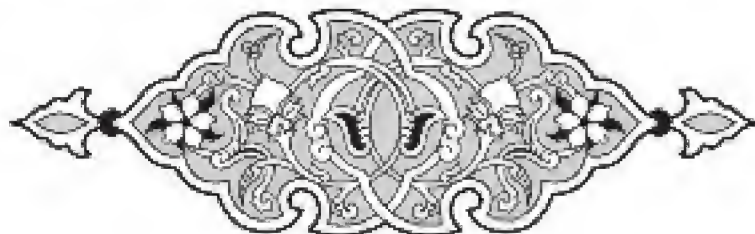
وَلَا تَحْسَبُوهُ شَأْنًا يَمَّا قَدَّمْتُمْ إِلَيْهِمْ وَاللَّهُ
عَلِيمٌ بِالظَّالِمِينَ ﴿٦٣﴾

قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ فَإِنَّهُ
مُتَلَقِّبُكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عِلِّيِّ الْعَلِيِّ
وَالشَّهَادَةُ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٦٤﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ
الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ
ذَٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٦٥﴾

فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي
الْأَرْضِ وَابْتَغُوا مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا
اللَّهَ كَذِكْرِكُمْ آبَاءَكُمْ وَقُلُوبَكُمْ ﴿٦٦﴾

وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انفَضُّوا إِلَيْهَا وَتَرَكُوكَ
فَإِذَا قُلْتُمْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ وَمِنْ
التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّازِقِينَ ﴿٦٧﴾

əl-Munafiqun
(«Münafıqlər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Münafıqlər sənənin yanına gəldikləri zaman: “Biz şəhadət veririk ki, sən Allahın Elçisisən!” – deyirlər. Allah da bilir ki, sən Onun Elçisisən. Allah şahiddir ki, münafıqlər əsl yalançıdırlar.
2. Onlar andlarını sipər edib *insanları* Allah yolundan döndərdilər. Həqiqətən, onların törətdikləri əməllər necə də pisdir!
3. Bu ona görədir ki, onlar iman gətirdikdən sonra kafir oldular. Sonra da onların qəlbinə möhür vuruldu. Artıq onlar anlamırlar.
4. Sən onlara baxdıqda bədən quruluşları xoşuna gəlir, danışanda onların dediklərinə qulaq asırsan. Halbuki, onlar *divara* söykədilmiş dirəklər kimidirlər. Onlar hər bir səs-küynün özlərinə qarşı olduğunu sanırlar. Onlar düşməndirlər. Sən onlardan çəkin! Allah onları məhv etsin, necə də *haqdan* döndərilirlər!
5. Onlara: “Gəlin Allahın Elçisi sizin üçün bağışlanma diləsin!” – deyildiği zaman başlarını yelləyir və sən onların özlərini dartaraq üz döndərdiklərini görürsən.

سُورَةُ الْمُنَافِقُونَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَكَ الْمُنَافِقُونَ قَالُوا أَشْهَدُ بِكَ رَسُولُ اللَّهِ وَأَلَّهُ يَعْلَمُ إِنَّكَ لَرَسُولُهُ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَكَاذِبُونَ ﴿١﴾

أَتَّخَذُوا أَيْمَانَهُمْ جُنَّةً فَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ إِنَّهُمْ سَاءَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢﴾

ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ آمَنُوا ثُمَّ كَفَرُوا فَطُبِعَ عَلَى قُلُوبِهِمْ فَهُمْ لَا يَفْقَهُونَ ﴿٣﴾

وَإِذَا رَأَيْتَهُمْ تُعْجِبُكَ أَجْسَامُهُمْ وَإِنْ يَقُولُوا تَسْمَعُ لِقَوْلِهِمْ كَأَنَّهُمْ خُشُبٌ مُسْنَدَةٌ يَخْسِبُونَ كُلَّ صَيْحَةٍ عَلَيْهِمْ هُمُ الْعَدُوُّ فَاحْذَرْهُمْ قَتَلَهُمُ اللَّهُ أَنْفَى يَوْمَ كُفَرُوا ﴿٤﴾

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ مَعَاذَ اللَّهِ لَئِنْ أَرَادْنَا بِكَ كُرْهُو رَسُولِ اللَّهِ لَوْ وُأْرَأَوْا وَسَمِعْتُمْ وَرَأَيْتَهُمْ يَقْصِدُونَ وَهُمْ مُسْتَكْبِرُونَ ﴿٥﴾

6. Sən onlar üçün bağışlanma diləsən də, diləməsən də, fərqi yoxdur. Allah onları bağışlamayacaqdır. Şübhəsiz ki, Allah fasiq adamları doğru yola yönəltməz.
7. Məhz onlar: "Allahın Elçisi yanında olanlara bir şey verməyin ki, dağılıb getsinlər!" – deyirlər. Halbuki göylərin və yerin xəzinələri Allahındır, lakin münafıqlər anlamırlar.
8. Onlar: "Əgər biz Mədinəyə qayıtsaq, ən qüdrətlilər ən alçaqları (münafıqlər müsəlmanları) mütləq oradan çıxardacaqlar!" – deyirlər. Halbuki qüdrət yalnız Allaha, Onun Elçisinə və möminlərə məxsusdur, lakin *bunu* münafıqlər bilmirlər.
9. Ey iman gətirənlər! Nə mallarınız, nə də övladlarınız sizi Allahın zikrindən yayındırmasın! Bunu edənlər ziyana uğrayanlardır.
10. Sizlərdən birinə ölüm gəlib: "Ey Rəbbim! Mənə bir az möhlət ver ki, sədəqə verib əməlisalehlərdən olum!" – deməmişdən əvvəl sizə verdiyim ruzidən xərcləyin.
11. Allah əcəli çatmışlara əsla möhlət verməz. Allah sizin nələr etdiyinizdən xəbərdardır.

سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفَرْتَ لَهُمْ أَمْ لَمْ
تَسْتَغْفِرْ لَهُمْ لَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ إِنَّ اللَّهَ
لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ ﴿٦﴾

هُمُ الَّذِينَ يَقُولُونَ لَا تُنْفِقُوا عَلَى مَنْ عِنْدَ
رَسُولِ اللَّهِ حَتَّىٰ يُنْفَضُوا بِإِذْنِ اللَّهِ خَزَائِنُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَلَكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا
يَفْقَهُونَ ﴿٧﴾

يَقُولُونَ لَئِنْ رَجَعْنَا إِلَى الْمَدِينَةِ
لَيُخْرِجَنَّ الْأَعَزُّ مِنْهَا الْأَذَلَّ وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ
وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكِنَّ
الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تُلْهِكُمْ أَمْوَالُكُمْ
وَلَا أَوْلَادُكُمْ عَنْ ذِكْرِ اللَّهِ وَمَنْ
يَفْعَلْ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٩﴾

وَأَنْفِقُوا مِنْ مَّا رَزَقْنَاكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ
أَحَدَكُمْ الْمَوْتُ فَيَقُولَ رَبِّ لَوْلَا أَخَّرْتَنِي
إِلَىٰ أَجَلٍ قَرِيبٍ فَأَصَّدَّقَ وَأَكُنْ مِنَ
الصَّالِحِينَ ﴿١٠﴾

وَلَنْ يُؤَخِّرَ اللَّهُ نَفْسًا إِذَا جَاءَ أَجَلُهَا وَاللَّهُ
خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١١﴾

əl-Təğabun
(«Qarşılıqlı aldanma») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göylərdə və yerdə olanların hamısı Allahın şəninə təriflər deyir. Hökm Onundur, həmd Ona məxsusdur. O, hər şeyə qadirdir.
2. Sizi yaradan Odur. Kiminiz kafir, kiminiz də mömindir. Allah nə etdiklərinizi görür.
3. O, göyləri və yeri ədalətlə yaratdı, sizə surət verib onları gözəl şəkllə saldı. Dönüş də Onadır.
4. O, göylərdə və yerdə olanları bilir. Sizin gizlində və aşkarda nə etdiyinizi də bilir. Allah kökslərdə olanlardan agahdır.
5. Daha öncə kafir olmuş və öz əməllərinin cəzasını dadmış kimsələrin xəbəri sizə gəlib çatmadımı? Onlar üçün acılı-ağrılı bir əzab hazırlanmışdır.
6. Bu ona görədir ki, elçiləri onlara aydın dəlillər gətirirdi, onlar isə: “Məgər bizə bir insanımı doğru yol göstərəcək?” – deyirdilər. Onlar küfr edir və üz döndərirdilər. Allah onlara ehtiyacı yoxdur. Allah Zəngindir, Tərifləyiqdir.
7. Kafir olanlar heç vaxt dirildilməyəcəklərini iddia edirlər.

سُورَةُ التَّغَابُنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ
 الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ
 وَاللَّهُ يَمَّا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٢﴾

خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ
 فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ قَالِيبُهُ الْمُصِيدُ ﴿٣﴾

يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا
 تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِدَانِ
 الضُّمُورِ ﴿٤﴾

الَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ فَذَاقُوا
 وَبَالَ أَمْرِهُمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ
 فَقَالُوا أَبَشِّرْهُم بِمَا كَفَرُوا وَتَأْخُذُوا وَاسْتَعْتَقُوا
 اللَّهُ وَاللَّهُ عَنِّي حَمِيدٌ ﴿٦﴾

زَعَمَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنْ لَنْ يُعَذِّبَهُمُ اللَّهُ وَنَارُ

De: "Xeyr, Rəbbimə and olsun ki, siz mütləq dirildiləcəksiniz. Sonra isə etdiyiniz əməllər sizə xəbər veriləcəkdir. Bu, Allah üçün çox asandır!"

8. Elə isə Allaha, Onun Elçisinə və nazil etdiyimiz Nura (Qurana) iman gətirin! Allah nə etdiklərinizdən xəbərdardır.

9. O gün *Allah* sizi Toplanma gününə cəm edəcək. Həmin gün qarşılıqlı aldanma günüdür. Hər kəs Allaha iman gətirib yaxşı işlər görsə, *Allah* onun günahlarını bağışlayar və onu *ağacları* altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edər. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Bu, böyük müvəffəqiyyətdir.

10. Kafir olub ayələrimizi yalan sayanlara gəldikdə isə, onlar Cəhənnəm sakinləridir. Onlar orada əbədi qalacaqlar. Ora necə də pis dönüş yeridir!

11. Allahın izni olmadan *heç kəsə* bir müsibət üz verməz. Hər kəs Allaha iman gətirsə, Allah onun qəlbini haqqa yönəldər. Allah hər şeyi bilir.

12. Allaha və Onun Elçisinə itaət edin! Əgər üz çevirərsəniz, *bilin ki*, Elçimizin öhdəsinə düşən yalnız açıq bir təbliğdir.

13. Allah! Ondan başqa heç bir məbud yoxdur. Qoy möminlər yalnız Allaha təvəkkül etsinlər.

لَتَبْعَنَّ ثُمَّ لَأَنبِتَنَّ إِنَّمَا وَعْدٌ وَكَذِبٌ عَلَى أَلْسِنَةٍ
يَسِيرٌ ﴿٧﴾

فَقَامُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَالنُّورِ الَّذِي أَنْزَلْنَا وَاللَّهُ
يَمَاتَسْكُلُونَ خَيْرٌ ﴿٨﴾

يَوْمَ يَجْمَعُكُمْ لِيَوْمِ الْجَمْعِ ذَلِكَ يَوْمُ التَّعَابِ وَمَنْ
يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ
وَيُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا ذَلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَٰئِكَ
أَصْحَابُ النَّارِ خَالِدِينَ فِيهَا وَبِئْسَ
الْمَصِيرُ ﴿١٠﴾

مَا أَصَابَ مِنْ مُصِيبَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ وَمَنْ
يُؤْمِنْ بِاللَّهِ يَهْدِ اللَّهُ قَلْبَهُ وَاللَّهُ بِكُلِّ
شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١١﴾

وَاطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ فَإِنْ
تَوَلَّيْتُمْ فَإِنَّمَا عَلَى رَسُولِنَا الْبَلَّغُ الْمُبِينُ ﴿١٢﴾

اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
الْمُؤْمِنُونَ ﴿١٣﴾

14. Ey iman gətirənlər! Şübhəsiz ki, zövcələrinizdən və övladınızdan sizə düşmən olanlar da vardır. Onlardan özünüzdü qoruyun! Lakin onları əfv etsəniz, *günahlarından* keçsəniz və bağışlasanız, *bilin ki*, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir.
15. Həqiqətən, var-dövlətiniz və övladlarınız ancaq bir sınaqdır. Böyük mükafat isə Allah yanında.
16. Nə qədər bacarırsınızsa Allahdan qorxun. *Peyğəmbərə* qulaq asıb itaət edin və *malınızdan* öz xeyriniz üçün xərcləyin. Nəfsinin tamahundan qorunanlar nicat tapanlardır.
17. Əgər Allaha gözəl bir borc versəniz (malınızı Onun yolunda xərcləsəniz), O bunu sizin üçün qat-qat artırır və sizi bağışlayar. Allah şükürün əvəzini verəndir, Həlimdir.
18. *Allah* qeybi də, aşkarı da Biləndir, Qüdrətlidir, Müdrikdir.

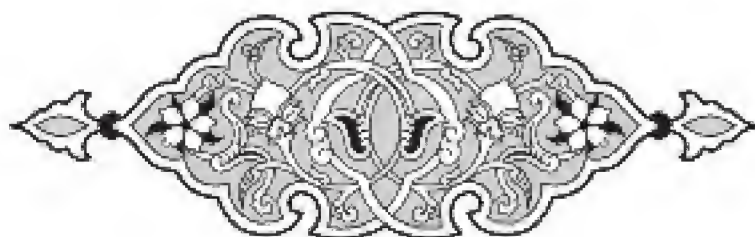
يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اِنْ مِنْكُمْ
اَزْوَاجٌ مِّنْكُمْ وَآٰوَالٌ لَّكُمْ عَدُوٌّ
لَّكُمْ فَآخِذُوْهُمْ وَاِنْ تَغْفِرُوْا وَتَصْفَحُوْا
وَتَغْفِرُوْا فَاِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿١٤﴾

اِنَّ مَّا اَمْوَالَكُمْ وَاَوْلَادَكُمْ فَتْنَةٌ
وَاللّٰهُ عِنْدَهُۥ اَجْرٌ عَظِيْمٌ ﴿١٥﴾

فَاتَّقُوا اللّٰهَ مَا اسْتَطَعْتُمْ وَاَسْمَعُوْا
وَاَطِيعُوْا وَاَنْفِقُوْا خَيْرًا لِّاَنْفُسِكُمْ
وَمِنْ نُّوْقٍ شَخَّ نَفْسِهٖۤا فَاُولٰٓئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُوْنَ ﴿١٦﴾

اِنْ تَقْرَضُوْا اللّٰهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضَاعِفْهُ
لَكُمْ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللّٰهُ شَكُوْرٌ حَلِيْمٌ ﴿١٧﴾

عَلِيْمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ الْعَزِيْزُ
الْحَكِيْمُ ﴿١٨﴾

at-Talaq
(«Boşanma») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey Peyğəmbər! Qadınları boşadığınız zaman onları gözləmə müddətlərində boşayın, gözləmə müddətini hesablayın və Rəbbiniz olan Allahdan qorxun. Onları, açıq-aşkar zinakarlıq etmələri istisna olmaqla, öz evlərinizdən qovub çıxartmayın və onlar özləri də çıxmasınlar. Bu, Allahın hüduqlarıdır. Allahın qoyduğu hüduqları aşan kimsə özünə zülm etmiş olar. Sən bilmirsən, ola bilsin ki, Allah bundan sonra *başqa* bir hökm versin.
2. Gözləmə vaxtı bitdikdə onları *şəriətə* müvafiq olaraq saxlayın və yaxud onlardan müvafiq qaydada ayrılın. Aranızdan iki ədalətli şahid çağırın və Allah üçün şahidlik edin. Allaha və Axirət gününə iman gətirənlərə verilən nəsihət budur. Allahdan qorxana, *Allah* çıxış yolu göstərir.
3. və ona təsəvvürünə gətirmədiyi bir yerdən ruzi bəxş edər. Kim Allaha təvəkkül etsə, *Allah* ona kifayət edər. Allah Öz əmrini yerinə yetirəndir. Allah hər şey üçün bir ölçü qoymuşdur.
4. Heyzdən kəsilmiş *yaşlı* qadınlarınızın *iddəsi barəsində* şübhəniz varsa, onların, eləcə də hələ heyz görməmiş

سُورَةُ الطَّلَاقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِذَا طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ فَطَلِّقُوهُنَّ
لِعَدَّتِهِنَّ وَأَحْصُوا الْعِدَّةَ وَاتَّقُوا اللَّهَ رَبَّكُمْ لَا
تُخْرِجُوهُنَّ مِنْ بُيُوتِهِنَّ وَلَا يَخْرُجْنَ إِلَّا أَنْ
يَأْتِيَنَّ بِفَاحِشَةٍ مُبَيِّنَةٍ وَتِلْكَ حُدُودُ اللَّهِ
وَمَنْ يَتَعَدَّ حُدُودَ اللَّهِ فَقَدْ ظَلَمَ نَفْسَهُ لَا تَدْرِي
لَعَلَّ اللَّهَ يُخْزِيكَ بِعَدَدِ ذَلِكَ أَمْرًا ۝

فَإِذَا بَلَغَ الْأِمْرَةُ أَهْلَ سَكَوْنٍ أَوْ يَتَمَرَّوْنَ أَوْ
فَارِقُونَ يَتَمَرَّوْنَ وَأَشْهَدُ وَأَدْوَى عَدْلٍ مِنْكُمْ
وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ يُؤْخِذُ بِيَدِهِ مَنْ كَانَ
يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۝

وَيُزَوِّجَهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى
اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ إِنَّ اللَّهَ بَالِغُ أَمْرِهِ قَدْ
جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ۝

وَالَّذِي يَتَسَنَّسَ مِنَ الْمَحِيضِ مِنْ
نِسَائِكُمْ إِنْ ارْتَبَسَتْ فَعِدَّتُهُنَّ ثَلَاثَةٌ

qızların gözləmə müddəti üç aydır. Hamilə qadınların gözləmə müddəti isə onlar hamiləlikdən azad olana qədərdir. Kim Allahdan qorxarsa, *Allah* onun işini asanlaşdırar.

5. Bu, Allahın sizə nazil etdiyi əmridir. Kim Allahdan qorxarsa, *Allah* onun *günahlarından* keçər və onun mü kafatını artırır.

6. Onlara *gözləmə müddətləri başa çatana*dək imkanınız daxilində öz yaşadığınız yerdə qalmağa yer verin. Sıxışdırmaq məqsədilə onlara zərər yetirməyin. Əgər onlar hamilədirlərsə, hamiləlikdən azad olana qədər onlara *malınızdan* xərcləyin. Sizin üçün uşaq əmizdirirlərsə, onların haqqını verin. Öz aranızda xoşluqla razılığa gəlin. Bir-birinizi çətinliyə salsanız, uşağı əmizdirməyi başqa bir qadına həvalə edin.

7. Var-dövlət sahibi öz varına görə xərcləsin. İmkani az olan isə Allahın ona verdiyindən xərcləsin. Allah heç kəsin üzərinə Özünün ona verdiyi nemətdən artıq yük qoymaz. Allah hər bir çətinlikdən sonra asanlıq verir.

8. Neçə-neçə məmləkətlər öz Rəbbinin və Onun elçilərinin əmrinə asi oldu. Biz də onlarla sərt haqq-hesab çəkib onları dəhşətli əzablara düçar etdik.

أَشْهُرٍ وَالَّتِي لَمْ يَحْضَنْ وَأُولَئِكَ الْأَحْمَالُ
أَجَلُهُنَّ أَنْ يَضَعْنَ حَمْلَهُنَّ وَمَنْ يَتَّقِ
اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مِنْ أَمْرِهِ يُسْرًا ⑤

ذَلِكَ أَمْرُ اللَّهِ أَنْزَلَهُ إِلَيْنَا وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ
يُكَفِّرْ عَنْهُ سَيِّئَاتِهِ وَيُعْظِمْ لَهُ أَجْرًا ⑥

أَسْكُوهُمْ مِنْ حَيْثُ سَكَدُوا مِنْ وَجْدِكُمْ وَلَا
تَضَارُّوهُمْ لِنَصِّيقُوا عَلَيْهِمْ وَإِنْ كُنْ أُولَى حِمْلٍ
فَأَنْفِقُوا عَلَيْهِمْ حَتَّى يَضَعُوا حَمْلَهُمْ فَإِنْ أَرْضَعْنَ
لَكُمْ فَارْزُقُوهُنَّ أَجُورَهُنَّ وَأَتَمِرُوا بِهِنَّ
بِمَعْرُوفٍ وَإِنْ تَعَاَسَرُوا فَاسْتَغْنِ عَنْهُ الْآخَرَى ⑦

لِيُنْفِقَ ذُو سَعَةٍ مِنْ سَعَتِهِ وَمَنْ قُدِرَ عَلَيْهِ رِزْقُهُ
فَلْيُفِقْ مِمَّا آتَاهُ اللَّهُ لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا
مَاءً آتَاهَا سَيِّجَعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا ⑧

وَكُلُّنَا مِنْ قُرْبَىٰ عَنَتِ عَنْ أَمْرِ رَبِّهَا وَرُسُلُهُ
فَاسْتَبْتَاهَا حَسْبًا شَدِيدًا وَعَذَّبْنَاهَا عَذَابًا نَكِرًا ⑨

9. Onlar əməllərinin cəzasını daddılar və aqibətləri ziyana uğramaq oldu.

10. Allah onlar üçün şiddətli əzab hazırladı. Ey iman gətirmiş ağır sahibləri, Allahdan qorxun! Allah sizə Zikr nazil etmiş

11. və iman gətirib yaxşı işlər görənləri zülmətlərdən nura çıxartmaq üçün Allahın aydın ayələrini sizə oxuyan bir elçi göndərmişdir. Hər kəs Allaha iman gətirib saleh əməl işləsə, Allah onu içində əbədi qalacağı, ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil edər. Allah ona gözəl ruzi nəsis etmişdir.

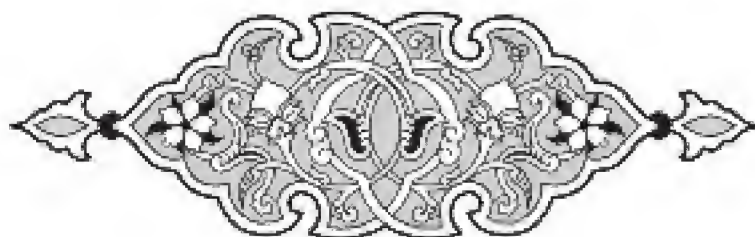
12. Yeddi göyü və yerdən də bir o qədərini yaradan Allahdır. Vəhy onların arasında ona görə nazil olur ki, Allahın hər şeyə qadir olduğunu və Allahın hər şeyi elmi ilə əhatə etdiyini biləsiniz.

فَذَاقَتْ وَبَالَ أَمْرِهَا وَكَانَ عِقَبُهُ أَمْرًا حَسْرًا ﴿٩﴾

أَعِدَّ اللَّهُ لَهُمْ عَذَابًا شَدِيدًا فَانْقَبُوا إِلَى اللَّهِ يَتُوبُوا إِلَى الْآلِئِبِ الَّذِينَ ءَامَنُوا قَدْ أَنزَلَ اللَّهُ إِلَيْكُمْ ذِكْرًا ﴿١٠﴾

رَسُولًا يَتْلُو عَلَيْكُمْ آيَاتِ اللَّهِ مَبِينَاتٍ لِّيُخْرِجَ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَيُجِلُّوا الصَّدِيقِينَ مِنَ الظَّالِمِينَ إِلَى النُّورِ وَمَنْ يُؤْمِن بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾

اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَوَاتٍ وَمِنَ الْأَرْضِ مِثْلَهُنَّ يَتَنَزَّلُ الْأَمْرُ بَيْنَهُنَّ لِتَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَأَنَّ اللَّهَ قَدْ أَحَاطَ بِكُلِّ شَيْءٍ عِلْمًا ﴿١٢﴾

**et-Təhrim
(«Qadağan») surəsi**

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Ey Peyğəmbər! Zövcələrini razı salmağa çalışaraq Allahın sənə halal etdiyi şeyi nə üçün özünə qadağan edirsən? Allah Bağışlayandır, Rəhmliidir.
2. Allah, andlarınızdan *kəffərə* verməklə azad olmağı sizdən ötrü qanuniləşdirmişdir. Allah sizin himayədarınızdır. O, Biləndir, Müdrikdir.
3. Bir zaman Peyğəmbər öz zövcələrindən birinə sirr verdi. O da bunu *onun digər zövcəsinə* xəbər verdikdə və Allah da bunu *Peyğəmbərə* aşkar etdikdə o, bunun bir qismini *sirr verdiyi* zövcəsinə bildirdi, digər qismindən isə vaz keçdi. *Peyğəmbər* bunu ona bildirdikdə *zövcəsi* dedi: “Bunu sənə kim xəbər verdi?” O dedi: “Bunu mənə *hər şeyi* Bilən, Xəbərdar olan *Allah* xəbər verdi!”
4. Əgər ikiniz də Allaha tövbə etsəniz, yaxşı olar. Çünki hər ikinizin qəlbi *günaha* meyl etmişdir. Əgər *Peyğəmbərə* qarşı bir-birinizə dəstək versəniz, *bilin ki*, Allah, Cəbrail və əməlisaleh möminlər onun dostu və yardımçısıdır. Bunlardan başqa mələklər də onun yardımçılarıdır.

سُورَةُ التَّحْرِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ لِمَ تُحَرِّمُ مَا أَحَلَّ اللَّهُ لَكَ تَبْتَغِي مَرْضَاتَ أَرْوَاحٍ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١﴾

قَدْ قَرَضَ اللَّهُ لَكُمْ تَحِلَّةَ أَيْمَانِكُمْ وَاللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٢﴾

وَإِذْ أَسَرَّ النَّبِيُّ إِلَى بَعْضِ أَرْوَاحِهِ حَدِيثًا فَلَمَّا نَبَّأَتْ بِهِ وَأَظْهَرَهُ اللَّهُ عَلَيْهِ عَرَفَ بَعْضُهُمْ وَأَعْرَضَ عَنْ بَعْضٍ فَلَمَّا نَبَّأَهَا بِهِ قَالَتْ مَنْ أَنْبَأَكَ هَذَا قَالَ نَبَّأَنِيَ الْعَلِيمُ الْخَبِيرُ ﴿٣﴾

إِنْ تَوْبَا إِلَى اللَّهِ فَقَدْ صَغَتْ قُلُوبُكُمَا وَإِنْ تَظَاهَرَا عَلَيْهِ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ مَوْلَاهُ وَجِبْرِيلُ وَصَالِحُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمَلَائِكَةُ بَعْدَ ذَلِكَ ظَهِيرٌ ﴿٤﴾

5. Əgər o sizi boşasa, Rəbbi sizin əvəzinizə ona sizdən daha yaxşı zövcələr – müsəlman, mömin, itaətkar, tövbə edən, ibadət edən, oruc tutan dul qadınlar və bakirə qızlar verə bilər.
6. Ey iman gətirənlər! Özünüzü və ailənizi yanacağı insanlar və daşlar olan oddan qoruyun! Onun başı üstündə Allahın onlara verdiyi əmrlərə heç vaxt asi olmayan, özlərinə buyurulanları yerinə yetirən amansız və güclü mələklər vardır.
7. Ey kafir olanlar! Bu gün üzr diləməyin. Siz ancaq etdiyiniz əməllərin cəzasını çəkəcəksiniz!
8. Ey iman gətirənlər! Allaha səmimi olaraq tövbə edin. Ola bilsin ki, Rəbbiniz günahlarınızdan keçsin və sizi, Allah o Peyğəmbəri və onunla birlikdə iman gətirənləri utandırmayacağı gündə, ağacları altından çaylar axan Cənnət bağlarına daxil etsin. Onların nuru önlərindən və sağ tərəflərindən ətrafa yayılacaqdır. Onlar deyəcəklər: "Ey Rəbbimiz! Nurumuzu bizim üçün tamamla və bizi bağışla. Həqiqətən, Sən hər şeyə qadirsən!"
9. Ey Peyğəmbər! Kafirələrə və münafıqlərə qarşı vuruş! Onlarla sərt davran! Onların sığınacağı yer Cəhənnəmdir. Ora necə də pis dönüş yeridir!

عَسَىٰ رَبُّهُ إِنْ طَلَّقَكَ أَنْ يُبدِلَهُ أَزْوَاجًا خَيْرًا مِنْكَ مُسْلِمَاتٍ مُّؤْمِنَاتٍ قَنَاطَاتٍ لَّيْسَ عَلَيْكَ عَلَيْهُنَّ سَبْحَةٌ لَّيْسَ عَلَيْكَ وَأُتْبِكَارٌ ﴿٥﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَفُودَهَا النَّاسُ وَالْجَارَةُ عَلَيْهَا مَلَائِكَةٌ غِلَاطٌ شِدَادٌ لَا يَعْصُونَ اللَّهَ مَا أَمَرَهُمْ وَيَفْعَلُونَ مَا يُؤْمَرُونَ ﴿٦﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَعْتَدُوا الْيَوْمَ إِنَّمَا الْخِزْيُونُ مَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٧﴾

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا تَوَّأ إِلَى اللَّهِ تَوَّأ تَصُوحًا عَسَىٰ رَبُّكُمْ أَنْ يُكَفِّرَ عَنْكُمْ سَيِّئَاتِكُمْ وَيُدْخِلَكُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ يَوْمَ لَا يُخْزِي اللَّهُ النَّبِيَّ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ، قُورُهُمْ يَسْعَىٰ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا أَتَجِمْ لَنَا قُورًا وَآغْفِرْ لَنَا إِنَّكَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٨﴾

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَآغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَا لَهُمْ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿٩﴾

10. Allah kafirlərə Nuhun arvadı ilə Lutun arvadını misal çəkdi. Onlar Bizim əməlisaleh qullarımızdan iki qulun nikahı altında idilər. Onlar ərlərinə xəyanət etdilər və bunlar onları Allahdan heç cür xilas edə bilmədilər. Onlara: “Girənlərlə birgə ikiniz də oda girin!” – deyildi.

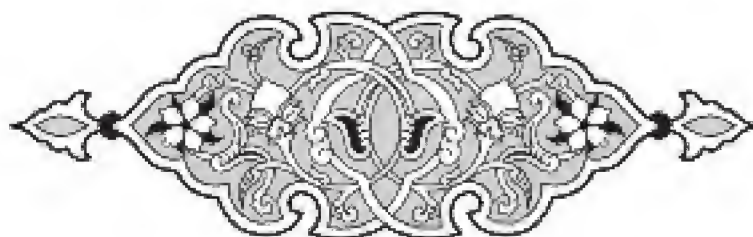
11. Allah iman gətirənlərə isə Fironun zövcəsini misal çəkdi. O zaman o: “Ey Rəbbim! Mənə Öz yanında – Cənnətdə bir ev tik. Məni Firondan və onun əməlindən xilas et. Məni zalım adamlardan qurtar!” – demişdi.

12. Həmçinin ismətinə qoruyan İmran qızı Məryəmi də *misal çəkdi*. Biz ona *paltarının yaxasından* Öz ruhumuzdan (Cəbrail vasitəsi ilə) üfürdük. O, Rəbbinin Sözlərini və Onun Kitablarını təsdiq etdi və itaət edənlərdən oldu.

صَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ كَفَرُوا أَمْرَاتِ لُوطَ
وَأَمْرَاتِ لُوطٍ كَانَتَا تَحْتَ عَبْدَيْنِ مِنْ
عِبَادِنَا صَالِحَيْنِ فَخَانَتَاهُمَا فَلَمْ يُغْنِيَا
عَنهُمَا مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَقِيلَ ادْخُلَا النَّارَ
مَعَ الدَّٰخِلِينَ ﴿٦٦﴾

وَصَرَبَ اللَّهُ مَثَلًا لِّلَّذِينَ ءَامَنُوا
أَمْرَاتِ فِرْعَوْنَ إِذْ قَالَتْ رَبِّ ائْتِنِي
عِنْدَكَ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ وَنَجِّنِي مِنْ فِرْعَوْنَ
وَعَمَلِهِ وَنَجِّنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٦٧﴾

وَمَرْيَمَ إِذْ نَبَّأَتْ بِعِمْرَانَ أَنِّي خَصَّصْتُ
فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُّوحِنَا وَصَدَّقَتْ
بِكَلِمَاتِ رَبِّهَا وَكُنْتِ مِنْ
الْقَائِمِينَ ﴿٦٨﴾

al-Mulk
(«Mülk») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Mülk Əlində Olan *Allah* ən Əzəmətli, xeyri və bərəkəti bol Olandır. O hər şeyə qadirdir.
2. Əməl baxımından hansımızın daha yaxşı olduğunuzu sınamaq üçün ölümü və həyatı yaradan Odur. O, Qüdrətlidir, Bağışlayandır.
3. Yeddi göyü təbəqələr şəklində quran Odur. Sən Mərhəmətli *Allahın* yaratdığında qətiyyən bir uyuşmazlıq tapmazsan. Bir başını qaldırıb göyə diqqət yetir, heç onda bir çat görürsənmi?
4. Sonra göz gəzdirib təkrar bax. Göz zəlil və yorğun halda özünə tərəf dönəcəkdir.
5. Andolsun ki, Biz *sizə* yaxın olan göyü *ulduzlarla bəzədik* və onları şeytanlara atılan *alovlar* etdik. Biz onlar üçün yandırıb-yaxan od əzabı hazırlamışıq.
6. Rəbbinə qarşı çıxanlar Cəhənnəm əzabına düşər olacaqlar. Ora nə pis dönüş yeridir.
7. Onlar oraya adıldığında onun dəhşətli uğultuyla qaynadığını eşidəcəklər.

سُورَةُ الْمُلْكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تَبَارَكَ الَّذِي يَدُو الْأَمْلَکَ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٢﴾

الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ طِبَاقًا تَرَى فِيهَا خَلْقَ الرَّحْمَنِ مِنْ تَفْوُتٍ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ﴿٣﴾

فَارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ﴿٤﴾

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا لِلشَّيَاطِينِ وَأَعْتَدْنَا لَهُمْ عَذَابَ السَّعِيرِ ﴿٥﴾

وَالَّذِينَ كَفَرُوا أُولَئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمٌ وَسِيسٌ الْمَصِيرُ ﴿٦﴾

إِذَا أُنْفِثَتْ فِيهَا السَّيْمُومُ الْهَامِ السَّيْمُومُ وَهِيَ تَكُونُ ﴿٧﴾

8. Cəhənnəm, qəzəbindən az qala parçalansın. Hər dəfə bir dəstə oraya atılarkən *Cəhənnəmin* gözətçiləri onlardan soruşacaqlar: “Məgər siza xəbərdarlıq edən *bir peyğəmbər* gəlməmişdi?”

تَكَادُ تَمَيَّزُ مِنَ الْغَيْظِ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ
سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ﴿٨﴾

9. Onlar deyəcəklər: “Əlbəttə, biza qorxudan *bir peyğəmbər* gəlmişdi. Amma biz *onu* yalançı sayıb: “Allah heç bir şey nazil etməyib, siz də ancaq böyük bir azgınlıq içindəsiniz” – demişdik.

قَالُوا لَيْ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ
مِنْ شَيْءٍ إِنْ أَنْتُمْ إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ﴿٩﴾

10. Onlar deyəcəklər: “Əgər biz dinləsəydik və ya anlasaydıq alov şölələri saçan od sakinlərinin içində olmazdıq!”

وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ
السَّعِيرِ ﴿١٠﴾

11. Onlar öz günahlarını etiraf edəcəklər. Rədd olsun alovlu od sakinləri!

فَأَعْرِضُوا يَذَّابِرْهُمْ فَمِنْ حَقِّ الْأَصْحَابِ السَّعِيرِ ﴿١١﴾

12. Həqiqətən, öz Rəbbindən *Onu* görmədikləri halda qorxanlar üçün bağışlanma və böyük bir mükafat vardır.

إِنَّ الَّذِينَ يَخْشَوْنَ رَبَّهُم بِالْغَيْبِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ
وَأَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿١٢﴾

13. Sözüünüzü gizli saxlasanız da, onu açıq desəniz də, *fərqi yoxdur*, Allah kökslərdə olanları bilir.

وَأَسِرُّوا قَوْلَكُمْ أَوِ اجْهَرُوا بِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿١٣﴾

14. Yaradan *Allah* Lətif və hər şeydən Xəbərdar olduğu halda, ola bilərkimi ki, O, *gizlində və aşkarda olanları* bilməsin?

أَلَا يَعْلَمُ مَنْ خَلَقَ وَهُوَ اللَّطِيفُ الْخَبِيرُ ﴿١٤﴾

15. Yeri sizin ixtiyarınıza verən Odur. Onun hər tərəfində gəzin və *Allahın* ruzisindən yeyin. Qayıdış da Onadır.

هُوَ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ ذُلُولًا فَامْشُوا فِي
مَنَاكِبِهَا وَكُلُوا مِنْ رِزْقِهِ وَذَلِكُمُ النَّشُورُ ﴿١٥﴾

16. Göydə Olanın sizi yerə batırmayacağına əminsinizmi? O zaman yer hərəkətə gəlib titrəyəcəkdir.
17. Ya da ki, göydə Olanın üstünüzdə daşlar yağdırmayacağına əminsinizmi? Siz, Mənim xəbərdarlığımın necə nəticələr verdiyini biləcəksiniz.
18. *Müşriklərdən* əvvəlkilər də bunu yalançı hesab etmişdilər. *Görəydin* Mənim *onları* həlak etməyim necə oldu!
19. Məgər onlar *başları* üzərində dəstə-dəstə pərvazlanıb *uçan, hardan da qanadlarını* yığan quşları görmürlərmi? Onları *havada* ancaq Mərhəmətli *Allah* saxlayır. Şübhəsiz ki, O, hər şeyi görür.
20. Ya da Mərhəmətli *Allahdan* başqa sizə kömək edə biləcək qoşununuz varmı? Kafirilər ancaq aldanmaqdadırlar!
21. Ya da O Öz ruzisini kəsə, sizə kim ruzi verə bilər? Xeyr, onlar təkəbbür göstərməkdə və *haqdan* qaçmaqda davam edirlər.
22. Elə isə üzünüzü üstə sürünərək gedən daha doğru yoldadır, yoxsa düz yolda özü şax gedən?
23. De: "Sizi yaradan, sizə qulaq, göz və ürək verən Odur. Necə də az şükür edirsiniz!"

أَمْ أَمِنتُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُخْزِفَ بِكُمْ الْأَرْضَ
فَإِذَا هِيَ تَمُورٌ ﴿١٦﴾

أَمْ أَمِنتُمْ مَّن فِي السَّمَاءِ أَن يُرْسِلَ عَلَيْكُمْ
حَاصِبًا فَسَتَعْلَمُونَ كَيْفَ نَذِيرٌ ﴿١٧﴾

وَلَقَدْ كَذَّبَ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَكَيْفَ كَانَ نَكِيرٌ ﴿١٨﴾

أَوَلَمْ يَرَوْا إِلَى الطَّيْرِ فَوْقَهُمْ صَافٍ وَمِنْ تَحْتِ
مَا يَمْسِكُهُمْ إِلَّا الرَّحْمَنُ إِنَّهُم كَشَعَرٍ
يَبْصُرٌ ﴿١٩﴾

أَمْ نَهَذَا الَّذِي هُوَ جُنْدٌ لَّكُمْ يَنْصُرُكُمْ مِّن دُونِ
الرَّحْمَنِ إِن لَّكَ يَكْفُرُونَ إِلَّا فِي غُرُورٍ ﴿٢٠﴾

أَمْ نَهَذَا الَّذِي يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ رَبُّكُمْ فَذَرَكُوا
لِجُورٍ فِي غُرُورٍ ﴿٢١﴾

أَمْ نَرَى عُيُنَهُمْ فَكُنَّا عَلَى وَجْهِهِمْ أَهْدَىٰ أَمَّا
يَعْنَىٰ سَوِيًّا عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴿٢٢﴾

قُلْ هُوَ الَّذِي أَنشَأَكُمْ وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ
وَالْأَبْصَارَ وَالْأَفْئِدَةَ قَلِيلًا مَّا تَشْكُرُونَ ﴿٢٣﴾

24. De: “Sizi yer üzünə yayan da Odur. Siz Onun hüzuruna toplanılacaqsınız!”
25. Onlar deyirlər: “Əgər doğru deyirsinizsə, bu vəd nə vaxt olacaq?”
26. De: “*Buna aid* bilgi yalnız Allah yanında. Mən isə ancaq xəbərdar və bəyan edənəm!”
27. Kafirlər əzabın yaxın olduğunu gördükdə üzləri eybəcər görkəm alacaq və *onlara*: “Sizin durmadan istədiyiniz *əzab* bax budur!” – deyiləcəkdir.
28. De: “Deyin görüm, əgər Allah məni və mənimlə birlikdə olanları məhv edərsə və ya bizə mərhəmət göstərərsə, bəs *siz* kafirləri ağırılacaq *əzabdan* kim qurtara bilər?”
29. De: “O, *Mərhəmətli* Allahdır! Biz Ona iman gətirib, Ona təvəkkül etmişik. Kimin tam azgınlıq içində olduğunu *tezliklə* biləcəksiniz.
30. De: “Deyin görüm, əgər suyunuz yerin dibinə çöksə, Allahdan başqa kim sizə axar su gətirə bilər?”

قُلْ هُوَ الَّذِي ذَرَأَكُمْ فِي الْأَرْضِ وَإِلَيْهِ تُحْشَرُونَ ﴿١١﴾

وَيَقُولُونَ مَتَى هَذَا الْوَعْدُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٢﴾

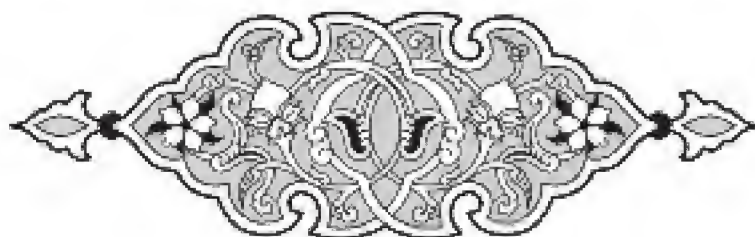
قُلْ إِنَّمَا أَلْهِمُّ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿١٣﴾

فَلَمَّا زَاوَاهُ زُلْفَةً سِيَعَتْ وَجُوهُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَقِيلَ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِرُءُوسِهِ تَدْعُونَ ﴿١٤﴾

قُلْ إِنْ يَشَاءُ إِنْ أَهْلِكُنِي اللَّهُ وَمَنْ مَعِيَ أَهْلِمْنَا فَمَنْ يُجِيرُ الْكَافِرِينَ مِنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴿١٥﴾

قُلْ هُوَ الرَّحْمَنُ أَمْسَاهُ وَعَلَيْهِ تَوَكَّلْنَا فَسْتَعْمِلُونَ مِنْهُ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿١٦﴾

قُلْ إِنْ يَدْعُونَ أَصْحَابَ مَاؤُكَ غَوْرًا فَمِنْ يَأْتِيهِمْ بِمَاءٍ مَعِينٍ ﴿١٧﴾

al-Qələm
(«Qələm») surəsi

سُورَةُ الْقَلَمِ

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Nun. And olsun qələmə və qələmə alınanlara!
2. Məhz Rəbbinin mərhəmətinə görə sən dəli deyilsən.
3. Şübhəsiz ki, sənin üçün tükənməz bir mükafat hazırlanmışdır.
4. Həqiqətən də, sən böyük əxlaq sahibisən!
5. Sən də görəcəksən, onlar da –
6. hansınızın dəli olduğunu.
7. Şübhəsiz ki, Rəbbin Onun yolundan azanları və haqq yolda olanları daha yaxşı tanıyır.
8. Elə isə *haqqı* yalan sayanlara güzəştə getmə.
9. *Müşriklər* istəyirlər ki, sən *onlara* güzəşt edəsən, onlar da *sənə* güzəşt etsinlər.
10. İtaət etmə hər tez-tez and içənə, alçağa,
11. qeybət edənə, dedi-qodu yayana,
12. xeyrə mane olana, həddi aşana, günahkara,
13. daş ürəkliyə, bunlardan sonra da *başqasının adını mənimsəyən* fırıldaqçıya –

ن وَالْقَلَمِ وَمَا يَسْطُرُونَ ﴿١﴾

مَا أَنتَ بِمَعْمُورٍ بِكَ مَجْحُونٌ ﴿٢﴾

وَإِنَّ لَكَ لَأَجْرًا غَيْرَ مَمْنُونٍ ﴿٣﴾

وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ ﴿٤﴾

فَسَتُبْصِرُ وَيُبْصِرُونَ ﴿٥﴾

بِأَيِّكُمْ الْمَقْتُولُ ﴿٦﴾

إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ ﴿٧﴾

فَلَا تُطِعِ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٨﴾

وَدُّوا أَنْ يُدْرِكَهُمْ فِي الْبُحْرَانِ ﴿٩﴾

وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مِثْهِنٍ ﴿١٠﴾

هَمَّازٍ مَشَّاءٍ مِثْمِيرٍ ﴿١١﴾

مَنَّاعٍ لِّلْخَيْرِ مُعْتَدٍ أَلِيمٍ ﴿١٢﴾

عُتِلَ بَعْدَ ذَلِكَ زَنِيمٍ ﴿١٣﴾

14. o *adam* var-dövlət və oğul-uşaq sahibi olsa belə. أَن كَانَ ذَا مَالٍ وَنِيعٍ ﴿١٤﴾
15. Ayələrimiz ona oxunduğu zaman: “Bu, keçmişdəkilərin əsəirlərindəndir!” – deyər. إِذَا نُنشِئُ عَلَيْهِ آيَاتِنَا قَالَ أَسْطِيزُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٥﴾
16. Biz onun burnuna damğa vuracağıq. سَنَسِفُهُ رَعَى لُحْرُومٍ ﴿١٦﴾
17. Həqiqətən, Biz bağ sahiblərini sınağa çəkdiyimiz kimi onları da sınağa çəkdik. O zaman *bağ sahibləri* səhər açılarda *bağda olan meyvələri* mütləq dərəcələrinə and içmişdilər إِنَّا بَلَوْنَاهُمْ كَمَا بَلَوْنَا أَصْحَابَ الْجَنَّةِ إِذْ أَقْسَمُوا لَيَصْرُنَّهَا مُصْبِحِينَ ﴿١٧﴾
18. və heç bir istisna da etməmişdilər (“inşallah” deməmişdilər). وَلَا يَسْتَكْبِرُونَ ﴿١٨﴾
19. Onlar yuxuda ikən Rəbbinin əzabı o *bağı* bürüdü. فَطَأَتْ عَلَيْهِ أَهْلًا بِمَنْ رَمَتْ وَهُرَّتْ أَيْمُونُ ﴿١٩﴾
20. *Bağ yanıb* zülmət gecə kimi *qapqara* oldu. فَأَصْبَحَتْ كَالْضَّرِيرِ ﴿٢٠﴾
21. Onlar səhər qalxdıqda bir-birlərini çağırıdılar: فَنَادَا مُصْبِحِينَ ﴿٢١﴾
22. “Əgər *meyvə* dərəcəsinizsə, bağınıza erkən gedin!” أَنِ اعْبُدُوا عَلَيَّ حَرْثَكُمْ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٢٢﴾
23. Onlar *bağa* yollandılar, *yol boyu da* bir-birlərinə *belə* pıçıldayırdılar: فَأَنظَرُوا وَهَمَزْتَ خَفَقُونَ ﴿٢٣﴾
24. “Bu gün oraya – yanınıza heç bir kasıb girməsin!” أَن لَّا يَدْخُلْنَهَا الْيَوْمَ عَلَيْكُمْ مَسْكِينٌ ﴿٢٤﴾
25. Onlar bu məqsədlə *kasıbları bağa buraxmamağa* qadir olacaqlarını zənn edib erkən getdilər. وَعَدُوا عَلَيَّ حَرْثَ قَدِيرٍ ﴿٢٥﴾
26. *Bağı* görəndə isə *belə* dedilər: “Deyəsən, biz düz gəlməmişik!” فَنَادَا زُوهَا قَالُوا إِنَّا الضَّالُّونَ ﴿٢٦﴾

27. Xeyr! Biz *bu bağın xeyrindən* məhrum olmuşuq!”

بَلْ نَحْنُ مُعْتَرِضُونَ ﴿٢٧﴾

28. Onların ən insafıslı dedi: “Məgər mən sizə *Allahın şəninə* təriflər söyləyin deməmişdimmi?”

قَالَ أَوْسَطُهُمْ أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ لَوْلَا تُسَبِّحُونَ ﴿٢٨﴾

29. Onlar dedilər: “Rəbbimiz pakdır, müqəddəsdir! Həqiqətən də, biz özümüzdə zülm etmişik!”

قَالُوا مُبْتَلَىٰ رَبِّنَا إِنَّا كَانُوا فِي شَيْءٍ مُّذْهِبِينَ ﴿٢٩﴾

30. Onlar dönüb bir-birlərini qınamağa başladılar

فَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَىٰ بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ ﴿٣٠﴾

31. və dedilər: “Vay halımıza! Biz həddi aşanlarıq!”

قَالُوا أَتُوقِنَ أَنَّكَ أَتَّعِينُ ﴿٣١﴾

32. Ola bilsin ki, Rəbbimiz bizə *bu bağın* əvəzinə ondan daha yaxşısını versin. Əlbəttə, biz Rəbbimizə yönəlirik”.

عَسَىٰ رَبُّنَا أَنْ يُبَدِّلَنَا خَيْرَ مَا كُنَّا إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا رَاغِبُونَ ﴿٣٢﴾

33. *Dünyadakı* əzab belədir. Axirət əzabı isə daha böyükdür! Kaş biləydilər!

كَذَٰلِكَ الْعَذَابُ وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَكْبَرُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ ﴿٣٣﴾

34. Şübhəsiz ki, müttəqilər üçün Rəbbin dərgahında Nəim bağları hazırlanmışdır.

إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ عِندَ رَبِّهِمْ جَنَّاتٍ النَّعِيمِ ﴿٣٤﴾

35. Biz heç müsəlmanları günahkarlara tay tutarıqmı?

أَفَنَجْعَلُ الْمُسْلِمِينَ كَالْمُجْرِمِينَ ﴿٣٥﴾

36. Sizə nə olub, necə hökm verirsiniz?

مَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ ﴿٣٦﴾

37. Yoxsa sizin elə bir kitabımız vardır ki, *üsyankarla itaətkarın eyni olduğunu* ondan oxuyursunuz?

أَمْ لَكُمْ كِتَابٌ فِيهِ تَدْرُسُونَ ﴿٣٧﴾

38. *Ya da* onda bəyəndiyiniz hər bir şeyin sizin olacağı *yazılmışdır*?

إِنَّ لَكُمْ فِيهَا لِمَا تُحِبُّونَ ﴿٣٨﴾

39. Yaxud Bizimlə Qiyamət gününədək əhd bağlamısınız ki, istədiyiniz hər şey sizin olacaqdır?

أَمْ لَكُمْ أَمْنٌ عَلَيْنَا بَلِغَةَ الْيَوْمِ الْفَيْتَمَةِ إِنَّكُمْ لَكُمْ
تَحْكُمُونَ ﴿٣٩﴾

40. Onlardan soruş ki, kim buna zəmin duracaqdır?

سَأَلْتُمُ النَّاسَ بِذَلِكَ نَعَمُونَ ﴿٤٠﴾

41. Yoxsa onların şərikləri vardır?
Əgər doğru danışdırlarsa, onda qoy şəriklərini gətirsinlər.

أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ فَلْيَأْتُوا بِشُرَكَائِهِمْ إِنْ كَانُوا
صَادِقِينَ ﴿٤١﴾

42. Ayağın açılacağı və onlar səcdəyə çağırılacaqları, lakin *buna* qadir ola bilməyəcəkləri gün –

يَوْمَ يَكْشَفُ عَنْ سَاقٍ وَيُدْعَوْنَ إِلَى السُّجُودِ
فَلَا يَسْتَطِيعُونَ ﴿٤٢﴾

43. onların baxışları yazıq görkəm alacaq, özlərini də zillət bürüyəcəkdir. Hərçənd ki, onlar *dünyada* ikən sağ-salamat halda səcdə qılmağa dəvət olunurdular.

خَشِيعَةً أَنْصَرُهُمْ تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ وَقَدْ كَانُوا يُدْعَوْنَ
إِلَى السُّجُودِ وَهُمْ سَائِمُونَ ﴿٤٣﴾

44. Bu Sözü yalan sayanları Mənim öhdəmə burax. Biz onları *tovlayıb* bilmədikləri bir yöndən təcridən *əzaba* sürükləyirik.

فَذَرْنِي وَمَنْ يُكَذِّبُ بِهَذَا الْحَدِيثِ
سَنَنْسَخْهُمْ مِنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٤﴾

45. *Hələlik* Mən onlara möhlət verirəm. Şübhəsiz ki, Mənim *kafirlər üçün qurduğum* hiyləm çox güclüdür.

وَأَمْلِي لَهُمْ إِنْ كُنْ مِنْكُمْ ﴿٤٥﴾

46. Yoxsa sən onlardan bir mizd istəyirsən və onlar da ağır bir borca düşüblər?

أَمْ نَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٦﴾

47. Yoxsa qeyb onların əlindədir və onlar da *ona* baxıb istədiklərini yazırlar?

أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُبُونَ ﴿٤٧﴾

48. Sən öz Rəbbinin hökmünə səbir et və balıq sahibi *Yunus* kimi olma!
O zaman o, qəm-qüssə içində

فَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تَكُنْ كَصَاحِبِ
الْحُوتِ إِذْ نَادَى وَهُوَ مَكْظُومٌ ﴿٤٨﴾

Rəbbinə dua etmişdi.

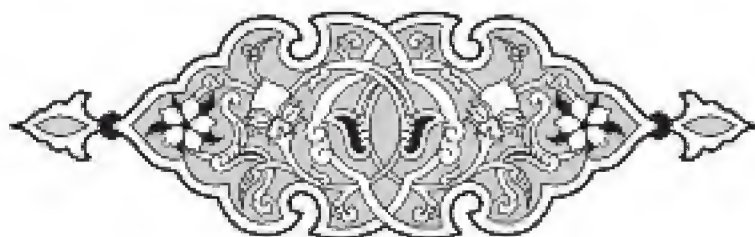
49. Əgər Rəbbinin mərhəməti ona yetişməsəydi, o, qınanmış halda *heç bir bitki bitməyən* boş yerə atılacaqdı.
50. Lakin Rəbbi onu seçib əməlisalehlərdən etdi.
51. Həqiqətən, kafirlər *bu* Zikri eşitdikləri zaman öz baxışları ilə az qala səni gözə gətirələr. Onlar *çarəsizlikdən*: “O, dəlildir!” – deyirlər.
52. Halbuki bu *Quran* aləmlər üçün öyüd-nəsihətdən başqa bir şey deyildir.

لَوْلَا أَنْ تَدَارَكُهُ رَحْمَةٌ مِنْ رَبِّهِ لَنُبِذَ بِالْعَرَاءِ وَهُوَ مَذْمُومٌ ﴿٤٩﴾

فَأَجْنَبَهُ رَبُّهُ وَقَعَ لَه مِنْ الصَّالِحِينَ ﴿٥٠﴾

وَإِنْ يَكَادُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَيُزْلِقُونَكَ بِأَبْصَرِهِمْ لَوْ لَمَسُوا الْأَذْكَرَ يَقُولُونَ إِنَّهُ لَمَجْنُونٌ ﴿٥١﴾

وَمَا هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٥٢﴾

al-Həqqa
(«Haqq olan») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Haqq olan *Qiyamət*!
2. Nədir haqq olan *Qiyamət*?
3. Sən nə biləsən ki, nədir haqq olan *Qiyamət*?
4. Səməd və Ad tayfaları qəlbləri qorxuya salan *Qiyaməti* yalan saydılar.
5. Səməd tayfası qorxunc bir səsle məhv edildi.
6. Ad tayfası isə hədsiz soyuq və şiddətli küləklə yox edildi.
7. Allah onu yeddi gecə, səkkiz gün fasilə vermədən onların üstündə əsdirdi. Sən orada olsaydın, o tayfanı xurma ağacının yıxılmış çürük gövdələri kimi yerə sərilmiş görərdin.
8. Sən onlardan qalan bir kimsəyə heç rast gəlmisənmi?
9. Firon da, ondan əvvəlkilər də, alt-üst olmuş kəndlər (Lut qövmü) də günah işlətmişdilər.
10. Onlar öz Rəbbinin elçisinə asi oldular, O da onları *şiddəti* artan bir əzabla yaxaladı.

سُورَةُ الْحَاقَّةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَاقَّةُ ۝

مَا الْحَاقَّةُ ۝

وَمَا أَذْرَكَ مَا الْحَاقَّةُ ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهِ ۝

فَأَمَّا ثَمُودُ فَاتَّخَذُوا آبَاءَ الطَّاغِيَةِ ۝

وَأَمَّا عَادُ فَاتَّخَذُوا لِرَءِيسِهِمْ صَرَصِرًا يَعْبُدُونَ ۝

سَخَّرَهَا عَلَيْهِمْ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَلَاثَةَ أَيَّامٍ حُسُومًا فَتَرَى
الْقَوْمَ فِيهَا صَرْعَى كَأَنَّهُمْ أَشجارُ يَحْمَلُونَ حَاوِيُونَ ۝

فَمَا تَرَى الْهَرَمَ ۝ يَا قُوفُ ۝

وَجَاءَ فِرْعَوْنُ وَمَنْ قَبْلَهُ وَالْمُؤْتَفِكَاتُ بِالْخَاطِئَةِ ۝

فَعَصَوْا رُسُلَ رَبِّهِمْ فَانْهَارَ فَخُذْ رَأْسَهُ ۝

11. Su aşılıb-daşdıqda Biz sizi üzən
gəmidə daşdıq.
12. Sizə bir xatırlatma olsun və yadda
saxlayan qulaqlar onu yadda saxlasın
deyə *bela* etdik.
13. Sur bircə dəfə üfürüləcəyi,
14. yer və dağlar qaldırılıb bircə dəfə
bir-birinə çırpılacağı zaman –
15. həmin gün Vaqio qopacaq.
16. Göy yarılaq və həmin gün o, süst
olacaqdır.
17. Mələklər isə onun ətrafında
olacaqlar. O gün sənin Rəbbinin
Ərşini səkkiz *mələk* daşıyacaqdır.
18. O gün siz *məhşərə* gətiriləcəksiniz və
heç bir sirriniz gizlədilməyəcəkdir.
19. Kitabı sağ əlinə verilən
deyəcəkdir: “Budur, oxuyun
kitabımı!
20. Mən bilirdim ki, etdiklərimin
hesabına qovuşacağam”.
21. O, xoşbəxt həyat sürəcəkdir –
22. uca bir Cənnətdə –
23. *elə bir Cənnətdə ki*, onun meyvələri
lap yaxınlıqda olacaqdır.
24. *Onlara*: “Keçmiş günlərdə etdiyiniz
əməllərə görə nuşcanlıqla yeyin-
için!” – *deyiləcəkdir*

إِنَّا لَنَاطِقُوا الْمَاءَ حَمَلَتَكُمُ فِي الْجَارِيَةِ ۝

لِنَجْعَلَهَا لَكُمْ تَذْكِرَةً وَتَعِيَهَا أذُنٌ وَرِيعَةٌ ۝

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ نَفْخَةٌ وَاحِدَةٌ ۝

وَحُمِلَتِ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ فَدُكَّتَا دَكَّةً وَاحِدَةً ۝

فَيَوْمَئِذٍ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝

وَانشَقَّتِ السَّمَاءُ فَهِيَ سُوءُ يَوْمٍ مَرِيدٍ وَاهِيَةٌ ۝

وَالْمَلَائِكَةُ عَلَى أَزْجَائِهَا يُحْمَلُ عَرْشُ رَبِّكَ فَوْقَهُمْ
يَوْمَئِذٍ مُّكِنَّةٌ ۝

يَوْمَئِذٍ تُعْرَضُونَ لَا تَخْفَى مِنْكُمْ خَافِيَةٌ ۝

فَأَمَّا مَنْ أُوْتِيَ كِتَابَهُ بِرِسَالَةٍ فَيَقُولُ هَؤُلَاءِ أَقْرَبُ وَأُ
كَلِيمَةٌ ۝

إِنِّي ظَنَنْتُ أَنِّي مُلَاقٍ حِسَابِيَةٍ ۝

فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ۝

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

فُطْرَتْهَا دَارِيَّةٌ ۝

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا أَسْلَفْتُمْ فِي الْأَيَّامِ
الْأُولَىٰ ۝

25. Kitabı sol əlinə verilən kimsə isə deyəcəkdir: “Kaş kitabım mənə verilməyəydi!”
26. Hesabımdan da xəbərim olmayaydı!
27. Kaş ilk ölümüm həmişəlik olaydı!
28. Var-dövlətim məni *əzabdan* qurtarmadı.
29. Hökmranlığım da məhv olub getdi”.
30. *Mələklərə deyiləcək*: “Onu yaxalayıb zəncirləyin!”
31. Sonra da Cəhənnəmə atın!
32. Onu uzunluğu yetmiş dirsək olan zəncirə vurun!
33. Çünki o, Böyük Allaha iman gətirmirdi,
34. və *heç kəsi* kasıbı yedirtməyə rəğbətləndirmirdi.
35. Bu gün burada onun üçün bir dost tapılmaz.
36. Qanlı irindən başqa yeməyi də yoxdur.
37. Onu ancaq günahkarlar yeyər”.
38. And içirəm həm gördüklərinizə,
39. həm də görmədiklərinizə!
40. Bu, möhtərəm bir Elçinin sözüdür.
41. O, şair sözü deyildir! Necə də az inanırsınız!

وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ رِشَالَهُ فَيَقُولُ بَلَّتَنِي لَمْ
أُوتِ كِتَابِيَّةً ﴿٢٥﴾

وَلَمْ أَذْرَ مَحْصِيَّتَهُ ﴿٢٦﴾

بَلَّتَنِيهَا كَأَنِّي الْقَائِيَّةُ ﴿٢٧﴾

مَا أَغْنَىٰ عَنِّي مَالِيَّةُ ﴿٢٨﴾

هَلَاكَ عَنِّي سُلْطَانِيَّةُ ﴿٢٩﴾

خُذُوهُ فَغُلُّوهُ ﴿٣٠﴾

ثُمَّ الْجَحِيمَ صَلُّوهُ ﴿٣١﴾

ثُمَّ فِي سِلْسِلَةٍ ذَرْعُهَا سَبْعُونَ ذِرَاعًا فَاسْلُكُوهُ ﴿٣٢﴾

إِنَّهُ كَانَ لَا يُؤْمِنُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ ﴿٣٣﴾

وَلَا يَحْضُرُ عَلَىٰ طَعَامِ الْيَسْرِينَ ﴿٣٤﴾

فَلَيْسَ لَهُ الْيَوْمَ هَاهُنَا حَمِيرٌ ﴿٣٥﴾

وَلَا طَعَامٌ إِلَّا مِنْ غَشَقِينَ ﴿٣٦﴾

لَا يَأْكُلُهُ إِلَّا الْخَاطِلُونَ ﴿٣٧﴾

فَلَا أَقْسِمُ بِمَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٨﴾

وَمَا لَا تُبْصِرُونَ ﴿٣٩﴾

إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٤٠﴾

وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَاعِرٍ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٤١﴾

42. O, kahin sözü də deyildir! Necə də az düşünürsünüz!

43. O, aləmlərin Rəbbi tərəfindən vəhy edilmişdir!

44. Əgər *Muhamməd* bəzi sözləri özündən uydurub Biza aid etsəydi,

45. Biz onu sağ əlindən yaxalayarıq,

46. sonra da şah damarını kəsərdik.

47. İçərinizdən heç kəs buna mane ola bilməzdi.

48. Həqiqətən, bu *Quran* müttəqilər üçün bir nəsihətdir.

49. Aranızdan Quramı yalan sayanlar olduğunu da bilirik!

50. Həqiqətən, bu, kafirlər üçün bir peşmançılıqdır.

51. Sözsüz ki, bu *Quran* əsl həqiqətdir.

52. Elə isə Böyük Rəbbinin adına təriflər de!

وَلَا يَقُولُ كَاهِنٌ قَلِيلًا مَّا قَدْ كُرِيَ ۝

تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ۝

وَلَوْ تَقَوَّلَ عَلَيْنَا بَعْضُ الْأَقَاوِيلِ ۝

لَأَخَذْنَا مِنْهُ بِالْيَمِينِ ۝

ثُمَّ لَنَقْطَعَنَّ مِنْهُ الشَّوْبِينَ ۝

فَمَا مِنْكُمْ مِنْ أَحَدٍ عَنْهُ حَاجِرِينَ ۝

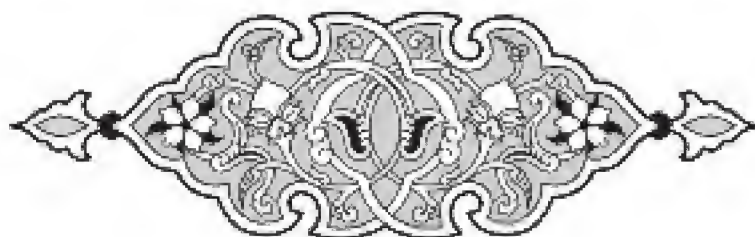
وَإِنَّهُ لَنَذِيرٌ لِّلْمُتَّقِينَ ۝

وَإِنَّا لَنَعْلَمُ أَنَّ مِنْكُمْ مُّكَذِّبِينَ ۝

وَإِنَّهُ لَنَحْشُرُهُ عَلَى الْكَافِرِينَ ۝

وَإِنَّهُ لَحَقُّ الْيَقِينِ ۝

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ۝

al-Ma'aric
(«Dərəcələr») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. İstəyən kimsə baş verəcək əzabı istədi–
2. *bunu* kafirlər üçün *dilədi*. O əzabın qarşısını alan tapılmayacaq.
3. O, dərəcələr sahibi olan Allahdandır.
4. Mələklər və Ruh *Cəbrail* Ona doğru sayı əlli min ilə bərabər bir gün ərzində qalxırlar.
5. Sən təmkinlə səbir et!
6. Doğrusu, *kafirlər* o *əzabın* uzaq olduğunu güman edirlər.
7. Biz isə onun yaxın olduğunu görürük.
8. O gün göy əridilmiş metal kimi olacaqdır.
9. Dağlar da *didilmiş* yuna bənzəyəcəklər.
10. Dost dostun halını xəbər almayacaq.
11. *Halbuki* onlar bir-birini görəcəklər. Günahkar o günün əzabından qurtarmaq üçün fidyə vermək istəyər – öz oğullarını,
12. həyat yoldaşını və qardaşını,

سُورَةُ الْمَعَارِجِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ ۝

لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ ۝

مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ ۝

تَعْرُجُ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ إِلَيْهِ فِي يَوْمٍ كَانَ
مِقْدَارُهُ خَمْسِينَ أَلْفَ سَنَةٍ ۝

فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا ۝

إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا ۝

وَرَوْنَهُ قَرِيبًا ۝

يَوْمَ تَكُونُ السَّمَاءُ كَالْمُهْلِ ۝

وَتَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ ۝

وَلَا يَنْفَعُ حِمِيرٌ حِمِيمًا ۝

يَبْصُرُونَ يَوْمَ تَوَدُّ الْمَجْرِمُ لَوِيقْتَدِي مِنْ عَذَابٍ
يَوْمَئِذٍ يَسْتَسْقِئُونَ ۝

وَصَحَابِهِمْ وَأَزْوَاجُهُمْ ۝

13. ona sığınacaq vermiş nəslini وَقَصَبْنَاهُ إِلَىٰ نُوحٍ ۝
14. və yer üzündə olanların hamısını –
təki *bu* onu xilas etsin. وَمَنْ فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا ثُمَّ يُنْجِيهِ ۝
15. Xeyr! Bu, alovu şölələənən Oddur – كَلَّا إِنَّهَا لَأَنْفَاطٌ ۝
16. başın dərisini sıyrıb çıxaran *bir od*. نَزَاعَةٍ أَلْسَوٰى ۝
17. *O od* çağırır *haqq*a arxa çevirəni,
ondan üz döndərəni تَدْعُو مَنْ أَذْرَوْا وَيُلَاقِي ۝
18. və *mal-dövlət* yığıb saxlayanı. وَجَمَعَ الْأَوْعٰى ۝
19. Həqiqətən, insan kəmhövsələ
yaradılmışdır. ۞ إِنَّ الْإِنْسَانَ خَلِيقٌ هَلُوعٌ ۝
20. Ona bir pislik toxunduqda özündən
çıxır, إِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ جَزُوعًا ۝
21. bir xeyir nəsib olduqda isə xəsislik
edir. وَإِذَا مَسَّهُ الْخَيْرُ مَنُوعًا ۝
22. Namaz qılanlar istisnadır. إِلَّا الْمُصَلِّينَ ۝
23. O kəslər ki, namazlarını həmişə
qılırlar. الَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ دَائِمُونَ ۝
24. O kəslər ki, onların mallarında
məlum bir haqq vardır- وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَّعْلُومٌ ۝
25. dilənən və *həya edib* dilənməyən
miskinlər üçün. لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ۝
26. O kəslər ki, Haqq-hesab gününü
təsdiq edirlər. وَالَّذِينَ يُصَدِّقُونَ بِيَوْمِ الدِّينِ ۝
27. O kəslər ki, Rəbbinin əzabından
qorxurlar. وَالَّذِينَ هُمْ مِنْ عَذَابِ رَبِّهِمْ مُتَّقُونَ ۝
28. Axı Rəbbinin əzabı *onlar üçün də*
təhlükəsiz deyil. إِنَّ عَذَابَ رَبِّهِمْ غَيْرُ مَا يُؤْمِنُونَ ۝

29. O kəslər ki, tənəsül üzvlərini *zinadan* qoruyurlar –

وَالَّذِينَ هُمْ يَحْرُومُهُمْ فَتَنُوا

30. zövcələrindən və sahib olduqları cariyələrdən başqa. *Buna görə* onlar əsla qınanmazlar.

إِلَّا عَلَىٰ أَزْوَاجِهِمْ أَوْ مَا مَلَكَتْ أَيْمَانُهُمْ فَإِنَّهُمْ غَيْرُ مَلُومِينَ

31. Bundan artığını istəyənlər isə həddi aşanlardır.

مَنْ أَتَىٰ ذَٰلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْعَادُونَ

32. O kəslər ki, əmanəti danmır və əhdlərini pozurlar.

وَالَّذِينَ هُمْ لَا يُخَالِفُونَ بِعَهْدِهِمْ ذَا عَهْدٍ هُمْ رَاغِبُونَ

33. O kəslər ki, şahidliklərində mətindirler.

وَالَّذِينَ هُمْ يَشْهَدُونَ أَلِيًّا

34. Bir də o kəslər ki, namazlarını dəqiqliklə qılırlar.

وَالَّذِينَ هُمْ عَلَىٰ صَلَاتِهِمْ يُحَافِظُونَ

35. Cənnət bağlarında hörmət göstəriləcək insanlar da elə onlar olacaqdır.

أُولَٰئِكَ فِي جَنَّاتٍ مُّكْرَّمُونَ

36. Sənə doğru tələsən kafirlərə nə olub belə –

فَمَا لِلَّذِينَ كَفَرُوا فِيكَ مِنْ مَّطْعُونٍ

37. sağdan-soldan dəstələrlə ətrafına yığışırlar?

عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ حِزْبُونَ

38. Deyəsən onların hamısı Nəim cənnətinə bir təhər girə biləcəklərini düşünürlər?

أَلَيْسَ كُلُّ أَمْرٍ فِيْهِمْ أَنْ يَدْخُلَ جَنَّةَ نَعِيمٍ

39. Xeyr! Bu mümkün deyil! Biz onları bildikləri şeydən xəlv etmişik.

كَلَّا إِنَّا خَلَقْنَاهُمْ مِّمَّا يَعْلَمُونَ

40. And içirəm məşriqlərin və məğriblərin Rəbbinə! Biz doğrudan da, elə bir qüdrətə malik ki, –

فَلَا أَقْسُرُ مِنَ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ بِإِلَاقِدْرُونَ

41. *onları* daha yaxşılarla ilə əvəz edə bilərik. *Bunda* qarşımıza çıxan bilən tapılmaz.

عَلَىٰ أَنْ يُبَدَّلَ خَيْرًا مِنْهُمْ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ

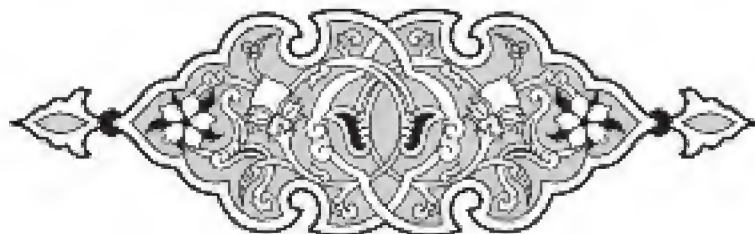

42. Vədə verilmiş günə çatanadək onlarla daha işin olmasın, qoy boş-boş danışsınlar və əylənsinlər.
43. O gün, məbudlarına ibadətə can atırmışlar kimi onlar qəbirlərdən çıxacaqlar.
44. O gün onların baxışları yerə dikiləcək, özlərini də zillət bürüyəcəkdir. Budur onların xəbərdar edildikləri gün!

فَذَرَهُمْ خَوْضًا يُرْتَعَبُونَ حَتَّى يَلْقَوا يَوْمَهُمُ
الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٤٢﴾

يَوْمَ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ سِرَاعًا كَانَهُمْ إِلَى
نُصْبٍ يُوفُصُونَ ﴿٤٣﴾

خَشَعَتِ الْأَبْصَارُ كُلُّهَا رُحُفًا وَذَلِكَ يَوْمُ الَّذِي
كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿٤٤﴾

Nuh surəsi

سُورَةُ نُوحٍ

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Həqiqətən, Biz Nuhu öz qövmünə göndərdik və dedik: "Sən öz qövmünü, onlara ağırılı-acılı bir əzab gəlməmişdən əvvəl xəbərdar et!"
2. O dedi: "Ey qövmüm! Şübhəsiz ki, mən sizi aydın bir tərzdə xəbərdar edənəm!"
3. Allaha ibadət edin, Ondan qorxun və mənə itaət edin!
4. *Belə etsəniz*, O sizin günahlarınızdan keçər və sizə müəyyən vaxtadək möhlət verər. Həqiqətən, Allahın *müəyyən etdiyi* vaxt gəlib çatdıqda əsla təxirə salınmaz. Kaş biləydiniz!"
5. O dedi: "Ey Rəbbim, mən xalqımı gecə də, gündüz də dəvət etdim.
6. Amma dəvətim onların *haqdan* qaçmalarını daha da artırdı.
7. Sən onları bağışlayasan deyə mən hər dəfə onları *imana* dəvət etdikdə, onlar barmaqlarını qulaqlarına tıxayır, paltarlarına bürünür, *küfrlərində* ısrar edir və ötkəm-ötkəm təkəbbürlənirdilər.
8. Sonra mən onları aşkarcasına dəvət etdim.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِنَّا أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ أَنْ أَنْذِرْ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١﴾

قَالَ يَاقَوْمِ إِنِّي كُنْتُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٢﴾

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا أَمْرِي ﴿٣﴾

يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُمْ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

قَالَ رَبِّ إِنِّي دَعَوْتُ قَوْمِي لَيْلًا وَنَهَارًا ﴿٥﴾

فَلَمَّا بَرَدَهُمْ دَعَاؤِي إِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾

وَإِنِّي كُلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوا أَصْوَعَ هُمْ فِيءَ إِذَانِهِمْ وَاسْتَعْصَمُوا بِأَيْمَانِهِمْ وَأَصْرُوا وَاسْتَكْبَرُوا اسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾

ثُمَّ إِنِّي دَعَوْتُهُمْ جَمْعًا ﴿٨﴾

9. Sonra mən onlara *həm uca səstə, həm də* gizlicə bildirib

10. dedim: “Rəbbinizdən
bağışlanmağınızı diləyin! Həqiqətən,
O, çox Bağışlayandır!

11. O, sizin üzərinizə bol-bol yağış
göndərər,

12. var-dövlət və oğul-uşaqla sizin
imdadınıza çatar, sizin üçün bağlar
salar və çaylar yaradar.

13. Necə olub ki, siz Allahın
böyüklüyünü layiqincə uca
tutmursunuz?

14. Axı O sizi mərhələlərlə yaratdı.

15. Məgər Allahın yeddi göyü
təbəqə-təbəqə necə yaratdığını
görmürsünüz?

16. Ayı bir nur, günəşi də çıraqla
etmişdir.

17. Allah sizi torpaqdan bir bitki kimi
bitirmişdir.

18. Sonra O sizi ora qaytaracaq və
yenidən çıxardacaqdır.

19. Allah yeri sizin üçün xalı tək döşədi.

20. *Belə etdi* ki, orada geniş yollarla
hərəkət edəsiniz”.

21. Nuh dedi: “Ey Rəbbim! Onlar
mənə asi oldular və var-dövləti,
övladı özünə zərərdən başqa bir şey
artırmayan bir adama tabe oldular.

ثُمَّ إِنِّي أَعْلَيْتُ لَهُمْ وَأَسْرَرْتُ لَهُمْ إِسْرَارًا ﴿١﴾

فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّارًا ﴿٢﴾

يُرْسِلُ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَارًا ﴿٣﴾

وَيُمِدُّكُمْ بِأَمْوَالٍ رَّيِّنٍ وَيَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ
وَيَجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَارًا ﴿٤﴾

مَا لَكُمْ لَا تَرْجُونَ لِلَّهِ وَقَارًا ﴿٥﴾

وَقَدْ خَلَقَكُمْ أَطْوَارًا ﴿٦﴾

أَلَمْ تَرَ أَنَّ اللَّهَ سَمِعَ سَمَوَاتٍ طَبَاقًا ﴿٧﴾

وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ
سِرَاجًا ﴿٨﴾

وَاللَّهُ أَتَيْتُكُمْ مِنَ الْأَرْضِ نَبَاتًا ﴿٩﴾

ثُمَّ يُعِيدُكُمْ فِيهَا وَيُخْرِجُكُمْ إِخْرَاجًا ﴿١٠﴾

وَاللَّهُ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بِسَاطًا ﴿١١﴾

لِتَسْلُكُوا مِنْهَا سُبُلًا فِجَاجًا ﴿١٢﴾

قَالَ نُوحٌ رَبِّ إِنَّهُمْ عَصَوْنِي وَأَتَّبَعُوا مَن لَّمْ يَزِدَّهُ
مَالَهُ، وَوَلَدَهُ بِي الْإِحْسَارَ ﴿١٣﴾

22. Onlar *mənə qarşı* böyük bir hiylə işlətdilər

وَمَكْرُوا مَكْرًا كَبِيرًا ﴿٢٢﴾

23. və *özlərinə tabe olanlara* dedilər:
“Öz məbudlarınızı tərk etməyin;
Vəddi, Suvarı, Yəğusu, Yəuqu və
Nəsri tərk etməyin!”

وَقَالُوا لَا تَدْرُونَ إِلَٰهَتَكُمْ وَلَا تَدْرُونَ رَبَّنَا وَلَا
سَوَاعِدَ لَا تَعُوتُ وَمَعُونٌ وَمُسَرَّا ﴿٢٣﴾

24. Artıq onlar çoxlarını azdırmışlar. Sən
də zalımlara azğınlıqdan başqa bir
şey artırma”.

وَقَدْ أَصْلَوْا كِيدَإِئْرَآ وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا
ضَلَالًا ﴿٢٤﴾

25. Onlar öz günahlarına görə *suya*
qərq edildilər və oda atıldılar. Onlar
özlərinə Allahdan savayı köməkçilər
tapmadılar.

يَمَّا حَاطَ يَتِيْرُهُمْ أَغْرَقُوا فَأَنْدَجُوا نَارًا فَتَرْتَجِدُوا
لَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ أَنْصَارًا ﴿٢٥﴾

26. Nuh dedi: “Ey Rəbbim, kafirlərdən
yer üzündə bir nəfəri belə sağ
qoyma!”

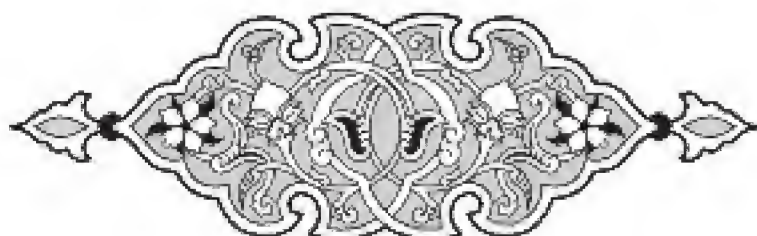
وَقَالَ نُوحٌ رَبِّ لَا تَذَرْنِي أَلَا نَصْرِي مِنَ الْكَافِرِينَ
دَيَّارًا ﴿٢٦﴾

27. Əgər Sən onları *sağ* qoysan, onlar
qullarını azdıracaq və yalnız
günahkar, kafir *övladlar* doğub-
törədəcəklər.

إِنَّكَ إِن تَذَرَهُمْ خِلَافًا يُعْبَادُكَ وَلَا بِلَدِّوَا
إِلَّا قَلِيلًا مِّنْ كَثَرًا ﴿٢٧﴾

28. Ey Rəbbim! Məni, valideynlərimi,
evimə mömin kimi daxil olanları
və *bütün* mömin kişi və qadınları
bağışla! Zülmkarların isə ancaq
həlakını artır”.

رَبِّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِمَن دَخَلَ بَيْتِيَ
مُؤْمِنًا وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَلَا تَزِدِ
الظَّالِمِينَ إِلَّا نَبَارًا ﴿٢٨﴾

əl-Cinn
(«Cinlər») surəsi

سُورَةُ الْجِنِّ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. De: "Mənə vəhy olundu ki, cinlərdən bir dəstə *Quranı* dinlədikdən sonra öz *tayfalarına* qayıdıb dedilər: "Həqiqətən, biz heyrətamiz bir Quran dinlədik!
2. O, doğru yola yönəldir. Biz ona inandıq və *bundan sonra* əsla kimsəni Rəbbimizə şərikin qoşmayacağıq.
3. Doğrudan da, Rəbbimizin əzəməti çox yüksəkdir. O, nə zövcə, nə də övlad sahibi olmamışdır.
4. Bizim səfəhimiz *İblis* Allaha qarşı hədsiz *yalanlar* danışır.
5. Biz zənnə qapılarına düşünürdük ki, insanlar da, cinlər də Allaha iftira atmazlar.
6. Həqiqətən, insanlardan bəziləri cinlərin bəzilərinə sığınurdılar. *Bu isə* onların azgınlığını artırırdı.
7. Onlar da siz zənn etdiyiniz kimi, elə düşünürdülər ki, Allah ölənləri diriltməyəcəkdir.
8. Biz səmaya qalxdıqda onun sərt gözətçilər və yandırıcı-yaxan alovlarla dolu olduğunun şahidi olduq.

قُلْ أُوحِيَ إِلَيَّ أَنَّهُ اسْتَمَعَ نَفَرٌ مِّنَ الْجِنِّ فَقَالُوا
إِنَّا سَمِعْنَا قُرْءَانًا عَجَبًا ﴿١﴾

يَهْدِي إِلَى الرُّشْدِ فَآمَنَّا بِهِ وَلَمْ نُشْرِكْ بِرَبِّنَا
أَحَدًا ﴿٢﴾

وَأَنَّهُ تَعَالَى جَدْرُ رَبِّنَا مَا اتَّخَذَ صَاحِبَةً وَلَا
وَلَدًا ﴿٣﴾

وَأَنَّهُ كَانَ يَفُولُ سَفِيهًا عَلَى اللَّهِ سَطَطًا ﴿٤﴾

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَقُولَ الْإِنسَ وَالْجِنِّ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا ﴿٥﴾

وَأَنَّهُ كَانَ يَجَالِ مِنَ الْإِنسِ يَعُوذُونَ بِرِجَالِ مِن
الْجِنِّ فَزَادُوا ضَلَالَهُمْ ﴿٦﴾

وَأَنَّهُمْ ظَنُّوا كَمَا ظَنَنْتُمْ أَن لَّنْ يَبْعَثَ اللَّهُ أَحَدًا ﴿٧﴾

وَأَنَّا لَمَسْنَا السَّمَاءَ فَوَجَدْنَاهَا مُلْتَأَتٍ
حَرًّا شَدِيدًا وَشُهُبًا ﴿٨﴾

9. Biz *əvvəllər* gizlicə qulaq asmaq üçün göyün bəzi sahələrində oturardıq. Amma kim bunu indi etmək istəsə, o, pusquda gözləyən yandırıcı alova rast gələr.
10. Biz bilmirik, *bununla* yerdəkilərə pislik etmək qəsd edilmişdir, yoxsa Rəbbi onları doğru yola yönəltmək istəmişdir?
11. Əlbəttə, aramızda saleh əməl sahibləri də, onlar kimi olmayanlar da var. Biz ayrı-ayrı yollar tutmuşuq.
12. Biz yaxın etdik ki, yer üzündə Allahdan yaxa qurtara bilmərik. Göyə qaçmalı olsaq da Onun əzabından yayına bilməyəcəyik.
13. Biz doğru yolu göstərən rəhbəri eşitdiyimiz zaman ona iman gətirdik. Rəbbinə iman gətirən, nə *savabının* azalmasından, nə də haqsızlığa uğramaqdan qorxmaz.
14. Sözsüz ki, bizlərdən müsəlmanlar da var, *doğru yoldan* sapanlar da. Müsəlman olan şəxslər doğru yol tutanlardır.
15. *Doğru yoldan* sapanlar Cəhənnəm üçün odun olacaqlar”.
16. Əgər onlar o yolda sabit qalsaydılar, Biz onlara bol-bol su verərdik.
17. *Belə edərdik* ki, bununla onları sınayaq. Kim öz Rəbbinin zikrindən

وَأَنَّا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقْعِدًا لِّلسَّمِيعِ ۖ فَمَنْ يَسْمِعُ ۚ أَلَمْ نَحْذَرُهَا بَابَ ٱلْٱرْصَادِ ۝٩

وَأَنَّا لَا تَدْرِي أَسْرَأُ يَدُ ٱلرَّبِّ فِي ٱلْأَرْضِ ۖ أَمْ أَرَادَ بِهِنَّ زُهْرَةً رَّشَدًا ۝١٠

وَأَنَّا إِنَّا ٱلصَّٰلِحُونَ وَمِمَّا دُونَ ذَٰلِكَ كُنَّا عٰتِلِينَ ۝١١

وَأَنَّا ظَنَنَّا أَن لَّنْ نَّعْجِرَ ٱللَّهَ فِي ٱلْأَرْضِ وَلَٰكِن نَّعْجِرُهُ هَٰهُنَا ۝١٢

وَأَنَّا لَمَّا سَمِعْنَا ٱلْهُدَىٰ ءَامَنَّا بِهِ ؕ فَمَنْ يُؤْمِنُ بِرَبِّهِ ؕ فَلَا يَخَافُ بَحْثَ ٱلْوَٰرِثِينَ ۝١٣

وَأَنَّا إِنَّا ٱلْمُسْلِمُونَ وَمِمَّا ٱلْقَٰسِطُونَ ۖ فَمَنْ أَسْلَمَ فَأُولَٰئِكَ تَحَرَّوْا رَشَدًا ۝١٤

وَأَمَّا ٱلْقَٰسِطُونَ فَكَانُوا لِجَهَنَّمَ حَطَبًا ۝١٥

وَالْوَٰسْتَقْمُوا عَلَى ٱلْطَّرِيقَةِ ۖ لَأَسْقِيَنَّهُمْ مَّاءً غَدَقًا ۝١٦

لِنَقْسِيَنَّهُمْ فِيهِ ؕ وَمَنْ يُعْرِضْ عَن ذِكْرِ رَبِّهِ ؕ

üz döndərərsə, O, həmin şəxsi
şiddətli bir əzaba məruz qoyar.

18. Şübhəsiz ki, məscidlər Allahındır.
Allahdan başqa heç kəsə dua etməyin!

19. Allahın qulu qalxıb Allaha dua
etdikdə *cinlər* az qala onun
dövrəsində bir-birinə keçib çapər
yaradırdılar.

20. De: "Mən yalnız öz Rəbbimə
dua edirəm və kimisə Ona şərik
qoşmuram!"

21. De: "Mən sizə nə ziyan verməyə, nə
də *sizi* doğru yola yönəltməyə qadir
deyiləm!"

22. De: "Həqiqətən, məni Allahdan
kimsə xilas edə bilməz və mən
Ondan başqa bir pənah yeri tapa
bilmərəm!

23. *Mənim əlimdən gələn* ancaq
Allahı və Onun göndərdiklərini
təbliğ etməkdir. Kim Allaha və
Onun Elçisinə asi olarsa, onun
üçün içərisində əbədi qalacaqları
Cəhənnəm odu hazırlanmışdır".

24. Onlar özlərinə vəd olunmuş
əzabı gördükləri zaman kimin
köməkçisinin daha zəif və sayca
daha az olduğunu biləcəklər.

25. De: "Mən sizə vəd olunmuş *əzabın*
yaxın olduğunu və yaxud Rəbbimin
onun üçün uzun bir müddət təyin
etmiş olduğunu bilmirəm.

يَسْأَلُكَ عَذَابًا صَعَدًا ﴿٧٢﴾

وَأَنَّ الْمَسَاجِدَ لِلَّهِ فَلَا تَدْعُوا مَعَ اللَّهِ أَحَدًا ﴿٧٣﴾

وَأَنَّهُ لَمَّا قَامَ عَبْدُ اللَّهِ يَدْعُوهُ كَادُوا يَكُونُونَ
عَلَيْهِ لَكَا ﴿٧٤﴾

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُوا رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا ﴿٧٥﴾

قُلْ إِنِّي لَا أَمْلِكُ لَكُمْ صَرًا وَلَا رَكْعَةً ﴿٧٦﴾

قُلْ إِنِّي لَنْ يُخْرِجَنِي مِنَ اللَّهِ أَحَدٌ وَلَنْ أَجِدَ مِنْ
دُونِهِ مُلْتَحَدًا ﴿٧٧﴾

إِلَّا بِلَعْنَةٍ مِنَ اللَّهِ وَرِسَالَتِي وَمَنْ يَعْصِ اللَّهَ
وَرَسُولَهُ فَإِنَّ لَهُ نَارَ جَهَنَّمَ خَالِدًا فِيهَا أَبَدًا ﴿٧٨﴾

حَقٌّ إِذَا رَأَوْا مَأْوِعَدُونَ فَنَسِيَ عَمَلُونَ مَنْ
أَضْعَفُ نَاصِرًا وَأَقَلُّ عَدَدًا ﴿٧٩﴾

قُلْ إِنِّي أَدْرِي أَعْرَبُ مَأْوِعَدُونَ أَمْ يَجْعَلُ اللَّهُ
رَبِّي أَمَدًا ﴿٨٠﴾

26. O, qeybi Biləndir və Öz qeybini heç kəsə açmaz;

27. razı qaldığı elçidən başqa. Həqiqətən, *Allah* onların önündə və arxasında gözetçilər qoyur ki,

28. *hər kəs* onların, Rəbbinin göndərdiklərini necə təbliğ etdiyini bilsin. *Allah* onların nə etdiklərini nəzarəti altında saxlayır və hər şeyi ayrı-ayrılıqda hesaba alır”.

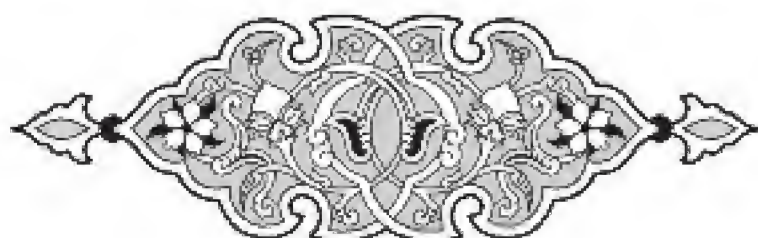
عَلِمَ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَى غَيْبِهِ أَحَدًا ﴿٧٢﴾

إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ فَإِنَّهُ يَسْلُكُ

مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصَدًا ﴿٧٣﴾

لِيَعْلَمَ أَنْ قَدْ أَبْلَغُوا رَسُولًا رَّبَّهُمْ وَأَحَاطَ

بِمَعَالِدِهِمْ وَأَخْصَىٰ كُلَّ شَيْءٍ عَدَدًا ﴿٧٤﴾

əl-Muzzəmmil
(«Bürünmüş») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey libasına bürünüb örtünmüş peyğəmbər!
2. Az bir hissəsi istisna olmaqla gecələr namaza dur!
3. Gecənin yarısını, yaxud ondan bir az əskilt,
4. və ya ona artır. Quranı da aramla oxu!
5. Həqiqətən Biz sənə ağır bir Söz – Quran vəhy edəcəyik.
6. Sözsüz ki, gecə qalxmaq çox çətin və Quran oxumaq daha münasibdir.
7. Şübhəsiz ki, gündüz sənün üçün uzun-uzadı işlər vardır.
8. Rəbbinin adını zikr et və özünü tamamilə Ona həsr et!
9. O, məşriqin və məğribin Rəbbidir. Ondən başqa məbud yoxdur. Elə isə Onu *özünə* Himayəçi götür!
10. Müşriklərin dediklərinə səbir et və onlardan xoşluqla uzaqlaş.
11. Məni, *ayələrimi* yalan sayan var-dövlət sahibləri ilə tək burax və onlara bir az möhlət ver.

سُورَةُ الْمَزْمِلِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

يَا أَيُّهَا الْمَزْمِلُ ①

فَرَأَيْتَ إِلَّا قَلِيلًا ②

يَضْفَعُهُ ۖ أَوَانْفُصْرَتُهُ قَلِيلًا ③

أُورِثَهُ عَلَيْهِ وَرَثِلَ الْقُرْءَانُ تَرْتِيلًا ④

إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ⑤

إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَظَنًا وَأَقْوَمُ قِيلًا ⑥

إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ⑦

وَإِذْكُرْ اسْمَ رَبِّكَ وَتَقَبَّلْ إِلَيْنِ تَبْتِيلًا ⑧

رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّخِذْهُ
وَكِيلًا ⑨

وَأَصْبِرْ عَلَى مَا يَقُولُونَ وَأَنْجِرْهُمْ هَجْرًا جَبِيلًا ⑩

وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ وَمَهِّلْهُمْ
قَلِيلًا ⑪

12. Həqiqətən, Bizdə *onlar üçün* qandallar və Cəhənnəm hazırlanmışdır,
13. boğazda tıxanıb keçməyən yemək və ağrılı-acılı bir əzab da *vardır*.
14. O gün yer və dağlar titrəyəcək, dağlar səpələnən qum təpəsinə dönəcəkdir.
15. Həqiqətən, Biz Firona elçi göndərdiyimiz kimi sizə də şahidlik edəcək elçi göndərdik.
16. Firon elçiyə asi oldu. Biz də onu şiddətli bir əzabla yaxaladıq.
17. Əgər küfr etsəniz, uşaqların saçlarının ağaracağı gündən necə yaxa qurtaracaqsınız?
18. *O gün* göy parçalanacaq. Allahın vədi mütləq yerinə yetəcəkdir.
19. Həqiqətən, bu, bir nəsihətdir. Kim istəsə, Rəbbinə tərəf yönəlsin.
20. Həqiqətən, Rəbbin bilir ki, sən və səninlə olan insanların bir qismi *bəzən* gecənin üçdə ikisindən az, *bəzən* yarısını, *bəzən də* üçdə birini *ibadət üçün* durursunuz. Gecə və gündüzü Allah ölçüb müəyyənləşdirir. O, sizin bunları hesablamaqda çətinlik çəkəcəyinizi nəzərə alaraq, tövbələrinizi qəbul etdi. Elə isə *namaz qılarkən* Qurandan *sizə asan gələn* oxuyun!

إِنَّا لَدَيْنَا أَنْكَالٌ وَجَحِيمٌ ﴿١٢﴾

وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٣﴾

يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَغِيًّا مَهِيلًا ﴿١٤﴾

إِنَّا أَرْسَلْنَا إِلَيْكَ رَسُولًا شَهِدًا عَلَيْكَ كَمَا أَرْسَلْنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ رَسُولًا ﴿١٥﴾

فَعَصَىٰ فِرْعَوْنُ الرَّسُولَ فَأَخَذْنَاهُ أَخَذًا وَبِيلًا ﴿١٦﴾

فَكَيْفَ تَتَّقُونَ إِن كَفَرْتُمْ يَوْمًا يَجْعَلُ الْوِلْدَانَ شِيبًا ﴿١٧﴾

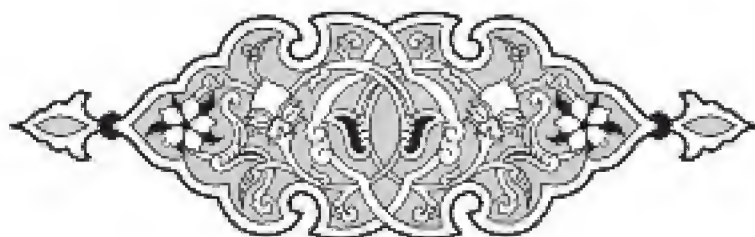
السَّمَاءُ مُنْفِطِرَةٌ ۖ وَكَانَ وَعْدُهُ مَفْعُولًا ﴿١٨﴾

إِنَّا هَدَيْنَاهُ سَبِيلًا ۚ فَكَمْ تَذَكَّرَ ۚ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ سَبِيلًا ﴿١٩﴾

﴿٢٠﴾ إِنَّ رَبَّكَ يَعْلَمُ أَنَّكَ تَقُومُ أَدْنَىٰ مِن ثُلُثِي إِلْتِلٍ وَنِصْفَهُ ۚ وَقُلْنَا ۚ وَأَطِيعُوا أَمْرَ الَّذِينَ مَعَكُمْ ۚ وَاللَّهُ يَقْدِرُ الْإِلْتِلَ وَالنَّهَارَ عِلْمًا ۚ لَنْ نَخْصُوهُ ۖ فَتَابَ عَلَيْكُمْ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنَ الْقُرْآنِ ۚ إِنَّ عَلِمْنَا أَن سَيَكُونُ مِنكُمْ مَرْضًى ۚ وَءَالِخَرُونَ بِضُرُونٍ فِي الْأَرْضِ يَتَسَوَّوْنَ مِن فَضْلِ اللَّهِ ۚ وَءَالِخَرُونَ يَقْتُلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَاقْرَءُوا مَا تَيَسَّرَ مِنهُ ۚ وَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَأَقْرِضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا ۚ وَمَا تُقْرِضُوا لِنَفْسِكُمْ ۚ

O bilir ki, bəziləriniz xəstə olacaq, digərləriniz Allahın mərhəmətindən *ruzi* əldə etmək məqsədilə müxtəlif yerlərə səfərə çıxacaq, bir qisminiz də Allah yolunda vuruşacaqdır. Buna görə *namaz qılarkən* Qurandan sizə asan olanı oxuyun! Namaz qılın, zəkatınızı ödəyin və Allaha gözəl bir bərc verin. Bu dünyada qabaqcadan özünü zə hansı xeyirli əməlləri tədarük etsəniz, Allah yanında onun daha xeyirlisi ilə və daha böyük mükafatla əvəz olunduğunu görəcəksiniz. Elə isə Allahdan sizi əfv etməsini istəyin! Şübhəsiz ki, Allah Bağışlayandır, Rəhmlidir!

خَيْرٌ يَجِدُوْهُ عِنْدَ اللّٰهِ هُوَ خَيْرٌ اَوْ اَعْطٰهُ اَجْرًا وَّاسْتَغْفِرُوْا
اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ ﴿٧٣﴾

əl-Muddəssir
(«Örtünmüş») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Ey libasına bürünüb örtünmüş peyğəmbər!
2. Qalx və insanları xəbərdar et!
3. Təkcə Rəbbini uca tut!
4. Geyimini təmiz saxla!
5. Pis şeyləri tərk et!
6. Yaxşılığı təmənnə məqsədilə etmə!
7. Rəbbin üçün səbir et!
8. Sur üfürülərkən –
9. Çətin bir gün olacaq.
10. Həmin gün kafirlərə asan olmayacaqdır.
11. Məni yaratdığım kimsə ilə tək burax;
12. Mən ona bolluca var-dövlət bağışladım,
13. qayğısına qalan oğullar verdim
14. və onu hər cür imkanlarla təmin etdim.
15. Bunlara baxmayaraq, o, yenə də əlavə etməyimi arzulayır.
16. Xeyr! Çünki o, ayələrimizi inadla inkar edir.

سُورَةُ الْمُدَّثِّرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ ﴿١﴾
قُمْ فَأَنذِرْ ﴿٢﴾
وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ ﴿٣﴾
وَوَسَاءَكَ فَطَهِّرْ ﴿٤﴾
وَالرُّجْزَ فَاهْجِرْ ﴿٥﴾
وَلَا تَمَسُّنَّ فِي شَيْءٍ مِّنْهُ يَدَايَكَ فَاصْبِرْ ﴿٦﴾
وَإِنَّا نَقُورُ فِي النَّاقُورِ ﴿٧﴾
فَإِنَّكَ يَوْمَ تَوَمَّدُ تَوَمَّدًا وَسِيرٌ ﴿٨﴾
عَلَى الْكَافِرِينَ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿٩﴾
ذُرِّي وَمَنْ خَلَقْتُ وَحِيدًا ﴿١٠﴾
وَجَعَلْتُ لَهُ مَا لَا مَعْدُودًا ﴿١١﴾
وَبَيْنَ شُهُودًا ﴿١٢﴾
وَمَهَّدْتُ لَهُ تَمْهِيدًا ﴿١٣﴾
فَرُطِمَعٌ أَنْ أَرِيدَ ﴿١٤﴾
كَلَّا إِنَّكَ كَأَنَّكَ لَتَيتَّبَعُنَا عَيْدًا ﴿١٥﴾

17. Mən onu sət bir yoxuşa sürükləyəcəyəm. سَأُرْهِقُهُ صَعُودًا ﴿١٧﴾
18. Çünki o, fikirləşərək qərara gəldi. إِنَّكَ فَعَّرَكَ مَقَرًّا ﴿١٨﴾
19. Ona ölüm olsun! Necə qərara gəldi? فَقِيلَ كَيْفَ مَقَرَّ ﴿١٩﴾
20. Sonra *yenə* ona ölüm olsun! Gör nə qərara gəldi? ثُمَّ قِيلَ كَيْفَ مَقَرَّ ﴿٢٠﴾
21. Sonra o nəzər saldı. ثُمَّ نَظَرَ ﴿٢١﴾
22. Üz-gözünü turşudub qaşqabağını tökdü. ثُمَّ عَبَسَ وَبَسَرَ ﴿٢٢﴾
23. Sonra da arxasını çevirib təkəbbür göstərdi. ثُمَّ أَدْبَرَ وَاسْتَكْبَرَ ﴿٢٣﴾
24. və dedi: "Bu, sehrbazlardan *eşidilib təkrarlanan* sehrdən başqa bir şey deyildir! فَقَالَ إِنْ هَذَا إِلَّا سِحْرٌ يُكَذِّرُ ﴿٢٤﴾
25. Bu, adi insan kəlamıdır! إِنْ هَذَا إِلَّا قَوْلُ الْبَشَرِ ﴿٢٥﴾
26. Mən onu Səqərə salacağam. سَأُصْلِيهِ سَقَرَ ﴿٢٦﴾
27. Sən haradan biləsən ki, Səqər nədir?! وَمَا أَدْرَاكَ مَا سَقَرُ ﴿٢٧﴾
28. O, kimsəni *sağ-salamat* buraxmaz, لَا تَنجِي وَلَا تَنْدُرُ ﴿٢٨﴾
29. dərini yandırır-yaxar. لَوَاحِشَةً لِلْبَشَرِ ﴿٢٩﴾
30. Onun üzərində on doqquz gözətçi *mələk* vardır. عَلَيْهَا تِسْعَةَ عَشَرَ ﴿٣٠﴾
31. Biz Cəhənnəm gözətçilərini yalnız mələklərdən etdik və onların sayını *on doqquz* etdik ki, *bu*, kafirlər üçün ancaq bir sınaq olsun, özlərinə Kitab verilənlər yaqinlik hasil etsinlər, iman gətirənlərin imanı artsın, Kitab verilənlər və möminlər *haqqa* وَمَا جَعَلْنَا أَصْحَابَ النَّارِ إِلَّا مَلَائِكَةً وَمَا جَعَلْنَا عِدَّتَهُمْ إِلَّا فِتْنَةً لِلَّذِينَ كَفَرُوا لِيَسْتَيَقِنَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَزَادَ الَّذِينَ ءَامَنُوا إِيمَانًا وَلَا يَقَرَّبَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ وَالْمُؤْمِنُونَ وَلِيَقُولَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ وَالْكَافِرُونَ مَاذَا أَرَادَ اللَّهُ بِهَذَا

şübhə etməsinlər və qəlblərində xəstəlik olanlar və kafirlər: “Allah bu məsələ nə demək istəyir?” – desinlər. Allah istədiyi kimsəni belə azdırır, istədiyini də doğru yola yönəldir. Sənin Rəbbinin qoşunları barədə yalnız Özü bilir. Bu, bəşəriyyət üçün ancaq bir xatırlatmadır.

32. Xeyr! And olsun aya!
33. And olsun dönüb uzaqlaşan gecəyə!
34. And olsun ağarmaqda olan sübh çağına!
35. Doğrudan da o *Cəhənnəm* ən böyük fəlakətdir,
36. həm bəşəriyyət üçün xəbərdarlıqdır,
37. həm də sizlərdən *yaxşı işlər görüb* irəli çıxmaq və ya *günah edib* geriyə düşmək istəyənlər üçün.
38. Hər bir kəs qazandığının girovuna çevrilir,
39. sağ tərəf sahiblərindən başqa.
40. Onlar Cənnət bağlarında bir-birlərindən soruşacaqlar –
41. günahkarlar barəsində.
42. Sizi Səqərə salan nədir?
43. Onlar deyəcəklər: “Biz namaz qılanlardan deyildik.
44. Kasıbı da
- yedizdirməzdik.

مَثَلًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَن يَشَاءُ وَيَهْدِي مَن يَشَاءُ وَمَا يَعْلَمُ خُودُ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْبَشَرِ ﴿٣٢﴾

كَلَّا وَالْقَمَرِ ﴿٣٣﴾

وَاللَّيْلِ إِذَا دُبِرَ ﴿٣٤﴾

وَالصُّبْحِ إِذَا أَشْفَرُ ﴿٣٥﴾

إِنَّمَا أَخَذَ الْكُفْرَ ﴿٣٦﴾

تَذِيرٌ لِلْبَشَرِ ﴿٣٧﴾

لِمَن شَاءَ مِنْكُمْ أَن يَتَقَدَّمَ أَوْ يَتَأَخَّرَ ﴿٣٨﴾

كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِينٌ ﴿٣٩﴾

إِلَّا أَصْحَابَ الْيَمِينِ ﴿٤٠﴾

فِي جَنَّاتٍ بِسَاءَ لُؤُنٌ ﴿٤١﴾

عَنِ الْمُجْرِمِينَ ﴿٤٢﴾

مَا سَلَكَكُمْ فِي سَقَرٍ ﴿٤٣﴾

قَالُوا لَمْ نَكُ مِنَ الْمُصَلِّينَ ﴿٤٤﴾

وَلَمْ نَكُ نَطْعِمُ الْيَتَامَى ﴿٤٥﴾

45. *Batıl sözlər* danışanlarla birlikdə biz
də danışardıq,

وَكُنَّا نَخُوضُ مَعَ الْخَاطِبِينَ ﴿١٥﴾

46. və Haqq-hesab gününü yalan hesab
edərdik –

وَكُنَّا نَكْذِبُ يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٦﴾

47. *ölüm* yaxınlığı bizə gələncə qədər”.

حَتَّىٰ أَتَانَا الْيَقِينُ ﴿١٧﴾

48. Odur ki, şəfaət edənlərin şəfaəti
onlara fayda verməz.

فَمَا تَنْفَعُهُمْ شَفَاعَةُ الشَّافِعِينَ ﴿١٨﴾

49. Onlara nə olub ki, nəsihətdən üz
döndərirlər?

فَمَا لَهُمْ عَنِ التَّذْكَرَةِ مُعْرِضِينَ ﴿١٩﴾

50. Sanki ürküdülmüş *vəhşi*
uzunqulaqlardır ki,

كَأَنَّهُمْ خُمُرٌ مُّسْتَفِئَرَةٌ ﴿٢٠﴾

51. ovçulardan *yaxud aslandan* qaçırlar.

فَرَّتْ مِنْ قَسْوَرَةٍ ﴿٢١﴾

52. Əksinə, onlardan hər biri vəhy
olunmuş səhifələrin *məhz* ona
verilməsini istəyir.

بَلْ يُرِيدُ كُلُّ امْرِئٍ مِّنْهُمْ أَن يُؤْتَىٰ صُحُفًا
مُّنَشَّرَةً ﴿٢٢﴾

53. Xeyr! Əksinə, onlar Axirətdən
qorxmurlar.

كَلَّا بَلْ لَا يَخَافُونَ الْآخِرَةَ ﴿٢٣﴾

54. Xeyr! Bu *Quran* bir nəsihətdir.

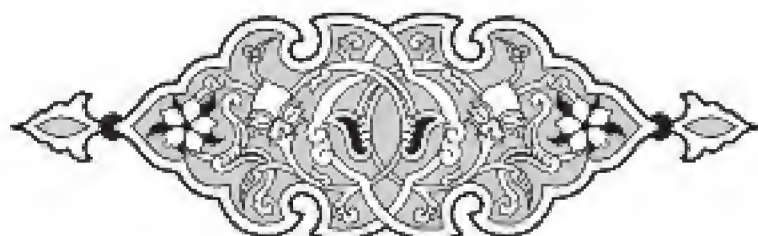
كَلَّا إِنَّهُ تَذَكُّرٌ ﴿٢٤﴾

55. İstəyən onu xatırlayar.

فَمَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ﴿٢٥﴾

56. Bilin ki, Allah istəmədikcə onlar
xatırlaya bilməzlər. Mütlaq
qüdrətindən qorxub çəkinməyə layiq
olan da, bağışlamağa qadir olan da
Odur!

وَمَا يَذْكُرُونَ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ هُوَ أَهْلُ
السَّقَاةِ وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ ﴿٢٦﴾

**al-Qiyamə
(«Qiyamət») surəsi**

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. And içirəm Qiyamət gününə!
2. And içirəm peşmançılıq çəkən nəfsə!
3. İnsan elə düşünür ki, Biz onun sümüklərini yığa bilməyəcəyik.
4. Mütələq *yığacağıq!* Biz onun barmaq uclarını bərpa etməyə qadirik.
5. Lakin insan *bundan sonra da* günah etmək fikrindədir.
6. O: “Qiyamət günü nə vaxt olacaq!” – deyə *rişxəndlə* soruşur.
7. Gözlər bərələ qalacağı,
8. ay tutulacağı
9. və günəşlə ayın qovuşacağı zaman –
10. o gün insan deyəcəkdir: “Hara qaçaq?”
11. Xeyr, *o gün pənah aparılacaq yer* tapılmayacaq.
12. O gün qayıdış ancaq sənin Rəbbinə olacaqdır.
13. O gün insana əvvəllər etdiyi və sonraya saxladığı *əməlləri* barədə xəbər veriləcəkdir.
14. Əslində, insan öz əleyhinə şahidlik edəcəkdir –

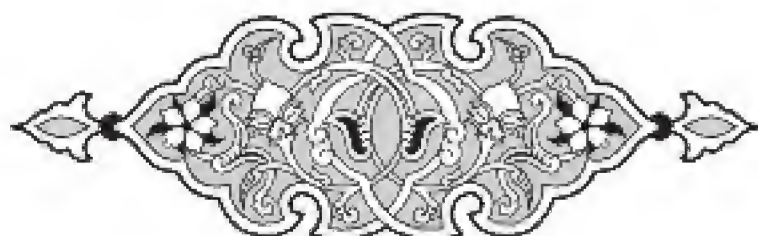
سُورَةُ الْقِيَامَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- لَا أُقْسِمُ بِيَوْمِ الْقِيَمَةِ ۝١
- وَلَا أُقْسِمُ بِالنَّفْسِ اللَّوَّامَةِ ۝٢
- أَلَيْسَ الْإِنْسَانُ أَلَّنْ يَجْمَعَ عِظَامَهُ ۝٣
- بَلَىٰ قَدْ وُضِعَ عَلَىٰ آثَانِ سُورَىٰ سَاءَلَهُ ۝٤
- بَلَىٰ يُرِيدُ الْإِنْسَانُ لِيَفْجُرَ أَمَامَهُ ۝٥
- يَسْأَلُ أَيَّانَ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۝٦
- فَإِذَا بَرِقَ الْبَصَرُ ۝٧
- وَحُفَّتِ الْقَمَرُ ۝٨
- وَجُمِعَ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ ۝٩
- يَقُولُ الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ أَلَنُ الْقَمَرُ ۝١٠
- كَلَّا لَا وَزَرَ ۝١١
- إِلَىٰ رَبِّكَ يَوْمَئِذٍ الْمُسْتَقَرُّ ۝١٢
- يُنَادُوا الْإِنْسَانُ يَوْمَئِذٍ بِمَا قَدَّمَ وَأَخَّرَ ۝١٣
- بَلَىٰ الْإِنْسَانُ عَلَىٰ نَفْسِهِ يَصِيدُ ۝١٤

15. üzrlü olub-olmadığı bütün halları
ortaya qoysa da.
16. *Cəbrail sənə Quranı nazil etdikdə*
onu tələm-tələsik yadda saxlamaq
üçün dilini törpətmə!
17. Şübhəsiz ki, *sənin qəlbində* onun
qərar tutması və *dilində* onun
oxunması Bizə aiddir.
18. Biz onu oxuduğumuz zaman sən
onun oxunuşunu izlə.
19. Sonra, sözsüz ki, onu izah etmək də
Bizə aiddir.
20. Xeyr! Əksinə, siz tez ötüb keçən *fani*
dünyanı sevir,
21. Axirətdən isə uzaqlaşırırsınız.
22. O gün *neçə-neçə* üzlər nurlanacaq
23. və öz Rəbbinə baxacaqdır.
24. O gün *neçə-neçə* üzlər də tutulub
qaralacaq
25. və yaqin edəcək ki, onlara müsibət
artıq üz vermişdir.
26. Xeyr, o *ruh* körpücük sümüklərinə
yetişəcəyi zaman;
27. “Ovsunu kim oxuyacaq?”—
deyiləcəkdir.
28. *Can verən adam dünya həyatından*
ayrıldığı yaqin edəcəyi
29. və ayaq ayağa dolaşacağı zaman —
- وَلَوْ أَنَّ لِلنَّاسِ مَعَادِيرَهُ ۝
- لَاحْتَرَبُوا بِهِ سُبُلَهُ لِنُجْزِلَ بِهِ ۝
- إِنْ عَلَيْنَا لَجَعَةٌ وَفُؤَادُهُ ۝
- فَإِنَّا فَرَأْنَاهُ فَاتَّبَعْنَاهُ فَرُءَانَهُ ۝
- ثُمَّ إِنَّا عَلَيْهِ نَارِئَانَهُ ۝
- كَلَّا بَلْ تُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ ۝
- وَتَذَرُونَ الْآخِرَةَ ۝
- وَجُوهٌ يَوْمَئِذٍ نَاصِرَةٌ ۝
- إِلَىٰ رَبِّهَا نَاظِرَةٌ ۝
- وَوُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ بَاسِرَةٌ ۝
- تَفْطُرُ أَنْ يَفْعَلَ بِهَا فَاقِرَةٌ ۝
- كَلَّا إِذَا بَلَغَتِ الْقُرَىٰ ۝
- وَقِيلَ مَنْ رَاقٍ ۝
- وَوُضِعَ اللَّهُ الْقَرَارُ ۝
- وَالْقُلُوبُ السَّالِي بِالسَّالِي ۝

30. o gün *hər kəs* Rəbbinin hüzuruna
gətiriləcəkdir. إِلَىٰ رَبِّكَ يُؤْمِدُ الْمُسَاكِينُ ﴿٣٠﴾
31. O *kafir* nə *Qurani* təsdiq etdi, nə də
namaz qıldı. فَلَا صَدَقَ وَلَا وُصِيَ ﴿٣١﴾
32. *Haqqı da* yalan saydı və üz döndərdi. وَلَكِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿٣٢﴾
33. Sonra da lovğa-lovğa öz ailəsinin
yanına getdi. فَرُدَّ هَبَّ إِلَىٰ أَهْلِهِ بِسَمُطٍ ﴿٣٣﴾
34. Vay sənin halına, vay! أَوَلَيْ لَكَ فَأُولَىٰ ﴿٣٤﴾
35. Yenə də vay sənin halına, vay! شَرُّ أُولَىٰ لَكَ فَأُولَىٰ ﴿٣٥﴾
36. Bəlkə insan özbaşına qoyulacağını
güman edir? أَتَحْسِبُ أَنَّ لَنَا سَكْنًا أَنْ يُرَكَّ مَدَىٰ ﴿٣٦﴾
37. Məgər o, *kişi* toxumundan axıdılan
bir damla nütfə deyildimi? أَلَمْ يَكُنْ لَكُمْ نُطْفَةٌ مِنْ مِيْنٍ يُنْمَىٰ ﴿٣٧﴾
38. Sonra laxtalanmış qan oldu. Allah
onu yaradıb kamil bir görkəmə saldı. فُرُكَّانَ عُلْفَةً فَوَحَّاقٍ فَبُذِيَ ﴿٣٨﴾
39. Ondan da bir cüt kişi və qadın
yaratdı. فَجَعَلَ مِنْهُ الزَّوْجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ﴿٣٩﴾
40. Məgər O, ölüləri diriltməyə qadir
deyil? أَلَيْسَ ذَلِكَ بِقَدِيرٍ عَلَىٰ أَنْ يُحْيِيَ
الْمَوْتِ ﴿٤٠﴾

əl-İnsan
(«İnsan») surəsi

سُورَةُ الْإِنشَانِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Doğrudanmı insanın heç kimə məlum olmadığı bir dövr hələ də ötüb keçməmişdir?
2. İnsanı qarışdırılmış nütfdən yaradaraq onu sınaqdan keçirmək məqsədilə eşidən və görən etdik.
3. Şübhəsiz ki, Biz ona yol göstərdik! Fərqi yoxdur, ya şükür etsin, ya da naşükür olsun.
4. Doğrudan da, kafirlərdən ötrü zəncirlər, buxovlar və alovsaçan od hazırlamışıq.
5. Sözsüz ki, itaətkarlar kafur qatılmış şərabla dolu badələrdən nuş edəcəklər.
6. *Bu elə* bir bulaqdır ki, Allahın qulları ondan doyunca içər və onun mənsəbini istədikləri səmtə yönəldərlər.
7. Onlar vəd etdikləri nəziri verər və dəhşəti *hər yeri* sarsıdacaq gündən qorxarlar.
8. Onlar özlərinin istədikləri şeylərdən kasıba, yetimə və əsirə də verərlər
9. *və deyərlər*: “Biz sizi yalnız Allahın Üzü xatirinə (ixlasla, savabını Allahdan umaraq) yedirdirik

هَلْ أَتَى عَلَى الْإِنسَانِ حِينٌ مِّنَ الدَّهْرِ لَمْ يَكُن شَيْئًا مَّذْكُورًا ۝

إِنَّا خَلَقْنَا الْإِنسَانَ مِنْ طُفْلَةٍ أَمْشَاجٍ نَّبْتَلِيهِ فَجَعَلْنَاهُ سَمِيعًا بَصِيرًا ۝

إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَاثِرًا ۝

إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَلَاسِلًا وَأَغْلَالًا وَسَعِيرًا ۝

إِنَّ الْأَوَّلَ يُشْرَبُونَ مِنْ كَأْسٍ كَانَ مِزَاجُهَا كَافُورًا ۝

عَنِ الشَّرْبِ إِنهَا يُعَاذُ اللَّهُ فَبُحْبُورًا ۝

يُوفُونَ بِالنَّذْرِ وَيَخَافُونَ يَوْمًا كَانَ شَرُّهُ مُسْتَطِيرًا ۝

وَيُطْعَمُونَ أَلْطَعَامَ عَلَى حَيْثُ وَهْنٍ وَكِبَاسٍ وَتَشَاسٍ ۝
وَأَسِيرًا ۝

إِنَّمَا أَطْعَمَكُمْ لِنِجَاتِكُمْ لَوْلَا تَارْتِدُّونَا ۝
شُكُورًا ۝

və sizdən nə əvəzini, nə də minnətdarlıq gözləyirik!

10. Əslində, biz, Rəbbimizdən gələ bilən çox kəskin və ağır bir gündən ehtiyat edirik!”

11. Bunun əvəzində Allah da onları həmin günün şərindən qoruyar və onlara gözəllik və sevinc nəsib edər;

12. onlara səbir etdiklərinə görə Cənnəti bəxş edər və *orada geyəcəkləri* ipəklə mükafatlandırır.

13. *Onlar* orada taxtlar üzərində mütəkkəllərə dirseklənəcək və orada nə günəş, nə də şaxta görməyəcəklər.

14. *Cənnət ağaclarının* kölgələri özləri onlara yaxınlaşacaq, meyvələri də tam onların ixtiyarına veriləcək.

15. Onların ətrafına təamlarla dolu gümüşdən hazırlanmış qablar və büllur qədəhlər dolandırılacaq.

16. Gümüşdən olan elə büllur qədəhlər ki, *xidmətçilər* onları *cənnətdəkilərin* içmək istədikləri həcmdə hazırlamışlar.

17. Orada onlara zəncəfil qatılmış *şərab badəsi* içirdiləcək.

18. *Bu elə* bir bulaqdandır ki, o, Cənnətdə Səlsəbil adlanır.

19. Onların ətrafında həmişə gənc olan *xidmətçi* cavanlar dolanacaqlar. Onları gördükdə səpələnmiş mirvari dənələri olduqlarını sanarsan.

إِنَّا خَافُ مِنْ رَبِّكَ يَوْمَ عَسَوْسَ فُطِّرُوا ﴿١٠﴾

وَوَقَّهْمُ اللَّهُ شَرَّ ذَلِكَ الْيَوْمِ وَلَقَّهْمُ لَهُمْ نَصْرًا
وَسُرُورًا ﴿١١﴾

وَجَزَّاهُمْ بِمَا صَبَرُوا جَنَّةً وَخَرِيرًا ﴿١٢﴾

مُتَّكِئِينَ فِيهَا عَلَى الْأَرَائِكِ لَا يَرَوْنَ فِيهَا شَمْسًا
وَلَا زَمْهَرِيرًا ﴿١٣﴾

وَأَنبَاءٌ عَلَيْهِمْ أَظْلَالُهَا وَذَلِكَ فُطُورُهَا تَذِيلًا ﴿١٤﴾

وَيُطَافُ عَلَيْهِمْ بِذَاتِهَا مِنْ فِضَّةٍ وَأَكْوَابٍ كَانَتْ
قَوَارِيرًا ﴿١٥﴾

قَوَارِيرَ مِنْ فِضَّةٍ قَدَّرُوهَا تَقْدِيرًا ﴿١٦﴾

وَيُسْقَوْنَ فِيهَا كَأْسًا كَانَ مِزَاجُهَا زَجْجًا ﴿١٧﴾

عَيْنًا فِيهَا سَقِينٌ مَسْكِينًا ﴿١٨﴾

« وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ زُلُفًا مَخْلُودًا إِذَا رَأَوْهُمُ
حَبِيبَتُهُمْ لَوْ لَوْ أَمْسُورًا ﴿١٩﴾

20. *Cənnətdə* hara baxsan nemət və əzəmətli səltənət nişanəsi görərsən.
21. Onlar əyinlərinə taftadan və atlasdan yaşıl paltarlar geyəcəklər. Onların qoluna gümüş bilərziklər bağlanacaq. Onların Rəbbi onlara tərtemiz şarab içirdəcəkdir.
22. *Onlara deyiləcəkdir*: “Həqiqətən, bu sizə bir hədiyyədir və səyiniz təşəkkürə layiqdir”.
23. Biz Qurani sənə hissə-hissə aramla nazil etdik.
24. Belə ki, Rəbbinin qərar verəcəyinə qədər səbir et və onlardan heç bir günahkara və ya nankora itaət etmə!
25. Səhər-axşam Rəbbinin adını zikr et!
26. Gecənin bir hissəsində Ona səcdə et və gecədə uzun müddət Onun şəninə təriflər de!
27. Əsl həqiqətdə, bunlar ötəri dünyanı üstün tutaraq qarşılarındakı ağır günü görməməzliyə vururlar.
28. Biz onları yaratdıq və xilqətini möhkəmlətdik. Əgər istəsək, onları özlərinə bənzərləri ilə dəyişdirərik.
29. Həqiqətən, bu bir ibrətdir. İstəyən, Rəbbinə doğru aparan bir yol tutar.
30. Amma Allah istəməyincə, siz istəyə bilməzsınız! Həqiqətən, Allah Biləndir, Müdrikdir!

وَلَا ذَرَأْتُمْ فَرَائِثَ بَنِيكُمْ وَمُلَاجِيَةً ۝

عَلَيْهِمْ ثِيَابٌ خُضْرٌ فَاِسْتَبْرَقُوا وَحُلُوا
أَسَاوِرَ مِنْ فِضَّةٍ وَسَقَانَهُمْ رَبُّهُمْ شَرَابًا طَهُورًا ۝

إِنَّ هَذَا كَانَ لَكُمْ جَزَاءً وَكَانَ سَعْيُكُمْ مَشْكُورًا ۝

إِنَّا نَحْنُ نُزَلِّلُ الْقُرْآنَ آيَاتٍ تَنْزِيلًا ۝

فَاصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ وَلَا تُطِعْ مِنْهُمْ آيَةً أَوْ
كُفْرًا ۝

وَاذْكُرْ أَسْمَاءَ بَنِي إِسْرَءِيلَ ۝

وَمِنَ اللَّيْلِ فَاسْجُدْ لَهُ وَسَبِّحْهُ لَيْلًا
طَوِيلًا ۝

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيُحِبُّونَ الْعَاجِلَةَ وَيَذَرُونَ وَرَاءَهُمْ
يَوْمًا ثَقِيلًا ۝

نَحْنُ خَالِقُهُمْ وَشَدَدْنَا أَسْرَهُمْ وَإِذَا شِئْنَا
بَدَّلْنَا أَمْثَلَهُمْ تَبْدِيلًا ۝

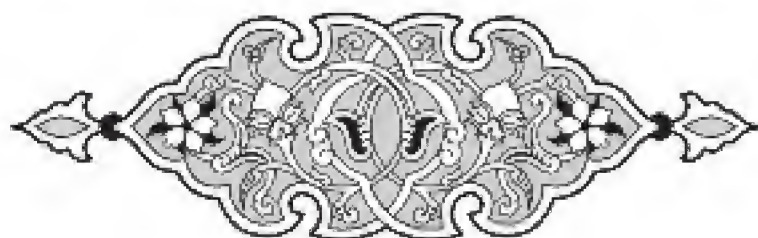
إِنَّ هَذِهِ ذِكْرَةٌ مِمَّنْ سَاءَ الْخِتَابُ إِلَىٰ رَبِّهِ
سَبِيلًا ۝

وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ إِنَّ اللَّهَ كَانَ
عَلِيمًا حَكِيمًا ۝

31. O, istədiyini Öz mərhəmətinə qovuşdurar. Zalımlara isə, O, ağırılı-acılı əzab hazırlamışdır.

يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمِينَ
أَعَدَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٣١﴾

əl-Mursəlat
(«Göndərilənlər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun xeyirlə göndərilənlərə
2. və şiddətlə əsənlərə!
3. And olsun *Allahın əmrini* yaydıqca yayanlara,
4. *haqqı nahaqdan* ayırdıqca ayıranlara
5. və zikri çatdıranlara –
6. üzr diləmək və ya qorxutmaq üçün *çatdıranlara!*
7. Sizə vəd edilmiş *Qiyamət* mütləq vəqə olacaqdır.
8. Ulduzlar sönəcəyi zaman;
9. Göy yarılaçağı zaman;
10. Dağlar dağılacağı zaman;
11. Elçilərə vaxt təyin olunacağı zaman
12. *deyiləcəkdir*: “Bunlara verilmiş möhlət hansı günə qədərdir?”
13. *Deyiləcəkdir*: “Ayırd etmə gününədək!”
14. Sən ayırd etmə gününün nə olduğunu bilirsənmi?
15. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!

سُورَةُ الْمُرْسَلَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ﴿١﴾
 وَالْعَصْفَاتِ عَصْفًا ﴿٢﴾
 وَالنَّشْرِ نَشْرًا ﴿٣﴾
 فَأَلْفَرَقَتْ فَرَقًا ﴿٤﴾
 فَأَلْصَقَتْ ذِكْرًا ﴿٥﴾
 عَذْرًا أَوْ تَدْرًا ﴿٦﴾
 إِنَّمَا أَوْعَدُونَ نَزْعًا ﴿٧﴾
 فَإِذَا النُّجُومُ طُمِسَتْ ﴿٨﴾
 وَإِذَا السَّمَاءُ فُرِجَتْ ﴿٩﴾
 وَإِذَا الْجِبَالُ سُفِفَتْ ﴿١٠﴾
 وَإِذَا الرَّسُولُ أُنْفِثَتْ ﴿١١﴾
 لِأَيِّ يَوْمٍ أُخِّلَتْ ﴿١٢﴾
 لِيَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٣﴾
 وَمَا أَدْرَاكَ مَا يَوْمِ الْفَصْلِ ﴿١٤﴾
 وَقُلْ يَوْمَئِذٍ لِلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٥﴾

16. Məgər Biz ilk nəsiləri həlak etmədikmi?!
17. Sonrakıları da onlara qatacağıq.
18. Biz günah sahibləri ilə belə davranırıq.
19. *Qiyaməti* yalan sayanların o Gün vay halına!
20. Məgər Biz sizi dəyərsiz bir sudan xəlv etmədikmi?
21. Biz onu etibarlı bir yerdə yerləşdirmədikmi –
22. məlum bir vaxta kimi?
23. Biz *nütfəni yaratmağa* qadir olduq. Nə gözəl Qadir olanlarıq *Biz*!
24. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!
25. Məgər Biz yeri məskən etmədikmi –
26. dirilər və ölülərə?
27. Orada möhkəm dayanan uca dağlar yaratmadıqmı və sizə şirin sulardan içirtmədikmi?
28. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!
29. *Onlara belə deyiləcək*: “Gedin yalan hesab etdiyiniz *Cəhənnamə*!”
30. Üç qola ayrılan kölgəliyə gedin!”
31. Ora nə kölgə salır, nə də alovdan qoruyur.

الْأَوَّلِينَ ﴿٣١﴾

ثُمَّ نَبْعُهُمُ الْآخِرِينَ ﴿٣٢﴾

كَذَلِكَ نَفْعُ الْإِنْسَانِ بِمَا كَسَبَ ﴿٣٣﴾

وَيَوْمَ لَا نَكْذِبُ ۖ

الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قُلُوبِهِمْ ﴿٣٤﴾

فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ ﴿٣٥﴾

إِلَى قَدَرٍ مَعْلُومٍ ﴿٣٦﴾

فَقَدَرْنَا فَنِعْمَ الْقَادِرُونَ ﴿٣٧﴾

وَيَوْمَ لَا نَكْذِبُ ۖ

الَّذِينَ جَعَلْنَا الْأَرْضَ كَهَاتَا ﴿٣٨﴾

أَحْبَاءَ وَأَمْوَانًا ﴿٣٩﴾

وَجَعَلْنَا فِيهَا رُوسًا شَلِيمَاتٍ وَأَسْقَيْنَاكُمْ مَاءً

فُرَاتًا ﴿٤٠﴾

وَيَوْمَ لَا نَكْذِبُ ۖ

أَنطِقُوا إِلَى مَا كُنتُمْ بِهِ تُكَذِّبُونَ ﴿٤١﴾

أَنطِقُوا إِلَى ظِلٍّ ذِي ثَلَاثِ شُعَبٍ ﴿٤٢﴾

لَا ظِلُّلٍ وَلَا يَنْفَعِي مِنَ الْلَّهَبِ ﴿٤٣﴾

32. *Cəhənnəm* hərəsi hündür imarət
həcmində qığılclar püskürür.
33. Onlar sanki sarı dəvələdir.
34. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay
halına!
35. Bu, *günahkarların* danışa
bilməyəcəkləri bir gündür.
36. Onlara üzrxahlıq üçün izin belə
verilməyəcəkdir.
37. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay
halına!
38. Bu gün, *haqqı batıldən* ayırd etmə
günüdür. *Ey kafirlər!* Biz həm sizi,
həm də əvvəlkiləri *bir yerə* cəm
etdik!
39. Əgər hiyləniz varsa, Mənə qarşı
işlədin!
40. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay
halına!
41. Şübhəsiz ki, müttəqilər kölgəliklərdə,
çeşmələr başında
42. və istədikləri meyvələr içində
olacaqlar.
43. *Onlara deyiləcək:* “Xeyirxah
əməllərinizə görə nuşcanlıqla yeyin-
için!
44. Şübhəsiz ki, Biz yaxşı əməl
sahiblərini belə mükafatlandırırıq!”

إِنهَا تَرْمِي بِشَرَرٍ كَالْقَصْرِ ۝

كَأَنَّهُ جِمَالَتٌ صُفْرٌ ۝

وَقُلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

هَٰذَا يَوْمُ لَا يَنطِقُونَ ۝

وَلَا يُؤْذَنُ لَهُمْ فَيَعْتَذِرُونَ ۝

وَقُلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

هَٰذَا يَوْمُ الْقُصْلِ جَمَعْنَاكُمْ وَالْأُولَىٰ ۝

فَإِنْ كَانَ لَكُمْ كَيْدٌ فَكِيدُوا ۝

وَقُلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ۝

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي ظِلِّ وَعُيُونٍ ۝

وَفَوْكَ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝

كُلُوا وَاشْرَبُوا هَبْتُمَا بِمَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ۝

إِنَّا كَذٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ۝

45. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!

وَقُلْ يَوْمَئِذٍ الْمَكْذِبِينَ ﴿١٦﴾

46. Kafirlərə deyiləcək: “Yeyin və bir az əylənin! Həqiqətən, siz günahkarlarsınız!

كُلُوا وَامْتَسِعُوا قِيلًا إِنَّكُمْ تَجْرِمُونَ ﴿١٧﴾

47. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!

وَقُلْ يَوْمَئِذٍ الْمَكْذِبِينَ ﴿١٨﴾

48. Onlara: “Rüku edin!”– deyildiyi zaman rüku etməzlər.

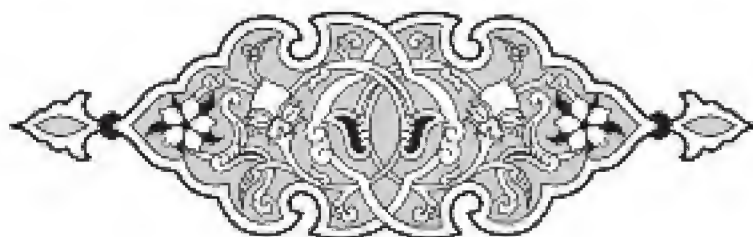
وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ ارْكَعُوا لَا تِرْكَعُوكُمْ ﴿١٩﴾

49. *Qiyaməti* yalan sayanların o gün vay halına!

وَقُلْ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٠﴾

50. Onlar bu *Qurandan* sonra hansı sözə inanacaqlar?

فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَهُ يُؤْمِنُونَ ﴿٢١﴾

ən-Nəbə
(«Xəbər») surəsi

سُورَةُ النَّبَاِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Onlar nə barədə bir-birindən soruşurlar?
2. Böyük bir xəbər barəsində –
3. *elə bir xəbər* ki, onlar onun haqqında ziddiyyətdədirlər.
4. Xeyr, onlar Qiyamətin *haqiqət olduğunu* hökmən biləcəklər!
5. Bir daha xeyr! Onlar hökmən biləcəklər!
6. Məgər Biz yeri yataq etmədikmi ?!
7. Dağları da dirək?!
8. Biz sizi cüt yaratdıq.
9. Yuxunuzu da *sizin üçün* rahatlıq etdik.
10. Gecəni örtük etdik,
11. gündüzü isə ruzi qazanmaq vaxtı.
12. Üstünüzdə yeddi möhkəm *göy* qurduq
13. və çox parlaq bir çıraq yaratdıq.
14. Biz buludlardan şırıltıyla yağış yağdırdıq ki,
15. onunla taxıl və digər bitkilər yetişdirək,

عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾

عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾

الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾

كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾

الَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ مِهْدًا ﴿٦﴾

وَالْجِبَالَ أَوْتَادًا ﴿٧﴾

وَخَلَقْنَاكُمْ أَزْوَاجًا ﴿٨﴾

وَجَعَلْنَا قُورُومَكُمْ رُسُلًا ﴿٩﴾

وَجَعَلْنَا اللَّيْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾

وَجَعَلْنَا النَّهَارَ مَعَاشًا ﴿١١﴾

وَبَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شَدَادًا ﴿١٢﴾

وَجَعَلْنَا سِرَاجًا وَهَّاجًا ﴿١٣﴾

وَأَنزَلْنَا مِنَ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾

لِنُخْرِجَ بِهِ حَبًّا وَنَبَاتًا ﴿١٥﴾

16. habelə ağaclarının qol-budaqları
bir-birinə sarmaşan bağlar salaq. وَحَبَّتِ الْأَفْئَادُ ﴿١٦﴾
17. Həqiqətən, ayırd etmə günü bəlli bir
vaxta təyin edilmişdir! إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِيقَتًا ﴿١٧﴾
18. Sur üfürüləcəyi gün siz dəstə-dəstə
gələcəksiniz. يَوْمَ يُفْخَعُ فِي الصُّورِ فَتَأْتُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾
19. O gün göyün qapıları açılacaqdır. وَفُتِحَتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ أَبْوَابًا ﴿١٩﴾
20. Dağlar da hərəkətə gətirilib ilğıma
çevriləcək. وَسُيِّرَتِ الْجِبَالُ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾
21. Həqiqətən, Cəhənnəm kafirlər üçün
pusquda dayanıb gözləyir. إِنَّ جَهَنَّمَ كَانَتْ مِرْصَادًا ﴿٢١﴾
22. O, həddi aşanların qayıdacağı yerdir. لِلظَّالِمِينَ مَنَاقِبًا ﴿٢٢﴾
23. Onlar orada əsrlər boyu qalacaqlar. لَّيْسَ فِيهَا أَحْقَابًا ﴿٢٣﴾
24. Onlar orada nə bir sərinlik, nə də
sərinləşdirici içki dadacaqlar. لَا يَذُوقُونَ فِيهَا بَرْدًا وَلَا شَرَابًا ﴿٢٤﴾
25. İçdikləri yalnız qaynar su və irin
olacaq – إِلَّا حِمِيمًا مَّوْءَسًا ﴿٢٥﴾
26. törətdikləri əməllərinə uyğun bir
cəza kimi. جَزَاءً وَفَاءً ﴿٢٦﴾
27. Doğrusu, onlar haqq-hesab
çəkiləcəklərinə ümid etmirdilər. إِنَّهُمْ كَانُوا لَا يَرْجُونَ حِسَابًا ﴿٢٧﴾
28. Ayələrimizi də qətiyyətlə təkzib
edirdilər. وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كِذَابًا ﴿٢٨﴾
29. Biz hər bir şeyi hesablayıb yazmışıq. وَكُلُّ شَيْءٍ أَحْصَيْنَاهُ كِتَابًا ﴿٢٩﴾
30. Elə isə dadın əzabı! Biz sizə əzabdan
başqa bir şey artırmayacağıq! فَذُوقُوا فَنِّ نَزِيدَكُمْ إِلَّا عَذَابًا ﴿٣٠﴾
31. Həqiqətən, müttəqilər üçün nicat yeri
vardır. إِنَّ لِلْمُتَّقِينَ مَقَارًا ﴿٣١﴾

32. *Həmçinin* bağlar və üzümlüklər, حَدَائِقَ وَأَعْنَابَ ﴿٣٢﴾
33. dolğun döşlü həmyaşlı qızlar وَكَوَاعِبَ أَزْوَاجٍ ﴿٣٣﴾
34. və ləbələb doldurulmuş qədəhlər də *vardır!* وَكَأْسَادٍ هَاقِقَةٍ ﴿٣٤﴾
35. Onlar orada nə mənasız sözlər, nə də iftira eşidəcəklər. لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا كِدًّا ﴿٣٥﴾
36. *Bunlar* sənin Rəbbindən olan mü kafatlar, artıqlaması ilə verilən töhfələrdir. جَزَاءً مِنْ رَبِّكَ عَطَاءً حِسَابًا ﴿٣٦﴾
37. Göylərin, yerin və onların arasında olanların Rəbbi Rəhmanın *mükafatıdır*. Onlar Allahın hüsurunda bir söz deməyə qadir olmayacaqlar. رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا الرَّحْمَنُ لَا يَمْلِكُونَ مِنْهُ خِطَابًا ﴿٣٧﴾
38. Ruh (Cəbrail) və mələklər səf-səf duracağı gün, Rəhmanın izini verdiyi kimsələrdən və doğru *söz* deyənlərdən başqa heç kəs danışmayacaq. يَوْمَ يَقُومُ الرُّوحُ وَالْمَلَائِكَةُ صَفًّا لَا يَتَكَلَّمُونَ إِلَّا مَنْ أَذِنَ لَهُ الرَّحْمَنُ وَقَالَ صَوَابًا ﴿٣٨﴾
39. O *gün*, gerçək bir gündür. Kim istəsə öz Rəbbi yanında sığmacaq tapar! ذَلِكَ الْيَوْمُ الْحَقُّ فَمَنْ شَاءَ اتَّخَذْ إِلَىٰ رَبِّهِ مَعَابًا ﴿٣٩﴾
40. Həqiqətən, Biz sizi yaxın əzab barədə xəbərdar etdik. O gün insan öz əlləri ilə nələr etdiyini görəcək, kafir isə deyəcəkdir: “Kaş mən torpaq olaydım!” إِنَّا أَنْذَرْنَاكُمْ عَذَابًا قَرِيبًا يَوْمَ يَنْظُرُ الْمَرْءُ مَا قَدَّمَتْ يَدَاهُ وَيَقُولُ الْكَافِرُ يَكْفُرْتُ بِاللَّحْمَىٰ كُنْتُ تَرَابًا ﴿٤٠﴾

ən-Nəziat
(«Can alanlar») surəsi

سُورَةُ النَّازِعَاتِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun *kafirlərin canını* zorla alanlara!
2. And olsun *möminlərin canını* rahatlıqla alanlara!
3. And olsun *göydə üzdükə üzənlərə!*
4. And olsun *ötdükə ötənlərə!*
5. And olsun buyruqları yerinə yetirənlərə!
6. O gün lərzəyə gələn lərzələnəcək,
7. onun ardınca təkrar lərzələnəcək.
8. Həməən gün qəlblər *qorxudan* tir-tir əsəcək.
9. Bu qəlb *sahiblərinin* gözləri məzlum görkəm alacaq.
10. Onlar deyirlər: “Yəni biz *yenidən* bundan qabaqkı halımıza döndəriləcəyik?
11. Sümüklərimiz çürüdükdən sonra?”
12. Onlar dedilər: “Belə olduğu halda bu, zərərli bir qayıdışdır”.
13. O *surun üfürülməsi* təkcə qorxunc bir səsdir.
14. O vaxt onlar ləngimədən *qəbirlərindən* yerin səthinə çıxacaqlar.

وَالَّذِينَ عَرَفُوا

وَالَّذِينَ نَسُوا

وَالَّذِينَ سَبَّحُوا

فَالَّذِينَ سَبَّحُوا

فَالَّذِينَ تَرَتُّمُوا

يَوْمَ تَرْجُفُ الرَّجِفَةُ

تَتَّبِعُهَا الرَّاوِدَةُ

قُلُوبٌ يَوْمَئِذٍ وَاجِفَةٌ

أَبْصَرُهَا خَشِيعَةٌ

يَقُولُونَ لَهُ نَاغَمْرُودُونَ فِي الْحُفْرِ

لَهُ ذَاكَ عَظْمًا نَجْرَةٌ

قَالُوا يَا بَنِي آدَمَ إِذَا كُنْتُمْ خَائِسَةٌ

فَالْمَاهِي رَجَرَةٌ وَصِيدَةٌ

فَإِذَا هُمْ بِالسَّاهِرَةِ

15. Musanın hadisəsi sənə yetişdimi?
16. O zaman Rəbbi onu müqəddəs Tuva vadisində səsləyib demişdi:
17. “Fironun yanına yollan! O, həddini çox aşmışdır.
18. De: “*Günahlardan xilas olmaq istəyirsənmi?*”
19. Səni Rəbbinə doğru yönəldimmi ki, *Ondan qorxub çəkinəsən?*”
20. *Musa* ən böyük möcüzəni Firona göstərdi.
21. O isə *haqqı* yalan sayıb asi oldu.
22. Sonra da üz döndərüb *fəsad* törətməyə girişdi.
23. O, *camaatını* toplayıb onlara hündür səslə müraciət edərək
24. dedi: “Sizin ən uca rəbbiniz mənəm!”
25. Belə olduqda, Allah da onu dünya və Axirət əzabı ilə yaxaladı.
26. Həqiqətən, bunda *Allahdan* qorxanlardan ötrü işarə var.
27. Sizin yaradılışınız çətindir, yoxsa göyün? *Allah* onu qurdu,
28. onun qübbəsini yüksəltdi və düzəldib kamilləşdirdi,
29. gecəsini qaranlıq edib, səhərini də *nurlandırdı*.

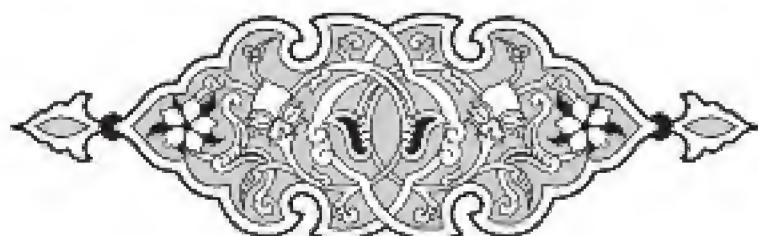
- هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ مُوسَى ﴿٥١﴾
 إِذْ نَادَاهُ رَبُّهُ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى ﴿٥٢﴾
 أَذْهَبَ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى ﴿٥٣﴾
 فَقُلْ هَلْ لَكَ إِلَهٌ إِلَّا أَنَا تَرَكَّى ﴿٥٤﴾
 وَاعْبُدْكَ إِلَهَ رَبِّكَ فَتَحْسَبُنِي ﴿٥٥﴾
 فَأَرِنَا آيَاتِكَ الْكُبْرَى ﴿٥٦﴾
 فَكَذَّبَ وَعَصَى ﴿٥٧﴾
 ثُمَّ أَوْبَهتْ عَيْنِي ﴿٥٨﴾
 فَخَسِرَ فَتَادِي ﴿٥٩﴾
 فَقَالَ أَنَا رَبُّكُمُ الْأَعْلَى ﴿٦٠﴾
 فَأَخَذَهُ اللَّهُ نَكَالَ الْآخِرَةِ وَالْأُولَى ﴿٦١﴾
 إِنَّ فِي ذَلِكَ لَعِبْرَةً لِّمَن يَحْسَبُنِي ﴿٦٢﴾
 ءَأَنسَأَشَدُّ خَلْقًا أَمِ السَّمَاءُ بَنَسًا ﴿٦٣﴾
 رَفَعَ سَمَكَهَا فَسَوَّيْنَاهَا ﴿٦٤﴾
 وَأَعْطَشَ لَيْلَهَا وَأَخْرَجَ ضُحَاهَا ﴿٦٥﴾

30. Sonra yeri döşəyib,
 31. onda su və otlaq yaratdı,
 32. dağları da yerə bərkitdi.
 33. *Bunlar* sizin və mal-qaranızın
 faydalanmasından ötrüdür.
 34. Ən böyük fəlakətin gəldiyi zaman –
 35. o gün insan törətdiklərini
 xatırlayacaqdır.
 36. Cəhənnəm isə hər görmə qabiliyyəti
 olan *adamlara* göstəriləcəkdir.
 37. Kim həddi aşmışsa,
 38. dünya həyatını *axirətdən* üstün
 bilmişsə,
 39. həqiqətən, Cəhənnəm onun
 sığınacağı olacaqdır.
 40. Ancaq kim Rəbbinin hüzuruna
 gələcəyindən qorxmuş və nəfsinə
 ehtirası yasaq etmişsə,
 41. həqiqətən, Cənnət onun məskəni
 olacaq.
 42. Səndən o Saat barəsində: “O nə vaxt
 qopacaq?” – *deyə* soruşurlar.
 43. Axı sən onu haradan biləsən?!
 44. Onu kamil bilmək sənə Rəbbinə
 aiddir.
 45. Sən yalnız ondan qorxanı xəbərdar
 edənsən.

- وَالْأَرْضَ بَعْدَ ذَلِكَ دَحَاهَا ﴿٣٠﴾
 أَخْرَجَ مِنْهَا مَاءً حَارًّا وَمَرْعىً ﴿٣١﴾
 وَالْجِبَالَ أَرْسَاهَا ﴿٣٢﴾
 مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنْعَامِكُمْ ﴿٣٣﴾
 فَإِذَا جَاءَتِ الطَّامَةُ الْكُبْرَى ﴿٣٤﴾
 يَوْمَ يَتَذَكَّرُ الْإِنْسَانُ مَا سَعَى ﴿٣٥﴾
 وَتُرْزَقُ الْجَحِيمُ لِمَنْ يَرَى ﴿٣٦﴾
 فَأَمَّا مَنْ طَغَى ﴿٣٧﴾
 وَءَاثَرَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿٣٨﴾
 فَإِنَّ الْجَحِيمَ هِيَ الْمَأْوَى ﴿٣٩﴾
 وَأَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَنَهَى النَّفْسَ عَنِ
 الْهَوَىٰ ﴿٤٠﴾
 فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَى ﴿٤١﴾
 يَسْأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا ﴿٤٢﴾
 فِيمَا أَنْتَ مِنْ ذِكْرهَا ﴿٤٣﴾
 إِلَىٰ رَبِّكَ مُسْتَهْمَاهَا ﴿٤٤﴾
 إِنَّمَا أَنْتَ مُنذِرٌ مَّنْ يَخْشَاهَا ﴿٤٥﴾

46. Onlar Qiyaməti gördükləri an
dünyada yalnız bir axşam çağı və
 yaxud bir gündüz qədər yaşadıqlarını
 güman edəcəklər!

كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ
 صُبْحَهَا ﴿٤٦﴾

Abəsə
(«Qaşqabağını tökdü») surəsi

سُورَةُ عَبَسَ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. O qaşqabağını sallayıb üzünü yana çevirdi –
2. yanına bir korun gəlməsinə görə.
3. Nə bilirdin ki, bəlkə o *günahlardan* təmizlənəcəkdi
4. və yaxud nəsihət dinləyib faydalanacaqdı.
5. *Nəsihətə* ehtiyacı olmayana gəlincə isə,
6. sən ona diqqət yetirirsən.
7. Onun təmizlənməməyinin sənə bir dəxli yoxdur.
8. Səy göstərüb sənin yanına gələn,
9. *Allahdan* qorxan kimsəyə gəlincə,
10. ona məhəl qoymursan!
11. Xeyr! Şübhəsiz ki, bu, bir nəsihətdir.
12. Kim istəsə, qoy onu xatırlayıb ibrət alsın.
13. *Bu Quran* kəramətli səhifələrdə -
14. yüksək və pak *səhifələrdə*dir.
15. *Bu səhifələr* elçilərin əllərində –
16. möhtərəm və müti olanların *əllərində*dir.

عَبَسَ وَتَوَلَّى ①

أَن جَاءَهُ الْأَعْمَى ②

وَمَا يَذْكُرُكَ إِلَّا فُتُورٌ ③

أَوْ يَذْكُرُ تَقَفُفَهُ الدُّكُورُ ④

أَمَّا مَنِ اسْتَغْنَى ⑤

فَأَن تِلْكَ لِرَفِئِدَتِي ⑥

وَمَا يَذْكُرُكَ إِلَّا بِزْئَلٍ ⑦

وَأَمَّا مَن جَاءَكَ يَسْعَى ⑧

وَهُوَ يَخْشَى ⑨

فَأَن تَعَنْتَهُ تَقَلُّبِي ⑩

كَلَّا إِنَّمَا تَذْكُرُكُورُ ⑪

مَنْ شَاءَ ذَكَّرْهُ ⑫

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ ⑬

مَرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ ⑭

بِأَيْدِي سَفَرَةٍ ⑮

كِرَامٍ بَرَرَةٍ ⑯

17. Qoy ölsün *kafir* insan! O necə də nankordur!
18. Qoy baxıb görsün Allah onu nədən yaradıb?
19. Allah onu nütfədən yaratdı və müəyyən şəkildə formalaşdırdı.
20. Sonra da onun yolunu asanlaşdırdı.
21. Sonra onu öldürüb qəbirə yerləşdirdi.
22. İstədiyi bir zaman onu dirildəcəkdir.
23. Xeyr! O, hələ də Allahın ona buyurduğunu yerinə yetirməmişdir.
24. Qoy insan yediyinə diqqət yetirsin!
25. Həqiqətən, yağışı bol-bol Biz yağdırırıq.
26. Sonra da yeri çat-çat yarıb
27. orada taxıl yetişdiririk.
28. *Hələ* üzüm və yonca,
29. zeytun və xurma ağacları,
30. sıx-sıx bağlar,
31. meyvələr və otlar da *bitiririk*.
32. Bu nemətlər sizin istifadəniz və mal-qaranızın faydalanması üçündür.
33. Qulaqbatırıcı bir səs gələndə –
34. o gün insan qaçacaq öz qardaşından,
35. anasından,
- atasından,

قِيلَ لِلْإِنْسَانِ مَا أَكْفَرُهُ ۝

مِنْ أَيْ شَيْءٍ خَلَقَهُ ۝

مِنْ نُّطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَرَهُ ۝

ثُمَّ السَّيْلَ يَسَّرَهُ ۝

ثُمَّ أَمَاتَهُ فَأَقْبَرَهُ ۝

ثُمَّ إِذَا شَاءَ أَنشَرَهُ ۝

كَلَّا لَمَّا يَقِضْ مَا أَمَرُهُ ۝

فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ إِلَى طَعَامِهِ ۝

إِنَّا صَبَّأْنَا الْمَاءَ صَبًّا ۝

ثُمَّ شَقَقْنَا الْأَرْضَ شَقًّا ۝

فَأَنبَتْنَا فِيهَا حَبًّا ۝

وَعَبًّا وَقَضَبًا ۝

وَزَيْتُونًا وَنَخْلًا ۝

وَحَدائقَ غُلَبًا ۝

وَفَلَاحًا وَأَنَّا ۝

مَتَاعًا لَّكُمْ وَلِأَنفُسِكُمْ ۝

فَإِذَا جَاءَ نَصَابُ الْغَاسِقِ ۝

يَوْمَ يَفِرُّ الْمَرْءُ مِنْ أَخِيهِ ۝

وَأُمِّهِ وَأَبِيهِ ۝

36. arvadından və övladlarından!

وَصَحْبَتَهُ وَيَتَهُ ۝٦٦

37. O gün onlardan hər birinin yetərinə işi olacaqdır.

لِكُلِّ أَمْرٍ مِّمَّهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ ۝٦٧

38. O gün *neçə-neçə* üzlər parlayacaq,

وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ مُّسْفِرَةٌ ۝٦٨

39. güləcək və fərəhlənəcəkdir.

صَاحِكَةٌ مُّسَبِّحَةٌ ۝٦٩

40. O gün *neçə-neçə* üzlərə toz-torpaq hopacaq,

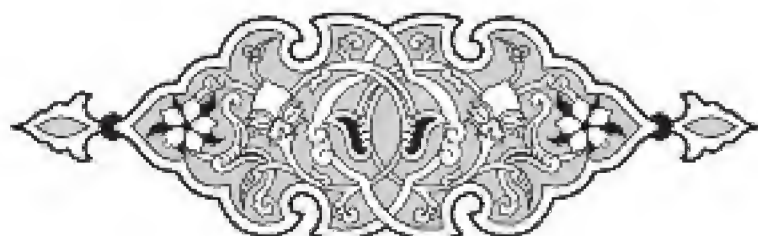
وُجُوهُ يَوْمَئِذٍ عَلَيْهَا غَبَرَةٌ ۝٧٠

41. onları zülmət bürüyəcəkdir.

تَرَهُّفًا قَرَةً ۝٧١

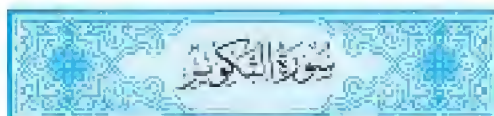
42. Məhz onlar kafirlər, günahkarlardır!

أُولَئِكَ هُمُ الْكَافِرُونَ الْعَجِرُونَ ۝٧٢

at-Təkvir
(«Sarıma») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

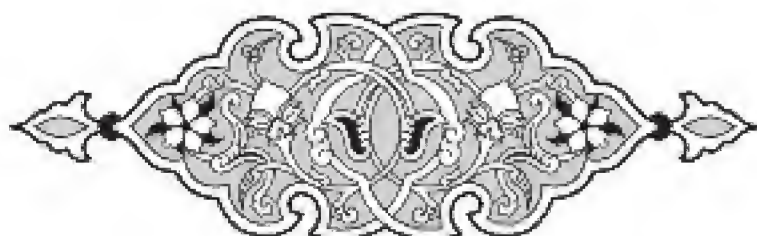
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Günəş sarınacağı zaman;
2. ulduzlar soluxub sönəcəyi zaman;
3. dağlar hərəkətə gətiriləcəyi zaman;
4. boğaz dövələr başlı-başına qalacaqları zaman;
5. vəhşi heyvanlar bir yerə toplanılacağı zaman;
6. dənizlər alovlanacağı zaman;
7. hər kəs öz *tayına* qovuşdurulacağı zaman;
8. diri-diri *torpağa* basdırılmış qız uşağı soruşulacağı zaman –
9. hansı günaha görə öldürülmüşdür;
10. səhifələr açılacağı zaman;
11. göy qopardılacağı zaman;
12. Cəhənnəm alovlandırılacağı zaman
13. və Cənnət *möminlərə* yaxınlaşdırılacağı zaman;
14. hər kəs bu gün üçün özünə nə tədarük etdiyini biləcəkdir.
15. And içirəm *gecə çıxıb gündüz batan ulduzlara*,

- إِذَا الشَّمْسُ كُوِّرَتْ ①
- وَإِذَا النُّجُومُ انْكَدَرَتْ ②
- وَإِذَا الْجِبَالُ سُيِّرَتْ ③
- وَإِذَا الْعِشَارُ عُطِّلَتْ ④
- وَإِذَا الْوُحُوشُ حُشِرَتْ ⑤
- وَإِذَا الْبِحَارُ سُجِّرَتْ ⑥
- وَإِذَا النُّفُوسُ زُوِّجَتْ ⑦
- وَإِذَا الْمَوْتَوَةُ سُئِلَتْ ⑧
- بِأَيِّ ذَنْبٍ قُتِلَتْ ⑨
- وَإِذَا الصُّحُفُ نُشِرَتْ ⑩
- وَإِذَا السَّمَاءُ كُشِطَتْ ⑪
- وَإِذَا الْجَحِيمُ سُعِّرَتْ ⑫
- وَإِذَا الْجَنَّةُ أُزْلِفَتْ ⑬
- عِلَّمَتْ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيََتْ ⑭
- فَلَا أَمْسِمُ بِالْخَلِيسِ ⑮

16. seyrə çıxıb gizlənən səyyarələrə,
 17. qaralmaqda olan gecəyə,
 18. və açılmaqda olan səhərə!
 19. Həqiqətən, bu, göndərdiyimiz
 möhtərəm bir elçinin sözüdür.
 20. *O elçi ki*, qüvvətlidir, Ərşin sahibi
 yanında böyük hörmət sahibidir,
 21. orada itaət ediləndir, etibarlıdır.
 22. Sizin dostunuz *Muhamməd* divanə
 deyildir.
 23. O, *Cəbraili* aydın üfüqdə gördü.
 24. O, qeybdən də xəsislik edən deyildir.
 25. Bu *Quran* daşqalaq olunmuş şeytanın
 sözü də deyildir.
 26. Elə isə *ondan üz döndər*ib hara
 gedirsiniz?
 27. Bu, aləmlərə yalnız bir nəsihətdir –
 28. sizlərdən doğru *yolda* olmaq
 istəyənlər üçün.
 29. Aləmlərin Rəbbi Allah istəməyincə,
 siz istəyə bilməzsınız!

- الْجَوَارِ الْكُنُوسِ ﴿٦٦﴾
 وَاللَّيْلِ إِذَا عَسَفَ ﴿٦٧﴾
 وَالصُّبْحِ إِذَا تَنَفَّسَ ﴿٦٨﴾
 إِنَّهُ لَقَوْلُ رَسُولٍ كَرِيمٍ ﴿٦٩﴾
 ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ ﴿٧٠﴾
 مُطَاعٍ ثَمَّ أَمِينٍ ﴿٧١﴾
 وَمَا صَاحِبُكُمْ بِمَجْنُونٍ ﴿٧٢﴾
 وَلَقَدْ رَأَاهُ بِالْأُفُقِ الْعَيْنِ ﴿٧٣﴾
 وَمَا هُوَ عَلَى الْغَيْبِ بِضَنِينٍ ﴿٧٤﴾
 وَمَا هُوَ بِقَوْلِ شَيْطَانٍ رَجِيزٍ ﴿٧٥﴾
 قَالَيْنَ مَاذَا هُوَ ﴿٧٦﴾
 إِنَّ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿٧٧﴾
 لِمَنْ شَاءَ مِنْكُمْ أَنْ يَسْتَقِيمَ ﴿٧٨﴾
 وَمَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٩﴾

əl-İnfitar
(«Parçalanma») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Göy parçalanacağı zaman;
2. ulduzlar səpələnəcəyi zaman;
3. dənizlər daşıb bir-birinə qarışacağı zaman;
4. qəbirlər çevriləcəyi zaman;
5. hər kəs əvvəlcədən özü üçün nəyi tədarük edib, nəyi sonraya saxladığını biləcəkdir.
6. Ey insan! Səni öz Səxavətli Rəbbinə qarşı qoyan nədir?
7. O ki, səni yaradıb kamilləşdirdi və sənə gözəl bir surət verdi.
8. Səni istədiyi şəkllə saldı.
9. Xeyr! Əksinə, siz Qiyaməti yalan hesab edirsiniz!
10. Həqiqətən, sizin üstünüzdə nəzarətçilər vardır –
11. çox möhtərəm, əməllərinizi yazanlar.
12. Onlar sizin nə etdiklərinizi bilirlər.
13. Həqiqətən, itaətkarlar nemət içində olacaqlar.
14. Şübhəsiz ki, günahkarlar da Cəhənnəmdə olacaqlar.

سُورَةُ الْإِنْفِطَارِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- ۱ إِذَا السَّمَاءُ انْفَطَرَتْ
- ۲ وَإِذَا الْكَوَاكِبُ انشَظَّتْ
- ۳ وَإِذَا الْيَحَارُ فُجِرَتْ
- ۴ وَإِذَا الْقُبُورُ بُعْثِرَتْ
- ۵ عَلِمَتْ نَفْسٌ مَّا قَدَّمَتْ وَأَخَّرَتْ
- ۶ يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا عَرَفَكَ رَبِّكَ أَلْكَرِيمِ
- ۷ الَّذِي خَلَقَكَ فَسَوَّاكَ فَعَدَلَكَ
- ۸ فِي أُنَى صُورَةٍ مَّا شَاءَ رَكَّبَكَ
- ۹ كُلَّامِلٌ تَكْذِبُونَ بِالَّذِينَ
- ۱۰ وَإِنَّ عَلَيْكُمْ لَحَافِظِينَ
- ۱۱ كِرَامًا كَاتِبِينَ
- ۱۲ يَعْلَمُونَ مَا تَعْمَلُونَ
- ۱۳ إِنَّ الْأَبْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ
- ۱۴ وَإِنَّ الْفَاجِرَ لَفِي جَحِيمٍ

15. Onlar ora Haqq-hesab günü
girəcəklər.

يَصْلَوْنَهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٥﴾

16. Onlar əsla ondan yayına
bilməyəcəklər.

وَمَا هُمْ عَنْهَا بِغَائِبِينَ ﴿١٦﴾

17. Sən haradan biləydin ki, Haqq-hesab
günü nədir?

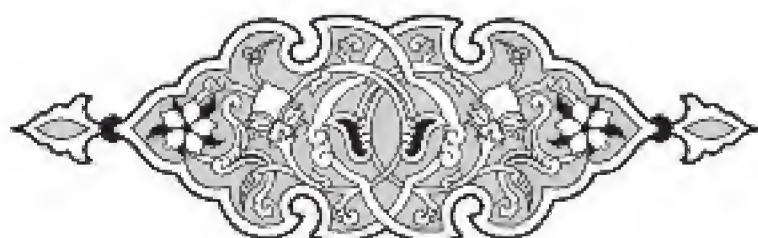
وَمَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٧﴾

18. Doğrudan da, sən haradan biləydin
ki, Haqq-hesab günü nədir?

ثُمَّ مَا أَذْرَكَ مَا يَوْمَ الدِّينِ ﴿١٨﴾

19. O gün heç kəs heç kəsə fayda verə
bilməz və həmin gün hakimiyyət
Allaha məxsus olacaqdır!

يَوْمَ لَا تَنفَعُكَ نَفْسٌ لِنَفْسٍ شَيْئًا وَالْأَمْرُ
لِغَوْصٍ لِلَّهِ ﴿١٩﴾

al-Mutaffifin
(«Çəkida və ölçüdə aldadanlar») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Çəkida və ölçüdə aldadanların vay halına!
2. O kəslərin ki, camaatdan *bir şey* aldıqda *onu* tam almaq istəyərlər,
3. *onlar üçün bir şey* ölçdükdə və ya çəkdikdə onu ziyanə salarlar.
4. Onlar dirildiləcəklərini fikirləşmirlərmi?
5. *Həm də* əzəmətli bir gündə.
6. O gündə ki, insanlar aləmlərin Rəbbinin qarşısında dayanacaqlar.
7. Xeyr! Həqiqətən, günahkarların kitabı Siccindədir.
8. Sən haradan biləsən ki, Siccin nədir?!
9. O, yazılı bir kitabdır!
10. O gün *haqqı* yalan hesab edənlərin vay halına!
11. O kəslərin ki, Haqq-hesab gününü yalan hesab edirlər.
12. Amma bunu, həddini aşan günahkardan başqa, heç kəs yalan hesab etməz.

سُورَةُ الْمُطَفِّفِينَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَيْلٌ لِّلْمُطَفِّفِينَ ﴿١﴾

الَّذِينَ إِذَا أَكَالُوا عَلَى النَّاسِ يَسْتَوْفُونَ ﴿٢﴾

وَإِذَا كَالُوهُمْ أَوْرَثُواهُمْ مِمَّا كَسَبُوا ﴿٣﴾

أَلَا يَنْظُرُونَ أَنَّهُمْ مَبْعُوثُونَ ﴿٤﴾

لِيَوْمٍ عَظِيمٍ ﴿٥﴾

يَوْمَ يَقُومُ النَّاسُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦﴾

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْفَجَّارِ لَفِي سِجِّينٍ ﴿٧﴾

وَمَا أُوذِيَكَ مَا سِجِّينٌ ﴿٨﴾

كِتَابٌ مَّرْقُومٌ ﴿٩﴾

وَيْلٌ يَوْمَئِذٍ لِّلْمُكَذِّبِينَ ﴿١٠﴾

الَّذِينَ يَكِيدُونَ يَوْمَ الدِّينِ ﴿١١﴾

وَمَا لَكُم بِهٖ إِلَّا كُلُّ مُعْتَدٍ أَثِيمٍ ﴿١٢﴾

13. Ayələrimiz ona oxunduğu zaman:
“Bu, keçmişdəkilərin uydurduğu
afsanələrdir!” – deyir.

إِذَا نُنشِئُ عَلَيْهِ الْقُلُوبَ نَاثِلِينَ ﴿١٣﴾

14. Xeyr! Onların qəlbinə qazandıqları
günahlar bürümüşdür.

كَلَّا بَلْ رَانَ عَلَى قُلُوبِهِمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٤﴾

15. Xeyr, həmin gün onlarla Rəbbi
arasına pərdə çəkiləcək!

كَلَّا إِنَّهُمْ عَنْ رَبِّهِمْ يَوْمَئِذٍ لَمَحْجُورُونَ ﴿١٥﴾

16. Sonra onlar Cəhənnəmə girəcəklər

ثُمَّ إِنَّهُمْ لَصَالُوا الْجَحِيمِ ﴿١٦﴾

17. və onlara deyiləcək: “Budur sizin
yalan hesab etdiyiniz *Cəhənnəm*!”

ثُمَّ يُقَالُ هَذَا الَّذِي كُنْتُمْ بِمُسْكَرٍ كُنُونَ ﴿١٧﴾

18. Xeyr! Həqiqətən, itaətkarların kitabı
İlliyyundadır!

كَلَّا إِنَّ كِتَابَ الْإِنْرَارِ لَفِي عِلِّيِّينَ ﴿١٨﴾

19. Sən haradan biləsən ki, İlliyyun
nədir?!

وَمَا أَدْرَاكَ مَا عِلِّيُّونَ ﴿١٩﴾

20. O, elə bir yazılı kitabdır ki,

كِتَابٌ مَرْفُوعٌ ﴿٢٠﴾

21. onu yalnız *Allaha* yaxın olanlar
görürlər!

يَشْهَدُهُ الْمُفَرَّقُونَ ﴿٢١﴾

22. Həqiqətən, itaətkarlar nemətlər
içində olacaqlar.

إِنَّ الْإِنْرَارَ لَفِي نَعِيمٍ ﴿٢٢﴾

23. Onlar taxtlar üstündə seyrə
dalacaqlar.

عَلَى الْأَرْئِافِ يُنْظَرُونَ ﴿٢٣﴾

24. Sən onların çöhrəsində səadət
parlaqlığı görəcəksən.

تَعْرِفُ فِي وُجُوهِِهِمْ نَضْرَةَ النَّعِيمِ ﴿٢٤﴾

25. Onlara möhürlü şərabdan
içirdiləcəkdir.

يُسْقَوْنَ مِنْ رَحِيٍّ مَحْمُورٍ ﴿٢٥﴾

26. Onun möhürü müşkdür. Qoy
çalışanlar onun üçün səy
göstərsinlər!

خِتَمُهُ مِسْكٌ وَفِي ذَلِكَ فَلْيَتَنَافَسِ

الْمُتَنَافِسُونَ ﴿٢٦﴾

27. Onun qatışığı isə təsnim
bulağındandır.

وَمِنْ أَجْمُرٍ تَسْنِيمٍ ﴿٢٧﴾

28. *O təsnim elə* bir bulaqdır ki, ondan
Allaha yaxın olanlar içərlər.

عَيْنًا يَشْرَبُ بِهَا الْمُقَرَّبُونَ ﴿٢٨﴾

29. Doğrudan da, günah edənlər
iman gətirənlərə
gülürdülər,

إِنَّ الَّذِينَ أَتَمَرُوا كَانُوا مِنَ الَّذِينَ آمَنُوا
يَضْحَكُونَ ﴿٢٩﴾

30. onların yanından keçdikdə bir-birinə
qaş-göz edirdilər,

وَإِذَا مَرُّوا بِهِمْ يَتَغَامَزُونَ ﴿٣٠﴾

31. öz ailələrinin yanına fərəhlə
qayıdirdılar,

وَإِذَا انْقَلَبُوا إِلَىٰ أَهْلِهِمْ انْقَلَبُوا فَكِهِينَ ﴿٣١﴾

32. möminləri gördükdə isə deyirdilər:
“Həqiqətən, bunlar azmışlardır!”

وَإِذَا رَأَوْهُمْ قَالُوا إِنَّ هَٰؤُلَاءِ لَضَالُونَ ﴿٣٢﴾

33. Halbuki bu günahkarlar onlara
gözetçi qoyulmamışdılar.

وَمَا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَفَظِينَ ﴿٣٣﴾

34. Bu gün məhz iman
gətirənlər kafirlərə
güləcəklər.

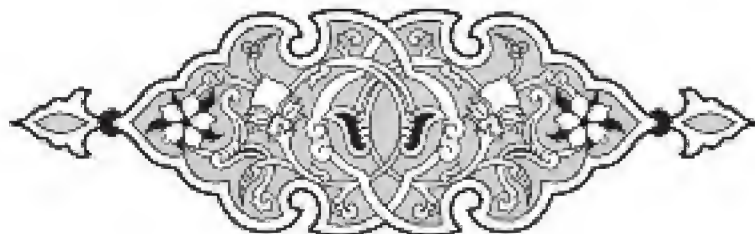
فَالْيَوْمَ الَّذِينَ آمَنُوا مِنَ الْكُفَّارِ
يَضْحَكُونَ ﴿٣٤﴾

35. Onlar taxtlar üstündə *ətrafa*
baxacaqlar.

عَلَى الْأَرْيَافِ يَنْظُرُونَ ﴿٣٥﴾

36. Kafirlər törətdiklərinin cəzasını
aldıarmı?!

هَلْ يُؤْتِي الْكَلَامَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ ﴿٣٦﴾

əl-İnşiqaq
(«Yarılma») surəsi

سُورَةُ الْإِنْشِقَاقِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Göy yarılacağı
2. və Rəbbini dinləyib boyun əyməyə hazır olacağı zaman;
3. Yer dümdüz ediləcəyi,
4. içindəkiləri kənara atıb boşalacağı
5. və Rəbbini dinləyib boyun əyməyə hazır olacağı zaman;
6. Ey insan! Sən, həqiqətən də, səy göstərüb Rəbbinə tərəf can atırsan. Sən Onunla qarşılaşacaqsan!
7. Kimin kitabı sağ əlinə veriləcəksə,
8. o, yüngül sorğu-suala tutulacaq
9. və sevinek öz ailəsinə qayıdacaqdır!
10. Kimin kitabı arxa tərəfindən veriləcəksə,
11. o *özünə* ölüm diləyəcək
12. və alovlu oda atılacaqdır!
13. Sözsüz ki, o, *dünyada ikən* öz ailəsində sevinc içində idi
14. və elə güman edirdi ki, *Rəbbinin* *hüzuruna* qayıtmayacaqdır.
15. Xeyr! Sözsüz ki, Rəbbi onu görürdü.

إِذَا السَّمَاءُ انْشَقَّتْ ①

وَأُذِنتْ لِرَبِّهَا وَحُفَّتْ ②

وَالْأَرْضُ مَدَدَتْ ③

وَالْقَتْ مَا فِيهَا وَخَلَّتْ ④

وَأُذِنتْ لِرَبِّهَا وَحُفَّتْ ⑤

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ إِنَّكَ كَانِ إِلَىٰ رَبِّكَ كَذَّابًا ⑥
فَصَلِّهِ ⑦

فَإِمَّا مَن أَوْفَىٰ كِتَابَهُ رَبِّهِمْ ⑧

فَسَوْفَ يَحَاسِبُ حَسَابًا سَعِيرًا ⑨

وَيَقْلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ⑩

وَإِمَّا مَن أَوْفَىٰ كِتَابَهُ وَرَأَىٰ ظَهْرَهُ ⑪

فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ⑫

وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ⑬

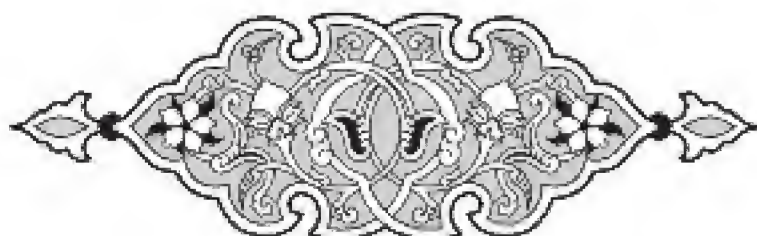
إِنَّهُ كَانَ فِي أَهْلِهِ مَسْرُورًا ⑭

إِنَّهُ ظَنَّ أَن لَّنْ يَحُورَ ⑮

كَلَّا إِنَّ رَبَّهُ كَانَ بِهِ بَصِيرًا ⑯

16. And içirəm şəfəqə,
 17. gecəyə və onun ağuşuna aldıqlarına,
 18. bədirlənmiş on dörd gecəlik aya!
 19. Siz mütləq haldan-hala keçib
 dəyişəcəksiniz.
 20. Onlara nə olub ki, iman gətirmirlər
 21. və onlara Quran oxunduqda səcdə
 etmirlər?
 22. Əksinə, küfr edənlər *haqqı* yalan
 sayırlar.
 23. Allah *onların* nəyi gizlətdiklərini çox
 yaxşı bilir!
 24. Elə isə onları ağırılı-acılı bir əzabla
 müjdələ,
 25. iman gətirib yaxşı işlər görənlər
 istisna olmaqla! Onlar üçün
 tükənməz mükafatlar hazırlanmışdır.

- قَالَا أَقِمْ بِالنَّسَقِ ﴿١٦﴾
 وَاللَّيْلِ وَمَا وَسَقَ ﴿١٧﴾
 وَالْقَمَرِ إِذَا اتَّسَقَ ﴿١٨﴾
 لَتَرْكَبُنَّ طَبَقًا عَنْ طَبَقٍ ﴿١٩﴾
 فَمَا لَهُمْ لَّا يُوْثِقُوهُ ﴿٢٠﴾
 وَإِذَا قُرِئَ عَلَيْهِمُ الْقُرْآنُ لَا يَسْجُدُونَ ﴿٢١﴾
 بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا بِكَذَّبُوا ﴿٢٢﴾
 وَآلَهُمْ أَكْثَمُ يُعَارِضُونَ ﴿٢٣﴾
 فَنُنَزِّلُ لَهُمُ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ ﴿٢٤﴾
 إِلَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ
 أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴿٢٥﴾

əl-Buruc
(«Bürlər») surəsi

سُورَةُ الْبُرُوجِ

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun bürelü göyə!
2. And olsun vədə verilmiş günə!
3. And olsun şahidlik edənə və edilənə!
4. Məhv olsun xəndək kənarında
yığışanlar!
5. Odunla alışdırılmış *xəndək*.
6. Onlar o *xəndəyin* qırağında oturub,
7. möminlərə öz verdikləri işgəncələrə
şahidlik edirdilər.
8. *Kafirlər* onlardan yalnız
Qüdrətli, Tərifəlayiq Allaha iman
gətirdiklərinə görə intiqam alırdılar.
9. Halbuki, göylərdə və yerdə mütləq
hakimiyyət Ona məxsusdur. Allah
hər şeyə Şahiddir.
10. O kəslər ki, mömin kişi və qadınları
yandırmaqla sınağa çəkmiş, sonra da
tövbə etməmişlər, onlara Cəhənnəm
əzabı və onları yandırıb-yaxacaq od
əzabı hazırlanmışdır.
11. Şübhəsiz ki, iman gətirib yaxşı işlər
görənlər üçün *ağacları* altından
çaylar axan Cənnət bağları vardır.
Bu, böyük müvəffəqiyyətdir.

وَالسَّمَاءَ ذَاتِ الْبُرُوجِ ﴿١﴾

وَالْيَوْمَ الْمَوْعُودِ ﴿٢﴾

وَشَahِدٍ وَمَشْهُودٍ ﴿٣﴾

قِيلَ أَصْحَابُ الْأَنْحَادِ ﴿٤﴾

الْأَرْضِ ذَاتِ الْأُفُودِ ﴿٥﴾

إِذْ هُمْ عَلَيْهَا قُعُودٌ ﴿٦﴾

وَهُمْ عَلَى مَا يَفْعَلُونَ بِالْمُؤْمِنِينَ شُهُودٌ ﴿٧﴾

وَمَا نَقَمُوا مِنْهُمْ إِلَّا أَنْ يُؤْمِنُوا بِاللَّهِ الْعَزِيزِ

الْحَمِيدِ ﴿٨﴾

الَّذِي لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ عَلَى كُلِّ

شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٩﴾

إِنَّ الَّذِينَ قَتَلُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَوُتُوا

فَلَهُمْ عَذَابٌ جَهَنَّمٌ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿١٠﴾

إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ

جَنَّاتُ نَجْوَى مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ ذَٰلِكَ الْقَوْرُ

الْكَبِيرُ ﴿١١﴾

12. Doğrudan da, Rəbbinin *günahkarları* yaxalaması çox şiddətlidir!

إِنَّ يَطْلُسَ رَبُّكَ لِشَدِيدٍ ۝

13. Həqiqətən, O, *hər şeyi* ilkin yaradır və *onu yenidən* bərpa edir!

إِنَّهُ هُوَ بَدِئُ وَنَعِيدُ ۝

14. Bağışlayan da, Sevən də Odur!

وَهُوَ الْغَفُورُ الْودُودُ ۝

15. Ərşin sahibidir, Şan-şöhrətlidir!

ذُو الْعَرْشِ الْمَجِيدُ ۝

16. İstədiyini edəndir.

فَعَالٌ لِّمَا يُرِيدُ ۝

17. Qoşunlar haqqında əhvalat sənə çatıbmı?

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْجُنُودِ ۝

18. Firon və Səməd *qoşunlarının*.

فِرْعَوْنَ وَثَمُودَ ۝

19. Xeyr, küfr edənlər *haqqı* yalan saymaqdadırlar.

بَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي تَكْذِيبٍ ۝

20. Allah *onları* arxadan əhatə etmişdir.

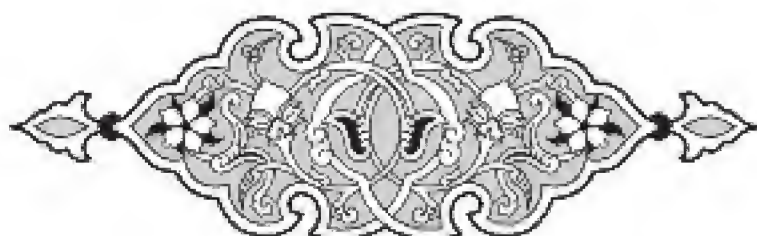
وَاللَّهُ مِنْ وَرَائِهِمْ مُحِيطٌ ۝

21. Bəli, bu şanlı Qurandır.

بَلِ هُوَ قُرْآنٌ مَجِيدٌ ۝

22. O, mühafizə edilən lövhədədir.

فِي لَوْحٍ مَّحْفُوظٍ ۝

at-Tariq
(«Gecə yolçusu») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun səmaya və gecə yolçusuna!
2. Sən nə bilirsen ki, gecə yolçusu nədir?
3. *Bu, qaranlıqları dəlib keçən* ulduzdur.
4. Elə bir kimsə yoxdur ki, onun üzərində gözətçi olmasın!
5. Qoy insan nədən yaradıldığına bir baxsın!
6. *İnsan* axıdılan nütfədən yaradılmışdır.
7. Bu *nütfə* bel və köks sümükləri arasından çıxır.
8. Şübhəsiz ki, *Allah* onu *dirildib* qaytarmağa qadirdir.
9. Sirlərin sınaqdan keçiriləcəyi gün,
10. onun nə bir qüvvəsi, nə də bir köməkçisi olar.
11. And olsun *yağmurla* qayıdan göyə!
12. And olsun *növbənöv bitkilərlə* yarılan yerə!
13. Həqiqətən, bu, *haqqı batildən* ayırd edən bir kəlamdır.

سُورَةُ الطَّارِقِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- وَالسَّمَاءِ وَالطَّارِقِ ①
وَمَا أَدْرَاكَ مَا الطَّارِقُ ②
النَّجْمُ الثَّاقِبُ ③
إِنْ كُلُّ نَفْسٍ لَمَّا عَلَيْهَا حَافِظٌ ④
فَلْيَنْظُرِ الْإِنْسَانُ مِمَّ خُلِقَ ⑤
خُلِقَ مِنْ مَّاءٍ دَافِقٍ ⑥
يَخْرُجُ مِنْ بَيْنِ الصُّلْبِ وَالتَّرَائِبِ ⑦
إِنَّهُ عَلَى رَجْعِهِ لَقَادِرٌ ⑧
يَوْمَ تُنْفَى السَّرَائِرُ ⑨
مَّا لَهُ مِنْ قُوَّةٍ وَلَا نَاصِرٍ ⑩
وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الرَّجْعِ ⑪
وَالْأَرْضِ ذَاتِ الصَّدْعِ ⑫
إِنَّهُ لَقَوْلٌ فَصْلٌ ⑬

14. O, əyləncə də deyildir.

وَمَا هُوَ بِالْهَزْلِ ﴿١٤﴾

15. Həqiqətən, *kafirlər* hiylə qururlar.

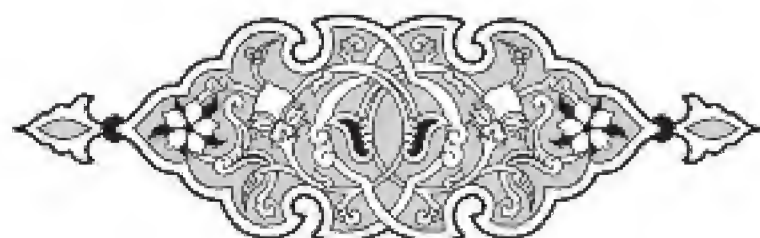
إِنَّهُمْ يَكِيدُونَ كَيْدًا ﴿١٥﴾

16. Mən də hiylə qururam.

وَأَكِيدُ كَيْدًا ﴿١٦﴾

17. Kafirlərə hələ möhlət ver! Onlara bir az da möhlət ver.

فَتَنِّهِمُ الْكَافِرِينَ أَتَيْنَهُمُ رُؤُوسًا ﴿١٧﴾

əl-Əla
(«Ən Uca») surəsi

سُورَةُ الْأَعْلَى

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Ən Uca Rəbbinin adına təriflər de!
2. O *Rəbbin* ki, *hər şeyi* yaradıb kamilləşdirdi;
3. O *Rəbbin* ki, *hər şeyin müqəddəratını* əzəldən müəyyən edərək yol göstərdi;
4. O *Rəbbin* ki, otlağı cücərtədi,
5. sonra da qaralmış samana çevirdi.
6. Biz sənə *Qurani* elə oxumaq imkanı verəcəyik ki, o, yadından çıxmayacaq.
7. Əlbəttə, Allahın istədiyindən başqa. Həqiqətən, O, aşkardakından da, gizli qalandan da xəbərdardır.
8. Səni ən asan olana müvəffəq edərik.
9. Xatırlatmanın fayda verdiyini görsən, *onlara* xatırlat!
10. *Allahdan* qorxanlar öyüd-nəsihət götürərlər.
11. Ən bədbəxt kimsələr isə onu qulaqardına vururlar.
12. O kimsə ki, Cəhənnəmə atılacaq.
13. O orada nə öləcək, nə də yaşaya biləcəkdir.

سَبِّحْ اسْمَ رَبِّكَ الْأَعْلَى ۝

الَّذِي خَلَقَ مُسَوِّى ۝

وَالَّذِي قَدَّرَ فَهَدَى ۝

وَالَّذِي أَخْرَجَ الْمَرْعَى ۝

فَجَعَلَهُ حُغُلًا خَمَوَى ۝

سَنُقَرِّئُكَ فَلَا تَنسَى ۝

إِلَّا مَآئِدَةً مِّنْ لَّدُنَا وَفَتْحَتْنَاهُ لِنُغْنِيَكَ وَنُؤْتِيكَ

وَنُفَصِّلُكَ لِلنَّاسِ ۝

فَذِكْرٌ لَّكَ تَفَعَّلَ الْذِكْرَى ۝

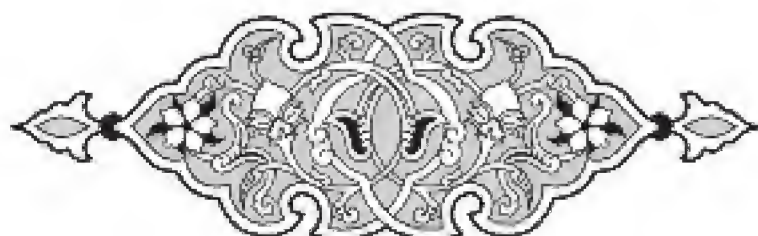
سَيَذَكِّرْكَ مَنِ يَخْشَى ۝

وَيَجْعَلُهَا أَلْفًا ۝

الَّذِي يَصْلَى النَّارَ الْكُبْرَى ۝

ثُمَّ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَى ۝

14. <i>Günahlardan təmizlənən kimsə isə</i> uğur qazanmışdır.	وَمَا أَفْلَحَ مَنْ تَزَكَّى ۝١٤
15. <i>O kimsə ki, Rəbbinin adını xatırlayıb</i> namaz qılmışdır.	وَدَكَرَ اسْمَ رَبِّهِ فَصَلَّى ۝١٥
16. Xeyr, siz dünya həyatını olduqca üstün tutursunuz;	بَلْ تُؤْثِرُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ۝١٦
17. Axirət isə daha xeyirli və daha sürəklidir.	وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ وَأَثَرٌ ۝١٧
18. Həqiqətən də bu, əvvəlki səhifələrdə bildirilmişdir –	إِنَّ هَذَا فِي الصُّحُفِ الْأُولَى ۝١٨
19. İbrahimin və Musanın səhifələrində.	صُحُفِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى ۝١٩

əl-Ğaşiya
(«Bürüyən») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. *Aləmi Bürüyənin xəbəri sənə gəlib çatdı mı?*
2. O gün *neçə-neçə* üzlər zəlil olub yerə dikiləcək,
3. üzülüb əldən düşəcək,
4. çox qızmar oda girəcək,
5. qaynar çeşmədən içirdiləcəkdir.
6. Onlara darıdən başqa bir yemək verilməyəcəkdir.
7. *O onları* nə doydurar, nə də aclıqdan xilas edər.
8. O gün neçəsinin üzündə fərəh görünəcək,
9. *dünyadakı* söylərindən məmnun qalacaq,
10. uca Cənnətdə olacaq,
11. orada faydasız söz eşitməyəcəkdir.
12. Orada axar çeşmələr vardır;
13. Orada hündür taxtlar,
14. düzülmüş piyalələr,
15. yan-yanə qoyulmuş yastıqlar,
16. və döşəmələrə sərilmiş xalçalar vardır.

سُورَةُ الْغَاشِيَةِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

هَلْ أَتَاكَ حَدِيثُ الْغَاشِيَةِ ۝

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ۝

عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ۝

تَصَلَّىٰ نَارَ الْحَامِيَةِ ۝

تُسْقَىٰ مِنْ عَيْنٍ آنَسٍ ۝

لَيْسَ لَهُمْ طَعَامٌ إِلَّا مِنْ ضَرِيعٍ ۝

لَا يَسْمُرُونَ وَلَا يُنَبِّئُونَ مِنْ جَمْعٍ ۝

وُجُوهٌ يَوْمَئِذٍ مُّسْتَعْمِرَةٌ ۝

لِسَعْيِهِمْ رَاضِيَةٌ ۝

فِي جَنَّةٍ عَالِيَةٍ ۝

لَا تَسْمَعُ فِيهَا لَغِيَّةً ۝

فِيهَا عَيْنٌ جَارِيَةٌ ۝

فِيهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ۝

وَأَكْوَابٌ مَوْضُوعَةٌ ۝

وَنَارٌ فِي مِصْفُورَةٍ ۝

وَرَزَقٌ مُّنبُتٌ ۝

17. Məgər onlar dəvənin necə yaradıldığını görmürlər?
18. Göyün necə yüksəldiyini görmürlər?
19. Dağların necə sancıldığını görmürlər?
20. Yerin necə döşəldiyini görmürlər?
21. Onlara nəsihət ver! Sən yalnız nəsihətçisən.
22. Sən onların üstündə hökmdar deyilsən.
23. Lakin üz döndərib küfr edəni,
24. Allah ən şiddətli əzabla cəzalandırır.
25. Şübhəsiz ki, onların dönüşü Bizədir.
26. Sonra onları sorğu-suala çəkmək də Bizə aiddir.

أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾

وَالِى السَّمَاءَ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾

وَالِى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾

وَالِى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ ﴿٢١﴾

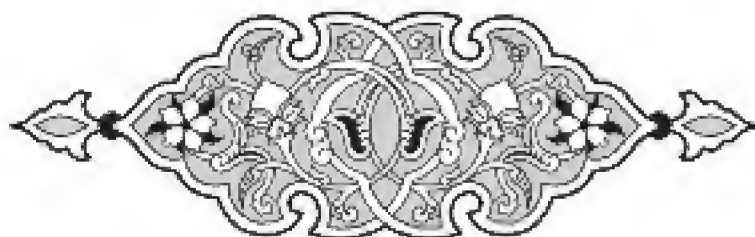
لَسْتَ عَلَيْهِمْ بِمُصَيِّرٍ ﴿٢٢﴾

إِلَّا مَن تَوَلَّى وَكَفَرَ ﴿٢٣﴾

فِيُعَذِّبُهُ اللَّهُ الْعَذَابَ الْأَكْبَرَ ﴿٢٤﴾

إِنَّ إِلَيْنَا إِيَابَتُهُمْ ﴿٢٥﴾

ثُمَّ نَرْفَعُ عَنْكَ إِحْسَابَهُمْ ﴿٢٦﴾

al-Fəcr
(«Dan yeri») surəsi

سُورَةُ الْفَجْرِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun dan yerinə!
2. And olsun on gecəyə!
3. And olsun cütə və təkə!
4. And olsun keçib getməkdə olan gecəyə!
5. Məgər bu *andlar* ağır sahibi üçün kifayət deyilmi?
6. Məgər görmədinmi ki, Rəbbin nələr etdi Ad qövmünə,
7. sütunlar sahibi İrəm qəbiləsinə –
8. halbuki, yer üzündə onlar kimisi xəlq edilməmişdi;
9. *Habelə* vadidə qayaları yonan Səməd qövmünə?
10. Eləcə də sütunlar sahibi Firona?
11. Onlar o kəslər idi ki, ölkələrində həddi aşmış,
12. çoxlu fitnə-fəsad törətmişdilər.
13. Rəbbin də onları əzabla qamçıladı.
14. Həqiqətən, sən Rəbbin nəzarət edirsən.
15. İnsana gəlincə, Rəbbi onu sinayıb ehtiram göstərəndə və ona nemət verəndə: “Rəbbim mənə ehtiram göstərdi!” – deyər.

وَالْفَجْرِ ۝

وَلَيْلٍ إِذَا تَجَاسَرٰ ۝

وَالشَّفْعِ وَالْوَتْرِ ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَأْسَرٰ ۝

هَلْ فِيْ ذٰلِكَ مَسْمُورٌ ۝

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلٰ رَبُّكَ بِعَادٍ ۝

إِزْمَدَدَانَ الْعِمَادِ ۝

الَّتِي لَا يَخْلُقُ مِثْلَهَا فِي الْبَلَدِ ۝

وَسَمُودَ الَّذِينَ جَاءُوا الصَّخْرَ الْوَادِ ۝

وَفِرْعَوْنَ ذِي الْأَوْتَادِ ۝

الَّذِينَ ظَلَعُوا فِي الْبِلَدِ ۝

فَأَكْثَرُوا فِيهَا الْفَسَادَ ۝

فَصَبَّ عَلَيْهِمْ رَبُّكَ سَوْطَ عَذَابٍ ۝

إِنَّ رَبَّكَ لَآ يَرْصَدُ ۝

فَأَمَّا الْإِنْسَانُ إِذَا مَا ابْتَلَاهُ رَبُّهُ فَأَكْرَمَهُ ۝

وَعَصَاهُ فَيَقُولُ رَبِّي أَكْرَمَنِ ۝

16. Amma onu sınamaq üçün ruzisini azaldanda: “Rəbbim məni alçaltdı!” – deyər.

17. Xeyr! Əslində siz yetimə ehtiram göstərmirsiniz,

18. kasıbı yedirməyə bir-birinizi təhrik etmirsiniz,

19. mirası hərisliklə yeyirsiniz,

20. var-dövləti də hərisliklə sevirsiniz.

21. Xeyr! Elə ki yer lərzəyə gəlib parça-parça olacaq,

22. sənin Rəbbin və səf-səf *düzülmüş* mələklər gələcək

23. və o gün Cəhənnəm gətiriləcək.
O gün insan *günahlarını*
xatırlayacaqdır. Lakin *bu*
xatırlamanın ona nə faydası?

24. O: “Kaş *axirət* həyatım üçün əvvəlcədən hazırlıq görəydim!” – deyəcəkdir.

25. O gün heç kəs *Allahın* verdiyi əzab *kimi* əzab verə bilməz

26. və heç kəs Onun buxovladığı *kimi* buxovlaya bilməz.

27. *O gün möminə deyiləcəkdir*: “Ey arxayın olan kəs!

28. Razi qalmış və razılıq qazanmış halda öz Rəbbinə tərəf dön!

وَأَمَّا إِذَا مَا ابْتَلَاهُ فَقَدَرَ عَلَيْهِ رِزْقَهُ، فَيَقُولُ رَبِّي أَهَانَنِ ﴿٥١﴾

كَذَلِكَ لَا تَكْرُمُونَ الْيَتِيمَ ﴿٥٢﴾

وَلَا تَحْضُرُونَ عَلَى طَعَامِ الْيَسِيرِ ﴿٥٣﴾

وَأَنْتُمْ كُودُ الثُّرَاثِ أَصْلًا لِّمَا ﴿٥٤﴾

وَتُحِبُّونَ الْمَالَ حُبَّاجِمًا ﴿٥٥﴾

كَلَّا إِذَا دُكِّيَ الْأَرْضُ دَكًّا دَكًا ﴿٥٦﴾

وَجَاءَ رَبُّكَ وَالْمَلَكُ صَفًّا صَفًّا ﴿٥٧﴾

وَجِئْنَاكَ يَوْمَ يَكْفُكُ الْمَوْمِنُ لَهُمْ بَئْسَ الْوَسِيلُ ﴿٥٨﴾
الْإِنْسُ وَآفَ لَهُ الْذِكْرَى ﴿٥٩﴾

يَقُولُ يَلَيْتَنِي قَدَّمْتُ لِحَيَاتِي ﴿٦٠﴾

فَيَوْمَئِذٍ لَا يُعَذِّبُ عَذَابُهُ أَحَدًا ﴿٦١﴾

وَلَا يُرَفِقُ وَنَافَهُ أَحَدًا ﴿٦٢﴾

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُظْمِيَّةُ ﴿٦٣﴾

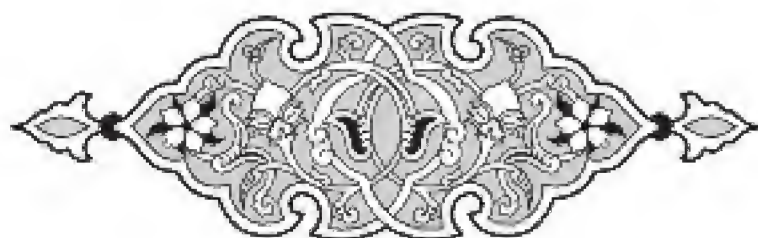
أَرْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَّرْضِيَّةً ﴿٦٤﴾

29. Mənim qullarımın cərgəsinə keç!

فَاَدْخُلِي فِي عِبَادِي ﴿٢٩﴾

30. Cənnətimə daxil ol!

وَاَدْخُلِي جَنَّتِي ﴿٣٠﴾

al-Bələd
(«Şəhər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And içirəm bu şəhərə (Məkkəyə)!
2. Sən də o şəhərin sakinisən.
3. And olsun valideynə və onun törəməsinə!
4. Biz insanı çətinlik içində xəlq etdik.
5. O, heç kəsə ona gücü çatmayacağını güman edir?!
6. O deyir: "Mən çoxlu var-dövlət sərf etmişəm!"
7. O, heç kəsə onu görməyəcəyini zənn edir?!
8. Məgər ona iki gözü Biz verməmişikmi?!
9. Bir dillə iki dodaq verməmişikmi?!
10. Onu iki yoxşlu yola yönəltmədikmi?!
11. O isə sərt yoxuşu aşmağa can atmadı.
12. Sən nə bilirən ki, sərt yoxuş nədir?
13. O, bir kölə azad etməkdir
14. və ya achiq günündə möhtaca yemək verməkdir –
15. qohumluq əlaqəsi çatan bir yetimə,

لَا أَقْسِمُ بِهَذَا الْبَلَدِ ❶

وَأَنْتَ حَلٌّ بِهَذَا الْبَلَدِ ❷

وَوَالِدٍ وَمَا وَلَدَ ❸

لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي كَبَدٍ ❹

أَلَيْسَبِ أَنْ لَنْ يَقْدِرَ عَلَيْهِ أَحَدٌ ❺

يَقُولُ أَهْلَكَ مَا آلَيْنَا ❻

أَلَيْسَبِ أَنْ لَوْ رَوَاهُ أَحَدٌ ❼

أَلَمْ نَجْعَلْ لَهُ عَيْنَيْنِ ❽

وَلِسَانًا وَشَفَتَيْنِ ❾

وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ ❿

فَلَا اقْتَحَمَ الْعَقَبَةَ ⓫

وَمَا أَدْرَاكَ مَا الْعَقَبَةُ ⓬

فَكُرْبَىٰ ⓭

أَوْ اطْعَمٌ فِي يَوْمٍ ذِي مَسْغَبَةٍ ⓮

يَتِيمًا إِذَا مَفَرَّتْ ⓯

16. yaxud acliqdan yerə uzanmış kasıba!

أَوَيْسِكَ إِذَا مَتَرْتَهُ ۝

17. Sonra isə o, iman gətirən, bir-
birinə səbir və mərhəmət tövsiyə
edənlərdən olmaqdır.

لَمَّا كَانَ مِنَ الَّذِينَ عَامَّوُا وَقَوَّصُوا بِالصَّبْرِ
وَقَوَّصُوا بِالسَّيِّئَةِ ۝

18. Onlar sağ tərəf sahibləridir.

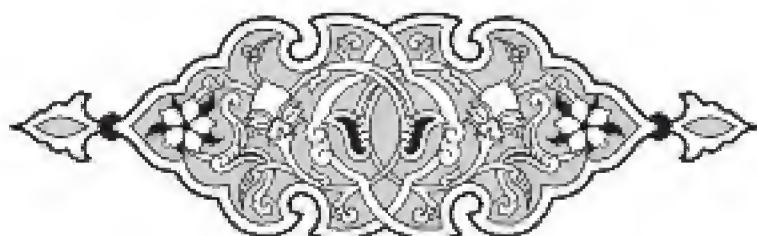
أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۝

19. Ayələrimizi inkar edənlər isə sol tərəf
sahibləridir.

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِنَا هُمْ أَصْحَابُ الشِّمَالِ ۝

20. Od onların üzərində qapanacaqdır.

عَلَيْهِمْ نَارٌ مُّؤَصَّدَةٌ ۝

əş-Şəms
(«Günəş») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun günəşə və onun saçıdığı şəfəqə!
2. And olsun ondan sonra zühur edən aya!
3. And olsun *günəşi* açıqlığa çıxardan gündüzə!
4. And olsun *günəşi* bürüyən gecəyə!
5. And olsun göyə və onu qurana!
6. And olsun yerə və onu döşəyəne!
7. And olsun nəfsə və onu yaradıb kamilləşdirənə,
8. ona günahları və *Allahdan* qorxmağı təlqin edənə!
9. Nəfsini *günahdan* təmizləyən uğur qazanmışdır.
10. Onu *günaha* batıran isə ziyana uğramışdır.
11. Səməd *qövmü* öz azğınlığı üzündən *Allahın elçisini* təkzib etdi.
12. Onların ən bədbəxti *dəvəni kəsməyə* qalxdıqda
13. Allahın elçisi onlara dedi: “Allahın bu dişi *dəvəsinə toxunmayın* və onun su içməsinə *mane olmayın!*”

وَالشَّمْسِ وَضُحَاهَا ۝

وَالْقَمَرِ إِذَا تَلَّهَا ۝

وَالنَّهَارِ إِذَا تَجَلَّىٰهَا ۝

وَاللَّيْلِ إِذَا يَغْشَىٰهَا ۝

وَالسَّمَاءِ وَمَا بَنَىٰهَا ۝

وَالْأَرْضِ وَمَا طَرَبَهَا ۝

وَالنَّفْسِ وَمَا سَوَّاهَا ۝

فَالْهَمَّهَا فَجُورَهَا وَتَقْوَاهَا ۝

فَدَّ أَفْلَحَ مَنْ رَكَّبَهَا ۝

وَفَدَّ حَابَ مَنْ دَسَّهَا ۝

كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِطَغْوَاهَا ۝

إِذِ انْبَعَثَ أَشْقَاهَا ۝

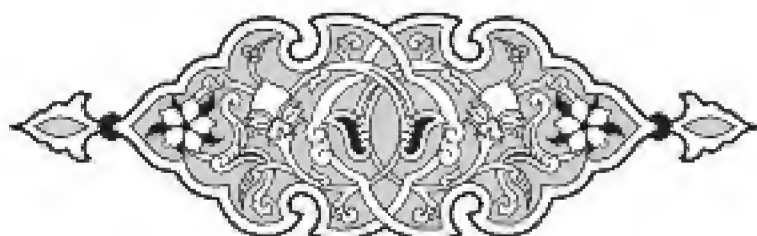
فَقَالَ لَهُمْ رَسُولُ اللَّهِ نَاقَةَ اللَّهِ وَسُقْيَاهَا ۝

14. Onlar isə peyğəmbəri yalançı sayıb,
dəvənin diz vətərini kəsdilər. Onların
Rəbbi də bu günahlarına görə onların
hamısını qırıb yerlə-yeksan etdi.

فَكَذَّبُوهُ فَعَقَرُوهُ فَاقْدَمْتَ عَلَيْهِمَ رَبُّهُمْ
يَذْهَبُهُمْ فَيَسْأَلُهَا ⑪

15. *Allah* günahkarlara etdiyinin
nəticəsindən çəkinməz!

وَلَا يَخَافُ عُقْبَاهَا ⑫

əl-Leyl
(«Gecə») surəsi

سُورَةُ اللَّيْلِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun yer üzünü zülmətə
bürüməkdə olan gecəyə!
2. And olsun günəşin çıxması ilə
aydınlaşan gündüzə!
3. And olsun kişini və qadını yaradana!
4. Sizin can atdıqlarımız başqa-başqadır.
5. Kim *haqqını* verir və *Allahdan*
qorxursa,
6. və ən gözəl olan “*lə ilahə illəllah*”
kəlməsini təsdiq edirsə,
7. Biz onu ən asan olana nail edəcəyik.
8. Kim də xəsislik edərək *Rəbbinə*
ehtiyacı olmadığını güman edirsə
9. və ən gözəl olan “*lə ilahə illəllah*”
kəlməsini yalan hesab edirsə,
10. Biz onun üstünə ən çətin olanı
yükləyəcəyik.
11. *Cəhənnəmə* düşdükdə var-dövləti
ona fayda verməyəcək.
12. Şübhəsiz ki, doğru yola yönəltmək
Bizə aiddir.
13. Sözsüz ki, Axirət də, dünya həyatı da
Bizimdir.

وَاللَّيْلُ إِذَا يَغْشَى ①

وَالنَّهَارُ إِذَا تَجَافَى ②

وَمَا خَلَقَ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى ③

إِنَّا سَعِيفُ الْوَشَى ④

فَأَمَّا مَنْ أَعْطَى وَاتَّقَى ⑤

وَصَدَّقَ بِالْحُسْنَى ⑥

فَسَيَسِّرُهُ لِّلْيُسْرَى ⑦

وَأَمَّا مَنْ كَفَرَ تَبَجَّى ⑧

وَكَذَّبَ بِالْحُسْنَى ⑨

فَسَيَسِّرُهُ لِّلْعُسْرَى ⑩

وَمَا يَنْفَعِي عَنْهُ مَا لَدُنْهُ إِذَا أَرَادَى ⑪

إِنَّا عَلَيْنَا الْإِهْدَى ⑫

وَأَنَّكَ الْآخِرَةُ وَالْأُولَى ⑬

14. Mən sizi alov saçan bir odla
qorxutdum.

فَأَنذَرْتُكُمْ نَارًا تَلَظَّى ﴿١٤﴾

15. Ona ancaq ən bədbəxt kimsə girər.

لَا يَصْلِيْهَا إِلَّا الْأَشْقَى ﴿١٥﴾

16. O kimsə ki, *haqqı* yalan sayır və
ondan üz döndərir.

الَّذِي كَذَّبَ وَتَوَلَّى ﴿١٦﴾

17. *Allahdan* ən çox qorxan isə o *Oddan*
uzaqlaşdırılar.

وَسَيَجْزِيْهَا الْآتِقَى ﴿١٧﴾

18. O kimsə ki, malını *Allah yolunda*
verir, *günahlardan* təmizlənir.

الَّذِي يُؤْتِي مَالَهُ يَتَزَكَّى ﴿١٨﴾

19. Əvəzi veriləcək nemət üçün onun
heç kəsə minnəti olmaz.

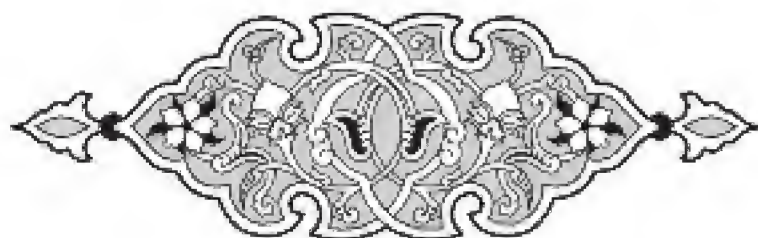
وَمَا الْآخِرَ عِنْدَهُ مِنْ نِّعْمَةٍ تُجْزَى ﴿١٩﴾

20. *O bunu* ancaq Ən Uca Rəbbinin
Üzünü dilədiyindən (ixlasla) *edər*.

إِلَّا ابْتِغَاءَ وَجْهِ رَبِّهِ الْأَعْلَى ﴿٢٠﴾

21. Andolsun ki, O, mütləq razı
qalacaqdır!

وَلَسَوْفَ يَرْضَى ﴿٢١﴾

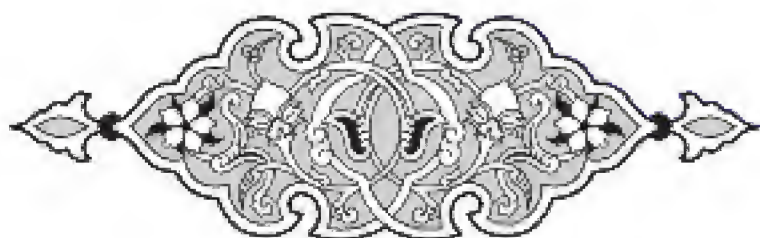
əd-Duha
(«Səhər») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun səhərə!
2. And olsun sakitləşən gecəyə!
3. Rəbbin nə səni tərk etmişdi, nə də
sənə acığı tutmuşdu.
4. Həqiqətən, Axirət sənə dünya
həyatından daha xeyirlidir.
5. Şübhəsiz ki, Rəbbin sənə *nemət* bəxş
edəcək, sən də razı qalacaqsan.
6. Məgər O, səni yetim çağında
qoruyub sığınacaq vermədimi?
7. Səni çaşqın olduğun halda doğru
yola yönəltmədimi?
8. Kasıb olduğun zaman səni
varlandırmadımı?
9. Elə isə yetimə xor baxma!
10. Səndən *kömək* diləyəni qovma!
11. Və Rəbbinin nemə

- وَالضُّحَىٰ ﴿١﴾
وَاللَّيْلِ إِذَا سَجَىٰ ﴿٢﴾
مَا وَدَّعَكَ رَبُّكَ وَمَا قَلَىٰ ﴿٣﴾
وَالْآخِرَةُ خَيْرٌ لَّكَ مِنَ الْأُولَىٰ ﴿٤﴾
وَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ ﴿٥﴾
أَلَمْ يَجِدْكَ يَتِيمًا فَآوَىٰ ﴿٦﴾
وَوَجَدَكَ ضَالًّا فَهَدَىٰ ﴿٧﴾
وَوَجَدَكَ عَائِلًا فَأَغْنَىٰ ﴿٨﴾
فَأَمَّا الْيَتِيمَ فَلَا تَقْهَرْ ﴿٩﴾
وَأَمَّا السَّائِلَ فَلَا تَنْهَرْ ﴿١٠﴾
وَأَمَّا بِنِعْمَةِ رَبِّكَ فَحَدِّثْ ﴿١١﴾

əş-Şərh
(«Genişlənmə») surəsi

سُورَةُ الشَّرْحِ

Marhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Məgər Biz sənin üçün köksünü açmadıqmı?
2. Yükcünü səndən götürmədikmi?
3. *Onlar* belini bükürdü.
4. Biz adını sənə görə ucaltmadıqmı?
5. Sözsüz ki, hər çətinliyin ardınca asanlıq gəlir.
6. Əlbəttə ki, hər çətinliyin ardınca asanlıq gəlir.
7. İşlərini qurtaran kimi *Allah yolunda* çalış!
8. *Ancaq* Rəbbinə üz tut!

أَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۝

وَوَضَعْنَا عَنَّا وِزْرَكَ ۝

الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۝

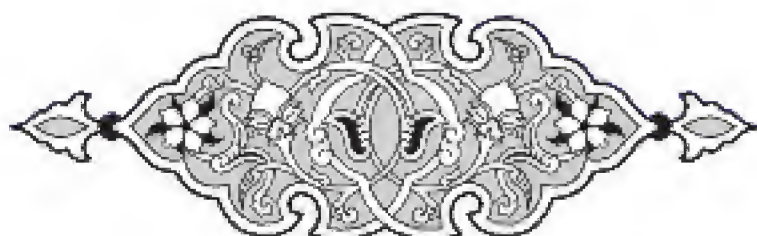
وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۝

فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۝

فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۝

وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۝

at-Tin
(«Əncir») surəsi

سُورَةُ التِّينِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun əncirə və zeytuna!
2. And olsun Sinay dağına!
3. And olsun bu təhlükəsiz şəhərə
(Məkkəyə)!
4. Biz insanı ən gözəl surətdə yaratdıq!
5. Sonra isə onu aşağı qatların ən
aşağısına – *Cəhənnəmin dibinə*
qaxacağıq.
6. İman gətirib yaxşı işlər görənlər
istisna olmaqla! Onlar üçün
tükənməz mükafat hazırlanmışdır.
7. Bundan sonra dini yalanlamağa səni
nə məcbur edir?
8. Məgər Allah hakimlərin Hakimi
deyilmi?!

والتين والزيتون

وطور سينين

وهذا البلد الامين

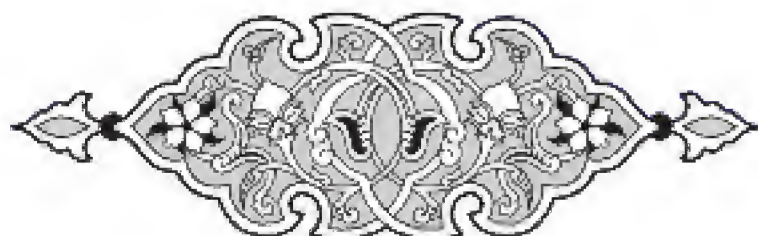
لقد خلقنا الانسان في احسن تقويم

ثم رددناه اسفل سفلين

إلا الذين آمنوا وعملوا الصالحات فلهم أجر
غير ممنون

فصايبك بعد بالدين

أليس الله بأحكم الحاكمين

əl-Aləq
(«Laxtalanmış qan») surəsi

سُورَةُ الْعَلَقِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Yaradan Rəbbinin adı ilə oxu!
2. O, insanı qan laxtasından yaratdı.
3. Oxu! Sənin Rəbbin müqayisəsiz səxavətə malikdir.
4. O, qələmlə yazmağı öyrətdi.
5. İnsana bilmədiklərini öyrətdi.
6. Xeyr! İnsan, doğrudan da, həddini aşır –
7. özünün ehtiyacsız olduğunu zənn etdiyinə görə.
8. Axı son dönüşün Rəbbinədir!
9. Gördünmü o kəsi ki, mane olur –
10. bir bəndəyə namaz qıldığı zaman?
11. Söylə görək, əgər o bəndə doğru yoldadırsa,
12. yaxud Allahdan qorxmağı əmr edirsə, onda necə olsun?
13. Söylə görək, əgər o kafir haqqı yalan sayıb üz döndəribse, onda necə olsun?
14. Məgər o bilmir ki, Allah görür?!
15. Xeyr! Əgər yaramaz əməlinə son qoymasa, Biz onun kəkilindən tutacağıq –

أَقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ①

خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ②

أَقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ③

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ④

عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ⑤

كَلَّا إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَغَافٍ ⑥

أَنْ رَأَاهُ اسْتَعْجَلَ ⑦

إِنَّا إِلَىٰ رَبِّكَ الرَّجُعُ ⑧

أَرَأَيْتَ الَّذِي يَنْهَىٰ ⑨

عَبْدًا إِذَا صَلَّىٰ ⑩

أَرَأَيْتَ إِنْ كَانَ عَلَى الْهُدَىٰ ⑪

أَوْ أَمَرَ بِالتَّقْوَىٰ ⑫

أَرَأَيْتَ إِنْ كَذَّبَ وَتَوَلَّىٰ ⑬

الرَّيْلَمُ بِأَنَّ اللَّهَ يَرَىٰ ⑭

كَلَّا لَئِنْ لَمْ يَنْتَهِ لَنَسْفَعًا بِالنَّاصِيَةِ ⑮

16. yalançı, günahkar kəkilindən.

نَاصِيَةٍ كَذِبَةٍ خَاطِئَةٍ ﴿١٦﴾

17. Qoy öz yığnağını çağırısm.

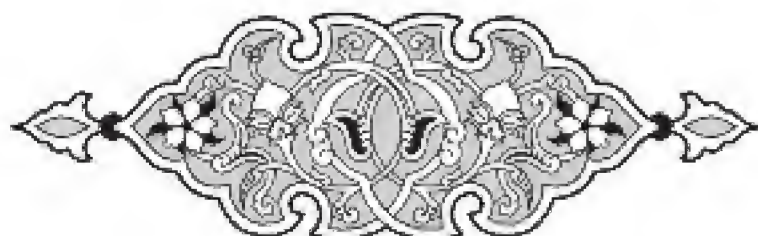
فَلْيَدْعُ نَادِيَهُ ﴿١٧﴾

18. Biz də əzab mələklərini çağıracağıq.

سَنَدْعُ الزَّانِبِينَ ﴿١٨﴾

19. Xeyr, sən ona qulaq asma! Səcdə qıl
və *Allaha* yaxınlaş!

كَ لَا لَا تُطِيعُهُ وَاسْجُدْ وَاقْتَرِبْ ﴿١٩﴾

al-Qadr
(«Qadr gecəsi») surəsi

سُورَةُ الْقَدْرِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Həqiqətən, Biz Qurani Qadr gecəsində nazil etdik!
2. Sən haradan biləsən ki, Qadr gecəsi nədir?
3. Qadr gecəsi min aydan xeyirlidir.
4. O gecə Rəbbinin izni ilə mələklər və Ruh *Cəbrail* hər işə görə yerə enirlər.
5. O gecə sübh açılanadək əmin-amanlıq olur.

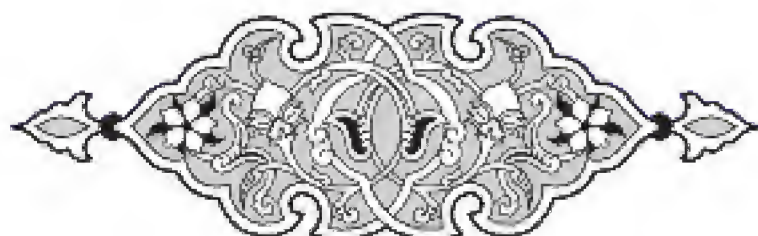
إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ ①

وَمَا أَذْرَاكَ مَا لَيْلَةُ الْقَدْرِ ②

لَيْلَةُ الْقَدْرِ خَيْرٌ مِنْ أَلْفِ سَنَةٍ ③

نَزَلَ الْمَلَائِكَةُ وَالرُّوحُ فِيهَا بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرِ ④

سَلَامٌ هِيَ حَتَّىٰ مَطْلَعِ الْفَجْرِ ⑤

əl-Beyyinə
(«Açıq-aydın dəlib») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Kitab əhlindən və müşriklərdən inkar edənlər onlara açıq-aydın dəlib gəlməyincə küfrlərindən əl çəkmədilər.
2. *Bu dəlib* pak səhifələri oxuyan Allahın göndərdiyi Elçidir.
3. Onların içində doğru yazılar vardır.
4. Kitab verilənlər onlara yalnız aydın bir dəlib gəldikdən sonra firqələrə bölündülər.
5. Halbuki onlara, dini məhz Allaha məxsus edərək, həniflər kimi ibadət etmək, namaz qılmaq və zəkat vermək əmr olunmuşdu. Doğru din də elə budur!
6. Həqiqətən, Kitab əhlindən və müşriklərdən inkar edənlərin məskəni Cəhənnəm odu olacaq və orada əbədi qalacaqlar. Onlar məxluqatın ən pisləridir.
7. Şübhəsiz ki, iman gətirib yaxşı işlər görənlər məxluqların ən yaxşısıdır.
8. Onların Rəbbinin yanındakı mükafatı ağacları altından çaylar axan, içində əbədi qalacaqları

سُورَةُ الْبَيِّنَاتِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لَا تَكْفُرُ الْيَهُودُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ وَالْمُشْرِكِينَ
مُنْفَكِينَ حَتَّى تَأْتِيَهُمُ الْبَيِّنَةُ ①

رَسُولٌ مِنَ اللَّهِ يَتْلُو صُحُفًا مُطَهَّرَةً ②

فِيهَا كُتِبَ قِسْمَةٌ ③

وَمَا تَفَرَّقَ الَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا
جَاءَهُمُ الْبَيِّنَةُ ④

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ
الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا
الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِسْمَةِ ⑤

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ
وَالْمُشْرِكِينَ فِي نَارِ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا أُولَئِكَ
هُمْ شَرُّ الْبَرِيَّةِ ⑥

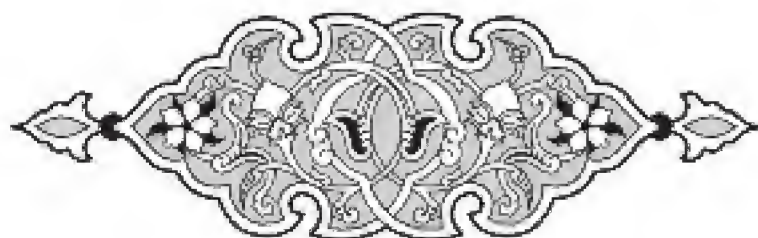
إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
أُولَئِكَ هُمْ خَيْرُ الْبَرِيَّةِ ⑦

جَزَاءُ هُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ جَنَّاتُ عَدْنٍ تَجْرِي
مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا رَضِيَ اللَّهُ

Ədn bağlarıdır. Allah onlardan razıdır, onlar da Ondan razıdırlar.
Bu nemətlər, Rəbbindən qorxan
kimsələrdən ötrüdür!

عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ ذَٰلِكَ لِمَنِ خَشِيَ رَبَّهُ. ﴿٨٧﴾

əz-Zəlzələ
(«Zəlzələ») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Yer titrəyib lərzəyə gələcəyi zaman;
2. Yer öz yükünü bayıra atacağı
3. və insan: “Ona nə olub?” – deyəcəyi zaman –
4. həmin gün yer öz əhvalatlarını danışacaqdır.
5. Çünki Rəbbin ona vəhy edəcəkdir.
6. O gün insanlar əməllərinin onlara göstərilməsi üçün dəstə-dəstə gələcəklər.
7. Zərrə qədər yaxşılıq edən *əvəzini* alacaqdır.
8. Zərrə qədər pislik edən də *əvəzini* alacaqdır.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا زُلْزِلَتِ الْأَرْضُ زِلْزَالَهَا ①

وَأُخْرِجَتِ الْأَرْضُ نَقَالَهَا ②

وَقَالَ الْإِنْسَانُ مَا لَهَا ③

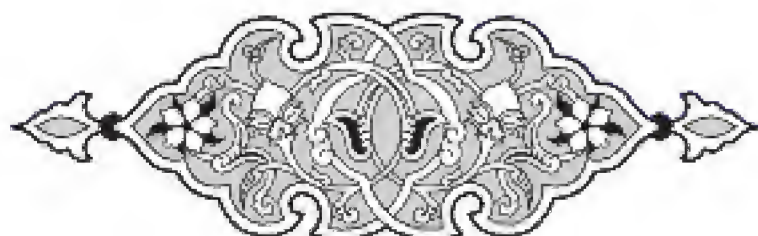
يَوْمَئِذٍ تُخْبِرُهَا ④

بِأَنَّ رَبَّكَ أَوْحَىٰ لَهَا ⑤

يَوْمَئِذٍ يَصُدُّرُ النَّاسُ أَفْتَاتًا لِّئُرَوْا أَعْمَالَهُمْ ⑥

فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ⑦

وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ⑧

əl-Adiyat
(«Çapanlar») surəsi

سُورَةُ الْعَادِيَّاتِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. And olsun tövşüyə-tövşüyə çapanlara!
2. And olsun dırnaqları ilə qığılcım çıxaranlara!
3. And olsun sübh çağı həmlə edənlərə ki,
4. hücumə keçib tozanaq qaldıraraq
5. qoşunun içərisinə soxulurlar.
6. Həqiqətən, insan Rəbbinə qarşı yaman nankordur.
7. Özü də bunun şahididir.
8. Həqiqətən, o, var-dövlətə çox hərisdir.
9. Məgər o bilmir ki, qəbirlərdə olanlar çıxardılacağı
10. və kökslərdə olanlar aşkar ediləcəyi zaman –
11. məhz o gün Rəbbi onlardan xəbərdar olacaqdır?

وَالْعَادِيَّاتِ صَبَحًا ①

وَالْمُورِيَّاتِ قَدَحًا ②

وَالْمُغِيرَاتِ صُبْحًا ③

وَأَنْتَرْنَ بِوَيْهٍ نَقْعًا ④

فَوْسَطْنَ بِوَيْهٍ جَمْعًا ⑤

إِنَّا لَإِسْرَافُونَ لَكُودًا ⑥

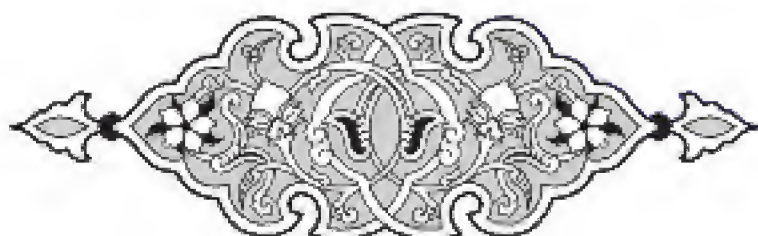
وَأَنَّهُ عَلَىٰ ذَٰلِكَ لَشَهِيدٌ ⑦

وَأَنَّهُ رَاحِيٌّ لِّلْخَيْرِ لَشَدِيدٌ ⑧

* أَفَلَا يَعْلَمُ إِذَا بُعْثِرَ مَا فِي الْقُبُورِ ⑨

وَحُصِّلَ مَا فِي الصُّدُورِ ⑩

إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ يَوْمَ ذَٰلِكَ خَبِيرٌ ⑪

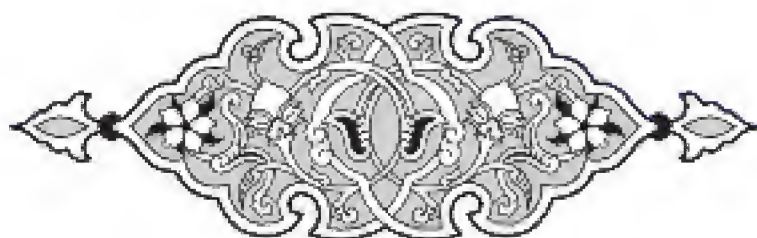
al-Qaria
(«Qorxuya salan») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. *Qəlbləri Qorxuya salan Qariə!*
2. *Qəlbləri Qorxuya salan Qariə nədir?*
3. Sən haradan biləsən ki, *qəlbləri* Qorxuya salan Qariə nədir?
4. O gün insanlar *ətrafa* səpələnmiş pərvanələr tək olacaqlar.
5. Dağlar isə didilmiş yun görkəmi alacaqdır.
6. *O gün* kimin tərəziləri ağır gələrsə
7. xoşbəxt güzeran sürəcək.
8. Kimin tərəziləri yüngül gələrsə,
9. məskəni Haviyə olacaqdır.
10. Sən haradan biləsən ki, o nədir?
11. O, çox qızmar bir oddur!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْقَارِعَةُ ①
مَا الْقَارِعَةُ ②
وَمَا أَذْرَكَ مَا الْقَارِعَةُ ③
يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُورِ ④
وَيَكُونُ الْجِبَالُ كَالْعِهْنِ الْمَنْفُورِ ⑤
فَأَمَّا مَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ ⑥
فَهُوَ فِي عِيشَةٍ رَاضِيَةٍ ⑦
وَأَمَّا مَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ ⑧
فَأُمُّهُ هَاوِيَةٌ ⑨
وَمَا أَذْرَكَ مَا هِيَ ⑩
نَارُ حَامِيَةٍ ⑪

at-Təkasur
(«Çoxluğa hərislik») surəsi

سُورَةُ التَّكْوِيْنِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Çoxluğa hərisliyiniz başınızı o qədər qatdı ki,
2. gömülməklə qəbirləri ziyarət etdiniz.
3. Yox-yox! Siz *aqibətinizi* hökmən biləcəksiniz!
4. Bir də yox! Siz *aqibətinizi* tezliklə biləcəksiniz!
5. Xeyr! Kaş ki, yəqin biləydiniz.
6. Siz Cəhənnəmi mütləq görəcəksiniz!
7. Onu həqiqətən öz gözünüzlə mütləq görəcəksiniz!
8. Sonra, o gün nemətlər barəsində hökmən sorğu-suala tutulacaqsınız.

أَلَمْ نَكْمُلْ الْفُلْكَ ۝١

حَقِّ زُرْتُمُ الْقُبُورَ ۝٢

كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٣

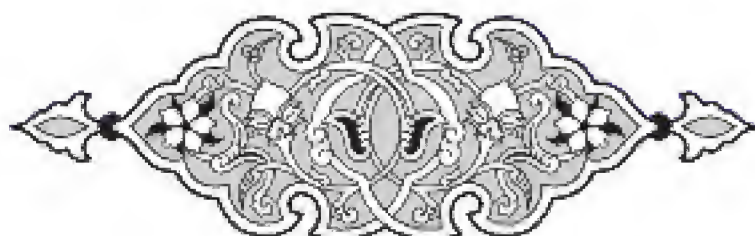
ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ ۝٤

كَلَّا لَوْ تَعْلَمُونَ عِلْمَ الْيَقِينِ ۝٥

لَتَرَوُنَّ الْجَحِيمَ ۝٦

لَتَرَوُنَّهَا عَيْنَ الْيَقِينِ ۝٧

لَتُرْسَلَنَّ يُومَئِذٍ عَنِ النَّعِيمِ ۝٨

al-Əsr
(«Axşam çağı») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. And olsun axşam çağına!
2. Həqiqətən, insan ziyan içərisindədir.
3. Yalnız iman gətirib yaxşı işlər görənlər, bir-birinə haqqı məsləhət görənlər və bir-birinə səbirli olmağı məsləhət edənlərdən başqa.

سُورَةُ الْعَصْرِ

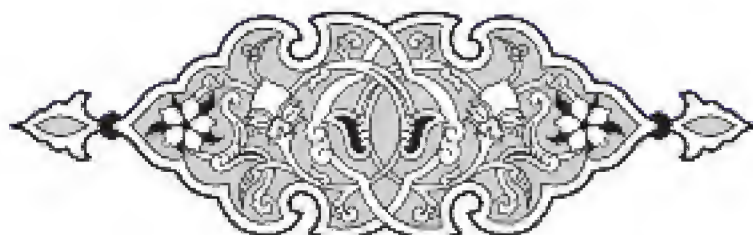
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَالْعَصْرِ ۝

إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنُفٍ ۝

إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ

وَتَوَاصَوْا بِالْحَقِّ وَتَوَاصَوْا بِالصَّبْرِ ۝

əl-Huməzə
(«Tənə edən») surəsi

سُورَةُ الْهُمَزَةِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Hər bir qeybət edənin, tənə vuranın
vay halına!
2. O şəxs ki, mal-dövlət toplayıb onu
təkrar-təkrar sayır
3. və elə güman edir ki, var-dövləti onu
əbədi saxlayacaqdır.
4. Xeyr! O, mütləq Hutəməyə
atılacaqdır.
5. Sən haradan biləsən ki, Hutəmə
nədir?
6. *Bu*, Allahın qaladığı Oddur.
7. *O Od* ki, qalxıb ürəklərə
çatacaq.
8. Həqiqətən, o *Od* onların üzərində
qapanacaqdır.
9. *Özləri də orada* yüksək dirəklərə
bağlanmış olacaqlar.

وَيَلِّ كُلُّ هُمَزَةٍ لُّمَزَةً ①

الَّذِي جَمَعَ مَالًا وَعَدَّدَهُ ②

يَحْسَبُ أَنَّ مَالَهُ أَخْلَدَهُ ③

كَلَّا لَيُنْبَذَنَّ فِي الْحُطَمَةِ ④

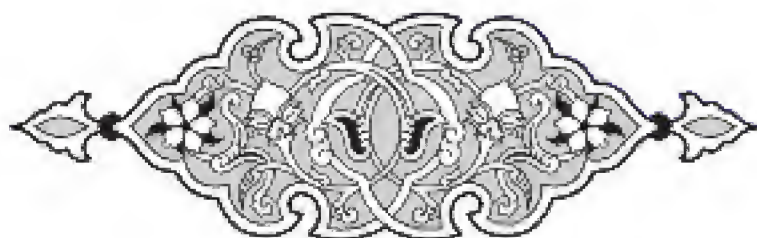
وَمَا أَذْرَكَ مَا الْحُطَمَةُ ⑤

فَأَرَأَيْتَ الْمُرْقَدَةَ ⑥

الَّتِي تَطْلُعُ عَلَى الْأَقْدَمِ ⑦

إِنهَا عَلَيْهِمْ مُّوَصَّدَةٌ ⑧

فِي عَمَلٍ مُّصَدَّدٍ ⑨

əl-Fil
(«Fil») surəsi

سُورَةُ الْفِيلِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Rəbbinin fil sahiblərinə nələr etdiyini görmədinmi?
2. Məgər Rəbbin onların hiyləsini dolaşığa salmadımı?
3. Onların üzərinə qatar-qatar quşlar göndərdi.
4. *O quşlar ki*, onların üstünə *odda bişmiş bərk gildən daşlar* yağdırdı.
5. *Allah* onları sanki yeyilmiş əkin yarpağına döndərdi.

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ

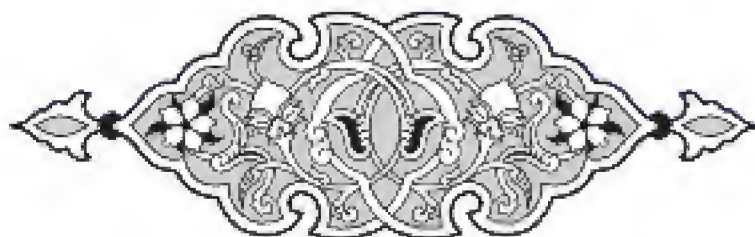
الْفِيلِ ①

أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ②

وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ③

تَرْمِيهِمْ بِحِجَارٍ مَّهِينٍ ④

فَجَعَلَهُمْ كَعَصِفٍ أَلْكُورٍ ⑤

Qureyş («Qureyş») surəsi

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Qureyşin birliyi xatirinə,
2. onların qış və yay səfərlərindəki birliyi xatirinə
3. qoy onlar bu Evin Rəbbinə ibadət etsinlər.
4. *Allah* onlara açıqdan *sonra* yemək verdi və qorxudan *sonra* əmin-amanlıq bəxş etdi.

سُورَةُ الْقُرَيْشِ

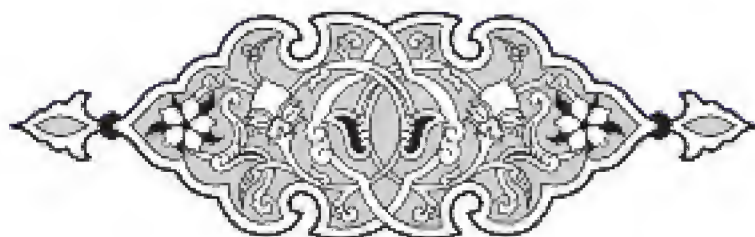
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لِإِيلَافِ قُرَيْشٍ ۝

لِإِيلَافِهِمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ ۝

فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ ۝

الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ وَءَامَنَهُمْ
مِنْ خَوْفٍ ۝

al-Maun
(«Xırda-xuruş») surəsi

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. Dini yalan sayan o kimsəni gördünmü?
2. O elə adamdır ki, yetimi qovar
3. və *heç kəsi* kasıba əl tutmağa sövq etməz.
4. Vay halına namaz qılanların –
5. o şəxslərin ki, onlar namazlarında səhlənkardırlar.
6. Onlar riyakadırlar
7. və az bir şey verməkdən belə imtina edirlər.

سُورَةُ الْمَاعُونِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ ۝

فَذَلِكَ الَّذِي يَدْعُ الْيَتِيمَ ۝

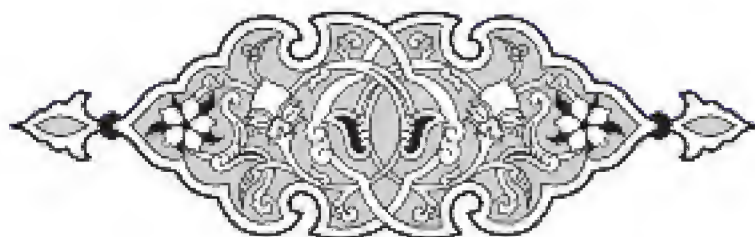
وَلَا يَخْضُ عَلَى طَعَامِ الْمَسْكِينِ ۝

فَوَيْلٌ لِلْمُصَلِّينَ ۝

الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهَوْنَ ۝

الَّذِينَ هُمْ بِرَأْيِهِمْ ۝

وَيَتَمَنَّوْنَ الْمَاعُونَ ۝

al-Kovsər
(«Bolluq») surəsi

سُورَةُ الْكَوْثَرِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

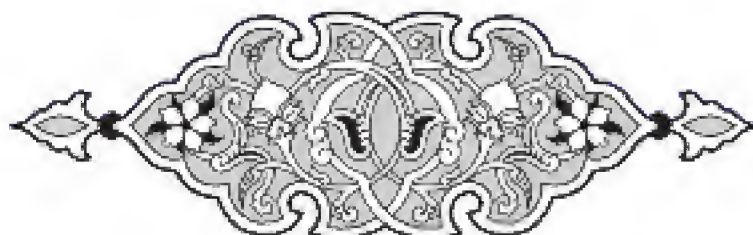
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Həqiqətən, Biz Kovsəri sənə bağışladıq.
2. Sən də Rəbbin üçün namaz qıl və qurban kəs!
3. Doğrusu, sənə ədavət bəsləyənin özü sonsuzdur.

إِنَّا أَنْعَمْنَا عَلَى الْكَوْثَرِ ﴿١﴾

فَصَلِّ لِرَبِّكَ وَأَنْحَرْ ﴿٢﴾

إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ ﴿٣﴾

al-Kafirun
(«Kafirələr») surəsi

سُورَةُ الْكَافِرُونَ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. De: "Ey kafirlər!
2. Mən sizin ibadət etdiklərinizə ibadət etmərəm,
3. siz də mənim ibadət etdiyimə ibadət edən deyilsiniz.
4. Mən sizin ibadət etdiklərinizə ibadət edən deyiləm,
5. siz də mənim ibadət etdiyimə ibadət edən deyilsiniz.
6. Sizin dininiz sizə, mənim dinim də mənədir!"

قُلْ يَتَىٰهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾

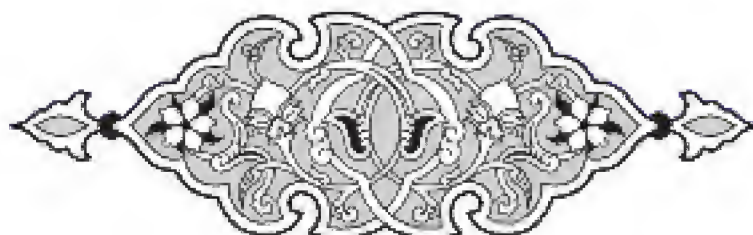
لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُوا مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾

وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾

وَلَا أَنْتُمْ عِبُدُوا مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾

لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

**ən-Nəsr
(«Kömək») surəsi**

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

1. Allahın köməyi və qələbə gəldiyi zaman,
2. insanların dəstə-dəstə Allahın dininə girdiklərini gördükdə
3. həmd ilə Rəbbini təriflə və Ondan bağışlanmağını dilə. Həqiqətən, O, tövbələri qəbul edəndir!

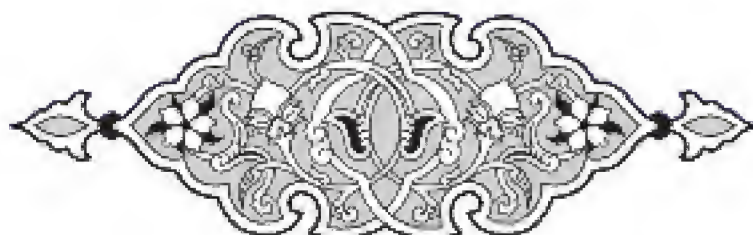
سُورَةُ النَّصْرِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ۝

وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ
أُفْوَجًا ۝

فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَأَسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ
كَانَ تَوَّابًا ۝

əl-Məsəd
(«Xurma lifi») surəsi

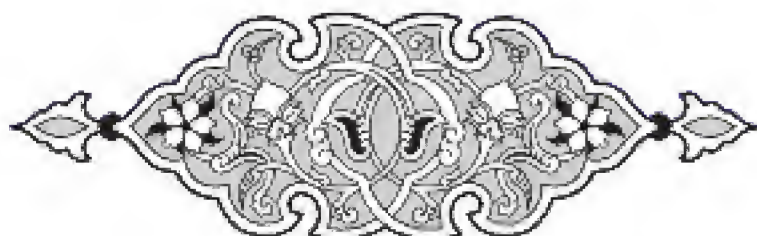
سُورَةُ الْمَسَدِ

Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. Əbu Ləhəbin əlləri qurusun, qurudu da!
2. Nə var-dövləti, nə də qazandıqları onu qurtara bilməyəcək.
3. O, alovlanan oda atılacaqdır.
4. Onun odun şələsi daşıyan arvadı da.
5. Arvadının boynunda xurma liflərindən kəndir olacaqdır.

كَيْتَ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبٍ ۝
مَا أَغْنَىٰ عَنْهُ مَالُهُ وَمَا كَسَبَ ۝
سَيَصْلَىٰ نَارًا ذَاتَ لَهَبٍ ۝
وَأَمْرَأَتُهُ حَمَّالَةَ الْحَطَبِ ۝
فِي جِيدِهَا حَبْلٌ مِّن مَّسَدٍ ۝

əl-İxlas
(«Xalis ibadət») surəsi

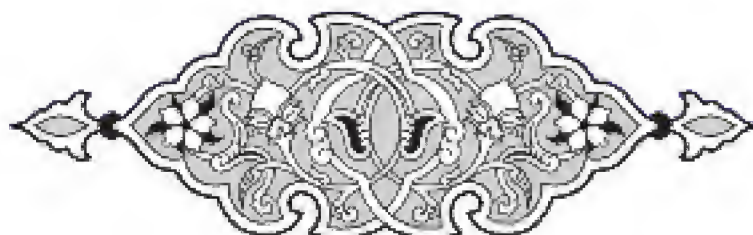
سُورَةُ الْإِخْلَاصِ

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. De: "O Allah Təkdir!
2. Allah Möhtac deyildir.
3. O, nə doğub, nə doğulub,
4. Onun bənzəri də yoxdur".

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ①
 اللَّهُ الصَّمَدُ ②
 لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ③
 وَلَمْ يَكُن لَّهُ كُفُوًا أَحَدٌ ④

**əl-Fələq
(«Sübh») surəsi**

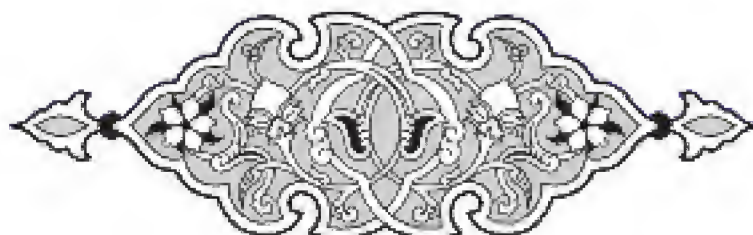
سُورَةُ الْفَلَقِ

*Marhəmatli və Rəhmli
Allahın adı ilə!*

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

1. De: "Sığınırım sübhün Rəbbinə!
2. Məxluqatının şərindən,
3. çökən zülmətin şərindən,
4. düşünlərə üfürən *cadugər* qadınların şərindən
5. və həsəd apardığı zaman paxılın şərindən!"

- قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ①
 مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ②
 وَمِنْ شَرِّ عَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ③
 وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ④
 وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ⑤

ən-Nəs
(«İnsanlar») surəsi

Mərhəmətli və Rəhmli
Allahın adı ilə!

1. De: “Sığınırım insanların Rəbbinə,
2. insanların Hökmdarına,
3. insanların məbuduna!
4. Vəsvəyə verənin, *Allahın adı*
çəkildə isə hövlündən geri çəkilən
şeytanın şərindən.
5. *O şeytan ki, insanların ürəklərinə*
vəsvəyə salır,
6. cinlərdən də *olur*, insanlardan da!”

سُورَةُ النَّاسِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ النَّاسِ ١

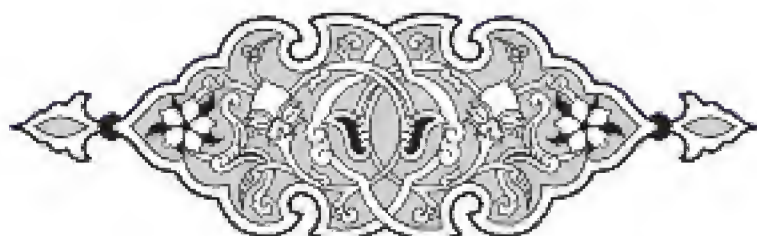
مَلِكِ النَّاسِ ٢

إِلَهِ النَّاسِ ٣

مِنْ شَرِّ الْوَسْوَاسِ الْخَفِيِّ ٤

الَّذِي يُوسْوِسُ فِي صُدُورِ النَّاسِ ٥

مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ ٦

فهرست نام سوره و مکان الکی و المدنی

Surələr in mündəricatı

n°	Sura	Səhifə		السورة
1	əl-Fatihə	1	Makka	سورة الفاتحة
2	əl-Bəqərə	2	Mədinə	سورة البقرة
3	Əli-İmran	61	Mədinə	سورة آل عمران
4	ən-Nisa	96	Mədinə	سورة النساء
5	əl-Maidə	132	Mədinə	سورة المائدة
6	əl-Ənam	159	Mədinə	سورة الأنعام
7	əl-Əraf	190	Mədinə	سورة الأعراف
8	əl-Ənfəl	225	Mədinə	سورة الأنفال
9	ət-Tovbə	238	Mədinə	سورة التوبة
10	Yunus	263	Makka	سورة يونس
11	Hud	281	Makka	سورة هود
12	Yusuf	301	Makka	سورة يوسف
13	ər-Rəd	319	Mədinə	سورة الرعد
14	İbrahim	328	Makka	سورة إبراهيم
15	əl-Hicr	337	Makka	سورة الحجر
16	ən-Nəhl	346	Makka	سورة النحل
17	əl-İsra	365	Makka	سورة الإسراء
18	əl-Kəhf	381	Makka	سورة الكهف
19	Maryam	398	Makka	سورة مريم
20	Ta ha	409	Makka	سورة طه
21	əl-Ənbiya	425	Makka	سورة الأنبياء
22	əl-Həcc	439	Mədinə	سورة الحج
23	əl-Muminun	452	Makka	سورة المؤمنون
24	ən-Nur	465	Mədinə	سورة النور
25	əl-Furqan	477	Makka	سورة الفرقان
26	aş-Şuəra	487	Makka	سورة الشعراء
27	ən-Nəml	505	Makka	سورة النمل

n°	Sura	Sahifa		السورة
28	al-Qasas	518	Makka	سورة القصص
29	al-ʿAnkabut	533	Makka	سورة العنكبوت
30	ar-Rum	544	Makka	سورة الروم
31	Loḡman	553	Makka	سورة لقمان
32	as-Saʿda	559	Makka	سورة السجدة
33	al-ʿAḥzab	563	Madina	سورة الأحزاب
34	Saba	576	Makka	سورة سبأ
35	Fatir	585	Makka	سورة فاطر
36	Ya sin	593	Makka	سورة يس
37	as-Saffat	602	Makka	سورة الصافات
38	Sad	616	Makka	سورة ص
39	az-Zumar	626	Makka	سورة الزمر
40	Ḡafir	638	Makka	سورة غافر
41	Fussilat	651	Makka	سورة فضلت
42	aṣ-Ṣura	60	Makka	سورة الشورى
43	az-Zuḡruf	669	Makka	سورة الزخرف
44	ad-Duḡan	679	Makka	سورة الدخان
45	al-Casiya	684	Makka	سورة الجاثية
46	al-ʿAḥqaf	690	Makka	سورة الأحقاف
47	Muḥammad	697	Madina	سورة محمد
48	al-Fath	703	Madina	سورة الفتح
49	al-Huḡurat	709	Madina	سورة الحجرات
50	Qaf	713	Makka	سورة ق
51	az-Zariyat	718	Makka	سورة الذاريات
52	at-Tur	723	Makka	سورة الطور
53	an-Naʿm	728	Makka	سورة النجم
54	al-Qamar	733	Makka	سورة القمر
55	ar-Raḥman	739	Makka	سورة الرحمن
56	al-Waqiʿa	745	Makka	سورة الواقعة

n°	Sura	Sahifa		السورة
57	al-Hadid	752	Madina	سورة الحديد
58	al-Mucadila	758	Madina	سورة المجادلة
59	al-Haşr	763	Madina	سورة الحشر
60	al-Mumtahina	768	Madina	سورة الممتحنة
61	as-Saff	772	Madina	سورة الصف
62	al-Cumua	775	Madina	سورة الجمعة
63	al-Munafiqun	777	Madina	سورة المنافقون
64	al-Tağabun	779	Madina	سورة التغابن
65	at-Talaq	782	Madina	سورة الطلاق
66	at-Tahrim	785	Madina	سورة التحريم
67	al-Mulk	788	Makka	سورة الملك
68	al-Qalam	792	Makka	سورة القلم
69	al-Haqqa	797	Makka	سورة الحاقة
70	al-Maarij	801	Makka	سورة المعارج
71	Nuh	805	Makka	سورة نوح
72	al-Cinn	808	Makka	سورة الجن
73	al-Muzzammil	812	Makka	سورة المزمل
74	al-Muddassir	815	Makka	سورة المدثر
75	al-Qiyama	819	Makka	سورة القيامة
76	al-İnsan	822	Madina	سورة الإنسان
77	al-Murselat	826	Makka	سورة المرسلات
78	an-Naba	830	Makka	سورة النبا
79	an-Nəziat	833	Makka	سورة النازعات
80	Abəsa	837	Makka	سورة عبس
81	at-Takvir	840	Makka	سورة التكويد
82	al-İnfitar	842	Makka	سورة الانفطار
83	al-Mutaflifin	844	Makka	سورة المطففين
84	al-İnşiqaq	847	Makka	سورة الانفلاق
85	al-Buruc	849	Makka	سورة البروج

n°	Sura	Sahifa		السورة
86	at-Tariq	851	Makka	سورة الطارق
87	al-Əla	853	Makka	سورة الأعلى
88	al-Ğaşiya	855	Makka	سورة الغاشية
89	al-Fəcr	857	Makka	سورة الفجر
90	al-Bələd	860	Makka	سورة البلد
91	aş-Şəms	862	Makka	سورة الشمس
92	al-Leyl	864	Makka	سورة الليل
93	əd-Duba	866	Makka	سورة الضحى
94	aş-Şərh	867	Makka	سورة الشرح
95	ət-Tin	868	Makka	سورة التين
96	al-Aləq	869	Makka	سورة العلق
97	al-Qadr	871	Makka	سورة القدر
98	al-Beyyina	872	Medina	سورة البينة
99	əz-Zəlzələ	874	Medina	سورة الزلزلة
100	al-Adiyat	875	Makka	سورة العاديات
101	al-Qariə	876	Makka	سورة القارعة
102	at-Təkəsür	877	Makka	سورة التكاثر
103	al-Əsr	878	Makka	سورة العصر
104	al-Huməzə	879	Makka	سورة الحمزة
105	al-Fil	880	Makka	سورة الفيل
106	Qureyş	881	Makka	سورة قريش
107	al-Maun	882	Makka	سورة الماعون
108	al-Kovsər	883	Makka	سورة الكونثر
109	al-Kafirun	884	Makka	سورة الكافرون
110	ən-Nəsr	885	Medina	سورة النصر
111	al-Məsəd	886	Makka	سورة المسد
112	al-İxlas	887	Makka	سورة الإخلاص
113	al-Fələq	888	Makka	سورة الفلق
114	ən-Nəs	889	Makka	سورة الناس

إِنَّ وَدَارَةَ الشُّؤْنِ الْإِسْلَامِيَّةِ وَالْأَوَاقِفِ وَالْدَّعْوَةِ وَالْإِشَارَةِ

فِي الْمَلَكَةِ الْعَرَبِيَّةِ السُّعُودِيَّةِ

الْمَشْرِفَةِ عَلَى مَجْمَعِ الْمَلِكِ فَهْدٍ

لِطَبَاعَةِ الْمُصَحَّفِ الشَّرِيفِ فِي الْمَدِينَةِ الْمُنَوَّرَةِ

إِذْ يُسْرُّهَا أَنْ يُصَدَّرَ الْمَجْمَعُ هَذِهِ الطَّبْعَةُ مِنَ الْقُرْآنِ الْكَرِيمِ

وَتَرْجَمَةَ مَعَانِيَهُ إِلَى اللُّغَةِ الْأَكْرَبَى

فَسَأَلَ اللَّهُ أَنْ يَنْفَعَ بِهَا النَّاسَ

وَأَنْ يَجْزِيَ

خَادِمَ الْحَرَمَيْنِ الشَّرِيفَيْنِ الْمَلِكِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبْدِ الْعِزِّزِ السُّعُودِي

أَحْسَنَ الْجَزَاءِ عَلَى جُحُودِهِ الْعَظِيمَةِ فِي تَشْرِكِتَابِ اللَّهِ الْكَرِيمِ

وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

Qurani Kərimin nəşri üzrə Kral Fəhd adına Kompleksin
Hamisi olan Səudiyyə Ərəbistanı Krallığının İslam işləri,
vəqfləri, təbliğatı və təlimi Nazirliyi Qurani Kərimin və onun
Azərbaycan dilinə mənaqə tərcüməsi ilə birlikdə bu nəşrinin
ışığı üzün görməsi münasibətilə özünün dərin məmnuniyyət
hissi keçirdiyini bəyan edir.

Qoy Böyük Allah bu nəşri insanlar üçün faydalı etsin və
Allahın Müqəddəs Kitabının geniş yayılması üçün sərf etdiyi
yüksək və davamlı səylərinə görə iki Toxunulmaz və Şərəfli
Məscidin Xadimi Kral Abdullah ibn Əbdül-Əziz Əli Səudu
ən gözəl tərzdə mükafatlandırsın!
Doğru yola yönəldən təkə Allahdır!

Bütün haqları mühafizə olunur.
Qurani Kərimin nəşri üzrə
Kral Fəhd adına Kompleks

---

p/q 6262 - Mədinə şəhəri
Səudiyyə Ərəbistanı Krallığı
www.qurancomplex.gov.sa
contact@qurancomplex.gov.sa

③ مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف ، ١٤٣٣ هـ
فهرسة مكتبة الملك فهد الوطنية أثناء النشر .

مجمع الملك فهد لطباعة المصحف الشريف
ترجمة معاني القرآن الكريم إلى اللغة الأذرية . / مجمع الملك
فهد لطباعة المصحف الشريف . - المدينة المنورة ١٤٣٣ هـ

٩١٢ ص ؛ ١٤ × ٢١ سم

ردمك : ٩-٥٣-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

١- القرآن - ترجمة - اللغة الأذرية أ. العنوان

١٤٣٣/٢١٥٨

ديوي ٢٢١.٤٤

رقم الإيداع : ١٤٣٣/٢١٥٨

ردمك : ٩-٥٣-٨٠٩٥-٦٠٣-٩٧٨

9 786038 095539